

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

FERHENG

KURDÎ TIRKÎ

ZANA FARQINI

FERHENG KURDÎ / TIRKÎ

ZANA FARQÎNÎ

Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê | 47
Rêzeya Ferhengsaziye | 5

Sererastkirin & Rûpelsazî | Aysel Çetin

Çapa Yekem | Kewçer 2007
Çapxane | Berdan Matbaacılık

ISBN | 978-975-6282-41-0

© Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê

ZEND BİLİM KÜLTÜR EĞİTİM BASIN YAYIN LTD. ŞTİ.
Mesihpaşa Mah. Ordu Cad. No: 305 Kat: 5 Eminönü/İST
Tel: (0212) 518 70 42 Fax: (0212) 518 70 43
Web | www.enstituyakurdi.org
Mail | info@enstituyakurdi.org

Piştî her du ferhengên mezin ên bi kurdî-tirkî, tirkî-kurdî, her du ferhengên biwêjan, pirtûka rêziman û rastnivîsa kurmancî, pirtûkên fêrkirina kurmancî, niha jî em ferhengekeke navîncî pêşkêşî we dikin. Em bi vê yekê kêfxweş û serbilind in.

Her gel hebûna xwe ya manewî bi parastin û pêşvebirina nîrxên xwe yên neteweyî tîkûz dike û diparêze. Ziman stûna bingehîn a hebûna neteweyî ye. Lewre jî li dijî zordarî û dagirkiriyê tîkoşîna herî xurt û dijwar divê di vî warî de bê meşandin. Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê jî digel birek saziyên din ev barê giran hilgirtiye ser milên xwe û di nav Tevgera Ziman û Perwerdchiya Kurdî de cihê xwe girtiye.

Tîkoşîna ziman di sê waran de tê meşandin. Yek parastina zimên e. Ew jî bi pêkanîna hişmendî û hişyariya di nav gel de çêdibe. Yek hindekarî û perwerdchiyê ye. Yek jî pêşvebirin û tîkûzkirina bingeha zimanê kurdî ye. Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê xebata bipêşvebirina zimanê kurdî dimeşîne. Her wiha di nav xebatên perwerdchiyê de jî xwediyê cihêkî taybet e. Ji berhemên perwerdchiyê heta gihandina mamosteyan, ji pêkanîna lîteratûra tîkoşîna hişmendiyê heta berhemên rêziman û rastnivîsê, di gelek waran de em xwe berpirs û binbar dibînin. Ji bilî wê jî berhevkirin û çapkirina berhemên lîkolînî û zargotinî, berhemên dirokî jî peywîra me ye. Me heta niha bi qasî ku hêz û şiyana me tîrê kiriye, ev xebat meşandine. Ji niha pê ve jî em ê xebatên xwe di vî warî de hîn zêdetir û hîn birekûpêktir bidomînin.

Ev ferheng jî bi ked û emega heja Zana Farqînî pêk hatiye. Ji bilî vê jî di serî de hevala Aysel Çetîn ked û alîkariya gelek kedkarên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê gihîştîye vê berhemê. Em dibêjin destê we ter û şîn bin, her bijîn. Bi derxistina vê berhemê, me heta cihêkî peywîra xwe pêk anî. Ji niha pê ve bar dikeve ser milê hezkirî û tîkoşerên zimanê kurdî da ku li vê berhemê xwedî derkevin û wê wekî navgîneke geşkirina zimanê kurdî û tîkoşîna parastin û pêşvebirina zimanê kurdî bi kar bînin.

Samî Tan

Serokê Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê

Piştî ferhengên mezin ên Tirkî-Kurdî û Kurdî-Tirkî, îcar bi ferhenga Kurdî-Tirkî, Tirkî-Kurdî ya navincî ez dixwazim silav li we bikarhênerên heja bikim. Di serî de ez dixwazim diyar bikim ku bi amadekirina vê ferhengê jî ez gelek şad û kêfxweş im. Ev jî daxwazeke dil bû û îro min mirad bi vê daxwaza xwe kir.

Ez naxwazim behsa zor û diwariyên amadekirina ferhengan bikim, ne-maze ji bo zimanê kurdî. Her wiha min navê ku ez ji gazin û lomeyên der barê ferhengan de jî behs bikim. Jixwe tu xebat ne gengaz e ku bêkêmasî be. Teqdira vê yekê ya zimanzan, ferhengdancer û we bikarhênerên heja yê ferhengê ye.

A rast piştî amadekirina her du ferhengên mezin ên berfîreh, min pêwîstî bi ferhengok (ferhengoka destan) û ferhengeke wiha ya navincî didît. Ji ber ku ew her du ferhengên navborî jî aliye hilgirtinê ve nebikarbar bûn û mirov nikare wan her tim li ser xwe bigerîne û li ber destê xwe bihêle. Ji bo ku mirov karibe di her rewşê de ji ferhengê sûd û kelkê wergire, bi xwe re û li ser xwe bigerîne, hewcedarî bi ferhengeke ji cureyên navincî hebû, lewma min girîng dît ku ez pêşî xwe li amadekirina ferhengeke wiha qirase bikim.

Ev ferheng ji du beşan pêk tê ku beşa pêşîn Kurdî-Tirkî û ya duyemîn jî Tirkî-Kurdî ye. Ji bo her du zimanan jî heta ji min hat min cih da peyv û biwêjên ku di van her du ziman de zêde tîn bikaranîn û zanîn. Her wiha ji bo ku bikarhêner karibin bi hêsanî ji ferhengê mefadar bibin min xwe ji kitekit û bergindên zêde yê peyvan dan alî. Dîsan ji bo ku wateya peyvan bi sanahî bê fehmkirin, min serî li dayîna hevokên nimûneyî da û carinan jî di nav kevanekê de min hewcedarî bi ravekirina hin peyvan dît, da ku ferheng hin baştir bi kerî bikarhêneran bê û bikarhêner jî bi awayekî baş jê sûd wergirin û li wateya peyva ku lê digerin, bi rihetî rast werin.

Ji ber ku ev wek ferhengeke navincî hatiye amadekirin, bi awayekî berfîreh ez pê de neçûm û min cih neda wate û mehneyên hin peyvan berfîreh. Lê ligel vê rewşê, min cih da berdewamiya scrê madcîyê, qalib

û biwêjan. Ji ber ku bi rastî biwêj û qalib xemla ziman in û bergêha heza derbirinê, heza xeyal û nîgaşê zengîn dikin û rîya vegotinê ya mirov jî firehtir dikin.

Li hêla din, ji bo ku bikarhêner karibin bi hêsanî ji vê xebatê bêtir hawildar bibin, min nivîsêke cihê bi navê “Der barê bikaranîna ferhengê de” amade kir. Di vê nivîsê de, bi deh xalan, min agahiyên girîng ên der barê bikaranîna ferhengê de dan, ku ev agahî ji bo sûdgirtina ji ferhengê pêwîst in, ji lew re divê ku haya we bikarhêneran ji vê yekê hebe.

Di pey van daxuyanî û ravekirinan de îcar ez hez dikim bi awayekî kurt hincê ji navcroka ferhengê angoyî hejmara peyv û berdewamên peyvyan behs bikim. Di beşa Kurdî - Tirkî ya ferhengê de 29.600 made û 10.500 jî berdewamiyên madeyan hene. Di beşa Tirkî-Kurdî de jî 23.250 made û 9.500 jî berdewamiyên madeyan cih digirin. Bi ya min ev hejmar ji bo ferhengeke bi vî rengî bes in û dikarin ji hewcedarî û pêdiviya re bibin bersiv.

Ji bo vê xebatê min hewcedarî bi dayîna çavkaniyan nedît. Ji ber ku her du xebatên min ên berê (Ferhenga Tirk-Kurdî û ya kurdî-Tirkî) ji vê xebata hanê re bûne çavkanî.

7

Malavayî

Di dema amadekirina vê ferhengê de alîkariya manewî ya hin hevalan li min bû. Ji ber vê yekê serê pêşîn ez dixwazim spasiya hevalên xwe yên Rêveberiya Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê ya nû û ya berê bikim. Di serî de ji bo Sami Tan, Alaattin Aktaş, Hasan Çeter, Kerem Soylu, Celalettin Yöyler, M. Şefik Kuntaş, Mevlüt Aykoç, Hasan Özgüneş û Şefik Beyaz dibêjim mala we ava. Li hêla din, min divê ku bi taybetî ez behsa hevala heja ya kedkar û xebatkar Aysel Çetin bikim ku ji bo sererastkirina ferhengê û mîzanpaja wê çî hat milê wê kir û ji tu tiştê xêşer nekir. Ji te re jî zor spas. Li gel van, ji hemû heval û xebatkarê saziyê re spasdar im ku bi awayekî keda wan tevî vê xebatê bûye.

Ji bilî van kesan, ez hez dikim qencî û alîkariya hin hevalên din jî bi bîr binim û bişêkirînim. Ji birêz H. Mem re, ji Mulazim Özcan re û di dawiyê de jî, ji hevser û hevjinên min Sultanê re gelek spas û mala we ava be.

Zana Farqînî
Stenbol, 27.07.2007

<i>ab</i>	aborî ekonomi	<i>l/tb</i>	lêkera tebatî edilgen fiil
<i>ant</i>	anatomî anatomi	<i>l</i>	lêker fiil
<i>ark</i>	arkeolojî arkeoloji	<i>lşk</i>	leşkerî askerî
<i>argo</i>	argo argo	<i>man</i>	mantik mantik
<i>as</i>	avahîsazî mimari	<i>mat</i>	matematîk matematik
<i>ast</i>	astronomî astronomi	<i>m</i>	mê dişil
<i>b</i>	baneşan ünlem	<i>mec</i>	mecazî mecazî
<i>bz</i>	bazirganî ticaret	<i>meteor</i>	meteor meteor
<i>biy</i>	biyolojî biyoloji	<i>mîn</i>	mîneral mineral
<i>bj</i>	bijîşkî tıp	<i>mzk</i>	muzîk müzik
<i>bnr</i>	binêre bakınız	<i>nd</i>	navdêr isim
<i>bot</i>	botanîk botanik	<i>nd/m</i>	navdêra mê dişil isim
<i>bw</i>	biwêj deyim	<i>nd/rd</i>	navdêr û rendêr isim ve sıfat
<i>c</i>	cînavk zamir	<i>nd/nt</i>	navdêr ve nêtar hem dişil hem de eril isim
<i>d</i>	daçek edat	<i>ngh</i>	negerguhêz geçişsiz
<i>der</i>	deryavanî denizcilik	<i>n</i>	nêr eril
<i>dîr</i>	dîrok tarih	<i>nt</i>	nêtar nôtür (hem eril hem dişil anlamında)
<i>erd</i>	erdnîgarî coğrafi	<i>ol</i>	olî dinsel
<i>fel</i>	felsef felsefe	<i>psî</i>	psîkolojî psikoloji
<i>fiz</i>	fizîk fizik	<i>rd</i>	rengdêr sıfat
<i>g</i>	gihanek bağlaç	<i>rz</i>	rêziman dilbilgisi
<i>geo</i>	geometri geometri	<i>sn</i>	sînema sinema
<i>gh</i>	gerguhêz geçişli	<i>sos</i>	sosyolojî sosyoloji
<i>h</i>	hoker zarf	<i>sp</i>	spor spor
<i>hiq</i>	hiqûqî hukukukî	<i>şn</i>	şano tiyatro
<i>jeo</i>	jeolojî jeoloji	<i>tb</i>	tebatî edilgen
<i>kîm</i>	kîmya kimya	<i>tek</i>	teknîk teknik
<i>l/bw</i>	lêkera biwêjî deyim fiil	<i>wj</i>	wêje edebiyat
<i>l/gh</i>	lêkera gerguhêz geçişli fiil	<i>zoo</i>	zoolojî zooloji
<i>l/lb</i>	lêkera lebatî otken fiil		
<i>l/ngh</i>	lêkera negerguhêz geçişsiz fiil		

Çendî rexne li vekîta Saziya Zimanê Tirkî (Türk Dil Kurumu) hene ji, me ji bo rastnivîsina tirkî ji xwe re ferhenga wê ya çapa 2005'an esas girt. Ji lew re em dixwazin ku haya we bikarhênerên ferhengê ji vê yekê hebe.

Ji bilî vê daxuyaniya hewcedar, agahiyên li jêrê yên der barê bikaranîna ferhengê de, ji bo ku bi awayekî baş sûd jê bê wergirtin, pêwîst in.

1) Hemû made li gor rêza alfabeyê hatine birêzkerin. Lê, hemanên ku ji çend peyvên hatine pê û bi sernavêkê dest pê dikin, li gorî peyvên ku piştî sernavêkê tên, hatine birêzkerin. Ji lew re hewce ye ku bikarhêner li peyva piştî sernavê binêre.

2) Di beşa Kurdî û Tirkî de me cureyên peyvên li pêşiya peyvên kurdî danîn û me bi îtalîkan ew dan xuyakirin. Li hêla din di beşa Tirkî-Kurdî ya ferhengê de jî me cureyên peyvên bi heman azîneyê li paşiya peyvên kurdî dan. Eger em bi kurtî bibêjin, cureyên peyvên me li gorî kurdî nîşan dan. Ji ber ku zimanê kurdî zimanekî bizayend e û nêrî, mêtî û nêtariya bêjeyan ji bo kesên ku bi kurdî nizanin, kitekitên girîng in. Nimûne:

baba bav *n* (li vir bi kurtebêja 'n'ê hatiye nîşandan ku peyva 'bav' di kurdî de peyveke nêr e)

anne dê *m* (bi kurtebêja 'm'ê jî hatiye xuyakirin ku peyva 'dê' di kurdî de peyveke mê ye)

arkadaş heval *nd/nt* (di zimanê me de ji bilî nêr û mêtîya bêjeyê, nêtariya wê jî heye. Bi gotinêke din, heman peyv dikare hem nêr be hem jî mê be, ji bo aşkerakirina vê rewşê me li paşiya peyvên bi vî awayî 'nt' danî. Bi vê kurtebêjê jî me ev peyv ji yên din cihê kirin)

Ji bo beşa Kurdî-Tirkî ya ferhengê minak:

bav *n* baba

dê *m* anne

heval *nd/nt* arkadaş

3) Lêkerên hevedudanî û yên biwêjî yên kurdî di rewşa navdêr de bi hev ve, lê wek lêker, ji hev cuda hatine nivîsandin. Ev yekê hanê, ji bo hemû cureyên lêkeran e. Nimûne:

sorkirin *m* (ji ber ku navdêr e bi hev ve hatiye nivîsandin)

sor kirin *l/gh* (wekî lêkerêke hevedudanî ji hev cihê)

lihevkirin *m* (wek navdêr bi hev ve.)

li hev kirin *//bw* (wekî lêkerêke biwêjî ji hev cihê.)

4) Ji bilî peyva serê madeyê, me cih da berdewamên wê jî. Nimûne:

yardım alikarî *m* ~ etmek (veya yapmak) alikarî kirin

alî *m* yardım ~ kirin yardım etmek (veya yapmak)

5) Piştî peyva ku pê serê madeyê didomiya, me nîşaneka ‘~’yê di şûna wê de danî û bi peyvê dewam kir û berdewama wê jî bold da. Wekî:

birçî *rd* ~ man aç kalmak

aç birçî *rd* ~ kalmak birçî man.

Gava ku peyva piştî madeyê berdewama wê bû me nîşaneka ‘~’yê bi peyvê ve nivîsand. Wekî:

nav *n* ad, isim ~ê we adınız

ad nav *n* ~ınız navê we

6) Piştî peyva serê madeyê, di lêkerên ku ji hev dibin de, di şûna hin peyvan de me nîşaneka (...)yê bi kar anî û carinan jî me di nav heman nîşanekê de (yek/yekî/tiştêkî) nivîsî. Mînak:

rastî (...) hatin (biriyle veya bir şeyle) karşılaştırmak

nîşanî (yekî) dan (birine) göstermek

15

7) Di kurdî de gava ku bi pêrkîten /bê-/ û /bi-/yê rengdêr hatibin çekirin, bi peyvê ve, lê çaxa ku bi wan daçekan hoker hatibin çekirin, îcar ji peyvê cuda hatine nivîsandin.

8) Heta ji me hat, me li hember peyvên tirkî, bergindên wan ên kurdî ku zêdetir di zimanê nivîskî de cihên xwe girtine tercîh kirin û bala xwe jî da awayê rastnivîsa wan.

9) Me nîşaneka *’yê di serê her hevoka nimûncyê de bi kar anî, ji bilî wê yekê me disan ew bi awayê bold û îtalîk îcar di serê peyvên kişandî û biwêjî de jî, da. Ji bo hevoka nimûne:

vîn *//gh* istemek, dilemek * min tiştêk navê bir şey istemiyorum *

bivê nevê ister istemez

bakmak nêrin, nihartin *//gh* * buraya bak li vir binêre * bakar bak-

maz lê nêrî lê nenêrî * bakarsın te dît ku!

10) Me ji bo peyvên serê madeyê ku xwedî çend wateyan bûn awayê 1. 2. û hwd, îcar ji bo berdewamiya wateyên serê madeyan jî awayê 1), 2) û yên din, bi awayê bold dan xuyakirin. Ligel wê yekê me guncan dît ku em ji bo diyarkirina mehneyên mecazî yên peyv û biwêjan, kurtebêja “mec”ê bi awayê îtalîk bi kar bînin.

Diyarî

Ez vê xebata xwe diyarî diya xwe Neşîde û bavê xwe yê rehmetî Hacı Bişar dikim, ku bi rastî meriv nikare heqê dê û bavan bide.

Îthaf

Bu çalışmamı sevgili annem Naşide ve rahmetli babam Hacı Bişar'a ithaf ediyorum, çünkü anne baba hakkı gerçekten ödenmez

A

A, **A** Kürt alfabesinin ilk harfi
a (I) **b** 1. **a** (şaşmayı bildirir) 2. **a** **a** (şaşa kalma) 3. **h** işte * **a** ev **kesê hanê** işte o bu adam 4. cvet
a (II) **rz** 1. belirli dişil tekil takısı 2. dişil iyelik eki 3. **c** -ki ilgi eki (ya şeklinde de kullanılır) * **a** **êvarê** akşamki 4. belirsiz dişil tekili gösterir ~ **berê nd** önceki ~ **dawîn** sonuncu ~ **din** öbür, öte, önceki ~ **dinê** ötekisi ~ **kê?** kimin? ~ **me** bizim, bizimki ~ **min** benim, benimki ~ **niha** 1) şimdi, şu anda (az sonra, yakında) 2) hani, bari, halihazırda 3) hemen, demincek ~ **nika bnr** a niha ~ **paşîn** sonuncu ~ **pêşî** önceki ~ **piştî wê/wî** sonraki ~ **rast** doğrusu, aslında, açıkçası, esasen ~ **te** senin, seninki ~ **we** sizin, sizinki ~ **wê** 1) **c** onun, onunki 2) şunun ~ **wisan (welê/wilo yan jî wer)** böylece, şöylece ~ **wî** 1) **c** onun, onunki 2) şunun
abadîn rd 1. ebedi, sonsuz 2. **mec** ölmez, ölümsüz
abajûr nd/m abajur
abakus m abaküs
abal rd dönme (din değiştirmiş olan)
abanoz bot/m abanoz

abes rd abes, saçma
abîde nd/m abide, anıt
abone nd/nt abone
abonetî m abonelik
abonman nd abonman
abor m geçim
aborandin l/gh geçindirmek
aborî m ekonomi, iktisat
aborîn l/gh geçinmek
aborînas nd/nt ekonomist, iktisatçı
aborîzan nd/nt ekonomist, iktisatçı
acente nd/m acente ~**ya geşt û guzarê** (yan jî **seyahetê**) seyahat acentesi
aciz rd 1. sıkkın 2. bıkkın
acizandin l/gh 1. bunaltmak, sıkıkmak 2. bezdirmek, bıktırmak, usandırmak 3. kızdırmak
aciz bûn l/gh 1. bunalmak, sıkılmak, sıkıntı basmak 2. bezmek, bıkmak, usanmak 3. rahatsız olmak 4. kızmak
acizbûyî rd 1. sıkkın 2. bıkkın 3. kızgın
acizî m 1. bunalma, sıkılma 2. bıkkınlık, usanç, bezginlik ~**ya can can sıkıntısı**
acizker rd 1. sıkıcı, can sıkıcı 2. bıktırıcı, bezdirici, usandırıcı 3. kızdırıcı 4. **mec** sırnaşık

aciz kirin *l/gh* 1. (canını) sıkmak)

2. bezdirmek, bıktırmak, usan-
dırmak 3. kızdırmak, sinir-
lendirmek 4. üzme 5. rahatsız
etmek, rahatsızlık vermek 6.
dokunmak, bozmak (yemek
için) 7. sıkıntı vermek

acîl *rd* acil, ivedi

acûr *m* kiremit, tuğla

adab *biy/m* cerahat

adan *m* 1. besin, gıda 2. öz,
berceket

adar *m* mart (ay)

aded *n* adet, tane

ade kirin *l/gh* 1. budamak 2. (ya-
bancı otları) ayıklamak

Adem *n* Adem

ademî *nd/nt* adem evladı (veya
oğlu)

ademîzad *nd/nt* adem evladı
(veya oğlu), insanoğlu

adepte *rd* adapte, uyarlama ~
kirin adapte etmek, uyarlamak

adepteker *nd/nt* uyarlayıcı

adeptor *m* adaptör, uyarlaç

adet *n* 1. âdet, alışkı, huy 2. âdet,
töre, gelenek 3. âdet, aybaşı

adetî *rd* 1. olağan, normal 2. ge-
leneksel 3. alışılmış

adetparêz *nd/nt* 1. töreci 2. ge-
lenekçi, muhafazakâr

adetperest *bnr* adetparêz

adil *rd* âdil, adaletli

adî *rd* adi, bayağı, sıradan ~ **bûn**
adileşmek

adîfî *m* adilik, bayağılık, sıradan-
lık

adres *m* adres ~ **a malê** ev adresi

adû *rd* yılışkan, sırnaşık ~ **bûn**
yılışmak, sırnaşmak

adûfî *m* yılışkanlık, sırnaşıklık

afat *nd* afat

aferîn *b* aferin, bravo

afet *m* afet

afetjentî *rd* afetzede

afgan *nd/rd* Afgan

afganî *nd* Afganlı

afir *m* yemlik (hayvanlara yem
verilen yer veya kap)

afirân *m* yaratım

afirandêr *nd/nt* 1. yaratıcı 2.
yaratıcı, kreator

afirandin *l/gh* yaratmak

afirandî *rd* yaratık, mahlûk

afirandox *rd* yaratıcı

afirîn *m* yaratılma, yaratılış

afirîn *l/gh* yaratılmak

afirînek *m* yaratı, yaratım, kreas-
yon

afirînende *n* 1. yaradan 2. *rd*
yaratıcı

afirînendetî *m* yaratıcılık

afirîner *rd* yaratıcı

afirîş *m* yaradılış, fitrat

afirîşî *m* fitri

afîş *m* afiş

aforizm *m* aforizm

aforoz *m* aforoz ~ **kirin** aforoz
etmek, aforozlamak

afret *m* avrat

afrikî *rd* Afrikalı

agah *n* 1. haber, bilgi 2. *rd* haber-
dar, haberli

agahdar *rd* haberdar, haberli, bil-

gili ~ **bûn** haberdar olmak, bil-
gilenmek ~ **kirin** haberdar
etmek, bilgilendirmek

agahdarî *m* 1. bilgilendirme, en-
formasyon 2. danışma (dani-
şılan yer)

agahî *m* bilgi, haber ~ **dan** bilgi
(veya haber) vermek ~ **hılanîn**
bilgi almak ~ **standin** haber
almak

agahname *m* ajanda, not defteri

agihandin *l/gh* bilgilendirmek

agihîn *l/ng* bilgilenecek

agir *n* 1. ateş 2. ateş, hararet 3.
yangın ~ **barandin** ateş yağdır-
mak ~ **berdan** (...) (bir yeri, bir
şeyi) ateş vermek ~ **dadan**
ateş yakmak ~ **girtin** ateş almak
~ **pê** ketin ateş almak, alev
almak, tutuşmak ~ **pê** xistin
ateş yakmak, tutuşturmak ~ **ê**
zêde yüksek ateş

agirbar *rd* ateşli (silâh)

agirbest *m* ateşkes

agirçav *rd* atak, gözü pek

agirdank *m* ateşlik, mangal

agirdar *rd* ateşli

agire *bj/m* frengi

agirgir *rd* tutuşkan, yangıcı

agirker *nd/nt* ateşçi

agir kirin *l/gh* 1. ateş yakmak 2.
ateşlemek 3. ateş etmek, sıkmak
(silâh için)

agirkuj *rd* 1. ateş söndürücü 2.
nd/nt itfaiyeci, yangıncı

agirkujî *m* itfaiye

agirkujîtî *m* itfaiyecilik

agirnak *rd* 1. ateşli (ateşi olan) 2.
yakıcı 3. ateşli, coşkun

agirok *rd/nd* 1. külkedisi 2. çok
ağlayıp sızlayan bebek 3. asabî,
yaramaz

agirparêz *rd* ateşperest

agirperest *rd* ateşperest

agirtemêr *rd* 1. ateş söndürücü 2.
hararet giderici 3. *nd/nt* itfaiyeci

agirtemêrî *m* itfaiye

agirvan *nd/n* 1. ocakçı 2. ateşçi
(ateş nöbetçisi)

agirvemêr *nd/nt* itfaiyeci

agû *b* agu

ah *n* ah, beddua ~ **û** wah ah vah

aha *b* 1. aha 2. ihı

aheng *m* 1. ahenk, uyum 2. eği-
lence, müzikli eğlence 3. gös-
teri, konser, dinleti

ahengdar *rd* 1. ahenkli, uyumlu 2.
eğlenceci 3. *mzk* düzenli ~ **kirin**
ahenkliştirmek, uyumlulaştır-
mak

ahengdarî *m* ahenklilik, uyumlu-
luk

ahên *m* ıstırap

ahîze *m* ahîze

ahsûme *m* boza

ahtepot *zoo/m* ahtapot

ahû *zoo/m* ahu

âid *d* ait ~ **bûn** ait olmak

âidat *m* aidat, ödenti

âidiyet *m* aidiyet, ilişkinlik

âile *m* aile

aj *m* filiz, fişkın ~ **dan** filizlen-
mek, uç vermek

ajal *m* hayvan ~a (yan jî heywana)
guhandar memeli hayvan

ajaldar *nd/nt* hayvan sahibi
ajaldarî *m* hayvancılık
ajalnas *nd/nt* zoolog, hayvan bilimci
ajalnasî *m* zooloji, hayvan bilimi
ajan *nd/nt* ajan ~**ê** **veşarî** gizli ajan
ajanda *m* ajanda
ajanî *m* ajanlık
ajans *m* ajans ~**a** **nûçeyan** haber ajansı ~**a** **mankenan** manken ajansı ~**a** **reklaman** reklam ajansı
ajantî *m* ajanlık
ajar *m* soy, soy sop, sülale
ajne *m* yüzme (suda yüzme için) ~ **kirin** yüzmek
ajneber *nd/nt* yüzücü
ajne *bnr* ajne
ajo *m* 1. güdü, saik 2. *psi* güdü, saik
ajobarî *m* güdüm
ajokar *nd/nt* sürücü, şoför
ajokarî *m* sürücülük, şoförlük
ajoker *bnr* ajokar
ajoname *m* sürücü belgesi
ajotin *m* 1. sürme 2. sürme, sür-gün etme 3. sürme, devam etme
ajotin *l/gh* 1. sürmek 2. sürmek, sürgün etmek 3. sürmek, devam etmek
akademî *m* akademi
akademîk *rd* akademik
akademîker *nd/nt* akademisyen
akademîkerî *m* akademisyenlik
akademîsyen *nd/nt* akademisyen
akademîsyenî *m* akademisyenlik
akam *m* 1. sonuç, netice 2. akıbet

akasya *bot/m* akasya
akincî 1. yerli 2. yerleşik, sakin (yerleşik kimse) ~ **bûn** yerleşmek ~ **kirin** yerleştirmek
akordeon *m* akordeon
akordeonjen *nd/nt* akordeoncu
akort *m* akort ~ **kirin** akort etmek
akortdar *rd* akortlu
akrobasi *m* akrobasi
akrobat *nd/nt* akrobat, cambaz
aksesiwar *m* aksesuar, eklenti
aktif *rd* aktif, etkin ~ **bûn** aktifleşmek, etkinleşmek
aktor *n* aktör
aktorî *m* aktörlük
aktrîs *m* aktris
aktrîsî *m* aktrislik
aktualite *m* aktüalite, güncellik
aktuel *rd* aktüel, güncel ~ **kirin** güncelleştirmek
akupunktur *m* akupunktur
akustik *m* yankılanım
akû *m* akümülatör
akûmilator *m* akümülatör
aküstik *m* akustik
akvaryûm *m* akvaryum
al *bnr* ala
ala *m* bayrak ~ **daleqandin** bayrak asmak ~ **daxistin** bayrak indirmek ~ **hildan** bayrak çekmek
alahilgir *nd/nt* bayraktar
alarm *m* alarm
alastin *l/gh* yalamak
alav (I) *m* araç, alet
alav (II) *m* 1. alev, yalım, yalaz 2. çavma ~ **bi** ~ I) alev alev 2) buram buram

alav dan *l/gh* 1. alevlenmek 2.

çavmak (koku etrafa yayılmak)

alay *lşk/m* alay ~a **siwarî** süvari

alayı

alaz *m* amaç, kasıt

alazdar *rd* amaçlı

alazî *rd* kasıtlı

albûm *m* albüm

alegor *m* değiş, değiş tokuş, tram-

pa ~ **kirin** değiş etmek, değiş

tokuş etmek

alelade *rd* alelade, sıradan

alem *m* âlem, dünya

alerjî *m* alerji

alerjîk *rd* alerjik

alet *n* alet ~ê **sûc** (an **jî tawanê**)

suç aleti ~ê **teswîyeyê** tasviye

aleti, düzç

aletdar *rd* aletli

alewî *hnr* clewî

alêsek *rd* yalayıcı

alfabe *m* alfabe ~ya **fonetîk**

fonetik (veya sesçil) alfabe

alfabetîk *rd* alfabetik

alif *n* yem (hayvan yiyeceği) ~

dan yemlemek

alim *n* 1. alim 2. din adamı

alimî *m* alimlik

aliqîn *l/ngh* 1. takılmak 2. dolan-

mak

alî (I) *n* 1. taraf 2. taraf, yan, yön

~yê **çepê** sol taraf ~yê **din** ötc

taraf, diğer taraf ~yê **paşîyê**

arka taraf ~yê **rastê** sağ taraf

alî (II) *n* 1. yardım 2. taraf tutma,

arka çıkma ~ **girtin** 1) taraf tut-

mak 2) kayırmak, iltimas etmek

alîdar (I) *rd* taraflı, yönlü

alîdar (II) *nd/rd* taraftar, yandaş,

destekleyici

alîgir *rd/nd* 1. taraftar, tarafgir,

yandaş 2. yanlı 3. *n* taban, yan-

daş, partizan

alîgirî *m* 1. taraftarlık, tarafgirlik,

yandaşlık 2. yan tutma ~ **kirin**

tarafgirlik yapmak, taraf tutmak

alîkar *nd/nt* yardımcı

alîkarî *m* 1. yardım 2. katkı ~

kirin yardım etmek (veya yap-

mak) ~ **lê kirin** yardım etmek,

katkıda bulunmak ~ya **bêgerew**

(an **jî bêbergidan**) karşılıksız

yardım ~ya **civakî** sosyal

yardım ~ya **hev kirin** yardım-

laşmak ~ya **lojîstîk** lojistik

yardım ~ya **pêşîn** ilk yardım

alîkarîti *m* yardımcılık

alîkarxwaz *rd* 1. yardım talebinde

bulunan 2. yardımsever

alîn *l/ngh* dolanmak (bir şeyin

çevresine sarılmak)

alkol *m* alkol, içki ~ **vexwarin** içki

içmek

alkoldar *rd* alkollü

alkolfiroş *nd/nt* içkici (satan

kimse)

alkolîk *rd* alkolik

alkolker *nd/nt* içkici (imal eden)

alkolvexwer *nd/nt* içici, içkici

(alkol için)

almanî *nd/m* Almanca

almankî *nd/m* 1. Almanca 2. *rd*

Almanlara özgü, Almanvari

al mast *m* elmas

alo *h* alo

aloz *rd* 1. karışık, karmaşık 2. çetrefil, girişik ~ **bûn** 1) karmaşıklaşmak 2) çetrefilleşmek

alozandin *l/gh* 1. karmaşıkleştirmek 2. çetrefilleştirmek, giriftleştirmek

alozdar *rd* giriftar

alozi *m* 1. kargaşalık, karmaşıklık 2. çetrefillik 3. kargaşa, karmaşa 4. sorun, problem

alozîfî *m* kargaşalık, karmaşıklık

alozkar *nd/nt* 1. kargaşacı 2. karıştırıcı, fitneci

alozker *bnr* alozkar

altax *nd/nt* 1. işbirlikçi (olumsuz anlamda) 2. yordakçı 3. ihbarcı, muhbir

altaxî *m* 1. yordak 2. yordakçılık

altaxîfî *m* 1. işbirlikçilik 2. yordakçılık 3. ihbarçılık, muhbirlik

alternatif *m* alternatif, seçenek, şık

alûce *bot/m* crık

alûceya *Maltayê bot/nd* Malta crığı, yenedünya

alûle *m* çıkmaz sokak

amac *bnr* arman

amad (I) *n* istek, istenç, irade

amad (II) *m* vaftiz ~ **kirin** vaftiz etmek

amade *rd* 1. hazır 2. hazırlıklı ~ **be** hazır ol ~ **bûn** 1) hazır olmak, hazırlanmak 2) hazır olmak, bulunmak 3) düzenlenmek, tertiplenmek ~ **kirin** 1) hazır etmek, hazırlamak 2. düzenlemek, tertip etmek

amadehî *m* 1. hazırlık 2. lise

amadekar *nd/nt* 1. hazırlayıcı, hazırlayan 2. düzenleyici, tertipleyci 3. yapımcı (radyo, tv programı vb. için)

amadekarî *m* 1. hazırlık 2. hazırlayıcılık 3. düzenleyicilik, tertipleycilik 4. yapımcılık

amadekar *bnr* amadekar

amaje *m* 1. belirti, alamet 2. işaret ~ **pê kirin** belirtmek, işaret etmek

aman *m* 1. kap 2. bulaşık ~ **a ezmûnê** deney kabı

amanşo *nd/nt* 1. bulaşıkçı 2. *n* bulaşık bezi

amanşok *m* bulaşık makinesi

amator *nd/nt* amatör, özenci, özenen

amatorî *m* amatörlük, özenenlik

ambalaj *m* ambalaj ~ **kirin** ambalajlamak

ambargo *m* ambargo

amblem *m* amblem, belirtke

ambûlans *m* ambulans

ambûr *m* alet, araç

ambûrîn *m* gereç, malzeme

amerikan *rd* Amerikan

amerikayî *nd/rd* Amerikalı

amerikiyên resen *nd/nt* Kızıldevrili

amerikî *nd/rd* Amerikalı

amejen *m* alışım

amfîbî *biy/rd* 1. amfibi, iki yaşayışlı 2. *m* yüzergezer

amir *nd/nt* amir

amirî, amirtî *m* amirlik

amîn *b* amin

amîral *n* amiral

amoj *m* 1. nasihat, öğüt 2. eğitim
3. istişare

amojgar *nd/nt* 1. öğretücü, öğretle-
yen 2. danışman

amojgarî *m* 1. öğretçülük 2. danış-
manlık

amojin *m* yenge (amca eşi için)

amonyak *m* amonyak

amortî *m* amorti

amortîsor *m* amortisör

amper *m* amper

ampûl *m* ampul

amraz *m* 1. araç, alet 2. araç,
vasita, taşıt ~a **motordar** mo-
torlu taşıt ~a **sûc** (an jî **tawanê**)
suç aleti ~en **hilberîne** üretim
araçları ~en **ragihanê** iletişim
araçları

amrazdar *rd* 1. araçlı, aletli 2.
vasitalı

amûr *m* 1. araç, alet 2. alet, enst-
ruman, çalgı 3. donanım, tesisat
~a **bayî** nefesli (veya üflemlî)
çalgı ~a **fûyî** üflemlî (veya ne-
fesli) çalgı ~a **jenî** (yan jî **lê-
danî**) vurmalı çalgı ~en **jîdar**
yaylı çalgılar (veya sazlar), telli
çalgılar

amûrsaz *nd/nt* tesisatçı

amyar *m* taşıt, vesait, araç ~a
dirêj uzun araç

an g 1. ya 2. veya ~ ... ~ ya... ya *
an hene yan jî tune ne ya var
ya da yoktur ~ **jî** veya, veyahut,
ya da, yahut, yoksa ~ **na g** yoksa

analîst *nd/nt* analist

analîtîk *rd* analitik, çözümlemeli

analîz *m* analiz, çözümleme ~
kirin analiz etmek

analîzker *nd/nt* analist

ananas *m* ananas

anarşî *m* anarşi

anarşîst *nd/nt* anarşist

anarşîstî *m* anarşistlik

anarşîzm *m* anarşizm

anasûn *bot/m* anason

Anatoliya *erd/m* Anadolu

anatômî *m* anatomi

ancax *g/h* ancak, yalnız, yalnızca,
yeter ki

andropoz *m* andropoz, yaş dönümü

anegorî *h* göre

anemî *bj/m* anemi, kansızlık

anemîk *ant/rd* anemik, kansız

anestezi *m* anestezi

angaje *m* angaje ~ **bûn** angaje
olmak ~ **kirin** angaje etmek

angarya *m* angarya

angaşt *m* iddia, sav ~ **kirin** iddia
etmek

angaştandin *bnr* angaştın

angaştdar *rd* iddialı

angaştin *l/gh* iddia etmek, savla-
mak

angaştker *nd/nt* iddiacı

ango *g* yani

anîn *m* getirme ~a **rê** 1) yola ge-
tirme 2) **argo** tavlama

anîn *l/gh* getirmek ~ **ba** (cem an jî
nik) **xwe** 1) yanına getirmek 2)
yanına almak ~ **ba hev** 1) bir
araya getirmek 2) birleştirmek ~

ber çav(ên xwe) göz önüne getirmek ~ **bîra (yekî) 1)** (birinc) hatırlatmak, anımsatmak **2)** çağrıştırmak ~ **bîra xwe** anımsamak, hatırlamak ~ **dinyayê** dünyaya getirmek, doğurmak ~ **hişê xwe 1)** aklından geçirmek **2)** hatırlamaya çalışmak, hatırına getirmek ~ **holê 1)** meydana getirmek **2)** ortaya çıkarmak ~ **meydanê** meydana getirmek, vücuda getirmek ~ **rastê** gündeme getirmek ~ **rê 1)** yola getirmek **2)** argo tavlama ~ **serbiserê** tav vermek ~ **(ser) ziman** dile getirmek

anîn cih l/gh 1. yerine getirmek **2.** yerine getirmek, infaz etmek

anîn pê l/gh gerçekleştirmek, oluşturmak

anîsaz rd/nd yaramaz, çapkın

anîşk ant/m dirsek

anjîn bj/m anjin

anket m anket, sormaca

anketker nd/nt anketçi

anketor nd/nt anketçi

anku bnr ango

anonîm rd anonim

anons m anons ~ **kirin** anons etmek

anormal rd anormal ~ **bûn** anormalleşmek

anormalî m anormallik

ansiklopedî m ansiklopedi

antax nd/nt yardakçı

antaxî m yardak, yardakçılık

antaxîti m yardakçılık ~ **kirin** yardakçılık etmek

anten m anten

antîka m antika

antîkafiroş nd/nt antikacı (satan kimse)

antîkakar nd/nt antikacı

antîkazan nd/nt antikacı (antika uzmanı)

antîkazanî m antikacılık

antolojî m antoloji, seçki

antrenman m antrenman ~ **kirin** antrenman yapmak

antrenor nd/nt antrenör

antrenorî m antrenörlük

antropolog nd/nt antropolog

antropolojî m antropoloji

aort ant/m aort

ap n amca

apandîs ant/m apandis

apartman m apartman

apaşkera rd apaçık

aperîtif m aperitif

apik m bilmece

apineî n kürk

apor rd kalabalık ~ **kirin** kalabalık etmek

apore (I) rd sapık ~ **bûn** sapıklaşmak

apore (II) rd şoke ~ **bûn** şoke olmak ~ **kirin** şoke etmek

aporetî m sapıklık

aporî m kalabalık

apse m apse

aqar m akar (para getiren mal mülk)

aqil n akıl, us ~ **avêtin 1)** aklını kaçırmak (veya yitirmek) **2)** argo üşütmek, kafayı yemek ~

çeliqandîn aqlını oynatmak ~
fîrandin aqlını oynatmak ~
girtin akıllanmak, uslanmak ~
ji serê (yekî) birin 1) aqlını
 çelmek, aqlını başından almak
2) zihnini dağıtmak ~ **ji serê**
(yekî) çûn aklı başından gitmek
 ~ **ji (yekî) stendin** (birinden)
 fikir almak ~ **kirin** akıl etmek
 ~ **ê (yekî) girtin** aklı etmek ~ **ê**
selim sağduyu ~ **ê xwe dan serê**
 xwe aqlını başına toplamak
aqilane h akilâne, akıllıca
aqilavêti rd 1. aqlını kaçırmış, ak-
 lını yitirmiş **2.** üşütük
aqildar rd/nd 1. akıl **2.** akıllı
aqilder rd akıl dışı
aqilkar nd/nt rasyonalist
aqilkarî m rasyonalizm
aqilkemal rd olgun, kâmil (insan-
 lar için)
aqilmend rd/nd 1. akıllı **2.** akıl,
 akıl hocası **3.** bilmiş, sivri akıllı
aqilmendî m 1. akıllılık **2.** akıl ho-
 calığı **3.** bilmişlik
aqilsivik rd salak
aqilsivikî m salaklık
aqit m akide, akide şekeri
aqide ol/m akide
aqli rd ussal, rasyonel ~ **kirin** us-
 sallaştırmak
aqlitî fel/m ussallık
aqûbet m 1. akıbet, sonuç **2.** dirlik
 düzenlik **3.** geçim (anlaşma,
 uyuşma) ~ **li serî be darısı**
 başına
aqût jeo/n yakut

ar (I) n ateş ~ **pê ketin** ateş almak
 ~ **pê xistin** ateş yakmak
ar (II) m ar, haya ~ **û namûs** ar
 namus
ar (III) n un
ar (IV) rd 1. keskin, acı (içecekler
 için) **2.** ağır, keskin, yoğun
 (koku için) ~ **kirin 1)** keskin-
 leştirmek **2)** yoğunlaştırmak
aram rd 1. sakin, durgun, dingin
2. sükunetli **3.** huzurlu **4.** is-
 tıkrarlı
aramî m 1. sakinlik, durgunluk **2.**
 sükunet **3.** huzur **4.** istikrar
aram bûn l/gh 1. sakinleşmek,
 sakin olmak **2.** yatışmak **3.**
 sükun olmak
aramdar rd sakin, müsekkin
aram kirin l/gh sakinleştirmek
aran (I) 1. uyarım, tembih **2.**
 ayartı
aran (II) m sızı (soğuk vb. sebe-
 plerden ötürü)
arandin (I) l/gh 1. uyarmak, tem-
 bih etmek **2.** kışkırtmak, tahrik
 etmek
arandin (II) l/gh sızlatmak
aranje m aranje, düzenleme ~
kirin aranje yapmak, düzenle-
 mek
araq m rakı
araqfiroş nd/nt rakıcı (satan
 kimse)
araqker nd/nt rakıcı (yapan kimse)
araqxur nd/nt rakıcı, içici, ayyaş
 (alkol için)
araqxwer bnr araqxur

araste (I) m donanım

araste (II) m 1. yönelim, yöneltim

2. yönelme 3. güdüm

araste bûn l/gh 1. yönelmek 2.

güdümlemek

arastek m techiz, teşhizat

araste kirin l/gh 1. doğrultmak,

yöneltmek 2. güdülemek

arasteyî rd yönelik

arastin l/gh 1. donatmak, teşhiz

etmek 2. bezemek, bezeklemek,

süslemek

aravtarav rd didik didik ~ **kirin**

didik didik etmek

arazî n arazi

ar bûn l/gh 1. keskinleşmek (iç-

cekler için) 2. yoğunlaşmak

(koku için)

ard n un ~ **pê werkirin** unlamak

arde n korkuluk (merdiven korku-

luğu gibi)

ardik m irmik

ardpîc m un helvası

ardû n yakacak

arena m arena

arezû m arzu, istek, temenni

argo m argo

argûşk ant/n bademcik

arihandin l/gh 1. sızlatmak 2. ısı-

rap vermek

arihin l/gh sızlamak, sancımak

arik m 1. tavan 2. *ant* damak

arimandin l/gh teskin etmek, ya-

tıştırmak

arimin l/gh teskin olmak, yatış-

mak

arinc m apse

arizî rd 1. özel, hususi 2. özel

(resmî karşısı) * **milke arizî**

özel mülk ~ **bûn** özelleşmek ~

kirin özelleştirmek

arî (I) m kül (ateş külü)

arî (II) nd 1. Ari 2. *rd* (Ari'lere öz-

gü olan)

arî (III) rd arı, öz, saf

arîle rd kadınsı

arîn l/gh sancımak, sızlamak

arînok rd sızıcı

arîstokrasî sos/m aristokrasi, soy-

lu erki

arîstokrat nd/rd aristokrat

arîstokratî m aristokratlık

arîşe m sorun, problem, mesele

arîşen m moral, maneviyat

arîtî (I) m keskinlik, acılık, sertlik

(sıvı şeyler ve kokular için)

arîtî (II) m sadelik

arîtmefik m aritmetik

arîze m arıza ~ **dan** arıza yapmak

~ **kirin** arıza yapmak

arîzedar rd arızalı

arjantînî nd/rd Arjantinli

arkaîk rd arkaik

arkaîzm m arkaizm

arkeolog nd/nt arkeolog

arkeolojî m arkeoloji

arkeolojîk rd arkeolojik

armanc m 1. hedef, erek, amaç 2.

sp kale (futbol için)

armancparez n kaleci

armator nd/nt armatör

armatûr der/m armatür, donanım

armonî mzk/m armoni, harmoni

arnewid nd/rd Arnavut

arnewidî *m* Arnavutça
aroma *m* aroma
arsim *bj/m* nezle, ingin, dumağı
arsimî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle olmak
arşiv *m* arşiv ~ **kirin** arşivlemek
arşivkar *nd/nt* arşivci
arşivkarî *m* arşivcilik
artêş *lşk/m* ordu
artêşgeh *m* ordugâh
artilîn *l/gh* takılmak
artışok *bot/m* enginar
artîst *nd/nt* artist
artîstî *m* artistlik
arûng *bot/m* kayısı
arûnî *rd* azgın (çocuk için, yaramaz)
arûnîti *m* azgınlık, yaramazlık
arvan *n* un
arya *mzk/m* arya
arzû *m* arzu ~ **kirin** arzu etmek, arzulamak
arzûdar *rd* arzulu ~ **bûn** arzulu olmak
arzûmend *rd* arzulu, heveskâr
asa *rd* olağan
asabî *hnr* esabî
asan *rd* basit, kolay, rahat
asansor *m* asansör
asas *n* esas, temel
aşaw *bj/m* tümör, ur
asayî *rd* olağan, normal ~ **bûn** olağanlaşmak, normalleşmek
asayîş *m* asayiş ~ **a civakî** sosyal güvenlik
asayîti *m* olağanlık
asê *rd* 1. sıkı, berk 2. müstahkem, muhkem 3. sarp, yalçın

asê *hûn* *l/gh* 1. sıkışmak (iki şey arasında kalmak) 2. takılmak 3. kısılmak (kaçıp kurtulma yolunu bulmamak) 4. tıkanmak 5. saplanmak 6. sarplasmak, yalçınlaşmak
asêgeh *m* istihkâm
asê *kirin* *l/gh* 1. sıkıştırmak 2. berkitmek, sıkıştırmak, sağlamlaştırmak 3. kısırmak 4. tıkatmak
asêti *m* 1. sıklık 2. berklik 3. sarplık
asfalt *m* asfalt ~ **kirin** asfaltlamak
asirm *m* 1. büyük soğuk 2. nezle
asirmî *rd* soğuk algınlığı
asît *kim/m* asit
asî *nd/nt* asi ~ **bûn** asileşmek
asîman *n* gök, sema
asîmanî *rd* göksel, semavî
asîmilasyon *m* asimilasyon
asîmilasyonker *nd/nt* asimilasyoncu
asîmile *rd* asimile ~ **bûn** asimile olmak ~ **kirin** asimile etmek
asîstan *nd/nt* asistan
asîstanî *m* asistanlık
ask *zoo/m* karaca
aso *m* ufuk ~ **hilhatin** ufuk görünmek
asoxîn *h* nihayet, sonunda, öylece, öylelikle
asoyî *rd* yatay, ufkî
aspirîn *m* aspirin
asraq *m* tavan
ast *m* düzey, seviye
Astan *ast/m* Satürn
astar *n* astar
asteng *m* engel

astengdar *rd* engelli
astengi *m* 1. engel 2. sorun, zorluk
 ~ **derxistin** zorluk çıkarmak ~
kirin engellemek
astengkar *nd/nt* engelleyici
astengker *rd* engelleyici
astim *m* astım
astigmat *rd* astigmat
astrolog *nd/nt* astrolog
astroloji *m* astroloji
astronom *nd/nt* astronom
astronomî *m* astronomi
astronot *nd/nt* astronot
astronotî *m* astronotluk
asûde *rd* asude, huzurlu, sakin
asûr *nd/rd* Asur
asûrî *m* Asurca
Asya *erd/m* Asya
asayî *nd/rd* Asyalı
aş (I) *n* aş, yemek
aş (II) *n* değirmen ~**ê avê** su değir-
 meni ~**ê bayî** yel değirmeni
aş (III) *bnr* aşt
aş bûn *bnr* aşt bûn
aşifte *m* aşüfte, şıllık
aşik *ant/m* 1. mide 2. *ant* taşlık
aşiq *rd* 1. aşık 2. *nd* aşık, halk
 ozanı ~**ê hur** sırsıklam aşık
aşîkar *rd* 1. aşîkâr, ayan 2. aleni,
 bilinen ~ **kirin** açıklamak, de-
 şifre etmek
aşîna *rd* aşîna ~ **bûn** aşîna olmak
aşît *m* çiğ
aşkera *rd* 1. açık, aşîkâr 2. açık,
 apaçık, belli 3. aleni 4. açık
 saçık ~ ~ açık açık ~ **û vekirî**
 açık seçik

aşkera bûn *l/ngħ* 1. açıklık kazan-
 mak, açığa çıkmak 2. anlaşıl-
 mak, belli olmak, ortaya
 çıkmak 3. belirmek, barizleş-
 mek 4. ifşa olmak 5. kesin
 olarak belli olmak, sabit olmak
aşkerahî *m* açıklık, aşîkârlik, açık
 seçiklik
aşkeraker *nd/rd* açıklayıcı
aşkera kirin *l/gh* 1. açıklık
 kazandırmak 2. açıklamak, be-
 lirtmek 3. açıklamak, ifşa etmek
aşkerayî *bnr* aşkerahî
aş kirin *bnr* aşt kirin
aşop *m* 1. hayal 2. *fel* kurgu, spe-
 külayon ~ **kirin** hayal etmek
aşopî *rd* 1. hayali, ütöpik 2. kur-
 gusal ~ **kirin** kurgulamak ~**ya**
zanistî bilim kurgu
aşpêj *nd/nt* aşçı
aşpêji *m* aşçılık
aşq *m* aşk, sevi
aşt *rd* 1. barışık 2. teskin
aşt bûn *l/ngħ* 1. barışmak 2. yatış-
 mak, sakinleşmek, teskin olmak
 (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı
 geçmek) 3. susmak, yatışmak
 (çocuklar ağlamalarını kesmek)
 4. ikna olmak, susmak
aştbûyî *rd* 1. barışık 2. teskin
 olmuş olan
aştî *m* barış ~ **çekirin** barış yap-
 mak
aştîhez *rd/nt* barışsever
aştîparêz *rd/nt* barışçıl, barışsever
aştîperwer *rd/nt* barışsever
aştîxwaz *rd/nt* barışçıl, barış yan-
 lîsî

aştîxwazî *m* barışçılık, barış yan-
lılığı

aştker *rd* yatıştırıcı, teskin edici

aşt kirin *l/gh* 1. barıştırmak 2. sus-
turmak, yatıştırmak (ağlayan
çocuklar için) 3. teskin etmek,
yatıştırmak 4. avutmak, oyala-
mak 5. ikna etmek, susturmak

aşûn *rd* şımarık

aşûnî *rd/h* şımarıkça ~ **bûn** şımar-
mak ~ **kirin** şımartmak

aşûnîti *m* şımarıklık

aşûre *m* aşure

aşûran *m* aşure

aşvan *n* değirmenci

aşvanî *m* değirmencilik

aşxane *m* aşevi, lokanta

ataşe *nd/nt* ataşç

ataşetî *m* ataşçelik

ateîst *rd* ateist

atî *m* sara, peri hastalığı

Atlantîk *m* Atlantik

atle *m* fasıla, kesinti

atlebûn *m* kesinti, kesinti durumu

atlehî *m* fasıla, kesinti

atlet *nd/nt* atlet

atletîk *rd* atletik

atletîzm *m* atletizm

atmosfer *m* atmosfer

atolye *m* atölye

atom *fzk/m* atom

av *m* su ~ **bi devê** (yekî) **ketin** ağzı
sulamak ~ **dan** 1) su vermek 2)
sulamak ~ **jê girtin** *bj* su almak
(tedavi için) ~ **ketin** (cihekî)
(bir yeri) su basmak ~ **kişandin**
1) su taşımak 2) su almak

(ayakkabı için) ~ **lê kirin** 1) bir
şeye su dökmek, ıslatmak 2) su-
lamak, su dökmek (bitkilere su
dökerek sulamak ~ **lê qelibîn**
(bir yeri) su basmak ~ **li xwe**
kirin su dökünmek, düş almak
(veya yapmak) ~ **pê ketin** su-
lanmak ~ **reşandin** 1) su serp-
mek 2) terlemek (testi vb. şeyler
için) ~ **rêtin** (an jî **rijandin**) 1)
su dökmek 2) su dökmek
(küçük aptes için) ~ **vexwarin**
su içmek ~ **xwestin** su istemek
~ **a cemidî** (an jî **sar**) soğuk su
~ **a germ** sıcak su ~ **a jînê** (yan jî
heyatê) abihayat ~ **a madenî**
maden suyu ~ **a mēweyan** (an jî
fêkiyan) meyve suyu ~ **a pis** pis
su ~ **a qerisî** buz gibi su ~ **a**
sekan durgun su, uyur su ~ **a**
şîrîn tatlı su ~ **a tenik** yumuşak
su ~ **a vexwerbar** içme suyu
~ **ên binerdê** ycr altı suları

ava *rd* 1. bayındır, mamur 2. abat,
şcn, meskûn ~ **kirin** 1) kurmak
2) inşa etmek 3) imar etmek
ava bûn *l/gh* 1. kurulmak 2. ku-
rulmak, inşa olmak 3. bayındır-
laşmak, bayındır olmak, imar
edilmek 4. şcnlenmek

avadan *rd* 1. bayındır, mamur 2.
wj/m kurgu, çatı ~ **kirin** imar
etmek

avadanî *m* 1. yapı, bina 2. bayın-
dırlık 3. *rz* çatı, bina

ava firingiyan *nd* salça

avahî *m* 1. yapı, bina, inşaat 2. bayındırlık 3. kurum, kuruluş 4. *wj* kurgu 5. *sos* yapı
avahîker *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
avahîsaz *nd/nt* mimar
avahîsazî *rd* mimari
avahîsazîti *m* mimarlık
avakar *nd/nt* 1. kurucu 2. yapıcı, inşaatçı
avakarî *m* kuruculuk 2. yapıcılık, inşaatçılık
avaker *nd/nt* 1. kurucu 2. yapıcı (önemli ve yararlı işler yapan) 3. yapıcı, inşaatçı
avakerî *m* 1. kuruculuk 2. yapıcılık 3. yapıcılık, inşaatçılık
ava kirin *l/gh* 1. kurmak (tesis etmek) 2. kurmak, inşa etmek 3. bayındırlaştırmak, imar etmek
avanî *m* 1. yapı, bina, konut 2. çatı (insan ve hayvanda iskeletin kuruluşu) 3. yapı, bünye 4. *rz* çatı, bina 5. *wj* kurgu, çatı, iskelet ~*ya sedemkar* (an *jî dançêker*) ettirgen çatı
avans *m* avans, öndelik ~ **dan** avans vermek
avantaj *m* avantaj
avantajdar *rd* avantajlı
avayî *bır* avahî
avbaz *nd/nt* 1. dalgıç 2. su sporcusu
avbazî *m* 1. dalgıçlık 2. su sporculuğu
avberneder *rd* su geçirmez
avçêker *nd/rd* sulandırıcı
av dan *l/gh* 1. sulamak 2. suvarmak

avdanî *m* sulama (toprak, bitki vb. için) ~ **kirin** sulama yapmak
avdank *m* suluk (su kabı)
avdar *rd* sulu
avdestxane *m* abdesthane, tuvalet
avdeşo *m* çirkef (pis ve bulanık su)
avdev *m* salya, tükürük
avder *nd/nt* sulamacı
avderan *m* sulama (toprak, bitki vb. için)
avderî *m* sulamacılık
avdonk *m* et suyu
avekî (*fiz*) *rd/m* sıvı, likit ~ **kirin** sıvılaştırmak
aveloq *rd* cıvık
aveloqî *rd* cıvıkça ~ **bûn** cıvıklaşmak ~ **kirin** cıvıklaştırmak
averaj *m* averaj
averê *rd* 1. sapa, izbe 2. sapkı 3. aykırı (gidiş yönüne ters düşen) ~ **bûn** sapmak ~ **kirin** saptırmak
averêbûyî *rd* sapkın
averêbûyîti *m* sapkınlık
averêker *rd* saptırıcı
averêti *m* sapkınlık, sapınç
aveyn *m* 1. maya (süt mayası) 2. *mec* bel (sperm)
avêtan *m* atım, atış
avêtin *m* 1. atma, atış 2. *mec* yatırma (bankaya para yatırma için) ~**a her hev** atışma ~**a dil** yürek çarpıntısı ~**a ser** baskın ~**a tacê** taç atışı
avêtin *l/gh* 1. atmak 2. *mec* yatırmak (bankaya para yatırma

için) ~ **bankayê** bankaya yatır-
mak ~ **ber dilê xwe** atıştırmak
~ **ber hev** atışmak ~ **der** (an jî
derve) dışarı (veya dışarıya)
atmak ~ **hepsê** hapse atmak ~
hev atışmak ~ **nexweşxaneyê**
hastahancye yatırmak ~ **nîşanê**
nişan atmak ~ **paş** ertelemek ~
pişt/pişta (yekî) (birine) arka
çıkınak, (birinden) taraf olmak
~ **pişt guhê xwe** başından
atmak ~ **pêş** öne almak ~ **rastê**
ortaya atmak

avêtin ser *l/gh* baskın yapmak

avêtî *rd* 1. atık 2. atılmış olan

avfiroş *nd/nt* suçu (satan kimse)

avgerm *m* kaplıca

avgêr *nd/nt* suçu (su taşıyan, gez-
diren)

avgerî *m* suçuluk

avguşt *m* et suyu

avhewa *erd/m* iklim

avik *m* atmık, bel, er suyu, meni
(sperm)

avis *rd* gebe, hamile (daha çok
hayvanlar için) ~ **kirin** hamile
bırakmak ~ **man** gebe (veya ha-
mile) kalmak

avisandin *l/gh* hamile bırakmak,
hamile etmek

avisî *m* gebelik, hamilelik

avî (I) *m* çiy, şebnem

avî (II) *rd* 1. sulu 2. sulak

avjenî *m* yüzme (suda yüzme için)
~ **kirin** yüzmek

avkêş *nd/nt* 1. suçu, su taşıyan,
saka 2. pompa

avkêşî *m* suçuluk, sakalık

avkêşk *m* tulumba

avkî *m* gözleme (bir tür hamur işi)

avlokî *rd* vıcık ~ **bûn** vıcıklaşmak
~ **kirin** vıcıklamak, vıcıklaştı-
rmak

avlokîtî *m* vıcıklık

avlorik *rd* azgın (cinsel istekleri
aşın olan)

avlorikî *m* azgınlık (cinsellik için)
~ **bûn** azgınlaşmak

avokado *bot/m* avokado

avpîjên *m* fiskiye

avpîv *m* su sayacı

avrêjk *m* pisuvar

avrêl *m* nisan (ay)

avsûn *m* afsun, büyü, sihir

avşoq *m* 1. vıcık, sıvık 2. bulamaç
(hamur için)

avşoqî *rd* 1. cıvık, sulu, sıvık 2.
rd/h yıvış yıvış ~ **bûn** 1) vıcık-
laşmak, sıvıklaşmak, sıvaşmak
2. yıvışmak ~ **kirin** sıvaştırmak,
sıvıklaştırmak

avtirşk *m* salça

avzê (I) *m* kaynarca, kaynak, pınar

avzê (II) *biy/m* salgı, ifraz ~ **kirin**
salgılamak

avzê m göze

avzêr *m* altın suyu, yaldız

avzêrî *rd* yaldızlı ~ **kirin** yaldızla-
mak

avzûm *m* toka (kemcer tokası)

awa *n* 1. tarz, şekil, biçim (davra-
nış biçimi, tutum) 2. şekil, tür,
türülü 3. *wj* şekil, biçim, usul, tarz,
stil ~ **yê axaftinê** konuşma biçimi
~ **yê hilberinê** üretim biçimi

awans *bnr* avans
awante *m* avanta
awantexwaz *rd* avantacı
awarte *m* istisna, müstesna
awarteyî *rd* istisnai
awartin *l/gh* istisna tutmak, dışta-
 lamak
awaz *m* 1. avaz, ses 2. *mzk* ezgi,
 melodi, beste ~ **danîn** beste
 yapmak
awazdaner *nd/nt* besteci, bestekâr
awazdanerî *m* bestecilik, beste-
 kârlık
awêne *m* ayna ~**ya mezinker** (an
 jî koqiz) dev aynası
awênedar *rd* aynalı
awir *n* 1. bakış (göz için) 2. bakış,
 bakış açısı ~ **dan hev** 1) bakış-
 mak 2. *mec* paslaşmak ~ **lê dan**
 kaş çatmak ~ **ên melûl** süzgün
 bakış
awirtûj *rd* keskin bakışlı, şahin
 bakışlı
awistralyayî *nd/rd* Avustralyalı
awize *m* avize
awizefiroş *nd/nt* avizeci (satan
 kimse)
awizeker *nd/nt* avizeci (imal eden)
ax (I) *b* ah ~ **gidî tu** seni gidi seni
ax (II) *m* 1. toprak 2. zemin, yer
 ~**a geleşî** humuslu toprak
axa *n* ağa ~**ye mēšan** arı beyi
axabendik *n* boyun bağı
axaftandin *l/gh* konuşurmak
axaftin *m* konuşma ~ **kirin** konuş-
 ma yapmak
axaftin *l/gh* konuşmak

axatî *m* ağalık
axban *rd* toprak damlı
axêver *nd/nt* konuşmacı
axêverî *m* konuşmacılık
axgiran *rd* ağırcahlı, hantal (kimse)
axhejîn *m* yer sarsıntısı
axir *rd* ahir, son
axirê, axirkê *h* sonunda, nihayet
axiver *nd/nt* konuşmacı
axiverî *m* konuşmacılık
axivî *rd* yangılı
axivîn (I) *l/gh* yangınlamak, irin-
 lenmek
axivîn (II) *l/gh* konuşmak
axivker *nd/nt* konuşmacı
axivkerî *m* konuşmacılık
axîn *rd* 1. toprak (topraktan olu-
 şan) 2. yersel
axkêşî *fiz/m* yer çekimi
axlemûr *bot/m* ıhlamur
axme *rd* dağınık ~ **bûn** dağılmak
axmetaxme *rd* dağınık
axmetaxmetî *m* dağınıklık
axret *ol/m* ahiret
axur *m* ahır
axurk *zoo/m* tatarcık
axû *m* ağı, zehir
ay *b* ay
aya *h* acaba, accp
aydinger *m* aydinger
ayende *m* gelecek, ati
ayet *ol/m* ayet
ayîl *rd* haksız
ayîlî *m* haksızlık
ayîn *ol/m* 1. din, diyanet 2. ayin,
 dini tören
aza (I) *rd* içli (meyveler için)

aza (II) *bmr* azad
azad *rd* özgür, serbest, hür ~ **bûn**
 özgürleşmek ~ **kirin** özgür-
 leştirmek
azadane *h* özgürce
azadî *m* özgürlük, hürriyet
azadîhez *nd/m* özgürlüksever
azadîparêz *rd* özgürlükçü (özgür-
 lük savunucusu)
azadîperwer *rd* özgürlüksever,
 özgürlükçü
azadîxwaz *rd* özgürlükçü (özgür-
 lük isteyen)
azadîxwazî *m* özgürlükçülük
azan *ol/m* ezan ~ **dan 1** ezan oku-
 mak **2** ötmek (horoz için) ~a
eşayê yatsı ezanı ~a **êvarê** (yan
 jî **muxribê**) akşam ezanı ~a
nîvro öğle ezanı ~a **serê sibehê**
 sabah ezanı
azar *m* **1.** acı, ızdırap, üzüğü **2.** azar
 ~ **dan** azarlamak, paylamak ~
xwarin azarlanmak
azardedil *rd* sıkıntılı

azardîtî *rd* ezgin (kimse)
azawî *m* rüş
azerî *nd/rd* Azerî
azerkî *m* Azerice
azirandin (I) *l/gh* **1.** acıtmak, sı-
 latmak **2.** azarlamak, paylamak
azirandin (II) *l/gh* **1.** azdırmak,
 kudurtmak **2.** kızıştırmak (hay-
 van için)
azirî *rd* **1.** azgın **2.** kızgın (eş ara-
 yan hayvan)
azirîbûn *m* **1.** azgınlık **2.** kızgınlık
 (eş isteyen hayvan)
azirîn (I) *l/ngh* acımak, sancımak
azirîn (II) *l/ngh* **1.** azmak **2.**
 azgınlaşmak, kudurmak **2.** kız-
 mak, kızışmak, kösnümek (hay-
 van için)
azîn *m* yöntem, metot
azîndar *rd* yöntemli
azînî *rd* metodik
azot *kîm/m* azot
azwer *rd* hırslı, ihtiraslı, tutkulu
azwerî *m* hırs, ihtiras, tutku

B

b, **B** Kürt alfabesinin ikinci harfi
ba (I) *m* 1. rüzgâr, yel 2. yel, romantizma ~ **girtin** yel almak (romantizma için) ~ **yê kur** yıldız yeli ~ **yê reş** kara yel ~ **yê sibehe** tan yeli ~ **yê şûr** lodos
ba, bal (II) *nd* 1. yan * **here ba wî** yanına git 2. huzur, kat, nezd
bab *bnr* bav
baba *n* baba ~ **derweş** derviş baba ~ **Gaxand Noel** Baba
babaegîd *n* babayigit
babatî *m* babalık
babaxenûç *m* babakanuç
babelîç *m* yüzük parmağı
babet *rd* 1. layık, yaraşır 2. konu ~ **dîtin** layık görmek ~ **î (...)** **bûn** -e layık olmak, yaraşmak
habezk *m* (vücut) karıncalanma ~ **lê çûn** karıncalanmak
ba bi ber ketin *l/bw* yellenmek
babik *m* 1. babacık, üvey baba 2. boy, kabile
habilîsk *m* hortum (küçük fırtına)
habilîsok *bnr* babilîsk
babir *m* paravan
babîrek *der/rd* yelkesen
babîstin *m* boy, kabile
babole *m* 1. dürüm 2. sandviç
babolefiroş *nd/nt* dürümcü (satan kimse)

baboleker *nd/nt* dürümcü
babûtan *m* birdirbir
bac *m* vergi ~ **stendîn** (an jî **girtin**) vergi almak ~ **a dahatê** gelir vergisi ~ **a gumrikê** gümrük vergisi
bacan *bot/n* patlıcan ~ **birashtî** közleme patlıcan
bacanreşk *bot/n* patlıcan
bacansork *bot/m* domates
baedar *rd* vergili
baedarî *m* vergilendirme ~ **kirin** vergilendirmek
bacenax *n* bacanak
baçgir *nd/nt* vergici
baçermok *zoo/m* yarasa
baçik *bot/m* mısır
badan *m* 1. bükme 2. burma 3. (saç) kıvrırma 4. kurma (yaylı, zembereklı şeyler için) 4. çevirme, döndürme
ba dan *l/gh* 1. bükme 2. burmak 3. (saç) kıvrırmak 4. kurmak (yaylı, zembereklı şeyler için) 4. çevirmek, döndürmek
badanaj *m* patinaj
badar *rd* 1. havadar 2. rüzgârlı
badayî *rd* 1. bükme, bükük, bükülü 2. burma, burmalı * **bazî-nê** **badayî** burma bilezik 3. buruk 4. kıvrık

bade *m* bade

badeî *m* tipi

badek (I) *bot/m* sarılgan, sarmaşık

badek (II) *m* 1. burğu 2. sıkacak
3. kurgu, anahtar 4. kurgu (saat
mili vb. şeyleri kurmak için) 3.
jeo kıvrım, kıvrıntı

badekî *rd* 1. helezoni 2. kıvrımlı

badena *m* badana ~ **kirin** badana
ctmek, badanalamak

badin *m* bardak, kadeh

badok *m* sıkacak

badokî *rd* kıvrıkça

bafirok *m* uçurtma

bafûn *m* alüminyum

bagaj *m* bagaj

bager *m* bora, fırtına, kasırga

bagêje *m* kasırga

bahane *m* 1. bahane 2. gerekçe 3.
vesile

ba hatin *l/gh* esmek, rüzgâr esmek

bahol *m* bavul

bahor (I) *m* meltem

bahor (II) *bj/m* nezle

bahorî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle
olmak

bahoz *m* bora, kasırga, büyük fir-
tına

bajar *n* şehir, kent, il ~ **ê** mezin
büyük şehir, anakent

bajarî *rd* şehirli, kentli

bजारok *n* ilçe, kasaba

bajen *m* yelpaze ~ **kirin** yel-
pazelemek

ba ji ber çûn *l/bw* yellenmek

bakêş *m* vantilâtör

ba kirin (I) *l/gh* çağırarak

ba kirin (II) *l/gh* savurmak

bakîr *rd* bakir (erkek için)

bakîre *rd* bakire

bakterî *m* bakteri

bakur *n* kuzey ~ **ê** rojava kuzey-
batı ~ **ê** rojhilat kuzeydoğu

bakurî *rd* kuzeyli

bakût *n* gıda

bal (I) *m* boy pos, endam

bal (II) *rd* açık, engelsiz ~ **pal**
uçsuz bucaksız

bal (III) *nd* 1. yan 2. kat, huzur,
nezd

bal (IV) *m* 1. dikkat 2. akıl, zihin
~ **kişandin** 1) dikkat (veya ilgi)
çekmek 2) dikkat çekmek, ikaz
ctmek ~ **a xwe bidê!** baksana!

bala *rd* yüksek, yüce ~ **bûn** yük-
selmek, yücelmek

balaban (I) *zoo/n* çakırdoğan

balaban (II) *mzk/m* balaban, mey

balafir *m* uçak

balafirajo *nd/nt* pilot

balafirajotî *m* pilotluk

balafirgeh *m* havaalanı

balafirşikên *lşk/m* uçaksavar

balafirvan *nd/nt* pilot

balafirvanî *m* pilotluk

balastin *l/gh* yalamak

balata *m* balata

balatî *m* yükseklik, yücelik

balaxane *bnr* balaxanî

balaxanî *n* gökdelen

baldar *rd* dikkatli ~ **bûn** 1)
dikkatli olmak 2) sıkı durmak

baldarane *h* dikkatlice

baldarî *m* dikkat

baldûz *m* baldız
bale (I) *rd/nt* 1. ahmak, aptal 2. zihinsel özürlü
bale (II) *m* bale
balerîn *m* balerin
balet *n* balet
baletî *m* ahmaklık, aptallık
baleyî bûn *l/gh* 1. ahmaklaşmak 2. zihinsel özürlü olmak
balê *d/h* bari, en azından
balêsok *rd* yalayıcı
balgî *hnr* balıf
balinde *m* kuş (her türlü kuş)
balix *rd* erin, buluş ~ **bûn** buluşa ermek
balican *hot/n* patlıcan
balif *m* yastık
balîke *m* siğil (pürtüklü küçük ur)
balîloçk *m* dürüm, dürmaç
balîna *zoo/m* balina
balîstîk *lşk/m* balistik
balkêş *rd* 1. dikkat çekici, ilgi çekici 2. ilginç, enteresan 3. sürükleyici (ilgiyi sürdüren)
balkêşan *m* 1. ilgi çekici 2. ikaz
balkêşî *m* 1. ilgi çekicilik 2. ilginçlik
balkon *av/m* balkon
balme *m* saçma (silah için)
balo (I) *h* en azından, hiç değilse (veya olmazsa)
balo (II) *m* balo
balole *m* dürüm, dürmaç
balon *m* balon
balor *m* rulo
balrakêş *rd* cazip, çekici
balûk *m* siğil (pürtüklü küçük ur)

balûle *hnr* balole
balûpal *rd* engin
balve *n* balya
balyoz *nd/nt* elçi, sefir
balyozî *m* elçilik, sefirlik
balyozxane *m* elçilik (veya büyük elçilik) binası
bamişt *m* kar fırtınası ~ **kirin** tozutmak (kar için)
hamye *bot/m* bamya
ban (I) *n* çatı, dam
ban (II) *n* 1. otlak, çayırılık, mera 2. mandıra
banandin *l/gh* alıştırmak
band *m* 1. kant 2. kaset 3. bant, seloteyp
bandaj *bj/m* bandaj ~ **kirin** bandajlamak
handemjimêr *m* çalar saat
bandev *m* doruk, zirve
bando *mzk/m* bando
bandor *m* etki, tesir ~ **girtin** etkilenmek ~ **kirin** etkilemek ~ **alayekî** yan etki
bandordar *rd* etkili
bandorker *rd* 1. etkileyici 2. *mec* dokunaklı, içli 3. *mec* büyüleyici
handrol *m* bandrol
bane *m* mandıra
banedar (I) *rd* alışkın
banedar (II) *nd/nt* mandıracı
banedarî *m* mandıracılık
banek *rd* 1. alışık, alışkın 2. alışık, yatkın
banekî *m* alışıklık ~ **bûn** alışıklık kazanmak

baneşan *rz/m* ünlem, nida

bang *ol/m* 1. ezan 2. çağrı ~ dan
1) ezan okumak 2) ötmek
(horoz için)

bangbêj *ol/n* müezzîn

bangdêr *ol/n* 1. müezzîn, ezan okuyan 2. çağrıcı, çığırkan, tellâl

bangdêrî *m* 1. müezzînlik 2. çağrıcılık, çığırkanlık, tellallık

banger *n* loğ, yuvak

bangeran *n* loğ, yuvak

bangeşe *m* propaganda ~ **kirin**
propaganda yapınak

bangeşeker *nd/nt* propagandacı, tanıtıcı

bangeşekerî *m* propagandacılık, tanıtıcılık

bangewazî *m* çağrı, duyuru

bangêr *nd/nt* çağırmaç, çığırkan, tellâl

bangêrî *m* çağırmaçlık, çığırkanlık

banghinêr *nd/nt* duyurucu

bangsaet *m* çalar saat

bangurdan *n* loğ, yuvak

banî *h* yukarı * **derkete banî**
yukarı çıktı

banîje *m* çatı katı

banîn *l/gh* alışmak, intibak etmek

bank *m* bank

banka *m* banka ~**ya xwîne** kan bankası

bankamatik *m* bankamatik

bankavan *nd/nt* bankacı

banker *nd/nt* banker

bankerî *m* bankerlik

banok *rd* alışkın, alışık

banoke *m* taraça, teras, terasa

banyo *m* banyo ~ **kirin** banyo yapmak

bapareş *m* rüzgârlık (elbise için)

bapeşk *m* serpinti

bapêş *bj/m* nezle

bapêşî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle olmak

bapîr *n* dede, büyük baba

bapor *m* ocak (gaz ocağı gibi)

bapûk *m* tipi

baq (I) *ant/n* baldır, bacak

baq (II) *n* bağ, demet, deste ~ **kirin** demetlemek

baqil *bot/n* bakla

baqiye *m* bakiye

baqnot *n* banknot

bar (I) *n* yük ~ **bûn** yüklenmek

bar (II) *m* bar

baran *m* yağmur ~ **barîn** yağmur yağmak

barandin *l/gh* yağdırmak

baranpareş *m* yağmurluk

barbar *rd* barbar

barbarî *m* barbarlık

barbir *nd/nt* 1. nakliyecî, taşımacı 2. yükçü, taşıyıcı, hamal

barbirî *m* 1. nakliyecilik, taşımacılık 2. yükçülük, taşıyıcılık, hamallık

barbû *m* aidat, ödenti

barbûnya *bot/m* barbunya

bareg *m* tersanc

baregeh *lşk/m* üs, karargâh

bareş *n* kara yel

bargeh *m* 1. yaylak 2. yer yurt, kamp ~ **danîn** kamp kurmak
bargir (I) *zoo/n* beygir
bargir (II) *nd/nt* taşıyıcı, yükçü, hamal
bargiran *rd* 1. yükü ağır olan 2. sorumluluğu ağır olan
bargirî *m* taşıyıcılık, yükçülük, hamallık
barijnî *m* tozkoparan, serpinti
barim barim *nd* uzuneşek
barimte *nd/nt* 1. tutak, rchin 2. *m* tutu, ipotek ~ **dan** rchin vermek ~ **kirin** ipotek etmek
barimtename *m* ipotek belgesi
baristan *m* tahammül
baristanî *m* tahammüllülük ~ **kirin** tahammül etmek
baristin *l/gh* genişlemek
bariyer *m* bariyer
barîkat *m* barikat
barîn *l/gh* yağmak
barîner *rd* yağdırıcı
barker *nd/nt* yükleyici
barkerî *m* yükleyicilik
barkêş *nd/nt* 1. nakliyatçı, nakliyecisi, taşımacı 2. yükçü, hamal
barkêşî *m* 1. nakliyat, nakliye, nakliyecilik, taşımacılık 2. yükçülük, hamallık
barkirin *m* 1. yükleme 2. göçme. göç etme 3. taşınma, taşıma 4. kurma (yaylı, zembereklı şeyler için)
bar kirin *l/gh* 1. yüklemek 2. göçmek, göç etmek 3. taşınmak, taşımak 4. kurmak (yaylı, zembereklı şeyler için)

barkirî *rd* 1. yüklü 2. kurulu (zembereğı kurulmuş olan) 3. güdümlü * **fişeka barkirî** güdümlü fişek
barmen *n* barmen
barmenî *m* barmenlik
barmil *m* bidon
barname *m* irsaliye
baro *m* baro
barometre *fzk/m* barometre
barove *m* zemheri
bars *m* oğul (arı için) ~ **dan** oğul vermek
barû *m* 1. burç 2. kule 3. kale (sataranç oyunu için)
barûd *m* barut
barûdpêj *nd/nt* barutçu
barûdxane *m* baruthane
baryûm *kim/m* baryum
bas *mzk/nd* bas
bask *ant/n* 1. kanat 2. kol * **bas-kên jinan** kadın kolları
baskemele *m* kulaçlama (yüzme) ~ **kirin** kulaçlamak
basket *m* basket
basketbol *m* basketbol
baskê *m* keleş yüzme
baskok *n* tele, telek
bastêq *n* pestil
bastûr *m* yapı, bünye
bastûrî *rd* yapısal
baş *rd* iyi ~ **bû ku** Allaktan, bereket ki (veya versin ki), iyi ki ~ **bûn** iyi olmak ~ **e 1** iyi, iyidir 2) olur, oldu, pekâlâ, peki ~ **ne ~ 1** iyi kötü 2) yalan yanlış ~ **xerab** iyi kötü

başbûn *m* 1. iyileşme, iyi olma 2. iyileşme, düzelme (hasta için) 3. iyilik

baş bûn *l/gh* 1. iyileşmek, iyi olmak 2. iyileşmek, düzelmek (hasta için)

başbûnî *m* iyilik, esenlik

başebaş *h* 1. doğru dürüst 2. sıkı sıkıya

başî *m* iyilik ~ **û xweşî** iyilik sağlık

başker *rd* iyileştirici

başkirin *m* 1. iyileştirme, iyi etme 2. iyileştirme, düzeltme, sağaltma

baş kirin *l/gh* 1. iyileştirmek, iyi etmek 2. iyileştirmek, düzeltmek, sağaltmak

başkurî *m* 1. istirham 2. yakarı, yakarış ~ **kirin** 1) yakarmak, yalvarmak 2) istirham etmek

başok *zoo/n* atmaca

baştir *rd* daha iyi, yeğ

baştirin *rd* en iyi, ekstra

başûr *n* güncy ~ **ê rojava** güncy-batı ~ **ê rojhilat** güncydoğu

başûrî *rd/nt* güncyli

baterî *mzk/m* bateri

batinî *rd* batini, içrek

batirsok *m* korkuluk, bostan korkuluğu

batî *ant/n* taşak, er bezi

bav *n* baba, peder ~ **û bapîr** baba ve büyük baba

bavan *der/m* yelken

bavik *n* 1. baba, ata 2. boy, kabile

bavîti *m* babalık

bavkal *n* ata, ced

bavkanî *sos/m* ataerkil, pederşahî

bavmarî *n* üvey baba

bawer *nd* 1. inan 2. emin

bawerdar *rd* inançlı, imanlı

bawerhişk *rd/nt* bağınaz, mu-

taassıp, yobaz

bawerhişkî *m* bağınazlık, yobazlık

bawerî *m* 1. inanç, iman 2. inanç, akide 3. kanaat, kanı 4. güven, itimat ~ **ya tewş** batıl inanç ~ **dan (yekî)** (birine) güven vermek ~ **pê anîn** 1) inanmak 2) güvenmek

bawerker *rd* 1. inanan, inançlı 2. inandırıcı

bawerkerî *m* 1. inançlılık 2. inandırıcılık

bawerkirin *m* inanma

bawer kirin *l/gh* inanmak

bawermend *rd* inançlı

bawermendî *m* inançlılık

bawername *m* diploma, şahadet-name, sertifika

bawerpêkirî *rd* güvenilir

bawerzîn *m* esinti

bawerzînî *rd* esintili

bawesîr *bj/m* basur

baweşîn, baweşînk *m* yelpaze ~ **kirin** yelpazelemek

baweşînok *m* yelpaze

bawî *rd* romatizmalı ~ **bûn** romatizmalı olmak

bawîşk *m* esneme ~ **anîn xwe** esnemek

bawîşkandin *l/gh* esnetmek

bawîşkîn *l/gh* esnemek

bawul *m* bavul

bax (I) bağ (üzüm bağı)

bax (II) *n* demet, destə, tutam

baxçe *n* bahçe ~**yê ajalan** (an **jî heywanan**) hayvanat bahçesi ~**yê malbatî** ailə bahçesi ~**yê zarokan** (an **jî mindalan**) çocuk bahçesi

baxçedar *rd* bahçeli

baxçevan *nd/nt* bahçıvan, bahçeci

bexçevanî *m* bahçıvanlık

baxor *m* gedik, rahne

bayex *m* 1. değer 2. özen, itina ~ **nîşan dan** itina göstermek ~ **pê dan 1)** değer vermek 2) itina etmək, özenmek

bayexdar *rd* itinalı

bayexpêder *rd* özenli

bayî *nd/nt* bayi

baytar *nd/nt* veteriner

baytarî *m* veterinerlik

baz *zoo/n* doğan

bazar *m* 1. pazar, piyasa 3. pazar, pazar yeri 3. pazarlık ~ **kirin** pazarlık etmək ~**a azad** serbest piyasa ~**a derve** dış pazar ~**a kar** iş piyasası ~**a kevnəfiroşan** bit pazarı ~**a pêşîn** peşin pazarlık ~**a reş** karaborsa

bazardar *nd/nt* pazarlamacı

bazardarî *m* pazarlama

bazardarîti *m* pazarlamacılık

bazarbişk *rd* sıkı pazarlıqçı

bazarkar *nd/nt* pazarlamacı

bazarkarî *m* pazarlama ~ **kirin** pazarlamak

bazarkarîti *m* pazarlamacılık

bazarnexweş *rd* sıkı pazarlıqçı

bazarvan *nd/nt* pazarcı

bazarvanî *m* pazarcılık

bazbend *m* pazibent, kolçak, kol-luk

bazdan *m* koşma

baz dan *l/gh* koşmak

bazdanok *m* atlangıç, atlama taşı

bazdok *m* atlangıç, atlama taşı

bazin *n* bilezik

bazirgan *nd/nt* tüccar

bazirganî *m* 1. ticaret, tüccarlık 2. *rd* ticarî ~**ya derveyî** dış ticaret ~**ya navxweyî** (yan **jî hundirîn**) iç ticaret

bazû *m* pazı

bazûbend *m* pazibent

bebe *bnr* bebek

bebek *m* bebek ~**a lûleya ezmûnî** tüp bebek

bebekane *h* bebekçe

bebekatî *m* bebeklik

bebikî *m* bebeklik

bebik *m* bebek, küçük bebek

bed *rd* 1. kötü, fena 2. çirkin, kaba

bedandin *l/gh* semirtmek

bedbext *rd* bedbaht

bedbîn *rd/nt* karamsar, kötümser ~ **bûn** karamsarlaşmak, kötümserleşmek ~ **kirin** karamsarlaştırmak, kötümserleştirmek

bedbînî *m* karamsarlık, kötümserlik

beden (I) *m* beden, sur (kale du-varı)

beden (II) *ant/m* beden, vücut

bedenbaz *nd/nt* vücutçu

bedenbazî *m* vücut geliştirme

bedenî *rd* bedensel
bedenparêz *nd/nt* 1. bedenci 2. idmancı, antrenmancı
bedenparêzî *m* 1. beden eğitimi, 2. idman, antrenman, kültür fizik
bedensaz *nd/nt* vücutçu
bedensazî *m* vücut geliştirme
bedesil *rd* soysuz
bedestan *m* bedesten, kapalı çarşı
bedew *rd* 1. güzel 2. yakışıklı ~ **bûn** 1) güzel olmak, güzelleşmek 2) yakışıklı olmak ~ **kirin** 1) güzelleştirmek 2) yakışıklı yapmak
bedewa *rd/h* bedava
bedewî *m* 1. güzellik 2. yakışıklılık
bedewkar *nd/nt* estetikçi
bedewkarî *m* estetik
bedewkarîti *m* estetikçilik
bedewtirîn *rd* en güzel
bedel *m* 1. bedel, karşılık 2. keşik, almaş, nöbetleşme 3. *ab* değişim ~ **dan** bedel vermek, karşılık vermek
bedguman *rd* evhamlı, işkilli, kuruntulu
bedgumanî *m* evham, işkil, kuruntu
bedil *m* takım (elbise için)
bedîn *l/gh* semizlemek, semizleşmek, semirmek
bedîti *m* 1. fenalik, kötülük 2. çirkinlik
bedkarî *m* suiistimal
bedniyaz *rd* kötü niyetli, kasıtlı
bedniyet *rd* kötü niyetli, kasıtlı

bednîjad *rd* soysuz ~ **bûn** soysuzlaşmak
bednîjadî *m* dejenerelik, soysuzluk
bedtir *rd* beter
bedxwazî *m* suikast (kötü emel)
befr *bnr* berf
beg *nd/n* bey
begfendî *nd/rd* beyefendi
begîti *m* beylik
behane *bnr* bahane
behic *m* 1. kahır, kahrölme, kızgınlık 2. nispet
behicandin *l/gh* 1. kahretmek, kızdırmak, öfkelenlendirmek, çatlatmak 2. kışkırtmak 3. patlatmak, çıldırtmak (nispet vererek kızdırmak) 4. çatlatmak, gebertermek (at vb. hayvanlar için)
behicîn *l/gh* 1. kızmak, kahrölme, öfkelenmek 2. kışkırtmak 3. patlamak, çıldırmak, sinir olmak 4. çatlamak (aşırı yeme, içme, yorgunluk, ağlamak vb. nedenlerden dolayı) 5. çatlamak, gebermek (at vb. hayvanlar için)
behicok *rd* 1. asabi, sinirli 2. kışkanç
behicokî *rd* 1. asabice, sinirlice 2. kışkançça
behitandin *l/gh* şaşırtmak, şaşatlatmak, şaşırtmak
behiti *rd* şaşkın ~ **bûn** şaşkınlaşmak
behitîn *l/gh* şaşmak, şaşalamak, şaşırmak, tuhaflaşmak

behitî *m* şaşkınlık

behî (I) *m* kapora ~ **dan** kaparo vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) kapora almak

behî (II) *m* taziye

behîv *bot/m* badem

behîvok *ant/n* bademcik

behîvterk *m* çağa

behok *nd/m* öcû (çocuk dilinde)

behr (I) *m* pay ~ **kirin** pay etmek

behr (II) *m* deniz

Behram *ast/m* Mars, Merih

behrandin *l/gh* 1. meletmek 2. bağirtmak

Behra Spî *nd* Akdeniz

behre *m* yetenek, kabiliyet

behredar *rd* yetenekli, kabiliyetli

behredarî *m* yeteneklilik

behremend *rd* yetenekli, kabiliyetli

behremendî *m* yeteneklilik

behriye *m* bahriye

behriyeyî *rd/nd* bahriyeli

behrîn *l/gh* 1. melemek 2. bağirtmak

behrînî *m* bağirtı

behs *m* bahis, konu

behs kirin *l/gh* 1. bahsetmek, söz etmek 2. değinmek

bej (I) *erd/m* kara (kara parçası)

bej (II) *nd/rd* bej (renk için)

bejahî *erd/m* kara, toprak (kara parçası)

bejavî *rd* kuru (yağış almayan)

bejik *bot/m* acur, ktır

bejî *rd* 1. kıraç (kurak toprak) 2. çorak (verimsiz toprak)

bejn *m* boy, endam ~ **avêtin** boy atmak, gelişmek ~ **û bal** boy pos

bejnbihost *rd* 1. bodur, bacaksız 2. cüce

bejnbilind *rd* uzun boylu

bejndar *rd* boylu

bejnkin *rd* kısa boylu

bejnkinik *rd* kısa boylu, bodur

bejnkurt *rd* kısa boylu

bejnxweş *rd* boy posu yerinde

bejnzirav *rd* 1. ince belli 2. ince yapılı, narin

hekaret *m* bekâret, bakirelik

bel *rd* 1. fırlak, pırlak 2. dik, dikik (yatık durmayan) 3. çıkık (çıkıntısı olan)

belik *rd* dikik

bela (I) *rd* dağınık ~ **bûn** dağılmak ~ **kirin** dağıtmak

bela (II) *nd* -den dolayı * **bela ku ez tēm** geldiğimden dolayı

bela (III) *m* belâ ~ **derxistin** belâ çıkarmak ~ **ya serî** baş belâsı ~ **ya xwa dîtin** belâsını bulmak ~ **ya xwe tē dan** 1) dokunmak (karışmak), uğraşmak 2) çatmak, sataşmak 3) takılmak (kızdırmak)

beladar *rd* belâlî

belafiroş *rd* belâlî (kimse)

belagêr *rd* belâlî (kimse)

belakir *rd* belâlî, yedi belâ, sataşkan

belakirî *m* belâlılık, sataşkanlık

belalîzk *bot/m* fesleğen, reyhan

belam *g* ama, fakat, lakin

belalûk *bot/m* kızılıcık

belaş *rd/h* beleş, bedava

belaşxur *nd/nt* beleşçi, bedavacı

belaşxurî *m* beleşçilik, bedavacılık

belaşxwaz *nd/nt* beleşçi, bedavacı (bedava isteyen)

belaşxwazî *m* beleşçilik, bedavacılık

belav *rd* 1. dağınık 2. yaygın

belavbûn *m* 1. dağılma 2. dağılma, saçılma 3. yayılma, yayılım

belav bûn *l/ugh* 1. dağılmak 2. dağılmak, saçılmak 3. yayılmak

belavbûyî *rd* 1. dağınık 2. yayık, yayılmış olan

belave *rd* yaygın ~ **bûn** yayılmak, yaygınlaşmak ~ **kirin** yaymak, yaygınlaştırmak

belavetî *m* yaygınlık

belavî *m* 1. dağılma, dağılım 2. yaygınlık

belavkar *nd/nt* dağıtıcı, dağıtımcı

belavkarî *m* dağıtıcılık, dağıtımcılık

belavker *bnr* belavkar

belavkirin *m* 1. dağıtma, dağıtım 2. dağıtma, saçma 3. yayma ~ **a hatinê** gelir dağılımı

belav kirin *l/gh* 1. dağıtmak 2. dağıtmak, saçmak 3. yaymak * **kermêşan ev nexweşin belav kir** bu hastalığı sivrisinekler yaydı

belavkirî *rd* 1. dağıtılmış 2. saçık 3. yayılmış olan

belavok *m* bildiri

belawela *rd* 1. dağınık, savruk 2. dağınık, düzensiz (kimse) 3. darmadağın, darmadağınık ~

bûn darmadağın olmak ~ **kirin** darmadağın etmek

belawelatî *m* 1. dağınıklık, savrukluk 2. darmadağınıklık

belawelayî *rd* 1. dağınık 2. darmadağınık

belbûn *m* 1. fırlama 2. pırtılama 3. dikilme, dikleşme 3. kabarma (tüyleri dikilme) 4. tıkızlaşma

bel bûn *l/ugh* 1. fırlamak (yerdenden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) 2. pırtılamak 3. dikilmek, dikleşmek 3. kabarmak (tüyleri dikilmek) 4. tıkızlaşmak

Belçika *m* Belçika

belçikayî *nd/rd* Belçikalı

beleban *rd* afacan

belebanî *m* afacanlık

belediye *m* belediye

belediyevan *nd/nt* belediyeci

belediyevanî *m* belediyecilik

belek *rd* 1. benek 2. alaca, abraş, yanal 3. benekli

belekahî *m* 1. beneklik 2. alacalık

belekî *rd* 1. beneklice 2. alacalıca

belekok *rd* 1. benek 2. alaca

belekokî *rd* 1. beneklice 2. alacalıca ~ **bûn** alacalanmak ~ **kirin** alacalamak

belekotk *bnr* belekok

belem *dr/m* filika

belender *nd/nt* iltizamcı

belenderî *m* kesenek, iltizam

belengaz *rd/nt* zavallı

belengazî *m* zavallılık

belengazokî *rd* zavallıca

belesan *m* bot/*m* pelesenk
belexwar *rd* eği büğrü
beleziz *m* karnıyarık
belē *h* evet
belēn *m* söz, vaat~ dan söz vermək, vaat etmək
belēna *m* ikilem
belg *n* yaprak
belge *m* belge, doküman
belgedank *m* belgelik, klasör
belgedar *rd* belgeli ~ **kirin** belgelendirmək
belgenome *m* yazılı belge, senet
belgewarī *rd* dokümanter
belgewarkirin *m* belgeləmə, dokümantasyon
belgîr *bnr* bergîr
belhizîn *l/gh* cəbelleşmək
belhizok *rd* haşarı, yaramaz (çocuklar için)
belhizokî *m* yaramazlık ~ **bûn** yaramazlaşmaq ~ **kirin** yaramazlık etmək
belik *ant/n* çük
belim *h* belki, ola ki
beliqandin *l/gh* 1. fışkırtmaq 2. fırlatmaq
beliqî *rd* pörtlek
beliqîn *l/gh* 1. fışkırtmaq 2. fırlatmaq 3. pırtlamak, pörtlemək
belişandin *l/gh* təhrik etmək (cinsəl duyğularını artırmaq)
belişîn *l/gh* təhrik olmaq (cinsəl duyğuları artmaq)
beli *rd* belli
belican *m* yüzük parmağı

bel kirin *l/gh* 1. fırlatmaq 2. dikləşdirmək 3. kabartmaq (saç və kıllar için) 4. pırtlamak 5. çödürmək (iləriyə doğru fışkırtmaq)
belkî *h* belki, ola ki, olası
belkîti *rd* olası
beloq *rd* 1. fırlak 2. pırtlak, pörtlek 3. çiğ (renk için) 4. göze çarpan (göze çarpma özelliği olan) ~ **bûn** 1) pırtlamak, pörtlemək 2) çiğləşmək 3) göze çarpmaq
belor *bnr* belür
belot *m* pelit, meşə palamudu
belqîtn *l/gh* 1. gənc yaşda ölmək, muradını almadan ölmək 2. gebermək, zıbarmək
beltît *zoo/m* tahta kurdu
belür *m* billur, kristal
belûrî *rd* billurumsu, kristal
belxam *m* balgam
bem *mzk/m* bəm
ben *n* ip, iplik
benav *bot/m* dişbudak ağacı
bend (I) *m* 1. örü, barı (bahçe duvarı) 2. set, ket 3. baraj, bent, büğət
bend (II) *m* 1. bölüğü, fraksiyon 2. (siyasi) parti 3. kanat, klik 4. kutup (birbirlerine qarşı şeylər için)
bend (III) *m* 1. bent, madde (kanun, antlaşma vb. için) 2. kısım 3. makale, fıkra 4. kıta wj
* **du bend helbest** iki kıta şiir
bend (IV) *n* 1. ip, iplik 2. bağ 3. bandaj, sargı 4. *mec* bağ, ilişki ~ **ē navikē** göbəc bağı

bendav *m* baraj (su barajı)
bendbendî *rd* 1. hizipleşmiş, klikleşmiş olan 2. kutuplaşmış, kamplaşmış ~ **bûn** 1) hizipleşmek, klikleşmek 2) kutuplaşmak, kamplaşmak
bende *nd/nt* 1. köle 2. kul, abd
bendek *m* tire (kısa çizgi)
bendeq *bot/m* fındık
bender *der/m* liman
bendergeh *m* limanlık
bendetî *m* 1. kölelik 2. kulluk
bendewar *nd/nt* bekleyici, bekleyen
bendewarî *m* beklenti
bendgore *m* jartiyer
bendik *m* tire (kısa çizgi)
bendî *nd/nt* 1. köle 2. kul 3. tutuklu
bendîtî *m* 1. kölelik 2. kulluk 3. tutukluluk
beng *m* aşk, sevi
bengî *rd* 1. aşık, tutkun, vurgun 2. çılgın, divane ~ **bûn** 1) aşık olmak 2) divane olmak ~**yê** hur sırsıklam aşık
bengîn *bnr* bengî
bengîtî *m* aşıklık, tutkunluk, vurgunluk
benik *n* 1. ip, ipçik 2. bağ
benî (I) *m* bandırma, sucuk
benî (II) *nd/nt* 1. köle 2. kul
beniadem *nd* ademoğlu, insan-oğlu
benîşt *n* sakız, çiklet ~**ê** daran reçine ~**ê** qajê (yan jî çame) çam sakızı

benîzava *n* iç güveyi
benîzavatî *m* iç güveyilik
benzîn *m* benzin ~**a** bēzirîç kurşunsuz benzin ~**a** normal normal benzin ~**a** super süper benzin
benzîngeh *m* benzin istasyonu, benzinci (benzin satılan yer)
benzîngîroş *nd/nt* benzinci (satan kimse)
benzînxane *m* benzin istasyonu
beq *zoo/m* kurbağa
beqal *nd/nt* bakkal
beqaliye *m* bakkaliye
beqalî *mt* bakkallık
beqbeqok *m* kabarcık
beqbeqokî *rd* kabarcıklı
beqem *rd* 1. soluk, solgun (kumaş vb. için) 2. düzmecce, sahte
beqem bûn *l/ngh* solmak
beqemele *sp/m* kurbağalama
beqemî *m* solgunluk ~ **bûn** soluklaşmak
beqlewa *n* baklava
beqlewafiroş *nd/nt* baklavacı (satan kimse)
beqlewakar *nd/nt* baklavacı (imal eden)
ber (I) *n* 1. ürün, mahsul, semere 2. döl ~ **avêtin** 1) yavru atmak (hayvanlar için) 2) *argo* düşük yapmak ~ **dan** ürün vermek ~ **girtin** 1) ürün tutmak 2) döl tutmak ~ **hilanîn** ürün almak
ber (II) *nd* 1. ön, almaç (bir şeyin esas tutulan yüzü) 2. ön (bir kimsenin ileri) 3. ön, cephe,

yüz. veche 4. yön. taraf. istikamet 5. karşı (yüzünü bir yere doğru çevirerek) 6. *nd* uğur * **di ber wî de** mirin uğrunda ölmek ~ **bi jêr de** aşağıya doğru ~ **bi nebaşiye** ve çûn kötüleçmek, geri gitmek ~ **ê pêşîn** ilk önce ~ **ê xwe dan** (yekî) (birine) çıkışmak, paylaşmak, kızmak ~ **ê xwe guhastin** yüz çevirmek ~ **ê xwe jê guhartin** -e sırt çevirmek ~ **î dibistanê** okul öncesi

ber (III) m (*r* kalın okunur) 1. kilim 2. pala, yazgı, sili (adi kilim)

ber (IV) n en, genişlik (uzunluk karşıtı)

ber (V) n taş

ber (VI) m 1. taife, kabile 2. taraf, yan 3. kamp, kutup

ber (VII) nd 1. kovma 2. sıkma (silah sıkma) ~ **î (yekî) dan 1)** (birini) kovmak 2) (birine) sık-mak

bera rd 1. gerçek, essah 2. gerçek, hakiki, sahici (sahte olmayan) 3. öz (kan bağı ile bağlı, üvey olmayan) 4. *h* gerçekten, sahi, sahiden ~! sahi mi, esah mı, yok canım! ~ **jî** sahiden

beraber bnr beranber

beraet m beraat ~ **bûn** beraat etmek ~ **kirin** beraat etmek

berahî (I) m 1. gerçeklik, hakikat 2. *h* sahiden

berahî (II) rd en (uzunluk karşıtı)

berahîn rd gerçek (sahi olan) *rd*

beraj m baraj

beralî bûn l/ng yönlenmek

beralî kirin l/g yönlendirmek, yön vermek

beran zoo/n 1. koç 2. *ast* Koç Burcu

beranber h 1. beraber 2. *rd* beraber, eşit 3. karşılıklı ~ **man** beraber kalmak ~ **qedîn** (an jî xelas bûn) berabere bitmek

beranbere h berabere, eşit

beranberî m 1. beraberlik 2. beraberlik, eşitlik 3. karşılama, tekabül

beranek ant/m başparmak

beraqil rd akli, akla yatkın ~ **bûn** akli olmak, rasyonelleşmek ~ **kirin** akli hale getirmek, rasyonelleştirmek

berarî m aidat, ödenti ~ **ya en-damiyê** üye aidatı

berasteng m 1. engel 2. *rd* engelli ~ **bûn** engellenmek ~ **kirin** engellemek

berastengî m engelmek

berate n leş

beratexur rd/nd leşçil

berav m 1. yıkanma 2. çamaşır yıkama ~ **kirin** çamaşır yıkmak

beravêtî rd düşük (hayvan yavrusu için)

beravxane m çamaşırhane

berawird m karşılaştırma ~ **kirin** karşılaştırmak

berawirdî m karşılaştırma

berawirdkirî *rd* karşılaştırmalı
beraz *zoo/n* 1. domuz, hınzır 2. *mec* hınzır, katı yürekli, gaddar
 ~ **ê kûvî** yaban domuzu
berba *m* 1. savruntu 2. toz, saman 3. aldırış etme ~ **yî (...)** **ketin** aldırış etmek, kapılmak
berbad *rd* berbat ~ **bûn** berbat olmak ~ **kirin** berbat etmek
herbajar *n* varoş, banliyö
berbang *m* şafak, tan ~ **avêtin** şafak sökmek
berbanik *m* 1. seki 2. sundurma 3. taraça, teras
berbelav *rd* yaygın ~ **bûn** yayılmak, yaygınlaşmak ~ **kirin** yaygınlaştırmak
berbelavî *m* yaygınlık
berber (I) *nd/nt* rakip, karşıt, hasım
berber (II) *nd/nt* berber
berberî (I) *m* berberlik
berberî (II) *m* rekabet, çekişme ~ **kirin** rekabet etmek
berberî (III) *nd* Berberi (halkı)
berberok *nd/nt* çığırtkan
berberokî *m* çığırtkanlık
berbes *jeo/m* 1. maden (kristal halde madden) 2. mineral
berbetan *m* uykuluk
berbext *rd* ergen
berbextî *m* ergenlik
ber bi ba **bûn** *l/bw* savrulmak, rüzgârda dalgalanmak
berbiçav *rd* 1. göze çarpan, belirgin 2. somut, elle tutulur ~ **bûn** somutlaşmak ~ **kirin** somutlaştırmak

berbiçavî *m* 1. belirginlik, göze çarpma 2. somutluk
berbihev *rd* 1. uygun 2. karşılıklı
ber bi hev ve anîn *l/bw* 1. birbirine yaklaştırmak 2. toparlamak
ber bi hev ve hatin *l/bw* 1. birbirine yakınlaşmak 2. toparlanmak
berbihêr *rd* 1. geçimli (çevresindekiyle iyi geçinen) 2. dert çeken, çilekeş 3. içi geniş, hazımlı
berbihêrî *m* 1. geçimlilik 2. çilekeşlik 3. hazımlılık
berbijar *nd/nt* 1. aday 2. *rd* ayrıcalıklı, imtiyazlı
berbijarî *m* 1. adaylık 2. ayrıcalık, imtiyaz ~ **ya xwe danîn** adaylığını koymak
berbijêr *nd/nt* aday
berbijêrî *m* adaylık
berbir *nd/nt* taşçı
berbirî *m* taşçılık
berbor *rd/nt* hoşgörölü, müsamamahakâr
berborî *m* hoşgörü, müsamaha
berbû *bnr* berbûk
berbûk *nd* düğün alayı, gelin alayı
ber bûn *l/ng* kırılmak
berbûrî *nd* düğün alayı, gelin alayı
berceste *n* 1. beden, vücut 2. *rd* somut
Bercîs *ast/m* Jüpiter
berçav *rd* 1. açık, belirgin, bariz 2. görünen, göz önünde olan ~ **kirin** 1) belirginleştirmek 2) gözctmek, göz önüne almak 3) somutlaştırmak

berçavk *m* gözlük ~a **tavê** güneş gözlüğü

berçavkçêker *nd/nt* gözlükçü (yapan kimse)

berçavkfiroş *nd/nt* gözlükçü (satan kimse)

berçîçeç *m* kursak

berçovî *m* 1. atıştırma, çerez 2. abur cubur

berd *n* taş

berdan *m* 1. bırakma 2. serbest bırakma, salma, salıverme 3. tahliye (tutuklular için) 4. terhis 5. kovma 6. (silah) atma, sıkma 6. bırakma, boşama 7. dinme (sancı için)

berdan *l/gh* 1. bırakmak 2. serbest bırakmak, salmak, salıvermek 3. tahliye etmek 4. kovmak 5. (silah) atmak, sıkmak, atış etmek 6. bırakmak, boşamak 7. dinmek (sancı için) ~ **hundir** içeri almak

berdar *rd* 1. bitik, ürünlü 2. verimli, randımanlı 3. verimli, üretken

berdarî *m* 1. bitklik, ürünlülük 2. verimlilik, randıman 3. verimlilik, üretkenlik

berder *nd/n* besleme

berdest (I) *nd/nt* 1. yamak, ayakçı 2. *rd* emre amade 3. el altında mevcut olan

berdest (II) *m* ele geçirme, yakalama ~ **bûn** ele geçmek ~ **kirin** 1) yakalamak 2) ele vermek

berdestik *nd/nt* yamak, ayakçı, ortalıkçı

berdestikî *m* yamaklık, ayakçılık, ortalıkçılık

berdestî *bnr* berdestik

berdestok *nd/nt* yardımcı, yamak

berdevk *nd/nt* sözcü

berdevkî *m* sözcülük

berdewam *m* 1. devam 2. devamlı, sürekli 3. süregelen, süregelen, sürüp giden 4. *nd* süre ~ **bûn** 1) sürmek, devam etmek 2) süreklileşmek ~ **kirin** sürdürmek, devam etmek

berdewamî *m* 1. devam 2. devamlılık, süreklilik 3. süregelenlik

berdewamker *rd* sürdürücü

berdêl *m* 1. bedel, karşılık 2. mübadele, trampa

berdêlî *m* berdel ~ **kirin** berdel etmek

berdilk *m* önlük (bebek önlüğü için)

bere (I) *m* bere (şapka türü)

bere (II) *m* cephe

bere bere *h* 1. ufağtan ufağa, yavaş yavaş 2. giderek, gitgide, gittikçe 3. peyderpey, derece derece 4. tedricen, zamanla

bereberetî *m* tedricî olarak

berebereyî *rd* tedricî

berebez *nd/nt* yarışmacı, yarışçı

berebezî *m* yarış, yarışma ~ **kirin** yarışmak, yarış etmek

beredayî *rd* 1. başıboş, serseri, berduş, aylak 2. salma (başıboş gezen hayvan) 3. nafil, boşuna

~ **axivîn** (peyivîn an jî **xeber dan**) boş konuşmak ~ **çûn** boş gitmek ~ **xerc kirin** boş yere harcamak, çarçur etmek
beredayîti *m* başıboşluk, serserilik, berduşluk, aylaklık
berек *m* 1. yön. istikamet 2. doğrultu ~ **a sereke** ana yön
berекet *m* bereket
berекetdar *rd* bereketli
berendam *nd/nt* aday, namzet
berendamî *m* adaylık, namzetlik
 ~ **ya xwe danîn** adaylığını koymak
berepaş *h* 1. geri, yüz geri, geri geri 2. arka arka, gerisin geri, gerisin geriye 3. töskürü ~ **bûn** ters yön olmak ~ **çûn** 1) gerilemek, geriye çekilmek 2) ters yüzüne dönmek, gerisin geri (veya gerisin geriye) gitmek 3) töskürmek
berepaşkî *h* 1. ters yüz 2. ardın ardın, kıçın kıçın, geri geri, gerisin geri ~ **çûn** geri geri gitmek gerisin geri gitmek
berеge *m* baraka
berevajî *n* 1. ters, aksi 2. ters yüz 3. *rd* tersi 4. *h* bilakis, aksine ~ **bûn** ters yüz olmak
berevajîker *rd* saptırıcı
berevajî kirin *l/gh* 1. ters yüz etmek, ters yüzüne çevirmek, tersine çevirmek 2. çarpıtmak, saptırmak (doğruyu çarpıtmak)
berevajkî *h* tersine, tersten
berevan *nd/nt* savunmacı

berevanî *m* savunma ~ **kirin** savunmak, savunma yapmak
berevanîti *m* savunmacılık
berexêr *h* iyiye doğru, iyileşmeye doğru ~ **bûn** iyileşmek, şifa bulmak
berезmûn *nd/nt* denek
berê *rd* 1. eski, önce, önceki, sabık * **wezîrê berê** eski bakan 2. *h* önce, ezel, ezeli, ilk, ilkin 3. *h* önceden, önceleri, eskiden ~ **ê pêşîn** öncelikle, peşinen
berê êvarê *h* akşamüstü, akşam-üzeri, ikindi
berêriş *m* karşı saldırı, karşı atak
berêvkî *h* 1. sırayla, sırayla başlama 2. bir cepheden
berf *m* kar ~ **barîn** kar yağmak ~ **dahatin** (an jî **hatin**) kar yağmak ~ **girtin** karlanmak, kar tutmak
berfan *n* kardan adam
berfanbar *m* aralık ayı
berfdar *rd* karlı (üstünde kar bulunan)
berfehm *rd* anlayışlı, düşünceli, idrakli ~ **bûn** idrak etmek
berfehmî *m* anlayışlılık
berfemêr *n* kardan adam
berfende *m* çığ
berferman *rd* emir eri
berfepûk *m* kar tipisi
berfireh *rd* 1. yaygın 2. kapsamlı 3. geniş, etrafli, detaylı ~ **bûn** 1) yayılmak, dallanmak 2) kapsamlı hale gelmek ~ **kirin** 1) yaygınlaştırmak 2) kapsamlı hale getirmek

berfin *m* kar tansı

berg *m* 1. elbise, giysi 2. cilt, kapak (kitap kapağı gibi)

berge *m* 1. görü, alnaç, cephe 2. görüş açısı, bakış açısı 3. görünüm, görünüş 4. kapsam ~a **parzemîne** *hiq* kıta sahanlığı

bergehdar *rd* 1. manzaralı 2. kapsamlı

bergerîn *l/gh* 1. ısrar etmek, üstelemek 2. yalvarmak

bergind *m* 1. karşılık 2. karşılık, bedel

bergir *rd* önleyici

bergirî *m* önlem ~ **le kirin** önlemek

ber girtin (I) *l/gh* 1. ürün vermek, ürün tutmak, meyve verme 2. döl vermek (üremek) 3. döllenmek 4. gebe kalmak

ber girtin (II) *l/gh* önlemek, engellemek

ber girtin (III) *l/gh* tok tutmak (yiyecekler için)

bergirtî *rd* kapanık, içine kapanık

bergî *bnr* bergind

bergîdan *m* 1. karşılık 2. karşılık, bedel 3. güvence, garanti 4. misilleme ~ **dan** (yekî) karşılık vermek ~a (...) **dan** misillemede bulunmak

bergîdank *bnr* bergîdan

bergîr *n* beygir

bergker *nd/nt* ciltçi

bergkerî *m* ciltçilik

berg kirin *l/gh* ciltlemek

bergkirî *rd* ciltli

berguhk *m* kulaklık

berguman *rd* sanık

bergumanî *m* sanıklık

berhem *m* 1. ürün, mahsul, sermaye 2. verim 3. eser, yapıt ~a **hunerî** sanat eseri ~a **layekî** yan ürün

berhemdar *rd* 1. üretilen 2. verimli 3. üretken

berhemdarî *m* 1. verimlilik 2. üretkenlik

berhemdêr *nd/nt* 1. üretici 2. üretken

berhemdêrî *m* 1. üreticilik 2. üretkenlik

berhemhênan *m* yapım, üretim

berhemhêner *nd/nt* yapımcı, üretici

berhemhênerî *m* yapımcılık, üretim

berheste *n* çakmak taşı

berhev bûn *l/gh* 1. toplanmak 2. birikmek 3. derlenmek, derlenmek

berhevdan *m* 1. karıştırma 2. *nd/nt* fitneci, karıştırıcı, bozguncu

berhevdanî *m* fitnecilik, karıştırıcılık, bozgunculuk

berhevder *nd/nt* ara bozucu, fitneci, karıştırıcı, kışkırtıcı

berhevderî *m* ara bozuculuk, fitnecilik, karıştırıcılık, kışkırtıcılık

berhevi *m* 1. toplama, derleme 2. birikim

berhevkar *nd/nt* derleyici, derlemeci

berhevkarî *m* derleyicilik, derlemecilik

berhev kirin *l/gh* 1. toplamak, derlemek, devşirmek 2. biriktirmek 3. tahsil etmek

berhevkirî *rd* 1. toplu (toplanmış olan) 2. devşirme

berhevok *m* kolleksiyon

berhevokvan *nd/nt* kolleksiyoncu

berhewa *m* ~ **bûn** berhava olmak ~ **kirin** berhava etmek, havaya uçurmak

berhênan *m* verim

berhênanî *rd* verimli

berhênanî *m* verimlilik

berhilistin *m* direniş, mukavemet

berhilistkar *nd/nt* direnişçi

berhilistkarî *m* direnişçilik

berhingarî *m* direniş, mukavemet

berik (I) *n* taş

berik (II) *m* (*r* kalın okunur) pala, sili, yaygı

berik (III) *m* fişek, kurşun ~ **kirin** kurşunlamak

berizandin *l/gh* sataştırmak

berizîn *l/gh* sataşmak

berî (I) *h* 1. önce, evvel (ilk olarak, başlangıçta) 2. -den önce ~ **nîvro** öğleden önce ~ **zayîne** milattan önce ~ **ya dibistanê** okul öncesi ~ **ya dîroke** (**mêjûyê** yan **jî tarîxê**) tarih öncesi ~ **ya her tiştî** her şeyden önce, öncelikle ~ **ya zayîne** (yan **jî miladê**) milattan önce

berî (II) *m* cep

berî (III) *m* (*r* kalın okunur) ova, bozkır

berî hev dan *l/bw* 1. dövüş-türmek, çatıştırmak 2. (bir-birine) kapıştırmak, düşürmek 3. birbirini kovmak, kovalamak

berîk *m* cep ~ **a hundir** iç cep

berîkanî *m* yarışma, müsabaka ~ **kirin** yarışma yapmak

berîkbir *rd* yankesici

berîkbirî *m* yankesicilik

berjewendî *m* çıkar, menfaat

berjewendparêz *nd/nt* çıkarıcı, menfaatçi

berjewendparêzî *m* çıkarıcılık, menfaatçilik

berjewendperest *nd/nt* çıkarıcı, menfaatçi

berjewendperestî *m* çıkarıcılık, menfaatçilik

berjêr *rd/n* 1. iniş 2. iniş, yokuş aşağı *h* ~ **bûn** 1) aşağı sarmak 2) aşağıya inmek, aşağıya doğru inmek

berjêrek *rd* iniş, yokuş aşağı

berjor *erd/m* 1. bayır 2. *rd/h* yukarı, yukarıya doğru ~ **bûn** yukarı çıkmak

berkanî *m* sapan (taş sapanı)

berkaz *m* mazgal

berketî *rd* 1. değerli, saygıdeğer 2. *mec* seviyeli

berkêrî *rd* kesimlik (hayvan)

berkêşk *m* çekmece

berkêşok *m* tepsi

ber kirin *l/gh* kırmak, kırmak

berkoşk *m* önlük (iş önlüğü)
berkurk (I) *ant/m* kursak
ber lē girtin *l/bw* önlemek
berm *m* gölet
berma *m* 1. artık 2. *mat* kalan
 (çıkarmanın sonucu)
bermahî *rd* 1. artık 2. kalan, artan
 3. *m* artık (arta kalan bölüm) 4.
m kalıntı
bermal *m* 1. sofa 2. taban (ev ta-
 banı) 3. haremlik (kadınlar
 bölümü)
bermalî *m* 1. kadın (karı, eş) 2. ev
 kadını, ev hanımı
bermayî *bnr* bermahî
bername *m* program ~ **çekirin**
 program yapmak ~**ya dersê**
 ders programı ~**ya radyoyê**
 radyo programı
bernamedar *rd* programlı
bernamekar *nd/nt* programcı
bernamekarî *m* programcılık
bernamesaz *nd/nt* programlayıcı
bernamzed *nd/nt* aday aday
bernav *n* 1. soyadı 2. lakap
bernavk *n* 1. lakap, takma 2.
 mahlas
berojk *erd/m* bakı, güneç, güneş-
 lik
beroş *m* tencere
berpê *rd* yönelik
berpêbûn *m* 1. yönelme 2. *biy*
 yönelim, tropizm
ber pê bûn *l/bw* yönelmek
ber pê dan *l/bw* yönlendirmek,
 yön vermek

berpêk *m* çelme ~ **avêtin ber**
 (yekî) (birine) çelme atmak
 (veya takmak)
ber pê kirin *l/bw* yönleltmek
berpêş kirin *l/gh* 1. sunmak 2.
 ileri sürmek
berpêyî (I) *m* tepki, reaksiyon
berpêyî (II) *rd* 1. yönelmeli 2.
rz/m datif, yönelme durumu
berpîrs *nd/nt* sorumlu, mesul ~
girtin sorumlu tutmak
berpîrsane *h* sorumlucu
berpîrsiyar *bnr* berpîrs
berpîrsî *m* sorum, sorumluluk
berqût *m* büfe
berran *ant/n* 1. kasık 2. apış
bersing *m* 1. göğüslük, bağır
 yeceği, önlük 2. sütyen
bersiv *m* cevap, yanıt ~ **dan 1)**
 cevap vermek, yanıt vermek 2)
 karşılık vermek
bersivandin *l/gh* cevaplandırmak,
 yanıtlamak
bersivdar *rd* yanıtlı
bersivîn *l/ngî* yanıtlanmak
berstok *bnr* berstûk
berstûk *m* yaka
bersûc *rd* sanık, zanlı
bersûcî *m* sanıklık
berşojk *m* mide yanması
bertaqî *nd/nt* denek
bertawan *rd* sanık, zanlı
bertawanî *m* sanıklık
bertek *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan**
dan tepki göstermek
bertekdar *rd* tepkili

bertekî *rd* 1. tepkisel 2. *biy/psi* refleks ~ **nîşan** dan tepkimek
berteng *rd* dar görüşlü
bertengî *m* dar görüşlülük
berteref **bûn** *l/gh* bertaraf olmak, saf dışı olmak
berteref kirin *l/gh* bertaraf etmek, saf dışı etmek
bertîl *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **stendin** (an **jî girtin**) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek
bertîlxur *nd/nt* rüşvetçi
bertîlxurî *m* rüşvetçilik
bertîlxwer *bnr* bertîlxur
berû *bot/ m* meşe palamudu
berûk *m* peçe
bervank *m* önlük (iş önlüğü)
bervekir *rd* sokulgan, sokucu
bervekirî *rd* 1. sokulgan, sosyal 2. pişkin, girgin
bervekirîbûn *m* sokulganlık
berwar *erd/n* 1. yamaç, yalpi 2. akuri, akuri yol ~ ~ yamaç yamaç
berwarkî *h* yanlama, yanlamasına
berx *zoo/nt* kuzu ~ **anîn** kuzulamak
berxik *zoo/nt* kuzu
berxur *nd/nt* tüketici
berxwarin *m* tüketim
berxwedan *m* 1. direnme, direniş 2. dayanma ~ **a birçîtiye** açlık grevi
berxwedanî *m* 1. direniş 2. dayanma, metanet
berxweder *nd/nt* direnişçi

berxwederî *m* direnişçilik
berxwedêr *bnr* berxweder
berxweneketî *rd* arlanmaz
berxwer *nd/nt* tüketici
berz *rd* 1. yüce, ulu 2. yüksek ~ **bûn** 1) yücelmek 2) yükselmek ~ **kirin** 1) yüceltmek 2) yükseltmek
berze *rd* kayıp, yitik, zayi ~ **bûn** kayıp olmak ~ **kirin** kaybetmek
berzebûyî *rd* yitik
berzendik *m* bileklik
berzetî *m* kayıplık, yitiklik
berzik *ant/n* etek (edep yeri)
berzî *m* 1. yücelik 2. yükseklik
bes *b* 1. yeter, kâfi 2. pes ~ **bûn** yetmek, kâfi olmak ~ **e û pir e** **jî** yeter de artar ~ **gotin** (an **jî kirin**) yeter demek ~ **kirin** pes etmek
besatî *m* yeterlik, yeterlilik
besayî *m* yeterlilik
besim *m* gülücük, tebessüm
besimandin *l/gh* gülümsetmek
besimîn *l/gh* gülümsemek
besîre *n* koruk
besmele *ol/m* besmele
best (I) *erd/m* 1. dere, çay 2. akak, su yolu 3. dölek, düzlük (düz, engebesiz toprak parçası)
best (II) *m* 1. keyif 2. esin, ilham ~ **a** (**yekî**) **hebûn** keyfi yerinde olmak
bestandin (I) *l/gh* bağlamak
bestandin (II) *l/gh* dondurmak
beste *mzk/m* beste ~ **çêkirin** beste yapmak

bestek (I) *m* akak, yatak, meca
bestek (II) *m* 1. parsel 2. paket
bestekar *nd/nt* besteci, bestekar
bestekarî *m* bestecilik, bestekarlık
bestelek *m* buzul
bestenî *m* dondurma
bestenîfiroş *nd/nt* dondurmacı (satan kimse)
bestenîfiroşî *m* dondurmacılık
bestenîkar *nd/nt* dondurmacı (yapan kimse)
bestenîkarî *m* dondurmacılık
besterober *erd/m* nchir yatağı, akak, yatak
bestik *m* yaka
bestir *m* dokuma
bestî *rd* bağlı
bestîn (I) *l/ngħ* bağlanmak
bestîn (II) *l/ngħ* donmak
bestîner *rd* dondurucu
beş (I) *m* 1. pay, hisse 2. bölüm 3. kısım, kesim, sektör 4. bölüm, kol (iş kolu için) 5. seksiyon, departman ~ ~ bölüm bölüm, kısım kısım ~a **kar** iş kolu ~a **karê** kâr payı
beş (II) *m* akıtma, akma, sakar, isale
beşavend *m* uyak, kafiye
beşbeşî *rd* 1. kısım kısım, bölüm bölüm 2. parça parça 3. hizip hizip, klik klik
beşdar *nd/nt* 1. katılımcı, iştirakçi 2. paydaş
beşdar bûn *l/gh* 1. katılmak, iştirak etmek 2. *mec* paylaşmak

beşdarî *m* 1. katılım, iştirak 2. katılma ~ **kirin** katılmak, iştirak etmek ~ **lê kirin** -e katılmak
beşdarîfî *m* katılımcılık
beşdar kirin *l/gh* katmak, katılmasını sağlamak
beşer (I) moral, neşe, keyif
beşer (II) *nd* beşer, insan
beşişandin *l/gh* gülümsetmek
beşişîn *l/ngħ* gülümsemek
beşt *n* kalas
beşûş *m* gülümseme, tebessüm
bet zoo/m toy
beta avî *zoo/nd* çulluk
betal (I) *rd* 1. işsiz, boş 2. boşa ~ **bûn** 1) işsiz olmak, işsiz güçsüz olmak 2) boş olmak ~ **kirin** işsiz bırakmak ~ **wetal** işsiz güçsüz, boş boş
betal (II) *rd* 1. geçersiz, hükümsüz 2. fesih, iptal 3. batıl ~ **bûn** 1) hükümsüz olmak 2) iptal olmak, fesholmak 3) (karar) bozulmak 4) bozulmak (namaz, oruç, vb. için) ~ **kirin** 1) hükümsüz kılmak, hükümsüzleştirmek 2) iptal etmek, feshetmek 3) (kararı) 4) bozmak (namaz, oruç vb. için)
betalî (I) *m* 1. işsizlik 2. boşluk (boş geçen süre)
betalî (II) *m* geçersizlik, hükümsüzlük (kurallar için)
betan (I) *ant/m* 1. örtenecek 2. sinir (et içindeki sinirler için)
betan (II) *n* astar ~ **kirin** astarlamak

betaniye *m* battaniye
betilandin *l/gh* yormak
betilin *l/ngh* yorulmak
betilî *rd* yorgun, bitap
betlane *m* tatil, dinlence ~**ya dadî**
 adlî tatil ~**ya nîvro** öğle pay-
 dosu (veya tatili)
beton *m* beton
betonarme *rd* betonarme
betran *rd* gururlu, mağrur
bevş *n* küçük yassı taş
bevşik (1) *ant/nd* 1. kescici diş 2. el
 sırtı
bewliye *m* becliye
bexçe *bnr* bahçe
bexdenûs *bot/m* maydanoz
bexêl *rd* cimri
bexêlî *m* cimrilik
bexî *rd* 1. kıskanç 3. cimri 3. kötü,
 habis
bexîlok *rd* kıskanç
bexîti *m* 1. kıskançlık 2. cimrilik
 3. kötülük, habislik
bexş *m* 1. bağış, af 2. bağış, hibe ~
kirin 1) bağışlamak 2) bahşet-
 mek, hibe etmek
bexşan *m* 1. af 2. af, özür
bexşandin *l/gh* 1. affetmek,
 bağışlamak 2. bağışlamak, hibe
 etmek
bexşandî *rd* bağışık, muaf ~ **bûn**
 muaf olmak
bexşandîbûn *m* bağışıklık, mua-
 fiyet ~**a ji bacê** vergi muafiyeti
bexşang *m* bağışıklık
bexşende *nd/nt* 1. bağışlayıcı 2.
 bağışçı

bexşîş *m* bahşîş ~ **dan** bahşîş ver-
 mek
bexşîn *l/ngh* 1. affedilmek, bağış-
 lanmak 2. bağışlanmak
bexşîner *rd/nd* affedici, bağışla-
 yıcı
bexşkar *nd/nt* 1. bağışlayıcı 2.
 bağışçı
bexşkarî *m* 1. bağışlayıcılık 2.
 bağışçılık
bexşker *bnr* bexşkar
bext *n* 1. baht, talih, şans 2. kader,
 alın yazısı, kötü talih ~**ê (yekî)**
bi reş bûn talihine küsmek ~**ê**
te çê be bol şanslar
bextbireş *rd* bahtsız, bedbaht,
bextbireşî *m* bahtsızlık, bed-
 bahtlık
bextek *nd/n* kabus
bextewar *rd* 1. talihli, şanslı 2.
 bahtiyar, mutlu
bextewarî *m* 1. talihlilik, şanslılık
 2. bahtiyarlık, mutluluk
bextewer *bnr* bextewar
bextiyar *bnr* bextiyar
bextreş *rd/nt* bahtsız
bextreşî *m* bahtsızlık
bextyar *rd* 1. şanslı, talihli 2.
 bahtiyar, mutlu
bextyarî *m* 1. şanslılık, talihlilik 2.
 bahtiyarlık, mutluluk
beyh *m* kaparo ~ **dan** kaparo ver-
 mek
beyaban *m* sahra, çöl
beyan *m* beyan, bildirme ~ **kirin**
 beyan etmek, bildirmek

beyanat *m* beyanat, demec̈ ~ **dan**
 beyanat (veya demec̈) vermek,
 beyanatta bulunmak
beyanî *m* sabah
beyanibaş *b* günaydın
beyanname *m* beyanname, bil-
 dirge
beyar *rd* bakir (toprak için)
beybûn *bat/m* papatya
beyenat *m* demec̈
beysûs *m* fer (göz feri)
beyt (I) *ol/m* 1. ilahî 2. *mzk* deyiş,
 ilahî 3. kaside
beyt (II) *wj/m* 1. beyt 2. Kâbe,
 Hac
beytar *nd/nt* baytar
beytik *zoo/m* serçe (kuşu)
beytok *hnr* beytik
bez (I) *n* 1. iç yağı, şahım 2. bez ~
 girtin yağ bağlamak, semizle-
 mek
bez (II) *m* koşu
beza *nd/nt* koşucu
bezandin *l/gh* koşturmak * **hesp**
 bezandin at koşturdular
bezatî *m* koşuculuk
bezîn *l/gh* koşmak
bezm *m* eğlence
bezok *n* 1. koşucu 2. *sp* santrfor
bê (I) *b* gel * **bê** vir buraya gel
bê (II) *h* 1. -c sızın * **bê wî** ev tişt
 nabe o olmaksızın bu iş olmaz
 2. her nasılsa, niye, neden ~ **ka**
 çî **bûye** her nasılsa
bê (III) *nd* gelecek * **sala bê** gele-
 cek yıl
bëadan *rd* 1. besinsiz 2. besin
 değeri düşük

bëagah *rd* 1. bihaber, habersiz 2.
 gafil ~ **bûn** gafil olmak
bëagahî *m* 1. habersizlik 2. gafil-
 lik
bëaheng *rd* uyumsuz, ahenksiz
bëalaz *rd* amaçsız, gayesiz
bëalî *rd* 1. tarafsız, yansız, bitaraf
 2. yönsüz ~ **kirin** tarafsızlaştı-
 rmak, yansızlaştırmak
bëalîti *m* tarafsızlık, yansızlık
bëaqil *rd* akılsız ~ **bûn** akılsızlaş-
 mak
bëaqilbûn *m* akılsız olma, akılsız-
 lık
bëaqilî *m* akılsızlık
bëar *rd/nt* arsız, arlanmaz ~ **bûn**
 arsızlanmak, arsızlaşmak
bëarî *m* arsızlık
bëatlebûn *rd/h* aralıksız, arsız,
 kesintisiz
bëatlehî *rd* aralıksız, durmadan
bëav *rd* susuz
bëavî *m* susuzluk
bëazîn *rd* metotsuz, yöntemsiz
bëbac *rd* vergisiz
bëbal *rd* dikkatsiz
bëbandor *rd* etkisiz, tesirsiz
bëbav *rd* 1. babasız 2. *mec* zalim
bëbawer *rd* inançsız
bëbawerî *rd* inançsızlık
bëbehre *rd* yeteneksiz, kabiliyet-
 siz
bëbehretî *m* yeteneksizlik
bëbelge *rd* belgesiz, vesikasız
bëber *rd* 1. ürünsüz 2. verimsiz
bëberdêl *rd* karşılıksız
bëberg *rd* kapaksız, ciltsiz

bēbergind *rd* karşılıksız
bēbergīdan *rd* karşılıksız
bēbername *rd* programsız
bēberpirs *rd* sorumsuz
bēberpirsi *m* sorumsuzluk
bēbersiv *rd* yanıtsız, cevapsız
bēbertek *rd* tepkisiz
bēbestik *rd* yakasız
bēbext *rd* 1. kalleş 2. güvenilmez
 3. iftiracı 4. talihsiz
bēbexti *m* 1. kalleşlik 2. güvenilmezlik 3. iftira 4. talihsizlik
bēbēhn (I) *rd* kokusuz
bēbēhn (II) *rd* nefessiz, soluksuz
bēbin *rd* tabansız, dipsiz
bēbingeh *rd* esassız, temelsiz
bēbinik *rd* tabansız
bēbinî *rd* 1. dipsiz 2. tabansız 3. *mec* asılsız, esassız, temelsiz, yalan 4. uydurma, uyduruk ~ **bûn** esası olmamak
bēbinyat *rd* 1. esassız, temelsiz 2. soysuz
bēbiryar *rd* kararsız
bēbiryarî *m* kararsızlık
bēbîr *rd* hafızasız
bēboyax *rd* boyasız
bēcan *rd* cansız, ruhsuz ~ **bûn** cansızlaşmak
bēcanî *m* cansızlık, ruhsuzluk
bēceger *rd* yüreksiz
bēcegerî *m* yüreksizlik
bēcesaret *rd* cesaretsiz
bēceza *rd* cezasız
bēcih *rd* yersiz ~ **û war** yurtsuz, yersiz yurtsuz
bēcudayî *rd* 1. ayımsız 2. farksız

bēçare *rd* 1. çaresiz 2. biçare, aciz
bēçareti *m* 1. çaresizlik 2. biçarelik, acizlik
bēçek *rd* silahsız ~ **bûn** silahsızlanmak ~ **kirin** silahsızlandırmak
bēçemil *rd* kulpsuz
bēçej *rd* lezzetsiz, tatsız ~ **bûn** tatsızlaşmak
bēçimen *rd* çimensiz
bēçin *rd/sos* sıııfsız
bēdad *rd* adaletsiz
bēdadî *m* adaletsizlik
bēdasî *rd* kılçıksız
bēdawî *rd* 1. sonsuz, nihayetsiz 2. tükenmez ~ **bûn** sonsuzlaşmak
bēdawîti *m* sonsuzluk
bēdaxistin *rd* indirimsiz, tenzilâtsiz
bēdeman *rd* 1. ödünsüz 2. imtiyazsız
bēdeng *rd* 1. sessiz 2. sessiz, mülayim 3. sessiz, sakın 4. sessiz, suskun ~ **man** sessiz kalmak, susmak ~ **û beng** sessiz sedasız ~ **û beng bûn** sus pus olmak
bēdeng bûn l/gh 1. sessizleşmek, susmak 2. sakın olmak, sakın duruma gelmek
bēdengi *m* 1. sessizlik 2. sessizlik, sakınlık 3. suskunluk
bēdeng kirin l/gh susturmak
bēdenke *rd* dengesiz
bēdenketi *rd* dengesizlik
bēderbdan rz/rd vurgusuz
bēderd *rd* dertsiz
bēderece *rd* derecesiz

bêderfet *rd* olanaksız, imkânsız
bêderfetî *m* olanaksızlık
bêderman *rd* dermansız, ilaçsız
bêdestûr *rd* izinsiz, ruhsatsız
bêdevik *rd* kapaksız, tıpasız
bêdeyn *rd* borçsuz
bêdil *rd* gönülsüz, isteksiz
bêdilxişûş *rd* tereddütsüz
bêdîn *rd* dinsiz
bêdînî *m* dinsizlik
bêdunde *rd* köröcek, zürriyetsiz
bêdû *rd* dumansız (ateş dumanı için)
bêdûmahîk *rd* sonsuz ~ **bûn** sonsuzlaşmak
bêdûman *rd* dumansız
bêedalet *rd* adaletsiz
bêedaletî *m* adaletsizlik
bêedeb *rd* edepsiz, terbiyetsiz ~ **bûn** edepsizleşmek
bêedebî *m* edepsizlik ~ **kirin** terbiyetsizlik etmek (veya yapmak)
bêelektrîk *rd* elektriksiz
bêeleqe *rd* alâkasız, ilgisiz
bêencam *rd* sonuçsuz, neticesiz
bêendişe *rd* endişesiz, kaygısız ~ **bûn** tasasız olmak
bêerk *rd* görevsiz, işlevsiz
bêerkî *m* görevsizlik
bêesil *rd* 1. soysuz, kökensiz 2. köksüz, yoz 3. *mec* kansız
bêeslî *m* 1. soysuzluk, kökensizlik 2. köksüzlük, yozluk 3. *mec* kansızlık
bêetlehi *rd* arasız, aralıksız
bêewle *rd* güvensiz, emniyetsiz
bêewletî *m* güvensizlik, emniyetsizlik

bêexlaq *rd* ahlaksız
bêexlaqî *m* ahlaksızlık
bêezmûn *rd* 1. sınavsız 2. tecrübesiz
bêeş *rd* acısız, ağrısız
bêeşkirin *m* anestezi
bêefedî *rd* utanmaz, yüzsüz, sıkılmaz (kimse)
bêefeditî *m* utanmazlık, yüzsüzlük, sıkılmazlık
bêefehm *rd* 1. anlayışsız, idraksiz 2. *mec* düşüncesiz
bêefehmî *m* 1. anlayışsızlık, idraksizlik 2. *mec* düşüncesizlik
bêefeyde *rd* faydasız
bêfikar *rd* endişesiz, kaygısız ~ **bûn** endişesiz olmak
bêfikare *rd* sakıncasız, pervasız
bêfikarî *m* endişesizlik, kaygısızlık
bêfikir *rd* fikirsiz, düşüncesiz
bêgan *rd* cansız
bêgav *rd* zorunlu, mecbur ~ **bûn** mecbur olmak ~ **kirin** mecbur etmek
bêgavî *rd* zorunluluk, mecburiyet
bêgazind *rd* sızıltısız, sitemsiz
bêgelemşe *rd* 1. sorunsuz 2. *mec* pürüzsüz
bêgelş *rd* sorunsuz, problemsiz
bêgerew *rd* karşılıksız
bêgilî *rd* şikâyetli, sızıltısız
bêgirûz *rd* pürüzsüz
bêgirûzek *rd* pürüzsüz
bêgirûzî *m* pürüzsüzlük
bêgiya *rd* otsuz
bêgiyan *rd* cansız, ruhsuz ~ **bûn** cansızlaşmak

bēgiyanî *m* cansızlık, ruhsuzluk
bēgoftn *rd* sözsüz
bēguh *rd* kulaksız
bēguman *rd* kuşkusuz, şüphesiz
bēgumrik *rd* gümrüksüz
bēgunch *rd* günahsız, masum
bēgunchî *m* günahsızlık, masumluk
bēguvah *rd* şahitsiz, tanıksız
bēh *m* kapora ~ **dan** kapora vermek ~ **stendin** kapora almak
bēhafıza *rd* hafızasız
bēhal *rd* halsiz, bitkin ~ **ketin** halsiz düşmek
bēhalî *m* halsizlik
bēhavil *rd* faydasız, yararsız
bēhavilî *m* yararsızlık
bēhawa *rd* kaypak (güvenilmez kimse)
bēhawatî *m* kaypaklık
bēhay *rd* 1. bihaber, habersiz 2. gafil ~ **bûn** gafil olmak
bēhayî *m* 1. habersizlik 2. gafillik, gaflet
bēhed *rd* 1. sınırsız 2. *mec* sayısız
bēhedûr *rd* huzursuz
bēhedûrî *m* huzursuzluk
bēhejimar *rd* 1. sayısız 2. sayısız, hesapsız (sayılmayacak kadar çok olan)
bēhember *rd* rakipsiz
bēhemdî *rd/h* 1. gayri iradi, irade dışı 2. bilmeden
bēhempa *rd* emsalsiz, eşsiz
bēhemta *rd* eşsiz, emsalsiz
bēhendaze *rd* sakıntısız, ihtiyatsız, ölçüsüz (pek aşırı, rastgele)

bēhenek *rd* şakasız
bēheng *rd* eğlencesiz, şenliksiz
bēheq *rd* 1. haksız (hakkı olmayan) 2. ücretsiz
bēheraket *rd* hareketlessiz
bēhesab *rd* 1. hesapsız 2. *mec* hesapsız, sayısız 3. ölçüsüz (hesapsız, kitapsız)
bēhesabî *m* 1. hesapsızlık 2. ölçüsüzlük
bēhest *rd* duygusuz, hissiz
bēhestî (I) *m* duygusuzluk
bēhestî (II) *rd* kemiksiz
bēheval *rd* 1. arkadaşsız 2. eşsiz ~ **bûn** 1) arkadaşsız olmak 2) eşsiz olmak
bēhewa *rd* havasız
bēheya *rd* hayâsız ~ **bûn** hayâsızlaşmak ~ **kirin** hayâsızlaştırmak
bēheyatî *m* hayâsızlık, yüzüsüzlük
bēheysiyet *rd* haysiyetsiz, onursuz
bēhezita *rd* tereddütsüz
bēhêl *rd* 1. tarafsız 2. yönsüz
bēhêlî *m* tarafsızlık
bēhêvî *rd* umutsuz, ümitsiz
bēhêvîti *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bēhêz *rd* güçsüz, kuvvetsiz
bēhêzî *m* güçsüzlük, kuvvetsizlik
bēhikm *rd* hükümsüz
bēhincet *rd* gerekçesiz
bēhis *rd* 1. duygusuz 2. içine kapanık, sessiz ~ **û pis** sessiz sedasız
bēhisî *m* duygusuzluk
bēhiş *rd* 1. bilinçsiz, şuursuz 2. baygın ~ **xistin** bayılmak

bêhişî m 1. bilinçsizlik, şuursuzluk
2. baygınlık

bêhişker rd 1. bayıltıcı 2. *m* uyuşturucu, anestezi

bêhiş kirin l/gh bayıltmak

bêhizir rd düşüncesiz, fikirsiz

bêhizur rd huzursuz

bêhizurî m huzursuzluk

bêhîkarî rd etkisiz, tesirsiz

bêhîkarîtî m etkisizlik

bêhîle rd hilesiz

bêhîm rd esassız, temelsiz

bêhîs rd hissiz

bêhn (I) m 1. nefes, soluk 2. dinlenme, mola 3. an, biraz ~ **dan I**) nefes (veya soluk) vermek 2) dinlenmek ~ **girtin** nefes almak ~ **standin** (an jî **girtin**) nefes almak, teneffüs etmek ~ **a (yekî) çikîn** soluğu kesilmek (veya tutulmak) ~ **a (yekî) derketin** rahatlamak, ferahlamak k ~ **a xwe dan** (an jî **vedan**) soluk almak, soluklanmak, dinlenmek ~ **a xwe dan û stendin** soluk alıp vermek ~ **a xwe girtin** soluk almak

bêhn (II) m koku ~ **dan** kokmak ~ **gerandin** yivlemek (köpek: koklayarak izlemek) ~ **hılanîn** koku almak ~ **jê hatin** kokmak ~ **a (...)** **hılanîn** kokusunu almak ~ **a pîso** (yan jî **şewatê**) **hatin** yanık kokmak

bêhnçîker 1. nefes kesen, nefes kesici, soluk kesici 2. bunaltıcı

bêhnçikîn m 1. soluğu kesilme 2. nefes kesici, soluk kesici 3. bunaltıcı

bêhndan (I) m dinlenme, istirahat
bêhndan (II) m kokma

bêhndan (I) l/gh dinlenmek, istirahat etmek

bêhn dan (II) l/gh kokmak

bêhndar rd kokulu

bêhnefîsk mec/rd sarı çıyan, yılan

bêhnefîşk h tıknefes ~ **pê ketin** soluk soluğa kalmak ~ **pê xistin** solutmak

bêhnfireh rd 1. geniş, geniş gö-nüllü, deryadil 2. sabırlı, sabır taşı 3. içi geniş, hazımlı ~ **bûn** sabırlı olmak

bêhnfirehî m 1. ferahlık, gönül açıklığı 2. sabırlı olma, geniş olma

bêhnkirin m koklama

bêhn kirin l/gh koklamak

bêhnok m virgöl

bêhteng rd 1. sinirli, asabi 2. sabırsız 3. sıkkın ~ **bûn I**) sinirlenmek 2) sabırsızlanmak 3) sıkılmak, sıkıntı basmak 4) sıkışmak (zor bir durumda kalmak) ~ **kirin I**) sinirlendirmek 2) sabırsızlandırmak 3) daraltmak, sıkıntı vermek 4) sıkıştırmak, zorlamak

bêhtengî m 1. sinirlilik 2. sabırsızlık 3. sıkınlık, sıkıntı, kasvet 4. astım, nefes darlığı ~ **ya (yekî) hebûn** sıkıntısı olmak

bêhnumre rd numarasız

bêhn vedan l/gh dinlenmek, soluklanmak, mola vermek

bêhtir *rd* 1. fazla, daha fazla 2. *h* çoğu ~ *bûn* fazlalaşmak ~ *kirin* fazlalaştırmak

bêhurmet *rd* saygısız

bêhurmetî *m* saygısızlık

bêhuzûr *rd* huzursuz

bêhuzûrî *m* huzursuzluk

bêhûde *rd* beyhude, boşuna, natîle

bêîman *rd* imansız

bêîmze *rd* imzasız

bêînsaf *rd* insafsız

bêîrade *rd* iradesiz

bêizin *rd* izinsiz

bêjan *rd* acısız, ağrısız, sızısız

bêjandin *l/gh* clemek

bêje *m* sözcük, kelime ~*ya* hemwate (yan *jî* hemmehne) eş sözcük

bêjedar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci

bêjedarî *m* görüşme, müzakere

bêjer *nd/nt* spiker

bêjerî *m* spikerlik

bêjimar *rd* 1. sayısız 2. *mec* sayısız, hesapsız

bêjing *m* kalbur ~ *kirin* kalburlamak

bêjî *rd* piç, haramzade

bêjok *nd/nt* lafçı, geveze

bêkadro *rd* kadrosuz

bêkalîte *rd* kalitesiz

bêkapek *rd* kepeksiz

bêkapok *rd* ökçesiz, topuksuz

bêkar (I) *rd* işsiz ~ *û şîxul* işsiz güçsüz

bêkar (II) *rd* kârsız (kazançsız)

bêkargîn *rd* işlevsiz, fonksiyonsuz

bêkarî *m* işsizlik

bêkarîn *rd* erksiz, kudretsiz

bêked *rd* emeksiz

bêkeder *rd* kedersiz, üzüntüsüz

bêkef *rd* köpüksüz

bêkelk (I) *rd* kepeksiz (saç için)

bêkelk (II) *rd* yararsız, faydasız

bêkelkî *m* yararsızlık

bêkemahî *rd* eksiksiz

bêkemanî *rd* eksiksiz

bêkenk *rd* kepeksiz (saç için)

bêkes *rd/nt* 1. kimsesiz 2. *mec* gariban, garip 3. *mec* öksüz

bêkeser *rd* kedersiz, üzüntüsüz

bêkesî *m* 1. kimsesizlik 2. *mec* gariplik, garibanlık

bêkeys *rd* 1. uygunsuz 2. müsait olmayan, zor, yapılması güç olan 3. ölümcül (can çekişen) ~ *ketin* fenalaşmak (hasta ağırlaşmak)

bêkêf *rd* 1. keyifsiz, neçersiz 2. *mec* keyifsiz, hasta ~ *bûn* keyifsizlenmek

bêkêfî *m* 1. keyifsizlik 2. *mec* keyifsizlik, rahatsızlık

bêkemanî *rd* kusursuz

bêkemanîtî *m* kusursuzluk

bêkemasî *rd* 1. eksiksiz 2. kusursuz, özürsüz

bêkemasîtî *m* 1. eksiksizlik 2. kusursuzluk

bêkêr *rd* 1. yararsız, faydasız 2. beceriksiz, yaramaz (yararlı olmayan) 3. yaramaz (durum ve olaylar için) 4. işe yaramaz ~ *bûn* 1) yararsız olmak 2) beceriksiz olmak 3) işe yaramaz olmak

b      *m* 1. yararsızlık, faydasızlık 2. bcceriksizlik 3. yaramazlık (durum ve olaylar için) 4. i   yaramazlık

b      *wj/rd*        , vezinsiz

b      *rd* sorunsuz, problemsiz

b      *rd* kilitli

b      *rd* kirasız

b      *rz/rd* vurgusuz

b      *rd* k       

b      *rd* 1. k      2. *mec* kansiz

b      *m* 1. k        2. *mec* kansizlik

b      *rd* kodersiz

b     *m* merhale

b      *rd* 1. tarafsiz, yansiz 2.        

b      *rd* lckesiz

b      *rd* lambasiz

b      *rd* hareketsiz

b     *rd* devinimsiz, hareketsiz

b     *rd* haksiz (hakkı olmayan)

b      *m* haktan mahrum olma durumu

b        *rd* benzersiz,      ,        

b        *m* benzersizlik,        ,          

b        *rd* mantıksiz

b        *m* mantıksızlık

b       *rd* markasız

b       *rd* maskesiz

b      *rd* 1. s     , vadesiz 2. *h* s      (s      belli olmayan)

b        *rd* mazeretsiz,        

b      *rd* maa    

b       *rd* ama    , maksatsız

b      *rd* me     

b        *m* me       

b       *rd* 1. moralsiz, morali bozuk 2. suratsız

b       *rd* 1. anlamsız, manasız 2. s          

b         *m* anlamsızlık, manasızlık

b      *rd* nik     

b       *m* nik       

b        *rd* meraklı

b      *rd* ko     ,       

b         *rd* merhametsiz, acımasız

b          *m* merhametsizlik, acımasızlık

b         *rd* marifetsiz

b          *m* marifetsizlik

b        *rd* me       

b        *rd* masrafsız

b           *rd* me           

b         *rd* tehlikesiz

b        *rd* me     , y       

b        *rd* maksatsız, ama    

b       *rd* mayasız

b      *rd* me     

b       *rd* tarihsiz

b     *rd* kocasız

b      *m* kocasızlık

b       *rd* meyvesiz

b       *rd* g         

b       *rd*         (          olan, ebedi)

b         *m*            

b        *rd* suratsız

b       *rd*        

b        *rd* mikropsuz

bemor *rd* mühürsüz
bemoral *rd* moralsiz
bemuzîk *rd* müziksiz
bemûçe *rd* maaşsız
benamûs *rd* namussuz
benamûsî *m* namussuzluk
bēnav (I) *bj/m* arpacık
bēnav (II) *rd* adsız, isimsiz
bēnayber *rdh* 1. aralıksız, arasıız, kesintisiz 2. sık
bēnaverok *rd* içerişsiz
bēnder *m* harman (yeri)
bēnefes *rd* nefessiz, soluksuz
bēnewa *rd* nağmesiz
bēnexş *rd* 1. nakışsız 2. süssüz
bēneyiran *rd* merhametsiz
bēneynik *rd* aynasız
bēnezaket *rd* nezaketsiz
bēnezaketî *m* nezaketsizlik
bēnij *m* hapşırık, tıksırık
bēnijandin *l/gh* hapşırtmak
bēnijîn *l/gh* aksırmak, hapşırmak, tıksırmak
bēnijoyî *rd* hapşırıklı
bēnimējî *m* aybaşı, âdet
bēnimûne *rd* numunesiz, emsalsiz
bēnirx *rd* değersiz, kıymetsiz
bēniyet *rd* niyetsiz
bēnîkah *rd* nikahsız
bēnîkahî *m* nikahsızlık
bēnîşan *rd* nişansız
bēnîşane *rd* madalyasız
bēnumare *rd* numarasız
bēnuqte *rd* noktasız
bēnûr *rd* nursuz
bēoksîjen *rd* oksijensiz
bēol *rd* dinsiz

bēolan *rd* yankısız
bēolî *m* dinsizlik
bēoxir *rd* uğursuz
bēoxirî *m* uğursuzluk
bēpar *rd* 1. paysız, payı olmayan 2. mahrum, yoksun ~ **bûn** 1) paysız olmak 2) mahrum (veya yoksun) olmak ~ **kirin** 1) paysız bırakmak 2) mahrum etmek, yoksun etmek (veya kılmak)
bēparēz *rd* savunmasız
bēparēzî *rd* savunmasızlık
bēparî *m* 1. paysızlık 2. mahrumluk, yoksunluk
bēparseng *rd* dengesiz
bēpayan *rd* 1. sonsuz 2. tükenmez
bēpehnî *rd* ökçesiz, topuksuz
bēpel *rd* yapraksız
bēpençe *rd* 1. pençesiz 2. pençesiz (pençesiz ayakkabı)
bēperde *rd* perdesiz
bēperdetî *m* perdesizlik
bēpere *rd* 1. parasız 2. *mec* be-dava, beleş ~ *ye* beş parasız
bēperetî *m* parasızlık
bēpereyî *m* parasızlık
bēpergal *rd* 1. düzensiz, sistemsiz 2. dağınık
bēpergalî *m* 1. düzensizlik, sistemsizlik 2. dağınıklık
bēperoş *rd* heyecansız
bēpertav *rd* 1. güçsüz, meccalsiz, takatsiz 2. *mec* ölgün, bitik
bēperwa *rd* pervasız
bēperwayî *m* pervasızlık
bēperwerde *rd* eğitimsiz
bēpesend *rd* onaysız

bêpeyman *rd* kontratsız
bêpeywir *rd* görevsiz, vazifesiz
bêpeywirî *m* görevsizlik
bêpêçek *rd* sargısız
bêpêl *rd* dalgasız
bêpêşinde *rd* peşinatsız
bêpêşinat *rd* peşinatsız
bêpêwendî *rd* alâkasız, ilgisiz
bêpêwendîbûn *m* ilgisizlik
bêpêwîstek *rd* gerekçesiz (hukuki gerekçe için)
bêpile *rd* derecesiz
bêpirç *rd* tüysüz
bêpirole *rd* abartısız
bêpirsgirêk *rd* sorunsuz, problemsiz
bêpirsyarî *rd* sorgusuz
bêpirtik *rd* tüysüz
bêpirtûk *rd* kitapsız
bêpizrik *rd* sivilcesiz
bêpir *rd* 1. görgüsüz 2. dağınık, düzensiz ~ **bûn** görgüsüzleşmek
bêpîrik *rd* ebesiz
bêpîrî *m* 1. görgüsüzlük 2. dağınıklık, düzensizlik
bêpişe *rd* mesleksiz
bêpişetî *m* mesleksizlik
bêpîvane *rd* ölçüsüz
bêpîvang *rd* ölçüsüz
bêplan *rd* plansız
bêpor *rd* saçsız
bêproblem *rd* problemsiz. sorunsuz
bêprogram *rd* programsız
bêproje *rd* projesiz
bêpûjan *rd* nancesiz
bêpûl *rd* pulsuz

bêpûrt *rd* tüysüz
bêqabiliyet *rd* kabiliyetsiz, yeteksiz
bêqafiye *rd* kafiycesiz, uyaksız
bêqamî *m* sürmenaj
bêqayde *rd* kuralsız
bêqazanc *rd* kazançsız
bêqebare *rd* hacimsiz
bêqebebet *rd* kabahatsiz
bêqedar *rd* hesapsız, sayısız (sayılmayacak kadar çok olan)
bêqeder *rd* birçok, sayısız, hesapsız
bêqemç *rd* kuyruksuz
bêqemçik *rd* kuyruksuz
bêqerar *rd* kararsız
bêqerarî *m* kararsızlık
bêqerewat *rd* kravatsız
bêqestî *rd* kasıtsız
bêqeware *rd* hacimsiz
bêqewet *rd* kuvvetsiz, güçsüz
bêqewl *rd* süresiz, vadesiz
bêqewxe *rd* kavgasız
bêqeyd (I) *rd* kayıtsız
bêqeyd (II) *rd* prangasız
bêqeza *rd* kazasız ~ **û bela** kazasız belâsız
bêqidoş *rd* uğursuz, yomsuz
bêqılqal *rd* telâşsız
bêqirên *rd* kavgasız
bêqismet *rd* kısmetsiz
bêqisûr *rd* kusursuz
bêqiyafet *rd* kıyafetsiz
bêqîmet *rd* kıymetsiz
bêqudret *rd* kudretsiz
bêqudûm *rd* mecalsiz, takatsiz, dermansız

bêqulp *rd* kulpsuz
bêqûm *rd* kumsuz
bêqût *rd* gıdasız
bêr *m* kürek
bêrabirde *rd* sabıkasız
bêrajêr *rd* uyruksuz
bêraman *rd* düşüncesiz, fikirsiz
bêramanî *m* düşüncesizlik
bêraqîb *rd* rakipsiz
bêrawest *h* boyuna, durmaksızın
bêraye *rd* yetkisiz
bêrayetî *m* yetkisizlik
bêreçete *rd* reçetesiz
bêreh *rd* köksüz
bêrehm *rd* merhametsiz, acımasız
bêrehmî *m* merhametsizlik, acımasızlık
bêrenc *rd* eziyetsiz, üzgüsüz, zahmetsiz
bêreng *rd* renksiz
bêrengî *m* renksizlik
bêresm *rd* resimsiz
bêrewa *rd* nemsiz (toprak için)
bêrê *rd* yolsuz * **gundê bêrê** yolsuz köy ~ **û rêbaz** yolsuz yöntemsiz
bêrêbaz *rd* yöntemsiz
bêrêbazî *m* yöntemsizlik
bêrêje *rd* oransız, nispetsiz
bêrêkûpek *rd* düzensiz, sistemsiz
bêrêkûpekî *m* düzensizlik, sistemsizlik
bêrêtî *m* yolsuzluk (yolu olmama durumu)
bêrêxistin *rd* örgütsüz, teşkilâtsiz
bêrêxistinî *m* örgütsüzlük
bêrêz *rd* sırasız (sıralı olmayan)

bêrezan *rd* usulsüz
bêrezanî *m* usulsüzlük
bêrezik *rd* kuralısız
bêrih *rd* sakalsız
bêrik *m* kürek, kürekçik
bêrikkêş *nd/nt* kürekçi (kürek çeken)
bêriyane *h* masumane
bêrî (I) *m* özlem, özleyiş, hasret ~ **kirin** özlemek, hasret çekmek
bêrî (II) *rd* sakalsız
bêrî (III) *rd/nt* dokunulmaz, masum
bêrîayet *rd* riayetsiz
bêrîsk *rd* risksiz
bêrîşik *rd* püskülsüz
bêrîtî *m* masumluk, dokunulmazlık ~ **ya qanûnî** yasama dokunulmazlığı
bêrîvan *m* sağıcı
bêrîvanî *m* sağıcılık
bêrm *m* havuz
bêrok *ant/m* kürek kemiği
bêronî *rd* ışıksız
bêruh *rd* 1. ruhsuz, cansız 2. *mec* yufka (çok ince şeyler için) ~ **bûn** ruhsuzlaşmak, cansızlaşmak
bêruhî *m* ruhsuzluk, cansızlık
bêruhsat *rd* ruhsatsız
bêrû *rd* yüzsüz ~ **bûn** yüzsüzleşmek
bêrûber *rd* örtüsüz (masa vb. için)
bêrûmet *rd* onursuz
bêrûmetî *m* onursuzluk
bêrûn *rd* yağsız
bêrûnî *m* yağsızlık

bervan *nd/nt* kürekçi
bēsabiqa *rd* sabıkasız
bēsahûn *rd* sabunsuz
bēsaz *rd* sazsız
bēsebeb *rd* sebepsiz, nedensiz
bēsebir *rd* sabırsız ~ **bûn** sabırsızlanmak
bēsebirî *m* sabırsızlık
bēsedem *rd* sebepsiz, nedensiz ~
 û ûşt boşu boşuna
bēsemax (I) *rd* sabırsız
bēsemax (II) *rd* tavsız (demir)
bēsemaxî *m* sabırsızlık
bēsendika *rd* sendikası
bēsened *rd* senetsiz
bēser *rd* başsız ~ **û bin 1)** uçsuz
 bucaksız **2)** sonsuz
bēserək *rd* başsız
bēserî *rd* **1.** başsız, kafasız (başı
 olmayan) **2.** *mec* başsız **3.**
 başıbozuk **4.** *mec* uçsuz ~ **hiştin**
 başsız bırakmak ~ **kirin** başsız
 etmek ~ **û binî 1)** uçsuz bucak-
 sız **2)** sonsuz
bēsermiyan *rd* başsız
bēsertifika *rd* sertifikası
bēserûber *rd* **1.** düzensiz, sistem-
 siz **2.** düzensiz, dağınık **3.**
 başıbozuk (düzensiz topluluk)
bēserûberî *m* **1.** düzensizlik, sis-
 temsizlik **2.** düzensizlik, dağı-
 nıklık **3.** başıbozukluk
bēsexbêr *rd* tasarruhsuz, tutumsuz,
 savurgan
bēsexbêrî *m* tasarruhsuzluk, tu-
 tumsuzluk, savurganlık
bēseza *rd* cezasız

bēsihûd *rd* şanssız, talihsiz
bēsihûdî *m* şanssızlık, talihsizlik
bēsilav *rd* selamsız
bēsimbêl *rd* bıyıksız
bēsine *rd* ahlaksız
bēsincî *m* ahlaksızlık
bēsîgorta *rd* sigortasız
bēsîgortabûn *m* sigortasız olma,
 sigortasızlık
bēsileh *rd* silahsız ~ **bûn** silah-
 sızlanmak ~ **kirin** silahsızlan-
 dırmak
bēsînor *rd* sınırsız
bēsîqal *rd* cilasız
bēsîstem *rd* sistemsiz
bēsîstemî *m* sistemsizlik
bēspartek *rd* payandasız
bēstrî *rd* dikensiz
bēsur *rd* sırsız * **kûpê bēsur** sırsız
 küp
bēsûc *rd* suçsuz
bēsûcî *m* suçsuzluk
bēsûd *rd* faydasız, yararsız
bēsûdî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêş *m* **1.** salgın, salma **2.** iane, yar-
 dım toplama **3.** cerime
bēşahid *rd* şahitsiz
bēşanenav *rd* imzasız
bēşans *rd* şanssız, talihsiz
bēşansî *m* şanssızlık, talihsizlik
bēşaşî *rd* hatasız
bēşayîne *rd* eğlencesiz
bēşefqet *rd* şefkatsiz
bēşefqetî *m* şefkatsizlik
bēşekil *rd* şekilsiz
bēşemate *rd* şamatasız, gürültüsüz
bēşerbet *rd* şerbetsiz

bêşeref *rd* şerefsiz
bêşerefi *m* şerefsizlik
bêşerm *rd* 1. utanmaz 2. utanmaz, arlanmaz (kimse) ~ **bûn** utanmaz olmak, yüzsüzleşmek
bêşermane *h* utanmazca
bêşermî *m* 1. utanmazlık 2. utanmazlık, sıkılmazlık, yüzsüzlük
bêşert *rd* şartsız, koşulsuz
bêşewat *rd/mec* kalpsiz
bêşewq *rd* şevksiz, parıltısız
bêşewqe *rd* şapkasız
bêşexsiyet *rd* şahsiyetsiz
bêşexsiyeti *m* şahsiyetsizlik
bêşewaz *rd* üslupsuz
bêşewe *rd* şkilsiz
bêşewetî *m* şkilsizlik
bêşik *rd* 1. şüphesiz, kuşkusuz 2. *h* elbet, elbette
bêşirî *rd* şeritsiz
bêşixul *rd* işsiz
bêşixulî *m* işsizlik
bêşiyân *rd* erksiz, kudretsiz
bêşiyânî *m* erksizlik, kudretsizlik
bêşiqîn *rd* şakırtısız (ses için)
bêşîr *rd* sütsüz
bêşîrqîn *rd* şakırtısız (ses için)
bêşol *rd* işsiz
bêşolî *m* işsizlik
bêşopan *rd* takipsiz
bêşuhret *rd* şöhretsiz
bêşû *rd* kocasız
bêşûtî *m* kocasızlık
bêtac *rd* taçsız
bêtalih *rd* talihsiz
bêtalihi *m* talihsizlik
bêtalûke *rd* tehlikesiz

bêtapo *rd* tapusuz
bêtaqet *rd* takatsiz, meccalsiz ~ **man** takatsiz kalmak
bêtaqetî *m* takatsizlik, meccalsizlik
bêtaqîb *rd* takipsiz
bêtaqîbî *m* takipsizlik
bêtar *rd* beter 2. *m* musibet
bêtarîx *rd* tarihsiz
bêtatêl *rd* mcraksız
bêtav *rd* güneşsiz
bêtawan *rd* suşusuz
bêtawanî *m* suçsuzluk
bêtawîz *rd* ödünsüz
bêteba *rd* uyruksuz
bêtebatî *m* uyruksuzluk
bêtebeqe *rd* tabakasız
bêtecrûbe *rd* tecrübesiz, deneyimsiz
bêtecrûbetî *m* tecrübesizlik
bêtedarek *rd* todariksiz, hazırlıksız
bêtedbîr *rd* tedbirsiz
bêtedbîrî *m* tedbirsizlik
bêtehb *rd* 1. bitap, bitkin, argın 2. emeksiz, cziyetsiz ~ **ketin** yorgun düşmek
bêtehbî *m* sürmenaj
bêtehe *rd* cziyetsiz, üzgüsüz
bêtehm *rd* 1. lezzetsiz, tatsız 2. tatsız, yavan (can sıkı, hoş gitmeyen) 3. boşboğaz, tatsız (kimse) ~ **bûn** 1) tatsızlaşmak 2) *mec* tatsızlaşmak, tadı kaçmak ~ **û lezet** tatsız tuzsuz
bêtehmî *m* 1. tatsızlık, lezzetsizlik 2. *mec* tatsızlık
bêtelaş *rd* telaşsız, sakin

bêtelbe *rd* bakımsız
bêtelp *rd* tortusuz
bêtengasî *rd* sıkıntısız
bêtepin *rd* patırtısız
bêteqereq *rd* gürültüsüz, gürültüsüz patırtısız
bêteraz *rd* dengesiz
bêterazî *rd* dengesizlik
bêterbiye *rd* terbiyesiz ~ **bûn** terbiyesizleşmek
bêterbiyetî *m* terbiyesizlik ~ **kirin** terbiyesizlik etmek (veya yapmak)
bêteref *rd* tarafsız, bitaraf, yansız ~ **kirin** tarafsızlaştırmak, yansızlaştırmak
bêterefî *m* tarafsızlık, yansızlık
bêterife *rd* tarifesiz
bêtesdîq *rd* onaysız
bêteselî *rd* tesellisiz
bêteserûf *rd* tasarrufsuz
bêtesîr *rd* tesirsiz, etkisiz ~ **bûn** etkisizleşmek ~ **kirin** etkisizleştirmek
bêtesirî *m* tesirsizlik, etkisizlik
bêteşe *rd* 1. biçimsiz 2. kaba (biçimsiz iri şey)
bêteşetî *m* 1. biçimsizlik 2. kabalık (kaba saba ve biçimsiz şeyler için)
bêteşqe *rd* hadisesiz
bêtevger *rd* hareketsiz
bêtekilî *rd* ilişkisiz, münasebetsiz
bêtel *rd* 1. telsiz (aracı) 2. telsiz (içinde tel olmayan)
bêtelvan *nd/nt* telsizci
bêtafaq *rd* kazasız ~ **û teşqe** kazasız belâsız

bêtimtêl *rd* kıyafetsiz
bêtirs *rd* 1. korkusuz 2. gözü pek, çekinmez, atılgan ~ **bûn** 1) korkusuz olmak 2) sakınması olmamak
bêtirsî *m* korkusuzluk
bêtirûş *rd* dirençsiz, dayanıksız
bêtixûb *rd* sınırsız
bêtûjî *rd* acısız (biber acısı gibi)
bêtûte *rd* dejenere, soysuz ~ **bûn** dejenereleşmek, soysuzlaşmak ~ **kirin** dejenereleştirmek, soysuzlaştırmak
bêtûtetî *m* dejenerecilik, soysuzluk
bêumîd *rd* ümitsiz
bêumîdî *m* ümitsizlik
bêûtî *rd* ütüsüz
bêvebeyîn *rd* yansımaz
bêvebiran *rd* kesintisiz
bêvebizav *rd* tepkisiz
bêvepirsîn *rd* sorgusuz
bêvil *ant/m* burun
bêvir *rd* yalansız
bêvitês *rd* vitessiz
bêviyan *rd* 1. istemsiz 2. isteksiz
bêvin *rd* iradesiz, istençsiz
bêviraj *rd* virajsız
bêvitamin *rd* vitaminsiz
bêwade *rd* vadesiz
bêwar *rd* yersiz, yurtsuz (kalacak, barınacak yeri olmayan)
bêwarî *m* yersizlik, yurtsuzluk
bêwate *rd* anlamsız, manasız
bêwatetî *m* anlamsızlık, manasızlık
bêwefa *rd* vefasız
bêwefatî *m* vefasızlık

bêwelat *rd* vatansız, yurtsuz
bêwesf *rd* vasıfsız, niteliksiz
bêwesîqe *rd* vesikasız
bêwext *rd* vakitsiz, zamansız 2.
mec sırasız
bêwezîfe *rd* vazifesiz, görevsiz
bêwezîfetî *m* vazifesizlik, görevsizlik
bêwezn *wj/rd* vezinsiz, ölçüsüz
bêwêne *rd* resimsiz
bêwêris *rd* vârisiz
bêwijdan *rd* viedansız
bêwijdanî *m* viedansızlık
bêxal *rd* 1. bensiz (beni olmayan)
 2. noktasız
bêxatir *rd* hatırsız
bêxeber *rd* bihaber, habersiz
bêxem *rd* gamsız, kaygısız, tasasız
 ~ **bûn** tasasız olmak
bêxemî *m* gamsızlık, tasasızlık
bêxeml *rd* süssüz
bêxeta *rd* hatasız
bêxetere *rd* tehlikesiz, risksiz
bêxew *rd* uykusuz ~ **man** uykusuz kalmak
bêxewî *m* uykusuzluk
bêxêlî *rd* duvaksız, peçesiz, yaşmaksız
bêxêr *rd* hayırsız
bêxirecir *rd* gürültüsüz, gürültüsüz patırtısız
bêxîret *rd* 1. gayretsiz 2. namussuz, işkembesi geniş 3. vurdum duymaz
bêxudan *bnr* bêxwedan
bêxude *rd* beyhude
bêxulam *rd* uşaksız, hizmetçisiz, adamsız

bêxurek *rd* gıdasız, besinsiz
bêxuy *rd* huysuz
bêxwarin *rd* yemeksiz * **pansi-yona** **bêxwarin** yemeksiz pansiyon
bêxwedan *rd* sahipsiz
bêxwedî *rd* 1. sahipsiz 2. bakımsız
bêxwêlî *rd* topraksız
bêxwestek *rd* isteksiz
bêxweyî *rd* 1. sahipsiz 2. bakımsız
bêxwê *rd* tuzsuz (içinde tuz olmayan)
bêxwîn *rd* kansız
bêyî *h* -sızın * **bêyî wê nabe** onsuz olmaz ~ **axaftin** sözsüz ~ **derew** yalansız ~ **dilê xwe** zorla, zoraki ~ **gotin** sözsüz ~ **hem û amad** gayri ihtiyarı ~ **rawest** (an jî sekn) durmadan
bêyom *rd* yomsuz, uğursuz
bêzar (I) *rd* 1. dilsiz, dili olmayan 2. *mec* dilsiz (ses çıkarmayan, sessiz olan) ~ **zar û bêziman** ağzı var dili yok
bêzar (II) *rd* bezgin, bıkkın, usangın
bêzar bûn *l/ugh* bezmek, bıkmak, usanmak
bêzarî *m* bezginlik, bıkkınlık, usanç
bêzarker *nd/rd* bezdirici, usandırıcı
bêzar kirin *l/gh* bezdirmek, bıktırmak, usandırmak
bêzehîr *rd* zchirsiz
bêzehmet *rd* zahmetsiz
bêzemq *rd* zamksız

bêzengil *rd* zilsiz

bêzerar *rd* zararsız, zişansız

bêzevî *rd* tarlasız

bêzewq *rd* zevksiz

bêzewqî *m* zevksizlik

bêziman *rd* 1. dilsiz 2. *mec* dilsiz
(ses çıkarmayan, sessiz olan)

bêzirav *rd* 1. ödsüz 2. *mec* ödleğ,
yüreksiz

bêziravî *m* ödleğlik, yüreksizlik

bêzirîç *rd* kurşunsuz

bêzirx *rd* zırhsız

bêziyan *rd* zişansız, zararsız

bêzîwan *rd* çilsiz

bêzîwane *rd* zıvanasız

bêzor *rd* baskısız, zor kullan-
madan ~ **û** zehmet zahmetsiz

bêzuriyet *rd* zürriyetsiz

bi *d* 1. ile (durum bildiren zarf
oluşturur) 2. dil ismi görevini
görür (Türkçe'deki *çc*, *ça*
fonksiyonlarını) * **bi zimanê**
kurdî **dizane** Kürtçeyi bilir ~
aliyê çepê ve **çûn 1**) sola doğru
gitmek 2) sola kaymak ~
awayekî bikeys derli toplu ~
awayekî fermî (yan *ji* **resmî**)
resmî, resmen ~ **awayekî giştî**
genel olarak ~ **awirê çavan**
ucun ucun (göz bakışı ile) ~
çendan e? kaçâ? ~ **çendî caran**
defalarca ~ **çi qasî ye? kaçâ?** ~
çi zimanî ye? necc?, hangi
dilden? ~ **dengê nizm axivîn**
(**peyivîn** an *ji* **xeber dan**) alçak
sesle konuşmak ~ **destê (yekî)**
girtin 1) elinden tutmak 2) el

sıkmak ~ **destê (yekî)** ve
tarafından ~ **devê xwe şehitîn**
(an *ji* **şepilîn**) ağzından kaçırmak
~ **dilê (yekî)** **bûn** rızası
olmak ~ **dîtina pêşîn** ilk
görüşte ~ **emrê Xwedê** Allahın
emriyle ~ **emrê Xwedê mirin**
ceeliyle ölmek ~ **gotina kin (î**
kurt) uzun lafın (veya sözün)
kısası, kısacası ~ **gotina (yekî)**
kirin söz dinlemek, laf dinle-
mek ~ **gotina xweş û bi rûyê**
biken tatlı dil güler yüzle ~
gotineke din başka bir deyişle
~ **hemle gerîn** (an *ji* **man**)
hamile (veya gebe) kalmak ~
kêrî (...) **hatin** işine yaramak ~
min be bana kalırsa, bence ~
qasî (yan *ji* **qandî**) kerekî ye
eşek kadar ~ **qasî ku bes e** yeter
derecede ~ **qasî ku ez dizanim**
bildiğim kadarıyla ~ **qasî mis-**
qalê zerre kadar ~ **qasî ku têr**
bike yeteri kadar ~ **qasî tiliyekî**
parmak kadar ~ **qaydeyê (yekî)**
kirin taklit etmek ~ **qeweta**
milê xwe bileğinin hakkı ile ~
(...) re ile beraber (veya birlikte)
* **bi min** re benimle beraber ~
rizaya (yekî) **bûn** rızası olmak
~ **saya (serê)** **wî/wê** sayısında
~ **serê xwe** kendi başına ~ **serê**
xwe ye aşina buyruk ~ **serê**
ziman axiftin peltok konuşmak
~ **sîle û pihînan** sille tokat ~
(**yekî**) **şewirîn** fikir almak ~
tehma devê xwe zanîn ağzının

tadını bilmek ~ **tena serê xwe**
 1) kendi başına, tek başına 2)
 kendi kendine ~ **tu awayî** hiçbir
 şekilde ~ **vê çûnê** bu gidişle ~
vî awayî (yan **jî terhî**) bu
 gidişle ~ **xatirê te** (yan **jî we**)
 hoşça kal (ya da hoşça kalın) ~
xêr hatin hoş geldiniz ~ **xêr û**
xweşî hatin hoş geldiniz ~ **xêr**
here bi xweşî were güle güle
 git güle güle gel ~ **zarî** (yekî)
 kirin taklit etmek (sesle)

biadan *rd* besinli, besleyici

biagir *rd* ateşli

bi agir perisîn *l/bw* ateşe tapmak

bialkol *rd* alkollü, içkili

biangaşt *rd* iddialı

biaqil *rd/nt* akıllı, uslu ~ **bûn** akıllı
 olmak

bi aqil bûn *l/bw* akıllanmak, us-
 lanmak

bi aramî *h* sakince

biarîşe *rd* sorunlu

biarîze *rd* arızalı

biasfalt *rd* asfaltlı

bi aşkera *h* açık açık

bi aşkerahî *h* açıkça, ulu orta

biatlebûn *rd* kesintili, aralıklı

biav *rd* sulu ~ **bûn** 1) sulu olmak
 2) sulanmak ~ **kirin** sulandır-
 mak

biavantaj *rd* avantajlı

biaveyn *rd* mayalı (süt mayası
 için)

biawêne *rd* aynalı

bi axaftinê ketin *l/bw* dillanmek

bi axû *m* ağılı, zehirli

bi axû bûn *l/bw* ağılanmak

biazîn *rd* yöntemli

biazînbûn *m* 1. yöntemli olma 2.
 yöntemlilik

biba *rd* rüzgârlı, yelli

bibac *rd* vergili

bibaharat *rd* baharatlı

bi baldarî *h* dikkatlice, dikkatle

bi bal de çûn *l/bw* 1. yanaşmak 2.
 yanına gitmek

bibandor *rd* etkili, tesirli

bibar *rd* yüklü

bi bayê bezê *h* alelacele, dazara
 dazar, rüzgâr gibi

bi bayê bezê çûn *l/bw* yelmek

bi bayê birûskê *h* alelacele,
 dazara dazar, rüzgâr gibi

bibazar *rd* pazarlıklı

bi bedel *h* dönüşlü, nöbetleşe

bi bedel kirin *l/bw* nöbetleşmek

bibejn *rd* boylu, endamlı ~ **û bal**
 boylu poslu, endamlı

bibela *rd* belalı

bibelg *rd* yapraklı

bibelge *rd* belgeli, vesikalı

bi belge kirin *l/bw* belgelemek

biber (I) *rd* enli (kumaş vb. şeyler
 için)

biber (II) *rd* 1. ürünlü, semereli 2.
 verimli

biberdêl *rd* karşılıklı

bibereket *rd* bereketli, ongun

biberf *rd* karlı (üstünde kar bulu-
 nan)

bi berfirehî *h* cıvıllı, cıvıllıca

biberg *rd* ciltli

bibergind *rd* karşılıklı

bibergîdan *rd* karşılıklı
bi ber ketin (I) *l/bw* kavramak, anlamak, algılamak
bi ber ketin (II) *l/bw* 1. üzülmek 2. acımak, merhamet etmek 3. yerinmek 4. eseflenmek, tasalanmak
biberketî (I) *rd* üzgün, üzülmüş olan
biberketî (II) *rd* kavrayışlı
bibername *rd* programlı
bibernavk *rd* lakaplı
bi ber neketin *l/bw* 1. üzülmemek 2. kıymak, acımamak
bibersiv *rd* yanıtı, cevaplı
biberstûk *rd* yakalı
bibestik *rd* yakalı
bibeşavend *rd* kafiyeli, uyaklı
bibexşîne *b* affet, pardon
bi beâtlebûnî *h* durmadan, ha bir, vızır vızır
bi bēdengi *h* sessizce
bi bēdilē xwe *h* isteksizce
bi bēdilî *h* kerhen
bi bēfedîtî *h* utanmazca, yüzsüzce
bi begiramî *h* saygısızca
bi bēhemdî *h* 1. isteksizce 2. istemeyerek, kazara 3. kerhen
bibēhn *rd* kokulu
bi bēhnefişkē *h* soluk soluğa
bi bēhurmetî *h* saygısızca
bi bēmawe *h* süresiz olarak
bi bēmerhemetî *h* merhametsizce
bi bēperwa *h* pervasızca
bi bēsexbērî *h* tasarruflu, bol keseden
bi bēşermî *h* utanmazca, yüzsüzce

bi bēviyanî *h* isteksizce
bi bēwijdanî *rd/h* vicdansızca
bibilindek *rz/rd* şapkalı
bibingeh *rd* temelli, alt yapılı
bibinik *rd* tabanlı
bibinî *rd* tabanlı
bi bin ketin *l/bw* yenik düşmek, yenilgiye uğramak, alt olmak
bi bin xistin *l/bw* alt etmek
bibir *rd* 1. kesici 2. *nd/nt* kıyıcı
bibiryar *rd* kararlı
bibisk *rd* kâküllü, perçemli, züflüflü
bibizav *rd* hareketli
bi biratî *h* kardeşçe
bi birikarî *h* vekâleten
bi bizav bûn *l/bw* cesaretlenmek
bi bizav kirin *l/bw* cesaretlendirmek
bi bizdonekî *h* ödleğeçe
bibîr *rd* hafızalı
bibîranîn *m* 1. anma, yâd etme 2. zikretme
bi bîr anîn *l/bw* 1. anmak, yâd etmek 2. zikretmek
bibîrxistin *m* 1. hatırlatma 2. ihtar etme
bi bîr xistin *l/bw* 1. hatırlatmak 2. ihtar etmek
biboyax *rd* boyalı
biburuntî *rd* tapulu
bicam *rd* camlı
bi can bûn *l/bw* canlanmak
bi carekē ve *h* birden
bicazîbe *rd* cazibeli
biceger *rd* yürekli, cesaretli
bicegerî *m* yüreklilik

bicemed *rd* buzlu
bicesaret *rd* cesaretli
bi cesaret bûn *l/bw* cesaretlenmek, yiğitlenmek, yiğitleşmek
bi cesaret kirin *l/bw* cesaretlendirmek
bicewher *rd* cevherli
bicihanîn *m* 1. yerine getirme 2. gerçekleştirmek 3. icra etme, uygulama 4. ifa etme 5. *hiq* yürütüm, infaz, yerine getirme
bi cih anîn *l/bw* 1. yerine getirmek 2. gerçekleştirmek 3. icra etmek, uygulamak 4. ifa etmek 5. *hiq* infaz, yerine getirmek
bi cih bûn *l/bw* 1. yerleşmek 2. sığmak
bi cih kirin *l/bw* 1. yerleştirmek 2. sığdırmak
bi cih û nivîn bûn *l/bw* yorgan döşek yatmak
bi cih û war bûn *l/bw* yurtlanmak
bi cih û war kirin *l/bw* yurtlandırmak
bicil *rd* giyimli
bicilûberg *rd* giyimli
bicizûbend *rd* ciltli
bicîla *rd* cilalı
bicoş *rd* coşkun
biçal û mitik *rd* girintili çıkıntılı
biçamûr *rd* çamurlu
bi çargavê *h* dört nala, dolu dizgin
bi çarlepkan *h* emekleyerek
bi çarlepkan çûn *l/bw* emeklemek
bi çarlepkan ketin *l/bw* emeklemek

bi çarnalê *h* dört nala
bi çarqewzê *h* dolu dizgin (son hızla) ~ **çûn** dolu dizgin gitmek (son hızla koşmak)
biçarşev *rd* çarşatlı
biçavik *rd* gözencekli
biçavî *rd* gözlü
biçek *rd* silahlı
bi çek bûn *l/bw* silahlanmak
bi çek kirin *l/bw* silahlandırmak
biçembil *rd* kulplu
bi çindê *h* seke seke
bi çindikan *h* seke seke, zıplaya zıplaya
bi çipeçip çûn *l/bw* tırıs gitmek
biçirûsk *rd* kıvılcımlı
biçivanek *rd* virajlı
biçixêz *rd* çizgili
biçîk *rd* kıvılcımlı (ateş için)
biçîkil *rd* kıvılcımlı (ateş için)
biçîn (I) *rd* işlemeli, oyalı
biçîn (II) *rd/sos* sınıflı
bi çorsî *h* kabaca sabaca
bi çortî *h* kabaca sabaca
biçûçik *rd* 1. küçücük, küçümen 2. minik 3. ufak (yaşça küçük olan) ~ **miçûçik** ufak tefek
biçûçikî *rd* 1. küçücükçe 2. minicik, minnacık 2. ufakça
biçûk *rd/nt* 1. küçük 2. mini 3. ufak (**yek**) ~ **dîtin** küçük görmek (**yek**) ~ **ketin** küçük düşmek (**yek**) ~ **ketin** küçük düşmek, aşağılaşmak ~ **mezin** irili ufaklı (**yek**) ~ **xistin** (birini) küçük düşürmek, aşağılamak
biçûkanî *m* küçüklük

biçûkatî *m* küçüklük

biçûkbûn *m* 1. küçülme 2. küçükleşme 3. ufalma

biçûk bûn *l/gh* 1. küçülmek 2. küçükleşmek 3. ufalmak

biçûk dîtin *l/gh* küçümsemek, hafîşmek

biçûkker *rz/m* küçültücü

biçûk kirin *l/gh* küçültmek, ufaltmak

biçûktayî *m* küçüklük

biçûktirîn *rd* en küçük

biçûktî *m* küçüklük

biçûk xistin *l/gh* aşağılamak, tahkir etmek

biçûnehat *rd* işlek * **riya biçûnehat** işlek yol

bidahat *rd* gelirli, hâsılatlı

bi dar de bûn *l/bw* asılmak

bi dar de kirin *l/bw* 1. asmak 2. asmak (asarak idam etmek)

bi darê zorê *h* zorla, metazori

bidawî *rd* sonlu

bi dawî anîn *l/bw* 1. sonuçlandırmak 2. sonuçlamak, sona erdirmek

bi dawî bûn *l/bw* 1. sonuçlanmak 2. son bulmak (veya sona ermek)

bi dawî hatin *l/bw* tamam olmak, sona ermek

bidem (I) *rd* demli

bidem (II) *rd* zamanlı

bi demê re *h* zamanla

bidendik *rd* çekirdekli

bideng *rd* sesli, sedalı

biderd *rd* 1. dertli 2. *mec* sorunlu

biderece *rd* dereceli, kademeli

bi derengî ketin *l/bw* 1. gecikmek, gecikilmek 2. aksamak, gecikmek, sürünceme de kalmak

biderengîketî *rd* gecikmiş, rötârlı

bi derengî xistin *l/bw* 1. geciktirmek 2. tehir etmek 3. geciktirmek, savsaklamak, aksatmak, (bir işi) sürüncemede bırakmak

biderengîxistî *rd* 1. geciktirilmiş 2. tehirli

bi derewkî *h* yalandan

biderman *rd* dermanlı

bi dest *h* 1. elden (aracısız olarak) 2. elden (birinin aracılığıyla)

bidestav *rd* abdestli

bi destê zorê *h* zoraki, metazori

bidestî *rd* saplı (sapı olan araç)

bi dest ketin *l/bw* 1. bulunmak, sağlanmak, temin edilmek 2. elc geçmek, edinilmek

bi destlepke *h* el yordamıyla

bi destpelke *h* el yordamıyla

bi dest re anîn *l/bw* elde etmek, başarmak

bi dest re berdan *l/bw* 1. kaptırmak 2. vazgeçmek

bidestnimej *rd* aptesli

bidestûr *rd* 1. izinli 2. ruhsatlı

bi dest ve anîn *l/bw* elc geçirmek (yakalamak)

bi dest ve berdan *l/bw* kaptırmak

bi dest xistin *l/bw* 1. elde etmek, sağlamak 2. edinmek 3. elde etmek, kazanmak 4. elc geçirmek (elde etmek)

bidetay *rd* detaylı

bidev *rd* 1. ağızlı, ağzı olan 2. çenesi kuvvetli 3. iştahlı, pisboğaz ~ **bûn** 1) ağız laf yapmak, çenesi kuvvetli olmak 2) obur olmak

bi dev *h* 1. ağızla 2. şifahen, sözlü olarak

bi dev de kirin *l/bw* 1. yemek yedirmek, ağzına vermek 2. *mec* (birine) yedirmek

bi devekî *h* ağız birliği ile

bi dev re *rd/h* 1. tıklım tıklım, ful 2. silme, silmece

bi deyn *h* veresiye, ödünç ~ **dan** veresiye (veya ödünç) vermek ~ **stendin** borçla almak, ödünç almak

bididan *rd* dişli

bi dijwarî *h* zorlukla

bi dil *h* isteyerek, yürekten 1) içtenlikle 2) canla başla ~ ~ **û can** canî gönülden

bidil *rd* 1. içten, içtenlikli 2. istekli, gönüllü 3. hevesli, heveskar 4. aşık, sevdalı

bi dilê xwe bûn *l/bw* 1. istekli olma 2. gönüllü olmak

bi dilê xwe kirin *l/bw* kendi isteğiyle bir şeyi yapmak, kendi rızasına göre davranmak

bi dilxwazî *h* istekle, pekçe

bi dilxweşî *h* 1. memnuniyetle 2. neşeyle

bidimîn *rd* uğultulu

bidiran *rd* dişli

bi dizî *h* gizlice, el altından

bi dizîka *h* gizlice

bidîmen *rd* manzaralı

bidîqat *rd* dikkatli

bi dîqat *h* dikkatle

bidîrok *rd* tarihli

bidîsiplîn *rd* disiplinli

bi dîsiplîn kirin *l/bw* disipline etmek, sıkıya almak

bi dorê *h* sırayla, sırasıyla, nöbetleçe

bi dorê kirin *l/bw* sırayla yapmak, nöbetleşmek

bi dorfirehî *h* ctraflıca, enine boyuna

bi dorveger *h* dönüşlü

bi dostî *h* dostça

bidû *rd* dumanlı (atçş, sigara vb. için)

bidûmahîk *rd* sonlu

bidûman *rd* dumanlı

bi dû re *h* sonradan, ardından, ardınca

bi dûr xistin *l/bw* uzaklaştırmak

bidûvçik *rd* 1. kuyruklu (göz için) 2. çekik (göz için)

bi dûvdirêjî *h* ctraflıca, derinlemesine, derinliğine

bidûvik *rd* kuyruklu

biecele *rd* aceleci

bi ecele *h* aceleyle

biedalet *rd* adaletli

biedep *rd* edepli, terbiyeli

bieleqe *rd* alakalı, ilgili

bi eleqedarî *h* ilgiyle

biehliyet *rd* ehliyetli

bielektrîk *rd* elektrikli

biemir *rd* ömürlü

bi encam bûn *l/bw* sonuçlanmak
bi encam kirin *l/bw* sonuçlamak, sonuçlandırmak
biendaze *rd* temkinli
biendişe *rd* endişeli, kaygılı
bi endişe bûn *l/bw* endişelenmek, kaygılanmak
bierd *rd* topraklı
bi erzanî *h* 1. ucuzca, ucuz olarak 2. bedavaya ~ **jê filitîn** (an jî **xelas bûn**) ucuz atlatmak (veya kurtulmak)
biesalet *rd* asaletli
biesl û fest *rd* soylu soflu
biewle *rd* güvenli, emniyetli
biewr *rd* 1. bulutlu 2. kapalı, güneşsiz (hava)
bi ewr bûn *l/gh* bulutlanmak
biexlaq *rd* ahlaklı
bieyar *rd* ayarlı
bieyne *rd* aynalı
biêş *rd* acılı, ağrılı
biêşik *rd* hastalıklı
bifaiz *rd* faizli
bi fedekarî *h* fedakarca
biferaset *rd* ferasetli
bifeyde *rd* faydalı
bi fiêlî *h* fiilen
bifîkar, bifîkare *rd* kaygılı, endişeli
bifir *rd* şımarık ~ **bûn** şıarmak ~ **kirin** şıarmak
bi firê *h* uçarak, kanat çırparak ~ **çûn** kanat çırparak gitmek
bi firê ketin *l/bw* 1. uçmaya başlamak 2. yeleklenmek
bifirî *rd* şımarıkça

bifirkî *rd/h* şımarıkça
bifirtî *m* şımarıklık
bifirtûne *rd* fırtınalı
bi fitozî *h* titizce
bigan *rd* canlı
bigarantî *rd* garantili, güvenceli
bi gavan pîvan *l/bw* adımlamak
bigazin *rd* sitemli
bigazinc *rd* sitemli
bi gelemperî *h* genellikle, umumiyetle
bigelş *rd* sorunlu, problemlî
bi gelt *h* paldır küldür
bigengeşe *rd* tartışmalı
bigerew *rd* karşılıklı
bigilêz *rd* salyalı
bi giramî *h* saygıyla
bi gireve *h* kabaca, irice
bi girî, bi girînî *h* ağlaya ağlaya
bi giştî *h* genellikle, genç olarak, genelee
bigiya *rd* otlu
bigirak *rd* tutkallı
bi gorî bûn *l/bw* kurban olmak
bi gorî kirin *l/bw* kurban etmek
bigoşe *rd* köşeli
bigoşt *rd* 1. etli 2. etli (meyveler için, yenecek kısmı çok olan)
biguh *rd* kulaklı
bi guhezî *h* naklen
bi guhnedarî *h* umursamazca
bi guhnedêrî *h* umursamazca
bi gujegu *h* şakır şakır ~ **barîn** şakır şakır yağmak
bigujîn *rd* şakırtılı (yağmur ve su sesi için)
bigulbank *rd* saçaklı (giysiler için)

biguman *rd* kuşkulu

bigumîn *rd* uğultulu

bigunîk *rd* 1. taşaklı 2. *argo/mec* taşaklı (yiğit)

bigupik *rd* uçlu (bir şeyin en uç kısmı için)

biguvah *rd* şahitli

bigû *rd* boklu

bih *hot/m* ayva

biha *n* 1. paha, fiyat, eder, değer 2. *rd* pahalı ~ **daxistin** (an jî **daşikandin**) indirim yapmak ~ **firotin** (an jî **dan**) pahalı satmak ~ **xistin** indirim yapmak ~ **yê bazare** rayiç fiyatı ~ **yê kê** düşük fiyat ~ **yê lêzêde-bûyî** katma değer vergisi ~ **yê piyaseyê** piyasa fiyatı ~ **yê zêde** yüksek fiyat

bihabûn *m* 1. pahalılık 2. pahalılaşma 3. pahalılaşma, zamlanma 4. artma (değeri yükselme)

biha bûn *l/gh* 1. pahalılaşmak 2. pahalılaşmak, zamlanmak 3. artmak (değeri yükselmek)

bihadar *rd* pahalı

bihakirin *m* 1. pahalılandırma 2. artırma (fiyat için)

biha kirin *l/gh* 1. pahalılandırmak 2. artırmak (fiyat için)

bihakirî *rd* bindirimli, zamlı

bihar *m* bahar, ilkbahar

biharet *m* baharat

biharetdank *m* baharatlık

bihartin *l/gh* 1. geçirmek 2. savmak, savuşturmak

bihatin *rd* gelirli, geliri çok olan

bihatî *m* pahalılık ~ **ya jiyanê** hayat pahalılığı

bihaxistî *rd* indirimli

bihebik *rd* taneli, tanecikli

bihecm *rd* hacimli

bihedûr *rd* huzurlu

bi heftiyan haftalarca

bihejimar *rd* 1. sayılı 2. sayılı (sınırlı, mahdut)

bi hejimarî *h* sayıca

bi helkehelkê *h* soluk soluğa

bihelqe *rd* halkalı

bihemd *rd* istençli

bi hemdê xwe *h* bilerek, kasten

bi hemdê xwe ve hatin *l/bw* ayılmak

bi hemdî *h* bilerek, kasten

bihemîle *bwr* bihemle

bihemle *rd* hamile, gebe

bi hemle bûn *l/bw* hamile olmak, gebe olmak

bihendaze *rd* 1. ölçülü 2. ölçülü, itidalli, sakıngan

bi hendaze bûn *l/bw* 1. ölçülü davranmak 2. titizlenmek, titizleşmek

bihendazetî *m* 1. ölçülülük 2. sakınganlık

bi hendazeyî *h* 1. ölçülüce 2. titizce

bi henekan *h* şakacıktan, yalançıktan, şaka yoluyla (veya yolu)

bi henekî *h* şakacıktan

biheng *rd* eğlenceli, şenlikli

bihengame *rd* gürültülü

biheq *rd/nd* ücretli

bi heqî *h* hakça

biherî *rd* çamurlu

bihesab *rd* hesaplı

bihesret *rd* hasretli

bihestî *rd* komikli

bi hev girtin *l/bw* 1. kapışmak, kavgaya tutuşmak anlaşmazlığa düşmek 2. sürtüşmek, didişmek (anlaşmamak, uyuşamamak) 3. tutuşmak, birbirini tutmak 4. dalaşmak 5. (birbirine) destek çıkmak, dayanışmak

bi hev guhartin *l/bw* değiş etmek, takas etmek

bi hev guherandin *l/bw* değiş etmek, takas etmek

bihevîr *rd* hamurlu

bi hev karîn *l/bw* yenişmek, birbirine gücü yetmek, birbiriyle baş edebilmek

bi hev kenîn *l/bw* gülüşmek

bi hev ketin *l/bw* 1. çatışmak, kapışmak, kavgaya tutuşmak, anlaşmazlığa düşmek 2. birbiriyle uyuşmak, kaynaşmak 3. sürtüşmek (anlaşmamak, uyuşamamak) 4. dalaşmak

bihevketî *rd* 1. (birbiriyle) çatışık, çatışmalı, kavgalı 2. kaynaşmış (birbirine iyice uyuşmuş olan) 3. bileşik 4. müteşekkil, oluşmuş

bi hev nekarîn *l/bw* yenişmemek

bi hev re h 1. birlikte, beraber 2. birlik olarak, el birliğiyle 3. başa baş ~ **man** birlikte kalmak, birlikte oturmak

bihevrebûn *m* 1. birlikte olma 2. birliktelik, beraberlik

bi hev re bûn *l/bw* birlikte olmak
bi hev re hesab dîtin *l/bw* hesaplaşmak

bi hev re jîn *l/bw* birlikte yaşamak

bi hev re raketin *l/bw* 1. birlikte yatmak, beraber yatmak 2. aşk yapmak

bi hev re razan *l/bw* 1. birlikte yatmak, beraber yatmak 2. aşk yapmak

bi hev şad bûn *l/bw* 1. sevişmek 2. sevişmek (cinsel ilişki için)

bi hev xistin *l/bw* 1. düzene koymak (veya sokmak) 2. toplamak, derleyip toplamak 3. denkleştirmek, bulup buluşturmak (para için) 4. kurmak, monte etmek 5. tertiplemek, organize etmek

bihewî *rd* kumalı

bi hewa ketin *l/bw* havalanmak

bi hewa xistin *l/bw* havaya uçurmak

biheybet *rd* heybetli

biheyecan *rd* heyecanlı

bi heyecan bûn *l/bw* heyecanlanmak

bi heyecan kirin *l/bw* heyecanlandırmak

biheysiyet *rd* haysiyetli

biheytehol *rd* şamatalı, dağdağalı

bi hezaran *h* binlerce

bi hezir *h* 1. tahminen, yaklaşık, ortalama olarak 2. el alışkanlığı 3. göz kararı, kestirmece, kararlama

bi hêdîka *h* yavaşçacık, usul usul

bihêlik *rd* taşaklı
bi hêminî *h* sakince
bihêrbar *rd* geçirgen
bi hêrsa xwe nekarîn *l/bw* hırsını alamamak
bi hêrs ketin *l/bw* öfkelenmek, sinirlenmek
bi hêrs xistin *l/bw* öfkelendirmek, sinirlendirmek
bi hêsanî *h* kolayca, kolaylıkla, rahatça, rahatlıkla
bihêstir *rd* yaşlı (göz için)
bihêvî *rd* umutlu
bi hêvî bûn *l/ng* umutlanmak
bi hêvî kirin *l/gh* umutlandırmak
bihêwirze *rd* gürültülü, şamatalı
bihêwî *rd* kumalı
bihêz *rd* güçlü, kuvvetli
bi hêz bûn *l/bw* güçlenmek, kuvvetlenmek
bi hêz kirin *l/bw* güçlendirmek, kuvvetlendirmek
bihine *rd* kınalı
bihingiv *rd* ballı
bi hingiv kirin *l/bw* ballandırmak
bi hirmegurm *h* paldır küldür
bihiş *rd/nt* şuurlu, akıllı
bi hiş bûn *l/bw* şuurlaşmak
bi hişdarî *h* bilinçli olarak
bi hişê xwe ve hatin *l/bw* ayılmak
bihişmet *rd* görkemli
bihizûr *rd* huzurlu
bihîkarî *rd* tesirli
bi hîmî *rd* temelinden, esasen
bihîstin *m* 1. duyma, işitme 2. sezme, duyma
bihîstin *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. sezmek, duymak

bihîstok *m* ahize
bihîva kwîr *nd* taş bademi
bihîzbar *rd* duyulur
bihîzbarî *rd* işitsel
bihîzyar *rd/nt* duyarlı, hassas
bihîzyarî *m* duyarlılık, hassasiyet
biho *nd/m* öcü (çocuk dilinde)
bihok *m* böcü
bihost *m* karış
bi hostatî *h* ustalıkla
bi hosteyî *h* ustaca
bi hovîtî *h* vahşîce
bi hovkî *h* vahşîce
bihuj *m* criyik
bihujandin *l/gh* critmek
bihujîn *l/ng* crimek
bihujîner *rd* critici
bihuner *rd* 1. sanatlı 2. hünerli
bihur *m* 1. geçit, geçek (geçecek yer) 2. geçit, su geçidi 3. sığılık (sığ yer) ~a **peyayan** yaya geçidi ~**ên** (yekî) **tê de çûn** nazı geçmek ~**ên** **xwe tê de dîtin** (birine) nazı geçmek
bihurandin *l/gh* 1. geçirmek 2. savmak, savuşturmak
bihurbar *rd* geçirgen
bihurek *m* geçit, geçek (geçecek yer)
bihurî *rd* 1. geçmiş 2. geçen (hafta, ay ve yıl gibi zaman anlatan sözler ile kullanılır) 3. geçmiş, geçkin (sebze ve meyveler için)
bihurîn *m* 1. geçme 2. geçme, ıımızganma (ateş için) ~a **deme** zaman aşımı
bihurîn *l/ng* 1. geçmek 2. geçmek, ıımızganmak (ateş için)

bi hurmet *h* hürmetle, saygıyla
bihuşt *m* cennet
bihuştî *rd* cennetlik, cennetmekân (kimse)
bi inteint *h* ıktıklı
biinyad *rd* inatçı
biisrar *rd* ısrarlı
biîade *rd* iadeli
biîcazet *rd* icazetli
biîdia *rd* iddialı
biîman *rd* imanlı
biîmtiyaz *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
biîmze *rd* imzalı
biînsaf *rd* insaflı
biîrade *rd* iradeli
biîspat *rd* ispatlı
biîtibar *rd* itibarlı
biîzin *rd* izinli
bij (I) *m* 1. iştah 2. imrenti, gıpta
bij (II) *rd* dik (yatık durmayan, saç vb. için) ~ **bûn** dikleşmek, kabarmak ~ **kirin** dikleştirmek, kabartmak
bij (III) *rd* piç, haramzade
bijan *rd* acılı, sızılı
bijandin *l/gh* iştahlandırmak
bijang *n* kirpik
bijare *rd* 1. seçkin, elit 2. seçki 3. seçme ~ **kirin** seçkin kılmak
bijaretî *m* seçkinlik
bijareyî **bûn** *l/gh* seçkinleşmek
bijarte *rd* 1. seçkin, elit, mümtaz 2. seçme, değme ~ **bûn** seçkinleşmek
bijartetî *m* seçkinlik
bijartin *l/gh* 1. seçmek 1. ayıkla-
 mak

bijartî *rd* 1. seçme 2. seçilmiş 3. ayıklanmış
bijbijî *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) 2. diken diken, dikleşmiş (saç, kıl vb. için) ~ **bûn** diken diken olmak, dikleşmek
bijbijandin *l/gh* kıpırdatmak
bijbijîn *l/gh* kıpırdamak
bijehr *rd* zehirli
bijehrbûn *m* 1. zehirli olma 2. zehirlilik
bi jehrê ketin *l/bw* zehirlenmek
bi jehrê xistin *l/bw* zehirlenmek, ağlamak
bijehrî *rd* zehirli, ağlı
bi jehrî bûn *l/bw* zehirlenmek, ağlanmak
bijêre, bijêrek *m* seçenck, şık, alternatif
bijêrik *m* kavurga, ütme
bijimar *rd* 1. sayılı 2. sayılı (sınırlı, mahdut)
bijiqî *rd* pörtlek
bijiqîn *l/gh* 1. pörtlemek 2. pörtlemek (meyveler için)
bijî (I) *b* yaşa, yaşasın, bravo
bijî (II) *m* yele, perçem
bijî (III) *rd* piç, haramzade ~ **yê** **bijî** piç kurusu
bijîk *n* yele
bijîn *m* iştah
bijîn *l/gh* gıpta etmek, imrenmek
bijîşk *nd/nt* doktor ~ **ê** çavan göz doktoru ~ **ê** diranan diş doktoru
bijîşkî *m* 1. tıp 2. *rd* tıbbî ~ **ya** dad-
 werî adlî tıp

bijîşkîtî *m* doktorluk, hekimlik
~**ya giyanî** (yan jî **ruhî**) ruh
hekimliği

bijîti *m* piçlik, haramzadecik

bijû dan *l/gh* 1. pütürlenmek 2.
tarazlanmak (pütür pütür
olmak)

bijûndar *rd* sağlıklı

bijûndarî *m* sağlık

bijûteri *m* bijuteri

bikablo *rd* kablolu

bikadro *rd* kadrolu

bikalîte *rd* kaliteli, nitelikli

bikapek *rd* kepekli

bikapok *rd* ökçeli, topuklu

bikar *rd* kârlı (kazançlı)

bikaranîn *m* kullanım, kullanma

bi kar anîn *l/bw* kullanmak

bikarbar *rd* kullanışlı, pratik

bikarbar bûn *l/ngh* pratikleşmek

bi kardarî *h* tülen

bikarhêner *nd/nt* kullanıcı

bikarhênerî *m* kullanıcılık

bikeder *rd* koderli

bikef *rd* köpüklü

bikefen *rd* kefenli

bikeftûleşt *rd* çekişmeli

bikelepçe *rd* kelepçeli

bikelk (I) *rd* yararlı

bikelk (II) *rd* kepekli (saç kepeği
için)

bikenk *rd* kepekli (saç kepeği
için)

bikeramet *rd* kerametli

bi ker *h* ödünç olarak

bi kerahî *h* suskun (sessiz, sakin
bir biçimde)

bi ker dan *l/bw* ödünç vermek

bi ker stendin *l/bw* ödünç almak

bikeser *rd* koderli

bikevir *rd* taşlı

bikevz *rd* yosunlu

bikeys *rd* 1. derli, derli toplu,
düzenli 2. düzenli, tertipli

bi keys bûn *l/bw* 1. düzelmek 2.
toparlanmak, derlenip toplan-
mak 3. düzülmek 4. adama dön-
mek (veya benzemek)

bi keys kirin *l/bw* 1. düzelmek,
toparlamak 2. düzlemek, düze-
ne koymak, çeki düzen vermek
3. toplamak, derleyip toplamak
(dağınıklıktan kurtarmak) 4.
(birini veya bir yeri) adam
etmek

bikeyskirî *rd* 1. düzenli, düzen-
lenmiş 2. toplanık, toplu 3.
düzeltilmiş olan 4. yerleş-
tirilmiş olan

bi kêf *h* 1. keyifle 2. kıvıl kıvıl,
oynaya oynaya ~a **xwe bûn**
keyfi bilmek

bikêf *rd* 1. keyifli 2. neşeli, se-
vinçli, şen 3. şevkli 4. eğlenceli,
safalı

bi kêf bûn *l/bw* 1. keyiflenmek 2.
neşelenmek, sevinçli olmak

bi kêf kirin *l/bw* 1. keyiflen-
dirmek 2. neşelendirmek, sevin-
dirmek

bi kêfxweşî *h* severek, isteyerek,
memnuniyetle

bikêmanî *rd* kusurlu

bikêmasî *rd* kusurlu

bikêr (I) *rd* bıçaklı

bikêr (II) *rd* 1. faydalı, yararlı 2. hayırlı (hayrı, yararı olan) 3. becerikli 4. elverişli 5. atılgan, gözü açık

bi kêr bûn *l/bw* 1. yararlı duruma gelmek 2. yatkınlaşmak, becerikli olmak

bi kêr hatin *l/bw* 1. yaranmak, yararlı olmak 2. *mec* işe yaramak

bikêrhatî *rd* 1. yararlı, yarar (yarayan, elverişli olan) 2. atılgan, becerikli, yirtıcı, mahir (iş bitiren, elinden iş gelen) 3. kullanışlı, elverişli

bikêrhatîbûn *m* 1. yararlılık 2. beceriklilik 3. elverişlilik

bikêrî *m* beceri, beceriklilik

bi kêr nehatin *l/bw* yaramamak

bikêşe *rd* sorunlu, problemlî

bi kîbarî *h* kibarca

bikilîd *rd* kilitli

bikils *rd* kireçli

bi kils bûn *l/bw* kireçlenmek

bikimik *rd* takkeli

bikimşik *rd* sorguçlu, taraklı, tepeli

bi kinasî *h* kısaca

bikinc *rd* giysili, giyimli

bikir *nd/nt* alıcı, müşteri

bikirê *rd* kiralık * **xaniyê bikirê** kiralık ev

bikitekit *rd* ayrıntılı, detaylı

bi kitekit *h* ctraflı, ctraflıca

bikitêb *rd* kitaplı

bikitekite *rd* ayrıntılı, detaylı

bikomir *rd* kömürlü

bi komelî *h* topluca

bi korî *h* körcesine

bikostek *rd* köstekli

bi kotek *h* zorla, cebren

bi kotekî *h* zorla, cebren

bi ku de *h/c* nereye

bikuleh *rd* külahlı

bikulik *rd* sorguçlu

bi kulman *h* yumrukla ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) yumruklaşmak

bikurk *rd* kürklü

bi kurtahî *h* kısaca, kestirme

bi kurtasî *h* kısaca, özcesi, uzun lâfin (veya sözün) kısası ~ **ya gotinê** uzun lâfin (veya sözün) kısası, kısacası

bi kurtî *h* kısaca

bi ku ve *h/c* 1. nereye 2. nereden * **dê bi ku ve here?** nereden geçecek?

bikûçik *rd* köpekli

bi kûr û dûrî *h* etraflıca

bil (I) *h* hariç, başka, dışında

bil (II) *n* çük, pipi

bila *h* 1. olsun 2. tek (istek ve özlem kavramını katar) * **bila bixwe, çi dixwe bila bixwe** tek yesin de ne yerse yesin 3. hani (kaldı ki, üstelik anlamında) ~ **be** tamam, olur, pekala ~ **can sax** be sağlık olsun ~ **canê te sax** be 1) canın sağ olsun 2) bir şey değil ~ **di navbera me de** be aramızda kalsın ~ **sax** be sağ olsun ~ **wisan** (**welê** yan jî **wilo**) be öyle olsun

bilandin (I) *l/gh* uğraştırmak

bilandin (II) *l/gh* 1. söylemek, homurdanmak, sokranmak 2. veriştirmek

bilastîk *rd* lastikli

bilaş *rd* gövdeli, iri yarılı

bi laş bûn *l/bw* gövdelenmek

bi layiqî *h* layıkıyla

bilbil *zoo/nd* bülbül

bilbilik *m* ibik

bilbilîk *m* ibik

bilbilîtanik *zoo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

bilbilk *m* oluk

bilbilok *m* su pompası

bilbiqandin *l/gh* fokurdatmak

bilbiqîn *l/gh* fokurdamak

bilbizêk *bot/m* meşc nevrüz

bilcim *rd* yapışkan, sulu (kimse)

* **yekî bilcim** *e* sulu birisi

bilcimî *m* sululuk ~ **bûn** sululaşmak

bilcimîti *m* sululuk

bildirik *m* topaç

bilebil *m* 1. fanfîn 2. *h* homur homur ~ **kirin** homurdanmak

bileke *rd* lekeli

bilemba *rd* lambalı

bilemlate *rd* adalclî

bi lepan *h* ellen, pençeyle

bi leq de çûn *l/bw* karşılamak

bi leq de hatin *l/bw* karşılaya gelmek

bilerz *rd* titreşimli

bi lewçeyî *h* ukalâca

bilez *rd* 1. hızlı 2. acele

bi lez *h* alcellece, acele acele, acele olarak, çabucak

bi lezahî *h* hızla, süratle

bi lezayî *bnr* bi lezahî

bi lezgînî *h* alcellece olarak, aceleyle, hızla,

bi lez û bez *h* alcellece, çabucak, çabucak, apar topar

bilêç *m* 1. şımşek 2. çakın, çakım

biîenî *m* söz, akt ~ **dan** söz vermek

bilêt *m* bilet ~ **birîn** bilet kesmek ~ **a piyangoyê** piyango bileti

bilêtîroş *nd/nt* biletçi

bilêtner *nd/nt* kondüktör

bilêvkirin *m* 1. telâffuz, söylem, söyleniş, söyleyiş, telâffuz etme 2. anma, zikretme

bi lêv kirin *l/bw* 1. telâffuz etmek 2. anmak, zikretmek, -den bahsetmek

bilik *n* çük, pipi

bilind *rd* 1. yüksek 2. yüksek, yüce, ulu * **dîwana bilind** yüce divan 3. kalkık (düzeyine göre yüksekte olan) 4. uzun * **ew yekî bilind** *e* o uzun birisi

bilindahî *m* 1. yükseklik, yücelik 2. *erd* yükseklik, irtifa, rakım

bilindbûn *m* 1. yükselme 2. yücelme

bilind bûn *l/gh* 1. yükselmek 2. yücelmek

bilindek *rz/m* şapka (uzatma işareti)

bilindî *m* 1. yükseklik 2. *erd* yükselti, irtifa

bilindker *nd/m* kaldırıcı
bilindkirin *m* 1. yükseltme 2. yüceltme
bilind kirin *l/gh* 1. yükseltmek 2. yüceltmek
bilindtirîn *rd* en yüksek
bi lingan *h* 1. ayakla (ayakla çalışan makine vb.) 2. yaya olarak, yayan
bilıqandin *l/gh* fişkırtmak
bilıqîn *l/gh* fişkirmek
bilî (I) *h* hariç, başka
bilî (II) *m* 1. uğraş 2. *rd* meşgul ~ bûn uğraşmak
bilîçik *rd* sümüklü
bilik *rd* sümüklü
bilin *l/ngh* uğraşmak
bi lodan *h* yığınla
bilok *n* çük, pipi
bi loqê *h* tırıs tırıs ~ çûn tırıs gitmek
bi lotikan *h* hoplaya hoplaya, zıplaya zıplaya
bi lotikdanê *h* zıplaya zıplaya
bilqandin *l/gh* fıkırdatmak, fokurdatmak
bilqebilq *h/m* fıkır fıkır, tokur tokur
bilqijandin *l/gh* fişkırtmak
bilqijîn *l/gh* fişkirmek
bilqik *m* kabarcık ~ dan tokurdamak
bilqînî *m* fıkırtı, tokurtu
bilqok *m* kabarcık (su kabarcığı)
bilûr (I) *mzk/m* kaval
bilûr (II) *nd/rd* billur
bilûrî bûn *l/ngh* billurlaşmak

bilûrjen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilûrvan *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilxaltî *n* teyze oğlu
bilya *m* bilye
bimacera *rd* maceralı
bimal *rd* evli (evi olan) ~ û hal bûn yuvalanmak
bi mal *h* malca * bi malê xwe zengîn e malca zengin
bi malbatî *h* ailece, ailecek
bimantiq *rd* mantıklı
bimaske *rd* maskeli
bimasûlke *rd* adaleli
bimazeret *rd* mazeretli, özürü
bimeaş *rd* maaşlı
bimacûn *rd* macunlu
bi mecbûrî *h* mecburen, zorunlu olarak
bimehanî *rd* aylıklı, maaşlı
bimehde *rd* suratlı
bimehne *rd* anlamlı
bimehr *rd* nikâhlı
bimerc *rd* şartlı
bi merdî *h* merdane, mertçe
bimerhemet *rd* merhametli
bimerîfet *rd* marifetli
bimermer *rd* mermerli
bimesref *rd* masraflı
bimetod *rd* yöntemli
bimexsed *rd* maksatlı, amaçlı
bimeze *rd* meze
bimêjî *rd* beyinli
bimêjû *rd* tarihli
bimêr *rd* kocalı
bi mēranî *h* erkeğe, yiğite

bi mērxasî *h* yiğitçe
bi mēvandarî *h* misafir olarak,
 konuk olarak
bimifte *rd* kilitli
bimij *rd* sisli
bi mij kirin *l/bw* sislendirmek
bi milan *h* 1. sallasırt, sırta taşı-
 narak 2. kucak kucak
bimire *b* öl, kahrolsun
bi mirîfî *h* ölü bir vaziyette
bimirûz *rd* suratlı
bi miskînî *h* miskince
bi misogerî *h* kesinlikle
bimitik *rd* çıkıntılı, tepeli
bi mixabî *h* esefle
bimixrik *rd* tezatlı
bimize *rd/nd* ücretli
bimîkrob *rd* mikroplu ~ **bûn**
 mikroplanmak
bimîne *h* kala * **du saet bimîne**
 were iki saat kala gel
bimîratgir *rd* vârisli
bimîstanik *rd* mantarlı (hastalık
 için)
bimîz *rd* çişli, sidikli
bimor *rd* mühürlü
bimoran *rd* pusuak
bimorî *rd* boncuklu
bimoryaz *rd* tipili
bimotor *rd* motorlu
bimucîze *rd* mucizeli
bimuzîk *rd* müzikli
bimû *rd* kıllı
bimûçe *rd* maaşlı
bimûm *rd* mumlu
bin *n* 1. alt (üst karşıtı) 2. dip,
 taban 3. *rd* alt, ast ~ **asraqan**
 (an jî **kēranan**) tavan arası

binace *m* menşce
binakok *rd* tezatlı
binamûs *rd* namuslu
bi nankorî *h* nankörce
binas *n* günah
binaskar *n* günahkâr
binaskarî *m* günahkârlık
bi nav *h* ismen
binav (I) *rd* isimli ~ **û deng** *rd*
 şanlı, şöretli
binav (II) *m* su altı ~ **bûn** batmak,
 gark olmak ~ **kirin** batırmak,
 gark etmek
binavber *rd* 1. aralıklı 2. kesintili,
 aralıklı
binaverok *rd* içerikli
bi navê *d/h* diye
bi navê ketin *l/bw* ver yansın
binavgîn *rd* araçlı, vasıtalı
bi nav kirin *l/bw* adlandırmak,
 isimlendirmek
binavûdeng *rd* namı, ünlü, meş-
 hur, anlı şanlı
binavûnîşan *rd* 1. adlı, şanlı 2.
 tarihli, tarihî * **îro rojeke bi-**
navûnîşan *e* bugün tarihî bir
 gündür
binax *m* 1. yer altı 2. *rd/mec* yer-
 altı (gizli ve zararlı çalışma) 3.
rd toprak altı * **samana me ya**
binaxê toprak altı servetimiz
binaxîn *rd* toprak altı
binax kirin *l/gh* defnetmek
bi nazikî *h* nazikâne, nazikçe,
 nezaketen
binbar *nd/nt* mükellef, yükümlü

binbarî *m* yüküm, mükellefiyet ~
bûn yükümlenmek ~ **kirin** yü-
 kümlendirmek
bincilk *n* iç çamaşır
bincil kirin *l/gh* örtmek, gizle-
 mek, saklamak, örtbas etmek
binçavî *m* gözaltı, nezaret
binçav kirin *l/gh* gözaltına almak
binçeng *ant/n* 1. koltuk altı 2. *mec*
 koltuk (kayırma, destek)
bindeq *bot/m* fındık
bindest *rd* 1. ezik, ezilen, mazlum
 2. bağımlı, tâbi 3. alt, ast ~ **bûn**
 1) ezilen olmak, mazlum olmak
 2) bağımlı olmak 3) ast olmak
bindestî *m* 1. ezilme, mazlumluk
 2. bağımlı 3. astlık 4. *rd* ezilen,
 kul, köle
bindoşek *rd* hasıraltı ~ **kirin**
 hasıraltı etmek, örtbas etmek
binecih *rd/nd* yerli (oturduğu
 bölgede doğup büyüyen, ataları
 da orada yaşamış olan kimse)
binecihî bûn *l/gh* yerleşmek
bi neçarî *h* mecburen
bineçe *n* temel, esas
binefser *nd/nt* astsubay
binehişî *m* bilinçaltı
bineqş *rd* işlemeli
binerd *m* 1. yer altı 2. *rd/mec* yer-
 altı (gizli ve zararlı çalışma) 3.
rd toprak altı
binerdîn *rd* toprak altı
bi nerihetî *h* yaramazca
binesazî *m* altyapı
bi nermenerm *h* usulcacık
bi nermikahî *h* usulcacık

binevş *bot/m* menekşe
binexş *rd* nakışlı
bineynik *rd* aynalı
bineynok *rd* tırnaklı
bi nezanî *h* bilmeden, cahilce
binezanav *m* alt kimlik
binê *b* aman (dikkat uyandırmak
 için kullanılır)
binê avê *nd* su altı
bingeh *m* 1. temel, esas, ana 2.
 altyapı
bingehî *rd* 1. temel, asıl 2. aslı 2.
 bünyevî
bingehîn *rd* 1. temel, ana 2. birin-
 cil, esas 3. başlıca 4. asal
bingok *bj/m* kabakulak
binguhk *bj/m* kabakulak
binhişî *m* bilinçaltı, şuuraltı
binik *m* 1. altlık, tabakça, tabak
 (bardak altı gibi) 2. ayaklık,
 duraç, kaide
biniqir *rd* yivli
binirx *rd* değerli
bi nişmîti *h* titizce
binivîn *rd* yataklı
binivîs *rd* yazılı * **kevîrê binivîs**
 yazılı taş
biniyet *rd* niyetli
binî *m* 1. alt, dip 2. temel (yapılar
 için) 3. kök (temel, esas) 4.
 zemin, alt kat
binî girtin *l/gh* tutmak (yemek
 için, dibi tutmak)
binîkah *rd* nikahlı
binîqaş *rd* tartışmalı
binîspet *rd* oranlı
binîşane *rd* madalyalı

bi nivî *h* yarı yarıya

bi nîvî bûn *l/bw* yarılanmak

bi nîvî kirin *l/bw* yarılamak, ortalamak

binke *m* 1. yurt, ocak 2. *lşk* üs ~ *ya* *bijûndariyê* (yan *jî* *tenduristiye*) sağlık ocağı ~ *girtin* üslenmek

binketin *m* mağlûbiyet, hezimet

binketî *rd* yenik, mağlûp ~ *bûn* mağlûp olmak ~ *kirin* mağlûp etmek

binkinc *n* iç çamaşırı

binkirask *n* iç gömlek

binkî *rd/nd* yerli (bir yerin yerlisi) ~ *bûn* yerlileşmek

binnivîs *m* alt yazı

bi nobe *h* nöbetleşe ~ *kirin* nöbetleşmek

binpê *n* 1. ayak altı 2. taban (ayağın alt yüzü)

binpê kirin *l/gh* 1. çiğnemek, (sayıp takmamak) 2. ihlal etmek

binrax *m* 1. döşek 2. şilte

bintût *h* katiyen

bintûte *rd* silik (varlığı yokluğu belli olmayan kimse)

bintûtî *rd/h* kökten, temelli

binumre *rd* numaralı

binuqte *rd* noktalı

binûr *rd* nurlu ~ *bûn* nurlanmak

binyat *m* 1. yapı, bünye 2. temel, esas 3. köken, orijin ~ *danîn* temel atmak ~ *girtin* temel tutmak

binyatger *nd/rd* yapısalıcı, struktüralist

binyatgerî *m* yapısalcılık, struktüralizm

binyatgerîtî *m* yapısalılık

binyatî *rd* 1. yapısal, struktürel 2. esasî, esaslı

binye *m* 1. yapı, bünye 2. yapılaş

binyewî *rd* yapısal, bünyevi

bioksijen *rd* oksijenli

biolan *rd* yankılı

biorîn *rd* uğultulu (rüzgâr için)

bioxir *rd* uğurlu

biparazît *rd* parazitli ~ *bûn* parazitlenmek

biparçe *rd* parçalı

bi pardanî *h* taksitle

biparsel *rd* parselli

bi partîzanî *h* partizanca

bi paş de avêtin *l/bw* ertelemek, talik etmek

bi paş ketin *l/bw* gerilemek

bi paşpenî *h* gıyaben

bi paş ve avêtin *l/bw* ertelemek

bi paş ve dan *l/bw* tehir etmek

bi paş xistin *l/bw* tecil etmek

bipehnî *rd* ökçeli, topuklu

bipel *rd* yapraklı

bipelik *rd* pullu (balık için)

bipencere *rd* pencere

bipençe *rd* 1. pençeli 2. pençeli (tabanı pençeli ayakkabı gibi)

bipençik *rd* pençeli

bipenêr *rd* peynirli

biper *rd* 1. kanatlı 2. sorguçlu (serpuşlar için)

biperçîn *rd* perçinli

bipere *rd* paralı * *dibistana bipere* paralı okul

bi pere bûn *l/bw* paralanmak (parası olmak)
bi peretî *h* nakden
bipergal *rd* düzenli, nizamlı, sistemli, tertipli (insan)
bi pergal bûn *l/bw* düzenli olmak, tertipli olmak, sistemli olmak
biperik *rd* sorguçu (serpuşlar için)
bipertav *rd* takatlı
biperû *rd* ödüllü
biperwane *rd* pervaneli
bi pey ketin *l/bw* 1. kovalamak 2. kovuşturmak
bi peyatî *h* yaya, yayan
bipeyman *rd* kontratlı
bipeyt *rd* ispatlı
bipeyv *rd* kelimeli, sözcüklü
bi peyvê *h* kelimeyle, konuşmayla
bi pey xistin *l/bw* 1. ardına düşürmek, peşine takmak 2. kızı birinc kaçmasını sağlamak
bipê *rd* 1. ayaklı 2. bacaklı 3. uğurlu, kademli
bipêçek *rd* kundaklı, sargılı
bipêçke *rd* tekerli, tekerlekli
bipêl *rd* dalgalı
bi pêş de *h* 1. ileriye, ileri 2. *b* ileri
bi pêş de ajotin *l/bw* ileri sürmek
bi pêş de avetin *l/bw* ileri bir tarihe atmak
bi pêş de çûn *l/bw* ileri gitmek
bi pêş de dan *l/bw* ileri almak
bipêşketin *m* gelişme, kalkınma (ilerleme, inkişaf etme)
bi pêş ketin *l/bw* gelişmek, kalkınmak (ilerlemek, inkişaf etmek)

bipêşketî *rd* gelişmiş
bipêşmalk *rd* önlüklü (iş önlüğü için)
bipêşok *rd* önlüklü (bulaşık önlüğü için)
bi pêş ve birin *l/bw* ilerletmek
bi pêş ve çûn *l/bw* gelişmek (ilerlemek, inkişaf etmek)
bipêşveçûyî *rd* gelişmiş
bi pêş xistin *l/bw* geliştirmek, ilerletmek, kalkındırmak
bi pêşpenî *h* vicahen
bipile *rd* dereceli, kademeli
bi piranî *h* çoğunlukla, ekseriya, ekseriyetle
bipirç *rd* kıllı, tüylü
bi pirç bûn *l/bw* tüylenmek
bi pihînan *h* tekmelerle, tekmeyle ~ *li hev dan* (an *jî xistin*) tepişmek
bipirole *rd* abartılı
bipirsgirêk *rd* sorunlu, problemli
bipirtik *rd* 1. tüylü 2. pürtüklü, tarazlı
bipizrik *rd* sivilceli
bi pişkdarî *h* ortaklaşa
bi pişt re *h* ardınca
bi piyan *h* yaya, yayan olarak
bipîne *rd* yamalı
bipîr *rd* görgülü
bipîvang *rd* ölçülü
bi pişadî *h* tesadüfen
bipîvek *rd* ölçülü
biplan *rd* planlı
biplaqe *rd* plakalı
bipost *rd* postlu
bipoşî *rd* peçeli, poşulu

biproblem *rd* problemlî, sorunlu
biprogram *rd* programlı
biproje *rd* projeli
biprotein *rd* proteinli
bipuan *rd* puanlı
bipûl *rd* pullu
bipûrt *rd* tüylü
bi pûrt bûn *l/bw* tüylenmek
bipûxte *rd* özlü
biqabiliyet *rd* kabiliyetli, yetenekli
biqaçil *rd* kabuklu
biqafiye *rd* uyaklı
biqalik *rd* kabuklu
bi qandî *h* -c kadar ~ **ku** yeterince
bi qanûnî *h* kanunen, kanunî olarak
biqaşe *rd* kaşeli
bi qasî *h* -c kadar ~ **dinyayê** dünyalar kadar, ölesiye ~ **ku** yeterince
biqayde *rd* kurallı
biqazanc *rd* kazançlı
biqebare *rd* hacimli
biqebahet *rd* kabahatli
biqeliz *rd* kaçamaklı
biqemçik *rd* kuyruklu
biqemûşk *rd* 1. kabuklu (ekmek için) 2. kabuklu (yara için)
biqerar *rd* kararlı ~ **bûn** kararlı olmak
bi qerd *h* veresiye ~ **dan** veresiye vermek
biqerewat *rd* kravatlı
biqerîne *rd* imalı
biqertaf *rz/rd* ekli (dilbilgisi için)
biqertîşk *rd* kabuklu (yara için)

bi qerz *h/rd* ödünç, veresiye ~ **dan** veresiye (veya ödünç) vermek ~ **wergirtin** veresiye (veya ödünç) almak
bi qestî *h* kasten
bi qestûkan *h* şakacıktan, şaka yoluyla (veya yolu), yalancık-tan, yalandan
biqeşem *rd* buzlu
biqewet *rd* güçlü, kuvvetli
bi qewet bûn *l/bw* güçlenmek, kuvvetlenmek
bi qewetî *cebrî* *h* zorla
bi qewet kirin *l/bw* güçlendirmek, kuvvetlendirmek
biqewl *rd* müddetli, vadeli
biqews *rd* kavisli
biqeyd *rd* kayıtlı
biqidem *rd* kıdemli
biqidoş *rd* uğurlu, kutlu, ongun
biqilqal *rd* tedirgin, telâşlı
bi qirika hev girtin *l/bw* boğuşmak
biqismet *rd* kısmetli
biqisûr *rd* kusurlu
biqiyafet *rd* kıyafetli
biqîmet *rd* kıymetli
biqulp *rd* kulplu
bi qup ketin *l/bw* gürk etmek
bi qurban bûn *l/bw* kurban olmak
bi qurban kirin *l/bw* kurban etmek
biqurpequrp *rd* patırtılı
bi qurêf *h* salına salına
biqurpîn *rd* patırtılı
biqûdret *rd* kudretli
bir (I) *m* kesim, bölüm, tabaka, katman

bir (II) m 1. sürü (insan için) 2. sürü, epcy (çok anlamında) 3. biy şube, dal

bira (I) rd (*r* kalın okunur) kesici

bira (III) n erkek kardeş, birader

~*yê* helal (an jî heq) öz erkek kardeş

birajin m yenge (erkek kardeş eşi için)

birale m fidan

biramarî n üvey kardeş (erkek kardeş için)

birandin (I) m kesim, kesme, kesiş ~*a êşê* bj ağrıyı dindirme, analjezi

birandin (II) m 1. tüketim, tüketme 2. soyunu kurutma, kırımdan geçirme 3. yok etme, öldürme

birandin (I) l/gh 1. kesmek 2. kesmek (dibinden ayırmak)

birandin (II) l/gh 1. tüketmek, yoğaltmak 2. soyunu kurutmak, kırımdan geçirmek 3. kökünü getirmek, yok etmek, öldürmek

birandî (I) rd 1. kesik (kesilmiş olan) 2. kesme * *kevire birandî* kesme taş

birandî (II) rd tüketilmiş olan

birandox nd/nt hasatçı, orakçı, ırgat

birankar nd/nt kesimci

birapor rd raporlu

bi rasteqîne h gerçekte, fiilen

bi rasthatini h tesadüfen

bi rastî h 1. doğrusu, gerçekten, hakikaten, sahidene, cidden 2. aslında, zaten ~ *jî* nitekim

biraşîr n süt kardeşi (erkek için)

biraştin l/gh közlemek, ızgara etmek

biraştî rd közleme, ızgara * *goştê biraştî* ızgara et

biratî m kardeşlik

biraza nd/nt yeğen (erkek kardeş çocuğu için)

birazava n sağdıç

birazavatî m sağdıçlık

birbij zoo/m 1. kene yavrusu 2. tavuk biti

birbirqok rd parıltılı

birbirqokî rd/h pırl pırl, ışıldayan

birbirsandin l/gh ışıldatmak, parlatmak

birbirsîn l/ngh ışıldamak, parlamak

birbirsok m ısıltı ~ *ji ber çav çûn* karıncalanmak (aşırı zihin yorgunluğundan dolayı)

birbirsok rd ışıldak (ışık saçan)

birbirsokî rd ısıltı

birbisandin l/gh ışıldatmak, parlatmak

birbisîn l/ngh parıldamak, yalabımak

birbisok (I) m ateş böceği

birbisok (II) rd 1. yalabık 2. *n* pul (elbise pulu için)

birbisokî rd 1. parıltılı 2. şıldır şıldır (göz)

birc m 1. burç (kale burcu) 2. *ast* burç 3. kale (satrançta) ~*a beranî ast/nd* koç burcu ~*a cewikan ast/nd* ikizler burcu ~*a dewlikê*

ast/nd kova burcu ~a *dûpişkê*
ast/nd akrep burcu ~a *gaboxe*
ast/nd boğa burcu ~a *karikê*
ast/nd oğlak burcu ~a *kevanê*
ast/nd yay burcu ~a *kêvjalê*
ast/nd yengeç burcu ~a *masî*
ast/nd balık burcu ~a *mêzîne*
ast/nd terazi burcu ~a *şehrî-
 warê* *ast/nd* başak burcu ~a *şer*
ast/nd aslan burcu ~a *teraziye*
ast/nd terazi burcu ~a *xerçengê*
ast/nd yengeç burcu

birçi *rd* aç ~ man aç kalmak

birçibûn *m* 1. acıkma 2. açlık ~

kışandin açlık çekmek

birçi bûn *l/ngh* acıkmaq

birçikirin *m* acıktırma

birçi kirin *l/gh* acıktırmak

birçitayî *m* açlık

birçîtî *m* açlık

birdobelek *nd/rd* ala

birdobelekî *nd/rd* alaca ~ *bûn* ala-
 calanmak

birebir *m* yaygara

birehm *rd* merhametli

birek *m* testere

bireng *rd* renkli

bireser *rz/m* nesne, obje

biresm *rd* resimli

birewa *rd* nemli (toprak için)

bi rewani *h* rahvan

birexne *rd* eleştirmeli

bi rezilî *h* rezilce

birêbaz *rd* yöntemli

bi rê de çûn *l/bw* yürümek, yol
 almak

birêje *rd* nispetli, oranlı

bi rê ketin *l/bw* yola çıkmak (düş-
 mek veya koyulmak), hareket
 etmek

bi rê kirin *l/bw* yollamak

bi rêkûpêk *h* tıkr tıkr, düzenli bir
 biçimde

birêkûpêk *rd* 1. düzgün, derli top-
 lu, düzenli, sistematik, sistemli

2. dakik, düzenli (kimse)

bi rêkûpêk bûn *l/bw* düzenli hale
 gelmek, sistemleşmek

birêkûpêkî *m* 1. düzenlilik, düz-
 günlük, tertiplilik 2. dakiklik

bi rêkûpêk kirin *l/bw* düzenle-
 mek, sistemleştirmek (düzenli,
 düzgün duruma getirmek)

bi rê ve birin *l/bw* idare etmek,
 yönetmek, yürütmek

birêveberîname *m* yönetmelik

bi rê ve çûn *l/bw* yürümek, yol
 almak

birêxistin *m* 1. yola düşürme
 (veya koyma) 2. örgütlenme 3. *rd*
 örgütlü, teşkilatlı (örgütü olan)
 ~ *kirin* örgütlemek ~ *bûn*
 örgütlenmek

bi rê xistin *l/bw* 1. yola düşürmek
 (veya koymak) 2. örgütlemek

birêxistî *rd* örgütlü (örgütlenmiş
 olan)

birêz *nd* sayın

bi rêz bûn *l/bw* sıralanmak, sıra
 olmak, saflaşmak

birêzik *rd* kurallı

bi rêz kirin *l/bw* dizmek, sırala-
 mak, sıraya koymak

bi rêznegirî *h* saygısızca

birgeh *m* sektör

birh (I) *m* 1. güç, kuvvet 2. akıntı, su akıntısı 3. debi

birh (II) *m* ıkınma (doğum esnasında kadınların ıkınması)

birh dan xwe l/bw ıkınmak

birih *rd* sakallı

bi riheî *h* 1. rahatlıkla, rahatça 2. şakır şakır (rahatlıkla, iyi bir biçimde, akıcı)

birin *m* götürme

birin l/gh götürmek ~ **nexweşxaneyê** hastancyc kaldırmak ~ **serî** başarmak, sonuçlandırmak

birine *n* piriñç (alaşımı)

biriqandin l/gh parlatmak

biriqîn l/ngh parlamak

biriqok *rd* parlak

biriqokî *rd* parlakça ~ **bûn** parlamaklaşmak

biriqoktî *m* parlaklık

birisandin l/gh ışıldatmak, parlatmak

birisîn l/ngh ışıldamak, parlamak

bi riya *h* yoluyla

birî (I) *rd* sakallı

birî (II) *m* ıkınma ~ **dan xwe** ıkınmak

bi rî bûn l/bw sakallanmak

birîkar nd/nt vekil

birîkarî *m* vekillik, vekâlet

birîkarname *m* vekâletname

birîn (I) *m* 1. yara 2. berc (darp ve dayak sonucu oluşan)

birîn (II) *m* (*r* kalın okunur) 1. kesim, kesme 2. kesim, biçme, biçki 3. kırkı, kırkım, kırkma

(bir hayvanın tüylerini kesme)

4. yontma (taş vb.) 5. kesilme, kuruma ~ **û dirûn** biçki dikiş

birîn (III) *m* 1. tükenme, tükeniş 2. yok olma

birîn (I) l/gh (*r* kalın okunur) 1. kesmek 2. biçmek (makasla kesmek) 3. kırmak (bir hayvanın tüylerini kesmek) 4. yontmak (taş vb.) 5. kesilmek, kurumak * **av biriya** su kesildi

birîn (II) l/ngh 1. tükenmek 2. yok olmak, yoğalmak

birîndar *rd* yaralı ~ **bûn** yaralanmak ~ **kirin** yaralamak

birîndarî *m* yaralanma

birîsk *m* parıltı

birmotî *m* enfiye

bi roj *h* gündüz, gündüzleyin

bi rojan *h* günlerce

birojî *rd* oruçlu

bironî *rd* ışıklı

birq *m* 1. pırıltı 2. balkır, parıltı, şavk, çakıntı, çakın, çakım 3. şimşek ~ **û birûsk** şimşek, yalabık ~ **û birûsk dan** şimşek çakmak ~ **û birûsk lê xistin** sıra kadem basmak, toz olmak, gözden (veya ortadan) kaybolmak ~ **a birûskê** yıldırım

birqdar *rd* pırıltılı

birqetav *m* yıldırım

birqgir *m* yıldırımlık, yıldırım-savar

birqok *rd* yıldırak

birqonek *rd* parlak

birqonektî *m* parlaklık

birsî *rd* aç ~ **man** aç kalmak
biruhsat *rd* ruhsatlı
birutbe *rd* rütbeli
birû *ant/n* kaş ~ **kirin** *cot* kaş çatmak ~ **lê** **şikandin** kaşlarını çatmak
birûber *rd* örtülü (masa ve benzeri şeyler için)
birûmet *rd* onurlu, şerefli
birûn *rd* yağlı
birûsandin *l/gh* parıldatmak
birûsîn *l/gh* parıldamak
birûsk *m* 1. çakın, çakım 2. şimşek, yıldırım 3. ani keskin sancı ~ **dan** şimşek çakmak ~ **jendin** yalabıkmak ~ **ji ber çavê** (yekî) çûn gözlerinde şimşekler çakmak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) yıldırım çarpmak ~ **vejandin** (an jî **vedan**) şimşek çakmak
birûskandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
birûske *m* telgraf ~ **kişandin** (an jî **hinartin**) telgraf çekmek
birûskevan *nd/nt* telgrafçı
birûskname *m* telgraf (telgraf metni)
biryan *m* tandır kebabı
biryar *m* biryar ~ **dan** karar vermek, kararlaştırmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) karar almak
biryardar *rd* kararlı
biryardarî *m* kararlılık
biryarder *rd* karar verici
biryargêh *m* karargâh
biryargir *rd* karar alıcı
biryargirî *m* karar alıcılık

biryarname *m* kararname
bisabiqa *rd* sabıkalı
bisabûn *rd* sabunlu
bi sabûn bûn *l/bw* sabunlanmak
bisaet *rd* saatli
bi saetan *h* saatlerce
bi salan *h* yıllar yılı
bi sanahî *h* kolayca
bisansur *rd* sansürlü
bisaz *rd* sazlı
bisebeb *rd* sebepli, nedenli
bisebir *rd* sabırlı
bisecere *rd* şecereli
bisedem *rd* sebepli, nedenli
bi sekanî *h* sakince
bisekine *b* dur, stop
bisemax *rd* sabırlı
bisemt *rd* ihtiyatlı
bisemtik *rd* ihtiyatlı
bisendîka *rd* sendikalı
bisened *rd* senetli
bisepet *rd* sepetli
bi serbestî *h* özgürce, serbestçe
bi ser de *h* üstelik
biserdegirtin *m* basma, baskın ~ **avê** su baskını
bi ser de girtin *l/bw* basmak, baskın yapmak
bi serê ketin *l/bw* yüzeye çıkmak
bi serê poz *h* zorla * **ez pê re bi serê poz dipeyîvim** onunla zorla konuşuyorum
bi serê xwe *h* 1. kendi başına 2. başlı başına
biserêxwe *rd* başına buyruk, başıboş
biserik *rd* uçlu

bi serik bûn *l/bw* uçlanmak
biserî rd 1. başlı, kafalı (kafası olan) 2. uçlu
bi ser ketin *l/bw* 1. başarmak 2. kazanmak, galip gelmek
biserneketî rd başarısız
bi sernermî h uysalca
biserpêhatî rd macralı
bi ser re h yüzçyscl, kabataslak
bisertifika rd sertifikalı
biserûber rd 1. düzenli, düzgün, derli toplu, tertipli 2. düzenli, sistematik, sistemli
bi ser û ber bûn *l/bw* düzenlenmek, düzenli olmak, sistemleşmek
biserûberî m düzenlilik, düzgünlük, sistemlilik, tertiplilik
bi ser û ber kirin *l/bw* düzenlemek, düzeltmek, çekidüzen vermek, düzene koymak, sistemleştirmek
bi ser û çav bûn *l/bw* gözleri açılmak
bi ser û çav kirin *l/bw* evermek, evlendirmek
biserûguh rd kelli fellî
bi ser ve bûn *l/bw* 1. ckenmek 2. rast gelmek, rast getirmek (bulmak)
bi ser ve kirin *l/bw* ckleemek, ilave etmek, ulamak
bi ser xwe de kirin *l/bw* dikmek (kafaya dikmek)
bisewax rd sıvalı (sıvası olan)
bisexbêr rd tasarruflu
bisêlak rd kumlu

bisêr rd sihirli
bisihûd rd şanslı, talihli
bisihûdî m şanslılık
bisimbêl rd bıyıklı
bisinc rd ahlaklı
bisingêr rd süngerli
bisingû rd süngülü
bisî rd gölgeli
bisîgorta rd sigortalı
bi sîgorta kirin *l/bw* sigortalamak
bisîklet m bisiklet
bisîleh rd silahlı
bi sîleh bûn *l/bw* silahlanmak
bi sîleh kirin *l/bw* silahlandırmak
bisîm rd sırmalı
bisînor rd 1. sınırlı 2. sınırlı, mahdud
bi sînor kirin *l/bw* sınırlandırmak
bisîstem rd sistemli
bisk n 1. pürçek, zülûf, kâkül 2. lif (çok ince ve uzun parça)
biskuwît m bisküvi
bi sozdanî h sözleşmeli
bi soz û peyman h şart olsun
bist m 1. şiş 2. ızgara (üzerinde ızgara yapılan)
bi stemkarî h zalimce, gaddarca
bistêrk (I) rd 1. yaşlı (göz için) 2. yıldızlı
bistrî rd dikenli
bişaftin (I) m 1. eritme 2. kîm çözme 3. *mec* asimilasyon
bişaftin (II) m kıvratma (bükme veya burma)
bişaftin (I) l/gh 1. eritmek 2. kîm çözmek 3. *mec* asimile etmek
bişaftin (II) l/gh kıvratmak (bükme veya burmak)

bişaftı *kîm/rd* 1. erimiş olan 2. çözücük 3. *mec* asimile
bişahid *rd* şahitli
bişalwar *rd* şalvarlı
bişans *rd* şanslı, talihli
bişansı *m* şanslılık
bişaşık *rd* sarıklı
bi şaşî *h* yanlışlıkla
bi şaşîti *h* yanlışlıkla
bi şaşmîti *h* kazara, yanlışlıkla
bi şaşwazî *h* şaşkınca, şaşkınlıkla
bişavker *nd/nt* asimilasyoncu
bişavkerî *m* asimilasyonculuk
bişede *rd* şeddeli
bişefqet *rd* şefkatli
bişemate *rd* şamatalı, gürültülü
bişeng *bot/m* salkım söğüt
bişer *rd* 1. savaşlı 2. kavgalı
bişeref *rd* şerefli
bişert *rd* şartlı, koşullu
bi şertê *d/h* şartıyla, üzere ~ **bi-jartinê** seçmece
bi şev *h* geceleri, geceleyin
bişewat *rd* yanık (acılı, etkili)
bişewqe *rd* şapkalı
bi şexs *h* şahsen
bi şexsê xwe *h* şahsen
bişexsiyet *rd* şahsiyetli
bi şeytanî *h* şeytanca
bi şid *h* sertçe * **bi şid lê** *da* sertçe vurdu
bişid *rd* hızlı
bi şidet bûn *l/bw* şiddetlenmek
bi şidet kirin *l/bw* şiddetlen-dirmek
bişik *rd* kuşkulu, şüpheli
bişir *m* gülücük, tebessüm

bişirandin *l/gh* gülümsetmek
bi şirikatî *h* ortaklaşa
bişirîn *l/ngh* gülümsemek, tebessüm etmek
bişirşirk *rd* süzgeçli
bişivandin *l/gh* 1. critmek 2. *mec* asimile temek
bişivî *rd* 1. erimiş olan 2. *mec* asimile
bişivîn *l/ngh* 1. crimek 2. *mec* asimile temek
bişivîner *rd/kîm* 1. çözücü 2. *nd/nt* asimilasyoncu
bişîr *rd* sütlü
bişîre *rd* sıralı
bişîrqîn *rd* şakırtılı (ses için)
bi şîr ve kirin *l/bw* süttten kesmek
bişkafîn *l/gh* sökmek (dikilmiş şeyler için)
bişkafî *rd* sökük
bişkifandin *l/gh* 1. sökmek (dikilmiş şeyler için) 2. çözmek (açmak)
bişkifandî *rd* sökük
bişkifi *rd* sökük
bişkifîn *l/ngh* 1. sökölme (dikilmiş şeyler için) 2. çözülmek
bişkoj *bnr* bişkok
bişkok *m* 1. düğme 2. tomurcuk ~ **kîrin** düğmelemek ~ **a elektrîkê** elektrik düğmesi
bişû *rd* kocalı
bi şûn de çûn *l/bw* geri gitmek
bi şûn de dan *l/bw* geri çevirmek, red etmek
bi şûn de hatin *l/bw* geri gelmek
bişûş *m* gülücük, tebessüm

bitalih *rd* talihli
bitalûke *rd* tehlikeli
bitarîx *rd* tarihli
bi ta ve kirin *l/bw* iç dizmek
bi taybetî *h* özellikle
bi tayê ketin *l/bw* sıtmalanmak
biteahûd *rd* taahhütlü
bi tebatî *h* sakince
bitecrûbe *rd* tecrübeli, deneyimli
bitedarek *rd* tedarikli, hazırlıklı
bitedbîr *rd* tedbirli
bitehde *rd* eziyetli
bi tehm bûn *l/bw* tatlanmak
bi tehm kirin *l/bw* tatlandırmak
biteker *rd* tekerli, tekerlekli
bi temamî *h* tamamen, tamamıyla, tam tamına
bitemen *rd* ömürlü
bitemînat *rd* teminatlı, garantili, güvenceli
bitempo *rd* tempolu
bi tena serê xwe *h* başlı başına, yalnız başına
bi tenbelî *h* tembelec
bi tenê *h* 1. sadece, sırf, salt, yalnız, yalnızca 2. yalnız başına, yalnız olarak
bitenê *rd* yalnız, yalnız başına, bir başına, tek başına
bitenêbûn *m* 1. yalnız oluş (veya olma) 2. yalnızlık
bi tenê bûn *l/bw* yalnız olmak, bir başına olmak
bi tenî bûn *l/bw* islenmek
bitepetep *rd* patırtılı
bitepik *rd* 1. uçlu (bir şeyin en uç kısmı için) 2. tepeli

bitepîn *rd* patırtılı
biteqereq *rd* gürültülü, gürültülü patırtılı
biterbiye *rd* terbiyeli
biterife *rd* tarifeli
bi tesadûfî *h* tesadüfen
bitesîr *rd* tesirli, etkili
bi tevahî *h* 1. genellikle 2. tamamıyla, tam tamına, toptan, bütün 3. topluca, bütünüyle, genel olarak, top yekûn, toplu olarak 4. bütün çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın
bi tevayî *bnr* bi tevahî
bi texmînî *h* tahminen
bi teksît *h* taksitle
bitel *rd* telli
bitilm *rd* tılsımlı
bitir *rd* 1. azman, iri (çok gelişmiş) 2. gürbüz 3. azgın
bitir bûn *l/gh* 1. devleşmek (aşırı gelişme göstermek) 2. gürbüzleşmek, serpilmek, gelişmek 3. azgınlaşmak 4. azmak (taşkınlıkta ileri gitmek) 5. şırmak, azmak
bitir kirin *l/gh* 1. devleştirmek 2. gürbüzleştirmek, serpilleştirmek 3. azgınlaştırmak, azdırmak (azgın duruma getirmek) 4. azıtmak
bi tirs *h* ürkekçe
bitirûş *rd* dayanıklı
bitixûb *rd* sınırlı
bi tomerî *h* topluca, topyekûn
bitoş *rd* tozlu
biûti *rd* ütülü

biv *b* cis (çocuk dilinde)
biv bûn *l/gh* cis olmak, uf olmak (çocuk dilinde)
bi vebirî *h* kesinlikle
bi veguhêzî *h* naklen
biveser *rd* ekli, ilaveli (dibîlgisi için)
bi veşarî *h* gizli olarak
bivênevê *rd* kaçınılmaz
bi vî awayî *rd/h* böylelikle, böylece, böylesi
bivir *n* balta
bivîn *rd* iradeli
bivîtamîn *rd* vitaminli
biwade *rd* vadeli
biwate *rd* anlamlı
biwefa *rd* vefakâr, vefalı
bi wekîltî *h* vekâleten
biwesf *rd* vasıflı, nitelikli
biwesîqe *rd* vesikalı
bi wesîteya *h* vasıtasıyla (veya yoluyla)
biwext *rd* vakitli, zamanlı ~ **û** **bêwext** vakitli vakitsiz
biwezîfe *rd* vazifeli
biwezn *wj/rd* vezinli, ölçülü
biwêj *m* deyim, tabir
biwêne *rd* resimli
bi wê re c 1. onda 2. şunda (dişil için)
biwijdan *rd* viedanlı
bi wî awayî *h* öylelikle, şöylele-sinc
bi wî re c 1. onda 2. şunda (eril için)
biwîzîn *rd* uğultulu
bixak *rd* topraklı

bixal *rd* noktalı
bixatir *rd* hatırlı
bi xayîntî *h* haince
bixeberdan *nd/nt* konuşkan
bi xeberdanê *ketin* *l/bw* dillendirmek
bi xedarî *h* gaddarca
bixelat *rd* ödüllü
bixeml *rd* süslü ~ **û** **xêz** süslü püslü
bi xemnexurî *h* umursamazca, fütursuzca
bi xemxûrî *h* esefle
bixêlî *rd* duvaklı, peçeli, yaşmaklı
bi xêr *h* hayırlısıyla ~ **be** hayırlı olsun ~ **hatin** hoş (veya sefa) geldiniz ~ **hatî** hoş (veya sefa) geldin ~ **û** **xweşî** hayırlısıyla, sağlıcakla ~ **û** **xweşî** **hatin** hoş (veya sefa) geldiniz
bixêrî *m* şömine, ocak
bixêrik *m* şömine
bixêz *rd* çizgili
bixêzik *rd* çizgili
bi xilmaşî xewê *h* uykulu uykulu
bixilte *rd* tortulu
bi xinisî *h* sinsicc, haince
bixirecir *rd* gürültülü, gürültülü patırtılı
bixirêf *rd* kurumlu (ateş kurumu için)
bixişir *rd* takılı (takı eşyası için)
bixîzor *rd* kurumlu (ateş kurumu için)
bixumîn *rd* uğultulu
bixur *n* moloz
bixuşîn *rd* şakırtılı (yağmur için)

bixûr *m* tütsü, buhur

bixûrdank *m* buhurdan

bi xwe *c* kendi, kendisi, bizzat, şahsen

bixwarin *rd* yemekli

bixwedan *rd* sahipli

bi xwe de kirin *l/bw* 1. (üstüne) dökünmek 2. sürünmek (parfüm, kolonya vb. için) 3. takınmak, takıp takıştırmak

bi Xwedê *h* Allah'ıma

bixwedî *rd* sahipli

bi xwe ewle bûn *l/bw* kendine güvenmek, kendinden emin olmak

bi xwe jî g dahi * **ez bi xwe jî ben dahi**

bixwelî *rd* küllü, topraklı

bi xwe re girtin *l/bw* fenalaşmak (ansızın bayılacak gibi olmak)

bixwerenedîk *rd* üçengeç

bi xwe re nedîtin *l/bw* üçenmek

bixwerenedîtî *rd* üçengeç

bi xweşikahî *h* iyilikle, tatlıca, tatlılıkla, hoşça

bi xweşî *h* sağlıcakla

bi xweşkayî *bnr* bi xweşikahî

bi xwişkîtî *h* kardeşçe (kız kardeş için)

bi xwe ve çûn *l/bw* sızmak (kendinden geçerek uyuya kalmak)

bi xwe ve danîn 1. kendine yapıştırmak 2. asmak, takıp takıştırmak

bi xwe ve hatin *l/bw* 1. dirilmek, canlanmak, zindeleşmek 2. iyi-

leşmek, toparlanmak (sağlık açısından) 3. kendine gelmek 4. gelişmek, semirmek

bi xwe ve kirin *l/bw* (üzercine) takınmak

bixweyî *rd* sahipli

bixwê *rd* tuzlu (içinde tuz olan)

bixwedan *rd* terli

bixwîn *rd* kanlı

bi xwîn bûn *l/bw* kanlanmak

bi ya min *h* bençe, bana kalırsa

biyan *rd* 1. yabancı 2. elgin (gurbette olan) (**yek**) ~ **hesibandin** yabancı saymak (veya tutmak)

biyaneyî *rd* egzotik

biyaneyîtî *m* egzotizm

biyanistan *m* gurbet eli, yad eller

biyanî *rd/nd* 1. yabancı, yad 2. yabancı 3. *m* yad eller, gurbet, gurbetlik 4. yabancılık ~ **dîtin** 1) yabancılama 2) yadırgamak

biyanîtî *m* yabancılık

biyar *rd* 1. sevgilili, sevgilisi olan 2. dostu olan (kimse)

bi yar bûn *l/bw* dostu olmak, sevgilisi olmak

bi yarîkan *h* şaka yoluyla (veya yolu)

bi yek bûn *l/bw* birleşmek

bi yek devî *h* söz birliği, söz birliğiyle

bi yek dengî *h* oy birliği ile

bi yekîtiya dangan *h* oy birliği ile

bi yekîtiya rayan *h* oy birliği ile

bi yekkerî *h* yekparc

bi yek kirin *l/bw* birleştirmek

biyografi *m* biyografî, yaşam öyküsü

biyolog *nd/nt* biyolog

biyolojî *m* biyoloji

biyolojik *rd* biyolojik

biyom *rd* uğurlu, ongun

bi zalimî *h* zalimce

bi zanatî *h* 1. bilerek, bile bile 2. isteyerek, kasten, taammüden 3. bilgilice, ustalıkla, bilgece, hakimane

bi zanayî *bnr* bi zanatî

bi zanebûn *h* 1. bile bile 2. bilerek, isteyerek, kasten, kastî, bilinçli olarak

bi zanetî *bnr* bi zanatî

bi zaneyî *bnr* bi zanatî

bi zanistî *h* bilimsel olarak

bi zar *h* sözlü olarak, şifahen

bi zar bûn *l/bw* hamile olmak (veya kalmak)

bi zarî kirin *l/bw* öykünmek, taklit etmek, yansılamak

bizarok *rd* çocuklu, emzikli 2. gebe, hamile

bi zarok bûn *l/bw* 1. gebe olmak, hamile kalmak 2. çocuklu olmak

bi zar ve kirin *l/bw* yansılamak, (sesle) taklit etmek, öykünmek

bizav *m* 1. hareket 2. devinim, hareket 4. cesaret 5. tepki, tınma 6. akım, cereyan (sanatta, siyasette, düşüncede tarz) ~ **divê** yürek (veya cesaret) ister ~ **pê ketin** tepki göstermek, tepkide bulunmak, tınmak ~ **pê neketin** tınmamak, sesini çıkarmamak

bizavdar *rd* 1. hareketli 2. devinimli, hareketli 3. cesaretli

bizavdar bûn *l/ngh* 1. hareketlenmek 2. cesaretlenmek

bizavdarî *m* 1. hareketlilik 2. devinimlilik 3. cesurluk, cesaretlilik

bizavdar kirin *l/gh* 1. hareketlendirmek 2. cesaretlendirmek

bizavkar *nd/nt* 1. devinici, muherik 2. eylemci, aktivist

bizavkarî *m* 1. devinicilik 2. eylemcilik, aktivistlik

bizavker *bnr* bizavkar

bizav kirin *l/gh* 1. hareket etmek 2. devinmek 3. davranmak 4. tepki göstermek, tepkide bulunmak

bizdan *m* ürkü

bizdandin (I) *l/gh* koparmak

bizdandin (II) *l/gh* 1. ürkütme 2. panik yaratmak, yıldırma

bizdîn (I) *l/ngh* kopmak

bizdîn (II) *l/ngh* 1. ürkme 2. yılmak

bizdobado *m* kıvırtma

bizdok *rd* ürkek

bizdonek *rd* ürkek, ödleç

bizdonekî *rd* ürkekçe, ödleççe ~ **bûn** ürkekleşmek

bizdonektî *m* ürkeklik, ödleçlik

bi zehmetî *h* zorlukla

bizelêv *m* tekerleme

bi zeman re *h* zamanla

bizerar *rd* zararlı

bi zarar *h* zararına

bizewq *rd* zevkli

bi zexelî *h/mec* haince, kaçamaklı
bi zêdeyî *h* ağırlıklı olarak, fazlaca
bizew *rd* atik, çevik
bi zikê birçî *h* aç acına, aç karnına
bi zikê tēr *h* tok karınla
bi ziktērî *h* tok karnına
biziman *rd* 1. dilli (dili olan) 2.
dilli, dil ebesi, konuşkan
bi ziman bûn *l/bw* dillenmek
bi ziman ketin *l/bw* dillenmek
bi ziman xistin *l/bw* dillendirmek
bizimîn *rd* uğultulu
bizin *zoo/m* keçi
bizincîr *rd* zincirli
bizir *n* 1. tohum (bitkiler için) 2.
biy yumurta 3. bot bezir
bizirav *rd* 1. safralı 2. *mec* yürekli,
yüreği pek, cesur
biziravbûn *m* 1. yüreklenme 2.
yüreklilik
bi zirav bûn *l/bw* yüreklenmek
biziravî *m* yüreklilik
bi zirav kirin *l/bw* yüreklen-
dirmek
bizirik *n* tohum (bitkiler için)
bizirx *rd* zırhlı
bizivandîn *l/gh* 1. tepkide bulun-
masına sağlamak 2. cesaretlen-
dirmek, yiğitlendirmek
bizivîn *l/gh* 1. tepkide bulunmak
2. cesaretlenmek, yiğitlenmek
bi ziyan *h* zararına
bi zihni *h* zihnen
biziv *rd* gümüşlü
bizîwane *rd* zıvanalı
bizmar *n* çivi ~ kirin çivilemek
bizmare *m* nasır

bizmareyî *rd* nasırlı ~ bûn nasır-
lanmak, nasırlaşmak
bizmate *m* iz (yara bere için)
bizmik *zoo/m* tahta kurusu
bi zor *h* 1. zorla 2. *g* ancak ~ û
bela zor belâ
bi zorbazî *h* zorbaca
bi zordestî *h* zorbaca
bi zorekê *h* 1. zor, zor belâ, zar
zor, zorlukla, güçlülükle 2. an-
cak, zor belâ 3. zoraki, zorla
bi zorê *g/h* 1. zor belâ, zorlukla,
güçlülükle 2. ancak (olsa olsa, en
çok, daha çok, güçlülükle) 3. ccb-
ren
bizûz *zoo/nd* güve
bî (I) *b* a, aa!, vış (şaşma bildirir)
bî (II) *bot/m* söğüt
bî (III) *rd* dul ~ **hiştin** dul bırak-
mak ~ **man** dul kalmak
bîberon *m* biberon
bîbik *m* göz bebeği
bîbil *m* göz bebeği
bîblo *m* biblo
bîbok *m* göz bebeği
bîdar *rd* uyanık ~ **bûn** uyanmak ~
kirin uyandırmak
bîdarî *m* uyanıklık
bîdon *m* bidon
bîstek *m* bîstek
bîbok *bot/m* ayva
bijî *rd* piç, haramzade
bikînî *m* bikini
bîlanço *m* bilanço
bîlardo *m* bilardo
bîlardobaz *nd/nt* bilardocu, bi-
lardo oyuncusu

bîna (I) *bnr* mîna

bîna (II) *rd* 1. gören (görme yetisi olan) 2. görmüş

bîna (III) *m* bina, yapı

bînahî (I) *m* görü, görüm, fer (görme yetisi) ~**yên** (**yekî**) **kêm** **hûn** gözleri görmez olmak

bînahî (II) *m* bina, yapı

bînanî (I) *bnr* mînanî

bînanî (II) *m* mahzen

bînasaz *nd/nt* mimar

bînasazî *m* mimarlık

bînayî (I) *m* 1. görü, görüm (görme yetisi) 2. fer (gözde canlılık) 3. *rd* basarı, optik (görme ile ilgili olan)

bînayî (II) *bnr* bînahî (II)

bînû kokuşuk, kokmuş olan ~ **bûn** kokuşmak

bîr (I) *m* 1. bellek, hafıza 2. fikir, düşünce 3. hatır, hafıza ~ **birin** (...) algılamak ~ **û bawerî** 1) inanç, kutsal inanç, öğreti 2) düşünce, görüş, zihniyet

bîr (II) *m* kuyu ~**a çikiyayî** *nd* kör kuyu ~**a neftê** (yan jî **petrolê**) petrol kuyusu ~**a ziwa** *nd* kör kuyu

bîra *m* bira

bîranîn *m* anı, yâd, anma

bîraxane *m* birahane

bîrbir *rd* 1. algılayıcı, varışlı, yetik 2. anlayışlı, düşünceli 3. ferasetli 4. reşit, ergin 5. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîr birin *l/gh* 1. algılamak, akıl erdirmek, düşünmek, idrak etmek 2. *fel* anlamak

bîrbirî *m* 1. algılayıcılık, varış, varışlılık 2. *psi/fel* algı, idrak, biliş 3. anlayışlılık, düşüncelilik 4. ferasetlilik 5. rüş 6. bilinçlilik

bîrbirî hûn *l/gh* reşit olmak

bîrbîrok *rd* unutkan

bîrbîrokî *rd* unutkanca

bîrbîrokîti *m* unutkanlık

bîrdar *rd* hafızalı

bîrdarî *nd/m* anıt, abide

bîrdozî *m* ideoloji

bîrewer *rd* 1. anlayışlı, ferasetli, düşünceli 2. bilinçli 3. yetik, varışlı 4. *fel* algılayıcı 5. anı, unutulmayan (hafızada kalan)

bîreweratî *rd* 1. anlayışlılık, ferasetlilik 2. bilinçlilik 3. varışlılık 4. *fel* algılayıcılık

bîrewer **bûn** *l/gh* 1. anlayışlı olmak, ferasetli olmak 2. bilinçlenmek 3. varışlı olmak

bîrewerî *m* 1. anlayış 2. bilinçlilik 3. varışlılık 4. anı, hatıra, hatırat

bîrewer **kirin** *l/gh* bilinçlendirmek

bîrewertî *bnr* bîreweratî

bîrhatî *m* anı, hatıra

bîrker *rd* unutkan

bîrkerî *rd* unutkanlık

bîrname *m* andıç, muhtıra

bîrnebir *rd* bilinçsiz

bîrnebirî *m* bilinçsizlik

bîrok *rd* unutkan

bîrokî *rd* unutkanlık

bîrov *bj/m* sedef hastalığı

bîrsar *rd* unutkan

bîrsarî *rd* unutkanlık

bîrsivik *rd* hafızasız

bîrteng *rd* dar görüşlü
bîrtengî *m* dar görüşlülük
bîrtûj *rd* sivri zekâlı, akıllı
bîrzelalî *m* zihin açıklığı
bîsk *m* an, lahza ~ek bir an, bir süre, azıcık (zaman için) ~ek bîşûn de biraz bir
bîst *n* yirmi ~e~ yirmişer ~em (an jî ~emîn) yirminci ~o ~o yirmişer
bîter *m* sağlama, temin etme ~kirin sağlamak, temin etmek
bîtik *bj/m* gelincik, yılcık, arpacık
bîwar *mat/n* boyut
bîz *n* 1. tiksınme, iğrenti, iğrenme, kerahet 2. *mec* iştah, mide, yürek * bîzê wî li hev dikeve yüreği bulanıyor ~ê (yekî) jê çûn midesi bulanmak ~ê (yekî) li hev ketin midesi bulanmak ~ê (yekî) li hev xistin mide bulandırmak
bîzî *n* tiksinti
bîzî kirin *l/gh* tiksınmek
bîzok *rd* iğrenge, tiksinen
bîzokî *rd* iğrenge, iğrengece
bîzokîtî *m* iğrengeçlik
blok *m* blok
bloknot *m* bloknot
bluz *n* bluz
blûcîn *n* blucin
boa *zoo/n* boa
bobelat *m* afet, facia, felaket
bobelatjentî *rd/nt* felaketzede
bobelîsk *m* hortum (küçük fırtına)
bobîn *m* bobin

bocik *zoo/n* fino
boç *ant/m* kuyruk
boçik *ant/m* 1. kuyruk 2. *mec* izmarit * boçika cigareyê sigara izmariti
boçûn *m* münasebet
bodek *rd* budala
bodekî *m* budalalık
bodrûm *m* bodrum
boke *zoo/n* boğa
boks *m* boks
boksor *nd/nt* boksör
bomba *lşk/m* bomba ~ya atomê atom bombası ~ya bisaet (an jî bîdemjimêr) saatli bomba ~ya destan *lşk* el bombası ~ya mij sis bombası ~ya napalmê napalm bombası
bombardiman *m* bombardıman
bomba kirin *l/gh* bombalamak
bomik *rd* alık, aval
bomikî *rd* alıkça ~bûn alıklaşmak
bonbon *m* bonbon, şekerleme
bone *m* münasebet
bonfile *m* bonfile
bono *m* bono
bonservîs *m* bonservis
boq (I) *m* korno ~a nefîrê yuf borusu
boq (II) *n* bağ, demet, tutam
bor *m* 1. geçit (geçecek yer) 2. geçit, su geçidi
boran (I) *m* buhran, bunalım
boran (II) *m* boran, kar fırtınası
boran (III) *m* geçme, geçiş
borandin *l/gh* geçirmek

borangeh *m* güvercinlik
boraq *m* 1. sungu, bir adak türü 2. kurbanlık (hayvan)
bordo *rd/nd* bordo
borek *m* börek
borekfiroş *nd/nt* börekçi (satan kimse)
borekçêker *nd/nt* börekçi
borî (I) *m* boru ~**ya nefte** (yan jî **petrolê**) petrol borusu
borî (II) *m* 1. geçmiş, mazi 2. *rd* geçen (bu gün, ay ve yıl için kullanılır)
borîjen *nd/nt* borazan
borîn (I) *l/ngh* geçmek
borîn (II) *l/ngh* öğürmek
borîni *m* öğürtü
borse *m* borsa
bosî *bnr* pîso
bostan *nd/nt* bostan
bostanvan *nd/nt* bostancı
boş (I) *rd* bol ~ **bûn** bollaşmak
boş (II) *m* sürü (at, deve, sığır sürüsü için)
boşahî *m* bolluk
boşav *m* taşkın (su için)
bot *m* bot
botanik *m* botanik
boût *mat/n* boyut
boxçe *m* bohça
boxe *zo/n* boğa
boxesang *m* cendere, pres, men-gene ~ **kirin** preslemek
boxrî *m* burgu, vida ~ **kirin** vidadalamak
boyandin *l/gh* seçmek (yemek seçmek)

boyax *m* boya ~**a avî** *nd* sulu boya ~**a nefî** yağlı boya ~**a pêlavan** ayakkabı boyası ~**a por** saç boyası ~**a solan** ayakkabı boyası ~**a turnûsolê** turnusol boyası
boyaxane *m* boyahane
boyaxdar *rd* boyalı
boyaxkar *nd/nt* boyacı ~**ê pêlavan** (an jî **solan**) ayakkabı boyacısı
boyaxkarî *nd/nt* boyacı
boyaxker *bnr* boyaxkar
boyax kirin *l/gh* boyamak
boyaxkirî *rd* boyalı, boyanmış olan
boykot *m* boykot ~ **kirin** boykot etmek
boz *rd/nd* boz, kır * **hespê boz** kırat
boza *m* boza
boz bûn *l/gh* kirlaşmak (rengi kır olmak)
bozîkî *rd* bozca
branş *m* branş
brezilyayî *nd/rd* Brezilyalı
brîç *m* briç
brîfing *m* brifing
brîtanî *nd/rd* Britanyalı
bronş *bj/m* bronş
bronşît *bj/m* bronşit
bronz *m* bronz
bronzi bûn *l/gh* bronzlaşmak
broş *m* broş
broşûr *m* broşür
brûske *m* flaş
brut *m* brüt

budçe *m* bütçe ~**ya** gıştî gencl

bütçe

budîst *nd/nt* Budist

hudîzm *m* Budizm

bufe *m* büfe

bufevan *nd/nt* büfeci

buhran *m* buhran, bunalım

bulgarî *m* Bulgarca

bulten *m* bülten

bulvar *m* bulvar

bulxur *n* bulgur

burjuva *nd* burjuva

burjuvazî *m* burjuvazi

buro *m* büro, yazıhane ~**ya** diwîze

döviz bürosu ~**ya** saloxgeriyê

(yan jî îstîxbaratê) istihbarat

bürosu

burokrasî *m* bürokrasi

burokrat *nd/nt* bürokrat

burs *m* burs ~ **stendin** (an jî

girtin) burs almak

buruntî *m* tapu

bust *n* büst

buxar *m* buhar

buxr *m* buğu

bûcirk *rd* güdük

bûcirkî *rd* güdükçe ~ **bûn** güdük-

leşmek

bûcirkîti *m* güdüklük

bûdele *rd* budala

bûdeletî *m* budalalık

bûdelewari *h* budalaca

bûjî *m* buji

bûk *m* 1. gelin 2. *mec* bebek

(oyuncak bebek için)

bûkanî *bot/m* 1. gelincik 2. gelin-

lik

bûkantî *m* gelinlik

bûkik *bot/m* 1. gelincik 2. *bj*

gelincik, yilancık, arpacık

bûkîti *m* gelinlik

bûkoke *m* kukla

bûm *zo/nd* baykuş

bûmbar *m* bumber

bûn *m* 1. olma, oluş 3. oluşma 3.

doğma (dünyaya gelme)

bûn *l/ugh* 1. olmak 2. oluşmak 3.

doğmak (dünyaya gelmek) ~

ajal hayvanlaşmak ~ **alî** taraf

olmak ~ **alîkar** yardımcı olmak

~ **armanc** (an jî **hedef**) hedef

olmak ~ **asteng** engel olmak,

mani olmak ~ **av** su gibi olmak,

sırsıklam olmak ~ **ax** (an jî

xwelî) toprak olmak ~ **bera**

sahileşmek ~ **betlane** tatil

olmak ~ **civak** toplumlaşmak ~

çemçik kıkırdamak (ölmek) ~

çîroka quling (an jî **çîranok**)

yılan hikâyesine dönmek ~

deyndar borçlu olmak ~

damezirawe kurumlaşmak ~

dar mec kıkırdamak (ölmek) ~

dengî sızmak (sır tutulan şey-

lerin yayılması için) ~ **dîl** an jî

esîr) tutsak (veya esir) olmak ~

dost dost olmak ~ **germ** sıcak

olmak ~ **ecêb** garipleşmek ~

ferz farz olmak, şart olmak ~

germahî sıcak basmak (veya

bastırmak) ~ **gorî** kurban olmak

~ **guvah** (an jî **şahid**) tanık

(veya şahit) olmak ~ **hakim** 1)

egemen olmak, hâkim olmak 2)

yargıç olmak ~ **ibret** ibret olmak ~ **leşker** (an jî **esker**) asker olmak (**cihek**) **lê** ~ **taristan** (bir yer) zindan kesilmek (**cihek**) **lê** ~ **zîndan** (bir yer) zindan olmak (**cihek**) **li** (**yekî**) ~ **mîna zîndanê** (bir yer) zindan kesilmek ~ **malê** (**yekî**) mal olmak ~ **mirov** (an jî **meriv**) adam olmak, insanlaşmak ~ **nexweşê nav nivînan** yatalak olmak ~ **paşrew û pêşrew** halef selef olmak ~ **qurban** kurban olmak ~ **sedem** (an jî **sebeb**) sebep olmak, sebcbiyet vermek ~ **serwer** (an jî **hakim**) egemen olmak, hâkim olmak ~ **sibeh** şafak sökmek ~ **tetîl** tatil olmak ~ **tiryakiyê** (...) tiryakisi olmak ~ **vartan vartana** (**yekî**) virt etmek ~ **xwedî zarok û nevî** torun torba (veya torun tosun) sahibi olmak ~ **xwelî** kül olmak ~ **yekemîn** birinci olmak ~ **zende** ibret olmak

bûn derhûd *l/gh* kefil olmak

bûn endam *l/gh* üye olmak

bûnewer *fel/m* varlık

bûngeh *m* doğum yeri

bûn gilê *l/gh* pıhtılaşmak

bûn gincî *l/gh* pıhtılaşmak

bûn grûb *l/gh* gruplanmak

bûn hestî *l/gh* kemikleşmek

bûn hevbeş *l/gh* ortak olmak

bûn hevpar *l/gh* ortak olmak

bûn kefil *l/gh* kefil olmak

bûn kole *l/gh* köleleşmek

bûn moda *l/gh* moda olmak

bûn pawan *l/gh* tekelleşmek

bûn pêşkenî *l/gh* madara olmak

bûn piç *l/gh* piçleşmek

bûn pût *l/gh* putlaşmak

bûn qanûn *l/gh* yasalaşmak

bûn qayde *l/gh* kurallaşmak

bûn rastî *l/gh* sahilleşmek

bûn rêzik *l/gh* kurallaşmak

bûn sazî *l/gh* kurumlaşmak

bûn serserî *l/gh* serserileşmek

bûn tof *l/gh* kümelenmek

bûn xwedî *l/gh* sahip olmak, malik olmak

bûra *n* kayın, kayın birader (kocaya göre çşinin erkek kardeşi)

bûtik *m* tomurcuk, tomruk ~ **dan** tomurcuklanmak

bûtîk *m* butik

bûy *m* düğün

bûyer *m* olay, hadise

bûyî *rd* olmuş

bûyîn *m* 1. olma, oluşma 2. doğma, doğum

C

c, C *m* 1. Kürt alfabesinin üçüncü harfi

ca g 1. hele 2. bir * **ca em herin lê binêrim** bir gidip bakalım 3. *b* dikkat çekme ünlemi ~ **binêre!** baksana! ~ **binêrin!** baksanıza!

cacim *m* cicim (bir tür ince kilim)

caciq *m* cacık

cade *m* cadde ~ **ya mezin** ana cadde

cadû *nd/m* cadı

cadûtî *m* cadılık

cahil *rd* cahil ~ **ê hir** *rd* zırcahil

cahilane *h* cahilâne

cahilî *m* cehalet, cahillik

caîz *rd* caîz

cam *m* cam, sırça ~ **kirin** camlamak

cambaz *bnr* canbaz

camdar *rd* camlı

camedan *m* elbise dolabı

camekan *m* camekan, sergen, vitrin

camêr *rd/n* 1. cömert, eli açık 2. centilmen, kibar 3. bay, beyefendi 4. adam, adamcağız

camfiroş *nd/nt* camcı (satan kimse)

camid *m* nesne, obje

camidî *rd* nesnel

camî *m* cami

camker *nd/nt* camcı

camûs *zoo/n* manda

camxane *m* camekân, vitrin

can *n* 1. can, ruh 2. ten, et, vücut 4.

can, cici (yakınlık duygusu belirtten bir seslenme sözü) ~ **cîger**

cancığer ~ **cîger bûn** cancığer

olmak ~ **dan** (an *jî jê çûn*)

ruhunu teslim etmek ~ **jê re bi**

qurban be can kurban, can feda

~ **û cîger** cancığer ~ **û cîgera**

min canım cîgerim ~ **ê (yekî)**

aciz bûn canı sıkılmak ~ **ê**

(**yekî**) **aciz kirin** canını sıkmak

~ **ê (yekî)** **dixure** sırtı kaşınıyor

~ **ê min** canım, şekerim! ~ **ê xwe**

dan 1) can borcunu ödemek,

ölmek 2) canını vermek ~ **ê xwe**

filitandin (an *jî xelas kirin*)

canını korumak ~ **ê xwe** **teslim**

kirin ruhunu teslim etmek

canan *m* canan

canawar *nd/nt* canavar

canbaz *nd/nt* 1. cambaz, akrobat

2. *mec* hilekâr

canbazî *m* 1. cambazlık, akrobasi

2. *mec* hilekârlık

canberî *zoo/m* karides

canbêzar *nd/nt* fedai, serdengeçti

cancankî *rd* sevimli ~ **bûn** se-

vimlileşmek

candar *rd* canlı ~ **bûn** canlanmak

candarî *m* canlılık

canecan *rd* içli dışlı, samimi ~

bûn içli dışlı olmak

canfeda *nd/nt* fedai, serdengeçti

canfelat *nd/nt* cankurtaran

canê canê *h* içten, senli benli, sıkı fıkı, samimî ~ **bûn** senli benli olmak, sıkı fıkı olmak, ballı börekli olmak

canêcanetî *m* samimilik, samimiyet

canfida *bnr* canfeda

cangorî *m* feda ~ **kirin** feda etmek

canheştir *zoo/m* zürafa

canik *m* 1. hanım, hanımefendi 2.

hanımcık 3. kibar

canî, canîk *nd/nt* tay (at yavrusu)

canliber *rd* canlı

cansivik *rd* 1. atik, çevik, hızlı 2.

içi tez, tez canlı

caxelas *nd/nt* cankurtaran

canzer *rd* biktıran, usandıran, verem eden

canzerî *m* 1. sarılık hastalığına tutulmuş olan 2. *rd* çok acı ve kahr çekken 3. bıkmış, usanmış olan

canzerî bûn *l/gh* 1. sarılık hastalığına tutulmak 2. çok acı ve kahr çekmek 3. bıkmak, bıkip usanmak

canzerî kirin *l/gh* 1. birine çok acı ve kahr çektirmek 2. biktırmak, biktırıp usandırmak 3. *mec* birini verem etmek

car (I) *m* 1. kez, kere, defa, sefer 2. kat, misil (nicelikçe kez, defa) 3. el, parti (iskambil oyununda) 4. bazen * **car heyê ku mirov** ... bazen olur ki insan... ~ ~ (an jî ~ ~an) *h* bazen, bazı, ara sıra (veya arada sırada), zaman zaman ~ **carinan** *h* bazı, bazı seyrek ~

din 1) gene, yine 2) tekrar ~ **heyê** *h* bazen ~ **jî caran** günlerden bir gün, bir zamanlar ~ **zane** *h* bazen ~a **paşî** son defa, son kez ~a **peşîn** (an jî ewilî) ilk defa, ilk kez, ilk sefer, ilkin ~**ek** 1) bir defa, bir kere 2) *mec* bir, bir kez, bir kere ~**eke din** 1) bir daha 2) bir daha (hiçbir zaman) 3) tekrar, tekrardan, yeniden ~**eke din jî** 1) bir kez daha 2) gene de

car (II) *mat/n* 1. çarpma, vurma

2. çarpı (matematikte x işaretinin adı) ~ **kirin** *mat* çarpmak

caran *mat/m* 1. çarpma 2. çarpı (matematikte x işaretinin adı) 3.

eder (çarpmada) * **pênc caran pênc bîst û pênc dike** beşi beşle çarparsan yirmi beş eder

carandin *l/gh* 1. tekrarlamak, tekrar etmek, incelemek 2. *mat* çarpmak

carandî *rd* tekrarlanmış, mükerrer, incelemeli

carane *mat/m* çarpma

carcarok *rd/nt* yaygaracı

carcarokî *m* yaygaracılık

carecar *m* yaygara

carinan *h* 1. bazen, ara sıra (veya arada sırada), arada bir 2. vakit vakit, zaman zaman, kimi zaman

cariye *m* cariye, halayık

carî kirin *l/gh* durulamak

car kirin *l/gh* çarpmak (matematik için)

çaş *n* sığa

çaşık *n* sığa

catirî *bot/m* kekik
 caw *n* dokuma, pamuk bezi
 cawîdan *rd* ebedî
 cawîdanî *m* ebedilik
 cax *n* parmaklık, korkuluk
 caxik *m* ızgara (üzerinde ızgara yapılan)
 caz *mzk/m* caz
 cazgîr *rd* cazgîr
 cazîb *rd* cazîp
 cazîbe *m* cazîbe
 cazîbedar *rd* cazîbeli
 cazû *bnr* cadû
 ceban *rd/nt* dönek
 cebanî *m* hortlak ~ bûn hortlamak
 cebanîti *m* döneklik
 cebar *nd/nt* kırıkçı, sınıkçı
 cebarî *m* kırıkçılık, sınıkçılık
 cebilandin *l/gh* karmak
 cebilxane *lşk/m* cephane
 cebirandin *l/gh* kaynatmak (kırık, çatlak kemik, metal vb. için)
 cebirîn *l/gh* kaynamak (kırık, çatlak kemik için)
 cebr *m* cebir
 cedû *m* 1. cadî 2. büyü
 cedûker *nd/nt* büyücü
 cedûkerî *m* büyücülük
 cedwel *m* cetvel
 cefa *m* cefa ~ kişandin cefa çekmek
 cefen *m* fabl
 cefilandin *l/gh* ürpertmek
 cefilîn *l/gh* ürpermek
 ceger *ant/m* ciğer, karaciğer
 ceh *bot/n* arpa
 cehalet *m* cehalet
 cehd *m* çaba, gayret ~ kirin çabalamak, gayret etmek
 cehdandin *l/gh* çabalamak

cehenem *m* cehennem ~ li te kirî
 canın cehennemc
 cehf *m* posa
 cehimîn *l/gh* gebermek, zıbarlamak
 cehni *nd/nt* tay (at yavrusu)
 cehş *n* sipa
 cehşik *n* sipa
 cehter *bot/m* kekik
 cejn *m* bayram ~a hev pîroz kirin bayramlaşmak ~a Remezanê Ramazan Bayramı, Şeker Bayramı ~a Qurbanê Kurban Bayramı
 Cejna Sersalê *nd* yılbaşı bayramı, Noel
 cejnane *m* bayramlık
 celad *nd/nt* cellât
 celd *m* cilt ~ kirin ciltlemek
 celdkar *nd/nt* ciltçi
 celdkarî *m* ciltçilik
 celeb (I) *n* çeşit, tür, cins ~ bi ~ türlü türlü ~ ~ çeşit çeşit
 celeb (II) *n* sürük (satmak için pazara götürülen hayvan)
 celp *hq/m* celp ~ kirin celp etmek
 celpname *hq/m* celpname
 celse *hq/m* celse, duruşma, oturum
 celxe *m* yiv * celxeyên qaqot kafatasının yivleri
 cem (I) *nd* 1. yan * li cem min sê kes hene yanımda üç kişi var 2. kat, nız
 cem (II) *ol/m* cem ~ girê dan cem bağlamak, cemetmek
 cemaet *m* cemaat
 cemawer *n* kitle, yığın, ahali
 cemawerî *rd* kitlesel

cemed *m* buz ~ **girtin** buzlanmak

cemedan *m* kefiye

cemeddank *m* buzluk, buz koyma yeri

cemedgeh *m* buzluk, buz koyma yeri

cemedşiken *m* buzkıran

cemedxane *m* buzhane

cemidandin *l/gh* 1. soğutmak, soğuklaştırmak 2. dondurmak 3. üşütmek

cemidin *l/ngh* 1. soğumak, soğuklamak 2. donmak 3. üşümek

cemisandin *l/gh* pıhtılaştırmak

cemisîn *l/ngh* pıhtılaşmak

cemre *m* cemre

cemser *erd/m* kutup ~ **nîşan dan** kutuplanmak

cemserî *rd* kutupsal

cemxane *m* cemevi

cenabet *rd* cünüp

cenan *nd/nt* 1. ekici 2. yetiştirici 3. yarıcı (sebze, meyve ve tütün için)

cenanî *m* 1. ekicilik 2. yetiştiricilik 3. yarıcılık

cenaze *n* cenaze ~ **hildan** cenaze kaldırmak

cencer *m* makara (araç için)

cendek *n* 1. beden, gövde 2. ceset, cenaze 3. ölü, mevta

cendere *m* cendere, pres (üzüm vb. şeyleri sıkma için)

cendirme *lşk/n* jandarma

cenet *m* cennet

ceng *m* savaş, harp ~ **kirin** savaşmak

cengawer *nd/nt* cengâver, savaşçı

cengawerî *m* cengâverlik, savaşçılık

cenge *n* 1. iri parça, parça et 2. parça, lime 3. kıyım ~ ~ **kirin** 1) lime lime etmek

cengeker *nd/nt* kıyıcı (kıymak işini yapan)

cengekerî *m* kıyıcılık

cenge kirin *l/gh* 1. çentiklemek, çentmek (ince doğramak) 2) doğramak (et doğramak) 3) kıymak

cengene *nd/nt* Çingene, Roman

cenîqandin *l/gh* 1. irkiltmek 2. ürkütmek

cenîqîn *l/ngh* 1. irkilmek 2. ürk-mek, şıramak

cenîn *n* cenin

cephe *n* cephe

cer *m* vida ~ **kirin** vidalamak

cerah *nd/nt* cerrah, operatör

cerahî *m* 1. cerrahlık, operatörlük 2. *rd* cerrahî

cerbader *m* tomavida

cercere *m* düven

cerd *m* baskın ~ **kirin** baskın yapmak

ceres *m* zil

cereyan *m* 1. elektrik (akımı) 2. cereyan (hava akımı) ~ **kirin** cereyan etmek

ceriban *wj/m* deneme

ceribandin *l/gh* denemek, sınamak

ceribîn *l/ngh* denenmek, sınanmak

ceriye *m* pres ~ **kirin** preslemek

ces *m* alçı

cesaret *m* cesaret, cesurluk ~ **kirin** cesaret etmek

cesed *n* ceset

cest *bnr* ceste,
 ceste *ant/n* beden, vücut
 cesti *rd* bedenî, bedensel
 cesûr *rd* cesur, cesaretli
 cesûrî *m* cesurluk, cesaretlilik
 cesûs *nd/nt* casus
 cesûsî, cesûstî *m* casusluk
 cew *n* keski
 cewab *m* cevap ~ **dan 1**) cevap
 vermek 2) karşılık vermek
 cewar *m* tulum (cnstrümanı)
 cewdik *n* matara
 cewenke *n* matara
 cewêz *n* kırkıcı
 cewher *n 1.* cevher, gevher 2. *fel/m*
 töz
 cewherdar *rd* cevherli
 cewî *m 1.* çam sakızı 2. tutkal ~
 kirin tutkallamak
 cew kirin *l/gh* kırmak
 cewr, cewrik *n* cnik (köpek yav-
 rusu için)
 ceza *n* ceza ~ **girtin** (an jî stendin)
 ceza almak ~ **kirin** cezalandır-
 mak ~ **kişandin** ceza çekmek ~
 lê birîn hüküm vermek, mah-
 kûm etmek ~ **xwarin** hüküm
 giymek ~ **yê hepsê** hapis cezası
 ~ **yê pereyan** para cezası
 cezakirî *rd* cezalı, cezalandırılmış
 olan
 cezawxwarî *rd* hükümlü, mahkûm
 cezaxane *m* cezaevi
 cezaxwarî *rd/nd* cezalı, mahkûm
 cezaxwarîti *m* mahkûmiyet
 cezayirî *rd/nd* Cezayirli
 cezb *m* cezbe

cezbehalî *rd* cezbeyle tutulmuş
 olan ~ **bûn** cezbelenmek, cez-
 beye tutulmak
 cezwe *m* cezve
 cêb *m* cep
 cêlefek *m* çene kemiği, alt çene
 kemiği
 cênîk *ant/n 1.* şakak 2. favori (cr-
 kek favorisi)
 cêr *n* testi
 cêrî *m* cariye, halayık
 cewî, cewîk *nd/rd* ikiz
 cibe *m* cüppe
 cibil *rd/nd* züğürt, meteliksiz
 cibiltî *m* züğürtlük
 cidiyet *m* ciddiyet
 cidî *rd* ciddi ~ **bûn** ciddi olmak
 cidîbûn *m 1.* ciddilik 2. ciddileş-
 me, ciddi olma
 cidî bûn *l/gh* ciddileşmek, ciddi
 olmak
 cidîbûnî *m* ciddilik
 cidîti *m* ciddilik
 cigare *m* sigara ~ **kişandin** sigara
 içmek
 cigarekêş *nd/nt* sigara tiryakisi
 cih (I) *m* ark, kanal (su arkı)
 cih (II) *n 1.* yer 2. yer, mekân,
 makam 3. mevki 4. iz (yara, bere
 ve diğer şeyler için) 5. yatak ~
dan yer vermek ~ **girtin** yer al-
 mak ~ **veqetandin** yer ayırtmak
 ~ **xweş kirin** zemin hazırlamak
 ~ **ek bir yer ~ ekî we pê neêşe**
 yağ bal olsun ~ **ê beredayî 1)** boş
 yere, boşuna 2) pisi pisine, boku
 bokuna ~ **ê bêhdanê** dinlenme
 yeri ~ **ê dehl û dêş** balta girmeye

miş orman ~ē edebē (yan jî he-
yayē) edep (veya ut) yeri ~ē kēf
û seyranē güllük gülistanlık ~ē
lê çebûnē (yan jî hatin dinē)
doğum yeri ~ē lixwekirina kin-
can soyunma yeri ~ē nan geçim
kapısı ~ē şewatē yangın yeri ~ē
tune yok yere

cihderk *m* 1. kaynak, pınar 2. kay-
nak 3. çıkak, mahreç, çıkış yeri
cihê *rd* 1. ayrı 2. ayrı, başka (türlü)
3. farklı, değişik ~ 1) ayrı ayrı
2) başka başka

cihê bûn *l/gh* ayrılmak

cihêbûnî *m* 1. ayrılık 2. ayrımlık

cihêbûyî *rd* 1. ayrık 2. ayrı, ayrıl-
mış olan

cihê kirin *l/gh* 1. ayırmak 2. ayır-
mak, ayırt etmek

cihêreng *rd* 1. değişik, farklı 2.
başka ~ **bûn** 1) farklılaşmak 2)
başkalaşmak

cihêrengî *m* 1. değişiklik, farklılık
2. başkalık ~ **kirin** *mec* yenilik
yapmak

cihêtî *m* 1. fark, farklılık 2. ayrılık,
ayrılış 3. ayırım 4. ayrılık, ihtilaf
~ya **ramanî** (yan jî **fikrî**) fikir
ayrılığı

cihêtname *m* pusula (yön tespit
aracı)

cihêwaz *rd* 1. ayrı, başka (türlü) 2.

farklı, değişik 3. ayrımlı, farklı

cihêwazî *m* 1. ayırım, farklılık 2.
ayrılık, ihtilaf 3. ayırtı, nüans

cihêwazîti *m* 1. ayrımlık, ayırım-
cılık, farklılık 2. değişiklik

cihêz *n* çeyiz

cihik *m* akaç

cihimandin *l/gh* gebermek

cihimîn *l/gh* gebermek * **bici-
hime** canın cehenneme

cihî *rd* yerel, lokal

cihkî *rd* yerel, lokal, mahalli ~
bûn yerelleşmek ~ **kirin** yerel-
leştirmek

cihnişîn *m* yerleşim

cihnuma *m* pusula (yön tespit
aracı)

cihok *m* akaç, ark, kanal

cihû, **cihûd** *nd/rd* Yahudi

cihûkî *m* Yahudice

cihûti *m* Yahudilik

cihwar *n* mekân ~ **bûn** yerleşmek
~ **kirin** yerleştirmek

cil (I) *m* çuha (yük hayvanlarının
sırtına atılan bez)

cil (II) *n* 1. giysi, elbise 2. giyecek
3. çamaşır 4. çul ~ **lê kirin** giy-
dirmek ~ **û berg** giysi, giyecek
~ **û cor** öteberi ~ **û gîredan**
giyim ~ **û kînc** giysi, giyecek,
üst baş ~ **ên xwe avêtin** üstünü
değiştirmek ~ **ên xwe derxistin**
elbiselerini çıkarmak, üstünü
çıkarmak ~ **ên xwe li xwe kirin**
(an jî **wergirtin**) üstünü giymek
~ **ên xwe vêxistin** soyunmak

cildank *m* elbise dolabı

cilê şevê *nd* gecelik

cilêt *m* jilet ~ **kirin** jiletlemek

cilê zavatiyê *nd* damatlık

cilik *m* çuha (yük hayvanlarının
sırtına atılan bez)

cilq *rd* cılk ~ **bûn** cıklaşmak ~
kirin cılk etmek

cils *m* alçı

cilşo *nd/nt* çamaşırcı, yıkayıcı (cl-bise yıkan kimse)

cilşok *m* çamaşır makinesi

cilwergirti *rd* giyinik

cimbiş *m* cümbüş

cimcim *n* kafatası

cimeime *m* bataklık, bataklık

cimelik *m* cibinlik

cimhûrk *m* cumhur

cin *nd/nt* cin ~ **lê xistin** (an **jî dan**)

cin çarpmak

cinaq *m* lades

cinawir *nd/nt* canavar

cincilandin *l/gh* arıtmak

cincilî *rd* duru

cincilîn *l/gh* arınmak, durulmak

cincirandin *l/gh* ezmek, baskı uygulamak

cincirîn *l/gh* ezilmek (baskı görmek)

cincirî *m* hamak

cindar *nd/rd* cinci

cinê *m* pamuk toplama ~ **kirin** pamuk toplamak

cinên *nd/nt* ırgat (pamuk ırgatlığı için)

cinênî *m* ırgatlık

cinigîn *l/gh* somurtmak

ciniqandin (I) *l/gh* sıçratmak, ürkütmek

ciniqandin (II) *l/gh* süslemek (daha çok çocuk şeyleri için)

ciniqîn (I) *l/gh* sıçramak, ürkemek

ciniqîn (II) *l/gh* süslenmek

cins *m* 1. cins, tür 2. cins

cinsiyet *m* cinsiyet

cinsî *rd* cinsel, seksüel

cinsîtî *m* cinsiyet

cinûs *rd* pis (iğrenilen şey)

cipcandar *rd* capcanlı

cipcemidî *rd* sopsoğuk

cipcihê *rd* 1. apayrı 2. bambaşka

cipciwan *rd* 1. güpgüzel 2. gepgenç

cipcuda *rd* 1. apayrı 2. bambaşka

cir *m* huy

cirbû *zoo/n* kır faresi

circir *rd* sıkışık (yer kalmama, çok sıkışık olma)

circirandin *l/gh* sıkıştırmak (dar bir yere sığdırmak)

circire *rd* sıkışık (yer kalmama, çok sıkışık olma)

circiretî *m* sıkışıklık

circirîn *l/gh* sıkışmak (dar bir yere zorla sığmak)

circirok *nd/nt* şamatacı, yaygaracı

circirokî *m* yaygaracılık

circirtî *m* sıkışıklık

cird *zoo/m* lağım faresi

cirdik *n* çingil ~**ek mec** bir avuç

cirdî xezal *zoo/nd* kanguru

cirdon *zoo/m* lağım faresi

cirecir *m* yaygara

cirîd *m* cirit ~ **avêtin** cirit atmak

cirîdbaz *nd* ciritçi

cirîn *l/gh* olmak, oluşmak, cereyan etmek

cirm *hiq/m* cürüm, suç

cirn *m* kurna, yalak

cirnexweş *rd* 1. huysuz (huyu kötü kimse) 2. *argo* gıcık

cirnexweş bûn *l/gh* huysuzlaşmak, tersleşmek

cirnexweşî *m* huysuzluk

cirnik *n* yalak (musluklar için)

cirnîs *zoo/m* timsah

cisn *n* 1. cins, tür 2. soy (iyi ve üstün nitelikleri olan) 3. nesil

civak *m* toplum ~a **berxwarîne** tüketim toplumu ~a **sivîl** sivil toplum

civakî *rd* toplumsal, sosyal ~**aborî** sosyoekonomik ~**çandî** sosyo-kültürel ~**zimanzanî** *m* sosyalengüistik

civakî bûn *l/gh* sosyalleşmek, toplumsallaşmak

civakî kirin *l/gh* toplumsallaştırmak, sosyalleştirmek

civaknas *nd/nt* sosyolog, toplum bilimci

civaknasî *m* sosyoloji, toplum bilim

civakparêz *nd/nt* sosyalist, toplumcu

civakparêzî *m* sosyalizm, toplumculuk

civakzan *nd/nt* sosyolog, toplum bilimci

civakzanî *m* sosyoloji, toplum bilimi

civan (1) *m* 1. toplantı, randevu 2. *mat* toplama

civandin *m* 1. toplama 2. yığma

civandin *l/gh* 1. toplamak 2. yığmak * **pîr û kal li vir civandin** yaşlıları buraya yığdılar

civandî *rd* toplu (toplanmış olan)

civangeh *m* toplantı yeri, meclis

civarî *m* 1. birikim 2. birikim, tasarruf

civat *m* 1. topluluk, cemaat 2. konsey, meclis ~a **giştî** (yan jî ge-

lemper) genel kurul ~a **şaredariyê** (yan jî **belediyeyê**) belediye meclisi ~a **wezîran** bakanlar kurulu ~a **yelmûman** fener alayı

civirandin *m* geliştirmek

civirandin *l/gh* geliştirmek

civirî *rd* gelişmiş

civirîn *l/gh* 1. gelişmek (büyüyüp boy atmak, yetişmek) 2. gelişmek, serpmek

civirîner *rd* geliştirici

civitandin *l/gh* büzülmesine neden olmak

civîtî *rd* büzük

civîtin *l/gh* 1. büzülmek, kasılmak 2. ufalmak (giysi vb. şeyler için)

civîn *m* 1. toplantı 2. toplanma ~a **asta bilind** zirve (veya doruk) toplantısı ~a **çapemeniyê** basın toplantısı ~a **giştî** (yan jî **gelemper**) genel kurul ~a **gopîtî** zirve (veya doruk) toplantısı ~a **pevreyî** birleşik oturum ~ **pêk anîn** (an jî **çê kirin**) toplantı gerçekleştirmek (veya yapmak)

civîn *l/gh* toplanmak

ciwan *rd* 1. genç 2. güzel 3. yakışıklı 4. *nd* gençlik ~**ên nûrabûyî** yeni gençlik, şimdikiler ~ **bûn** 1) genç olmak, gençleşmek 2) güzel olmak, güzelleşmek ~ **kirin** 1) gençleştirmek 2) güzelleştirmek

ciwanga *n* tosun

ciwanik *m* 1. hanım, hanımefendi 2. hanımcık 3. kibar

ciwanî *m* 1. gençlik 2. güzellik

ciwankar *nd/nt* estetikçi

ciwankarî *m* estetik
ciwankarîti *m* estetikçilik
ciwanker *rd* güzelleştirici
ciwanmêr *rd/n* 1. cömert, centilmen, kibar 2. babacan
ciwanmêrî *m* 1. cömertlik, centilmenlik, kibarlık 2. babacanlık
cixare *m* sigara ~ **kişandin** sigara içmek
cixaredank *m* sigaralık (sigara yeri için)
cixarekêş *rd* sigara tiryakisi
cixiz *nd/rd* mızıkçı, oyunbozan,
cixizî *m* mızıkçılık, oyunbozanlık
ciz *b* cıs (çocuk dilinde)
cizbe *bnr* cezbe
cizbehalî *bnr* cezbehalî
cizdan *n* 1. cüzdan 2. cüzdan, kimlik kartı
cizdanrevandek *bnr* cizdanrevandok
cizdanrevandok *nd/nt* kapkaççı, cüzdanı kapıp
cizdanrevandokî *m* kapkaççılık
cizû *m* cüz
cizûbend *m* cilt ~ **kirin** ciltlemek
cizûbendkar *nd/nt* ciltçi
cizûbendkarî *m* ciltçilik
cî *bnr* cih
cîb *m* cip
cîger *ant/m* ciğer
cîhan *m* cihan, dünya
cîhanî *rd* dünyevi
cîhaz *m* cihaz, aygıt
cîla *m* cila ~ **kirin** cilalamak
cîladar *rd* cilalı
cîlaker *nd/nt* cilacı
cîld *m* cilt

cîlwe *m* cilve, kur ~ **kirin** cilve yapmak
cîlwedar *rd* cilveli
cîlwekar *m* cilveli
cîlwekarî *m* cilvelilik, flört
cîmnastik *m* jimnastik
cîn *m* cin (alkol türü)
cînar *nd/nt* komşu
cînartî *m* komşuluk
cînavk *rz/m* adil, zamir ~ **a kesîn** *rz* şahıs zamiri ~ **a şanîdanê** (yan jî **îşarkî**) işaret zamiri ~ **ên xwedîtiyê** iyelik zamirleri
cîran *bnr* cînar
cîrax *m* sergi (yaygı, kilim)
cîro *m* ciro ~ **kirin** ciro etmek
cîsm *n* cisim
cîsmanî *rd* cismani
cîtî *n* tike
cîwa *kim/m* cıva
cîwate *m* cıvata
cobar *erd/m* dere
cografî *rd* coğrafi
cografya *m* coğrafya
cografyanas *nd/nt* coğrafyacı
cografyazan *nd/nt* coğrafyacı
col *m* sürü (küçükbaş hayvan sürüsü)
colane *m* salıncak
comerd *rd* cömert
comerdî *m* cömertlik
conega *n* tosun
conî *n* n dibek
cop *n* cop
çoş *m* çoş, galcyan ~ **bûn** çoşmak ~ **kirin** çoşturmak ~ **û xiroş** çoşku, heyecan
çoşandin *l/gh* çoşturmak
çoşdar *rd* 1. coşkun 2. *mec* ateşli

çoşdarî *m* coşkunluk

coşî *m* coşku

coşîn *l/gh* coşmak

cot *rd* 1. çift (tek karşıtı) 2. *n* çift (çift sürme için) ~ **bûn** 1) çiftleşmek 2) çiftleşmek (cinsel ilişki için) 3) eşleşmek ~ **kirin** 1) çiftleştirmek 2) çiftleşmek (erke ve dişi bir araya gelmek) 3) eşlemek 4) çift sürmek

cotar *nd/nt* 1. çiftçi 2. çift süren

cotgeh *m* çiftlik

cotkanî *m* tekme (hayvan tekmesi için)

cotkar *nd/nt* çiftçi

cotkarî *m* çiftçilik

cotmeh *m* ekim (ay)

cotyar *bnr* cotkar

cuda *rd* 1. ayrı 2. ayrı, başka 3. değişik, farklı ~ **bûn** 1) ayrılmak 2) farklılaşmak ~ ~ 1) ayrı ayrı 2) başka başka ~ **kirin** 1) ayırmak 2) ayrı tutmak 3) ayırt etmek

cudagirtî *rd* ayrıcalıklı ~ **bûn** muaf olmak

cudahî *m* 1. ayırım, fark 2. ayrılık 3. değişiklik, farklılık ~ **bûn** ayırmak, farklılaşmak ~ **kirin** ayırım yapmak ~ **ya nî-jadî** ırk ayrımı ~ **ya ramanî** (yan jî fikrî) fikir ayrılığı

cudahîker *nd/nt* ayrımcı

cudahîkerî *m* ayrımcılık

cudahîti *m* ayrımlık, ayrılık

cudahîxwaz *nd/nt* ayrımcı

cudahîxwazî *m* ayrımcılık

cudakar *nd/nt* ayrılıkçı

cudakarî *m* ayrılıkçılık

cudatî *m* 1. ayırım, fark 2. farklılık

cudaxwaz *nd/nt* ayrılıkçı

cudaxwazî *m* ayrılıkçılık

cudayî *bnr* cudahî

cumhûriyet *m* cumhuriyet

cur, **cure** *n* cins, çeşit, tür ~ **bi** ~ türlü türlü, çeşitli ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü

curedar *rd* türlü

curet *m* cüret ~ **kirin** cüret etmek

curetkar *rd* cüretkâr

cureyî *rd* sosyal

cuz *m* cüz

cuzam *bj/m* cüzam ~ **bûn** cüzam olmak

cuzamî *rd* cüzamlı

cuzdan *n* cüzdan ~ **ê** bankayê banka cüzdanı ~ **ê** hesab (an jî hesaban) hesap cüzdanı ~ **ê** pereyan para cüzdanı

cûc *n* çük, pipi (çocuk dilinde)

cûce *rd* cüce

cûcîk *n* çük, pipi (çocuk dilinde)

cûco *n* çük, pipi (çocuk dilinde)

cûm *n* çiğnem, çiğnemlik ~ **bûn** çökmek (yapılar için)

cûmicelat **bûn** *l/gh* sır olmak (ortadan kaybolmak), sıra kadem basmak

cûmker *nd/nt* dokumacı

cûmkerî *m* dokumacılık

cûn *rd* kırçıl, kurşuni

cûnekî *rd* kırçıl

cûnta *m* cunta

cûntaparêz *nd/nt* cuntacı, cunta savunucusu

cûntaparêzî *m* cuntacılık

cûr *n* koruk

cûtin *m* çiğneme

cûtin *l/gh* çiğnemek

Ç

ç, Ç *m* Kürt alfabesinin dördüncü harfi

çaç *n* göz (çocuk dilinde)

çaçan *nd/rd* Çeçen

çaçanî *m* Çeçence

çaçankî *m* 1. Çeçence 2. *rd/h* Çeçenlere özgü veya yaraşır bir biçimde

çaçûl *rd* şarlatan

çaçûlî *m* şarlatanlık

çadır *m* çadır ~ danîn çadır kurmak

çak *rd* iyi

çakbîn *rd* iyimser, optimist ~ bûn iyimser olmak

çakbînî *m* iyimserlik, optimizm

çakêt *n* ceket

çaksazî *m* reform

çakûç *n* çekiç

çal (I) *m* (ç kalın okunur) 1. çukur 2. sarpın, kuyu (tahıl kuyusu)

çal (II) *m* 1. akıtma 2. *rd* alaca, benekli

çalak *rd* 1. etkin, faal, aktif 2. atak, atılgan 3. canlı, kıpırdak, hareketli

çalakandin *l/gh* 1. etkinleştirmek, aktifleştirmek 2. atikleştirmek, çevikleştirmek

çalakatî *fel/m* 1. eylemcilik 2. etkincilik

çalak bûn *l/gh* 1. etkinleşmek, aktifleşmek 2. atikleşmek, çevikleşmek

çalakdar *nd/nt* eylemci, aktivist

çalakdarî *m* eylemcilik, aktivizm

çalakî *m* 1. etkinlik, aktiflik 2. etkinlik, faaliyet 3. eylem

çalakîker *nd/nt* eylemci

çalakîkerî *m* eylemcilik

çalakîsaz *nd/nt* eylemci

çalakîsazî *m* eylemcilik

çalik *m* (ç kalın okunur) 1. çukur, çukureuk 2. çukur, gamze 3. oylum

çaltik *m* (ç kalın okunur) çukur

çam *bot/m* çam

çamûr *m* çamur ~ bûn çamurlaşmak

çamûrokî *rd* çamurumsu, çamur gibi

çan *m* çan

çanax *m* çanak

çañç *m* 1. posa 2. süzüntü

çand *m* ekin, kültür

çandhez *rd* kültürsever

çandin *m* 1. ekim, ekme 2. dikim, dikme (bitki için) 3. tarım, ziraat 3. doğrama (ekmek ve benzeri şeyler için)

çandin *l/gh* 1. ekmek (tohum ekmek) 2. dikmek (bitki için) 3.

doğramak (ekmek ve benzeri şeyler için)

çandinî *m* 1. ekim, ekin 2. tarım, ziraat

çandiyar *nd/nt* tarımcı

çandiyarî *m* tarımcılık

çandî *rd* 1. ekili 2. kültürel

çandyar *m* kültürlü

çandyarî *m* kültürlülük

çap (I) *m* şinik, yarım ölçek

çap (II) *m* 1. çap 2. çap, kalibre 3. *mat* kutur

çap (III) *m* 1. baskı, bası 2. basım ~ **kirin** 1) baskı yapmak 2) basmak

çapberî *m* taş baskı, taş basması

çapder *nd/nt* matbaacı

çapderî *m* matbaacılık

çapemenî *m* basın, medya

çaper *nd/nt* 1. basıcı 2. *m* yazıcı, printer

çaperî *m* basıcılık

çapger *bnr* çaper

çapgir *rd* büyük çaplı, çaplı

çapik *rd* 1. çabuk (yavaş karşıtı) 2. hızlı, seri, tez 3. atik, çevik

çapker *nd/nt* basıcı, baskıcı

çapkerî *m* basıcılık, baskıcılık

çaplık *bnr* çarlepik

çaplûs *nd/nt* dalkavuk

çaplûsî *m* dalkavukluk ~ **bûn** dalkavuklaşmak

çapmezin *rd* büyük çaplı

çapxane *m* basımevi, matbaa

çapxanevan *nd/nt* matbaacı

çapxûn *rd* hamarat

çaq *ant/n* bacak

çaqot, **çaqotik** *n* 1. bacak, paça 2. paçe (aş, yemek için)

çaqrût *rd* baldırı çıplak

çar *n* dört ~ **kenar** dörtkenar ~ **alî** dört taraf ~ **em** (an *jî* ~ **emîn**) dördüncü ~ **emî** (an *jî* ~ **emînî**) dördüncülük

çarçik *m* 1. kare, dördül 2. dörtkenar 3. ağ (pantolonun veya külotun apış arasına gelen yeri)

çarçove *m* çerçeve ~ **kirin** çerçevelemek

çardar *m* sedye

çardax *m* çardak

çardeh *n* on dört

çare *m* çare, çözüm ~ **dîtin** çare bulmak

çarek *bnr* çarek

çarenûs *m* alın yazısı, yazgı, kader

çareserbûn *m* çözülme, hal olma

çareser bûn *l/gh* çözülmek, hal olmak

çareserî *m* çözüm **jê re** ~ **dîtin** (bir şeye) hal yolu bulmak

çareserker *nd/nt* çözücü, çözümleyici

çareserkirin *m* çözme, halletme

çareser kirin *l/gh* çözmek, halletmek

çarek *rd* çeyrek

çargavê *m* dörtal, ilgar

çargavkî *h* dörtala

çargoşe *m* 1. dört köşe, dörtgen 2. kare, dördül

çarik *m* (ç kalın okunur) tülbent, başörtüsü

çarîk *bnr* çarek

çarîn *wj/m* 1. dörtlük 2. dördül, rubai

çarkenar *mat/m* 1. dörtgen 2. firdolayı

çarlepk *m* emekleme **bi** ~**ê** **çûn**
emeklemek

çarmedor *n* 1. dört taraf, dört et-
raf, firdolayı 2. *h* çepeçevre

çarmend *rd* dörtlü

çarmêrkî *m* bağdaş ~ **rûniştin**
bağdaş kurmak

çarmix *m* çarmih

çarneçar *h* ister istemez

çarnikar *n* 1. dört taraf, dört etraf,
firdolayı 2. *h* çepeçevre

çarox *m* çarık

çarriyan *m* dört yol

çarşem *m* çarşamba

çarşev *m* çarşaf

çarşî *m* çarşı ~**ya** **binerdê** yer altı
çarşısı ~**ya** **sergirtî** kapalı çarşı

çarwe *mzk/m* zil (parmaklara
takılan için)

çaryek *bnr* çarek

çata rê *nd* sapak, yol ayrımı, yol
kavşağı

çav *ant/n* (ç kalın okunur) 1. göz
2. çav (bakış, görüş) 3. göz
(nazar) ~ **berdan** (...) göz dik-
mek, göz koymak ~ **çar**
hilkirin gözünü dört açmak ~
dan göze gelmek (göz doldur-
mak) ~ **germ kirin** şekerleme
yapmak ~ **hûr kirin** (gözünü)
kısmak ~ **jê re hatin** göze
gelmek (nazar değmek) ~ **kirin**
göz kırmak (gözle işaret
etmek) ~ **lê gerandin** göz
gezdirmek ~ **lê girtin** göz yum-
mak, görmezlikten gelmek ~ **lê**
ketin 1) göz ilişmek 2) göz
değmek, nazar olmak ~ **lê kirin**

1) görüp istemek 2) özenmek ~
niqandin (an **jî miçandin**) göz
kırmak (göz kapağını açıp ka-
pamak) ~ **pê de bûn** gözü
arkada kalmak ~ **şikandin** göz
kırmak (gözle işaret etmek) ~
tirsandin göz korkutmak, göz
dağı vermek ~ **vekirin** göz
açmak ~ **zûr kirin** (gözünü)
kısmak ~**ê** (**yekî**) **jê têr bûn**
gözü doymak ~**ê** (**yekî**) **pê**
ketin gözüne ilişmek ~**ê** (**yekî**)
qewartin gözünü oymak ~**ê** **te**
ronî be gözün aydın ~**ê** (**yekî**)
tirsîn gözü korkmak ~**ê** (**yekî**)
werimîn gözü şişmek ~**ê** **xwe**
baş vekirin gözünü dört açmak
~**ê** **xwe germ kirin** kestirmek
~**ê** **xwe girtin** göz yummak

çavbel *rd* 1. lokma göz, lokma
gözlü 2. açıkgöz, cingöz

çavbelek *rd* kara gözlü

çavbeloq *rd* patlak gözlü, pörtlek
gözlü

çavbiav *rd* sulu gözlü

çavbijiqî *rd* pörtlek gözlü

çavbirçî *rd* açgözlü

çavbirçîtî *m* açgözlülük

çavboq *rd* patlak gözlü, pörtlek
gözlü

çavçavî *rd* delikli, delik deşik

çavdar *nd/nt* gözcü, gözetici

çavdarî *m* 1. gözcülük, gözeticilik
2. gözetim (gözetme işi)

çavdarî kirin *l/gh* 1. gözcülük
(veya gözeticilik) yapmak 2.
gözlemek

çavdeliner *rd* göz kamaştırıcı

çavder (I) *rd* çapkın, gözü dışında

çavder (II) *bnr* çavdêr

çavdêr *nd/nt* 1. gözlemci, gözleyici, gözlemleyici 2. gözetici 3. izlemci

çavdêrî *m* 1. gözlem 2. gözetim 3. izlenim, intiba ~ **kirin** 1) gözlemek, gözlemlemek, gözlem yapmak 2) gözetleme yapmak

çavdêrîti *m* gözlemcilik

çavdêrxane *m* gözlemcevi

çavêş *m* göz ağrısı, trahom

çavgenimî *rd* elâ gözli

çavgirtonek *m* saklambaç

çavhilkirî *rd* 1. açıkgöz 2. cingöz

çavhingivîn *rd* el gözli

çavhûrî *rd* kene göz ~ **bûn** kısılmak (göz için)

çavik *m* 1. gözenek 2. hücre (küçük oda) 3. *biy* gözenek, mesame

çavikdar *rd* gözenekli

çavî *m* 1. göz (bölümleri olan bir şeyin her bölümü) 2. bölme (yapılarda) 3. hücre (küçük oda) 4. göz, göze, kaynak, kaynarca, pınar 5. göz (terazi kefesi) 6. göz (bazı yaraların uç bölümü) 7. gözenek, (cilt üzerinde küçük delikler) 8. gözenek, ajur ~**ya torpîdoyê** torpido gözü (otomobillerde)

çavîne *m* nazar ~ **bûn** nazar değmek ~ **kirin** nazar etmek

çavînek *bnr* çavîne

çavînî *m* 1. nazar 2. *rd* nazarlı ~ **bûn** nazarlanmak, nazar değmek ~ **kirin** nazar etmek

çavkanî *m* 1. göze, kaynak, kaynarca, pınar 2. çıkak, kaynak (bir haberin çıktığı yer) 3. kaynak, kaynakça, bibliyografi, bibliyografya 4. *fiz* kaynak

çavkeskûnî *rd* çakır gözlü

çavkesperî *rd* çakır gözlü

çavkêvjik *rd* çapaklı (göz için)

çavkor *rd* 1. âma gözleri kör olan 2. körün göz 3. *mec* bir şeyi iyice görmeden inanan

çav lê bûn *l/bw* 1. gözle süzmek 2. gözü kalmak 3. gözü üstünde olmak 4. umut etmek, bekle-mek 5. niyetlenmek

çavlinavser *nd* tepegöz

çavlixew *h* (gözleri) uyuklu

çavmark *bot/m* kuşkonmaz

çavmêşinî *nd/rd* elâ gözli

çavnas *rd* aşına ~ **bûn** aşına olmak

çavnebar *nd/nt* kıskanç, hasetçi

çavnebarî *m* kıskançlık, çekemmezlik, çekemezlik ~ **kirin** kıskanmak, çekememek

çavnetirs *rd* gözü pek, atılgan

çavnêr *nd/nt* gözcü, gözleyici

çavnêrî *m* 1. gözcülük 2. gözetim, gözlem ~ **kirin** gözlemek, gözetlemek

çavnixêl *rd* şaşı (kimse)

çavnixêlî *m* şaşılık ~ **bûn** şaşılasmak

çavpêketin *m* 1. görüşme 2. röportaj ~ **çêkirin** görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek) ~ **hatin kirin** *l/tb* görüşülmek

çav pē ketin *l/bw* göze çarpmak, göze ilişmek

çav pe xistin *l/bw* 1. göz atmak, göz gezdirmek 2. gözden geçirmek

çavreş *rd* kara gözlü

çavreşi *m* 1. kara gözlülük 2. *mec* kıskançlık, haset ~ **kirin** kıskançlık yapmak

çavronî *m* 1. göz aydınlığı 2. nişanlandırılmış gelin adayını görmeye gitme ~ **kirin** göz aydınlığı vermek, müjde vermek

çavronîti *m* göz aydınlığı ~ **dan** (**yekî**) birine müjde vermek

çavsor *rd* 1. gözü pek, gözü kara 2. azılı, gözü kan bürümüş

çavsorî *m* 1. gözü peklik, gözü karalık 2. gözü kan bürümüşlük 3. hırs, kızgınlık

çavşaş *rd* şaşı, yalık (kimse)

çavşaşi *m* şaşılık ~ **bûn** şaşılasmak

çavşil *rd* sulu gözlü

çavşûjin *rd* çekik gözlü

çavtas *rd* mühür gözlü

çavteng *rd* 1. cimri 2. kıskanç, çekemeyen

çavtengi *m* 1. cimrilik 2. kıskançlık, çekememe ~ **kirin** 1) cimrilik etmek (veya yapmak) 2) yüksünmek

çavtêr *rd* 1. gözü tok, tokgözlü, kanık 2. cömert, mert 3. gözü başkasının malında olmayan

çavtêr bûn *l/ngħ* gözü doymak

çavtêrî *m* 1. tokgözlülük, kanıklık 2. cömertlik, mertlik

çavtirsî *m* gözdağı (**yek**) ~ **kirin** gözdağı vermek ~ **bûn** gözü korkmak

çavvekirî *rd* gözü açık, açık göz, uyanık ~ **bûn** açık gözlü olmak

çavvekiribûn *m* açık gözlülük

çavwir *rd* şaşı (kimse)

çavwirî *m* şaşılık

çavzeq *rd* pörtlek gözlü

çavzûrik *rd* kısık (göz)

çawa *bnr* çawan

çawahîn *m* niteleme

çawalêhato *h* gelişigüzel, rastgele

çawan *rd/h* nasıl ~ **be** nasılsa, nasıl olsa ~ **bû?** nasıl oldu? ~ **çêbû** (yan **jî qewimî**)? nasıl oldu? ~ **dibe!** nasıl olur! ~ **diçe?** nasıl gidiyor? ~ **e?** 1) nasıldır 2) ne haber? ~ **kirin** nasıl yapmak * **em çawan bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki ~ **qewimî?** nasıl oldu?

çawanî *m* nitelik, vasıf

çawîr *m* narkotik, uyuşturucu

çawîş *n* çavuş

çawîşî *m* çavuşluk

çax *m* 1. çağ, vakit 2. çağ, yaş 3. dönem, devir ~ **a havîne** yaz dönemi ~ **a kevirîn** (an **jî berdîn**) taş devri ~ **a ku** *h* vaktaki, iken

çaxûn *rd* hamarat

çaxûnî *m* hamaratlık

çay (**I**) *erd/m* çay (dereden büyük ırmaktan küçük akarsu)

çay (**I**) *m* çay * **tu çayê vedixwî?** çay içer misin?

çaydank *m* çaydanlık

çayir *m* çayır

çayxane *m* çayevi

çefî *m* kefiye

Çek *nd* Çek, Çekoslovak

çek (I) *bz/m çek ~a bankayê*
banka çeki ~a *bêgerew* (an *jî bêbergîdan*) karşılıksız çek ~a *postayê* posta çeki ~a *seyahetê* seyahat çeki ~a *vekirî* açık çek

çek (II) *n* elbise, giysi, giyit

çek (III) *m* silah ~ *berdan* silah patlatmak ~ *lê kişandin* (birine) silah çekmek ~ *teqandin* silah patlatmak ~a *agirbar* (an *jî agirker*) ateşli silah ~a *agiravêj* lav silahı ~*ên kîmyewî* kimyasal silahlar

çekap *bj/m* çekap

çekçemêjok *zoo/m* vampir

çekdar *rd* silahlı ~ *bûn* silahlanmak ~ *kirin* silahlandırmak

çekem *m* ağda

çekoslovak *nd* Çek, Çekoslovak

çekû *m* ibare

çelem *bot/m* şalgam

çeleme *rd* lâdes

çeleng (I) *m* çelenk ~ *danîn* çelenk koymak

çeleng (II) *rd* 1. atik, çevik 2. güzel, yakışıklı, zarif 3. becerikli ~ *gewr* dilber ~*ê xortan* filînta gibi delikanlı

çelengbaz *rd* atik, çevik

çeleng bûn *l/gh* atikleşmek, çevikleşmek

çelengî *m* 1. atiklik, çeviklik 2. yakışıklılık, zariflik 3. beceriklik

çelengsiwar *n* 1. iyi binici 2. *mec* yiğit 3. atlı prens * *keçikê çelengsiwarê* xwe ditiye kız atlı prensini görmüş

çelepe *m* 1. çivgin, karla karışık yağmur 2. *rd* sulu sephen 3. cıvık, vıcık * *berfa çelepe* cıvık kar 4. *mec* cıvık (soğuk ve can sıkıcı şakalar yapan) 5. *rd* kaba, görgüsüz 6. pejmürde, pasaklı, paspal ~ *bûn* 1) cıvıklaşmak 2) *mec* cıvıklaşmak ~ *kirin* cıvıklaştırmak

çelepêti *m* 1. cıvıklık, vıcıklık 2. *mec* cıvıklık, vıcıklık

çelepeyî *m* 1. cıvıklık, vıcıklık 2. *mec* cıvıklık, vıcıklık 3. şapşalak 4. *h* cıvıkça, vıcıkça ~ *bûn* cıvıklaşmak, cıvılamak, vıcıklaşmak ~ *kirin* cıvıklaştırmak, cıvıtmak, vıcıklaştırmak

çelexare *rd/nt* boşboğaz, gevezce (çenesi düşük)

çelexaretî *m* boşboğazlık, gevezcelik

çelexwar *rd* 1. çalılık, çarpık * *dev û lêvên çelexwar* çarpık ağız ve dudak 2. eğri 3. eğri büğrü

çelexwarî *nd/nt* 1. cin çalığı 2. *rd* abraş, çarpık, çalılık 3. *rd* çarpık çurpuk, eğri büğrü, kargacık burgacık, yamru yumru, yamuk yumuk 4. *h* eğrice, çarpıkça

çelexwarîti *m* çarpıklık

çeliqandin *l/gh* çalkalamak

çeliqîn *l/gh* çalkalanmak

çelitandin *l/gh* sıyırmak

çelitîn *l/gh* sıyrılmak

çelomirto *h* tartak martak (kazı için)

çelp *m* löpür ~ ~ 1) löpür löpür 2) şapır şapır (yemek yeme esnasında çıkan ses için)

çelpandin *l/gh* 1. şaplatmak, şaklatmak, pataklamak (tokatlamak, sesli şamar vurmak) 2. şapırdatmak (bir şey yerken şap diye ses çıkartmak)

çelpeçelp *h* şapır şupur **kirin** ~ şapırdamak

çelpîn *l/ngh* şapırdamak

çelpîni *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak ~ **jê hatin** şapırdamak

çelqulî *nd/nt* dalaverceci

çem (I) *n* ırmak, nehir ~ **û çem çûn** bok yoluna gitmek

çem (II) *n* tokmak * **çemê daholê** davul tokmağı

çemandin *l/gh* bükmek, eğmek

çemar *ant/n* ense

çema stû *ant/nd* ense ~ **a stûyê xwe xurandin** avucunu yalamak

çember *m* 1. çember 2. *mat* daire ~ **kirin** çemberlemek

çembil *n* kulp, tutamaç ~ **kirin** kulp takmak

çemçe, çemçik *m* kepçe

çemik *n* çomak, çubuk

çemil *n* kulp

çemîn *l/ngh* bükülmek, eğilmek

çemk *m* anlayış, feraset

çemlaxî *rd* sölpük ~ **bûn** sölpümek

çend *rd* 1. kaç 2. *rd* kaçır * **çend odayên wî xaniyê hene?** bu evin kaçır odası var? 3. *c* kaç, birkaç 4. kadar * **ev çend bû** bu kadardı ~ **ek berê** geçende, geçenlerde ~ **ê wî alî** öte gün

çendahî *m* nicelik

çendanî *m* nicelik

çendem *rd* kaçınıcı

çendemîn *rd* kaçınıcı

çendik *rd* kaç (soru sıfatı)

çendî *rd* 1. kaç (cümle soru cümlesi olmadığı zaman) 2. *rd/h* nice 3. *h* gerçi

çendîn *d* 1. kadar, o kadar 2. kaç, ne kadar 3. kadar, ne kadar 4. *rd* bunca 5. *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında; birçok) ~ **caran** defalarca

çene *ant/m* çene ~ **ya jorîn** *ant* üst çene

çenebaz *rd* çenebaz, gevezce

çenebazî *m* çenebazlık, gevezcelik

çeng (I) *mzk/m* çenk, arp, harp

çeng (II) *tek/n* dirsək

çeng (III) *m* avuç ~ **ek** bir avuç

çengel *n* çengel, kanca

çengî *nd/nt* köçek (halayda)

çente *n* çanta ~ **yê çerm** deri çanta ~ **yê destan** el çantası ~ **yê navmilan** sırt çantası ~ **yê pereyan** para çantası

çentedest *n* el çantası

çentediz *nd/nt* kapkaççı

çentedizî *m* kapkaççılık

çenterevîn *nd/nt* kapkaççı

çenterevînî *m* kapkaççılık

çep *rd* 1. sol (sağ karşısı) 2. sapa, kuytu, içerlek ~ **çûn** ters gitmek ~ **vegerîn** tersine dönmek ~ **û rast** sağlı sollu

çepe *rd* solak

çepel *n* 1. kir, bulaşık, pis 2. çirkin, çirkef 3. *nd/nt* çepel (ahlâksız, huysuz, geçimsiz kimse) ~ **û bêteşe** çok çirkin ve sakil, ukubet

çepeli *rd* 1. çirkef 2. kirli 3. *m* çirkeflik ~ **bûn** çirkefleşmek
çeper *n* çeper, çit ~ **kirin** çeper çekmek
çeperast *rd* çapraz
çepetî *m* solaklık
çepgir *rd* solcu
çepgiri *m* solculuk
çepik *nd* alkış
çepil *n* 1. tutamaç 2. *ant* kol 3. kanat (kuş ve böceklerde)
çepitî *m* 1. solculuk 2. *mec* kuytuluk
çepok *rd* solak
çepoktî *m* solaklık
çepparêz *rd* solcu
çeprast *rd* çapraz
çeçandin *l/gh* çatırdatmak
çeçel *zoo/n* çakal
çeçilandin *l/gh* ayıklamak
çeçilîn *l/gh* ayıklanmak
çeçilmast *m* çalkama (veya çırpma) ayran, gözeme
çeçîn (I) *l/gh* çatırdamak
çeçîn (II) *l/gh* şaklamak
çeçînî *m* çatırtı
çer *rd/h* nasıl ~ **be** nasılsa, nasıl olsa ~ **bû?** nasıl oldu? ~ **çebû** (yan *jî qewimî*)? nasıl oldu? ~ **dibe!** nasıl olur! ~ **diçe?** nasıl gidiyor? ~ **kirin** nasıl yapmak * **em çer bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki
çerçi *n* çerçi
çerçitî *m* çerçilik
çerez *n* çerez, kuru yemiş
çerezfiroş *nd/nt* çerezci, kuru yemişçi (satan kimse)

çerixandin 1. döndürmek 2. do-laştırmak
çerixîn *l/gh* 1. dönmek 2. dolaşmak
çerkez *nd/nt* Çerkez
çerkezkî *m* 1. Çerkezce 2. *rd/h* Çerkezlere özgü veya yaraşır bir biçimde
çerm *ant/n* deri, cilt
çermfiroş *nd/nt* derici (satan kimse)
çermfiroşî *m* dericilik (satma işi)
çermkar *nd/nt* derici
çermkarî *m* dericilik
çerx *m* 1. çark 2. devir, döngü 3. *ast/erd* dönence 4. *ast* burç ~ **bûn** 1) dönmek 2) dolaşmak ~ **kirin** çark etmek
çerxker *nd/nt* çarkçı
çespan *m* kanıt
çespandin *l/gh* kanıtlamak
çespîn *l/gh* kanıtlanmak
çeşid *n* çeşit ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü
çeşn *n* çeşit, tür
çete *m* çete
çeteger *nd/nt* çeteci
çetegerî *m* çetecilik
çetel *n* çatal
çetelastik *m* sapan (kuş lastiği)
çetelî bûn *l/gh* çatallanmak
çetevan *nd/nt* çeteci
çetevanî *m* çetecilik
çetin *rd* çetin
çetinayî *m* çetnlik, meşakkat
çetir *m* paraşüt
çetirbaz *nd/nt* paraşütçü
çetirbazî *m* paraşütçülük

cevandin *l/gh* bükme, eğme
cevandî *rd* bükük
cevîn *l/ngh* bükülmek, eğilmek
çewal *m* çuval
çewdar *bot/m* çavdar
çewênder *bot/m* şeker pancarı
çewgan *m* çevgen, polo, polo sopası
çewisan *m* baskı, cziyet
çewisandin *l/gh* ezmek, baskı yapmak, tahakküm etmek
çewisî *rd* ezik (insan)
çewisîbûn *m* eziklik
çewisîn *l/ngh* ezilmek (baskı görmek)
çewisîner *nd/nt* baskıcı
çewisînerî *m* baskıcılık
çewlik *m* çiftlik
çewt *rd* 1. eğri, yamuk 2. yanlış 3. hata ~ **derketin** yanlış çıkmak ~ **û xwar** yalan yanlış
çewtî *m* 1. eğrilik, yamukluk 2. yanlışlık 3. yanlış
çexer *m* çıkır
çê *rd* iyi ~ **xerab** iyi kötü
çêbûn *m* 1. yapılmak, imal edilmek 2. olma, oluşma, meydana gelme, teşekkül etme, vücuda gelme, vücut bulma, cereyan etme 3. doğma, dünyaya gelme 4. türemek
çêbûn *l/ngh* 1. yapılmak, imal edilmek 2. olmak, oluşmak, meydana gelmek, teşekkül etmek, vücuda gelmek, vücut bulmak, cereyan etmek 3. doğmak, dünyaya gelmek 4. türemek
çêbûyîn *m* 1. yapılış 2. oluş 3. olma, oluşma

çêj *m* tat, tadım, lezzet ~ **dan** tat vermek ~ **stendin** tat almak
çêjdar *rd* leziz, lezzetli ~ **bûn** lezzetlenmek ~ **kirin** lezzetlendirmek
çêjik *nd/nt* yavru ~ **anîn** (an jî **kirin**) yavrulamak
çêker *nd/nt* 1. yapımcı, imalatçı (imalatçı) 2. yapımcı, prodüktör 3. yapımcı (radyo, tv programı vb. için) 4. yapıcı, yapan, kuran ~ **ê amyaran** taşıtçı
çêkerî *m* 1. yapımcılık, imalatçılık 2. yapımcılık, prodüktörlük 3. yapımcılık (radyo, tv programı vb. için) 4. yapıcılık
çêkirin *m* 1. yapma, yapım 2. yapım (prodüksiyon) 3. yapma, imal etme 4. kurma, tesis etme 5. *mec* tamir etme 6. tıraş etme 7. *rz* üretme
çêkirin *l/gh* 1. yapmak 2. yapmak, imal etmek (üretmek) 3. kurmak, tesis etmek 4. *mec* tamir etmek 6. tıraş etmek 7. *rz* üretmek
çêkirina qanûnan *nd* yasama
çêkirî *rd* 1. yapılmış olan 2. mamul 3. tamir edilmiş veya yapılmış olan 4. yapma, yapay, sunî 5. kurmaca 6. *rz* üretilmiş olan
çêkirîtî *m* yapaylık, sunîlik
çêkrox *nd/nt* 1. yapımcı (imalatçı) 2. yapımcı, prodüktör 3. yapıcı
çêkroxî *m* 1. yapımcılık (imalatçılık) 2. yapımcılık, prodüktörlük 3. yapıcılık

çel (I) *nd/nt* yavru

çel (II) *m* bahis ~ **kirin** bahsetmek, doğınmek

çelek *zoo/m* inek

çelik *nd/nt* 1. yavru 2. *m* civciv ~ **anîn** (an jî **kirin**) yavrulamak

çenî *m* tabakça, fîncan altı (bardakaltı gibi)

çer *m* sövgü ~ **kirin** sövmek, küfür etmek

çerandin *l/gh* 1. otlatmak, yaymak 2. gütmek

çere *m* otlak, çayırılık, mera

çergeh *m* 1. otlak, örü, mera, yaylak 2. otluk (otu bol olan yer)

çerîn *l/gh* 1. otlamak, yayılmak 2. güdülmek

çerme *rd* ılık ~ **bûn** ılıklaşmak ~ **kirin** ılıklaştırmak

çermetî *m* ılıkılık

çerok *nd/nt* sövgücü, küfürbaz

çerokî *m* sövgücülük, küfürbazlık

çestîn *l/gh* tatmak

çetir *rd* yeğ, evla, daha iyi ~ **dîtin** uygun bulmak, yeğlemek ~ **girtin** yeğlemek, yeğ tutmak

çetirîn *rd* en iyi, ekstra

çeyî *m* iyilik

çi (I) *b* çık

çi (II) *c* 1. ne 2. *b* ne (soru biçiminde şaşma bildiren ünlem) 3. *rd/h* ne (soru yoluyla itiraz anlatır) 4. *rd* ne (nasıl) 5. *h* ne (şaşma veya çokluk bildirir) 6. *g* gerek ~ **bû?** ne oldu? ~ **çax dibe bila bibe** ne zaman olursa olsun, eninde sonunda ~ **çaxê** (yan jî **deme**)? ne zaman? ~

dibe bila bibe ne olursa olsun ~ **fejde** ne fayde ~ **gavê?** ne zaman? ~ **heye** ~ **nîn e** (tune ye) ne var ne yok? ~ **heyf** ne yazık, heyhat, maalesef ~ **heyf ku** ne yazık ki ~ **ji te re ye!** sana ne ~ **qas?** ne kadar? ~ **qewimî?** ne oldu?

çîçik *ant/n* meme

çîçikdar *rd* memeli

çiftexas *n* patiska

çik *rd* dik ~ **bûn** dikilmek (dik duruma gelmek)

çikandin (I) *l/gh* dikmek

çikandin (II) *l/gh* 1. kesmek (su kesmek) 2. kurutmak (akarsu, göl vb. için)

çikandî (I) *rd* dikili

çikandî (II) *rd* kesilmiş (su için)

çikane *rd* dikey

çik çik *m* tik tak

çikilandin *m* 1. dikme (bir cismi dik olarak durdurma) 2. dikme, dikim (bitki için) 3. saplama

çikilandin *l/gh* 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) 2. dikmek (bitki için) 3. saplamak

çikilandî *rd* 1. dikili 2. saplı (saplanmış olan)

çikilî *rd* saplı (saplanmış olan)

çikilîn *l/gh* 1. dikilmek 2. saplanmak

çikîn (I) *m* tık

çikîn (II) *l/gh* 1. kesilmek (su için) 2. kurumak (akarsu, göl vb. için) 3. körelmek (su kaynağı için)

çikîner *rd* kurutucu

çikot *bnr* çikûs

çikurandin *l/gh* sıvamak (kol veya paça için)

çikûs *rd* cimri

çikûsî *m* cimrilik ~ kirin cimrilik etmek

çil (I) *rd* (ç kalın okunur) 1. nefisine düşkün, pis boğaz 2. ekti (her yiyeceği canı çeken) 3. nefis

çil (II) *n* kırk ~ car kırk kere ~ê (yekî) qedîn kırkı çıkmak ~ê zivistane kara kış

çil (III) *n* loğusa, loğusa dönemi

çil (IV) *zoo/m* yarasa

çilak *nd/nt* çulha, dokumacı

çilakî *m* çulhalık, dokumacılık

çilanî *rd* (ç kalın okunur) nefsanî

çile (I) *n* çile

çile (II) *n* 1. kara kış 2. ocak (ay)

çileçil *rd* kırkar

çilek *rd/nt* (ç kalın okunur) 1. nefisine düşkün, pis boğaz 2. ekti (her yiyeceği canı çeken)

çilekêş *nd/nt* çilekeş

çilekî *m* (ç kalın okunur) 1. nefisine düşkünlük 2. ektilik

çilem *rd* kırkinci

çilemîn *rd* kırkinci

çileqe *rd/nt* gevezce

çileqetî *m* gevezelik ~ kirin gevezelik etmek

çilesir *m* kırk ikinci

çilê çilê *zoo/m* yarasa

çilingar *nd/nt* çilingir

çiliqandin *l/gh* şımartmak

çiliqîn *l/gh* şımartmak

çilî *m* loğusalı

çilîtî *m* loğusalık

çilîtk *m* çapak ~ girtin çapaklanmak

çilk *m* damla

çilm *m* sümük

çilmêre *m* arkıt

çilmisandin *l/gh* (ç kalın okunur) 1. soldurmak 2. pörsütmek

çilmisî *rd* (ç kalın okunur) 1. soluk, solgun 2. donuk (bitkiler için) ~ bûn soluklaşmak, solgunlaşmak

çilmisîn *l/gh* (ç kalın okunur) solmak

çilmisîtî *m* (ç kalın okunur) solukluk, solgunluk

çilmisok *rd* (ç kalın okunur) soluk, solgun

çilmisokî *rd* (ç kalın okunur) solukça, solgunca ~ bûn solgunlaşmak, soluklaşmak

çilo (I) *n* meşce yaprağı

çilo (II) *rd/h* nasıl ~ be nasılsa, nasıl olsa ~ bû? nasıl oldu? ~ çebû (yan jî qewimî)? nasıl oldu? ~ dibe! nasıl olur! ~ diçe? nasıl gidiyor? ~ kirin nasıl yapmak ~ ku nasıl ki ~ ye? 1) nasıldır 2) ne haber?

çiltûk *m* çeltik

çilvirandin *l/gh* dejenereleştirmek, soysuzlaştırmak, yozlaştırmak

çilvirî *rd* yoz, dejenere, yozlaşmış olan

çilvirîn *l/gh* dejenereleşmek, soysuzlaşmak, yozlaşmak

çilvirî *rd* yoz, dejenere, soysuz

çilvirîti *m* yozluk, dejenerelik, soysuzluk

çima *h* neden, niye ~ **tu nabêjî** *g* meğer

çimçîr *m* mancınık

çimkî *h* çünkü

çinandin (I) *l/gh* 1. biçmek, kesmek 2. koparmak, dermek 3. (dalından) koparmak

çinandin (II) *l/gh* 1. dokumak (tezgâhta kumaş yapmak) 2. işlemek, nakışlamak, nakşetmek

çinandî (I) *rd* 1. koparılmış, koparılmış 2. biçilmiş olan

çinandî (II) *rd* 1. dokunuk, dokunmuş olan 2. işlenmiş, nakşedilmiş olan

çinar *bot/m* çınar

çincilan *m* hamak

çinçolek *m* hamak

çindê *m* atlambaç

çindik *m* 1. atlama, sıçrama 2. hoplama, zıplama ~ ~ zıp zıp ~ **dan** 1) atlamak 2) sıçramak, kalgılamak 3) hoplamak, zıplamak ~ **li xwe xistin** zıplamak

çindirik *bnr* çindik

çinedîtî *rd* görmemiş

çing (I) *m* 1. tın, tınlama sesi 2. tıngır ~ **û ming** tangır tungur

çingandin *l/gh* 1. çınlatmak 2. şangırdatmak 3. tangırdatmak

çingeçing *h* 1. şangır şungur, şingır şingır 2. tangır tangır

çingizandin *l/gh* 1. büzmek 2. kıvratmak

çingizî *rd* büzük

çingizîn *l/gh* 1. büzülmek 2. kıvranmak

çingîn *l/gh* 1. çınlamak 2. şangırdamak, şingırdamak 3. tangırdamak

çingînî *m* 1. şangırtı, şingırtı 2. tangırtı

çinîn *m* 1. biçim, biçme (ot, hasat vb. için) 2. koparma (meyve, sebze vb. için)

çinîn *l/gh* 1. biçmek (ot, hasat vb. için) 2. koparmak (meyve, sebze vb. için)

çip *m* şıp, zıp * **gotin çip şıp** diye

çipecip *h* 1. şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damlasının sesi için) 2. tıptış tıptış 3. şıkır şıkır ~ **a (yekî) bûn leyîstin** 1) şıkır şıkır oynamak 2) *mec* şıkır şıkır oynamak, çok sevinmek

çipik (I) *m* damla (yağmur vb. için)

çipik (II) *h* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. *rd* atik, çevik 3. *rd* kıpırdak, canlı, enerjik (güçlü ve hareketli) 4. eline, ayağına çabuk kimse ~ ~ 1) çabuk çabuk 2) hızlı hızlı 3.) fıldır fıldır

çipikane *rd/h* 1. çabukça 2. atikçe, çevikçe 3. kıpırdakça, hareketlice

çipikatî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik 3. kıpırdaklık

çipikî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik, tetiklik 3. hareketlilik, kıpırdaklık

çipikî bûn *l/gh* 1. çabuklaşmak 2. atikleşmek, çevikleşmek, tetikleşmek 3. ivedilenmek

çipiktî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik 3. kıpırdaklık

çipilandin *l/gh* 1. budamak 2. kırmak 3. çırpmak

çipilîn *l/gh* 1. budanmak 2. kırılmak 3. çırılmak

çipîzk *n* iki parmakla, fiskeleyerek atılabilen taş

çipînî *m* şıptırtı, pıtırtı (su damlasının çıkardığı ses) ~ **jê anîn** pıtırdatmak ~ **jê çûn** pıtırdamak

çipîsk (I) *m* damla

çipîsk (II) *m* fiske ~ **lê dan** (an **jî xistin**) fiskelemek, fiske vurmak

çiprîsk *m* fiske ~ **lê dan** (an **jî xistin**) fiske vurmak

çiptazî *rd* çırılçıplak

çiqil *n* dal ~ **dan** dallanmak

çir *m* tav (ağaç, tahta vb. için)

çira (I) *h* niye, niçin

çira (II) *m* çıra ~**ya (yekî) temartin** (an **jî vemirandin**) ocağını söndürmek ~**ya (yekî) temirîn** (an **jî vemirîn**) ocağı sönmek

çirandin *l/gh* yırtmak

çirandî *rd* yırtık

çirandibûn *m* yırtıklık

çiranek *m* oluk

çirav *m* şelâle

çirax (I) *m* fener

çirax (II) *nd/nt* çırak

çiraxî *m* çıraklık

çirçir *m* çırçır (makinesi)

çirçirk *zoo/m* çırçır, cırlak

çirik (I) *m* çıkık

çirik (II) *m* 1. çırçır (küçük pınar)

2. oluk, olukçuk 3. çörtlen

çirikandin *l/gh* gıcırdatmak (kapı, pencere vb. şeyler için)

çirikvan *nd/nt* çıkıkçı

çiris *m* 1. parıltı 2. ışıltı ~ ~ çıldır çıldır

çirisandin *l/gh* 1. parlatmak, parıldatmak 2. ısıldatmak

çirisîn *l/gh* 1. parlamak, parıldamak 2. ısıldamak

çirisîner *rd* parlatıcı

çirisok *rd* parlak

çirisokî *rd* parlakça ~ **bûn** parlaklaşmak

çirisoktî *m* parlaklık

çiritandin *l/gh* 1. sıyırmak 2. yırtmak

çiritîn *l/gh* 1. sıyrılmak 2. yırtılmak

çirî (I) *m* ekim (ay) ~**ya pêşîn** (berê yan **jî ewil**) ekim ayı ~**ya paşîn** (an **jî diduyan**) kasım ayı

çirî (II) *m* yoğunluk

çirîkan *m* gıcırdama, gıcırdayış

çirîkandin *l/gh* dış gıcırdatmak

çirîkîn *l/gh* (dış) gıcırdamak

çirîn (I) *m* çağırıtı, bağırtı ~ **dadan** imdat çağlığını basmak

çirîn (II) *l/gh* yırtılmak

çirîn (III) *m* gıcırdamak (kapı, pencere vb. şeyler için)

çirînî *m* gıcırta **kirin** ~ gıcırdamak
* **derî dike çirînî** kapı gıcırıyor

çirîsk *m* parıltı

çirîş *m* çiriş

çirk *m* 1. tık 2. saniye

çirkandin *l/gh* 1. çatırdatmak 2. gıcırdatmak

çirkeçirk *h* gacır gucur, gacır gacır, gıcır gıcır (kapı, pencere vb. şeyler için)

çirkîn *l/gh* 1. çatırdamak 2. gacırdamak

çirkînî *m* 1. çatırtı 2. cızırtı 3. gacırtı, gıcırtı ~ **jê çûn** (an jî hatin) çatırdamak

çirmaq *rd* sıska * **berxa çirmaq** sıska kuzu

çirmaqî *rd* siskaca ~ **bûn** siskalaşmak

çirmix *m* sivri ve keskin tırnak

çirmixandin *l/gh* tırmalamak

çirmixîn *l/gh* tırmalanmak

çirok *rd* yırtıcı

çironek *m* oluk

çirore *rd* obur

çiroretî *m* oburluk

çirp (I) *m* şıp (düşen su damlasının sesi)

çirp (II) *h* 1. çabuk (yavaşın karşısı) 2. *h* aniden, zıp 3. *rd* atik, çevik

çirpandin (I) *l/gh* şıpırdatmak

çirpandin (II) *l/gh* 1. çırpamak 2. dalından koparmak, dermek 3. kırmak, çırpamak (ucundan kesmek) 4. çırpamak, tırtıklamak, aşırmaq (çalmak, hırsızlık etmek)

çirpdest *rd* eli hafif, çabuk olan

çirpdestî *m* eli hafif olma

çirpeçirp *h* şıpır şıpır ~ **kirin** şıpırdamak

çirpîn (I) *l/gh* 1. çırpamak 2. aşırılmak

çirpîn (II) *l/gh* şıpırdamak

çirs *m* parıltı

çirsçirsok *rd* ışıldak (ışık saçan)

çirsçirsokî *rd* ışıltı ışıltı

çirt (I) *m* sağ (kuş tersi)

çirt (II) *nd* 1. cart (sert bir şey yırtılırken çıkan ses) 2. çat, zıp ~ **û zirt** 1) zirt pirt 2) zirt zirt ~ **vir** ~ **wir** çat orada çat burada, çat kapı arkasında ~ **virt** *h* zirt firt, zirt pirt

çirtik (I) *m* oluk (yapılardaki oluk için)

çirtik (II) *rd* 1. hafif, hoppa, oynak, terelelli 2. yaramaz, peş para etmez şey ~ (an jî **û**) **virtik** 1) kıvir zivir 2) kıvir zivir (önemsiz ayrıntı)

çirtik (III) *m* 1. tekme (hayvan tekmesi) 2. zıplama ~ **avêtin** zıplamak

çirtikî *m* 1. hoppalık, oynaklık, hafiflik 2. *rd* yelceme, havaî 3. *rd/h* hoppaca ~ **bûn** hafifleşmek, hoppalaşmak

çirtikî *m* hoppalık, oynaklık

çirtîn *m* şırıltı (az akan su sesi)

çirtînî *m* cart curtuluk

çirtok *rd* hafifmeşrep

çirtonek *m* oluk (yapılardaki oluk için)

çirtovirto *rd/h* 1. abuk sabuk, saçma sapan 2. *rd* derme çatma, özensiz 3. kıytırık 4. kıvir zivir 5. ters türs 6. fasa fiso ~ **axaftin** (xeber dan an jî qise kirin) abuk sabuk konuşmak

çirtox *nd/nt* zevzek

çirtoxî *m* zevzeklik

çirûsk *m* 1. kıvılcım 2. parıltı, ışıltı ~ ~ *h* ışıltı ışıltı ~ **dan** kıvılcımlanmak

çirûskdar *rd* kıvılcımlı

çito *bnr* çawan

çitûpit *m* çitçit

çiv *m* 1. büküm 2. dolambaç 3. kıvrım ~ **dan** *xwe* 1) kıvrılmak, zikzak yapmak 2) *mec* kıvrırmak, yalan söylemek ~ **û çûr** zikzak ~ **û çûr dan xwe** zikzak yapmak

çivandin *l/gh* 1. bükmek 2. eğmek

çivane *m* 1. dolambaç 2. kıvrım

çivanek *erd/m* 1. koy 2. viraj

çivaneyî *rd* 1. kıvrımlı 2. dolambaçlı. dolaşık (yol)

çivanok *m* 1. dolambaç, zikzak 2. *rd/nt* dönec

çivanokî *rd* dolambaçlı, zikzaklı, yilankavi

çivanoktî *m* döneclik

çivçivandin *l/gh* kıvırtmak

çivçivîn *l/ngh* kıvrırmak

çiv dan (I) *l/gh* 1. atak yapmak, çabuk davranmak 2. sıçramak (ileriye atılmak)

çiv dan (II) *l/gh* 1. kaytarmak (işten kaçmak) 2. sıvışmak 3. fır dönmek

çivir *rd* semiz, tavlı, yağlı (kasaplık hayvanlar için)

çivirî *m* semizlik, tav (hayvanlarda semizlik)

çivir bûn *l/ngh* semirmek, tavlannmak

çivik *zoo/m* kuş ~ **a koçber** (an ji muhacir) göçmen kuş

çivîka *beytik zoo/nd* serçe kuşu

çivînî *rd* dolambaçlı

çivok *rd/nt* dönec

çivoktî *m* döneclik

çixêz *m* çizgi

çixêzik *m* çizik ~ **kirin** çizmek

çiya *erd/n* dağ ~ **ye agirîn** yanardağ

çiyager *nd/nt* dağcı

çiyagerî *m* dağcılık

çiyahilkêş *nd/nt* dağcı

çiyahilkêşî *m* dağcılık

çiyayî *rd* dağlı

çiyayîn *rd* dağlık

çizeçiz *h* cızır cızır ~ **kirin** cızır cızır etmek, cızırdamak

çiziran *m* sızıntı

çizirandin *l/gh* sızdırmak

çizirîn *l/ngh* sızmak (gözeneklerden sıvı akmak)

çizî *m* esinti (soğun esinti için)

çizînî *m* cızırtı **kirin** ~ cızırdamak, cızıldamak

çiç *rd* azıcık ~ **ek** birazcık

çiçek *bot/m* çiçek (çiçek açan bahçe veya kır bitkisi)

çiçekfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)

çiçik (I) *rd* azıcık ~ **ek** azıcık, birazcık ~ **ek jî nadim** zırmık bile vermem ~ **ek jî nedan** (yekî) zırmık (bile) koklatmamak

çiçik (II) *m* cıvcıv, cücük

çiçik (III) *m* meme

çiçilask *rd* sıkıca

çiçilaskî *rd* sıkıca ~ **bûn** sıkılaşmak

çik (I) *n* çiğ köfte ~ **ê** goşt çiğ köfte

çik (II) m 1. acı, sızı 2. kıvılcım (ateş için) ~ **dan 1** sızlamak 2) kıvılcımlanmak, ışımak ~ **jê rijîn** ışımak

çik (III) n şey

çikdar (I) rd kıvılcımlı (ateş için)

çikdar (II) rd sızılı

çikil m kıvılcım (ateş için)

çikolata m çikolata

çil bot/m maki

çilek bot/m çilek

çil spî nd süt beyaz

çim (I) ant/n bacak, baldır

çim (II) n çim

çimen m çimen

çimento m çimento

çimrût rd baldırı çıplak

Çin m Çin

çin (I) m işlemc, nakış ~ ~ 1) nakış nakış 2) lüle lüle (saç) ~ **kirin** işlemek, nakışlamak

çin (II) sos/m sınıf (sosyal sınıflar için) ~ **çebûn** sınıflaşmak

çinatî m sınıfsallık

çinçini (I) rd 1. işlemeli, nakışlı 2. oyalı 3. lüle lüle ~ **kirin** lüle lüle yapmak

çinçini (II) rd sınıflı ~ **bûn** sınıflaşmak

çinçinok rd benek benek

çinçinokî rd çopur ~ **bûn** çopurlaşmak

çindar rd/sos sınıflı

çini (I) m 1. Çince 2. **nd/rd** Çinli

çini (II) m çini

çini (III) rd/sos sınıfsal

çinker nd/nt işlemeci, nakışçı, nakkaş

çinkerî m işlemecilik, nakışçılık, nakkaşlık

çinkî m Çince

çinko m çinko

çip ant/n 1. bacak, baldır 2. incik kemigi

çiprût rd baldırı çıplak

çir (I) zoo/m bildircin

çir (II) rd atik, çevik

çir (III) m 1. cart, cırt 2. tırık * **derî got çir û vebû** kapı tırık diye açıldı

çir (IV) m 1. kurut, çir 2. **rd** elastiki

çirandin l/gh 1. cayırdatmak, cıyırdatmak 2. gacırdatmak

çiranok m hikâye, masal ~ **a qu-ling e** yılan hikâyesi

çir bûn l/ngħ 1. palazlamak, palazlanmak 2. **mec** kendine gelmek, güç toparlamak

çirçir h cır cır ~ **kirin** cır cır etmek, cırıldamak

çirçiranok m masal

çirçirok (I) m masal

çirçirok (II) nd/nt bağırıcı

çirçirokî m bağırıcılık

çirçirokbêj nd/nt masalcı

çirçirokbêji m masalcılık

çirçirokî rd masalımsı

çirçironek m masal

çireçir h 1. cır cır 2. cayır cayır (yırılma sesi için) 3. gacıır gacıır, gacıır gacıır 4. tıngırtı, tırak tırak

çirîn l/ngħ gacırdamak

çirini m cazırtı, cırıltı, gacırtı, gıcırtı

çirker *nd/nt* kapkaççı
 çirkerî *m* kapkaççı
 çirkin *m* kapkaç yapma
 çir kirin *l/gh* kapkaç yapmak
 çîrok *m* 1. hikâye 2. *wj* öykü, hikâye 3. masal ~ **gotin** (an jî **vegotin**) hikâye anlatmak ~ **a quling** e yılan hikâyesi
 çîrokbêj *nd/nt* 1. hikâyeci, öykücü (hikâye anlatıcısı) 2. masalçı
 çîroknivîs *nd/nt* öykücü, hikâyeci, hikâye yazarı
 çîrûxîs *m* kapkaç ~ **kirin** kapkaç yapmak
 çîrûxîşker *nd/nt* kapkaççı
 çîrûxîşkerî *m* kapkaççılık
 çîrvanok *m* masal
 çîrvanokbêj *masalçı nd/nt*
 çît (I) *m* çit
 çît (II) *m* yazma (kadın başlığı için)
 çîtik *m* yazma (kadın başlığı için)
 çîvanok *m* tekerleme
 çizçîzok *rd* 1. cırlak 2. mızız
 çizçîz 1. *cır cır* 2. tıngırtı (çirkin ses) ~ **kirin** 1) *cır cır* ötmek 2) *cazırdamak, cırlıdamak*
 çizînî *m* cazırtı, cırlı **kirin** ~ 1) *cazırdamak, cırlıdamak* 2) *cır cır* ötmek 3) *zimbırdatmak*
 çizme *m* çizme
 çoç *m* bağdaş ~ **dan** bağdaş kurmak
 çoçik *m* kepeç
 çogan *n* sopa
 çok *ant/m* diz ~ **dan** (an jî **danîn**) diz çökmek ~ **şikandin** panik yaratmak

çol (I) *m* 1. çöl 2. yaban, bozkır
 çol (II) *n* çul
 çolang *nd/nt* çulha
 çolangî *m* çulhacılık
 çolax *rd* çolak
 çolbir *rd* kestirme yol
 çolistan *m* çöllük, sahra
 çols *rd* densiz, patavatsız ~ **bûn** patavatsız olmak
 çolter *m* kır, kırsal, yaban
 çolterî *rd* kırsal ~ **bûn** kırılaşmak
 çolûçiv *m* zikzak
 çolwar *m* kır (şehir ve kasabaların dışında kalan)
 çolwarî **bûn** *l/gh* kırılaşmak
 çop (I) *m* çöp
 çop (II) *m* gasp
 çopandin *l/gh* gasp etmek
 çopdank *m* çöp kutusu
 çopgeh *m* çöplük
 çopik *rd* bön, ahmak
 çopikî *m* ahmaklık ~ **bûn** ahmaklaşmak
 çopkar *nd/nt* çöpçü
 çopkarî *m* çöpçülük
 çopvan *nd/nt* çöpçü
 çor *zoo/m* sülün
 çorek *m* çörek
 çoreq *m* çelik çomak
 çors *rd* densiz, kaba, patavatsız (kaba saba, görgüsüz kimse)
 çors **bûn** *l/gh* densizleşmek, kabalaşmak, sakınması olmamak
 çorsî *m* kabalık, patavatsızlık (görgüsüz, kaba saba kimseler için)
 çors kirin *l/gh* kabalaştırmak
 çort *rd* kaba, densiz, patavatsız ~ **bûn** patavatsız olmak

çortî (I) *m* kabalık, densizlik
çortî (II) *m* kapuska
çov *n* 1. değnek, sopa 2. asa ~ **û**
çopelik çelik çomak ~ **xwarin**
 sopa yemek
çovdar *rd* sopalı
çovgan *m* çevgen, polo, polo
 sopası
çovqîtik *m* çelik çomak
çu *d/h* 1. hiç 2. hiçbir ~ **jî** hiç de ~
 kes hiç kimse, hiç biri ~ **na** hiç
 değil
çunkî *h* çünkü
çuwal *m* çuval
çû *rd* geçen (gün, ay ve yıl için
 kullanılır)
çûcanî *rd* bücür
çûçankî *rd* bücür
çûçê *b* ufaklık (kız çocuk için)
çûçik *m* cıvcıv, cücük
çûk *zoo/m* kuş ~ **a** **koçber** (an **jî**
muħacir) göçmen kuş
çûka **tîtelanî** *zoo/nd* ebabil
çûlik *bot/nt* hindi
çûn *m* gitme, gidiş ~ **a** **hiş** baş dön-
 mesi
çûn *l/ngh* gitmek ~ **bav** **hev** cinsel
 ilişkide bulunmak ~ **çavroniyê**
 göz aydına gitmek, göz
 gezdirmek ~ **destavê** abestboz-
 mak ~ **destê** (yekî) ellerinden
 öpmek ~ **hacê** hacca gitmek ~
hawara (yekî) imdadına koş-
 mak ~ **hawarê** imdada koşmak
 ~ **jê** ayvayı yemek ~ **leşkeriyê**
 askere gitmek ~ **neçîrê** ava çık-
 mak ~ **pêşiyê** (yan **jî** **pergînê**)
 karşılamak ~ **rewîtiyê** sefere

gitmek ~ **seferê** sefere gitmek ~
ser cihê **hev** cinsel ilişkide bu-
 lunmak ~ **ser erka** **xwe** silah
 başı etmek (askerlikte) ~ **ser**
kar iş başı yapmak ~ **serdaniyê**
 ziyaret etmek ~ **seyranê**
 seyrana çıkmak ~ **şîrinmehiyê**
 (yan **jî** **mehhingivînê**) balayına
 çıkmak ~ **û** **hatin** gidiş dönüş
 (veya geliş) ~ **xêrhatinîyê** sefa
 geldine gitmek ~ **xwarinê**
 yemeğe çıkmak * **çû** **bihurî**
 (yan **jî** **derbas bû**) geçip gitmek
 * **çû jê!** vay haline * **çû qediya**
 oldu bitti

çûn **ava** *l/ngh* batmak (güneş, ay
 için)

çûndox *rd* gidici, ölümcül, yolcu
 (ağır, ölümcül hasta için)

çûnehat *m* 1. gidiş dönüş (veya
 geliş) 2. gelgit 3. Ulaşım, trafik

çûr (I) *m* talan, çapul, yağma ~
bûn yağmalanmak

çûr (II) *rd* sarışın ~ **û** **kej** kızılca
 sarışın renkte olan kimse

çûrik *rd* sarışın

çûrikî *rd* sarışınca

çûrikîn *l/ngh* etrafında dolanmak

çûrisandin *l/gh* ısıldatmak

çûrisîn *l/ngh* ısıldamak

çûx *m* çuha

çûxdar *nd/nt* çuhadar, çuhacı

çûyî *rd* geçen (gün, ay ve yıl için
 kullanılır)

çûyîn *m* gitme, gidiş

çûz, çûzele *m* sürgün (bir bitkide
 yeni sürülen filiz)

D

d, D *m* Kürt alfabesinin beşinci harfî

da (I) *m* anne, ana

da (II) *rz* şart anlamını veriyor

* **da bila bê** gelsin ~ **ku g da**, de

dab *m* âdet, gelenek ~ **û nêrît** gelenek görenek

dabaş *m* 1. konu, mevzu 2. konu, bahis, husus, söz konusu ~**a a-xaftinê** (yan jî **xeberdanê**) söz konusu ~**a gotinê** (yan jî **behsê**) mevzubahis, konu olan, söz konusu

dabelandin *l/gh* yutmak

dabelihandin *bnr* dabelandin

dabelihîn *bnr* dabelîn

dabelîn *l/gh* yutulmak

daberandin *l/gh* sunmak

daberisandin *l/gh* 1. azdırmak, azıtmak (azgın duruma getirmek) 2. saldırtmak, üzerine salmak 3. sataştırmak

daberistin *l/gh* sataşmak

daberizî *rd* azgın, azılı

daberizîn *l/gh* 1. azmak, azgınlaşmak (taşkınlıkta ilcri gitmek) 2. çıkışmak, üzerine yürümek 3. sataşmak 4. hamle yapmak, saldırmak, taaruz etmek

dabeş *m* 1. bölme 2. bölüştürme, paylaşma 3. *mat* bölme, bölü

(bölü işaretli, bölme işlemi)

* **kirariya dabeşê** bölme işlemi ~**a dahatê** (yan jî **derametê**) gelir dağılımı

dabeşan *m* 1. bölme 2. bölüştürme, paylaşma 3. sınıflama, bölümleme

dabeşandin *l/gh* 1. bölmek 2. bölüştürmek, paylaşmak 3. *mat* bölmek 4. sınıflamak, bölümlemek

dabeşandî *rd* 1. bölünmüş 2. bölüşülmüş, paylaşılmış 3. sınıflanmış, tasnif edilmiş

dabeşbar *mat/m* 1. bölünen 2. bölünebilir

dabeş bûn *l/gh* 1. bölünmek 2. bölüşülmek, paylaşılmak

dabeşî *m* 1. bölme 2. *ab* dağılım

dabeşîn *m* 1. bölünme, bölünüş 2. bölüşülme 3. sınıflanma, bölümlenme 4. dağılım ~**a derametê** gelir dağılımı

dabeşîn *l/gh* 1. bölünmek 2. bölüşülmek 3. sınıflanmak bölümlemek

dabeşîner *rd* sınıflayıcı, tasnif edici

dabeşkar *nd/nt* bölücü

dabeşkarî *m* bölücülük

dabeşker *bnr* dabeşkar

dabeş kirin *l/gh* 1. bölmek 2. bölüşmek, paylaşmak 3. bölmek *mat*

dabeşnebûn *rd* bölünmez

dabeşnebûnî *m* bölünmezlik

dabeşxwaz *nd/nt* bölünme yanlısı, bölücü

dabeş *m* danışık, danışıklık

dabeşî *rd* danışıklı

dabihurandin *l/gh* geçirmek

dabihurî *rd* geçmiş

dabihurîn *l/ngh* geçmek

dabilandin *l/gh* yutmak

dabilîn *l/ngh* yutulmak

dabir *mat/m* 1. sekant 2. *rz* kesme işareti, apostrof

dabiristandin *l/gh* dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)

dabiristin *l/gh* 1. saf bağlamak (veya tutmak) 2. dizilmek

dabî *rd* geleneksel

dabîn *m* 1. sağlama, temin 2. güvence

dabîn bûn *l/ngh* sağlanmak, temin edilmek

dabîner *nd/nt* sağlayıcı, karşılayıcı, temin edici

dabînkâr *nd/nt* 1. sağlayıcı, temin edici 2. garantör 3. sigortacı

dabînkârî *m* 1. sağlayıcı, temin edici 2. garantörlük 3. sigortacılık

dabînker *bnr* dabînkâr

dabînkirin *m* 1. sağlama, temin etme 2. giderme, sağlama 3. sigortalama ~a *civakî* sosyal sigorta ~a *jiyanê* hayat sigortası

dabîn kirin *l/gh* 1. sağlamak, temin etmek 2. gidermek, sağlamak 3. sigortalamak

dabolî *rd* tombul ~ *bûn* tombullaşmak

dabor *m* 1. geçme 2. geçim ~ *bûn* geçmek ~ *kirin* geçirmek

daborandin *l/gh* 1. geçirmek 2. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak)

daborî *m* geçmiş, mazi

daborîn *l/ngh* 1. geçmek 2. geçinmek

daçek *rz/m* cdat, ilgeç

daçikilandin *l/gh* 1. dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) 2. saplamak

daçikilîn *l/ngh* saplanmak

daçikîn *l/ngh* dikilmek (dikilme işi)

daçûn *m* gider, masraf

dad *m* adalet, türe

dada *m* 1. ana, anne 2. cici anne

dadan (I) *l/gh* 1. kapamak, kapatmak 2. kilitlemek, kitlemek

dadan (II) *l/gh* 1. kapmak 2. kapıp kaçmak 3. vurmak, çakmak 4. konmak, tünemek

dadan (III) *l/gh* tutuşturmak, yakmak (ateş yakmak)

dadawer *rd* adaletli, âdil

dadawerî *m* adaletlilik, âdillik

dadayî (I) *rd* 1. kapalı, kapanık 2. kilitli, kilitlenmiş

dadayî (II) *rd* tutuşuk, yanık (ateş)

dadbarî *m* yargı ~ *bûn* yargılanmak ~ *kirin* yargılamak

dadbarker *rd* yargılayıcı

dadê *m* 1. anne (teklifsiz konuşmalarda) 2. cici anne

dadgeh *m* 1. mahkeme, yargı yeri 2. adliye ~ **kirin** yargılamak ~a **bazirganiyê** ticaret mahkemesi ~a **bilind** yargıtay ~a **cezayê** ceza mahkemesi ~a **leşkerî** askerî mahkeme ~a **temyîzê** temyiz mahkemesi

dadger *nd/nt* hâkim, yargıç ~ê **pirsariyê** sorgu hakimi (veya yargıcı)

dadgerî *m* hâkimlik, yargıçlık

dadik *m* 1. ana, anacık 2. dadı

dadî (I) *m* dadı

dadî (II) *rd* adli, türel ~ya **civakî** sosyal adalet

dadmend *rd* âdil, adaletli

dadmendane *h* âdilane

dadmendî *m* âdillik, adaletlilik

dadok *m* dadı, mürebbiye

dadparêz *nd/nt* adil, hak savunucu

dadparêzî *m* adillik, hak savunuculuk

dadperwer *rd* âdil, adaletli

dadperwerane *h* âdilane

dadperwerî *m* âdillik, adaletlilik

dadpîrs *nd/nt* sorgu yargıcı (veya hâkimi)

dadpîrsî *m* sorgu yargıçlığı (veya hâkimliği)

dadwer *nd/nt* 1. yargıç, hâkim 2. *rd* âdil, adaletli

dadwerane *h* 1. hâkimane 2. âdilane, âdilce

dadwerî *m* 1. adalet 2. hâkimlik, yargıçlık

dadwerîti *m* adaletlilik

dadxwaz *nd/nt* adaletçi, adalet yanlısı

dadxwazî *m* adaletçilik, adalet yanlılığı

dadyar *nd/nt* 1. âdil 2. hâkim, yargıç

dadyarî *m* 1. âdillik 2. hâkimlik, yargıçlık

daexistin *bnr* daxistin

daf (I) *n* 1. tel, saç teli 2. at kılı ~ê **spî avêtin porê** (yekî) saçına kır düşmek ~ê **spî ketin riye** (yekî) sakalına kır düşmek

daf (II) *m* 1. tuzak, kılcan 2. kapan 3. *mec* tuzak ~ **danîn** (dadan an jî **vedan**) tuzak kurmak

daf (III) *bnr* dehîf

dafandin *bnr* dehîfandin

dafik *m* 1. tuzak, kuşmar, kuş tuzağı 2. kapan 3. *mec* tuzak ~ **danîn** (vedan an jî **vegirtin**) tuzak kurmak

dafikdar *rd* tuzaklı

dafilî (I) *rd* 1. kırılgan (çok ağır hasta) 2. ölesi, gebercesi! ~ **bûn** kırılgan olmak

dafilî (II) *rd* kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **goreya dafilî** kaçık çorap

dafilîbûn *m* kaçıklık

dager *m* 1. dönüş 2. dönüşüm

dageran *m* 1. dönüş 2. dönüşüm

dagerandin *l/gh* 1. çevirmek, döndürmek 2. geriye döndürmek 3. dönüştürmek

dagerandî *rd* 1. döndürülmüş olan
 2. dönüştürülmüş 3. sarkık
 * **pozê dagerandî** sarkık burun
dagerdar *rd* dönüşlü
dagerek *rd* dönüştürücü
dagerîn *l/gh* 1. dönmek, geri gelmek 2. dönüşmek 3. *mec* kartlaşmak
dagerînek *fiz/m* dönüştürücü
dagerîner *nd/rd* dönüştürücü
dagerînerî *m* dönüştürücülük
dagêr *nd/nt* idareci, yönetici
dagêrî *m* idare, yönetim
dagerîn *l/gh* 1. dönmek 2. idare edilmek, yönetilmek
dagêrîtî *m* idarecilik, yöneticilik
dagêrandin *l/gh* 1. döndürmek 2. idare etmek, yönetmek
dagir *rd* işgal edilmiş, zapt edilmiş olan
dagirî *m* 1. işgal 2. istila
dagirîn *m* dolum * **damezirana**
dagirînê ya **benzînê** benzin dolum tesisi
dagirker *nd/nt* 1. işgalci 2. *nd/rd* istilacı
dagirkerane *h* işgalcice
dagirkerî *m* 1. işgalcilik 2. istilacılık
dagir kirin *l/gh* 1. işgal etmek 2. istila etmek
dagirtin *m* 1. dolum 2. doldurma 3. dolgu yapma
dagirtin *l/gh* 1. doldurmak 2. dolgu yapmak
dagirtî *rd* 1. dolu (boş karşıtı) 2. dolgun (şişmana yakın, balıkctinde) 3. dolgulu

dagirtîbûn *m* doluluk
dagîr kirin *bnr* dagir kirin
daguherandin *l/gh* 1. değiştirmek 2. dönüştürmek
daguherîn *l/gh* 1. değişmek 2. dönüşmek
dahat *m* gelir, hâsîlat ~ **û daçûn** gelir gider ~ **û lêçûn** gelir gider ~ **a layekî** yan gelir ~ **a nesade** gayri safî hâsîlat ~ **a neteweyî** milli gelir ~ **a neteweyî** ya **ne-sade** gayri safî milli hâsîlat
dahatin *m* 1. inme, iniş 2. dinme 3. yağma (kar için) ~ **a berfê** kar yağışı ~ **a tengavî** acil iniş
dahatin *l/gh* 1. inmek 2. dinmek 3. yağmak (kar için) * **berf dahat** kar yağdı
dahatî *m* 1. gelecek 2. gelir
dahatû *m* gelecek, ati
dahatûnas *nd/nt* gelecek bilimci
dahatûzan *nd/nt* gelecek bilimci
dahelandin *l/gh* 1. indirmek 2. daldırmak 3. sarkıtmak
dahelî *rd* sarkık
dahelîn *l/gh* 1. inmek 2. dalmak 3. sarkmak
daheristin *l/gh* 1. sarkmak 2. dö-külmek
daherizandin *l/gh* saptırmak
daherizîn *l/gh* sarmak
dahelandin *l/gh* 1. indirmek 2. sarkıtmak
dahelandî *rd* 1. inik, indirilmiş 2. sarkık, sarkıtılmış
dahelayî *rd* 1. inik 2. sarkık
dahên *m* icat * **dahêna** nivîsê yazının icadı

dahēnandin *l/gh* icat etmek

dahēner *nd/nt* 1. yaratıcı 2. icatçı, mucit

dahēnerî *m* 1. yaratıcılık 2. icatçılık, mucitlik

dahēnijandin *l/gh* uyuklatmak

dahēnijîn *l/ngh* uyuklamak

dahî *rd* dâhi

dahol *m* davul

daholvān *nd/nt* davulcu

dahûran *m* 1. çözümleme, analiz, tahlil 2. *kîm* tahlil 3. *fel* çözüm 3. *rz* çözüm

dahûrandin *l/gh* çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)

dahûranî *rd* 1. çözümlemeli, tahlilî, analitik 2. çözümlenmiş

dahûrîn *m* 1. çözümlenme, tahlil edilme 2. *fel* çözüm 3. *rz* çözüm

dahûrîn *l/ngh* çözümlenmek, tahlil edilmek

dahûrîner *nd/nt* çözümleyici, analist

dahûrînerî *m* çözümleyicilik, analistlik

dahûrînî *rd* çözümsel, tahlilî, analitik

daîm *rd* daim, sürekli, sonsuz

daîma *h* daima, sürekli

daîmî *rd* daimî, sürekli ~ **bûn** daimî olmak ~ **kirin** daimîleş-tirmek

daire *m* daire ~**ya leşkeriyê** (yan jî **eskeriyê**) askerlik dairesi ~**ya istihbaratê** istihbarat dairesi ~**ya saloxgeriyê** istihbarat dairesi

daîrewî *mat/rd* dairevî, dairesel

dak *m* anne

daketan *m* 1. inme, iniş 2. cezir

daketandin *l/gh* 1. indirmek 2. ağdırmak, aşağı indirmek 3. çiftleştirmek (genellikle hayvanlar için)

daketandî *rd* ingin (münhat)

daketandîbûn *m* inginlik

daketin *m* 1. inme, iniş 2. inme, düşme (değeri düşme) 3. inme, eksilme (sayısı azalma) 4. düşme (yağma) 5. düşme (hızı, gücü, değeri azalma) 6. ağma, aşağıya inme 7. *erd* alçalma, cezir ~**a berfê** kar yağışı ~**a nerm** yumuşak iniş

daketin *l/ngh* 1. inmek 2. inmek, düşmek (değeri düşmek) 3. inmek, eksilmek (sayısı azalmak) 4. düşmek (yağmak) 5. düşmek (hızı, gücü, değeri azalmak) 6. ağmak, aşağıya inmek ~ **jêrê** aşağıya inmek ~ **xwarê** yere inmek

daketî *rd* 1. inik 2. ingin, inik, alçak (münhat) 3. basık 4. çökük * **mîlên wê yên daketî** çökük omuzları 5. düşük (fiyat için) 6. sarkık

daketîbûn *m* 1. iniklik 2. inginlik, iniklik, alçaklık 3. basıklık 4. çöküklük 5. düşüklük (fiyat için) 6. sarkıklık

dakirin *l/gh* atmak

dakişandin *l/gh* 1. çekmek 2. çekmek, tartmak

dakişin *l/gh* 1. çekilmek 2. çekilmek, tartılmak

daktîlo *m* daktilo ~ kirin daktilo etmek

dakutan *l/gh* çakmak, vurmak

dalan *m* hol, sofa, dehliz

dalastin *l/gh* yalamak

daleqandin *l/gh* 1. asmak 2. asmak, asarak idam etmek

daleqandî *rd* 1. asık, asılı 2. takılı (asılan şeyler için)

daleqîn *l/gh* asılmak

dama *m* dama

damakirî *rd* kareli

damalandin *l/gh* silmek, süpürmek

damalaştin *l/gh* silmek, süpürmek

daman *rd* dalgın

damanî *m* dalgınlık ~ bûn dalgınlasmak, dalmak

damankî *rd/h* dalgınca

damar *ant/m* 1. damar 2. *mec* töz, cevher ~ **kişandin** soya çekmek ~ **a** (yekî) **lê avêtin** (an jî hilavêtin) nabzı atmak ~ **a** (yekî) **lê xistin** nabzı atmak ~ **a** mirinê şah damarı ~ **ek di canê** (yekî) **de baz nêdan** kılı kıpırdamamak

damara xwînber *nd* atardamar

damarî *m* üvey anne

damarzan *nd/nt* sinir bilimci, nörolog

damayî (I) *rd* kareli

damayî (II) *rd* 1. dalgın, düşünceli 2. hüznü ~ **man** 1) dalgın kalmak 2) hüznü kalmak

damdamî *rd* damalı, kareli

damelisandin *l/gh* 1. çöeltmek 2. sindirmek

damelisîn *l/gh* 1. çömmek, çömmek 2. çömmek (kuşların yere çömmesi) 3. pusmak, sinmek

damelandin *l/gh* silikleştirmek

damelîn *l/gh* silikleşmek

damerixîn *l/gh* çömmek

damezirak *m* 1. kurum 2. *hiq* kurum, müessese

damezirakî *rd* kurumsal ~ **bûn** kurumsallaşmak

dameziran *m* 1. kurma, kuruluş 2. kuruluş, tesis, kurum ~ **a bazirganî** ticarî kuruluş

damezirandin *l/gh* 1. kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) 2. kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek)

damezirandî *rd* kurulu, kurulmuş olan

damezirandok *bnr* damezirîner

damezirani *rd* kurumsal

damezirawe kurum, müessese

dameziraweyî *rd* kurumsal ~ **bûn** kurumsallaşmak

damezirîn *l/gh* kurulmak

damezirîner *nd/nt* kurucu

damezirînerî *m* kuruculuk

damezirînî *rd* kurumsal

damezirox *bnr* damezirîner

damilandin *l/gh* yummak

damilîn *l/gh* yumuklaşmak, yumulmak

damiran *m* sönme

damirandin *l/gh* söndürmek
damirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için) ~ **bûn** sönükleşmek
damirîn *l/gh* sönmek
damisto *m* kura
damistong *m* pay
damiştin *l/gh* süpürmek
damûlok *m* anlaşmazlık
damper *m* damper
damperdar *rd* damperli
dampîng *ab/m* damping
dan (I) *n* 1. öğün 2. yarım gün, yarı gün, parttaym ~ **ê sibehê** sabahleyin, sabah vakti ~ **ê êvarê** akşam vakti
dan (II) *n* 1. yarma, göce 2. aşlık ~ **av hilçinandin** bu hamur daha çok su çeker ~ **û dû 1)** kuru gıda 2) kışlık gıda ve yakacak ~ **û dikak** kuru gıda, erzak
dan (III) *m* 1. verme, veriş 2. vermek, ödeme 3. vergi (bir kimşenin doğuştan sahip olduğu iyi nitelik) ~ **a Xwedê** Allah (veya Tanrı) vergisi
dan *l/gh* 1. vermek 2. vermek, ödemek ~ **ba xwe** yanına almak ~ **ber çav** göz önüne koymak ~ **ber çavan 1)** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) 2) itibara almak ~ **ber çavê xwe 1)** göze almak 2) takmak (gözlük için) ~ **ber çavên xwe** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) ~ **ber destan** çıraklığa vermek ~ **ber dilê xwe** kucaklamak (kucağına almak) ~ **ber**

firotanê satılığa çıkarmak (yek) ~ **ber guleyan** (birini) kurşuna dizmek ~ **ber xwendinê** okumaya vermek, okutmak ~ **cirîdan** cirit atmak ~ **çargavê** ılgamak ~ **çêran** küfür etmek ~ **çindikan** seğırtmek, zıp zıp zıplamak ~ **dest** eline vermek, (cline) tutuşturmak (yek) ~ **dest** (birini) ele vermek ~ **dijûnan** küfür etmek ~ **dû** (yan jî **pey**) peşine düşmek, izlemek, takip etmek ~ **dû hev** art arda vermek, arka arkaya vermek ~ **dû rêçê** (yan jî **şopê**) iz sürmek ~ **fortan** palavra atmak ~ **hev û din** derleyip toplamak (veya toparlamak) ~ **hiş** usa vurmak, uslamlamak ~ **hişê xwe** hatırlamaya çalışmak ~ **îcrayê** icraya vermek ~ **jî par re** tehir etmek, ertelemek ~ **kirê** kiraya vermek ~ **lotikan** göbek atmak, zıplamak ~ **milê xwe 1)** omuzlamak, sırtlamak 2) kucağına almak ~ **paş** geri almak, tecil etmek ~ **navê** (birine) verip veriştirmek ~ **pey hev** arka arkaya vermek ~ **pêş 1)** öne düşmek 2) öne sürmek 3) ileri almak ~ **pêşiya xwe 1)** önüne katmak 2) sürüklemek (peşine takip alıp götürmek) ~ **piştê xwe 1)** sırtlamak, sırtına almak 2) takmak, kuşanmak (silah takmak için) ~ **posteyê** postaya vermek, postalamak ~ **qîran** çığlık atmak

(koparmak veya basmak) ~ **ser hev** (û din) 1) birikmek 2) biriktirmek 3) dizmek, yığın yapmak 4) (birine) verip ver-iştirmek, sövüp saymak ~ **ser mil** 1) omuzlamak 2) omuza koymak ~ **serê xwe** takmak (şapka, takke vb. şeyler için) ~ **dû şopê** iz sürmek ~ **zirtan** palavra atmak, taslamak

danan (I) m 1. ödenek 2. yatırı, depozit

danan (II) m 1. inme 2. iniş * **danana balafirê** uçağın inişi 3. konuşlandırma

danan l/gh konuşlandırmak

danandin l/gh 1. indirmek 2. koymak, kurmak 3. kısmak (ışığı veya sesi azaltmak)

danandî rd 1. inik 2. kurulu, kurulmuş olan 2. kısık, kısılmış (ışığı veya ses için)

dan aqil l/gh usa vurmak, uslam-lamak

danasandin l/gh tanıtmak

danasîn m tanıtım, tanıtma

danasîner nd/nt tanıtıcı, tanıtımcı

danasînerî m tanıtıcılık, tanıtım-cılık

danavî m 1. çok aşırı üzüntü, keder 2. bıkkınlık, usanma ~ **bûn** 1) üzülmek, kederlenmek 2) bıkmak, usanmak ~ **kirin** 1) üzmek, kederlendirmek 2) bıktırmak, usandırmak

dan ber l/gh örtmek * **derî bide berê** kapıyı ört

dan berê l/gh 1. önüne koymak

* **nan da berê** önüne ekmeği koydu 2. örtmek (kapamak, pencere, kapı gibi şeyler için) * **pacceyê bide berê** pencereyi ört

dançêker rz/rd ettirgen çatı

dan der l/gh 1. dışa vurmak (açığa vurmak) 2. dökmek (tende kırmızı lekeler çıkarmak) 3. uçuklamak * **lêvên min dane der** dudaklarım uçuklamış 4. yanıltmak, belli etmek

dane (II) m veri, donc ~**ya jimarî** (hejmarî yan jî îstatîstîkî) istatistik veriler

dane (II) nd/rd tane (herhangi bir sayıda olan şey, adct)

danebihîz m duyuru, duyurma, ilân ~ **dan** ilân vermek

daneherizandin l/gh saptırmak

daneherizîn l/ngh sapmak

danehev m biriktirme, derleme

danenasîn m tanıtma, takdim

danenivîs m yazdırma

daner (I) rd verici (veren kimse)

daner (II) nd/nt 1. müellif, eser sahibi 2. icatçı, mucit 3. kreatör (bir şeyi ortaya koyan yaratan kimse) 4. koyucu * **danerê qanûnan** kanun koyucu

danerî (I) m vericilik

danerî (II) m 1. müelliflik, telif 2. icatçılık, mucitlik 3. kreatörlük 4. koyuculuk

danezan m 1. bildirme, duyurma 2. bildirim, tebliğ 3. bildiri, tebligat, deklarasyon 4. duyuru

5. bildirge, beyanname ~ **dan** tebliğ etmek ~a **mal û milk** mal bildirimi
danezanî *m* 1. bildirme, ilâm 2. *hiq* ilâm 3. demec, bildiri 4. deklare ~ **dan** 1) beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak) 2) tebliğ vermek
daner *bnr* danc (I, II)
dang *n* ctek (kadın giysisi için)
dan gotin *l/dç* 1. söyletmek 2. sızdırmak (haber, sır vb. duyurmak)
dan hev *l/gh* 1. toplamak (devşirip kaldırmak) 2. biriktirmek, derlemek (düzgün bir biçimde toplamak) 3. biriktirmek, toplamak (artırıp biriktirmek) 4. birikim yapmak 5. toparlamak
danhevî *m* 1. toplama 2. birikim 3. toplama, artırım
dan hisandin *l/dç* duyurmak
danişin *m* 1. oturma 2. duruşma, oturma, celse
danişin *l/gh* 1. oturmak 2. tünmek, konmak 3. inmek
daniştin *l/gh* 1. oturmak 2. tünmek, konmak 3. inmek
daniştok *m* oturak, sıra
danî *m* hedik
danîmarkayî *nd/nt* Danimarkalı
danîmarkî *nd/nt* Danimarkalı
danîn *m* 1. koyma 2. bırakmak (silah bırakmak) 3. kurma, kuruluş 4. indirme 5. inme, iniş 6. düşme (ısı, basınç vb. eksilme, azalma) 7. dinme (sızı, sancı

durma) 8. yavaşlama (meteorolojik olaylar için) 9. yatışma (hızı, etkisi azalma, aşırılığı geçme) 10. kesilme, sönme (dinme, durma, yatışma) 11. dikme, dikim, ekme (yettiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * **çaxa dardanîne** ağaç dikme mevsimi 12. çıkarma, soyma (birinin giysilerini çıkarma) ~a **qanûnan** yasama
danîn *l/gh* 1. koymak * **çente danî** çantayı koydu * **nav lê danîne** ona isim koymuşlar 2. bırakmak (silah bırakmak) 3. kurmak * **tékilî danîn** ilişki kurmak * **çadır daniye** çadır kurmuş * **partî danîbû** parti kurmuştu 4. indirmek 5. inmek * **balafirê xwe danî** uçak indi * **wermê danîbû** şişlik inmişti 6. düşmek (ısı, basınç vb. eksilme, azalmak) 7. dinmek (sızı, sancı durmak) 8. yavaşlama (meteorolojik olaylar için) 9. yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) 10. kesilmek, sönmek (dinmek, durmak, yatışmak) 11. dikmek, ekmek (yettiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) 12. çıkarmak, soymak (birinin giysilerini çıkarmak)
danişan *m* 1. gösterme, gösterim 2. işaret, emare 3. delil
danişgeh *m* oturma yeri, ikametgâh

danîştin *bnr* daniştin

dankut *m* 1. yarma dövme 2. *n* tokmak (yarma için) 3. *nd* yarma döven (kimse)

dans *m* dans ~ **girtin** dans etmek ~ **kirin** dans etmek

dansal *m* mevsim

dansker *nd/nt* dansçı

dansoz *m* dansöz

dansozî *m* dansözlük

dantêl *n* dantel

danû, danûk *m* hedik

danûstan *m* 1. alışveriş, alım satım 2. ilişki

danûstandin *m* 1. alışveriş, alım satım 2. ilişki ~ **kirin** 1) alışveriş yapmak 2) iletişim kurmak, görüşme yapmak

dapaçîn */ngh* 1. örtülmek 2. örtbas edilmek

dapalandin */gh* damıtmak, süzmek

dapelîn */ngh* damıtılmak, süzülme

dapeşkandin */gh* budamak

dapêlî kirin */gh* eğmek (genellikle kafa ve kulak için)

dapisandin */gh* çökeltmek

dapisîn */ngh* çökelmek

dapitîn */ngh* çarpmak (kalp atışı için)

dapîr *m* nene, nine, büyük anne

dapîrok (I) *m* ebe

dapîrok (II) *zoo/m* örümcek

dapoşandin */gh* örtmek

dapoşî *rd* 1. örtülü 2. müphem (açık ve seçik olmayan)

dapoşîn */ngh* örtülmek

daqulandin */gh* yutmak

daqultîn */ngh* yutulmak

daqurtandin */gh* 1. yutmak 2. yutkunmak

daqurtîn */ngh* yutulmak

daqurtok *ant/m* yutak

dar (I) *n* ağaç, sopa, değnek ~ **û derb xwarin** sopa yemek ~ **ê binçengan** koltuk değneği

dar (II) *m* ağaç (dikili, kesilmemiş ağaç için) ~ **a famîleyê** soy ağacı, şecere

dara (I) *bz/m* dara

dara dan */gh* finanse etmek

darandin */gh* ateşlemek, tutuşturmak, yakmak

darayî *m* 1. maliye 2. *rd* mali

darayîvan *nd/nt* maliyeci

daraz *m* yargı, hüküm ~ **dan** 1) yargılamak 2) hükmetmek, hüküm vermek

darazî *m* 1. yargı 2. muhakeme

darbest *m* 1. sedye 2. tabut

darbir (I) *zoo/n* kunduz

darbir (II) *nd/nt* oduncu (odun kesen)

darbirî *m* odunculuk

darçîn *m* tarçın

dardarok *fiz/m* sarkaç, rakkas

dardekirî *rd* 1. asık, asılı 2. takılı (asılan şeyler için)

darexaçî *m* darağacı, çarmih ~ **kirin** çarmıha germek, haçlamak

darêj *m* akış

darêje *m* döküm

darê tîrê *m* oklava

darik *n* 1. ağaççık 2. değnek, sopa
3. çırpı 4. çomak 5. ağızlık,
çubuk (sigara için) ~ê cigareyê
(an ji cixareyê) sigaralık, sigara
ağızlığı ~ê tirafê köseği

daring *m* maddc, özdek

daringî *rd* maddi, maddesel

daringperest *nd/rd* maddeci

daristan *m* 1. orman 2. ağaçlık,
ormanlık

daristanvan *nd/nt* ormancı

darizandin *l/gh* yargılamak

darizin *l/gh* yargılanmak

darîçav *rd* 1. açık, alcnî, belirgin,
bariz 2. gözler önünde

darîçavî *m* 1. apaçıklık 2. belir-
ginlik

dar kirin *l/gh* sopalamak

darkutik *zoo/n* ağaçkakan

darqîtik *m* çelik çomak

darterm *m* sedye

dartiraf *m* köseği

dartiraş *nd/nt* doğramacı

darvan *nd/nt* oduncu (odun kesen)

darvanî *m* odunculuk

darxir *h* sıvama * **derdan darxir**
tijî kir tabağı sıvama doldurdu

das *m* 1. tahra 2. orak ~a dextê orak

dasî *n* kılçık (balık kılçığı)

daskêş *nd/nt* orakçı

daş *n* sipa ~ê kerê çşek sıpası

daşik *n* sipa, sipacık

daşindilandin *l/gh* sarkıtmak

daşindilîn *l/gh* salkımak

daşir *m* tuvalet, apteshane

daşoran *m* crozyon

daşorandin *l/gh* aşındırmak

daşorîn *l/gh* aşınmak

daw *m* 1. etek 2. peş (elbise için)

dawe *m* dava ~ kirin dava etmek
~ lê vekirin (birine) dava aç-
mak ~ vekirin dava açmak

dawedar *nd/nt* davacı

daweker *nd/nt* davacı

dawekerî *m* davacılık

dawelêkirî *nd/nt* davalı

daweran *m* arıtım

dawerandin *l/gh* arıtmak

dawergeh *m* arıtma evi, rafineri

daweribandin *bnr* dawerivandin

daweribîn *bnr* dawerivîn

dawerivandin *l/gh* damıtmak,
süzme

dawerivandî *rd* damıtık, süzük,
süzme

dawerivîn *l/gh* damıtılmak, sü-
zülme

dawerivîner *rd* süzücü

dawerivok *m* damıtıcı, imbik

dawestin *l/gh* durmak

dawestandin *l/gh* durdurmak

dawêşandin *l/gh* 1. silkelemek,
silkmek 2. çırpmak

dawêşîn *l/gh* 1. silklenmek 2.
çırpılmak

dawêşîner *nd/nt* silkeleyici

dawet *m* 1. düğün 2. davet ~ kirin
1) düğün yapmak 2) davet etmek

dawetiye *m* davetiye, okuntu

dawetker *nd/nt* çağırıcı

dawetkirî *rd* davetli, çağırılı

dawetname *m* davetiye

dawetnekirî *rd* davetsiz

dawirandin *l/gh* geçirmek

dawiyê *h* sonunda

dawî *rd* 1. son (ilk karşıtı) 2. *m* son (nihayet) 3. *wj* sonuç ~ **lê anîn** sona erdirmek, son vermek, sonuçlandırmak ~ **lê hatin** sona ermek, son bulmak ~**ya (tişteki) hatin** sonu gelmek ~**ya dawî** (yan jî **dawîn**) sonunda, eninde sonunda ~**ya heftiyê** hafta sonu

dawîdar *rd* 1. sonlu 2. bitimli

dawîn *rd* 1. son 2. son, bitim, nihayet

dawîne *rz/m* sonck

dawîni *rd* nihai

dax *m* dağ ~ **dan** (an jî **kirin**) dağlamak

daxdayî *rd* dağlı (dağlanmış olan)

daxil *n* dahil ~ **bûn** dahil olmak ~ **kirin** dahil etmek

daxiliye *bj/m* dâhiliye

daxilî *rd* dahili, içsel

daxistin *m* 1. indirme 2. indirme, düşürme (fiyatını düşürme) 3. indirim, tenzilât ~**a bacê** vergi indirimi

daxistin *l/gh* 1. indirmek 2. indirmek, düşürmek (fiyatını düşürmek) 3. indirim yapmak

daxistî *rd* indirimli, tenzilâtlı

daxîn *bz/m* indirim

daxuşandin *l/gh* süründürmek

daxuşîn *l/ngh* sürünmek (sürünge hayvanlar için)

daxuya kirin *l/gh* 1. belirtmek, belli etmek 2. açıklamak, beyan etmek

daxuyan *m* bildirme, beyan

daxuyandin *l/gh* 1. bildirmek, beyan etmek 2. belirtmek 3. açıklamak, açıklama yapmak (veya açıklamada bulunmak)

daxuyani *m* 1. bildirme, beyan 2. açıklama 3. demec, beyanat ~ **dan** açıklama yapmak (veya açıklamada bulunmak), beyanat vermek

daxuyanname *m* beyanname, bildirge

daxûl *rd* eğinik ~ **bûn** eğilmek ~ **kirin** eğmek (bel için)

daxwarin *l/gh* 1. laf yemek (tepki göstermemek, sesini çıkarmamak) 2. hazmetmek, içine sindirmek, içine atmak

daxwaz *m* 1. istek, dilek 2. istek, istem, talep 3. emel, ülkü 4. rağbet, istek 5. istek, rıza, heves ~ **kirin** 1) dilemek (rica etmek, arzu etmek) 2) istemek, istekte bulunmak, talep etmek, talip olmak

daxwazbar *rd* istekli, rağbetli

daxwazî *m* 1. istek, dilek

daxwazkar *nd/nt* 1. dileyici 2. istekli, talepkâr, talip

daxwazker *bnr* daxwazkar

daxwazlêker *nd/nt* davacı

daxwazlêkerî *m* davacılık

daxwazname *m* 1. dilekçe, arzuhal 2. talepname ~**ya dozlêkirinê** dava dilekçesi

daxwaznamenivîs *nd/nt* arzuhalci

daxwazyar *nd/nt* talepkâr, talip

daxwazyarî *m* talepkârlık
daxwer *rd* aşındırıcı
daxwerîner *rd* aşındırıcı
dayende *nd/nt* verici (her türlü yardım yapan, esirgemeyen)
dayik *m* ana, anne, valide
dayikatî *m* analık, annelik
dayikinî *bnr* dayikti
dayikî *m* analık, annelik
dayikniştiman *m* anavatan
dayiktî *m* analık, annelik ~ **kirin** analık etmek veya yapmak
dayîk *bnr* dayik
dayîn (I) *m* 1. veriş, verme 2. ödeme, ödemiş, ödeyiş 3. vergi (doğuştan sahip olunan iyi nitelik) ~ **a Xwedê** Allah vergisi
dayîn (II) *m* 1. dadı 2. sûtana (veya anne)
dayînbar *rd* ödemeli
dayînde *rd* verici
dayîngeh *m* kreş, çocuk yuvası
dayînî *m* 1. dadılık 2. sûtanalık (veya annelik)
dayîntî *bnr* dayîni
daykanî *sos/m* anaerkil
daykanîti *sos/m* anaerki
dayox *nd/nt* verici (her türlü yardım yapan, esirgemeyen)
de *rz* 1. bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek veya kesin olmayan anlamlar katar) 2. haydi * **de bê vir** haydi buraya gelsin 3. hele bir * **de bila ew roj bê** hele bir o gün gelsin 4. *b* olur mu * **de tiştek wisan**

dibe! öyle bir şey olur mu!
 ~ **bixwe b** na, nah ~ **carek çêbû** *g* bir kere oldu, neyse ~ **çi bû bû** *g* neyse * **de çi bû bû** neyse olan oldu ~ **êdî** var (varın, varsın, varsınlar) ~ **êdî çêbû** *g* neyse (önemi yok, olan oldu) ~ **êdî çi be** *g* her neyse (önemi yok) ~ **êdî hûn qiyas bikin** var kıyas et ~ **êdî tu** var kıyas et * **de êdî tu lê bigire** var sen kıyas et ~ **haydê** (yan *jî hadê*) 1) haydisene, hadisene 2) hopyala (küçük çocuklar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir) ~ **her b** na, nah ~ **herin** varın ~ (...) *jî* *g* neyse * **de tu jî were** neyse sen de gel ~ **na lê** (yan *jî lo*) yok canım

debang *bnr* debeng

debar *m* geçim ~ **kirin** geçinmek

debare *m* azık

debarî *m* nafaka

debax *m* sepi ~ **kirin** sepilemek

debdebe *m* debdebe

debeng *rd* 1. aptal, ahmak 2. *b* aptal (küçümseme belirten seslenme)

debengane *h* aptalca, ahmakça

debengî *m* aptallık, ahmaklık

debengokî *rd* aptalca, ahmakça

debir *m* ekin, hasat

debirandin *l/gh* geçindirmek

debirîn *l/ngh* geçinmek

debr *bnr* debir

debûş *m* zamk (bitkilerden sızan madde)

debûşî *rd* yapış yapış

Decal *ol/n* Deccal

dedektif *nd/nt* dedektif

dedektor *m* dedektör

def (I) *m* davul

def (II) *m* def, defetme ~ **bike** sik-
tir et ~ **kirin** defetmek

definandin *l/gh* defnetmek, göm-
mek

definandî *rd* defnedilmiş, gömülü

defile *m* defile

define *m* define, gömü

defineger *nd/nt* defincci

defjen *nd/nt* davulcu

defn *m* defin, defnetme, gömme ~
kirin defnetmek, gömmek

defnkirî *rd* defnedilmiş, gömülü

defo *m* defo

defter *m* defter ~ **a bîreweriyan**
hatıra defteri ~ **a hesaban** hesap
defteri ~ **a yewmiyeyan** yev-
miye defteri

defterdar *nd/nt* defterdar

defvan *nd/nt* davulcu

deh *nd/n* on

dehan *m* 1. sindirim, hazım 2. *biy*
özümleme

dehandin *l/gh* 1. sindirmek, haz-
metmek 2. özümlemek

dehanî *m* 1. ondalık, öşür, aşar 2.
mat ondalık, onlar

dehbe *zoo/rd* 1. dahbe, yaratık
(korkunç hayvanlar) 2. vahşî,
yabanî, yırtıcı hayvan

dehbelok *zoo/rd* 1. yaratık (ko-
rkunç hayvanlar) 2. vahşî, ya-
banî (evcil olmayan hayvan)

dehbelor *rd* alık, ebleh

dehbelorî *m* alıklık, eblehlik ~
bûn alıklaşmak

dehbemirov *rd* yabani, maganda

dehem *rd* onuncu

dehemîn *rd* onuncu

dehf *m* itek, itme ~ **dan** itmek,
itelemek ~ **lê dan** (an jî *xistin*)
itiştirmek

dehfandin *l/gh* itelemek

dehêk *m* ondalık, aşar

dehiban *m* çöküntü

dehibandin *l/gh* 1. çöktürmek 2.
yıkamak (mahvetmek) 3. sarsı-
mak 4. çürütmek (çöktürmek;
insan için)

dehibandî *rd* 1. çökkün 2. çökkün
(vücut, akıl ve ruhça gücü
azalmış olan)

dehibî *rd* 1. çökkün 2. çökkün
(vücut, akıl ve ruhça gücü azal-
mış olan)

dehibîbûn *m* çökkünlük

dehibîn *l/ngh* 1. çökmek 2. çök-
mek (vücut, akıl, ruhça gücü
azalmak) 3. çürümek, yıpran-
mak 4. yıkılmak (düşmek) 5.
sarsılmak (güçsüz durumda
kalmak) 6. *mec* sarsılmak

dehifandin *l/gh* itmek, itelemek

dehik *n* 1. onluk 2. on gün süreyle
yapılan

dehî *m* adak

dehîn *l/ngh* 1. sindirilmek, haz-
medilmek 2. özümlemek

dehkeran *m* mesele (güç iş)

dehkî *mat/m* ondalık

dehl *m* koru, koruluk

dehlîz *m* dehliz

dehm *m* sindirim, hazım

dehmdar *rd* sindirimli, hazımlı

dehmen *n* etek (kadın giysisi) ~**ê**
kinik mini etek

dehş *n* sîpa

dehşet *m* yıldı

dehşik *n* sîpa, sîpacık

dehyek *m* ondalık, öşür, aşar

dejenere *rd* dejenere, soysuz, yoz
~ **bûn** dejenere olmak, yozlaş-
mak ~ **kirin** dejenere etmek,
yozlaştırmak

dejeneretî *m* dejenerelik, yozluk

dek *m* 1. oyun, düzen, hile 2. komp-
lo, dolap 3. *mec* tuzak ~ **anîn**
serê (yekî) (birine) oyun etmek,
oyun oynamak, (birinin) başına
çorap örmek ~ **gerandin** dümen
çevirmek ~ **lê çêbûn** deke düş-
mek, oyuna gelmek ~ **lê çêkirin**
oyuna düşürmek, dümen yap-
mak ~ **lê kirin** oyun etmek (veya
yapmak) ~ **û dolap** oyun, hile,
üçkağıt, tertip, tonga ~ **û dolab**
gerandin kompo kurmak

dekan *nd/nt* dekan

dekanî *m* dekanlık

dekbaz *rd/nt* oyunbaz, hilceci, dü-
zenbaz

dekbazî *m* oyunbazlık, hilcecilik,
düzenbazlık

dekolte *m* dekolte

dekor *m* dekor

dekorasyon *m* dekorasyon

dekoratîf *rd/nd* süsleyici

dekorator *nd/nt* dekoratör

dekzan *bnr* dekbaz

delal (I) *nd/nt* tellâl, çağırkan,
çağırtmaç ~ **dan gazîkirin** tellâl
çağırtmak

delal (II) *rd* 1. güzel 2. *m* güzel (kız
veya kadın) 3. aziz (sevgide üs-
tün tutulan) 4. sevgili (sevgi ve
bağlılık duyulan) 5. nazlı (üstüne
titrenilen, değer verilen) 6. *m*
gözde (kadın) 7. cici ~**a** (an jî
~**ê**) **min** güzelim (samimi ko-
nuşmalarda) ~**a ber dilan** göz
dikeği ~**ê ber dilê** (yekî) (bi-
rinin) azizi

delalet *m* delalet

delalî (I) *m* tellâllik, çağırmaçlık,
çağırtkanlık

delalî (II) *m* 1. güzellik 2. güzel-
lik (kız veya kadın için) 3. aziz-
lik 4. *rd* nazlı, baylan (üstüne
titrenilen, değer verilen) 5.
gözdelik 6. cicilik 7. *rd* el bebek
gül bebek, süt kuzusu ~ **kirin**
nazlanmak, isteksiz görünmek
~**ya malê** küçük hanım ~**yê ber**
dilê dayikê anasının körpe
kuzusu ~**yê dê** anasının körpe
kuzusu ~**yê dê û bavan** ana
baba yavrusu ~**yê dê û bavê**
muhallesi çocuğu ~**yê malê**
küçük bey, evin nazlı çocuğu

delalîk *bnr* delalî (II)

delalok *rd* 1. nazlı 2. gözde 3. aziz
(sevgide üstün tutulan) 4. el
bebek gül bebek, süt kuzusu

delalokî *rd* 1. nazlıca 2. oya gibi,

güzel * **zarokên wê yên delalo-**
kî hene oya gibi çocukarı var
delam *m* tortu
delandin *l/gh* kamaştırmak (göz için)
delav *m* yalak
delege *nd/nt* delege, murahhas
delegetî *m* delegelik
delindêz *m* 1. ayin, dini tören 2. tören, seremoni
deling *m* don, tuman
deliqandin *l/gh* şımartmak
deliqîn *l/ngh* şıarmak
delîl *m* delil, kanıt
delîn *l/ngh* kamaşmak, karıkmak
delîner *rd* kamaştırıcı (göz için)
delîve *m* 1. fırsat 2. imkân, olanak 3. *mec* belirti
delîvegir *nd/nt* oportünist
delîvegirî *m* oportünizm
delk *fîz/m* sürtünme
delkbaz *bnr* dekbaz
delme (I) *m* tortu, çökelti
delme (II) *rd* rafadan (yumurta)
delodîn *rd* deli dolu, delişmen
delwe *m* 1. kova 2. *ast* Kova Burcu
dem (I) *m* 1. zaman 2. saat (zaman, vakit; bir işin yapıldığı belli bir zaman) * **dema xwari-nê** yemek saati 3. dönem, devir ~a **bê (dahatû yan jî mandê)** *rz* gelecek zaman ~a **bê ya nêzik** *rz* yakın gelecek zaman ~a **boriya berdest** *rz* şimdiki zamanın hikayesi ~a **raboriya çirokî** mişli geçmiş zaman ~a **boriya dûdar** *rz* miş'li geçmiş

zaman ~a **boriya dûr** miş'li geçmiş hikaye ~a **boriya nedi-yar** *rz* miş'li geçmiş zaman ~a **boriya niyetî** *rz* sanal geçmiş zaman ~a **boriya tedeçî** *rz* di'li geçmiş zaman ~a **borî** (an jî **raborî**) *rz* geçmiş zaman ~a **dahatû** *rz* gelecek zaman ~a **dawî** son zaman ~a **fireh** *rz* geniş zaman ~a **hevedudanî** bileşik zaman ~a **niha** *rz* şimdiki zaman ~a **niha ya domdar** sürekli şimdiki zaman ~a **we** (an jî **te**) **xweş** (an jî **bixêr**) **be** iyi günler, vakitler hayırlı olsun ~**ekê** 1) bir ara, bir aralık (kısır bir süre) 2) bir ara (geçmişte bir zaman) ~**ên berê** evvelleri, evvelce
dem (II) *m* 1. dem (çay harmanı) 2. dem ~ **girtin** dem tutmak ~ **kirin** demlemek
deman (I) *m* 1. icar, kiralama 2. kıraç toprak ~ **kirin** icar etmek
deman (II) *m* 1. ödün, taviz 2. imtiyaz ~ **dan** 1) ödün vermek 2) imtiyaz vermek
deman (III) *m* götürü ~ **girtin** götürü almak
demañçe *m* tabanca
demandar *rd* 1. ödönlü 2. imtiyazlı
demandar *nd/nt* tavizci
demandarî *m* tavizcilik
demborî *m* zaman aşımı, süre aşımı
demdar *rd* zamanlı

demdemî *rd* 1. geçici 2. iğreti
demdemî *m* geçicilik
demikdest *h* anında
demikî *rd* soluk ~ **bûn** soluklaşmak (giysi, kumaş vb. için)
demî *rd* geçici
demîn *m* şartlanma ~ **girtin** şartlanmak, koşullanmak ~ **pê dan** **girtin** şartlandırmak, koşullandırmak
demjimêr *m* 1. saat 2. kronometre
demkî *rd* geçici
demkî *m* geçicilik
demokrasi *m* demokrasi
demokrat *rd* demokrat ~ **ê civakî** (yan **jî sosyal**) sosyal demokrat
demokratîk *rd* demokratik
demsal *m* mevsim, sezon
dem û dezgeh *m* 1. kurum, müessesce 2. işletme
demûş *m* 1. zank (bitkilerden sızan madde) 2. *rd* yapışıcı
demxe *m* damga ~ **kirin** damgalamak
demxedar *rd* damgalı
den *n* küp (toprak kap)
dendik *m* 1. çekirdek 2. tane (nar tanesi vb. için) * **dendikên hinarê** nar taneleri
dendikfiroş *nd/nt* çekirdekçi (satan kimse)
dendikî *rd* nükleer * **çekên** **dendikî** nükleer silahlar
dendûreşk *bot/m* böğürtlen
deng (I) *n* oy, rey ~ **dan** oy vermek
deng (II) *n* 1. ses, seda 2. *mec* ün,

şan şöhret ~ **dan 1)** ses vermek 2) ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **derxistin 1)** ses çıkarmak 2) ses vermek (bir çağrıya karşılık vermek) 3) yankı uyandırmak (veya yapmak) ~ **giran cûn (yekî)** ağır işitmek (veya duymak) ~ **jê birandin** susturmak ~ **jê derneketin** ses çıkmamak ~ **jê nehatin** ses çıkmamak ~ **kirin 1)** ses etmek 2) ses vermek (bir çağrıya karşılık vermek) 3) seslenmek ~ **lê kirin** seslenmek, çağırmak, hitap etmek ~ **nekirin** ses çıkarmamak (veya etmemek) ~ **û beng** ses seda ~ **û beng jê nehatin** ses seda çıkmamak ~ **ê bilind** yüksek ses ~ **ê bişewat** yanık ses ~ **ê xwe birîn** sesini kesmek, susmak ~ **ê xwe nekirin 1)** sesini çıkarmamak, susmak 2) göz yummak
denganî *rd* sesçil, fonetik
dengbêj *nd/nt* halk ozanı, halk şairi
dengbêjî *m* halk ozanlığı, halk şairliği
dengbir *rd* 1. susturucu 2. *m* susturucu (silahlar için)
dengdan (I) *m* oylama
dengdan (II) *m* 1. ses verme 2. ötme (üflemler için)
deng dan (I) *l/gh* oylamak, oy vermek
deng dan (II) *l/gh* 1. ses vermek 2. ötmek (üflemler için)

dengdar (I) *rd* 1. sesli (sesi olan)

2. *rz/m* ünsüz, sessiz ~a **fizek** *rz* sızıcı ünsüz

dengdayına gelî *m* halk oylaması, referandum

dengder *nd/nt* oy verici, seçmen

dengderî *m* oy vericilik, seçmenlik

dengdêr *rz/m* sesli, ünlü, vokal ~a **gilover** *rz* yuvarlak ünlü

denggaz *rd* suskun

dengik *ant/m* kursak

dengî *rd* 1. sesli 2. şaşaa ~ **bûn** sızmak duyulur olmak

deng ketin *l/gh* kısılmak (ses için)

dengketî *rd* kısıt, kısıt sesli (sesi kısılmış olan)

dengketîbûn *m* kısıklık

dengkuj *rd* susturucu

dengnasî *rz/m* ses bilimi

dengnekir *rd* sakin, uslu

dengnerm *rd* 1. yumuşak sesli 2. pes sesli

dengnivîsar *m* sesyazar, fonograf

dengnixem *rd* 1. susturucu 2. susturucu (silâhlarda)

dengnuma *m* ses göstergesi

deng pê ketin *l/bw* 1. ses yapmak

2. yankı uyandırmak, yankı yapmak 3. adı duyulur olmak, ünlenmek 4. adlanmak, adı çıkmak, adı kötüye çıkmak, dile (veya dillere) düşmek

dengpêketî *rd* 1. yankı uyandırmış 2. ünlenmiş 3. adlanmış, adı çıkmış, dile (veya dillere) düşmüş olan

deng pê xistin *l/bw* 1. nam salmasını sağlamak, ünlendirmek 2. yankı uyandırmak 3. (birini) karalamak

dengpêxistî *rd* 1. nam salmasını sağlanmış 2. yankı uyandırılmış 3. (biri) karalanmış

dengsazî *rz/m* fonetik, ses bilgisi

deng û behs *nd* havadis

deng vedan *l/gh* yankılamak, yankılanmak, ötmek (yankılı ses vermek)

dengveder *rd* ses getirici

dengweş *m* hoparlör

denke *m* 1. denge ~ya **civakî** toplumsal denge 2. *n* denk (yük hayvanların yükünün her bir tarafı)

denkedar *rd* dengeli

deodorant *m* deodorant

dep *m* tahta ~e **encamê** skorbord, sayı göstergesi ~a **sing** can tahatası ~a **sing** sine

deplasman *m* deplasman

depo *m* depo ~ **kirin** depolamak ~ya **avê** su deposu ~ya **benzîne** benzin deposu ~ya **hewaya sar** soğuk hava deposu

depovan *nd/nt* depocu

depozît *m* depozit, depozito

depozîto *m* depozit, depozito

depresyon *m* depresyon, çöküntü

depreş *n* kara tahta

deq (I) *m* 1. benek, nokta 2. ben 3. puan (kumaşlardaki benek, nokta) 4. akıtma, isale 5. alaca (meyvelere düşen ben) 6. *bj*

kabarcık 8. *ast* gözenek 9. *mec* damga ~*ên li rûyê rojê* güneş lekeleri

deq (II) *m* dövme (vücuda yapılan dövme) ~ *kirin* dövme yapmak

deq (III) *n* 1. katlık (misket vb. oyunlarında) 2. değme, seçkin

deq (IV) *m* 1. madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde) 2. metin, tekst

deqandin (I) *l/gh* dövme yapmak

deqandin (II) *l/gh* aşilamak (bitki aşilamak)

deqandî (I) *rd* dövmeli

deqandî (II) *rd* aşılı (bitki)

deqaq *m* mütü (araç için)

deq dan *l/gh* aşilamak, aşı yapmak

deqdar *rd* 1. benekli, puanlı 2. *ast* gözenekli

deqdeq *m* benek

deqdeqî *rd* 1. abraş 2. benekli, beneklice 3. kabarcıklı 4. paralı, puanlı ~ *bûn* 1) alacalanmak 2) beneklenmek ~ *kirin* 1) alacalamak 2) beneklemek

deqdeqkî *rd* 1. abraş, abraşça, alaca benekli 2. puanlı, noktali

deqdeqok *m* 1. benek 2. puan, nokta 3. çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan)

deqdeqokî *rd* 1. abraş, abraşça (alaca benekli) 2. benekli, beneklice 3. puanlı, puanlıca, noktali 4. çilli (çilli hayvan) ~ *bûn* beneklenmek

deqdeqonk *m* benek

deqdeqonkî *rd* benekli, beneklice

deqe *m* dakika ~*yek* bir dakika

deqerû *rd* açık fikirli, dobra

deqîqe *m* dakika ~*yek* bir dakika

deqker *nd/nt* dövmeci (vücuda dövme yapan)

deqkerî *m* dövmecilik

deqsor *zoo/m* alabalık

der (I) *nd* 1. dış, dışarı (iç karşısı) 2. dış, hariç

der (II) *m* 1. yer 2. yöre ~ *û dor* 1) çevre, etraf, dolay, civar 2) çevre (çş dost) 3. ortalık, ortam ~ *û dor dan hev* (ortalığa) çeki düzen vermek ~*eke te pê neêşe* afiyet olsun

der (III) *n* kapı ~ *û cîran* konu komşu ~ *û dertûl* sokaklar, el kapısı ~ *û malê hev bûn* birbiriyle hısım akraba olmak ~ *û poxan* sığınılacak, barınacak yer ~*ê fireh* iyi gün ~*ê teng* dar gün

derab *m* ilinti, teyel ~ *dan* ilintilemek, teyellemek

derabe *m* 1. kepenk 2. parmaklık

deramet *m* gelir

derametdar *rd* gelirlî

deran *m* çıkarma

deranîn *l/gh* çıkarmak

deraqil *rd* akıl dışı, us dışı

deraqilî *fel/m* akıl dışılık, us dışılık

derasayî *rd* 1. olağan dışı 2. olağanüstü

derasayitî *m* olağanüstülük

derav *m* mecrâ

derawa *m* konum, pozisyon

derb *m* darp ~ **lê dan** (an *jî xistin*)

darbe vurmak ~ **xwarin** darbe-
lenmek, darbe yemek

der barê de d/h 1. hakkında 2.
ilişkin, ilişik, ilgili, üstüne, üle-
rine 3. dair, konusunda, üle-
rinde, ile ilgili

derbas *m* geçme, geçiş ~ **bûn** geç-
mek ~ **kirin** geçirmek ~ **î (...)**
bûn 1) -c geçmek 2) geçmek, in-
tikal etmek ~ **î dîrokê (mêjûyê**
an *jî tarîxê*) **bûn** tarihe geçmek

derbasang *m* geçiş (resim ve
müzikte)

derbasbûn *m* geçme, geçiş

derbas bûn *l/gh* geçmek

derbasbûyî *rd* geçmiş ~ **be**
geçmiş olsun

derbasdar *rd* geçerli

derbase *m* 1. geçiş 2. geçiş (in-
tikal) 3. giriş, antre, methal (ya-
pılarda)

derbasî *m* 1. geçiş 2. *mec* geçim
(anlaşma, uyuşma) 3. *rz* geçiş
(dil bilgisinde) 4. *rz/rd* geçişli
(dil bilgisinde) ~ **be** geçmiş
olsun

derbasker *bj/rd* geçiştirici (ilaçlar
için)

derbas kirin *l/gh* 1. geçirmek 2.
mec savmak, savuşturmak

derbasok *m* 1. geçit, (geçecek
yer) 2. giriş, girizgâh

derbdan *rz/m* vurgu

derbdanî *rz/rd* vurgulu

derbe *m* darbe ~ **kirin** darbe yap-
mak ~ **xwarin** darbe yemek

derbeder *rd* derbeder

derbejêr *m* iniş, bayır aşağı, yo-
kuş aşağı

derbejor *m* yokuş, yokuş yukarı

derbekar *nd/nt* darbeci

derbekarî *m* darbecilik

derbeparêz *nd/nt* darbeci, darbe
savunucusu

derbexwaz *nd/nt* darbeci, darbe
yanlısı

derbexwazî *nd/nt* darbecilik, dar-
be yanlılığı

derbend *erd/n* boğaz, geçit, dar-
boğaz

derbik *m* kibrit

derbirin *bnr* derbirin

derbirî *rd* 1. ifade edilmiş 2. dışa
vurulmuş olan

derbirin *m* 1. ifade etme 2. an-
latım 3. dışa vurma 4. *fel* dışa
vurum, ifade

derbirin *l/gh* 1. ifade etmek 2.
dışa vurmak 3. (bir şeyi) açığa
vurmak (gizli bir durumu ortaya
çıkarmak) (**tiştêk**) ~ (bir şeyi)
açığa vurmak

derbirîner *nd/nt* 1. ifade edici 2.
dışa vurumcu, ekspresyonist

derbirînerî *m* dışa vurumculuk,
ekspresyonizm

derbirînkâr *nd/nt* dışa vurumcu

derbirînkârî *m* dışa vurumculuk

derblêdanî *rz/m* titretme

derbûn *l/gh* 1. kaynamak (yer-
den çıkmak) 2. patlamak (yara,
çıban vb. için) 3. patlamak, infi-
lak etmek (birden bire şiddetle
ortaya çıkmak) 4. çıkmak

derbûna xwîne *nd* kanama (kana-
ma olma)

derbxane *m* darphane

derbxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş
olan

derçaxî *rd* çağ dışı

derçû *rd* mezun, çıkışlı ~**yê** lîseyê
lise mezunu ~**yê** zanîngehê
(yan jî unîversîteyê) üniversite
mezunu

derçûn *m* çıkma, çıkış

derçûn *l/gh* çıkmak

derçûyî *rd* mezun

derd *n* 1. dert 2. *mec* sorun ~**ê** de-
barê (yan jî aborê) geçim derdi
~**ê** dilan kara sevda ~**ê** te çi ye?
zorun ne? ~**ên** xwe jî hev re
gotin *l/bw* dertleşmek

derdan *m* kap * **avê bike derda-**
nekê bir kaba su koy

derdbihêr *rd* 1. geçimli (çevresin-
dekilerle iyi geçinen) 2. tasasız

derdbihêrî *m* 1. geçimlilik 2. ta-
sasızlık

derdedar *rd* dertli

derderkî *rd* dalgalı (saç, renk için)

derderkî bûn *l/gh* pıhtılanmak

derdese *bj/nd* kudur

derdkêş *nd/nt* çilekeş, cefakeş

derdkêşî *m* çilekeşlik, cefakeşlik

derdmend *rd* dertli

derdnak *rd* dertli ~ **bûn** dertlen-
mek ~ **kirin** dertlendirmek

derdor *m* 1. çevre, etraf, dolay,
dolayı 2. ortalık * **li derdorê**
kes tune bûn ortalıkta kimseler
yoktu 3. *mec* çevre (muhit) 4.

sos/psî çevre, ortam ~ **bi keys**

kirin (ortalığa) çeki düzen ver-
mek ~ **ronî bûn** ortalık ağarmak

dereaqil *bwr* deraqil

derebe *m* kepenk

derebeg *rd/n* derebeyi, feodal

derebegî *m* derebeylik, feodalizm

derece *m* 1. derece 2. sınıf (kate-
gori) ~ **kirin** dereccellemek

derecedar *rd* dereceli

dereciwakî *rd* toplum dışı

dereçaxî *rd* çağ dışı

deredînî *rd* din dışı

derehişî *m* bilinç dışı

derence *m* merdiven

dereng *h/rd* geç ~ **man 1)** geç kal-
mak, gecikmek 2) geri kalmak

derengî *h/rd* geç ~ **ketin** gecik-
mek ~ **kirin** geciktirmek

dereqanûn *rd* kanun dışı, yasa
dışı

dereqayde *rd* kural dışı

dererastî *rd* gerçek dışı, sürrealite

dererastîparêz *nd/nt* gerçeküstü-
cü, sürrealist

dererastîparêzî *m* gerçeküstücü-
lük, sürrealizm

dererêzik *rd* kural dışı

derevînî *rd* irade dışı

derew *m* 1. yalan 2. *rd* yalan, uy-
durma, uyduruk ~ **derketin** ya-
lan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak,

yalan söylemek ~**a (yekî) der-**
ketin yalancı çıkmak

derewandin *l/gh* yalanlamak, tek-
zip etmek

derewbêj *rd/nd* yalancı

derewçin *nd/nt* yalancı
derewçinî *m* yalancılık
derewgo *nd/nt* yalancı, uydurukçu
derewîn *nd/nt* 1. yalancı 2. *rd* yalancı (gerçek, hakiki olmayan) 3. *rd* eğreti (gerçek olmayan) * **diranê derewîn** eğreti dış 4. *bot/rd* yaban, yabanî, yabanıl (bitkiler için, yemiş vermeyen) ~ **derketin** yalancı çıkmak (*yek*) ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
derewînî *m* 1. yalancılık 2. eğretilik
derewkar *nd/nt* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewkarî *m* yalancılık
derewker *bnr* derewkar
derêxistin *bnr* derxistin
derfet *m* imkan, olanak ~ **dan** şans tanımak
dergeh *n* 1. kapı, büyük kapı 2. *dergâh* ~ **ê gumrikê** gümrük kapısı ~ **ê servîsê** servis kapısı
dergevan *nd/nt* kapıcı
dergevanî *m* kapıcılık
dergûş *m* beşik
der hal *h* 1. derhal, hemen, hemenccik, çabucak 2. bu günden tezi yok, vakit kaybetmeden
derhatin *l/gh* 1. çıkmak 2. çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) 3. çıkmak (sıyrılmak, ayrılmak)
der heqê ... de *d/h* 1. hakkında 2. *rd* ilişkin, ilişik 3. dair, üzerinde, ile ilgili 4) konusunda, üstüne, üzerine, ilgili, ilişkin

derhēnan *nd/nt* 1. sahneleyen, sahneye koyan 2. *sn/sn* reji, yönetim, yönetme
derhēnandin *m* yönetme
derhēnandin *l/gh* yönetmek (sinema, tiyatro vb. için)
derhēner *nd/nt* yönetmen, direktör, rejisör ~ **ê belgewaran** *nd* belgeci ~ **ê filman** film yönetmeni ~ **ê zarevekirinê** seslendirme yönetmeni
derhēnerî *m* yönetmenlik, direktörlük, rejisörlük
derhoze *m* mucize
derhozedar *rd* mucizeli
derhûd *nd/nt* kefil
derhûdî *m* kefalet, kefillik ~ **dan** kefalet vermek
derhûdname *m* kefaletname
deribandin *l/gh* 1. ilintilemek, teyelleme 2. sokuşturmak (belli etmeden kötü bir malı vermek)
derizandin *l/gh* çatlatmak (sert şeyler için)
derizandî *rd* çatlak
derizî *rd* çatlak (sert cisimler için) * **cama derizî** çatlak cam
derizîn *l/gh* çatlamak (sert şeyler için)
derî (I) *n* kapı ~ **vekirin** kapıyı açmak ~ **yê baxçe** bahçe kapısı ~ **yê derve** dış kapı ~ **yê hēviyê** ümit kapısı ~ **yê hundir** cümle kapısı ~ **yê kuçeyê** sokak kapısı ~ **yê mezin** ana kapı ~ **yê navberê** ara kapı ~ **yê servîsê** servis kapısı ~ **yê zivirok** döner kapı

derî (II) *h* hariç, -den gayri

derîçe *m* 1. küçük kapı 2. *ant* kapakçık * **derîçeya** dil kalp kapakçığı

derîzan *m* çişik

derîzgeh *n* bahçe kapısı

derkenar *n* çıkma, çıkıntı, hamış

derketin *m* 1. çıkma, çıkış 2. çıkma (olma, oluşma) 3. olma (olgunlaşma) 4. ortaya çıkma, meydana çıkma, türeme

derketin *l/gh* 1. çıkmak 2. çıkmak (olmak, oluşmak) * **şer derketin** savaş çıkmak 3. olmak (olgunlaşmak) 4. ortaya çıkmak, meydana çıkmak, türemek ~ **derve** dışarı (veya dışarıya) çıkmak ~ **destavê** aptes bozmak ~ **gerê 1)** geziye (veya tura) çıkmak 2) yürüyüşe çıkmak ~ **holê** (yan jî **meydanê**) ortaya (veya meydana) çıkmak ~ **mehhingivîne** balayına çıkmak ~ **nêçîrê** ava çıkmak ~ **piyaseyê** piyasaya çıkmak ~ **rastê** ortaya (veya meydana) çıkmak ~ **rêwîtiyê** yolculuğa çıkmak ~ **seferê** sefere çıkmak ~ **ser şanoyê** (dikê yan jî **sehneyê**) sahneye çıkmak ~ **ser text** tahta çıkmak ~ **serê** yüzeye çıkmak ~ **şîrînmehiyê** balayına çıkmak ~ **tetilê** tatile çıkmak * **derkeve** (yan jî **derkevîn**) dışarıya, çık (veya çıkınız)

der kirin *l/gh* 1. çıkarmak 2. dışarı atmak, kovmak 3. deşmek, açmak, patlatmak (yara, çibani vb. için)

derkirî *rd* 1. çıkartılmış 2. kovulmuş, dışarı atılmış 3. deşilmiş, açılmış

dermale (II) *m* 1. besi 2. *rd* besili (semiz hayvan)

derman *n* 1. derman, ilâç 2. ecza 3. *mec* derman (takat, mecal) 4. *mec* çare, deva 5. maya (yoğurt mayası gibi) ~ **kirin 1)** ilâçlamak 2) mayalamak, damızlık çalmak 3. alık sürmek, boya sürmek, makyaj yapmak ~ **ê hilpişandinê** (yan jî **perçivandinê**) kabartma tozu ~ **ê kêzikana** böcek ilacı

dermandank *m* ecza dolabı

dermanfiroş *nd/nt* eczacı (satan kimse)

dermanfiroşî *m* eczacılık

dermanger *nd/nt* eczacı (ilaç yapan kimse)

dermangerî *m* eczacılık

dermansaz *nd/nt* eczacı (ilaç yapan kimse)

dermansazî *m* eczacılık

dermanxane *m* eczane ~ **ya nobedar** nöbetçi eczane

derpê *n* don, tuman

derpêgore *m* külotlu çorap

derpêqut *n* külot

derpêş *m* 1. sunu, sunma, arz 2. *rd* önde olan, göz önünde bulunan ~ **î (...)** **kirin** -e sunmak

derpêşî *m* 1. ileri sürme 2. öngörü

derpêş kirin *l/gh* 1. sunmak, arz etmek 2. ileri sürmek 3. öne sürmek 4. öngörmek

derqanûnî *rd* kanun dışı, illegal

derrojevî *rd* gündem dışı

ders *m* ders ~ **dan** ders vermek ~
jê stendin (an **jî girtin**) (birin-
den) ders almak ~ **xebitin** ders
çalışmak ~ **a hilbijarî** seçmeli
ders

dersdar *nd/nt* öğretmen

derserdemî *rd* çağ dışı

dersirûştî *rd* doğa dışı

dersînorî *rd* sınır dışı ~ **kirin** sınır
dışı etmek

dersok *n* keçe

dersxane *m* 1. derzhane 2. derslik

dertixûbî *rd* sınır dışı ~ **kirin** sınır
dışı etmek

derûn *m* 1. öz, iç 2. iç dünya

derûnî *rd* 1. özden 2. özsel, içsel,
içle ilgili 3. *fel* özünü, zatî 4.
psşik, nefsi, ruhsal

derûnîtî *m* özdenlik

derûnnas *nd/nt* psikolog, ruh bi-
limci

derûnnasî *m* psikoloji, ruh bilimi

derûnnasîtî *m* ruh bilimecilik

derûnnexweş *nd/nt* ruh hastası

derûnzan *bnr* derûnnas

derva *bnr* derve

derve *n* 1. dış, dışarı (iç karşıtı) 2.
rd dış * **deriyê** derve dış kapı
3. *nd* dışarı, dışarı, hariç (yurt
dışı, yabancı ülke) 4. *h* dışarı,
dışarı (dışa, dış çevreye) ~ **yî**
welêt yurt dışı

dervefiroşî *m* ihraç

dervekar *nd/nt* hariciyeci

dervekarî *m* dışışleri, hariciye

derveyî *rd* 1. dışarı 2. dışsal, ha-
ricî

derweş *ol/n* derviş

derxistin *l/gh* 1. çıkarmak 2. dışarı
atmak, kovmak ~ **rastê** açığa
çıkarmak

derya *m* deniz ~ **ya vekirî** açık
deniz

deryavan *nd/nt* denizci

deryavanî *m* denizcilik

Deryaya Reş *erd/nd* Karadeniz

Deryaya Spî *nd* Akdeniz

derz *m* 1. çatlak (sert şeyler için)
2. yank

derzanistî *rd* bilim dışı

derzewac *rd* evlilik dışı

derzî *m* 1. iğne 2. *bj* aşı ~ **bûn** aşı-
lanmak ~ **kirin** 1) iğnelemek 2)
bj aşılacak, aşı yapmak ~ **lê**
dan (an **jî xistin**) iğne yapmak
(veya vurmak)

derzîker *nd/nt* iğneci

derzîlok *bot/m* sardunya

derzîlo kirin *l/gh* iğnelemek

desen *m* desen

despot *n* despot

dest (I) *ant/n* 1. el 2. el, parti
(oyunlarda parti) ~ **avêtin**
(**yekê**) (birine) sarkıntılık etmek
(veya yapmak), (birinin) ırzına
geçmek, tecavüz etmek ~ **avêtin**
darê zorê zor kullanmak ~
avêtin namûsa (yekê) (birine)
tecavüz etmek, ırzına geçmek ~
bi axaftinê (peyvînê yan jî xe-
berdanê) **kirin** konuşmaya
başlamak, söz almak ~ **bi** ~

elden ~ **bi kar kirin** işe başlamak, iş başı yapmak ~ **bi meşe kirin** yürüyüşe geçmek ~ **bi şer kirin** savaş başlamak, silâh patlatmak ~ **birin (tişteki)** (birine) kıymak ~ **birin xwe 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) **2)** (bir işe) girişmek, işe koyulmak **3)** tepkide bulunmak, harekete geçmek **4)** karşılık vermek, karşı koymak (veya gelmek) ~ **çûn (yekî)** (birine) kıymak ~ **dan (...)** dokunmak (el sürmek), tahrif etmek ~ **dan (yekî)** el vermek ~ **dan hev 1)** el ele vermek **2)** toka etmek ~ **dan (an jî danîn)** ser el koymak, alıkoymak, müsadere etmek ~ **di dil de** yüreği ağzında ~ **di hev de** el ele ~ **hılanîn 1)** harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) **2)** karşılık vermek (karşı gelmek) ~ **jê kişandin** (bir şeyden) el çekmek, feragat etmek, vazgeçmek ~ **kirin tînika (yekî)** boğazına sarılmak ~ **kişandin** el çekmek, feragat etmek, vazgeçmek ~ **lê gerandin 1)** ellemek, el sürmek **2)** kurcalamak **3)** tahrif etmek, bozmak ~ **lê gerîn 1)** ellenmek **2)** kurcalanmak **3)** tahrif edilmek ~ **lê girtin** idareli kullanmak, tutumlu davranmak ~ **lê negeriyaye 1)** el değmemiş **2)** el değmemiş (yeni) ~ **li ba kirin** el sallamak ~ **li ~ el ele ~ li hev**

xistin (an jî **dan**) el çırpma ~ **û pêçiyên te** (yan jî **we**) ter bineline (clinize veya ellerinize) sağlık ~ **ê hev guvaştin** tokalaşmak, toka etmek ~ **ê te** (yan jî **we**) **sax be** cline (clinize veya ellerinize) sağlık ~ **ê xwe dan (...)** dokunmak (el sürmek) ~ **ê xwe dan (yekî)** el sıkma ~ **ê xwe dan hev** tokalaşmak, el sıkışmak ~ **ê xwe li ba kirin** el sallamak ~ **ê xwe pê kirin** el sürmek ~ **ê xwe tê dan** el sürmek
dest (II) m 1. kat, takım, elbise takımı **2.** parça (sayı sıfatıyla beraber, tane)

dest (III) m kabile, grup, öbek

destan m destan

destanbêj nd/nt destancı, destan anlatıcısı

destanî rd destansı, destansal

destav m aptes, abdest ~ **girtin** abdest almak ~ **a biçûk** küçük aptesi ~ **a (yekî)** ne **xweş bûn** sıkıntısı olmak ~ **a (yekî)** **teng bûn** sıkışmak, abtesti gelmek

destavêtin m sarkıntılık, tecavüz (etme)

destavok m lazımlık, oturak (içine abdest bozulan kap)

destavxane m abdesthane, helâ

destbela bnr destbelav

destbelav rd savurgan, müsrif

destbelavî m savurganlık, müsriflik

destbeste rd eli bağlı, el pençe

destbestî rd eli bağlı

destbikar *rd* becerikli, maharetli
destbikêr *rd* becerikli
destkêrî *m* beceri, maharet
destbirak *n* ahiret kardeşi, kan kardeşi
destbixwîn *rd* eli kanlı
destdan *m* 1. elleme, el sürme, dokunma 2. el verme 3. *mec* tahrif etme, kurcalama, bozma
dest dan *l/gh* 1. ellemek, el sürmek, dokunmak 2. el vermek 3. *mec* tahrif etmek, kurcalamak, bozmak
destdayî *rd* elverişli
destdayibûn *m* elverişlilik
destdirêjî *m* 1. sarkıntılık, tecavüz ~ **kirin** sarkıntılık etmek, tecavüz etmek
deste *m* 1. deste 2. bağlam, demet, tutam (bitki ve çiçek bağlamı) 3. buket (çiçek demeti) 4. takım, kostüm (takım elbise) 5. kurul, heyet 6. parti (bir bütünü oluşturan parça, kısım) 7. *lşk* grup, takım ~**ya kargeriyê** (yan jî **îdareyê**) yönetim kurulu ~**ya nivîsaran** yazı kurulu ~**ya rawêjiyê** istişare kurulu ~**ya rêveberiyê** (**kargeriyê** yan jî **îdareyê**) yönetim kurulu
desteber *nd/nt* garantör
desteberî *m* garantörlük
destebirak *n* ahiret kardeşi, kan kardeşi
destek *m* destek ~ **girtin** destek almak ~**a lojîstîk** lojistik destek
destekgir *nd/nt* destekleyici

deste kirin *l/gh* demetlemek
destekker *rd/nt* destekleyici
destekkirin *m* 1. destekleme 2. destekleme, sübvansiyon
destek kirin *l/gh* desteklemek
destepirtûk *m* el kitabı
desteser *m* el koyma, müsadere ~ **kirin** müsadere etmek, el koymak, haczetmek
desteserî *m* 1. müsadere, zor alım 2. haciz ~ **kirin** 1) müsadere etmek 2) haciz etmek
desteserkirî *rd* 1. müsadereli 2. hacizli
destevala *bnr* destvala
destgeh *n* 1. tezgâh 2. *mzk* makam (müzik makamı)
destgir *nd/nt* destekleyici, destekçi
destgiran *rd* 1. eli ağır, ağırcahlı, hantal 2. eli ağır (vurunca acıtan kimse)
destgirtî (I) *nd/nt* eli sıkı, varyemez
destgirtî (II) *rd* nişanlı
destgirtî *m* nişanlılık
destgîr kirin *l/gh* ele geçirmek, yakalamak
desthilat *m* 1. iktidar, erk 2. erkli, nüfuzlu 3. yetkeli
desthilatdar *rd* 1. iktidar, erkli (iktidar sahibi) 2. yetkeli ~ **kirin** yetkilendirmek
desthilatdarî *m* 1. iktidar, erk 2. yetkililik, otoriterlik
desthilatî *m* 1. iktidar, erk 2. otorite, sulta, yetke ~**ya torinan** (an jî **xanedanan**) *sos/nd* soylu erki

desthine *m* kına gecesi

destik (I) *n* el, elcik ~**ē** yekî **tē** de
bûn bir işte parmağı olmak

destik (III) *n* 1. tutacak (mutfak el
bezi) 2. tutak, tutamaç, tutamak
3. balçak, kabza 4. el, kol (bazı
nesne ve araçlarda tutmaya
yarayan bölümü) 6. sap (bir
aracı tutmaya yarayan bölüm)
7. destе (demet) getirme) 8.
nd/nt kukla ~**ē** derî kapı kolu ~**ē**
vitese vites kolu

destî *n* 1. sap 2. kabza, tutak

destkar *n* el işi, el yapımı

destkarî *m* el işçiliği

destkeftî *bnr* destketî

destketî *m* 1. kazanç, kazanım 2.
edinti

destkir *n* el işi, el yapımı

destkirî *n* el işi, el emeği

destmal *m* 1. mendil 2. el bezi,
peçete ~**a** kaxizîn kâğıt mendil

destmiz *m* ücret

destnebigêr *rd* maharetsiz

dest neda *l/gh* yakışık almamak

destnedayî *rd* dokunulmaz

destnedayînî *m* dokunulmazlık

destnimêj *m* aptes, abdest ~**girtin**
abdest almak ~**a** xwe şikandin
abdest bozmak

destnivîs *m* el yazısı

destnivîsar *m* el yazması, yazma

destnîgar *m* nişan (nişanlanma
sırasında yapılan tören)

destnîgarî *rd* nişanlı

destnîşan kirin *l/gh* 1. elle işaret
etmek 2. (bir yere) parmak bas-
mak, imza atmak 3. belirtmek

destnîşankirî *rd* 1. belli, muayyen
2. belirli

destpelk *m* el yordamı

destperî *m* mastürbasyon

dest pē bûn *l/bw* 1. el değmek, el
sürülmek 2. başlanmak

destpêk *m* 1. başlangıç 2. başlama
3. *wj/mzk* giriş 4. giriş, girizgâh
~**a** ziman dile giriş

destpêker *nd/rd* başlayıcı

destpêkerî *m* girişim, girişme

destpêkirin *m* 1. başlama 2. el sür-
me, elleşme, dokunma 3. kalkış-
ma, koyulma (girişme, başlama)
~**a** kar işe başlama, iş başı

dest pē kirin *l/bw* 1. başlamak 2.
el sürmek, elleşmek, dokunmak
3. kalkışmak, koyulmak (giriş-
mek)

destpêkî *rd* 1. ilkel, iptidai 2. *m*
başlangıç 3. *m* giriş

destpêkîfî *m* ilkellik, iptidailik

destpenebûyî *rd* 1. el değmemiş
olan 2. bakir (kız için)

destrêjk *m* 1. kışak 2. *lşk* tetik
(silah tetiği)

destsivik *rd* 1. eli çabuk, pratik 2.
eli hafif (acıtmadan, tedirgin
etmeden iş gören) 3. *mec* eline
sahip olmayan, hırsız ~ **bûn**
tetik davranmak ~ **e** eline çabuk

destsivikî *m* 1. el çabukluğu 2. el
hafifliği 3. *mec* hırsızlık

destşo, destşok *m* lavabo

destteng *rd* eli dar, sıkışık (maddi
açıdan) ~ **bûn** eli dar (veya dar-
da) olmak, sıkışık olmak sıkış-
mak, darlaşmak

desttengî *m* darlık, sıkıntı, sıkışıklık (geçim darlığı, geçim zorluğu) ~ **lê çêbûn** darlaşmak, dara gelmek, mecbur olmak ~ **ya pereyan** *ab/m* para darlığı (di) ~ **yê de bûn** sıkıntıda olmak
dest tê dan *l/bw* 1. dokunmak, elleşmek, ellemek (el sürmek, temas etmek) 2. okşamak, ovalamak
dest tê werdan *l/bw* 1. karıştırmak, problem yaratmak 2. müdahale etmek
destûlepk *m* 1. el yordamı 2. pençe (pençelerle kavga etme)
destûr *m* 1. izin, müsaade 2. yasa, kanun, düstur 3. ruhsat ~ **dan** izin vermek, müsaade etmek (veya vermek) ~ **derketin** izin çıkmak ~ **girtin** izin almak ~ **nedan** izin vermemek, müsaade etmemek ~ **stendin** izin almak ~ **xwestin** izin istemek, müsaade istemek ~ **a betlaneyê** tatil izni **bî** ~ **a we be** izninizle, kerem buyurun (veya cyleyin)
destûra bingeîn *nd* anayasa
destûrdar *rd* izinli
destûrname *m* icazetname, ruhsatname
destvala *rd* eli boş
destvekirî *rd* eli açık
destxet *m* el yazısı
destxweş *rd* 1. eli hafif (acıtmadan, tedirgin etmeden iş gören) 2. *b* eline sağlık ~ **bî** (an jî **bin**) eline (elinize veya elerinize) sağlık

destyar *nd/nt* 1. yardımcı 2. *rd* cana yakın, sıcakkanlı, sevimli
destyarî *m* 1. yardımcılık 2. sevimlilik
deşifre *m* deşifre
deşt *m* ova
deştî *rd* ovalı
deştîn *rd* ovalık
detay *m* detay, ayrıntı
deterjan *m* deterjan
dev *ant/n* 1. ağız 2. yalım (bıçak, kılıç ağız) ~ **avêtin** (**yekê**) (birine) sarkıntılık yapmak ~ **avêtin** (**yekî**) sataşmak ~ **jê berde** boş ver ~ **û dilê wî/we** **yek e** özü sözü bir ~ **ê** (**yekî**) **dan gerandin** ağızını aramak (veya yoklamak) ~ **ê çarriyanê** dört yol ağız ~ **ê rê** yol ağızı
devavêj *rd* sataşkan
devaluasyon *m* devalüasyon
devang *m* kapak (mutfak eşyaları için)
devavêtin *m* 1. sataşma 2. lâf atma, sarkıntılık ~ **a** (**yekî**) **kirin** sataşmak
devbigilêz *rd* salyalı (kimse)
devdeling *m* paça (giysi için)
devdevkî *h* yüzüstü, yüzükoyun
deve *zoo/nt* deve
dever *m* yöre, mahal ~ **a gundewarî** kırsal alan
deverî *rd* yöresel, yerel ~ **bûn** yöreselleşmek, yerelleşmek ~ **kirin** yerelleştirmek
deverîti *m* yöresellik
deverkî *rd* yöresel, yerel

deverû *h* yüz üstü, yüzükoyun
devgir *m* kapak (mutfak eşyaları için)

devgirk *m* tapa, tıpa, tıkaç
devgirkkirî *rd* tapalı, tıkaçlı (tıkaçlanmış olan)

devgirtêk *m* 1. kapak 2. tapa
devgirtî *rd* 1. tıkalı, tıkanık (ağız kapalı) 2. sıkı ağızlı, ağız kilitli
devik *m* 1. ağız, ağızcık 2. kapak (herhangi bir şeyin kapağı) 2. tapa, tıpa, tıkaç

devî *m* çalı, çalılık ~ **biguh in** yerin kulağı var

devjenî *m* dalaş, ağız dalaşı (veya kavgası), atışma ~ **kirin** ağız dalaşı yapmak

devjenk *m* ağız dalaşı (veya kavgası), atışma

dev jê berdan *l/bw* 1. bırakmak 2. terk etmek 3. vazgeçmek 4. boş vermek (önemsememek)

devken *rd* güleç, güleç yüzlü

devkenok *rd* güleç, güleç yüzlü

devkî *h/rd* sözlü, şifahen

devlalik *rd* peltek

devlalikî *m* pelteçlik ~ **bûn** pelteçleşmek

devliken *rd* güleç, güleç yüzlü

devlok (I) *zoo/nd* fil

devlok (II) *nd/nt* 1. lakırdıcı, lafçı 2. boşboğaz, gevezce

devlokî *m* 1. lakırdıcılık, lafçılık 2. boşboğazlık, gevezcelik

devmeqesk *m* kesinti, kırıntı

devnerm *rd* 1. yumuşak dilli, ılımlı 2. tatlı dilli (veya sözlü)

devnermî *m* 1. yumuşak dillilik, ılımlılık 2. tatlı dillilik (veya sözlülük)

devok *rz/m* ağız, şive ~ **a heremî** bölgesel ağız

devtî *m* nişasta

dew *n* ayran

dewa *m* deva

dewam *m* devam ~ **kirin** devam etmek, sürümek

dewamdar *rd* devamlı

dewar *m* 1. sığır 2. *argo* sığır (anlayışsız, kaba saba kimse) ~ **ên gir** büyükbaş

dewisandin *l/gh* 1. bastırmak (sıkıştırarak basmak) 2. basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) 3. sıkıştırmak (tıka basa doldurmak) 4. sıkıştırmak, tikiştirmek, tıkmak 5. sıkılmak, sıkılaştırmak

dewisîn *l/gh* 1. bastırılmak (sıkıştırılarak basılmak) 2. basılmak (sıkıştırılarak yerleştirilmek) 3. tika basa doldurulmak 4. sıkıştırılmak, tikişmek, tikiştirilmek 5. sıkılanmak

dewişandin *l/gh* doğramak

dewixandin *l/gh* 1. boğazlamak 2. bayıltmak, iç geçmesine neden olmak 3. berelemek

dewixandî *rd* 1. boğazlanmış olan 2. bereli (yara bere) 3. boğuk, boğunuk (ses)

dewixandî *bûn* *l/ngh* boğuklaşmak

dewixî *rd* 1. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)

2. boğuk, tıkanık, kısık (ses için) * **dengê dewixî** kısık ses
dewixîbûn *m* 1. boğuklaşma 2. kısıklık, tıkanıklık (ses için)
dewixî bûn *l/gh* boğuklaşmak
dewixîn *l/gh* 1. bertilmek, berelenmek 2. kısılmak (ses için) 3. içi geçmek, bayılmak, tiksirmek 4. göçmek, içe doğru çökmek
dewixok *rd* kısık (ses)
dewixokî *rd/h* kısıkça (ses için)
dewixokîtî *m* kısıklık
dewkul *m* yayık ~ **kulandin** (an jî **keyandin**) yayık yaymak
dewlemend *rd* zengin ~ **bûn** zengin olmak, zenginleşmek ~ **kirin** zengin etmek, zenginleştirmek
dewlemendî *m* zenginlik
dewlet *m* devlet ~ **a biqûqî** hukuk devleti ~ **a tampon** tampon devlet ~ **ên Yekbûyî yên Amerikayê** Amerika Birleşik Devletleri
dewlik *m* kova
dewr (I) *m* devir, devre, dönem
dewr (II) 1. devir, dönüş 2. devir, devretme ~ **kirin** devretmek
dewr (III) *m* rol
dewran *m* devran ~ **derbas kirin** saltanat sürmek
dewre *m* 1. devre 2. *fiz* devre, çevrim
dewriye *m* devriye
dews *m* iz, yer ~ **a ling** ayak izi
dewx *m* 1. ezinti, kıyıntı 2. iç baygınlık, iç geçirme ~ **a (yekî) çûn** içi geçmek (veya bayılmak)

dexel *rd* 1. hilebaz, hileci 2. kaba (kaba saba, görgüsüz kimse)
dexelî *m* 1. hilebazlık, hilecilik 2. kabalık (görgüsüz, kaba saba kimseler için)
dexes *nd/nt* kıskanç, hasetçi
dexesî *m* kıskançlık, haset ~ **kirin** kıskanmak
dexesok *nd/nt* kıskanç
dexesokî *rd* kıskançça
dexesoktî *m* kıskançlık
dexezar *rd* hırçın
dexezarî *rd* hırçınca ~ **bûn** hırçınlaşmak
dexezarîtî *m* hırçınlık
deximandin *l/gh* damgalamak
dexisandin *l/gh* kıskandırmak
dexisîn *l/gh* kıskanmak
dexil, **dexîlok** *m* çekmece
dexl (I) *m* 1. sığınma 2. rica * **ez têm dexla te** senden ricada bulunuyorum
dexl (II) *m* çekmece
dexl (III) *m* tahıl ~ **û zad** hububat
dexlik *m* çekmece, küçük çekmece
dexme *m* damga
dexs *m* kıskanma, kıskançlık
dexsok *bnr* dexesok
deydik *m* 1. beşik 2. salıncak
deyn *n* borç ~ **dan** borç vermek ~ **stendin** borç almak ~ **ê derveyî** dış borç ~ **ê (yekî) hebûn** borcu olmak
deydar *rd* borçlu ~ **bûn** borçlanmak ~ **kirin** borçlandırmak
deyder *nd/nt* veresiyecci

deyderî *m* veresiyecilik
deynik *n* takıntı (küçük borç)
dezavantaj *m* dezavantaj
dezgeh *n* 1. tezgâh 2. işletme 3. kurum, organizasyon 4. organ
 * **dezgehê weşanê** yayın organı
 ~ **danîn** tezgâhı kurmak ~ **rast** kirin tezgâhı kurmak
dezgehdar *nd/nt* tezgâhtar
dezgehdarî *m* tezgâhtarlık ~ **kirin** tezgâhtarlık yapmak
dezgîn *m* dizgin ~ **kirin** dizginlemek
dezi *n* 1. iplik 2. tire (iplik, pamuk ipliği) 3. kılıç (fasulye vb. için)
dê *m* ana, anne ~ **û bav** ana baba, ebeveyn ~ **ya bav** babaanne ~ **ya dê** anneanne ~ **ya şîr** süt-ana, sütanne
dêbav *n* ebeveyn
dêhn *m* dikkat ~ **kişandin** 1) dikkat çekmek, ilgi çekmek 2) vurgulamak ~ **a xwe bidê!** bak-sana! ~ **a xwe dan** dikkat etmek ~ **a xwe dan (...)** göz atmak ~ **a xwe danê** gözden geçirmek
dêhndar *rd* dikkatli
dêl (I) *ant/m* kuyruk
dêl (II) *rd/m* kancık
dêl (III) *m* karşılık * **ji dêla ve** ve buna karşılık
dêlik *rd/m* kancık
dêlindêz *m* 1. ayin, dini tören 2. merasim, tören
dêli *bot/m* asma (ağacı)
dêm *ant/m* yanak
dêman *rd* yerleşik, sakin (bir yerde oturan)

dêmanî *rd* yerleşik
dêmanîti *m* yerleşiklik
dêmarî *m* üvey anne
dêr *m* kilise
dêrandin *l/gh* 1. ayıklamak 2. savurmak
dêre *m* entari, fistan
dêrin *rd* kadim, antik, eski
dêris *rd* harabe, viran, yıkkın
dêrisandin *l/gh* viran etmek, mahvetmek
dêrisîn *l/ngh* viran olmak, mahvolmak
dêrisîner *rd* mahvedici
dêş *m* yığın, yığıntı
dêşîr *m* sütanne
dêtî *m* anahk, annelik
dêw *n* dev
dêwasa *rd* devasa
di 1. -e * **rûn di nan da** yağlı ekmeğe sürdü 2. *h* (di... de şeklinde) içinde (süresince, zarfında) 3. (di... de şeklinde) içinde (ortamında) 4. *h/d* (di... de) içre 5. (di... re şeklinde) içinden ~ **aqil de girtin** akılda tutmak ~ **aqil de naçe** akıl almaz ~ **aqilê xwe de girtin** akılda tutmak ~ **ber cankêşiyê de bûn** can çekişmek ~ **ber çav re derbas kirin** gözden geçirmek ~ **ber (yekî) dan** ısrar etmek, üstlemek, dil dökmek ~ **ber (yekî) de man** kursağında kalmak ~ **ber de ruh û îmana xwe qetandin** mec yırtınmak ~ **ber de tehibîn** emek vermek ~

ber (yekî) **gerîn** (birine) dil (veya diller) dökmek ~ **bin** de el altından, gizlice ~ **bin re** el altından, gizlice ~ **binî** de *h* el altından, gizlice ~ **binê çavan** de **lê nihartin** (**nêrîn** an **jî mēzandin**) yan bakmak, yan yan bakmak ~ **cihê ... de** ycrinde, ycrine ~ **çapa (...)** de ebatında ~ **çavê xwe** de ecibandın (an **jî eyîşandin**) gözüne kestirmek ~ **dawiyê** de sonunda, nihayet ~ **demeke nêzik** de yakında, yakın bir zamanda ~ **destê (yekî) de man 1)** elde kalmak 2) elde kalmak (mal satılmadığında) ~ **dest-tengiyê de bûn** sıkıntıda olmak (maddi olarak) ~ **devê xwe** de **birin û anîn** kaçamak cevap vermek ~ **eleyhiya (yekî) de** aleyhinde ~ **gewriya (yekî) de man** boğazında kalmak ~ **halê (...)** de durumunda ~ **halê xwe** de kendi halinde ~ **hedê xwe** de kendi halinde, uslu akıllı ~ **heman demê** de aynı zamanda ~ **hişê xwe** de **girtin** aklında tutmak ~ **hizûra wî/wê** de huzurunda ~ **kel û xwedanê de man** ter içinde kalmak ~ **ker** de sessizce, gizliden gizliye, çaktırmadan ~ **kere** de yaşın yaşın, suskun (sessiz, sakin bir biçimde) ~ **ku re** nereden ~ **leha (yekî) de bûn** lehinde olmak ~ **leha min** de lehimde ~

milê hev de kol kola ~ **mûfirkê de man** ramak kalmak ~ **nav axaftinê** (yan **jî xebordanê**) de söz arasında ~ **nav hebûnê de mezin bûn** varlık içinde yaşamak ~ **nav hev** de iç içe ~ **nav xweşiyê** (yan **jî xêrê**) de **bî** (yan **jî bin**) hoş bulduk ~ **nava (...)** de ortasında ~ **navbera (...)** de 1) ortasında, arasında 2) aralarında ~ **navberê de 1)** arada 2) içre 3) aralıkta ~ **pey re 1)** ardından 2) sonradan ~ **pişt guhê xwe re avêtin** yabana atmak ~ **qirika (yekî) de man** boğazında (veya kursağında) kalmak ~ **qirika (yekî) de neçûn (xwarê)** boğazından geçmemek ~ **rewşa (...)** de durumunda ~ **rêwîtiyê de 1)** yolculukta 2) yol boyu ~ **rojên pêş de** ileride, ileride, yarın öbür gün ~ **ser guhê xwe re avêtin** baştan savmak ~ **serî de 1)** başından (veya baştan) beri 2) öncelikle ~ **ser re 1)** üstten 2) yüzeysel, üstünkörü 3) üstün * **dest di ser dest re heye heta ba Xwedê** el elden üstündür arşa kadar 4) üste ~ **şûna ... de** ycrinde, ycrine ~ **tengasiyê de bûn** darda (veya sıkıntıda) olmak ~ **van demên nû** de yakın zamanlarda, yenilerde ~ **van nêzan** de yakında (veya yakınlarda) ~ **van rojan** de bu günlerde ~ **vê navê** de bu arada

~ **vî çendî de** bu günlerde (veya yakınlarda) ~ **wan çendan de** o arada ~ **wext de** vaktinde, zamanında ~ **wexta xwe de** vakitinde, zamanında ~ **wextekî kin de** tez vakitte (veya zamanda) ~ **wê gavê de** o anda ~ **wê navê de** o arada, aradan, şöyle böyle ~ **wê saetê de** o saat, o saatte ~ **xwedanê de man** ter boşanmak, ter basmak ~ **zik hev de** iç içe ~ **zûtirîn demê de** tez vakitte (veya zamanda)

dia *bnr* dua

dibe *rd* 1. olur, olabilir 2. *h* olur, peki ~ **ku** 1) belki, belkide 2) ola ki 3) muhtemelen

di ber dan *l/bw* direktmek, ısrar etmek, üstelemek

di ber gerîn *l/bw* üstelenmek

dibetî *m* olabilirlik, olasılık, ihtimal

dibistan *m* okul ~a **bilind** yüksekokul ~a **herbiyeyê** harp okulu ~a **navîn** ortaokul ~a **pêşîn** ilkokul ~a **pîşeyî** meslek okulu ~a **pîşeyî ya bilind** meslek yüksekokulu ~a **sere-tayî** ilkokul ~a **şevînî** yatılı okul ~a **teknîkî** teknik okul

di cih de *h* 1. yerinde 2. derhal 3. *rd* şık * **bersiveke di cih de** şık bir cevap ~ **hiştin** yüzüstü bırakmak (kötü bir durumda bırakmak) ~ **man** yüzüstü kalmak

didan *ant/n* diş

didanî *rz/rd* dişsel

didu *n* iki ~ ~ *h* ikişer ikişer

difin *ant/m* burun ~a **xwe paqij kirin** burnunu silmek

difre *m* fiyaka, kurum, tavra ~ **kirin** tavra satmak

digel *d/g* 1. ile 2. ile beraber, birlikte, rağmen 3. ile beraber 4. *h* karşın, mukabil 5. beraber, bu arada 6. yanına, yanında ~ **her ihtimalê** her ihtimale karşı ~ **her tiştî** her şeye rağmen ~ **ku** *d* karşın ~ **vê** buna rağmen, buna karşın ~ **vê yekê** *d* rağmen, bununla beraber (veya birlikte), ayrıca ~ **vî qasî** *d* rağmen ~ **xwe** 1) birlikte 2) yanı sıra

digelhevî *m* beraberlik, birliktelik **di hev dan** *l/bw* 1. sürtüştürmek 2. ovuşturmak, ovalamak

di hev de *rd/h* 1. aralıksız, sık, sık sık (birbirine bitişik olan) 2. etli butlu, tıknaz 3. *h* sıkça 4. *rd* tok (sık ve kalın dokunmuş kumaş)

di hev gerîn *l/bw* 1. (birbirine) bulasmak 2. sürtüşmek

di hev hekîn *l/bw* sürtüşmek

dij *nd* 1. karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) 2. *rd* karşıt, zıt * **partiya hember** karşıt parti 3. aykırı, tersi 4. *anti nd*, kontra *h* ~î **hev** taban tabana zıt ~î **rastiye** gerçeğe aykırı

dijahî *m* 1. muhalefet 2. karşıtlık, tezat 3. çelişki 4. aykırılık

dijatî *m* 1. muhalefet 2. karşıtlık, zıtlık, tezat 3. çelişki 4. aykırılık

dijayî *bnr* dijahî

dijbalafir *m* uçaksavar

dijber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. alcyhtar 3. karşıt, zıt ~ **bûn** karşı olmak, karşıt olmak

dijberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. alcyhtarlık 3. zıtlık, karşıtlık 4. aykırılık ~ **kirin** muhalefet etmek ~**ya wateyî** *rz* anlam aykırılığı

dijbirûsk *m* yıldırımlik, yıldırım-kıran, yıldırımsavar

dijîtal *rd* dijital

dijîti *bnr* dijati

dijmîn *nd/nt* düşman, hasım ~**ê ji dil û can** can düşmanı

dijminahî *m* düşmanlık, hasımlık

dijminane *rd/h* düşmanca, hasımanca

dijminatî *m* düşmanlık, hasımlık, husumet

dijmintî *m* düşmanlık

dijmîn *m* sövgü ~ **dan** küfür etmek, küfretmek, sövmek

dijraber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. *rd* zıt, karşıt 3. karşıtçı, alcyhtar 4. *rd* aykırı, aksi ~**ê cengê** (yan jî şer) savaş karşıtı ~**î (tişteki)** aksine

dijraberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. karşıtlık, zıtlık, tezat 3. karşıtçılık 4. aykırılık ~ **kirin** karşıtlamak

dijraberî *bnr* dijraberî

dijûn *m* sövgü ~ **kirin** küfür etmek, küfretmek, sövmek

dijûnker *nd/nt* küfürbaz, sövgücü

dijûnkerî *m* küfürbazlık

dijwar *rd* 1. zorlu, zor, zahmet, güç, çetin 2. azgın, hırçın, acar (atılğan, yılmaz) 3. azgın (yara için) 4. keskin (etkili, sert, görevini iyi yapan) * **nişan-gêrekî** **dijwar** keskin nişancı 5. yaman * **nakokiyeke** **dijwar** yaman çelişki 6. çekişmeli * **maçeke** **dijwar** çekişmeli bir maç 7. çileli, zahmet, zorlu 8. amansız

dijwarane *rd/h* 1. zorluca, zorca, zahmetlice, çetince 2. azgınca, hırçınca, acarca 3. keskince 4. çekişmelice 5. sertçe 6. amansızca

dijwar bûn *m* 1. zorlaşmak, çetinelşmek, güçleşmek 2. azmak (yara, hastalık vb. için) 3. azgınlaşmak 4. keskinleşmek (etkili, sert olmak) 5. fenalaşmak (kötü bir duruma girmek) 6. kızışmak, hareketlenmek (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şiddetlenmek) 7. sertleşmek (tütün gibi) 8. acarlaşmak

dijwarî *m* 1. zorluk, güçlük, çetinlik, zahmet 2. azgınlık, hırçınlık, acarlık (atılğanlık, yılmazlık) 3. keskinlik (etkililik, sertlik) 4. amansızlık ~ **der-xistin** güçlük çıkarmak, zorluk çıkarmak ~ **kişandin** güçlük çekmek, meşakkat çekmek

dijwarker *rd* 1. zorlaştırıcı, güçleştirici 2. azdırıcı 3. *mec* kızıştırıcı

dijwar kirin *l/gh* 1. zorlaştırmak, güçleştirmek, çetinleştirmek 2. azdırmak 3. keskinleştirmek (etkili, sert olmasını sağlamak) 4. kızıştırmak (şiddetlendirmek; savaş vb. şeyler için)

dijwarîti *m* 1. azgınlık azgın olma durumu 2. azgınlık (yara için) 3. keskinlik (etkililik, sertlik)

dijwartî *bnr* dijwarîti

dik *m* 1. sofa, gezinti 2. sahne

dikan *m* dükkân

dikandar *nd/rt* dükkâncı

dil *ant/n* 1. yürek, kalp 2. yürek, gönül 3. hatır, gönül, kalp * **dilê wî** meşîkêne hatırını kırma ~ **berdan** (...) kapılmak, sevdasına düşmek ~ **berdan (yekê)** (birine) gönül vermek (veya bağlamak) ~ **çûn (tişteki)** canı çekmek, iştahı çekmek ~ **girtin** aşık olmak ~ **hiştin** kalp kırmak, gücendirmek ~ **ji bîr ve çûn** fenalık geçirmek (veya gelmek) ~ **ketin** (...) aşık olmak, gönül (veya sevdasına) düşmek ~ **şikandin** kalp kırmak ~ **ekî rihet nedîtin** rahat yüzü görmemek ~ **ê (yekî) dizîn** kalbini çalmak ~ **ê ewil** ilk göz ağrısı ~ **ê (yekî) hatin ber devê (yekî)** yüreği ağzına gelmek ~ **ê (yekî) hiştin** kalbini kırmak ~ **ê (yekî) lê neqeridîn** midesi kaldırmamak (veya götürmek) ~ **ê (yekî) lê xistin** kalbi çarpmak ~ **ê (yekî) li hev ketin**

midesi bulanmak ~ **ê (yekî) neçûn (tişteki)** 1) midesi almamak 2) midesi kaldırmamak (veya götürmemek) ~ **ê (yekî) pitpitin** kalbi çarpmak ~ **ê rihet mec** ağız tadı ~ **ê (yekî) rihet bûn** içi rahat olmak ~ **ê xwe kirin (yekê)** (birine) gönül vermek (veya bağlamak) ~ **ê xwe vala kirin** içini dökmek ~ **ê (yekî) xweş kirin** gönül almak (veya gönlünü almak) ~ **ê (yekî) xwestin** canı istemek

dilbaz *rd* 1. dilbaz, gönül eğleyen 2. *mec* yakışıklı erkek

dil berdan *l/gh* bağlanmak, tutulmak, kapılmak

dilberdayî *rd* tutkun

dilberdayîti *m* tutkunluk

dilbiguman *rd* 1. kuşkulu 2. güvensiz

dilbijîn *m* 1. iştahlanma, iştahı çekme 2. şehvet (cinsel istek uyanma) 3. imrenme, öykünme

dil bijîn *l/ngh* 1. iştahlanmak, iştahı çekmek 2. gıcıklanmak (cinsel istek uyanmak) 3. imrenmek, öykünmek

dilbijok *rd* 1. iştahlı 2. istekli, isterikli (cinsel olarak) 3. öykünen 4. çekici, cazibeli

dilbijokî *rd/h* 1. iştahlıca 2. isterikli, isteriklice 4. çekiciice, cazibeli

dilbikeser *rd* acıklı, kederli, üzümlü

dilçûçik *rd* şıpsevdi

dilcûçikî *m* şipsevdilik
dildar *rd* 1. aşık, tutkun, tutkulu 2. yar, sevgili
dildarî *m* tutku, tutkunluk
dildayî *rd* tutkun
dildayîti *m* tutkunluk
diledîn *rd* deli dolu
dilêr *rd* 1. yürekli, yiğit 2. gözü pek, bıçkın
dilêrî *m* 1. yüreklilik, yiğitlik 2. gözü peklik, bıçkınlık
dilêş *m* yürek acısı, kalp ağrısı
dilfireh *rd* 1. yüreği (veya gönlü) geniş, kalbi geniş 2. *mec* rahat 3. sabırlı
dilgerm *rd* 1. cana yakın, sempatik 2. heyecanlı 3. ateşli (coşkun, coşkulu)
dilgiran *rd* kırılgın, küskün
dilgiranî *m* kırılganlık, küskünlük
dilgirtî *rd* aşık, tutkun
dilgirtîbûn *m* aşık olma, tutkunluk
dilhişk *rd* taş yürekli
dilîkî *rd* aşık, vurgun, sevdalı, kara sevdalı ~ **bûn** aşık olmak, sevdalanmak
dilkeçik *rd* 1. çıtkırıldım, alıngan 2. utangaç
dilkeçikî *h* 1. çıtkırıldımca 2. utangaçça
dilketî *rd* aşık, vurgun, tutkun ~ **bûn** sevda çekmek
dilkevîr *rd* taş yürekli, katı yürekli, duygusuz
dilkêş *rd* cazip, çekici
dilkêşî *m* caziplik, çekicilik

dil kirin *l/gh* heveslenmek, razı gelmek, razı olmak
dilkirî *rd* razı, gönüllü
dilkoçer *rd* şipsevdi
dilkoçerî *m* şipsevdilik
dilkutk *m* 1. çarpıntı, kalp çarpıntısı, kalp (veya yürek) atışı 2. küt (kalp atışının çıkardığı ses) ~ **lê xistin** teklemek (kalp için; sağlığı bozulmak) ~ **a (yekî) lê xistin** (an **jî dan**) kalbi çarpmak
dilm *m* tortu ~ **bûn** tortulanmak
dil man *l/ngh* alınmak, bozulmak, gücenmek
dilmanî *m* güceniklik, kırılganlık, gücenme
dilmayî *rd* gücenik, kırılgan ~ **bûn** gücenmek, kırılmak
dilmayîn *m* alınma, güceniş
dilme *m* 1. tortu 2. *rd* rafadan (yumurta) ~ **bûn** (an **jî girtin**) tortulaşmak
dilmînî *m* avunç, avuntu, teselli ~ **dan (yekî)** avutmak, teselli etmek (veya vermek) ~ **pê dan** teselli etmek (veya vermek)
dilmînker *rd* teselli edici
dilnazik *rd* yufka yürekli, duygusal
dilnas *nd/nt* kardiyolog
dilnasî *m* kardiyoloji
dilnerihet *rd* rahatsız, huzursuz
dilnerm *rd* yufka yürekli, merhametli
dilnermî *m* yufka yüreklilik, merhametlilik
dilniwaz *rd* 1. gönül okşayıcı 2. *mec* cazip

dilop *m* damla ~ **kirin** damlamak
dilopandin *l/gh* damlatmak
dilovan *rd* 1. acıyan, rahim, merhametli 2. sevecen, şefkatli
dilovanî *m* 1. rahmet, merhamet 2. sevecenlik, şefkat
dilovîn *rd* rahim
dilpak *rd* iyi kalpli
dilparsek *rd* şıpsevdi
dilparsekî *m* şıpsevdlilik
dil pê şewitîn *l/bw* acımak, dokunmak (içine işlemek)
dilq (I) *n* kılık, kisve
dilq (II) *rd* şımarık
dilqîtî *m* şımarıklık
dilrawestan *m* kalp krizi
dilrencî *m* boğuntu
dilrihet *rd* 1. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) 2. sıkıntısız, müsterih ~ **bûn** rahat olmak, ferahlamak
dilrihetî *m* 1. gönül rahatlığı, huzur 2. *mec* ağız tadı, dirlik düzenlik
dilrihetker *rd* ferahlatıcı, rahatlatıcı, iç açıcı
dilsar *rd* soğuk (kimse)
dilsarî *mec/m* soğukluk
dilsax *rd* 1. saf, safdil 2. *h* candan
dilsoj *rd* 1. acıyıcı, bağı yufka 2. acıklı, yakıcı (etkileyici şeyler için)
dilsofîner *rd* 1. dokunaklı, etkili 2. feci, trajik
dilsoz *rd* sadık, sadakatli
dilsozî *m* sadakat, bağlılık
dilşad *rd* mutlu ~ **bûn** mutlu olmak ~ **kirin** mutlu etmek

dilşadî *m* mutluluk
dilşewat *rd* 1. yürek yakıcı, içe işleyen 2. acıklı, dokunaklı * **xeberake** **dilşewat** acıklı bir haber
dilşewatî *m* 1. acıma, merhamet 2. acıklılık, dokunaklılık
dilşewatok *rd* acıklı, dokunaklı
dilşewitî *rd* 1. bağı yufka 2. acıklı, kederli
dilşikestî *rd* kalbi kırık, gönlü kırık, kırgın (gücenmiş, gönlü kırılmış olan)
dilşikestîbûn *m* 1. gücenme, kırılma (gönlü kalma) 2. kırgınlık
dilşikestî bûn *l/ngh* gücenmek, kırılmak (gönlü kalmak)
dilşiken *nd/nt* kırıcı (kaba, sert)
dilşikenî *m* kırıcılık
dilteng *rd* 1. içi sıkın, sıkıntılı 2. sinirli, asabî 3. tedirgin ~ **bûn** 1) sıkılmak, daralmak (can sıkıntısı duymak) 2) asabîleşmek ~ **kirin** 1) sıkmak, daraltmak 2) tedirgin etmek
diltengî *m* 1. iç sıkıntısı, sıkınlık, sıkıntı, can sıkıntısı 2. asabîlik 3. tedirginlik
diltengker *rd* sıkıntı verici, bunalıcı
diltenik *rd/nt* 1. ince duygulu, duygulu 2. yufka yürekli ~ **bûn** 1) duygulanmak 2) duygusallaşmak
diltenikî *m* 1. duygululuk 2. yufka yüreklilik
diltépîn *m* çarpıntı (yürek çarpıntısı)

dilvekirî *rd* açık gönüllü
dilwasek *rd* evhamlı, kuruntucu
dilwasî *m* evham, kuruntu
dilxelîn *m* bulantı, mide ezilmesi
dilxelînek *m* bulantı, mide ezilmesi
dilxelîner *rd* burkucu
dilxewirîner *rd* iç burkucu
dilxişûş *rd* 1. işkilli, kuruntulu 2. ikircikli, tereddütlü
dilxişûş bûn *l/gh* 1. işkillenmek 2. tereddüt etmek
dilxişûşî *m* 1. işkillilik, kuruntu 2. tereddütlülük ~ **bûn** 1) işkillenmek 2) ikirciklenmek ~ **kirin** 1) işkilletmek 2) ikircikletmek
dilxurt *rd* 1. güçlü, güçlü iradeli 2. tahammülü büyük olan
dilxwaz *rd* 1. gönül dileği 2. arzu, istek, dilek 3. eğilimli, hevesli 4. gönüllü 5. *nd/nt* sempatizan ~ **bûn** hevesli olmak
dilxwazî *m* 1. arzu, istek 2. heves, eğilim 3. sempatizanlık, sempati
dilxweş *rd* 1. sevinçli, neşeli 2. memnun, hoşnut ~ **bûn** 1) sevinmek, neşelenmek 2) memnun olmak ~ **kirin** 1) sevindirmek, neşelendirmek 2) memnun etmek
dilxweşî *m* 1. sevinç, sevinçlilik 2. memnuniyet
dilxweşker *rd* 1. sevindirici 2. memnun edici
dilzîz *rd* 1. duygulu, hisli, duygun, içli (çabuk duygulanan) 2. duygusal 3. gözü sulu, yufka yürekli

dilzîz bûn *l/gh* 1. duygulanmak, içlenmek 2. duygusallaşmak 3. acılaşmak (dokunaklı duruma gelmek)
dilzîzî *m* 1. duygululuk, içlilik 2. duygulanım, duygulanma 3. duygusallık 3. yufka yüreklilik
dilzîzîti *m* 1. duygululuk 2. duygusallık
dilzîz kirin *l/gh* 1. duygulandırmak, içlendirmek 2. duygusallaştırmak
dimedim *m* güm güm **kirin** ~ güm güm etmek
dimilî *nd* Kürtçenin Kirmanckî (veya Zazakî) lehçesini konuşan Kürt
dimilîaxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse
dimilkî *bnr* dimilî
dimîn *m* 1. gümbürdeme 2. cumbuldama 3. uğuldama
dimîn *l/gh* 1. gümbürdemek 2. cumbuldama 3. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn** gülmek, gümbürdemek
dimînî *m* 1. gümbürtü 2. cumburtu 3. uğultu ~ **jê birin** 1) gümbürdetmek 2) cumbuldatmak 3) uğuldatmak ~ **jê çûn** (an jî hatin) 1) gümbürdemek 2) cumbuldamak 3) uğuldamak
dims *n* pekmez
din *rd* 1. öbür (zaman için) * **roja**
din öbür gün 2. *h* diğer, başka, öteki * **me bar kire maleke din** başka bir eve taşındık 3. *rd*

geçen * **cara** **din** geçen sefer 4.
h daha (olana ek olarak, olana katarak) * **em saeteke** **din jî bipên** bir saat daha bekleyelim
di nav de *h/d* 1. -de/da, içinde (süresince, zarfında) 2. içinde, dahil (içinde olmak üzere) 3. içinde (ortamında) 4. *h/d* içre
di navê de *h* 1. arada, aradan 2. tatlı sert
dinê *bnr* dünya
ding (I) *n* dink
ding (II) *n* denk (çşya balyası) ~ **kirin** denkleme
dingandin *l/gh* gümbürdetmek, gümlenmek
dingeding *h* 1. gümbür gümbür 2. dan dun
dingil *tek/n* dingil
dingîn *l/ngh* gümbürdemek, gümlenmek
dingînî *m* gümbürtü ~ **jê çûn** gümlenmek
dinya *m* dünya ~ **bûn ewr** hava kararmak (gökyüzü bulutlanmak) ~ **gewr bûn** tan yeri ağarmak ~ **li hev qelibîn** hava bozmak ~ **reş û tarî bûn** hava kararmak (gökyüzü bulutlanmak) ~ **ronî** (yan jî **gewr**) **bûn** gün ağarmak ~ **tarî bûn** hava kararmak (karanlık basmak) ~ **ya derewîn** yalan dünya, yalancı dünya ~ **ya din** öbür dünya ~ **ya wî alî** öbür dünya (ahiret) ~ **yek** bir sürü
dinyadîtî *rd* görgülü, güngörmüş

dinyanedî *rd* görmemiş
dinyanedîtî *rd* görgüsü, görmemiş
dinyewî *rd* dünyevî
dipdirêj *rd* upuzun
di pey de *h* 1. ardınca, ardından, arkasından, akabinde 2. müteakiben, ardı sıra, takiben, hemen sonra
diqdiqandin *l/gh* gıdıklamak
diqdiqîn *l/ngh* gıdıklanmak
diqê diqê *b* gıdı gıdı
dir *rd* 1. yırtıcı (hayvan) 2. *nd/nt* kıyıcı, acımasız 3. azgın, yaman ~ **bûn 1)** kıyıcı olmak 2) yırtıcı olmak
diran *ant/n* diş ~ **ê bîstî** akıl dişi ~ **ê kursî** (yan jî **paşî**) öğütücü diş ~ **ê şîr** süt dişi ~ **ên xwe cîq** **kirin** sırtlamak ~ **ên xwe firçe** **kirin** dişlerini fırçalamak
diranbeş *rd* dişlek, tavşan dişli
dirandin *l/gh* yırtmak
dirandî *rd* yırtık
diranêş *m* diş ağrısı
diranşîq *rd* tavşan dişli
diranker *nd/nt* dişçi, diş hekimi
dirankerî *nd/nt* dişçilik, diş hekimliği
dirankolk *m* kürdan
diranok *n* 1. diş, dişçik 2. tırtıl diş
diranokî *rd* 1. dişli, dişlice 2. tırtıklı
diransaz *nd/nt* dişçi, diş hekimi
dirav *n* para
diravdanî *m* ödenek
diravî *rd* parasal, nakdî
diraxe *m* yığın, dokurcun ~ **bûn** yığılmak

dirdirk *m* pürtük
dirdirkî *rd* 1. pürtüklü 2. pürüzlü
 3. dişli, diş diş (çıkıntıları olan)
 4. tırtıklı, tırtık tırtık ~ **bûn** pürtüklenmek
direk *rd* yırtıcı (hayvan)
direkî *m* yırtıcılık
dirende *rd* yırtıcı (hayvan vb.)
direndetî *m* yırtıcılık
direndeyî *m* yırtıcılık
direwş *m* 1. flama 2. sancak
dirêj *rd* uzun ~ **bûn** uzamak ~
 kirin uzun etmek, uzatmak
dirêjahî *m* uzunluk
dirêjbûn *m* 1. uzama 2. uzunluk
dirêjî *m* uzunluk
dirêjkî *h* 1. uzunlamasına 2. yatay
 3. boyuna, boyunca
dirêş *m* biz (aleti)
dirêx **bûn** *l/gh* kaçınmak
dirik *bot/m* böğürtlen, diken dutu
dirixandin *l/gh* esirgemek
dirixî *m* esirgeme ~ **kirin** esirgemek
dirix kirin *l/gh* esirgemek
dirî *n* 1. böğürtlen, diken 2. diken
 (dikenî çok olan bitki)
dirîn *l/gh* yırtılmak
dirîner *rd* yırtıcı
dirînek *rd* tırtıklı, tırtıllı
dirîreş *bot/m* böğürtlen
dirm *m* 1. bulaşıcı hastalık 2. mikrop
dirdard *rd* mikroplu ~ **bûn** mikroplanmak
dirust *bnr* durist
dirûd *m* dua ~ **kirin** dua etmek

dirûn (I) *m* biçme, biçim (ot, hasat vb. için) ~ **kirin** biçmek
dirûn (II) *m* dikim, dikiş
dirûn *l/gh* biçmek (ot, hasat vb. için)
dirûnker *nd/nt* terzi, dikişçi
dirûnxane *m* dikim evi
dirûşm *m* slogan ~ **gotin** (an jî **qîrîn**) slogan atmak
dirûtin *m* dikme, dikim, dikiş (giysi için) ~ **kirin** dikiş dikmek
dirûtin *lgh* dikmek (elbise dikmek)
dirûv *m* benzerlik, andırım ~ **lê** (yan jî **pê**) **ketin** benzemek, andırmak ~ **pê xistin** benzetmek
dirûvandin *l/gh* benzetmek
dirûvguherî *rd* başkalaşmış ~ **bûn** başkalaşmak
dirûvîn *l/gh* benzemek
di ser de *h* 1. üstelik 2. üstüne, fazladan
diserguhreavêj *rd/mec* geçiştirici
di ser guh re avêtin *l/bw* geçiştirmek
distan *n* loğusa
distanî *m* loğusalı
diş, dişk *m* 1. baldız 2. görümce
divê *g* 1. ister * **te divê bila bîmîne** istersen kalsın 2. *nd* gerek, yüküm, mecburiyet
divêtin *m* gerekli bulma, gerekme
divêtî *m* 1. ihtiyaç 2. mecburiyet
 3. icap
diviya *nd* gerek ~ **ku** normal olarak
diviyatî *m* zorunluk, zorunluluk
diwît *m* divit

diwîz *bz/m* dövîz
dixdixandin *l/gh* gıdıklamak
dixdixîn *l/ngh* gıdıklanmak
di xew re kirin *l/bw* uyutmak
di xwe dan *l/bw* 1. bulaştırmak, sı-
 vamak 2. sürünmek, kendine
 (veya üzerine) sürmek
di xwe re nedîtin *l/bw* crinmek,
 üşenmek
dixwerenedîtî *rd* üşengeç, üşen-
 gen
dixwerenedîtîbûn *rd* üşengeçlik,
 üşengenlik
diyabet *bj/m* diyabet, şeker has-
 talığı
diyalekt *m* diyalekt, lehçe
diyalîz *bj/m* diyaliz
diyalog *m* diyalog
diyanet *m* 1. diyanet (kurumu) 2.
 diyanet, din
diyar (I) *n* diyar, ülke, memleket
diyar (II) *n* 1. yukarı * **derkete**
 diyar yukarı çıktı 2. yüksekçe
 yer, tepce 3. hâkim (yüksekten
 bir yeri bütün olarak gören) 4.
 temaşa ~î (**tişteki**) **bûn** bir şeyce
 hâkim olmak, tepeden görmek
diyar (III) *rd* 1. belli, belirgin 2.
 görünen, görünür, ayañ 3. *fel*
 belirtik, sarîh 4. bilinen, malûm
 (**tişteki**) ~ **bûn** (bir durum) açığa
 vurmak ~ **e ku** görünüşe göre ~
ne ~ belli belirsiz
diyar bûn *l/ngh* 1. belli olmak 2.
 belirmek, görünmek (görülür
 duruma gelmek) 3. görünmek
 (izlenim uyandırmak) 4. belir-

ginleşmek 5. belli olmak, anla-
 şılmak 6. (bir durum) belli ol-
 mak, açığa (veya ortaya) çıkmak
diyarbûnî *m* 1. bellilik 2. belirle-
 nim 3. görünürlük
diyarde *m* 1. olgu 2. *fel* görüngü,
 fenomen
diyardek *m* belirtke, amblem
diyardekar *nd/nt* görüngücü, fe-
 nomenîst
diyardenas *nd/nt* olay bilimci, gö-
 rüngü bilimci
diyardetî *fel/m* fenomenizm
diyardeyî *rd* görüngüsel
diyargîn *rz/m* belgeç, öz sıfat
diyarî *m* 1. armağan 2. ithaf ~ **dan**
 armağan vermek ~ **kirin** 1) ar-
 mağan etmek 2) ithaf etmek ~
 (**yekî**) **kirin** 1) (birine) armağan
 etmek 2) (birine) ithaf etmek
diyarîtî *m* 1. belirlilik, görünürlük
 2. nazariye
diyarkar *psî nd/nt* göstermeci
diyarker *rd* belirleyici, tayin edici
diyar kirin *l/gh* 1. belli etmek (gö-
 rünür, anlaşılır hale getirmek) 2.
 belirlemek, tayin etmek 3. belir-
 ginleştirmek 4. belirtmek, açık-
 lamak, ifşa etmek
diyarkirî *rd* 1. belli, belli başlı 2.
 belirli 3. belirginleştirilmiş 4.
 belirlenmiş 5. belirtilmiş olan
diya şîr *nd* sütana, sütanne
diyet *m* diyet
diz *nd/rd* hırsız
dizbêro *m* 1. ispiyon 2. *nd/nt* ispi-
 yoncu

dizek *nd/rd* hırsız
dizgar *m* tulum (enstrümanı)
dizgûn *rd* düzgün, onat
di zik hev de mat **1.** yuvarlak (veya toparlak) hesap **2.** *h* kesmece (hepsi bir fiyattan)
dizi *m* hırsızlık ~ **kirin** hırsızlık etmek (veya yapmak)
dizîn *l/gh* **1.** çalmak (hırsızlık yapmak) **2.** çarpmak, almak
dî *hnr* din
dîdar (I) *m* **1.** yüz, çehre **2.** cemal, hüsnücemal, güzellik
dîdar (II) *nd/nt* **1.** görüşmeci, ziyaretçi **2.** izleyici **3.** şahit, görgü **4.** *rd* gören, görme özeliği olan
dîdarî *m* **1.** görüşme **2.** buluşma ~ **kirin** görüşme yapmak ~ **pêk anîn** görüşme gerçekleştirmek
dîfterî *bj/m* difteri
dîftong *rz/m* diftong
dîger *rd* diğer, özge
dîk *zoo/n* horoz
dîksilêman *n* ibibik, hüthüt
dîksiyon *m* diksiyon
dîkta *m* dikta
dîktapareş *nd/nt* diktacı
dîktator *nd/nt* diktatör
dîktatorî *m* diktatörlük
dîl *nd/nt* tutsak, esir ~ **girtin** esir almak ~ **ketin** esir düşmek
dîlan *m* düğün
dîlawer *rd* yürekli, yiğit
dîlber *rd/m* dilber
dîlema *m* dilemma, ikilem
dîlîti *m* tutsaklık, esaret
dîmane *rd* görece, bağıl, izafi, rölatif

dîmanetî *fel/m* **1.** görelilik, bağıntı **2.** görececilik, görecelik
dîmaneyî *fel/rd* görelî, bağıntılı
dîmaneyîpareş *nd/nt* göreci, bağıntıcı
dîmaneyîti *fel/m* görelilik, bağıntılılık, bağıllık, görecelilik
dîmax *m* dimağ
dîmen *m* **1.** görüntü **2.** görünüm, görünüş, manzara **3.** görüntü, fon (sinema ve tiyatrodan) ~ **a pozîtîf** pozitif görüntü
dîmendar *rd* görünümlü, manzaratlı
dîmender *m* ekran, görüntülük
dîmengir *nd/nt* görüntüleyici
dîn (I) *n* din * **dîroka dînan** dinler tarihi
dîn (II) *rd/nt* deli ~ **bûn** **1)** deli olmak, delirmek **2)** *argo* üşütmek ~ **kirin** **1)** deli etmek, delirtmek **2)** çıldırtmak ~ **ê hir zirdeli**
dînamet *m* dinamit
dînamîk *rd* dinamik
dînamîzm *m* dinamizm
dînar *n* dinar
dîndar *rd* dindar
dîndarî *m* dindarlık
dînemêr *rd* delişmen
dînemo *m* dinamo
dînguherî *rd* dönme, mürtet (din değiştirmiş olan)
dînguherîti *m* dönmelik (din değiştirme durumu)
dînik *rd* **1.** delibozuk, çatlak, kaçıık **2.** alık, üşütük

dînikî *m* 1. delibozukluk, çatlaklık, delilik 2. *rd* delice, kaçıkça, delimsi 3. *rd* kaçık (bazı davranışları delice olan) ~ **bûn** 1) çıldırmak 2) anormalleşmek **xwe** ~ **kirin** delilenmek, deli gibi davranmak

dînikîti *m* 1. delibozukluk, çatlaklık, delilik 2. kaçıklık

dînikok *bnr* dinik

dînikti *m* 1. delilik 2. *mec* çatlaklık, delilik

dînî *rd* dinî, dinsel

dînitî *m* 1. delilik 2. divanelik

dînozor *zoo/n* dinozor

diploma *m* diploma

dîplomasî *m* diplomasi

dîplomat *nd/nt* diplomat

dîplomatîk *rd* diplomatik

dîpnot *m* dipnot

dîqat *m* dikkat ~ **kirin** dikkat etmek ~ **a xwe dan** (...) -e dikkat etmek

dîrek *m* direk

dîreksiyon *tek/m* direksiyon

dîrektîf *m* direktif, talimat ~ **dan** direktif (veya talimat) vermek

dîrok *m* tarih ~ **lê nivîsandin** tarih atmak (veya koymak)

dîrokçe *m* tarihçe

dîrokî *rd* tarihî, tarihsel

dîroknas *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı

dîroknivîs *nd/nt* tarihçi yazar

dîrokzan *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı

dîsa *bnr* dîsan

dîsan *h* 1. gene, yine, gine 2. bir daha, tekrar, tekrardan, yeni ~ **dest pê meke!** yine başlama! (tekrarlama anlamında) ~ **jî** yine de ~ **ê** yine de

dîsgotin *m* nakarat

dîsiplîn *m* disiplin

dîsk *sp/m* 1. disk 2. disk (gramofon plağı) ~ **avêtin** disk atmak

dîskalîfiye *m* diskalifiye ~ **bûn** diskalifiye olmak

dîskjen *m* diskçalar

dîskjokey *nd/nt* diskjokey

dîskotek *m* diskotek

dîspanser *m* dispanser

dîtane *m* 1. öğreti, doktrin 2. *mat* kuram, teorem

dîtanedar *rd* doktrinli

dîtanekar *rd/nd* 1. doktrinci, öğreti sahibi 2. kuramcı

dîtanekî *rd* kuramsal, teorik

dîtaneyî *rd* kuramsal

dîtharî *rd* görsel

dîtin *m* 1. görme, görüş 2. *mec* görüş (fikir) 3. bulma 4. buluş, keşfetme

dîtin *l/gh* 1. görmek 2. bulmak 3. bulmak, keşfetmek

dîtinî *m* 1. görüş, görme 2. buluş, bulma 3. *rd* görsel

dîtinî-bihîstinî *rd* görsel-işitsel

dîtinkî *rd* görsel

dîtir *rd/h* diğer, diğeri, başka

dîw *bot/m* pazı, yaban pancarı

dîwan *m* 1. divan 2. divan, sedir 3. *wj* divan 4. oda ~ **a bazîrganiyê** ticaret odası ~ **a Dadiyê** (yan jî

Adaletê Adalet Divanı ~a
mezin (an jî **bilind**) yüce divan
 ~a **muheşebatê** sayıştay ~a
rûmetiyê haysiyet divanı ~a
serokatiyê başkanlık konseyi
 (veya divanı)

dîwane *rd* divane, çılgın

dîwanetî *m* divanclık, çılgınlık

dîwanxane *m* divanhane

dîwar *n* duvar, örek

dîweder *rd* saydam, şeffaf ~ **bûn**
 saydamlaşmak ~ **kirin** saydam-
 laştırmak

dîwederî *m* saydamlık, şeffaflık

dîz *m* güveç (kabı)

dîzanterî *bj/m* dizanteri

dîzel *nd* dizel

dîzik *m* güveç (kabı) ~ **û xilik** ça-
 nak çömlek

dîzî *m* güveç (yemeği)

do *nd* dün ~ **êvarê** dün akşam ~
êvarkî dün akşamleyin

dobe *m* ağda ~ **bûn** ağdalaşmak,
 ağdalanmak

dobra *rd* dobra

doçent *nd/nt* doçent

doçentî *m* doçentlik

doçik *m* kuyruk

dogma *m* dogma

dogmatîzm *m* dogmatizm

dojeh *m* cehennem

dojehî *rd* cehennemi

doktor *nd/nt* doktor ~ **ê çavan** göz
 doktoru ~ **ê daxiliyeyê** dahiliyeci
 ~ **ê diranan** (an jî **didanan**) diş
 hekimi ~ **ê nobedar** nöbetçi dok-
 tor ~ **ê zarokan** çocuk doktoru

doktora *m* doktora

doktorî, doktortî *m* doktorluk

doktrîn *m* doktrin, öğretî

dokuman *m* doküman

dokumantasyon *m* dokümantas-
 yon

dokumanter *rd* dokümanter

dol (I) *erd/m* vadi

dol (II) *bnr* dahil

dol (III) *m* 1. döl 2. soy, zürriyet,
 nesil 3. nesep ~ **girtin** döl tut-
 mak

dolab *m* 1. dolap 2. buzdolabı 3.
 çıkırık 4. *mec* dolap, düzen, hile
 ~ **lê gerandin** komplo kurmak
 ~a **dermanan** (an jî **îlacan**)
 ecza dolabı

dolabgerîn *nd/rd* dolapçı, düzen-
 ci, tertipçi

dolbend *m* tülbent

dolîdang *m* hamak

dom *m* devam, sürme

domahî *m* 1. devam, devamı 2.
 son, arka * **mabû li domahiyê**
 sonda kalmıştı

domahîk *m* 1. devam, devamı (bir
 şeyin devamı) 2. arka, devam
 (geri kalan bölüm) 3. *wj* sonuç
 (eserin son bölümü) 4. *rd* son
 (artık ondan ötesi veya başkası
 olmayan) 5. *m* son, akıbet * **do-
 mahîka me bi xêr be** Allah son-
 umuzu hayır etsin ~ **heye** arkası
 var ~ **lê anîn** sonuçlandırmak

doman *m* süreç, proses

domanbar *rd* sürdürülebilir

domandin *l/gh* devam etmek,
 sürdürmek

domanî *rd* süreçsel

domdar *rd* 1. devamlı, sürekli 2. süregelen 3. kalıcı, sürekli ~ **kirin** süreklileştirmek ~a **hişk** *rz* ötümsüz sürekli ~a **nerm** *rz* sürekli ötümlü

domdar bûn *l/gh* 1. süreklileşmek 2. süregelenleşmek

domdarî *m* devamlılık, süreklilik

domder *rd* sürdürücü

domdirêj *rd* uzun süreli

domdom *m* domdom kurşunu

domîn *l/gh* devam etmek, sürmek

dominant *rd* dominant, başat

domîno *m* domino

domker *rd* sürdürücü

dom kirin *l/gh* devam etmek, sürmek

don *n* 1. iç yağı 2. kuyruk yağı 3. çerviş (iç yağında elde edilen yağ) 4. gaz yağı ~ **girtin** yağ bağlamak ~ê **goşt** et suyu ~ê **zeytê** zeytinyağı

done *m* veri

donekî *rd* yağlı (saç ve insan vücudu için) * **porê wê yê donekî** yağlı saçları ~ **bûn** yağlanmak

donim *m* dönüm

dopîng *m* doping ~ **kirin** doping yapmak

doq (I) *n* cop, sopa (kısa kalın değnek)

doq (II) *rd* fırlak

doqik (I) *m* toplu iğne

doqik (II) *n* 1. sopa, kalın kısa değnek 2. tokmak ~ **ji bin eba**

derxistin (bir kimseye) aba altından değnek göstermek

dor *m* 1. çevre, etraf, dolay 2. sıra, keşik, nöbet * **dora xwarinê** yemek sırası 3. sıra (bir şeye ayrılan zaman) 4. kere, kez, sefer defa 5. kuyruk (sıra beklemeye) ~ **jê stendin** kuşatmak, çevresini sarmak ~ **lê girtin** (an **ji pêçan**) çevrelemek, kuşatmak ~a (**tişteki**) hatin sırası düşmek ~a (**yekî**) hatin sırası gelmek ~a **xwe anîn cih** (an **ji kirin**) sıra savmak (veya sırasını savmak)

dorfîreh *rd* 1. etraflı, etraflıca, (ayrıntılıca) 2. kapsamlı

dorfîrehî *rd/h* 1. etraflı, etraflıca 2. kapsamlıca

dorfîreh kirin *l/gh* 1. kapsamlılaştırmak 2. derinleştirmek (derinliğine incelemek)

dorgir *nd/nt* kuşatmacı

dor girtin *l/gh* kuşatmak, ablukaya almak

dorgirtî *rd* kuşatılmış, ablukaya alınmış

dorgirtîbûn *m* kuşatılmışlık

dorhêl *m* 1. çevre, etraf, dolay, dolayı 2. *mec* çevre, ortam

dorhêlî *rd* çevresel

dorjêstendî *rd* kuşatılmış, çevrili

dormandor *h* çepeçevre

dorpeç *m* sarma, kuşatma ~ **bûn** çevrilmek ~ **kirin** sarmak, kuşatmak, çevirmek

dorpeçkiri *rd* çevrili, mahsur ~ **man** mahsur kalmak

dorpi *m* törpü (tırnaklar için)
dost *nd/nt* 1. dost 2. dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) 3. *n* oynaş, kırık * **dostê jinikê** ye kadının oynaşı ~ **û dijmin** yarılağyar ~ **û heval** eş dost
dostane *h* dostane, dostça
dostanî *m* dostluk ~ **danîn** dostluk kurmak
dostik *nd/nt* 1. dost, dostçuk 2. dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) 3. *m* kapama, oynaşma, metres 4. *n* kırık, oynaş (kadının töre ve yasalara aykırı olarak ilişki kurduğu erkek)
dostikî *m* 1. dostluk 2. metreslik, oynaşlık
dostî, dostitî *m* dostluk
dosya *m* dosya
doş *m* devir, dolanım, dönme ~ **bûn** dolanmak, dolaşmak, dönmek
doşanî *rd* sağmal, sağımlı
doşek *m* döşek
doşîner *nd/nt* sağıcı
dotin *l/gh* sağmak
dotir *h* ertesi ~ **a rojê** ertesi gün, gün aşırı
dotmam *m* amea kızı, amcazade
dotmîr *m* prenses
dox (I) *m* kıyıntı, mide ezikliği ~ **a (yekî) çûn** fenalık geçirmek (veya gelmek)
dox (II) *n* sap (bir aracı tutmaya yarayan bölüm)

doxîn *m* uçkur ~ **li heram vekirin** harama uçkur çözmek
doxînsist *rd* uçkuruna düşkün, zampara
doyîn *rd* dünkü
doz (I) *m* dava ~ **kirin** dava etmek ~ **lê bûn** (an **jî kirin**) (birine veya bir şeye) dava açılmak ~ **lê vekirin** (birine) dava açmak ~ **vekirin** dava açmak
doz (II) *m* doz
dozaj *m* dozaj
dozdar *nd/nt* davacı
dozdeh *n* on iki ~ **em** (an **jî ~emîn**) on ikinci
dozdekî *m* düzine
dozger *nd/nt* savcı
dozgerî *m* savcılık
dozîn *m* içgüdü
dozîndar *rd* içgüdü
dozîne *m* düzine
dozîni *rd* içgüdüsel
dozkar *nd/nt* davacı, savlayıcı
dozker *hnr* dozkar
dozlêkirî *nd/nt* davalı
dram *m* dram
dramatik *rd* dramatik
dramnivîs *nd/nt* dram yazarı
du *n* iki ~ **caran** iki kere ~ **xal li ser hev** iki nokta üst üste ~ **yem** (an **jî ~emîn**) ikinci ~ **yemî** (an **jî ~emînî**) ikincilik
dua *m* dua ~ **kirin** 1) dua etmek, dua okumak 2) *mec* şans dilemek
duakar *nd/nt* 1. duacı 2. namazında niyazında olan

duaker *bnr* duakar

dualî *rd* 1. iki yönlü 2. ikiyüzlü (kumaş için) 3. iki taraflı 4. ikili (iki taraf arasında yapılmış olan)

dualîst *nd/rd* düalist, ikici

dualîzm *m* düalizm, ikicilik

duaxwaz *nd/nt* dilekçi, duacı

dubare (I) *rd* dubara (tavla oyununda)

dubare (II) *m* tekrar ~ **bûn** tekrar olmak, tekrarlanmak ~ **kirin** tekrar etmek, tekrarlamak

dubarekirî *rd* tekrarlı (tekrarlanmış olan)

dubendî *m* ikilik, anlaşmazlık, ihtilaf ~ **bûn** kutuplaşmak ~ **derketin** anlaşmazlık çıkmak ~ **ketin navbera (...)** ihtilafa düşmek

dubendîfî *m* ikilik

dublaj dublaj, seslendirme ~ **kirin** dublaj yapmak, seslendirmek, sözlendirmek

dublajker *nd/nt* dublajcı, sözlendirici

dubleks *nd* dubleks

ducanî *rd* gebe, hamile ~ **bûn** gebe olmak, hamile olmak

dudil *rd* ikircikli, tereddütlü

dudilî *rd* 1. ikirciklilik 2. *nd/m* ikircik, tereddüt ~ **bûn** ikirciklenmek, tereddüt etmek

dugur *rd* tokuz (kumaş için)

duh *nd* dün ~ **êvarê** dün akşam ~ **êvarkî** dün akşamleyin

duhîn *rd* dünkü

dulêr *n* yar

dumen *m* dümen

dun *n* 1. döl 2. soy, zürriyet

dundan *bnr* dunde

dunde *n* 1. soy, döl, nesil, zürriyet 2. soy sop, zürriyet, oğul ~ **yê kor** köroca

dunik *m* turnak işareti (imla kurlarında)

duqat *nd* dubleks

dur *m* inci

durd *m* tortu, çökelti, telve ~ **girtin** tortulaşmak

durdane *m* inci tanesi

dureh *rd* 1. melez 2. melez (bitkiler için)

durehî *m* 1. melezlik 2. *rd* melez, kırma, kırık ~ **bûn** melezleşmek ~ **kirin** melezleştirmek

durexî *m* kutup (birbirleriyle karşıt şeyler için)

durist *rd* 1. dürüst 2. yapma, imal etme ~ **kirin** imal etmek

duristî *m* dürüstlük

duruhî *rd* iki ruhlu

durû *rd* ikiyüzlü, riyakâr

durûtî *m* ikiyüzlülük, riyakârlık

duşaxe *bj/m* difteri

duşem *m* pazartesi

duşeqî *n* çatal (çalışma aracı)

duta *nd* dubleks

duxeskan *n* loğusa

duxeskanî *m* loğusalı

dû (I) *n* duman (ateş dumanı için)

~ **derxistin** tütmek ~ **di kuleka** (yekî) **de çûn/kişin** ocağı tütmek ~ **jê berdan** tütürmek ~ **kirin** tütmek

dû (II) *nd/rd* art, peş, arka
dûçar *rd* maruz ~ **bûn** maruz
 kalmak ~ **kirin** maruz bırakmak
dûkel *m* buhar, islim
dûkeş *m* baca
dûl *m* sırim
dûmahîk *bnr* domahîk
dûman *m* 1. duman 2. tozuntu ~
rakirin tozutmak
dûpişk *zoo/m* akrep
dûr *rd* uzak, ırak ~ **kirin** uzaklaş-
 tırmak ~ **û dirêj** enine boyuna
dûrahî *m* uzaklık
dûrbîn *m* 1. dürbün, ırakgörür 2.
rd uzak görüşlü
dûrebîn *bnr* dürbîn
dûrendiş *m* 1. basiret 2. *rd* sağ-
 görülü
dûrendîşî *m* sağgörü
dûrik *m* mani (kafiyeli halk şiiri
 türü)

dûrî *m* 1. uzaklık, ıraklık 2. aralık,
 mesafe 3. *b* haşa
dûrîng *m* aralık, mesafe
dûş *m* duş
dûşize *rd* bakire
dûtin *l/gh* sıvamak (sıva ile kapla-
 mak, sıva vurmak)
dûv *ant/n* kuyruk
dûvçik *m* göz kuyruğu
dûvdirêj *h* uzun, uzun uzadıya ~
bûn uzamak, zincirlemek (art
 arda, peş peşe gelmek)
dûvelang *rd/nt* *mec* uydu
dûvik *ant/n* 1. kuyruk 2. *mec* uydu
dûvmeqesk *zoo/m* kırlangıç
dûvstêrk *m* kuyruklu yıldız
dûxan *m* duman (koyu ateş du-
 manı)
dûz *rd* düz ~ **kirin** düzlemek
dûzan *m* ustura

E

e, E *m* Kürt alfabesinin yedinci harfî

e (I) *h* 1. he, evet 2. ch

e (II) *nd* uyku, uyuma (çocuk dilinde) ~ ~ pışpışlama ~ ~ kirin pışpışlamak

eba (I) *n* baba

eba (II) *nd/n* aba

ebad *n* cbat

ebaker *nd/nt* abacı (imal eden)

ebandin (I) *l/gh* abanmak

ebandin (II) *l/gh* tıkıştırmak, doldurmak ~ devê (yekî) ağzına tıkıştırmak

ebanos *bot/m* abanoz ağacı

ebaze *nd/nt* abaza

ebdal *n* 1. abdal, derviş 2. *mec* zavallı

ebeboz *rd* 1. bıçkın, kabadayı, külhanbeyi 2. ayak takımı

ebediyet *m* ebediyet, ebedilik, sonsuzluk

ebedî *rd* ebedî, sonsuz ~ bûn ebedileşmek

ebeditî *m* ebedilik, sonsuzluk

ebir *m* dara (bir nesnenin kabıyla ağırlığı)

ebiv *b* agu ~ kirin agulamak

ebor *m* dağınık ve kabarık saç

eburî *m* ebru

ebûqat *nd/nt* avukat

ebûqatî *m* avukatlık

ebûr *m* sürü (yırtıcı hayvan sürüsü, kurt sürüsü gibi)

ecac *m* toz fırtınası

ecacok *n* küçük toz fırtınası

ecayîb *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2. ilginç 3. korkunç, müthiş (şaşkınlık veren) 4. korkunç (çok aşırı, pek çok) ~ bûn 1) acayip olmak, acayipleşmek 2) tuhaflaşmak, garipleşmek ~ dîtin yabansılamak ~ kirin acayipleştirmek

ecayîbî *m* 1. acayiplik 2. tuhaflik, gariplik 3. ilginçlik 4. müthişlik, korkunçluk

ecayîbtî *bnr* ecayîbî

ecdad *n* cecat (dedeler, atalar)

ecel *n* eccl ~ hatin eccl gelmek ~ e (yekî) hatin 1) eccl gelmek 2) ölümüne susamak

eccele *m* 1. acele (ivedilik) 2. *rd* acele, evgin, ivedili 3. *b* acele, çabuk ~ bûn acele olmak ~ kirin acele etmek, tezlemek

ecem *rd* Acem

ecemî *rd* acemi ~ bûn acemileşmek

ecemîti *m* acemilik

ecêb *rd* 1. acayip, ilginç, garip, enteresan (şaşılacak şey) 2. hayret (beklenmedik, garip bir şeyin

sebec olduğu şaşkınlık) 3. de-
hşetli (şaşırtıcı) 4. tuhaf (ahşıl-
mamış, yabansı) 5. korkunç.
felaket, müthiş (şaşkınlık veren)
6. korkunç (çok aşırı, pek çok)
7. *m* bir sürü, bir yığın 8. *b* aca-
yip, garip, hayret, pes (şaşıma
anlatır) ~ **dîtin** garipsemek, il-
ginç bulmak ~ **girtin** şaşa kal-
mak, hayrete kalmak ~ **man**
tuhatlaşmak ~ **a (yekî) jê re çê-
bûn** (bir şey birinin) tuhafına
gitmek, hayret etmek

ecēba *h* acaba, acep

ecēbanek *h* yığınla

ecēbankî *rd* bir sürü, epey

ecēb bûn *l/ng* haripleşmek, tu-
haflaşmak

ecēbek *rd* 1. bir sürü, epey 2. pek
çok, pek bol

ecēbgirtî *rd* şaşa kalmış, hayrete
kalmış olan

ecēbî *m* 1. acayıplık, gariplik, tu-
haflık, garabet 2. *mec* kor-
kunçluk

eciban *m* beğeni, beğenme

ecibandin *l/ng* 1. beğenmek 2.
takdir etmek (veya eylemek)

ecinandin *l/ng* yağurmak

ecinîn *l/ng* yağrılmak

eciqandin *l/ng* czmek

eciqîn *l/ng* czilmek

ecîn *m* çiğ köfte

ecînkâr *nd/nt* çiğ köfteci

ecînkârî *m* çiğ köftecilik

ecnebî *nd/rd* ecnebi, yabancı

ecûr *bot/m* acur

eda *m* eda ~ **kirin** eda etmek

edalet *m* adalet, türe ~ **a civakî**
(yan jî **sosyal**) sosyal adalet

edeb *m* edep, terbiye

edebdost *nd/nt* edebiyat dostu

edebiyat *m* edebiyat, yazın

edebî *rd* edebî, yazınsal

edem *m* 1. batma, berbat olma 2.
mahvolma 3. heder

edem bûn *l/ng* 1. batmak, berbat
olmak 2. mahvolmak 3. heba
olmak, heder olmak

edem kirin *l/ng* 1. batırmak, ber-
bat etmek 2. mahvetmek 3.
heba etmek, heder etmek

edet *m* âdet, aybaşı

edil *m* küfe

edilandin *l/ng* 1. geliştirmek, ihya
etmek, iflah etmek 2. adama
benzetmek, derli toplu hale ge-
tirmek 3. düzeltmek (düzgün du-
ruma getirmek) 4. düzenlemek

edilîn *l/ng* 1. düzelme (düzenli bir
duruma gelmek) 2. iflah olmak,
ihya olmak 3. serpilmek, geliş-
mek (büyümek) 4. adama dön-
mek (veya benzemek) 5. *mec*
edebini takınmak, rahat durmak
(şırmarmamak) 6. uslanmak

* **kurik ediliye** çocuk uslanmış

edîb *nd/nt* edip, edebiyatçı

edîtor *nd/nt* editör, yayımcı, ya-
yınıcı

edîtorî *m* editörlük, yayımcılık,
yayıncılık

edliye *m* adliye

edlî *rd* adlî

edr *m* sara bi ~ê ketin sara nöbetini geçirmek
edrok *rd/m* kısır (doğurgan olmayan)
edrokî *m* kısırlık
edroyî *rd* saralı
ee *nd* kaka (pislik, dışkı) ~ **kirin** kaka yapmak
ef *nd/m* af ~ **bûn** af olmak, affedilmek, bağışlanmak ~ **kirin** affetmek, bağışlamak ~ **xwestin** af dilemek
efare *m* taras ~ **kirin** taraslamak
efendî *n* efendi
efendîtî *m* efendilik
efiyet *m* afiyet ~ **be!** afiyet olsun, yarasın ~ **û şîfa be** şifalar olsun, yağ bal olsun
efker *nd/nt* bağışlayıcı
ef kirin *l/gh* affetmek, bağışlamak
efnik *m* küf
efnikî *rd* küflü ~ **bûn** küflenmek ~ **kirin** küflendirmek
efrit *n* ifrit
efsane *m* efsane, söylence
efsanewî *rd* efsanevi ~ **bûn** efsaneleşmek ~ **kirin** efsaneleş-tirmek
efser *lşk/nd* subay
efsirandin *l/gh* üşütmek
efsirîn *l/ngh* 1. üşümek 2. kıkırdatmak (soğuktan)
efsûn *m* büyü, sihir ~ **kirin** büyülemek, sihir yapmak
efsûndar *rd* büyülü
efsûnî *rd* büyülü ~ **bûn** büyülenmek ~ **kirin** büyülemek

efsûnkar *nd/nt* büyücü, sihirbaz
efsûnkarî *m* büyücülük, sihirbazlık
efsûnker *rd* büyüleyici
efsûnkirî *rd* büyülü, büyü yapılmış olan
efû *nd/m* af ~ **bûn** af olmak ~ **kirin** affetmek ~ **ya giştî** gencl af
efûbûyî *rd* muaf ~ **bûn** muaf olmak
efxan *nd/rd* Afgan
efxanî *nd* Afganlı
efyon *m* afyon
efyondar afyonlu
efyonkêş *nd/nt* afyonkeş
eger *m* 1. neden, sebep 2. g eğer, şayet 3. g ise * **eger ez werim** ben gelirim ~ **axaftin zîv be neaxaftin zêr e** söz gümüşse sükût altındır ~ **bibe** (an jî çêbibe) olsa, eğer olsa ~ **çi be** her neyse ~ **hebe** olsa ~ **hewce bike** gerekirse, icabında ~ **jê tê** sıkıysa ~ **pê bimîne** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) ~ **pêwîst bike** gerekirse, icabında ~ **wisan be** o halde
egerî *m* 1. ihtimal, olasılık 2. *rd* nedensel
egerîtî *m* nedensellik
egîd *rd* yigît
egîdane *h* yigîtte
egîdî *m* yigîtlilik ~ **kirin** yigîtlilik etmek
egoîst *rd* egoist
egoîzm *m* egoizm
egû *b* agu ~ **kirin** agulamak

egzama *bj/m* egzama, mayasıl

egzotik *rd* egzotik, yabancı

egzoz *m* egzoz

eh (I) *m* eh yapma, dat yapma,

dövme, vurma (çocuklar dilinde)

~ **kirin** dövmek, vurmak

eh (II) *b* 1. eh (fena değil, anla-

mında) 2. eh (bezginlik anlatır)

ehd *m* ahit, ant ~ **kirin** ahdetmek

ehe *b* aha

ehil *nd/nt* chil, sahip

ehl *n* chil ~ **e** sune sünnet chli, Sünnî

ehliyet *m* chliyet

ehliyetdar *rd* chliyetli

ehliyetname *m* chliyetname, chli-
yet belgesi

ehlibeyt *nd* chlibeyt

ehmeq *rd/nt* ahmak ~ **bûn** ahmak-
laşmak

ehmeqî *m* ahmaklık ~ **kirin** ah-
maklık yapmak

ehram *n* chram

ejdeha *n* ejder, ejderha

ejdiyaq *n* ejder, ejderha

ejnû *ant/m* diz

ekîh *m* ekip

ekolojî *m* ekoloji

ekonomî *m* ekonomi

ekonomîk *rd* ekonomik

ekran *m* ekran, görüntülük

eks *m* 1. inat 2. nispet * **min ji eksa**

wî re kir ona nispet yaptım

ekspër *nd/nt* ekspër, uzman

ekspres *m* ekspres

ekstra *rd* ekstra

ekvator *erd/m* ekvator

elaf *nd/nt* zahireci

elafî *m* zahirecilik

elamet *m* alamet, belirti

elastîk *rd* elastik

elb *m* ölçek (buğday, hububat öl-
çülmesi için)

elbane *m* tef

elbanevan *nd/nt* tefçi

elbet *h* elbet, elbetce

elçî *nd/nt* elçi

elçitî *m* elçilik

elefranga *rd* alafranga

elektrîk *m* elektrik ~ **a** **destan** el
feneri

elektrîkdar *rd* elektrikli

elektrîkkar *nd/nt* elektrikçi

elektrîkkarî *m* elektrikçilik

elektrîkvan *nd/nt* elektrikçi

elektronîk *rd* elektronik

elelok *zoo/n* hindi (erkek)

elem *m* elem

eleman *nd/nt* eleman

elemdar *rd* elemli

element *kîm/m* element

elemnak *rd* elim

elend *m* şafak, tan yeri

elenî (I) *rd* aleni ~ **bûn** alenileş-
mek

elenî (II) *m* aleyh ~ **û** **selenî** leh ve
aleyhte

eleqe *m* alâka, ilgi ~ **nîşan dan 1)**
ilgi göstermek 2) yakınlık gös-
termek

eleqedar *rd* alâkadar, ilgili ~ **bûn** il-
gilenmek ~ **kirin** ilgilendirmek

eleqetî *m* ilişki ~ **girê dan** ilişki
kurmak

eletewş *rd* saçma, abes, herze

eletewşî *rd* saçmaca
 eletexmîn *h* 1. tahminen 2. rast-
 gele, gelişigüzel
 eletexmînî *rd/h* tahmini
 elewî *nd/rd* Alevî
 eleyh *nd* alcyh
 elimandin *l/gh* öğretmek
 eliminyûm *m* alüminyum
 elimî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışık,
 alışkın
 elimîn *l/gh* öğrenmek
 elips *rd* elips
 eliquerne *m* saman kâğıdı
 elît *rd* elit, seçkinler
 elk *m* al karısı
 elmas *m* elmas
 eloelo *zoo/nt* hindi (erkek)
 elok *zoo/n* hindi (erkek)
 elyaf *m* elyaf
 em (I) *c* biz (bükümsüz hali) ~ bi
 xwe kendimiz ~ kin lē bixin
 her neyse
 em (II) *nd* ham (çocuk dilinde) ~
 kirin ham etmek
 ema *g/h* ama, amma
 emad *n* 1. istek 2. istenç, irade
 eman *h* aman
 emanet *n* emanet ~ kirin emanet
 etmek ~ i Xwedê he (yan jî bin)
 Allaha ısmarladık
 emanetgir *nd/nt* emanetçi
 emanetgirî *m* emanetçilik
 embar *m* ambar, depo ~ kirin de-
 polamak
 embarvan *nd/nt* depocu
 ember *m* amber
 embriyon *biy/m* embriyon, oğul-
 cuk

emek *n* emek
 emekdar *rd* 1. emektar 2. mec
 demirbaş
 emekdarî *m* emektarlık
 emel (I) *n* amel, edim ~ê serê (ye-
 kî) bûn baş belâsı olmak, ömür
 (veya sinir) törpüsü olmak ~ê
 serî baş belâsı, ömür törpüsü
 emel (II) *bj/m* amel, ishal ~ bûn
 ishal olmak, sürgün olmak
 emele *nd/nt* amele
 emeletî *m* amelelik
 emeliyat *m* ameliyat, operasyon ~
 bûn ameliyat olmak ~ kirin
 ameliyat etmek
 emeliyatxane *m* ameliyathane
 emir (I) *n* emir ~ dan emir ver-
 mek ~ kirin emretmek
 emir (II) *n* ömür, yaş ~ û tecrûbe
 yaş baş
 emîn *rd* 1. emin 2. emin, güvenli ~
 bûn emin olmak
 emîr *n* emir
 emîrî *m* emirlik
 emlaq *m* emlâk
 emlaqfiroş *nd/nt* emlâkçı
 emniyet *m* 1. emniyet, güvenlik 2.
 emniyet, asayiş
 emperyalist *nd/rd* yayılımcı
 emperyalizm *m* yayılımcılık
 emr *bnr* emir (II)
 emsal *nd* 1. emsal, benzer 2. em-
 sal, eş, denk
 encam *m* sonuç netice ~ bi dest
 xistin sonuç almak ~ dan sonuç
 vermek, netice vermek ~ jê
 derxistin sonuç çıkarmak ~
 stendin sonuç almak

encamder *rd* sonuç verici
encamgir *rd* sonuç alıcı
encamname *m* sonuç bildirgesi
encamstîn *rd* sonuç alıcı
encûman *bnr* encümen
encûmen *m* 1. encümen, yarkurul
 2. kurul, konsey ~a **şaredariyê**
 (yan ji belediyeyê) belediye en-
 cûmeni ~a **wezîran** bakanlar ku-
 rulu
endam *nd/nt* 1. üye 2. *ant/n* organ,
 örge, uzun
endamî, endamtî *m* üyelik ~ya
rûmetî fahri üyelik
endaz *m* ihtiyat, temkin, ölçülü
 davranma
endaze (I) *m* 1. endaze (65 cm
 boyunda bir uzunluk ölçü biri-
 mi) 2. *rd/mec* endaze, ölçülü,
 ihtiyatlı ~ **kirin** endazelemek
endaze (II) *m* hendese, geometri
endazî *m* 1. geometri 2. *rd* geo-
 metrik ~ya **rasterû** düzlem
 geometri
endezyar *nd/n* mühendis ~ê **ava-
 hiyan** inşaat mühendisi ~ê **elek-
 trîkê** elektrik mühendisi ~ê
kompitûrê bilgisayar mühendisi
 ~ê **kîmyayê** kimya mühendisi
 ~ê **makîneyê** makine mühendisi
endezyarî *m* 1. mühendislik 2. *lşk*
 istihkâm
endişe *m* endişe, kaygı ~ **kirin** en-
 dişe etmek, kaygı etmek, endi-
 şelenmek
endişedar *rd* endişeli, kaygılı ~
bûn kaygılanmak ~ **kirin** kay-
 gılandırmak

endişenak *rd* 1. endişeli 2. kaygı
 verici
endogamî *m* endogami
endustrî *m* endüstri, sanayi ~ya
sînemayê sinema endüstrisi
enerjî *m* enerji ~ya **tavê** güneş
 enerjisi
enerjîk *rd* 1. enerjik 2. *mec* ener-
 jik
enexdar *m* anahtar, kurgu ~a **elek-
 trîkê** elektrik anahtarı
enfeksiyon *bj/m* enfeksiyon
enflasyon *ab/m* enflasyon
engirandin *l/gh* 1. küstürmek 2.
 kızdırmak
engirî *rd* 1. küskün, alınmış 2. inat
 etmiş 3. kızgın
engirîn *l/ngh* 1. küsmek, alınmak
 2. inatlaşmak, inat etmek 3. kız-
 mak
engirok *rd* inatçı
engiz *m* tahrik (cinsel isteği, duy-
 guları artırma)
engizandin *l/gh* tahrik etmek
engizîn *l/ngh* tahrik olmak
engizîner *nd/nt* tahrikçi
engizînerî *m* tahrikçilik
enirandin *l/gh* 1. kızdırmak 2.
 darıltmak, gücendirmek
enirîn *l/ngh* 1. kızmak 2. darıl-
 mak, gücenmek
enirok *rd* darılgan, gücenik
enitandin *l/gh* gocundurmak
enitîn 1. gocunmak 2. *mec* huy-
 lanmak
enî *an/m* 1. alın 2. cephe
enînivîs *m* yazgı
enîşk *ant/m* dirsek

enîşte *n* enîşte
enjeksiyon *m* enjeksiyon
enjekte kirin *l/gh* enjekte etmek, şırınga etmek (veya yapmak)
enjektör *m* enjektör, şırınga
enqaz *m* çöküntü
enstitü *m* enstitü
enstrûman *m* enstrüman
enstrûmantal *rd* enstrümantal
entelektuel *nd/rd* entelektüel
enternasyonal *m* enternasyonal
enternasyonalist *rd* enternasyonalist
enternasyonalizm *m* enternasyonalizm
entîke *nd* 1. antika 2. *mec* antika (acayip, tuhaf)
epişandin *l/gh* tıktırmak
epişîn *l/gh* tıkmak
eqîm *rd/m* kısır (doğurgan olmayan) ~ **bûn** kısırlaşmak ~ **kirin** kısırlandırmak
eqîmî *m* kısırlık
eqreba *nd/nt* akraba, hısım ~ **yên** **dûr** uzak akraba ~ **yên nêz** yakın akraba
eqrebatî *m* akrabalık
eraze *m* pazar, pazar yeri * **erasesya** *genim* buğday pazarı
erbane *m* tef
erçel *rd* şımarık
erçelî *rd* şımarıkça
erçelîtî *m* şımarıklık
erd *m* 1. yer * **li erdê rûmenin!** yer oturmayın! 2. yer (dünya) 3. *n* arazi, toprak ~ **ajotin** (an **jî rakin**) çift sürmek ~ **a rast düzlük** yer

erdgilor (*erd/ast*) *m* yerküre, yer yuvarlağı, yer yuvarı
erdhej *m* deprem, sarsıntı, zelzele
erdiye *m* ardiye
erdîm *m* yöre, muhit
erdîn *rd* yersel
erdkêşî *fiz/m* yer çekimi
erdnas *nd/nt* jeolog
erdnasî *m* jeoloji, yerbilim
erdnîgarî *m* engebe
erdzan *nd/nt* jeolog
erdzanî *m* jeoloji
ereb *nd/rd* Arap
erebe *m* araba ~ **ya agirkujiyê** (yan **jî itfaiyeyê**) itfaiye arabası ~ **ya ga** kağıdı ~ **ya hespan** at arabası ~ **ya seqetan** tekerlekli koltuk ~ **ya steysin** steysin araba
erebefiroş *nd/nt* araba satıcısı
erebesk *m* arabesk
erebevan *nd/nt* arabacı
erebeya canxelas *m* ambulans
erebî *m* Arapça
erebkî *m* 1. Arapça 2. *rd/h* Araplara özgü veya yaraşır bir biçimde
erebok *m* 1. araba 2. oyuncak, araba ~ **a zarokan** çocuk arabası
eremûk *rd* er dişi, erselik
erê *h* evet ~ **kirin** 1) onamak, onaylamak 2) razı olmak 3) söz kesmek
erênî *rd* olumlu, pozitif
erênîtî *m* olumluluk, pozitiflik
erêyandin *l/gh* onamak, onaylamak, tasvip etmek
erik *h* abo, bre, pchpch, vay be!

erjeng *rd* dehşet, müthiş, korkunç
erk *m* 1. görev, vazife 2. işlev 3.

ödev ~ **girtin** görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak ~ **stendin** görevlenmek ~ **a dawiyê** son görev (veya vazife) ~ **a xwe berdewam kirin** (dewam kirin an jî domandin) vazife görmek

erkan *lşk/nd* erkân

erkanî *m* kurmaylık

erkdar *rd* 1. görevli, vazifeli 2. ödevli ~ **bûn** görevlenmek ~ **kirin** 1) görevlendirmek 2. ödevlendirmek

erkedar *bnr* erkdar

erken *a* yoksa, aksi halde, aksi takdirde

erkî *rd* 1. görevsel 2. işlevsel

ermen, **ermenî** *nd/rd* Ermeni

ermenî *m* 1. Ermenice 2. *rd/h* Ermenilere özgü veya yaraşır bir şekilde

eroîn *m* eroîn

eroînfiroş *nd/nt* eroinci (satan kimse)

eroînker *nd/nt* eroinci (imal eden)

eroînkeş *nd/nt* eroinci, eroinman

eroînman *nd/nt* eroinman, eroinci

erotik *rd* erotik

erotizm *m* erotizm

erozyon *m* erozyon

erse *m* arsa

erş *n* arş

erşanî *m* eşinme ~ **kirin** eşinmek

erûz *wj/m* aruz

erx *m* ark

erxewan *bot/m* erguvan

erxewanî *rd* erguvanî

erz (I) *n* ırz

erz (II) *m* arz, sunu ~ **kirin** arz etmek ~ **û teleb** arz ve talep, sunu ve istem

erzan *rd* ucuz ~ **biha** ucuz pahalı ~ **bûn** ucuzlamak ~ **kirin** ucuzlatmak

erzanî *m* ucuzluk **bi** ~ **jê filitîn** ucuz atlatmak (veya kurtulmak)

erzaq *n* erzak

erzenî *ant/m* çene

erzing *ant/m* çene

esabî *rd* asabi, sinirsel

esalet *m* asalet

esans *kim/m* esans

esar *m* ezme, üzüm ezme (veya sıkma)

esaret *m* esaret, tutsaklık

esas *n* 1. esas, temel taşı 2. *rd* esas, temel 3. *n* esas, ilke 4. esas, başlıca, birincil

esasî *rd* 1. esasî 2. köklü (kalıcı, esaslı) 3. *kim* esasî, bazal

eseh *nd* essah, kesin

esehî *m* 1. kesin (bir şeyi kesinlikle bilme) 2. gerçeklik, doğruluk, sağlam * **xebera esehî** sağlam haber 3. iç yüz, mahiyet * **esehiya meseleye** olayın iç yüzü

esehî bûn *l/gh* 1. kesinleşmek, kesinlik kazanmak 2. kesin olmak, münakaşa götürmemek 3. doğrulanmak

esehîker *rd* doğrulayıcı, teyit edici

esehî kirin *l/gh* 1. kesinleştirmek 2. kesinleştirmek, garantilemek 3. doğrulamak, teyit etmek

esehîti *m* 1. kesinlik 2. *fel* kesinlik
eser *m* eser, yapıt
esil *n* 1. asıl, orijinal 2. *bz* köken, orijin 3. asıl (soy, nesep) ~ *û* fesl soy sop
esilxerab *rd* soysuz
esilxerabî *m* soysuzluk
esilzade *rd* asilzade
esir (I) *m* ikinci
esir (II) *m* asır, yüzyıl ~ *a* saadetü saadet asrı
esirandin *l/gh* sıkmak (sıvısını çıkarmak için)
esirîn *l/gh* sıkılmak
esîl *rd* 1. asıl, asaletli, soylu 2. kökenli
esîlî *m* asillik, asalet
eskene *m* keski
esker *nd/nt* asker
eskerî *rd* 1. askeri 2. *m* askerlik ~ kirin askerlik yapmak
eskort *nd* eskort
eskrîm *m* eskrim
eslî *rd* asli
esman *n* 1. gök, sema 2. damak ~ kirin guregur (an jî gurînî) gök gürlmek ~ *ê* dev *ant* damak
esmandev *ant/n* damak
esmanger *nd/nt* 1. havacı 2. ast-ronot, uzaycı
esmangerî *m* 1. havacılık 2. ast-ronotluk, uzaycılık
esmer *rd* esmer ~ *bûn* esmerleşmek ~ kirin esmerleştirmek
esmerî *m* esmerlik
esmerokî *rd* karaca
esmertî *m* esmerlik

esnaf *nd/nt* esnaf
esnafî, esnaftî *m* esnaflık ~ kirin esnaflık yapmak
esprî *m* espri ~ kirin espri yapmak
esr *hnr* esir (I, II)
esraq *m* tavan (cv tavanı)
esrar *m* esrar (uyuşturucu türü)
esrarfiroş *nd/nt* esrarıcı (satan kimse)
esrarker *nd/nt* esrarıcı (imal eden)
esrarkêş *nd/nt* esrarıcı, esrarkêş (içen kimse)
esreq *bnr* esraq
estetîk *m* estetik
estetîkkar *nd/nt* estetikçi
estetîkkarî *m* estetikçilik
estexfurullah *b* estağfurullah
esûs *rd* çetin (ceviz gibi şeyler için, sert, katı)
esûsek *rd* 1. çetin 2. bodur ~ man bodur kalmak
esûsekî *rd* 1. *rd/h* çetinçe 2. bodur, bodurca * **dara** **esûsekî** bodur ağaç ~ **bûn** 1) çetinleşmek 2) bodurlaşmak ~ kirin 1) çetinleştirmek 2) bodurlaştırmak
eşa *m* yatsı
eşantiyon *m* eşantiyon
eşef *m* bahçe, bağ, bostandan yabanî ot ayıklama
eşhed *m* kelimeyi şahadet ~ *û* **bilah** kesin olarak ~ *a* **xwe anîn** kelimeyi şahadet getirmek
eşhedok *m* işaret parmağı
eşîr *m* aşiret
eşîret *m* aşiret, oymak
eşofman *n* eşofman

eşq *m* aşk

eşqiya *nd/nt* eşkıya

eşqiya *m* eşkıyalık

eşya *n* eşya ~ **ye kelepîr** (an jî xiz-
metkirî) ikinci el eşya

et *nd/m* abla

etar *n* çerçi

etarî *m* çerçilik

etik *nd/m* abla

etîk *m* 1. etik (etik bilimi için) 2.
etik, ahlak

etîket *m* etiket, yafta

etîmolog *nd/nt* etimolog

etîmolojî *m* etimoloji

etlas *n* 1. atlas (kumaş türü olarak)

2. *m* atlas (dünya atlası)

etnîk *rd* etnik

etnograf *nd/nt* etnograf

etnografî *rd* etnografi

etnografya *m* etnografya

etnolog *nd/nt* etnolog

etnolojî *m* etnoloji

etor *m* dürüm, dürmaç

etûn *m* taş ocağı

ev *c* 1. bu (bükümsüz halde) * **ev**
xanî fireh e bu *cv* geniştir 2. bu,
bunlar * **ev çi ne?** bunlar ne? ~
çi ye 1) bu ne? 2) ne demek! ~
çend bu kadar, bunca ~ **qas** (an
jî **qeder**) bu kadar, bunca ~ **der**
bura, burası ~ **e 1)** budur 2) *h* işte

evd *nd/nt* abd, kul

evdal *nd/n* 1. abdal, derviş 2. *mec*
zavallı, budala

evdalok *rd* 1. zavallı 2. budala 3.
allahlık, alık, şapşal

evdalokî *rd* 1. zavallıca 2. budalaca
3. allahlıkça, alıkça, şapşalca ~
bûn 1) zavallılaşma 2) budala-
laşmak 3) şapşallaşmak

evdaloktî *m* 1. zavallılık 2. buda-
lalık 3. şapşallık

evdîtî *m* kulluk

evirandin *l/gh* kutsamak, takdis
etmek

evirin *l/ngh* kutsanmak, takdis
edilmek

evîn *m* seveda

evîndar *rd* sevdalı, âşık ~ **bûn**
sevdalanmak

evîndarî *m* sevdalılık, âşıklık

evînî kirin *l/gh* aşk yapmak

evra, evrar *rd* kutsal, kutsi mu-
kaddes

evrarî *m* takdis

evrîşim *bnr* hevrişim

evsartin *l/gh* üşütmek

evsirandin *l/gh* üşütmek

evsirîn *l/ngh* üşümek

ew *c* 1. o (bükümsüz haldeki hal-
deki zamir için) 2. o (iki veya
daha çok şeyden, daha önce
sözü geçeni gösterir) 3. *rd* o
(uzakta olan veya hakkında
konuşulan kimse veya şeyi be-
lirtir) 4. *c* onlar (bükümsüz hal-
de) * **ew nehatin** onlar gelmedi
5. *c* onu (yalın hal için, o za-
mirinin belirtme durumu) * **min**
îro ew dît bu gün onu gördüm ~
a din c öbürü, öbürkü (dışıl
için) ~ **bi nefis h** tıpatıp ~ **bi xwe**
kendisi ~ **bi xwe bûn** tam

üstüne basmak ~ **çend 1)** o kadar, onca **2)** o denli ~ **çi ye** ne demek, lafı mı olur? ~ **çi ye îcar?**! lafı mı olur? ~ **der** orası, ora ~ **ê din e** öbürü, öbürkü (eril için) ~ **li dera hanê** söyle dur-sun ~ **qas 1)** o kadar, onca **2)** o denli **3)** o kadar (kesinlik ve kızgınlık bildirir) **4)** *h* vesselâm ~ **qeder h** onca ~ **roj ev roj e** o gün bu gün(dür) ~ **roj îroj e** o gün bu gün(dür)

ewan *nd/nt* fitneci, fesat, fesatçı, arabozucu

ewanî *m* fitnecilik, fesatçılık, arabozculuk

eware *rd 1.* avarc, aylak **2.** işsiz, boş ~ **bûn 1)** başıboş olmak **2)** işinden alıkonulmak, oyalanmak, meşgul edilmek ~ **kirin 1)** başıboş etmek **2)** işinden alıkoymak, oyalamak, meşgul etmek

ewêl *rd* aval

ewêzî *m* telâfi ~ **vegerandin** telâfi etmek

ewil *h* evvel

ewilî *h 1.* evvelâ, ilkin, önce, ilk önce (ilk olarak) **2.** *h* ilk (birinci olarak, en başta) **3.** önceden, evvelce, evveli, eskiden **3. rd** peşin (daha önce, önceden) **4. nd** önce (baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman) **5. rd** ilkin, ilk

ewilîn *h* ilkin

ewiqandin *l/gh* oyalamak

ewiqîn *l/gh* oyalanmak

ewiqîner *rd* oyalayıcı

ewirandin *l/gh* oyalamak

ewirîn *l/gh* oyalanmak

ewk *n* şey

ewlad *nd/nt* evlât

ewle *rd* güvenli ~ **bûn** güvenmek, itimat etmek

ewledar *rd 1.* güvenli, emniyetli **2.** güvenilir

ewledarî *m* güvenlik

ewledêr *rd* güven verici

ewledêrî *m* güven vericilik

ewlegeh *m 1.* güvenli yer **2.** korunak

ewlehî *m 1.* güvenlik, emniyet **2.** güvence ~ **dan (yekî)** güven vermek ~ **ya civakî** sosyal güvenlik ~ **ya giştî 1)** genel güvenlik **2)** kamu güvenliği ~ **ya jînê** hayat sigortası ~ **ya kersaxê** (yan jî **peravê**) sahil güvenlik ~ **ya neteweyî** ulusal (veya millî) güvenlik ~ **xwestin** güvence istemek

ewlekar *rd 1.* güvenilir, itimatlı **2. nd/nt** garantör **3.** güvenlikçi

ewlekarî *m 1.* güvenlik **2.** garantörlük ~ **ya millî** millî güvenlik ~ **ya kersaxê** (yan jî **peravê**) sahil güvenlik ~ **ya neteweyî** (yan jî **millî**) milli güvenlik

ewlenek *m* güvence, garanti ~ **dan** güvence vermek, teminat vermek, garanti vermek ~ **nîşan dan** güvence vermek (bir sorumluluk karşılığı olarak para

vb. ortaya koymak) ~ **stendin** güvence almak ~**a jîyanê** yaşam güvencesi
ewlenekdar *rd* güvenceli, garantili
ewletî *m* 1. güven, itimat 2. güvenlik, emniyet 3. güvence, teminat, garanti ~ **dan (yekî)** 1) güven vermek, itimat telkin etmek 2) garanti etmek ~ **pê anîn** güvenmek, güven duymak, itimat beslemek ~ **pê hatin** güvenilmek ~**ya civakî** sosyal güvenlik ~**ya jîne** (yan jî **jîyanê**) hayat sigortası ~**ya kar** iş güvenliği ~**ya neteweyî** milli güvenlik ~**ya peravê** (yan jî **kersaxê**) sahil
ewletîname *bz/m* teminat mektubu
ewliya *nd/nt* evliya, cren, ermiş
ewr *n* bulut ~**ê dûmanê** toz bulutu ~**ên reş** kara bulutlar
ewraq *m* evrak
Ewrûpa *m* Avrupa
ewrûpayî *nd/rd* Avrupalı
ewş kirin *l/gh* püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)
exlaq *n* ahlak, etik
exlaqdar *rd* ahlaklı
exlaqî *rd* ahlaki
exlaqpak *rd* onat, iyi ahlaklı
exlewîk *m* tava
extiyar *rd/nd* ihtiyar, yaşlı
extiyarî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
extiyarokî *rd* ihtiyarca, yaşlıca

ey (I) *h* cy ~ **feleka xayîna bêbext** cy kambur felcek
ey (II) *rd* 1. kaka, tu kaka (çocuk dilinde pis ve kirli şey) 2. *h* pöf * **ey, çi bêhneke pis e** pöf, ne pis koku ~ **kix tu kaka**
eyalet *m* eyalet
eyan *rd* ayan, belli, açık
eyar (I) *m* ayar, tulum
eyar (II) *n* ayar ~ **kirin** ayar etmek, ayarlamak
eyardar *rd* ayarlı
eyb *rd/m* 1. ayıp 2. defo ~ **kirin** ayıp etmek
eybdar *rd* 1. ayıplı 2. defolu
eyê *nd* kaka (çocuk dilinde: pislik, dışkı) ~ **kirin** kaka yapmak
eyibandin *l/gh* 1. ayıplamak 2. kınamak
eylo zoo/n kartal
eyne *m* ayna ~**ya mezin** boy aynası ~**ya mezinker** (an jî **koqiz**) dev aynası
eynedar *rd* aynalı
eynen *h* aynen
eynik *m* ayna ~**a çavneriyê** dikiz aynası
eynî *rd* 1. aynı 2. aynı, tıpkı (tıpkısı, özdeşi) 3. tıpatıp, tastamam 4. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ **ar** (an jî **agir**) e zehir zemberek (son derece acı) ~ **bêhna berateyan** (an jî **mîraran**) e leş gibi ~ **gul** (an jî **çiçek**) e gül gibi ~ **hemam e** hamam gibi ~ **jehr** (an jî **zehîr**) e zehir gibi (çok acı şeyler için)

~ **misk û ember e** mis gibi ~
mûcing e argo pire gibi (atik) ~
şeytan e şeytan gibi (zeki ve
 afacan çocuklar için) ~ **wekî**
stûyê leglegê ye zûrafa gibi ~
zêlû ye sülûk gibi ~ **zîndan e**
 zindan gibi
eynî hûn *l/gh* özdeşleşmek
eynî kirin *l/gh* özdeşleştirmek
eynîfî m aynılık, özdeşlik
eywan m cyvan
eywax b cyvah
ez c ben (yalın halde) ~ **bi xwe**
 kendim ~ **dibêjim qey h** galiba
 * **ez dibêjim qey tu jî li wir**
bûyî galiba sen oradaydın ~ **li**
jor dinêrim simbêl, li jêr
dinêrim rî ye aşağı tükürsem
 sakal, yukarı tükürsem bıyık
ezab n azap ~ **kişandin** azap çek-
 mek
ezamet m azamet, ululuk
ezber m ezber ~ **kirin** ezberlemek
ezbere h ezberc
ezberker nd/nt ezberci, ezberleyc-
 bilen
ezbet m 1. aile 2. soy, sülale, uruk
 ~ **û sulale soy sop (li) ~a xwe**
çûn soya çekmek
ezbetî rd soysal
ezdayî nd Yezidî
ezdayîfî m Yezidîlik
ezeb rd bekâr, ergen ~ **man** bekâr
 kalmak

ezebî, ezeptî m bekârlık, ergenlik
ezeî rd ezeli, öncesiz
ezepe nd yanaşma, tutma
ezez nd/nt bencil, egoist
ezezî m bencillik, egoistlik, egoizm
ezeb bnr ezeb
ezipandin l/gh ululamak
ezil m azil ~ **bûn** azlolunmak
ezimandin l/gh ağırlamak
ezimîn l/gh ağırlanmak
eziyet m eziyet, üzüğü ~ **dan** eziyet
 vermek ~ **dan (yekî)** (birine)
 eziyet vermek ~ **dîtin** eziyet
 çekmek ~ **kirin** eziyet etmek ~
lê kirin (birine) eziyet etmek
ezm m azim ~ **kirin** azmetmek
ezîz rd 1. aziz 2. aziz, ermiş, eren
ezizî m azizlik
ezmayîş m deneyim
ezmayîşdar rd deneyimli
ezmûn m 1. imtihan, sınav 2.
 deneyim, tecrübe 3. deney ~
bûn sınav olmak, imtihan
 olmak ~ **dan** sınav vermek ~
kirin 1) sınav yapmak, imtihan
 etmek 2) deney yapmak
ezmûndar rd deneyimli, tecrübeli
ezmûnger nd/nt deneyici
ezmûngerî m deneycilik
ezo nd/nt bencil
ezotî m bencillik
Ezraîl ol/n Azrail, Ezrail

Ê

ê, Ê *m* Kürt alfabesinin altıncı harfi

ê (I) *b* 1. tamam 2. eh (olur, peki) 3. ha, he (kaba; evet anlamında) 4. haydi, neyse ~ baş e pekalâ, haydi, neyse

ê (II) *h* 1. e (başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatır) * **ê, êdî ji vê gotinê re tişteki ku bê gotin tune** e, artık bu söze diyecek yok 2. e (soru vurgusuyla; şaşma ve merak anlatır) * **ê, paşê çi bû?** e, sonra ne oldu?

ê (III) *rz* 1. belirli eril tekil takısı 2. -ki, ilgi eki * **şekirê min sor e, lê yê te?** benim şekerim kırmızı ya seninki? 3. tamlamada belirsiz kimseyi gösterir * **ê ber dibistanê** okul çağındaki ~ **berê nd** önceki (eril için) ~ **dawîn** sonuncu ~ **de bila be!** öyle mi!, öyle olsun! ~ **din** (an jî **dîtir**) *rd/c* 1) öteki, öbür, diğer. diğeri * **şekirê din bîne** öbür şekerini getir 2) öte * **hûn ê din ji min re bihêlin** ötekini bana bırak 3) başkası ~ **dinê** diğeri, ötekisi ~ **êvarê** akşamki

~ **kê?** Kimin? ~ **ku poşman bibe bila laçeka jina wî li serê wî be** pilavdan dönenin kaşığı kırılsın ~ **li ber me** önümüzdeki (eril için) ~ **li jêrê** aşağıdaki ~ **li pêşiya me** önümüzdeki (eril için) ~ **li xwarê** aşağıdaki ~ **me** bizim, bizimki ~ **min** benim, benimki ~ **paşîn** sonuncu ~ **pêşî nd** önceki (eril için) ~ **piştî (...)** sonraki ~ **sibehê** yarınki ~ **te** senin, seninki ~ **we** sizin, sizinki ~ **welêh** eyvallah ~ **wê 1)** onun, onunki 2) şunun (dişil için) ~ **wî 1)** onun, onunki 2) şunun (eril için) ~ **wiha û vî karî** yaşı ne, başı ne? ~ **yekemîn hatin** (an jî **dêrketin**) birinci gelmek (veya çıkmak)

êdina *h* artık

êdî *h* artık, gayrı (yek) ~ **zêde bûn** (biri) artık fazla olmak

êgin *rd* hamarat ~ **bûn** hamaratlaşmak

êginî *m* hamaratlık

êk *bnr* yek

êkdû *bnr* êk û din

êk û din *h* birbiri, yekdiğeri

êl *m* aşiret, oymak ~ **û êlat** aşiretler

elek *n* yelek ~**ê pola** çelik yelek

êlparêz *nd/nt* aşiretçi

êlparêzî *m* aşiretçilik

êlperest *nd/nt* aşiretçi

êlxat *nd/nt* irgat (yapı işçisi)

êlxatî *m* irgatlık

ên *rz/c* **1.** ki (her iki cinsin çoğul

iyelik eki) * **ên me mezin in**

bizimkiler büyük **2.** -ki, ilgi eki

* **gogên min sor in, lê yên te?**

benim toplarım kırmızı ya

seninki? **3.** tamlamada belirsiz

çoğulu gösterir ~ **berê** eskiler

(eski çağ insanları, eski kuşak-

lar, bizden önce

ê navborî *nd* adı geçen

êpê *h* epey, epeyi, epeyce, olduk-

ça, hayli, bir hayli

êrçalî *rd* afacan

êrçalîtî *m* afacanlık

êrî *rd/nt* masum ~ **bêrî** tamamıyla

masum ~ **bûn** masum olmak ~

kirin masum göstermek

êrîş *m* **1)** saldırı, hücum **2.** atak ~

kirin saldırmak hücum etmek

êrîşane *h* saldırganca

êrîşbaz *rd* saldırgan

êrîşbazî *m* saldırganlık

êrîşber *rd* **1.** saldırgan **2.** *sp/n* akın-

cı, forvet

êrîşberî *sp/m* **1.** saldırganlık **2.**

akıncılık, forvetlik

êrîşdar *rd* saldırgan

êrîşdarî *m* saldırganlık

êrîşî *rd* saldırma ile ilgili

êrîşkar *nd/nt* saldırgan, saldırgan

êrîşkarane *h* saldırganca

êrîşkarî *m* saldırganlık, saldı-

rganlık ~ **bûn** saldırganlaşmak

êrîşker *rd* **1.** saldırgan, saldırgan **2.**

sp/n akıncı, forvet

êrîşkerî *m* **1.** saldırganlık, saldı-

rganlık **2.** *sp* akıncılık, forvetlik

êrîşkirin *m* **1.** saldırma **2.** saldırma

(yıkıcı ve sert eleştiri yapma)

êrîş kirin *l/gh* **1.** saldırmak **2.** sal-

dırmak (yıkıcı ve sert eleştiri

yapmak)

êrîşkî *h* saldırganca

êrîşnekerî *m* saldırmazlık

êrîşnekirin *m* saldırmazlık * **pey-**

mana êrîşnekirinê saldırmaz-

lık antlaşması

êrîşok *rd* saldırgan

êrîşokî *rd* saldırganca

êrîşoktî *m* saldırganca

êrîtî *m* masumluk, masumiyet

êsir *nd/nt* esir, tutsak ~ **girtin** esir

almak ~ **ketin** esir düşmek

êsirî *m* esaret, esirlik, tutsaklık

êş *m* **1.** ağrı, acı, sızı * **êşa serî** baş

ağrısı **2.** acı, ıstırap **3.** hastalık

* **êş lê peyde bûye** hastalık

kapmış **4.** yara (dert, üzüntü,

acı, elem) * **êşa dil** yürek yarası

~ **dan (...)** -e acı vermek ~

kişandin acı (veya ıstırap) çek-

mek ~**a can** can acısı ~**a çav**

göz ağrısı ~**a diranan** diş ağrısı

~**a gurçikê** böbrek ağrısı ~**a**

piştê bel ağrısı

êşandin *m* **1.** acıtma, ağrıtmak **2.**

incitme **3.** sızlatma

eşandin *l/gh* 1. acıtmak, ağrıtmak
 2. incitmek 3. sızlatmak
eşa zirav *hj/nd* verem, tüberküloz
eşbir *nd/rd* 1. ağrı kesici 2. ağrı
 giderici, ağrı dindirici (ilâç için)
eşbiran *hj/m* ağrı kesimi
eşdar *rd* ağrılı, acılı
eşik *m* hastalık, illet, maraza
eşikdar *rd* hastalıklı, illetli
eşîn *m* 1. acıma, ağrıma 2. incinme
 3. sızlama
eşîn *l/gh* 1. acımak, ağrımak 2.
 incinmek 3. sızlamak
eşkence *m* işkence
eşkuj *nd/rd* ağrı kesici, ağrıkesen
eşnasî *m* tanı, teşhis
eş naskirin *l/gh* tanı koymak,
 teşhis etmek
êtim *rd* yetim
êvar *m* akşam ~ **bûn** akşam olmak
 ~a **we bi xêr** iyi akşamlar,
 hayırlı akşamlar ~an akşamları
êvarbaş *nd* iyi akşamlar. tünaydın
êvarê *h* akşama, akşamleyin
êvarkî *h* akşamleyin
êvarxêr *nd* hayırlı akşamlar
êvarxweş *nd* iyi akşamlar
êvtandin *l/gh* zedelemek
êvtandî *rd* zedeli
êvtîn *l/gh* zedelenmek
êwir *m* 1. konak, barınak, konak-
 lama yeri 2. üs ~ **kirin** barındır-
 mak

êwiran *m* 1. barınma 2. toplaşma
 3. üslenme
êwirandin *l/gh* 1. barındırmak 2.
 üslendirmek 3. toplaşmalarını
 sağlamak, kümelenlendirmek
êwir bûn *l/gh* 1. barınmak 2.
 kümelenmek, toplaşmak (bir
 yere toplanmak) 3. üslenmek
êwirgeh *m* 1. barınak, korunak,
 barınma (veya konaklama) yeri
 2. toplaşma yeri 3. üs, geçici
 konaklama yeri ~a **otomobîlan**
 otopark
êwirîn *l/gh* 1. barınmak 2. top-
 lanmak, toplaşmak, üşüşmek 3.
 üslenmek
êwr *bnr* êwir
êxbar *bnr* îxbar
êx bûn *l/gh* ıtmak (develer için)
êxistin *bnr* xistin
êx kirin *l/gh* ıhtırmak
êxnî *m* yahni
êxtiyar *bnr* extiyar
êzik *n* odun
êzing *n* odun
êzingdank *m* odunluk
êzingfiroş *nd/nt* oduncu (satan)
êzingvan *nd/nt* oduncu
êzingvanî *m* odunculuk
êzîdî *nd/rd* Yezidî
êzîdîtî *m* Yezidîlik

F

f, F *m* Kürt alfabesinin sekizinci harfî

fabl *m* fabl

fabrika *m* fabrika

fabrikator *nd/nt* fabrikatör

falik *rd* keke, kekeme

falikî *m* kekelik, kekemelik ~
kirin kekelemek

falikî *m* kekelik, kekemelik

fahîke *n* kazak (giysi için)

fahîş *rd* fahiş

fahîşe *m* fahişe

fahîşetî *m* fahişelik

fait *rd* fail

faiz *bz/m* faiz, getiri, ürem

faizkar *nd/nt* faizci

faizkarî *m* faizcilik

faizxur *nd/nt* faizci (faiz yiyen kimse)

faks *m* faks ~ **kirin** fakslamak

faktor *m* faktör, etmen

fakulte *m* fakülte ~**ya** hiqûqe hukuk fakültesi ~**ya** kargêriyê işletme fakültesi

fal (I) *nd* 1. damızlık * **hespe** fal damızlık at 2. *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi) 3. *rd* kösnümüşt tek tımaklı hayvan halı ~ **bûn** kösnümek ~ **xwarin** çiftleşmek

fal (II) *m* fal ~ **vekirin** fal açmak ~**a** destan el falı

falavêj *nd/nt* falcı

falbaz *nd/nt* falcı

falbêj *nd/nt* falcı

faldar *nd/nt* falcı

faldarî *m* falcılık

falinc *m* felç ~ **bûn** felç olmak

falincî *rd* felçli

falname *m* fal kitabı

fam *bnr* fehm

famîle *m* aile, familya

famkor *bnr* fehmkor

fanatik *rd* fanatik

fanî *rd* fani, ölümlü

fanîle *m* fanila

fanîti *m* fanilik, ölümlülük

fanos *m* fanus, fener

faq (I) *n* apış * **faqê** xwe fireh kir apışını açtı

faq (II) *m* 1. fak, tuzak, kapan 2. *mec* tuzak (düzen) ~ **danîn** (ve-girtin an jî vedan) tuzak kurmak ~**a** guran kurt kapanı

faqe *m* tuzak (hayvanlar için) ~ **danîn** tuzak kurmak

far (I) *m* far (otomobiller için)

far (II) *m* far (göz farı)

farisî *m* Farsça

fariskî *m* 1. Farsça 2. *rd/h* Farslara özgü veya yaraşır bir biçimde

farqûsk *m* sapan (taş sapanı)

fars *nd/nt* Fars

fasî *nd/rd* Faslı
fasûlî *bot/m* 1. fasulye 2. kuru fasulye
fasûlye *bnr* fasûlî
faşîst *rd/nt* faşist
faşizm *m* faşizm
fateriş *ant/m* dalak
fatîha *ol/m* fatiha
fatimok *zoo/m* kumru
fatûre *hz/m* fatura ~ **birîn** fatura kesmek
favorî *n* favori
fayans *m* fayans ~ **kirin** fayans döşemek
fayîz *bnr* faîz
fayton *m* fayton
faytonvan *nd/nt* faytoncu
fazîlet *m* fazilet, erdem
fazîletdar *m* faziletli, erdemli
feal *rd* faal, etkin, aktif
fealiyet *m* faaliyet, etkinlik
fecîrd *fecî*, trajik
fecir *m* fecir, tan zamanı
feda *m* feda ~ **kirin** feda etmek
fedakarane *h* fedakârca
fedayî *nd/nt* fedai, serdengeçti
fedekar *rd/nt* fedakâr, özverili
fedekarî *m* fedakârlık, özveri
federal *rd/* federal
federalîtî *m* federalizm
federalizm *m* federalizm
federasyon *m* federasyon
federe *rd* federe
fediyok *rd* çekingen, utangaç
fediyokî *rd* 1. çekingence, utangaçça 2. *m* çekingenlik, utangaçlık ~ **bûn** çekingenleşmek, utangaçlaşmak

fediyoktî *m* çekingenlik, utangaçlık
fedî *m* 1. ayıp, çekinme, utanma 2. utanç, utanma, hicap 3. *rd* ayıp, utanç veren ~ **kirin** 1) çekinmek, utanmak 2) hicap duymak, utanç duymak
fedîkar *rd/nt* utangaç, mahcup ~ **bûn** mahcup olmak
fedîkarî *m* mahcupluk, utangaçlık
fedîker *nd/nt* 1. utangaç 2. *rd* utandırıcı
fedî kirin *l/gh* 1. utanmak, arlanmak 2. utanmak, sıkılmak 3. utanmak, çekinmek
fedkirîn *l/gh* bakmak
fehîr *bnr* fedî
fehîtok *bnr* fediyok
fehl *bnr* fal (I, II)
fehm *m* 1. anlama, anlayış 2. anlayış, feraset
fehma *rd* 1. anlak, zeyrek 2. anlayışlı
fehmbâr *rd* 1. anlaşılır 2. yalın (söz ve yazılar için)
fehmbârî *m* 1. anlaşılabilirlik 2. *wj/m* yalınlık (anlaşılabilen anlatım)
fehmbêr *rd* 1. kavrayışlı 2. anlayışlı
fehmdar *rd* 1. kavrayışlı 2. anlayışlı, düşünceli
fehmdarî *m* 1. kavrama 2. anlayış, feraset 3. anlayışlılık, düşüncelilik
fehmkirin *m* 1. anlama 2. sezme (anlama, fark etme)
fehm kirin *l/gh* 1. anlamak 2. sezmek (anlamak, fark etmek)

fehmkor *rd* anlayışsız, düşüncesiz, hödük

fehmkorî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, hödüklük

fehş *rd* fahiş ~ **bûn** sapıtmak, aşırıya kaçmak

fehşik *rd* fahiş ~ **bûn 1**) sapıtmak, aşırıya kaçmak **2)** *argo* hıyarlaşmak (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlamak)

fehşikî *rd* fahişçe

fekirandin *l/gh* baktırmak

fekirîn *l/gh* bakmak

felaket *m* felaket, yıkım ~ **çebûn** yıkım olmak

felaketjentî *rd/nt* felaketzede

felat *m* kurtuluş

felatker *rd/nd* kurtarıcı

felatkerî *m* kurtarıcılık

felc *bj/m* **1.** felç, inme **2.** *rd* felçli ~ **bûn** felç olmak, felce uğramak ~ **kirin** felç etmek, felce uğratmak

feleh *nd/nt* fellah

felek *m* felek ~ **çep gerîn** raydan çıkmak (ya da rayından çıkmak)

feleqe *m* falaka

felişandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** dağıtmak (düzenini bozmak)

felişîn *l/gh* **1.** yıkılmak **2.** dağılmak (darmadağın olmak)

felîte *m* sürtük, yelloz

felq *m* **1.** yarım, parça (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) **2.** kesit (boylamasına kesim) ~ **kirin** ayırmak (parçalamak)

felqokî *rd* yarma * **xoxa felqokî** yarma şeftali

felsefe *m* felsefe

felsefî *rd* felsefî

felsefenas *nd/nt* felsefecî

felsefezan *nd/nt* felsefecî

femînist *nd/nt* feminist

femînîzm *m* feminizm

fen (I) *m* düzen, hile, oyun, entrika ~ **û ben** oyun, hile hurda ~ **û fêl** (an jî **fol**) oyun, tonga, hile ~ **û fût** (an jî **fûrt**) hile, düzen, oyun

fen (II) *m* **1.** fen (fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ad) **2.** fen, teknik

fena (I) *d* gibi, -c gibi, gibisi * **fena te nabe** senin gibi olmaz

fena (II) *rd* **1.** fena, kötü (iyi nitelikte olmayan) **2.** fena, bitik (durumu kötü olan) ~ **bûn** fenalaşmak, kötüleşmek ~ **kirin** fenalaştırmak, kötüleştirmek

fenahî *m* fenalık

fenaker *rd* **1.** fenalaştırıcı **2.** yok edici

fenanî *bnr* fena (II)

fenatî *m* fenalık ~ **kirin** fenalık etmek

fenbaz *nd/nt* düzenbaz, oyunbaz

fend *bnr* fen (I)

fendar *bnr* fenek

fendek *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, oyunbaz

fendekî *rd* **1.** hilebazca, düzenbazca **2.** *m* düzenbazlık, hilebazlık

fendok *bnr* fendek

fendoyî *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, oyunbaz

fendoyîti *m* düzenbazlık, hilebazlık, oyunbazlık

fenek *nd/nt* 1. düzenbaz, düzensi, hileci, oyunbaz 2. kumaz
fenekî *m* 1. düzenbazlık, düzensilik, hilecilik, hilcârlık 2. kurnazlık ~ **kirin** 1) düzenbazlık etmek, oyunbazlık etmek 2) kurnazlık etmek
fener *m* fener
fenî *rd* fennî
fenok *bur* fenek
fenomen *m* fenomen, olgu, görüngü
fentezî *m* fantezi
feodal *rd* feodal, derebeyi
feodalizm *m* feodalizm
feodaltî *m* feodalizm
feq *m* fak, tuzak ~ **danîn** (an jî vegirtin) tuzak kurmak
feqî *n* softa, talebe (medrese öğrencisi)
feqîr *rd/nt* fakir, yoksul ~ **bûn** fakirleşmek, yoksullaşmak ~ **kirin** fakirleştirmek, yoksullaştırmak
feqîrî *m* fakirlik, yoksulluk ~ **kişandin** sefalet çekmek
fer (I) *rd* tek (çift karşıtı)
fer (II) *nd* kap kakak ~ **û fol** kap kakak
ferahî *m* tepelik (süslü başlık)
feraset *m* feraset, anlayış
feraza *h* faraza
feraziye *m* faraziye
ferazî *rd* farazî, varsayımsal
ferd *nd/nt* fert, birey
ferdî *rd* ferdî, bireysel ~ **bûn** bireyselleşmek ~ **kirin** bireyselleştirmek

ferdparêz *nd/nt* bireyci
ferdparêzî *m* bireycilik
ferfol *nd* kap kakak
ferenc *n* keçe
ferencî *n* kepenek (çoban kepenegî)
ferezî *rd* farazi
ferfot *bj/rd* bunak ~ **bûn** bunamak, bunaklaşmak
ferfotî *m* bunaklık
ferheng *m* sözlük ~ **a destan** cep sözlüğü
ferhengçe *m* lügatçe
ferhengdaner *nd/nt* sözlükçü
ferhengnivîs *nd/nt* sözlükçü, leksikograf
ferhengok *m* sözlükçe, cep sözlüğü
ferikan *m* 1. sindirme, yaranma 2. özümleme
ferikandin (I) *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek
ferikandin (II) *l/gh* dağıtmak (düzenini bozmak)
ferikîn (I) *l/ngh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2. yaranmak
ferikîn (II) *l/ngh* 1. dağılmak (darmadağın olmak) 2. dağılmak (toplu bir şekilde)
ferisandin (I) *l/gh* çözmek (örülü şeyi açmak)
ferisandin (II) *l/gh* kakmak (vurarak dar bir yere sokmak)
ferisandin (III) *l/gh* 1. bozmak 2. yıkmak
ferisîn (I) *l/ngh* çözülmek (örülü şey açılmak)

ferisîn (II) *l/gh* kakılmak (vurarak dar bir yere sokulmak)

ferisîn (III) *l/gh* 1. bozulmak 2. yıkılmak

ferişandin *l/gh* sergilemek

feribot *m* feribot

feriç *m* kesit (boylamasına kesim)

ferîk *n* piliç (erginleşmemiş horoz)

ferman *m* 1. ferman, buyruk, emir 2. komut ~ **dan** 1) emir vermek 2) komut vermek ~ **kirin** buyurmak, emretmek ~ **a nivîskî** yazılı emir

fermanber *nd/nt* memur ~ **ê dewletê** devlet memuru

fermanberî *m* memurluk

fermandar *nd/nt* 1. komutan, kumandan 2. amir, buyrukçu

fermandarî *m* 1. komutanlık, kumandanlık 2. amirlik

fermande *nd/nt* 1. komutan 2. *m* kumanda, komuta ~ **kirin** kumanda etmek

fermandetî *m* 1. komutanlık 2. *m* komuta

fermader *bnr* fermandar

fermandin *l/gh* buyurmak

fermanrewa *rd* hükümrân

fermanrewatî *m* hükümrânlık ~ **kirin** hükmetmek

fermî *rd* resmi ~ **kirin** resmileştirmek

fermîtî *m* resmîlik, resmîyet

fermo *h* buyur, buyurun ~ **kirin** buyurmak

fermuar *m* fermuar

ferq *m* fark ~ **kirin** fark etmek ~ **nake** fark etmez

ferqiyet *m* ayırım

ferqizandin *l/gh* fırlatmak

ferqizîn *l/gh* fırlamak

ferqî *m* farklılık

fersend *m* fırsat ~ **dan** 1) fırsat vermek 2) şans tanımak ~ **ji dest**

xwe berdan fırsatı kaçırmak ~ **a (yekî) çêbûn** fırsat bulmak

ferûck *m* piliç (erginleşmemiş tavuk)

ferwer *nd* hakim, hükümrân, egemen

ferwerî *m* 1. hüküm 2. hakimlik, hükümrânlık, egemenlik

ferx *n* piliç (erginleşmemiş horoz)

feryad *m* feryat ~ **kirin** feryat etmek

ferz (I) *n* vezir (satrançta)

ferz (II) *m* farz ~ **kirin** 1) farz etmek 2) sanmak, varsaymak

ferzan *nd/rd* bilgin, bilge, bilgiç

ferzanatî *m* bilginlik, bilgelik, bilgiçlik

ferzane *nd/nt* bilgiç

ferzanetî *bnr* ferzanatî

ferzîn *n* vezir (satrançta)

fes *n* fes

fesad *nd/rd* fesat, fesatçı, arabozucu

fesadî *m* fesatlık, fesatçılık, arabozuculuk ~ **kirin** fesatlık yapmak, fesat çıkarmak

fesal (I) *m* biçki

fesal (II) *m* 1. ihtiyat 2. ölçü, kıyas 3. görüş (fikir)

fesilandin (I) *l/gh* biçmek (elbise için)

fesilandin *l/gh* seçmek, ayırt etmek

* **min ê li dûr nefesiland** uzak-takini seçemedim

fesixandin *l/gh* patlatmak (giysiler için)

fesixîn *l/ngh* patlamak (giysiler için)

fesîh *rd* 1. yalın (söz ve yazılar için) 2. okunaklı 3. anlaşılır, net (ses için)

fesîhî *wj/m* 1. yalınlık (anlaşılabilen anlatım) 2. anlaşılabilirlik, netlik (ses için)

festîval *m* festival

fesx *m* fesih ~ **bûn** fesholmak ~ **kirin** feshetmek

feşandin *l/gh* saçmak

feşartin *l/gh* yaymak

feşkilandin *l/gh* dağıtmak (düzenini bozmak)

feşkilîn *l/ngh* dağılmak, darmadağın olmak

fetan *rd* 1. fettan, kıskırtıcı 2. fetan, gönül alıcı

fetantî *m* 1. fettanlık 2. fettanlık, çekicilik

feth *m* fetih ~ **kirin** fethetmek

fetilandin *l/gh* döndürmek

fetilîn *l/ngh* dönmek

fetilok *m* kıvrım

fetilokî *rd* kıvrımlı ~ **bûn** kıvrımlanmak

fetiqandin *l/gh* 1. yarmak, çatlatmak 2. pörtlemek

fetiqîn *l/ngh* 1. yarılmak, çatlamak 2. açılmak * **gul fetiqîne** güller açılmış 3. pörtlemek (meyveler için)

fetisan *m* boğma, boğuş

fetisandin *l/gh* boğmak

fetisîn *l/ngh* boğulmak

fetisok *rd* 1. boğucu 2. kısık (ses)

fetisokî *rd* 1. boğuk, boğukça 2. kısıkça (ses) ~ **bûn** 1) boğuklaşmak 2) kısılmak (ses için)

fetisonek *rd* 1. boğucu (boğma özelliği olan) 2. boğucu (solunumu güçleştiren)

fetisoyî *rd/h* 1. boğucu, havasız 2. boğuk, boğukça, kısıkça (ses)

fetîr *n* yufka

fetîrfiroş *nd/nt* yufkacı (satan kimse)

fetîrkar *nd/nt* yufkacı

fetiş *sos/n* fetiş

fetişîst *nd/rd* fetişist

fetl *m* 1. dönüş, dönme 2. döngü 3. dolam 4. *mat* dönme 8. *jeo* kıvrım ~ **dan** dönmek ~ **û fitûl** 1) zikzak 2) yan çizme

fetlanek *m* 1. dönemeç, viraj 2. dolambaç

fetlanek *m* 1. dönemeç 2. dolambaç, kıvrıntı, kıvrım 3. zikzak ~ **dan xwe** zikzak çizmek

fetlanekî *rd/h* 1. dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca 2. dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) ~ **bûn** dolaşılaşmak, kıvrımlaşmak

fetlanok *m* 1. dönemeç 2. dolambaç 3. zikzak

fetlanokî *rd* 1. dönemeçli 2. dolambaçlı 3. zikzaklı

fetlek *m* 1. dönemeç 2. dolambaç 3. kıvrım

fetlînok *bnr* fetlanok

fetlök *m* 1. dönemeç, viraj 2. dolambaç 3. kıvrıntı, kıvrım 4. zikzak ~ ~ 1) kıvrım kıvrım 2) zikzak zikzak

fetloke *rd* 1. dönemeçli 2. dolambaçlı 3. zikzaklı

fetlokî *rd/h* 1. dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca 2. dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) 3. *rd* kıvrımlı 4. zikzaklı

fetlonek *bnr* fetlanek

fetq *bj/m* fitık

fetqoyî *rd* fitıklı

fetwa *ol/m* fetva

fewquladet *rd* fevkalâde, olağanüstü

fexir bûn *l/ngh* gururlanmak, kurumlanmak

fexrî *rd* fahri, onursal

feyde *m* fayda ~ **girtin** faydalanmak

feydedar *rd* faydalı

feydexwaz *rd* faydacı

feyke *m* fanila

feylesof *nd/nt* filozof

feza *ast/m* feza, uzay

fezayî *rd* uzaylı

fezîlet *m* fazilet

fezleke *m* fezleke

fê *m* sara, peri hastalığı

fêdar *rd* saralı

fêdok *bnr* fediyok

fêhel *rd* helal ~ **bûn** helal olmak ~ **kirin** helal etmek

fêhêt *bnr* fedî

fêhîtoyî *bnr* fediyok

fêhrist *m* fihrist, içindekiler

fekî *m* meyve, yemiş

fekîdar *rd* meyveli

fekîfiroş *nd/nt* meyveci (satan kimse)

fêr *m* 1. öğrenme 2. ders 3. kurs

fêrbûn *m* 1. öğrenme 2. alışma

fêr bûn *l/ngh* 1. öğrenmek 2. alışmak

fêrbûyî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışmış, alışkın

fêrdar *nd/nt* öğretici

fêrdarî *m* 1. öğrenme 2. egzersiz ~ **kirin** egzersiz yapmak

fêrgeh *m* okul, dershane

fêris *rd* yiğit

fêrker *rd* öğretici

fêrkerî *m* öğreticilik

fêrkerin *m* 1. öğretme 2. alıştırma

fêr kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

fêz (I) *m* 1. karşı 2. cephe

fêz (II) *m* meydan (düz ve küçük meydan için)

fêz (III) *m* kibir, kurum, gurur, övünme ~ **bûn** gururlanmak, kurumlanmak

fiçî *m* fiçi

fidye *m* fidye

fihêl *rd* helâl ~ **bûn** helâl olmak ~ **kirin** helâl etmek

fihêt *m* 1. ayıp 2. utanç, utanma 3. çekinme, utanma ~ **kirin** 1) utanmak 2) utanmak, sıkılmak 3) utanmak, çekinmek

fihêttoyî *rd* utangaç, sıkılğan

fihil *m* beraat ~ **bûn** beraat etmek

fihrist *bnr* fêhrist

fikandin *l/gh* burkmaq

fikar *m* 1. endişe, kaygı 2. çekinme, kaçınma 3. sakınca, sakınma ~ **kirin** 1) endişe etmek, endişelenmek. kaygı etmek 2) çekinmek 3) sakınmak

fikaredar *rd* 1. endişeli, kaygılı 2. sakıncalı

fik bûn *l/gh* burkulmaq

fikir *m* fikir, düşünce ~ **dan** (yekî) fikir vermek ~ **jê stendin** fikir almak ~ **a paşmayî** geri düşünce ~ **a sabît** sabit fikir, saplantı ~ **a xerab** art niyet

fikirandin *l/gh* düşündürmek

fikirîn *l/gh* düşünmek

fikirsabît *rd* fikrisabit, saplantılı

fikrî *rd* fikri, düşünsel

filan *nd* filân ~ **bêvan** falan filan ~ **bêvan kes** şu bu ~ **kes** filanca ~ **û bêvan nizanbûn** şunu bunu bilmemek

fileh *rd/nd* Hristiyan

filehtî *m* Hristiyanlık

filistînî *nd/rd* Filistinli

filitandin *l/gh* kurtarmak

filitandî *rd* 1. kurtarılmış 2. *mec* kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.)

filitî *rd* 1. kurtulmuş 2. kaçık (bir yana kaymış, kaçmış olan) 3. kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) 4. *mec* kaçık (bazı davranışları delice olan)

filitîbûn *m* 1. kurtulmuşluk 2. kaçıklık

filitîn *l/gh* kurtulmak ~ (**tiştêkî**) bir şeye başlamak, girişmek, yumulmak

filînta *lşk/m* filînta

filûqe *dr/m* filika

fincan *m* fincan ~ **ê qehweyê** kahve fincanı

fînc kirin *l/gh* sümkmek

fînd *m* mum

fîndak *m* mumluk

fîgre *m* 1. fıkra (yazı türü olarak) 2. fıkra (kanun maddeleri için, ufak bölümler)

fîr (I) *m* 1. uçum, uçuş 2. pır ~ **bûn** pırlamak

fîr (II) *m* yudum ~ **kirin** yudumlamak ~ **ek av rêtin** *argo* küçük su dökmek

fîran *m* uçum

fîrandin *l/gh* uçurmak

fîraq *m* 1. kap 2. bulaşık ~ **şûştin** bulaşık yıkamak

fîraqdank *m* kaplık

fîraqşo *nd/nt* 1. bulaşıkçı 2. *m* bulaşık bezi

fîraqşok *m* bulaşık makinesi

fîraqxane *m* bulaşıkxane

fîrar *nd/nt* 1. fîrar, kaçak 2. *rd* fîrar ~ **kirin** fîrar etmek ~ **ê leşkeriyê** asker kaçağı

fîravîn *m* öğle yemeği ~ **xwarin** öğle yemeği yemek

fîrçe *m* fırça ~ **kirin** fırçalamak ~ **ya diranan** diş fırçası ~ **ya por** saç fırçası ~ **ya traşê** (an jî **riyan**) tıraş fırçası

fîrdik *m* ufantı

fîrdikandin *l/gh* ufalamak

fîrdikîn *l/gh* ufalanmak

fîreh *rd* 1. geniş (dar karşısı) 2. fîrah ~ **bûn** genişlemek ~ **kirin** genişletmek

firehî *m* genişlik
firehtî *m* genişlik
firewn *nd/n* firavun
firêz *m* ayrık otu
firêze *m* anız
firfire *m* fırıldak
firfirandin *l/gh* uçuşturmak
firfirîn (I) *l/gh* uçuşmak
firfirîn (II) *l/gh* ayrışmak
firfirîn (III) *l/gh* 1. gevremek, gevrekleşmek 2. tiritlenmek, tiritleşmek
firfirok (I) *rd* gevrek
firfirok (II) *m* 1. fırıldak 2. uçurtma
firfirok (III) *zoo/m* 1. kelebek 2. pervane
firfirokî *rd* gevrekçe
firfirokvan *nd/nt* fırıldakçı
firidandin *l/gh* 1. doğramak (ekmek ve benzeri şeyler için) 2. ufalamak
firikandin (I) *l/gh* 1. burmak 2. dağıtmak * **dawet firikand** düğünü dağıttı 3. yaymak
firikandin (II) *l/gh* 1. ovmak, ovuşturmak 2. ovmak (sürterek temizlemek) 3. çitilemek, çitmek 4. sürtmek * **pozê wî firikandin** burnunu sürtmek
firikandin (III) *l/gh* ufalamak (ufak parçalara ayırmak)
firikandin (IV) *l/gh* 1. çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) 2. kıvırtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak)
firikîn (I) *l/gh* doğurmak (kısırak doğum yapmak)

firikîn (II) *l/gh* pırlamak, uçuşmak
firikîn (III) *l/gh* 1. dağılmak * **dawet firikî** düğün dağıldı 2. yayılmak
firikîn (IV) *l/gh* 1. ovulmak 2. çitilenmek 3. sürtünmek
firikîn (V) *l/gh* 1. çalkanmak 2. kasınmak, kasılmak (organlar kasılmak) 3. kramp girmek
firikîn (VI) *l/gh* ufalanmak
firin *m* fırın
firinkar *nd/nt* fırıncı
firinkarî *m* fırıncılık
firinvan *nd/nt* fırıncı
firik *n* evin (bir şeyin içindeki öz)
firin *m* 1. uçma, uçuş 2. havalanma
firîn *l/gh* 1. uçmak 2. havalanmak
firinî *m* höpürtü **kirin** ~ hopurdattmak, höpürdetmek
firiqet *rd* müsterih
firişte *ol/nd* melek
firiw *nd/nt* dolandırıcı, tokatçı
firiwandin *l/gh* dolandırmak
firiwî *m* dolandırıcılık
firk (I) *fiz/m* kasınç, kramp ~ **ketin** (...) (birine) kramp girmek
firk (II) *rd* seyrek (sık karşıtı) ~ **bûn** seyrekleşmek, seyrelmek ~ **kirin** seyrekleştirmek, seyreltmek
firkî *m* seyreklik
firkîti *m* seyreklik
firkokî *rd* seyrekçe
firmisk *n* yaş, gözyaşı
firmisrêj *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı
firne *m* fırın

firnik *n* burun deliği
firofiro *h* yudum yudum
firok *rd* 1. uçucu 2. *m* uçak, helikopter
firoke (I) *rd* 1. palaz, uçar (civeivlikten sonraki durum) 2. uçucu
firoketî *m* uçuculuk
firokxane *m* hava alanı
firolek *rd* uçucu
firoşende *nd/nt* satıcı
firoşer *nd/nt* satıcı ~**ê geroke** (yan jî seyar) seyyar satıcı ~**ê kincê bûkantiyê** *nd* gelinlikçi (satan kimse)
firoşerî *m* satıcılık
firoşgeh *m* satış yeri, mağaza
firoşkar *nd/nt* satıcı ~**ê geroke** (yan jî seyar) seyyar satıcı
firoşkarî *m* satıcılık
firoştin *l/gh* satmak
firotan *m* 1. satma, satım 2. satış, satı ~**a derve** dış satım ~**a tomerî** toptan satış
firotin *m* satma, satış
firotin *l/gh* satmak
firqaz *m* 1. atlama 2. hoplama, sıçrama ~ **dan** 1) atlamak, üstünden atlamak 2) hoplamak, sıçramak
firqask 1. atlama 2. hoplama, sıçrama
firsend *bnr* fersend
fırş *m* sinir (asap)
fırşteng *rd* sinirli, asabi
firtonek *bnr* fırtına
firtûne *m* fırtına
firûmaye *rd* bayağı, adi
firûze *m* turkuaz

fîs *m* osuruk ~ **kirin** osurmak
fisek *rd* osurgan, yelli
fisos *zoo/n* as
fisteq *zoo/m* kokarca
fistiğ *bot/m* fıstık ~**ê çaman** çam fıstığı ~**ê şamê** antep fıstığı
fistiğandin *l/gh* burkmak
fistiğîn *l/ngh* burkulmak
fistoq *rd* salak
fistoqî *m* salaklık
fişar *m* basınç, tazyik ~ **lê kirin** basınç yapmak ~**a hewayê** hava basıncı ~**a xwîne** kan basıncı
fişarde *m* saçma, abes
fişardetî *m* saçmalık
fişek *m* fişek, mermi
fişeng *m* fişek, kurşun
fişengbend *m* fişeklik
fişîşandin *l/gh* püskürtmek
fişîşok *m* püskürteç
fişk *m* hapsîrîk (hayvanlar için)
fişkandin *l/gh* hapsîrtmek (hayvanlar için)
fiş kirin *l/gh* sümürmek
fişkîn *l/ngh* hapsîrmek (hayvanlar için)
fişne *m* vişne
fişt *h* vîrt zîrt
fiştixandin *l/gh* 1. fişkirtmek, püskürtmek 2. kaydırmak
fiştixîn *l/ngh* 1. kaymak 2. kaypmak (ayak için)
fiţar *m* 1. iftar 2. *rd* oruçsuz ~**a xwe pê şikandin** iftarını açmak
fiţirîn *l/ngh* iftar açmak, oruç açmak
fiţil *m* fiţil
fiţne *m* fiţne

fitre *ol/m* fitre

fitrî *rd/h* fitri, doğuştan

fitû *ol/m* fetva

fiyaqe *m* caka, çalım ~ **kirin** caka yapmak (veya satmak), çalım atmak

fiyet *m* fiyat ~ **daxistin** tenzilât yapmak ~ **a herî zede** tavan fiyatı ~ **a kêm** düşük fiyat ~ **a piyaseyê** piyasa fiyatı ~ **a zede** yüksek fiyat

fizirandin *l/gh* sıvıştırmak

fizirîn *l/ngh* sıvışmak, tüymek

fizîbîlîte *m* fizibilite, yapılabilirlik

fizîk *m* 1. fizik 2. fizik (kişinin dış görünüşü veya doğal yapısı)

fizîkî *rd* fiziksel

fizîknas *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci

fizîkzan *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci

fizûlî *rd* fuzuli

fizyolog *nd/nt* fizyolog

fizyolojî *m* fizyoloji

fizyolojik *rd* fizyolojik

fîdan *m* fidan

figur *m* 1. figür 2. *mzk* figür

figurî *rd* figüratif

figûran *nd/nt* figüran

fîhil *m* aklama, ibra ~ **bûn** aklamak ~ **kirin** aklamak, ibra etmek

fîhrist *bnr* fêhrist

fîk *m* ıslık

fîkandin *l/gh* ıslık çalmak

fîl *zoo/nd* fil

fîlal *m* sandal, sandalet

fîlandiyayî *rd* Finlandiyalı

fîlket *m* firkete, çengelli iğne

film *n* film ~ **çekirin** film yapmak, film çevirmek ~ **kişandin** 1) film çekmek 2) film çevirmek ~ **e**

aşopiya zanistî bilim kurgu filmi ~ **ê bēdeng** sessiz film ~ **ê bideng** *sn* sözlü film ~ **ê dengdar** (an *jî bideng*) sesli film (veya sinema) ~ **ê karton** çizgi film ~ **ê kowboyan** kovboy filmi ~ **ê reş û spî** siyah beyaz film ~ **ê seksê seks** filmi ~ **ê sēdîmenî** *sn* üç boyutlu film

filmçêker *nd/nt* film yapımcısı, sinemacı

filmçêkerî *m* sinemacılık

filmsaz *nd/nt* sinemacı, film yapımcısı

filo *m* filo

filolog *nd/nt* filolog

filolojî *m* filoloji

filozof *nd/nt* filozof

filtre *m* filtre, süzgeç

fîn *nd* Fin (Finlandiya halkı)

fîna *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, benzer biçimde 3. gibi, -e yakışır biçimde * **fîna mirovan bixwaze** insan gibi iste 4. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı)

final *m* final

fînalîst *nd/nt* finalist

fîrans *ab/m* finans

fînanse kirin *l/gh* finanse etmek

fîransman *ab/m* finansman

fîransor *nd/nt* finansör

fînî *nd/rd* finli

fînkî *m* 1. fince 2. *rd/h* Finlere özgü veya yaraşır bir biçimde

fîno *n* fes

fîq *mzk/m* düdük

firesîr *m* çağlama ~ **kirin** çağlamak

fîrfîrk *mzk/m* düdük

firîn *l/gh* çağlamak, kükremek (nehir vb. için)
firinî *m* 1. çağıldı, gürüldeme 2. cayırtı (ateş sesi için)
firma *m* firma
firoze *nd/rd* firuze
fisel *rd* kaytarıcı
fiselî bûn *l/gh* kaytarmak
fisfisikandin *l/gh* savuşmak, sıvışmak
fisikandin *l/gh* savuşmak, sıvışmak
fisikîn *l/gh* sıvışma, tüymek
fiske *m* fiske ~ **lê dan** (an jî xistin) fiske vurmak
fistan *n* fistan
fiş *bz/n* 1. fiş (alışveriş fişi) 2. fiş (elektrik fişi)
fişal (I) *m* kurum, gurur, övünme ~ **bûn** gururlanmak, kurumlanmak
fişal (II) *m* abartı, mübalağa ~ **kirin** abartmak, mübalağa etmek
fişalker *nd/nt* abartıcı, abartmacı
fit (I) *m* fit (razı olma, uygun ödeşme) ~ **kirin** fit etmek
fit (II) *m* fitleme, kışkırtı ~ **kirin** fitlemek, kışkırtmak, tahrik etmek
fitandin (I) *l/gh* fitlemek, kışkırtmak
fitandin (II) *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. ötürmek
fitek *nd/rd* kışkırtıcı
fitekî *m* kışkırtıcılık
fitik (I) *m* ıslık ~ **lê dan** (an jî xistin) ıslık çalmak
fitik (II) *m* fiske 2. madik (miskete fiske ile vurma) ~ **lê dan** (an jî xistin) fiskelemek, fiske vurmak

fitik (III) *m* celp, sülüs, askerlik çağırısı ~ **a (yekî) hatin** sülüsü gelmek
fitik (IV) *m* seğirme, zonklama ~ **dan** seğirmek, zonklamak
fitik (V) *mzk/m* düdük
fitin *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. ötmek (kuş ve böcekler için)
fitker *nd/nt* kışkırtıcı, tahrikçi
fit kirin *l/gh* fitlemek, kışkırtmak, tahrik etmek
fitos *rd* 1. koket, şık (çok süslü giyinen kadın) 2. titiz (temizliğe ve süse aşırı düşkün olan)
fitosî *m* 1. sıklık 2. titizlik ~ **bûn** 1) şıklaşmak 2) titizlenmek, titizleşmek
fixan *m* fiğan ~ **kirin** fiğan etmek
fiz *m* caka, çalım
fiza *rd* mağrur ~ **bûn** mağrurlanmak
fizatî *m* mağrurluk
fizek *rz/rd* ötümlü, sızıcı ~ **a nerm** *rz* ötümlü sızıcı
flama *m* flama
flaş *m* flaş
flemen *nd/rd* Flaman
flemenî *m* Flamanca
flora *m* flora, bitki örtüsü
flort *m* flört ~ **kirin** flört etmek
flût *mzk/m* flüt
fobî *m* fobi
fodil *rd/nt* aptal
fodilî *m* aptallık
fok zoo/m fok, ayı balığı
folklor *m* folklor
fon *m* fon
fondoten *m* fondöten

fonem *rz/m* fonem, ses birimi
fonetik *rz/m* 1. fonetik, sesçil 2. ses bilgisi
fonksiyon *m* fonksiyon, işlev
fonksiyonî *rd* işlevsel
fonoloji *rz/m* fonoloji, ses bilimi
foqfoqe *rd* kendini beğenmiş
form *m* form
forma *m* forma, önlük (okul ön-lüğü)
formâlîte *m* formalite
formûl *m* formül
forq *nd/rd* kahpe
forqî *m* kahpelik ~ **kirin** kahpelik yapmak
fors *m* 1. fors (üç veya dört köşeli bir tür bayrak) 2. *mec* fors (söz geçirirlik, saygınlık) 3. fiyaka
fort *m* palavra, blöf ~ **kirin** palavra atmak, blöf yapmak
fortek *nd/rd* palavracı, blöfçü
fortekî *m* palavracılık, blöfçülük
forûm *m* forum
foseptik *m* fosseptik
fosfor *kîm/m* fosfor
fosîl *m* fosil, taşıl
fotêr *m* fotr, fotr şapka
foto *m* foto
fotograf *n* fotoğraf, resim ~ **kişan-din** fotoğraf çekmek
fotografkêş *nd/nt* fotoğrafçı
fotografkêşî *m* fotoğrafçılık
fotojenîk *rd* fotojenik
fotokeş *nd/nt* fotoğrafçı
fotokêşî *m* fotoğrafçılık
fotokopî *m* fotokopi ~ **kişandin** fotokopi çekmek
fotoroman *m* fotoroman

fragman *m* fragman
fraksiyon *m* fraksiyon
frans *nd/rd* Fransız
fransawî *nd/rd* 1. Fransalı 2. Fransız
fransayî *nd/rd* Fransalı
fransî *nd/rd* 1. Fransalı 2. *m* Fransızca
franskî *m* 1. Fransızca 2. *rd/h* Fransızlara özgü veya yaraşır bir şekilde
frekans *fiz/m* frekans, sıklık
fren *m* fren ~ **kirin** fren yapmak, frenlemek ~ **a** destan el freni
frengî *hj/m* frengi
fresk *m* fresk (duvarlara yapılan çeşitli resimler)
frincala *m* francala (uzun ekmek türü)
fringî *bot/m* domates
fringzehmetî *bj/m* yenirce
frîkik *sp/m* frikik
fuar *m* fuar
fuhûş *m* fuhuş
futbol *m* futbol
futboler *nd/nt* futbolcu
futbolerî *m* futbolculuk
futbolkar *nd/nt* futbolcu
futbolkarî *m* futbolculuk
fuze *lşk/m* füze
fuzyon *m* füzyon
fûrandin *l/gh* taşımak
fûrek *rd* uçucu (gaz ve buhar duruma geçebilen şeyler için)
fûrektî *m* uçuculuk
fûrîn *l/gh* taşmak
fûyî *rd* üflemeli * **amûrên** fûyî üflemeli çalgılar

G

g, G *m* Kürt alfabesinin dokuzuncu harfi

ga *zoo/n* 1. öküz 2. *mec* öküz (bön, görgüsüz, yeteneksiz kimse) ~**yê Xwedê** Allah'ın öküzü

gaboxe *zoo/n* boğa

gadene *bot/m* burçak

gaf *m* gaf, pot

gakkûvî *zoo/m* geyik

gala *m* gala

galaksî *ast/m* galaksi

galerî *m* galeri

galerîvan *nd/nt* galerici

galim *m* çalım ~ **kirin** çalım atmak

galte *m* 1. şaka 2. alay ~ **kirin** 1) şaka etmek (veya yapmak) 2) alay etmek

galteker *nd/nt* 1. şakacı 2. alaycı

galûk *m* mahmuz

gam (I) *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)

gam (II) *gam mzk/m*

gama *m* gama

gameş *zoo/n* manda, kömüş, camız

gan (I) *n* can, ruh, dirim

gan (II) *l/gh* sikmek

ganêr *zoo/n* boğa

gangilokî *rd* kıvrıkcık (saç) ~ **bûn** kıvrıklanmak

gar *m* gar (araba garı gibi)

garan *m* sürü (nahır sürüsü)

garantî *m* garanti, güvence ~ **dan** garanti (veya güvence) vermek ~ **nîşan dan** garanti (veya güvence) vermek ~ **kirin** garantilemek ~ **stendin** garanti (veya güvence) almak ~ **xwestin** garanti (veya güvence) istemek

gardirop *m* gardırop

gardiyan *nd/nt* gardiyan

garis *bot/m* darı

garnîzon *lşk/m* garnizon

garson *nd/nt* garson

garsonî *m* garsonluk

gav (I) *m* adım, kadem ~ **avêtin** adım atmak ~ **bi** ~ adım adım

gav (II) *m* 1. vakit, zaman 2. an, ara, aralık, esna * **wê gavê em ne li wir bûn** o aralar orda değildik * **wê gavê** o esnada ~ **a ku** 1) vaktaki 2) iken ~ **ek berê h** demin ~ **ek berî** gavekê bir an önce

gavan *n* sığırtmaç, nahırcı

gawir *rd/nt* gâvur

gawirî *m* gâvurluk

gawirkî *rd/h* gâvurca

gawuk *zoo/m* tahtakurusu

Gaxan, Gaxand *n* Noel Baba

gayîn *m* sikme

gaz (I) *erd/m* 1. tepe 2. dağ sırtı ~ **û bêlan** tepeler

gaz (II) m kerpeten

gaz (III) m 1. gaz 2. gaz yağı ~
dan (erebeyê) gazlamak ~ **pê**
re çêbûn gazlanmak, gaz oluş-
mak (yemek sonucu vb.) ~a
hewayî hava gazı ~a **sirûştî**
doğal gaz ~**ên bikuj** öldürücü
gazlar ~**ên jehrîn** zehirli gazlar

gazete m gazete

gazetekar nd/nt gazeteci

gazetekarî m gazetecilik

gazik m gez (silâh için)

gazin m 1. serzeniş, sitem 2. şika-
yet, sızıltı, yakınma ~ **kirin 1)**
sitem etmek, serzeniş etmek,
serzenişte bulunmak 2) şikayet
etmek, sızlanmak, yakınmak

gazinc bnr gazin

gazind m 1. serzeniş, sitem 2.
şikâyet, sızıltı, yakınma

gazindok rd sitemkâr, sitemci,
serzenişçi

gazinîn l/ngħ 1. serzenişte bulun-
mak 2. yakınmak, sızlamak

gazinker nd/nt 1. sitemkâr, sitem-
ci, serzenişçi 2. şikâyetçi, ya-
kınmacı

gazî m 1. çağrı, davet 2. imdat 3.
hiq celp ~ **kirin 1)** çağırarak,
seslenmek 2) çağırarak, davet
etmek ~ **û hawar** çağırta bağırtı
kirin ~ adamak, adak etmek

gazîkar nd/nt çağırıcı, davetçi

gazîker nd/nt 1. çağırıcı 2. çağır-
maç, tellâl

gazîkirî rd çağırılı, davetli

gazîname hq/m celpname

gazîno m gazino

gazoz m gazoz

gazûz zoo/m güvc

geber b geber ~ **bûn** gebermek ~
kirin gebermek

gebsî m kasvet

gebsoyî rd 1. kasvetli, sıkıntılı
(sıkıntı veren) 2. kapanık (iç
karartıcı, ruh sıkıcı yer) ~ **bûn**
1) kasvetli olmak 2) kapanık
olmak

gede n çocuk, uşak

gef m tehdit ~ **lê xwarin** (birini)
tehdit etmek ~ **û gur** tehdit,
gözdağı

gefandin l/gh tehdit etmek

gefok nd/nt tehditkâr

gefwarî h tehditvari

gefzur nd/nt tehditkâr, tehdit edici

gefzwer bnr gefzur

geh (I) g gâh, kâh

geh (II) ant/m 1. ckleme, mafsâl 2.
boğum ~a **dest** el bileği

gel n halk * **gelê kurd** Kürt halkı

gelac nd/nt fitnecci, karıştırıcı,
fetat, fettan ~ **bûn** fetatlaşmak,
fettanlaşmak

gelacî m fitneccilik, karıştırıcılık,
fetatlık

gelale m 1. taslak 2. tasarı, proje

Gelawêj ast/m 1. Çoban Yıldızı,
Venüs 2. Ağustos (ay)

gelejimar rz/m çoğul

gelek rd 1. çok (az karşıtı) 2. bir-
çok 3. hayli, bir hayli 4 **h** cpey.
cpeyî, cpeyîcc, bayağı 5. **h**
yığınla 6. **rd/h** nice * **tu** gelecek

salan bibînî nice yıllar göresin
~ **baş h** çok iyi, pekâlâ ~ **caran**
çoğu zaman

gelemper rd 1. genel, umum 2. *nd*
amme, kamu ~ **bûn** genelleş-
mek ~ **kirin** genelleştirmek

gelemperiyane m genelleme ~
kirin genellemek,

gelemperî rd 1. genel, umumî
2. kamusal 3. *man/m* genel-
leme, tamim 4. *sos* genelleme
(bir işlemin sonucu olan genel
kavram)

gelemperî bûn l/ngh 1. genelleş-
mek 2. kamusallaşmak 3. yayıl-
mak (genelleşmek)

gelemperî kirin l/gh 1. genelle-
mek, genelleştirmek 2. kamu-
laştırmak

gelemperîti m 1. genellik, umu-
miyet 2. *man* genellik

geleş m 1. sorun, mesele 2. an-
laşmazlık ~ **derketin** 1) sorun
çıkma 2) anlaşmazlık çıkmak

gelevzî m gevezelik, yaramazlık ~
kirin gevezelik (veya yarama-
zlık) yapmak

geleri rd 1. halka ait olan, popüler
2. anonim

geleş m sorun, problem

gelhe m nüfus

gelî (I) b cy

gelî (II) erd/n 1. boğaz 2. derin
vadi 3. geçit, dağ geçidi

gelo h acaba, acep, ola

gelparêz rd halkçı

gelperwer rd halkçı

gelpiçandin l/gh 1. buruşturmak,
kırıştırmak 2. kıvratmak

gelpiçin l/ngh 1. buruşmak, kırış-
mak 2. kıvramak

gelş m sorun, mesele, problem

gelşeyî rd sorunsal

gelte m dalaş, dalaşma ~ **kirin**
dalaşmak

gelyaz bot/m kiraz

gem m gem ~ **kirin** gemlemek

gemar m 1. kir (pasak) 2. pislik

gemarî rd kirli ~ **bûn** 1) kirlen-
mek 2) *mec* pislenmek ~ **kirin**
1) kirlletmek 2) *mec* pisletmek

gemarîti m kirlilik ~**ya dorhêlê**
çevre kirliliği ~**ya hewayê** hava
kirliliği

gemaro m 1. ambargo 2. abluka,
kuşatma ~ **kirin** kuşatmak, ab-
luka etmek **kirin** ~**yê** ablukaya
almak

gemarok rd kirli, pasaklı

gemaroker nd/nt kuşatıcı, kuşat-
macı

gemirandin (I) l/gh 1. belemek,
bulamak, bulaştırmak 2. kirllet-
mek 3. yataкта kıvrınmak (bir o
yana bir bu yana dönüp durmak)

gemirî rd semirgin, semiz ~ **bûn**
semizleşmek

gemirîn l/ngh semirmek, semizle-
mek

gemî m gemi ~**ya Nuh** Nuh'un
Gemisi

gemîvan nd/nt gemici

gemş m avuç ~ **kirin** avuçlamak

gen (I) m çentik, tırtık

gen (II) *biy/m* gen
gencîne *m* 1. hazine 2. defîne, gömü ~**ya** **peyvan** (an *jî* **bê-jeyan**) sözcük hazinesi, söz dağarcığı (veya varlığı)
gencînegir *nd/nt* defînci
genek *bot/m* geven
general *nd/nt* general
genetik *biy/m* genetik
gengaz *rd* 1. mümkün, olası, olanaklı 2. olabilir ~ **bûn** mümkün olmak
gengeşî *m* tartışma, münakaşa ~ **kirin** tartışmak, münakaşa etmek (veya yapmak)
gengeşîker *nd/nt* tartışmacı
genim *bot/n* buğday
genî *rd* kokuşuk, kokak ~ **bûn** kokuşmak ~ **kirin** kokutmak
genze, genzek *bj/m* egzama
geometrî *m* geometri, hendese
gep *ant/m* 1. avurt 2. tıkm, lokma
gepik *m* 1. avurt 2. kursak
gepir (I) *m* ense
gepir (II) *rd* püsür (karışık, dolaşık saç)
gepirokî *rd* püsürlü
gepok *bj/m* kabakulak
ger (I) *g* 1. eğer 2. gerek 3. ise ~ **wisan be jî** öyle de olsa, gene
ger (II) *erd/m* girdap, burgaç
ger (III) *m* 1. gezi, seyahat 2. gezme, dolaşma, seyrân, gezinme, gezinti 3. dolanım, dolaşım * **gera xwîne** kan dolaşımı 4. dönme, dönüş ~ **û fen nd** yalan dolan

geraj *m* garaj
geran (I) *n* balyoz ~ **lê dan** (an *jî* **xistin**) balyozlamak
geran (II) *m* 1. gezme, dolaşma 2. *ant* dolaşım, devcran 3. dönme, devir 4. *bz* dolanım, tedavül, sürüm 5. arama, arayış
gerandin *l/gh* 1. gezdirmek, dolandırmak 2. döndürmek (dönmesini sağlamak) 3. çevirmek 4. cvirmek
gerçî *h* gerçi
gerd *m* 1. toz 2. molkül
gerdanî *m* kolye
gerdek *m* gerdek, zıfâf
gerdel *m* kova
gerden *m* gerdan
gerdenî *m* gerdanlık
gerdiş *m* 1. adet, töre, anane, gelenek 2. durum, hal
gerdişî *rd* 1. törel (töreye uygun) 2. törel, töreli 3. geleneksel, töresel ~ **bûn** gelenekleşmek, gelenekselleşmek ~ **kirin** gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
gerdo *rd* feodal
gerdûm *m* kağını
gerdûn *m* evren, kâinat
gerdûnî *rd* evrensel ~ **bûn** evrenselleşmek
gerek (I) *erd/m* (*r* kalın okunur) 1. girdap, burgaç 2. öbek * **gereka cadeyê** cadde öbeği
gerek (II) *nd/rd* gerek, gerekli, elzem, lazım ~ **bûn** gerekmek, gerek olmak ~ **kirin** gerek-

tirmek, lazım gelmek ~ **nake**
gerek yok ~ **neman** mahal
kalmamak

gerekî *m* 1. gereklilik, lüzum 2.
man gerekçe ~ **pê dîtin** (an **jî**
nedîtin) lüzum görmek (veya
görmemek)

geremol *m* 1. kargaşa, karışıklık,
karambol 2. karmaşa, çalkantı
(karışık durum) 3. kalabalık
(gereksiz, karışık şeyler toplu-
luğu) 4. *rd* karmaşık, karma-
karışık ~ **çêkirin** (an **jî der-**
xistin) kargaşa yaratmak (veya
çıkarmak)

geremolî *m* 1. kargaşalık, karmaşa
2. keşmekeşlik, baştanımsızlık

geremol kirin *l/gh* 1. kargaşa
yaratmak 2. kalabalık etmek

gerestêr, **gerestêrk** *ast/m* gezegen

gerew *m* 1. karşılık, bedel 2. karşı
(karşılık olarak, mukabil) 3.
güvence, garanti 4. ipotek,
rehin, tutu 5. fidye ~ **dan 1)**
ipoteğe vermek, rehine vermek
2) teminat vermek ~ **a (yekî)**
danê 1) karşılık vermek (karşı
gelmek) 2) karşılamak (kav-
gada) ~ **a xelasiyê** kurtulmalık
gerewdar *rd* 1. ipotekli, tutulu 2.
rehine

gerewek *nd/nt* 1. rehine 2. kapora
~ **dan** kapora vermek ~ **stendin**
kapora almak

gerewkar *nd/nt* rehinci (rehin
karşılığında faizli borç para
veren)

gerewname *bz/m* 1. teminat mek-
tubu 2. ipotek belgesi

gereze *nd/rd* toraman, iri yarı

gergef *m* gergef

gergedan *zoo/m* gergedan

gergere *m* 1. kasnak 2. makara
(yük kaldırma ve indirme aracı)

gergerînek *erd/m* girdap

gergerok *rd* döner

gerguhêz *rz/rd* geçişli

gerih *m* çağla

geriyan *m* 1. dolaşma 2. gezme,
gezinti 3. dönme, dönüş 4.
arama, arayış

gerîde *m* araba

gerîdok *nd/rd* gezgin

gerîla *nd/nt* gerilla

gerîn *l/ngh* 1. gezmek, gezinmek,
dolaşmak 2. dönmek 3. dolan-
mak 4. aramak 5. yürümek
(yayan gezmek, yayan gitmek)

gerînek *erd/m* burgaç, girdap

gerînende *nd/nt* 1. müdür 2. yö-
netmen * **gerînendeyê weşanê**
yayın yönetmeni ~ **yê bankayê**
banka müdürü ~ **yê darayî** mal
müdürü

gerînendetî *m* 1. müdürlük 2.
yönetmenlik

gerîngeh *m* 1. büro 2. daire (devlet
işlerinin yapıldığı yer)

germ *rd* 1. sıcak (soğuk karşıtı) 2.
ısı, vücut ısı ~ **çêbûn** sıcak
olmak ~ **di germê de** sıcak sı-
cağına ~ **girtin ser (yekî)** sıcak
basamak (veya (bastırmak) ~ **lê**
şidandin sıcaklar bastırmak ~ **a**
helanê *fiz* ertime ısı

germahî *m* 1. sıcaklık 2. ısı ~ya
zêde yüksek sıcaklık
germav *m* kaplıca, ılıca
germayî *bnr* germahî
germ bûn *l/gh* 1. sıcaklaşmak 2.
 ısınmak 3. *mec* azışmak, kızış-
 mak
germîder *kîm/rd* ısıveren
germegerm *h* sığağı sığağına
germijandin *l/gh* ısıtmak, ısıdır-
 mak
germijîn *l/gh* ısınmak
germijk *bj/m* ısılık, ısırgın
germik *rd* 1. sıcaklık 2. *m* ılıca
germikî *rd* sıcakça
germişk *bnr* germijk
germî *m* 1. sıcaklık 2. sıcaklık
 (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) 3.
 ısı
germker *rd* ısıtıcı
germ kirin *l/gh* 1. sıcaklaştırmak
 2. ısıtmak, ısıdırmak 3. *mec*
 kızıştırmak
germokî *rd* sıcakça
gername *m* seyahatname
gernas *nd/rd* kahraman
gernasî *m* kahramanlık
geroh *m* çağla
gerok *nd/nt* gezgin, seyyah
geroke *rd* seyyar
gerokî *m* gezginlik, seyyahlık
gerstêrk *ast/m* gezegen
gerû *m* 1. odak, mihrak 2. *mat*
 özek, merkez 3. *geo* merkez, iç
 merkez
gerxêl *rd* kalabalık ~ **bûn** kala-
 balıklaşmak

gestin *l/gh* ısırmak, dişlemek
geş *rd* 1. parlak (ışık, yıldız vb.
 şeyler için) 2. ferli (göz, ışık
 için) 3. *mec* diri (solmamış,
 pörsümemiş) 4. harlı (ateş için)
 5. şen, canlı
geşatî *m* 1. parlaklık 2. ferli olma
 3. *mec* dirilik 4. harlı olma 5.
 canlılık, şen olma
geşayî *bnr* geşatî
geşbîn *rd* iyimser
geşbînî *m* iyimserlik
geş bûn *l/gh* 1. parıldamak, parla-
 mak, parlaklaşmak 2. dirileşmek
 (bitkin, pörsümüş veya sol-
 muşken tekrar diri hale gelmek)
 3. canlanmak * **daxwaziyên**
min **geş bûn** emellerim canlandı
 4. harlamak, yalazlanmak (ateş
 için) 5. *mec* alevlenmek, kızış-
 mak 6. gelişmek
geşdar *rd* 1. parlak 2. harlı 3. canlı
 4. neşeli 5. gelişkin, müreffeh
geşe *m* gelişim (gelişme, inkişaf)
 ~ **bûn** gelişmek (ilerlemek,
 inkişaf etmek) ~ **kirin** gelişt-
 irtmek ~ **pê dan** geliştirmek
geşebûyî *rd* gelişkin
geşedan *m* gelişme, kalkınma
geşedanî *m* gelişme, gelişim
geşedar *m* gelişkin
geşedarî *m* gelişkinlik
geşepêder *rd* geliştirici
geşestêr *m* parlak yıldız
geşî *m* 1. parlaklık 2. *mec* dirilik 3.
 canlılık 4. harlılık 5. şen olma
geşîti *m* 1. parlaklık 2. dirilik 3.
 canlılık 4. harlılık 5. şen olma

geşker *rd* parlaklığını, diriliğini, canlılığını, harlılığını geliştiren
geş kirin *l/gh* 1. parıldatmak 2. ölçmek (sönmekte olan ateşi, lambayı canlandırmak) 3. *mec* diriltmek 4. harlatmak, alevlendirmek 5. alevlendirmek, kıskırtmak (etkisini, şiddetini artırmak) * *siyaset geş kir* siyaseti alevlendirdi

geşt *m* 1. gezi, gezin, seyan, seyahat 2. gezinme, gezinti 3. *mec* parse ~ *û gera navxweyî* iç turizm ~ *û guzar* turizm, seyahat ~ *a çolê kir* gezisi

geştname *m* seyahatname

geştyar *nd/rd* gezgin, turist, scyyah

geştyarî *m* 1. gezginlik, turistlik, scyyahlık 2. *rd* turistik

geveze *rd/nt* geveze

gevezetî *m* gevezelik ~ **kirin** gevezelik etmek, zevzeklenmek

gezozokî *rd* gevezce

gezizandin *l/gh* ağnatmak debelendirmek

gezizîn *l/ngh* ağınmak, debelenmek

gevjolî *rd* kıvrışık (saç için)

gevw *m* ağınma, debelenme

gewc *rd* abes, absürt

gewcî *m* absürtlük

gewde *m* 1. gövde 2. *rz* gövde ~ *ya navdêrî* *rz* ad (veya isim) gövdesi

gewdedar *rd* gövdeli

gewdegir *rd* gövdeli, iri kıyım, iri yapılı

gewende *nd/nt* 1. Çingene, Roman 2. *rd* aylak 3. gezeğin

gewendekî *m* 1. Çingence: Romanca 2. *h/rd* Çingenceye özgü veya yaraşır biçimde

gewendetî *m* 1. Çingencilik 2. aylaklık 3. gezeğencilik

gewher *m* gevher, cevher, kuyum

gewherfiroş *nd/nt* kuyumcu (satan kimse)

gewherkar *nd/nt* kuyumcu

gewherkarî *m* kuyumculuk

gewiran *m* 1. sindirme, hazmetme 2. özümleme, özümseme 3. *biy* özümleme

gewirandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek

gewirîn *l/ngh* 1. yaramak 2. sindirilmek, hazmedilmek 3. özümlemek, özümsemek

gewişandin *l/gh* bayıltmak

gewişîn *l/ngh* bayılmak

gewixandin *l/gh* 1. boğmak 2. boğazlamak

gewixîn *l/ngh* 1. boğulmak 2. boğazlanmak

gewî *rd* 1. kibirli, kuruntulu 2. şımarık 3. azgın (cinsel istekleri aşırı olan)

gewî bûn *l/ngh* 1. kibirlenmek 2. şımarık olmak 3. azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak)

gewî kirin *l/gh* 1. kibirlenmesine sebep olmak 2. şımartmak 3. azgınlıştırmak (cinsel isteklerini çoğaltmak)

gewikî *rd/h* 1. şımarıkça 2. azgınca
gewitî *m* 1. şımarıklık 2. azgınlık
gewr *rd/n* 1. gri, kül rengi 2. beyaz
 ~ **bûn** 1) grileşmek 2) ağarmak,
 beyazlanmak, beyazlaşmak 3)
 ağarmak (tan atmak) ~ **kirin** 1)
 grileştirmek 2) ağartmak ~ **ê**
girtî koyu gri, kurşuni ~ **ê vekirî**
 açık gri

gewrayî *m* 1. grilik 2. ağartı ~ **ya**
 serê sibehê sabah ağartısı

gewre *rd* 1. ulu, yüce 2. büyük 3.
 kocaman, koskoca, iri

gewretî *m* 1. yücelik, ululuk 2.
 büyüklük 3. kocamanlık, irilik

gewrik (I) *m* 1. saç kepeği 2. *bj*
 uyuz ~ **ketin** (**yekî**) uyuz olmak

gewrik (III) *rd/n* 1. gri, kül rengi
 2. ağarık

gewrikî *rd* grice, ağarıkça

gewrî (I) *m* grilik, ağarıklık

gewrî (II) *ant/m* 1. gırtlak, boğaz,
 ümük 2. boğaz, boyun (şişe,
 güğüm gibi kapların veya vida,
 cıvata gibi araçların dar kısmı)
 3. *mec* gırtlak (yiyip içme)
 * **derde qirike** (yan jî **gewriye**)
 gırtlak derdi 4. kursak (mide an-
 lamında) 5. kütük (kalm ağaç
 gövdesi)

gewz *rd* 1. neşeli, şakrak, şen, ke-
 yifli (insan için) 2. şakrak (ses
 için) 3. semirgin ~ **bûn** 1) keyif-
 li olmak, neşeli olmak 2) semir-
 mek, semizlemek ~ **kirin** keyif
 vermek, sevindirmek, neş-
 lendirmek ~ **û şadî** zevküsefa

gewzandin *l/gh* semirtmek

gewzeger *rd* uçarı, sefih

gewzewe *rd* keyifli

gewzî *m* 1. keyif (iç rahatlığı) 2.
 neşe 3. sefa ~ **bûn** keyiflenmek

gez *m* 1. ısırik (ısırik izi) 2. ısırik
 (bir ısırmalık kadar) 3. banak,
 lokma * **gezek nan** bir banak
 ekmek 4. ısıрма, dişleme ~ **lê**
dan (an jî **xistin**) dişlemek, ısır-
 mak (bi) ~ **an çûn tiliya xwe**
 dudağını (veya dudaklarını)
 ısırmak)

gezek (I) *bot/m* 1. ısırgan (otu) 2.
rd ısıricı

gezgez *bot/m* danaburnu

gezgezandin *l/gh* karıncalamak

gezgezek *bot/m* ısırgan ot

gezgezik *bot/m* ısırgan otu

gezgezîn *l/ngh* karıncalanmak

gezgezk *bj/m* 1. kurdçeşen 2. *bot*
 ısırgan otu

gezgezok *bot/m* ısırgan otu

gezik (I) *m* gcz (silâhlarda)

gezik (II) *bot/m* 1. süpürge otu 2.
 süpürge ~ **kirin** süpürmek

gezikfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan
 kimse)

gezikker *nd/nt* süpürgeci (imal
 eden)

gezikvan *nd/nt* süpürgeci (sokak-
 ları, caddeleri süpüren)

gezizandin *l/gh* kasmak

gezizîn *l/ngh* kasılmak

gezî *m* süpürge

gezker *rd* ısıricı (ısıran kimse)

gez kirin *l/gh* ısırmak, dişlemek

gezo *n* balsıra, kudret helvası

gezok, gezoke *rd* ısırgan, ısırtıcı

gêç (I) *m* ibre

gêç (II) *m* 1. alçı taşı, alçı 2. te-beşir ~ kirin alçılmak

gêçkar *nd/nt* alçıcı

gêdûk *m* gedik, dağ geçidi

gêj *rd* 1. sersem, sangı 2. semc, alık 3. uyku sersemi (yek) ~ kirin (birinin) başının etini yemek ~ û wêj sersem ~ a (yekî) çûn başı dönmek ~ î xewê uyku sersemi

gêjahî *m* 1. sersemlik, sangılık 2. semelik, alıklık 3. püsür (iş için; karışık) ~ çekirin gürültüye getirmek ~ ji (yekî) re derketin (an jî derxistin) başına iş çıkmak (veya çıkarmak)

gêjane (II) *fiz/m* devre ~ ya vekirî *fiz* açık devre

gêjayî *bnr* gêjahî

gêj bûn *l/gh* 1. sersemleşmek 2. sersemleşmek, şaşkınlasmak 3. semleşmek, alıklaşmak 4. *mec* başı dönmek

gêjelok *nd/nt* 1. sersem 2. semc, alık

gêjelokî *rd* 1. sersemce 2. alıkça

gêjeve bûn *l/gh* 1. sersemleşmek, sangılmak 2. semleşmek, alıklaşmak

gêjeve kirin *l/gh* 1. sersemleştirmek 2. semleştirmek, alıklaştırmak

gêjgele *m* izdiham

gêjgerînk *m* 1. kasırğa 2. labirent

gêjik *rd* sersem, semc, alık

gêjikî *rd* sersemce

gêjîtî *m* 1. sersemlik, sangılık 2. semelik, alıklık

gêj kirin *l/gh* 1. sersemletmek, sersem etmek (veya sersemce çevirmek) 2. bunaltmak, baş ağrıtmak

gêjok *rd* sersem, semc, alık

gêjokî *rd* 1. sersemce 2. *m* sersemlik

gêjomêjo *rd* alık salık ~ bûn şaşalamak, bocalamak

gêjoyî *rd* 1. sersem, semc 2. şaşkın 3. *rd/h* sersemce ~ bûn 1) sersemleşmek 2) sersemleşmek, şaşkınlasmak ~ kirin 1) sersemletmek 2. sersemletmek, şaşkına çevirmek

gêlaz *bnr* gelyaz

gêle *bnr* gêre (I, II)

gêran (I) *rd* 1. erin, balığ 2. yetişkin (evlenme çağına gelmiş kız)

gêran (II) *m* yönetme, idare

gêrandin *l/gh* 1. döndürmek, çevirmek 2. yönetmek, idare etmek

gêranî *m* 1. buluş 2. yetişkinlik ~ bûn buluşa ermek

gêr bûn *l/gh* yuvarlanmak

gêre (I) *zoo/n* karınca

gêre (II) *m* harman ~ kirin harmanlamak, düven sürmek (veya dövmek)

gêrik *zoo/m* ufak karınca

gêr kirin *l/gh* yuvarlamak

gëzik *m* süpürge ~ **kirin** süpürmek
gëzikfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)

gëzikkar *nd/nt* süpürgeci

gëzikvan *nd/nt* süpürgeci

gëzirandin *l/gh* oyalamak

gëzirîn *l/gh* oyalanmak

gëzî, gëzîk *m* 1. süpürge 2. çalı süpürgesi ~ **kirin** süpürmek

gibrîdî *rd* melez ~ **bûn** melezleşmek ~ **kirin** melezleştirmek

gidgidandin *l/gh* 1. gıcıklamak 2. gıdıklamak 3. tahriş etmek, yakarak kaşındırmak 4. karıncalamak

gidgidîn *l/gh* 1. gıcıklanmak 2. gıdıklanmak 3. tahriş olmak, yanarak kaşınmak 4. (vücut) karıncalanmak

gidgidok *rd* 1. gıcıklayıcı 2. gıdıklayıcı 3. tahriş edici 4. karıncalayıcı

gidi (I) *m* gerdan (çene altı için)

gidî (II) *nd* 1. gidi 2. *b* aman, amanın ~ **hey** ~ seni gidi seni (veya seni seni)

gihan *m* 1. erişme, erişim, ulaşma 2. kavuşma 3. yetişme

gihan *l/gh* 1. erişmek, ulaşmak 2. kavuşmak 3. yetişmek ~ **hev** 1) kavuşmak 2) birleşmek 3) buluşmak, bir araya gelmek

gihandek *rz/m* bağlaç

gihandin *l/gh* 1. ulaştırmak, yetiştirmek 2. yetiştirmek 3. kavuşturmak 4. eriştirmek, olgunlaştırmak (meyveler için) ~ **hev**

1) kavuşturmak 2) birleştirmek 3) (para) denkleştirmek

gihanek *m* 1. aşama, evre, merhale 2. kavşak 3. kavuşma 4. *rz* bağlaç 5. *sp* etap, varış ~ **a** sade basit bağlaç

gihanî *m* ulaşım, erişim

gihaştin *bnr* gihiştin

gihaştî *bnr* gihiştî

gihayî *rd* 1. ergin, olgun (meyveler için) 2. olgun, kâmil (insanlar için) 3. ergen 4. *hiq* ergin, reşit 5. gelişkin 6. yetik, erişmiş

gihayîbûn *m* 1. ergin, olgunluk (meyveler için) 2. olgunluk (insanlar için) 3. ergenlik 4. *hiq* erginlik, rûşt 5. gelişkinlik 6. yetiklik, erişmiş olma

gihêj *m* atım (atış menzili)

gihiyayî *bnr* gihayî

gihîjîn *l/gh* 1. erişmek, olgunlaşmak 2. kavuşmak, erişmek (elde etmek)

gihîn *l/gh* 1. ulaşmak, yetişmek 2. erişmek, olgunlaşmak, yetişmek 3. kavuşmak ~ **hev** (birbirine) kavuşmak

gihînek *m* aşama, evre, merhale

gihîner *nd/nt* 1. ulaştırıcı 2. yetiştirici, eğitici 3. iletici

gihîştandin *l/gh* 1. ulaştırmak, yetiştirmek 2. olgunlaştırmak (insanlar için) 3. eriştirmek, olgunlaştırmak (sebze ve meyveler için) 4. yetiştirmek (eğitim, öğrenim sağlamak) 5. kavuşturmak ~ **hev** 1) kavuşturmak 2) birleştirmek

gihîştin *l/gh* 1. ulaşmak, yetişmek 2. erişmek, olgunlaşmak, yetişmek (sebze ve meyveler için) 3. olgunlaşmak (insanlar için) 4. yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) 5. kavuşmak, ulaşmak ~ **hev 1**) birleşmek 2) kavuşmak 3) buluşmak * **bigi-hîjinê!** yakalayın!

gihîştî *nd/rd* 1. ergin, olgun (meyveler için) 2. olgun, kâmil (insanlar için) 3. *ped/nd* yetişkin 4. yetkin, erişkin, kâmil 5. gelişkin **gihîştîbûn** *m* 1. erginlik, olgunluk (meyveler için) 2. olgunluk (insanlar için) 3. yetişkinlik 4. yetkinlik, erişkinlik, âmillik 5. gelişkinlik

gihûr *m* süprüntü

gij (II) *rd* 1. dik, diklenmiş (şey) 2. kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (saç ve kıllar için)

gij bûn *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek (tüy, kıl vb. için) 2. kabarmak, kubarık (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) 3. kabarmak (kin, öfke gibi duygular gittikçe güçlenmek)

gijgijandin *l/gh* 1. kabartmak, dikleştirmek 2. sarsmak, silkemek, silkelemek 3. çekiştirmek, didiştirmek, iteklemek 4. *mec* kışkırtmak, tahrik etmek

gijgijî *rd* 1. kabarık, kubarık 2. diken diken, dikleşmiş (saç, kıl vb. için) ~ **bûn** diken diken olmak, dikleşmek

gijgijîn *l/gh* 1. kabarmak, kubarık, diklenmek, dikleşmek (tüyleri dikilmek) 2. sarsılmak, silkelenmek 3. çekişmek, didişmek

gijgijok *rd* kabarık, kubarık (saçlı veya tüylü)

gijik *rd* 1. dik, diklenmiş (şey) 2. kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (taranmamış, karışık)

gijikî *rd* 1. diken diken, dikleşmiş (saç, kıl vb. için) 2. dolaşık, karışık (saç)

gij kirin *l/gh* 1. kabartmak, dikleştirmek, dikletmek (saç ve kıllar için) 2. *mec* kışkırtmak

gijlok *nd/m* dolu (yağış türü)

gijok *rd* püsür, karışık, dolaşık

gijokî *rd* püsürlü

gijomijo *rd* dağınık (saç için) ~ **bûn** tarazlanmak (saç için)

gil *m* kil

gilare *m* kütük

gildir *m* yuvarlanma ~ **bûn** yuvarlanmak

gilê *m* pıhtı

gilêne *m* nasır ~ **girtin** nasır bağlamak

gilêne-yî *rd* nasırlı ~ **bûn** nasırlanmak, nasırlaşmak

gilêş *m* çöp, çür çöp

gilêşvan *nd/nt* çöpçü

gilêz *m* salya

gilêzokî *rd* 1. salyalı (kimse) 2. salyamsı

gilgil *bot/m* mısır

gilgilandin *l/gh* geveletmek
gilgilîn *l/ngh* gevelemek
gilik *ant/m* klitoris
gilî n 1. lâf, söz **2.** şikâyet **3.** yakın-
 ma, sızıltı, şikâyet **4.** *mec* sır
gilîbêj *nd/nt* aktarıcı, lâf taşıyıcı
gilî bûn *l/ngh* şikâyet edilmek
gilîdar *nd/nt* şikâyetçi
gilîgerîn *rd* lâfçı, lâf taşıyıcı
gilîkar *nd/nt* **1.** şikâyetçi **2.** jurn-
 nalci, ihbarcı
gilî kirin *l/gh* **1.** şikâyet etmek **2.**
 ihbar etmek **3.** anlatmak, bah-
 setmek
gilîkoz *m* glikoz
gilîname *m* **1.** şikâyetname, şikâ-
 yet dilekçesi **2.** jurnal, ihbar-
 name
gilk *m* kil
gilok *m* **1.** yumak **2.** topak **3.** küre
 * *nîvgilok* yarım küre ~ *bi* ~
 yumak yumak
gilokî *rd* **1.** yumakça **2.** topakça
gilokîn *ant/m* yuvar
gilor (I) *rd* **1.** yuvarlak, toparlak **2.**
m küçük top **3.** *mat/m* küre **4.**
ant/m yuvar ~ *bûn* yuvarlanmak
gilor (II) *m* **1.** yığın, kütle, kala-
 balık **2.** *rd* kalabalık (sayıca çok)
gilore *m* **1.** yığın, kütle **2.** aile,
 külfet
gilorik *rd* **1.** yuvarlak, toparlak **2.**
ant/m yuvar ~ *ê* (*xwînî yê*) sor al-
 yuvar ~ *ê* (*xwînî yê*) *spî* akyuvar
gilover *rd* yuvarlak ~ *bûn* yuvar-
 laklaşmak ~ *kirin* yuvarlak-
 laştırmak

giloverik *rd* **1.** yuvarlak **2.** topar-
 lak, kürevî **3.** *ast/m* yuvar ~ *bûn*
 yuvarlaklaşmak, değirmileşmek
giloverikî *rd* **1.** yuvarlakça **2.**
 toparlakça **3.** yumruca ~ *bûn 1)*
 yuvarlaklaşmak **2)** yumrulan-
 mak, yumrulamak
giloverî *m* yuvarlaklık
giloverîn *rd* tostoparlak
giloverokî *rd* yuvarlakça, topar-
 lacık
giloxe *nd* palaz ~ *bûn* palazlamak,
 palazlanmak
gilûr *m* **1.** kalabalık **2.** *rd* kalabalık
 (sayıca çok)
gincir *n* **1.** pıtrak, yırtık pırtık **2.**
 pırpıt **3.** paçavra, bez, çaput **4.**
 saçak (püskül) **5.** üstüğü ~ *gin-*
cirî hırtı pırtı ~ *mincir* eski
 püskü, hırtı pırtı
gincirandin (I) *l/gh* **1.** hart hurt
 kaşımak **2.** hırtı pırtı etmek,
 sırim sırim paralamak
gincirî *m* pıyırım pıyırım
gincirîn *l/ngh* hırtı pırtı olmak,
 sırim sırim paralanmak, pıyırım
 pıyırım olmak
gincirok *rd* üstü başı yırtık, pej-
 mürde
gincirokî *rd* üstü başı yırtıkça, pej-
 mürdece
gincî *m* pıhtı ~ *ya xwînê* kan pıhtısı
gindirandin *l/gh* yuvarlamak
gindirîn *l/ngh* yuvarlanmak
gindirok *rd* tombul, tombik
gindirokî *rd* tombulca, tombikçe
gindor *bot/m* kavun

gingir *rd* tombik

gingirîq *rd* tombul

gingirî *rd* tombul ~ **bûn** tombul-laşmak

gingirok *rd* tombul, tombik ~ **bûn** tombullaşmak

ginî *ant/n* bezce, gудde

gipgilover *rd* yusuvarlak, tosto-parlak

gir (I) *erd/n* 1. tepe 2. höyük, kurgan

gir (II) *bj/m* (*r* kalın okunur) uyuz ~ **girtin** uyuz olmak

gir (III) *rd* 1. iri (ufak karşıtı) 2. büyük (yaşça) 3. koca, kocaman, iri, iri yarı 4. iri, yoğun (elek, kalbur için) 5. kaba (taneleri iri) * **ardê gir** kaba un ~ **û hûr** irili ufaklı ~ **û zexm** güçlü kuvvetli ~ **ê qirase** kocaman

gir (IV) *m* (*r* kalın okunur) 1. kin, intikam duygusu 2. belâ 3. asabiyet, sinirlilik 4. hırs, istek, aşırı istek ~ **jê girtin** (birinden) gıcık kapmak ~ **a (yekî) pê girtin** sınırları tepesinde olmak ~ **a (yekî) rabûn** siniri tepesine çıkmak ~ **a xwe tê dan** (birine) belâsını sürmek, satışmak

gir (VI) *rd* (*r* kalın okunur) tadı buruk, acımsı su * **ava gir** tadı buruk su

giram *m* saygı, hürmet

giramdar *rd* saygın

giramgir *rd* saygılı, hürmetli

giramî *m* saygı, ihtiram ~ **nîşan dan** saygı göstermek, hürmet etmek

giran *rd* 1. ağır (hafif karşıtı) 2. ağır, pahalı (değeri çok olan) 3. ağır, ciddi (tehlikeli, korkulu) * **nexweşê giran** ağır hasta 4. ağır, ağır başlı, ciddi, vakarlı 5. ağır, yoğun (koku ve duman için) 6. ince (küçük ayrıntıları çok olan, aşırı özen gerektiren) 7. koyu (derin, hararetli) * **gengeşiyeke giran** koyu bir tartışma 8. külfetli (büyük masraf gerektiren) 9. kalabalık, büyük, çok fazla * **leşkerekî giran** büyük bir askeri güç 10. *mzk* ağır (ritmi hareketli olmayan) ~ **be!** ağır ol! (ciddi ol) ~ **bûn 1)** ağır olmak 2) ağır oturmak, uslu durmak ~ **çûn** yavaş gitmek

giranbiha *rd* 1. değerli, kıymetli (çok değerli) 2. ağır, pahalı, paha biçilmez ~ **bûn 1)** kıymetlenmek 2) pahalı olmak ~ **kirin 1)** kıymetlendirmek 2) pahalılaştırmak

giranbihatî *m* 1. değerlilik, kıymetlik 2. ağırlık, pahalılık

giranbûn *m* 1. ağırlaşma 2. fenalaşma (hasta ağırlaşma) 3. kalabalıklaşma 4. yoğunlaşma (koku için) 5. koyulaşma (hararetli hale gelme) 6. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma) 7. pahalılaşma, külfetli hale gelme 8. ağırbaşlılık ~ **a zimên** dil tutukluğu, anartri

giran bûn *l/gh* 1. ağırlaşmak 2. fenalaşmak (hasta ağırlaşmak) 3. kalabalıklaşmak 4. yoğunlaşmak (koku için) 5. koyulaşmak (hararetle hale gelmek) 6. kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak) 7. pahalılaşmak, külfetli hale gelmek

giranî *m* 1. ağırlık 2. ağırlık, ağır başlılık 3. pahalılık

giran kirin *l/gh* ağırlaştırmak

girar *m* 1. pilav, bulgur 2. ayran aş

girav (I) *m* (*r* kalın okunur) çorak su, acı su

girav (II) *erd/m* ada

giravî *rd* (*r* kalın okunur) çorak su, acımsı su ~ **bûn** çoraklaşmak (su için)

girboxe *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı

gîrbûn *m* 1. büyüme, boy atma, irileşme 2. irileşme, devleşme, kocamanlaşma 3. palazlaşma

gir bûn *l/gh* 1. büyüme, boy atmak, irileşmek 2. irileşmek, devleşmek, kocamanlaşmak 3. palazlaşmak

gîrcomî *rd* 1. kaba, iri (tam öğütülmemiş şey) 2. pütürlü, tırtıklı 3. hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen) ~ **bûn** pütürlemek ~ **kirin** pütürlendirmek, kumlamak

gîrcomîti *m* 1. kabalık, irilik 2. pütürlülük, tırtıklılık 3. hazımsızlık

girç *m* 1. çitirtti 2. gıcirtti 3. şakırtı (yağmurun çıkardığı ses)

girçegirç *h* 1. çatır çatır, çatır çutur 2. cızır cızır (yazı yazarken kamış kalemin çıkardığı ses)

girde *n* kaba (kalçanın kaba eti)

girdok *m* büyük harf

girdik (I) *n* omuz başı, omuzcuk

girdik (II) *rd* iri, büyük * **tiliya**

girdikê büyük parmak

girdok *fiz/m* büyütec

gire *ant/m* tümör, ur

giregir (I) *h* (*r* kalın okunur) 1.

gıldır gıldır 2. gır gır (sürekli ve usanç verici ses çıkarma)

giregir (II) *nd* ileri gelen, seçkin, kodaman, önde gelen

girewî *rd* (*r* kalın okunur) uyuz, uyuzlu (kimse veya hayvan)

girê *m* 1. budak (ağaç budağı) 2. düğüm 3. boğum

girêba *ant/m* tümör, kanser

girêçik *ant/m* eklem

girêdan *m* 1. bağlama 2. giyinip kuşanma 3. *mec* bağlılık, sadakat

girê dan *l/gh* 1. bağlamak 2. giyinip kuşanmak 3. bağlamak, düğümlemek

girêdanî *m* bağlantı

girêdayî *rd* 1. bağlı 2. kuşanlı 3. *mec* bağlı, sadık

girêhişk *m* kör düğüm

girêk *m* 1. budak (ağaç budağı) 2. düğüm 3. ilmek, ilmik 4. yumru (yuvarlak, şişkin şey için)

girêkî *m* yumruluk

girêkor *m* kördüğüm

girêz *m* ifraz ~ **kirin** ifraz etmek

girgir *m* gürleme, gök gürlemesi (veya gürültüsü)

girgirok *m* yürüteç, tay tay arabası

girgîn *rd* somut ~ **bûn** somutlaşmak

girişandin *l/gh* hırlatmak

girişîn *l/gh* hırlamak (hayvan hırlaması için)

girik (I) *n* 1. tepce, tepcecik 2. höyük

girik (II) *m* topak (hamur topağı)

girik (V) *rd* iri, büyük

girik (VI) *rd* (*r* kalın okunur) çorak su, bulanık su.

girik (VII) *n* âdemelması

girik (VIII) *rd* (*r* kalın okunur) 1. kinli 2. asabî, sinirli 3. yaman ~ **ê** (yekî) **hatinê** deliliği tutmak

girikî (I) *rd* (*r* kalın okunur) sinirli, asabî ~ **bûn** asabîleşmek

girikî (II) *rd* topakça

girikok *m* 1. tepcecik 2. yumak

girikî *m* (*r* kalın okunur) asabîlik

giriyan *m* ağlama, ağlayış

giriya *ndin* *l/gh* ağlatmak

giriyo *rd* ağlayıcı

giriyo *kî* *rd* ağlamalı

giriya *ndin* *l/gh* ürpertmek

girişîn *l/gh* ürpertmek

girişînok *m* ürperti

girişînokî *rd* ürpertili

giri *m* ağlama

giri *ft* *rd* çapraşık, dolaşık ~ **bûn** çapraşmak, çetrefilleşmek

giri *man* *m* yapıntı

giri *n* *m* ağlama, ağlayış ~ **ji mēran** *re* *eyb* *e* *erkekler* ağlamaz

giri *n* *l/gh* ağlamak

giri *ng* 1. önemli 2. ciddi, önemli ~ **dîtin** (an *jî girtin*) önemsemek

giri *ngî* *m* önem, ehemmiyet ~ **dan** önem vermek ~ **pê dan 1**) önem vermek, önemsemek 2) ciddiye almak ~ **pê nēdan** vurdumduymazlıktan gelmek

giri *nî* *m* ağlayış

giri *nok* *rd* ağlayıcı

giri *nokî* *rd* ağlamaklı

giri *ngtir* *rd* daha önemli, can alıcı

giri *şk* *m* kıvrıkcık saç

giri *tî* *m* 1. irilik 2. kaba (tanesi iri olan şeyler için)

giri *zok* *m* 1. karıncalanma (vücut için) 2. ürperti ~ **pê ketin** karıncalanmak

giri *zokî* *rd* 1. karıncalı (vücut için) 2. ürpertili

giri *zonek* *m* 1. karıncalanma (vücut için) 2. ürperti

giri *j* *m* kasılma ~ **bûn** kasılmak

giri *kirin* *l/gh* 1. irileştirmek 2. büyütme (yetiştirmek, bakmak) 3. bütünlemek (ufak paraları büyük paralar durumuna getirmek)

giri *megiri* *m* bang bang (silâh sesi)

giri *mik* *m* yumruk

giri *milk* *ant/n* omuz

giri *mist* *m* yumruk

giri *mixandin* *l/gh* çürütmek (meyve ve sebzeler için)

giri *mixî* *rd* çürük (sebze ve meyveler için) ~ **bûn** çürümek ~ **kirin** çürütmek

giri *mixîbûn* *m* 1. çürüyüş, çürüme 2. çürüklük

girnaz *m* pürüz

girnazî *rd* pürüzlü, pütürlü ~ **bûn**
pürüzlenmek

girnewik kösnül (kediler için) ~
bûn kösnülmek (kediler için)

girnîj *m* gülücük, tebessüm

girnîjandin *l/gh* gülümsetmek

girnîjîn *l/ngh* gülümsemek, te-
bessüm etmek

girnîjîner *rd* gülümsetici

girnîjok *rd* güleç

girnîjokî *h* güleççe

girnîjoyî *rd* güleğen

girs *rd* 1. iri, kocaman 2. büyük
(küçük karşıtı) 3. koca, koca-
man 4. iri, iri yarı ~ **bûn** 1) iri-
leşmek, kocamanlaşmak 2)
büyümek ~ **kirin** irileştirmek,
kocamanlaştırmak

girsahî *m* irilik, kocamanlık

girsayî *bnr* girsahî

girse *m* kitle, yığın

girseyî *rd* kitlesel

girsîfî *m* irilik

girt *m* 1. tutanak, zabıt 2. mazbata

girt *m* alındı, makbuz

girtename *m* tutanak, zabıtname

girtin *m* 1. yakalama 2. tutma,
alıkoyma 3. yakalama, tutma
(ele geçirme, derdest etme) 4.
yakalama, tutma (avlama) 5. tu-
tuklama, tevkif, tevkif etme 6.
tutma, zapt etme 7. tutma, kap-
lama, örtme (bürümek, sarma, is-
tila etme) 8. kapma (yer için;
ayırma, tutma) 9. kapama, kap-
atma, kapanış 10. kapatma, ka-

pama, örtme (pencere, kapı gibi
şeyler için) ~ **a bi ser de** baskın
~ **a heyvê** ay tutulması ~ **a tavê**
güneş tutulması

girtin *l/gh* 1. yakalamak 2. tut-
mak, alıkoymak 3. yakalamak,
tutmak (ele geçirmek, derdest
etmek) 4. yakalamak, tutmak
(avlamak) 5. tutuklamak, tevkif
etmek 6. tutmak, zapt etmek
* **hêrsa xwe negirt** öfkesini
zapt edemedi 7. tutmak, kapla-
mak, örtmek (bürümek, sarmak,
istila etmek) * **serê çîyan**
dûman girtibû dağların başını
duman tutmuştu 8. kapmak (yer
için; ayırmak, tutmak) 9. kapa-
mak, kapatmak 10. kapatmak,
kapamak, örtmek (pencere, kapı
gibi şeyler için) ~ **nav xwe** 1)
içine almak 2) kapsamak ~
teybê teype almak

girtin ser *l/gh* baskın yapmak

girtin ser xwe *l/gh* 1. üstlenmek,
taahhüt etmek 2) üstüne almak
(birinin, bir şeyin sorumlu-
luğunu, yükünü veya geçimini
üzerine almak)

girtirîn *rd* en iri, en büyük, muaz-
zam

girtiyar *m* alıcı

girtî *rd* 1. kapalı (açık olmayan) 2.
kapanık 3. *mec* kapanık (ruh
sıkıcı, iç karartıcı) 4. tutuklu,
mahpus 5. (başı) örtülü 6. örtülü,
örtük (kapı, pencere vb. için) 7.
kilitli, kitli 8. koyu (renk için)

* **keskê girtî** koyu yeşil 9. ağır, koyu, yoğun (duman vb. için)

* **dûyekî girtî** yoğun (veya koyu) bir duman 10. tutulu * **cih ji berê ve girtî** ne yerler evvel-den tutulu 11. *rz/m* kapantı ~**ya difînî** *rz* genizsel kapantılı ~**ya hişk** *rz* ötümsüz kapantılı ~**ya nerm** *rz* ötümlü kapantılı

girtîbûn *m* 1. kapalı olma, kapalılık 2. kapanıklık 3. koyu olma, koyulaşma, koyuluk 4. yoğunluk 5. tutuklu olma, tutukluluk 6. örtülü olma

girtî bûn *m* 1. kapalı olmak 2. kapanık olmak 3. koyu olmak, koyulaşmak (renkler için) 4. yoğun olmak (duman için) 5. tutuklu olmak 6. örtülü olmak

girtîgeh *m* tutukevi, hapishane, mahpushane, cezaevi ~**a jinan** kadın tutukevi ~**a nîvekirî** yarı açık tutukevi

girtîname *m* tutuklama emri

girtîxane *m* tutuk evi, hapishane, mahpushane

girûz, girûzek *m* pürüz

girûzekî *rd* pürüzlü ~ **bûn 1)** pürüzlenmek, pütürlenmek 2) tarazlanmak (deri için; pütür pütür olmak)

girûzî *rd* pürüzlü

gişk *bnr* gişt

gişt *h* 1. hep, bütün, tüm 2. hep (daima, sürrekli) * **gişt tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * **ez we giştan baş**

dibînîm hepinizi iyi görüyorum 4. *nd/rd* tüm, bütünü, topu, tamamı, tümü ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağız birliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden, sürü sepet, hep birlikte

giştewar *rd* kapsamlı, kapsayıcı **giştewarî** *m* kapsamlılık, kapsayıcılık

giştgir *rd* kapsamlı, kapsayıcı

giştgirî *rd/h* kapsamlıca

giştik *c* hepsi, tümü

giştî *rd* 1. genel, umumî 2. *m* kamu

* **raya giştî** kamuoyu ~ **bûn** genelleşmek ~ **kirin 1)** genelletirmek 2) kamulaştırmak

giştîkî *rd/h* genelle

giştîname *m* genelge, tamim

givale *m* 1. grup (binck hayvanları için) 2. sürü (kuş sürüsü gibi)

givandin *l/gh* mayalamak

givar *rd* cana yakın, sevimli ~ **bûn** sevimlileşmek

givarî *m* cana yakınlık, sevimlilik

giver *m* sindirim, hazım

giverandin *l/gh* hazmetmek

giverîn *l/gh* sindirilmek, hazmedilmek

givirandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek

givirîn *l/gh* sindirilmek, hazmedilmek

givîj *bot/m* alıç

givîn *l/gh* mayalanmak

givrik *nd* palaz ~ **bûn** palazlanmak

gix, gixik *b* agu

gixîn *b* agu

gixînî *m* agu ~ **kirin** agulamak

giya *n* ot

giyadank *m* otluk (ot koyma yeri)

giyadar *rd* otlu

giyageh *m* otluk (otu bol olan yer)

giyagezk *bot/n* ısırgan otu

giyan *m* can, dirim, ruh

giyandar *rd* canlı

giyandarî *m* canlılık

giyanewer *rd* canlı

giyanî *rd* ruhanî, ruhsal

giyaxur *rd* otçul

giyaxwer *rd* otçul

gizegiz *m* mızımızlanma ~ **kirin** mızımızlanmak

gizêr *bot/m* havuç

gizgizandin *l/gh* 1. karıncalamak 2. tahriş etmek, yakarak kaşındırmak 3. burmak, buruşturmak (ağza kekrek tat vermek)

gizgizank *m* karıncalanma (vücut karıncalanmak)

gizgizik *m* seğirme ~ **hatin** (yekî) seğirmek

gizgizîn *l/ngh* 1. karıncalanmak vücut karıncalanmak 2. tahriş olmak, yakarak kaşınmak 3. buruşmak (ağızda kekreklik duy-mak)

gizgizok *m* topaç

gizik (I) *biy/psi* *m* refleks, tepke

gizik (II) *m* topaç

gizir *rd* kızıl ~ **bûn** kızışmak

gizirandin *l/gh* sürüncemede bırakmak

gizir bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek, diken diken olmak (tüy, kıl vb. için)

gizirîn *l/ngh* sürüncemede kalmak

gizir kirin *l/gh* dikleştirmek

gizre *rd* 1. kaba (iri, biçimsiz kimse) 2. kaba (taneleri iri ve büyük olan şey) ~ **bûn** kabalaşmak ~ **kirin** kabalaştırmak

gizretî *m* kabalık

gizûz *zoo/nd* güve

gizvanok *m* buklec

gizvanokî *rd* bukcleli

gijok *bot/m* alıç

girak *m* tutkal ~ **kirin** tutkallamak

gîre *bj/nd* kabız, kabızlı ~ **bûn** kabız olmak

gîretî *m* kabızlık

gîro *m* 1. gecikme 2. tehir, ertelenme ~ **bûn** 1) gecikmek 2) ertelenmek, tehir olmak 3) oyalanmak

gîrobar *rd* ertelenebilir

gîroker *rd* 1. geciktirici 2. ertelleyici 3. oyalayıcı, işten alıkoyucu

gîrokerî *m* 1. geciktiricilik 2. ertelleyicilik 3. oyalayıcılık, işten alıkoyuculuk

gîro kirin *l/gh* 1. geciktirmek 2. ertelemek, tehir etmek 3. oyalatmak, uğraştırmak

gîsin *n* saban kulağı, saban demiri

gîsk *n* çebiç

gîşe *m* gişç ~ **ya bilêtan** bilet gişesi

gîşedar *nd/nt* gişeci

gît *m* badire, darboğaz (kötü durum)

gîtar *mzk/m* gitar
gîtarjen *nd/nt* gitarcı
gîtik *ant/m* incik, kaval kemiği
gîvale *lşk/m* bölük
gîzme *m* çizme
gliserin *m* gliserin
gobilandin *l/gh* estirmek
gobilin *l/gh* esmek
gog *m* 1. top 2. zıpzip (çocuk topu)
 ~a **avê** *sp/nd* su topu
gogî *rd* küresel
gol (I) *erd/m* göl
gol (II) *m* gol ~ **avêtin** gol atmak
golandin *l/gh* yanıltmak
golavêj *nd/nt* golcu
golf *m* golf
golik *nd/nt* buzağı ~ **anîn** doğum
 yapmak (inek için) ~ **ê** sengo to-
 suncuk
golim *ant/m* kasık
golîn *l/gh* yanılmak
golparêz *n* kaleci
gom *m* 1. kom, davar ağılı 2. kom
 (çiftlik) 3. kışla (davarların kış-
 ladığı veya kaldığı kapalı ağıl)
gomçik *m* pıhtı
gomçikî **bûn** *l/gh* pıhtılaşmak
gomlek *n* gömlek
gon (I) *n* 1. erkeğin cinsel organı
 (hayvan için) 2. çiftleşme 3.
 kızan (kedi gibi hayvanların çift-
 leşme isteği) ~ **xwarin** çift-
 leşmek, karınmak ~ **ê** (**pisîkê**)
 hatin kızana gelmek
gon (II) *n* 1. beniz, bet beniz,
 nevîr 2. renk 3. boy

gonandin *l/gh* 1. renkleme (renk-
 lerle boyamak) 2. boyalamak,
 boyamak
gonc *rd* 1. apalak (gülbüz, iri ve
 tombul) 2. ablak suratlı
goncal *m* çukur
gopal *n* 1. baston 2. *n* tokmak
 (davul için)
gopîtk *erd/m* doruk, zirve
gor, gorî (I) *d* göre
gor (II) *m* mezar, gömüt ~a **bi-**
hevrayî (yan jî bikomel) toplu
 mezar
goran *nd/rd* Kürtçenin Goranî
 lehçesini konuşan Kürt
goranî (I) *nd/rd* Kürtçenin Goranî
 lehçesi
goranî (II) *m* şarkı, türkü
goranîbêj *nd/nt* şarkıcı, türkücü
gorbihuşt *nd/nt* rahmetli, rah-
 metlik, cennetmekân
gore *m* çorap ~ya **saqkin** kısa
 çorap
gorebend *n* çorap bağı, jartiyer
gorepan *m* alan, meydan
goristan *m* mezarlık, gömütlük ~a
 şehîdan şehitlik, şehit mezarlığı
gorî *m* kurban ~ **kirin** 1) kurban
 etmek 2) feda etmek
gorîgeh *m* sunak
gorîl *zoo/nd* goril
gorker *nd/n* mezarıcı (kazan kimse)
gorkol *nd/n* mezar kazıyıcı
gorm *m* görmecce
gorner *nd/n* mezar bakıcısı
gorvan *nd/n* mezarıcı
gorveder *nd/n* mezarıcı (kazan
 kimse)

goşe *n* 1. köşe 2. köşe (iki sokağın birleştiği yer) 3. *geo/n* aç 4. *sp* köşe, korner

goşedar *rd* köşeli

goşkar *nd/nt* ayakkabıcı (tamir eden)

goşkarî *m* ayakkabıcılık

goşt *n* et ~ **birastin** izgara yapmak ~ **hûr kirin** et doğramak ~ **ê beraz** (an jî wehş) domuz eti ~ **ê birastî** izgara et, közleme ~ **cengekirî** (yan jî hûrkirî) kıyma ~ **ê mozikê** dana eti ~ **ê şîşe** (şîşikan an jî **bistan**) şiş kebab

goştanekî *rd* 1. etimsi 2. etli (meyveler için, yenecek kısmı çok olan)

goştîroş *nd/nt* kasap

goşt nexwer *nd/nt* etyemez, vejetaryen

goşt nexwerî *m* etyemezlik, vejetaryenlik

goşt pare *biy/m* cenin, dölüt

goşt xwer *rd* etobur

goşt xwerî *m* etoburluk

got *m* lâf, söz ~ **qey d/h** diye

gotar *m* 1. söylev, hitabe, nutuk 2. konuşma, konferans 3. makale ~ **dan 1)** konuşma yapmak 2) konferans vermek ~ **a vekirinê** açış konuşması

gotarbêj *nd/nt* 1. konuşmacı, hatip 2. spiker

gotarder *nd/nt* 1. konuşmacı, hatip 2. konferansçı

gotarnivîs *nd/nt* 1. makale yazarı, fıkra yazarı 2. deneme yazarı

gotebêj *m* görüşme, müzakere ~ **kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak

gotegot *m* 1. söylenti, rivayet 2. dedikodu

gotin *m* 1. söz (kavil, lakırdı, laf)

2. söz (kelime, sözcük) 3. söz (güfte) 4. deyiş, tabir 5. söyleme, deme 6. anlatma ~ **avêtin**

(yekê) (birinc) laf atmak ~ **çip** şıp diye ~ **çirp** pırlamak ~ **di**

ber re avêtin laf atmak ~ **gotin** **anîn** söz sözü açmak ~ **gotin di**

nav me de bimîne söz (veya laf) aramızda ~ **gotinê tîne** laf lafı açar ~ **batin serê** sırası

gelmek ~ **jê re nîn e** (yan jî **tune**) söz yok ~ **ji devê (yekî)**

kişandin ağzını aramak (veya yoklamak) ~ **li binçengê (yekî)** **xistin** (birini) iğnelemek ~ **pê**

re çûn gorê ser verip sır vermemek ~ **a (yekî)** **bi şekir birîn** lafını balla kesmek ~ **a (yekî)**

birîn lafını kesmek ~ **a (wî)** **dan rûyê (wî)** kusurunu yüzüne vurmak ~ **a dawî ev e b** vesselâm

~ **a kelevajî** boş laf ~ **a licih** oturaklı laf ~ **a tewş zırva** ~ **a xwe kirin yek** söz birliği etmek ~ **a**

xweş tatlı dil bi ~ **a xweş û bi rûyê biken** tatlı dil güler yüz ~ **ê**

ku eyb tê de tune söylemesi ayıp ~ **ên beredayî** boş laflar, lafügüzaf ~ **ên hêbinî** aslı astarı olmayan sözler, yakıştırmaca ~ **ên fişarde kirin** saçma sapan

konuşmak ~**en vala û tewş** lafûgüzaf ~**en tewşik kirin 1)** saçmalamak **2)** gaf yapmak * **dibêje Nuh nabêje nebî** Nuh der peygamber demez * **got çip û derketin** zıp diye çıkmak * **got her û ... zıppadak** * **got her û kete hundir zıppadak** içeri giriverdi * **got tep û lê xist** pat diye vurdu * **got zing û sekinin** zink diye durmak
gotin *l/gh* **1.** söylemek, demek **2.** anlatmak
gotinbêj *nd/nt* **1.** söyleyen, söyleyici **2.** sözcü **3.** konuşmacı, hatip **4.** lafçı
gotindaner *nd/nt* söz yazarı, güfteci
gotinên mezinan *nd* atasözü
gotinên peşıyan *nd* atasözü
gotingerin *nd/nt* laf taşıyıcı, dedikoducu
gotinî *rd* sözcl
gotinnivîs *nd/nt* söz yazarı
gotûbêj *m* **1.** söyleşme **2.** görüşme, müzakere, konuşma **3.** diyalog **4.** pazarlık (görüşme) ~ **kirin 1)** söyleşmek **2)** görüşmek, görüşme yapmak, müzakere etmek (veya yapmak) **3)** pazarlık etmek
gotûbêjî *m* mükâleme, karşılıklı konuşma
gotûbêjkar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
gotûbêjker *bnr* gotûbêjkar
govek *m* gamze

govend *m* halay ~ **girtin** halay tutmak ~**en gelêrî** halk oyunları
govengêr *nd/nt* halay dansçısı
goyîn (I) *zoo/m* üveyik
goyîn (II) *m* nöbet ~ **girtin** nöbet tutmak
gozegirê *m* ilmek, ilmik ~ **lê xistin** ilmek
grafîk *m* grafik
grafîker *nd/nt* grafiker
gram *m* gram
gramaj *m* gramaj
gramer *m* gramer, dil bilgisi
granît *jeo/m* granit
grek *nd/rd* Grek
grekî *m* **1.** Grekçe **2.** *rd/h* Greklere özgü veya yaraşır bir biçimde
grev *m* grev ~ **kirin** grev yapmak ~ **şikandin** grev kırmak ~ **a birçibûnê** açlık grevi
grevker *nd/nt* grevci
grevşikên *rd/nt* grev kırıcı
greyder *m* greyder
greycfurt *m* greycfurt
grîb *bj/m* grip ~ **bûn** grip olmak
grûb *m* grup **kirin** ~ gruplandır-mak ~ **a xwîne** kan grubu
guatr *bj/m* guatr
gudgude *rd/nd* kodaman
gufik *n* püskül
guftûgo *bnr* gotûbêj
guh *ant/n* kulak ~ **dan** kulak vermek, dinlemek **2)** ilgi göstermek, önem vermek **3)** bakım yapmak ~ **dan gotina (yekî)** söz dinlemek ~ **medê** boş ver. siktir et ~ **û çav lê bûn** göz

kulak olmak ~ê (yekî) giran
bûn ağır işitmek (veya duy-
mak) ~ê xwe dan (tişteki) ken-
dini vermek (kendini bir şeye
vermek)

guhan *ant/n* memc, yelin (hayvan
memesi)

guhandar *rd* memeli

guhar *n* küpe ~ kirin guhê xwe
küpe takmak

guhartin *l/gh* 1. değiştirmek 2.
mec tahrif etmek

guharto *biy/m* 1. değişim, var-
yasyon 2. *mzk* çeşitleme 3. *wj*
varyant

guhastin *m* 1. aktarma, nakletme
2. ulaştırma 3. değiştirme ~a
endaman organ nakli (veya ak-
tarımı)

guhastin *l/gh* 1. aktarmak, naklet-
mek 2. ulaştırmak 3. değişt-
tirmek

guhdar *nd/nt* dinleyici

guhdarî *m* dinleme ~ya (...) kirin
1) (birini) dinlemek 2) ilgi
göstermek 3) sözünü dinlemek,
itaat etmek 4) dikkate almak
(göz önünde bulundurmak, he-
saba katmak)

guhdarîkirin *m* dinleme

guhdarî kirin *l/gh* dinlemek

guhdarîti *m* dinleyicilik

guheran *m* değişim

guherandin *l/gh* değiştirmek

guherbar *rd* değişken, oynak

guherde *rd* değişik

guherdetî *m* değişiklik

guherîn *m* değişimci, değişim

guherîn *l/gh* değişmek

guherîner *nd/nt* değiştirici

guherînî *m* tadilât ~ pêk anîn
tadilât etmek

guherok *rd* değişken

guhê mēsî *zoo/nd* midye

guhêran *m* değişim

guhêrandar *rd* değişimli

guhêranxwaz *nd/nt* değişimci

guhêrbar *rd* değişken

guhêrbarî *m* değişkenlik

guhêrîn *l/gh* değişmek

guhêrîn xwaz *nd/nt* değişimci

guhêrker *nd/nt* değiştirici

guhêz *m* 1. aktarım 2. transfer 3.
değişim ~î (...) kirin -c aktarma
yapmak

guhêzan *m* 1. aktarma, nakletme,
nakil 2. değişim ~ kirin ak-
tarma etmek

guhêzanî *rd* aktarmalı

guhêzbar *rd* 1. aktarılabilir, nak-
ledilebilir 2. *hiq* menkul, taşınır
* malên guhêzbar taşınır mal-
lar 3. gezici, seyyar, portatif

guhêzbarî *m* 1. aktarılabilirlik,
nakledilebilirlik 2. *hiq* taşınırlık
3. gezicilik, seyyarlık, portatif-
lik

guhêzdar *rd* 1. aktarıcı, nakledici
2. iletici

guhêzer *rd* aktarıcı, aktaran

guhêzî *m* 1. aktarım, nakil 2. nak-
letme, transfer 3. değişim, deği-
şiklik 4. *rd* naklî (taşınma ile
ilgili olan)

guhêzîn *l/ngh* 1. deġişmek 2. aktarilmek, nakledilmek

guhêzîner *rd* 1. deġiştirici 2. aktarıcı, nakledici

guhêzkar *nd/nt* 1. deġiştirici 2. taşımacı, nakliyecı, nakliyatçı

guhêzkarî *m* 1. deġiştiricilik 2. taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık

guhêzok *m* 1. aktarıcı, transistor 2. taşıt 3. *rd* deġişken 4. *rd* scyyar, portatif

guhik *n* 1. kulakçık 2. solungaç

guhirandin *l/gh* deġiştirmek

guhîrîn *l/gh* deġişmek

guhîşk *m* ökçe (topuğun arka bölümü)

guhmertal *rd* kepçe kulaklı

guhnedar *rd* savsak, fütursuz, umursamaz

guhnedarî *m* savsaklık, fütursuzluk, umursamazlık

guhnedêr *rd* umursamaz, vurdumduymaz

guhok *m* kulaklık (araç)

guhpalas *rd* kepçe kulak

guhpeñeker *rd* lakayt

guhpeñekerî *m* lakaytlık

guguj *h* şakır şakır (yağmur sesi için)

gujîn *m* şakırdama (yağmur, güçlü bir biçimde yağma)

gujînî *m* şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için) **kirin** ~ şakırdamak

gul *bot/m* gül ~a **berberoj** ayçiçeği ~a **sor** kızıl (veya kırmızı) gül ~a **zer** sarı gül

gulan *m* mayıs (ay)

gulaş *sp/m* güreş ~ **girtin** güreş tutmak, güreşmek ~ **kirin** güreş tutmak, güreşmek ~a **milan** bilek güreşi ~a **milan kirin** bilek güreşi yapmak ~a **serbest** serbest güreş

gulaşgir *nd/n* güreşçi

gulat *m* topak

gulav *m* gül suyu

gulberfîn *bot/m* kar çiçeği, kardelen

gulberoj *m* ayçiçeği

guldank *m* 1. saksı 2. çiçeklik, vaz

guldeste *m* güldeste, seçki, antoloji

gule *kîm/m* 1. kurşun 2. kurşun, mermi 3. *lşk* gülle (top güllesi gibi) 4. *sp* gülle (atletizmde) ~ **avêtin** 1) kurşun atmak 2) gülle atmak ~ **barandin** kurşun yağdırmak ~ **berdan** kurşun sıkmak, atış etmek ~ **helandin** kurşun dökmek ~ **kirin** kurşunlamak ~ **lê reşandin** kurşunlamak

gulebaran *m* kurşun yağmuru, kurşunla tarama (**yek**) ~ **kirin** kurşuna dizmek

gulik *m* 1. yuvarlak püskül, ponpon 2. saçak (süslü püskül) 3. kartopu

gulistan *m* gülistan, güllük, gül bahçesi

gulî (I) *n* dal ~ **dan** dallanmak

gulî (II) *bj/m* cüzzam

guligirtî *rd* cüzzamlı
gulışk *n* saçak (giysiler için)
gulkelem *bot/m* karnabahar
gulok *m* 1. yumak 2. pazı, hamur
 topağı ~a **berfê** kartopu
gulol *m* sütlaç
gulomiçk *m* kartopu
gulomît *rd* lop * **goştê** **gulomît**
 lop *ct*
gulomîtkî *h* löp löp
gulor *m* kitle, kütle
gulp (I) *m* parlama, tutuşma sesi ~
 û **pê** **ketin** alev almak
gulp (II) *m* 1. öbek, küme, grup 2.
 ağaçlık, ağaç öbeği
gulpegulp *h* zonk zonk
gulgulp *bnr* gulpegulp
gulpik *m* gonca, tomurcuk
gulpîn *m* 1. kalp atışı sesi 2. par-
 lama sesi, tutuşup alev çıkarma
 sesi **kirin** ~ parlamak (tutuşup
 alev çıkarmak) ~a **dil** kalp atışı
 (kalp sesi için)
gulpînî *m* zonklama ~ **jê** **anîn**
 zonklatmak ~ **jê çûn** zonkla-
 mak ~ **kirin** zonklamak
gulpok *m* gonca, tomurcuk
gult *m* 1. birikinti 2. küme (tümsek
 biçimindeki yığın) ~ ~ küme
 küme
guman *m* 1. kuşku, şüphe 2. sanı,
 zan ~ **birin** (...) kuşku duymak,
 kuşkulanmak ~ **kirin** 1) kuşku-
 lanmak, şüphelenmek, şüphe
 etmek 2) sanmak, zannetmek 3)
 ummak ~ **nîn** e şüphe yok ~a
 (yekî) **tê çûn** kuşku duymak

gumanber *nd/nt* kuşkucu
gumandar *rd* kuşkulu, şüpheli ~
bûn kuşkulananmak ~ **kirin**
 kuşkulandırmak
gumanker *rd* kuşkucu, şüpheli,
 septik
gumas *m* solungaç
gumbet *m* kümbet, kubbe
gumgum *n* güğüm
gumgumok *zoo/m* kertenkele
gumik *m* parmak ucu
gumîn *m* 1. gümleme, gümbür-
 deme 2. uğuldama (beyinde,
 kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn**
 (an jî **hatin**) gümlenmek
gumîn *l/ngh* 1. gümlenmek, güm-
 bürdemek 2. uğuldamak (beyin-
 de, kulakta uğultu olmak)
gumîni *m* 1. gümbürtü 2. uğultu ~
kirin 1) gümbürdemek 2) uğul-
 damak (beyinde, kulakta uğultu
 olmak)
gumlat *m* 1. öbek, küme 2. küme
 (tümsek biçimindeki yığın) 3.
 kütle ~ ~ öbek öbek, küme
 küme ~ **bûn** kümelenmek ~
kirin kümelemek
gumlatî *rd* kütleselel
gumpifok *rd* tombul
gumreh *rd* 1. gümrah, bol, çok,
 gür, sık (su, saç, ses gibi şeyler
 için) 2. verimli 3. müreffeh ~
bûn bollaşmak, bolalmak, bolar-
 mak, gürleşmek ~ **kirin** bollat-
 mak, bollaştırmak, gürleştirmek
gumrehî *m* 1. gümrahlık, bolluk,
 sıklık, gürlük 2. gönenç, refah

gumrik *m* gümrük **ji** ~ê bexşandî
gümrükten muaf

gumrikdar *rd* gümrüklü

gumrukgir *nd/nt* gümrükçü

gun *ant/n* taşak, haya

guncan *rd* 1. uygun, münasip 2. isabetli 3. *m* uyarlık, uyum 4. bağdaşma ~ **bûn** uygun olmak ~ **dîtin** uygun bulmak (veya görmek), münasip görmek

guncandin *l/gh* 1. uyarlamak 2. uydurmak

guncandî *rd* 1. uyarlı 2. uygun, uyumlu

guncanî *m* 1. uyarlık 2. uygunluk, uyumluk

guncîn *l/ngh* uymak, uygun gelmek

gund *n* köy ~ê betlaneyê tatil köyü

gundewarî *rd* kırsal ~ **bûn** kırlaşmak

gundî *rd/nd* köylü

gundîtî *m* köylülük

gundor *n* loğ ~ **kirin** loğlamak

guneh *n* 1. günah 2. günah (sorumluluk, vebal) 3. *rd* zavallı, gariban * **ev mērik guneh e** bu adam zavallı 6. yazık * **çi guneh e** yazık ~ **kirin** günah işlemek ~ê (wî) **dî stûyê (wî) de bûn** vebali boynuna olmak ~ê **xwe pê anîn** acımak

gunehkar *rd/nt* günahkâr

gunehkarî *m* günahkârlık ~ **kirin** günahkârlık yapmak

gunek *bnr* gunok

gungilî *rd* kıvrışık ~ **bûn** kıvrılmak

gunik *ant/n* 1. taşak 2. top (kantarın topu)

gunok *bj/m* fitik (taşak fitiği)

gunokî *rd* fitiklî (taşaktan fitik olmuş olan)

gupik (I) *erd/m* 1. doruk, zirve 2. uç (bir şeyin başı, tepesi) *

gupika çiye dağın ucu

gupik (II) *ant/m* 1. topuk 2. topuk (ayakkabı topuğu) 3. om (kemiklerin yuvarlak ucu)

gupik (III) *m* gonca, tomurcuk

gupikî *rd* 1. toparlak 2. yumru (şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli) ~ **bûn** yumrulanmak, yumrulamak

gur (I) *rd* (*r* kalın okunur) 1. gür, sık (seyrek karşısı) * **porê gur** gür saç 2. harlı (harlı ateş için) 3. yoğun, fazla (iş yoğunluğu gibi) ~ **û şên** sıkça

gur (II) *zoo/n* 1. kurt * **gurê boz** bozkurt 2. *mec* kurt (bir yeri, bir şeyi iyi bilen) ~ê **kar** çok çalışkan, ha bire çalışan kimse ~ê **xwarinê** yemek düşkünü

gurahî *m* 1. gürlük, sıklık 2. yoğunluk, sıklık 3. bolluk, gür-lük ~ **pê dan** *mec* yoğunlaştırmak (iş vb. için)

gurandin *l/gh* 1. yüzmek (derisini yüzmek) 2. yüzmek (çok para istemek)

gurandox *nd/nt* yüzücü (hayvanın derisini yüzen)

gur bûn *l/ngh* 1. gürleşmek, sıklaşmak 2. harlamak, yalazlanmak (ateş için) 3. *mec* yoğunlaşmak (iş vb. için)

gure *nd/rd* Gürcü
gureistanî *nd/rd* Gürcistanlı
gurcî *nd/rd* Gürcü
gurçik *ant/m* böbrek
gurçilk *bnr* gurçik
gurdan *lşk/m* tabur
guregur *m* 1. gürlence 2. *h* gürlür, gürlül gürlül 3. *h* haldır haldır 4. *h* har har (gürültülü olarak) ~ **jê çûn** gürlüdmek ~ **kirin** 1) gürlüdmek 2) harıldamak ~ **a esman** (an **jî ewran**) gök gürlmesi (veya gürültüsü)
gurê manco *nd* umacı, karakoncolos
gurêx *n* kurt köpeği, çoban köpeği
gurêz *m* sakınma
gurêzîn *l/ng* *l/ng* sakınmak
gurg *zoo/n* kurt (yırtıcı, etçil hayvan)
gurgan *bot/m* gürgen (*Carpinus betulus*)
gurgur *h* gürlür gürlür ~ **kirin** gürlüdmek
gurgurandin *l/gh* 1. savurmak 2. fırlatmak, savurmak
gurgure *rd* 1. atasyoncu 2. iri yarı ve biçimsiz kimse
gurgurîn *l/ng* 1. savrulmak 2. fırlamak
gurijandin *l/gh* kükretmek
gurijîn *l/ng* kükremek
gurî (I) *m* alev, alaz, yalaz ~ **kirin** alevlendirmek
gurî (II) *rd* (*r* kalın okunur) 1. uyuz 2. kel, kel yağır 3. uyuzlu ~ **bûn** uyuz olmak, uyuzlaşmak ~ **kirin** uyuzlaştırmak ~ **mir bû**

gulisor (an **jî ~ mir gulizêrîn bû**) kel ölürlür sırna saçlı olur
gurîbeşk *zoo/m* porsuk
gurîlok *rd* uyuz, uyuzca
gurîn *m* gürlence, gürlüdmek ~ **a esman** gök gürlmesi (veya gürültüsü)
gurîn *l/ng* gürlüdmek, gürlüdmek ~ **jê çûn** gürlüdmek
gurînî *m* 1. gürültü, gürlüdmek 2. harıltı **kirin** ~ 1) gürlüdmek 2) gürlüdmek (dere, nehir vb. için) ~ **pê ketin** gürlüdmek, gürlüdmeye başlamak
gurîti *m* (*r* kalın okunur) 1. uyuzluk 2. kellik
gur kirin (II) *l/gh* 1. gürlüştirmek, sıklaştırmak 2. alevlendirmek, harlatmak 3. *mec* yoğunlaştırmak (iş vb. için)
gurm *m* güm
gurmandin *l/gh* 1. gümbürdetmek, gümlütmek 2. girişmek (bir şeyce başlamak veya yemeye girişmek) ~ (**yekî**) (birine) girişmek, pataklamak veya dövmek
gurmegurm *h* 1. güm güm, gümbür gümbür 2. har har (gürültülü olarak)
gurmerep *h* patır kütür, çangıl çungul
gurmering *h* langır lungur
gurmep *h* langır lungur
gurmijandin *l/gh* kükretmek
gurmijîn *l/ng* kükremek (aslan vb. için)
gurmik *m* yumruk ~ **lê xistin** yumruk vurmak

gurmist *m* yumruk

gurmîn *l/gh* gümbürdemek, gümlmek ~ **jê anîn** (an jî **birin**) gümbürdetmek, gümletmek ~ **jê cûn** gümbürdemek

gurmînî *m* gümbürtü **kirin** ~ gümbürdemek, gürlmek ~ **pê ketin** gümbürdemek, gümlmek

gurnîk *bot/m* 1. pıtrak 2. *mec/rd* sıvışık, yapışkan (kimse)

gurp *m* ateşin parlama sesi * **agir**

got gurp ateş bir anda parladı

gurpegurp *h* 1. küt küt 2. harıl harıl (ateş tutuşurken çıkan ses) ~ **a dilê** (**yekî**) **bûn** yürecği küt küt diye atmak

gurpik *m* 1. buklet, saç halkacığı, lüle 2. lüle (dürülmüş şey) 3. *m* dürmek

gurz *n* 1. gürz (ağır topuz) 2. hal-laç tokacı

gustîlk *m* yüzük ~ **kirin tiliya xwe** yüzük takmak ~ **pê ve kirin** yüzük takmak, nişan takmak (nişanlamak için) ~ **a nişanê** nişan yüzüğü

guşar *m* basınç ~ **lê kirin** basınç yapmak

gut *rd* dalgın ~ **bûn** dalgınlaşmak, dalmak (kendinden geçmek)

gutbûnî *m* dalgınlık

gutkî *rd/h* dalgınca

guvah *nd/nt* şahit, tanık ~ **ê dere-wîn** yalancı tanık (veya şahit) ~ **ê didar** görgü tanığı

guvahî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahitlik etmek ~ **kirin** şahitlik etmek, tanıklık etmek

guvandin *l/gh* öttürmek (üflemleri çalgılar için)

guvaşte *m* sıkacak (meyve ve benzeri şeyler için)

guvaştin *l/gh* sıkmak * **tirî guvaşt** üzümü sıkı

guverte *m* güverte

güvîn *l/gh* ötmek (üflemleri çalgılar için)

guzergah *m* güzergâh, uğrak

guzvan *m* yüksük

gû *n* bok, dışkı ~ **bela kirin** halt etmek ~ **kirin** sıçmak ~ **kirin navê** bok etmek ~ **xwarin** bok yemek

gûç *geo/n* aç

gûgerîn *zoo/m* mayıs böceği

gûhesin *n* cüruf

gûrî *m* evlek

gûrt *m* kökертmek, kökleme ~ **kirin** kökleme, kökünü kazımak

gûsenc *bot/m* iğde

gûstêrk *m* ateş böceği

gûşî *n* 1. salkım 2. koçan (mısır için)

gûz *bot/m* ceviz ~ **a Hindê** Hindistan cevizi

gûzan *m* ustura

gûzek *ant/m* 1. ayak bileği, bukağlık 2. pamuk kozası

gûzik *ant/m* 1. ayak bileği, bukağlık 2. *ant* göz yuvarı 3. *bot/m* koza, kozalak 4. şif, pamuk kozası, pamuk elması ~ **a çav** *ant* göz yuvarı ~ **a zengilorê** *ant* âdemelması, gırtlak çıkıntısı

gwîn *n* *m* beniz (yüz rengi)

H

h, H *m* Kürt alfabesinin onuncu harfi

ha (I) *b/g* 1. ha 2. ha, ha ... ha (neredeyse, hemen yakında) 3. *b* na, nah 4. işte (anlatılan şeye dikkat çekmek için)

hac *ol/m* hac

hacet *n* alet, araç

hacî *nd/nt* hacı

hadê *b* hadi, haydi ~ ~ hadi hadi

haf *m* 1. yukarı * **derkete hafe** yukarı çıktı 2. huzur, karşı, kat, nezt, ön

hafız *rd* 1. hafız, koruyan, esirgeyen 2. hafız (Kuran'ı bütünüyle ezbere bilen 3. *mec* âmâ (gözlere görmeyen)

hafize *m* hafıza, bellek

hah *b* hah

haha *b* hahha, hahhah

haj *bnr* hay

hakem *nd/nt* 1. hakem, yargıcı 2. *sp* hakem ~ê **kêlekê** (yan ji teniştê) *sp* yan hakem

hakemî *m* 1. hakemlik, yargıcılık 2. *sp* hakemlik

hakim *nd/nt* 1. hâkim, egemen 2. yargıç, hâkim 3. *mec* asil, soylu ~ **bûn** hâkim (veya egemen) olmak

hakimiyet *m* hâkimiyet, egemenlik

hakimî *m* 1. hâkimlik, egemenlik 2. hâkimlik, yargıcılık

hal (I) *n* 1. hal, durum 2. hal (güç, kuvvet, takat) 3. hal, hatır (durum, keyif) ~ **bi** ~ *g* 1) oysa 2) *h* gerçekte, aslında ~ **û hewal** hal hatır ~ **û malê** (**wî**) ötesi berisi ~ **û wextê** (**yekî**) li cih **bûn** hali vakti yerinde ~ **we ye** *g* hâlbuki, oysaki ~ê **hazir** hali-hazır, halihazırda

hal (II) *m* hal (pazar yeri)

hal (III) *bj/m* 1. grip, cnflüanza 2. humma 3. havale (hastalık) ~a **reş** karahumma

halan *m* 1. nara 2. şiar 3. tahrik ~ **di xwe dan** nara atmak ~ **hildan** nara atmak ~ **tê dan** kışkırtmak

halet *n* 1. alet, araç 2. karasaban ~ê **cot** karasaban

halnexweş *rd* ezgin (paraca durumu bozuk olan)

halo *rd/h* böyle

halter *m* halter

halterhilgir *nd/nt* halterci

halû *rd* kamaşmış (diş için) ~ **bûn** kamaşmak ~ **kirin** kamaştırmak

halxweş *rd* 1. sıhhatli 2. gönençli, müreffeh 3. iyi halli, varlıklı ~ **bûn** 1) onmak, salâh bulmak 2) hali vakti yerinde olmak 3) zenginleşmek

halxweşî *m* 1. sıhhati yerinde olma 2. gönenç, refah 3. varlıklık, zenginlik

hambûrger *m* hamburger

han (I) *c* 1. bu, şu (bir tür işaret zamiri) 2. bir kaç

han (II) *m* özendirme, teşvik ~ dan özendirmek, teşvik etmek

hander *nd/nt* 1. özendirici, teşvikçi 2. *rd* teşvik edici

handerî *m* özendiricilik, teşvikçilik

hanhanka *rd/h* 1. çarçabuk, alâcele 2. *h* hemencecik, şipşak 3. apar topar

hapt *m* ürküntü

haptoyî *rd* ürkek ~ bûn ürkekleşmek

har *rd* 1. azgın, kuduruk, kudurgan 2. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 3. azgın (ten ve yara için) 4. kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış) 5. keskin (içecek ve yiyecekler için) ~ û dîn kudurgan

har bûn *l/gh* 1. azmak, azgınlasmak, kudurmak 2. azmak (yara, hastalık vb. için) 3. azmak, azgınlasmak (cinsel duyguları artmak) 4. yüzlenmek, şımar-mak

harbûyî *rd* 1. azgın, kuduruk 2. kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış)

hare *m* meneviş ~ bûn menevişlenmek

harhare *rd* 1. azgın, kudurgan, çılgın 2. hırçın ~ bûn 1) azgınlasmak, kudurmak, çılgınlasmak 2) hırçınlasmak ~ kirin 1) azgınlasmak, kudurtmak, çılgınlasmak 2) hırçınlasmak

harhareî *m* 1. azgınlık, kudurganlık, çılgınlık 2. hırçınlık

harî *m* 1. azgınlık, kudurganlık, çılgınlık 2. hırçınlık 3. *bj* kuduz

harîî *m* 1. azgınlık, kudurganlık, çılgınlık 2. hırçınlık 3. kuduzluk

har kirin *l/gh* 1. azdırmak, azıtmak, azgınlasmak 2. kudurtmak

harmonî (I) *mzk/m* harmoni

harmonî (II) *m* aforoz ~ bûn aforoz edilmek ~ kirin aforoz etmek

harsim *n* koruk

hasil *rd* hasil ~ bûn hasil olmak

hasilandin *l/gh* mecbur etmek

hasilîn *l/gh* mecbur olmak

haşa *b* hâşâ

haşt bûn *bnr* aşt bûn

hatîn *m* 1. gelme, geliş 2. gelir, hâsılat

hatin *l/gh* gelmek ~ aqilê (yekî) akına gelmek ~ ba (yan jî cem)

hev birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek) ~ bîra (yekî) 1)

aklına gelmek 2) anımsamak, hatırlamak, hatırına gelmek ~

hişê (yekî) 1) aklına gelmek 2) hatırına gelmek ~ coş û xiroşê

heyecana gelmek, galeyana

gelmek ~ **coşē** galeyana gelmek
 ~ **çekirin 1)** yapılmak 2) vücuda
 getirilmek ~ **destē (yekî)** el-
 lerinden öpmek ~ **desthilatiyē**
 iktidara gelmek ~ **ew** ~ **e** geliş o
 geliş ~ **gotin 1)** söylenmek 2)
mec telâffüz edilmek ~ **îqtidarē**
 iktidara gelmek ~ **pēş 1)** önc
 gelmek 2) kalburüstüne gelmek
 (veya kalburüstü kalmak) ~
pēşberî hev karşı karşıya
 gelmek, yüzleşmek, yüz yüze
 gelmek ~ **rē** *mec* yola (veya
 tava) gelmek ~ **rû hev 1)** yan
 yana gelmek 2) yüzleşmek, yüz
 yüze gelmek ~ **rûbarî hev** yü-
 zleşmek, yüz yüze gelmek ~ **ser**
hev 1) bir araya gelmek 2)
 binişmek ~ **ser xwe** iyileşmek,
 salâh olmak ~ **serē (yekî)** başına
 gelmek ~ **serî** başa gelmek ~ **û**
çûyîn 1) geliş gidiş 2) gelir
 gider ~ **û çûyîn hev** negirtin
 açık vermek ~ **xwarē 1)** inmek
 2) inmek (yıkılmak) ~ **ziman**
 dillenmek, dile gelmek ~ **zirē**
 kıvamlanmak, kıvamına gelmek
 (toprak için)

hatin pē *l/ ngh* oluşmak, gerçek-
 leşmek

hatûcûn m 1. gidiş geliş 2. trafik,
 gidiş geliş

haveyn 1. maya, damızlık 2. *mec*
 bel, atmık, menî, sperm 3. *mec*
 döl, zürriyet, nesil, soy sop 4.
 maya (huy, yaradılış, öz) ~
girtin mayalanmak ~ **ē mast**
 çalacak

havēn bnr haveyn

havil m 1. fayda, yarar 2. çare,
 çözme, hal etme ~ **jē dîtin** -den
 fayda görmek, faydasını gör-
 mek ~ **a gelemperî** (yan jî **giştî**)
 kamu yararı

havildar rd faydalı, yararlı ~ **bûn**
 faydalı olmak, yararlı olmak,
 faydalanmak, yararlanmak ~
kirin faydalandırmak, yarar-
 landırmak

havildarî m faydalanma, yararlılık

havilî m yararlılık

havilkar nd/nt vurguncu

havilperest rd 1. faydacı, yararçı,
 yararlanmacı 2. *fel* faydacı,
 yararçıl

havîn m yaz ~ **anîn** yazı getirmek
 ~ **û zivistan** yazlı kışlı

havîne rd yazlık (giysiler için)

havînē h yazın

havîngeh m yazlık, sayfiye

havînî rd yazlık (yaz boyunca gi-
 yilen giysi vb. için)

havjî m öykünme ~ **ya xwe pē**
anîn öykünmek

havlêk m süpürge

haw m tav (demir için) ~ **bûn** tava
 gelmek, tavlınmak ~ **dan** tav
 vermek, tavlamak

hawa n 1. tarz 2. gibi * **hawayē te**
jî nabe senin gibi de olmuyor ~
jē re tune bûn sağı solu olma-
 mak

hawar m 1. imdat 2. *b* imdat
 (yettişin, kurtarın) ~ **xwestin**
 imdat istemek

hawarî *m* 1. imdada gitme 2. ta-
ziye

hawir *n* 1. çevre, etraf, dolay,
dolayı 2. ortam 3. ortalık * **li**
hawir kes nîn bû ortalıkta kim-
seler yoktu

hawirde *m* dış alım, ithalat

hawirdekar *nd/nt* ithalatçı

hawirdekarî *m* ithalatçılık

hawirdor *n* 1. çevre, etraf 2. *h*
çepçevre, çepeçevre

hawirparêz *nd/nt* çevreci

hawîd *m* hörgüç

hay *m* bilgi, haber, malûmat ~ **jê**
be! dikkat!, dikkat et! ~ **jê**
çêbûn fark etmek, farkına var-
mak ~ **jê hebe!** dikkat et! ~ **jê**
hebûn 1) bir şeyden haberi
olmak 2) dikkate almak (göz
önünde bulundurmak) 3) far-
kında olmak ~ **jê tune bûn** bir
şeyden haberi olmamak, gafil-
lik etmek ~ **ji xwe hebe** 1)
kendine mukayyet ol, kendine
dikkat et 2) kendine gel ~ **ji xwe**
hebûn tetik bulunmak (veya
tetikte bulunmak), kendine dik-
kat etmek ~ **pê xistin** bildir-
mek, haber vermek ~ **û bay** (an
ji hûy) bilgi, haber, malûmat

hay dan *l/gh* bilgi vermek, haber
vermek

haydanî *m* ultimatom

haydar *rd* 1. haberdar, haberli,
malûmatlı, bilgili 2. farkında ~
bûn bilgilenmek, haberdar ol-
mak ~ **kirin** bilgilendirmek,
haberdar etmek

haydarî *m* 1. bilgilendirme, enfor-
masyon 2. uyarı, ikaz

haydê *b* hadi, haydi, yallah ~ ~
kirin yallah etmek

hay hay *h* hayhay, baş üstüne

hayjê *rd* farkında

hayjixwe *rd* 1. kendinden haberli,
kendini bilen 2. ağır başlı, denli
3. ölçülü, temkinli 4. tetikte,
uyanık

hayjixwebûn *m* 1. kendinde ha-
berlilik, kendini bilme 2. ağır
başlılık, denlilik 3. ölçülülük,
temkinlilik 4. tetiklik, uyanıklık

hayjixwetî *m* 1. kendini bilme 2.
ağırbaşlılık, denlilik 3. ölçülü-
lük, temkinlilik 4. tetiklik, uya-
nıklık

haynejixwe *rd* temkinsiz

hazir *rd* 1. hazır, anık 2. *m* hazır-
lıklı ~ **be!** hazır ol! ~ **bûn** 1)
hazır bulunmak (veya olmak) 2)
hazırlanmak ~ **kirin** hazır et-
mek, hazırlamak ~ **xweş bin**
size (veya sizlere) ömür

hazirî *m* hazırlık ~ **kirin** hazırlık
yapmak ~ **ya (...)** **kirin** hazır-
lığını yapmak

hazirxur *bnr* hazirxwer

hazirxwer *rd* hazırcı (hazır yiyici)

he b nc * he, pelîşî! ne, yıkıldı ha!

heb (I) *n* 1. tane 2. habbe (tahıl
tanesi, üzüm tanesi) 3. tane
(bazı bitkilerin tohumu) ~ **ji**
hebê nediqetiya *h* vızır vızır

heb (II) *m* hap, tablet ~ **ên xewê**
uyku hapi

heba *nd* heba ~ **bûn** heba olmak ~
kirin heba etmek

heban, hebanok *m* dağarcık

hebandin *l/gh* 1. sevmek 2. *mec*
tapınmak, tapmak

hebe *h* olsa ~ ~ olsa olsa * **hebe**
hebe wî kiriye olsa olsa o yap-
mış ~ **tune be** varsa ... yoksa

hebek *m* 1. tane, habbe (çekirdekli
küçük meyve) 2. tane (bazı
bitkilerin tohumu) 3. tanecek 4.
çiğit (pamuk çekirdeği) ~ **ên**
gunik *ant* er bezi

hebirman *m* kurutulmuş nar tanesi
hebişîn *l/ngh* tışışmak (oburca
yemek)

hebîs *rd* 1. habîs, kötü, alçak 2.
habîs, kötücül (bazı hastalıklar
veya urlar için)

hebo hebo *h* 1. tane tane 2. teker
teker, birer birer

hebosan *bot/m* anason

hebreşk *bj/m* şarbon

hebûb *ant/m* 1. yumurta, er bezi 2.
tane, habbe (çekirdekli küçük
meyve)

hebûbik *ant/m* 1. yumurta, er bezi
2. habbe, tane

hebûn *m* 1. var olma 2. varlık,
mevcudiyet 3. varlık (zenginlik,
para, mal, mülk) 4. (birinin)
varı yoğu, var * **hemû hebûna**
xwe xerc kir bütün varını har-
cadı 5. *fel* varoluş

hebûn *l/ngh* 1. var olmak * **wî**
pere hene parası var 2. var
olmak, mevcut olmak

hebûnî *m* 1. var olma, mevcudiyet
2. servet, variyet, varlıklı olma
durumu

hebxur *nd/nt* (argo) hapçı

hebxurî *bj/m* şarbon

hece *m* hece ~ **kirin** heceleemek

hehecik, hehecok *zoo/m* kır-
langıç

hec *m* hacim

hec *mdar* *rd* hacimli

hecz *bnr* hecz

heçî (I) *h* 1. gerçi 2. gelince * **heçî**
ez bana gelince 3. her kim ki

heçko *h* 1. -e gibi, sanki 2. güya,
sözüm ona 3. g hâlbuki

hed *n* had **ji** ~ **zede** haddinden faz-
la ~ **ê xwe zanîn** haddini bilmek

hedar *m* 1. sabır 2. götürüm, ta-
hammül 3. dinginlik, sükûnet,
yatışma, sakinlik 4. huzur

hedef *m* hedef

heder *nd* heder ~ **kirin** heder
etmek

hedimandin *l/gh* 1. yıkmak 2.
çöktürmek, çökertmek 3. göm-
mek (toprakla örtmek)

hedimîn *l/ngh* 1. yıkılmak 2. çök-
mek

hedinandin *l/gh* 1. dindirmek,
sakinleştirmek, yatıştırmak 2.
uslandırmak

hedinî *rd* 1. dingin, sakin, yatışmış
2. sabretmiş olan kimse 3. us-
lanmış

hedinîn (I) *l/ngh* 1. dinmek, sakin-
leşmek, yatışmak 2. sabretmek
3. uslanmak

hedirandin *l/gh* 1. avutmak 2. sakinleştirmek, yatıştırmak, teskin etmek

hedirîn *l/ngh* 1. avunmak 2. sakinleşmek, yatışmak, teskin olmak, sükûnet bulmak 3. huzur bulmak

hediye *n* hediye, armağan ~ **dan** hediye vermek ~ **kirin** hediye etmek

hedîs *ol/m* hadis

hedîse *m* hadise, olay

hedm *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)

hedûr *m* 1. crinç, huzur 2. teskin ~ **kirin** 1) dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak 2) teskin etmek ~ **nedîtin** huzur görmemek, dirlik yüzü görmemek

hedûrandin *l/gh* 1. dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak 2. teskin etmek 3. *mec* söndürmek (tutku ve duygular için)

hedûrdar *rd* 1. dingin, sakin 2. c-riñli, huzurlu

hedûrî *m* 1. dinginlik, sakinlik 2. crinçli olma, huzurlu olma 3. *rd* teskin olmuş olan

hedûrîn *l/ngh* 1. dinmek, sakinleşmek, yatışmak 2. teskin olmak 3. sönmek (duygular için)

hefdeh *n* on yedi ~ **em** (an jî ~ **emîn**) on yedinci

hefik *ant/m* 1. yutak 2. boğaz, gırtlak

hefinandin *l/ngh* 1. küfletmek 2. koflaştırmak 3. çürütmek, yıpratma (çökmek; insan için)

hefinîn *l/ngh* 1. küflenmek 2. koflaşmak 3. çürümek, yıpranmak (çökmek; insan için)

hefk *bnr* hefik

hefnik *m* küf

hefnikî *rd* küflü ~ **bûn** küflenmek ~ **kirin** küflendirmek, küfletmek

hefriyat *m* hafriyat

hefrît *n* ifrit, dev

hefsar *n* yular ~ **dan destê** (yekî) yuları ele vermek (veya yuları kapırmak)

hefsûdank *m* çörek otu

heft *n* yedi ~ **dewêl** yedi düvel jî ~ **saliyan heta hefte** **saliyan** yediden yetmiş ~ **em** (an jî ~ **emîn**) yedinci

heftane *rd* 1. haftalık 2. *nd/m* haftalık

heftanî *rd* haftalık

heftcanî *rd* yedi canlı

hefte *m* hafta ~ **ya bê** (yan jî **were**) haftaya, gelecek haftaya ~ **ya bihurî** (**derbasbûyî** yan jî **borî**) geçen hafta

hefteheft *rd* yedişer

heftename *m* haftalık gazete (veya yayın)

hefteyî 1. haftalık 2. *nd/m* haftalık

heftê *n* yetmiş

heftî *m* hafta ~ **ya bê** (yan jî **were**) haftaya, gelecek haftaya

heftohefto *rd* yedişer

heftwîk *rd/nd* yediz

hej (I) *m* çırpı ~ **û** **pej** dal budak ~ **û** **pej** **dan** dal budak salmak

hej (II) m 1. sarsıntı 2. sallantı 3. fiz salınım, titreşim deprem, zelzele

hejan m sallantı, sarsılma

hejandin l/gh 1. sallamak 2. sarsmak, sarsalamak 3. silkmek, silkelemek (kuvvetle sarsmak) 4. depretmek, depreştirmek

hejar rd/nd 1. yoksul, fakir 2. zayıf, cılız 3. zebun (güçsüz, aciz) 4. mazlum, ezilen ~ **bûn** 1) yoksullaşmak 2) zayıflamak, cılızlaşmak 3) zebunlaşmak ~ **kirin** 1) yoksullaştırmak 2) cılızlaştırmak, zayıflatmak 3) zebunlaştırmak ~ **ketin** zayıf düşmek

hejarî m 1. yoksulluk, fakirlik, sefalet 2. zayıflık, cılızlık 3. zebunluk 4. mazlumluk

hejarok rd 1. yoksul, fakir, sefil 2. zayıf, cılız 3. zavallı, mazlum

hejarokî rd 1. yoksulca, fakirce, sefilce 2. zayıfça, cılızca 3. zavallıca

hejdeh n on sekiz ~**em** (an jî ~ **emîn**) on sekizinci

hejek m 1. sallantı 2. *psi* sarsıntı, şok 3. deprem, zelzele ~**ên** **hemtund** eş deprem

hejesor bot/m iğde

hejhej m 1. sarsıntı 2. deprem, zelzele

hejhejandin l/gh 1. sallamak 2. sarsmak, sarsalamak

hejhejikandin l/gh 1. sallamak, dingildemek 2. sarsmak, sarsalamak 3. sarkaçlamak

hejhejikîn l/gh 1. sallanmak, dingildenmek 2. sarsalanmak 3. sarkaçlanmak

hejhejîn l/gh 1. sallanmak 2. titremek, sarsalanmak

hejhejk m salıntı, sarsıntı

hejhejok (I) zoo/m yont kuşu

hejhejok (II) rd 1. salıntılı 2. sarsak 3. titrek

hejhejokî rd/h 1. salıntılı, salıntılıca 2. sarsakça 4. dingildek (oynak, dengesi bozuk) 5. titrekçe

hejhejoyî rd sarsak ~ **bûn** sarsaklaşmak

hejik (I) n çırpı ~ **mejik** (an jî **pejik**) çalı çırpı

hejik (II) m salınım

hejikandin l/gh 1. sallamak 2. sarsmak, sarsalamak 3. depreştirmek, depretmek 4. sallanmak (yürürken sallanarak yürümek)

hejikîn l/gh 1. sallanmak 2. sallanmak, sarsılmak 3. sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) 4. salınmak titreşmek 5. deprenmek, depreşmek 6. titreşmek

hejikîner rd sarsıcı

hejîn l/gh 1. sallanmak 2. sallanmak, sarsılmak, titremek (güçlü bir şekilde sarsılmak) 3. deprenmek, depreşmek 4. silkelenmek (kuvvetle sarsılmak) 5. çalkalanmak, çalkanmak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak)

hejîner rd sarsıcı

hejk *m* sarsıntı

hejmar *m* 1. sayı 2. rakam ~ **ji-martin** sayı saymak ~ **a taybet**

özel sayı ~ **ên hîmî** asal sayılar

hejmardar *rd* sayılı

hejmare *m* 1. sayı 2. rakam

hejmarî *m* 1. sayısal 2. sayım-lama, istatistik 3. *rd* istatistik, sayımsal

hejmarker *m* sayaç

hejmarkî *rd* 1. sayımsal 2. *h* sayıca, adetçe

hejmarok *m* çürkü, abaküs

hejmartin *l/gh* saymak

hejmartî *rd* sayılı (sayılmış olan)

hejmaryar *nd/nt* sayman, muha-sebeci

hejok *rd* 1. sarsıntılı 2. sarsak

hejokî *rd* 1. sarsıntılıca 2. sarsakça

hekandin *l/gh* 1. kazımak, hakket-mek 2. kazımak (derisini kazır gibi kaşımak) 3. sürtmek

heke *g* 1. cğer, ise 2. *b* şayet ~ ...

bibe *h* olsa ~ **îcab bike** gerekirse, icabında ~ **na** aksi halde, yoksa, olmazsa, sonra ~ **welê**

be böyleyse, şu halde ~ **wisan be** 1) böyleyse 2) demek ki, demek oluyor ki, şu halde

hekîm *nd/nt* 1. hekim, otacı 2. *mec* deva

hekîmî, **hekîmtî** *m* hekimlik, otacılık

hekîn *l/ngh* 1. kazınmak, hakke-dilmek 2. kazınmak 3. sürtün-mek

hektar *m* hektar

hel (I) *m* hal, çözüm ~ **bûn** hallol-mak, çözülmek ~ **kirin** hallet-mek, çözmek

hel (II) *m* 1. kırma 2. un ufak etme 3. bitirme, yiyip bitirme ~ **kirin** 1) kırmak, doğramak (odun doğramak gibi) 2) kırmak, un ufak etmek 3) *argo* bitirmek, yiyip bitirmek

hel (III) *m* deneme, yoklama, sı-nama ~ **a devê** (yekî) **kirin** ağ-zını aramak (veya yoklamak), ağ-z aramak (veya yoklamak)

hela *g* hele

hela hela *b* 1. Allah Allah!, hayret şey! 2. Allah Allah! (hücum narası) 3. gürültü patırtı

helal *rd* 1. helâl 2. *nd/nt* helâl (nikâhlı eş) 3. *rd/h* helâl (kural-lara, geleneklere uygun olarak) 4. *rd* öz, öz bc öz * **birayê min ê helal** öz kardeşim ~ **bûn** helâl olmak ~ **kirin** helâl etmek

helale *bot/m* lale

helamet (I) *n* 1. hayalet, korkuluk 2. *m* bostan korkuluğu

helamet (II) *bj/m* nezle, ingin

helametî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle olmak

helan *m* 1. erime 2. *fiz* ergime 3. çözülüş * **helana** **qesemê** bu-zun çözülüşü ~ **a hestî** kemik e-rimesi

helandin *l/gh* 1. eritmek 2. çöz-dürmek (buz vb. için) 3. *mec* e-ritmek (çok üzme, zayıflatmak) 4. *mec* asimile etmek

helandî *rd* 1. critilmiş olan 2. *rd* süzme * **hingivê helandî** süzme bal

helaq *m* helâk ~ **bûn** helâk olmak ~ **kirin** helâk etmek

helaw *m* helva ~ **a ardik** irmik helvası ~ **a arvan** un helvası ~ **a tehîne** tahin helvası

helawfiroş *nd/nt* helvacı (satan kimse)

helawkar *nd/nt* helvacı (imal eden)

helbest *m* şiir

helbestkar *nd/nt* şair

helbestkarî *m* şairlik

helbestkî *rd* 1. şiirsel, şiire özgü 2. *m* manzum

helbet *h* elbet, elbette

helboq *m* ilmik ~ **kirin** ilmikle-mek

helboqe *m* ilik

hele (I) *g* hele, özellikle, hiç ol-masa

hele (II) *m* 1. hata, yanlış, yanlışlık, yanlış 2. *fel* yanlış, hata

hele (III) *m* safari (toplu olarak ava çıkma)

helecan *m* helecan, yürek çarpın-tısı (veya çırpıntısı)

helekel *m* hararet * **helekela axê** toprağın harareti

helepel (I) *bj/m* 1. yüksek ateş 2. hararet ~ **a canê (yekî) zêde bûn** hararet basmak ~ **a canê (yekî) danandin** hararet kes-mek (veya söndürmek)

helepel (II) *h* tıknefes ~ **pê ketin** soluk soluğa kalmak

heletî *m* yanlışlık

helf *m* posa

helhelî bûn *l/gh* un ufak (veya tuzla buz) olmak

helhelî kirin *l/gh* un ufak (veya tuzla buz) etmek

helhelk *m* 1. işin esası, gerçeği 2. evire çevire, fena halde dövmek ~ **a dilê (yekî) danê** (birini) evire çevire dövmek ~ **a (yekî) derxistin** (birinin) cemaziyelevvelini bilmek

helhel kirin *l/gh* un ufak etmek

helhelok *bot/m* kızılıcık

helik *m* esas (bir şeyin doğrusu) * **helika meseleyê** meselenin esası

helikandin *l/gh* soluklandırmak

helikîn *l/gh* soluklanmak, so-lumak

helikînî *m* 1. soluyuş 2. ıklama, ıkıntı ~ **pê ketin** ıklamak

helisandin *l/gh* 1. helmelemek (aşırı pişirme sonucu yemek merhem gibi olmak) 2. ezmek (meyve ve sebzeler için)

helisî *rd* 1. helmeli 2. ezik (sebze ve meyveler için)

helisîn *l/gh* 1. helmelenmek 2. eprirmek (sebze ve meyve için, çok olgunlaşmak) 3. ezilmek (meyve ve sebzeler için)

heliyan *m* 1. crime 2. crim crim, crime

heliz *m* kıvam, bir şeyin tam vakti * **îro heliza cot e** bugün tam çift vakti

helizandin *l/gh* kıvamına getirmek

helizîn *l/ngħ* 1. kıvamına gelmek

2. cprirmek

helîl *m* 1. bulamaç 2. köfter

helîkopter *lşk/m* helikopter

helîlik *m* bulamaç, muhallebi

helîn *l/ngħ* 1. crirmek 2. çözülmek

3. *mec* asimile olmak

helînek *kîm/m* criyik

helîner *kîm rd/nd* criten, critici

helîse *m* 1. keşkek 2. helme 3. püre

helkehelk *m* 1. soluma 2. *h* soluk soluğa, nefes nefese 3. *m* ıklama, ıklaya ıklaya ~ **bi ber** (**yekî**) **ketin** nefes nefese kalmak ~ **jê çûn** solumak ~ **kirin** solunmak ~ **pê ketin** 1) nefes nefese kalmak, soluk soluğa kalmak 2) ıklamak

hel kirin (I) *l/gh* 1. kırmak, un ufak etmek, tuzla buz etmek 2. kırmak 3. doğramak * **êzing hel kirin** odunları doğradı

hel kirin (II) *l/gh* halletmek, çözmek

hel kirin (III) *l/gh* 1. haklamak, göçürmek, yiyip bitirmek 2. silip süpürmek, (bütünüyle içmek veya yemek)

helm *m* 1. solunum 2. nefes sıcaklığı ve buharı

helmet *m* kampanya

helmetkar *nd/nt* kampanyacı

helmêjk *m* sifon

helmijandin *l/gh* solutmak

helmijîn *l/ngħ* solumak, teneffüs etmek

helo *zoo/n* kartal

heloq *ant/n* bademcik

helqe *m* halka

helqebaz *nd/nt* hokkabaz

helwest *m* 1. tavır, tutum 2. tutum, davranış, duruş ~ **girtin** (an **jî stendin**) tavır almak (veya takınmak), tutum takınmak ~ **wergirtin** tutum takınmak, tavır almak

helwestdar *rd* tavırlı, tavır sahibi

helwestgir *nd/nt* tavırlı, tavır alıcı, tavır sahibi

hem (I) *g/h* 1. hem 2. hem (hem ... hem biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlemek, pekiştirmek, birlikte olmak veya karşıtlık anlamıyla bağlar) * **hem digiriya hem jî stêrkên xwe paqij dikirin** hem ağlıyor hem de gözyaşlarını siliyordu ~ **diz** (e) ~ **topiz** (e) hem suçlu hem güçlü ~ **ji dêrê bûn hem ji mizgeftê** iki cami arasında kalmış beynamaza dönmek ~ **jî hem de ~ jî çawan** hem de nasıl ~ **ziyaret ~ hincet** (an **jî ticaret**) hem ziyaret hem ticaret

hem (II) *nd* 1. ham (çocuk dilinde yemek yeme) 2. hap (çocuk dilinde yutma sesi) ~ **kirin** 1) ham etmek 2) hap yapmak, yemek, yutmak

hema *g/h* 1. hemen, aşağı yukarı 2. hemen, hemenccik, çarçabuk, derhal 3. şöyle (aşağı yukarı, o yolda) 4. ha birc 5.

öylesine 6. yeter ki 7. ama, amma, lakin 8. gibi, o anda, tam o sırada 9. ne * **hema wî got çi, bila wisan be** ne dediyse öyle olsun 10. hiç değilse (veya olmazsa), bir de ~ **a niha** şimdiden tezi yok ~ **bêwext** sıralı sırasız ~ **bila** varsin * **hema bila bibêje** varsin söyleyin ~ **çawan lê hato** sırasına göre ~ **di germê de** sıcaklığına ~ **di navê de** orta şekerli ~ **di ser re** üstünkörü ~ ~ 1) adeta, neredeyse 2) *mec* bıçak sırtı ~ **her gav** ikide bir ~ **her tim** ikide bir ~ **jixwe** öylesine ~ **li cihekî** herhangi bir yere ~ **li derekê** herhangi bir yerde ~ **li her cihî** şuradan buradan ~ **li wê h** oracıkta ~ **li wê derê h** oracıkta ~ **mabû** neredeyse, ramak (kalmıştı) ~ **man** ramak kalmak ~ **maye** *mec* bıçaksırtı ~ **mûyek man** kıl payı kalmak ~ **tişte** herhangi bir şey ~ **wisan**, şöylesine, öylesine, şöyle bir ~ **wisan çavek avêtinê** (yan jî **lê gerandin**) şöyle bir bakmak (veya göz atmak) ~ **yek jê** herhangi biri (veya birisi) ~ **yek ji wan** herhangi biri (veya birisi)

hemaheng *rd* uyumdaş, uyumlu

hemal *n* hamal, yükçü ~ **û memal** hamal cemal

hemalî, hemaltî *m* hamallık ~ **ya (karekî) kirin** (bir işin) hamallığını etmek (veya yapmak)

hemam *m* hamam ~ **kirin** yıkamak, banyo etmek ~ **a jinan** kadınlar hamamı * **eynî hemam e** fırın gibi (çok sıcak yer)

hemamok *m* banyo

heman (I) *rd* 1. aynı, özdeş 2. *nd* tıpkı (**bi**) ~ **devî bûn** aynı ağzı kullanmak

heman (II) *h* 1. hemen, hemencecik, çabucak 2. acilen ~ ~ hemen hemen (aşağı yukarı, tam değilse bile ona yakın)

hemanî *m* aynılık, özdeşlik

hembajarî *nd/nt* hemşeri

hember *nd* 1. karşı, ön (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin önü) 2. karşı (yol, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı) 3. karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) * **keçên taxa hember** karşı mahallenin kızları 4. karşı, mukabil (karşılık olarak) 5. *rd* karşı, karşıt, muhalif, zıt 6. *nd/nt* hasım, karşıt 7. *nd/nt* rakip, alçyhtar

hembererek *rd* yöndeş

hemberî *m* 1. karşılık 2. karşıtlık, muhaliflik 3. rakiplik, alçyhtarlık 4. rekabet, yarışma 5. karşılaştırma, kıyas ~ **hev kirin** karşılaştırmak, mukayese etmek ~ **jê kirin** (birini) rakip görmek ~ **kirin** 1) rekabet etmek 2) *mec* yarış etmek

hemberîdan *m* misilleme, karşılık verme

hemberî dan *l/gh* misillemek, karşılık vermek

hemberîti *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. hasımlık
hembēz *m* kucak ~ **kirin** kucaklamak
hemcins *rd* hemcins, türdeş
hemcinsbaz *rd/nt* eşcinsel, homoseksüel
hemcinsbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik
hemcure *rd* hemcins, türdeş
hemçax *rd* 1. çağdaş 2. yaşıt
hemd *n* 1. hamt 2. istenç ~ **kirin** hamt etmek
hemdem *rd* çağdaş
hemdemî *m* çağdaşlık ~ **bûn** çağdaşlaşmak ~ **kirin** çağdaşlaştırmak
hemdeng *rd* sesteş, eş sesli
hemdirûvî *m* benzeşim
hemdî *rd* ihtiyarî, isteğe bağlı
hemen *h* 1. hemen, anında, derhal, şıp diye 2. bu günden tezi yok, vakit kaybetmeden 3. alır almaz ~ ~ 1) hemen hemen 2) şöyle böyle
hemfikir *rd* 1. hemfikir, düşüncesiz 2. oydaş ~ **bûn** hemfikir olmak, uyusmak
hemhêl *rd* yöndeş
hemin *g/h* madem ~ **gotin hatiye** serê sırası gelmişken ~ **keysa me ketiyê** sırası gelmişken ~ **ku** mademki
hemîle *rd* hamile, gebe ~ **man** gebe kalmak
hemîletî *m* hamilelik, gebelik
hemjî *rd* akran, yaşıt

hemjîn *nd/nt* eş, hayat arkadaşı (karı kocadan her biri)
hemjînî *m* hayat arkadaşlığı
hemkar *nd/nt* 1. iş arkadaşı, koldaş 2. partner 3. meslektaş
hemkûf *rd* denk, eş, eşit ~ **ê hev bûn** 1) (birbirine) denk olmak, eş olmak 2. (birbirine) uyuşmak, yakışmak
hemle *m* hamle, atılım, atak ~ **kirin** hamle yapmak, atılım yapmak
hemleker *rd/nt* hamlecî, atılımcı
hemmehne *rd* anlamdaş, eşanlamlı, sinonim
hemmengî *nd/nt* ülküdaş
hemnav *rd/n* adaş
hemnîjad *nd/rd* ırktaş, soydaş
hemnîjadî *m* soydaşlık
hemol *nd/nt* dindaş
hemolî *m* dindaşlık ~ **bûn** dindaş olmak
hempa *nd/nt* 1. ayaktaş 2. arkadaş 3. denk, eşdeğer (uygun, nitelik bakımında eşit)
hempatî *m* 1. ayaktaşlık 2. arkadaşlık 3. denklik, eşdeğerlik
hempay *rd/nd* paydaş
hempeyman *rd* bağlaşıklık, müttefik
hempeymanî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hempeywir *rd* görevdeş
hempeywirî *m* görevdeşlik
hempîşe *nd/nt* meslektaş
hemraman *rd* 1. düşüncesiz, hemfikir 2. oydaş
hemramanî *m* 1. düşüncesizlik, hemfikirlik 2. oydaşlık

hemraz *nd/nt* sırdaş
hemrazî *m* sırdaşlık
hemrê *nd/nt* yoldaş
hemrêfî *m* yoldaşlık
hemsal *nd/nt* akran, yaşıt, öğür
hemsir *nd/nt* sırdaş
hemsî *zoo/m* hamsi
hemsînor *rd* sınırdaş
hemsûc *rd* suç ortağı
hemşehrî *nd/nt* hemşeri
hemşehrîfî *m* hemşerilik
hemşîre *bj/m* 1. hemşire 2. *rd* hemşire (aynı memeden süt emmiş olanlar)
hemta *n* 1. eşit, denk, eş değer, denктаş, denктаş 2. çap (değer) 3. taydaş
hemtayî *m* denklik, eşdeğerlik
hemtixûb *rd* sınırdaş
hemû *nd/h* 1. hep, bütün, tüm 2. hep (daima, sürekli) 4. hep, hepsi, tümü ~ **bi hev re** hep beraber
hemûçk *c* 1. cümlesi, hepsi 2. *nd/h* hep, bütün, tüm
hemwate *rd* anlamdaş, eşanlamlı, sinonim
hemwelatî *nd/nt* yurttaş
hemwelatîbûn *m* yurttaşlık
hemzayend *rd* hemsins
hemzayendbaz *rd/nt* eşcinsel, homoseksüel
hemzayendbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik
henap *bot/m* çiğde
henase *m* soluk, nefes ~ **dan** soluk vermek, nefes vermek ~ **girtin** soluk almak ~ **stendin** nefes almak

henasedar *rd* nefesli
henaseteng *rd* nefes darlığı olan
henasetengî *bj/m* nefes darlığı
hendaze *m* 1. endaze (65 santimlik ölçü) 2. hendese, geometri 3. *mec* ölçü (aşırı olmama, ılımlı) 4. *mec/rd* titiz 5. *rd* sakıntılı
hendazetî *m* 1. ölçülülük, ılımlılık, itidal 2. ihtiyat, sakınma, sakıntı 3. titizlik
hendef *erd/m* uçurum
henek *m* şaka ~ **kirin** şaka etmek (veya yapmak) ~ **menek** şaka maka
heneka *h* şakadan
henekbaz *rd* şakacı
henekker *rd* şakacı
henekoyî *rd* şakacı
henekoyîfî *m* şakacılık
heng (I) *m* 1. zaman 2. form (tam zamanında olan) * **tam di heng** **xwe de ye** tam formunda
heng (II) *lşk/m* alay
heng (III) *zoo/m* arı, bal arısı
heng (IV) *m* 1. eğlence, eğlenti, âlem ~ **çekirin** eğlence yapmak ~ **kirin** eğlenmek ~ **û bezm kirin** âlem yapmak
hengame *m* hengame, gürültü, şamata
hengdar *rd* eğlenceli, şenlikli
hengker *nd/nt* eğlendirici
henîfe *m* musluk
henîfî *nd/rd* Hanefî
henîfîfî *m* Hanefîlik (mezhep)
henûn *rd* 1. şefkatli 2. mülâyim 3. cana yakın, sempatik

henûnî, henûntî *m* 1. şefkatlilik 2. mülâyimlik 3. cana yakınlık, sempatiklik

henûnok *rd* 1. şefkatli 2. mülâyim, mülâyimce

henûnokî *rd* 1. şefkatlice 2. mülâyimce

hepîsandin *l/gh* hapsetmek

hepîsîn *l/ng* hapsolmak

hepîsxane *m* hapishane, mah-pushane

hepîşandin *l/gh* 1. doldurmak 2. atıştırmak 3. tıktırmak (iyice çiğnemedenden yemek)

heps *m* 1. hapis 2. hapis, hapis-hane ~ **bûn** hapsolmak ~ **kirin** hapsetmek ~ **razan** (an **jî kişandin**) hapis yatmak

hepsî *rd/nd* 1. mahpus, tutuklu 2. *mec/rd* kabız ~ **bûn** kabız olmak

hepsîti *m* 1. mahpusluk 2. kabızlık

Heq *n* Hak (Allah'ın adlarından biri)

heq *n* 1. hak 2. hak (pay) 3. hak, ücret 4. harçlık, masraf * **heqê rê bidin bes e** yol harçlığı verin yeter 5. *rd* öz (kan bağı ile bağlı, üvey olmayan) * **birayê min ê heq** öz kardeşim ~ **bi dest xistin** hak kazanmak ~ **dan** hak vermek ~ **kirin** hak etmek ~ **xwarin** hak yemek ~ **ê daneriyê** (yan **jî telîfê**) telif hakkı ~ **ê evdan** kul hakkı ~ **ê têketinê** giriş ücreti ~ **ên mirovan** (an **jî insanan**) insan hakları

heqane *h* hakça, âdilane

heqanet *h* hakikaten

heqaniyet *m* hakkaniyet

heqaret *m* hakaret ~ **kirin** hakaret etmek

heqdar *rd* haklı

heqdest *n* el emeği, ücret

heqeten *h* gerçek, sahi

heqî *m* 1. hak, adalet 2. hak (dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk) 3. haklılık, hakikat, doğruluk 4. hakkaniyet

heqîb *m* heybe

heqîqet *m* hakikat, realite

heqîqî *rd* 1. hakiki, gerçek 2. öz be öz

heqlebaz *nd/nt* üçkâğıtçı

heqnexweş *nd/rd* batakcı (borcuna sadık olmayan)

heqrê *m* yol parası, harcırah

her *rd* her ~ **bijî** *b* yaşa, bravo ~ **bijîn** *b* yaşasın ~ **car** her defa ~ **çendî** (ku) her ne kadar ~ **çi** her ne ~ **çi be** her neyse ~ **çi çax** (an **jî dem**) her ne zaman ~ **çi jî bibe** ne olursa olsun ~ **çi qas** her ne kadar, gerçi ~ **çi qas çû** gitgide, gittikçe ~ **dem** her zaman ~ **du** her iki ~ **gav** her an ~ **hal** her hâlde ~ **hebî** (an **jî bijî**) var ol ~ **kes** herkes ~ **kî** her kim ~ **ku çû** gittikçe, giderek ~ **ku diçe** gitgide ~ **li ku** her nerede (veya nereye) ~ **roj** her gün ~ **şev** her gece ~ **tim** daima, sürekli ~ **tişt** her şey ~ **wekî** *din* (hwd.) *h* vesaire, ve diğerleri ~

wiha bununla beraber (veya birlikte) ~ **yek** her bir ~ **yek jê** her biri ~ **zeman** her zaman
heram *rd* haram ~ **be** haram olsun ~ **kirin** haram etmek
heramî *nd/nt* harami
heramonî *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek
heramoyî *rd* aforozlu
heramsî *m* mızıkçılık, oyunbozanlık ~ **kirin** mızıkçılık yapmak, mızıkklanmak
heramsîker *nd/rd* mızıkçı, oyunbozan
heramsîtî *m* oyunbozancılık,
heramxur *nd/nt* harami (haram yiyen kimse)
heramxwer *bnr* heramxur
heramzade *nd/nt* haramzade
heraret *m* hararet
heras *m* devriye
herb *m* harp, savaş
herbilandin *l/gh* 1. dolatmak, dolandırmak (dolaştırmak) 2. sarmak
herbilîn *l/gh* 1. dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) 2. sarılmak 3. çapaşmak
herbiye *m* harbiye
herbî *rd* harbi, doğru
herçî *nd* 1. her kim ki 2. hele, bir kere, ben şahsen
here *b* git!
herekat *m* harekât, operasyon
hereket *m* hareket ~ **kirin** hareket etmek
herem *m* harem (saraylarda)

heremgeh *m* haremlik
heremseray *m* haremlik
hereşe *m* tehdit ~ **kirin** tehdit etmek
herê *h* evet ~ **kirin** 1) onaylamak 2) söz kesmek
herêm *m* bölge ~ **a beâlî** tarafsız bölge ~ **a bêleşker** askersiz bölge ~ **a cihnişinê** yerleşim bölgesi ~ **a çolterî** kırsal alan ~ **a erdhejê** (yan jî **hejekê**) deprem bölgesi ~ **a gundewarî** kırsal alan ~ **a hîlbijartinê** seçim çevresi ~ **a jî firînê re qedexekirî** uçuşa yasak bölge ~ **a neftê** (yan jî **petrolê**) petrol bölgesi ~ **a pîlot** pilot bölge ~ **a qedex** yasak bölge ~ **a qedexekirî** yasaklı bölge ~ **a rewşa neasayî** olağanüstü hâl bölgesi
herêmgir *nd/nt* bölgeci
herêmî *rd* bölgesel ~ **kirin** bölgeselleştirmek
herêmîtî bölgesellik
herêmkî bölgesel, bölgeselce
herêmparêz *rd/nd* bölgeci
herêna *m* 1. ikirciklik, kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) 2. belirsizlik 3. *man* ikilem
herênatî *m* ikirciklik, ikircik, tereddüt
herênayî *m* ikirciklik, ikircik, tereddüt
herf *m* harf ~ **a girdek** büyük harf ~ **a hûrdek** küçük harf ~ **ên latînî** Latin harfleri
herhal *h* 1. her hâlde, kesinlikle 2. elbet, elbette

herifan m 1. yıkım 2. yıkma, kırıp dökme 3. çökme, çöküntü

herifandin l/gh 1. yıkmak 2. çöktürmek, göçertmek, göçürmek 3. yıkmak, kırıp dökme, tahrip etmek 4. yıkmak (birini yere düşürmek)

herifî rd 1. yıkık 2. çökkün

herifin l/gh 1. yıkılmak 2. çökmek, göçmek 3. yığılmak (düşmek) 4. çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) 5. yığılıp kalmak

herifin bnr herifandin

herik (I) b (r kalın okunur) vay be

herik (II) m akım, cereyan

herikan m akım, cereyan ~a e-
lektrîkê (an jî karebayê) c-
lektrik akımı

herikandin l/gh akıtmak

herikbar rd 1. akıcı, akışkan (akma özeliği olan) 2. wj akıcı, kıvrak * **vegotineke herikbar** kıvrak bir anlatım

herikbarî m akıcılık, kıvraklık

herikdar rd akımlı, cereyanlı

herikîn l/gh akmak

herikok rd akıcı, akışkan

herikoyî rd 1. akıcı, akan 2. fiz akışkan ~ **bûn** akışkanlaşmak

herimandin l/gh 1. berbat etmek (veya cylemek) 2. batırmak (kirlletmek)

herimî rd 1. berbat olmuş olan 2. batık, batmış, kirlenmiş olan ~

terimî berbat, batık

herimîn l/gh 1. berbat olmak 2. batmak (kirlenmek)

herin (I) l/gh gitmek (çûn, fi-
llinin kuralsız hali; emir kipi,
şimdiki zaman ve gelecek
zaman gibi hallerde kullanılır)

herin (II) b gidin ~ **bibêjin** varın
söyleyin, gidin söyleyin

herisan m hazım, sindirme

herisandin l/gh hazmetmek, sin-
dirmek,

herişan m tahriş

herişandin (I) l/gh 1. sıyırmak 2.
tahriş etmek 3. yıkmak 4. ufala-
mak, dağıtmak 5. ezmek

herişandin (II) l/gh 1. kışkırtmak
2. çıkışmak

herişîn (I) l/gh 1. sıyrılmak 2.
tahriş olmak 3. yıkılmak 4. ufa-
lanmak, dağılmak 5. ezilmek
* **piyê wê herişîye** ayağı ezilmiş

herişîn (II) l/gh 1. kışkırtılmak 2.
çıkışmak ~ **hev** itişip kakışmak

herivandin bnr herifandin

herî (I) m çamur ~ya **zeliqok** özlü
çamur

herî (II) h en (başına geldiği sıfat-
ların en üstün derecede olduğu-
nu gösterir) * **herî dawî** en son ~
biçûk en küçük ~ **bilind** en yük-
sek ~ **dawî** en son ~ **dereng** en
geç ~ **giring 1**) en önemli 2) can
alıcı ~ **hindik 1**) en az 2) asgarî
~ **kêm 1**) en düşük 2) en aşağı ~
mezin en büyük ~ **xerab** (an jî
bed) en kötü ~ **xweşik** en güzel
~ **zêde 1**) en fazla 2) en fazla, en
çok, çok çok, bilemedin (veya
bilemediniz) ~ **zû 1**) en erken 2)
en erken, ancak

herîparêz *m* çamurluk (araba çamurluğu)

herk *m* 1. akım, akış 2. akıntı 3. akım, cereyan ~a **elektrikê** elektrik akımı

herkdar *rd* akıntılı

herkoyî *bnr* herikoyî

hers *m* hazım, sindirim

herwe *rd/h* bedava, beleş

herwexwaz *nd/nt* bedavacı, beleşçi

herzekar *rd* baliğ, buluğ, ergin

herzing *m* hıçkırık

hesa *n* pay, hisse ~yê **karê** kâr hissesi

hesab *n* hesap ~bûn hesaplanmak ~bi **hev re dîtîn** 1) hesaplaşmak 2) *mec* ödeşmek ~dan hesap vermek ~**derxistin** hesap çıkarmak ~**girtin** hesap tutmak ~**jî hev pirsîn** hesaplaşmak ~**vekirin** hesap açmak ~**ê bankayê** banka hesabı ~**ê bîwade** vadesiz hesap (veya mevduat) ~**ê mawedar** (an **jî biwade**) vadeli hesap (veya mevduat)

hesabdâr *rd* 1. hesaplı 2. *nd/nt* sayman

hesabdarî *m* saymanlık

hesabgir *nd/nt* sayman, muhasip

hesabgirî *m* saymanlık, muhasebe

hesabkar *rd* hesaplayıcı

hesab kirin *l/gh* 1. hesaplamak, hesap etmek 2. saymak * **qey tu yên berê hesab nakî?** daha öncekileri saymıyor musun?

hesabzan *nd/nt* hesap uzmanı

hesadar *rd* hisseli, hissedar

hesar *m* hisar, kale

hesas *rd* hassas ~ **bûn** 1) hassaslaşmak 2) *mec* hassaslaşmak, nazikleşmek ~ **kirin** hassaslaştırmak, duyarlılaştırmak

hesasî *rd/nt* hassasiyet

hesêbanî *h* faraza, farz et ki, tut ki

hesêbankî *h* faraza, farz et ki

hesêbgir *bnr* hesabgir

hesibandin *l/gh* 1. hesaplamak, hesap etmek 2. saymak

hesibîn *l/ngh* 1. hesaplanmak 2. sayılmak

hesidandin *l/gh* kıskandırmak

hesidîn *l/ngh* kıskanmak

hesikandin *l/gh* 1. bulamak, bellemek 2. bulaştırmak, sıvaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak)

hesikîn *l/ngh* 1. belenmek, bulanmak 2. bulaşmak, sıvaşmak, sıvışmak

hesikoyî *rd* sıvışık

hesilandin *l/gh* 1. imrendirmek 2. muhtaç etmek

hesilîn *l/ngh* 1. imrenmek 2. muhtaç olmak

hesin *n* demir ~ **bi germî** (yan **jî nermî**) **ditewe** demir tavında dövülür

hesinger *nd/nt* demirci

hesinkar *nd/nt* demirci

hesinkarî *m* demircilik

hesirandin *l/gh* 1. ezmek 2. sıkırmak

hesirîn /l/gh 1. ezilmek 2. sıkılmak (üzüm sıkılması gibi)

hesîne *m* 1. dinleme, istirahat 2. dinlence ~ **bûn** dinlenmek ~ **kirin** istirahat etmek

hesîr *m* hasır

hesk *m* kepçe ~a **hemû giraran** her şeyce maydanoz

hesp *zoo/n* 1. at 2. at (satrançta) ~ **rewiqandin** at koşturmak **li** ~ **siwar bûn** ata binmek ~**ê belek** alaca at ~**ê beş** akıtmalı at ~**ê boz kîrat** ~**ê çal** akıtmalı at ~**ê çeleng** çevik at ~**ê fal** (an jî **fehl**) aygır, damızlık at, tohumluk at, döl atı ~**ê kihêl** 1) deve döşlü (karnı içeriye çekik at) 2) kestane dorusu ~**ê kumeyt** (an jî **kumêt**) doru at ~**ê qemer** yağız at ~**ê qule** donu yeşile çalan at ~**ê reşboz** donu siyah ve kır olan at ~**ê sorboz** demir kîrat ~ **şê** doru at

hespê avî *nd* su aygırı

hespik *n* 1. atcık 2. atlıkarınca

hespûn *m* sünger

hesret *m* hasret, özlem ~ **kişandin** hasret çekmek ~a (...) **kirin** hasretini çekmek, özlem duy-mak

hesretkêş *rd* hasretli, hasret çeken

hest *n* duygu, his ~ **kirin** hissetmek, sezmek ~ **pê kirin** 1) duyumsamak, hissetmek 2) sezinlemek, sezinmek, sezmek ~ **pê re çêbûn** duygu uyanmak ~ **pê re çekirin** duygu uyandır-

mak ~ **û best** his ve duygu ~ **û nest** his ve duygu ~**ê nazik** ince duygu ~**ê şeşemîn** altıncı his ~**ên jî dil û can** içten duygular ~**ên (yekî)** livandin duygularını okşamak ~**ên (yekî)** **rabûn** duygulanmak ~**ên (yekî)** **şiyar kirin** duygularını okşamak

hestdar *rd* duygulu

hestdarî *m* duygululuk

heste *n* çakmak * **tu dikarî heste-yê xwe bidî?** çakmağını verebilir misin?

hestewar *rd* duygusal

hestewarî *m* duygusallık

hestewer *rd* 1. duygusal 2. du-yarlı, hassas ~ **bûn** 1) duygusallaşmak 2) duyarlılaşmak ~ **kirin** 1) duygusallaştırmak 2) duyarlılaştırmak

hestewerî *m* 1. duygusallık 2. du-yarlılık, hassasiyet

hestgerm *rd* duygulu, duygun, hisli, içli (çabuk duygulanan) ~ **bûn** duygulanmak, hislenmek, içlenmek

hestgermî *m* duygulanım, duygulanma, duygululuk, içlilik

hestî (I) *rd* hissi

hestî (II) *n* kemik ~**yê boçikê** kuyruk kemiği ~**yê gir** omaca ~**yê hêtê** (yan jî **ran**) *ant/nd* uyluk kemiği ~**yê hinarikê** elmacık kemiği ~**yê kemaxê** *ant/nd* oma ~**yê kilêjiyê** kuyruk sokumu kemiği ~**yê kodikê** *ant* leğen kemiği ~**yê kortîxê** sağrı

kemiği ~yê qarçikê kuyruk sokumu kemiği ~yê qorikê ant/nd oma ~yê piştê bel kemiği ~yê ran ant/nd uyluk kemiği
hestkuji *m* anestezi
hestnazik *rd* ince duygulu
hesttenik *rd* ince duygulu
hestyar *rd* 1. duygulu, duygun 2. duyarlı, hassas ~ bûn duyarlılaşmak, hassaslaşmak ~ kirin duyarlılaştırmak, hassaslaştırmak
hestyarî *m* 1. duygululuk, duygunluk 2. duyarlılık, hassaslık
hestyarîtî *m* 1. duygululuk 2. fel/psi duyumculuk, sansüalizm
hestyarkî *rd/h* 1. duyguluca 2. duyarlıca, hassasça
hesûd *rd/nt* kıskanç ~ bûn kıskanç olmak
hesûdî *m* kıskançlık, çekememezlik
heşa *b* hâşâ
heşan *m* dolgu ~ çekirin dolgu yapmak
heşandin *l/gh* 1. doldurmak (pathican, biber, bumbar gibi şeyleri doldurmak) 2. tika basa doldurmak, tıkindırmak 3. sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak)
heşandî *rd* 1. dolma * roviyê heşandî bumbar dolması 2. sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma)
heşankirî *rd* dolgulu
heşare *m* haşere

heşaş *rd* 1. azgın 2. çapkın, arsız, kart zampara 3. toy * xortê heşaş toy delikanlı
heşaşî *m* 1. azgınlık 2. çapkınlık, arsızlık 3. toyluk
heşer *rd* azgın (cinsel olarak)
heşerî *rd* azgım, azgınca ~ bûn azmak
heşefk *m* silinti
heşidandin *l/gh* konuşlandırmak
heşidîn *l/ngh* konuşlanmak
heşifandin *l/gh* silikleştirmek
heşifandî *rd* silik * nivîsa heşifî silik yazı
heşifî *rd* silik
heşifîn *l/ngh* silikleşmek, silinmek (yazı vb. şeyler için)
heşifîtî *m* siliklik
heşikandin *l/gh* sürtmek
heşikîn *l/ngh* sürtünmek
heşirandin *l/gh* sığıştırmak, sıkıştırmak (dar bir yere sığdırmak)
heşirîn *l/ngh* sığışmak, sıkışmak (dar bir yere zorla sığmak)
heşîn *m* dolma (yemeği) * heşîna îsotan biber dolması
heşîn *l/ngh* 1. dolmak 2. sokuşturmak (dar bir yere sokulmak)
heşîne *m* dolma (yemeği)
heşîş *bot/m* haşhaş
heşm *m* kayırma
heşmet *bnr* hişmet
heşt *nd/rd* sekiz ~em (an ji ~emîn) sekizinci
heştê *nd/rd* seksen
heştgoşe *mat/m* sekizgen
heştkenar *mat/m* sekizgen

heştpe *zoo/m* ahtapot

het *nd/nt* abla

heta *g* 1. hatta 2. *h* ta ki 3. *d* dek, doğın, kadar * **heta vir** buraya doğın ~ **bi hetayê** ilelebet, sürgit, sonsuza dek, ebediyen ~ **ci-hekî** bir yere kadar ~ **çendan?** kaçta kadar? ~ **dawiyê** sonuna kadar ~ **dinya xweş** ava be dünyaya durdukça ~ **emrê** (yekî) hebe ömür boyu ~ **êvarê** akşama kadar ~ **gewriyê** boğazına kadar ~ **hetayê** *h* ebediyen ~ **jê hatin** gücü yetene kadar ~ **niha** şimdiye kadar (veya şimdiye dek) ~ **qirikê** boğazına kadar ~ **roja qiyametê** kıyamete kadar ~ **(yek) sax** be ömür boyu ~ **tu bi-bêjî** son derece ~ **vê gavê** şimdiye kadar (veya şimdiye dek)

hetanî *bnr* heta

hetav *ast/m* Güneş

hetek *rd* şirret, çirkef, edepsiz

hetekî *m* şirretlik ~ **bûn** şirretleşmek ~ **kirin** şirretlik etmek

hetektî *m* 1. şirretlik, çirkeflik, edepsizlik 2. rezalet

heter *m* ısrar ~ **kirin** ısrar etmek

heterdar *rd* ısrarlı

heterker *rd* ısrarcı

hetik *nd/nt* şirret, edepsiz, çirkef ~ **a (yekî) anîn** (birini) rezil etmek

hetikandin *l/gh* 1. rezil etmek 2. berbat etmek 3. batırmak (kirlenmek)

hetiket *m* rezillik, rezalet

hetiketî *m* 1. rezillik, rezalet 2. skandal 3. *rd* şirret * **yeke hetiketî** ye şirretin tekidir

hetikîn *l/gh* 1. rezil olmak 2. berbat olmak 3. batmak (kirlenmek)

hetîwbaz *n* oğlancı

hetîwbazî *m* oğlancılık

hetk *rd* şirret, çirkef, edepsiz

hetûn *m* fırın (demir ve kireç fırını gibi)

hetwan *m* mehlem, krem

hev *c* birbiri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) ~ **dû bnr** hev û din ~ **û din** *h* birbiri, yek-diğeri

hevaheng *rd* uyumlu (aralarında uyum olan)

heval *nd/nt* 1. arkadaş 1. eş (birlikte yaşayan dişi ve erkek olan dan her biri) 3. *m* eş (etene, son, meşime) ~ **ê jiyanê** hayat arkadaşı ~ **ê kar** iş arkadaşı

hevalbehicok *rd* nispetçi

hevalbend *nd/rd* bağlaşıklık, müttefik

hevalbendî *m* bağlaşıklık, müttefiklik

hevalbiçûk *ant/m* etene, döl eşi, eş, meşime, plasenta

hevalbûn *m* 1. arkadaş olma 2. eşleşme

hevalcêwî *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş)

hevalî *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik

hevalikarî *m* yardımlaşma

hevalitî *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik

hevalkar *nd/nt* 1. iş arkadaşı, koldaş 2. iş ortağı, partner
hevalkarî *m* 1. iş arkadaşlığı, koldaşlık 2. iş ortaklığı, partnerlik
hevalok *nd/nt* 1. arkadaşçık 2. *ant/m* etene, döl eşi, eş, meşime
hevalserok *hnr* heveserok
hevaltî *m* 1. arkadaşlık 2. eşlik ~ **kirin** 1) arkadaşlık etmek 2) eşlik etmek
hevalzarok *ant/m* etene, döl eşi, eş, meşime
hevbandorî *m* etkileşim ~ **kirin** etkileşmek
hevber *rd* 1. karşıt, muhalif 2. karşıt, rakip 3. karşıt, zıt 4. eşit, denk 5. eş, şirk
hevber bûn *l/gh* 1. karşılaştırmak, kıyaslanmak 2. eşitlemek, denkleştirmek
hev berdan *l/gh* 1. (birbirini) bırakmak (yapışık olan bir şeyler için) 2. boşanmak * **jîn û mēr**
hev berdan karı koca boşandılar
hevberî *m* 1. kıyas (bir tutma, denk sayma) 2. karşılaştırma, kıyas, kıyaslama, mukayese 3. *mat* eş değer ~ **hev kirin** (birbiriyle) karşılaştırmak, kıyaslamak ~ **kirin** karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberker *rd* karşılaştırıcı, kıyaslayıcı
hevber kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberkirî *rd* karşılaştırmalı (karşılaştırılmış, kıyaslanmış)

hevbeş *nd/nt* ortak
hevbeşî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
hevbîn *m* 1. buluşma 2. görüşme 3. *mat/rd* bakışimli, simetrik
hevbînî *m* 1. buluşma 2. görüşme 3. *mat* bakışım, simetri
hevçax *hnr* hemçax
hevçerx *hnr* hemçax
hevda *n* 1. sap (iplik, tire, ibrişim gibi şeyler için) 2. büküm (bir defada eğrilmiş ip miktarı) 3. saç teli ~ **yeke ziwa tê de neman** sucuk gibi olmak (veya ıs-lanmak)
hevdêl *m* un çorbası
hevdem *rd* 1. çağdaş 2. *mec* akran, yaşıtlı 3. eş zamanlı
hevedemî *m* 1. çağdaşlık 2. eş zamanlılık ~ **bûn** çağdaşlaşmak ~ **kirin** çağdaşlaştırmak
hevdeng *rz/rd* 1. eş sesli, sesteş 2. *wj/n* uyak, kafiye
hevdengî *m* 1. ses uyumu 2. anlaşım, konsensüs
hevdîtin *m* 1. (birbirini) görme, buluşma 2. görüşme ~ **çekirin** (an jî **pêk anîn**) görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek)
hev dîtin *l/gh* 1. (birbirini) görmek 2. buluşmak, görüşmek
hevedem *rd* eş zaman, senkron
hevedemî *rd* 1. eş zamanlı, senkronik 2. *sîn* eşlemeli ~ **bûn** 1) eş zamanlılaşmak 2) *sîn* eşlemek ~ **kirin** 1) eş zamanlılaştırmak 2) *sîn* eşlemek

hevedemîbûn *m* 1. eş zamanlılaşma 2. eş zamanlılık 3. *sîn* eşleme, senkronizasyon

hevedemîti *m* eş zamanlılık, senkroni

hevedemker *rd* senkronize edici, eş zamanlı hale getirici

hevedudanî *rz/rd* 1. bileşik 2. müteşekkil, oluşmuş

hevenav *rz/n* cins isim

heveserek *bnr* hevescrok

heveserok *nd/nt* eş başkan

heveserokî *m* eş başkanlık

hevêrk (I) *m* yöre

hevêrk (II) *m* hat ~a berahiye cılem ~a hevraz *ast/nd* boylam

hevêrke *m* çember ~ên hevraz *ast/nd* boylam

hevês *m* 1. aya 2. taban (ayak tabanı) ~a dest el ayası ~a pê (an jî ling) ayak tabanı

hevgihan *m* kavuşma

hevgihanek *rz/m* bağlaç

hevgihîn *m* kavuşma

hevgir *rd* 1. birbiriyle dayanışan, dayanışık 2. bağlaşıklık, müttefik 3. yandaş

hevgirî *m* 1. bağlaşıklık 2. dayanışıklık, dayanışma 3. tutarlılık, uyumluluk 4. oran, orantı, uygunluk 5. eşleşme, tutarlılık ~ya axaftin û lêvan dudak eşleşmesi

hevgirtin *m* 1. (birbirine) yapışma, tutma 2. çitişme (birbirine geçip pekişme) 3. dayanışma 4. bağlaşma, ittifak 5. oy birliği,

ittifak 6. uyma, uyuşma, tutarlılık, uygunluk ~a vegotin û şewazê sözdeki tutarlık ve uygunluk

hev girtin *l/gh* 1. (birbirine) yapışmak, tutmak 2. çitişmek (birbirine geçip pekişmek) 3. dayanışmak 4. bağlaşmak, ittifak etmek 5. uymak, uyuşmak

hevgirtinî *m* 1. bağlaşıklık 2. uyumluluk 3. birlik, tamlık 4. birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı)

hevgirtî *rd* 1. bağlaşıklık (karşılıklı bağımlı olan) 2. bağlaşıklık, müttefik 3. bağdaşık 4. birleşik, birleşmiş, mürekkep 5. dayanışmalı 6. tutarlı, uyumlu (çelişmesiz) 7. oranlı, orantılı, müteneşip

hevgirtibûn *m* 1. bağlaşıklık 2. bağdaşıklık 3. tutarlılık, uyumluluk

hevgîn *rz/m* bağlaç

hevhişkarî *m* etkileşim ~ kirin etkileşmek

hevîr *n* hamur ~ vekirin hamur açmak, yufka açmak

hevîrtirş *m* maya (hamur mayası)

hevjîn *nd/nt* hayat arkadaşı

hevkar *nd/nt* işbirlikçi

hevkarî *m* işbirliği ~ kirin işbirliği yapmak

hevkarîgerî *m* etkileşim

hevkêş *rd* 1. dengeli (muvazenceli) 2. denктаş 3. uyumlu, ölçülü

hevkêşan *m* denklem

hevkeşe *mat/m* 1. denklem 2. *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durumu) ~ **bûn** denkleşmek ~ **kirin** denklemek, denkleştirmek

hevkeşî *m* 1. denklem 2. denklik

hevkujî *m* boğazlaşma * **hevkujiya gelan** halkların boğazlaşması

hevling *n* bacanak

hevlingî *m* bacanaklık

hevmane *nd/rd* anlamdaş, eş anlamlı, sinonim

hevmanend *rd* benzeş

hevmanendî *m* benzeşlik

hevnas *n* tanışık

hevnasî *m* tanışıklık

hev nasîn */l/gh* tanışmak

hevnavendî *rd* eş merkezli

hevnegir *rd* 1. tutarsız (uyumsuz, çelişik) 2. tutarsız, oransız

hevnegirî *m* 1. tutarsızlık, çelişiklik 2. tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık

hev negirtin */l/gh* 1. (birbirini) tutmamak, yapışmamak 2. dayanışmamak 3. bağdaşmamak, çatışmak, çelişmek

hevnegirtî *rd* 1. tutarsız, çatışık, çelişkili, çelişmeli 2. tutarsız, oransız ~ **bûn** çelişkili olmak

hevnegirtibûn *m* 1. tutarsızlık, çatışıklık 2. tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık

hevnegirtîfî *m* 1. tutarsızlık, çatışıklık, çelişiklik 2. tutmazlık, oransızlık

hevnêr *rd* simetrik

hevnêrî *m* bakışım, simetri

hevok *rz/m* cümle, tümce ~a **pêrevî** (yan jî **layekî**) yan cümle (veya tümce) ~a **yekgirtî** birleşik cümle

hevoksazî *m* söz dizimi, sentaks

hevol *rd* dindaş

hevolî *m* dindaşlık

hevpar *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak, müşterek 3. paydaş

hevparî *m* ortaklık ~ **bûn** ortaklaşmak ~ **kirin** ortaklık etmek

hevpeyman *nd/rd* bağlaşıklık, müttefik

hevpeyvîn *m* 1. sohbet, söyleşi 2. röportaj ~ **çekirin** röportaj yapmak ~ **pêk anîn** röportaj gerçekleştirmek

hevpeyvînkâr *nd/nt* röportajcı

hevpeyvînkârî *m* röportajcılık

hevpeyvînkêr *bnr* hevpeyvînkâr

hevpişk *nd/nt* 1. paydaş 2. ortak

hevraz (II) *erd/n* bayır, yokuş, yalman

hevrê *nd/nt* yoldaş

hevrêfî *m* yoldaşlık

hevrîng *m* kırkı (alcti) ~ **kirin** kırkmak

hevrîşim *n* ipek

hevrîşimî *rd* ipekli

hevser *nd/nt* eş (karı kocadan her biri)

hevserok *bnr* heveserok

hevsî *nd/nt* komşu

hevsînor *bnr* hemsînor

hevşiban *rd* benzeş

hevşihani *m* benzeşim, benzeşlik
hevşî, hevşîk *m* ağıl

hevta *rd* denk, denктаş, eşdeğer ~
kirin denk hale getirmek, eş
 değer hale getirmek

hevtayî *m* denklik, eş değerlik ~
bûn denkleşmek ~ **kirin** denkleştirmek

hew *h* **1.** artık (bundan böyle, sonra, yeter, gayrı) **2.** asla, bir daha, hiçbir zaman, ebediyen (olumsuz cümlelerde) **3.** o kadar * **ji niha û pê ve piyê te hew here wê derê!** bundan böyle onlara gitmeyeceksin, o kadar! **4. b** pes (şaşmayı anlatır) ~ **ew qas jî 1)** pes doğrusu **2)** yok devenin başı (veya nalı) ~ **ji me tê** ne çare

hewa (I) *mzk/m* **1.** hava (müzikte tür) * **serhawa** uzun hava **2.** hava, cızı

hewa (II) *m* hava ~ **ne xweş bûn** hava bozmak ~ **stendin** (an **jî girtin**) hava almak ~ **ya hêewr** bulutsuz hava, açık hava ~ **ya sar** soğuk hava

hewadar *rd* **1.** havalı **2.** havadar, yeleç, yeleğen, yeleken ~ **bûn** havalanmak, havadar olmak ~ **kirin** havalandırmak, havadar etmek

hewadarî *m* **1.** havalandırma **2.** havalandırma (ceza ve tutukevlerinde)

hewadis *m* havadis

hewager *nd/nt* havacı

hewagerî *m* havacılık

hewaguhêrî *m* hava değişimi

hewaguhêzî *m* hava değişimi

hewale *m* havale ~ **kirin** havale etmek ~ **şandin** havale göndermek ~ **ya postayê** posta havalesi

hewalename *m* havalename, havale kâğıdı

hewan *lyk/m* havan

hewanas *m* hava bilimeci, meteorolog

hewanasî *m* hava bilgisi, meteoroloji

hewandin *l/gh* **1.** barındırmak **2.** ağırlamak (barındırmak, yatırmak) **3.** içermek, ihtiva etmek **4.** yataklık etme, suçluları barındırma

hewarî *nd* havari (Hz. İsa'nın on iki yardımcısından her biri)

hewayî *rd* havaî

hewcar *n* saban, karasaban

hewce *nd* **1.** gerek, icap **2. rd** gerekli, lüzumlu, lazım, zarurî **3.** yüküm, zor, mecburiyet **4. rd** muhtaç ~ **bike neke** gerekli gereksiz, lüzumlu lüzumsuz, sıralı sırasız ~ **bû ku** normal olarak ~ **bûn 1)** lazım olmak, gerekmek **2)** muhtaç olmak ~ **dîtin** gerekli görmek (veya bulmak), lüzum görmek ~ **kirin** gerekmek, gerektirmek, icap etmek, lazım gelmek ~ **neman** gerek kalmamak, mahal kalmamak ~ **pê dîtin** gerek görmek

hewcedar *nd/nt* muhtaç ~ **bûn** muhtaç olmak ~ **kirin** muhtaç etmek ~ **î (yekî)** **kirin** (birine) muhtaç etmek

hewcedarî *m* 1. ihtiyaç, gereksinme 2. gereklilik 3. muhtaçlık ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak
hewcehî *m* 1. gereklilik, lüzum, icap 2. ihtiyaç, gereksinim
hewcek *nd/nt* muhtaç
hewcetî *m* 1. gereklilik, lüzum, icap 2. ihtiyaç, gereksinim 3. mecburiyet, zaruret
hewceyî *bnr* hewcehî
hewcok *nd/nt* muhtaç
hewd (I) *n* tarh, fidelik, fide tarhı
hewd (II) *m* 1. kurna, su yalağı 2. dibek
hewdel *m* 1. bulama, bulamaç 2. un çorbası
hewdik (I) *m* 1. obruk, doğal çukur 2. kurna, su yalağı 3. kap (köpek için)
hewdik (II) *m* taraçada yüksek düzlük
hewedar *rd* kayırcı, iltimaslı
hewedarî *m* kayırma, iltimas
hewes *m* heves, istek ~ **kirin** heves etmek, heveslenmek, özenmek
hewesdar *nd/rd* 1. hevesli, istekli 2. özenci, özengen
heweskar *rd* 1. heveskâr, hevesli 2. özentici
hewing *m* korunak, *m* koruncak
hewirandin *l/gh* 1. kırıklamak, ufalamak 2. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak)
hewirîn 1. ufalanmak 2. doğranmak
hewisandin *l/gh* öğretmek

hewisîn *l/ngh* öğrenmek
hewî *m* 1. dayanç, çıdam, sabır 2. avunç, avuntu ~ **kirin** sabretmek ~ **ya (yekî) anîn (I)** (birini) avutmak 2) teselli etmek (veya vermek)
hewîn *l/ngh* 1. barınmak 2. içermek 3. sakin olmak (rahat durmak) * **bihewe** sakin ol
hewl *m* çaba, gayret ~ **dan** çabalamak
hewldar *rd/nt* çabalayıcı, çaba gösteren, gayretli
hewm *m* 1. birikme, üşüntü 2. toplanma yeri, birikme yeri 3. corum, balıklava * **hewma masiyan** balık corumu
hewn *n* akıl
hewnger *nd/nt* akılcı
hewngerî *m* akılcılık
hewq *m* 1. teraça, seki, yüksek düzlük 2. sebzelik yer
hewr *bot/n* kavak
hewra *m* sinagog
hewran *n* pelerin
hewrik *m* kırıntı, doğram, ufantı
hewrikandin *l/gh* 1. kırıklamak, ufalamak 2. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak)
hewrikîn *l/ngh* 1. ufalanmak 2. doğranmak
hewş *m* avlu
hewtandin *l/gh* havlatmak
hewtî *m* 1. dayanç, sabır, çıdam 2. avunç, avuntu ~ **ya xwe pê anîn** (bir şey veya kimseyle) avunmak, teselli bulmak

hewtîn *l/ugh* havlamak, ürümek

hewz *m* havuz

hey *b* 1. hey 2. brç 3. hay, yahey

4. dc, ha * **xwar û hey xwar**

yedi dc (veya ha) yedi 5. wj cy

6. *d* madem, nasılsa ~ **gidi** ~

hey gidi hey ~ **wax** (an jî **wayê**)

b cyvah ~ **Xwedê** hay Allah

heya (I) *ant/n* haya, taşak

heya (II) *m* 1. avret, ut yeri 2. haya, utanma duygusu

heya (III) *bnr* heta

heyam *m* 1. zaman 2. dönem, devre

heyanî *bnr* heta

heyat *m* hayat, yaşam

heyatî *rd* hayatî, yaşamsal

heyber *m* 1. varlık (var olan her şey) * **heyberên candar** canlı varlıklar

2. nesne, obje ~ **ên**

bêcan cansız varlıklar ~ **ên candar** canlı varlıklar

heyberatî *m* nesnellik, objektiflik

heyberî *rd* 1. nesnel, objektif 2. *nd/nt* nesnelci, objektivist ~

bûn nesnelleşmek ~ **kirin** nesnelleştirmek

heyberîtî *m* nesnecilik, objektiflik, objektivizm

heybet *m* heybet

heye var (yok karşıtı) ~ **an tune** ye var yok ~ **ku** belki, belki de ~

nîn e var yok

heyecan *m* heyecan ~ **dan** heyecan vermek

heyecandar *rd* heyecanlı

heyecander *rd* heyecan verici

heyet *m* heyet, kurul ~ **a** hakeman

yargıcılar kurulu ~ **a** **hîlbijarti-**

nê seçim kurulu ~ **a** **nivîsaran**

yazı kurulu ~ **a** **qanûndanînê**

yasama kurulu ~ **a** **rawêjkariyê**

(şewirmendiye yan jî şewir-

dariyê) danışma kurulu ~ **a**

rêveberiyê (kargeriyê yan jî

îdareyê) yönetim kurulu ~ **a**

şewrê istişare kurulu ~ **a** **venê-**

rînê (pişkinanê yan jî **teftîşê**)

denetleme (veya teftiş) kurulu

~ **a** **wezîran** bakanlar kurulu

heyf (I) *m* 1. esef, acınma 2. *b*

yazık, vah, heyhat 3. *rd* değerli

* **ew merivekî heyf bû** o değerli

biriydi ~ **bûn** yazık olmak,

günah olmak ~ **kirin** yazık

etmek ~ **lê anîn** 1) acımak, kıya-

mamak 2) esef etmek ~ **lê hatin**

acınmak, hayıflanmak, yazıklan-

mak ~ **û guneh** e yazık günah ~

û mixabin ku ne yazık ki ~ **a**

xwe lê anîn 1) acımak, kıyama-

mak 2) yazıklanmak, yerinmek,

hayıflamak

heyf (II) *m* öç, intikam ~ **hîlanîn**

(an jî **hildan**) öç almak (veya

intikam) almak ~ **stendin** (an jî

vekirin) öç almak (veya in-

tikam) almak

heyfê *b* yazık

heyfgir *nd/nt* intikamcı

heyfgirî *m* intikamcılık

heyhat *b* heyhat

heyirandin *l/gh* 1. hayran bırak-

mak 2. hayrette bırakmak, hay-

rete düşürmek, şaşırtmak 3. şa-
salatmak

heyirî *rd* 1. şaşkın 2. şaşıp kalmış,
kalakalmış olan (yek) ~ bûn
(biri) şaşkına dönmek ~ man
hayrete (veya hayretlere) düş-
mek, şaşıp kalmak, şaş-
kalmak

heyirîn *l/gh* 1. şaşmak, şaşırmak,
şaşalamak 2. şaşırmak, tuhaf-
laşmak

heyî *rd* 1. mevcut, var olan 2. var-
lık

heyîn *m* 1. varlık 2. *fel* varlık, var
oluş 4. var olma * **ziman şerte**
heyînê yê pêşîn e dil var ol-
manın birinci şartıdır

heyînati *m* varoluşçuluk

heyînî *m* varlık, var olma durumu

heyînîti *m* varoluşçuluk

heyînparêz *nd/nt* varoluşçu

heyîti *m* mevcudiyet

heykel *n* heykel, yontu

heykeltraş *nd/nt* heykeltıraş, yon-
tucu

heyn *m* 1. zaman, çağ 2. dönem,
devir

heynik *rd* saf, safdil

heynikî *rd* safça, safdillice

heyra *b* 1. aman 2. hayda (şaşkın-
lık belirten ünlem)

heyran *nd/rd* 1. hayran 2. *mec*
kurban ~ **bûn** hayran olmak ~
man hayran kalmak ~ **a çavê te**
bim gözünü seveyim

heyret *nd/b* hayret ~ **kirin** hayret
ctmek

heysiye *m* haysiyet, onur, öz saygı

heysiye *tdar rd* haysiyetli

heytehol *m* gürültü, patırtı, şa-
mata, kargaşa

heyûla *m* heyûla

heyv *nd/m* ay ~ **a nîvî** (yan jî
nîvçe) yarım ay, dördün, ~ **a nû**
yeni ay ~ **a tijî** dolunay

Heyva Sor *nd* Kızılây

heyveron *m* ay ışığı, mehtap

hevgirî *ast/m* ay tutulması

heyvik *m* hilal, ayça

heyvî *rd* kamerî

heyvok *bnr* heyvik

heywan *n* hayvan ~ **ên avî** su hay-
vanları

heywanet *nd* hayvanat

heywannas *nd/nt* hayvan bilimci,
zoolog

heywanparêz *nd/nt* hayvan hak-
ları savunucusu

heywantî *m* hayvanlık

hez *m* 1. sevgi 2. sevîm ~ **bikî**
nekî ister istemez ~ **dikî 1)** ister
2) istersen ~ **jê kirin 1)** (birini)
sevmek 2) (birinden) hoşlan-
mak ~ **kirin** sevmek

hezan *m* göçük

hezandin *l/gh* göçertmek

hezar *nd/rd* bin ~ **ê bi hezaran**
poşman bûn bin pişman olmak
~ **ê (wî) bi pereyekî** bini bir
paraya ~ **ê (yekî) kirin pereyek**
bini bir paraya

hezaz *m* göçü, göçük, heylan

hezdarî *m* sevgi

hezek *m* bataklık, bataklık

hezêran *bot/m* bambu

hezhezandin */l/gh* 1. çökmek, çökertmek 2. yıpratmak, örselemek

hezhezî *rd* 1. kağsak 2. göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 3. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hezhezîn */l/gh* 1. kağşamak 2. kağşamak, farımak (kocamak) 3. kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek) 4. künküldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek) 5. felfellemek (eski canlılığını yitirmek) 6. örselemek

hezhezok *rd* 1. titrek 2. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hezinandin */l/gh* hüzünletmek

hezinîn */l/gh* hüzünlenmek

hezir *m* tahmin ~ **kirin** tahmin etmek, kestirmek

hezizandin */l/gh* 1. (toprak) çökmesine neden olmak 2. kayşatmak 3. sallamak

hezizîn */l/gh* 1. (toprak) çökmek 2. kayşamak 3. sallanmak

hezîn */l/gh* 1. kayşamak, göçmek, çökmek 2. yıkılmak (düşmek)

hezîran *m* haziran (ay)

hezîta *m* tereddüt

hezkir *rd* seven * **hezkirên** mirov insanın sevenleri

hezkirin *m* sevgi, sevmek ~a çavan göz sevdası ~a (yekî) jê re hebûn sevgi beslemek

hez kirin */l/gh* 1. sevmek 2. istemek (dilemek)

hezkirî *nd/nt* sevilen, sevgili

hezm *m* hazım, sindirim ~ **kirin** hazmetmek, sindirmek

hezn *m* hüzn

heznî *rd* hüznlü

hezret *rd* hazret

hê (I) *b* 1. hey, ey 2. hey, hiş, hişt 3. hop (uyarma amacıyla kullanılır) 4. hu ('neredesin', 'bana bak' anlamında) 5. yahu ('hey bana bak', 'bak sana' anlamında)

hê (II) *h* henüz, daha, hâlâ ~ **baş** daha iyi ~ **jî** halen, dahası ~ **nû** yeni yeni ~ **pir** daha çok ~ **xerab** daha kötü

hêb, **hêba** *m* 1. korku, can havli 2. yıldı, dehşet ~ **girtin** dehşete kapılmak ~a **ruh** can korkusu

hêbet *bnr* heybet

hêbitandin */l/gh* hayrete düşürmek, şaşkına çevirmek

hêbitîn */l/gh* hayrete düşmek, hayretler içinde kalmak

hêcet *m* bahane

hêcz *m* haciz ~ **danîn** serê (bir şeye) haciz koymak ~ **kirin** haczetmek, haciz etmek

hêczkirî *rd* hacizli

hêç *rd* 1. azgın 2. kızgın (eş arayan hayvan için) 3. kudurgan, kuduruk ~ **kirin** 1) azıtmak, azgınlılaştırmak 2) kudurtmak

hêcan *m* deneme, sinama

hêcandin */l/gh* denemek, sinamak

hêç bûn */l/gh* 1. azgınlaşmak 2. kızgınlaşmak (eş aramak, hayvan için) 3. azmak, kükmek

(taşkınlıkta ileri gitmek) 4. kurdurmak
hêçhilorî *rd* azgın, ateşli (cinsel istekleri aşırı olan) ~ **bûn** azmak, azgınlaşmak ~ **kirin** azıtmak, azgınlaştırmak
hêçhilorîtî *m* azgınlık (cinsellik için)
hêçik *m* yuva (genellikle ailenin oturduğu ev)
hêçin *l/ng* denenmek, sınanmak
hêçitî *m* 1. azgınlık 2. kudurganlık
hêdî *rd* 1. yavaş 2. ağır (hızlı olmayarak) * **meşa hêdî** ağır yürüyüş 4. *h* yavaş (hızlı olmayarak) ~! yavaş! ~ **be** yavaş ol ~ **bûn** yavaşlamak ~ ~ yavaş yavaş, usul usul ~ **kirin** yavaşlatmak
hêdika *h* 1. yavaşça 2. usulca, usulcacık, usuldan 3. hafiften * **bayek hêdika tê** hafiften bir rüzgâr esiyor 4. yavaşça, hafifçe ~ ~ yavaşça yavaşça
hêj, hêja *h* 1. henüz, daha, hâlâ 2. demin, deminecek
hêja *rd* 1. değerli, kıymetli 2. sayın, saygıdeğer, hazret 4. kaliteli * **meya hêja** kaliteli şarap ~**yî** (...) **bûn** -e değmek
hêjahî *m* 1. değer, kıymet 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. değerlilik 4. kalite, nitelik 5. liyakat ~**ên cıvakî** toplumsal değerler
hêjandin *l/gh* değerlendirmek
hêjar *bnr* hejar
hêjatî *m* değerlilik, kıymetlik

hêjayî *bnr* hêjahî
hêjika *h* 1. hâlâ, henüz 2. demin, deminecek
hêjivandin *l/gh* yıldırmaq
hêjivîn *l/ng* yılmak
hêjîr *bot/m* incir
hêk *m* yumurta ~ **kirin** yumurtlamak ~**a masıyan** balık yumurtası ~**a mirişkê** tavuk yumurtası
hêkanî *rd* 1. oval, beyzi, söbe 2. *mat/m* elips
hêkdank *m* yumurtalık (yumurta kabı)
hêkel (*ant/biy*) *m* yumurtalık
hêkerûn *m* sahanda yumurta, tavada yumurta
hêkfiroş *nd/nt* yumurtacı (satan kimse)
hêl (I) *m* 1. taraf 2. taraf, yön, yan 3. yön, cephe 4. öte ~**a din** öte taraf ~**a ters** ters yön
hêl (II) *m* 1. hat 1. hat (elektrik, telefon, televizyon vb. için) * **hêla telefonê** telefon hattı ~**a esmanî** hava yolu ~**ên esmanî** hava yolları ~**ên navxweyî** iç hatlar
hêl (III) *m* 1. sürcek avı 2. karda keklik tutma eylemi
hêlan (I) *m* göçü, heyecân, kayşa
hêlan (II) *l/gh* 1. bırakmak 2. bırakma, terk etme
hêlane, hêlanek *m* salıncak
hêlanok *m* salıncak
hêle *m* sürcek avı
hêlekan *m* salıncak
hêlet jê çûn *l/bw* gıcık almak

hêlik *ant/n* taşak, er bezi, haya, testis

hêlî *m* ayna

hêlîlar *ast/m* boylam

hêlîn *m* yuva ~ **çêkirin** yuva yapmak ~ **a xwe çêkirin** (an jî **danîn**) yuva kurmak (veya yapmak), yuvalamak

hêlîpan *erd/m* enlem

hêlkêşan *mat/m* çizim

hêm *m* nem ~ **a sade** (yan jî **re-hayî**) *erd* salt nem

hêma *m* 1. işaret, im, sinyal 2. iz, belirti, alamet 3. imge, sembol, simge ~ **kirin** 1) işaret etmek, işaretlemek, imlemek 2) simgelemek, sembolleştirmek, sembolize etmek ~ **pê dan** işaret etmek ~ **pê kirin** işaret etmek ~ **ya birîne** kesme işareti, apostrof ~ **ya rê** *sp* yol işareti ~ **yên çûnehatê** (**daborîn** an jî **trafîkê**) trafik işaretleri ~ **yên hateçûnê** trafik işaretleri

hêmadar *rd* 1. işaretli 2. imgeli, sembollü

hêmakar *nd/rd* simgeci, sembolist

hêman *m* öğe, unsur

hêmaparêz *nd/rd* simgeci, sembolist

hêmayî *rd* 1. işarî, işaretssel 2. imgesel, sembolik, simgesel

hêmin *rd* 1. huzurlu 2. asude, dingin. sakin 3. rahat 4. sakin, uysal 5. vakarlı 6. istikrar ~ **bûn** 1) dinginleşmek 2) yatışmak, sakinleşmek ~ **kirin** 1) dingin-

leştmek 2) yatıştırmak, sakinleştmek

hêminî *m* 1. huzur 2. dinginlik, sükûnet, sakinlik 3. rahatlık 4. sakinlik, uysallık 5. vakar

hêminker *nd/rd* 1. dinginleştirici 2. yatıştırıcı, sakinleştirici

hêmî *rd* 1. nemli, ıslak (hafif derecede ıslak) 2. nemli, rutubetli 3. *m* nem, gönen (hafif ıslaklık) ~ ~ nemli nemli ~ **bûn** 1) yaşarmak, ıslanmak 2) nemlenmek, rutubetlenmek ~ **kirin** 1) yaşartmak, ıslatmak 2) nemlendirmek, rutubetlendirmek

hêmiker *rd* nemlendirici

hêmîfî *m* 1. yaşlık, ıslaklık 2. nemlilik

hêna *h* 1. daha, hâlâ, henüz 2. demin, demincek

hêncet *bnr* hincet

hênijandin *l/gh* 1. uyuklatmak 2. pinckletmek

hênijîn *l/ngh* 1. uyuklamak 2. pincklemek

hênîk *rd* serin ~ **bûn** serin olmak, serinlemek, serinlenmek, serinleşmek ~ **girtin** serin tutmak ~ **kirin** serinletmek

hênîkahî *m* serinlik ~ **çêbûn** serinlik oluşmak, serinleşmek

hênîkatî *m* serinlik

hênîkayî *bnr* hênîkahî

hênîkba *m* poyraz

hênîkî *rd* serince

hênîkker *rd* serinletici

hênîkokî *rd* serince

hênikayî *bnr* hênikahî

hê nû *h* 1. yenice 2. biraz önce 3. yeni yeni, yeni olarak 4. çiçeği burnunda

hêra *h* acaba, acep, ola

hêran *l/gh* öğütme

hêrandin *l/gh* öğütme

hêratî *m* eşarp

hêre *m* selamlık (yeri)

hêrfanok *rd* gevrek

hêrfanokî *rd* gevrekçe ~ **bûn** gevremek

hêrfanokî *m* gevreklik

hêrîner *nd/rd* öğütücü

hêrs *m* 1. öfke, kızgınlık 2. hırs, hınç 3. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) ~ **bûn** sinir olmak ~ **hatin** (**yekî**) (biri) sinirlenmek ~ **ketin 1**) kızmak, sinirlenmek 2) infiale kapılmak ~ **kirin** sinir etmek ~ **rakirin** infial uyandırmak ~ **a** (**yekî**) **pê girtin** sinir krizi geçirmek ~ **a** (**yekî**) **rabûn** sinir kesilmek, köpürmek ~ **a** (**yekî**) **rakirin** (birini) sinirlendirmek, sinirlerini bozmak, sinir etmek, germek ~ **a** **xwe nexwarin** hırsını alamamak ~ **a** **xwe xwarin 1**) öfkesini yenmek, (bir kimse) sinirlerine hâkim olmak 2) hırsını yenmek

hêrs bûn *l/gh* 1. öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek 2. sinirlenmek, gerginleşmek 3. parlamak (birdenbire öfkelenmek)

hêrsbûyî *rd* 1. kızgın, öfkeli, kızmış 2. gergin, sinirlenmiş olan

hêrsdar *rd* gergin, gerilimli

hêrsdarî *m* gerginlik, gerilim, tansiyon

hêrs kirin *l/gh* 1. kızdırmak, öfkelenlendirmek, hiddetlendirmek 2. sinirlendirmek

hêrsok *nd/nt* 1. öfkeli, kızgın (sert ve öfkeli) 2. hırçın, hırslı 3. sinirli, asabî, gergince

hêrsokî *m* 1. öfkeli, kızgınlık 2. hırçınlık, hırslılık 3. sinirlilik 4. *rd* öfkeli, kızgınca 5. *rd* hırçınca, hırslıca 5. *rd* sinirlice, gergince

hêrsoyî *nd/nt* 1. öfkeli, kızgın 2. hırçın, hırslı 3. sinirli, asabî, gerilimli, gergin ~ **bûn 1**) öfkelenmek, kızmak 2) gerginleşmek ~ **kirin 1**) öfkelenlendirmek, kızdırmak 2) sinirlendirmek, germek

hêsa *bnr* hêsan (II)

hêsan (I) *n* bileği taşı, kulağı taşı, zağlama taşı

hêsan (II) *rd* 1. kolay, basit, rahat 2. rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen) 3. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ **e lê** ! kolay da!

hêsan bûn *l/gh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 2. rahatlamak, yatışmak

hêsanî *m* 1. kolaylık, kolay, basitlik 2. rahatlık

hêsanekar *rd* 1. kolaylaştırıcı 2. rahatlatıcı 3. dinlendirici

hêsaneker *bnr* hêsanekar

hêsan kirin *l/gh* 1. kolaylaştırmak, basitleştirmek 2. rahatlatmak, yatıştırmak

hêsin *m* 1. madde 2. öz, cevher (bir şeyin temel ögesi)

hêsinî *rd* maddesel, maddî

hêsinîti *m* maddilik

hêsir *bnr* hêstir (I)

hêstir (I) *n* yaş, gözyaşı ~ **barandin** yaş akıtmak (veya dökmek) ~ **rêtin** (an *jî rijandin*) gözyaşı dökmek ~ **ên kēfan** (an *jî dîlxweşiyê*) sevinç gözyaşları ~ **ên kēfxweşiyê barandin** sevinç yaşları dökmek

hêstir (II) *zoo/nd* katır

hêstirvan *nd/nt* katırcı

hêşin (I) *nd/rd* mavi ~ **bûn** 1) mavileşmek 2) *mec* morarmak, morlaşmak (vücut morarmak) ~ **kirin** 1) maviletmek 2. *mec* morartmak

hêşin (II) *rd* 1. yeşil 2. taze (kuru olmayan, körpe) * **lobiyên hêşin** taze fasulye ~ **bûn** 1) yeşermek, gövmek 2) yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) 3) bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için) ~ **kirin** yeşertmek

hêşinahî (I) *m* 1. mavilik 2. *mec* morluk, morartı

hêşinahî (II) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik, yeşerti, göğerti

hêşinatî (I) *bnr* hêşinahî (I, II)

hêşinboz *nd/rd* kula (at donu için)

hêşinok *m* mavi boncuk, göz (veya nazar) boncuğu

hêşinokî *rd* mavimsi

hêştir *zoo/nt* deve

hêştirme *zoo/m* deve kuşu

hêt *ant/n* 1. uyluk 2. but 3. baldır ~ **û pêt** baldır bacak

hêtêş *bj/m* siyatik

hêtûn *m* taş ocak, maden fırını

hêvêrkên berahiye *erd/nd* enlem

hêviş, **hêvişan** *m* koruma, muhafaza

hêvişandin *l/gh* 1. esirgemek 2. korumak, muhafaza etmek, kollamak

hêvişandî *rd* 1. korunan, masun 2. mahfuz, mahfazalı

hêvişin *l/ngh* esirgenmek, korunmak

hêvişîner *nd/rd* 1. koruyucu, esirgeyici (koruma işini yapan) 2. *rd* koruyucu (ilaç için)

hêvişkar *nd/rd* koruyucu

hêvişkarî *m* koruyuculuk

hêvî *m* umut, ümit ~ **jê birîn** umut kesmek ~ **kirin** umut etmek, ummak ~ **ya (yekî) şikestin** hayal kırıklığına uğramak ~ **ya xwe jê birîn** ümidini kesmek ~ **ya xwe (jê) winda kirin** umutsuzluğa düşmek (veya kapılmak)

hêvîdar *rd* umutlu, ümitli ~ **bûn** umutlanmak, ümitlenmek ~ **kirin** umutlandırmak, ümitlendirmek

hêvîder *rd* umut verici

hêvîşikestî *rd* hayal kırıklığına uğramış olan

hêvîşikestîbûn *m* 1. hayal kırıklığına uğrama 2. hayal kırıklığı

hêvîşikestî bûn *l/gh* hayal kırıklığına uğramak

hêvojer *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitimci, eğitici

hêvojerî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitimcilik, eğitimcilik

hêvojkar *nd/nt* eğitimci

hêvojkarî *m* eğitimcilik

hêvotin *m* eğitim, eğitim

hêvotin *l/gh* eğitmek

hêvotinî *rd* eğitimsel

hêvotî *rd* eğitimli, terbiyeli

hêwan *m* 1. sundurma 2. salon ~a **rêwiyan** yolcu salonu

hêwas *ant/m* aya, el ayası

hêwil *m* korku, ürkü, ürküntü, dehşet ~ **dan** ürküntü vermek

hêwilnak *rd* 1. korkunç, ürkünç, korkulu, ürküntülü 2. dehşetli, dehşet verici 3. kâbuslu, korkunç ~ **bûn** korkunçlaşmak

hêwilnakî *m* 1. korkunçluk, ürkünçlük 2. dehşetlilik 3. *rd* ürküntülüce

hêwir *m* 1. barınak 2. barınma, konaklama

hêwirandin *l/gh* 1. barındırmak, konaklamak 2. üşürmek, üşüşmesinc neden olmak

hêwirgeh *m* 1. barınak, konaklama yeri 2. toplanma yeri

hêwirîn *l/gh* 1. barınmak (yerleşmek) 2. konaklanmak 3.

üşüşmek, üşmek, toplaşmak, toplanmak 4. birikmek, yığılmak, yığılışmak (çok sayıda birikmek)

hêwirk *m* 1. barınak 2. toplantı 3. toplanma

hêwirze *m* 1. kalabalık 2. gürültü (şamata, hengâme) 3. bağırış çağırış ~ **kirin** kalabalık etmek, gürültü yapmak ~ **rabûn** kızılca kıyamet kopmak ~ **rakirin** gürültü kopartmak, şamata etmek (veya koparmak) ~ **yeke giran** kızıl kıyamet

hêwî *m* kuma

hêwîfî *m* kumalık

hêwl *bnr* hêwil

hêyavk *m* türlü (yemeği)

hêz *m* 1. güç, kuvvet 2. güç, takat ~ **dan** güç vermek, güçlendirmek ~ **di xwe de nedîtin** güç (veya kuvvet) bulamamak ~ **girtin** güç almak, kuvvet almak ~ **stendin** güç almak, kuvvet almak ~ **a belgîrî** beygir gücü ~ **a bicihanîne** (yan jî **birêvebirîne**) yürütme gücü (veya erki) ~ **a çekirîna qanûnan** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~ **a (yekî) gihîştin** (..) gücü yetmek ~ **a kar** iş gücü ~ **a lêder** vurucu güç ~ **a nîşangir** vurucu güç ~ **a nepenî** gizil güç ~ **a nîgaşê** (yan jî **xeyalê**) hayal gücü ~ **a parêziyê** savunma gücü ~ **a piştigirîyê** (yan jî **piştewaniyê**) dayanışma gücü ~ **en bejahiyê**

kara kuvvetleri ~**ên çekdar** silahlı kuvvetler ~**ên derve** dış güçler ~**ên deryayî** deniz kuvvetleri ~**ên esmanî** hava kuvvetleri ~**ên ewlekariyê** (yan jî ewlehiyê) güvenlik güçleri, emniyet güçleri ~**ên hewayî** hava kuvvetleri ~**ên hilberînê** üretim güçleri ~**ên veşarî** gizli güçler
hêzdar *rd* 1. güçlü, kuvvetli 2. *mec* dişli ~ **bûn** güçlenmek, kuvvetlenmek ~ **kirin** güçlendirmek, kuvvetlendirmek
hêzder *rd* güç verici, güçlendirici, kuvvetlendirici
hibhibî *rd* gevrek (gülme için) ~ **bûn** gevremek
hibhibîtî *m* gevreklik
hibhibkî *rd* gevrekçe (gülme için)
hibir *m* mürekkep (yazı için sıvı madde)
hibirdank *m* hokka
hibirdar *rd* mürekkepli
hicam *m* hacamat ~ **kirin** hacamat etmek (veya yapmak),
hicinandin *l/gh* 1. tartaklamak, haşat etmek, hırpalamak 2. bitkin düşürmek
hicinîn *l/gh* 1. tartaklanmak, hırpalanmak, haşat olmak 2. bitkin düşmek 3. tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez hicinîme** her tarafım tutulmuş
hicrik *m* 1. hücre (küçük oda) 2. hücre (tutuklu veya hükümlüler için)
hicrok *m* hücre (küçük oda)

hicûm *m* hücum ~ **kirin** hücum etmek
hidam *n* akıl, us
hidet *m* hiddet
hikm *n* 1. hüküm 2. *mec* hüküm (etki, tesir) ~ **ajotin** hüküm sürmek (iş başında olmak) ~ **dan** hüküm vermek, hükmetmek ~ **derbas kirin** hüküm sürmek ~ **kirin** hüküm sürmek (iş başında olmak)
hikmî *rd* hükûmî, tüzel
hikum *n* 1. hüküm, yargı 2. hüküm, egemenlik 3. hüküm (etki, hız, şiddet) 5. hüküm, ceza ~ **kirin** hükmetmek
hikumdar *nd/nt* hükümdar
hikumdarî *m* hükümdarlık
hikumran *rd* hükümrân
hikumranî *m* hükümrânlık
hikumxwarî *rd/nd* mahkûm
hikûmet *m* hükûmet ~**a koalîsyonê** koalîsyon hükûmeti
hılanîn *l/gh* 1. kaldırmak 2. ayırmak, kaldırmak 3. *mec* saklamak 4. kapmak (işıtır ışıtmaz veya görür görmez bellemek) 5. kapmak (bulaşmış olmak, hastalık için) 6. sökmek (okuyabilme becerisini kazanmak) ~ **çavê xwe** gözüne kestirmek
hilavêtin *m* 1. fırlatma 2. atma (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 6. çarpma (yürek hızlı atma) ~**a damarên (yekî)** **hejmartin** (birinin) nabzına bakmak ~**a dil** kalp atışı, yürek çarpıntısı (veya çırpıntısı)

hilavêtin *l/gh* 1. fırlatmak 2. atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) 6. çarpmak (yürek hızlı atmak)

hilawisîn *l/ngh* asılmak

hilawistek *m* askı, askılık

hilawistî *rd* asık, asılı

hilawistin *l/gh* asmak

hilawistok *m* askı, elbise askısı

hilberandin *l/gh* 1. üretmek 2. üretmek, yetiştirmek

hilberîn *m* üretim

hilberîner *nd/nt* 1. üretici 2. yetiştirici

hilberînerî *m* 1. üreticilik 2. yetiştiricilik

hilberînî *rd* üretimsel

hilbijar *rd* seçkin

hilbijardar *rd* seçmeli * **dersa** **hilbijardar** seçmeli ders

hilbijarde *rd* seçkin, güzide

hilbijare *m* seçki

hilbijarî *rd* seçmeli * **dersa** **hilbijarî** seçmeli ders

hilbijartin *m* 1. seçme, seçiş 2. *hiq* seçim * **herêma** **hilbijartinê** seçim çevresi ~ **a cihkî** yerel seçim ~ **çekirin** seçim yapmak ~ **a navînê** ara seçim ~ **pêk anîn** seçim gerçekleştirmek ~ **a şare-dariyê** belediye seçimi

hilbijartin *l/gh* seçmek

hilbijartinî *rd* seçmeli

hilbijartî *rd* 1. seçme 2. seçilmiş

hilbijêr *nd/nt* 1. seçmen 2. seçici

hilbijêrî *m* 1. seçmenlik 2. seçicilik

hilbûn *l/ngh* 1. yükselmek 2. aşmak * **ji çiya** **hilbûn** dağı aş-tılar 3. sökülmek (yerinden çıkma) 4. davranmak, yekinmek ~ **esmanan** göğe yükselmek

hilco *m* askı, elbise askısı

hilçandin *l/gh* 1. ayıklamak, seçmek 2. emmek, massetmek, soğurmak 3. sıvamak (kol ve paçalar için)

hildan *l/gh* 1. kaldırmak * **milên** **xwe hildan** kollarını sıvadı 2. yükseltmek * **dengê** **xwe hilda** sesini yükseltti 3. çemremek, sıvamak (kol, paça vb. için) ~ **bin çekan** (an **jî silehan**) silâhına almak ~ **destê** **xwe** ele almak ~ **hundir** içeri almak ~ **leşkeriyê** silâhına almak ~ **milê** **xwe** 1) sırtlamak 2) sırtına almak ~ **pîştâ** **xwe** sırtına almak, sırtlamak * **hilde xwe!** yavaş gel

hildayî *rd* 1. kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan) * **biri-yên wî** **hildayî** ne kaşları kalkık 2. sıvalı (kol, parça vb. için)

hilgir *nd/nt* taşıyıcı * **hilgire çandê** kültür taşıyıcısı

hilgiri *m* taşıyıcılık

hilgirtin *l/gh* 1. taşımak 2. sırtlamak, arkalamak (arkasına almak) 3. çekmek (taşımaya gücü olmak) * **ev erebe ji 500 kîloyî zêdetir** **hilnagire** bu araba 500 kilodan fazla çekmez

hilhatin *l/ngh* 1. doğmak (güneş, ay, yıldızlar için) 2. yükselmek,

kalkmak * **singê wî hildihat û dadihat** göğsü bir kalkıp bir iniyordu 3. kabarmak (hacmi büyümek) 4. ekşimək (mayalanmak) 5. kabarmak, taşmak * **baran barî çem hilhat** yağmur yağdı nehir taşı

hilhilandin *l/gh* 1. çökertmek, çürütmek (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olmak) 2. yıpratmak, örselemek

hilhilî *rd* 1. kağsak (çok eskimiş) 2. çökkün, göçkün, pımpirik (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 3. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hilhilîn *l/ngħ* 1. kağşamak (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) 2. kağşamak, farımak, tiritlenmek, tiritleşmek 3. küngüldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek)

hilhilîfî *m* 1. kağsaklık 2. çökkünlük, pımpiriklik 3. sarsaklık, tiritlik

hilhilok sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hilik *m* esas, öz (bir şeyin doğrusu) * **hilika meseleyê** meselelerin esası

hilimandin *l/gh* solumasını sağlamak (veya neden olmak)

hilimîn *l/ngħ* solumak, solunmak **hilkirin (I)** *l/gh* yükseltmek * **dengê xwe hilmeke** sesini yükseltme

hilkirin (II) *l/gh* sökmek (yerinden çıkarma, kökünden koparmak)

hilkişandin *l/gh* 1. çekmek 2. kökleme, sökmek (kökü ile birlikte topraktan çıkarmak)

hilkişîn *l/ngħ* 1. çekilmek 2. tırmanmak 3. çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) * **hilkişîn çiyê** dağa çıkmak

hilkişok *rd* tırmanıcı

hilkolan *m* 1. kazma 2. sonda

hilkolandin *l/gh* 1. kazmak 2. sondalamak, sondaj yapmak

hilkolîn *l/ngħ* 1. kazılmak 2. sondalanmak, sondaj yapılmak

hilkolîner *nd/nt* 1. kazıcı 2. sondajcı, sondalamacı

hilm *m* 1. soluk, nefes 2. buhar 4. buğu 5. *mec* koku ~ **dan û stendin** soluk alıp vermek, nefes alıp vermek ~ **girtin 1)** soluk (veya nefes) tutmak 2) buğulanmak ~ **stendin** nefes almak ~ **a dawî** son nefes ~ **a xwe dan** (an jî **vedan**) soluk almak (dinlenmek) ~ **a xwe dan û stendin** soluk alıp vermek

hilmgirtî *rd* 1. tıknafes 2. buğulu, buğulanmış olan

hilmij *m* solunum

hilmijîn *l/ngħ* 1. solumak, solunmak 2. soğurmak

hilmijok *rd* soğurgan, soğurucu

hilor *rd* azgın (cinsel) ~ **bûn** azgınlaşmak (cinsel)

hilorî *rd* 1. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 2. kızgın (hayvan için) ~ **bûn 1)** azgınlaşmak,

azmak (cinsel istekleri aşırılaştırmak) 2) kızgınlaşmak, kızmak, kızışmak, kösnümek (hayvan için) ~ **kirin** 1) azgınlıştırmak, azıtmak 2) kızıştırmak (hayvan için)

hilorîti *m* 1. azgınlık (cinsellik için) 2. kızgınlık (hayvan için)

hilpekan *m* 1. fırlama 2. silki, silkinti (ürkerek sıçrama)

hilpekandin *l/gh* 1. fırlatmak 2. silkindirmek (ürküterek sıçratmak) 3. sıçratmak

hilpekîn *l/gh* 1. fırlamak 2. silkinmek 3. sıçramak (ürkme sonucu)

hilperikandin *l/gh* tırmandırmak

hilperikîn *l/gh* tırmanmak

hilperîn (I) *l/gh* 1. ayaklanmak, isyan etmek 2. tırmanmak

hilperîn (II) *l/gh* 1. irkilmek, ürkemek 2. sıçramak

hilpesartin *l/gh* dayamak, dayandırmak, dayatmak, yaslamak

hilpesirîn *l/gh* dayanmak, yaslanmak

hilpetikandin *l/gh* 1. hoplatmak, irkiltmek (korkudan ötürü) 2. şişirmek (darp sonucu vücutta tümsek oluşturmak)

hilpetikîn *l/gh* 1. hoplamak, irkilmek (korkudan ötürü) 2. sıçramak (ürkme sonucu) 3. fırlamak (ok gibi fırlamak) 4. geri tepmek * **çek hilpetikî** silâh geri tepti 6. parlamak (aniden kızmak)

hilqik *m* geçirti, geçirme ~ **hatin** (yekî) geçirmek

hilqîn *l/gh* öğürmek

hilqînî *m* öğürtü

hilû (I) *bot/m* crik

hilû (II) *rd* 1. pürüzsüz 2. kaygan 3. gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan) ~ **bûn** 1) pürüzsüzleşmek 2) kayganlaşmak

hilûreşk *bot/m* kara crik

hilûti *m* 1. pürüzsüzlük 2. kayganlık 3. gerginlik (cilt için)

hilweşan *m* 1. yıkım, yıkma 2. çökme, göçerme

hilweşandin *l/gh* 1. yıkmak 2. çöktürmek, göçertmek, göçürmek

hilweşandî *rd* 1. yıkık 2. çökkün, çökük, göçük

hilweşîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. göçürmek, göçmek 3. çökmek, yıkılmak

hilweşîner *nd/nt* yıkmacı, yıkıcı

himamok *m* suluk (ev içinde bulashık ve yıkanmak için ayrılmış küçük yer)

himbiz *rd* sık (sığ karşıtı)

himbizî *m* sıklık

himegim *m* gürültü, şamata

himehim (I) *h* 1. ham hum 2. homur homur ~ **û gumegum** ham hum şorolop

himehim (II) *m* 1. güm güm 2. homurdanma ~ **kirin** homurdanmak

himet *m* himmet

himîn *l/gh* gümbürdemek 2. homurdanmak

himînî *m* 1. gümbürtü 2. homurtu
~ **jê** hatin gümbürdemek ~
kirin homurdamak

hin *rd* 1. bazı 2. *rd* az, az şey 3. *h*
biraz ~ **caran** 1) bazen, bazı, ki-
mi zaman 2) ara sıra (veya arada
sırada) ~ **gav** bazen ~ ~ taksit
taksit ~ ~ 1) az az, azar azar, tak-
sit taksit 2) peyderpey ~ **kes**
kimi, kimisi, bazısı, bazıları, bi-
rileri ~ **kes jê** bazıları (veya
bazısı) ~ **ek** *mec* bir avuç

hinar *bot/m* nar

hinarde *bz/m* ihracat, dış satım

hinardekar *nd/nt* ihracatçı

hinardekarî *m* ihracatçılık

hinare *m* mesaj, ileti ~ **şandin**
mesaj göndermek

hinarik *ant/n* 1. elmacık, duluk 2.
yanak

hinarname *m* irsaliye, gönderme
belgesi

hinarok *ant/n* 1. elmacık kemiği
2. *n* yanak

hinartin *l/gh* 1. göndermek 2. yol-
lamak

hinartî *m* gönderi, gönderilen

hinav *ant/n* 1. ahş, cıcık, iç or-
ganlar 2. iç (mide, bağırsak,
karın vb.)

hincan *m* tekne (hamur vb. şeyler
için)

hincet *m* bahane, gerekçe

hinciqandin *l/gh* ezmek

hinciqîn *l/gh* ezilmek (baskı
görmek)

hincirandin *l/gh* 1. hırpalamak,
haşat etmek (pataklamak, tar-

taklamak) 2. hırpalamak, ez-
mek, eziyet etmek 3. zedelemek

hincirîn *l/gh* 1. hırpalanmak 2.
ezilmek (baskı görmek) 3. ze-
delenmek

hincrû *bnr* hindrû

Hind *m* Hindistan

hind (**l**) *nd* 1. yan, kat, nezt 2. yanı
* **li hinda** goristana gund köy
mezarlığı yanı

hind, hinde *h* 1. bazı, bazısı 2.
biraz 3. öyle ~ **car** bazen, bazı ~
caran ara sıra (veya arada
sırada) ~ **kes** kimi, kimisi

hindek *h/rd* 1. biraz 2. bazı, bir-
takım

hindik *rd* 1. az (çok karşıtı) * **hin-
dik** *ma* az kaldı 2. kıt, az 3. çat
pat * **ez hema hindik bi tirkî**
dizanim çat pat Türkçe biliyo-
rum 4. *h* az (nicelik, güç, nitelik
bakımında eksiklik bildirir) ~
bûn azalmak ~ **dîtin** azım-
samak, hafifsemek ~ ~ 1) azar
azar 2) peyderpey, ufaktan ufağa
~ **kirin** azaltmak ~ **mabû** az
daha, az kaldı (veya az kalsın) ~
û rindik az ve öz, kısa ve özlü
~ **ek** azıcık, birazcık ~ **ekî** azca

hindikahî *nd/m* azınlık, ekalliyet

hindî *nd/rd* Hintli

hindok *m* bisküvi

hindrû *rd* 1. sert, şiddetli 2. *rd/h*
hızlı * **hindrû lê** *da* hızlı vurdu
~ **lê dan** (an *jî xistin*) hızla vur-
mak, aşk etmek

hindirûka *h* 1. sertçe 2. hızla

hine *m* kına ~ **dan** kına sürmek, kına yakmak ~ **kirin** kınalamak, kına yakmak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) kına vurmak (sürmek veya yakmak) ~ **tê dan** kına yakmak
hinek *c* 1. kimi, kimisi 2. *rd/h* biraz, birazcık 3. *rd* birtakım 4. çat pat, çatapata 5. *h* azıcık (süre için)
hineryar *nd/nt* gönderici, gönderen
hing *m* gümbür ~ **û ding 1**) güm de güm 2) palıdır küldür (aniden)
hingaftin *l/gh* 1. vurmak (rast getirmek, isabet etmek) 2. dövmek 3. dokunmak (onuruna dokunmak) 4. *mec* çarpmak
hingê *nd* o halde, o zaman
hingime *m* 1. eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) 2. *rd* âlem (kendine özgü birçok niteliği olan kimse) ~ **kirin** eğlenmek
hingiv *n* bal ~ **ê helandî** süzme bal ~ **ê zehiyan** oğul balı
hingivdar *rd* ballı
hingiviroş *nd/nt* balcı (satan kimse)
hingivandin *l/gh* 1. vurmak 2. dövmek 3. dokunmak
hingivîn *rd* 1. ballı 2. *nd/rd* ela (göz rengi için)
hingivîner *rd/nt* vurucu
hingivkir *nd/nt* balcı (satın alan kimse)
hingî *nd* 1. o kadar, o denli 2. -den berî, -den dolayı (veya ötürü)

hingof *nd* saplantı
hingofi *rd* saplantılı
hingor *m* gün batımı, akşam, mağrip
hingorî *m* gün batımından yatma zamanına kadarki süre
hingûr *bnr* hingor
hinik *rd* birazcık
hinin *c* kimisi
hino hino *h* 1. az az, azar azar 2. kerte kerte, kıdım kıdım 3. peyderpey, yavaş yavaş, parça parça, ufak ufak, ufağtan ufağa
hiphişk *rd* 1. kaskatı 2. kupkuru 3. sımsıkı
hiqehiq *m* geçirme ~ **hatin (yekî)** geçirmek
hiqûq *m* hukuk, tüze ~ **a bazirganiyê** ticaret hukuku ~ **a malbatî** aile hukuku ~ **a sirûştî** doğal hukuk
hiqûqî *rd* hukuki, hukuksal, türel
hiqûqnas *nd/nt* 1. hukuk bilimeci 2. hukukçu
hiqûqperwer *nd/nt* hukuksever (hak hukuktan yana olan)
hiqûqzan *nd/nt* 1. hukuk bilimeci 2. hukukçu
hirç *nd/nt* ayı ~ **ê cemserê** (yan jî **seholbendê**) *zoo/nd* kutup ayısı
hirçik, hirçok *n* ayıcık
hirdîn *rd* zırdeli
hirehir *m* 1. kahkaha 2. *h* zır zır
hirehiq *bnr* hiretîq
hiretîq *m* kahkaha
hiretîqî *m* fıkırdama, fıkırtı ~ **kirin** *mec* fıkırdamak

hirhir *m* 1. kakhaha 2. *h* zır zır ~ *pē kenîn* (birine) kiki gülmek, kıkır kıkır gülmek

hirhop *rd* hoppa, zirzop, züppe ~ *bûn* zirzoplaşmak, züppeleşmek

hirhopî *m* 1. zirzopluk, züppelik 2. *rd* hoppaca

hirhopkî *h* 1. züppece 2. hoppaca

hirî *m* 1. yün 2. *rd* yün (yünden yapılmış olan)

hirm *b* güm ~ *û cirm* güm pat ~ *û gurm* paldır küldür

hirmijandin *l/gh* 1. hırlatmak 2. kükretmek

hirmijîn *l/ngh* 1. hırlamak (hayvan hırlaması için) 2. kükremek (aslan vb. için) ~ *hev* hırlaşmak

hirmijok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)

hirmî *bot/m* armut

hirmîn *m* gümbürtü ~ *jê çûn* gümbürdemek

hirmînî *m* gümbürtü

hirnezan *rd* zircahil

hirte *m* kelepçe (araç gereçler için) ~ *kirin* kelepçelemek

hiryo *b* yuf ~ *lê daxistin* 1) (birine) yuf borusu çalmak 2) yuhalamak

hiryoha *b* yuh ~ *kirin* yuhalamak ~ *lê daxistin* yuh çekmek (veya yuha tutmak)

hiryohiryo *b* yuf *lê* ~ *daxistin* (birine) yuf borusu çalmak, yuh çekmek (veya yuha tutmak)

his *m* 1. his, duygu 2. sezi, sezgi 3. duyum * *hiseke wisan heyê* öyle

bir duyum var 4. ses, seda ~ *hılanîn* (an *jî hildan*) (birinin) ses soluğunu almak ~ *jê birandin* sesini soluğunu kesmek ~ *jê birîn* sesi soluğu kesilmek ~ *jê hılanîn* (an *jî hildan*) (birinden) duyum almak ~ *jê hatin* (an *jî nehatin* (bir kimsenin) sesi soluğu çıkmak (veya çıkarmak), sesi soluğu olmak (veya kesilmek) ~ *û pis* ses soluk, ses seda ~ *û pis jê nehatin* ses seda çıkmamak, sesi (veya soluğu) çıkmamak, sus pus olmak ~ *û pis tune ye* tıs yok ~ *û pisa* (yekî) *birîn* ses seda kesilmek (veya kalmamak) ~ *ek jê nîn e* (yan *jî tune*) ses seda yok

hisandin *l/gh* duyurmak

hishisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. dinlemek, dikkatle dinlemek

hishisîn *l/ngh* 1. hissetmek 2. dinlemek, dikkatle dinlemek

hishisk *zoo/m* üvez

hisîn *l/ngh* 1. duyumsamak, sezmek 2. duymak

hiş (I) *b* hiş, hişt ~ *be kapa çeneni* ~ *bûn* susmak

hiş (II) *n* 1. bilinç, şuur 2. akıl, hafıza, bellek, zihin * *navê wê ne di hişê min de ye* adı aklımda kalmadı * *di hiş de girtin* zihinde tutmak 3. hatır (akılda tutma) * *hate hişê min* hatırıma geldi 4. dikkat * *hişê min li televizyonê ye* dikkatim televizyonda ~ *avêtin* 1) kafası

bozulmak 2) kafası dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) 3) sapıtmak, tozutmak ~**ê** (yekî) **birin** kafa şişirmek ~ **çûn** baş dönmek ~ **dan ser** (bir şey üzerine) dikkatini toplamak, yoğunlaşmak (**di**) ~ **de girtin** akılda tutmak (**tişte**) ~ **de man** (bir şey) akılda kalmak ~ **di serî de neman** akli başından gitmek ~ **jî serê** (yekî) **kirin** baştan çıkarmak ~ **lê bûn** gözü arkada kalmak ~**ê** (yekî) **bela kirin** zihnini dağıtmak ~**ê** (yekî) **bi** (**tişte**) **ve bûn** (bir şey) zihnini kurcalamak ~**ê** (yekî) **çûn 1)** başı dönmek 2) kafası dönmek, başı dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) 3) içi geçmek, bayılmak 4) çarpılmak, çekiciliğine kapılmak **di** ~**ê** (yekî) **de bûn** (bir şey, birinin) zihnini kurcalamak ~**ê** (yekî) **gihîştin** (...) akli ermek ~**ê** (yekî) **girtin** akli ermek ~**ê** (yekî) **hatin serê** (wî) akli başına gelmek ~ **ê** (yekî) **hılanîn** akıl ermek ~**ê** (wî) **li serî bûn** akli başında olmak ~**ê** (wî) **li serî ye** akli başında ~**ê** (yekî) **pê de bûn** (bir şey, kendinin) zihnini kurcalamak ~**ê** (yekî) **tevî hev kirin** zihnini bulandırmak ~**ê** **xwe dan serê** **xwe** aklını başına toplamak ~**ê** (yan jî **hişmendiya**) **neteweyî** milli bilinç (veya şuur) ~**ê** **xwe bide serê** **xwe** kendine gel

hişavêtin m 1. aklını yitirme, tozutma, aklını bozma, esirme, sapıtma 2. bellek yitimi 3. çıldırma
hiş avêtin l/gh 1. aklını yitirmek, tozutmak, aklını bozmak, esirmek, sapıtmak 2. çıldırmak
hişavêtî rd 1. meczup 2. üşütük
hişasa rd sağduyulu
hişasatî m sağduyululuk
hişaza rd özgür düşünceli
hişbelav rd dikkati dağınık olan ~ **bûn** dikkati dağılmak ~ **kirin** dikkati dağıtmak
hiş bûn l/ngh susmak, sus pus olmak
hişçûn m baş dönmesi
hişdar rd bilinçli, şuurlu
hişdarî m 1. bilinçlilik, şuurluluk 3. uyarma, uyarı, ihtar, ikaz
hişê asayî nd sağduyu
hişk rd 1. kuru (yaş karşıtı) * **dara hişk** kuru ağaç 2. kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) * **çoleke hişk û ziwa** kuru bir çöl 3. kuru (katıksız, yavan) * **nanê hişk** kuru ekmek 4. katı, sert (yumuşak karşıtı) 5. kurak, çorak * **xaka hişk** kurak toprak 6. acı, keskin, sert, (şiddetli) * **sermaya hişk** sert (veya acı) soğuk 7. gevrek (gülüş için) 8. sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) 9. katı (acımasız) 10. **h** kısıvrak * **hişk girê dan** kısıvrak bağlamak ~ **pê girtin** sıkı tutmak ~ **vir** kuru iftira

hişkahî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. kuraklık, susuzluk
hişkatî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. kuraklık
hişkbawer *rd* baġnaz, mutaassıp, fanatik
hişk bûn *l/ngħ* 1. kurumak (bitki için) * **dar hişk bûne** ağaclar kurumuş 2. katılaşmak, sertleşmek 3. *mec* can vermek, taş kesilmek, kakırdamak (ölmek)
hişkbûnî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. *mec* katılık, acımasızlık
hişkegire *m* kördüğüm
hişkehişk *h* 1. sıkıca 2. körü kö-rüne
hişkelok *rd* katı, sert ~**ê hanê** insan kurusu
hişkelokî *rd* 1. katıca, sertçe 2. *rd/h* sıska, çelimsizce 3. lastik gibi (az pişmiş, sertçe)
hişkelorî *rd* katı, katıca
hişkesal *m* kurak, kurak geçen sene
hişkesayî *m* kuru ayaz
hişkî *m* 1. kuruluk 2. katılık, sertlik 3. *mec* katılık (acımasızlık)
hişkîti *bnr* hişkî
hişkker *rd* kurutucu
hişk kirin *l/gh* 1. kurutmak 2. katılaştırmak, sertleştirmek
hişkobiringo *rd* 1. kupkuru 2. kaskatı 3. katır kutur (sertleşmiş) ~ **bûn** kaskatı kesilmek (veya olmak) ~ **kirin** kaskatı kesilmesini saġlamak

hişkolek *rd* 1. katı, sert 2. sıska, kuru, kara kuru, arık (kimse)
hişkolekî *rd* 1. katıca, sertçe 2. lâstik gibi (iyice pişmemiş et için) 3. kak, zayıf ve kuru
hişkûhola *rd* 1. kupkuru 2. kaskatı 3. katır kutur (sertleşmiş) 4. sıska, kuru, arık (kimse) ~ **bûn 1)** katılaşmak 2) kaskatı kesilmek 3) kurumak (zayıflamak, sıskalaşmak)
hişlebûyî *rd* dikkatli (özen gösteren)
hişliser *rd* 1. akı başında 2. kendinde, ayık
hiş li ser bûn *l/bw* 1. akı başında olmak 2. kendinde olmak, ayık olmak
hişm *m* 1. arka çıkma 2. kayırma, iltizam ~**a (yekî) kişandin** (birini) kayırmak
hişmend *rd/nt* bilinçli, şuurlu
hişmendane *h* bilinçlice
hişmendî *m* 1. bilinçlilik, şuur-luluk 2. bilinç, şuur ~**ya neteweyî** milli bilinç (veya şuur)
hişmet *m* *m* haşmet, görkem
heşmetkar *rd* 1. haşmetli 2. hayranlık duyan, taşıyan ~ **bûn** (an jî *man*) hayran kalmak
hişmkêş *nd/rd* kayırcı, hakmi
hişmkêşî *m* kayırcılık
hişm kirin *l/gh* tarafgirlik yapmak
hişnexweş *nd/nt* akıl hastası, psikopat
hişsivik *rd* 1. akı kısa, alık, bön, budala 2. dengesiz (kimse)

hişt *b* 1. hiş, hişt 2. hôt 3. hey
hiştin *l/gh* bırakmak
hişvekir *rd* uyandırıcı, uyanık hale getirici
hişvekirî *rd* uyanık, becerikli
hişyar *rd* 1. uyanık 2. uyanık, tetikte, tetik, sak 3. bilinçli ~ **be!** 1) uyanık ol 2) dikkat!, dikkat et! ~ **bûn** 1) uyanmak 2) tetikleşmek, tetik bulunmak (veya tetikte bulunmak) (**yek**) ~ **kirin** (birinin) dikkatini çekmek, ikaz etmek ~ **razan** (an jî **raketin**) sak yatmak (derin uykuya dalmadan uyumak)
hişyar bûn *l/ngħ* 1. uyanmak 2. bilinçlenmek
hişyarî *m* 1. uyanıklık 2. uyanıklık, saklık (teyakkuz) 3. uyarı, ikaz, ihtar ~ **kirin** ihtar etmek
hişyarîfî *m* 1. uyanıklık 2. uyanıklık, saklık, teyakkuz 3. bilinçlilik
hişyarkar *m* 1. uyarıcı 2. hatırlatıcı
hişyarkarî *m* 1. uyarıcılık 2. hatırlatma
hişyarker *nd/nt* 1. uyarıcı, uyaran 2. *rd* uyandırıcı 3. *rd* bilinçlendirici
hişyarkerî *m* 1. uyarıcılık 2. uyarıcılık 3. bilinçlendiricilik
hişyar kirin *l/gh* 1. uyandırmak 2. uyarmak, hatırlatmak 3. uyar-mak, dikkat çekmek, ihtar etmek, ikaz etmek 4. bilinçlendirmek

hişyarname *m* ihtarname
hiyerarşî *m* hiyerarşi
hizb *m* hizip
hizir *m* fikir, düşünce ~ **kirin** düşünmek
hizirandin *l/gh* düşündürmek
hizirdar *rd* düşünceli
hizirî *rd* fikri, düşünsel
hizirin *l/ngħ* düşünmek
hizn *m* hüzn
hiznî *rd* hüznü ~ **bûn** hüznlenmek
hizûr (I) *m* huzur, karşı, kat
hizûr (II) *m* huzur, erinç ~ **jê re nehiştin** huzurunu kaçırmak ~ **a kar û bar** çalışma barışı ~ **a (yekî) xera kirin** (birine) rahatsızlık vermek
hizûrdar *rd* huzurlu, erinçli
hizûrxane *m* huzurevi
hîbe *m* hibe ~ **kirin** hibe etmek
hicret *m* hicret
hicw *wj/m* hiciv, yergi ~ **kirin** hiciv etmek, yermek
hicwker *nd/nt* yergici, taşlamacı
hiç *h* 1. hiç 2. hiçbir 3. tek, tek bir (yalnız bir) ~ **kes hiçbirî** ~ **na** hiç değil
hiçatî *m* 1. hiçlik 2. *fel* hiçlik, yokluk
hiçayî *m* hiçlik
hiçî *m* hiçlik
hiçparêz *nd/nt* hiççi, nihilist
hiçperest *nd/nt* hiççi, nihilist
hidrojen *m* hidrojen
hîkarî *m* etki, tesir ~ **kirin** etkilemek, tesir etmek

hîkarîdar *rd* 1. etkili 2. *mec* doku-
naklı
hîkarîker *rd* 1. etkileyici 2. *mec* içli
hîkaye *m* hikâye, öykü ~ **gotin** (an
jî **vegotin**) hikâye anlatmak
hîkmet *m* hikmet
hîle *m* 1. hile 2. hile, oyun, düzen,
cntrika 4. fesat * **hîle kirine**
îhaleyê ihaleye fesat karıştırıl-
mış ~ **kirin** hile yapmak
hîlebaz *rd* hileci, hilekâr, düzenbaz
hîlebazî *m* hilecilik, hilekârlık,
düzenbazlık
hîledar *rd* hileli
hîlekar *rd* hilekâr, hilebaz
hîlekarî *m* hilekârlık, hilebazlık
hîm *n* 1. taş 2. temel taşı, yapı taşı
3. temel, ana, esas ~ **avêtin** te-
mel atmak ~ **danîn** (an jî **vedan**)
temel atmak ~ **girtin** temel tut-
mak, temellenmek, temelleşmek
hîmaye *m* himaye, koruma ~ **kirin**
himaye etmek, korumak, kayır-
mak
hîmdar *rd* 1. temelli, esaslı 2.
nd/nt kurucu 3. baba (yaratıcı,
kurucu kimse) ~ **bûn** temellen-
mek ~ **kirin** temelleştirmek
hîmî *rd* 1. esaslı, esasî 2. köklü
(kalıcı, esaslı) 3. kökten 4. te-
mel, ana, aslî
hîmitî *m* temellik
hîn (I) *h* henüz, daha, hâlâ ~ **baş**
daha iyi ~ **bêhtir** daha fazla ~
çetir daha iyi ~ **hindik** daha az
~ **jî** dahası ~ **pir** daha çok ~
xerab daha kötü

hîn (II) *m* 1. öğrenme 2. alışma ~î
(...) **bûn** 1) öğrenmek 2) -c alış-
mak ~î **hev bûn** öğürleşmek,
birbirine alışmak
hîna *h* henüz, daha, hâlâ ~ **jî** halen
hîn bûn *l/ngh* 1. öğrenmek 2. alış-
mak 3. kanıksamak, alışmak 4.
intibak etmek
hînbûnî *m* 1. öğrenme, öğreniş 2.
alışkanlık 3. müptelâlık
hînbûyî *rd* 1. öğrenmiş 2. alışık,
alışkın, alışmış 3. alışkın, müp-
telâ, bağımlı
hîndar *nd/nt* 1. öğretici 2. eğitmen
3. alıştırıcı
hîndarî *m* 1. öğretim 2. eğitim 3.
alıştırma, egzersiz, temrin ~
kirin 1) öğretim yapmak 2)
eğitim yapmak 3) alıştırma yap-
mak
hîndekar *nd/nt* 1. öğretici, öğret-
timci 2. eğitmen
hîndekarî *m* öğretim, tedrisat ~
dîtin öğrenim görmek ~**ya**
amadeyî orta öğretim ~**ya bi-**
lînd yüksek öğretim ~**ya çalak**
etkin öğretim ~**ya derveyî** açık
öğretim ~**ya destpêkê** ilköğre-
tim ~**ya navîn** (an jî **navîtayî**)
orta öğretim ~**ya pêşîn** ilköğre-
tim ~**ya raserî** lisansê lisan-
süstü öğretim ~**ya seretayî**
ilköğrenim, ilköğretim ~**ya**
teknîkî teknik öğretim
hîndekarîtî *m* 1. öğreticilik 2.
eğitmenlik
hînkâr *nd/nt* 1. öğretici, öğretici 2.
alıştırıcı

hînkarî *m* 1. öğretim 2. alıştırma, egzersiz ~ **kirin** 1) öğretim yapmak 2) alıştırma yapmak, egzersiz yapmak

hînkarîti *m* 1. öğreticilik 2. alıştırıcılık

hînker *nd/nt* 1. öğretici, belletici 2. alıştırıcı

hîn kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

hîpe *m* kelepçe (araç gereçler için) ~ **kirin** kelepçelemek

hîpnotîze *rd* hipnotize ~ **kirin** hipnotize etmek

hîpnotîzma *m* hipnotizma

hîpnoz *m* hipnoz

hîpodrom *m* hipodrom

hîpotez *m* hipotez, faraziye, varsayım

hîqehîq *h* 1. kıkır kıkır 2. *mec/m* fıkırtı ~ **kirin** 1) kıkırdamak 2) *mec* fıkırdamak

hîqîk *m* hıçkırık (çok yemek yeme vb. şeylerden dolayı) ~ **jê çûn** hıçkırmak

hîqîn *m* kahkaha

hîqînî *m* hıçkırık (çok yemek yeme vb. şeylerden dolayı) ~ **jê anîn** hıçkırtmak **kirin** ~ kıkırdamak

hîrîn *l/gh* 1. kişnemek 2. kükre-mek (kızgınlık ve öfke için)

hîro *bot/m* hatmi çiçeği

hîs *m* his, duygu ~ **pê kirin** hissetmek

hîse *m* hisse, pay

hîsedar *rd* paylı, pay sahibi

hîsî *rd* hissi, duygusal

hîsterî *m* histeri, isteri

hît *m* tav (ağaç, tahta, toprak vb. için)

hîv *bnr* heyv

hîveron *bnr* heyveron

hîvik *bnr* heyvik

hîwer *n* bacanak

hîz (I) *n* tulum, tuluk ~ **qul kirin** postu deldirmek

hîz (II) *rd* 1. ibne, puşt 2. *mec* namussuz, ahlâksız (kimse)

hîza *m* hiza, seviye

hîzar *m* çarşaf

hobî *m* hobi

ho bûn *l/gh* 1. öğrenmek 2. alışmak

hogîç *n* övec

hogir *nd/nt* arkadaş, dost, yaren

hogirî *m* arkadaşlık, dostluk, yarenlik

hoho *h* oha (büyük baş hayvanlar için)

hoker *rz/m* belirteç, zarf

ho kirin *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak

hol *m* saha, meydan (düz ve küçük meydan için)

holandî *rd/nd* Holandalı

hol bûn *l/gh* 1. hoplamak, zıplamak 2. sekmek (sıçramak veya sıçrayarak ilerlemek)

holdayîn *m* hoplayış

holdîng *m* holding

holê *m* polo

holik *m* çardak, kulübe, kümültü

hol kirin *l/gh* zıplatmak

homandin *l/gh* kutsamak
homojen *rd* homojen, bağdaşık
homojenî *m* homojenlik, bağdaşıklık
homonîm *rz/rd* homonim, eş adlı, eş sesli
homoseksuel *rd/nt* homoseksüel
hon *m* cvlek, mandal
honak *m* 1. örgü 2. *wj* örgü, kurgu (edebiyatta)
honakî *rd* kurgusal
honan *m* örgü (örme işi için)
honandin *l/gh* 1. örmek 2. kurgulamak (edebiyatta)
honandî *rd* 1. örülü 2. *wj* kurgulu, kurgulanmış
honanker *nd/nt* örücü, örgücü
hop (I) *m* 1. lokma 2. dürüm, dürmaç
hop (II) *b* hop, dur
hoparlor *m* hoparlör
hopele *b* şinanay
hophop *b* hop hop
hopik *m* 1. ebe (oyunda) 2. oyunda ebe yeri
hoqe *m* hokka
hoqebaz *nd/nt* hokkabaz
hoqebazî *m* hokkabazlık
horiya *avê* *nd* denizkızı
horî *m* huri
hormon *biy/m* hormon
hosî *m* vasiyet ~ **kirin** vasiyet etmek
hosîname *m* vasiyetname
hosta *nd/nt* usta **bûn** ~ ustalaşmak
~**yê dîwaran** duvarcı, duvar ustası

hostabûn *m* ustalaşma
hostahî *m* ustalık
hostatî *m* ustalık
hoste *bnr* hosta
hostes *m* hostes
hoş *höst* *b* ~ **kero** *höst* be adam
hov *rd* 1. vahşî, yabancı 2. yabancı, yabancı (ilkel bir durumda yaşayan insan) 3. yabancı, ilkel görüşü olmayan kaba kimse) ~**ê çiyê** dağ adamı, dağların şenliği
hovane *h* 1. vahşice, yabanice 2. vahşice, ilkelce
hovanî *m* 1. vahşilik 2. yabanilik
hovatî *m* 1. vahşilik 2. yabanilik
hov bûn *l/ngh* 1. vahşileşmek 2. yabanılaşmak, yabanileşmek
hoveber *rd* ilkel, iptidai, primitif ~ **bûn** ilkelleşmek
hoveberane *rd/h* ilkelce
hovemirov *nd/nt* maganda
hovik *rd* vahşî, yabancı, yabancı
hovitî *m* 1. vahşilik, vahşet 2. yirticilik 3. yabanilik, yabanıllık,
hovkî *rd/h* vahşice, yabanice
hoy *n* etken, neden, sebep
hoz (I) *m* kabile
hoz (II) *m* güç, kuvvet ~**a hev** **birin** yenişmek ~**a hev** **nebirin** yenişmemek
hozan *nd/nt* ozan, âşık, halk ozanı ~**ê** gel halk ozanı
hozanane *h* ozansı, ozanca
hozanî *m* ozanlık
hub *m* sevim, sevgi
hububat *m* hububat

hucre *bot/m* 1. hücre 2. hücre (küçük oda) 3. hücre (tutuklu veya hükümlüler için)

hudhud *zoo/n* hüthüt

hulhulî *rd/nt* dönek

humanîst *nd/rd* hümanist, insancıl

humanîzm, humanîzma *fel/m* hümanizm, hümanizma, insançılık

humîn *m* gürleme ~ **jê çûn** gürlemek

humînî *m* gürleyiş

humûs *n* humus (toprak için)

hundir *n* 1. iç 2. içeri, içerisi ~ **malê** evin içi ~ **ê welêt** yurt içi

hundirandin *l/gh* içermek, ihtiva etmek

hundirî *rd* içsel, dâhilî, içle ilgili

hundirîn *rd* içsel, dâhilî, içle ilgili

hundirû *rd/h* içeri, içerisi

huner *m* 1. sanat 2. hüner ~ **a xwe nîşan dan** hünerini göstermek, gövde gösterisi yapmak ~ **ên ciwan** (an **jî bedew**) güzel sanatlar ~ **ên destkariyê** el sanatları ~ **ên dîtbarî** görsel sanatlar ~ **ên şanoyî** (yan **jî dramatîk**) sahne sanatları

hunerdest *nd/nt* sanat dostu, sanatsever

hunerhez *nd/rd* sanatsever

hunerî *rd* sanatsal

hunermend *nd/nt* sanatçı

hunermendane *h* sanatkârane

hunermendî *m* sanatçılık

hunerparêz *nd/rd* sanatsever

hunerperwer *nd/rd* sanatsever

hunerwer *rd* 1. becerikli, hünerli, maharetli, mahir

hunerwerî *m* beceri, hüner, maharet

hur (I) *rd* 1. öz (üvey olmayan) 2. *rd* kızıl (aşırı derecede olan)

* **dîne hur** kızıl deli, zırdeli ~

cahil kara cahil ~ ~ **öz be öz** *

hur hur jî Farqîne ye **öz be öz** Silvanlı ~ **nezan** kara cahil

hur (II) *rd* hür, özgür

hurmet *m* hürmet, saygı ~ **girtin** hürmet etmek ~ **nîşan dan** hürmet etmek, saygı göstermek ~ **a (yekî) jê re hebûn** (birine) saygı duymak (veya beslemek)

hurmetkar *rd* hürmetli, saygılı

Hurmiz *nd* 1. Hürmüz, Mazda 2. *ast/m* Jüpiter

hut *m* meleke, yeti

hutbûnî *m* meleke, yeti

hutî bûn *l/gh* dadanmak

huwîyet *m* hüviyet, kimlik

hûbehûb *m* uğultu

hûçik *n* yen (elbise yeni)

hûha *b* yuh ~ **kirin** yuhalamak

hûhû *b* yuh ~ **kirin** yuh çekmek (veya yuha tutmak)

hûn *c* siz (bükünsüz hali, yalın hali) * **hûn hatibûn** siz gelmiştiniz ~ **bi xwe** kendiniz ~ **çawan in?** nasılsınız? ~ **dizanin** siz bilirsiniz ~ **sax bin** siz sağ olun ~ **xweş bin** siz sağ olun

hûr (I) *ant/n* 1. işkembe 2. *argo* göbcek ~ **berdan** göbcek bağlamak (veya göbcek salıvermek)

hûr (II) rd 1. ufak 2. ufak, küçük (kimse) 3. bozuk (para) 4. ince (taneleri ufak) * **ardê hûr** ince un ~ **barîn** (yağmur) çiselemek ~ **lê nêrîn** irdelemek ~ **û gir** büyük küçük, herkes ~ **û kûr** ayrıntılı, detaylı ~ **û mûr** öteberi, pılı pırtı ~ **û pûr 1)** ufak tefek 2) öteberi ~ **û xaş** hurdahaş

hûrbijar rd seçici (zor beğenen kimse)

hûrbijarî m 1. m seçicilik 2. ayrıntı

hûrbijêr rd seçici (zor beğenen kimse)

hûrbijêrî m seçicilik

hûrbîn m mikroskop

hûrdek m küçük harf

hûrgilî m 1. analiz, çözümleme 2. ayrıntı, detay

hûrhûrî rd ufarak ~ **bûn 1)** un ufak olmak, lime lime olmak 2) haşat olmak ~ **kirin 1)** un ufak etmek, lime lime etmek 2) çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak) 3) haşat etmek

hûrhûrk rd ufak tefek

hûrhûrkî rd 1. ufacık tefecik, ufak tefekçe, ufakça 2. minyon

hûrik (I) rd 1. ufak, ufacık 2. ufaklık, cüssesiz 3. ufak tefek (kimse) 4. küçük, küçücük 5. boncuk gibi (göz) 6. nd masum, küçük çocuk, çoluk çocuk ~ ~ ufak ufak ~ **mûrik** ufak tefek (nesneler için)

hûrik (II) n 1. düğürcük (en ince bulgur) 2. kırma, kırık (dövül-

müş veya kırılmış tahıl) 3. kıyıntı (ince ince doğranmış küçük parça) 4. kırıntı * **hûrikê nan** ekmek kırıntısı

hûrikî rd 1. ufarak, ufacık, ufakça 2. minicik, minyon 3. çiti piti, çitir pıtır

hûrikokî rd ufakça

hûrkarî m 1. çözümleme, analiz 2. rd ince (işler)

hûrker nd/nt 1. kıyıcı (kıymak işini yapan) 2. yarıcı (yarma işini yapan, parçalayan)

hûr kirin l/gh 1. doğramak 2. kesmek (düzgün parçalara ayırmak) 3. ufalamak, ufaltmak, kırıklamak 4. kıymak (küçük parçalar durumunda doğramak) 5. kırmak (odun parçalamak) 5. bozmak, bozdurmak (para için) 6. kısmak (göz ve ışık için)

hûrkirî rd 1. doğranık, doğranmış 2. kıyık (kıyılmış olan) 3. kıyımlı 4. kısık (göz ve ışık için)

hûrnêrîn m inceleme, tetkik, çözümleme, analiz

hûroxango h tuz buz, un ufak ~ **bûn** tuzla buz (veya tuz buz) olmak, un ufak olmak ~ **kirin** tuzla buz etmek, un ufak etmek

hût n 1. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) 2. rd dev (olağanüstü irilikte olan)

hûtasa rd devasa

hûthûte rd iri kıyım, iri yapılı, iri yarı, kocaman

hûtması zoo/n balina

I

i, I *m* Kürt alfabesinin on birinci harfî

icac *bnr* ecac

iftîn *m* ıhlama, ıklama

iftînî *m* ıkıntı ~ **kirin** ıklamak

ihe *b* öhö (öksürük sesi için)

ihi *b* ihı

ihim *b* öhö (buradayım, anlamında)

iht *b* öhö (öksürük sesi için)

ihtekuxt *m* öksürüp tıksırmak ~**a** (yekî) **bûn** (biri) öksürüp tıksırmak

ihîn *m* ıhlama

ihînî *m* ıhlama **kirin** ~ ıhlamak, ıkınmak, ıklamak

ikûr *m* mide ~**a** (yekî) **vehatin** midesi bulanmak

ilam *m* 1. bilgi, haber, bildirim 2. *hiq* ilâm ~ **dan** bildirmek, haberdar etmek

ile *h* ila, ille

ilet *m* illet

iletîdar *rd* illetli

ililîn *l/gh* tedirgin olmak

ilim *h h* ille de

ilm *n* ilim, bilim

ilmane *h* bilimselce

ilmdar *n* alim, bilim adamı

ilmî *rd* ilmi, bilimsel ~ **bûn** bilimselleşmek ~ **kirin** bilimselleştirmek

ilmîti *m* bilimsellik

ilmkar *nd/nt* âlim

imad *ol/m* vaftiz ~ **bûn** vaftiz olmak ~ **kirin** vaftiz etmek

imadkar *nd* vaftizci

imadkarî *m* vaftizcilik

inap *bot/m* çiğde

incas *m* kara crik

inç *m* inat ~ **kirin** inat etmek

ing *m* inat

ingirandin *l/gh* darıltmak, gücendirmek

ingirîn *l/gh* 1. kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek 2. alınmak, darılmak, gücenmek 3. aksilenmek, aksileşmek, inat etmek, inatlaşmak

ingirok *rd* 1. alıngan 2. inatçı * **zarokekî ingirok** inatçı bir çocuk

ingirokî *rd/h* 1. alınganca 2. inatçıca

ingirokîti *m* 1. alınganlık 2. inatçılık

ingiroyî *rd* alıngan

inirandin *l/gh* 1. küstürmek, inatlaştırmak, inada bindirmek 2. kızdırmak

inirîn *l/gh* 1. inatlaşmak, küsüp inat etmek 2. kızmak

initandin *l/gh* 1. gücendirmek 2. inatlaştırmak 3. kızdırmak

initîn *l/ugh* 1. alınmak, gücenmek

2. inatlaşmak, inat etmek

ins *nd in* (insan) ~ **û cins** in cin

int (I) *m* inat ~ **lê çebûn** (birinc)

inat olmak ~a (yekî) **pê girtin**
inadı tutmak

int (II) *m* ıkınma ~ **dan xwe** ıkın-
mak

inteint *m* 1. ıkınma 2. *h* ıkıl ıkıl ~
kirin ıkınmak

intîn *bnr* initîn

intînî *m* ıkıntı ~ **kirin** ıklamak

intok *rd* inatçı

intokî *rd* inatçıca

intokîti *m* inatçılık

inyad *m* inat ~ **kirin** inat etmek,
inatlaşmak

inyadî *rd* inadına, dikine

inyatker *rd* inatçı

inyatkerî *m* inatçılık

inzêl *m* eğreti çardak,

ir *rd* 1. hışıltılı, pürüzlü, tutuk (ses
için) 2. ktır (ses) 3. kalın, gür

(ses) ~ **bûn** kalınlaşmak, pürüz-
lenmek

iraqî *nd/rd* Iraklı

irase *m* hal (pazar yeri)

irinandin *l/gh* inada bindirmek,
kızdırmak

irinîn *l/ugh* inatlaşmak, inat etmek

irn *m* 1. inat 2. aksilik ~a (yekî)

pê girtin 1) inadı tutmak 2) ak-
siliği tutmak

irq *n* ırk

irqî *rd* ırksal

irs *biy/m* irs, kalıt

irsî *rd* irsi, kalıtımsal

irsîti *m* irsiyet, kalıtım

irz *n* 1. ırz 2. özür ~ **xwestin** özür
dilemek ~ê (yekî) **şikandin**

(birini) azarlamak

israr *m* ısrar ~ **kirin** ısrar etmek,
üstelenmek

isrardar *rd* ısrarlı

israrker *rd* ısrarcı

işq *m* 1. aşk 2. heves

î, î *m* Kürt alfabesinin on ikinci harfî

îade *m* iade, geri verme ~ **kirin** iade etmek

îadekirî *rd* iade edilmiş olan

îaşe *m* iâşe (yedirip içme, besleme, bakına)

îbadet *m* ibadet, tapınma ~ **kirin** ibadet etmek, tapınmak

îbadetgeh *ol/m* ibadethane, tapınak, mabet

îbadetkar *nd/nt* ibadetskâr

îbadetker *bnr* ibadetskâr

îbadetxane *m* ibadethane, tapınak, mabet

îbare *m* ibare

îblîs *n* iblis

îbne *n* ibne

îbnetî *m* ibnetlik

îbra *m* ibra, aklama ~ **kirin** ibra etmek

îbraname *m* ibraname, aklama belgesi

îbranî *m* 1. İbranice 2. *nd* İbranî, Yahudi

îbranîkî *m* 1. İbranice 2. *h* İbranîlere özgü veya yaraşır bir biçimde

îbre *m* ibre

îbret *m* ibret ~ **girtin** ibret almak

îbrî *m* İbranice

îcab *m* icap, gerçeklik ~ **kirin** icabet etmek

îcad *m* icat ~ **kirin** icat etmek

îcadkar *nd/nt* icatçı, mucit

îcar *h* 1. bu kez, bu defa 2. şimdi * **îcar dora te ye** şimdi sırada sende 3. üstelik, bir de 4. artık ~ **çi** *h* daha ne, öyleyse

îcare *m* 1. icar, kiralama 2. toprak karşılığında ekiciden alınan onda bir pay ~ **dan** icar vermek, üçlemek ~ **kirin** icar etmek, kiralamak

îcareker *nd/nt* kiracı, kiralayan

îcarekerî *m* kiracılık

îcaze *m* icazet, izin

îcazedar *nd/nt* 1. icazet veren kimse 2. *rd* icazetli

îcazet *m* 1. icazet, izin 2. icazetname, diploma

îcazetdar *rd* mezun, izinli

îcazetname *m* icazetname

îcra *m* icra, icra etme ~ **kirin** icra etmek

îcraet *m* icraat

îcrakar *nd/nt* icracı

îcrakarî *m* icracılık

îcraker *bnr* icrakar

îçtima *lşk/m* içtima

id *m* bayram ~a hev pîroz kirin bayramlaşmak ~a Qurbanê Kurban Bayramı ~a Remezanê Ramazan (veya Şeker) Bayramı
îdam *m* idam ~ kirin idam etmek
îdamkirî *rd* idam edilmiş olan
îdanî *m* 1. bayramlık 2. bayramlaşma
îdare *m* idare ~ dike idare eder ~ kirin idare etmek, yönetmek ~ya urfî örfî idare, sıkıyönetim
îdarekar *nd/nt* idareci, yönetici
îdarekarî *m* idarecilik
îdareker *bnr* idarekar
îdarî *rd* idarî, yönetsimsel
îde, **îdea** *fel/m* ide, idea, düşün
îdeal *m* 1. ideal, ülkü 2. *rd* ideal, ülküsel kirin ~ idalleştirmek, ülküleştirmek
îdealist *fel/rd* idealist
îdealistî *m* idealistlik, idealizm
îdealîzm *m* idealizm
îdentîk *mat/m* 1. identik, özdeşlik 2. *rd* identik, özdeş
îdeolog *nd/nt* ideolog
îdeolojî *m* ideoloji
îdeolojîk *rd* ideolojik
îdia *m* iddia, sav ~ kirin iddia etmek, savlamak
îdiadar *rd* iddialı
îdiaker *rd* iddiacı
îdiakerî *m* iddiacılık
îdianame *hiq/m* iddianame, savca
îdidok *zoo/m* kelebek
îdman *m* idman, alıştırma, antrenman ~ kirin idman yapmak

îdraq *m* 1. idrak, anlayış, algı 2. *psî/fel* idrak, algı ~ kirin idrak etmek, algılamak
îfade *m* ifade ~ dan ifade vermek ~ girtin (an jî stendin) ifade almak ~ ifade etmek
îfadeker *rd* ifade edici
îfet *m* iffet
îflah *m* iflah, onma ~ bûn iflah olmak, onmak ~ kirin iflah etmek ~ nebûn iflah olmamak
îflas *bz/m* iflâs, batkı, batma ~ kirin iflas etmek ~a bifen û fût *rd* dolanlı iflâs ~a hîledar *hiq* hileli iflâs
îflaskirî *rd* iflâs etmiş olan, batkın, müflis
îfraz (I) *m/hiq* ifraz (parsellere ayırma)
îfraz (II) *biy/m* ifraz, salgi ~ kirin ifraz etmek, salgılamak
îfşa *m* ifşa, yayma ~ kirin ifşa etmek, açıklamak
îftira *m* iftira ~ kirin iftira etmek ~ lê kirin (birine) iftira atmak
îftiraker *rd/nd* iftiracı, karacı
îftixar *m* iftihar, övünç ~ kirin iftihar etmek, övünç duymak, kıvanmak
îhale *m* ihale ~ bûn ihale olmak ~ kirin ihale etmek
îhlal *m* ihlâl ~ kirin ihlâl etmek
îhlalker *rd* ihlal edici
îhmal *m* ihmal ~ kirin ihmal etmek, savsaklamak
îhmalkar *nd/nt* ihmalkâr, ihmalcı, savsak

ihmalkarî *m* ihmalkârlık, ihmalcilik
iẖtar *m* ihtar, uyarı, uyarma ~ **dan** ihtar vermek, uyarmak ~ **kirin** ihtar etmek
iẖtikar *m* ihtikâr, vurgun, spekülasyon
iẖtimal *m* ihtimal, olasılık, olabirlik ~ **dan** ihtimal vermek ~ **e ku h** ihtimal ki, muhtemelen
iẖtimalî *rd* ihtimalî, olası
iẖtimam *m* ihtimam, özen
iẖtiram *m* ihtiram, saygı ~ **girtin** saygı göstermek
iẖtiras *psî/m* ihtiras, tutku
iẖtiraz *m* ihtiraz, çekince
iẖtişam *m* ihtişam, görkem
iẖtiyat *m* ihtiyat, sakıntı, sakınma ~ **kirin** sakınmak
iẖtiyatkar *rd* sakıngan
iẖtiyatkarî *m* sakınganlık
ikamet *m* ikamet ~ **kirin** ikamet etmek
ikametgeh *m* ikametgâh
ikram *m* ikram, sunma ~ **kirin** ikram etmek
ikramiye *m* ikramiye
iksîr *m* iksir
ila *h* 1. illa, ille 2. illaki, ille (özelikle, hele)
ilac *m* ilaç ~ **kirin** ilaçlamak ~ **xwarin** ilaç içmek (veya kullanmak) ~ **a kēzikan** böcek ilacı
ilacdank *m* ecza dolabı
ilackirî *rd* ilaçlı, ilaçlanmış olan
ilâh *n* ilâh, tanrı

îlahe *m* ilâhe, tanrıça
îlahiyat *m* ilahiyat, tanrı bilimi, teoloji
îlahiyatnas *nd/nt* ilahiyatçı
îlahiyatnasî *nd/nt* teoloji
îlahî (I) *rd* ilâhî, tanrısal
îlahî (II) *ol/m* ilâhî (makamla okunan nazım)
îlahîn *h* illâ, illâki
îlam *m* 1. açıklama, ifşa etme 2. ilâm ~ **a werasetê hiq** veraset ilâmı
îlan *m* ilan, duyuru ~ **dan** ilân vermek ~ **kirin** ilan etmek, duyurmak ~ **ên biçûk** küçük ilanlar
îlankar *nd/nt* ilâncı, duyurucu
îlawe *m* ilâve, ek, ulama ~ **kirin** ilave etmek
île *h* illâ, ille
îlegal *rd* illegal, yasa dışı
îleh *h* illâ, illâki, ille
îlehîn *h* illâ da
îlelebed *h* ilelebet, sürgit, sonsuza dek
îlham *m* ilham, esin ~ **girtin** esinlenmek
îlhamdar *rd* ilhamlı
îlheq *m* ilhak ~ **kirin** ilhak etmek
îlizyon illüzyon, yanılsama
îlizyonîst *nd/nt* illüzyonist, gözbağcı
îlizyonîzm *m* illüzyonizm, gözbağcılık
îlon *m* eylül (ay)
îltica *m* iltica ~ **kirin** iltica etmek, sığınmak

İlticakar *nd/nt* ilticacı, sığınmacı
İltifat *m* iltifat ~ **kirin** iltifat etmek
İltifatkar *rd* iltifatkâr
İltihab *m* iltihap, yangı
İltimas *m* iltimas, kayırma ~ **kirin** kayırmak
İltizam *m* iltizam, kesenek
İltica *m* iltica ~ **kirin** iltica etmek, sığınma
İmad *bnr* imad
İmaj *m* imaj, imge
İmajî *rd* imgesel
İmal *m* imal ~ **kirin** imal etmek
İmalat *m* imalât
İmalatkar *nd/nt* imalâtçı, yapımcı
İmalatkarî *m* imalâtçılık yapım-cılık
İmalatxane *m* imalathane, yapım-cı
İmalker *bnr* imalatkar
İmalatxane *m* imalathane, yapım-cı
İmalker *bnr* imalkar
İmam *ol/n* imam
İmamî, İmamî *m* imamlık
İmamok *m* imame
İman *m* iman ~ **pê anîn** iman etmek ~ **a (yekî) jê çûn** uyuz olmak
İmandar *rd* imanlı
İmha *m* imha ~ **kirin** imha etmek
İmhaker *rd* imhacı
İmkan *m* imkan, olanak ~ **dan** imkan vermek
İmla *m* imla, yazım
İmparator *n* imparator

İmparatorî *m* imparatorluk
İmparatoriçe *m* imparatoriçe
İmtihan *m* imtihan, sınav ~ **bûn** imtihan olmak ~ **dan** sınav vermek ~ **kirin** imtihan etmek
İmtiyaz *m* imtiyaz, ayrıcalık
İmtiyazdar *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
İmtihan *m* sınav ~ **dan** sınav vermek
İmze *m* imza ~ **dan** imza vermek ~ **kirin** imza etmek, imzalamak
İmzeavêj *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan
İmzeker *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan
İmzekirî *rd* imzalı, imzalanmış olan
İmzekirox *nd/rd* imzacı, imzalayıcı
İn *m* cuma
İnad *m* inat ~ **kirin** inatlaşmak, inat etmek ~ **a (yekî) pê girtin** (birinin) inadı tutmak
İnadkar *nd/nt* inatçı
İnadker *bnr* inadkar
İnan *l/gh* getirmek
İnaq *m* boğmaca
İnaqî *nd/rd* boğmacalı
İncane *m* sakı
İncas *bot/m* kara erik
İncasa *Maltayê* *bot/nd* ycnidünya
İncil *m* İncil
İnç *m* inç, parmak (uzunluk ölçü birimi olarak)
İndiyan *nd/nt* Kızılderili

înfaz *hiq/m* infaz, yürüttüm, yerine getirme ~ **kirin** infaz etmek
înfazkirî *rd* infaz edilmiş olan
înfial *m* infial ~ **kirin** infial etmek
îngilîz *nd/rd* İngiliz
îngilîzî *m* İngilizce
înî *m* cuma (haftanın altıncı günü)
înîsiyatîf *m* inisiyatif, öncceilik
înkâr *m* inkâr, yadsıma ~ **kirin** inkâr etmek, yadsımak
înkârane *h* inkârca
înkârî *m* inkâr
înkarker *rd* inkârcı, inkâr edici
înkârok *rd* inkârcı, inkâr eden
înkîlap *m* inkılâp
însaf *m* insaf ~ **kirin** insaf etmek
însan *nd/nt* insan
însanane *rd/h* insanca
însanetî *m* insanlık, insaniyet
însaniyet *m* insanlık
însanî *rd* insani
însankî *rd/h* insanca
înşa *m* yapım, inşa ~ **bûn** inşa olmak, kurulmak (yapılmak) ~ **kirin** inşa etmek, kurmak (yapmak, inşa etmek)
înşeat *m* inşaat
înşeatvan *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
înşeatvanî *m* inşaatçı, yapıcılık
înşelâh *b* inşallah ~ **maşelâh** inşallah maşallah
înternet *m* internet
întiba *m* intiba, izlenim
întibah *m* intibah, uyanış
întibah *biy/m* 1. intibak 2. uyarlama, adaptasyon

întîqal *m* intikal, geçiş
întixar *m* intihar ~ **kirin** intihar etmek
înzibat *n* inzibat
îpotek *m* ipotek, tutu ~ **kirin** ipotek etmek
îpotekkirî *rd* ipotekli, ipotek edilmiş olan
îpotetîk *rd* ipotetik
îptal *nd* iptal ~ **kirin** iptal etmek
îptalkirî *rd* iptal edilmiş olan
îptîdayî *rd* ilkel ~ **bûn** ilkelleşmek
îqaz *m* ikaz, uyarı ~ **kirin** ikaz etmek, uyarmak
îqbal *m* 1. ikbal, baht açıklığı 2. ikbal, gelecek
îqlim *erd/m* iklim
îqna *m* ikna ~ **bûn** ikna olmak ~ **kirin** ikna etmek
îqnaker *rd* ikna edici
îqnakerî *m* ikna edicilik
îqtibas *wj/m* iktibas, alıntı ~ **kirin** iktibas etmek, alıntılama
îqtidar *m* iktidar, erk
îrade *m* irade, istenç
îradedar *rd* iradeli
îranî *nd/rd* İranlı
îrfan *m* 1. irfan, bilme, bilgi, anlama, kültür 2. irfan, varışlılık
îrîs *ant/m* iris
îrlandayî *nd/rd* İrlandalı
îrlandî *nd/rd* İrlandalı
îro, **îroj** *nd/h* bugün
îronî (I) *rd* bugünkü
îronî (II) *m* ironi, kara mizah
îroyî *rd* güncel

İroyîn *rd* bugünkü
İrs *m* irs, vcraset, kalıtım
İrsaliye *m* irsaliye
İrsiyet *m* irsiyet, soya çekim
İrtibat *m* irtibat ~ **danîn** irtibat kurmak
İrtica *m* irtica, gericilik
İrticaxwaz *rd* irticacı
İrtical *wj/m* irtical, doğaç, doğaçlama
İrtifa *erd/m* irtifa, yükselti
İs *b* vay be, abo
İsa *n* İsa (Mesih)
İsabet *m* isabet ~ **kirin** isabet etmek
İsandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
İseis *h* ışıl ışıl, parıl parıl
İsewî *nd/nt* İsevi
İsewîti *m* İsevilik
İsikandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
İsikîn *l/gh* ışıldamak, parıldamak
İsîn *l/gh* ışılamak, parıldamak, parlamak
İsîsok *rd* ışıl ışıl, pırıl pırıl
İsîsokî *rd* ışıldak, parıltılı
İsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses)
İskambîl *m* iskambil
İskan (I) *m* bardak
İskan (II) *m* iskân, yerleşim, yurtlanma ~ **kirin** iskan etmek
İskandin *l/gh* hıçkırtmak
İskandinavya *m* İskandinavya
İskandinavayî *nd/rd* İskandinavyalı

İskeîsk *m* 1. hıçkırma, hıçkırık (ağlarken çıkan ses) 2. *h* hüngür hüngür
İskele *der/m* iskele
İskelet *ant/n* iskelet
İskemle *m* iskemle
İskik *n* hıçkırık ~ **hilhatin** hıçkırık tutmak
İskîn *l/gh* hıçkırmak
İskîni *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) **kirin** ~ hıçkırık hıçkırık ağlamak
İskoç *nd/nt* İskoç
İskoçkî *m* 1. İskoçça 2. *rd/h* İskoçlara özgü veya yaraşır bir biçimde
İskoçyayî *nd/rd* İskoçyalı
İskonto *m* iskonto
İslam *m* 1. İslâm (Müslümanlık) 2. *rd* İslâm (bu dinden olan)
İslamiyet *m* İslamiyet
İslamî *rd* İslami
İsleh *m* ıslah ~ **kirin** ıslah etmek
İslehat *m* ıslahat, reform
İsnat *m* isnat ~ **kirin** isnat etmek
İsok *rd* parlak, ışıl ışıl
İsokî *h* parlakça, ışıl ışılca
İsot *bot/m* biber ~ **a dirêj** sivri biber ~ **a reş** karabiber ~ **a sor** kırmızıbiber ~ **a tûjîkî** *nd* sivri biber
İsotdank *m* biberlik (biber konulan kap)
İspanî *m* İspanyolca
İspanyol *nd/rd* İspanyol

İspanyolkî *m* 1. İspanyolca 2. *rd/h*
İspanyollara özgü veya yaraşır
bir biçimde
İspat *m* ispat ~ **bûn** ispat olmak,
ispatlanmak, tanıtlanmak ~
kirin ispat etmek, ispatlatmak,
tanıtlamak
İspatbûyî *rd* ispatlı, tanıtılı
İspatker *rd* ispatlayıcı, tanıtlayıcı
İspatkirî *rd* ispatlı, tanıtılı
İspenax *bot/m* ispanak
İspiyon *m* ispiyon ~ **kirin** ispiyon
etmek, ispiyonlamak
İspiyonker *nd/nt* ispiyoncu
İspîrto *m* ispirto
İspîrtodar *rd* ispirotolu
İsqat *ol/m* iskat
İsraf *m* israf ~ **bûn** israf olmak ~
kirin israf etmek
İsrafkar *nd/nt* israfçı, savurgan
İsrafkarî *m* israfçılık, savurganlık
İsrafker *bnr* israfkar
İsraîlî *nd/rd* İsrailli
İstakoz *zoo/m* istakoz
İstasyon *m* istasyon ~ **a benzîne**
benzin istasyonu ~ **a radyoye**
radyo istasyonu
İstatistik *m* istatistik
İstatistikî *rd* istatistiksel, sayımsal
İstatistikzan *nd/nt* istatistikçi
İstekan *m* bardak
İstgeh *m* istasyon, radyocu, radyo
istasyonu
İstiare *wj/m* öğretilme, istiare
İstif *m* istif, stok ~ **kirin** istif
etmek, stoklamak

İstifa *m* istifa ~ **kirin** istifa etmek
İstifade *m* istifade ~ **kirin** istifade
etmek
İstifker *nd/nt* istifçi, stokçu
İstihdam *m* istihdam ~ **kirin** istih-
dam etmek
İstimlaq *m* istimlâk ~ **kirin** istim-
lâk etmek
İstiqamet *m* istikamet, doğrultu,
yön
İstiqrar *rd* 1. istikrar 2. denge (zi-
hinsel ve duygusal uyum)
İstiqrarî *m* istikrarlılık
İstiqrardar *rd* 1. istikrarlı 2. den-
geli (tutum ve davranışlarında
uyum olan)
İstirhet *m* istirahat, dinleme ~
kirin istirahat etmek, dinlemek
İstirîdye *zoo/m* istiridyec
İstismar *m* istismar, sömürü ~
kirin istismar etmek, sömür-
mek
İstismarker *nd/rd* istismarcı
İstisna *m* istisna, ayrıklık
İstisnayî *rd* istisnâî, ayrıklı
İstixbarat *m* istihbarat
İsweçî *m* 1. İsveççe 2. *rd* İsveçli
İsweçkî *m* 1. İsveççe 2. *rd/h*
İsveçlilere özgü veya yaraşır bir
biçimde
İswiçreyî *nd/rd* İsviçreli
İsyân *m* isyan, ayaklanma, başkal-
dırma ~ **kirin** isyan etmek,
ayaklanmak
İsyankar *nd/rd* isyankâr, asi
İsyankarî *m* isyankârlık, asilik

iş *n* iş

işaret *m* işaret ~ **kirin** işaret etmek, işaretlemek ~ **pê dan 1)** işaret etmek **2)** değinmek ~ **ên çûnehatê** (yan jî **trafîkê**) trafik işaretleri

işarkî *rz/m* işaret

işev *nd* bu gece

îşkence *m* işkence ~ **kirin** işkence etmek (veya yapmak) ~ **kişandin 1)** işkence çekmek **2)** eziyet çekmek ~ **lê bûn** işkence edilmek ~ **lê kirin** (birine) işkence etmek (veya) yapmak

îşkencedîtî *rd* işkence mağduru, işkence görmüş (veya maruz kalmış)

îşkencekar *nd/rd* işkenceci

îşkenceker *bnr* işkencekar

îşporta *m* işporta

îşportakar *nd/nt* işportacı

îşportakarî *m* işportacılık

îşteh *m* iştah

îşwe *m* işve, cilve ~ **kirin** işve etmek (veya yapmak), cilvelenmek

îşwebaz *rd* işveli, cilveli, edalı, fıkırdak

îşwedat *rd* işveli

îşxal *m* işgal ~ **kirin** işgal etmek

îşxalker *nd/nt* işgalci

îşxalkerî *m* işgalcilik

îtaet *m* itaat ~ **kirin** itaat etmek

îtaetkar *nd/nt* itaatkâr, itaatli

îtaetkarî *nd/nt* itaatkârlık, itaatlilik

îtalî *nd/rd* **1.** İtalyan **2.** *m* İtalyanca

îtalîk *m* italik

îtalkî *m* **1.** İtalyanca **2.** *rd/h* İtalyanlara özgü veya yaraşır bir biçimde

îtalyan *nd/rd* İtalyan

îtfaiye *m* itfaiye

îthaf *m* ithaf ~ **kirin** ithaf etmek

îthafkirî *rd* ithaf edilmiş olan

îthal *nd* ithal ~ **kirin** ithal etmek

îthalat *m* ithalât, dış alım

îthalatkar *nd/rd* ithalâtçı, dış alımcı

îthalatkarî *m* ithalâtçılık, dış alımcılık

îtibar *m* **1.** itibar, güvenç **2.** itibar, prestij, güven ~ **kirin** itibar etmek

îtibarî *rd* itibarî, saymaca

îtibardar *rd* itibarlı

îtifaq *m* ittifak, bağlaşıklık, bağlaşma ~ **kirin** ittifak etmek

îtimad *m* itimat, güven, güvenç ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **kirin** itimat etmek ~ **pê anîn** itimat beslemek

îtîna *m* itina, özen

îtiqat *m* itikat, inanç ~ **a batil** batıl inanç

îtiraf *m* itiraf ~ **kirin** itiraf etmek

îtirafkar *nd/nt* itirafçı

îtirafkarî *m* itirafçılık

îtiraz *m* itiraz ~ **kirin** itiraz etmek

îtirazker *rd* itirazcı, muteriz

îtirazkerî *m* itirazcılık

îtxal *bnr* ithal

îxanet *m* ihanet ~ **kirin** ihanet etmek ~ **lê bûn** ihanete uğramak

îxanetkar *nd/nt* ihanetçi

îxanetkarî *m* ihanetçilik

îxbar *m* ihbar ~ **kirin** ihbar etmek

îxbarker *nd/nt* ihbarcı

îxbarkerî *m* ihbarcılık

îxbarname *m* ihbarname, bildirim

îxrac *m* ihraç ~ **kirin** ihraç etmek

îxracat *bz/m* ihracat ~ **kirin** ihracat yapmak

îxracatkar *nd/nt* ihracatçı

îxracatkarî *m* ihracatçılık

îxtilaf *m* ihtilaf

îyot *kîm/m* iyot

îzafe *m* izafe

îzafet *fel/m* 1. izafet, görelilik 2. bağıntı

îzafiye *fel/m* izafiye, görecelik

îzafiyet *fel/m* 1. izafiyet, göreccecilik, görecelik, görelilik 2. bağıllık, bağıntılılık

îzafî *fel/rd* 1. izafî, görece, göreceli 2. bağıntılı, bağıl

îzafîti *m* izafilik, göreccecilik, görecelik

îzah *m* izah ~ **kirin** izah etmek

îzahker *rd* izah edici

îzdiham *m* izdiham, tıkkışıklık

îzet *m* izzet

îzgeh *bnr* istigh

îzin *m* izin ~ **dan** izin vermek ~ **derketin** izin çıkmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) izin almak ~ **a (yekî) xwestin** *mec* rızasını istemek

îzindar *rd* izinli

îzingirtî *rd* izinli

îzlandî *nd/rd* İzlandalı

îzolasyon *fîz/m* 1. yalıtma, yalıtım

2. izolasyon, yalıtma, tecrit

îzole *rd* izole ~ **band** izole bant ~ **kirin** izole etmek, yalıtım

J

j, J *m* Kürt alfabesinin on üçüncü harfi

jaguar *zoo/m* jaguar

jajî *m* 1. teleme 2. ekşimik, çökelek

jakaw *rd* 1. yırtıcı 2. kırışik, buruşuk

jakawî *m* yırtıcılık

jale *m* 1. gül fidesi 2. *bot/m* zak-kum (Nerium oleander)

jakûzî *m* jakuzi

jalûzî *m* jaluzi

jam *m* çan

jan *m* 1. ağrı, sızı 2. acı, ıstırap 3. sancı, buruntu, buru ~ **dan** 1) sız-lamak, acımak 2) sancımak 3) ağrmak

jana zirav *bj/nd* ince ağrı, ince hastalık, verem

janbon *m* janbon

jandar *rd* 1. sızılı 2. sancılı 3. ağ-rılı 4. acılı, ıstıraplı (acısı olan kimse)

jankeş *rd/nd* acı çeken

jankeşî *m* acı çekme

jankuj *bj/m* 1. ağrı kesici 2. yatış-tırıcı, analjezik

jant *m* jant

japonî *m* 1. Japonca 2. *nd* Japonyalı

japonkî *m* 1. Japonca 2. *rd/h* Japonlara özgü veya yaraşır bir biçimde

japonyayî *nd/rd* Japonyalı

jar (I) *rd* 1. zayıf 2. cılız, sıska 3. *mec* yoksul, fakir 4. *mec* zavallı ~ **bûn** 1) zayıflamak, vücuttan düşmek 2) süzülme (çok za-yıflamak), cılızlaşmak ~ **kirin** 1) zayıflatmak 2) cılızlaştırmak ~ **ketin** zayıf düşmek

jar (II) *m* 1. ağı, zehir 2. *ant* öd kesesi

jarandin *bnr* jehrandin

jardadayî *bnr* jehrdayî

jarî *m* 1. zayıflık 2. cılızlık, sıs-kalık 3. *mec* yoksulluk, fakirlik 4. *mec* zavallılık

jarîn *bnr* jehrîn

jarjûrdank *m* şarjörlük, kütüklük

jarok *rd* 1. zayıf 2. *mec* zavallı

jarokî *rd* 1. zayıfça 2. cılızca, sıs-kaca 3. *mec* zavallica

jarse *m* jarse

jartiyer *m* jartiyer

jehr *m* zehir, ağı ~ **kirin** zehir-lemek, ağılamak ~ **û ziqûm** zehir zıkkım, zehir zemberek ~ **û zikûm** be zehir zıkkım olsun

jehrandin *l/gh* zehirlemek, ağıla-mak

jehrdar *rd* zehirli

jehrdayî *rd* 1. zehirlendirilmiş, ağılanmış (kimse) 2. *m* zehir-

leme ~ **bûn** zehirlenmek ~
kirin zehirlemek

jehrî *m* zehir

jehrîn *l/ng* zehirlenmek

jehrkuj *m* panzehir

jelatîn *m* jelâtin

jenandin *l/gh* 1. çalmak, vurmak
 * **bilûr xweş jenand** güzel
 kaval çaldı 2. çakmak (şimşek
 ve çakmak aleti için) 3. ditmek
 (yün, pamuk, vb. yi tellere
 ayırarak kabartmak) 4. taramak
 (yün ve kıl taramak)

jendin *l/gh* 1. çalmak (vurarak ses
 çıkarmak, üflemeli çalgıları
 üflemek) 2. çalmak, vurmak
 * **guleyê ew jend** kurşun onu
 vurdu 3. çakmak (şimşek ve
 çakmak aleti için) 4. vurmak,
 atmak (kalp, nabız, damar vb.
 için) 5. ditmek, atmak (yay ve
 tokmakla kabartmak) 6. tara-
 mak (yün ve kıl taramak)

jendirme *lşk/n* jandarma

jendirmexane *m* jandarma kara-
 kolu

jenerator *fiz/m* jeneratör, üreteç

jenerîk *m* jenerik

jeng *m* 1. pas 2. kefeki (dişlerin
 diplerinde oluşan kireç taba-
 kası) ~ **girtin** pas tutmak

jengar *m* pas

jengarî *rd* paslı ~ **bûn** paslanmak

jenîn *l/gh* 1. çalmak, vurmak 2.
mzk çalmak, vurmak (enstrü-
 manlar için) 3. çarpmak, vur-
 mak (yürek hızlı atmak) 4.

çakmak (çakmak, şimşek vb.
 için) 5. ditmek, atmak (yay ve
 tokmakla kabartmak) 6. zonkla-
 mak * **rehên destê min dijenin**
 elimdeki damarlar zonkluyor

jenosîd *m* jenosit, soykırım

jenyar *nd/nt* çalgıcı, çalgı çalan
 kimse

jenyarî *m* çalgıcılık

jeodînamîk *m* jeodinamik

jeofizîk *m* jeofizik

jeokîmya *m* jeokimya

jeolog *nd/nt* jeolog, yer bilimci

jeolojî *m* jeoloji, yer bilimi

jeolojik *rd* jeolojik, yer bilimsel

jeopolîtîk *m* jeopolitik

jest *m* jest ~ **kirin** jest yapmak

jet *m* jet

jeton *m* jeton

jevbûn *rd* özdeş

jev bûn *l/ng* 1. ayrılmak 2. açıl-
 mak 3. dağılmak, çözülmek

jevbûnî *m* özdeşlik, aynılık

jevcudaker *nd/rd* ayırıştırıcı

jev çûn *l/ng* bozuşmak, araları
 açılmak

jevçûyî *rd* bozuşuk

jevenivîsîn *m* yazışma

jezewac *m* iç evlilik, endogami

jê (I) *rd* 1. aynı, özdeş, tıpkı (tıp-
 kısı, özdeş) * **ev penûs jî jê ye**
 bu kalem de aynısı 2. tıpatıp.
 tastamam 3. eş (birbirinin aynı
 olan veya birbirine çok benze-
 yen iki şeyden her biri, benzeri)

jê (II) *rz/m* ('ji *vê/wê* ve *ji vî/wî* nin bûzûşuk hali) **1.** -dan/-den, -tan/-ten (çıkma hali eki olup aynı zamanda gizli üçüncü tekil şahıs zamiridir) * **ez jî jê dixwazim** ben de ondan istiyorum **2.** *c* ondan (o zamirinin çıkma durumu) **3.** *c* şundan (şu zamirinin çıkma durumu) ~ **pê ve** bundan sonra, ondan sonra ~ **pêştir** ondan hariç ~ **re ona** * **jê re aniye** ona getirmiş ~ **re babet** (an *jî la-yiq*) **dîtin** (birine) layık görmek ~ **re bûn asteng** engel olmak ~ **re bûn pişt** arka çıkmak ~ **re dest dan ser hev** el pençe durmak ~ **re destbeste sekinîn** el pençe durmak ~ **re heyf bûn** yazık olmak ~ **re heyirî man mec** başı dönmek ~ **re hurmet xweyî kirin** saygı duymak (veya beslemek) ~ **re jêhatî bûn** gücü yetmek ~ **re li hev nehatin** sol tarafından kalkmak (iyi gününde olmamak, işleri ters gitmek) ~ **re meydan xwestin** meydan okumak ~ **re sar bûn** soğuk durmak ~ **re temaşeger man** seyirci kalmak ~ **re wisan hatin** gibi görünmek ~ **û berjor?** ötesi var mı? ~ **û pê de (tiştêk heye)?** ötesi var mı? ~ **wê de** ötesinde ~ **wir de** ötesinde

jê be *b* geç, kulak asma, boş ver

jê bin *b* boş verin, geç!

jêbir *m* **1.** silgi **2.** *rd* giderici * **madeya jêbira lekeyan** leke giderici madde

jêbiran *m* kesinti (ödcnen paradan kesilen bölüm)

jê birin (I) *l/gh* **1.** yenmek, mağlûp etmek **2.** utmak, ütmek, yutmak (oyunda bir şey kazanmak)

jê birin (II) *l/gh* **1.** almak (gidermek, yok etmek) **2.** gidermek **3.** silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)

jê birîn *l/gh* **1.** -den kesmek **2.** kesinti yapmak **3.** kesmek (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoymak, vermemek) **4.** kırp-mak (tutumlu davranmak) **5.** kısıntı yapmak

jêbirk *m* silgi

jê bîzî kirin *l/bw* -den tiksirmek

jê bûn (I) *l/ngh* **1.** aynıysı olmak, tıpkısı olmak **2.** -den olmak, -c mensup olmak * **ev ji wê berê ye** bu o kableden **3.** olmak, oralı olmak (bir yerde doğmuş, yaşamış olmak) **4.** -den doğmak, -den olmak (dünyaya gelmek) **5.** -den olmak, belinden olmak * **ji bavê xwe bû** babasının belinden

jê bûn (II) *l/ngh* **1.** kesilmek, kopmak **2.** kopmak **3.** sökülme (bir yere yapışık olan şeyler için)

jê bûn (III) *l/ngh* **1.** boş vermek **2.** geçmek (söylemeden veya bitirmeden atlamak) **3.** (birini) rahat bırakmak (karışmamak)

jê bûn (IV) *l/ngh* **1.** olmak, yitirmek, elinden kaçırmak **2.** mahrum olmak, yoksun olmak

jêbûyî *rd* 1. kesik 2. kopuk, kopmuş olan 3. sökük

jê cihê *rd* 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca ~ **bûn** 1) -den ayrılmak 2) ayrışmak ~ **girtin** -den muaf tutmak, ayrıcalık tanımak ~ **kirin** 1) ayırmak 2) ayırt etmek 3) -den ayrı tutmak, soyutlamak

jêcihêker *rd* 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı tutan)

jê cuda 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca ~ **bûn** 1) -den ayrılmak 2) ayrışmak ~ **girtin** -den muaf tutmak, ayrıcalık tanımak

jêcudaker *rd* 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı tutan)

jê çebûn *l/gh* 1. -den olmak 2. -den doğmak, dünyaya gelmek 3. -den peydahlanmak, üremek 4. azmak (hayvanlar için; iki ayrı ırktan olmak) 5. (bir şeyden) ileri gelmek 6. olmak, yapmak (bir şeyden oluşmak, oluşmasına sebep olmak)

jê çetir *rd* 1. -den iyi, chven 2. hâllice ~ **dîtin** 1) beğenmek (benzerleri arasında birini seçmek) 2) tercih etmek, yeğ tutmak 3) üstün bulmak (veya görmek)

jê çûn (I) *l/gh* yenilmek, mağlup olmak, kaybetmek (oyunda)

jê çûn (II) *l/gh* 1. (bir şeyden) tiksilmek 2. bıkmak, kesilmek (yemekten kesilmek) 3. kanıksamak, usanmak (bıkkınlık getirmek)

jê çûn (III) *l/gh* 1. silinmek (yazı, leke vb. için) 2. (bir şeyden) eksilmek 3. çıkmak (giderilmek, yok olmak) * **leke jê çû** leke çıktı 4. çıkmak (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) * **ew gotin ji bîra min neçû** o söz benim hatırımdan çıkmadı

jêçûyî (I) *rd* yenik, mağlup

jêçûyî (II) *rd* tiksiniş, bıkmış olan

jêçûyî (III) *rd* silik * **nivîsa jêçûyî** silik yazı

jêder (I) *hnr* jêderk

jêder (II) *mat/m* 1. çıkarma işareti (-) 2. çıkarma işlemi

jê der (III) *nd* (bir şeyinden) hariç, dışı * **ji exlaq der ahlâk** dışı

jêderan *mat/m* 1. çıkarma 2. *bz* çıkış * **têketan û jêderanan hesab bike** giriş ile çıkışları hesapla 3. *fel* çıkarsama

jêderanîn *m* 1. çıkarma, çıkarsama 2. *mat* çıkarma 3. anlama (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme)

jê deranîn *l/gh* 1. çıkarmak, çıkarsamak 2. *mat* çıkarmak * **ji bîstan penc derîne** yirmiden beşi çıkar 3. anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) * **mirov ji çavê wî dikare derîne ku kurikekî jîr e** insan gözünden anlıyor ki zeki bir çocuk

jêderk *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak, asıl (bir şeyin çıktığı yer, menşec) 3. *rz* çıkak, çıkıt, mahrecç, çıkış * **jêderka deng** sesin mahreci 4. kaynak, kaynakça (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 5. *mec* köken, menşec * **jêderka nivîsê wêne** ye yazının kökeni resimdir 6. *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer)

jê derketin *l/gh* 1. -den çıkmak 2. *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak 3. oluvermek, çıkıvermek * **tu nizanî çî mîrekî çê jê derketiye** sen bilmiyorsun nasıl bir yiğit oluvermiş

jê ders girtin *l/bw* 1. (bir kimseden) ders almak 2. ders çıkarmak, ders almak 3. (birini) örnek almak

jê derxistin *l/gh* 1. (bir şeyden veya yerden) çıkarmak 2. anlamak, çıkarsamak (bir şeyin anlamını çözmek) 3. çıkarmak, atmak (görevden, işten çekmek) 4. *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak 5. silmek (üzerini çizerek atmak, yok etmek) * **navê wî jê derxistine** adını silmişler

jê gerîn *l/gh* 1. -den vazgeçmek 2. (birini) rahat bırakmak, karışmamak

jêgiran *m* alıntı, iktibas ~ **kirin** alıntılanmak, alıntı yapmak, iktibas etmek

jêgirî *m* 1. alıntı, iktibas 2. kopya **jê girtin** *l/gh* 1. -den almak 2. almak (ölüm sebebiyle ayrılma) * **Xwedê her du qîzên wî jî, jê girtin** Allah iki kızını da aldı 3. alıntılanmak, iktibas etmek 4. kapmak, bulaşmak (hastalık geçmek) 5. kapmak (öğrenmek) 6. kopyalamak

jê hatin *l/gh* 1. gücü yetmek, muktedir olmak 2. gelmek, gelir gelmek (kazanılmak, sağlanılmak) 3. beccermek, beccerebilmek, edebilmek (üstesinden gelmek) 4. elinden gelmek, elinden iş gelmek

jêhatî *rd* 1. beccerikli, marifetli, yatkın, çevrimli, kabiliyetli 2. çalışkan 3. atik, babayiğit, cesur 4. girişken

jêhatibûn *m* 1. beccerikli olma, marifetli olma, kabiliyetli olma 2. çalışkan olma, çalışkanlık 3. atik olma, babayiğit olma 4. girişken olma, girişkenlik 5. becceri, maharet

jêhatî bûn *l/gh* 1. beccerikli olmak, marifetli olmak, kabiliyetli olmak 2. çalışkan olmak 3. atik olmak, babayiğit olmak 4. girişken olmak

jê hez kirin *l/bw* 1. (birini veya bir şeyi) sevmek 2. sevgi beslemek, muhabbet beslemek 3. -den hoşlanmak, yakınlık duymak

jê hêvî kirin *l/bw* 1. (birinden) umut etmek, umut beslemek,

ümide kapılmak 2. beklemek, ummak 3. beklemek (aramak, istemek) 4. rica etmek, ricada bulunmak

jêkêmi *rd* açık (hesaplarda) ~ **dan** açık vermek

jê kër dîtin *l/bw* 1. (bir şeyden veya kimseden) fayda (veya yarar) görmek 2. asılanmak, yarar sağlamak

jêkirin *m* 1. kesme, kesiş 2. kesme, kırkma, tıraş etme (saç, sakal, tüy, kıl vb. için) 3. koparma (daldan, ağaçtan alıp toplama) 4. kapma (koparma, kıştırma) 5. silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) 6. soyma (birinin giysilerini çıkarma) 7. sökme (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarma) ~ **a por** saç tıraşı ~ **a por û rî** saç sakal tıraşı

jê kirin *l/gh* 1. kesmek 2. kesmek, kırmak, tıraş etmek (saç, sakal için) 3. koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) 4. kapmak (koparmak, kıştırmak) * **makîneyê tiliya min jê kir** makine parmağımı kaptı 5. silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) 6. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 7. sökmek (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarmak) ~ **avêtin** koparıp atmak

jêkirî *rd* 1. kesik (kesilmiş olan) 2. kırkık, kırılmış (saç, sakal vb. için) 3. koparık, koparılmış 4.

sökük (sökülmüş, yerinden sökülmüş) 5. soyuk (elbiseleri çıkarılmış olan)

jê kuştin *l/gh* 1. (birilerinden) öldürmek 2. düşmek (çıkarmak, eksiltmek) * **ji mehaniya min deynê min bikuje** aylığımdan borcumu düş 3. kesmek, kesinti yapmak 4. **mat** eksiltmek

jêma *m* kalıntı

jê man *l/ngh* 1. -den kalmak 2. arta kalmak 3. kalmak (-den geri kalmak, yapamamak) 4. kaçırmak (vaktinde bir şeyi yetiştirmek) * **ez ji erebeyê mam** arabayı kaçırdım 5. aksatmak * **ji dibistana xwe ma** okulunu aksattı

jêmayî *rd* 1. artık (arta kalan) 2. kalan, bakiye, kalıntı 3. *m* artık (bir şeyi harcandıktan sonra kalan bölümü) 4. *m* kalıntı 5. *m* kalıt, miras

jêmuaf *rd* (-den muaf, ayrıcalıklı ~ **girtin** (bir şeyden) muaf tutmak, ayrıcalık tanımak

jêmuafgirtî *rd* muaf tutulmuş, ayrıcalık tanınmış olan

jênager *bnr* jêneger

jêneger *rd* vazgeçilmez

jê nehatin *l/gh* 1. gücü yetmemek 2. elinden gelmemek

jê ne razî bûn *l/bw* 1. (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak 2. (birinden) hoşlanmamak, (birini) beğenmemek

jênerazîti *m* hoşnutsuzluk

jênexweş *rd* hoşnutsuz, herhangi birinden hoşnut olmayan kimse

jê ne xweş bûn *l/bw* 1. (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak 2. (birinden) hoşlanmamak, (birini) beğenmemek

jênexweşî *m* hoşnutsuzluk

jê pê ve d 1. -dan/-den başka, dışında, -den başkası, geri 2. *h* ayrıca 3. *h* itibaren, -den başlayarak, -den sonra, -den beri 4. *h* ondan sonra

jê pirtir *h* -den daha çok, öte

jê qehirîn *l/gh* (birine) kızmak

jê qerandin *l/gh* 1. vazgeçirmek, caydırmak 2. rahat bıraktırmak

jê qerîn *l/gh* 1. vazgeçmek, terk etmek 2. pas geçmek, postayı kesmek (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) 3. boş vermek 4. (birini) rahat bırakmak, karışmamak

jê qetandin *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) ayırmak 2. (birinden veya bir şeyden) koparmak 3. ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek)

jê qewimîn *l/gh* 1. (birinden veya bir şeyden) kaynaklanmak * **bila ji min neqewime** benden kaynaklanmasın da 2. (bir şeyden) ileri gelmek

jê qurdêşan bûn *l/bw* -den gıcık almak (veya olmak)

jêr *rd* 1. alt (ast, üst karşıtı) 2. *m* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) 4. alt (tamlamalarda; sınıf-

lamalarda ikinci derecede anlamında) 5. aşağı (bir şeyin alt bölümü) 6. *rd* aşağı (bir yere göre daha alçak yerde olan) ~ **û jor** aşağılı yukarılı

jêrav *m* su altı

jêrava *bnr* jêravahî

jêravahî *m* altyapı

jêravanî *m* altyapı

jêravayî *bnr* jêravahî

jêrax *m* toprak altı, yer altı

jêrazî *rd* 1. (birinden) razı, memnun 2. -den hoşnut

jê razî bûn *l/bw* 1. (birinden) razı olmak, memnun olmak 2. -den hoşnut kalmak

jêrbihurk *m* altgeçit

jêrçavî *m* gözaltı, nezaret

jêrçav kirin *l/gh* gözaltına almak

jêre *rd* 1. alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derecede anlamında) 2. *mat/m* payda

jê re *c* 1. ona (her iki sözcük cinsiyeti için) * **min jê re anî** ona getirdim 2. *d* -e için, - karşı * **ji edebiyatê re hewesa we kengê çêbû?** edebiyatta karşı ilk alâka sizde ne zaman başladı? ~ **çi ye!** 1) ona ne 2) neci oluyor! ~ **dest nedan** (birine) uygun düşmemek ~ **hîç** ona göre hava hoş ~ **hîç bûn** 1) (biri için) hava hoş olmak 2) (birine bir şey) vız gelip tırıs gitmek

jêrebeş *m* alt bölüm

jêrebihur *m* alt geçit

jêreçîn *m* alt sınıf

jêrejor *h* altüst ~ **kirin** altüst etmek (alt yüzünü üst yüzüne getirmek)

jê re ketin *l/bw* 1. düşmek (bir bölüşme sonunda payına ayrılmak) 2. (mahkemede) lehine karar çıkmak

jêrelêv *ant/m* alt dudak

jê re li hev hatin *l/bw* işi rast gelmek

jêrenivîs *sn/m* alt yazı ~ **nivîsandin** alt yazılmak

jêrenivîsdar *sn/rd* alt yazılı

jêrenot *m* dipnot, çıkma yapma, tahşiyec

jê re qet *nd* ona göre hava hoş

jêrerêd *n* yer altı

jê revîn *l/gh* 1. (bir yerden) kaçmak 2. (birinden) kaçmak (kendini göstermemek, rastlamamaya çalışmak) 3. (birinden veya bir şeyden) çekinmek, sakınmak 4. (bir şeyden) kaçmak, kaçınmak, imtina etmek

jêrhişî *m* bilinçaltı

jêrî *rd* aşağı, alt ile ilgili

jêrîn *rd* aşağı, alt ile ilgili

jêrmal *m* bodrum

jêrnasname *m* alt kimlik

jêrnay *n* yazı alt başlığı

jêrnivîs *m* alt yazı

jêrnivîsdar *m* alt yazılı

jêrsor *fiz/m* kızıl ötesi

jêrtirîn *rd* 1. asgari 2. en aşağı

jêrxane *m* altyapı

jêrzanav *m* alt kimlik

jêrzemîn *m* zeminlik, bodrum, mahzen

jê sûd girtin *l/bw* 1. (bir şeyden veya kimseden) faydalanmak, yararlanmak 2. asılanmak, yarar sağlamak

jê şûştin *l/gh* 1. (birini veya bir şeyi) -den yıkamak 2. (birini) aklamak, temize çıkarmak

jêti *fel/m* özdeşlik, aynılık

jê ve c ondan

jêveger *m* 1. -den dönme, vazgeçme 2. karışmama ~ **tune bûn** köprüleri atmak

jêvegeran *m* 1. cayma, vazgeçme 2. rahat bırakma, karışmama 3. kayıtm (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) 4. geri dönme, ricat

jê vegerandin *l/gh* caydırmak, vazgeçirtmek

jêvegerî *rd* 1. caygın 2. *m* (birini) rahat bırakma 3. *m* -den dönme

jê vegerîn *l/gh* 1. caymak, vazgeçmek 2. kayıtmak, boş vermek (vazgeçmek) 3. (birini) rahat bırakmak, ilişmemek, dokunmamak, karışmamak 4. (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak 5. -den dönmek, ricat etmek

jêvegerîti *m* caygınlık

jêvegir *rd* bulaşıcı (hastalık için)

jê vegirtin *l/gh* kapmak (hastalık kapmak)

jê vekişîn *l/gh* 1. -den çekilmek 2. geri çekilmek 3. adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek)

jê venegerîn *l/gh* 1. ilişmek, dokunmak, karışmak, rahat bırakmamak (tedirgin etmek, bulaşmak, sataşmak) 2. uğraşmak (birine kötü davranmak) 3. üstüne gitmek

jê veqetandin *l/gh* 1. (birinden, bir şeyden) ayırmak, koparmak 2. ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak)

jê veqetîn *l/gh* 1. (birinden, bir şeyden) ayrılmak, kopmak 2. ayrılmak

jê ve xuya bûn *l/bw* 1. (birine) görünmek, ayan olmak 2. içine doğmak

jê we bûn *l/bw* sanmak, zannetmek

jêwergir *nd* çevirilen dil, tercüme edilen yazı

jêwergiran *m* alıntı, iktibas

jêwergirî *wj/m* alıntı, iktibas ~ **kirin** alıntılanmak, alıntı yapmak

jê wergirtin *l/gh* 1. (birinden) almak 2. alıntılanmak, iktibas etmek

jêwergirtî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan

jê wê de *h* 1. ötesinde 2. -den öte, aşırı * **du mal jê wê de** iki ev aşırı

jê wêdetir *h* -den öte, aşırı * **du mal jê wêdetir** iki ev aşırı

jêxerabtir *rd* 1. -den daha kötü 2. dik âlâsî ~ **bûn** 1) den daha kötü olmak 2) (birine) rahmet okutmak

jê xêr dîtîn *l/bw* 1. hayrını görmek 2. sebeplenmek, nasiplenmek

jê xistin *l/gh* 1. -den düşürmek 2. düşürmek, düşmek (çıkarmak, eksiltmek) 3. *mec* al aşağı etmek, devirmek

jêxistî *rd* 1. düşürülmüş, düşümü yapılmış olan 2. devrik (mâkamından edilmiş olan)

jê xwarin *l/gh* 1. -den yemek 2. yemek, aşındırmak, kemirmek * **zeng ji hesin dixwe** pas demiri kemiriyor 3. sebeplenmek, çöplenmek 4. sömürmek, istismar etmek

jêxwarinî *m* yiyicilik, irtikâp

jê xweş bûn *l/bw* (birinden) memnun olmak, razı olmak

jê zêde bûn *l/bw* 1. -den fazla olmak 2. (birinden) üremek, çoğalmak (doğmak) 3. yayılmak (çevreye dağılmasına sebep olmak) 4. *rz* türemek 5. gücüne aşmak, (birini) aşmak

jêzêdehî *m* fazlalık

jêzêdekirin *m* 1. çoğaltma, teksir etme 2. *rz* üretme, istikak

jê zêde kirin *l/bw* 1. çoğaltmak, teksir etmek 2. *rz* üretmek

jê zêde ye! *nd* ne haddine!

jêzêdeyî *m* fazlalık

ji *rz/m* 1. -dan/-den, -tan/-ten (çıkma hali eki) * **ji gund derket** köyden çıktı 2. -dan/-den * **ev xwarin ji min** bu yemek benden ~ **aliyekî** ve bir yerde ~ **aliyê** (yan **ji hêla**) tarafından

~ **aliyê** (yekî) ve -den yana, tarafından * **ji alî zarokan** ve **xeman mexwin** çocuklardan yana üzülmeyin ~ **aliyê bi-jîşkiyê** ve tıbben, tıbbi olarak ~ **aliyê din** ve öte yandan ~ **aliyê mal** ve malca, mal bakımından ~ **aliyê min** ve tarafımdan ~ **aliyê pereyan** ve *h* paraca ~ **aliyê şekil** ve şeklen, şekil bakımından ~ **aliyê şewe** ve şeklen, şekil bakımından ~ **aliyê wijdan** ve vicdanen, vicdan bakımından ~ **ber** (yekî) ve -den yana * **ji ber min** ve **xweşhelal** be benden yana helâl olsun ~ **ber çavan winda bûn** gözden kaybolmak ~ **ber tirsacanê xwe** can havli ile ~ **ber tirsaruh** can havli ile ~ **ber vê yekê** bundan dolayı ~ **ber vê/vî** bu nedenle ~ **ber vî qasî** bundan dolayı ~ **ber wê** onun için ~ **bilî** (...) *h* dışında ~ **bilî vê/vî** bundan başka ~ **bilî wî/wê** ondan hariç ~ **bîra** (yekî) çûn aklından çıkmak ~ **bo îro** bugün için, bugünlük ~ **çiya berjêr bûn** düze inmek ~ **çiya daketin** düze inmek ~ **demeke nû** ve yeniden yeniye ~ **destan hatin revandin** rağbet gösterilmek ~ **destê diduyan** ikinci el ~ **dil û can canigönülden** ~ **filan û bêvan** şundan bundan ~ **filan û bêvan axaftin** şundan bundan konuşmak ~ **germê re tirûşdar**

ısıya dayanıklı ~ **hedê xwe zêde** haddinden fazla ~ **heft salıyan heta heftê salıyan** yediden yetmiş ~ **her mijarê şuradan buradan** ~ **her tiştî şuradan buradan** ~ **her zeviyê kersekek anîn** bin dereden su getirmek ~ **hezar derdî re derman** e bin derde deva ~ **hezari yek** binde bir ~ **hêla din** ve öte yandan ~ **hişê** (yekî) çûn aklından çıkmak ~ **jû heta mû** noktası noktasına ~ **kesî re nedan pêş û paş** kuru gürtlüye pabuç bırakmamak ~ **kêfan hatin ku biteqin** zevkten dört köşe olmak ~ **kê re?** kime? ~ **kirt û nîva xwe nehatin xwarê** Nuh der peygamber demez ~ **kisî bavê xwe çûn** bok yoluna gitmek ~ **layê din** ve öte yandan ~ **navê berjêr** belden aşağı ~ **niha û pê de/ve** bundan böyle, bundan sonra, gayri ~ **pêş çavên** (yekî) ketin gözden düşmek ~ **pêş çavên xwe avêtin** (an jî **derxistin**) gözden çıkarmak ~ **pileya** (yan jî **dereceya**) **yekemîn** *mec* birinci sınıf ~ (yekî) **re qet** (birinc bir şey) vız gelmek ~ (yekî) **re qet bûn** (birinc bir şey) vız gelip tırıs gitmek ~ (yekî) **re biyan** hatin (birinc) yabancı gelmek ~ **reng û sîfet ketin** rengi atmak, rengi kaçmak, rengi uçmak (korku, heyecan gibi sebeplerle benzi

solmak) ~ **roja ewil de** öteden beri ~ **roja roj de** öteden beri ~ **sibehê pêştir nîn e** yarından tezi yok (yek) ~ **serî derxistin** baştan çıkarmak ~ **siheta we re** sağlığınıza ~ **şerefa we re** şerefinize ~ **vê û ~ wê 1)** öteden beriden 2) şuralı buralı ~ **vir de û ~ wê de** öteden beriden ~ **vir û ~ wir** şuralı buralı ~ **wan re** onlara ~ **we ne çetir be** sizden iyi olmasın ~ **wexta Nuh Pêxember e** Nuh nebiden kalma ~ **wê hingê (çaxê yan jî gavê)** ve o zamandan beri ~ **wê re c ona** * **min ji wê re got** ona dedim (bayan için) ~ **wî re c ona** * **min ji wî re got** ona dedim (erkek için) ~ **wî rengî derketin ketin** rengekî **din** renkten renge girmek ~ (yekî) **xeber dan 1)** (birisini) ycrip çekıştirmek, kovlamak 2) fitnelemek (birini) ~ **xeynî (...)** *h* dışında ~ **xeynî vî/vê** bundan başka ~ **xwe re xatir dîtin** nimet bilmek ~ **xweşiya canê we re** sağlığınıza

ji adet der rd 1. adet dışı, sıra dışı 2. *nd* gereğinden çok, alabildiğine ~ **der bûn 1)** aşırıya kaçmak, ölçüyü kaçırmak (yiyip içmekte veya davranışlarda) 2) adet dışına çıkmak

ji aliye h 1. -e tarafından * **ji aliye dostên xwe ve pir tê** hezkirin dostları tarafından çok seviliyor 2. -e yönden 3. itibarıyla * **ji hêla zanîne** ve bilgi itibarıyla

ji bal Xwedê ve h Allahtan

jibartin l/gh 1. ayıklamak, seçmek, öğürtlemek 2. *mec* ayıklamak, cilemek 3. *mec* ceremesini çekmek 4. tazmin etmek

jibartî rd 1. ayıklanmış 2. seçilmiş, elleme * **rêjûya jibartî** elleme kömür

ji baweriyê der rd inanılmaz

ji ba xwe ve nd bilir bilmez

ji bela h -den dolayı, -den ötürü

jiber (I) m 1. ezber 2. *h* ezbere

ji ber (II) h 1. -den dolayı, ondan dolayı, - yüzünden, münasebetiyle 2. dolayısıyla, nedeniyle, sebebiyle 3. üzerine * **ji ber van gotinan bêhna her kesî derket** bu sözler üzerine herkes rahat etti

ji ber bûn (I) l/bw 1. ezberinde olmak 2. bellemek

ji ber bûn (II) l/bw 1. dölden olmak 2. düşük yapmak, çocuk düşürmek

ji ber bûn (III) l/bw sökölme (takılı bir şey yerinden çıkmak)

jiberbûyî rd sökük

ji ber çûn l/bw düşük yapmak (insanlar için)

ji ber derxistin (I) l/bw 1. çıkarmak (bir şeyi bir örneğe göre yapmak) 2. suret almak (veya çıkarmak)

ji ber derxistin (II) l/bw sökme (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak) * **pencereyê ji ber derxe** pencerciyi sök

jiberderxistî *rd* sökük, sökülmüş olan (takılı şeyler için)

jibere *h* ezbere ~ **kirin** ezberlemek
ji berê de *h* 1. evvelden 2. dünden, çoktan, seve seve * **ew ji berê de ji xebatê re hazir e** o çalışmaya dünden razı

ji berê ve *bnr* **ji berê de**

ji berêvkî ve *h* sırayla, sırasıyla

jibergir *nd/nt* 1. kopyalayıcı 2. kopyacı (başkaların eserinden araklayan kimse) 3. fotokopici

jibergirî *m* 1. kopya, fotokopi 2. kopyacılık 3. röprodüksiyon

jibergirtin *m* 1. istinsah etme (bir şeyce bakarak aynısını yazma) 2. kopyalama 3. suret almak, suret çıkarma 4. *sn/m* çoğaltım

ji ber girtin *l/bw* 1. istinsah etmek (bir şeyce bakarak aynısını yazmak) 2. kopyalamak, kopya etmek 3. suret almak, suret çıkarmak 4. çoğaltmak

jibergirtî *rd* kopya

jiberker (I) *rd* benzetici, kopyacı

jiberker (II) *rd* ezberci

jiberkerî *m* ezbercilik

ji ber kirin (I) *l/bw* ezberlemek, ezber etmek

ji ber kirin (II) *l/bw* sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)

ji ber kirin (III) *l/bw* çocuğu almak (ameliyatla çocuğu anasından almak)

jiberkirî (I) *h* 1. ezber 2. ezberlenmiş olan

jiberkirî (II) *rd* sökük, sökülmüş olan

jiberkî *h* ezbere

ji ber ku d 1. -den dolayı, dolayısıyla, ötürü, sebebiyle 2. çünkü 3. ötürü, hasebiyle

ji ber man *l/bw* artmak, arta kalmak * **xwarin ji ber ma** yemek arttı

jibermayî *rd* 1. artık 2. artık, baki (bir şey harcandıktan sonra kalan bölümü) 3. *ark/m* buluntu

ji ber sedemê *h* nedeniyle

ji ber ve *nd* 1. (biri) için 2. -den taraf, (biri) yerine

ji ber vê *h* -den dolayı, -den ötürü ~ **qasê** -den dolayı, -den ötürü ~ **yekê** bundan dolayı, bundan ötürü, dolayısıyla, bunun üzere, istinaden

ji ber wê *h* 1. onun için 2. -den dolayı, -den ötürü, binaen

ji ber xwe *h* 1. kendiliğinden, kendinden 2. otomatik olarak 3. kendiliğinden (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan)

ji ber xwe axivîn *l/bw* 1. sayıklamak, hezeyan getirmek 2. münasibetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak

jiberxwehêvotî *rd* 1. öz öğrenimli, otodidakt 2. alaylı (gerçekli okul eğitimini görmeden, kendi kendini yetiştirmiş olan kimse)

ji ber xwe kirin *l/bw* çocuk aldır-
mak * *jinikê zaroka xwe ji ber*
xwe kir kadın çocuğunu aldirttı

ji bext re *h* şansa

ji bêhemdî *rd* gayri iradî

jibêr *rd* ayıklayıcı

jibêran ayıklanma ~a *siruştî*
doğal ayıklanma

ji bil *d* 1. -dan/-den başka, -den
gayri * *ji bilî ve* bundan başka
2. *h* başkaca

ji bilî *h* 1. -den başka, -den gayri,
-den hariç, dışında... * *ji bilî ro-*
manê min tiştek nenivîsî roman
dışında bir şey yazmadım 2.
ayrıca ~ *ve* -den başkası, ayrıca,
geri

ji bin *h* asla, tümünden, hiç ~ *ve* alt-
tan alta

ji binî *h* 1. dipten 2. temelden 3.
kökten 4. sırf, kökten, tümünden
* *ev gotin ji binî vir e* bu söz
sırf yalandır ~ *de* esasen, esas-
tan ~ *vir bûn* kökten yalan
olmak ~ *vir e* kökten yalan

ji birçînan *h* açlıktan ~ *ketin*
açlıktan bitkin düşmek, açlıktan
kırılmak ~ *mirin* açlıktan (veya
acıdan) ölmek ~ *kirin mirin*
acıdan ölmek (çok acımak)

ji birsiyan *bnr* ji birçînan

ji bîra (yekî) birin *l/bw* unuttur-
mak

ji bîra (yekî) çûn *l/bw* unutmak,
anımsamamak, hatırlından çık-
mak

ji bîra (yekî) neçûn *l/bw* 1. unut-
mamak 2. aklından çıkmamak

jibîrbûn *m* 1. unutulma 2. unutul-
muşluk

ji bîr bûn *l/bw* unutulmak

jibîrbûyî *rd* unutulmuş

jibîrbûyîn *m* unutulmuş

jibîrbûnî *m* unutulmuşluk

ji bîr çûn *l/bw* 1. unutulmak 2.
hatırlından çıkmak

jibîrker *rd* unutkan

jibîrkerî unutkanlık

ji bîr kirin *l/bw* unutmak

jibîrkerî *rd* unutulmuş, unutilan

jibîrnebûyî unutulmamış, hatırla
kalmış

ji bîr ve çûn *l/bw* 1. csirmek, ken-
dinden geçmek, bayılmak, bay-
gınlaşmak 2. dalmak

jibîrveçûnî *m* baygınlik

jibîrveçûyî *rd* baygın (bayılmış,
kendinden geçmiş)

ji bo *d/g* 1. için (amacıyla, mak-
sadyyla) 2. için (-dan/-den dola-
yı, -dan/-den ötürü) 3. üzere * *ji*
bo çûnê rabû gitmek üzere
kalktı ~ *çi?* niçin, ne için? ~
niha şimdilik ~ *nimûne 1)*
örnek olarak 2) örneğin, söz ge-
limi ~ *vî/ve* bunun için ~ *wî/we*
onun için ~ *Xwedê* Allah için ~
zewqê (yan *jî kefe*) zevk (veya
keyif) için

ji bona, ji bonî *bnr* ji bo

ji boyî *bnr* ji bo

ji can û dil *rd* içten, sargın

ji cih de *h* aniden

ji cih derketin *l/bw* yerinden çıkmak (kemik, eklemlerin yerinden çıkması)

jicihderketî *rd* çıkık, sınık (kemik, organ vb. şeyler için)

ji cihê dûr *h* uzaktan

ji cihê xwe bûn *l/bw* yerinden olmak

ji cih rakirin *l/bw* 1. yerinden çıkarmak veya sökmek 2. sürgün etmek

jicirakirî *rd* 1. sökük 2. sürgün edilmiş

ji çek bûn *l/bw* silahsızlanmak

ji çek kirin *l/bw* silahsızlandırmak

jicekkirî *rd* silahsızlandırılmış

ji dayik bûn *l/bw* anadan doğmak

ji der de *h* dışardan, dışarıdan

ji derî *h* -den başka, -den gayri, -den hariç, dışında...

ji der ve *h* dışarıdan ~ **anîn 1**) dışarıdan getirmek 2) ithal etmek

ji dest berdan *l/bw* elinden kaçırmak, fırsatı kaçırmak

ji dest çûn *l/bw* 1. kendini kaptırmak 2. elinden kaçırmak, kaybetmek, elde etme imkânını yitirmek

ji dest filitîn *l/bw* kaçırmak, elden kaçırmak

ji destekî *h* bir elden (aynı kimse tarafından)

ji destê hev revandin *l/bw* kapışmak (birbirinin elinden kapmak, bir şey çok satılmak)

ji destê xwe kirin *l/bw* elinden kaçırmak, treni kaçırmak

ji destpêkê de *h* başından beri

ji devan *h* 1. ağızdan 2. *mec* kulaktan * **ji devan aşîqî ve keçîkê bûye** bu kıza kulaktan aşık olmuş ~ **bihîstin** birilerinden işitmek ~ **seh kirin** ağızdan kapmak, kulaktan dolmak

ji devê xwe şehitîn *l/bw* ağzından kaçırmak, boş bulunmak (söylenmesi sakıncalı olan bir şeyi söyleyivermek)

ji dewsa *h* -den dolayı

ji dêla *h* 1. (biri) yerine 2. -den taraf 3. -den dolayı

ji dêlê ve *h* (biri) yerine ~ **rûyê (yekî) çûn erdê** başkasının yerine çok utanmak

ji dêvla *h* 1. (birinin) yerine 2. -den dolayı

jidil (I) *rd* 1. samimî 2. ciddî 3. derin (çok içten gelen) 4. içtenlikli, tabii 5. yapmacıksız

ji dil (II) *h* 1. yürekten, candan, canıgönülden, gönülden, kalben, içten, samimî, özden 2. gerçekten 3. kıran kırana * **gulaşeke ji dil** kıran kırana bir güç ~ **bûn** samimî olmak, samimileşmek ~ **de** yürekten ~ **û can 1**) içtenlikle, canı gönülden (veya canı yürekten), candan, içten, yürekten 2. candan, samimî (açık yüreklilikle davranan) 3) samimiyetle ~ **û can gotin** içten söylemek

jidilbûn *m* 1. samimileşme 2. içtenlik, özdenlik, samimîlik

ji dil bûn *l/bw* samimîleşmek
ji dilê safî *h* kalben, içten, samimî
ji dilî *h* 1. ciddiyetle 2. *m* samimîlik, samimiyet 3. *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik)
ji dil kirin *l/bw* içten yapmak, samimi olarak yapmak
ji dil ve çûn *l/bw* 1. bayılmak, baygınlık geçirmek, içi geçmek 2. içi geçmek (istemeden uyuyu vermek)
ji do de *h* dünden
ji duh de *bnr* *ji do de*
ji dûr de *h* 1. uzaktan 2. geriden gerye 3. derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden)
ji dûrî *h* uzaktan ~ **ve** 1) uzaktan 2) uzaktan uzağa (ilgisi az olan)
ji dûr ve *h* 1. uzaktan 2. uzaktan uzağa 3. derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden)
ji eksa ... *h* inadına ~ (**yekî**) **re** 1) (birine) inat, nispet, (birine) nispet olsun diye 2) -e rağmen,
ji eksan re *h* nispet olsun diye
ji erk kirin *l/bw* görevden almak
ji ewilî de *h* baştan beri
ji eyarê xwe derketin *l/bw* zıvanadan çıkmak
ji êvarê de *h* akşamdan, akşamdan beri
ji gavişkî *rd* ansızın
ji gunehan ketin *l/bw* suçtan arınmış olmak
ji h *m* kırış, yay
ji hal ketin *l/bw* 1. hâlden düşmek 2. işten güçten kalmak, çalışmamak 3. renkten renge girmek

jihalketî *rd* bitkin, bitap
ji hal xistin *l/bw* 1. hâlden düşürmek, güçsüz düşürmek 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak) 3. sucuğunu çıkarmak, paçavraya çevirmek, posasını çıkarmak
ji hayê *h* haydan, avantadan ~ **de hatin** haydan gelmek
ji hdar *rd* yaylı, kırışlı * **amûra jihar** yaylı çalgı
ji hedê xwe derketin *l/bw* 1. haddini aşmak 2. cıvımak
ji heman de *h* rappadak
ji hemûyan re *h* herkese, cümleten
ji heq derketin *l/bw* 1. hakkından gelmek, başa çıkmak, gücü yetmek 2. beccermek, kıvrırmak, üstesinden gelmek
ji heqê (...) **derketin** *l/bw* (bir şeyin) üstesinden gelmek, beccermek
ji hesab kuştin *l/bw* hesaptan düşmek
ji hesab xistin *l/bw* hesaptan düşmek
ji hev (I) *h* birbirinden
jihev (II) *rd* 1. benzer 2. aynı, özdeş, tıpkı 3. *rd* komple (aynı madde, kumaş vb. den yapılmış olan)
ji hev belav bûn *l/bw* 1. dağılmak 2. dağılmak, parçalanmak (birliği beraberliği bozulmak)
ji hev belav kirin *l/bw* dağıtmak, darmadağın etmek

jihevbelawela *rd* 1. dağınık (bir arada olmayan) 2. salkım saçak

jihevbelawelatî *m* dağınıklık

ji hev bûn (I) *l/bw* 1. aynı olmak, özdeş olmak 2. aynı kumaştan olmak

ji hev bûn (II) *l/bw* 1. ayrılmak 2. dağılmak, parçalanmak (birliği bozulmak) 3. çözülmek 4. sökülme 5. araları açılmak

jihevbûnî *m* özdeşlik

ji hev cuda bûn *l/bw* 1. (birbirinden) ayrılmak (ortaklığı, birliği dağılmak) 2. ayrışmak, ayrışmak 3. ayırt edilmek

ji hev cuda kirin *l/bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayrıştırmak 3. ayırt etmek, seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)

ji hev çûn *l/bw* 1. (birbirini) bırakmak, sökülme (yapışık olan bir şey için) 2. (birbirinden) bıkılmak 3. araları bozulmak, bozlaşmak 4. (birbirine) ters düşmek

ji hev de ketin *l/bw* 1. dökülme, hırtlambası çıkmak (eskiyip dökülür duruma gelmek, çok eskimiş olmak) 2. kırılıp dökülme, kırıklık duymak 3. dağılmak, çözülmek (birliğini, beraberliğini yitirmek) 4. hâlden düşmek (aşırı derecede yorulmak) 5. haşatı çıkmak, bozulmak

jihevdeketî *rd* 1. dökük 2. kırık dökük 3. dağınık 4. dağılmış, çözülmüş 5. hâlsiz dökülmüş olan

jihevderanîn *m* 1. sökme (demonte etmek) 2. sökme (karışık bir yazıyı okuma) 3. ayırt edebilme, seçme 4. söküm

ji hev deranîn *l/bw* 1. sökmek (demonte etmek) 2. sökmek (karışık bir yazıyı okumak) 3. ayırt edebilmek, seçmek

ji hev derxistin *l/bw* 1. sökmek (demonte etmek) 2. sökmek (karışık bir yazıyı okumak) 3. çözmek (matematikte bir problemi halletmek) 4. ayrıştırmak 5. ayırt etmek 6. seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)

jihevderxistî *rd* 1. sökük (demonte edilmiş) 2. sökülmüş (okunabilmiş olan) 3. çözülmüş (matematikte) 4. ayrıştırılmış 5. ayırt edilmiş

ji hev de xistin *l/bw* 1. dağıtmak, darmadağın etmek 2. sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak) 3. posasını çıkarmak

jihevde xistî *rd* sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma)

ji hev hez kirin *l/bw* 1. (birbirini) sevmek 2. sevişmek 3. hoşlaşmak

ji hev kirin *l/bw* 1. ayırmak, ayırtmak (birbirinden uzaklaştırmak) 2. araya girip ayırmak 3. ayırmak, sökmek 5. birbirinden ayırmak, parçalamak (birliği bozmak)

ji hev nebûn *l/bw* (birbirinden) ayırlamamak * **em ji hev nabin** biz birbirimizden ayırlamayız

ji hev pevjiilandin *l/bw* didik didik etmek

ji hev qetandin *l/bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayırtırmak 3. *mec* parçalamak (birliği bozmak) 4. ayırt etmek, seçebilmek (birbirinden ayırabilmek)

ji hev qetîn *l/bw* 1. (birbirinden) ayrılmak 2. ayrılışmak 3. ayırt edilmek, seçilmek

ji hev tek rd seyrek * **malên ji hev tek** seyrek evler

ji hev têr bûn *l/bw* 1. hasret gidermek 2. (birbirinden) bıkmak

ji hev û din h birbirinden

ji hev xatir xwestin *l/bw* esenleşmek, vedalaşmak

ji hev xelas bûn *l/bw* 1. (birbirinden) kurtulmak 2. kurtulmak (doğurmak) * **jinik berdestî sibehê ji hev xelas bû** kadın sabaha karşı kurtulmuş

jihevzeydan rd (birbiriyle) küs, bozuşuk, küsülü

ji hev xeydan bûn *l/bw* (bir kimseyle) küs olmak, arası olmamak, araları açık olmak

ji hev xeyidîn *l/bw* küsüşmek, bozuşmak

ji hêka xwe de h doğuştan, yarıdılıştan

ji hêla h 1. -den taraf 2. itibarıyla * **ji hêla zanîne** ve bilgi itibarıyla

ji hêz ketin *l/bw* güçten (veya kuvvetten) düşmek, zayıf düşmek

ji hêzketî rd güçten düşmüş olan

ji hêz xistin *l/bw* güçsüzleştirmek, güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek

ji hêzxistî rd güçsüzleştirilmiş

ji hiş çûn *l/bw* 1. bayılmak 2. bellek yitirmek (belleğin kısa bir süre durup işlememesi) 3. akıldan çıkmak 4. afyonu başına vurmak

jihişçûyî rd 1. baygın, bayılmış olan 2. belleğini yitirmiş olan

jihişker rd bayıltıcı (insanı kendinden geçiren) * **bêhneke jihişker** bayıltıcı bir koku

ji hiş ketin *l/bw* bellek yitirmek (belleğin kısa bir süre durup işlememesi)

jihişketî rd belleğini yitirmiş olan

ji hundir h içten, derinden

ji hundir de h içten, içerden

ji hundir ve h içerden, dâhilen

ji hundirû ve h 1. içerden, dâhilen 2. *rd* içerlek

ji jêr de h aşağıdan

ji kar derketin *l/bw* çıkış almak (işten ayrılmak)

ji kar derxistin *l/bw* içten çıkarmak

ji kar ketin *l/bw* işten güçten düşmek

jikarketî nd/rd 1. amelimanda, iş yapamaz durumunda 2. emekli ~ **bûn** emekli olmak ~ **kirin**

emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)

ji kel *h* hırsla

ji kenan *h* gülmekten ~ **hişk bûn** gülmekten kırılmak ~ **li ser piştê qelibîn** gülmekten yerlere yığılmak (düşmek veya yatmak) ~ **xeriqîn** kahkahadan kırılmak

ji kerban *h* üzüntüden ~ **mirin 1)** kahrından ölmek **2)** ölesiye sevmek

ji ker de *h* **1.** habersizce **2.** sessizce, sessizcene

ji kerema xwe re *h* lütfen

ji ker ve *h* sessizce, sessizcene

ji kêfa dilê xwe re *h* özenc bezcenc

ji kêfan *h* sevinçten ~ **ji bîr ve çûn** ayılıp bayılmak ~ **dan lotikan** şıkır şıkır oynamak ~ **fîrîn** sevinçten uçmak

ji kokê *h* kökten ~ **hel kirin** kökünü (veya kökünde) kazımak

ji ku *h* nerden, nereden ~ (...) **ku** nereden nereye * **em ji ku hatin ku** nereden nereye geldik ~ **ye nereli** * **ew jinik ji ku ye?** o kadın nereli?

ji ku de *h* nereden

ji ku derê *h* nerden, nereden ~ **de** nereden * **kevir ji ku derê de hat?** taş nereden geldi? ~ **ye rd** nereli * **ew ji ku derê ye?** o nereli?

ji kûr ve *h* derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden)

ji lew re *h* **1.** ondan dolayı, dolayısıyla, o sebeple, onun için **2.** zira

ji lîlê *m* jilet, tıraş bıçağı

ji ligê ketin *l/bw* ligden düşmek

ji maka xwe de *h* doğuştan, yarıdılıştan

ji maka xwe ve *h* doğuştan, fitri olarak

ji makî *h* doğuştan, fitri olarak

jimar *m* sayı ~ **jimartin** sayı saymak ~ **a fer** (an **ji kit**) tek sayı ~ **a rêzîn** sıra sayı ~ **a tam** tam sayı ~ **a taybet** özel sayı ~ **a zincîreyî** seri numarası ~ **a zo** çift sayı

jimarbar *h* sayılabilir

jimardar *rd* **1.** sayılı **2.** sayman

jimarde, jimardek *m* rakam

jimare *m* **1.** sayı **2.** rakam ~ **yên jimarde** asal sayılar ~ **yên romanî** Romen rakamları

jimarî *m* sayım

jimarker *nd/nt* sayman

jimarkerî *m* saymanlık

jimarkî *h* **1.** sayıca **2.** *rd* sayımsal

jimarok *m* *m* abaküs, çökrü, sayı boncuğu

jimartin *l/gh* saymak

jimartî *rd* sayılı (sayılmış olan)

jimaryar *nd/nt* muhasebeci, muhasip

jimaryarî *m* **1.** muhasebe **2.** hesap bilimi

ji me re *nd* bize

ji mēj ve *h* evvelden, ezelden, öteden beri, çoktan (veya çoktandır)

ji meĵveyî *rd* ezeli

jimêrek *m* sayaç

jimêrker *m* sayaç

jimêryar *bnr* jimaryar

ji min *h* 1. benden 2. tarafımdan ~
re bana ~ **re çi** neme lazım (ve-
ya neme gerek)

jin *m* 1. kadın 2. kadın, karı, zevce
~ **anîn** evlenmek (erkek evlen-
mek) ~ **û mêr** (an **ji şû**) karı
koca ~ **a qul û bexçikan** sokak
kadını ~ **a xerab** hayat kadını ~ **a**
xerab kötü kadın

jinane *h* kadınca

jinanî *m* 1. kadınlık, karılık (kadın
olma durumu) 2. kadınlık (kadı-
nın gerekli erdem ve niteliği
taşıma durumu) 3. *rd* dişi (ka-
dınlara özgü)

jinankî *h* kadınca, kadıncı

jinantî *m* kadınlık

jinap *m* yenge (amca eşi için)

jinavaxwetêr *rd* 1. fahur, çok bö-
bürlenen 2. yiğit, kendine güve-
nen

ji nava xwe têr bûn *l/bw* 1. ken-
dine güvenmek, kendinden
emin olmak 2. böbürlenmek,
bileğine güvenmek

jinbav *m* üvey ana

jinbaz *nd/rd* çapkın, hovarda,
zampara ~ **bûn** çapkınlaşmak

jinbazî *m* çapkınlık, hovardalık

jinbazkî *h* çapkınca

jinbir *m* yenge (erkek kardeş eşi
için)

jinbî *m* dul kadın

jincarî *rd* bakır çalığı olmuş olan
~ **bûn** bakırlaşmak (bakır ren-
gini almak)

jindost *rd* kadıncıl, zendost

jinebî *m* 1. dul kadın 2. *rd* dul kadın

ji nedî *ve h* aniden

jinepîr *m* 1. kocakarı 2. *rd* koca-
karı, yaşlı kadın

ji nêzan *h* açlıktan ~ **ketin** açlık-
tan ölmek, açlıktan bitkin düş-
mek ~ **mirin** acıdan ölmek

ji nêzik *ve h* yakından ~ **nasîn**
yakından bilmek (veya tanımak)

ji nêz *ve h* yakından ~ **nas kirin**
yakından bilmek (veya tanımak)

jinhez *rd* kadınsever, kadın düş-
künü

ji niha û pê *ve d* bundan böyle

ji niha *ve h* şimdiden

jinik *m* 1. kadın, karı 2. kadın-
cağız 3. bayan

jinikok *rd* kadıncık

ji nişka de *bnr* **ji nişka** *ve*

ji nişka *ve h* aniden, ansızın, bir-
den, birdenbire, apansız, apan-
sızın, durup dururken, zıppadak
~ **çûn** aniden gitmek ~ **peyde**
bûn (birinin) tepesinde bitmek

jinî *rd* nisaî, kadınla ilgili

jinîn *rd* dişi (kadınlara özgü)

jinîtî *m* 1. kadınlık, karılık

jinokî *rd* kadıncı

jinperest *rd* kadıncıl, zampara,
çapkın

jinperestane *h* kadıncılca, zam-
paraca, çapkınca

jinperestî *m* kadıncılık, zampa-
ralık, çapkınlık

ji jintî *m* elti

jinû *ant/m* diz

ji nû ve h yeniden, tekrar, tekrar-
dan, yeniden, baştan

jinxal *m* yenge (dayı eşi için)

ji olê der *rd* dindışı

ji par re h geride, geriden ~ **hiştin**
geride bırakmak ~ **ketin** *crtc-*
lenmek ~ **man** geride kalmak

ji paş de h geriden

ji paşê de h önceden

ji paş ve h arkadan

ji pesnan peyivîn *l/bw* 1. sayıkla-
mak, hezryan getirmek 2. mü-
nasebetsiz konuşmak, mevzu
dışı konuşmak

ji pesnan xeber dan *l/bw* 1. sabuk-
lanmak, sayıklamak, hezryan
etmek 2. münasebetsiz konu-
şmak, mevzu dışı konuşmak

ji pestan gotin *l/bw* sayıklamak,
sabuklanmak

ji pestan xeber dan *l/bw* sayıkla-
mak, sabuklanmak

ji pêr h önden

ji pêr re h önden

ji pêş çav ketin *l/bw* gözden düş-
mek

ji piyan h ayakta ~ **ketin** ayakta
duramaz olmak, bitkin düşmek
~ **man** ayakta kalmak

ji qayde der *rd* kural dışı

ji qîmet ketin *l/bw* 1. kıymetten
düşmek, değerini yitirmek 2.
mec yıpranmak, saygınlığını yi-
tirmek

ji reh h kökten

ji reng çûn *l/bw* kaçmak (renk
uçmak, ağarmak)

ji reng ketin *l/bw* 1. renk atmak,
benzi solmak, renkten renge
girmek sararıp solmak 2. kaç-
mak (renk uçmak, ağarmak)

ji rê derketin *l/bw* 1. yoldan çık-
mak, yoldan sapmak, raydan
çıkmak 2. sapmak, yolunu sapıt-
mak

jirêderketî *rd* 1. sapkın, sapmış,
doğru yoldan çıkmış olan 2. yol-
suz (kötü yola düşmüş kimse)

jirêderketibûn *m* sapkınlık

ji rê derxistin *l/bw* 1. ayartmak,
baştan çıkarmak, yoldan çıkar-
mak 2. saptırmak

jirêderxistî *rd* 1. yoldan çıkarıl-
mış 2. saptırılmış olan

ji rê ketin *l/bw* sapmak, yoldan
sapmak

jirêketî *rd* sapkın, sapık

jirêzê h sıradan, adî, bayağı

ji rêzikê der *rd* kural dışı

ji rika h inadına ~ (**yekî**) *re* (bi-
rinc) inat olsun diye

ji roja roj de h ezelden, öteden
beri

ji rûmet ketin *l/bw* yıpranmak,
saygınlığını yitirmek

ji rûmet xistin *l/bw* yıpratmak
(saygınlığının yok olmasına
sebep olmak)

ji rûyê d -den dolayı, -den ötürü,
ötürü, yüzünden

ji sedema d ötürü, dolayı, cihetiyle

ji sedî *rd* yüzde * **ji sedî pênc**
yüzde beş ~ **sed** yüzde yüz

ji seriyekî ve *h* bir yönüyle, bir bakıma

ji *serî* *h* baştan ~ *de* baştan, yenicden, baştan başlayarak ~ *heta binî* baştan aşağı

ji *serî derketin* *l/bw* baştan çıkmak, sapıtmak

ji *sermanan* *h* soğuktan ~ *qefilîn* soğuktan donmak ~ *ricifîn* soğuktan titremek

ji *stûyê xwe kirin* *l/bw* 1. başından savmak, üstünkörü yapmak, şişirmek, baştan savma iş görmek 2. sorumluluğunu yerine getirmek

ji *stûyê xwekirî* *rd* şişirmece

ji *tehmê derketin* *l/bw* 1. kabak tadı vermek, boku çıkmak, cılkı çıkmak 2. (iş) şirazeden çıkmak 3. *mec* civırmak

ji *tehmê derxistin* *l/bw* 1. kabak tadı vermek, tadını kaçırmak 2. tat vermek, bıktırmak 3. *mec* civıtmak

ji *te re c* sana * *min ji te re anî* sana getirdim ~ *çi ye nene lâzım*

ji *tevan re h* hepsine, cümleten

ji *tirsa ruh h* can havli ile

ji *ûcha d* ötürü, -den dolayı

ji *van m* randevu, buluşma ~ *dan* randevu vermek ~ *dan hev* sözleşmek (buluşma kararlaştırmak) ~ *girtin* randevu almak

ji *vandar rd* randevulu

ji *vanî m* buluşma yeri, randevu yeri

ji *vê nd* 1. bundan (dışi için) 2. *rd* buralı ~ *derê* buralı ~ *re* buna (dışil için)

ji *vir rd* buralı ~ *de û ji wê de* öteden beriden ~ *û ji wir* şuralı buralı

ji *vî nd* bundan (cril için) ~ *re c* buna (cril için)

ji *war m* yaşantı

ji *we c* size ~ *re* size, sizin için

ji *wezîfeyê hildan* *l/bw* görevden almak

ji *wê c/nd* 1. ondan 2. oradan, şundan 3. *rd* oralı, şuralı * *hûn jî, ji wê ne?* siz de oralı mısınız? ~ *çaxê* (gavê yan ji *hingê*) ve o zamandan beri ~ *re c* ona (dışil için) * *min ji wê re* got ona dedim

ji *wê derê nd* 1. oralı 2. oradan * *ji wê derê here* oradan git

ji *wir nd* 1. oralı, şuralı * *hûn jî, ji wir in?* siz de oralı mısınız? 2. oradan * *ji wir here* oradan git

ji *wî c* 1. ondan (cril için) 2. şundan ~ *re c* ona (cril için) * *min ji wî re* got ona dedim ~ *ze-manî* ve o zamandan beri

ji *xafil de h* aniden, ansızın

ji *xaftila h* ansız, aniden, ansızın, apansız, apansızın, birdenbire

ji *xewan ketin* *l/bw* uyku gözünden akmak

ji *xeynî d/h* -dan/-den başka, -den gayri, -den hariç, ayrıca, dışında... ~ *vî/vê h* -den başka, ayrıca

ji *xêra Xwedê re h* 1. keşke 2. Allah için

ji *xwarê de h* aşağıdan

jixwe *h* 1. zaten, esasen 2. genc, nasıl olsa, esasen 3. elbette, tabii olarak, haliyle 4. öylesine 5. kendinde, kendinden

jixwebawer *rd* kendinden emin, öz güvenli

ji xwe ber *h* 1. kendiliğinden, kendi kendine

jixweber *rd* 1. otomatik (insan için; irade dışında yapılan davranış) 2. enstantane, spontane (anından yapılan) 6. *wj/m* doğaç, doğaçtan, irtical

jixweberî *m* 1. kendiliğindenlik 2. doğaçlama

jixweberîti *m* kendiliğindellik

ji xwe çûn *l/bw* 1. baygınlaşmak, baygınlıklar geçirmek, bayılmak, esirmek 2. kendinden geçmek, transa geçmek 3. dalmak 4. sızmak (içki veya yorgunluk gibi sebeplerle kendinden geçerek uyuya kalmak)

jixweçûnî *m* 1. baygınlık 2. dalgınlık

jixweçûyî *rd* 1. baygın 2. dalgın (kendinden geçmiş) 3. kendinden geçmiş, dağıtık

ji xwe de ketin *l/bw* 1. bitkin düşmek, bîtap düşmek, haşatı çıkmak, pestili çıkmak 2. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) 3. külçe gibi olmak, külçeleşmek (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)

ji xwe kirin *l/bw* 1. soyunmak 2. silkelemek (üstünden atmak) 3.

atmak (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarmak)

ji xwe razî (I) *h* kendinden emin

jixwerazî (II) *rd* kendini beğenmiş, kuruntulu

ji xwe re (I) *h* kendine, kendi namına ~ **êceb** (an **jî heyirî**) **man** (bir) tuhaf olmak ~ **xeyal çekirin** hayal kurmak

jixwere (II) *nd/nt* yontucu (hep kendine yontan kimse)

ji xwe re bûn *l/bw* 1. bencilleşmek, bencil olmak 2. yontucu olmak (hep kendine yontmak)

jixwerexwaz *rd* bencil, egoist

jixwerexwazî *m* bencillik, egoizm

ji xwe ve çûn *l/bw* 1. bayılmak, kendinden geçmek, esirmek 2. sızmak (içki veya yorgunluk gibi sebeplerle kendinden geçerek uyuya kalmak)

jiyan *m* 1. yaşama 2. yaşam, hayat, dirim ~ **domîn** (an **jî dewam kirin**) hayat sürmek ~ **a hevbeşî** ortak yaşama ~ **a kar** iş hayatı ~ **a kar û bar** çalışma hayatı ~ **a xebatê** çalışma hayatı

jiyanbar *rd* yaşanılır, yaşanabilir

jiyandar *rd* yaşamlı, yaşayışlı, hayatta olma

jiyandin *l/gh* yaşatmak

jiyangeh *m* 1. yerleşim yeri (veya birimi) 2. konut 3. biyosfer

jiyanî *rd* yaşamsal, hayatî

jiyanname *m* yaşam öyküsü

jiyanok *rd* yaşamlı, ölümsüz (ölmeyecek olan, ebedi)

jiyar *m* yaşantı
jiyare *m* rızık
jiyîn *l/ngħ* yaşamak
jiyîner *rd* yaşatıcı
jî zikê xwe girtin *l/bw* gırtlığın-
 dan kesmek
jî zîmkatî *h* anadan doğma, do-
 ğuştan, yaradılıştan
jî zû de *h* 1. çoktan (veya çok-
 tandır), nice, uzun süreden beri
 2. dünden, çoktan, seve seve
jî (I) *g/d* 1. da/de * **ez jî hatim** ben
 de geldim 2. da/de, dahi, bile
jî (II) *n* 1. yay kirişi 2. *ant* omuri-
 lik kılıfı
jî (III) *n* yaş, ömür * **jiyê min sî û**
pênc e otuz beş yaşındayım ~ **û**
tecrûbe yaş baş ~ **ê jîriyê ped**
 zekâ yaşı
jîdar (I) *rd* 1. kirişli 2. *mzk* yaylı
 (çalgılar için)
jîdar (II) *rd* ömürlü
jîdirêj *rd* uzun ömürlü
jîgolo *n* jigolo
jîjo *bnr* jûjî
jîlet *m* jilet ~ **kirin** jiletlemek
jîmnastîk *m* jimnastik, kültürfizik
jîmnastîkker *nd/nt* jimnastikçi
jîn *m* yaşam, hayat
jîn *l/ngħ* yaşamak
jîndar *rd* 1. canlı, yaşayan, diri
 (yaşamakta olan) 2. yaşayışlı
jîndewar *rd* 1. dinç, zinde 2. ya-
 şayan
jînekolog *nd/nt* jinekolog
jînekolojî *m* jinekoloji
jînenîgarî *m* yaşam öyküsü, bi-
 yografi

jînewar *m* 1. çevre, doğal ortam 2.
 yaşamın geçtiği ortam, yaşam
 yeri
jînewerî *m* öz geçmiş, yaşam
 öyküsü, biyografi
jîngeh *m* 1. yerleşim yeri (veya
 birimi) 2. konut, ikametgâh 3.
 çevre, ekoloji ~ **a civakî** top-
 lumsal çevre ~ **a çandî** kültürel
 çevre ~ **a sirûştî** doğal çevre
jîngehî *rd* çevresel
jînî *rd* yaşamsal, hayatî
jînname *m* öz geçmiş, biyografi
jîp *m* jip
jîqut *rd* 1. ömürsüz 2. *mec* kısa
 süreli, yararsız
jîr *rd* 1. zeki, anlaklı 2. *mec* be-
 cerikli, yetenekli, uyanık ~ **bûn**
 zeki olmak
jîrahî *m* 1. zekâ, anlak 2. zekilik ~
kirin zekice davranmak
jîrane *h* zekice
jîratî *m* 1. zekâ, anlak 2. zekilik
jîrayî *bnr* jîrahî
jîrek *rd* 1. zeki, anlaklı 2. zeki,
 yatkın (çabuk kavrayan) 3. be-
 cerikli, yetenekli 4. *nd/nt* akil
 adam
jîrekatî *m* anlaklılık, entelektüa-
 lizm, zihniye
jîrektî *m* zekâ, zeyreklik, zekâvet
jîrik *nd/nt* 1. akil, akıl hocası, akil
 öğreten, öğüt veren 2. akıllı
jîrî *m* anlak, zekâ,
jîrtî *m* 1. zekilik 2. *mec* uyanıklık
jojî *bnr* jûjî
joker *nd* joker

jokey *nd/nt* jokey

jole *m* jöle

jor (I) *m* oda

jor (II) *m* 1. yukarı 2. *nd* yukarı (yatkılı kimse) * **ferman ji jor de hatiye** emir yukarıdan gelmiş 3. *rd* yukarı (benzerleri arasında üstte bulunan) * **taxa jor** yukarı mahalle 4. *h* yukarı (üst tarafa, üstte, yükseğe, yukarıya) ~ **û jêr 1** aşağı yukarı 2) aşağı yukarı olarak

jorbihurk *m* üst geçit

jorejêr *h* 1. aşağı yukarı 2. yukarıdan aşağıya

joresazî *m* üstyapı

gorik *m* oda, odacık

gorxane *m* üstyapı

gorxaneyî *rd* üstyapısai

gorzanav *m* üst kimlik

gorzemîn *m* yer üstü

jovan *rd* pişman ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek

jubile *m* jübile

junî *m* diz ~ **lerizîn** korkudan ötürü titremek

Jupîter *ast/m* Jüpiter

jû (I) *m* acı, elem

jû (II) *ant/n* omurilik kılıfı

jûdo *m* judo

jûdobaz *nd/nt* judocu

jûdoker *nd/nt* judocu

jûjî *zoo/n* kirpi

jûn *m* 1. verim 2. sağlık, sıhhat

jûndar *rd* 1. verimli 2. sağlıklı, sıhhatli

jûnî *n* diz

jûr *m* 1. oda 2. oda (ticaret odası gibi) * **jûra bazirganiyê** ticaret odası ~ **a parêzeran** baro ~ **a razanê** (yan jî nivistinê) yatak odası

jûra tengaviyê *nd* acil servis

jûrî *m* jûrî

jûvan *bnr* jovan

K

k, K *m* Kürt alfabesinin on dördüncü harfi

ka (I) *m* saman ~ ne ya te, ma kadîn jî ne ya te ye? samana acımıyorsan bari mereğc acı

ka (II) *h* 1. hani? 2. g hele ~ bê çima her nedense ~ bê ji ber çi be her nedense ~ ku (der)? Neresi? ~ li ku 1) nerede 2) ne gezer ~ min çi got ku ne dedim de

kab (I) *ant/m* 1. diz 2. bacak ~ berdan erdê yere diz çökmek

kab (II) *bnr* kap (II)

kaban *n* kaban (üst giysi)

kabare *m* kabarc

Kabe *m* Kabe

kabik (I) *m* topuk

kabik (II) *n* 1. eklem 2. boğum

kabîn *m* kabin

kabîne *m* kabine

kablo *m* kablo

kabok *ant/m* 1. diz, diz kapağı 2. baldır, bacak

kabûs *nd/n* kâbus, karabasan

kaçanî *m* kap, kap kacak (mutfak eşyası)

kad *ast/m* yuvar, küre ~a esmanî *ast* gök küresi

kadastro *m* kadastro ~ bûn kadastrolanmak ~ kirin kadastrolamak

kadavra *n* kadavra

kadik *n* kete, çörek

kadiz *ast/m* saman yolu, gökyolu, hacılar yolu

kadîn *m* samanlık

kadro *nd/nt* kadro

kafe *m* kafe

kafeîn *m* kafein

kafeterya *m* kafeterya

kafir *nd/rd* kafir ~ bûn kafir olmak

kafiristanî *m* 1. kâfirlik (zalimlik) 2. gavur eziyeti

kafirî *m* kâfirlik

kafirkeratî *rd* karman çorman, karmakarışık, allak bullak

kafirî *rd/h* gâvurca

kâfî *rd* kâfî, yeter ~ bûn kâfî olmak

kafîti *m* yeterlilik

kafkasyayî *nd/rd* Kafkasyalı

kahîn *nd/rd* kâhin

kahînî *m* kâhinlik

kahû *bot/m* marul

kahûr *m* kama, yatağan (iki tarafı keskin bıçak)

kâinat *m* kâinat, evren

kaj *bot/m* çam ağacı

kakao *m* kakao

kakêş, kakêşan *ast/m* Samanyolu, Gökyolu, Hacıaryolu

kakil *n* 1. çiğc, iç (ceviz, badem gibi yemişlerin içi) 2. cevher, öz, nüve

kaktûs *bot/m* kaktüs

kakul *n* kâkül

kakûd *n* iskelet

kal (I) *n* (*k* kalın okunur) 1. dede, büyük baba 2. *rd* ihtiyar, yaşlı (erkek) ~ **bûn** ihtiyarlanmak, yaşlanmak ~ **kirin** ihtiyarlatmak, yaşlandırmak ~ **ê gaxand** Noel Baba ~ **ê sersalê** yılbaşı dedesi, Noel Baba

kal (II) *rd* 1. ham (olgun olmayan meyve ve sebze) 2. hışır, kelek, (olmamış kavun ve karpuz)

kalamar *zoo/m* kalamar

kalan *n* kın * **kalanê şûr** kılıç kını

kalandin *l/gh* 1. meletmek 2. in-letmek

kalanî *m* enli bıçak

kalemêr *rd* 1. yaşlı, ihtiyar 2. koca adam (erkek için)

kalik (I) *rd* 1. kelek, kabak (olmamış kavun ve karpuz) 2. çağla (olmamış meyve)

kalik (II) *n* (*k* kalın okunur) 1. dede, dedecik 2. dede, ata, cet

kalîn *l/gh* 1. melemek 2. inlemek

kalîte *m* kalite

kalîti *m* 1. dedelik 2. ihtiyarlık, yaşlılık

kalo *nd* dede (dedeye veya yaşlı kimselere seslenme sözü)

kalorî *m* kalori

kalorîfer *m* kalorifer

kalot *n* porselen

kalotkar *nd/nt* porselenci

kalsiyûm *kîm/m* kalsiyum

kam (I) *m* murat, istek

kam (II) *m* düven, döven

kam (III) *m* 1. gönen, nem 2. küf ~ **girtin** 1) küf bağlamak (veya tutmak) 2) nemlenmek

kam (IV) *m* damak ~ **a dev a jêrin** alt damak

kamar *m* kasnak

kamara *m* kamara

kambax *m* 1. harabe, ören 2. *rd* viran, yıkık ~ **bûn** viran olmak ~ **kirin** viraneye çevirmek

kambiyo *bz/m* kambiyo

kamçik *m* 1. küf 2. rutubet, nem

kamçikî *rd* 1. küflü 2. rutubetli, nemli ~ **bûn** 1) küflenmek 2) rutubetlenmek, nemlenmek

kamçok *m* 1. küf 2. rutubet, nem ~ **bûn** 1) küflenmek 2) rutubetlenmek, nemlenmek

kamçoyî *bnr* kamçokî

kamera *m* 1. kamera, alıcı 2. fotoğraf makinesi ~ **ya vîdeoyê** videokamera

kamerakeş *nd/nt* kameraman

kamerakeşî *m* kameramanlık

kameraman *nd/nt* kameraman

kamil *rd* kâmil, yetkin, olgun ~ **bûn** olgunlaşmak, ermek

kamilî *m* olgunluk, yetkinlik

kamir *m* kamış, saz

kamişkî *rd* gevrek ~ **bûn** gevremek ~ **kirin** gevretmek

kamp *m* kamp ~ **danîn** kamp kurmak ~ **kirin** kamp yapmak ~ **a bêhnvedanê** dinlenme kampı ~ **a civanê** toplama kampı

kampanya *m* kampanya

kampanyakar *nd/nt* kampanyacı
kampûs *m* kampus
kamûflaj *m* kamuflej
kamûfle *rd* kamufle ~ **kirin** ka-
 mufle etmek
kamyon *m* kamyon
kamyonet *m* kamyonet
kamyonvan *m* kamyoncu
kan *m* 1. kaynak (bir şeyin çıktığı yer) 2. kaynak, ocak, maden ocağı ~a **hesin** demir madeni ~a **kevîran** taş ocağı ~a **madenê** maden ocağı ~a **komirê** kömür ocağı ~**ên** **sirûştî** doğal kaynaklar
kanal *m* 1. kanal, su kanalı 2. kanal * **kanala** televizyone televizyon kanalı
kanalizasyon *m* kanalizasyon
kanav *m* maden suyu
kanc *rd* 1. küstah 2. kaba (neza-
 keti kıt, görgüsüz) ~ **bûn** 1) küstahlaşmak 2) kabalaşmak ~ **kirin** 1) küstahlaştırmak 2) kabalaştırmak
kancî *m* 1. küstahlık 2. kabalık
kanê *h* hani
kanger *nd/nt* madenci
kangerî *m* madencilik
kangren *bj/m* kangren ~ **bûn** kangrenleşmek
kangrû *zoo/m* kangru
kanik *m* 1. ocak * **kanika** ağır ateş ocağı 2. göz pınarı ~a **çav** göz pınarı
kanî *m* 1. çeşme 2. kaynarca, pınar, memba (bir suyun çıktığı yer)

kanîn *l/ng* muktedir olmak, yapabilmek, edebilmek, -e bilmek
kansêr *bj/m* kanser ~a **xwînê** kan kanseri
kansêrî *rd* kanserli ~ **bûn** kanserleşmek
kantîn *m* kantin
kantînvan *nd/nt* kantinci
kanûn *m* aralık (ay) ~a **pêşîn** aralık ~a **paşîn** ocak (ay)
kanza *m* maden (maden ocağı)
kaos *m* kaos
kap (I) *m* 1. örük, örük 2. ip, ilmik
kap (II) *ant/n* aşık, aşık kemiği ~ **avêtin** aşık atmak
kapasîte *m* kapasite
kapek *m* kepek
kapik *n* 1. örük, örük 2. duşak, köstek
kapîtal *m* kapital
kapîtalîst *nd/nt* kapitalist, sermayeci
kapîtalîzm *m* kapitalizm, sermayecilik
kapok (I) 1. ökçe 2. topuk (ayak kabı topuğu)
kapok (II) *n* 1. örük, örük 2. duşak, köstek
kapol *ant/n* kafatası, kuru kafa
kaporta *m* kaporta
kaportasaz *nd/nt* kaportacı
kapose *rd/nd* 1. kodaman 2. iri, kocaman, koskoca, koskocaman
kaprîs *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak
kapsûl *m* kapsül
kaptan *nd/nt* kaptan

kaptanî *m* kaptanlık

kar (I) *n* iş ~ **dan** iş vermek ~ **kirin** 1) iş yapmak 2) çalışmak ~ **li rê bûn** işi tıkrında gitmek ~ **qedandin** 1) iş bitirmek 2) işi bitirmek ~ **ê malê** (yan jî navmalê) ev işi ~ **ên derveyî** dışişleri ~ **ên hundirîn** (an jî navxweyî) içişleri ~ **ên nivîsaran** yazı işleri (gazete, dergi vb. için) ~ **ên paqijiyê** temizlik işleri

kar (II) *m* kâr, kazanç ~ **kirin** 1) kâr etmek, kazanmak 2) etki yapmak, etkilemek

kar (III) *zoo/m* (*k* kalın okunur) oğlak ~ **a xezalan** 1) ceylan balaş 2) güzel kız

kara *rd* 1. kadir, erkli (gücü yeter) 2. muktedir, kudretli

karakter *n* karakter

karantîna *m* karantina

karatî *m* 1. erklilik, yapa bilme 2. yeterlilik * **belgeya karatiyê** yeterlilik belgesi

karavan *n* karavan

karavana *m* karavana

karberdan *m* iş bırakımı, iş bırakma, grev

karberder *nd/nt* iş bırakımcı, grevci

karbidest *rd* yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak

karbidestî *m* yetki, yetkililik ~ **dan** yetki vermek ~ **ya xwe bi kar anîn** yetkisini kullanmak

karçîn *m* ahlâat, yaban armudu

kardarî *m* 1. pratik 2. işletim * **sistema kardariyê** işletim sistemi

kardêr *nd/nt* işveren, patron

kardêrî *m* işverenlik, patronluk

kardiolog *nd/nt* kardiolog

kardiolojî *m* kardioloji

kare *m* karc, dördül

kareba *m* 1. kehribar 2. elektrik

karebakar *nd/nt* elektrikçi

karesat *m* 1. felaket, yıkım, trajedi 2. afet, facia ~ **çêbûn** felaket olmak, yıkım olmak ~ **ên siruştî** doğal (ya da tabîî) âfetler

karesatjentî *rd/nt* afetzede, felaketzede

karate *m* karate

karatebaz *nd/nt* karateci

karateker *nd/nt* karateci

karêz *m* 1. pınar, bulak 2. döşeme suyu, kanalizasyon

kargeh *m* 1. iş yeri 2. atölye, işlik 3. yapımevi

kargêr *nd/nt* 1. idareci, yönetici 2. işletmeci (işletme çalıştırıcısı)

kargêriyî *rd* yönetsel, yönetsel

kargêrî 1. idare, yönetim 2. işletme * **fakûlteya kargeriye** işletme fakültesi ~ **ya cihkî** yerel yönetim

kargêrîî *m* 1. idarecilik, yöneticilik 2. işletmecilik

kargîn *m* işlev, fonksiyon

kargînî *rd* işlevsel, fonksiyonel

kargînîî *m* işlevsellik

kargo *m* kargo

karik *zoo/m* 1. oğlak 2. *ast* oğlak

burcu ~ **anîn** yavrulamak, doğum yapmak (keçi için)

karistan *m* 1. iş yeri 2. fabrika

kariyer *m* kariyer

karîban *m* kehribar

karîdes *zoo/m* karides

karîger *m* 1. etki 2. *rd* etkili, etkin 2. etkileyici

karîkatur *m* karikatür

karîkaturîst *nd/nt* karikatürist

karîkaturesaz *nd/nt* karikatürist

karîn *m* 1. muktedir olma, edebilme, yapabilme, -c bilme 2. kudret, güç 3. erk * **karîna** siyâsî siyasi erk ~**a darizandinê** (yan jî **daraziyê**) yargı gücü (veya erki) ~**a qanûndanînê** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~**a rêvebirinê** (yan jî **cîbicîkirinê**) yürütme gücü (veya erki)

karîn *l/gh* muktedir olmak, edebilmek, yapabilmek -c bilmek * **nekarîn mûyek ji (yekî)**

kirin kılına dokunmamak

karîwer *rd* meşgul ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek

karîzma *m* karizma

karkenar *rd* emekli

karkenarî *m* emeklilik ~ **bûn** emekli olmak

karker *nd/nt* işçi ~**ê avahîyan** inşaatçı, yapı işçisi ~**ê madenê** maden işçisi ~**ê wesfdar** vasıflı işçi

karkerî *m* işçilik

karmend *nd/nt* 1. memur 2. çalışan ~**ê bijûndariyê** sağlık memuru, sağlıkçı ~**ê dewletê** devlet memuru ~**ê gumrikê** gümrükçü, gümrük memuru ~**ê kadastroyê** kadastro memuru ~**ê mehrbirinê** nikâh memuru ~**ê tapoyê** tapu memuru (veya tapu sicil muhafızı) ~**ê tenduristiyê** sağlık memuru, sağlıkçı

karmendî *m* memurluk

karnaval *m* karnaval

karne *n* karne ~**yê tenduristiyê** sağlık karnesi

karok *bot/m* mantar

karoser *m* karoser

karsaz *nd/nt* iş adamı, patron

karsazî *m* iş adamlığı, patronluk

kart *n* kart ~**ê bankayê** banka kartı ~ **dîlanê** (yan jî **dawetê**) düğün kartı ~**ê postayê** posta kartı

kartêker *fel/m* 1. etkin (etkinlik gösteren) 2. etken, faktör (etki yapan) 3. etkili, etkileyici ~ **bûn** 1) etkin olmak 2) etkili olmak, etkileyici olmak

kartik *m* eğce ~ **kirin** eğcelemek

kartol *bot/m* patates ~**ên kelandî** haşlama patates ~**ên qelandî** (yan jî **sorkirî**) patates kızartması

kartolîk *bot/m* salıp (bitkisi)

karton *m* karton

kartpostal *m* kartpostal

kartû *rd* bayat (ekmek ve yemek için) ~ **bûn** bayatlamak ~ **kirin** bayatlatmak

kartûk *m* eğe ~ **kirin** eğelemek
kartuş *m* kartuş
kartvizit *m* kartvizit
karvanî *m* pratik
karwan *n* kervan
karwanî *nd/nt* kervancı
karwanîti *m* kervancılık
Karwankuj *ast/m* Kervankıran,
 Kervan Yıldızı
karwanqir *ast/m* Kervankıran,
 Kervan Yıldızı
karwanseray *m* kervansaray
karxane *m* 1. iş yeri 2. işletme 3.
 üretimevi, üretimlik, fabrika
karyola *m* karyola, yataklık
karzan *nd/nt* 1. uzman, eksper 2.
 erbap, ehil, işbilen
karzim *m* tan, tan ağartısı ~a **serê**
sibehê tan ağartısı
kase *m* kâse
kaselês *nd/nt* çanak yalayıcısı,
 dalkavuk
kaset *m* kaset ~a **videoyê** vidco-
 kaset
kasetfiroş *nd/nt* kasetçi (satan
 kimse)
kasetjen *m* kasetçalar
kasik *m* kâse
kasil *rd* üşengeç, üşengen
kasilandin *l/gh* crindirmek, üşen-
 dirmek
kasilîn *l/gh* erinme, üşenmek
kasilîti *m* üşengeçlik, üşengenlik
kask *m* kask
kasket *m* kasket
kaş (I) *m* 1. kayak, kızak ayağı 2.
 kaydırak

kaş (II) *n* bayır, yokuş ~ **û berkaş**
 inişli çikişli arazi ~ **û kendal**
 dere tepe ~ **û kûş** dağ bayır (iniş-
 li çıkışlı yer)
kaş (III) *m* çekiş, çekme ~ **bûn 1)**
 çekilmek 2) sürüklenmek ~
kirin 1) çekmek 2) çekmek,
 germek 3) sürüklemek ~**î ba**
xwe kirin ayağına getirmek ~**î**
ber lingê (yan **jî piyê**) **xwe**
kirin ayağına çağırmaq ~**î (...)**
kirin -c çekmek
kaşane *m* kaşane (köşk, saray gibi
 büyük süslü ev)
kaşif *nd/nt* kâşif, bulucu
kaşifi *m* kâşiflik, buluculuk
kaşkaş *m* kaykay
kaşkaşk *m* kızak
kaşker *m* 1. çekici 2. taşıyıcı 3.
 sürükleyici
kaşo *m* 1. çevgen, polo sopası 2.
 polo oyunu
kaşok *m* kaydırak, kaykay
kaşûn *m* 1. kayak, ski 2. kaydırak
 ~ **kirin** kayak yapmak
kaşûnbaz *nd/nt* kayakçı
kaşûnbazî *m* kayakçılık
kaşxane *m* kâşane, şato
kat (I) *m* 1. zaman 2. an
kat (II) *n* 1. fişkın, fidan, cımbar,
 dal (ağaç dalı) 2. filiz, sürgün
kategorî *m* kategori
katalanî *m* Katalanca
katalankî *m* 1. Katalanca 2. *rd/h*
 Katalanlara özgü veya yaraşır
 bir biçimde
katalog *m* katalog

katarakt *m* katarakt

kate *m* kete, bir tür çörek

katik (I) *m* ense

katik (II) *m* cımbar, fişkın, dalcık

katib *nd/nt* kâtip

katibî *m* kâtiplik

katjimër *m* 1. saat 2. süreölçer, kronometre

katolik *nd/nt* Katolik

kator *ant/m* ibik

kaûçuk *m* kauçuk

kavalye *n* kavalye

kavēj *m* geviş ~ **kirin** geviş getirmek

kavil *m* 1. harabe, virane, yıkıntı 2. kalıntı, enkaz ~ **bûn** virane olmak ~ **kirin** viraneye çevirmek

kavilkar *rd* tahrip edici, tahripkâr

kavilkarî *m* tahripkârlık

kavir *n* toklu

kaw (I) *rd* 1. kibar, nazlı 2. bakımlı, alımlı, güzel ~ **û kubar** kibar ve alımlı

kaw (II) *m* gelişme, inkişaf ~ **dan** gelişmek, evrim geçirmek

kawdanî *m* gelişme, gelişim

kawdayî *rd* gelişkin

kawik (I) *ant/m* 1. eklem, mafsâl 2. boğum

kawik (II) *rd* 1. saf, safdil 2. alık, gerzek, kaçık (kimse) ~ ~ saf saf

kawikî *rd* 1. safça (biraz saf olan) 2. alıkça, gerzekçe, kaçıkça ~ **bûn 1)** saflaşmak 2) alıklaşmak

kawiktî *m* 1. saflık 2. alıklık, gerzeklik, kaçıklık

kax *m* çir, kak

kaxik (I) *bnr* kax

kaxik (II) *m* çömlek

kaxiz *n* kâğıt ~ **ê cixareyê** sigara kâğıdı ~ **ê destavê** tuvalet kâğıdı ~ **ê dîwaran** duvar kâğıdı ~ **ê kopyayê** kopya kâğıdı ~ **ê leyîstikê** (yan jî îskambilê) oyun (veya iskambil) kâğıdı ~ **ê leyîstikê** oyun kâğıdı ~ **ê parşîmenê** parşömen kâğıdı ~ **ê simarteyê** (yan jî zimpereyê) zımpara kâğıdı ~ **ê teksîrê** teksir kâğıdı ~ **ê torbeyan** kese kâğıdı ~ **ê turnûsolê** turnusol kâğıdı

kaxîl *bot/m* çemen

kayîn *l/ngh* geviş getirmek

kazîn *l/ngh* inlemek (it için)

kebab *m* kebab ~ **çêkirin** kebab yapmak ~ **a gergerok** döner kebapbabı

kebabfiroş *nd/nt* kebabçı (satan kimse)

kebabkar *nd/nt* kebabçı

kebabxane *m* kebabçı (dükânı)

kebar *m* scher, tan ağartısı, ilk şafak

keç *m* kız ~ **a keçîn** kızıoğlan ~ **a qul û bexşikan** sokak kızı ~ **a raşikestî** kız kurusu ~ **a xama** gelinlik kız

keçanî *m* 1. *m* kızlık (evlenmeden ki önceki dönem) 2. kızlık, bekâret, bakirelik

keçantî *m* kızlık, bekâret

keçap *m* amcakızı, amcazade

keçel *nd/nt* kel ~ **bûn** kelleşmek ~
 dimire **porsor** dibe, **guri**
 dimire **gulîzerîn** dibe kör ölür
 badem gözlü olur, kel ölür
 sırma saçlı olur ~ **hekîm bûya**
wê dermanê serê xwe çekira
 kelin merhemi olsa başına sürer
keçeleynak *zoo/m* kelaynak
keçelhenek *zoo/m* kelaynak
keçeli *m* 1. kellik 2. *rd* kelce
keçelok (I) *zoo/nd* akbaba (Vultur
 monachus)
keçelok (II) *rd* kel ~ **ê pîrê** Keloğlan
keçelokî *rd* kelce ~ **bûn** kelleşmek
keçilî *m* üvey kız, üvey evlât (kız
 çocuğu için)
keçik *m* kız
keçîn *rd* kız oğlan kız, bakirc
keçînî *m* kızlık, bekâret
keçîtî *m* kızlık (evlenmeden ki
 önceki dönem)
keçmam *m* amcakızı, amcazade
keçmarî *rd* evlatlık (üvey kız
 çocuk)
keçmet *m* halakızı
keçxal *m* dayıkızı
keçxaltî, keçxaltîk *m* teyzekızı
ked *m* emek ~ **dan** emek vermek ~
 û **hed** emek, emekler ~ **û kesp**
 edinim, kazanç
keder *m* keder, üzüntü, koyuntu
kedernak *rd* elim, üzücü, müessif
kedhelal *rd* dürüst, emeğiyle geçi-
 nen
kedheram *rd* emeğiyle geçinme-
 yen, harami
kedirandin *l/gh* 1. kederlendir-
 mek 2. kahretmek, üzme

kedirîn *l/gh* 1. kederlenmek 2.
 kahırlanmak, üzülmek
kedî *rd* evcil ~ **bûn** evcilleşmek ~
kirin evcilleştirmek
kedkar *nd/nt* emekçi ~ **bûn** emek-
 çileşmek
kedûn *m* çömlek
kedxwar *nd/nt* sömürücü, sömür-
 gen
kedxwarî *m* sömürü, istismar ~
kirin sömürmek
kedxwarîtî *m* sömürücülük
kef (I) *ant/m* 1. aya (el ayası) 2.
 avuç, apaz
kef (II) *m* köpük ~ **dan** köpüklen-
 mek, köpürmek ~ **girtin** köpük-
 lenmek ~ **kirin** köpürtmek ~ **pê**
ketin köpürmek ~ **pê xistin** kö-
 pürtmek ~ **a sabûnê** sabun köpü-
 ğü ~ **a qehweyê** kahve köpüğü
kefalet *m* kefalet ~ **dan** kefalet
 vermek
kefaletname *m* kefaletname
kefandin *l/gh* köpürtmek
kefaret *m* kefarete ~ **be** geçmiş
 olsun ~ **a (...)** dan kefareti
 ödemek
kefçe *m* 1. kepçe 2. kepçe (iş ma-
 kinası için)
kefe *m* kefe
kefen *n* kefen ~ **kirin** kefenlemek
kefenkirî *rd* kefenli
kefgir *m* kevgir
kefik (I) *m* aya, avuç içi
kefik (II) *m* köpük
kefinandin *l/gh* kefenlemek
kefiye *m* kefiye

kefil *nd/nt* kefil

kefiliti *m* kefillik

keftar *zoo/n* 1. sırtlan, yeleli kurt
2. köftchor (yaşlılar için)

kefteleft *m* 1. çabalama, didinme, didinti 2. mücadele ~ **kirin** 1) çabalamak, uğraşmak, didinmek 2) mücadele etmek

keftor *rd/m* 1. cadaloş 2. cadı gibi (saç başı dağınık kadın) 3. köftchor

keftoreti *m* 1. cadaloşluk 2. köftchorluk

keftoreyi *rd* cadaloşca ~ **bûn** cadaloşlaşmak

keftûleft *bnr* kefteleft

kehanet *m* kehanet

kehya *n* kahya

kej *rd* 1. kumral 2. sarışın

kejal *m* kumral, kumralca

kejik *rd* 1. kumral 2. sarışın

kejiki *rd* 1. kumralca 2. sarışınca

kejiti *m* 1. kumrallık 2. sarışınlık

kejok *bj/m* siyatik

kek (I) *n* ağabey, ağbi, abi

kek (II) *m* kek (bir türü)

keke *rd* keke, kekeme ~ **kirin** kekelemek

kekeke *m* kekeme ~ **kirin** kekelemek

keketi *m* kekelik, kekemelik

keko *nd* ağabey (teklifsiz ve samimi konuşmalarda)

kel (I) (*k* kalm okunur) *m* kale

kel (II) *rd/nt* kel (saçı dökülmüş olan)

kel (III) *n* 1. kele (boğa, tosun) 2. damızlık (hayvan) 3. *argo* oynaş (erkek için)

kel (III) *m* 1. kaynama 2. taşım, taşımlik * **du kelan lē bine** iki taşım kaynat 3. ateş, yangın (hastalıkta) 4. kaynak ((kaynaştırıp yapıştırma işi) 4. *mec* öfke, sinirlenme, galeyana 5. *rd* kaynar ~ **bi ser ketin** kaynayıp taşmak ~ **bûn** kaynamak (metal vb. için) ~ **dan** kaynak yapmak, kaynatmak (metal vb. için) ~ **pē de çûn** taşmak ~ **a (yekî) rabûn** 1) öfkelenmek, köpürmek (çok kızmak) 2) galeyana gelmek ~ **a (yekî) rakirin** 1) taşımak, öfkelenmek 2) sabrını taşımak ~ **a xwe rêtin** kurtlarını dökmek

kelandin *l/gh* 1. kaynatmak 2. haşlamak (suda kaynatarak pişirmek)

kelandi *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. kaynatılmış olan 3. haşlama * **goştē kelandi** haşlama et

kelaş *n* 1. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 2. kadavra

kelat *m* kale, germen

kelax *n* 1. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 2. kadavra

kelaxxur *rd/nd* leşçil

kelbeng *rd* gelişkin

kelbengi *m* gelişme (büyüyüp boy atma) ~ **bûn** gelişmek (büyüyüp boy atmak, yetişmek)

kelbexti *nd/nt* sığıntı

keldanker *nd/nt* kaynakçı

kele *ant/n* kelle, kafa

kelef, kelese (I) *n* 1. cnkaz, çöküntü 2. harabe, ören

kelef (II) *m* kelep, çile, kangal, tura (ip turası)

kelegerm *m* 1. sarı sıcak 2. yüksek ateş 3. heyecan 4. duygu

kelegirî *rd* ağlamaklı, ağlamalı ~ **bûn** ağlamaklı olmak, gözleri dolmak

kelek (I) *zoo/m* solungaç, galsame

kelek (II) *rd* pişeğen, pişek, pişkin
* **nokeñ** kelek pişeğen (veya pişkin) nohut

kelek (III) *der/m* kayık

kelek (IV) *rd* kelek (olgunlaşmamış kavun, karpuz vb. için)

kelekel *m* sarı sıcak (aşırı sıcaklık)

kelekor *rd* bakar kör

kelekorî *m* bakar körlük

kelekvân *nd/nt* kayıkçı

kelelxane *m* kayıkxane

kelem (I) *n* 1. diken, çaltı (büyük diken) 2. orman, meşe ormanı

kelem (II) *bot/m* lahanâ ~a **brûk-selê** Brüksel lahanası ~a **reş** karalâhana

kelemamik *m* bilmece

kelemok *m* kapuska

kelepçe *m* kelepçe ~ **kirin** kelepçelemek

kelepîr *rd/nd* 1. kelepîr 2. *argo* yaşlı

kelepotk *m* 1. bere, czik, çizik 2. bertik (çürük, derideki mor leke) 3. döküntü, pütür

kelepotkî *rd* 1. bereli, çizikli 2. döküntülü, pütürlü ~ **bûn** 1) berelenmek 2) çentiklenmek 3) pütürlenmek

kelerim *bot/m* karnabahar

keleş (I) *nd/nt* 1. haydut, şaki 2. dayı, zorba

keleş (II) *rd* 1. yiğit, bahadır, cesur 2. keleş (çok yakışıklı erkek) 3. çok güzel (bayan)

kelevajî (I) *rd* 1. eğri büğrü 2. saçma sapan 3. yaramaz şey

kelewehc *m* hararet (susuzluk hali için)

kelê (II) *rd* tuzsuz (tuzu az aş)

kelijandin *l/gh* 1. kaynatmak 2. kaynatmak (kırık, çatlak kemik, metal vb. için)

kelijî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. hararetili

kelijîn *l/gh* 1. kaynamak 2. kaynamak (kırık, çatlak kemik, metal vb. için)

keliştin *l/gh* 1. dikizlemek, dikiz etmek 2. röntgenlemek (gizlice gözetleme)

kelî *bnr* kelê

kelîme *m* kelime, sözcük

kelîn *l/gh* 1. kaynamak 2. haşlanmak (suda kaynatarak pişmek)

kelk (I) *m* kepek (saç kepeği)

kelk (II) *m* fayda, yarar ~ **girtin** faydalanmak ~a **gelemperrî** kamu yararı

kelkdar *rd* faydalı, yararlı ~ **kirin** yararlandırmak

kelkot *rd* 1. çarpık 2. yamuk ~ **bûn** 1) yamulmak 2) yamuklaşmak

kelkoti *m* 1. çarpıklık 2. yamukluk
kelmîst *rd* işçen, sidikli (altını ısı-
 latan)

kelmîzek *rd* işçen

kelmîzok *rd* işçen

kelok *rd* pişçen, pişek, pişkin

* **nokên kelok** pişçen nohut

kelpetan *m* kerpeten

kelpik *m* kepek

kelpitandin *l/gh* berelemek

kelpitîn *l/gh* berelenmek, ber-
 tilmek

kelû (*ast/erd*) *m* dönence

kelx *rd* moruk ~ **bûn** moruklaşmak

keman *mzk/m* keman

kemançe *mzk/m* kemençe

kemane *mzk* kemane

kemanjen *nd/nt* kemancı (keman
 çalan kimse)

kemax *ant/m* 1. kalça 2. kalça
 kemiği, popo 3. sağrı, basen

kember *m* kemer ~ **a ewletiyê** (yan
 jî emniyetê) emniyet kemeri

kemçe *m* kepçe (iş makinası için)

kemçik *m* kepçe, küçük kepçe

kemend *m* kement

kemer *m* kemer

kemijandin *l/gh* yatıştırmak, sa-
 kinleştirmek

kemijîn *l/gh* yatışmak, sakin-
 leşmek

kemijîner *rd* yatıştırıcı

kemilandin *l/gh* 1. olgunlaştırmak
 (insanlar için) 2. *mec* pişirmek
 (tecrübe sahibi kılmak)

kemilî *rd* 1. olgun, gelişkin 2. piş-
 kin (olgun, tecrübesi olan)

kemilîbûn *m* 1. olgunluk 2. piş-
 kinlik

kemilîn *l/gh* 1. olgunlaşmak, ke-
 mal bulmak 2. ergenleşmek 3.
 tekâmül etmek

kemitandin *l/gh* 1. haşlamak 2. ke-
 çeleştirmek (deriyi pürüzlü du-
 ruma getirmek) 3. yalazlamak

kemitîn *l/gh* 1. haşlanmak 2.
 keçeleşmek, keçelenmek (deri
 pürüzlü duruma gelmek) 3.
 yalazlanmak

kemitokî *rd* keçeleşmiş, keçelen-
 miş olan ~ **bûn** keçeleşmek,
 keçelenmek (deri pürüzlü du-
 ruma gelmek)

kemîn *m* pusu, tuzak ~ **danîn**
 pusu (veya tuzak) kurmak ~
vedan pusu (veya tuzak) kur-
 mak ~ **vegirtin** 1) pusuya yat-
 mak 2) pusu kurmak

kemn, kemnik *m* 1. mendil, peçe-
 te 2. leçek, tülbent (kadın baş-
 örtüsü)

kemole *m* varil

kemper *m* 1. kıyas, kıyaslama,
 mukayese 2. *man* tasım

kemperandin *l/gh* karşılaştırmak,
 kıyaslamak

kemperî *rd* 1. kıyaslamalı, karşı-
 laştırmalı 2. tasımsal

kemperîn *l/gh* karşılaştırılmak,
 kıyaslanmak

kemyon *bot/m* kimyon

ken *m* gülüş, gülme ~ **ên ne xweş**
kirin pis pis gülmek

kenandin *l/gh* güldürmek

kenar (I) n 1. kenar 2. kenar, kıyı
3. kenar, uç, ücra 4. taşra 5. gen
(geometride kenar, köşe) ~ **di**
ber ve kirin kenarı bastırmak ~
~ **gerin** kenar gezmek ~ **ê**
deryaye deniz kenarı

kenarî nd/rd taşralı, dışarılıklı

kenawer rd 1. güldürücü, komik
2. gülünç 3. *wj/m* gülmece

kenawerî m 1. güldürü, komedi 2.
wj güldürü, mizah 3. *rd* gülme-
celi, mizahî ~ **bûn** komikleşmek

kend n 1. hendek 2. koyak 3.
engel ~ **û kosp** 1) engel, mani
2) *jeo* pçkent

kendal erd/n 1. yamaç, yalpi 2.
uçurum, yalpak, yalıyar

kendav erd/m haliç, körfez

kener m akak, yatak, meçra

kengê h ne zaman, ne vakit

kenîn l/ngh gülmek

kenîşt m çapak, göz çapağı

kenîşte m havra, sinagog

kenk m kepek (saç kepeği)

keno h güya, sözüm ona, sözde

kenok rd 1. güleç 2. somurtkan 3.
komik

kenoke rd 1. güleç, güleğen 2.
sırtkan

kenoketî m 1. güleçlik, güleğenlik
2. sırtkanlık

kenoyî (I) rd uyuzlu, uyuz (uyuz
kapmış hayvan) ~ **bûn** uyuzlaş-
mak

kenoyî (II) rd güleğen

kenoyîti m uyuzluk

kenze m fanila, kazak

kep n kep

kepaze rd kepaze, rezil ~ **bûn** ke-
paze olmak

kepazetî m kepacelik, rezillik,
rezalet

kepçe m kepçe

kepenek n kepenek, çoban kepe-
neği

kepeng bnr kepenek

keper m kabarık (saç)

kepek m kepek (un vb için)

kepir (I) m dağınık ve karışık saç
baş

kepir (II) m güme, gümele, kümül-
tû (bostandaki bekçi kulübesi)

kepî ant/n burun

kepîlas rd üstünkörü, baştan savma

kepir m 1. kireç 2. kefeki, tartar ~
girtin 1) kireç tutmak 2) tartar
kaplamak

ker (I) n (*k* kalın okunur) 1. parça
* **keriyek nan** bir parça ekmek

* **yekker yekpare** 2. öcberi, pılı
pırtı ~ **bi** ~ parça parça ~ **bi** ~

kirin parça parça etmek ~ **bûn**
parçalanmak ~ **kirin** 1) parçala-
mak 2) ayırmak (bölmek) ~

mer bnr ker **û** per ~ **û** per öc-
beri, pılı pırtı, ıvır zıvır ~ **û** per

dan hev pılıyı pırtıyı toplamak

ker (II) h ödünç ~ **dan** ödünç ver-
mek

ker (III) rd (*k* ve *r* kalın okunur)

1. sağır * **ker û lal** sağır ve dil-
siz 2. *mec* sakın, sessiz ~ **bûn** 1)

sağır olmak, sağırlaşmak 2)
sakin olmak, yatışmak ~ **kirin**

1) sağır etmek, sağırlandırmak
 2) sakinleştirmek, yatıştırmak
ker (IV) zoo/nt 1. cşek 2. *argo*
 keriz
kerafî m zıkkım * **vê kerafiyê**
venexwe bu zıkkımı içme
kerafîn l/gh zıkkımlanmak
kerambera rd/h gelişigüzel, üstün
 körü
keramet m keramet
kerane n balyoz, varyos
keratî m zıkkım * **keratiyê bixwe**
 zıkkımı ye
kerax rd iğrenç, mekruh
keraxî m iğrençlik
kerayî m (*k* ve *r* kalın okunur)
 sağırılık
kerb m 1. keder, üzünç, üzüntü 2.
 hasret, özlem
kerbandin l/gh kederlendirmek
kerbûnî m (*k* ve *r* kalın okunur)
 sağırılık
kerçilandin l/gh 1. burmak, eğir-
 mek 2. çetrefilleştirmek
kerçilîn l/gh 1. burulmak 2. çet-
 refilleşmek
kerefz bot/m kereviz
keregêj rd sersem, bön, alık ~ **bûn**
 sersemlemek, sersemleşmek
keregêjî m 1. sersemlik, bönlük,
 alıklık 2. *rd* sersemce ~ **bûn**
 sersemlemek, sersemleşmek ~
kirin sersemletmek
kereh rd 1. iğrenç 2. çirkin ~ **bûn**
 1) iğrençleşmek 2) çirkinleşmek
kerehî m 1. iğrençlik 2. çirkinlik
kereker h 1. sessizce 2. *rd* sessiz
 sedasız 3. *h* gizlice, çaktırmadan

kerem m kerem, iyilik, lütuf ~
bike buyur ~ **bikin** buyurun ~
kirin buyurmak, lütfetmek
kereng bot/n kenger
kerese n 1. malzeme, gereç, ma-
 teryal 2. kereste
kereste n 1. kereste 2. malzeme
kerestefiroş nd/n keresteci (satan
 kimse)
kerestevan nd/n keresteci
kerewîz bot/m kereviz
kerh rd 1. iğrenç, çirkin 2. *m* iğ-
 renme, tiksine
kerhî m iğrençlik, çirkinlik
keribandin l/gh kederlendirmek,
 keder vermek
keribîn l/gh kederlenmek, efkâr-
 lanmak, üzülmek
kerifandin l/gh zıkkımlatmak
kerifîn l/gh zıkkımlanmak
kerihandin l/gh iğrendirmek, tik-
 sindirmek
kerihîn l/gh iğrenmek, tiksine
kerik (I) m (*k* ve *r* kalın okunur)
 1. koruk, çağla (olmamış ye-
 miş) 2. kelce (olgunlaşmamış
 kavun, karpuz)
kerik (II) ant/m (*k* ve *r* kalın
 okunur) 1. kulak yolu 2. kıkır-
 dak 3. kulakları ağır işiten, sağır
 ~a **guh** kulak yolu
kerik (III) m solungaç
keritandin l/gh 1. kıtlamak 2. çat
 pat anlamak
kerixandin l/gh 1. iğrendirmek,
 tiksindirmek 2. bıktırmak, usan-
 dırmak

kerixîn *l/gh* 1. iğrenmek, tiksini-
mek 2. bıkmak, usanmak

kerixîner *rd* tiksindirici

kerî (I) *n* (*k* ve *r* kalın okunur) 1.
parça * **keriyek nan** bir parça
ekmek 2. dilim (ekmek dilimi
için) ~ **bi** ~ dilim dilim ~ **kirin**
parçalamak, ayırmak

kerî (II) *n* (*k* ve *r* kalın okunur)
sürü * **keriyê pez** davar sürüsü

kerînek *ant/m* (*k* ve *r* kalın oku-
nur) kıkırdak

kerîti *m* (*k* ve *r* kalın okunur) sa-
ğırılık

kerkedan *zoo/m* gergedan

kerker *rd* (*k* ve *r* kalın okunur) sa-
ğırlaştırıcı

kerkît *m* 1. eğe 2. kirkît, tarak
(dokuma tarağı) ~ **kirin** eğle-
mek

kerkulan *zoo/m* zebra

kermes *m* kermes

kermêş *zoo/m* 1. sivrisinek 2. eşek
arısı

kerpeze *zoo/m* bukalemun

kerpîç *n* kerpiç

kersax *m* 1. kıyı (kara ile suyun bir-
leştiği yer) 2. kıyı, sahil (karanın
deniz boyunca uzanan bölümü)
3. kumsal (kumlu toprak)

kersaxe *nd/n* aba

kert *m* 1. kısım, parça 2. hisse 3.
mat kesir ~a **asayî** bayağı
kesir, adî kesir ~a **dehî** ondalık
kesir

kerte *wj/m* dörtlük, kıta

kertik (I) *m* örök, örük

kertik (II) *m* kertik, çentik

kerx *m* 1. tiksiniye, iğrenme 2.
tikinti, ikrah

kerxane *m* kerhane, genelev

kerxanevan *nd/nt* kerhanece

kes *nd/nt* 1. kimse, şahıs, zat 2. biri,
birisi (bilinmeyen bir kimse) 3.
nd kişi, şahıs, şahsiyet ~ **û kûs**
kimi kimsesi ~ **ê di nav salan re**
çûyî yaşlı başlı ~ **ê eleqedar** il-
gili kişi (veya kimse) ~ **ê xerab**
kötü adam ~ **ên din** başkaları

kesad *rd* 1. kesat (alışverişte dur-
gunluk) 2. kesat, yokluk, kıtlık

kesadî *rd* salamura (salamura
yapılmış olan şey)

kesafet *fiz/m* yoğunluk

kesandin *wj/m* kişileştirme, teşhis

kesandin *l/gh* kişileştirmek

kesanî *m* 1. benlik 2. *rd* kişisel,
şahsî

kesatî *m* kişilik, şahsiyet

kesax, kezase *m* budama ~ **kirin**
budama yapmak

kesaxtin *l/gh* budamak

kesb *m* 1. kazanç 2. edinme, edi-
nim ~ **û kar** 1) kazanç 2) iş gücü,
meşgale (ticaret için)

kese *n* 1. kesmik (taş gibi olmuş
toprak parçası) 2. pıhtı ~a
xwîne kan pıhtısı

kese *kî rd* 1. kesmikli 2. pıhtılı ~
bûn pıhtılaşmak

keser *m* 1. özlem, hasret 2. keder,
koyuntu, üzüncü, üzüntü ~
kişandin (an jî **rahiştin**) üzüntü
çekmek, kasavet çekmek ~
vedan ah çekmek

kesernak *rd* 1. üzücü 2. üzüntülü, müessif

kesidandin *l/gh* 1. salamura yapmak (veya etmek) 2. turşu kurmak (veya yapmak)

kesidandî *rd* salamura (salamura yapılmış olan şey)

kesihandin *l/gh* germek (deri, ten -vb. için)

kesihîn *l/ngh* 1. gerilmek 2. soğulmak

kesirandin *l/gh* 1. kederlendirmek 2. üzmek, kahretmek (çok üzmek)

kesirîn *l/ngh* 1. kederlenmek 2. kahırlanmak, kahrolmak, üzülme

kesixandin *bnr* kesaxtin

kesîde *nd* 1. birey, fert 2. *rd* özel, şahsî, kişisel ~ **bûn** 1) bireyleşmek 2) özelleşmek (özel duruma gelmek) ~ **kirin** 1) bireyselleştirmek 2) özelleştirmek

kesîn *rz/nd* kişi, şahıs

kesîr *mat/m* kesir

kesîti *m* kişilik

kesk *n* 1. yeşil 2. *rd* yeşil (bu renkten olan) ~ **bûn** yeşillenmek, yeşermek ~ **ê girtî** koyu yeşil ~ **ê vekirî** açık yeşil ~ **ê zimrûdî** tavus yeşili

keskahî *m* yeşillik

keskesor *m* gökkuşağı, ebckuşağı, hacılar kuşağı

keskoyî *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak

keskûnî *rd* 1. yeşilimsi, yeşilimtırak 2. çakır (göz rengi için)

keslan *rd* 1. tembel 2. hantal, ağır 3. üşengeç, uyuşuk

kesnedîti *rd* görülmemiş (şimdiye dek kimsenin görmediği şey)

kesnezanî *m* 1. belirsizlik 2. *mat* bilinmezlik

kesp (I) *n* küspe

kesp (II) *m* nazarlık, nazar boncuğu

kesperî *rd* çakır, çakırca (göz için)

kespik *m* 1. nazarlık, göz boncuğu, nazar boncuğu 2. maskot (uğur getirdiğine inanılan şey)

kestane *bot/m* kestane

keşe *ol/n* 1. keşiş 2. papaz

keşetî *m* 1. keşişlik 2. papazlık

keşf *m* 1. keşf, buluş 2. keşif, bulgu ~ **kirin** keşfetmek

keşfî *rd* keşfî, bulgusal

keşfker *nd/nt* bulucu

keşîş *ol/n* keşiş

keşîşxane *m* keşişhane, manastır

keşke *m* keşkek

keşkol *m* keşköl, dilenci çanağı

keştî *m* gemi ~ **ya bayî** yelken

gemisi ~ **ya bazirganiye** ticaret

gemisi ~ **ya esmanî** uzay gemisi

~ **ya noqav** denizaltı ~ **ya Nuh**

Pêxember Nuh'un gemisi

keştîvan *nd/nt* gemici

keştîgeh *m* rıhtım

ketandin *l/gh* düşürmek

ketandî *rd* 1. düşük 2. alçak, engin (aşağı, yüksek olmayan alçak yer) 3. ingin (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) 4. kısık, tıkanık (ses) 5. âciz, düşkün * **kalekî ketandî** âciz bir ihtiyar

ketçap *m* ketçap

keten *bot/m* keten

ketin *m* 1. düşme, düşüş 2. yığılma, yığılıp kalma, yıkılma (yere düşme) 3. girme, giriş (dışarıdan içeriye girme, bir yere sığma, suya girmek gibi) ~a **cilan** aybaşı ~a **daré mēran** yaş dönümü (kadınlar için) ~a **delabē jinan** yaş dönümü (erkekler için) ~a **hayizēyan** aybaşı

ketin *l/gh* 1. düşmek 2. yığılmak, yıkılmak (yığılıp kalmak) 3. girmek (dışarıdan içeriye girmek, bir yere sığmak, suya girmek gibi) ~ **avē 1)** suya düşmek 2) suya girmek ~ **axaftinē** (yan jî **xeberdanē**) lafa dalmak ~ **bahrē** denize girmek ~ **belayē** belaya çatmak (girmek veya uğramak) ~ **ber (...)** sıkışmak, kapılmak -e kıstırmak ~ **ber efûyē** af kapsamına girmek ~ **berē** (yan jî **bergehe**) kapsamına girmek ~ **bextē (yekî)** sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **bin heyva ewr** sıra kadem basmak ~ **bin nîrē (yekî)** boyunduruk altına girmek ~ **çav göze** girmek ~ **dafē (lepikē yan jî tapikē)** tuzığa düşmek ~ **dest** ele geçmek ~ **destengiyē** sıkıntıya (veya dara) düşmek ~ **дорē** (an jî **rēzē**) sıraya (veya kuyruğa) girmek ~ **erdē** yere düşmek, yığılıp kalmak ~ **ezmûnē** (yan

jî **îmtihanē**) sınava girmek ~ **gumanē** (an jî **şikē**) kuşkuya düşmek ~ **hepsē** hapse girmek ~ **hev (û din) 1)** çakışmak, çitişmek 2) rastlaşmak (aynı zamanda olmak, üst üste gelmek) 3) tutuşmak (girişmek) ~ **hērsē** sinir krizi geçirmek ~ **hundir** içeri girmek ~ **kar işç** girmek ~ **kemînē** pusuya düşmek ~ **komayē** komaya girmek ~ **kozikan** (an jî **meterisan**) mevzilenmek ~ **meriyetē** yürürlüğe girmek ~ **nav cihan** doğum yapmak ~ **nav dest û piyan** elden ayaktan düşmek, yatalak olmak ~ **nav kitekitan** tafsilâta girmek ~ **navberē** araya girmek ~ **pey ardina** (veya peşine) düşmek ~ **pēsîrtengiyē** (yan jî **tengavē**) *mec* dara düşmek ~ **qeyranē** (yan jî **buhranē**) kriz geçirmek ~ **qirika hev** boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlığa) gelmek, kapişmak (kavgaya tutuşmak) ~ **rē** yola (veya rayına) girmek ~ **rēgeha xwe** yöürüncesine oturmak (uydu için) ~ **rēzē 1)** dizilmek 2) sıraya girmek ~ **ser zımanan** dilllenmek ~ **stûyē (yekî)** (birine) yük olmak ~ **tengiyē** (an jî **tengasiyē**) sıkıntıya (veya dara) düşmek ~ **tetilē** tatile girmek ~ **tēkiliyē** ilişkiye geçmek ~ **tora (yekî)** tongaya basmak (veya düşmek) ~ **xeterē** tehlikeye (veya riske) girmek ~

xewa şîrîn mışıl mışıl uyumak
 ~ xeyalan hülya kurmak, ümide
 kapılmak ~ xweşiyê selamete
 çıkmak ~a hêrse sinir krizi
 * Ebasko ketiye rê Abbas yolcu
ketî *rd* 1. düşmüş, sakıt 2. aciz,
 düşkün 3. boğunuk, tutuk (kesik
 ses) ~ **bûn** düşkün olmak
ketîbûn *m* 1. düşmüşlük 2. acizlik,
 düşkünlük 3. boğunukluk, tu-
 tukluk (ses için)
ketûber *rd/h* 1. adî, sıradan 2. bas-
 makalıp, harcîâlem 3. rastgele ~
bûn adîleşmek ~ **kirin** adîleş-
 tirmek
ketûberî *m* adîlik, sıradanlık
keval *m* 1. pösteki, post 2. parşö-
 men 3. tablo, tablet
kevalber *n* taş tablet
kevan *n* 1. yay 2. ayraç 3. *ast* Yay
 Burcu
kevine *m* 1. kavis 2. parantez
kevanî *m* 1. büyük hanım, büyük
 hatun 2. *mec* karı 3. aşçı (kadın)
kevanjen *nd/nt* atımcı, hallaç
kevanok *m* kavis, eğmeç
kevcik *n* küçük kaşık, çay kaşığı
 gibi ~a **dil** 1) canevî 2) kalp ka-
 pakçığı
kevcî *n* kaşık ~yê nîvçe tatlı kaşığı
kevcîdank *m* kaşıklık
kevilokî *m* kaçamak (bir şeyden
 kaçınma yolu) ~ **kirin** kaçamak
 yapmak
kevir *n* 1. taş 2. taş (dama, tavla,
 domino gibi oyunlarda) ~ê hes-
 te çakmak taşı ~ê teneşîrê mu-
 sella taşı

kevirbir *nd/nt* taşçı
kevirbirî *m* taşçılık
kevirokî *rd* taşımış
kevirtraş *nd/nt* taşçı, taş ustası, taş
 yontucusu
kevî *m* 1. kenar 2. yaka ~ **kirin** ke-
 narlamak
kevîşen *m* kumsal, plaj
kevîşk *m* kepek (saç kepeği)
kevloşk *m* kırışik (cilt ve deri için)
 ~î **bûn** kırışmak ~î **kirin** kırış-
 tırmak
kevn *rd* eski ~ **bûn** eskimek ~
kirin eskitmek ~ê hizhizî eski
 püskü
kevnar *rd/nd* 1. antik, kadim 2.
 müzelik
kevnare *rd* 1. eski, kadim 2. yılan-
 mış * meya kevnare yılanmış
 şarap 3. antika ~ **bûn** 1) es-
 kileşmek, köhneleşmek 2) yıl-
 lanmak (üzerinde çok süre
 geçmek)
kevnarefiroş *nd/nt* antikacı (satan
 kimse)
kevnarezan *nd/nt* antikacı (antika
 uzmanı)
kevnafiroş *nd/nt* eskici (eski
 şeyler satan)
kevnikir *nd/nt* eskici (eski şeyler
 satın alan)
kevneparêz *nd/nt* muhafazakâr,
 tutucu
kevnepereş *nd/nt* muhafazakâr,
 tutucu
kevineşop *m* 1. eski iz, kalıntı 2.
 anane, gelenek

kevneşopî *rd* ananevi, geleneksel
kevník *rd* 1. eski 2. eski elbise, eski püskü şey
kevníkar *nd/nt* eskici
kevníkarî *m* eskicilik
kevok *zoo/m* güvercin
kevoť *bot/m* akçaağaç, isfendan
kevoz *bot/m* yosun ~ **girtin** yosun bağlamak (veya tutmak), yosunlanmak
kevozgirtî *rd* yosunlu (yosun bağlanmış olan)
kew (I) *zoo/n* (*k* kalın okunur) keklik
kew (II) *m* 1. yara iyileşmesi 2. dağ (iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık veya sıcak kompres) ~ **dan** (an jî **dîtin**) yara iyileşmeye yüz tutmak
kewaker *nd/nt* kaynakçı
kewakerî *m* kaynakçılık
kewandin *l/gh* dağlamak
kewar *m* 1. kovan, petek (bal kovanı) 2. petek (tahıl ambarı) ~ **a meşan** arı kovanı
kewaş *rd* kötü cins tütün
kewçer *m* ekim (ay)
kewdank *m* mahfaza
kewgirandin *l/gh* burmak, hüzlünlendirmek, duygulandırmak
kewgirî *rd* buruk, hüzlünlü
kewişin *l/gh* 1. devrilmek, yığılmak 2. aşırı istek duymak, özlem çekmek
kewitandin *bnr* kemitandin
kewî *m* üt ~ **bûn** ütülenmek ~ **kirin** ütölmek

kewîker *nd/nt* ütücü
kewkurd *m* kükürt ~ **girtin** kükürtlenmek ~ **kirin** kükürtlemek
kewn *m* 1. dinçlik 2. form * **ez ne di çax û kewna xwe de me** formunda değilim 3. devran * **kewneke xweş derbas kir** güzel bir devran geçirdi
kewş *n* 1. gazel (sararmış ağaç yaprağı) 2. haşış (kuru ot) 3. yonga, kamga, talaş (rende artıkları) 4. kavrak, tuturuk (ateş tutuşturulacak şey)
key *n* kral
keya *nd/nt* muhtar
keyatî *m* muhtarlık
keybanû *m* kraliçe
keyîti *m* krallık, monarşi
keyperest *rd/nd* kralcı, monarşist
keys *m* 1. fırsat 2. uygunluk, müsaitlik 3. semt, yer * **li vê keyşê wî veşerîn** bu yerde saklayın ~ **bi dest ketin** eline fırsat geçmek ~ **lê anîn** 1) sırasına getirmek (veya sırasını getirmek) 2) rast getirmek ~ **lê hatin** uygun gelmek (elverişli olmak) ~ **a (yekî) hebûn** fırsat bulmak ~ **a xwe dîtin** fırsat bulmak
keysbaz *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü
keysbazî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü
keysker *nd/nt* düzenleyici, tertipleyici
keys kirin *l/gh* 1. düzeltmek 2. düzensizlemek, tertiplemek

keyskirî *rd* 1. düzenli, tertipli 2. derli toplu

keysperest *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü

Keywan *ast/m* Satürn

keyxweda *n* kâhya

keزاب *m* kezzap

kezaxtin *bnr* kesaxtin

kezeb *ant/m* 1. karaciğer 2. ciğer

kezebki *h* kuşbaşı (et doğrama)

kezebperiti *rd* bağıryanık

kezebşewiti *rd* bağıryanık, acıklı, kederli

kezî (I) *ant/n* bağ, kiriş, tendon

kezî (II) *m* örük, belik, saç örgüsü ~ **vegirtin** beliklemek, saçları örmek

kê *c* kim (bükünlü halde) * **kê** gotiye kim demiş

kêç *zoo/m* pire ~ **ketin** (yekî) (biri) pirenlemek

kêf *m* 1. keyif 2. eğlence 3. kıvanç, neşe 4. sevinç 5. zevk, lezzet (hoşa giden durum) 6. heves, şevk ~ **û sefa** zevk ve sefa ~ **û sefa kirin** sefa sürmek ~ **û zewq** zevküsefa ~a (yekî) **anîn** sevin-dirmek ~a (yekî) **hatin** sevin-mek ~a (yekî) **jê şikestin** canı sıkılmak ~a (yekî) **li cih bûn** keyfi yerinde olmak ~a (yekî) **revandin** keyfini kaçırmak ~a (yekî) **şikîn** keyifi kaçmak ~a **xwe kirin** sefasını sürmek

kêfdar *rd* keyifli

kêfdarî *m* uçarılık, sefahat

kêfder *rd* 1. keyif verici 2. sevin-dirici 3. uyuşturucu (hareketten, gereği gibi düşünmekten alı koyan)

kêferat (I) *m* kefaret ~a (tişteki) **dan** (bir şeyin) kefarecini öde-mek

kêferat (II) *m* 1. çaba, gayret 2. didinme, didinti 3. uğraş, meş-gale 4. sıkıntı, kahir, zahmet ~ **dîtin** emek çekmek ~ **kirin** 1) çabalamak, çaba göstermek 2) didinmek, didişmek 3) uğraş-mak ~a **jiyanê** yaşama çabası (veya uğraşı)

kêfirandin *l/ugh* uğraştırmak

kêfirîn *l/ugh* uğraşmak

kêfi *rd* keyfi

kêfîti *m* keyfilik

kêf kirin *l/gh* 1. keyfetmek 2. eğlenmek 3. sevinmek 4. *mec* yaşamak (keyfi yerine gelmek, mutlu olmak)

kêfloyî *rd* sevinçli, neşeli

kêfnexweş *rd* 1. keyifsiz, neşesiz 2. memnuniyetsiz

kêfnexweşî *m* 1. keyifsizlik, neşe-sizlik 2. memnuniyetsizlik

kêesperest *rd* keyif düşkünü, sefih, uçarı

kêfxweş *rd* 1. keyifli, neşeli 2. kı-vançlı, sevinçli 3. memnun, hoşnut ~ **bûn** 1) keyiflenmek, neşelenmek 2) memnun olmak, hoşnut olmak ~ **kirin** 1) neşe-lendirmek 2) memnun etmek, hoşnut etmek

kêfxweşî *m* 1. neşe, sevinç 2. kıvanç 3. memnurluk, memnuniyet, hoşnutluk ~ **dan** (yekî) hal hatırını sormak ~ **di hev dan** (birbirinin) hal hatırını sormak

kêfxweşker *nd/nt* 1. eğlendirici 2. *rd* memnun edici

kêl (I) *m* 1. mezar taşı 2. dikili taş ~ **a serketinê** zafer anıtı

kêl (II) (*k* kalın okunur) 1. dikiş 2. teyel ~ **dan** 1) dikiş atmak, söküklük dikmek 2) teyel yapmak (veya atmak), teyellemek

kêlan (I) *m* 1. belleme, belle kazma 2. kazma

kêlan (II) *bnr* kelandin

kêlandin *l/gh* yayık yaymak

kêlbe *ant/nd* köpek dişi

kêlek *ant/m* 1. böğür, yan 2. yan (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) ~ **a xwe dan** (yekî) sırt çevirmek

kêlik *n* 1. mezar taşı 2. dikili taş, mezar taşı

kêlî *m* an, lâhza ~ **yek bi şûn de h** birazdan

kêlîç *ant/m* göz kapağı

kêlûn *m* kenetleme ~ **kirin** kenetlemek

kêm (I) *biy/m* iltihap, cerahat, irin ~ **girtin** iltihaplanmak, irinlenmek, irin kapmak

kêm (II) *rd* (*k* kalın okunur) 1. eksik 2. düşük (fiyat için) 3. yetersiz, kıt 4. nadir, seyrek (çok bulunmayan) 5. *mec* kusurlu, özürlü, yarım (organları eksik

olan) 6. *mec* dar (sayılı, sınırlı, mahdut) 7. hor, değersiz, zelif (aşağılanan, hor görülen) 8. *h* kala (kalarak) * **ji pêncan re kêm deh deqe li vir bû** beşe on kala buradaydı ~ **bûn** eksik olmak ~ **caran** 1) bazen, nadiren, seyrek 2) arada sırada ~ **derketin** eksik çıkmak (yek) ~ **dîtin** (birini) küçük görmek, hor görmek (yek) ~ **ketin** 1) küçük düşmek, aşağılaşmak 2) güçsüz düşmek, güçten düşmek ~ ~ 1) nadiren 2) nadir (az rastlanan) ~ **peyde bûn** 1) nadir bulunmak 2) parmakla gösterilmek (yek) ~ **xistin** (birini) küçük düşürmek, aşağılamak ~ **û kasî** eksiklik, kusur ~ **û qisûr** kusur, eksiklik ~ **zêde** 1) aşağı yukarı, şöyle böyle, yaklaşık 2) yaklaşık, kabaca ~ **î xwe dîtin** (birini) hor (veya hakir) görmek

kêmahî *m* 1. eksiklik 2. eksiklik, kusur

kêmanî *m* 1. eksiklik 2. eksiklik (hesaplarda) ~ **dan** açık vermek ~ **derketin** açık çıkmak

kêmaqil *rd* 1. akılsız, akli evvel 2. anlayışsız 3. geri zekâlı, tahtası eksik

kêmaqilî *m* 1. akılsızlık 2. anlayışsızlık 3. geri zekâlılık

kêmar *nd/m* azınlık, ekalliyet

kêmasî *m* 1. eksiklik 2. eksiklik, kusur 3. özür, kusur, kabahat ~ **kirin** kusur etmek (veya işlemek) ~ **tê de dîtin** kusur bulmak

kematî *bnr* kemahî

kemav *rd* susuz (suyu az olan) *

porteqala kemav susuz portakal

kemavî *m* kuraklık, susuzluk

kemayî *bnr* kemahî

kember (I) *rd* 1. az verimli, verimsiz 2. *mec* yetersiz, verimli olmayan

kember (II) *rd* ensiz (enî az olan kumaş vb. şeyler için)

kemberî (I) *m* verimsizlik

kemberî (II) *m* ensizlik

kembiha *rd* 1. düşük fiyatlı, düşük fiyat 2. ucuz

kem bûn *l/gh* 1. eksilmek 2. azalmak (ctkisini yitirmek, hafiflenmek) * **êşa wê kem bûye** acısı azalmış 3. düşmek (ısı, basınç vb. eksilmek, azalmak) 4. kıtlaşmak 5. seyrekleşmek, tavsamak

kemdahat *rd* dar gelirli

kemdar *rd* iltihaplı, irinli

kemderamet *rd* dar gelirli

kemdîtî (I) *rd* ender, nadide

kemdîtî (II) *rd* hakir görülmüş, küçümsenmiş olan

kemek (*fiz/mat*) *m* 1. eksi (-) 2. eksi, negatif

kemendam *rd* özürlü, sakat

kemeyar *rd* düşük ayarlı

kemî *m* 1. eksiklik, noksanlık 2. güçsüzlük, acizlik

kemker *rd* 1. eksiltici 2. kısıtlayıcı

kem kirin *l/gh* 1. eksiltmek 2. azaltmak 3. düşürmek, indirmek, indirim yapmak, (de-

ğerini, fiyatını indirmek) 4. kısmak (sesi, ışık vb. için) 5. kısmak (masrafları azaltmak) 6. yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) * **firtûneyê kem kir** fırtına yatıştı

kemkirî *rd* 1. eksik, eksiltilmiş olan 2. azaltılmış 3. kısık, kısalmış 4. indirimli, tenzilâtli (değeri, fiyatı indirilmiş olan)

kempeyde *rd* nadide, nadir bulunan, az bulunan şey

kempijandî *rd* az pişmiş

kemqewet *rd* 1. güçsüz, gücü az 2. güçsüz, aciz (kimse) ~ **ketin** güçten düşmek, zayıf düşmek

kemronî *rd* loş

kemronîtî *m* loşluk

kemtir *rd* daha az

kemtirîn *nd* 1. en aşağı 2. *rd* asgari, minimum

kemtirûş *rd* az dayanıklı, dayanıksız ~ **bûn** sıkıntıya gelemek

kemxwê *rd* tuzsuz (yemek için, içinde tuz az olan)

kemxwîn *ant/rd* kansız, anemik

kemxwînî *bj/m* kansızlık, anemi

kêr (I) *m* bıçak ~ **dan** (an jî **gihan**)

hestî bıçak kemiğe dayanmak

kêr (II) *m* (**k** kalın okunur) fayda, yarar

kêran *n* düver, kiriş (mimaride)

kêre *rd* sarp ~ **bûn** sarplaşmak

kêrendî *m* tırpan ~ **kirin** tırpanlamak

kêrendîkêş *nd/nt* tırpancı

kêrfiroş *nd/nt* bıçakçı (satan kimse)

kêrgoşk *zoo/m* tavşan

kêrguh *zoo/m* tavşan

kêrhatî *rd* 1. yararlı, faydalı 2. kullanışlı, elverişli 3. becerikli ~ **bûn** yararlı olmak

kêrhatîbûn *m* 1. yararlılık 2. kullanışlılık, elverişlilik 3. beceriklilik

kêrik *m* çakı

kêrsaz *nd/nt* bıçakçı (imal eden)

kêrsim *m* 1. biçim, şekil 2. eşkâl

kêrt *m* 1. çetele, çentik, kerte, kerti, tırtık, kertik 2. parça, kısım ~ **kirin** çentmek, çentiklemek, çentik atmak

kêş (I) *m* 1. istif 2. yığın * **kêş** **êzingan** odun yığını ~ **kirin** istif etmek, yığmak

kêş (II) *m* 1. çekim, çekiş, çekme 2. *fız/ast* çekim 3. çeker (bir tartı aletinin kaldırabildiği ağırlık miktarı) 4. çeki, tartı, ağırlık 5. *wj* ölçü, vezin 8. *nd/nt* içici, keş * **ev yekî kêş e** bu keşin tekidir ~ **û hawa mec** atmosfer ~ **û vekêş 1)** keşmekeş 2) *erd/m* gelgit ~a **gerdileyî kîm** atom ağırlığı ~a **kûteyî wj** hece vezni

kêşan *m* 1. çekme, çekim, çekiliş 2. *rz/sn* çekim * **kêşana lêkeran** fiil çekimleri * **kêşana film** film çekimi 3. çeki, tartı, tartma 4. içme, içiş, içim * **kêşana vê titûnê** bu tütünün içimi (veya içişi) ~a **lêkeran** fiil çekimi

kêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. çekmek, tartmak 3. içmek (sigara vb. için) 4. *rz* çekmek, çekimlemek (fiil çekmek) 5. germek

kêşandî *rd* 1. çekik 2. tartılı (tartılmış olan) 3. içilmiş (sigara gibi şeyler için) 4. *rz* çekimli

kêşayî *rd* 1. çekik 2. tartılı

kêşdar *rd* 1. tartımlı 2. *wj* vezinli, ölçülü, mevzun

kêşe *m* sorun, problem

kêşî *m* içicilik

kêşîn *l/gh* 1. çekilmek 2. gerilmek 3. tartılmak 4. akmak * **av dikişe** su akıyor 5. ilerlemek * **hûn bikişin ez tēm** siz ilerleyin ben geliyorum

kêşînok *rd* çekimli

kêşsaz *wj/rd* ölçülü, vezinli

kêvjal *zoo/m* 1. yengeç 2. Yengeç Burcu ~a **deryayê zo** istakoz

kêvjik *m* çapak ~ **girtin** çapaklanmak

kêz *zoo/m m* böcek, böcü

kêzik *zoo/m m* böcek, böcü ~a **gûgerîn zo** mayıs böceği

kêzîn *m* 1. künk, büz, boru 2. üstü kapalı su tevzi kanalı 3. kanal, kanalizasyon, lağım

kêzxtûn *zoo/m* uğur böceği

kibrît *m* kibrit

kibrîtfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)

kifş *m* 1. keşif, buluş 2. *rd* belli, malûm 3. *rd* açık seçik, aşikâr ~ **bûn** belli olmak, anlaşılmak, ortaya çıkmak ~ **kirin 1)** keşfet-

mek 2) belirlemek 3) tayin etmek, belirtmek
kifşe *bnr* kifş
kifşker *nd/nt* 1. keşfedici, bulucu 2. belirleyici, belirleyen
kifte *m* köfte ~**ya tırş** ekşi köfte
kiftik *n* köfte
kihel *m* 1. küheylân 2. soylu, ince belli at, kısrak
kil *n* sürme ~ **dan** sürmelemek, sürme çekmek ~ **kirin** (an jî **kişandin**) sürmelemek, sürme çekmek
kilam *m* 1. şarkı, türkü 2. müzikli hikâye
kilçov *m* rastık kalemi, sürme çubuğu
kildank *m* sürmelik, sürmedan
kilekor *rd* 1. bakar kör, bakan kör 2. *mec* kör
kilêjî *ant/m* kuyruk sokumu
kilîd *m* kilit, anahtar ~**a kontake** kontak anahtarı ~**a şîfredar** şifreli kilit ~ **bûn** kilitlenmek, kitlenmek ~ **kirin** kilitlemek, kitlemek
kilîl, kilîlk *m* kilit, anahtar
kilkilandin *l/gh* 1. sallamak 2. yayık yaymak
kilkilîn *l/gh* 1. sallanmak 2. yayılmak, çalkalanmak
kil kirin *l/gh* 1. sallamak 2. yayık yaymak 3. tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
kilmûş *m* 1. göz çapağı 2. balgam ~ **girtin** çapaklanmak, çapak tutmak

kilor *m* 1. halka (simidimsi bir tandır ekmeği) 2. börek, bir tür babıko yemeği 3. ağırşak, kurs (yuvarlak ve yassı biçimli nesne) 4. *ast* çörek, kurs
kilor dan *l/gh* çöreklenmek (yılan için)
kilorîk *m* 1. tırşmanç aş 2. halka (simidimsi ekmek) 3. simit ~**a canxelas** *der* cankurtaran simidi
kilox *ant/n* 1. kelle 2. kafatası, baş çanağı 3. kuru kafa
kils *m* kireç ~ **kirin** kireçlemek
kim *n* takke
kimê *bot/m* 1. yer mantarı (Tuber melanos porum) 2. ağaç mantarı 3. *bj* mantar, mantar hastalığı 4. asalak
kimik *n* takke
kimkime *zoo/m* bukalemun
kimreş *rd/nt* 1. siyah takkeli 2. kıskanç, güñücü, hasetçi 3. kıskanç (cinsel açıdan)
kimreşî *m* 1. kıskançlık, haset 2. kıskançlık (cinsel açıdan)
kimsor *nd/nt* Kızılbaş
kimşik *m* hotoz, sorgu, tuğ, tarak
kimzîrx *lşk/m* miğfer
kin *rd* kısa ~ **birîn** kısa kesmek ~ **bûn** kısaltmak ~ **girtin** kısa tutmak ~ **kirin** kısaltmak ~ **lê xistin** kısa kesmek
kinahî *m* kısalık
kinasî *m* 1. kısalık 2. özet, muhtasar 3. *h* kısacası
kinatî *m* kısalık
kinayî *bnr* kinahî

kinc *n* 1. giysi, elbise, giyecek, giyit 2. çamaşır 3. giycek ~ **birin** biçki yapmak ~ **lê kirin** giydirmek ~ **li xwe kirin** (an jî **wergirtin**) giymek, giyinmek ~ **ê bûkaniyê** (yan jî **bûkantiyê**) gelinlik, gelinlik giysisi ~ **ê serê sibehê** sabahlık ~ **ê şevê** gecelik (giysi) ~ **ê zavatiyê** damatlık (giysi) ~ **ên xwe avêtin** üstünü değiştirmek ~ **ên xwe derxistin** üstünü çıkarmak ~ **ên xwe vê-xistin** soyunmak, üstünü çıkarmak

kincbir *nd/nt* biçkici

kincbirî *m* biçkicilik

kincirandin *l/gh* hırpalamak, örselemek

kincirîn *l/ngh* hırpalanmak, örse-lenmek

kincdank *m* elbise dolabı, gardirop

kincşo *nd/nt* çamaşırcı

kincşok *m* çamaşır makinesi

kincşotî *m* çamaşırcılık

kincûr *n* 1. pıtrak, yırtık pırtık 2. pırpıt 3. paçavra

kindir *bot/n* 1. kendir 2. urgan, ürken 3. halat 4. ilmik, ip, yağlı ip (asarak öldürme cezası)

kinêminê *rd/h* 1. yarım yamalak 2. gelişigüzel, derme çatma 3. sallapati (kaba saba, özensizce yapılmış olan şey)

kinf *bot/m* kenevir

kinik *rd* 1. kısa, kısacık 2. badik, bıdık, bodur (kimse)

kinikî *rd* 1. kısaca 2. badikçe, bıdıkça

kinîse *m* kilise

kinîti *m* kısıklık

kinoj *nd/nt* cimri ~ **bûn** cimrileşmek

kinî *m* kısıklık

kip (I) *nd* çıt, gık * **kip jî xwe neanî** gıkını çıkarmadı

kip (II) *rd* 1. berk, sağlam 2. dinç, zinde 3. dik, dimdik (sıkıntıları karşılayacak durumda olan, metin) ~ **kirin** 1) berkitmek 2) germek ~ **sekinîn** dimdik durmak

kipkesk *rd* yemyeşil

kîr (I) *m* (*r* kalın okunur) kin ~ **ê (yekî) jê çûn** (an jî **hatin**) gıcık almak (veya olmak)

kîr (II) *m* 1. edim, cylem, fiil, amel 2. *mec* eser, yapım * **ev kira min e** bu benim eserim ~ **ên destan** el işi

kirar (I) *rz/m* özne, fail

kirar (II) *nd/nt* işlemci

kirarî *m* 1. işlem, muamele 2. *mat* işlem ~ **ya dabeşanê** (yan jî **paranê**) bölme işlemi

kiras *n* 1. fistan, entari 2. kav, gömlek (yılan kavı için) 3. kaplama (diş için) ~ **kirin** (an jî **kişandin**) kaplamak (diş kaplamak için) ~ **ê bûkantiyê** (yan jî **bûkaniyê**) gelinlik, gelinlik giysisi ~ **ê şevê** gecelik

kiraskirî *rd* kaplama, kaplamalı (diş)

kirdane, kirdanek *m* merdanc

kirdarî *m* 1. amel, edim, cylem, pratik 2. icraat, uygulama 3. *rd* pratik, ameli

kirde *rd* 1. eden, yapan, fail 2.

rz/m öznc

kirdenav *rz/nd* ismi fail

kirê *m* kira ~ **kirin** kiralamak

kirêb *m* nadas ~ **kirin** nadaslamak

kirêdar *nd/nt* kiralayan, kiralayıcı
(kiraya veren)

kirêgir *nd/nt* kiracı

kirêgiri *m* kiracılık

kirêgirtî *rd* kiralık (kiralanmış olan)

kirêker *nd/nt* kiracı

kirêkerî *m* kiracılık

kirêkirî *rd* kiralık (kiralanmış olan)

kirêt *rd/nt* 1. çirkin 2. çirkef (kimse) ~ **bûn** 1) çirkinleşmek 2) çirkefleşmek ~ **dîtin** çirkinsemek ~ **kirin** 1) çirkinleş-tirmek 2) çirkefleştirmek

kirêtayî *bnr* kirêtî

kirêtî *m* 1. çirkinlik 2. çirkeflik

kirin *m* 1. yapma 2. etme, eyleme 3. kılma 4. koyma 5. eylem, edim, amel

kirin *l/gh* 1. yapmak 2. etmek, eylemek 3. kılmak * **nimêj kir** namaz kıldı 4. koymak * **bike navê** içine koy ~ (**cihekî**) tıkmak ~ (...) sokmak * **bike hundirû** içeriye sok (**tişte**) ~ (...) takmak (yüzük takmak gibi) * **wê gustîrkê bike tiliya xwe** yüzüğü parmağına takacak ~ **aboneyê** (**tişte**) abone yapmak (veya etmek) ~ **aqilê xwe** aklına koymak ~ **bastêq** silindir gibi

ezmek ~ **ber** (**tişte**) (bir şeye) kapırmak, kıstırmak, sıkıştırmak * **destê xwe kire ber pencereyê** elini pencereye sıkıştırdı ~ **ber xwe** takmak (kemec, silah vb. için) * **kemberê bike ber xwe** kemeri beline tak ~ **berê** 1) kapsamına almak 2) kapırmak ~ **bin zebtûreptê** zapturapt altına almak ~ **binçavan** (an jî **jêrçaviyê**) nezarete almak ~ **dorê** sıralamak (zihninde düzene koymak) ~ **gerewa** (**tişte**) rehine koymak (veya vermek) ~ **gorî** kurban etmek ~ **guvah** (an jî **şahid**) şahit etmek (**yek**) ~ **dest** ele geçirmek (**tişte**) ~ **destê xwe** ele geçirmek sahibi olmak (yakalamak) ~ **hesarê** sıkıştırmak, kıstırmak (**tişte**) ~ **hişê xwe** aklına koymak ~ **kiriya** (**tişte**) abone yapmak (veya etmek) ~ **lepikê** (yan jî **faqê**) tuzaga düşürmek, tuzak kurmak ~ **nav dilê xwe** sineye çekmek ~ **nav zerfê** zarflamak ~ **navê** 1) içine koymak, katmak 2) sokuşturmak (belli etmeden kötü bir malı vermek) ~ **nezaretê** nezarete almak ~ **qar dan serê** (**yekî**) başına kakmak ~ **qurban** kurban etmek ~ **rê** rayına oturtmak ~ **rêzê** 1) sıraya koymak 2) sıralamak (zihninde düzene koymak) ~ **sî** (an jî **sih**) gölge etmek ~ **stûyê** (**yekî**)

(birine) yüklemek * **xwedîkirina zarok kirin stûyê wê** çocuğun bakımını ona yüklediler (**yek**) ~ **şûna mirovan** adam yerine koymak ~ **tevî (tişteki)** (bir şeye) katmak ~ **texsît** takside bağlamak ~ **ufeuf** uflayıp puflamak ~ **ufîn û kufîn** uflayıp puflamak ~ **xesarê** hasara uğratmak (**cihek, deverek**) **lê** ~ **zîndan** (bir yeri birine) zindan etmek * **nake bi pînc pereyan** beş para etmez

kiritandin *l/gh* kemirmek

kiritîn *l/gh* kemirilmek

kiriyar *nd/nt* 1. alıcı, müşteri 2. abone

kiriyarî *m* 1. alıcılık 2. abonelik, abonman

kirîn *m* (*r* kalın okunur) satın alım (veya alma), alım, alış ~**a ji derve** dışarıdan satın alma

kirîn *l/gh* (*r* kalın okunur) satın almak

kirîv, kirîva *nd/nt* kirve

kirîvatî *m* kirvelik

kirkirk *ant/m* kırkırdak

kirkirok *ant/m* 1. yemek borusu 2. kırkırdak

kirkirpok *rd* 1. gevrek 2. ktır (kuru ve gevşek)

kirkirpokî *rd* 1. gevrekçe 2. *h* ktır ktır ~ **bûn** gevirmek ~ **kirin** gevretmek

kirkirpoki *m* gevreklik

kirkisok *rd* kısık gözlü

kirkisokî *rd* kısık gözlüce

kirkût *m m* kükürt

kirmanc *nd* Kürtçenin Kırmanci (Dimilice veya Zazaca) lehçesini konuşan Kürt

kirmanckî *m* Kürtçenin Kırmanci (Dimilice veya Zazaca) lehçesi

kirmanckîaxêv *nd* bu lehçeyi konuşan kimse

kirox (I) *nd /nt* (*r* kalın okunur) alıcı, satın alıcı

kirox (II) *rd* fail, yapan

kirp, kirpan *rz/m* vurgu

kirpandin (I) *l/gh* vurgulamak

kirpandin (II) *l/gh* 1. çıtırdatmak 2. kütürdetmek 3. kırpmak * **çavê xwe dikirpîne** gözlerini kırıyor

kirpdar *rz/rd* vurgulu

kırpekirp *h* 1. çıtır çıtır 2. ktır ktır 3. kütür kütür

kirpîn *l/gh* 1. çıtırdamak 2. kakırdamak 3. kütürdemek

kirpînî *m* 1. çıtır 2. kakırtı, kıştır 3. kütürtü **kirin** ~ 1) çıtırdamak, kıştırdaamak (ekmek için) 2) kütürdemek

kirpok *rd* 1. gevrek 2. ktır

kirpokî *rd* 1. gevrekçe 2. ktırca

kirpokîti *m* gevreklik

kirt (I) *h* hart, girt ~ ~ hart hart, girt girt

kirt (II) *m* 1. çentik, tırtık, kertik, çetele 2. tıklar (*ji*) ~ **û nîva xwe nehatin xwarê** ayak diremek ~ **kirin** çentmek, çentiklemek, kertiklemek, kertmek

kirtekirt *h* tıklar tıklar

kirtik (I) *m* eçe ~ **kirin** eçelemek
kirtik (II) *rd* 1. ufantı, kırıntı 2. azıcık, gıdım

kirtik (III) *m* 1. çentik, kertik 2. uskuru, yiv ~ **avêtin** (tişteki) kertik açmak ~ **tê de çekirin** çentik açmak

kirtinî *m* tıkırtı ~ **jê anîn** tıkırdatmak **kirin** ~ tıkırdamak

kirû *m* 1. olgu 2. *fel* olgu, fenomen

kiryar *rd* 1. eden, yapan, fail 2. *m* cylem, edim, fiil, pratik

kiryarî *m* 1. cylem, edim, fiil, pratik 2. *rd* cylemli, amelî, fiilî

kisihî *rd* kısık

kisihîn *l/gh* kısılmak

kistin *m* tık (ses çıkarma) ~ **pê neketin** tık yok

kisûr *m* küsur

kiş (I) *b* kış ~ **kirin** kışkırlamak

kiş (II) *m* fit ~ **kirin** fitlemek, kışkırtmak

kiş (III) *m* şah çekme, hamle ~ **û berkiş** hamle ve karşı hamle

kişan *m* 1. çekim (çekme işi) 2. çekim 3. içme, içiş, içim 4. çeki, tartı, tartma ~ **a lêkeran** fiil çekimi

kişandin *m* 1. çekme 2. *rz* çekme, çekimleme (fiil çekme) 3. çekme, tartma 4. içme, kullanma, tütürme (nargile, sigara, pipo için) 5. taşıma, aktarma, nakletme 6. germe 7. sürme ~ **a lûlikan** ad çekme

kişandin *l/gh* 1. çekmek 2. *rz* çekmek, çekimlemek (fiil çekmek)

3. çekmek, tartmak 4. içmek, kullanmak, tütürmek (nargile, sigara, pipo için) 5. taşımak, aktarmak, nakletmek 6. germe 7. sürmek * **riya me sê saet kişand** yolumuz üç saat sürdü ~ **ber** (tişteki) yanaştırmak ~ **ber telesiyay** sınava çekmek ~ **ber vepirsîne** (yan jî **pirsyariyan**) sorguya çekmek ~ **nava xwe** içine çekmek, soğurmak ~ **pêş** ileri almak ~ **xwe** cezbetmek

kişandî *rd* 1. çekik 2. çekili * **fiş kişandî ye fiş** çekili 3. içilmiş (sigara gibi şeyler için) 4. tartılı, tartılmış olan 5. *rd* gerili 6. *rz* çekimli, çekimlenmiş

kişik *m* satranç ~ **leyîstin** (an jî **listin**) satranç oynamak

kişikbaz *nd/nt* satranç oyuncusu

kişin *m* 1. çekilme 2. çekme, çekim 3. ilerleme (yol alma) 4. sağılma, akma (sürüngeçler için) 5. celbetme 6. süzülme (gözyaşı için) 7. akma (su için) 8. gerilme 9. içme, içim, içiş (sigara vb. için)

kişin *l/gh* 1. çekilmek 2. ilerlemek (yol almak) 3. sağılmak, akmak (sürüngeçler için) 4. celbetmek 5. süzülme (gözyaşı için) 6. akmak * **av dikişiya** su akıyordu 7. gerilmek ~ **ber** (tişteki) yanasmak ~ **hev** (an jî **ser hev**) ufalmak (giysi vb. şeyler için) ~ **pêş** ileri atılmak (veya çıkmak)

kişîner *nd/nt* 1. çekici (çekme işini yapan) 2. cazip, çekici
kişînerî *m* 1. çekicilik (çekme işini yapma) 2. caziplik, çekicilik
kişînok *rd* çekici, cazip, cazibeli
kişînokî *m* 1. çekicilik, cazibe 2. *rd* cazibeli
kişkişandin *l/gh* 1. kışkırtmak, fitlemek 2. çekiştirmek, çekelemek 3. sürüklemek, sürümek
kişkişîn *l/gh* 1. çekişmek 2. sürüklenmek
kişmiş *bot/n* kuş üzümü
kit *rd* 1. tek 2. *nd/rd* tane
kîtan *m* keten, keten bezi
kitekit *m* ayrıntı, detay, tafsilât, teferruat
kîteb *m* kitap ~a **destan** el kitabı
kîtebçêker *nd/nt* kitapçı (yapan kimse)
kîtebfiroş *nd/nt* kitapçı (satan kimse)
kîtebî *rd* kitabî
kîtebxane *m* kütüphane, kitaplık
kîtebxanevan *nd/nt* kütüphaneci
kitik *zoo/m* kedi ~ **kûvî** yaban kedisi
kitkite *m* ayrıntı, detay
kitût *rd* bayat (ekmek ve yemek için) ~ **bûn** bayatlamak
kişkari *bot/m* mantar
kix *nd* kaka (kötü, çirkin)
kixs, kixse *bot/m* soğancık, arpacık soğanı
kixsik *bnr* kixs
kiz (I) *m* hiddet, öfke, kızgınlık
kiz (II) *rd* 1. ölgün, sönük (ışık için) 2. zayıf ~ **bûn** sönükleşmek

kizin *bot/m* burçak
kizirandin *l/gh* 1. alazlamak 2. ütmek, ütülemek 3. haşlamak (don, kırağı için)
kizirîn *l/gh* 1. alazlanmak 2. haşlanmak (don, kırağı için; bitkilere zarar verilmek)
kizîn, kizînî *m* cızırtı **kirin** ~ cızır-damak, cızıldamak
kizrik *m* kakırdak
kizwan *bot/m* çitlembik, melen-giç, meneviş
kî *c* kim (bükülmemiş, yalın halde) * **kî dizane** kim bilir
kîbe *m* bumbar, bumbar yemeği
kîjan *c* 1. neresi (nerede, hangi yer) 2. *rd* hangi
kîler *m* kiler
kîlervan *n* kilerci
kîlo *m* 1. kilo 2. kilo, tartı ~ **kêm kirin** kilo vermek
kîlogram *m* kilogram
kîlometre *m* kilometre ~ **çarçik** (an jî **kare**) kilometre kare
kîlot *n* külot
kîlovat *m* kilovat
kîmya *m* kimya
kîmyager *nd/nt* kimyager
kîmyagerî *m* kimyagerlik
kîmyewî *rd* kimyasal
kîn *m* 1. kin 2. hınç ~ **ajotin** kin gütmek ~ **girtin** kin tutmak ~ **hilanîn** kin kapmak ~ **hilgirtin** kin taşımak ~ **kişandin dilê** **xwe** kin gütmek ~ **kudirandin** (an jî **kudandin**) kin gütmek ~a (yekî) **di dilê** (...) **hebûn** kin

duymak ~a (yekî) kişandin
 dilê xwe (birinc) garazı olmak
 ~a xwe dan (yekî) (birinc karşı)
 kin beslemek (veya tutmak),
 garaz bağlamak
kînbaz rd/nt kinci
kîndar rd/nt 1. kinci, kinli, kindar
 2. hınçlı
kîndarî m kincilik
kînok rd/nt kinci, garazkâr
kînor m çiban
kînoyî rd/nt kinci, kindar
kîp rd 1. sağlam, tığ gibi, çivi gibi
 (ince, zayıf, sağlam ve çevik
 kimse) 2. sık, sıkı * **kîp** hatiye
 girêdan sıkı bağlanmış 3. dik
 (eğik olmayan) ~ **kirin** 1) sağ-
 lamlaştırmak 2) sıkılamak, germek
kîr ant/n penis, yarak, sik (erkek
 cinsel organı)
kîroşk bnr kergoşk
kîs, kîse n kese
kîsik m 1. kese 2. ant kese, kesc-
 cik ~ê **zirav** ant öd kesesi, safra
 kesesi
kîsk bj/m kist
kîso zoo/n kaplumbağa, tosbağa
kîst bj/m kist
kîtabe m kitabe, yazıt
kîtandin l/gh hecclemek
kîte rz/m hece, seslem
kîwî bot/m kivi
klakson m klakson
klarnet mzk/m klarnet
klasîk rd klasik
klasor m klasör
klavye m klavye

klîk m hızıp
klîma m klima
klînîk m klinik
ko rd kör (keskinliği yeterli ol-
 mayan) ~ **bûn** körelmek, kör-
 leşmek ~ **kirin** köreltmek,
 körleştirmek
koalîsyon m koalîsyon, ortak yö-
 netim
kobe n ctek (giysinin alt kenarı)
kobûnî m körlük
koç m 1. göç 2. hicret ~ **kirin**
 göçmek, göç etmek, taşınmak
koçandin l/gh göçertmek
koçber nd/rd göçmen, muhacir ~
kirin göçertmek
koçberî m göçmenlik, muhacirlik
koçek nd/nt 1. köçek (halayda) 2.
 n köçek (Alevilik ve Yezidilikte)
koçemal h ailece, evce, evcek,
 kapı kapamaca
koçer nd/nt göçer, göçebe
koçerî m göçebelik, göçerlik
koçik m selamlık (yeri)
kod (I) m 1. kavata (oyma ağaç
 kap) 2. çanak, maşrapa 3.
 çeyrek ölçek (bir ölçü birimi) 4.
 mzk tekne (saz teknesi)
kod (II) m 1. kod * **koda** postayê
 posta kodu 2. kot (bir bilgiyi
 gösteren semboller dizgesi)
kodik (I) ant/m leğen, havsala ~a
piştê bel (sırtın altına rastlayan
 bölgesi)
kodik (II) m 1. kavata (oyma ağaç
 kap) 2. çanak, küçük maşrapa 3.
 göğüs tahtası (çalgının göğsü)
 ~a **xwîne** kan çanağı

kofi *m* 1. hotoz (kadın başlığı) 2. hotoz (tavus kuşu, tavuk gibi kuşların başlarında bulunan tüyler)

koh *n* dağ

kojek *rd* kemirgen

kojer *rd* kemirgen

kojok *rd* kemirici

kok (I) *rd* 1. besili 2. tavlı, semiz, semirgin 3. etli (eti çok olan)

kok (II) *m* 1. kök (dip bölüm) 2. kök, asıl (temel, esas) 3. asıl, kök, köken (kaynak, soy, nesep) ~ **anîn** kökünü getirmek ~ **berdan** kök salmak, kökleşmek ~ **a (yekî) birandin** (an jî **qelandin**) ocağını söndürmek ~ **a (tişteki) rakirin** kökünü kazımak

kok (III) *mzk/m* düzen, akort ~ **kirin** akort etmek

kok (IV) *m* 1. bezeme, süsleme 2. bezgi, süs ~ **kirin** bezemek, süslemek

koka *bot/m* koka

kokaîn *m* kokain

kokaînkêş *nd/rd* kokainman

kokaînoman *nd/rd* kokainman

kokandin *l/gh* 1. donatmak, donatmak (gösterişli duruma getirmek) 2. bezemek, bezeklemek, süslemek

kokbirîn *m* kırım, soykırım

kokbir kirin *l/gh* 1. tomurmak, kökünü (veya kökünden) kazımak 2. kırım yapmak

kokdar *rd* 1. köklü 2. kökenli, menşeli

kokel *m* kıvrım (demir ve ağaç için)

kokelî *rd* kıvrımlı ~ **bûn** kıvrımlanmak

kokim *rd/nt* koca ~ **bûn** kocamak ~ **kirin** kocatmak

kokî *rd* köksel

kokîn *l/gh* 1. donanmak 2. bezemek, süslenmek

koknar *bot/m* köknar

kokoreç *m* kokoreç

kokqelîn *m* soykırım, jenosit

kokteyl *m* kokteyl

kol *rd* 1. boynuzsuz * **bizina** kol boynuzsuz keçi 2. küt (kısa ve kalınca, sivri olmayan) ~ **bûn** kütleşmek

kola (I) *m* kola (içecek)

kola (II) *m* kola (giysilerde) ~ **kirin** kolalamak

kolan (I) *m* 1. sokak 2. cadde ~ **a mezin** ana cadde ~ **a sereke** ana cadde

kolan (II) *safa*, hol, salon

kolan (III) *m* 1. kazı, kazım 2. kazma (herhangi bir araçla toprağı açma) 3. beleme, kazma 4. kazı, hafriyat 5. kazı, kazıma, hak (ağaç veya metal üzerine yazı veya resim oyma işi) 6. *bj* kazıma (kürtaj) ~ **a rizgarkirinê** kurtarma kazısı ~ **a xwe qelaptin** kirizma yapmak (veya etmek)

kolan *l/gh* 1. kazmak, kazımak 2. kazmak (kuyu, yol vb. açmak) 3. deşmek, çeşlemek 4. kazmak,

hakk etmek 5. *bj* kazımak (bir organı kazıyarak almak) 5. çeşlemek, kurcalamak, karıştırmak (bir konuyu araştırmak, üzerinde durmak, kurcalamak)

kolandin *bnr* kolan

kolandî *rd* 1. kazılı 2. kazma, oyma, mahkûk 3. kakmalı

kole *nd/nt* köle **kirin** ~ köleleştirme

koledar *nd/nt* köleci

koledarî *m* kölelik

kolej *m* kolej

kolleksiyon *m* koleksiyon

kollektîf *m* kolektif

kolera *bj/m* kolera

kolesterol *m* kolesterol

kolik *m* 1. çardak 2. kulübe

koling *n* kazma (aracı)

koli *m* koli

kolît (I) *m* kolit

kolît (II) *m* 1. kulübe 2. gecekondu

kolon *m* kolon, sütun

kolonî *m* koloni, sömürge

kolonya *m* kolonya

kolos *n* külah

kolyar *nd/nt* kazıcı

kolyarî *m* 1. kazıcılık 2. taş basması

kolyarnas *nd/nt* arkeolog

kolyarnasî *m* arkeoloji

kom *m* 1. grup, topluluk, öbek, küme (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü, insan kalabalığı) 2. *mzk* topluluk, grup (müzik grupları için) 3. *lşk* grup, birlik 4. *sp* küme, lig 5. ekip,

takım ~ **bi** ~ grup grup, takım takım. öbek öbek **kirin** ~ kümelemek ~ ~ grup grup, küme küme. öbek öbek ~ **û** **kuflet** aile, aile bireylerin tümü ~ **a felatê** kurtarma ekibi ~ **a hawarê** (**rizgarkirinê** yan **jî xelaskirinê**) kurtarma ekibi ~ **a miletan** Birleşmiş Milletler ~ **a perwîn** Süreyya takımıyıldızı ~ **î ser hev kirin** bir araya toplamak, yığmak

koma (I) *bj/m* koma * **ketin komayê** komaya girmek

koma (II) *mzk/m* koma (müzikte)

komal *m* toplum ~ **a seretayî** ilkel toplum

komale *m* 1. toplum 2. lokal, dernekevi

komalî *rd* sosyal ~ **bûn** toplumsallaşmak, sosyalleşmek

komando *lşk/n* komando

komar *m* cumhuriyet

komarparêz *nd/nt* cumhuriyetçi, cumhuriyet savunucusu

komarparêzî *m* cumhuriyetçilik, cumhuriyet savunuculuğu

komarperest *rd* koyu cumhuriyetçi

komarxwaz *nd/nt* cumhuriyet taraftarı

komarxwazî *m* cumhuriyet taraftarlığı

komasî *m* 1. topluluk, grup 2. birikme, birikim 3. yığınak

kom bûn *l/ngħ* 1. toplanmak 2. birikmek 3. kümelenmek, gruplanmak 4. yığılmak, yığışmak

komcivîn *m* 1. kurultay, kongre 2. genel bileşim

komdar *rd* 1. gruplu 2. toplu

komedî *m* komedi, güldürü

komedyen *nd/nt* komedyen

komedyenî *m* komedyenlik

komel *m* 1. toplum 2. topluluk, meclis

komele *m* dernek, cemiyet ~ **ava kirin** (an jî **damezirandin**) dernek kurmak

komelî *rd* 1. toplumsal 2. toplu (hep bir arada) * **xaniyên komelî** toplu konut

komelkuj *rd* katliamcı

komelkujî *m* toplu kıyım, katliam

komelnas *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog

komelparêz *nd/rd* toplumcu

komelparêzî *m* toplumculuk

komelzan *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog

komgirav *erd/m* takımada

komişk *m* 1. zümre 2. bölük, küçük topluluk

komik *m* 1. grup, grupçuk 2. takım, grup 3. küme, öbek 4. yığınak ~ **ên sivîl** sivil toplum

komir *m* kömür **kirin** ~ kömürleştirmek ~ **a êzingan** odun kömürü ~ **a kevirîn** (an jî **madenî**) taş kömürü ~ **a kokê** kok kömürü ~ **a madenî** maden kömürü

komirdank *m* kömürlük

komirfiroş *nd/nt* kömürcü (satan kimse)

komirvan *nd/nt* kömürcü

komişk *m* komite, yarkurul, encümen

komîk *nd/nt* 1. komik, güldürücü

2. *rd* komik, gülünç ~ **bûn** komikleşmek, gülünçleşmek

komîktî *m* komiklik

komîn *m* komin

komînek *m* toplam

komîser *nd/nt* komiser

komîserî *m* komiserlik

komîsyon *m* 1. komisyon, yarkurul 2. komisyon, simsariye ~ **a lêpîrsînê** tahkikat komisyonu

komîsyongir *nd/nt* komisyoncu

komîte *m* komite, alt kurul, komisyon

komker *nd/nt* 1. toplayıcı 2. derlemeci

komkerî *m* 1. toplayıcılık 2. derlemecilik

kom **kirin** *l/gh* 1. toplamak 2. biriktirmek 3. gruplandırmak, grup oluşturmak 4. kümelemek 5. yığmak (toplamak, bir araya getirmek) * **pîr û kal li vir kom kirin** yaşlıları buraya yığdılar 8. tahsil etmek, para toplamak

komkirî *rd* 1. toplanık, toplu, toplanmış olan 2. biriktirilmiş

komkomî *rd* 1. toplu 2. gruplu, grup halinde olan ~ **bûn 1)** toplaşmak 2) gruplaşmak, gruplara ayrılmak ~ **kirin** gruplandırmak

komkuj *rd* toplu yıkımcı, toplu imha eden

komkuji *m* toplu kıyım, katliam ~
 kirin katliam yapmak
kompare *m* meblağ
kompere *m* kumbara
kompîtur *m* kompüter, bilgisayar
kompîturfiroş *nd/nt* bilgisayarıcı
 (satan kimse)
kompîturger *nd/nt* bilgisayarıcı
kompleks *rd* 1. kompleks 2. *m*
 kompleks, karmaşa ~a **ra-**
serbûnê *psî* üstünlük duy-
 gusu (veya kompleksi) ~a
xwekêmditîne aşağılık kom-
 pleksi
komplo *m* komplo ~ **lê çekirin**
 komplo kurmak
komploter *nd/nt* komplotcu
kompozîsyon *m* kompozisyon
kompresor *m* kompresör, sıkmaç
komun *m* komün
komunîst *nd/nt* komünist
komunîzm *m* komünizm
komutan *nd/nt* komutan
komutanî *m* komutanlık
kon *n* çadır ~ **danîn** (an jî **ve-**
girtin) çadır kurmak
koncal *m* 1. havza 2. çukur (çevre-
 sine göre alçak olan) 3. obruk,
 doğal çukur
kone (I) *rd* 1. kurnaz 2. hilebaz,
 hin ~ **bûn** kurnazlaşmak
kone (II) *rd* kör (keskinliği yeterli
 olmayan) ~ **bûn** körleşmek
konepîrik *m* örümcek ağı
konetî *m* kurnazlık
konê pîrê *nd* örümcek ağı
konfederasyon *m* konfederasyon

konfederatîf *rd* konfederatif
konfeksiyon *m* konfeksiyon
konfeksiyonvan *nd/nt* konfeksi-
 yoncu
konferans *m* konferans ~ **dan**
 konferans vermek
konferansder *nd/nt* konferansçı
 (konferans veren)
konfor *m* konfor
kongre *m* kongre, kurultay
konsantre *rd* konsantre ~ **bûn**
 konsantre olmak
konser *mzk/m* konser, dinleti ~
dan konser vermek
konservatuar *m* konservatuar
konserve *m* konserve
konsey *m* konsey ~a **serokatiyê**
 başkanlık konseyi (veya divanı)
 ~a **ewlekariyê** güvenlik kon-
 seyi
konsoles *nd/nt* konsolos
konsolosî *m* konsolosluk
konsolosxane *m* başkonsolosluk
 (yer için)
kont *n* kont
kontak *m* kontak ~ **girtin** kontağı
 kapamak ~ **kirin** kontak yap-
 mak ~ **vekirin** kontağı açmak
kontak lens *m* kontak lens
kontenjan *m* kontenjan
kontra *rd* kontra, kontrgerilla
kontrat *hiq/m* kontrat, sözleşme ~
çekirin sözleşme yapmak
kontrgerila *rd/nt* kontrgerilla
kontrol *m* kontrol, denetim ~
 kirin kontrol etmek, denetle-
 mek ~a **zarokanîne** doğum
 kontrolü

kontrolker *nd/nt* 1. kontrolcü, kontrol edici, kontrolör 2. denetçi, denetimci, denetleyici
kontrolkeri *m* 1. kontrolcülük, kontrolörlük 2. denetçilik, denetimcilik
konvansiyon *m* konvansiyon
konvansiyonî *rd* konvansiyonel
konvoy *m* konvoy
konyak *m* konyak
kooperatif *m* kooperatif
kooperatifvan *nd/nt* kooperatifçi
koordinasyon *m* koordinasyon
kop (I) *erd/m* 1. doruk, zirve 2. dikmen (koni biçiminde tepe)
kop (II) *fiz/m* 1. dışbükey, konveks 2. *mat* dışbükey, konveks
kopandin *l/gh* 1. çöktürmek, göçertmek 2. göçürmek, göçertmek (metalik şeyler için)
kopişandin *l/gh* 1. çarpıştırmak 2. göçertmek
kopişin *l/gh* 1. çarpışmak 2. göçürmek, göçmek
kopî *m* kopya ~ **kirin** kopyalamak
kopîn *l/gh* 1. göçürmek, göçmek 2. çökmek (metalik şeyler için) * **teneke kopiyaye** tenke çökmüş 3. yamulmak
kopya *m* 1. kopya 2. tüyo ~ **dan** kopya vermek ~ **derxistin** suret almak (veya çıkarmak) ~ **kirin** kopya etmek ~ **kişandin** kopya çekmek
kopyaker *nd/nt* kopyacı
kopyakerî *m* kopyacılık
kopyakêş *nd/nt* kopyacı, kopya çeken

koqiz *m* konveks, dışbükey
koqizî *rd* konveksi
kor (I) *m* 1. topluluk 2. toplantı 3. kurul
kor (II) *nd/rd* 1. kör, âmâ * **zilamê** kor kör adam 2. kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * **cihê** kor kör yer 3. *mec* kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan)
korane *rd/h* körcesine
koranî *m* körlük
koratî *m* körlük
korayî *m* körlük
kor bûn *l/gh* 1. kör olmak, körleşmek 2. körelmek (soyu tükenmek) 3. körlmek (değerini yitirmek) 4. körleşmek (değerini veya yeteneğini yitirmek)
korbûnî *m* körlük
korderzî *m* topluîgne
kordon *m* kordon
kordunde *rd* 1. zürriyetsiz, nesilsiz, dölsüz (soyu olmayan, hiç çocuğu olmayan erkek) 2. kör ocak (çocuksuz aile) ~ **bûn** soyu kurmak
korefehm *rd rd* kıt anlayışlı, anlayışsız, geri zekâlı
korefehmî *m* kıt anlayışlılık, idraksizlik, geri zekâlılık
koramar *zoo/n* 1. kör yılan 2. *mec* yılan
koremişk *zoo/n* kösteбек, sıçan
koreograf *nd/nt* koreograf
koreografi *m* koreografi
korere *m* çıkmaz yol

korik (I) m 1. rastık (ekin hasta-lığı, sürme) 2. rastık (kadınların saçlarına veya kaşlarına sürdük-leri siyah boya) ~ **li porē xwe dan** rastık çekmek

korik (II) rd küt (kısık ve kalınca, sivri olmayan) * **tiliyēn korik** küt parmaklar

korikî rd kütçe ~ **bûn** kütleşmek

korî m 1. körlük 2. *mec* körlük (gerçeği görememe durumu)

koridor m koridor

korik rd 1. kısık (göz kapakları için) 2. sönük, kısık * **dengē korik** kısık ses 3. ölü, ölgün (ışık için)

korikî rd/h 1. kısıkça 2. ölgünce ~ **kirin** (gözünü) kısmak

korîşkî rd 1. kısıkça 2. sönükçe 3. yumuk, yumulu ~ **bûn** yumul-mak, kısılmak (kapanır gibi olmak, göz için)

korîtî m körlük

korîzan rd geri zekâlı

korîzanî m geri zekâlılık

kor kirin l/gh 1. körleştirmek, körletmek 2. *mec* körletmek (geçerliliğini, işlerliliğinin yi-tirilmesine sebep olmak) 3. köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak)

korkorane h körü körüne

korkorîk rd gözleri kısık ve az gören

korkorîkî rd/h kısıkça ~ **bûn** az görür duruma gelmek

korm m 1. oyuntu 2. köpek yalağı

korna m korna li ~ **yē xistin** korna çalmak

korner sp/m korner

koro mzk/m koro

korocax rd körocak

kors (I) rd sık (seyrek karşıtı)

kors (II) m 1. doku, dokuma 2. örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey) ~ **kirin 1)** dokumak (tez-gâhta kumaş yapmak) 2) ör-mek, örgü örmek

korsan nd/nt korsan

korsanî m korsanlılık

korse m korse

korsî, korsîfî m sıklık

korsîkayî rd/nd Korsikalı

korsker nd/nt 1. dokumacı 2. ör-gücü, örücü

korskerî m 1. dokumacılık 2. örü-cülük

kort (I) rd/m 1. çukur (çevresine göre alçak olan) 2. *jeo* havza 3. *rd* alçak, basık, inik ~ **a çav** göz çanağı

kort (II) m kort ~ **a tenisê** tenis kortu

kortal (I) erd/m 1. havza 2. *jeo* krater 4. *erd* düden

kortal (II) m 1. çukur (çevresine göre alçak olan) 2. çökek (çu-kur yer) 3. oyuntu, yarıntı (selin açtığı çukur) 4. *m* göz çanağı, göz yuvası ~ **a çav** göz çukuru

kortej m kortej

kortik m 1. çukur 2. kokurdan 3. girinti ~ **û mesîl** engebeli yerler ~ **a çav** göz çanağı, göz yuvası

kortix *ant/m* kuyruk sokumu kemiği
kose *rd* 1. köse 2. *mec* üçkâğıtçı
kosele *m* kösele
kosetî *m* 1. köselik 2. *mec* üçkâğıtçılık
kosî *zoo/n* kaplumbağa, tosbağa
kostek *m* 1. köstek 2. köstek, künde 3. köstek (saat kösteği) ~ **kirin** kösteklemek
kostûm *n* kostüm
koş *ant/m* 1. böğür 2. böğür, yan taraf 3. kucak 4. eteklik
koşe *n* 1. köşe 2. *sp* köşe, korner
koşebend *m* 1. köşebent 2. köşeli parantez
koşk *m* köşk
kot *ant/m* om ~a **çokê** diz ağırşağı
kot (II) *n* 1. kot 2. *rd* kot (bu kumaştan yapılmış olan)
kota *ab/m* 1. kota 2. *sn/m* kota
kotan *m* 1. kotan, pulluk 2. büyük saban, papura
kotek *m* 1. kötek, dayak, dövme 2. baskı, zor, cebir
kotekî *rd* cebrî, zoraki
koter *zoo/m* 1. güvercin 2. kumru
kotin, **koştin** *l/gh* kemirmek
kotî *bj/m* 1. cüzzam 2. *rd* cüzzamlı (cüzzam hastalığına yakalanmış kimse) ~ **bûn** cüzzam olmak
kotîbûyî *rd* cüzzamlı
kov (I) *m* 1. huni 2. kovuk 3. *mat/fiz* *rd* içbükey, obruk
kov (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan) ~ **bûn** kamburlaşmak ~ **dan** kamburlaşmak

kovan *m* üzüntü, üzüncü tase, keder
kovandar *rd* üzüntülü, kederli, tasalı
kovanî *rd* içbükey
kovar *m* dergi
kovarger *m* dergici
kovargerî *m* dergicilik
kovel *rd* 1. kıvrık, kangal 2. spiral şekil 3. *m* çöreklenme (yılan için) ~ **dan** spiral şekil almak
kovik (I) *m* 1. huni 2. külah 3. *mat/rd* konkav
kovik (II) *m* 1. kovuk 2. *bot* kozalak, kovucuk, topur
kowboy kovboy
kox 1. kümes 2. *m* folluk 3.
koxik *m* kümes
koz (I) *m* 1. kuzuluk (kuzu barınağı) 2. mevzi 3. evsin, önce (avcı mevzisi)
koz (II) *m* köz * **koza** eğir ateş közü ~ **girtin** 1) közlenmek
koz (III) *n* koz (iskambil oyunlarında)
kozik (I) *m* 1. mevzi 2. evsin, önce (avcı mevzisi) 3. güme, gümele (avcı kulübesi) 4. gömültü 4. kuzuluk (kuzu barınağı)
kozir *m* köz
kozi *m* 1. köz, ateş közü 2. *m* ocak
kozmetîk *m* kozmetik
kozmonot *nd/nt* kozmonot, uzay adamı
krater *jeo/m* krater
kravat *m* kravat
kredî *m* kredi ~**ya** **bankayê** banka kredisî

krem *m* krem ~ **kirin** kremlemek

~**a** por saç kremi

krema *m* krema

kreş *m* kreş

kriko *n* kriko, kaldırıcı

kristal *m* 1. kristal 2. *rd* kristal

kristalî bûn *l/gh* kristalleşmek, billurlaşmak

krîter *m* kriter, ölçüt

krîtik *m* 1. kritik, endişe verici 2.

kritik, eleştiri ~ **kirin** eleştirmek

krîz *m* kriz ~ **derbas kirin** (an jî **borandin**) kriz geçirmek ~**a** dil

kalp krizi

krom *kîm/m* krom

krokî *m* kroki

kronîk *rd* kronik, müzmin ~ **bûn** kronikleşmek, müzminleşmek

kronoloji *m* 1. kronoloji, zaman bilimi 2. *ast* kronoloji, zaman dizini

ku (I) *g* 1. ki 2. işc 3. eğer 4. *rz/m* -sa/-se (dilek şart eki) ~ ... **bibe** *h* olsa ~ **hebe** olsa ~ **hewce bike** gerekirse, icabında ~ **jê be** ona kalsa ~ **pê be** ona kalsa ~ **wisan** (an jî **wilo**) **be** öyleyse, o halde

ku (II) *c* 1. nere 2. *h* nereye * **tu diçî ku?** nereye gidiyorsun? ~ **de h/c** nereye ~ **der h/c** nere

kuafor *nd/nt* 1. kuaför 2. *m* kuaför (salonu)

kuaforî *m* kuaförlük

kubar *rd* kibar ~ **bûn** kibarlaşmak

kubarî *m* kibarlık

kubayî *nd/rd* Kübalı

kubkubê *rd* 1. büyükçe 2. iri, iri yarı, kocaman

kuçe *m* sokak

kuçelanî *rd* sokaklara düşmüş olan ~ **bûn** sokaklara düşmek

kuçegêr *rd* 1. sokaklarda sürten, sokak çocuğu 2. *m* sürtük

kuçegêrî *m* 1. sokaklarda sürtme 2. *m* sürtüklük

kuçik *n* 1. taş 2. *m* ocak (ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma gibi amaçlarla kullanılan yer)

kudandin *l/gh* katetmek, almak (yol için gitmek)

kudik (I) *n* 1. göcen (domuz yavrusu) 2. *n* dorum (deve yavrusu)

3. *argo* yavru, çoluk çocuk

kudik (II) *rd* badik (kısa boylu)

kudirandin *l/gh* gütmek (kin gütmek gibi)

kuf (I) *m* küf ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)

kuf (II) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)

kufandin *l/gh* 1. pofurdamak 2. fosurdamak 3. tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi)

kufar *nd* küffar ~**ê kevn** (an jî **berê**) 1) eski kurt 2) eski tüfek

kufekuf *h* püfür püfür, pofur pofur, fosur fosur ~ **kirin** püfür püfür etmek, pofur pofur (veya fosur fosur) etmek

kufik *m* küf ~ **avêtin** küf bağlamak (veya tutmak) ~ **girtin** küflenmek, küf bağlanmak,

kufikî *rd* küflü ~ **bûn** küflenmek ~ **kirin** küflendirmek

kufir *m* 1. küfür, sövğu 2. küfür (dinin temellerinden sayılan inançları inkâr etme ve bu yolda söylenen söz)

kufirbaz *nd/nt* küfürbaz

kufirbazî *nd/nt* küfürbazlık

kufîn *l/gh* 1. pofurdamak, puflamak 2. fosurdamak 3. tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkarıldığı ses için)

kufînî *m* 1. pofurdu 2. fosurtu 3. tıs, tıslama ~ **kufînî** 1) pofurdamak 2) tıslamak

kulkoyî *rd* küflü ~ **bûn** küflenmek ~ **kirin** küflendirmek

kufte *m* köfte ~**yê biraştî** ızgara köfte

kuftefiroş *nd/nt* köfteci (satan kimse)

kuftepêj *nd/nt* köfteci

kuh *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)

kuj *n* 1. köşe 2. kenar, köşe

kujar *rd* öldürücü

kujarîti *m* öldürücülük

kujek *nd/nt* öldürücü, kıyacı

kujende *rd* 1. öldürücü 2. ölümcül

kujer *nd/nt* 1. katil, kıyacı, kıyıcı 2. öldürücü

kujerî *m* 1. katillik 2. öldürücülük

kuku *rd* keke, kekeme ~ **kirin** kekelemek

kukurd *m* kükürt

kul *m* 1. yara (kendiliğinde oluşan yara) 2. *bj* iç yara, ülser 3. bere, bertik 4. *bj* kıran, ölet 5. yara (dert, üzüntü, acı) * **kula dil**

yürek yarası 6. ukde * **ev kulek e bi min re bu** içimde bir ukdedir ~ **û derd eza**, dert

kulandin *l/gh* aksatmak

kulav *n* 1. keçe 2. kepenek (keçeden çoban üstlüğü)

kulbe *m* çapa ~ **kirin** çapalamak

kule *m* cibinlik

kuleh *n* külâh

kulek (I) *m* baca

kulek, kuleke (II) *nd/nt* aksak

kulekî *m* aksaklık

kulemar *zoo/m* çaylak

kulfet *n* 1. eş, hanım, hatun, karı, zevce 2. eş, koca, bey 3. aile

kulik (I) *n* kar tanesi

kulik (II) *n* 1. sorguç, tuğ 2. keçî tüyü

kulind *bot/m* kabak ~**ê mîran** bal kabağı

kuling *n* kazma, külünk

kulî (I) *m* kar tanesi

kulî (II) *zoo/m* çekirge

kulî (III) *nd* 1. kül, külli (bütün, tümü, hepsi) 2. *rd* (man/fel) külli, tümel

kulîçe *n* külçe

kulîlk *bot/m* çiçek (bir bitkinin üreme organını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü) ~ **dan** çiçeklenmek, çiçek açmak ~ **vekirin** çiçek açmak, çiçeklenmek

kulîlkfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)

kulîmek *ant/m* oyluk kemiği

kulîmok *bnr* kulîmek

kulîn *l/ŋh* aksamak, topallamak
kulînçe *n* külçe

kulis *m* kulis ~ **kirin** kulis yapmak

kulm *m* yumruk ~ **danîn** (**yekî**) (birine) yumruk indirmek ~ **dawêşandin** (**yekî**) (birine) yumruk atmak (veya indirmek) ~ **lê dan** (an **jî xistin**) yumruk atmak (veya indirmek), yumruklamak ~ **a xwe lê xistin** avuçlamak

kulmbaz *nd/nt* boksör

kulmbazî *m* boksörlük

kulmist *m* yumruk

kuloke *rd* aksak, topal

kuloketî *m* aksaklık, topallık

kultur *m* kültür, ekin

kulturî *rd* kültürel

kulûbe *m* kulûbe

kulxan *m* külhan

kumanda *m* 1. kumanda, komuta
 2. kumanda cihazı

kumbet *m* kümbet

kumeyd *rd* doru at

kumêd *bnr* kumeyd

kun *m* 1. delik 2. in (yabani hayvanların barınağı) ~ **bûn** delinmek ~ **kirin** delmek

kuncandin *l/gh* örselemek

kuncirandin *l/gh* zedelemek

kuncirîn *l/ŋh* zedelenmek

kuncî *m* susam

kund *zoo/nd* baykuş

kunde *sp m* künde

kundê kor *zoo/n* puhu

kundir *bot/m* kabak ~ **ê avî** (**qew-nik** an **jî stûreq**) su kabağı ~ **ê**

mîranî (**qerewe** yan **jî şîrîn**) bal kabağı, helvacı kabağı

kunefe *m* künefe

kunkunoşk *m* gözenek

kunkunoşkî *rd* gözenekli

kunmorî *m* karınca yuvası

kunye *m* künye

kupon *m* kupon

kur (I) *rd* tıraş * **riyê xwe kur bike** sakalını tıraş et ~ **û kem** saçını başını yolasıca

kur (II) *n* (*k* ve *r* kalın okunur) oğul, oğlan, erkek evlât (erkek çocuk) ~ **û zarî** oğul uşak ~ **ê qurqur begê** paşazade (rahatına düşkün) ~ **ê xanim** hanım evlâdı ~ **ê xelkê** cöğlü

kur (III) *bz/m* kur ~ **a diwîzê** döviz kuru

kurap *n* amcaoglu, amcazade

kurbeşk *zoo/m* porsuk

kurd *nd* Kürt

kurdele *m* kurdele

kurdewarî *m* 1. Kürtlük 2. Kürtlere özgü, Kürdî

kurdistanî *rd/nd* Kürdistanlı

kurdî *m* 1. Kürtçe 2. *mzk/m* Kürdî

kurdîaxêv *nd/nt* Kürtçe konuşan, dili Kürtçe olan kimse

kurdîti *m* Kürtlük, Kürtçülük

kurdkî *h/rd* Kürtlere özgü veya yarasır bir biçimde

kurdnas *nd/nt* Kürdolog

kurdnasî *m* Kürdoloji

kurdolog *nd/nt* Kürdolog

kurdolojî *m* Kürdoloji

kurdparêz *nd/nt* Kürtçü

kurdperwer *nd/nt* Kürtçü
kurdzan *nd/nt* Kürdolog
kurdzanî *m* Kürdoloji
kurepist *m* fisiltı
kurhilî *rd/n* üvey evlât (erkek çocuğu için)
kuriçk *nd* kıvırcık
kuriçkî *rd* kıvırcıkça
kurik *n* 1. oğlan 2. oğlucuk, oğlancağız
kurisandin *l/gh* 1. kemirmek 2. yemek (aşındırmak, kemirmek) 3. çimdiklemek (bir bütünden parça koparmak)
kurisîn *l/ngh* 1. kemirilmek 2. oyulanmak
kurixandin *l/gh* abandırmak
kurixîn *l/ngh* abanmak
kurî, kurik *n* 1. sipa 2. kulun (at yavrusu) ~**yê kerê** çşek sipası
kurîşk *m* 1. kıvırcık (saç) 2. büzgü * **kurîşkê kincan** elbise büzgüsü 3. kırma, pili (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü) 4. kıvrım * **kurîşkên wan rast bûn** kıvrımları düzeldi 5. kısma (göz için) * **çavê xwe kurîşk kir** gözlerini kıstı
kurîşkî *rd* 1. büzgülü 2. potur 3. kıvrımlı
kurk (I) *m* kuluçka, gürk ~ **kirin** gürk etmek ~ **ketin** kuluçkaya yatmak
kurk (II) *n* 1. kürk 2. *rd* kürk (kürkten yapılma)
kurkfiroş *nd/nt* kürkçü (satan kimse)

kur kirin *l/gh* 1. kesmek (ucunu almak) 2. kırmak (saç, sakal için; kesmek) 3. tıraş etmek, tıraşlamak
kurkusandin *l/gh* kırıştırmak
kurkusîn *l/ngh* kırışmak (göz kapakları için)
kurkusok *rd* kısık, süzgün göz
kurkusokî *rd* kısıkça (göz)
kurm (I) *zoo/n* kurt (omurgasız, bacaksız, ayaksız, uzun gövdeli hayvan) 2. solucan ~ **ketin** (**yekî yan jî tişteki**) kurtlanmak ~**ê daran zo** ağaç kurdu ~**ê hevrîşim** (an jî **qozan**) *zoo/nd* ipçk böceği ~**ê xwe şikandin** kurtlarını dökmek
kurm (II) *n* 1. huy 2. âdet, alışkı, alışkanlık
kurmam *n* amcaoğlu, amcazade
kurmanç *nd* Kürt, Kürtçenin Kürmançe lehçesini konuşan Kürt
kurmançî *m* Kürtçenin Kürmançe lehçesi
kurmançîaxêv *nd* Kürtçenin Kürmançe lehçesini konuşan kimse
kurmançkî *rd/h* Kürmançlara özgü veya yaraşır bir biçimde
kurmarî *rd* evlâtlık (üvey erkek çocuk)
kurmet *n* halaoğlu
kurmik *zoo/n* 1. kurt, kurtçuk (omurgasız, bacaksız, ayaksız, uzun gövdeli hayvan) 2. solucan
kurmî *rd* 1. kurtlu * **sêva kurmî** kurtlu elma 2. çürük (diş, meyve, ağaç vb. için) * **diranê**

kurmî çürük diş ~ **bûn** 1) kurtlanmak 2) çürümek (diş, meyve, ağaç vb. için) ~ **kirin** 1) kurtlandırmak 2) çürütmek
kurmîbûyî *rd* 1. kurtlu, kurtlanmış 2. çürük, çürümüş olan
kurmîti *m* çürüklük
kurmorî *m* 1. karınca yuvası 2. zoo karınca
kurmxur *rd* kurtçul
kurn *n* kurna, yalak, su yalağı
kurnas *rd* mağrur
kurnasî *m* mağrurluk
kurs *m* kurs * **kursa** **kurdî** Kürtçe kursu ~ **dîtin** kurs almak (veya görmek)
kursî *n* kürsü, oturak
kursîpalek *m* koltuk
kurt *rd* kısa ~ **birîn** kısa kesmek ~ **bûn** kısaltmak ~ **girtin** kısa tutmak ~ **kirin** kısaltmak
kurtaj *m* kürtaj ~ **bûn** kürtaj olmak ~ **kirin** kürtaj yapmak
kurtan *n* semer ~ **kirin** semerlemek
kurtanker *n* semerci
kurtasî *m* hûlasa, özet ~ **kirin** özetlemek
kurtbîn *rd/nd* 1. miyop 2. dar görüşlü, kısa görüşlü
kurtbînî *m* 1. miyopluk 2. dar görüşlülük
kurte *m* özet ~ **kirin** özetlemek
kurtebir *h* kısaca, kısacası
kurtebirî *m* 1. kısa kesme 2. özet, hûlasa
kurteçîrok *wj/m* öykü

kurtejiyan *m* öz geçmiş
kurterê *m* kese, kestirme yol
kurtel *m* kırıntı, ufantı
kurtelxur *rd* asalak, parazit
kurtik (I) *n* 1. mintan (kollu yelek) 2. gömlek
kurtik (II) *n* 1. çukurcuk 2. birikinti * **kurtikê avê** su birikintisi ~ **û mesîl** 1) dere tepce 2) dalgalı (düzgün olmayan, alçaklı yükseltili)
kurtikî *rd* kısacık
kurti *m* kısalık
kurxal *n* dayıoğlu
kurxaltî *n* teyzce oğlu
kurye *nd/nt* kurye
kuryetî *m* kuryelik ~ **kirin** kuryelik yapmak
kuskusandin *l/gh* (gözünü) kısmak, kısarak bakmak
kuskusîn *l/ngh* kısılmak (göz için)
kuskusok *rd* kısık gözlü
kusp (I) *n* küspe
kusp (II) *rd* yavan ~ **bûn** yavandlaşmak
kusteh *rd* küstah ~ **bûn** küstahlaşmak
kustehî *m* küstahlık
kuşne *bot/m* burçak
kuşpene *rd/nt* kibirli, kurumlu ~ **bûn** kibirlenmek
kuşpenetî *m* kibir, kibirlilik
kuştari *m* cinayet ~ **kirin** cinayet işlemek
kuşte *m* alçı ~ **kirin** alçılama
kuştekar *nd/nt* alçıcı

kuştin *m* 1. öldürme, katletme 2.

cinayet ~ **kirin** cinayet işlemek

kuştin *l/gh* öldürmek, katletmek

kuştî *rd* maktul, katledilmiş olan

kut (I) *m* 1. küt (kalp atışının çıkardığı ses) 2. güm ~ ~ 1) küt küt 2) güm güm

kut (II) *b* hoş (köpekleri kovma ünlemi) ~ ~ kuçu kuçu

kuta *m* 1. bitim, bitme 2. son ~ **bûn** bitmek, sona ermek, tamamlamak ~ **kirin** bitirmek, tamamlamak

kutahî *m* 1. bitirim 2. son, sonuç ~ **lê anîn** bitirmek, sonuçlandırmak ~ **pê dan** bitirmek, sonuçlandırmak

kutan *m* 1. dövme, vurma 2. çakma 3. dayak, dayak atma ~ **xwarin** dayak yemek

kutan *l/gh* 1. dövmek, vurmak 2. çakmak * **min mix di texte de kuta** çiviği tahtaya çaktım 3. dayak atmak

kutasî *m* 1. bitim, bitme 2. son

kutayî (I) *m* 1. bitim, bitiş 2. son 3. final

kutayî (II) *rd* 1. dövülmüş 2. çakılı

kuteda *m* darbe

kutedaxwaz *nd/nt* darbeci, darbe yanlısı

kutek *m* 1. dayak, kötek (patak) 2. dayak, destek, dayanak, payanda

kutik (I) *zoo/n* köpek, it

kutik (II) *m* kütük, resmi kayıt defteri ~ **a tapoyê** tapu kütüğü (veya sicili)

kutik (III) *n* delme, yelek

kutik *m* köfte * **kutikên binavik** içli köfte ~ **en tije** (an jî **binavik**) içli köfte

kutikçêker *nd/nt* köfteci (yapan kimse)

kutikfiroş *nd/nt* köfteci (satan kimse)

kutikî *rd* 1. tıkız, tıknaz (kimse) 2. toplu, topluca, dolgunca, tumbadız 3. gebeş (bodur ve şişman) ~ **bûn 1)** tıkızlaşmak 2) dolgunlaşmak

kutikpêj *nd/nt* köfteci

kutkutok *zoo/n* ağaçkakan

kuvarik *bot/m* mantar

kuvet *m* kuvet

kuxandin *l/gh* öksürtmek

kuxik *m* öksürük

kuxikî *rd* öksürüklü

kuxîn *l/gh* öksürmek

kuxt *m* öksürtü, öhö

kûçik *zoo/n* it, köpek

kûçikî *m* köpeklik

kûd *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. *rd* felçli, inmeli 3. kötürüm, yatalak ~ **bûn 1)** felç olmak, felce uğramak 2) kötürümleşmek ~ **kirin 1)** felç etmek, sakat etmek 2) kötürümleştirmek

kûdî *bj/m* 1. inme, felç, nüzul 2. kötürümlük

kûkla *m* kukla

kûklabaz *nd/nt* kuklacı

kûkû *b* guguk

kûnik *m* tarantı ~ **a binî** kıl veya yün tarantısı

kûnk *n* 1. tiftik 2. kırpıntı (yün ve kıl için)

kûp (I) *n* küp (toprak kap)

kûp (II) *mat/n* küp

kûpa *m* kupa

kûr *rd* derin ~ **bûn** derinleşmek ~ **kirin** derinleştirmek ~ **û dûr** enine boyuna, uzun uzadıya, uzun boylu

kûrahî *m* derinlik

kûratî *m* derinlik

kûrayî *bnr* kûrahî

kûre (I) *m* 1. fırın, maden fırını 2. fırın (demirci, çömlekçi, testici fırını) 3. *rd* kumkuma * **kûreya viran** yalan kumkuması

kûre (II) *mat/m* küre

kûrekûr (I) *h* (*k* kalın okunur) hiçkıra hiçkıra, hüngür hüngür

kûrekûr (II) *h* derin derin

kûrevan *nd/n* ocakçı

kûrevanî *m* ocakçılık

kûrewî *rd* küresel

kûrik *m* demirci ocağı

kûritî *m* derinlik

kûsel, **kûsele** *zoo/n* kaplumbağa, tosbağa

kûsî *zoo/n* kaplumbağa, tosbağa

kûstandin *l/gh* 1. cırlamak 2. çeniletmek

kûstîn *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek

kûstînî *m* 1. cırlı 2. çenilti

kûvî *rd* 1. yabanî 2. yabanî, vahşi (hayvan) 3. yabanıl, yabanî (ilkel durumda yaşayan insan) 4. merdümگیریز, mizantrop (toplumdan, insanlardan kaçan) 5. kaçınık ~ **rabûn** kapalı yetişmek

kûvî bûn *l/gh* yabanîleşmek, yabanıllaşmak

kûvîti *m* yabanîlik, yabanıllık

kûz (I) *n* 1. çömlek 2. küp

kûz (II) *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan) 3. *m* eğilme ~ **mûzî** kambur zambur ~ **bûn** 1) kamburlaşmak 2) eğilmek (insan bir iş yapmak için belini eğmek) ~ **kirin** kamburlaştırmak

kûz (III) *zoo/n* sansar

kûzandin *l/gh* 1. cırlatmak 2. çeniletmek

kûzîn *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek)

kûze *zoo/n* sansar

kûzele *bot/m* roka

kûzik *m* çömlek

kwînêr *bnr* kînör

kwîr *nd/nt* kör ~ 1) körleşmek 2) ölgünleşmek, kısıklaşmak (ışık için)

kwît *m* ısıklık

kwîtandin *l/gh* ısıklık çalmak

kwîti *m* 1. kemirik 2. yenik (yenilmiş olan şey için)

L

l, L *m* Kürt alfabesinin on beşinci harfi

la (I) *n* taraf, yön

la (II) *b* yahu, ulan ~ **lawo** *argo* ulan be, be adam

la (III) *mzk/m* la

labîrent *m* labirent

laboratuvar *m* laboratuvar

laboratuarkar *nd/nt* laboratuvarcı

lacîwerd *n* 1. lacivert 2. *rd* lacivert (bu renkten olan)

lacîwerdî *rd* laciverdi (bu renkten olan)

laçek *m* leçek, başörtüsü

laçik *m* leçek, başörtüsü

laçîn *zoo/n* doğan

ladan *m* sapınc, sapkı

ladan *l/gh* terk etmek

ladayî *rd* sapkın ~ **bûn** sapkınlaşmak

lader *rd* dönck

laderî *m* döncklik

laf *m* laf ~ **û guzaf** lafûgüzaf

lafazan *rd/nt* lafazan

lahewle *b* lahavle

lahît *m* lahit

laîk *rd* laik ~ **kirin** laikleştirmek

laîkperest *nd/nt* laikperest, laiklik yanlısı

laîktî *m* laiklik, laisizm

lajwerd *kîm/m* maden

lajwerdî *rd* madeni, metalik

lajwerdkar *nd/nt* madenci

lakeşe *mat/m* dikdörtgen

lakîn *g* lâkin

lal *rd* lâl, dilsiz ~ **bûn** dilsizleşmek ~ **kirin** dilsizleştirmek

lale *bot/m* lale

lalengî *bot/m* mandalina

laleya deryayê *zoo/m* denizanası

lalik (I) *m* tabak, yemek kabı

lalik (II) *rd* 1. dilsiz 2. keke, kekeme, pepe, pepeme

lalikî *rd* kekeç ~ **axaftin** pepelermek ~ **kirin** pepelermek

lalikîfî *m* kekelik, pepelik, pepemelik

lalî, lalîk *m* tabak

lalîfî *m* dilsizlik

lalome *m* dil tutukluğu

lalûte *rd* 1. kekeç, pepeme 2. tutuk (akıcı, rahat konuşamayan) ~ **yî axaftin** pepelermek

lalûteyî *m* 1. kekeçlik, kekelik, kekemelik, pepeme 2. tutukluk ~ **bûn** kekemeleşmek

lam (I) *m* lâm (mikroskop camı)

lam, lame (II) *m* 1. avurt 2. yanak 3. çene ~ **a jorîn** üst çene

lamij *rd* asalak, parazit

lamijî *m* asalaklık, parazitlik

lan *m* 1. köre, yuva 2. in (yabani hayvanların barınağı)

landik *m* 1. beşik 2. *mec* bebek

lanse *rd* lanse ~ **kirin** lanse etmek

lap *rd* 1. azıcık, birazcık 2. bayağı, iyice, epey

lape *rd* 1. aşırı 2. *h* en * **lape** mezin en büyük

lapetî *m* aşırılık

lapor *rd* bol (dar karşıtı, büyük ve geniş)

laporekî *rd* bolca

laporî *m* 1. bolluk 2. *rd* bol, bolca (dar karşıtı) 3. şapşal (giyecek için) 4. kılıksız, süncepe (giyimi düzgün olmayan) ~ **bûn** 1) bollaşmak 2) süncepeleşmek ~ **kirin** 1) bollaştırmak 2) süncepeleştirmek

laqirdî *m* 1. lakırdı 2. şaka

laqûn *ant/m* 1. leğen kemiği 2. kalça, popo

lareşe *bj/m* kangren

lareşeyî *rd* kangrenli ~ **bûn** kangrenleşmek

laro *rd* cici (çocuk dilinde güzel ve hoş şeyler için)

lasa *m* taklit

lasakar *nd/nt* taklitçi

laşayî *m* taklit ~ **kirin** taklit etmek

laşayîkar *nd/nt* taklitçi

laser *m* sel, sel baskını

laserk *m* telsiz (aracı)

laserkvan *nd/nt* telsizci

lask *n* sap, sak (ekin sapı)

lastîk *m* lastik ~ **teqîn** lastik patlamak

laş *n* 1. beden, gövde, vücut 2. cecet, naaş 3. leş

laşciwanî *sp/m* vücut geliştirme

laşdar *rd* cismanî ~ **bûn** cismanileşmek, vücuda gelmek ~ **kirin** 1) cismanileştirmek 2) *wj* kişileştirmek

laşgir *rd* gövdeli, vücutlu, cüsseli, iri yarı, iri yapılı

laşfiroş *m* fahişe

laşgiran *rd* ağırcanlı, hantal

laşkelêşî *m* otopsi

laşxur *rd* leş yiyici, etobur

lat (I) *jeo/n* 1. külte 2. kaya (taş kütle) 3. tomruk * **latê** mermer mermer tomruğu

lat (II) *m* 1. evlek, maşala 2. parsel (bahçelerde) ~ **kirin** evlekleme

lata *m* lâta (dar ve kalınca tahta)

latik *m* 1. evlek 2. tarh

latimandin *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak

latimin *l/gh* bulaşmak, sıvaşmak

latimoyî *rd* sıvışık

latînî *m* Latince

laûbalî *rd* laubali ~ **bûn** laubali olmak, laubalileşmek

lava *m* 1. niyaz 2. yalvarma ~ **dike** dünden hazır (veya razı) ~ **kirin** 1) niyaz etmek (veya cylemek), can atmak 2) yakarmak ~ ~ bin can ile, dünden razı olma

lavahî *m* 1. niyaz etme, istirham 2. yakarı, yakarış, yakarma, yalvarma ~ **kirin** 1) istirham etmek 2) can atmak 3) yakar-

mak, yalvarmak ~ **û başkuri**
yalvarış yakarış (**bi**) ~**yan çûn**
(**yekî**) suyuna gitmek

lavakar *rd* 1. arzulu, istekli, isterik, razı 2. yakanıcı, yalvaran ~ **bûn** arzulu olmak, istekli olmak

lavakarî *m* 1. arzululuk, isteklilik 2. yakanıcılık

lavayî *bnr* lavahî

lavelav *m* yalvarış, yakarış ~ **kirin**
yalvar yakar olmak, yakarmak

lavij *ol/m* deyiş, ilâhî

lavijbêj *nd/nt* deyişleri söyleyen kimse

lavlavk *bot/m* sarmaşık

lavlavok *rd* yalvarıcı (sürekli yalvaran kimse)

lavta *mzk/m* lavta

lavitajen *nd/nt* lavtacı (çalın kimse)

law (**I**) *rd* 1. taze 2. güzel, yakışıklı

law (**II**) *n* 1. oğul, oğlan (erkek çocuk) 2. evlat, uşak ~**ê mirovan** (an jî **merivan**) adam evladı ~**ê xelkê** cöğlü

law (**III**) *m* lav, püskürtü

lawanî *m* 1. gençlik, delikanlılık 2. toyluk

lawaş *n* lavaş (ekmeği)

lawij *bnr* lavij

lawik (**I**) *n* 1. oğul, oğlan 2. oğulcuk, oğlancağız

lawik (**II**) *mzk/m* 1. uzun hava 2. müzikli hikâye

lawikbêj *nd/nt* bu tür şarkı veya türküler söyleyen kimse

lawje *bnr* lavij

lawmîr *n* 1. beyzade 2. prens

lawo *b* ulan

lax (**I**) *n* kara et (kasta oluşmuş yağsız et)

lax (**II**) *m* tarama (silâhla) ~ **kirin** taramak

laxer *rd* lagar * **hespê laxer** lagar at

lay *n* 1. taraf 2. taraf, yön (yan, doğrultu) ~**ê din 1**) öte 2) *rd* öte (karşı taraf)

layekî *rd* yan, tali * **bandorên îlacê yên layekî** ilacın yan etkileri

layen *n* taraf

layengir *nd/nt* 1. tarafgir, yandaş 2. taban, yandaş, kitle 3. *rd* taraflı ~**ê (yekî) bûn** (birinin) yandaşı olmak

layengirî *m* tarafgirlik, yandaşlık

layiq *rd* 1. layık 2. müstahak ~ **dîtin** layık görmek ~**î (...)** **bûn** layık olmak, yaşarmak ~**î (yekî) dîtin** yakıştırmak

layş *rd* muğlâk

layşî *m* muğlâklık

lazer *fiz/m* lazer

lazim *rd* lazım, gerekli ~ **kirin** lazım gelmek ~ **bûn** lazım olmak

lazimok *m* lazımlık, oturak (içine abdest bozulan kap)

lazî *m* Lazca

lazkî *m* 1. Lazca 2. *rd/h* Lazlara özgü veya yarasır bir biçimde

lazmatî *m* ihtiyaç, gereksinim, gereksinme

lazût *bot/m* mısır

lebat (I) *ant/n* organ, uzuv

lebat (II) *m* 1. hareket, devinim 2. hareket, davranış ~ **kirin 1**) hareket etmek, devinmek 2) davranmak, davranış sergilemek ~a **vebizavî** tepkisel davranış

lebatî (I) *rd* organik

lebatî (II) *rz/rd* ctken, aktif ~ **bûn** ctkenleşmek

lebê *b* efendim

lebikandin *l/gh* 1. uğraştırmak 2. sekteye uğratmak

lebikîn *l/ngh* 1. uğraşmak 2. sekteye uğramak

lebitandin *l/gh* devindirmek, hareket ettirmek

lebitîn *l/ngh* devinmek, hareket etmek

lebk *m* uğraşı

leblebî *n* leblebi

leblebîfiroş *nd/nt* leblebici (satan kimse)

leblebîvan *nd/nt* leblebici

lebt *m* 1. devim, devinim, hareket 2. davranış, tutum

lebtîdar *rd* devimli

lebtî *rd* devimsel

lebtok *rd* devingen

lebtokî *m* 1. devingenlik 2. *rd* devingence

lebtöyî *rd* oynak (kıvıldaayan, yerinde durmayan)

lec *m* 1. kavga 2. tartışma, atışma 3. anlaşmazlık 4. yarışma, müsabaka ~ **kirin 1**) kavga etmek 2) atışmak ~a **werzîşe** spor karşılaşması

lecker *nd/nt* kavgacı

lef *mat/m* kesir ~a **dehekî** ondalık kesir

lefandin *l/gh* 1. dolamak 2. sarmak 3. *mec* sarmaşmak

lefe *rd* 1. dolangan, dolanık 2. sarılgan, sarmaşık

lefikandin *l/gh* 1. dolamak (dolaştırmak) 2. sarmak

lefikîn *l/ngh* 1. dolanmak 2. sarılmak

lefin *l/ngh* 1. dolanmak 2. sarılmak

lefele *rd* 1. sarılgan 2. kıvrımlı

lefele *nd* 1. sarmaşık 2. tırmanıcı (bitki)

lefe *m* lafız

legal *rd* legal ~ **bûn** legalleşmek ~ **kirin** legalleştirmek

legalî *m* legallik

legan *m* loğen

legleg *zoo/m* leylek

leh *d* leh (onun için, ondan yana) * **di leha min de** lehimde

lehçe *m* lehçe, diyalekt

lehd *m* pazar * **roja lehdê** pazar günü

leheng *nd/rd* kahraman

lehengî *m* kahramanlık

leheq *m* eklenti

lehiqandin *l/gh* eklemek, ulamak

lehiqîn *l/ngh* eklenmek, ulanmak

lehî *m* sel ~ **bi erdê** **ketin** sel götürmek (çok yağmur yağmak) ~ **erd şuştin** sel götürmek (çok yağmurdan dolayı) ~ **ketin** (cihekî) su basmak ~ **le qelibîn**

sel basmak ~ **lê rabûn** sel götürmek ~ **rabûn** sel basmak
 ~**ya avê** su baskını
lehîk *m* selinti
lehkî *m* Lehçe (Polonya dili)
lehmecûn *m* lahmacun
lehmecûnfiroş *nd/nt* lahmacuncu (satan kimse)
lehmecûnkar *nd/nt* lahmacuncu ((imal eden))
lehp *m* oyun, hile, desise
lehpêk *nd/nt* oyunbaz, hilebaz
lehpêkî *m* oyunbazlık, hilebazlık
lehpok *bnr* lehpêk
lek (I) *nd* mika, melamin
lek (II) *rd* tümen (on binden oluşan)
leke *m* 1. leke 2. *mec* leke, kara (yüz kızartıcı durum, utanılacak durum) ~ **jê birin** leke çıkarmak ~ **kirin** leke etmek (veya yapmak) ~ **lê xistin** lekelemek
lekedar *rd* lekeli ~ **bûn 1)** lekelenmek 2) *mec* lekelenmek, karalanmak ~ **kirin 1)** lekelemek 2. *mec* lekelemek, karalamak
lekejêbir *rd* leke çıkarıcı
lele (I) *m* lale (ağır hapis mahkûmların boynuna geçirilen demir halka)
lele (II) *n* lala (şehzadelerin özel eğitmenleri)
lele (III) *b c c*, uyu anlamında (çocuk dilinde) ~ **kirin** uyumak
lem (I) *m* tevek, köken ~ **jê çûn** teveklelemek
lem (II) *m* çalkantı (su, nehir, göl vb. için)

lemandin *l/gh* çalkalandırmak
lemat *m* şamar, şaplak, tokat ~ **danîn (yekî)** şamar atmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) şamar atmak
lemba *m* lamba ~**ya kuçeyê** sokak lambası ~**ya mij** sis lambası ~**ya nîşanê** sinyal lambası ~**ya rawestê** stop lambası ~**ya tralîkê** trafik lâmbası
lembadar *rd* lambalı
lemelem *m* çalkantı (su, göl deniz için) ~**a avê** su çalkantısı
lemilemî *m* çalkantı ~ **bûn** çalkandırmak
lemlate *ant/m* adale, kas
lemlatedar *rd* adaleci, kaslı
lenc *rd* sırtkan
lencîn *l/gh* sırtmak
lencîti *m* sırtkanlık
lenet *m* lanet ~ **kirin** lanetlemek, lanet etmek ~ **lê anîn** lanetlemek, telin etmek ~ **lê barandin** lanet okumak ~ **lê be!** nalet olsun! ~ **lê bibare** yüzünü şeytan görsün
lenetbûyî *rd* lanetli
lenetî *rd* lanetli ~ **bûn** lanetlenmiş olmak
lenetkiri *m* lanetli, lanetlenmiş olan
leng *nd/nt* aksak ~ ~ aksak aksak
lengeloş *rd* avare, elden ayaktan düşmüş kimse
lenger *der/n* 1. lenger, çapa (gemi demiri) 2. köprü ayağı 3. ufo, uçan daire ~ **avêtin** demir atmak, demirlemek ~ **berdan avê** demir atmak

lengergeh *dr/m* iskele

lengeri *m* 1. lenger (yayvan büyük bakır kap) 2. servis tabağı

lengirîn *l/gh* aksamak

lengî *m* aksaklık

lenguistîk *m* lengüistik, dil bilimi

lens *m* lens

leopar *zoo/m* leopar, pars

lep (I) *ant/n* 1. el 2. pençe (insanların elleri için) 3. *mec* pençe, baskı

lep (II) *h* 1. lapa lapa 2. löpür 3. lap * *hevîr got lep kete erdê* hamur lap diye düştü ~e~ löpür löpür

lep (III) *m* oyun, desise, hile

lepe *m* lapa

lepek *rd* 1. oyunbaz, hilebaz, hilekâr 2. kurnaz

lepek *n* eldiven

lepikandin *l/gh* 1. uğraştırmak 2. aksatmak, felç etmek, felce uğratmak

lepikîn *l/gh* 1. uğraşmak 2. aksamak, felç olmak, felce uğramak

lepira *h* 1. aniden, ansızın, birdenbire 2. *rd* fevri

lepok *rd* 1. oyunbaz, hilebaz, hilekâr 2. kurnaz,

lepzîne *mat/m* karc, dördül

leq (I) *rd* 1. gevşek (sıkı veya gergin olmayan) 2. laçka 3. mayışık ~ **bûn** 1) gevşemek 2) laçka olmak 3) mayışmak ~ **dan** mayışmak ~ **kirin** 1) gevşetmek 2. laçka etmek 3) mayıştırmak

leq (II) *m* 1. devim, devinim 2. kıpırdanma 3. sallantı

leq (III) *m* karşılama **bi** ~ (**yekî**) ve **çûn** (birini) karşılamaya gitmek

leqa *nd* rast, tesadüf ~**yî** (**yekî**) **bûn** (an **jî hatin**) (birine) rast gelmek, rastlamak ~**yî hev bûn** (an **jî hatin**) karşılaşmak, rastlaşmak

leqandin *l/gh* 1. devindirmek, depreştirmek, kımıldatmak, kıpırdatmak 2. oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek) 3. *mec* ağzını yoklamak

leqeb *n* lakap

leqeş *m* laklak ~ **kirin** laklak etmek, çene çalmak

leqitandin *l/gh* 1. tökezletmek 2. tutuk konuşmak (zar zor konuşmayı becerebilmek) 3. teklemeye yapmak

leqitîn *l/gh* 1. tökezlemek, tökezlemek 2. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) 3. tutuk konuşulmak

leqîn *l/gh* 1. devinmek, hareket etmek 2. deprenmek, kıpırdamak, kımıldamak, kımıldanmak, kıpırdanmak 3. sallanmak

leqînî *m* 1. devinti 2. kımiltı, kıpırtı 3. salıntı

leqînok *rd* 1. devingen 2. oynak (kımıldayan, yerinde durmayan)

leqleq (I) *m* 1. laklak (leyleğin gagasından çıkan ses) 2. langır lungur 3. *h* laklak (boş konuşma)

leqleq (II) *m* kapı mandal

leqok *rd* 1. devingen 2. oynak
(kimıldayan, ycrinde durmayan)

lere *fiz/m* 1. salınım 2. frekans, sıklık ~**ya bilind** yüksek frekans

lerizandin *l/gh* titretmek

lerizîn *l/ngh* titretmek

lerizok *rd* titreşimli

lerizokî *rd* titreşimliçe

lerz *m* 1. titreme 2. titreşim (küçük ve hızlı salınım) 3. zelzele, deprem

lerzdar *rd* titreşimli

lerzek *rd* titrek

lerzekirin *rz/m* titreşimleme

lerzekî *m* titreşimlilik ~ **bûn** titreşmek

lerzeta *bj/m* sıtma

lerzeyî *rd* sismik

lerzî *m* 1. titreme 2. ürperti 3. ürpertme ~ **dan** ürpertmek ~ **hatin** (yekî) ürpertmek

lerzîder *rd* ürpertici

lerzlerzok *rd* 1. titrek 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)

lerzlerzokî *rd* 1. titrekçe 2. tiril tirilce 3. dökümlü * **kincê** **lerzlerzokî** dökümlü elbise ~ **bûn** titreşmek

lerzok *rd* 1. titrek, titreşimli 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)

lerzoke *rd* titrek, titrekçe

lerzokî *rd* 1. titrekçe 2. *rz* titreşimli ~ **bûn** titreşmek

lerzoktî *m* titreşimlilik

leşker *nd/nt* asker

leşkergeh *m* kışla

leşkerî *rd* 1. askeri 2. *m* askerlik ~ **kirin** askerlik yapmak

letimandin *l/gh* bulaştırmak

letimîn *l/ngh* bulaşmak

leva *m* 1. bölü, pay 2. bölüm ~

bûn 1) bölünmek 2) bölüşmek, paylaşılma ~ **kirin** 1) bölmek 2) bölüştürmek, paylaşmak

leven *bot/m* kamış ~**ê şekir** şeker kamışı

lewabo *m* lavabo

lewşe *m* 1. tutaç 2. tutacak

lewate *n* oğlan, puşt, ibne

lewatefî *m* oğlanlık

lewaz *rd* 1. arık, sıska, cılız 2. zayıf, çelimsiz 3. ölgün (gücü azalmış, zayıflamış) ~ **bûn** 1) arıklaşmak, sıskalaşmak 2) zayıflamak, cılızlaşmak 3) ölgünleşmek ~ **ketin** zayıf (veya vücuttan) düşmek

~ **kirin** 1) arıklaştırmak, sıska-
laştırmak 2) zayıflatmak 3) ölgünleştirmek

lewazî *m* 1. arıklık 2. zayıflık, cılızlık, çelimsizlik 3. ölgünlük 4. güçsüzlük

lewazokî *rd* 1. arıkça, siskaca 2. zayıflık, cılızca 3. ölgünce

lewçe *nd/nt* 1. ağzı bozuk 2. boşboğaz (yerli yersiz konuşan) 3. çaçaron, geveze, zevzek 4. ukala

lewçetî *m* 1. ağız bozukluğu 2. boşboğazlık 3. çaçaronluk, gevezelik, zevzeklik 4. ukalalık

lewçokî *rd* 1. boşboğazca 2. gevezecce, zevzekçe 3. ukalaca

lewe *m* balçık, liğ

lewend *nd/rd* 1. yakışıklı 2. levent (boyu poslu yakışıklı kimse 3. güzel * **li min lewendê** vay ben güzelle

lewente *m* lavanta

lewhe *m* 1. levha 2. resim, tablo 3. tabelâ

lewitandin *l/gh* 1. batırmak, kirlletmek 2. berbat etmek, başını gözünü yarmak (bir işi kötü yapmak)

lewîtin *l/gh* 1. batmak, kirlenmek 2. berbat olmak 3. bulaşmak, pisliğe bulanmak, pislenmek

lewleb *m* 1. çark, döngü 2. *fiz/m* pandül, sarkaç

lewlebandin *l/gh* 1. sallamak, sallandırmak 2. yalpalatmak

lewlebîn *l/gh* 1. salınmak, sallanmak 2. yalpalamak

lewma *h* -c dolayısıyla, ötürü, onun için, zira

lewn *n* 1. reng 2. tür, çeşit 3. tarz 4. *mec* biçim, şekil

lewra *h* çünkü, zira, -den dolayı

lewre *bnr* lewra

lewyê *m* lewyê

lexem *m* 1. lağım 2. *erd* yarıntı (selin açtığı oluk biçimli çukur) ~ **kirin** 1) lağım kazmak 2) eşmek, kazmak ~ **kolan** lağım kazmak ~ **vedan** lağım kazmak

lexemvan *nd* lağımçı

lexgîr *rd* enerjik, çevik

lect *n* yem (tavuk, kuş yemi gibi) ~ **dan** yemlemek ~ **kirin** *mec* yem dökmek (veya koymak), yemlemek, (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunmak)

leyan *m* istila

leyander *nd/nt* istilacı

leyandin *l/gh* istila etmek

leyandok *nd/rd* istilacı

leyî *m* sel

leyînkâr *nd/rd* istilacı

leyîstandin *l/gh* oynatmak

leyîstik *m* oyun ~ **dan** (yekî) el vermek ~ **ên olîmpiyadê** olimpiyat oyunları

leyîstikgeh *m* oyun yeri, oyun sahası

leyîstikandin *l/gh* oynatmak

leyîstikvan *nd/nt* oyuncu

leyîstin *l/gh* oynamak

leyîstok *m* 1. oyuncak 2. oyun

leyîstokfiroş *nd/rd* oyuncakçı (satan kimse)

leyîstoksaz *nd/rd* oyuncakçı (yapan kimse)

leylan (I) *m* ezgi, melodi

leylan (II) *m* sarap, yalgın ~ **dan** karıkmak (göz için)

leylank *bot/m* zambak

leylanok *m* scrap, yalgın

leylaq *bot/m* leylak

leyz *m* oyun ~ **ên olîmpiyadê** olimpiyat oyunları

leyzbaz *nd/nt* 1. oyuncu 2. oyunbaz, hilekâr

leyzok *m* oyuncak

leyzokfiroş *nd/rd* oyuncakçı (satan kimse)

leyzoksaz *nd/rd* oyuncakçı (imal eden)

leyzsaz *sp/n* oyun kurucu

leyzvan *nd/nt* oyuncu

leyzvânî *m* oyunculuk

lez *m* 1. acele * **leza min** heye acelem var 2. hız, sürat 3. şiddet

* **leza bayê** rüzgârın şiddeti ~

bike 1) hızlı 2) çabuk ol ~ **dan**

(**tişteki**) (bir şeye) hız vermek,

hızlandırmak, süratlendirmek ~

dan xwe hızlanmak ~ **kirin 1)**

acele etmek, ivedileştirmek 2)

hızlanmak ~ **meke!** acele etme!

ağır ol!, yavaş ol! ~ **û bez** çok

acele ~ **a bêqam** yıldırım hızı ~ **a**

xwe zêde kirin hızını artırmak

leza *rd* hızlı ~ **beza** çarçabuk, alclâcele, ivedilikle

lezahî *m* 1. hızlılık, sürat 2. çabukluk 3. hız, sürat

lezan *m* 1. hız, hızlanma 2. *fiz/m* ivme

lezandin *l/gh* 1. hızlandırmak 2. aceleleştirmek, acele ettirmek

3. çabuklaştırmak, tezlemek,

ivdirmek 4. süratlendirmek

lezbiyen *m* lezbiyen, sevice

lezbiyenî *m* lezbiyenlik, sevicilik

lezdar *rd* 1. hızlı 2. süratli 3. şiddetli

lezelez *h* çarçabuk, alclâcele, ivedilikle

lezet *m* lezzet

lezgîn *rd* 1. hızlı, seri 2. aceleci, ivergen 3. süratli, tez (çabuk olan)

4. hızlı, şiddetli (taşıklar için) * **keştiya lezgîn** yollu gemi

5. içi tez

lezgînî *m* 1. hızlılık 2. acelecilik, ivedilik 3. çabukluk 4. sürat

lezîn *l/gh* 1. hızlanmak 2. kıvrırmak (hızlı yürümek) 3. acele

etmek, ivmek 4. çabuklaşmak

5. süratlenmek

lezitî *m* 1. hızlılık 2. çabukluk, tezlilik 3. acelecilik, ivedilik

lezker *rd* 1. hızlandırıcı 2. aceleci, ivergen

lezlezandin *l/gh* 1. hızlandırmak 2. acele etmek

lezlezîn *l/gh* 1. hızlanmak 2. acele edilmek

lezlezok *rd* 1. aceleci 2. kıvrak

lezlezokî *m* 1. acelecilik 2. kıvraklık

lezok *rd* 1. hızlı 2. aceleci 3. acil 4. süratli

lezoke *rd* 1. hızlı, hızlıca 2. aceleci, acelecice 3. süratlice

lê (I) *g* 1. ama, fakat, lakin 2. ama, amma (şaşma veya hayranlık

katar) 3. oysa 4. *h* yalnız, yalnızca

5. öyleyse, o zaman * **lê**

wê kengê bê? öyleyse ne zaman

gelir? ~ **belê 1)** ama, fakat, lakin

2) *g* gel gelelim 3) *g/h* ancak 4)

ne var (ne var ki) 5) oysa, yeter

ki ~ **ya rast** *g* halbuki

lê (II) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)

lê (III) *rd* 1. birebir (istenildiği gibi, uygun) 2. tıpatıp

lê (IV) *b* kadınlara teklifsiz konuşmalarda, seslenmede sözü ~ ~

kirin lo lo hatin ne umdu ne

buldu ~ ~ **ye lo lo li paş** *e* daha

bu ne ki

lê (V) c 1. onda * **pereyê min lê ye** param onda **2.** şuna * **tu lê şuna** bak ~ **bibe jehr û ziqûm** zehir zıkkım olsun ~ **rast anîn** denk getirmek, zamanlamak ~ **rast hatin 1)** (birine) rast gelmek, rastlaşmak **2)** denk gelmek, tesadüf etmek **3)** çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) **4)** maruz kalmak ~ **reza dîtin** uygun bulmak (veya görmek) ~ **tesîr bûn 1)** etkilenmek **2)** *mec* etkilenmek, büyülenmek ~ **tesîr kirin** (birine veya bir şeye) etki yapmak, etkilemek ~ **zêr kirin** şiddetlendirmek (hastalık için)

lê anîn l/gh 1. uydurmak **2.** yakıştırmak, yaraştırmak **3.** uyarlamak, adapte etmek **4.** denk getirmek

lêbar rd 1. bahane üstünde olma **2.** uygun, müsait

lê bar kirin l/bw 1. (birine veya bir şeye) yüklemek **2.** yüklemek, şarj etmek **3.** yüklemek, atfetmek, isnat etmek

lê belav bûn l/bw 1. yayılmak (çevreye yayılmak) **2.** yayılmak (genelleşmek) **3.** yayılmak, kaplamak, bürümek **4.** dağılmak

lê belav kirin l/bw 1. yaymak **2.** dağıtmak, pay etmek

lêbok nd/nt 1. yaltak, yaltakçı **2.** dalkavuk, şaklaban **3.** soytarı

lêbokî nd/nt 1. yaltaklık, yaltakçılık **2.** dalkavukluk, şaklabanlık **3.** soytarılık

lêborîn m 1. (birini) aşma, geçme **2.** affetme, bağışlama ~ **xwestin** af dilemek

lê borîn l/gh 1. (birini) aşmak, geçmek **2.** affetmek, bağışlamak

lêborîner rd/nd af edici

lê bûn (I) l/ngh 1. inşa olmak, kurulmak (yapılmak) **2.** örülmek * **dîwar lê nebûye** duvar örülmemiş

lê bûn (II) l/ngh 1. uymak, uygun gelmek **2.** bulunmak, olmak * **baş bû ku hûn li vir nebûn** iyi ki orada bulunmadınız **3.** üstünde olmak, giyinik olmak (elbise için) **4.** borçlu olmak, borcu bulunmak

lê bûn xwedî l/bw 1. sahiplenmek, sahip olmak **2.** sahip çıkmak, ilgilenmek

lêcûn m 1. ilerleme (yol alma) **2.** benzeme, çekme **3.** muhtaç olma (dini olarak zekât, sadaka vb.yi alabilir durumda olma) **4.** masraf, harcama, gider ~ **û jêhatin** *bz* girdi çıktı, girdisi çıktısı ~ **a giştî** (yan jî **tevayî**) genel gider

lêcûn m 1. ilerlemek (yol almak) **2.** benzemek, çekmek **3.** muhtaç olmak (dini olarak zekât, sadaka vb.yi alabilir durumda olma) **4.** masraf olunmak

lêdan m 1. dövme, vurma (dayak atma) **2.** vurma, vuruş **3.** vurma, çarpma, atma (kalp, nabız vb. için) **4.** çalma (müzik için) ~ **xwarin** dayak yemek

lê dan *l/gh* 1. dövmek, vurmak (dayak atmak) 2. vurmak 3. vurmak, çarpmak, atmak (kalp, nabız vb. için) 4. çalmak (müzik için)

lêdanî *rd* vurmalı * **amûrên lêdanî** vurmalı çalgılar

lê danîn *l/gh* 1. konmak 2. ad koymak, takmak (ad, lakap koymak)

lêder *nd/nt* 1. çalgıcı, çalıcı (cnst-rûman çalan kimse) 2. *rd* çalar 3. vurucu ~ê **trampetê** trampetçi ~ê **viyolayê** viyolacı, viyolonist

lêf *erd/n* yamaç ~ **û** ~ yamaç yamaç * **lêf û lêf çûn** yamaç yamaç gitti

lê ferz kirin *l/bw* (birinc) dayatmak

lê fetilîn *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) dönmek, geri dönmek 2. çevrilmek (kendini çevirmek)

lê fikirîn *l/ngh* 1. (birini veya bir şeyi) düşünmek 2. düşünmek 3. aklına getirmek 4. üstüne yoğunlaşmak

lêger *nd/nt* 1. araştırmacı, araştırmacı 2. arayıcı * **lêgerê zêr** altın arayıcısı 3. tarayıcı

lêgeran *m* 1. arama, arayış 2. araştırma, araştırma 3. arama tarama

lêgerî *m* 1. araştırmacılık, araştırmacılık 2. arayıcılık

lêgerîn *m* 1. arama 2. gezme 3. dolaşma 4. araştırma, inceleme 5. *mec* arama, tarama ~a **raya giştî** kamuoyu araştırması

lê gerîn *l/gh* 1. aramak 2. gezmek 3. dolaşmak * **em li her derê gerîn** her yeri dolaştık 4. araştırmak, incelemek 5. *mec* arama, taramak

lêgerîner *nd/nt* araştırmacı

lêgerînerî *m* araştırmacılık

lêgerk *m* arayıcı (bilgisayar tcrimi olarak)

lê girtin (I) *l/gh* 1. (bir şeyi birinc) çok görmek 2. ayıplamak, kınamak 3. affetmemek, mazur görmemek, hoş görmemek

lê girtin (II) *l/gh* 1. kıyaslamak, ölçmek 2. ölçü almak, ölçüsünü almak 3. prova yapmak

lê hatin *l/ngh* 1. uymak, yakışmak, yaraşmak 2. uymak (ölçüleri birbirini tutmak) 3. yaramak, iyi gelmek * **ev îlac li birîna min hat** bu ilâç yarama iyi geldi 4. denk (veya uygun) gelmek 5. rast gelmek (veya gitmek)

lêhatî *rd* 1. uyarlık 2. yaraşık, yaraşıklı 3. adapte 4. uygun, müsait

lê hênan *l/gh* 1. uydurmak 2. uyarlamak, adapte etmek

lêhênayî *rd* uyarılma, adaptasyon

lêhêner *nd/nt* uyarlayıcı, uyarlayan

lê hiryohiryo daxistin *l/bw* (birinc) yuf borusu çalmak

lê hishîsîn *l/gh* dinlemek

lê hisîn *l/gh* dinlemek

lê hizirîn *l/ngh* 1. (birini) düşünmek 2. düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak)

lêhûrbûn *m* 1. inceleme, araştırma, irdeme 2. yoğunlaşma, konsantrasyon, konsantre olma 3. detaylarına inme, üstüne eğilme, üzerinde düşünme

lê hûr bûn *l/bw* 1. incelemek, araştırmak, irdemek 2. yoğunlaşmak, konsantre olmak 3. detaylarına inmek, üstüne eğilmek, üzerinde düşünmek

lêhûrbûnî *m* inceleme, tetkik

lêhûrbûyî *rd* konsantre

lê inan *l/gh* 1. uydurmak 2. uyumlaştırmak, bağdaştırmak

lêk *c* birbiri, yekdiğeri

lêk anîn *l/gh* 1. anlaştırmak 2. uzlaştırmak 3. barıştırmak 4. uyumlaştırmak, bağdaştırmak

lê kar kirin *l/bw* etkilemek, işlemek, kâr etmek

lêk dan (I) *l/gh* 1. vuruşmak, dövüşmek 2. çatışmak, çarpışmak 3. çarpmak

lêk dan (II) *l/gh* 1. karıştırmak, karmak, katışmak 2. eklemek

lêkend *m* selinti

lêker *rz/m* cylem, fiil ~ **kişandin** (**kêşandin** an **jî çivandin**) fiil çekmek ~ **a gerguhêz** (an **jî têper**) geçişli fiil ~ **a hevedudanî** birleşik fiil ~ **a negerguhêz** (an **jî netêper**) geçişsiz fiil ~ **a nerêzikî** (**nesaz** an **jî bêqayde**) kuralsız fiil ~ **a rêzikî** kurallı fiil ~ **a sedemkar** (an **jî dançêker**) ettirgen fiil

lêkerî *rz/m* fiilimsi, cylemsi

lêketin *m* 1. değme 2. değme, isabet etme 3. dokunma (yemek için, sağlığını bozma) 4. çarpma 5. vurulma

lê ketin *l/gh* 1. değmek 2. değmek, isabet etmek 3. dokunmak (yemek için, sağlığını bozmak) 4. çarpmak 5. vurulmak

lêketî *rd* 1. değmiş, temas etmiş olan 2. dokunulmuş (sağlığını bozmuş) 3. vuruk

lêk hatin *l/gh* 1. anlaşılmak 2. uzlaşmak 3. barışmak

lêkhatî *rd* 1. barışık 2. uzlaşık ~ **bûn** barışık olmak

lêkhêner *rd* 1. uzlaştırıcı, uzlaşıcı 2. uzlaşmacı

lê kirin (I) *l/gh* 1. giydirmek 2. isim (veya ad) koymak ~ **û xemilandin** giydirip kuşatmak

lê kirin (II) *l/gh* 1. kurmak, yapmak, inşa etmek 2. (duvar) örmek

lê kirin (III) *l/gh* 1. dökmek (su ve sıvı şeyler için) 2. serpmek * **xwê li xwarinê bikin** tuzu yemeğe serpin 3. (üzerine) yağmak

lêkolan *m* 1. çşme 2. hakketme (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) 3. inceleme, tetkik 4. araştırma ~ **kirin** 1) inceleme yapmak 2) araştırma yapmak

lê kolan *l/gh* 1. çşmek 2. hakketmek (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak) 3. incelemek 4. araştırmak

lêkoler *nd/nt* 1. incelemeci, inceleyici 2. araştırmacı

lêkolerî *m* 1. incelemecilik, inceleyicilik 2. araştırmacılık

lêkolîn *m* 1. inceleme, tetkik 2. araştırma ~ **kirin** 1) inceleme yapmak 2) araştırma yapmak, araştırmak ~**a meydanî** alan araştırması ~**a qadî** alan araştırması

lêkolîner *nd/nt* 1. incelemeci, inceleyici 2. araştırmacı

lêkolînerî *m* 1. incelemecilik, inceleyicilik 2. araştırmacılık

lêkve *c* hepsi

lêlat *m* düzlem

lêlav *m* sulu kar, kar suyu

lêmişt *m* taşkın (sel için)

lênegir *nd/nt* hoş gören, anlayışlı, müsamahakâr

lênegirî *m* hoş görme, müsamaha, anlayış

lê neyirîn *l/gh* (birine) merhamet etmek, acımak

lêner *nd/nt* bakıcı, bakan ~**ê zarokan** çocuk bakıcısı

lênerî *m* bakiçılık

lênerîn *m* 1. (bir şeye veya kimseye) bakma, bakış 2. bakma, bakım, bakım yapma 3. *mec* gözetme

lê nêrîn *l/gh* 1. (bir şeye veya kimseye) bakmak 2. bakmak, bakım yapmak 3. *mec* gözetmek * **lê binêre!** baksana! * **lê nêrî lê nenêrî** bakar bakmaz

lêparî *ab/m* dağılım

lêpek *bnr* lepek

lêpewîstker *rd/nd* dayatmacı

lêpewîstkerî *m* dayatmacılık

lê pewîst kirin *l/bw* (birine) dayatmak

lêpîrsîn *m* 1. (birini) sorma 2. soruşturma, tahkik etme 3. araştırma (aramalarda bulunma, sorma, soruşturma) 4. anket, sormaca ~ **li dar xistin** (an jî **çekirin**) soruşturma açmak ~ **pêk anîn** soruşturma (ya da tahkikat) yapmak

lê pîrsîn *l/gh* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak, tahkik etmek 3. araştırmak (aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak) ~ **pêk anîn** soruşturma (ya da tahkikat) yapmak

lêpîrsîner *nd/nt* 1. soruşturmacı, sorgulayıcı 2. anketçi

lêpîrsînerî *m* 1. soruşturmacılık, sorgulayıcılık 2. anketçilik

lêpîrsînî *m* sorgu

lêpîrsker *nd/nt* soruşturucu, soruşturmacı

lêpîrskerî *m* soruşturuculuk, soruşturmacılık

lê pîrs kirin *l/bw* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak

lêpok *bnr* lêbok

lê qewimîn *l/gh* 1. başına gelmek, başından geçmek, yaşamak 2. başı sıkıya gelmek, darda kalmak, dara düşmek, başına bir hal gelmek (zor durumda kalmak)

lê rast kirin *l/bw* 1. doğrultmak, yöneltmek 2. uğratmak 3. güdümlmek

lê rûniştin *l/gh* 1. oturmak, ikamet etmek (bir yerde yerleşmek) 2. oturmak, uygun gelmek * **saqo tam li serê rûnişt** eeket üstüne tam oturdu 3. alışmak, kanıksamak (yadırgamaz duruma gelmek)

lêv *ant/m* dudak ~ **û lûç** surat, asık yüzlülük ~ **û poz** surat, asık yüzlülük ~ **a jêrîn** alt dudak ~ **a jorîn** üst dudak

lêveger *rd* mukabil

lêvegeran *m* 1. mukabele, karşılık verme 2. mukabele (karşılıklı yapılan okuma) 3. iade, iade etme, geri gönderme

lê vegerandin *l/gh* 1. mukabele etmek 2. karşılık vermek, mukabelede bulunmak, misillemede bulunmak 3. iade etmek, geri çevirmek, geri vermek, geri göndermek 4. geri çevirmek, reddetmek

lê vegerîn *l/gh* 1. geri dönmek 2. dönmek (-e yönelmek) 3. çevrilmek (kendini çevirmek) 4. iade edilmek, iade olunmak, geri verilmek (veya çevrilmek)

lêvegerînî *rd* iadeli

lêvgir *rd* iri dudaklı, kalın dudaklı

lêvî *rz/rd* dudaksı, dudaksız * **p dengekî lêvî** ye p dudaksız bir sestir

lêvkî *rz/rd* dudaksız

lêvqelaştî *rd* yirik, tavşan dudaklı **lêvsor** *rd/m* 1. al dudaklı, kiraz dudaklı 2. dudakları rujlu (veya ruj sürmüş olan)

lêvstûr *rd* kalın dudaklı

lê werqilîn *l/gh* fark etmek, farkına varmak

lê xebitîn *l/gh* 1. çalışmak 2. davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak) 3. girişimde bulunmak 4. uğraşmak, çabalamak 5. kurcalamak (karıştırarak zorlamak)

lêxer *rd/nt* vurucu

lêxistin *m* 1. vurma, vuruş 2. vurma, dövme 3. vurma, çalma (ses, müzik enstrümanları vb. için) 4. vurma, çarpma, atma (kalp, nabız vb. için) 5. vurma, rast getirme, hedefi vurma 6. çarpma (bir yere toslama) 7. vurma, vurgun (veya vurgunu) vurma 8. takma (geçirmek, fiş takmak gibi) ~ **xwarin** dayak yemek ~ **tê de dixure** sırtı kaşınıyor

lê xistin *l/gh* 1. vurma 2. vurma, dövme 3. vurma, çalmak (ses, müzik enstrümanları vb. için) 4. vurma, çarpmak, atmak (kalp, nabız vb. için) 5. vurma, rast getirmek, hedefi vurma 6. çarpmak (bir yere toslamak) 7. vurma, vurgun (veya vurgunu) vurma 8. takmak (geçirmek, fiş takmak gibi) ~ **û çûn** siktirip gitmek ~ **û derbas bûn** yalayıp geçmek (rüzgâr, dalga vb. için)

lêxistî *rd* 1. vuruk 2. dövülmüş 3. takılı (kapı, pencere, fiş vb. şeyler için)

lê xwedî derketin *l/bw* 1. sahiplenmek, sahip çıkmak 2. sahiplenmek, benimsemek

lêxweytîker *rd* bakımcı

lêxweytîkirin *m* 1. sahiplenme 2. mukayyet olma 3. bakım (veya bakımını) yapma 4. ilgilenme, üzerine düşme 5. (hal hatırını) sorma ~a zêde yoğun bakım

lê xweytî kirin *l/bw* 1. sahiplenmek 2. mukayyet olmak 3. bakım (veya bakımını) yapmak 4. ilgilenmek, üzerine düşmek 5. (hal hatırım) sormak

lê zêde bûn *l/bw* 1. eklenmek 2. artmak, çoğalmak 3. (fiyat) artmak 4. binmek, eklenmek

lê zêde kirin *l/bw* 1. eklemek, artırmak, çoğaltmak 2. artırmak, bindirmek (fiyat için) 3. eklemek, katmak 4. eklemek, ilave etme, ulamak

lêzêdekirî *rd* 1. ziyadeli 2. artırılmış 3. ekli, ilaveli 4. bindirimli

lêzim *nd/nt* akraba, hısım ~ên dûr uzak akraba

lêzimî, lêzîmtî *m* akrabalık, hısımlık

lê zivartin *l/gh* 1. geri çevirmek (göndermek veya vermek), iade etmek 2. geri çevirmek, reddetmek 3. karşılık vermek

lêzok *rd* kaprisli

lêzokî *m* kapris ~ kirin kapris yapmak

lê zor hatin *l/bw* 1. zorlanmak, (birine) ağır (veya güç) gelmek 2. ağır gelmek, gücüne (veya zoruna) gitmek 3. şiddetlenmek (acının artması)

li *rz/m* 1. -da/-de, -ta/-te (bulunma hali eki) * ew vê gavê li menzelê ye o şimdi odada 2. -a (yönelme hali) * li min binêre bana bak 3. -i * li min xist beni dövdü ~ aliyekî bir yana ... (sayılmazsa, hariç tutulursa) ~ aliyê çep û rastê sağlı sollu (direksiyon) ~ aliyê çepê şikandin sol yapmak ~ ba hev yan yana ~ benda dora xwe man zaman kollamak ~ ber (an jî pêşberî) önünde, karşısında ~ ber av sudan ucuz, ölü fiyatına ~ avê kirîn ucuza kapatmak (veya almak) ~ avê ye para ile değil ~ ber çav (an jî çavan) 1) apaçık, aşikâr, ortada 2. göz önünde, açıktan açığa, alenen, görünürde ~ çav bûn göz önünde olmak ~ çav girtin göz önünde tutmak (veya bulundurmak) ~ ber destê (yekî) man elde kalmak ~ ber me önümüzde ~ ber (yekî) rabûn karşı gelmek ~ ber serê (yekî) yanı başında (veya yanı başına) ~ bin altında ~ bin guh e eli ku lağında ~ biniya (...) aşağısında ~ cem 1) yanında, nezdinde 2) nd huzur * li cem we dibêjim huzurunuzda söylüyorum ~ cem hev 1) bir arada, birlikte 2) yan

yana ~ **cih ne ~ cih** münasebetli
 münasebetsiz ~ **cihekî** din
 başka yerde ~ **cihê** (yan jî **şûna**)
 ... yerli yerine * **têkberan li**
şûna wan deyne eşyaları yerli
 yerine koy ~ **darî çav** (an jî
çavan) göz önünde, görünürde,
 ortada ~ **dawiyê** sonunda, son
 olarak, en sonunda ~ **der** (an jî
derve) dışarıda ~ **derdora 1)**
 çevresinde **2)** civarında, su-
 larında (zaman için) ~ **derî** dan
 (an jî **xistin**) kapıyı çalmak ~
derî nihartin (**nêrîn** an jî
mêzandin) kapıya bakmak ~
derveyî (...) *h* dışında ~ **dijî**
 (**yekî**) *h* alçığında ~ **dijî**
qanûnê kanuna aykırı ~ **dora 1)**
 civarında, sularında (zaman
 için) **2)** etrafında, çevresinde ~
dûr uzakta ~ **ecêba** (**yekî**) **çûn**,
 (bir şey birinin) tuhafına gitmek
 ~ **êvarê** akşama ~ **gor** (an jî
gorî) **1)** -e göre, uygun olarak,
 nazaran, oranla **2)** uyarınca * **li**
gorî qanûnan kanunlar
 uyarınca ~ **gorî aqılan** e akla
 yatkın ~ **bûn** uygun olmak ~
gorî çapana xwe kendi çapında,
 ufak çapta ~ **gorî demê** (yan jî
zeman) **çûn** zamana uymak ~
dilê xwe keyfince ~ **ku** nazaran
 ~ **gorî ku xuya dike** görünüşte
 ~ **gorî ku xuya ye** görünüşe
 göre ~ **gorî min** bana göre ~
gorî modayê modaya uygun ~
gorî pêdiviyê gereğince ~ **gorî**

pêwîstkeriyê gereğince ~ **gorî**
qafê hev kafa dengi ~ **gorî**
rewşê sırasına göre ~ **gorî**
wî/wê ona göre, onca ~ **gorî**
xwe kendince ~ **gotina** (**yekî**)
guhdarî kirin laf dinlemek ~
hember (**yekî**) **rabûn** karşı
 gelmek ~ **hemberî** karşısında ~
her alî her tarafta ~ **her cihî** her
 yerde ~ **her cihî lê gerîn** her
 tarafta aramak, bucak bucak
 aramak ~ **her derê** her yere ~
hêviya dora xwe sekinin
 zaman kollamak ~ **hêviya** (yan
 jî **benda**) **roja xwe bûn** zaman
 kollamak (uygun bir fırsat bek-
 lemek) ~ **jêra (...)** aşağısına ~
jor (an jî **jorê**) yukarıda ~ **kêf û**
zewqa xwe bûn zevkine bak-
 mak ~ **kêf û zewqa xwe gerîn**
 gezip tozmak ~ **kêf û zewqa**
xwe nihêrîn zevkine bakmak ~
kêfa xwe bûn keyif sürmek ~
kêfa xwe nêrîn keyfine bak-
 mak, (kendi) zevkine olmak ~
kêlek yanal ~ **kêleka** hev yan
 yana, bitişik ~ **kem û zêde** neni-
 hartin üç beş bakmamak ~
ku 1) nerde, nerede **2)** ne gezer,
 hak getire ~ **ku derê** nerde,
 nerede ~ **ku ... ~ ku h** neresi ~
 ye nerede ~ **kuştina** (**yekî**)
gerîn suikastta bulunmak ~ **leha**
 (**yekî**) **bûn** lehine olmak ~ **mey-**
danê meydanda ~ **min** **bibore**
 affedersin, pardon ~ **min bi-**
borin affedersiniz ~ **min** **gotin**

benden söylemesi, benden günah gitti ~ **min megirin** kusuruma bakmayınız, affedersiniz ~ **min tobe be** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi) ~ **min wed û ahda Xwedê be** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi) ~ **nav rê** yol ortasında ~ **navrojê** güpegündüz ~ **nik** yanında, nezdinde ~ **hev 1)** yan yana **2)** bir arada, birlikte ~ **paş û pêş neniheartin gotin** (an **jî xeber dan**) ileri geri konuşmak (laflar etmek veya söylemek) ~ **pêş** önde ~ **pêşberî** önünde, karşısında ~ **pêşiya me** önümüzde ~ **pêşiyê** önde ~ **qisûra (wî) menêrin** kusuruna bakmayın ~ **qisûra min megirin** kusuruma bakmayınız ~ **qisûrê negirtin** (an **jî mēze nekirin**) bakmamak (veya kalmamak) ~ **rastê 1)** ortada, meydanda, açıktan açığa, görünürde, ortalıkta **2)** hazırda, el altında ~ **rastê bi serê xwe man** sipsivri kalmak ~ **rastê bûn 1)** ortada olmak, aşikâr olmak **2.** hayatta olmak ~ **rastê man** açıkta kalmak (veya olmak) ~ **rex rê 1)** yol kenarında **2)** yol boyu ~ **rex hev** yan yana, bitişik ~ **ser çavan** (an **jî çav û seran**) baş üstüne, hayhay, olur, peki ~ **ser malê belaş rûniştin** beleşe konmak ~ **ser malê mîratê rûniştin** mi-

rasa konmak ~ **ser pere rûniştin** (bir parayı kendi) zimmetine geçirmek (**yek**) ~ **ser piştê hiştin** yarı yolda bırakmak ~ **ser pišta (yekî) xwarin** sırtından geçinmek ~ **ser qeys û qiyasekî neman** zikzak yapmak ~ **ser seran û çavan h** hay hay, baş üstüne ~ **ser serê (yekî) mēranî kirin** yiğitlik taslamak ~ **ser xerê be** hayırlı olsun ~ **ser zar û ziman e** dillere destan ~ **serê ruh dan** can atmak ~ **tehma (tişteki) niheartin** tadına bakmak ~ **tu cihî** hiçbir yere ~ **tu derî** hiçbir yerde ~ **van deran** buralarda ~ **vir** burada, buracıkta ~ **vir û ~ wir 1)** şurada burada, ötede beride **2)** ötesinde berisinde **3)** öteye beriye ~ **vê** burada ~ **vê derê** burada, buracıkta ~ **xweşa (yekî) çûn** hoşuna gitmek, zevkine gitmek ~ **xweşa (yekî) hatin** hoşuna gitmek ~ **zidê (yekî) çûn** (biri, biriyle) zıt gitmek ~ **zidê (yekî) ketin** (bir şey, birinin) zıddına gitmek ~ **zidî hev bûn** zıtlaşmak

lib m 1. tane (herhangi bir sayıda olan şey, adet) **2.** adet ~ ~ tane tane

li ba bûn l/bw 1. sarmak, kıvrılmak, köşeyi dönmek (-den sarmak) **2.** sallanmak

libak rd hamarat ~ **bûn** hamaratlaşmak

li ba ketin *l/bw* 1. geri dönmek 2. köşeye dönmek, viraj almak, sapmak 3. çark etmek 4. sallanmak

li ba kirin (I) *l/bw* sallamak
* **destmalê li ba bike** mendili sallat

li bal *d* indinde, yanında, nezdinde, huzur * **ez li bal we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum ~ **xwe** kendince, kendince

libar *rd* 1. bahaneli, bahanesi üstünde 2. gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.) 3. *mec* gerilimli

li bar bûn *l/bw* 1. bahanesi üstünde olmak 2. gerginleşmek 3. gerilmek, sinirlenmek

libat *bnr* lebat

li bendê bûn *l/bw* 1. beklemek 2. kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek)

li bendê hiştin *l/bw* bekletmek

liber *rd* 1. giyinik 2. örtük, örtülü
* **derî liber bû** kapı örtüktü

li ber bûn *l/bw* beklemek (muhafaza etmek)

li ber çav bûn *l/bw* göz önünde olmak

li ber dan *l/bw* 1. karşı koymak, karşı durmak 2. ısrar etmek 3. uğraşmak

li ber dest *h* el altında ~ **an bûn** el altında bulunmak

li ber dil dan *l/bw* teselli etmek (veya vermek)

li berê *nd* 1. yanı başında (veya yanı başına) 2. yanında (bir şeye nispetle) * **ew êşa ku min kişand mirin li berê ne tiştê e** çektiğim acı yanında ölüm hafif kalır

li ber gerîn *l/bw* 1. ısrar etmek, üstelenmek, üstüne yüklenmek 2. hatırlamak, gönlünü almak 3. verilmiş sadakası olmak (veya var olmak) * **xêra wî li ber geriya** verilmiş sadakası vardı 4. yalvarmak

li ber hev *h* karşı karşıya

li ber hev dan *l/bw* didişmek

li ber hev xistin *l/bw* 1. yarıştırmak 2. nöbetleşe giymek, kullanmak

li ber ketin *l/bw* 1. takılmak (bir şey yerine yerleştirilmek) 2. (bir şeye) kapılmak

li ber man *l/bw* 1. beklemek (bir şeyi, bir kimseyi muhafaza etmek) 2. başında kalmak * **li ber malên xwe bimîne** eşyalarının başında kal

li ber rabûn *l/bw* 1. dikelmek, diklenmek, dikleşmek, karşı gelmek, kafa tutmak (birine karşı ters bir davranışta bulunmak) 2. karşı çıkmak, karşılık vermek 3. baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek 4. dikilmek (karşı koymak, engellemek)

li ber serî *nd* başucu

li ber xistin (I) *l/bw* kavratmak, kafasına koymak

li ber xistin (II) *l/bw* takmak, yerine yerleştirmek

liberxistî *rd* takılı (kapı, pencere vb. şeyler için)

li ber xwe dan *l/bw* 1. direnmek, dayanmak 2. sıkı basmak, güçlü durmak

li ber xwe ketin *l/bw* 1. üzülmek, yerinmek 2. mahcup olmak

liberxweketî *rd* 1. üzülmüş, yerinmiş 2. mahcup olmuş olan

libê *b* efendim

libgir *rd* iri taneli * **tiriye libgir** iri taneli üzüm

libisandin *l/gh* keçeletirmek

libisîn *l/gh* keçeleşmek, keçelenmek

libitandin *l/gh* 1. kıpırdatmak 2. devindirmek, davrandırmak

libitîn *l/gh* 1. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırşmak 2. devinmek, hareket etmek

libûd *n* hallaç ~ **û kevan** hallaç takımı (yay ve tokmağı)

libûdî *nd/nt* 1. atımcı, hallaç 2. keçeci (imal eden)

libyayî *nd/rd* Libyalı

licih *rd* uygun, yerinde, isabetli

li cih h 1. yerinde * **kêfa wê li cih** e neçesi yerinde 2. isabet, (öneri, düşünce söz için; yerinde) ~ **ne** ~ yerli yersiz, münasebetli münasebetsiz ~ **beredayî** boş yere, nafîle yere

li cihê h yerine * **li cihê heftaniyê** haftalık yerine

licimandin *l/gh* aksatmak

licimîn *l/gh* aksamak, topallamak
li çarmixê dan *l/bw* çarmıha germek

li çarmixê xistin *l/gh* çarmıha germek

li çepikan dan *l/bw* 1. alkışlamak alkışlamak, alkış tutmak 2. el çırpma

li çepikan xistin *l/bw* 1. alkışlamak, alkış tutmak 2. el çırpma

lida *rd* 1. kurulu 2. başlamakta olan

li dar ketin *l/bw* 1. başlanmak, başlanılmak 2. düzenlenmek, tertip etmek

li dar xistin *l/bw* 1. başlamak, başlatmak 2. düzenlemek, tertip etmek, organize etmek

lides *m* lades

li destan gerîn *l/bw* el değiştirmek

li deverû h yüzükoyun

li dû h 1. ardında, arkasında, akabinde 2. takiben, müteakiben, ardı sıra, peşi sıra, arkası sıra ~ **bûn** peşinde koşmak ~ **çûn** peşinden gitmek, bir şeyi izlemek ~ **hatin** 1) ardından gelmek 2) izlemek (zaman, süre, sıra vb. için)

li dû hev *rd/h* 1. ardışık 2. art arda, müselcel, zincirleme 3. üst üste, birbiri arkasında, arka arkaya, peş peşe ~ **hatin** zincirlemek (art arda, peş peşe gelmek)

li firê bûn *l/bw* 1. kımlanmak (kuş için; uçmaya hazırlanmak) 2. kımlanmak (kalkacakmış gibi hazırlanmak)

li firsendê gerîn *l/bw* vesile aramak

li fûtê çûn *l/bw* iskalamak, karavana gitmek, boşa gitmek

ligel d/g 1. ile * **ligel min were** benimle gel 2. ile beraber, birlikte (-dığ/-diği anda, -dığ/-diği halde, -dan/-den başka) 3. *h* beraber, birlikte, bir arada 4. *d* rağmen 5. *h* karşın, mukabil 6. yan (birlikte, beraber olma) * **ligel min sê kes hene** yanımda üç kişi var ~ **her tiştî** her şeye rağmen ~ **ku d** karşın ~ **vê** buna rağmen, bu arada, ayrıca ~ **vê yekê** bununla beraber (veya birlikte), rağmen ~ **xwe** yanı sıra, birlikte

ligelhevî *m* beraberlik (birlikte olma durumu)

ligelig *h* tir tir, tiril tiril

li girînê bûn *l/bw* içi kalkmak (veya kabarmak)

liglig *h* tiril tiril

ligligandin *l/gh* 1. tirildetmek 2. tiril tiril titretmek, şiddetle titretmek

ligligîn *l/ngħ* 1. tirildemek 2. titremek, şiddetle titremek (çok üşümek) 3. sakırdamak (korkudan veya soğuktan titremek)

liha rd öz * **em birayên hev ên liha ne** biz öz kardeşiz

li hafê *h* yukarıda

li hemberî *h* karşısında

li hemberî hev h 1. karşı karşıya 2. *rd* karşılıklı (birbirine karşı bulunan)

lihev rd 1. düzenli, derli toplu, derneşik, tertipli 2. derli toplu, şık, düzgün, yakışıklı 3. usturlu, uyumlu, uyuşkan 4. düzgün, mazbut 5. barışık * **em lihev in** biz barışığız

li hev anîn *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak, uyuşturmak, bağdaştırmak 2. barıştırmak 3. kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek, renk vb. şeyler için) 4. uydurmak 5. rast getirmek, uygun getirmek

lihevanînok *m* tekerleme

li hev aş bûn *l/bw* 1. barışmak 2. anlaşmak, uzlaşmak

lihevaşker *nd/nt* barıştırıcı

li hev aş kirin *l/bw* 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uzlaştırmak

lihevayî *m* anlaşma, uzlaşma

lihevayîxwaz *rd* uzlaşmacı

li hev bi keys bûn *l/bw* 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. arayı düzeltmek

ii hev bi keys kirin *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. arayı düzeltmek

li hev bûn *l/bw* 1. düzenli olmak, derli toplu olmak, tertipli olmak 2. derli toplu olmak, şık olmak, yakışıklı olmak 3. uyumlu olmak, uygun olmak 4. barışık olmak

li hev civîn *l/bw* 1. toplanmak, toplanılmak 2. bir araya gelmek 3. toplaşmak, birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 4. doluşmak

li hev çûn *l/bw* benzeşmek (birbirine) çekmek

li hev dan *l/bw* 1. dövüşmek, vuruşmak (kavga etmek) 2. çarpışmak, çatışmak 3. çırpınmak (iki şeyi birbirine çarpınmak) 4. çırpınmak, karıştırmak (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etmek) 5. karıştırmak (bir şeyi aramak) 6. karıştırmak, taramak, aramak taramak

lihevgeriyayî *rd* dolaşık

li hev gerîn *l/bw* 1. (birbirine) dolanmak (veya dolaşmak) 2. kaynaşmak (çok kalabalık kırırdak olmak) 3. çalkınmak (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşmak) 4. hamlamak, hamlaşmak, tutulmak (tutuk duruma gelmek) 5. kıvamını bulmak (pişirilen şeyler için)

lihevhatin *m* 1. anlaşma, bağdaşma, uzlaşma 2. barışma 3. mutabık olma (aynı görüşte olma) 4. uylaşma, uyuşma 5. (birbirine) uyma, uygun gelme

li hev hatin *l/bw* 1. anlaşmak, bağdaşmak, uzlaşmak 2. barışmak 3. mutabık olmak (aynı görüşte olmak) 4. uylaşmak, uyuşmak 5. (birbirine) uymak, uygun gelmek

lihevhatinî *m* 1. anlaşma, uzlaşma 2. barışma 3. uyuşum

lihevhatî *rd* 1. anlaşmalı, uzlaşık, uzlaşmalı 2. barışık 3. uyumlu, düzgün 4. uyumlu, uyduruk 5.

uygun, münasip, uyumlu 6. mutabık 7. yakışıklı, yapılı, ağzı burnu yerinde 8. çekme, düzgün biçimli * **pozê lihevhatî** çekme burun ~ **bûn 1**) uzlaşık olmak 2) uyumlu olmak 3) barışık olmak 4) yakışıklı olmak, yapılı olmak

li hev hênan *l/gh* 1. (birbirine) uydurmak 2. uzlaştırmak

lihevheñer *rd* uzlaşıcı, uzlaşmacı, uzlaştırmacı

li hev hişk bûn *l/bw* 1. hamlamak, hamlaşmak 2. tutulmak (tutuk duruma gelmek)

lihevî *m* 1. uyumluluk, uyumluk 2. *wj* tenasüp

li hev înan *l/gh* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. barıştırmak 3. uydurmak, uyumlu hale getirmek

lihevker *rd* 1. uzlaşmacı 2. uyuşkan

lihevkerî *m* 1. uzlaşmacılık 2. uyuşkanlık

lihevketin *m* 1. (birbirine) değme 2. çarpışma, tokuşma 3. dolaşma, birbirine girme (saç, iplik gibi benzeri şeyler için) 4. karışma (düzensiz, dağınık olma) 5. bulanma, bulantı (mide, zihin vb. için) 6. sinirleri gergin olma, kendini kaybetme ~a **dil** mide bulantısı ~a **hiş** *psi* zihin karışıklığı (veya bulanıklığı)

li hev ketin *l/bw* 1. (birbirine) değmek 2. çarpışmak, tokuşmak 3. dolaşmak, birbirine

girmek (saç, iplik gibi benzeri şeyler için) 4. karışmak (düzensiz 6. sınırları gergin olmak, kendini kaybetmek

lihevketî *rd* 1. çarpışık 2. dolaşık, karışık (saç, ip vb. için) 3. karışık (kargaşa, çalkantı içinde olan) 4. bulanık 5. dağınık, karışık (düzeni bozuk) 6. karmakarış, karmakarışık 7. gergin (sınırları gergin olan)

lihevketîbûn *rd* 1. çarpışıklık 2. dolaşıklık, karışıklık (saç, ip vb. için) 3. karışıklık (kargaşa, çalkantı içinde olma) 4. bulanıklık 5. dağınıklık, karışıklık (düzeni bozuk olma) 6. karmakarışıklık, karmakarışıklık 6. gerginlik (sınırları gergin olma)

li hev keys bûn *l/bw* 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. tatlıya bağlanmak 3. düzelmek

li hev keys kirin *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. tatlıya bağlamak 3. ayarlamak 4. düzmek (düzene koymak)

lihevkir *rd* uyuşkan

lihevkirin *m* 1. anlaşma, bağdaşma 2. uzlaşma, sulh olma 3. geçinme, geçim 4. uyum, uyuşma 5. (birbirine) uyma, uygun gelme 6. mutabık kalma, mutabakat 7. kaynaşma (uyuşma, yakın ilişki kurma)

li hev kirin *l/bw* 1. anlaşmak, bağdaşmak 2. uzlaşmak, sulh olmak 3. geçinmek * **tu bi tu**

kesî re li hev nakî kimseyle geçinmiyorsun 4. uyuşmak, uzlaşmak 5. (birbirine) uymak, uygun gelmek 6. mutabık kalmak, birleşmek 7. kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak)

lihevkirinî *rd* anlaşmalı, anlaşma ile ilgili, konvansiyonel

lihevkirî *rd* 1. anlaşık, anlaşmalı 2. uzlaşmalı, uzlaşık 3. tutarlı, bağdaşık 4. uyumlu 5. barışık 6. mutabık ~ **bûn** 1) anlaşmalı olmak 2) uzlaşık olmak 3) tutarlı olmak 4) mutabık olmak 5) uyumlu olmak 6) barışık olmak

lihevkirîti *m* 1. uyumluluk 2. tutarlılık, bağdaşık

lihevnehatinî *m* uyuşmazlık, bağdaşmazlık

lihevnehatî *rd* 1. uyuşmaz, bağdaşmaz 2. uyumsuz

lihevneker *rd* uzlaşmaz

lihevnekerî *m* uzlaşmazlık

lihevnekirî *m* 1. çatışık, antinomi 2. uzlaşmazlık 3. *rd* tutarsız 4. uyumsuz

lihevnêr *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

lihevnêrî *m* bakışıklık

li hev qelaptin *l/bw* 1. çarpıştırmak 2. alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) 3. karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) 4. didikleme, didik didik etmek 5. çatra patra konuşmak

lihevqelibîn *m* 1. çarpışma 2. alt üst olma (düzeni bozulma) 3. karışma (ayırt edilmeme) 4. didik didik edilme ~a **hiş psi** zihin karışıklığı (veya bulanıklığı)

li hev qelibîn *l/bw* 1. çarpışmak 2. alt üst olmak (düzeni bozulmak) 3. karışmak (ayırt edilmemek) 4. didik didik edilmek

li hev qerimîn *l/bw* 1. hamlamak, hamlaşmak 2. tutulmak (tutuk duruma gelmek)

lihevrûniştin *m* 1. toplanma, bir araya gelme 2. görüşme (görüşme masasına oturma) 3. buluşup görüşme, temasa gelme ~a **giştî** genel görüşme

li hev rûniştin *l/bw* 1. toplanmak, bir araya gelmek 2. görüşmek (görüşme masasına oturmak) 3. buluşup görüşmek, temasa gelmek

li hev sor bûn *l/bw* kızılsmak (zorlu, sert, kızılsık bir durum almak)

lihevsorker *rd* kızıştırıcı

li hev sor kirin *l/bw* kızıştırmak (zorlu, sert, kızılsık bir durum almasını sağlamak)

li hev xistin *l/bw* 1. dövüşmek, vuruşmak 2. çarpışmak, çatışmak (vuruşmak) 3. çırpamak (iki şeyi birbirine çarpmak) 4. karıştırmak (birbirine karmak) 5. karıştırmak, taramak (araştırmak, incelemek vb. için) 6.

didiklemek, didik didik etmek (karıştırmak aramak) 7. çarpıştırmak, tokuşturmak 8. kurmak, monte etmek 9. dolaştırmak (saç, iplik vb için) 10. bulandırmak * **dilê xwe li hev xist** midisini bulandırdı

lihevxiştî *rd* 1. çatışık (çatışmış) 2. karışık 3. karışık (saf olmayan) 4. karışık (karışmış olan, düzensiz olan) 5. karma, muhtelit 6. karmakarış, karmakarışık 8. didik didik * **porên lihevxiştî** didik didik saçlar

lihevxiştûbûn *m* 1. çatışıklık (çatışmış) 2. karışıklık 3. karmakarışıklık, karmakarışıklık

lihevzêdekirin *m* artırma, müzayede ~a **aşkera** açık artırma

li hev zêde kirin *l/bw* mezatta yarışmak, birbirine karşı fiyatı artırmak

lihêf *m* yorgan ~ **û doşek** yorgan döşek

lihêfok *m* küçük yorgan

lihêm *m* lehim ~ **bûn** lehimlenmek ~ **kirin** lehimlemek

lihêmker *nd/nt* lehimci

li hêviyê bûn *l/bw* 1. beklemek 2. kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek) 3. yolunu gözlemek

li hişê xwe *rd* ayık

lihok *rd* gergin, pürüzsüz (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)

lihokî *rd* gergince ~ **bûn** gerginleşmek

li hundir *h* içerde

li hundirû *h* içerde, içerde

lihû *rd* 1. pürüzsüz, püsürsüz, düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan) 2. gergin (cilt için) ~ **bûn** 1) pürüzsüzleşmek 2) gerginleşmek 3) kayağanlaşmak

lihûti *m* 1. pürüzsüzlük 2. gerginlik 3. kayağanlık

lihûyokî *rd* 1. gergince 2. kayağanca

li jêr *h* aşağıda, altında

lijne *m* heyet, kurul ~**ya rêveberiyê** (kargeriyê yan jî îdareyê) yönetim kurulu ~**ya şewr û mişewrê** istişare kurulu

li kar bûn *l/bw* 1. yolunda olmak 2. tıkırında (veya yolunda olmak) 3. uğraşmak, mücadele etmek

li keysa xwe gerîn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak)

likijîn *l/ngh* ilerlemek, ileri doğru gitmek

likimandin *l/gh* tökezletmek

likimîn *l/ngh* 1. tökezlemek, tökezlemek 2. takılmak

limêj *bnr* nimêj

limişt *m* sel

limandin *l/gh* dalgalandırmak

limîn *l/ngh* dalgalanmak

li nav hev ketin *l/bw* 1. darmaduman olmak, alt üst olmak 2. karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek)

linavhevketî *rd* 1. darmaduman 2. arapsaçı (çözülmecek kadar karışık durum)

li nav hev xistin *l/bw* 1. karıştırmak 2. alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak)

li nav rastê *nd* 1. meydanda, aşikâr 2. ortalıkta

li nêz, nêzik *h* yakında

ling ant/n ayak, bacak ~**ê (yekî) di gorê de bûn** bir ayağı çukurda olmak

lingdar *rd* ayaklı

linggiran *rd* hamile, gebe

lingmelik *nd/nt* düztaban

li paş *h* geride, arkada ~ (...) arkasında ~ **hiştin** geri (veya geride) bırakmak ~ **ketin** 1) gerilemek 2) ertelenmek ~ **man** 1) geri kalmak, geç kalmak, geride kalmak, arkada kalmak 2) geri kalmak ~ **xistin** 1) arkaya bırakmak (veya koymak) 2) geciktirmek 3) ertelemek ~ **xwe vegere!** geri dön!

lipaş *rd* 1. geri (saat için; eksik gösteren) 2. arka plânda 3. *b* geri (geri dön)

li paş bûn *l/bw* 1. geride olmak, arkada olmak 2. (herhangi biri) arka plânda olmak

lipaşmahî *m* geri kalmış ~**ya jîriyê ped zekâ** geriliği

lipaşmayî *bnr* lipaşmahî

li paşiyê *h* arkada, geride ~ **man** geride kalmak, arkaya kalmak, sonraya kalmak

li paşpê *h* 1. geri, geriye doğru 2. geri geri (çekilme) 3. gersin-

geri, gerisin geriye, kıçın kıçın ~ **çûn** gerisin geri gitmek, kıçın kıçın gitmek ~ **pê fetilîn** (an jî **zivirîn**) ters yüz (veya yüzü) geri dönmek, gerisin geri (veya gerisin geriye) gitmek

li pey h 1. ardı sıra, arkası sıra, peşi sıra, peşinde 2. önü sıra, önünde 3. ardından, -den sonra, takiben, müteakiben

li pey bûn l/bw 1. ardında olmak 2. peşinde olmak, peşinde koşmak 3. izlemek, takip etmek, kovalamak

li pey çûn l/bw 1. ardından gitmek, peşinden gitmek 2. (bir şeyi veya kimseyi) izlemek, takip etmek, peşinden gitmek

lipeyhev rd 1. ardışık 2. art arda, arka arkaya (müselcel, zincirleme) ~ **dom kirin** zincirleme sürüp gitmek

li pey hev h 1. birbiri ardı sıra, peş peşe 2. üst üste, birbiri arkasınca ~ **hatin** sükün etmek

li pey xwe gerandin l/bw peşinden sürüklemek

li pê h ayakta

li pêş h önde ~ **bûn 1)** önde olmak, önde gelmek 2) (herhangi biri ilk) planda olmak

li pêşber nd karşıda ~ **derketin** karşı çıkmak

li pêşberî nd karşısında

li pêş çav h 1. gözler önünde, açık seçik 2. açıktan açığa ~ **bûn** gözler önünde olmak

li pêşiyê h önü sıra, önünde

li pişt h arkada ~ ~ (**tişteki** yan jî **yekî**) arkasında

li piyan h ayakta ~ **sekinîn** ayakta durmak

liq (I) m 1. bölüm, kısım 2. bölüm, seksiyon 3. *lşk* bölük 4. *lşk* tümen

liq (II) m 1. dal 2. dal, branş 3. *biy* dal, şube 4. şube * **liqa ban-kayê** banka şubesi 5. kol * **liqa muzikê** müzik kolu ~ **a zanista sereke** ana bilim dalı

liq (III) m lıkır ~e~ lıkır lıkır

liqeliq h lıkır lıkır, kıpır kıpır ~ **kirin** lıkırdamak

liqimandin l/gh 1. iştahını açmak 2. atıştırmak

liqimîn l/ngh 1. iştah açılmak 2. atıştırmak

li qirikê h gırla, tonla ~ **bûn** kaynamak (çok miktarda bulunmak) ~ **ye** kıyamet gibi, kıyamet kadar (pek çok)

liqitandin l/gh tökezletmek

liqitîn l/ngh takılmak, tökezlemek

liqliqandin l/gh 1. kıpırdaştırmak, kımıldatmak 2. sallamak

liqliqîn l/ngh 1. kıpırdaşmak, kıpırdaşmak, kımıldamak 2. sallanmak

lire (I) nd/nt yolcu (doğması beklenen çocuk) **Ebasko** ~ **ye** Abbas yolcu

lire (II) rd 1. yollu (kuralına uygun) 2. uygun, yakışık alan 3. *rd/nd* yollu, müsait (kolay elde edilen, flört etmeye hazır olan)

- ~ ne ~ yerli yersiz, münasebetli münasebetsiz
- li rê** *h* yolda, yolunda
- li rojan bûn** *l/bw* ağırlaşmak (gebe kadın için; doğurması yaklaşmak)
- li rojen pêş** *h* ileride, ilerde, ileriki günlerde
- li rû** *h* vicahen
- li rûyê hev** *h* yüzleşmece
- li ser** *rd/h* 1. üzerinde * **li ser rê** yolun üzerinde 2. üstte, üsteki, fevkanî 3. ile ilgili, ilgili, ilişkin, dair 4. -den dolayı, -den sonra, üzerine 5. *h* üstüne 6. bağlı, -e bağlı * **ên li ser bajarê me** ilimize bağlı olanlar
- li ser agir bûn** *l/bw* 1. ateş üstünde olmak 2. *mec* ateş üstünde olmak, huzursuz olmak
- li ser bar bûn** *l/bw* 1. bir işaretime bakmak, bir iş yapmak için hazır beklemek 2. *mec* gerilimli olmak, gergin olmak
- li ser bûn** *l/bw* 1. üstünde olmak 2. bulunmak, kendisinde var olmak 3. üstte olmak, üstünde olmak * **kî li ser e?** üstte kim var? 4. bağlı olmak (bir kuruluşun yetkisi altında bulunmak)
- li ser dan** *l/bw* 1. üstüne vermek 2. üstte vermek
- li ser danîn** *l/bw* 1. üstüne konmak 2. hazıra konmak
- li ser dev** *h* yüzükoyun ~ **çûn** sürünmek ~ **ketin** (*erdê*) yüzükoyun düşmek
- li serdevkî** *h* yüzüstü, yüzükoyun

- liserhev** *rd* 1. ardışık 2. toptan
- li ser hev** *h* 1. ardı ardına 2. üst üstte, bir sıra (birbirinin üstüne konulmuş olarak) 3. alt alta 3. vızır vızır 4. toplu olarak, toptan, tümünden, komple ~ **çûn** temelli gitmek
- li ser hişê xwe bûn** *l/bw* ayık olmak, şuuru yerinde olmak
- li ser kêlekê** *h* yanlama, yanlmasına ~ **çûn** kılıçlama kaçmak ~ **ketin** yanlamak
- li ser lingan** *h* ayakta, ayaküstü, ayaküzeri, giderayak
- li ser pê** *bnr* **li ser piyan**
- li ser piştê** *h* 1. sırtüstü, arka üstü 2. ardına kadar açık 3. aralık (yarı açık, tam kapanmamış) ~ **bûn** ters dönmüş olmak ~ **ketin** sırtüstü düşmek ~ **raketin** (an *jî razan*) sırtüstü yatmak, sırtüstü uzanmak
- li ser piyan** *h* ayakta, ayaküstü, ayaküzeri, giderayak (accele olarak)
- li ser qûnê** *h* 1. kışüstü 2. gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ **çûn** gerisingeri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek ~ **ketin** kışüstü oturmak (kıcı yere gelir durumda düşmek)
- li ser qûnkî** *h* 1. kışüstü 2. gerisin geri (veya gerisin geriye)
- li ser rê** *h* 1. yol üstü 2. giderayak ~ **bûn** yola çıkmak üzere olmak
- li ser rojan** *rd* ağır ayak (hamile kadın için; doğurması yakın olan)

li ser sekinîn *l/bw* 1. üstünde durmak 2. değinmek, sözünü etmek, ele almak

li ser seran *h* baş üstüne, hay hay

li ser serkî *h* 1. balıklama 2. baş aşağı

li ser sûc *h* suçüstü ~ **girtin** suçüstü yakalamak

li ser tenîştê *h* yanlamasına ~ **ketin** yanlamak, yan düşmek

li ser vê *h* -den dolayı, -den ötürü ~ **yekê** bundan dolayı, bundan ötürü, bunun üzerine

liserxwe *rd* 1. dinç, genç 2. dinç, diri, canlı, zinde 3. zinde, sağlıklı 4. gürbüz, kilolu

liserxwebûn *m* 1. dinçlik 2. zindelik, dirilik, canlılık 3. sağlıklı olma 4. gürbüzlük

li ser xwe gerandin *l/bw* taşımak, üstünde taşımak, bulundurmak, kendinde bulundurmak

liserxwefî *m* zindelik, dinçlik, dirilik, canlılık

li ser zik *h* 1. karın üstü 2. *zoo* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)

lişt *m* fayda, yarar

liştok *rd* faydacı, yararlanmacı

li şûna *h* -e yerine

litav *m* bataklık

li telê (yekî) ketin *l/bw* (birine) dokunmak (onuruna dokunmak)

li tenan sekinîn *l/bw* tay durmak

li tenîşt *h* yan, yandaki, bitişik

li tenîştê hev *rd* bitişik, yan yana

litimandin *l/gh* tökezletmek

litimîn *l/gh* tökezlemek, tökez-

mek

li urzê (yekî) ketin *l/bw* (birini)

terslemek

liv *m* 1. devinim, devim, hareket

liva *m* yapı

livajen *nd/nt* hallaç

livak *rd* devinimli, hareketli

livandin *l/gh* 1. devindirmek 2. depretmek, kımıldatmak, kıpırdatmak

li van nêzan *h* (bu) yakınlarda

livbaz *nd/nt* eylemci

livbazî *m* eylem

livbazîfî *m* eylemcilik

livdar *rd* devimli, devingen, devinimli, hareketli ~ **bûn** hareketlenmek, dinamikleşmek

livek *m* devinim, hareket

li vê derê *h* burada

li vir *h* burda, burada

livîn (I) *bnr* nivîn

livîn (II) *l/gh* 1. devinmek, hareket etmek 2. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırasmak, kımıldamak, kımıldanmak, deprenmek

livînî *m* 1. kıpırtı 2. *fel/rd* devimsel, dinamik

livlivandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpırastırmak

livlivîn *l/gh* kıpırdamak, kıpırasmak

livlivok *rd* kıpırashık

livlivoyî *rd* devingen

livok *antrd* 1. oynak, oynar 2. devingen, devinimli, hareketli
livokî *m* 1. oynaklık 2. devingenlik, devinimlilik, hareketlilik 3. *rd* oynakça 4. devingence
liwan *m* gem
li wê (II) *c* 1. ona 2. şuna, şura * **tu li wê binêre** şuna bak 3. *h* orada, oraya * **tu li wê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun ~ **derê** orada
li wir *c* 1. ora 2. şura * **li wir rûniştibû** şuraya oturmuştu
li wirikê *c* 1. oracık, oracıkta 2. şuracık
li wî *c* 1. ona 2. şuna * **tu li wî binêre** şuna bak
lixab *bnr* lixam
li xaçê dan *l/bw* haçlamak, çar-miha germek
li xaçê xistin *l/bw* haçlamak, çar-miha germek
li xam *m* gem
li xurîni *h* aç açına, aç karnına
li xurû *h* sek, sade
li xwarê *h* aşağıda
li xwe anîn *l/bw* 1. kendine uydurmak 2. kendine yakıştırmak
li xwe bûn *l/bw* 1. kendini düşünmek 2. mideci olmak
li xwe dan *l/bw* 1. dövünmek 2. vurunmak 3. davranmak, yekirmek, yeltenmek
li xwe danîn *l/bw* 1. itiraf etmek, itirafta bulunmak
li xwegir *n* üstenci, müteahhit
li xwegiran *m* üstlenme
li xwegirî *m* üstencilik, müteahhit

li xwe girtin *l/bw* 1. üstlenmek, taahhüt etmek 2. yükümlenmek, üstüne almak
li xwegirtî *rd* 1. taahhütlü, üstlenilmiş olan 2. yükümlü, mükellef
li xwegirtibûn *m* yükümlülük, mükellefiyet
li xwe kirin *l/bw* 1. giymek, giyinmek 2. dökünmek (kendi üstüne dökmek) * **av li xwe kir** su dökündü 3. sürünmek (kendi üzerine sürmek)
li xwekirî *rd* giyinik
li xwe vegerîn *l/bw* 1. özüne dönmek, aslına dönmek 2. kendine gelmek
li xwe xistin *l/bw* dövünmek, vurunmak, kendini dövmek, kendini vurmak
li yaq *rd* yaraşır
li yaqet *m* liyakat
li zeraî ketin *l/bw* zarar çekmek
li zeraî xistin *l/bw* zarara uğratmak
li zewacê *h* evlilik çağında ~ **bûn** evlilik (veya evlenme) çağında olmak
li zorê çûn *l/bw* ağına gitmek, gücüne gitmek, zoruna gitmek
lizum *m* lüzum ~ **kirin** lüzum etmek
liberal *rd* liberal ~ **bûn** liberalleşmek
liberalist *nd/nt* liberalist
liberalizm *m* liberalizm
liberalîtî *m* liberallik
libero *nd* libero

liç *erd/m* bûğet, gölcük, gölet
liçik *m* sümük
lider *nd/nt* lider, önder
liderî *m* liderlik, önderlik
lif *biy/m* tel
lifk *m* burma (ot burması)
lig *m* lig
lik *m* sümük
likît *m* likit
likör *m* likör
likoyî *rd* sümüklü (burnundan
 sürrekli sümük akan)
lilan *m* zılgıt
liman *der/m* liman
limit *m* limit ~ **danîn** limit koy-
 mak
lîmîted *rd* limitet
limon *bot/m* limon
limonata *m* limonata
limonî *rd* limonî
linç *m* linç ~ **kirin** linç etmek
linyît *jeo/m* linyit
lîr *mzk/m* lir
lîra *n* lira
lîrik *wj/rd* lirik
lîrîzm *m* lirizm
lîs *m* tünck
lîsans *m* lisans ~ **girtin** (stendin
 an jî wergirtin) lisans almak ~a
 raser lisansüstü
lîsansdar *rd* lisanslı
lîsansgirtî *rd* lisanslı
lîse *m* lise
lîsevanî *rd* liseli
lîseyî *rd* liseli
lîsîn *l/gh* tünemck, tüncklemek
liste *m* liste ~ya **şifreyan** şifre
 anahtarı

listik *m* oyun
listikbaz *nd/nt* 1. oyuncu 2. oyun-
 baz
listikbazî *m* 1. oyunculuk 2. oyun-
 bazlık
listikvan *nd/nt* oyuncu
listikvanî *m* oyunculuk
listin *l/gh* oynamak
listok *m* oyuncak
listokfiroş *nd/rd* oyuncakçı (satan
 kimse)
listoksaz *nd/rd* oyuncakçı (imal
 eden)
lîteratûr *m* literatür
litir *m* litre
litografî *m* taş baskı, taş basması
litografya *m* taş baskı
lîtvankî *rd/h* Litvanyalılara özgü
 veya yaraşır bir biçimde
lîtvanyayî *nd/rd* Litvanyalı
lîwa *lşk/m* tugay
lîwan *m* 1. salon 2. hol, koridor,
 galeri ~a **bendewariyê** bekle-
 me salonu
lobî (I) *bot/m* fasulye
lobî (II) *m* lobi ~ **kirin** lobi yap-
 mak
loca *m* loca
lod *m* 1. yığın, tınaz (ekin yığını)
 2. yığın, tokureun (ot ve ekin
 yığını) 3. kitle, kütle (nesneler
 için) 4. öbek, küme ~ **bi** ~ yığın
 yığın ~ ~ 1) yığın yığın 2) öbek
 öbek ~a **giya** otluk
lod bûn *l/gh* 1. yığılmak (yığılma
 işine konu olmak) 2. kümelen-
 mek
lodgeh *m* yığınak

lod kirin *l/gh* 1. yığmak 2. kümc-
lemek

lojîstîk *m* lojistik

lojman *m* lojman

lok *zoo/n* lök (erkek deve)

lokal *m* lokal ~a leşkeran orduveî

lokawt *m* lokavt

lokomotîf *m* lokomotif

lokosît *ant/m* akyuvar

loma *d* dolayısıyla, -den dolayı
-den ötürü, bunun için, bu yüz-
den

lomandin *l/gh* yadırgamak

lome *m* 1. kınama 2. ayıplama,
ayıpsama 3. serzeniş, yakınma

lomekar *rd* 1. kınayıcı 2. ayıp-
sayıcı 3. yakınmacı, sitemkâr

lomeker *nd/nt* 1. kınayıcı 2. ayıp-
sayıcı 3. yakınmacı, sitemkâr

lome kirin *l/gh* 1. kınamak 2. ayıp-
lamak 3. serzenişte bulunmak,
serzeniş yapmak

lonca *m* lonca

longplay *m* uzunçalar

lop *m* lokma

loq (I) *m* 1. tırıs (atın kısa adımlar-
larla hızlı yürüyüşü) 2. kırıtmı,
kırıtmı, kıvırtma (kış sallama)

loq (II) *m* 1. lokma, sokum, su-
num, banak 2. dürüm, dürmaç
(yufka ekmeği için)

loqandin *l/gh* kıvırtmak

loqente *m* lokanta

loqentevan *nd/nt* lokantacı

loqle *ant/n* bağırsak

loqme *m* lokma, sunum

loqum *n* lokum

lor *m* lor (peyniri)

loranî *m* Kürtçenin bir lehçesi

lord *n* lort

lorik *m* lor (peyniri)

lorî, lorîk *m* 1. ağıt 2. ninni

losemî *bj/m* lösemi, kan kanseri

lostik *m* 1. balçık 2. *rd* vıcık

lostikî *m* vıcıklık ~ **bûn** vıcıklaş-
mak ~ **kirin** vıcıklaştırmak, vı-
cıklamak

loş *n* lavaş (ekmeği)

lot *m* zıplama * **da lotan** zıpladı

lotandin *l/gh* zıplatmak

lotik *m* 1. hoplama 2. zıplama ~
avêtin takla atmak, çok sevin-
mek

lotikandin *l/gh* 1. zıplatmak 2.
sektirmek

lotik dan *l/gh* 1. hoplamak 2. zıp-
lamak, çıvmak 3. sekmek 4. te-
pinmek, tepişmek (öfke ve
sevincini vuracak davranışlarda
bulunmak) 5. göbcek atmak (çok
sevinmek)

lotke *der/m* kayak, sandal

lowik *bot/m* fasulye

lox *n* loğ, yuvak~ **kirin** loğlamak,
yuvgulamak

lubelub *m* yakarı, yakarış ~ **kirin**
yakarmak

lubnanî *nd/rd* Lübnanlı

lutif *m* lütuf

lûbandin *l/gh* 1. mırıldamak, te-
rennüm etmek 2. ağıt yakmak
(veya tutturmak)

lûbîn *l/ngh* mırıldanmak, uğunmak
lûçikandin *l/gh* 1. kıvırtmak, kırı-
tmak 2. sallamak, sallanmak

lûçikîn *l/gh* kıntmak, kıvırmak

lûf *m* lif kese (yıkınmak için)

lûfer *zoo/m* lûfer

lûfik *n* lif, kese ~ **kirin** keselemek, liflemek

lûks *nd/rd* lüks

lûl (I) *n* pipi

lûl (II) *m* 1. sedef 2. *rd* sedef (sedekten yapılma şey)

lûl (III) *m* aşı (bitki aşılama) ~ **bûn** aşılınmak, aşı olmak ~ **kirin** aşılama, aşı yapmak ~ **a movikan** göz aşısı

lûlaq *ant/m* incik, incik kemiği

lûle *m* 1. lüle, boru * **boriya avê** su borusu 2. namlu * **lûleya tivingê** tüfek namlususu 3. tüp (ucu kapalı cam boru) 4. *ant* kaval kemiği ~ **ya ezmûnê** deney tüpü

lûleq *m* boru ~ **a stûr** kaval kemiği ~ **a zirav** baldır kemiği

lûlik (I) *m* 1. dürüm, dürme (silindir biçiminde kıvrılma) 2. fitil (yara için)

lûlik (II) *m* 1. lüle 2. oluk 3. tüp (cam tüp için) ~ **a ezmûnê kîm** deney tüpü

lûlik (III) *m* ad çekme, kur'a ~ **kişandin** ad (veya kur'a) çekmek

lûnapark *m* lunapark

lûr (I) *m* 1. fiske, kabartı (ten ve vücut için) 2. alerji (yencil-diğinde dokunan şey) ~ **der-xistin** alerji olmak 3. fitil (dokunuşunda yolları olan kumaş)

lûr dan *l/gh* kabarmak (ten ve vücut için)

lûrdayî *rd* kabarık (ten ve vücutta oluşan kabarık için)

lûs *m* tünec ~ **kirin** tünemek

lûsikandin *l/gh* kıvırtmak

lûtke *erd/m* 1. doruk, zirve 2. *mec* zirve (en üst aşama)

lûxat *m* lûgat, sözlük

M

m, M *m* Kürt alfabesinin on altıncı harfi

ma (I) *nd* 1. mı/mi, mu/mü (soru vurgusu) 2. *g da/de * ma wî xwest ku min neda* istedi de vermedim 3. sanki ~ *derew e* (an jî vir e)? yalan mı? ~ *ne eyb e?* lafı mı olur? ~ *ne wisan (welê yan jî wilo ye) e?* öyle değil mi? ~ *tiştê wisan dibe?* lafı mı olur? ~ *xema wî/wê ye?* vazifesi mi?

ma (II) *h* kala * *ji êvarê re du saet ma, were* akşama iki saat kala gel

mabed *ol/m* mabet, tapınak

macarî *m* Macarca

macarkî *m* 1. Macarca 2. *rd/h* Macarlara özgü veya yaraşır bir biçimde

macera *m* macera, serüven

maceraperest *rd/nt* maceracı, maceraperest, serüvenci

macûn *m* macun ~ **kirin** macunlamak ~ **a diranan** diş macunu

maç (I) *m* öpücük, buse ~ **kirin** öpmek

maç (III) *m* maç ~ **kirin** (an jî çêkirin) maç etmek (veya yapmak) ~ **qazanc kirin** maç kazanmak ~ **a deplasmanê** deplasman maçı ~ **a rovanşê** rövanş maçı

maça *m* maça (oyun kâğıtlarında)

maçîk *m* öpücük, buse

madak *m* 1. dişî manda 2. maral (dişî geyik)

madalya *m* madalya ~ **stendin** (an jî girtin) madalya almak

madalyon *m* madalyon

madam *m* madam

made *m* madde ~ **ya adanê** besin maddesi ~ **ya demkî** (yan jî demborî) geçici madde ~ **ya pakkirinê** (yan jî paqijkirinê) temizlik maddesi ~ **ya xam** ham madde ~ **ya xurekê** besin maddesi ~ **yên kêfder** keyif verici maddeler, uyuşturucu maddeler ~ **yên narkotîkê** uyuşturucu maddeler

madem *g* madem ~ **ku** mademki

maden *jeo/m* 1. maden 2. kim maden, metal 3. *mec* maden (çok değerli şeyleri kapsayan kaynak)

madenger *nd/nt* madenci

madenkar *nd/nt* madenci

madenî *rd* madenî

mader *m* ana, anne

maderşahî *sos/m* anaerkil, mat-riarkal

madeyî *rd* maddesel ~ **bûn** mad-deleşmek

madi *rd* 1. maddesel, özdeksel 2. maddi * **berjewendiya madi** maddi çıkar

maf *n* hak ~ **xwarin** hak yemek ~**ê daneriyê** (yan **jî telifê**) telif hakkı ~**ê dengnekirinê** (yan **jî bersivnedanê**) **hiq** susma hakkı ~**ê diyarkirina çarenûsa** xwe kendi kaderini tayin etme hakkı ~**ê penahê** **hiq** sığınma hakkı ~**ê serlêdanê** başvuru hakkı ~**ê serlêdana dadgehê** yargı yolu ~**ên mirovan** insan hakları

mafdar *rd* haklı

mafdarî *m* haklılık

mafir *g* madem ~ **ku** mademki

mafnaş *nd/nt* 1. hukukçu 2. hukuk bilimci

mafnaşî *m* 1. hukukçuluk 2. hukuk bilimi

mafparêz savunucusu, insan hakları savunucusu *nd/nt*

mafparêzî savunuculuğu, insan hakları savunuculuğu *nd/nt*

mafzan *nd/nt* 1. hukukçu 2. hukuk bilimci

magazîn *m* magazin

magazîner *nd/nt* magazinci

magz (*ant/biy*) *m* yumurtalık

mahir *rd* mahir, becerikli ~ **bûn** mahirleşmek, uzmanlaşmak

mahne *m* bahane, mahna, mazercet

mahnedar *rd* bahaneli

mahzene *m* cendere

mak *m* 1. ana 2. *rd* anaç 3. *zoo* ana arı, arı beyi 4. ebc (çocuk oyunlarında) 5. doğuş, fitrat * **jî maka** xwe de zeif e doğuştan zayıf

make *m* 1. ana 2. *rd* anaç 3. *zoo* ana arı, arı beyi

makebajar *n* anakent

makeqanûn *m* anayasa

makeqanûnî *rd* anayasal

makerê *m* anayol

maket *m* maket

makezagon *m* anayasa

makeziman *n* anadil

makêş *m* 1. süzgeç 2. filtre, süzek

makîne *m* makine ~**ya cilşûştinê** (cilşoyê yan **jî kincşûştinê**) ça-

maşır makinesi ~**ya çinîne**

biçerdöver ~**ya dirûtinê** dikiş

makinesi ~**ya firaqşûştinê** bu-

laşık makinesi ~**ya fotokopiyê**

fotokopi makinesi ~**ya hesaban**

hesap makinesi ~**ya porzi-**

wakirinê saç kurutma makinesi

~**ya teksîrê** teksir makinesi ~**ya**

traşê (yan **jî kurkirinê**) tıraş

makinesi ~**ya wênayan** (an **jî**

fotografan) fotoğraf makinesi

makyaj *m* makyaj ~ **kirin** makyaj yapmak

makyajker *nd/nt* makyajcı

mal (I) *m* 1. ev 2. aile, sülale, soy, nesil * **ez ji vê malê** me ben bu

ailedenim 3. hane, ev * **gundekî**

bîst mal yermi haneli bir köy ~**a**

(**yekî**) **ava bûn** (birine) teşek-

kür etmek ~**a bavî** babaevi ~**a**

(**yekî**) **xera** (yan **jî kambax**)

kirin ocağına incir dikmek

mal (II) *n* 1. mal 2. varlık, servet

~ **û halê** (**yekî**) birinin) varı

yoğu ~ **û menalê** (**yekî**) birinin)

varı yoğu ~ **û milk** mal mülk ~ **ê derve** ithal malı ~ **ê diziye** çalıntı mal ~ **ê firotanê** satılık mal ~ **ê ji destan** elden düşme ~ **ê kelepîr** elden düşme ~ **ê şêlanê** soyuntu mal ~ **ê xizmetbûyî** elden düşme ~ **ê zêde** artık mal ~ **ên bazirganî** meta, ticaret malı
mal (III) n 1. mal, davar 2. *mec* mal (hafifseme duygusu ile insanlar için söylenilir) ~ **û malat** mal davar
malandin l/gh 1. süpürmek 2. silmek 3. sıvamak
malarya bj/m malarya
malaştek m silecek
malaştin l/gh 1. süpürmek 2. silmek
malava nd 1. teşekkür, teşekkürler 2. *b* evi yıkılmayacağı 3. *b* yahu
malavayî m teşekkür ~ **dan** teşekkür etmek
Mala Xwedê nd Kâbe
malbat m 1. aile 2. aile, familya, sülale ~ **a xuyanî** köklü aile ~ **a ziman** dil ailesi
malbatî rd ailesel, ailevî
malbêçî ant/m oğulduruk, döl yatağı
maldar rd 1. varlıklı, variyetli 2. mal mülkü olan, mal mülk sahibi ~ **bûn** mallanmak
maldarî m varıklılık, servet
male m mala ~ **kirin** malamak
malesexl ant/m döl yatağı, oğulduruk (dişi hayvanlar için)
malêşkar nd/nt silici

malêz m 1. bulamaç 2. salyamsı sıvı 3. *rd* cıvık
malêzokî rd 1. salyamsı 2. cıvıkça
malfişek m fişeklik
malgerok rd/m sürtük
malgerokî m sürtüklük
malhazirî m 1. evde hazır olarak bulunan yiyecek 2. kahvaltılık türü yiyecek
malhebîn (I) nd/nt evcimen
malhebîn (II) nd/nt 1. mal canlısı 2. maddeci (para, mal vb. ne çok önem veren)
malhebûnî m mal varlığı
malik (I) zoo/m 1. sivrikuyruk 2. solucan
malik (II) bot 1. kapsül 2. badiç
malik (III) m 1. ev, evcik 2. aile 3. göz, hane, bölüm 4. *wj/n* beyit ~ **tijekirî** evinli (buğday vb. için) ~ **ava** 1) evi yıkılmayacağı 2) teşekkür ~ **lê xera kirin** (birini) mahvetmek, perişan etmek ~ **û halik** varı yoğu ~ **a dehan** onlar hanesi
malikî nd/rd Maliki (Maliki mezhebi ve bu mezhepten olan kimse)
malinc m mala ~ **kirin** malalamak
maliye m maliye
maliyet m maliyet
maliyevan nd/nt maliyecî
malî (I) nd 1. aile, ev halkı, aile halkı 2. *m* aile (kocaya göre eşi)
malî (II) rd 1. malî (mal ve para ile ilgili) 2. malî (maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili)

malîkxane *m* malikâne

malkambax *rd* 1. virane 2. yıkıcı

malkambaxî *m* 1. viranlık 2. yıkıcılık

malmezin *rd* 1. asilzade, hanedan 2. ileri gelen aile

malmîrat *rd* 1. ocağı körelmiş kişi veya aile 2. *b* be yahu ~ **kirin** ocağını söndürmek

malname *bz/m* fatura

malnişîn *rd* emekli ~ **bûn** emekli olmak

malnişînî *m* emeklilik

malnivînk *m* yatakhane, yüklük

malofî *rd* 1. evcil 2. evcimen ~ **bûn** evcilleşmek ~ **kirin** evcil-
leştirmek

malok *m* evcik

malper *m* site, web sayfası

malpersaz *nd/nt* web sayfası
tasarımcısı

malşewitî *rd* 1. evi yanmış kimse 2. *mec* zavallı, perişan

malûlk *zoo/n* solucan

malwêran *rd* 1. evi virane olmuş olan 2. perişan ~ **bûn** perişan olmak ~ **kirin** perişan etmek

malxerab *rd* 1. evi yıkılmış, yıkıma uğramış kimse 2. afet (kadın) 3. *m* beşibirlik (ziyinet eşyası) 4. *b* be yahu, evi yıkılası ~ **bûn** yıkıma uğramak, perişan olmak ~ **kirin** yıkıma uğratmak, perişan etmek

malxwe *nd/nt* 1. aile reisi 2. *n* koca ~**yê malê** aile reisi

malzarok *ant/m* döl yatağı, oğul-
duruk, rahim

malzeme *m* malzeme, gereç

mam *n* amca

mama *m* mama

mambiz *zoo/m* geyik

mamik *m* 1. bilmece 2. *mec* bil-
mece, muamma

mamiz *zoo/m* ceylan, karaca, ahu

mamoste *nd/nt* 1. öğretmen (hoca)

2. üstat (senli benli konu-
malarda erkekler arasında ses-
lenme sözü olarak kullanılır) ~**yê**
cografyayê coğrafya öğretmeni,
coğrafyacı ~**yê dîrokê** tarih
öğretmeni, tarihçi ~**yê fenê** fen
öğretmeni, fenci ~**yê fizikê** *nd/nt*
fizikçi ~**yê wenesaziyê** *nd/nt*
resimci, resim öğretmeni

mamostetî *m* öğretmenlik, hocalık

mamosteyî *m* öğretmenlik

man *m* kalma, kalış

man *l/gh* kalmak * **mayê ku tu**
bixwazî yok yok (ne istersen
var) * **bimîne** (*an jî bimînin*) **dî**
xweşiyê de hoşça kal (ya da
hoşça kalın)

manaw *nd/nt* manav

manda *hiq/m* manda

mandal *m* mandal (elbise man-
dalı) ~ **pê** ve **danîn** mandalla-
mak

mandalîna *bot/m* mandalina

mandele *m* inkâr, yadsıma ~ **kirin**
inkâr etmek, yadsımak

mandeleker *rd* inkârcı

mandî *rd* yorgun, bitkin ~ **bûn**
yorulmak ~ **nebî!** kolay gelsin!
(veya gelsin!)

mane *bnr* mehnə

manend *rd* 1. benzer, eş, ehsal 2. gibi ~ **û** **hempayê** (**wî**) **tune** misli menendi yok

manendî *m* 1. benzerlik 2. *d* 1. gibi, -e benzer, immişçesine, benzer biçimde 3. gibisi, benzeri * **kesê** **manendî** **Ronî** **nîn** e Roni gibisi yok

manewiyat *m* maneviyat

manewî *rd* manevî

manewra *m* manevra ~ **kirin** manevra yapmak

manga (I) *zoo/m* inek

manga (II) *lşk/m* manga

manger *m* 1. tırmık 2. diskaro, külvatör

manî (I) *m* mani (heceli, kafiyeli halk şiiri)

manî (II) *m* mâni, engel, güçlük

manîfatura *m* manifatura

manîfesto *der/m* 1. manifesto 2. manifesto, bildiri

manîkur *m* manikür

manken *nd/nt* manken

mankenî, **mankentî** *m* mankenlik

manqel *m* mangal

manşet *m* manşet

mantiq *m* mantık

mantiqî *rd* 1. mantikî, mantıksal

mantî *m* manti

manto *n* manto

manyay *rd/nt* manyak

maqûl (I) *rd/dîr* soylu, asilzade

maqûl (II) *rd* 1. makul (akla uygun, akla yatkın) 2. makul (akıllıca iş gören, mantıklı) ~ **bûn** makul olmak

maqûlî, **maqûltî** *m* soyluluk, asalet

mar *zoo/n* yılan * **mirov** **bi** **gotina** **xweş** **ji** **qulê** **dikişîne** **marê** **reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **ê** **avî** su yılanı ~ **ê** **mertal** kobra ~ **ê** **reş** karayılan

marastin *l/gh* 1. sömürmek, emmek 2. sömürmek (başkalarının emeğine ve yaratıkları değerlere el koymak)

marez *m* 1. sergi, sergileme 2. panayır ~ **kirin** sergilemek

margarîn *m* margarin

margir *zoo/nd* yılançıl

margîse *zoo/m* bukaşemun, kaya keleri

margîsk *zoo/n* engerek

marîpişt *ant/m* omurga, bel kemiği

marj *bz/m* marj

marjînal *rd* marjinal ~ **bûn** marjinalleşmek ~ **kirin** marjinalleştirmek

mark *n* mark

marka *m* marka **kirin** ~ markalamak

market *m* market

marketvan *nd/nt* marketçi

marksîst *rd/nt* Marksist

marksîzm *m* Marksizm

marley *m* marley

marmarok *zoo/m* kertenkele, keler

marmasî *zoo/n* yılan balığı

marmelad *m* marmelat

marok *bj/m* dolama, kurlağan, yılançık

maroje *bot/m* kuşkonmaz

marpêç *m* marpuç

Mars *ast/m* Mars

mars *m* mars (tavla oyununda) ~
kirin mars etmek

marş (I) *mzk/m* 1. marş (müzik parçası) 2. *b* marş (askerlikte yürü komutu) ~ ~! marş marş ~
neteweyî (yan **jî milî**) milli marş

marş (II) marş, araba marşı

marxur *zoo/nd* yılançıl

masaj *m* masaj ~ **kirin** masaj yapmak

masajker *nd/nt* masajcı

masdar *n* mastar (bir sıvacı aleti)

mase *m* masa ~**ya kewîkirinê** (yan **jî ûtiyê**) ütü masası ~**ya mitewzeyê** (yan **jî xemilandinê**) tuvalet masası ~**ya nivîsînê** yazı masası

masî *zoo/nt* balık ~ **girtin** balık tutmak

masîdar *nd/nt* 1. balıkçı 2. *rd* balıklı

masîgir *nd/n* balıkçı

masîgirî *m* balıkçılık

masîlok *zoo/m* 1. fok balığı 2. küçük balık, balıkçık

masîpank *zoo/n* sazan

masîperk *zoo/n* kefal

masîstêrk *zoo/m* denizyıldızı

masîvan *nd/n* balıkçı

masîvanî *m* balıkçılık

masîxatûnk *zoo/m* som (balığı)

mask *n* mask, yüz kalıbı

maske *m* maske ~ **kirin** maskelemek

maskot *nd/nt* maskot

mason *rd* mason

masonî *m* masonluk

mast *n* yoğurt ~ **meyandin** yoğurt çalmak ~**ê kîs** (an **jî palandî**) süzme yoğurt

master *m* master, yüksek lisans

mastfiroş *nd/nt* yoğurtçu (satan kimse)

mastkîs *nd* süzme yoğurt

masturbasyon *m* masturbasyon

masûl *m* fitil ~ **dan** fitillenmek, kabarmak

masûle *m* makara

masûlke *ant/m* adale, kas

masûlkedar *rd* adaleli, kaslı

masûr (I) *m* kabartı (vücut için) ~
dan kabarmak

masûr (II) *m* mekik (dokuma tezgâhlarında)

maş *bot/m* maş, bürölce

maşandin *l/gh* 1. aşındırmak 2. yıpratmak

maşe (I) *m* kontak

maşe (II) *m* 1. maşa 2. kısıkaç (demirci kısıkaçı)

maşelah *b* maşallah

maşelan *m* meltem

maşik *m* maşa

maşîn *l/gh* 1. aşınmak 2. yıpranmak (makine ve metal şeyler için)

maşot *zoo/n* kırkayak

mat (I) *rd* mat, donuk (renk için) ~
bûn matlaşmak ~ **kirin** matlaştırmak

mat (II) *nd* 1. baka kalma, donup kalma, şaşma 2. durgun 3. mat (satranç oyununda) ~ **bûn** 1) donakalmak, donup kalmak, donmak 2) mat olmak 3) durgunlaşmak ~ **hiştin** hayrete düşürmek ~ **kirin** 1) hayrete düşürmek, donup kalmasını sağlamak 2) mat etmek ~ **û** kiş şah mat

matador *n* matador

matem *m* matem, yas

matematîk *m* matematik

matematîknas *nd/nt* matematikçi

matematîkzan *nd/nt* matematikçi

materyal *fel/m* materyal, özdek

materyalist *fel/rd* materyalist, maddeci

materyalizm *fel/m* materyalizm, maddecilik ~a **dîrokî** (mêjûyi yan jî **tarîxî**) tarihsel materyalizm

matine *m* matine ~ya gel (an jî **xelkê**) *sn* halk matinesi

mawe *m* süre, müddet, vade ~ **danîn** süre tanımak ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~e (tişteki) **hatin** vadesi gelmek (veya yetmek)

maya *m* maya, tıynet

mayasil *bj/m* mayasıl

maye *rd* 1. kalık 2. *m* kalan, bakiye

mayin *m* mayın ~ **binax kirin** mayınlamak ~ **çandin** mayın döşmek ~ **kirin** mayınlamak

mayinker *nd/nt* mayıncı

mayî *rd* 1. kalan, artık, bakiye 2. kalan (arta kalan)

mayîn *m* kalım, kalış ~ **ew** ~ **e** kalış o kalış

mayînde *rd* kalıcı ~ **bûn** kalıcılaştırmak, süreklileşmek ~ **kirin** kalıcılaştırmak, temelleştirmek

mayîndetî *m* kalıcılık

mayîne *mat/m* kalan

mayo *n* mayo

mazad *m* mezar, açık artırma

mazeret *n* mazeret ~ **dîtin** mazeret bulmak

mazî *bot/m* 1. mazî 2. meşe

mazîpişt *ant/m* omurga

mazîzerk *zoo/m* keler

mazmazk *ant/m* omurga, bel kemiği

mazot *m* mazot

mazûvan *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)

mazûvanî *m* ev sahipliği

me (I) *m* me (kuzu mecmesi)

me (III) *c* biz (bükünlü halde) ~ **got henek menek** şaka maka derken ~ **negot here bikuje** vur dedimse (veya dedikse) öldür demedim (veya demedik) ya

meaş *n* maaş ~ **dan** maaş vermek, aylık vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) maaş almak, aylık almak ~ **ekî têr baş** doğun maaş

meaşgir *rd* aylıklı

meaşxwer *nd/nt* aylıklı, aylık sahibi

mebest *m* 1. amaç, maksat, crek 2. gaye **kirin** ~ amaçlamak ~**ek li ber (yekî) bûn** maksat gütmek
mebestdar *rd* 1. amaçlı, maksatlı, crekli 2. gayeli
meblax *m* meblağ, tutar
mecal *m* 1. mecal (derman, takat, güç, dinçlik) 2. *mec* fırsat
mecaz *m* mecaz
mecazî *rd* mecazî
mecbûr *rd* mecbur ~ **bûn** mecbur olmak ~ **kirin** mecbur etmek ~ **man** mecbur kalmak
mecbûrî *rd* 1. mecburî, zorunlu 2. zarurî, zorunlu 3. *m* zorlama ~ **kirin** zorunlu kılmak ~ **man** zorunlu kalmak
mecbûrîti *m* zorunluk, zorunluluk
meclîs *m* meclis, parlamento ~ **a newengeran** millet meclisi ~ **en qanûnçekirine** yasama meclisleri
mecnûn *rd* mecnun ~ **bûn** mecnun olmak
mecra *m* meccra, akak
meçhûl *rd* meçhul, bilinmez
med cezîr *erd/m* gelgit
meded *m* medet, yardım
medeniyet *m* medeniyet, uygarlık
medenî *rd* medeni, uygar ~ **bûn** medenileşmek, uygarlaşmak
medor *m* mengenc, pres
medreb *m* çeltik tarlası
medrese *m* medrese
medya *m* medya, basın
medyûm *nd/nt* medyum
mefa *m* fayda, yarar, istifade

mefer *m* umut, ümit
meşhûm *m* meşhum, kavram
megafon *m* megafon
meger *g* meğır ~ **ku** meğırsı, meğır ki
meh *m* ay (yılın on iki ayı için) ~ **a bē** (yan jî were) gelecek ay ~ **a çûyî** (yan jî borî) geçen ay
mehandin (I) *l/gh* 1. aşındırmak 2. yıpratmak 3. mahvetmek
mehandin (II) *l/gh* hazmetmek, sindirmek
mehane *rd* 1. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) 2. *m* aylık (maaş)
mehanî *rd* 1. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) 2. *m* aylık (maaş)
mehd *bnr* mehde
mehde *ant/n* 1. mide 2. *mec* iştah 3. surat, beniz, yüz ifadesi 4. moral ~ **û mirûzē (yekî) kirin** hev moralini bozmak ~ **û mirûzē (yekî) xera bûn** morali bozulmak ~ **lê vebûn** iştah açılmak ~ **yē (yekî) çûn (tişteki)** iştah çıkmak ~ **yē (yekî) girtin** iştah kapamak (veya kesmek) ~ **yē (yekî) neçûn (tişteki)** midesi almamak ~ **yē xwe kirin** surat etmek, somurtmak, sorutmak ~ **yē xwe ne xweş kirin** surat asmak ~ **yē xwe tehl û tirş kirin** suratını çkşitmek
mehde kirin *l/gh* surat asmak, somurtmak, bozuk çalmak

mehdekîrî *rd* 1. asık suratlı, suratı asık, somurtkan, çatık, yüzü asık 2. morali bozuk

mehdekîrî *m* 1. asık suratlılık, somurtkanlık 2. moral bozukluğu

mehder *nd/nt* şefaatçi

mehderî *m* şefaat ~ **kirin** şefaat etmek

mehdîrîş *rd* asık suratlı, ekşi yüz (veya surat) ~ **bûn** suratı ekşimek, surat asmak

mehele *m* mahalle

mehelî *rd* mahalli, yerel ~ **bûn** mahallileşmek, yerelleşmek

meheng *m* mihenk

mehf *m* mahıv ~ **bûn** 1) mahvolmak 2) mahvolmak, heba olmak ~ **kirin** 1) mahvetmek 2) mahvetmek, heba etmek

mehfeza *m* mahfaza

mehfker *rd* mahvedici

mehfûr *m* halı

mehhingivîn *m* balayı

mehikandin *l/gh* 1. ezmek 2. hazmetmek, sindirmek 3. aşındırmak

mehikîn *l/gh* 1. ezilmek 2. hazmedilmek, sindirilmek 3. aşınmak

mehitandin *l/gh* 1. ezmek 2. aşındırmak 3. yıpratmak

mehitîn *l/gh* 1. ezilmek 2. aşınmak 3. yıpranmak (makine ve metal şeyler için)

mehitîner *rd* ezici (ezme işini yapan)

mehîl *m* mehîl, öncel, ek süre ~ **dan** mehîl vermek

mehîn (I) *zoo/m* kısarak ~ **fal xwarin** kısarak çiftleşmek

mehîn (II) *l/gh* 1. aşınmak 2. yıpranmak, yenmek (aşınmak)

mehîn (III) *l/gh* 1. hazmedilmek, sindirilmek 2. erimek

mehkeme *m* mahkeme ~ **kirin** yargılamak ~ **ya cezayê** ceza mahkemesi

mehkûm *rd/nd* 1. mahkûm, hükümlü 2. *mec* mahkûm (zorunda olan, *mecbur*) ~ **bûn** mahkûm olmak ~ **kirin** mahkûm etmek

mehkûmî *m* mahkûmiyet

mehlûq *rd* mahlûk

mehlûqat *nd* mahlûkat

mehmîz *m* aylık ücret

mehmîzî *m* aylık ücret, maaş ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** maaş almak

mehname *m* aylık yayın

mehne *m* 1. mana 2. bahane ~ **kirin** bahane etmek

mehnedar *rd* anlamlı, manalı ~ **kirin** anlamlandırmak

mehnî *m* bahane ~ **kirin** bahane aramak ~ **lê girtin** (birine) bahane aramak

mehr *m* nikâh ~ **birîn** nikâh kıymak ~ **bûn** nikâhlanmak ~ **kirin** nikâhlamak ~ **a bi lezgînî** yıldırım nikâhı ~ **a fermî** (yan jî **resmî**) resmi nikâh

mehrem *rd* mahrem (nikâh düşmeycn)

mehrkirî *rd* nikâhlı, nikâhı kıyılmış olan

mehrûm *rd* mahrum, yoksun ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **hiştin** yoksun bırakmak ~ **kirin** mahrum etmek, yoksun etmek (veya kılmak) ~ **man** yoksun kalmak

mehrûmiyet *m* mahrumiyet, yoksunluk

mehrûmî *m* mahrumiyet, yoksunluk

mehsere *m* 1. bağ bozumu 2. bağ evi

mehşer *ol/m* mahşer

mehtel *rd* şaşkın ~ **bûn** şaşkınlasmak

mehter (I) *nd* mehter

mehter (II) *n* seyis, at uşağı

mehû *m* 1. aşınma 2. mahvolma ~ **bûn** 1) aşınmak 2) mahvolmak ~ **kirin** 1) aşındırmak 2) mahvetmek

mehûkirox *rd* 1. aşındırıcı 2. mahvedici

mehzûr *m* mahzur, sakınca ~ **nedîtin** sakınca görmemek

mekan *n* mekân

mekanîk *m* mekanik

mekanîzma *m* mekanizma

mekrûh *rd* mekruh, iğrenç

meksîkayî *nd/rd* Meksikalı

mekteb *m* mektep, okul

mektûb *m* mektup

mekûk *m* mekik

mela *ol/n* molla

melankolî *psi/m* melankoli

melankolîk *psi/rd* melankolik, kara sevdalı

melaq *rd* dalkavuk, yalaka, yaltak, yaltakçı

melaqî *m* dalkavukluk, yalakalık, yaltakçılık, yaltaklık ~ **bûn** yalaka olmak

melbend *m* 1. merkez 2. ocak (kurum) 3. nahiye 4. taşra

melbendî *rd* 1. merkezî 2. *nd/rd* taşralı

mele *n* 1. molla 2. imam, hoca (Müslümanlıkta din görevlisi)

melek *ol/nd* melek

meleme *m* menemen (aş)

meleqandin *l/gh* vıcık vıcık etmek

meleq *rd* cıvık (kimse)

meleqî *m* 1. cıvıklık 2. *rd* vıcık vıcık

meleqîn *l/ngħ* vıcık vıcık olmak

meles *m* 1. tülbcnt (kadın başörtüsü) 2. ince, şeffaf pamuklu dokuma

meletî *m* mollarlık, imamlık, hocalık

melevan *nd/nt* yüzücü

melevanî *m* yüzme (suda yüzme için) ~ **kirin** yüzmek

melevanîti *m* yüzücülük

melez *nd/nt* melez, kırma

melezî *m* melezlik ~ **bûn** melezleşmek ~ **kirin** melezleştirmek

melêv *m* yaba

melhem *m* merhem, krem ~ **kirin** merhemlemek, kremlemek

melheze *m* 1. mülâhaza 2. düşünme

meliqandin *l/gh* 1. yaltaklamak 2. cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak, vıcık vıcık etmek
melîqîn *l/ngħ* 1. yaltaklanmak 2. cıvıklaşmak, vıcıklaşmak, vıcık vıcık olmak
melîqok *rd* 1. yaltak 2. cıvık, vıcık
melîqokî *rd* 1. yaltakça 2. cıvıkça, vıcıkça
melisandin *l/gh* sindirmek, pusmasına neden olmak
melisankî *rd* 1. pısırik, pısırikça, sinik, sinikçe 2. *h* süklüm pük-lüm ~ **bûn** 1) sinikleşmek 2) süzûlmek (çok zayıflamak)
melisîn *l/ngħ* 1. pusmak, sinmek 2. suspus olmak 3. büzülmek, kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak)
melisonek *rd* pısırik
melisonekî *rd* pısırikça
melizîn *l/ngħ* 1. çok olgunlaşmak (meyve için) 2. turşulaşmak (iyice ezilmek)
melîzok *rd* 1. yivışık 2. yapışıcı
melîzokî *rd* 1. yivışıkça 2. yivış yivış 3. yapış yapış
Melkemot *ol/n* Azrail
melkes *m* süpürge ~ **kirin** süpürmek
melodî *mzk/m* melodi, ezgi
melû *m* 1. yığın 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) 3. öbek 4. demet (bağlanmamış ekin destesi) ~ **bi** ~ demet demet ~ **bûn** kümelenmek ~ **kirin** kümelemek ~ ~ öbek öbek

melûl *rd* 1. melûl, üzgün 2. melûl, süzgün, dalgın bakış 3. ölgün, sönük (ışık için) 4. zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az olan) * **roniyeke melûl** zayıf bir ışık ~ ~ melûl melûl
melûl bûn *l/ngħ* 1. melûlleşmek 2. süzgünleşmek, mahmurlaşmak 3. sönükleşmek, fersizleşmek 4. süzûlmek (çok zayıflamak)
melûlbûyî *rd* süzük (göz için)
melûlî *m* 1. melûllük, üzgünlük 2. süzgünlük, mahmurluk 3. ölgünlük, sönüklük
melûloki *rd* 1. üzgünce 2. süzük, süzükçe 3. zayıfça (ışık için)
melûm *rd* malum, belli ~î **we be** malum ya
melûmat *m* malumat, bilgi
melûn *ol/rd* melun, lânetli
memik *ant/n* 1. meme 2. emzik, sormuk
memleket *n* memleket, yurt
memnûn *rd* memnun ~ **bûn** memnun olmak ~ **kirin** memnun etmek
memnûnî *m* memnunluk
memûr *nd/nt* memur ~ê **dewletê** devlet memuru ~ê **gumrikê** gümrük memuru
memûrî *m* memurluk
menajer *nd/nt* menajer
menajerî *m* menajerlik
mencel *m* kazan
mencenîq *m* mancınık
mend *rd* durgun
mendî *m* durgunluk ~ **bûn** durgunlaşmak

mendil *m* mendil
menenjit *bj/m* menenjit
menewiş *m* meneviş ~ **bûn** menevişlenmek
menfaet *m* menfaat, çıkar
menfaetperest *nd/nt* menfaatçi, çıkarıcı
mengene *m* mengene, pres ~ **kirin** preslemek
meni *m* ideal, ülkü **kirin** ~ idealleştirmek, ülküleştirmek
meniwer *rd* idealist, ülkücü
meniwerî *m* idealizm, ülkücülük
menopoz *m* menopoz, yaş dönümü
menqûl *hiq/rd* menkul
mensûb *nd/rd* mensup ~ **bûn** mensup olmak
menteşe *m* menteşe
menû *m* menü
menzel *m* oda
menzil *m* menzil, crim
meqale *m* makale
meqam *n* 1. makam 2. *mzk* makam (müzik makamı)
meqare *m* makara
meqarne *m* makarna
meqber *m* makber
meqbûl *rd* makbul ~ **bûn** makbul olmak
meqbûz *m* makbuz, alındı
meqes *m* 1. makas 2. makas (araba makası için) ~ **kirin** makaslamak
meqesdar *nd/nt* makasçı, makas-tar
meqletiz *m* mıknaş, demirkapan
meqyaj *bnr* makyaj

mer *m* (*r* kalın okunur) bel ~ **kirin** bellemek
meraq *m* merak ~ **kirin** merak etmek ~ **xwarin** meraklanmak, tasalanmak
meraqdar *rd* meraklı ~ **bûn** meraklanmak ~ **kirin** meraklandırmak
meraqker *nd/nt* 1. merak edici 2. meraklı, araştırmacı
merasim *m* merasim, tören ~ **a alayê** bayrak töreni ~ **a bihurinê** resmigeçit ~ **a pêşwazî-kirinê** selamlık
merc *n* koşul, şart ~ **a pêşin** ön koşul
mercek *m* merceç, büyüteç ~ **a çav ant** göz merceği
merci *m* merci, başvuru yeri
merd *rd* 1. mert, yiğit 2. cömert
merdane *m* merdane (araç için)
merdî *m* 1. mertlik, yiğitlik, erlik 2. cömertlik
merdîwan *m* merdiven
merék *m* samanlık
merengoz *n* marangoz
merengozî *m* marangozluk
merişal *lşk/n* marşal
mereton *sp/m* maraton
meréz *m* maraz
merézdar *rd* marazlı
merêba *nd/nt* ortakçı, yarıcı
merêbayî *m* ortakçılık, yarıcılık
merg *n* 1. ölüm 2. can, ruh
merge *m* salça
merhale *m* merhale, aşama, evre
merheba *b* merhaba

merhebatî *m* merhaba, merhabalık
 ~ **dan hev** merhabalaşmak
merhamet *m* merhamet, acıma ~
kirin merhamet etmek, acımak
 ~ **xwestin** istirham etmek
merhûm *rd* merhum
merisandin *l/gh* 1. ovalamak (avuç
 içi ile ufak parçalara ayırmak)
 2. kazımak (sertçe ovmak) 3.
 czmek
merisîn *l/ngh* 1. ufulanmak 2. ezil-
 mek
meriv *nd/nt* 1. insan 2. adam 3.
 akraba, hısım
merivatî *m* 1. insanlık, insaniyet
 2. akrabalık
merivhez *rd* insancıl, hümanist
merivhezî *m* insancılık, hümanizm
merivok *rd/nd* adanmek, insancık
merivokî *rd* insansı
merixandin (I) *l/gh* çökmek,
 çöktürmek (çöktürüp oturtmak)
merixandin (II) *l/gh* 1. czmek 2.
 zedelemek
merixîn (I) *l/ngh* çökmek, yere
 çömmek (küçük ve büyükbaş
 hayvanlar için)
merixîn (II) *l/ngh* 1. ezilmek
 (yemek, meyve ve sebzeler için)
 2. zedelenmek
meriyet *m* meriyet, yürürlülük,
 geçerlik
merî bûn *l/ngh* yürürlülüğe girmek
merîdyen *ast/m* meridyen
merîfet *m* marîfet
Merîh *ast/m* Merih, Mars
merîn *l/ngh* melemek (keçi, oğ-
 laklar için)

merkane *m* kavanoz
merkez *m* merkez
merkezî *rd* merkezî ~ **bûn** mer-
 kezîleşmek ~ **kirin** merkezî-
 leştirmek
Merkûr *ast/m* Merkür
mermer *n* mermer
mermertaş *nd/nt* mermerci, mer-
 mer ustası
mermervan *nd/nt* mermerci
merş *m* çul, kilim
merşik *m* çul, kilim, yaygı
mortal *n* kalkan
mertalgêr *nd/nt* kalkancı
mertebe *m* mertebe
merûz *rd* maruz ~ **hiştin** maruz
 bırakmak
merûzat *m* maruzat
merx *bot/m* ardıç
mesafe *m* mesafe
mesahe *m* mesaha, yüz ölçümü
mesaî *m* mesai ~ **kirin** mesai yap-
 mak (veya mesaiye kalmak)
mesaj *m* mesaj, ileti ~ **şandin**
 mesaj göndermek
mescîd *m* mescit
mesela *h* mesela, örneğin, söz ge-
 limi, söz gelişi
mesela *m* 1. mesel, masal 2. mese-
 le, sorun, problem ~ **çekirin**
 mesele çıkarmak ~ **ya dûvdirej**
 uzun hikâye
mesh *m* mesh ~ **kirin** mesh etmek
mesihandin *l/gh* 1. ovmak 2. sürt-
 mek, sürüştmek
mesihîn *l/ngh* 1. ovulmak 2. sür-
 tünmek, kertmek (sertçe sürtün-
 mek)

Mesîh *n* Mesih (Hz. İsa)

mesîl *m* küçük dere, vadi, belen

mesken *n* mesken

meslek *n* meslek ~ **ê serbest** serbest meslek

meslekî *rd* mesleki

mesnet *m* mesnet, dayanak

mesnewî *wj/m* mesnevi

mesqel, mesqere (I) *rd* maskara

mesqel (II) *m* cilalama, parlatma

~ **kirin** cilalamak, parlatmak

mesref *m* masraf, gider ~ **bûn** masraf olmak ~ **kirin** masraf etmek

mest *rd* mest, esrik ~ **bûn** mest olmak, esirmek, mayışmak ~ **kirin** mest etmek, esritmek

mestekî *m* akındırık, akma, reçine

mesûd *rd* mesut ~ **bûn** mesut olmak ~ **kirin** mesut etmek

mesûl *rd* mesul, sorumlu ~ **bûn** mesul olmak

mesûm *rd/nt* 1. masum, günahsız, tertemiz 2. masum (ufak çocuk)

mesûmî, mesûmtî *m* masumluk, masumiyet

meş *m* 1. yürüyüş 2. *lşk/b* marş (yürü komutu) ~ **bi** ~ **h** salına salına, sallana sallana ~ **çêkirin** yürüyüş yapmak ~ **kirin** yürüyüş yapmak (spor amacıyla) ~ **li dar xistin** yürüyüş düzenlemek ~ **pêk anîn** yürüyüş gerçekleştirmek ~ **saz kirin** yürüyüş düzenlemek ~ **a bēdeng** sessiz yürüyüş ~ **a xetîreyî** fencer alayı

meşale *m* meşale

meşan *m* yürütüm

meşandin *l/gh* yürütmek

meşaqet *m* meşakkat, güçlük

meşe *bot/m* meşe

meşer *m* maşer

meşhûr *rd* meşhur, ünlü ~ **bûn** meşhur olmak ~ **kirin** meşhur etmek

meşîn *l/ngh* yürümek

meşk *m* 1. yayık 2. tulum (cnstrümanı) ~ **kulandin** (an **jî keyandin**) yayık yaymak

meşlûr *m* bandırma, sucuk

meşq *m* 1. alıştırma, egzersiz 2. talim ~ **kirin** 1) alıştırma yapmak, egzersiz yapmak, idman yapmak 2) talim etmek

meşqale *m* meşgale, uğraşı

meşrû *rd* meşru ~ **bûn** meşrulaşmak ~ **hesibandin** meşru saymak ~ **kirin** meşru kılmak, meşrulaştırmak

meşrûtiyet *m* meşrutiyet

meşrûtî *m* meşruluk

meşxele *m* meşgale

meşxûl *rd* meşgul ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek

met *m* hala (babanın kız kardeşi)

metafizîk *fel/m* metafizik

metal *m* metal

metel *rd* 1. şaşkın 2. *m* hayret ~ **hiştin** hayrette bırakmak, şaşırtmak ~ **man** hayrete (veya hayretlere) düşmek, şaşakalmak, tuhaflaşmak

metel bûn *l/ngh* 1. şaşmak, şaşırmak, tuhaflaşmak 2. hayrette (veya hayretler içinde) kalmak

metelî *m* şaşkınlık ~ **bûn** şaşkınlasmak
metelîk *rd* metelik
metelok *m* 1. mesel, küçük folklorik hikaye 2. kıssa, anekdot, fıkra
meteor *m* 1. metcor 2. *ast* meteor
meteorolog *m* meteorolog
meteorolojî *m* meteoroloji, hava bilgisi
metere *n* matara
meterîs *m* 1. evsin (avcı mevzisi) 2. metris, mevzi, siper
metik *m* hala (babanın kız kardeşi)
metirsî *m* 1. tehlike 2. tasa, kaygı
metn *m* metin, tekst, yazı
metod *m* metot, yöntem
metqeb *m* matkap, delgi
metran (I) *m* zıpkın ~ **kirin** zıpkınlamak
metran (II) *n* piskopos
metre *m* metre
metres *m* metres
metro *m* metro
metropol *m* metropol
mevred *m* törpü ~ **kirin** törpülemek
mevsik *m* süzgeç
mevşen *m* teneşir
mevcûd *rd* mevcut ~ **bûn** mevcut olmak
mewduat *m* mevduat, yatırım
mewij *m* kuru üzüm
mewletan *m* mühlet, süre ~ **dan** süre vermek
mewlûd *ol/m* mevlit
mewqî *n* mevki

mewsîm *m* mevsim
mewzî *m* mevzi
mewzû *m* mevzu, konu
mewzûat *hiq/m* mevzuat
mexanî *bjk/m* toplardamar
mexber *m* makber, kabir, mezar
mexdûr *rd* mağdur
mexdûrî *m* mağduriyet, mağdurluk
mexel bûn *l/ng* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexel hatin *l/ng* 1. çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için) 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çökürmek)
mexlûb *rd* mağlûp ~ **bûn** mağlûp olmak ~ **kirin** mağlûp etmek
mexlûbiyet *m* mağlûbiyet, yenilgi
mexlûq *rd* mahlûk, yaratık
mexlûqat *nd* mahlûkat
mexmûr (I) *n* kadife
mexmûr (II) *rd* mahmur ~ **bûn** mahmurlaşmak
mexmûrî *m* mahmurluk
mexrib *m* 1. mağrip, akşam, akşam namazı 2. mağrip (Mısır hariç kuzey Afrika ülkeleri)
mexsed *m* maksat, amaç ~ **kirin** maksat etmek, amaçlamak ~ **û**
mirad di ber de man gözü açık gitmek ~ **a te çi ye?** derdin ne?, zorun ne?
mexsûs *rd* mahsus, has
mexzen *m* mahzen
mey (I) *mzk/m* mey (enstrümanı)
mey (II) *m* mey, şarap ~ **a** (yan jî şeraba) sêvan elma şarabı
meyan (I) *m* 1. eğim 2. akıntı

meyan (II) *m* maya

meyandin *l/gh* mayalamak

meyane *rd* 1. eğimli, meyilli, meyyal 2. eğik, yalman 3. akıntılı

meydan *m* meydan, alan ~ **kirin** meydan okumak ~ **xwestin** meydan okumak, rest çekmek

meyfiroş *nd/nt* şarapçı (satan kimse)

meyger *n* saki

meyîn *l/gh* mayalanmak

meyît *n* 1. ölü, mevta 2. cenaze, naaş

meyker *nd/nt* şarapçı (üreten kimse)

meyl *m* 1. meyil, eğik 2. meyil, eğilim 3. taraf (birinden yana taraf çıkma) 4. kayırma ~ **girtin** kayırmak, taraf tutmak ~ **kirin** kayırmak, taraf tutmak ~ **a** (yekî) **girtin** (birini) kayırmak

meyldar *rd* 1. meyilli 2. eğilimli, eğimli 3. meyilli, eğilimli, yatkın ~ **ê çepê** (yan jî **çep-giriyê**) sol eğilimli ~ **bûn** eğilimli (veya eğilimi) olmak

meylkêş *nd/nt* kayırıcı, taraf tutucu

meymûn *zoo/m* 1. maymun 2. *mec* maymun (çirkin kimse)

meyter *n* 1. tımar 2. seyis

meyxane *m* meyhane

meyxanevan *nd/nt* meyhaneci

meyxos *bnr* meyxweş

meyxur *nd/nt* şarapçı, şarap düşkünü (çok içen kimse)

meyxwer *bnr* meyxur

meyxweş *rd* mayhoş

mezax *m* 1. harcama 2. tükettim ~ **a zêde** lüks tüketim

mezaxtin *l/gh* 1. harcamak 2. tüketmek

mezbût *rd* mazbut

meze *m* meze

mezedar *rd* mezeli

mezefiroş *nd/nt* mezeci (satan kimse)

mezeker *nd/nt* mezeci (yapan kimse)

mezel *n* mezar

mezêxer *nd/nt* tüketicici

mezêxerî *m* tüketicilik

mezheb *ol/m* mezhep

mezin *rd* 1. büyük 2. koca, kocaman 3. ulu, yüce ~ **girtin** (an jî **hesibandin**) ululamak ~ **koca** (büyük, büyük) (**yek**) ~ **zanîn** (birini) büyük bilmek (veya görmek)

mezinahî *m* 1. büyüklük 2. ululuk, yücelik ~ **ya xwe dan nîşan dan** büyüklük göstermek

mezinatî *m* 1. büyüklük 2. ululuk, yücelik

mezinayî *bnr* mezinahî

mezin bûn *l/gh* 1. büyümek 2. büyüme, gelişme 3. yücelmek 4. palazlaşmak

mezinî *m* 1. büyüklük 2. kocamanlık, irilik 3. ululuk, ulviyet

mezin kirin *l/gh* 1. büyütmek 2. büyütmek, yetiştirmek (çocuk büyütmek) 3. yüceltmek, ululamak 4. *mec* büyütmek, abartmak

mezintî *m* 1. büyüklük 2. ululuk, yücelik

mezixandin *bnr* mezaxtin

mezlûm *rd* mazlum

mezlûmî, mezlûmtî *m* mazlumluk

mezra *m* mezra

mezrîngeh *m* daire (apartman dairesi)

mezûn *rd* mezun ~ **bûn** mezun olmak ~ **kirin** mezun etmek ~ **ê lîseyê** lise mezunu ~ **ê zanîngehê** (yan jî **unîversîteyê**) üniversite mezunu

mezûr *nd/rd* mazur

mezûrdar *rd* mazurlu

mê *m* 1. dişi 2. rz dişil

mêbaz *rd* zampara, kadıncıl

mêçik *rd* 1. dişi 2. *mec* kılıbık

mêçikî *m* dişilik ~ **bûn** dişileşmek

mêhik *m* dişî

mêhikî *m* dişilik ~ **bûn** dişileşmek

mêj *nd* ezeli

mêjandin *l/gh* emzirmek

mêjer *m* miktar

mêjî *ant/n* 1. beyin 2. ilik, omurlilik ~ **şûştin** beyin yıkamak, kandırmak ~ **yê (yekî) cilqî bûn** beyni sulanmak ~ **yê (yekî) çeliqîn** (an jî **çelq bûn**) beyni sulanmak ~ **yê elektronîk** elektronik beyin ~ **yê hestiyê piştê** omuriliği

mêjîkok *ant/m* beyincik

mêjîn *l/gh* emmek

mêjû *m* tarih

mêjveyî *rd* öncesiz, ezeli

mêkok *bot/m* meyan kökü

mêlak *ant/m* ciğer

mêlîde *m* meşale, yalım ~ dan alevlenmek

mêmûz *m* mahmuz ~ **kirin** mahmuzlamak

mêr *n* 1. erkek 3. erkek, yiğit, mert 3. adam 4. koca, er, eş (bir kadının eşi) * **mêrê jinikê** kadının kocası ~ **kirin** evlenmek (kocaya varmak) ~ **kuştin** adam öldürmek, cinayet işlemek ~ **ê mêr** erkek adam ~ **ê roja xwe** günün adamı ~ **ê xerab** kötü adam

mêrane *h* 1. erkekçe 2. yiğitçe, mertçe

mêrankî *rd/h* 1. erkekçe 2. yiğitçe, mertçe 3. delikanlıca

mêranî *m* erkeklik, yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek

mêrdezime *nd/n* kâbus, karabasan

mêreba *nd/nt* maraba, ortakçı, yarıcı

mêrebî *n* dul erkek

mêrg *m* 1. çayırılık, çimenlik, çayır 2. otlak, mera

mêrik *n* 1. adam 2. koca 3. adamcağız

mêrkuj *nd/nt* katil, kıyacı, cani, kıyıcı ~ **ê kirêkirtî** (yan jî **kirêgirtî**) kiralık katil ~ **ê xwînfir** kanlı katil

mêrkujî *m* 1. katillik, kıyıcılık, canilik 2. cinayet ~ **kirin** cinayet işlemek

mêrperest *m* çapkın kadın, erkek düşkünü

mêrperestî *m* çapkınlık, erkek düşkünlüğü
mêrtî *m* 1. erkeklik, yiğitlik 2. erlik, kocalık
mêrûn *ol/m* vaftiz ~ **bûn** vaftiz olmak ~ **kirin** vaftiz etmek
mêrûnker *n* vaftizci
mêrxas *rd* 1. yiğit, babayiğit 2. mert 3. *mec* erkek adam, delikanlı ~ **bûn** yiğitlenmek, yiğitleşmek
mêrxasî *m* 1. yiğitlik, babayiğitlik 2. mertlik 3. delikanlılık ~ **kirin** yiğitlik etmek
mêş *zoo/m* 1. arı 2. sinek ~ **û** mor börtü böcek, haşarat
mêşhingiv *zoo/m* bal arısı
mêşin *zoo/m* koyun
mêşkuş *m* sineklik (sinek avlama aleti)
mêşlok *zoo/m* böcek
mêşvan *nd/nt* arıcı
mêşvanî *m* arıcılık
mêtin *l/gh* emmek
mêtingeh *m* sömürge, koloni ~ **bûn** sömürgeleşmek ~ **kirin** ~ sömürgeleştirmek
mêtingehkar *rd/nt* sömürgeci
mêtingehkarî *m* sömürgecilik
mêvan *nd/nt* misafir, konuk **kirin** ~ misafir etmek, konuk etmek ~ **ê** **rûmetiyê** şeref konuğu (veya misafiri) ~ **ê** **xwedê** tanrı misafiri
mêvandar *nd/nt* 1. konukçu, konuk ağırlayan 2. mihmandar
mêvandarî *m* 1. konukçuluk 2. misafirlik 3. mihmandarlık

mêvanhez *nd/nt* misafirperver, konuksever
mêvanî *m* misafirlik, konukluk
mêvanperwer *nd/nt* misafirperver, konuksever
mêvanperwerî *m* misafirperverlik, konukseverlik
mêvanxane *m* misafirhane, konukevi
mêw *bot/m* asma
mêwe *m* meyve, yemiş
mêwedank *m* yemişlik (kabı)
mêwedâr *rd* meyveli, yemışli
mêwefiroş *nd/nt* manav, meyveci, yemişçi (satan kimse)
mêxik *bot/m* karanfil
mêz *m* 1. kayırma, iltimas, arka çıkma 2. tarafgirlik ~ **girtin** kayırmak, ayrıcalık tanımak ~ **a** (**yekî**) **kirin** kayırmak ~ **a** (**yekî**) **kişandin** kayırmak, taraf tutmak
mêzandin *l/gh* bakmak
mêzekar *nd/nt* izleyici, seyirci
mêze kirin *l/gh* bakmak
mêzgir *rd* kayırcı, iltimasçı
mêzgirî *m* kayırcılık, iltimasçılık
mêzîn *m* 1. terazi 2. *ast* Terazi Burcu
mêzkeş *rd* kayırcı, iltimasçı
miamele *m* muamele, işlem
mibarek *rd* mübarek
micadele *m* mücadele ~ **kirin** mücadele etmek
micewher *m* mücevher
micid *rd* ciddi
micir *n* alışkı

miçandin *l/gh* 1. yummak, kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) 2. kırıştırmak, kırmak

miçandî *rd* yumuk

miçilge *n* bahis ~ **girtin** bahse girmek, şart tutmak

miçiqandin *l/gh* 1. kesmek (su için) 2. kurutmak, köreltmek (suyun bitmesine sebep olmak)

miçiqîn *l/ngh* 1. kesilmek (akmaz olmak) 2. körelmek, suyu çekilmek, kurumak, soğulmak (akarsu, göl, vb. için)

miçîn *l/ngh* 1. yumulmak, yumuklaşmak, kapanmak 2. kırışmak (göz kapakları için)

miç kirin *l/gh* 1. yummak, kapamak 2. kırıştırmak

midur *nd/nt* müdür ~**ê bankayê** banka müdürü ~**ê darayî** mal müdürü

midurî *m* müdürlük ~**ya darayî** mal müdürlüğü

midye *zoo/m* midye

midyefiroş *nd/nt* midyecî (satan kimse)

mifirdî *n* korucu

mift *rd/h* bedava, beleş

mifte *m* kilit, anahtar ~ **kirin** kilitlemek

miftî *ol/n* müftü

miftîti *m* müftülük

miftxur *nd/nt* bedavacı, beleşçi

miftxurî *m* bedavacılık, beleşçilik

miftxwaz *nd/nt* bedavacı, beleşçi

mih *zoo/m* koyun (evcil hayvan)

mihafe *m* tahtırevan

mihafiz *nd/nt* muhafız

mihafize *m* muhafaza, koruncak, korunum

mihîm *rd* mühim, önemli

mihîrvan *rd* 1. dost, seven 2. esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim

mihur *m* mühür

mihûz *rd* mahrum ~ **bûn** mahrum olmak ~ **kirin** mahrum etmek

mij *n* sis ~ **girtin** sis tutmak, sislenmek ~ **û mor** sis pus ~**ê kor** kör duman

mijan *n* kol (makine kolu için)

mijandin *l/gh* emzirmek

mijane *m* mil (alet ve makine-lerde)

mijar *m* konu, mevzu, husus ~**a axaftinê** (yan jî **xeberdanê**) söz konusu

mijare *hiq/m* mevzuat

mijdar *m* kasım (ay)

mijîn *l/ngh* emmek, sorumak

mijmijok *m* emzik

mijok, **mijoke** *rd* 1. sömürücü, sömürgeci 2. emici, yiyici

mijoketî *m* sömürgecilik

mijoktî *m* sömürgecilik

mijû *rd* bayat ~**yî bûn** bayatlamak ~**yî kirin** bayatlatmak

mijûl (I) *rd* meşgul ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek

mijûl (II) *m* sohbet, konuşma ~ **bûn** sohbet etmek, konuşmak

mijûlahî (I) *m* uğraş, uğraşı, meşgale

mijûlahî (II) *m* sohbet, söyleşi

mijûlî (I) *m* uğraşı, meşgale
mijûlî (II) *m* sohbet ~ **kirin** sohbet etmek
mika *m* mika
mikur *m* 1. itiraf 2. ikrar, ikrar etme ~ **bûn** itiraf etmek
mikûs *n* surat, asık yüzlülük ~ **ê xwe kirin** surat asmak
mikûsoyî *rd* somurtkan, suratsız
mil *ant/n* 1. kol 2. omuz, çığın 3. kol, kanat, taraf, yön) * **milê rastê** sağ kol * **milên jinan** kadın kolları 4. kol, şube, taife 5. kulaç (ölçü için) 6. şelek (omuzda taşınan yük) 7. geriş, sırt (dağların üst kısmı) * **milê çiyê** dağ sırtı ~ **bi** ~ omuz omuza (dayanışarak, birlikte) ~ **dan (yekî)** (birini) omuzlamak (desteklemek) ~ **dan hev** el ele vermek, sırt sırta vermek ~ **ê xwe dan (tişteki)** omuzlamak (omuzla bir şeyi itelemek)
milçîn *l/gh* şapırdamak (öperken şap diye ses çıkarmak)
milçînî *m* şapırtı
milet *n* millet
miletperwer *nd/nt* milliyetperver
milik (I) *n* hörgüç
milik (II) *n* kolluk, kolçak
milî *rd* milli, ulusal ~ **kirin** millileştirmek
milîs *lşk/nd* milis
milîsî *m* milislik
milîtan *nd/nt* militan
milîtanî *m* militanlık
milk *n* mülk

milkiyet *m* mülkiyet
milmilandin *l/gh* dalgalandırmak
milmilîn *l/gh* dalgalanmak
milozim *nd/n* kabus, karabasan
milqol *rd* 1. kolsuz giysi 2. kolsuz giysi giyinmiş olan kimse
milqut *bnr* milqol
milyaket *ol/nd* melaikê
milyar *m* milyar
milyarder *nd/nt* milyarder
milyon *m* milyon
milyoner *nd/nt* milyoner
mimho *m* nüsha
mimkun *rd* mümkün, olanaklı, olabilir ~ **bûn** mümkün olmak
mimkunî *m* mümkünlük, mümkün olma
min *c* ben (bükümlü haldeki) ~ **çi jê ye** neme lazım (veya neme gerek) ~ **gotina te birî** lâfını kestim
minafiq *rd* münafık
minal *nd/nt* çocuk, sübyan
minalbaz *n* sübyancı
minare *m* minare
minasib *rd* münasip ~ **dîtin** münasip görmek
mindal *nd/nt* çocuk
minemin *h* 1. mırıl mırıl 2. kem küm 3. mırın kırım ~ **kirin** 1) mırıl mırıl etmek 2) kem küm etmek 3) mırın kırım etmek
minet *m* minnet, gönül borcu ~ **kirin** minnet etmek
minetdar *rd* minnettâr, gönül borçlusu
minê *m* minnet, memnuniyet duyuma ~ **kirin** minnet etmek

minēkar *rd* 1. minnettar 2. istekli, arzulu 3. gönüllü 4. dünden razı ~ **bûn** 1) minnet duymak 2) can atmak (çok istekli olmak) ~ **man** minnettar kalmak ~ **ē** (tişteki) **bûn** (bir şeye) talip çıkmak (veya talibi çıkmak)

minēkarî *m* 1. minnettarlık 2. isteklilik, can atma 3. gönüllülük

minho *m* rivayet

mintiqe *m* mıntika

minyatûr *m* minyatür

miqabil *rd* 1. mukabil 2. karşı, karşılık

miqar *m* iskarpelâ, ivgi

miqate (II) *rd* 1. dikkatli 2. dikkatli (özen gösteren) ~ **bûn** dikkat etmek, mukayyet olmak ~ **yî xwe bûn** 1) kendine mukayyet olmak, kendine dikkat etmek 2) formunu korumak

miqeresî *m* inat ~ **kirin** inat etmek

miqersî *rd* inatçı

miqilk *m* tava

miqnatis *m* miknatis

mir *rd* (*r* kalın okunur) 1. acımsı, acımtırak (badem, kahve acısı gibi acılar için) 2. acırak, kekre, çorak (su için acı) ~ **bûn** 1) kekreleşmek 2) çoraklaşmak

mirad *n* murat, dilek, istek ~ **di ber de man** hayal kırıklığına uğramak ~ **pê kirin** muradına etmek ~ **ē** (yekî) **di ber de man** gözü açık gitmek

mirandin *l/gh* 1. öldürmek 2. aşılamak (bir mala gerçek değerinin altında fiyat biçmek)

mirar *rd* mundar ~ **bûn** mundar olmak ~ **kirin** mundar etmek

mirarî *m* inci

mirarokî *rd* mundarımısı

miravî *m* suna (göl ördeği)

miraz *bnr* mirad

mirbaxî *zoo/m* çulluk

mirbûnî *m* (*r* kalın okunur) 1. kekrelilik 2. çoraklık (su için)

mircan *m* mercan

mirç *nd* şap ~ ~ *h* şap şap, şapır şapır (ses çıkararak üst üste öpmeyi anlatır)

mirçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. şapırdatmak, şaplatmak

mirçemirç *h* şap şap, şapır şupur ~ **jê hatin** şapırdamak

mirçînî *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak, şaplatmak

mirdar *bnr* mirar

mirdiyaq *n* mertek

mirefeh *rd* müreffeh

miremir *h* 1. mır mır, mırıl mırıl 2. mırlama ~ **kirin** 1) mırıldanmak 2) mırlamak

mirêk *m* ayna

mirês (I) *m* imrenme ~ **çûn** (...) -e imrenmek, istek duymak

mirês (II) *m* 1. görkem, ihtişam 2. gösteriş, şatafat

mirêsdar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. gösterişli, şatafatlı

mirijandin *l/gh* hırlatmak

mirijîn *l/gh* hırlamak ~ **hev** hırlaşmak

mirik (I) *zoo/m* (*r* kalın okunur) güve

mirik (II) rd güdük

mirik (III) m koruk

mirikî (I) rd nezleli ~ **bûn** nezle olmak

mirikî (II) rd güdükçe ~ **bûn** güdükleşmek ~ **man** güdük kalmak

mirin m 1. ölüm 2. ölme

mirin l/gh ölmek

mirinok rd ölümlü

mirinoyî rd ölümlü

mirî rd 1. ölü, ölmüş 2. *mec* düşünün ~ye **zikê xwe (ye)** boğazına düşün

mirîgeh m morg

mirîşk zoo/m tavuk

mirîşkfiroş nd/nt tavukçu (satan kimse)

mirîşkkar nd/nt tavukçu

mirmirandin l/gh 1. mırıldamak, gevelemek 2. gıcıklamak

mirmirîn l/gh 1. mırıldanmak 2. gıcıklanmak * **qirika min di-mirmire** boğazım gıcıklanıyor 3. kekreleşmek

mirmirk zoo/m üvez, kumuç, mucuk

mirmisandin l/gh buruşturmak

mirmisîn l/gh buruşmak

mirmitandin l/gh buruşturmak

mirmitîn l/gh buruşmak

mirmor m kor ateş, sıcak ateş közü

mirok rd ölümlü, fani

mirokî rd (r kalın okunur) acım-sıca, kekresice

mirov nd/nt 1. insan 2. adam 3. akraba, hısım ~ **ji we têr nabe** size doyum olmaz ~**ekî pênc pere ye** beş paralık adam ~**ê xerab** ırz düşmanı

mirovahî m insanlık, insaniyet

mirovane h insanca

mirovatî m insanlık, insaniyet

mirovdewlet nd/nt devlet adamı

mirovhez rd insancıl, hümanist

mirovhezî m insancılık, hümanizm

mirovî rd insanî

mirovkî rd/h insanca, insana yaraşır şekilde

mirovnas nd/nt antropolog

mirovnasî m antropoloji

mirovperwer rd insancıl, hümanist

mirovxur rd yamyam

mirovzan bnr mirovnas

mirqandin l/gh homurdamak

mirqîn l/gh homurdanmak

mirqînî m homurtu

mirtiv bnr mitrib

mirûç (I) m beti, figür

mirûç (II) n 1. yüz ifadesi, beniz 2. surat, asık yüzlülük

mirûz n 1. yüz ifadesi, beniz 2. surat, asık yüzlülük 3. moral ~**ê (yekî) ne xweş bûn** morali bozulmak ~**ê (yekî) xera kirin** moralini bozmak ~**ê xwe kirin** surat etmek, somurtmak, sorutmak ~**ê xwe ne xweş kirin** surat asmak

mirûzkirî rd asık suratlı, suratı asık, yüzü asık, somurtkan, morali bozuk, moralsiz

mirwa *m* kehanet

misab *m* çekecek, kerata (ayak-kabı keratası)

misafir *nd/nt* misafir, konuk

misafirxane *m* misafirhane

misandin *l/gh* sömürmek (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek)

misêwa *h* biteviye, ha bire, sürekli olarak, mütemadiyen

misikandin *l/gh* emmek

misikîn *l/ngh* emilmek

misilman *bnr* misliman

misîn (I) *m* ibrik

misîn (II) *l/gh* emmek, sorumak

misk *m* misk

miskîn *rd* miskin, uyuşuk ~ **bûn** miskinleşmek

miskînî *m* miskinlik

misliman *nd/nt* Müslüman

mislimanî *m* Müslümanlık

mislix *m* musluk

mismisok *zoo/m* ateş böceği

misoger *rd* 1. kesin, katı 2. garanti

3. *h* kesin ~ **bûn** 1) kesinleşmek

2) garantileşmek ~ **kirin** 1) kesinleştirmek 2) garantilemek

misogerî *m* 1. kesinlik, katıyet 2. garanti, güvence

misqal *m* 1. miskal 2. azıcık ~ **ek jî ... hebûya** zerre kadar ... ol-
saydı

misra *m* mısra

mist (I) *m* 1. yumruk 2. avuç, apaz
3. aya ~ **a dest** avuç içi, el ayası
~ **a (yekî) xurîn** avucu kaşınmak

mist (II) *m* ovma, ovuşturma ~
dan 1) ovmak, ovalamak 2) çi-
tilemek, çitmek 3) okşamak, sı-
vazlamak

mistder *rd* okşayıcı, ovucu

mistdêr *nd/nt* masajcı, masör

mistik *rd/nd* mistik

mistfisîzm *m* mistisizm

misyon *m* misyon

misyoner *nd/nt* misyoner

mişar *m* 1. karık, evlek 2. arık
(fide veya fidan dikilen yer) 3.
tarh **kirin** ~ evlekleme

mişe *rd* 1. bol (kıt karşıtı) 2. dolu
(iş, uğraş, olay vb. için; çok
olan) 3. epey, çok, ziyade ~ **be**
ziyade olsun ~ bollaşmak ~
kirin bollatmak, bollaştırmak ~
~ bolca, bol bol

mişetî *m* bolluk

mişext *m* 1. sürgün, nefiy (sürgün
etme) 2. *nd/nt* kaçak, firar ~
bûn sürgün olmak ~ **kirin** sür-
gün etmek

mişextî *rd* 1. sürgün (sürülmüş
olan) 2. firarî 3. *m* sürgünlük ~
bûn firarî olmak

mişk *zoo/n* fare ~ **ê kompûture**
bilgisayar faresi ~ **zeviyan** tarla
faresi

mişkê cirboq *zoo/nd* sıçan

mişmiş *bot/m* kayısı

mişraq *m* odak, mihrak

mişt *rd* 1. bol, dolu 2. silme, sı-
vama, lebalep, tepeme 3. *rd/h*
hıncahınc, tıklım tıklım, dop-
dolu ~ **bûn** silme olmak, sı-

vama olmak, tepeleme olmak ~
kirin silme yapmak, silme
 doldurmak, sıvama yapmak, te-
 peleme yapmak

mişteli *m* fidan

mişterî *nd/nt* 1. müşteri, alıcı 2.
ast/m Jüpiter ~ **ditin** alıcı bul-
 mak ~**ye bipere û zengîn** yağlı
 müşteri

mit *rd* (*t* kalın okunur) 1. dingin,
 sakin, suskun 2. durgun, donuk
 (neşesiz, keyifsiz) ~ **bûn 1)** do-
 nup kalmak, dona kalmak, don-
 mak, kaskatı kesilmek, taşlaş-
 mak 2) mat olmak 3) susmak ~
kirin 1) mat etmek 2. susturmak

mitewze *m* tuvalet (yıkama, tıraş
 olma, giyinme, süslenme işi)

mitik *erd/n* 1. tümsek, höyük,
 basık küçük tepe 2. çıkıntı

mitî *m* (*m* kalın okunur) susku,
 suskunluk

mitîng *m* miting

mitrib *nd/nt* 1. Çingene, Roman 2.
 sazçı, çalgıcı, müzisyen

mitrî *rd* 1. dalgın 2. durgun (neşesiz,
 keyifsiz) 3. sus pus 4.
 donuk, mat ~ **bûn 1)** dalgınlaş-
 mak 2) durgunlaşmak 3) sus
 pus olmak 4) donuk (veya mat)
 olmak ~ **kirin 1)** dalgınlaştı-
 rmak 2) durgunlaştırmak ~
 dalgın dalgın

mitrîtî *m* 1. dalgınlık 2. durgunluk

miturbe *m* aş (ağaç aşılacak
 için)

mivro *rd* özürlü (kimse)

mix (I) *ant/n* ilik ~**ê mazmazkê**
 omuriliği

mix (II) *n* çivi, mih ~ **kirin** çivile-
 mek, mihlamak

mixab *m* esef, acınma, yerinme

mixabin *h* maalesef, ne yazık ki

mixare *m* mağara

mixaza *m* mağaza

mixeyirandin *l/gh* soldurmak

mixeyirîn *l/ngh* solmak

mixeyrî *rd* 1. solgun, uçuk (renk
 ve insan benzi için) 2. solgun,
 tıkanık (ses) ~ **bûn** solgunlaş-
 mak, uçuklaşmak

mixrik *rd* 1. çelişik, çelişken 2.
 çatışık, çelişmeli

mixrikî *m* 1. çelişki 2. çatışık,
 çelişme 3. *rd* çelişkili

miyaw *m* miyav, mınav

miyob *rd/ nd* miyop

miyobî, miyobtî *m* miyopluk

miz (I) *rd* 1. mayhoş 2. ekşimsi
 (tadı ekşiye çalan)

miz (II) *bnr* mize

mizawir *nd/nt* 1. kurnaz 2. hınzır
 3. takılğan, muzip

mize *m* ücret ~**ya barkêşîye** nak-
 liye (ücreti) ~**ya kêmîrîn** asgarî
 ücret ~**ya mehane** aylık ücret
 ~**ya safî** net ücret ~**ya têketanê**
 (yan jî **têketinê**) giriş ücreti
 ~**yeke têr baş** dolgun ücret

mizedar *rd/nd* 1. ücretli 2. ücretli
 (ücretli olarak çalışan)

mizeloq *rd* yapışkan, yapışıcı

mizeloqî *rd* 1. yapışkanca 2. *m*
 yapışkanlık ~ **bûn** yapışkanca
 olmak

mizelq *rd* 1. yapışkan 2. bulaşkan

mizelqî *m* 1. yapışkanca 2. bulaşkanca

mizgeft *m* cami

mizgeftok *m* mescit

mizgîn *m* müjde ~ **dan** müjde vermek

mizgînber *nd/nt* müjdeci

mizgîndêr *nd/nt* müjdeci, muştucu

mizicandin *l/gh* gülümsetmek, tebessüm ettirmek

mizicîn *l/ngh* gülümsemek, tebessüm etmek

mizika *mzk/m* mızıkca

miziş *m* 1. dokunma, değme, temas 2. okşama

mizişandin *l/gh* 1. dokunmak, temas etmek 2. okşamak

mizî (I) *m* mayhoşluk

mizî (II) *bnr* mize

mizmiz *rd* mızımız ~ **kirin** mızımız etmek

mizmizandin *l/gh* gevelemek, kem küm etmek, ağız yaymak, kaçamak cevap vermek

mizmizî *m* mızımızlık ~ **kirin** mızımızlık etmek

mizmizîn *l/ngh* gevelemek, kem küm edilmek

mizmizok *nd/nt* mızımız, geveleyen (kimse)

mizrap *mzk/m* mızrap, tezene

mî (I) *zoo/m* koyun (cvcil hayvan)

mî (II) *mzk/m* mi

mîad *m* miat

mîde *ant/m* mide

mîgren *bj/m* migren

mîhenk *m* mihenk

mîhrab *m* mihrap

mîhrac *ol/m* miraç

mîhrîcan *m* 1. güz bayramı 2. şenlik 3. festival

mîhrîvan *rd* 1. dost, seven 2. esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim, rahman

mîhrîvanî *m* 1. dostluk, sevgi 2. esirgeyicilik, acıyıcılık, merhamet

mîkrob *m* mikrop

mîkrofon *m* mikrofon

mîkroskop *m* mikroskop

mîl (I) *m* mil (alet ve makinelerde)

mîl (II) *m* mil (uzunluk ölçü birimi)

mîlad *m* milat

mîladî *rd* miladi

mîlim *m* milim

mîmar *nd/nt* mimar

mîmarî, mîmartî *rd* mimari

mîmber *m* minber

mîmîk *n* mimik

mîn *m* mayın

mîna *d* 1. gibi, -e benzer 2. imişçesine, benzer biçimde 3. gibi, kadar * **spas dikim, mîna ku min stendibe** teşekkür ederim, almış kadar oldum 4. gibi, takım, bu kabilinden, çeşidinden * **ramanên mîna vê** bunun gibi bir takım düşünceler * **mîna vê** (yan jî vî) bu gibi, bu kabil 5. *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ **cemed** (an jî qeşem) e buz

gibi ~ (...) **hatin** gibi gelmek ~ **hûtekî** dev gibi ~ **jetê** jet gibi ~ **kevanê** yay gibi ~ **ku 1**) üzere
 * **mîna ku berê jî hatibû di-yarkirin** daha önce belirtildiği üzere **2)** örneğin **3)** şöyle ki ~ **şirikê** sicim gibi ~ (...) **xuya bûn** gibi görünmek
mînak *m* örnek, misal, emsal ~ **dan** örnek vermek, örneklemek ~ **rapêş kirin** örneklendirmek
mînder *m* minder
mîneral *m* mineral
mînî *rd* mini
mînibus *m* minibüs, dolmuş
mîner *nn/nt* mayıncı
mînmînik *zoo/m* kelebek
mîqdar *m* miktar
mîr *nd/n* bey, emir ~ **ê mîran** beylerbeyi
mîranî **1.** m beylik **2.** *rd* beye ait olan
mîras *m* miras, kalıt ~ **hiştin** miras bırakmak ~ **jê re man** mirasa konmak
mîrasxur *nd/nt* mirasyedi
mîrat *m* **1.** miras, kalıt **2.** *rd* meret ~ **hiştin** miras bırakmak ~ **jê re man** mirasa konmak
mîrate *m* miras, kalıt
mîratgir *nd/nt* mirasçı, vâris
mîratgirî *hiq/nd* veraset
mîratxur *nd/rd* mirasyedi
mîrekî *m* beylik
mîrî *rd* **1.** mirî, beylik **2.** demirbaş
mîritî *m* beylik
mîrkut *n* tokmak

mîrkutik *bj/m* kızıl
mîrkutok *bj/m* kızıl, kızamıkçık
mîrza *n* **1.** beyzade **2.** bay, bey
mîsal *m* misal, örnek
mîstanik *bj/m* mantar (hastalık için)
mîstin *l/gh* içmek
mît *m* mit
mîtolojî *m* mitoloji
mîxfer *lşk/m* miğfer
mîz *m* çiş, idrar, sidik ~ **kirin** içmek, çiş yapmak, idrar etmek
mîzah *m* mizah, gülmece
mîzahî *rd* mizahi
mîzan *m* **1.** tartı, terazi **2.** ölçek, ölçü **3.** denge **4.** *mat* mizan, sağlama ~ **kirin** sağlamamak
mîzanpaj *m* mizanpaj ~ **kirin** mizanpaj yapmak
mîzek *rd* içeğin, sidikli (altını ısılatan)
mîzil *m* idrar, sidik
mîzildank *ant/m* idrar kesesi, sidik torbası
mîzî *ant/m* sidik yolu, siyek, idrar kanalı
mîzok *ant/m* idrar torbası, sidik torbası
mîzoyî *m* **1.** idrar zoru, sidik zoru **2.** *rd* sidikli
mobîlya *m* mobilya
mobilyafiroş *nd/nt* mobilyacı (satan kimse)
mobilyakar *nd/nt* mobilyacı (imal eden)

moda *m* moda ~**ya** (tişteki) derbas bûn modası geçmek
modakar *nd/nt* modacı
model *m* model
modern *rd* modern, çağcıl ~ **bûn** modernleşmek ~ **kirin** modernleştirmek
modernî *m* modernlik, çağcılık
modine *m* çap
mole *m* siva ~ **kirin** sıvamak ~ **lê** xistin siva vurmak
molekûl *kîm/m* molekül
moleq *nd* 1. abes, saçma (boş, gereksiz, yersiz) 2. zırva
monik *ant/m* 1. eklem, mafsıl 2. omur 3. boğum 4. göz (ağacın tomurcuk veren yerlerinden her biri) 5. uç (bir şeyin başı, tepesi)
monîtor *m* monitör
montaj *m* montaj ~ **kirin** montaj yapmak, kurgulamak
montajker *nd/nt* montajcı, kurgucu
monte *m* monte ~ **kirin** monte etmek, kurmak
mopîzan *nd/nt* bilirkişi
mor (I) *m* 1. mühür 2. kaşe 3. *mec* damga ~ **kirin** mühürlemek ~ **lê** xistin (an jî **dan**) mühür basmak ~ **a** *fermî* tatbik mührü ~ **a** *gundorî* silindir mühür ~ **a** sar soğuk damga
mor (II) *n* 1. mor 2. *rd* mor (bu renkte olan) ~ **bûn** morarmak ~ **kirin** morartmak ~ **ê** *heşinayî* göğem

moral *n* moral ~ **dan** (yekî) moral vermek ~ **ê** (yekî) ne xweş bûn morali bozulmak ~ **ê** (yekî) xera **kirin** moralini bozmak
moran *m* pus ~ **girtin** puslanmak, pusmak
morandin *l/gh* böğürtmek
morani *rd* puslu ~ **bûn** pusarmak
morayî *m* 1. morluk 2. morartı, morluk
more *m* somun (civata başlığı)
morfin *m* morfin
morfolojî *m* morfoloji
morg *m* morg
morî (I) *m* boncuk ~ **lê** *nege*riyaye el değmemiş (yeni)
morî *zoo/n* karınca ~ **danîn** karıncalanmak ~ **xwe lê danîn** karıncalanmak
morîk *m* boncuk
morîn *l/ngh* böğürmek
morînî *m* böğürtü
mortemort *m* dırdır ~ **kirin** dırdır yapmak
moryaz *m* tipi ~ **kirin** tipilemek
mostik *m* emzik, sormuk
mostre *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2. garabet 3. soytarı, zibidi
mostretî *m* gariplik, zibidilik
moşek *lşk/m* füze, roket
moşekavêj *lşk/m* füzecatar, roketatar
moşene *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)
mot *n* pekmez
moteke *n* karabasan, kâbus
motel *m* motel

motik *m* fol

motif *m* motif, örge

motivasyon *m* motivasyon

motîve *m* motive, güdü

motor *m* motor ~a **avê** su motoru
~a **cot** traktör

motordar *rd* motorlu

motosiklet *m* motosiklet

movik *ant/m* 1. eklem, mafsâl 2.
omur 3. boğum, boğum yeri 4.
göz (ağacın tomurcuk veren
yerlerinden her biri) 5. *wj* hece
vezni veya ölçüsü, parmak
hesabı

mox *ant/m* ilik

moxolî *m* Moğolca

moxolkî *m* 1. Moğolca 2. *rd/h*
Moğollara özgü veya yaraşır bir
biçimde

moz *zoo/m* arı

mozaîk *m* mozaik

mozeqirtik *zoo/m* ççek arısı

mozhingiv *zoo/m* bal arısı

mozik *zoo/m* dana

muame *m* muamma, bilmece

muayene *m* muayene ~ **kirin**
muayene etmek

muayenexane *m* muayenchane

mubadele *m* mübadele, değiş
tokuş ~ **kirin** mübadele etmek

mubah *ol/rd* mubah

mubalexe *m* mübalağa ~ **kirin**
mübalağa etmek

muhtela *rd* müptela

mucîze *m* mucize

mudaxile *m* müdahale ~ **kirin**
müdahale etmek ~ **pê kirin** mü-
dahale etmek, ilişmek

mudet *n* müddet, süre

muemele *m* muamele ~ **kirin**
muamele etmek

mueyîde *m* müeyyide, yaptırım

muezem *rd* muazzam

muferih *rd* 1. ferahlık verici, iç
açıcı 2. ferah, sıkıntısız ~ **bûn**
ferahlamak, içi açılmak

mufetiş *nd/nt* müfettiş

muhacir *nd/rd* muhacir, göçmen

muhacirî *m* muhacirlik, göçmen-
lik

muhafeza *m* muhafaza ~ **kirin**
muhafaza etmek

muhafezakar *nd/nt* muhafazakâr

muhafezakarî *m* muhafazakârlık

muhafiz *nd/nt* muhafız

muhafizî *m* muhafızlık

muhakeme *m* muhakeme ~ **kirin**
muhakeme etmek

muhasebe *m* muhasebe

muhendis *nd/nt* mühendis

muhendîsî *m* mühendislik

muheqq *rd* muhakkak

muhlet *mühlet*, süre ~ **dan** (yekî)
(birine) süre vermek (veya tanı-
mak)

muhr *m* mühür ~ **kirin** mühür-
lemek

muhtac *rd* muhtaç ~ **bûn** muhtaç
olmak ~ **kirin** muhtaç etmek

muhtemel *rd* muhtemel, olası

muhterem *rd* muhterem, saygı-
değer

muhteşem *rd* muhteşem

mukafat *m* mükâfat, ödül

mukelef *nd/nt* mükellef, yükümlü
 ~ **kirin** yükümlendirmek
mukelefî *m* yükümlülük
mukemel *rd* mükemmel
mulayîm *rd* mülayim
mulkiye *nd* mülkiye
mulkî *rd* mülkî
munafiq *rd* münafık
munasîb *rd* münasip, uygun ~
 dîtin münasip görmek
muneqaşe *m* münakaşa, tartışma
 ~ **kirin** münakaşa etmek (veya
 yapmak), tartışmak
muptela *rd* müptela, bağımlı ~
 bûn müptela olmak
muptelatî *m* bağımlılık
muqabele *m* mukabele
muqabil *rd* mukabil
muqawele *hiq/m* sözleşme ~
 çekirin sözleşme yapmak
muqawelename *m* sözleşme
 (mctni)
muqayese *m* mukayese, karşılaştı-
 rma ~ **kirin** mukayese etmek,
 karşılaştırmak
muqedes *rd* mukaddes, kutsal
mureceat *m* müracaat, başvuru ~
 kirin müracaat etmek
murekeb *m* mürækkep
muretebat *nd/nt* mürettebat,
 tayfa, personel
murîd *ol/nd* mürit
murîdî *m* müritlik
musabeqe *m* müsabaka, karşı-
 laşma ~ **kirin** karşılaşmak
musadere *m* müsadere, zor alım ~
 kirin müsadere etmek

musaid *rd* müsait, elverişli, uygun
musamaha *m* müsamaha, hoşgörü
musamahakar *nd/nt* müsama-
 hakâr
musalet *m* musallat, dadanma ~
 bûn musallat olmak, sataşmak,
 sarkıntı olmak, dadanmak
mustehcen *rd* müstehcen
musteheq *rd* müstahak
muswede *m* müsvedde
muşembe *m* muşamba
muşterek *rd* müşterek
muşterî *bnr* müşteri
mutbex *m* mutfak
mutehîd *n* müteahhit, üstenci
mutehîdî *m* müteahhitlik, üstenci-
 lik
muteasip *rd* mutaassıp, bağınaz
muteber *rd* muteber, geçerli
muteşebîs *bz/nd* müteşebbis, gi-
 rişimci
muteşebîsî *m* müteşebbislik, gi-
 rişimcilik
mutewazî *rd* mütevazî, gösterişsiz
mutleq *rd h* mutlak, salt
mutleqiyet *m* mutlakıyet, saltçılık
muxabere *m* muhabere, yazışma
muxabîr *nd/nt* muhabir
muxalefet *m* muhalefet
muxalif *nd/nt* muhalif, karşıt
muxalifi *m* muhaliflik, karşıtlık
muxbîr *nd/nt* muhbîr, ihbarcı
muxetab *nd/nt* muhatap
muxlaq *rd* muğlâk, bilinmez
muxtar *nd/nt* muhtar
muxtarî *m* muhtarlık
muxtira *m* muhtıra

muzakere *m* müzakere, görüşme
 ~ **kirin** müzakere etmek,
 görüşme yapmak (veya gerçek-
 leştirmek)
muzayede *m* müzayede
muze *m* müze
muzyen *nd/nt* müzisyen, müzikçi
muzyeni *m* müzisyenlik
muzîk *m* müzik ~a **gelêrî** halk
 müziği ~a **popê** pop müzik ~a
 sivistik hafif müzik ~a **vokal** (an
 jî deng) vokal müzik
muzîkal *m* müzikal
muzîkhez *nd/rd* müziksever
muzîkkar *nd/nt* müzisyen, müzikçi
muzîkkarî *m* müzisyenlik, müzik-
 çilik
muzîkolog *nd/nt* müzikolog
muzîknas *nd/nt* müzikolog
muzîkzan *nd/nt* müzikolog
mû *n* 1. kıl 2. *rd* kıl (kıldan ya-
 pılma)

mûc *n* keski, küskü
mûçe *m* aylık, maaş
mûçegir *rd* aylıklı
mûçekar *rd/nd* ücretli (ücretli
 olarak çalışan)
mûçing *m* cimbriz
mûfirk *nd* kıl payı, ramak, sıfır
 noktası
mûm *m* mum
mûmdank *m* mumluk, şamdan
mûmik *m* mum
mûmya *m* mumya ~ **kirin** mum-
 yalamak
mûrehk *ant/m* kılcal damar
mûsank *m* poster, duvar ilanı
mûsewî *nd/rd* 1. Musevî (Hz.
 Musa dininden olan) 2. Yahudi
mûsnek *m* yapışkan, yapıştırıcı
mûsnekî *m* yapışkanlık
mûtoke *n* karabasan
mûyokî *rd* kılcal, ipsi
mûz *bot/m* muz

N

n, N *m* Kürt alfabesinin on yedinci harfî

na *h* 1. hayır 2. yok * **hatin?** - **na**, **hîna** nehatine geldiler mi? -yok, daha gelmediler 3. *rd* değil * **ez na tu** ben değil sen 4. *b* yo ~ **herê** maalesef ~ **lo** (yan jî **lê**)! öyle mi? yok ya, yok canım! ~ ~ yok yok

nabe *rd* olmaz, mümkün değil

nabeyn *m* 1. ara 2. ara, orta (topluluk içinde, arasında)

nabos *m* 1. çıkmaz (sonu kapalı yol, sokak) 2. *rd* çıkmaz sokak

nadir *rd* nadir, seyrek (az rastlanan)

nadîde *rd* nadide

Nahid *ast/m* Çulpan, Çoban Yıldızı, Venüs

nakok *rd* 1. çelişik, çelişken 2. çelişmeli 3. çatışık

nakokî *m* 1. çelişki 2. uyuşmazlık, ihtilaf 3. *rd* çelişkili ~ **çêbûn** 1) uyuşmazlık çıkmak 2) çelişkili olmak

nal (I) *n* nal ~ **kirin** nallamak

nal (II) *m* inleme ~ **û efxan** ahûzar

nalandin *l/gh* inletmek

nalbekî *m* tabak (bardakaltı gibi)

nalbend *n* nalbant

nalbûr *n* nalbur

nalbûrî *m* nalburluk

nalçe *n* 1. nalça 2. topuk ~ **kirin** nalçalamak ~ **lê xistin** nalça vurmak

nalenal *m* 1. inleme, inleyiş 2. *h* inim inim, zari zari

nalik *m* nalın

nalîn *l/gh* inlemek

nalînî *m* inilti

name *m* mektup ~ **ya temînatê** baz teminat mektubu

nameber *nd/nt* postacı (mektupları getiren)

namedank *m* mektupluk, posta kutusu

namedor *m* genelge, tamim

namilke *m* broşür, risale

namlû *m* namlu

namûs *m* namus

namûsdar *rd* namuslu

namzed *nd/nt* namzet, aday

namzedî *m* namzetlik, adaylık ~ **ya xwe danîn** adaylığını koymak

nan *n* 1. ekmek 2. ekmek (yemek, aş) ~ **dan** (**yekî**) 1) birine ekmek vermek 2) (birine ekmek veya yemek) yedirmek ~ **xwarin** ekmek yemek ~ **ê avkiyê** gözleme (bir tür hamur işi) ~ **ê fetîr** yufka ekmeği ~ **ê pişêkê** gözleme (bir tür hamur işi) ~ **ê sêlê** sac ekmeği, yufka ekmek ~ **ê tendûrê** tandır ekmeği ~ **ê tost** tost ekmeği

nane *bot/m* nane

nanfiroş *nd/nt* ckmekçi (satan kimse)

nankor *rd* nankör

nankorî *m* nankörlük

nanpēj *nd/nt* 1. ckmekçi (ckmek pişiren) 2. aşçı

nanpējî *m* 1. ckmekçilik 2. aşçılık

nanxur *nd/nt* sığıntı, yanaşma, besleme

nanxurî *m* sığıntılık, yanaşmalık, beslemelik

nap *m* tırnak, tırmık ~ **kirin** tırmalamak, tırmaklamak

napalm *m* napalm

napandin *l/gh* tırmaklamak

naperûşk *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi) ~ **kirin** tırmalamak, tırmaklamak

napik *m* tırnak, tırmık

napirandin *l/gh* tırmalamak

naprûk *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi) ~ **kirin** tırmaklamak

naqor *zoo/n* ağaçkakan

naqos *m* çan, ağaçtan çan * **naqosa dēre** kilise çanı

narewan *bot/m* kayın (ağacı)

narinc *bot/m* 1. turunc 2. portakal

narinciye *bot/m* narenciye, turuncgiller

narincî *rd* turuncu, turunc renginde olan

narincok *lşk/m* el bombası

narîn *rd* 1. narin, zarif 2. narin, nazik 3. ince, zarif (kimse)

narînî *m* 1. narinlik, zariflik 2. incelik, zarafet

narkotik *m* narkotik, uyuşturucu

narkoz *m* narkoz

nas *n* 1. tanıdık 2. *rd* tanıdık, aşina, bildik (önceden bilinen, görülen) 3. tanış ~ **û dost** eş dost ~ **ê hev derketin** tanış çıkmak, bildik çıkmak

nasan *m* 1. tanıma 2. tanı, teşhis

nasandin *l/gh* tanıtmak

nas bûn *l/gh* tanınmak

nasdar *rd* tanınan ~ **bûn** tanınmak, parlamak (ün, san kazanmak)

nasir *m* nasır ~ **girtin** nasır bağlamak (veya tutmak), nasırlanmak

nasirî *rd* nasırlı, nasırlaşmış olan ~ **bûn** nasırlanmak, nasırlaşmak

nasîn *m* tanıma, tanıyış

nasîn *l/gh l/gh* tanımak

nasîner *nd/nt* 1. tanıştırmacı, takdimci 2. tanıtmacı 3. *rd* tanıtıcı

nasînerî *m* 1. tanıştırmacılık, takdimcilik 2. tanıtmacılık 3. tanıtıcılık

naskirin *m* tanıma

nas kirin *l/gh* tanımak

naskirî *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namı 3. tanınan, tanınmış, popüler

nasname *m* 1. kimlik 2. kimlik belgesi (veya kartı) 3. künye

nasnav *m* 1. unvan 2. mahlas, takma ad

nasyar *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namı 3. tanınmış, popüler 4. tanıyan, bilen kimse

naşî, naşît *rd* 1. toy, torlak, çaylak
2. toy, tor, acemi (zihin bakımın-
da yeterince gelişmemiş) 3.
tecrübesiz, deneyimsiz ~ **bûn**
acemileşmek

naşîtî *m* 1. toyluk, çaylaklık 2. tor-
luk, toyluk, acemilik

naştin *l/gh* 1. gömmek 2. göm-
mek, defnetmek

naştî *rd* 1. gömülü 2. defnedilmiş,
gömülü

nator *nd/nt* bekçi, korucu ~**ê** şevê
gece bekçisi

natorî *m* bekçilik, koruculuk

nav (I) *n* 1. ad, isim 2. ad (ün,
nam, şöhet) ~ **dan** 1) ad ver-
mek 2) ad yapmak, isim yap-
mak, ün almak (kazanmak,
salmak veya yapmak), nam
almak 3) adı çıkmak ~ **lê danîn**
1) koymak, ad takmak 2) tanı-
mak, teşhis etmek (veya koy-
mak) ~ **lê kirin** ad koymak, ad
takmak ~ **tê dan** 1) tahrik
etmek, kışkırtmak, fitlemek 2.
özendirmek, teşvik etmek 3.
yiğitlendirmek ~ **û deng** ad, şan
şöhret, ün ~ **û deng dan** nam
vermek (veya salmak), ün
almak (kazanmak, salmak veya
yapmak), ünlenmek ~ **û nîşan**
adı, şan ~**ê** (yekî) **bi bîr anîn**
adını anmak ~**ê hevedudanî**
birleşik isim

nav (II) *m* 1. iç, dahil 2. iç (oyuk
olan veya oyuk sayılan şeylerin
boşluğu) 3. öz (bir şeyin içi) 4.

orta (iki uçtan eşit uzaklıkta
olan yer) 5. bel (göğüsle karın
arasında daralmış bölüm) ~
malê evin içi ~ **welêt** yurt içi ~**a**
dilê (yekî) **çar gopal lê xistin**
kalbi küt küt atmak ~**a xwe**
rêtin içini dökmek

nav (III) *m* 1. ara (açıklık, aralık,
mesafe) 2. ara, esna, aralık
(vakit, fasıla) 3. ara ~**a** (**wan**)
canêcanê bûn yağlı ballı olmak
~**a** (**wan**) **xweş û bêş bûn** yağlı
ballı olmak

navajo *m* içgüdü

navajodar *rd* içgüdülü

navajoyî *rd* içgüdüsel

navbajaran *rd* şchirlerarası * **te-**
lefona navbajaran şchirler-
arası telefon

navber (I) *m* giriş, antre, methal
(yapılarda)

navber (II) *m* 1. ara 2. aralık 3.
mzk aralık, fasıla 4. ara, orta
(topluluk içinde, arasında) ~
dan ara vermek

navberdar *rd* aralıklı

navbeyn *m* 1. ara 2. ara, kesinti

navbeynkar *nd/nt* 1. aracı 2. ara-
cı, ara bulucu

navbeynkarî *m* 1. aracılık 2. ara-
cılık, ara buluculuk

navbêj *nd/nt* 1. aracı 2. ara bu-
lucu, aracı

navbêjî *m* 1. aracılık 2. ara bulu-
culuk, aracılık

navbêjîker *nd/nt* çöpçatan

navbijvan *sp/nd* hakem

navbir *m* 1. aralık, geçenek, gezinti, koridor 2. bölme, ara bölme 3. bölme, tahta perde

navbîn *nd/nt* çöpçatan

navbînî *m* çöpçatanlık ~ **kirin** çöpçatanlık yapmak

navçe (I) *rd* 1. orta boylu 2. orta (ılımlı, orta halli olan)

navçe (II) *m* 1. bölge 2. ilçe, kaza

navdar *rd* 1. ünlü, meşhur 2. tanınmış, şanlı, şöhrətli ~ **bûn** meşhur olmak, ünlenmek, ünc kavuşmak ~ **kirin** meşhur etmek, ün kazandırmak

navdarî *m* ünlülük, meşhurluk, şan şöhrət

navder *m* giriş, antre, methal (yapılarda)

navdewletî *rd* devletlerarası

navdêr *rz/m* isim ~a **mê** dişil isim ~a **nêr** eril isim

navek *m* 1. merkez 2. orta, göbek

navend *m* merkez

navendî *rd* merkezi ~ **bûn** merkezileşmek ~ **kirin** merkezi-
leştirmek

navendparêz *nd/nt* merkeziyetçi

navendparêzî *m* merkeziyetçilik

naverast *m* 1. orta (tahmini olarak bir yerin ortası) 2. merkez

naverok *m* içcrik, muhteva

naveş *m* 1. karın ağrısı 2. amel, ishal, sürgün

naveşî *rd* ishali ~ **bûn** ishal olmak, sürgün olmak

navgîn *m* araç, vasıta ~**ên** **ragi-**
handinê kitle iletişim araçları

navik (I) *ant/m* 1. göbek 2. *bot* öz, göbek (bazı bitki, sebze ve meyvelerin ortası)

navik (II) *m* 1. iç * **navika** **nan** ckmek içi 2. eşek (elma, armut, ayva gibi meyvelerin yenmeyen iç bölümü) 3. çekirdek (ağaçlarda soyulmayan bölüm)

navinc *rd* 1. orta (ne büyük ne küçük, ne ufak ne iri) 2. orta, vasat

navincî *rd* 1. ortalama, vasatî 2. orta, ortanca ~ **kirin** ortalamak, ortalama yapmak

navîk *m* orta * **tiliya** **navîkê** orta parmak

navîn *rd* 1. orta * **tiliya** **navîn** orta parmak 2. orta, vasat 3. orta, ara (iki şeyin arası) 4. *nd/rd* ortanca

navînî *rd* ortalama

navkutik *m* kalp atışı, küt küt etme ~ **lê** **dan** kalbi atmak, küt küt etmek

navmal *m* ev içi

navmalî *nd/nt* 1. kapı halkı 2. orta hizmetçisi, hizmetkâr 3. *m* hizmetçi kadın

navmil *n* 1. sırt (insan için; üst, arka) 2. arka (insan için, vücut, beden) 3. omuz arası, iki kürek arası 4. cıdağı, yağır (at için)

navnas *m* 1. unvan 2. künye

navneteweyî *rd* uluslar arası

navnîşan *m* 1. san 2. adres ~a **malê** *cv* adresi

navno *rd* 1. bednam (kötü ün kazanmış) 2. *nd/nt* yakınan, sızlanan, şikâyetçi ~ **bûn** adı kötüye çıkmak, (kişilik olarak) yıpranmak ~ **kirin** adını kötüye çıkarmak, (kişilik olarak) yıpratmak

navnoker *nd/nt* adını kötüye çıkarıcı, yıpratıcı

navok *ant/m* göbcek

navpişt *m* 1. sırt (insan sırtı) 2. bel (sırtın altına rastlayan bölge)

navran *m* 1. ağ, apışlık 2. apış arası

navrast *m* 1. orta (tahmini olarak bir yerin ortası) 2. ortalık (içinde bulunan, yaşanılan ev, oda gibi yer) 3. ortalık yer ~ **a malê** ortalık

navro, **navroj** *m* öğle, öğlen

navser *m* doruk, zirve * **navsera** çiyê dağ zirvesi

navsere *rd* 1. orta yaşlı 2. yaşlı başlı 3. kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı crkek) ~ **bûn** yaşlı başlı olmak

navteng *m* 1. bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) 2. bel, kemer (kemer bağlanan kısım) 3. kolan (yük hayvanlarında)

navtêder *nd/nt* 1. tahrikçi 2. kışkırtıcı, provokatör 3. özendirici, teşvik edici

navtêderî *m* 1. tahrikçilik 2. kışkırtıcılık, provokötürlük 3. özendiricilik, teşvik edicilik

navxwe *nd* iç * **şerê navxwe** iç savaş

navxweyî *rd* içsel, dahili

naxêr *h* hayır

naxir *m* nahır, sığır sürüsü

naylon *n* naylon

naz *m* naz (cilve, işvc) ~ **kirin** naz etmek ~ **û nûz** (an jî **tîz**) naz piyaz

nazdar *rd* nazlı (cilveli, işveli)

nazdarî *m* 1. nazlılık 2. *rd* nazik, hassas ~ **bûn** 1) nazikleşmek, hassaslaşmak 2) nazlı olmak, nazlanmak

nazenîn *rd* nazenin, alımlı

nazik *rd* 1. nazik 2. nazik, hassas ~ **bûn** 1) nazikleşmek 2) nazikleşmek, hassaslaşmak

nazikî *m* 1. naziklik 2. hassaslık ~ **bûn** nazikleşmek

nazî *m* naz ~ **kirin** 1) naz etmek (veya yapmak), nazlanmak 2) mırın kırın etmek

ne rz/m 1. olumsuzluk eki 2. değil

* **ne ez**, **tu** ben değil sen ~ **baş**

~ **xerab** orta şekerli ~ **bi dilê**

xwe kerhen, zoraki ~ **bi dilê**

xwe bûn isteksiz olmak ~ **diyar**

ortada (yarışma ve karşılaşmalar için) ~ **fena ye fena** değil

~ **giring e** önemli değil, fark

etmez ~ **hesan e** kolay değil ~

kifş ortada (yarışma ve karşılaşmalar için) ~ **mesele ye mesele**

(veya sorun) değil ~ **pirsgirêk**

e sorun değil ~ **rast bûn** esası

olmamak ~ **xalî ye** tekin değil ~

xem e önemli (veya sorun) değil ~ xerab e fena değil ~ xweş fena, üzücü ~ xweş ~ xweş pis pis

ne ... ne *d/g* ne ... ne (hem ... hem karşıtı) * ne zava ne bûk ne gelin ne damat

neadetî *rd* olağan dışı, alışılmamış

neadil *rd* adil olmayan, adaletsiz

neasavî *rd* olağanüstü, olağan dışı ~ bûn anormalleşmek ~ kirin anormalleştirmek

nebaş *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. kötü 3. fena (istenilen ve gereken nitelikte olmayan) ~ çebûn kötü olmak (olumsuz bir durum olmak)

nebaşi *m* kötülük ~ kirin kötülük etmek (veya kötülük yapmak)

nebat *m* nebat, bitki

nebatî *rd* nebati, bitkisel

nebe *h* sakın * nebe ku nexweş be! sakın hasta olmasın! ~ ~ çok çok, hiç olmasa

neberbiçav *rd* 1. sönük (silik kimse) 2. soyut ~ bûn sönükleşmek

neberbiçavî *m* sönüklük

neberbihêr *rd* 1. geçimsiz, hırslı 2. hazımsız (yersiz davranışlara karşı susmak elinden gelmeyen kimse)

neberpîrs *rd* sorumsuz

nebez *rd* 1. yılmaz 2. yavuz ~ bûn 1) yılmazlaşmak 2) yavuzlaşmak, yavuzlanmak

nebezî *m* 1. yılmazlık 2. yavuzluk

nebihîstî *rd* duyulmadık, duyulmamış, işitilmedik, işitilmemiş

nebihîzî *m* duymamazlık

nebihîzyar *rd* duyarsız ~ bûn duyarsızlaşmak

nebikarbar *rd* kullanışsız

nebikêrhatî *rd* 1. yaramaz, faydasız 2. beceriksiz

nebinavkirî *rz/rd* belirsiz, belgisiz, belirtisiz

nebî (I) *n* nebi, peygamber

nebî (II) *m* 1. iftira 2. yalan (uydurma, gerçek olmayan) ~ lê kirin (birine) iftira atmak

nebî (III) *h* 1. sakın 2. sakın, demec * nebî ku tu devê xwe vekî ha ağzını açayım demec 3. g meğer ~ ha sakın ha!, zinhar ~ ku meğer ki ~ ~! sakın sakın!, sakın ha!

nebîna *rd* âmâ, görmecz, kör

nebînahî *m* m âmâlık, görmeczlik, körlük

nebînatî *m* âmâlık, görmeczlik, körlük

nebîran *rd* aşçren (kimse)

nebîranî *m* aşçrme ~ kirin aşçrmek, aş yermek

nebîrbir *rd* 1. anlayışsız, düşüncesiz 2. bilinçsiz

nebîrbirî *m* 1. anlayışsızlık, düşüncesizlik 2. bilinçsizlik

nebû *m* iftira

nebûkar *nd/nr* iftiracı, karacı

nebûyî *rd* 1. olmamış görülmemiş 2. olmadık şey

nebz *bj/m* nabız

necis *rd* pis, iğrenilen şey ~ **bûn** pislenmek ~ **kirin** pislemek, pisletmek

neçar *nd/rd* 1. naçar, çaresiz, biçare 2. aciz, güçsüz ~ **bûn** 1) naçar olmak 2) mecbur olmak ~ **kirin** mecbur etmek ~ **man** 1) naçar kalmak 2) mecbur kalmak ~ **î (tişteki)** **kirin** (bir şeye) mecbur tutmak

neçarî (II) *m* 1. çaresizlik 2. mecburiyet 3. *rd* mecburî

neçe *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. kötü, fena 3. değersiz, naçiz

nedawî *rd* 1. kavruk (kurumaya yüz tutmuş) 2. *rd* ıslak (hafif derecede ıslak) 3. *m* nem (hafif ıslaklık)

nedaxwazbar *rd* rağbetsiz

nederbasdar *rd* geçersiz

nederbasî *rz/rd* geçişsiz * **lêkera** **nederbasî** geçişsiz fiil

nediyar *rd* 1. belirsiz 2. belirsiz, bilinmeyen 3. belirsiz, süresiz (süresi belli olmayan) 4. *wj* belirsiz, ipham

nediyarî *m* 1. belirsizlik 2. meçhullük, belirsizlik 3. *wj* belirsizlik, iphamlık, kapalılık

nediyarkirî *rd/rz* belirtisiz, belgisiz

neditbar *rd* 1. görülmez 2. *fel* soyut

neditbarî *fel/m* soyutluk

neditî (II) *rd/h* 1. görmemiş 2. görülmedik, görülmemiş 3. *rd* na-dide

neexlaqî *rd* gayri ahlaki

nefehma *rd* 1. anlayışsız, düşün-cesiz 2. ferasetsiz 3. bilinçsiz

nefehmatî *m* 1. anlayışsızlık, düşüncesizlik 2. ferasetsizlik 3. bilinçsizlik

nefehmbâr *rd* anlaşılmaz

nefel *zoo/m* yonca

nefece *m* nafaka

nefes *m* nefes, soluk ~ **dan** nefes vermek, soluk vermek ~ **dan û**

stendin nefes alıp vermek, soluk alıp vermek ~ **girtin** (an

jî stendin) nefes (veya soluk) almak ~ **lê çikîn** soluğu ke-

silme (veya tutulmak), nefesi kesilmek nefes almak, soluk almak ~ **a (yekî) çikîn** soluğu kesilmek (veya tutulmak) ~ **a paşîn** son nefes

nefesçikên *rd* nefes kesici

nefesçikîn *rd* 1. nefes kesen 2. *m* nefes kesme, tıkanma (nefes için)

nefi *m* sürgün ~ **kirin** sürmek, sürgün etmek

nefizek *rz/rd* ötümsüz

nefret *m* nefret ~ **kirin** 1) nefret etmek 2) tiksirmek

nefrîn *m* nefret, öfke

nefs *m* nefis (insanî yeme içme gibi ihtiyaçlarının bütünü)

nefsanî *rd* nefsanî

nefsbiçûk *rd* alçak gönüllü

nefsêk *rd* açgözlü, gözü aç, nef-sine düşkün, şikemperver

nefsêkî *rd* 1. açgözlü 2. *m* aç-gözlülük, nefesine düşkünlük

nefsektî *m* açgözlülük, nefsine düşkünlük

nefsî *nd/nt* evlatlık (küçük yaştan beri eve alınıp yetiştirilen kimse)

nefsmezin *rd/nt* kibirli, kuruntulu

neft *m* petrol ~a **xam** ham petrol

neftfiroş *nd/nt* petrolcü (satan kimse)

neftger *nd/nt* petrolcü (petrol arayan)

negatîf *rd* 1. negatif 2. (*mat/fiz*) *rd* negatif

negerguhêz *rz/rd* geçişsiz

negihîştî *rd* ham, olmamış, olgunlaşmamış

negirîng *rd* öncemsiz, ehemmiyetsiz

neguhêrbar *rd* değişmez

neguhêzbar *rd* taşınmaz, gayrimenkul

neguncan *rd* uygunsuz

neh *n* dokuz ~em (an jî ~emîn) dokuzuncu

neheng (I) *n* 1. kahraman 2. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı)

neheng (II) *zoo/m* balina

neheq *rd* haksız ~ **dîtin** haksız bulmak

neheqî *m* haksızlık ~ **kirin** haksızlık etmek

nehes *rd* haşarı, şımarık

nehesî *m* haşarılık

nehesok *rd* haşarı, şımarık

nehesokî *rd/h* haşarıca ~ **bûn** haşarlaşmak

nehestewer *rd* duyarsız ~ **bûn** duyarsızlaşmak

nehewce *rd* gereksiz, lüzumsuz ~ **ye** gerek yok

nehêja *rd* 1. değersiz, kıymetsiz 2. kalitesiz, niteliksiz

nehên *rd* 1. gizli, giz 2. *fel/m* gizem

nehênî *m* 1. giz, gizem, sır 2. *rd* gizemli 3. *rd* gizli, saklı 4. *rd* illegal, gizli 5. muamma (anlaşılmayan, bilinmeyen)

nehênîdar *rd* 1. gizemli 2. *mec* muammalı

nehênîfî *m* gizemlilik, muammalık

nehêvotî *rd* eğitimsiz

nehiye *m* nahiye, bucak

nehpik *n* 1. *argo* tırnak 2. pençe, yırtıcı hayvan tırnağı

nehpirandin *l/gh* tırnaklamak, tırmalamak, pençelemek

nehpirîn *l/ngh* tırnaklanmak, tırmalanmak

nehs *rd* 1. haşarı, yaramaz 2. şımarık 3. afacan, uçarı (cile avuca sığmaz) 4. haylaz, hayta ~ **bûn** 1) yaramaz olmak, yaramazlaşmak 2) şımarık olmak 3) afacanlaşmak

nehsî, nehsîfî *m* 1. haşarılık, yaramazlık 2. şımarıklık 3. afacanlık, uçarılık 4. haylazlık, haytalık

nehwirandin *l/gh* mırıldamak, terennüm etmek

nehwirîn *l/ngh* mırıldanma, terennüm etme

nehwirîni *m* mırıltı

neilmî *rd* bilim dışı ~ **bûn** bilim dışı olma

nejêhatî *rd* 1. başarısız 2. becceriksiz 3. zayıf (bilgi yönünde yeterli olmayan)

nejêhatîbûn *m* 1. başarısızlık 2. becceriksizlik

nejidil *rd* 1. içtenliksiz, içtensiz, samimiyezsiz 2. yapmacık, yapmacıklı, yapay, sahte (içten olmayan)

nejidilbûn *rd* içtenliksizlik, içtensizlik, samimiyezsiz

nejidilî *m* 1. içtenliksizlik, içtensizlik 2. *rd/h* yapmacıklı

nekara *rd* erksiz, kudretsiz

nekêr *rd* 1. becceriksiz 2. aylak, çalışmayan 3. yaramaz (durum ve olaylar için)

nekêrhatî *rd* 1. becceriksiz 2. el-verişsiz 3. kullanışsız 4. yaramaz, yararı olmayan şey

nekifş *rd* belirsiz

nekifşkirî *rz/rd* belgisiz

nelê *rd* 1. geçersiz (oyunlarda) 2. geçersiz, uygunsuz 3. aykırı 4. uymaz ~ **bûn** 1) geçersizleşmek 2) uygunsuzlaşmak ~ **kirin** geçersizleştirmek, geçersiz saymak

nelêti *m* 1. geçersizlik 2. uymazlık

nelicîh *rd* 1. uygunsuz, yersiz 2. yakışksız

nelicîhbûn *m* 1. uygunsuzluk, yersizlik 2. yakışksızlık

nelihev *rd* 1. düzensiz 2. dağınık 3. keyifsiz, rahatsız, hasta 4. tuhaf, dengesiz (ruh sağlığı yerinde olmayan) 5. uyumsuz, uyuşmaz 6. biçimsiz, kalıpsız 7. derme çatma 8. çirkin

ne li hev bûn *l/bw* 1. hasta olmak, keyifsiz olmak 2. morali bozuk olmak, gergin olmak 3. tuhaf olmak, ters (veya sol) taraftan kalkmak 4. çirkin olmak

nelihevhatî *rd* 1. kaba saba, kalıpsız 2. çirkin

nelihevî *m* 1. düzensizlik 2. dağınıklık 3. keyifsizlik, hasta olma 4. tuhaflık, dengesizlik 5. uyumsuzluk, uyuşmazlık 6. biçimsizlik, kalıpsızlık 7. derme çatma olma 8. çirkinlik

nelihevîti *bnr* nelihevî

nelihevkirî *rd* uyuşmayan, uygun olmayan

nelirê *rd* 1. uygunsuz, yakışksız 2. usulsüz 3. yolsuz, gayri meşru 4. karanlık (yasalara, törelere uygun olmayan) 5. aykırı ~ **bûn** aykırı olmak

nelirêti *rd* 1. uygunsuzluk, yakışksızlık 2. usulsüzlük 3. yolsuzluk, gayri meşruluk 4. aykırılık 5. *mec* aksilik

nelixwe *rd* 1. keyifsiz, hasta 2. tuhaf 3. kendinde olmayan

neman *l/ng* kalmamak, bitmek, tükenmek

nemaze *h* özellikle, bilhassa

nemerd *rd* 1. namert, alçak 2. kal-
leş ~ **bûn** alçaklaşmak

nemerdî *m* namertlik, alçaklık ~
kirin namertlik etmek, alçaklık
etmek

nemeş *m* pus

nemeşî *rd* puslu, pusarik

nemêr *rd* 1. iktidarsız, puluç (cinsi
gücü olmayan erkek) 2. hadım
~ **kirin** 1) puluç etmek 2) ha-
dım etmek

nemêrî, nemêrtî *m* 1. iktidarsız-
lık, puluçluk 2. hadımlık

nemir *rd* 1. ölümsüz (hiç ölme-
yen, ebedi) 2. *nd/nt* ölümsüz
(hiç unutulmayacak olan) ~
bûn ölümsüzleşmek ~ **kirin**
ölümsüzleştirmek ~ **û nejin** (an
jî neji) ölüm kalım arası durum

nemirî *m* ölümsüzlük, ölmezlik

nemirov *rd* 1. insaniyetsiz, mü-
rûvvetsiz 2. zalim, gaddar

nemirovî *m* 1. insaniyetsizlik 2. *rd*
insanlık dışı

nemisilman *rd* gayri Müslim

nemûş *m* figür

nenas *rd* 1. yabancı, tanınmayan
2. meçhul, belirsiz, bilinmeyen

nenasî *m* 1. tanımazlık, tanıma-
mazlık 2. bilinmemelik, belir-
sizlik, meçhullük

nenêrbar *rd* soyut

nepak *rd* 1. kötü (iyi karşıtı) 2. fe-
na, kötü 3. yaman (korkulan
kimse)

nepakî *m* 1. kötülük 2. fenalık, kö-
tülük ~ **kirin** 1) kötülük etmek
(veya yapmak) 2) fenalık etmek

nepaqij *rd* 1. temiz olmayan 2. kirli
(aybaşı durumunda bulunan)

nepaqijî *m* 1. temiz olmama 2.
kirlilik

nepehtî *rd* 1. çiğ, pişmemiş olan
2. çiğ (renkler için) * **sorê ne-
pehtî** çiğ kırmızı

nepen *rd* 1. gizli, sır 2. *fel/m* gizem

nependî *rd* 1. gizli, sır 2. gizemli
3. belirsiz

nependîtî *m* belirsizlik

nepenî *rd* 1. gizli, saklı 2. gizemli
3. belirsiz 4. *m* giz, gizem, sır 5.
kuytu, تنها, 6. muamma (an-
laşılmayan, bilinmeyen) ~ **bûn**
görünmez olmak ~ **kirin** 1) giz-
lemek, saklamak 2) bir kenara
çekip konuşmak

nepenîdar *rd* gizemli

nepenîtî *m* 1. gizlilik 2. belirsizlik

neperûçk *m* cırmık ~ **kirin** cır-
malamak, tırmalamak, tırmakla-
mak

neperwerdekirî *rd* eğitimsiz

nepêjnker *rd* duyarsız ~ **bûn** du-
yarsızlaşmak

nepêkan *rd* imkânsız ~ **bûn** im-
kânsızlaşmak

nepêwîst *rd* gereksiz, lüzumsuz

nepirandin *l/gh* cırmıklamak, cır-
malamak, cırmaklamak, tırmala-
mak

nepirîn *l/gh* cırmıklanmak, cır-
naklanmak, tırmalanmak

nepixandin *l/gh* 1. şişirmek 2. ka-
bartmak 3. pohpohlamak 4. *mec*
abartmak

nepixandî rd 1. şişik, şişkin 2. kabarıklık, kabartılmış 3. pohpohlanmış 4. *mec* abartılı, abartılmış olan

nepixî rd 1. şişkin 2. kabarıklık

nepixîn l/gh 1. şişmek 2. kabarmak, tomurmak 3. böbürlenmek

nepox m balon

nepoxe rd şişik, şişmanca

neprûk m 1. cırmık 2. tırmık (tırnak beresi)

Neptûn ast/m Neptün

neqanûnî rd 1. kanunsuz, yasa dışı, kanun dışı 2. kaçak (yasaca yapılması yasak olan şey) 3. yolsuz 4. illegal

neqanûnîfî m 1. kanunsuzluk, yasa dışılık, kanun dışılık 3. yolsuzluk 4. illegallik

neqarat m nakarat

neqawd m nakavt ~ **bûn** nakavt olmak

neqeb (I) m 1. geçit (geçecek yer) 2. ara 3. aralık

neqil (I) m 1. defa, kez, kere, sefer 2. cl (iskambil oyununda) ~ek bir kere, bir kez ~eke bî tenê bir kerecik

neqil (II) m 1. nakil, aktarma, devir 2. nakil (anlatma, söyleme) 3. irtihal (öbür dünyaya göçme, ölüm) ~ **bûn** 1) nakledilmek, aktarılma 2) irtihal olmak (öbür dünyaya göçmek, ölmek) ~ **kirin** 1) nakletmek 2) tekrarlamak * **du sê caran neqil kir** iki üç sefer tekrarladı ~î (...) **kirin** -e aktarma yapmak

neqilker rd nakleden, aktarıcı

neqilkirin m 1. nakletme, aktarma 2. iletme 3. toprağa verme ~a **endaman (organ an jî uzwan) bj** organ nakli (veya aktarımı) ~a **xwîne bj** kan aktarımı

neqil kirin l/gh 1. nakletmek 2. iletmek 3. toprağa vermek

neqliyat m nakliyat

neqliyatvan nd/nt nakliyatçı

neqliye m nakliye

neqliyekar nd/nt nakliyecî, nakliyatçı, taşımacı

neqliyevan bnr neqliyekar

neqş m 1. nakış, işleme 2. süs, süsleme ~ **û niqûş** nakışlar

neqşe m gerçef

neqşebend nd/nt nakkaş, resimci

Neqşebendî ol/nd Nakşibendî

neqûşandin l/gh çimdikleme

neqûşk m çimdik

nerast rd 1. doğru olmayan, asılsız, yalan 2. *mec* sağlıksız (gerçek olmayan, güvenilir olmayan) ~ **bûn** esaslı olmamak, aslı astarı olmamak

nerastbîn rd sağgörsüz

nerastbînî m sağgörsüzlük

nerasterast rd dolaylı

nerasterê rd 1. dolaylı 2. dolaşık, dolayısıyla

nerazî rd hoşnutsuz

nerazîbûn m hoşnutsuzluk

nerd m tavla (oyunu)

nerewa rd gayrimişru

nerexistî rd örgütsüz, teşkilâtsiz, örgütlenmemiş olan

nerëxistîbûn *m* örgütsüzlük

nerëzikî *rd* 1. kuralsız, düzensiz *

lêkera nerëzikî kuralsız fiil

2. nizamsız

nerihet *rd* 1. rahatsız, huzursuz

2. rahatsız, keyifsiz, hasta

3. yaramaz, haşarı, uçar, azgın

~ **bûn** 1) rahatsız olmak 2) ra-

hatsızlanmak, hastalanmak 3)

yaramaz olmak, yaramazlaş-

mak (**yek**) ~ **bûn** rahatsız ol-

mak ~ **kirin** rahatsız etmek

nerihetî *m* 1. rahatsızlık 2. rahat-

sızlık, keyifsizlik (hasta olma

durumu) 3. yaramazlık, haşa-

rılık, uçarılık ~ **dan** (**yekî**) (bi-

rine) rahatsızlık vermek ~ **kirin**

yaramazlık etmek ~ **nekirin**

uslu durmak (veya oturmak)

nerind *rd* 1. çirkin 2. kötü (iyi

karşıtı)

nerm *rd* 1. yumuşak 2. yumuşak,

mülayim (uysal) 3. yumuşak,

ılıman, ılımlı 4. ılımlı, mutedil

(radikal olmayan)

nermahî *m* 1. yumuşaklık 2. yu-

muşaklık, mülayimlik, uysallık

3. yumuşaklık, ılıman, ılımanlık

4. yumuşaklık, ılımlılık

nermatî *m* 1. yumuşaklık 2. yu-

muşaklık, ılımlılık 3. ılımanlık

nerm bûn *l/gh* 1. yumuşamak 2.

yumuşamak, ılımlılaşmak 3. ta-

va gelmek 4. yelkenleri suya in-

dirmek (kabul etmek) 5. yavaş-

lamak (ses için)

nerme (I) *n* 1. kaba (kuyruk soku-

munun iki yanındaki şişkin yer)

2. kaba et 3. eten (yemişlerin

yenilen bölümü)

nerme (II) *rd* ılımlı

nermehewa *erd/m* ılıman

nermenerm *h* 1. için için, yavaş

yavaş 2. tin tin * **nermenerm bi**

dûr ket tin tin uzaklaştı 3. ılıt

ılıt (rüzgâr esmesi ve akım

için) 4. püfür püfür (rüzgâr için)

5. ıgil ıgil 6. yaşın yaşın (gizlice,

çaktırmadan) ~ **axaftin** (**peyîvîn**

an jî **xeber dan**) tane tane söyle-

mek (veya konuşmak)

nermeting *rd* 1. sessiz olan, fazla

konuşmayan kimse 2. sinsi ~

bûn sinsi olmak

nermetingî *m* sinsilik

nermetûj *rd* tatlı sert * **bi zima-**

nekî nermetûj tatlı sert bir dille

nermijandin *l/gh* 1. yumuşatmak

2. sudan geçirmek (elbise yıka-

mak için) 3. haşlamak 4. tava

getirmek

nermijîn *l/gh* 1. yumuşamak 2.

haşlanmak 3. tava gelmek 4. ti-

ritlenmek, tiritleşmek

nermijok *rd* sümsük, sünepe,

uyuşuk, uyuntu, miskin

nermijokî *rd* 1. sümsükçe 2. don

yağı gibi (konuşmayan ve

hareketsiz kimse) 3. uyuşuk,

sünepe, uyuntu 4. yordamsız

(çevik, canlı olmayan) 5. tirit

gibi (çok yaşlı kimse) ~ **bûn**

sümsükleşmek

nermijokîti *m* süncelik, sümsük-
lük, uyuşukluk

nermik (I) *m* bingildak

nermik (II) *rd* 1. yumuşak, yu-
muşacık 2. yumuşak, mülayim
3. nazik

nermika *h* 1. yumuşakça 2. hafif-
çe, hafiften 3. usulca

nermikî *rd* 1. yumuşacık 2. yu-
muşakça 3. kadife gibi (ten ve
ses için)

nermixandin *l/gh* 1. yumuşatmak
2. czmek 3. pörsütmek

nermixîn *l/ngh* 1. yumuşamak 2.
czilmek 3. pörsümek, porsumak

nermixok *rd* pörsük (pörsümüş
olan)

nermixokî *rd* pörsükçe

nermî, nermîti 1. yumuşaklık
2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılım-
lılık, mülayimlik

nermker *rd* 1. yumuşatıcı 2. nem-
lendirici * **melhema nermker**
nemlendirici krem

nerm kirin *l/gh* 1. yumuşatmak
2. yatıştırmak (razı etmek)
3. tavlama

nermok *rd* 1. yumuşacık 2. ılımlı
3. sinsi

nermoke *rd* yumuşak, yumuşakça

nermokî *rd* 1. yumuşacık 2. yu-
muşakça

nermûsank *rd* 1. sümsük, sünepe,
uyuşuk 2. yumuşak

nermûsankî *rd* 1. sümsükçe,
sünepece, uyuşukça, miskince
2. yumuşak, yumuşakça 3. pelte

gibi, lâpacı 4. gevşek, gevşekçe
(cansız, hareketli) ~ **bûn** süm-
sükleşmek, miskinleşmek

nermûsankîti *m* süncelik, süm-
süklük, uyuşukluk

nesadiq *rd* sadakatsiz

nesamîmî *rd* samimiyetsiz, yap-
macıklı

nesax *rd/nd* 1. hasta 2. gebe,
hamile ~ **bûn** 1) hasta olmak
2) gebe kalmak ~ **ketin** hasta
düşmek ~ **kirin** hasta etmek ~
man gebe kalmak ~ **xistin** hasta
düşürmek **nexweş**

nesaxî *m* 1. hastalık 2. hamilelik
nesazkar *rd* özürlü (eksiklik, sa-
katlık veya kusuru olan kimse)

nesexbêr *rd* savurgan, tutumsuz

nesexbêrî *m* savurganlık, tutum-
suzluk

nesil *n* nesil

nesîhet *m* nasihat, öğüt ~ **kirin**
nasihat etmek ~ **lê kirin** öğüt
vermek (veya öğütte bulunmak)

nesîr *m* nesir, düz yazı

nesqehwe *m* neskafe

neşen *rd* 1. şenliksiz (kalabalık ol-
mayan) 2. neşesiz 3. **mec** cansız
(durgun) cansız ~ **bûn** 1) neşe-
sizleşmek 2) cansızlaşmak

neşikandî *rd* 1. kırık olmayan
2. bütün, eksiksiz (ufaklık ol-
mayan)

neşiya *rd* kudretsiz

neşîrîn *rd* sevimsiz ~ **bûn** sevim-
sizleşmek

neşîrînî *m* sevimsizlik

net *rd* net ~ **bûn** netleşmek, net olmak

netbûn *m* netlik, net olma

netebt *rd* 1. haşarı, yaramaz 2. haylaz, hayta ~ **bûn** yaramaz olmak

netep *bnr* netebt

netebtî *m* 1. haşarılık, yaramazlık 2. haylazlık, haytalık

netebtokî *rd/h* haşarıca, yaramazca

netemam *rd* 1. natamam, eksik 2. yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) 3. alık, bön

netendurist *rd* sağlıksız

netewandî *rz/nd* 1. bükümsüz, nominatif 2. çekimsiz

netewangbar *rd* bükülmez

netewatî *m* milliyet

netewe *m* ulus, millet ~**yên** Yekbûyî (yan jî Yekgirtî) Birleşmiş Milletler

netewehez *nd/rd* ulussever

netewehezî *m* ulusseverlik

netewekar *rd* ulusçu

netewekarî *m* ulusçuluk

neteweperest *rd/nt* koyu milliyetçi

neteweperwer *nd/rd* ulusçu, ulus-sever

neteweperwerî *m* ulusçuluk, ulus-severlik ~**ya nîjadî** (yan jî **et-nîkî**) etnik milliyetçilik

neteweyî *rd* ulusal, milli ~ **bûn** ulusallaşmak ~ **kirin** uluslaştırmak

neteweyîî *m* ulusallık

netewîn *rd* bükülmez

netewînî *m* bükülmezlik

neteze *rd* taze olmayan, bayat

netê *rd* 1. geçersiz (oyunlarda) 2. hükümsüz ~ **bûn** geçersizleşmek ~ **kirin** geçersizleştirmek, hükümsüz kılmak

netêper *rz/rd* geçişsiz

netêw *rd* 1. batıl 2. geçersiz

netî *m* netlik

netîce *m* netice, sonuç

netû *rd* 1. fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) 2. fûrumaye, sütü bozuk, soysuz, ne idiği belirsiz 3. *mec* hiç (değersiz kimse)

nevisî *nd/nt* üvey evlat, evlatlık

nevî *nd/nt* torun

nevîçirk *nd/nt* torunun torunu

nevîn *m* nefret

nevînî *rd* gayriiradî

newa (I) *n* 1. nevi, tür 2. tarz

newa (II) *rd/nd* yakıştırmaca, doğru olmayan, yalan

newa (III) *m* 1. ezgi, melodi 2. bir müzik makamı ~**ya navber** aranağme

newadar *rd* ezgili, melodik, nağmeli

newal *erd/m* 1. vadi, koyak 2. dere (iki dağ arasındaki uzun çukur) 3. dere

newandin *l/gh* miyavlatmak

newaze *rd* harika, fcvkalâde * **heft** newazeyên **cîhanê** dünyanın yedi harikası

newekhev *rd* eşitsiz

newekhevî *m* çıtsızlık

newenger *nd/nt* milletvekili, parlamentar

neweyî *m* iftira, yalan, uydurma söz ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak

newerek *rd* 1. cesaretsiz, yüreksiz 2. korkak, ödle, pısırik

newerekî *m* 1. cesaretsizlik, yüreksizlik 2. korkaklık, ödlelik, pısıriklik

newerîn *l/gh* korkmak (yapamamak, cesaret edememek)

newerok *rd* 1. cesaretsiz, yüreksiz 2. korkak, ödle, pısırik

newgon *m* 1. düve 2. *mec* piliç gibi (genç ve sevimli kız)

newhirandin *l/gh* mırıldamak

newhirîn *l/gh* mırıldanmak

newî *m* iftira, yalan

newîn *l/gh* miyavlamak

newq *m* bel, belen

newresîm *m* nevresim

Newroz *m* Nevruz (Bayramı)

newtandin *l/gh* miyavlatmak

newtîn *l/gh* miyavlamak

nex *n* sicim, teyel ipliği

nexemxur *rd* 1. gamsız, tasasız 2. duyarsız

nexemxurî *m* 1. gamsızlık, tasasızlık 2. duyarsızlık ~ **bûn** duyarsızlaşmak

nexerab *rd* kötü olmayan, fena olmayan

nexêr (I) *h* hayır, maalesef

nexêr (II) *rd* yaramaz * **tişteki** **nexêr nîn** *e* yaramaz bir durum yok

nexêrî *m* yaramazlık

nexş *n* 1. nakış, işlemc, desen

2. süsleme, süs 3. hat, çizgi (yüz ve vücut hatlarının her biri)

* **nexşên rûyên wê** yüzünün çizgileri ~ **bûn** nakşedilmek ~ **kirin** nakışlamak, işlemek ~ **û nimûş** nakış, bezek, motif ~ **û nîgar** bezek ~ **ên rûyê** (yekî) yüz hatları

nexşandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek, işlemek

nexşandî *rd* nakışlı, işlemeli

nexşe (I) *m* 1. harita 2. tasar çizim, tasarım, dizayn, plân 3. grafik ~ **ya esmanî** gök atlası ~ **rê** yol haritası

nexşe (II) *n* darı * **nexşe li serê te** be darsı başına

nexşebend *nd/nt* 1. nakkaş, bezemeci, bezekçi 2. işlemeci (elle nakış yapan kimse)

nexşedaner *nd/nt* tasarımcı, dizayncı, plânlayıcı

nexşedanerî *m* tasarımcılık, dizayncılık, plânlayıcılık

nexşeker *nd/nt* haritacı, kartograf

nexşekerî *m* haritacılık, kartograflik

nexşekêş *nd/nt* haritacı, kartograf

nexşesaz *bnr* nexşeker

nexşkar *nd/nt* nakkaş

nexşker *bnr* nexşkar

nexşkerî *m* nakışçılık

next *n* başlık, başlık parası

nexurt *rd* 1. güçsüz, aciz 2. çelimsiz 3. tavsız

nexurtî *m* 1. güçsüzlük, acizlik

2. çelimsizlik 3. tavsızlık

nexuya *rd* 1. belirsiz 2. görünmez

nexuyatî *m* 1. belirsizlik 2. görünmezlik

nexwe *h* 1. demek, demek ki, öyleyse, öyle ise 2. olmazsa, yoksa, sonra, aksi halde, aksi takdirde 3. o halde, o zaman, şu halde

nexwende *rd* cahil, okuryazar olmayan, ümmî ~ **man** cahil kalmak

nexwendewar *rd* okuryazar olmayan, ümmî

nexwendî *rd* okuryazar olmayan, mektep görmemiş, ümmî

nexweş *rd/nt* 1. hasta 2. nahoş 3. kötü (hoşa gitmeyen, rahatsız edici) 4. hasım, düşman 5. sağlıksız ~ **bûn** 1) hastalanmak, hasta olmak 2) fenalaşmak, kötüleşmek ~ **ketin** 1) hasta düşmek, hastalanmak 2) rahatsızlanmak, rahatsızlaşmak ~ **kirin** 1) hastalandırmak, hasta etmek 2) kötüleştirmek ~ **xistin** 1) hasta düşürmek 2) kötüleştirmek ~ **ê başbûyî** taburcu ~ **ê derûnî** akıl hastası, psikopat ~ **ê dil** kalp hastası ~ **ê giyanî** (yan jî **ruhî**) ruh hastası, psikopat ~ **ê şekre** *bj* şeker hastası ~ **ê tûreyî** sinir hastası

nexweşbîn *rd* hoşgörüsüz, müsamahasız

nexweşbînî *m* hoşgörüsüzlük, müsamahasızlık

nexweşik *rd* çirkin, suratsız ~ **bûn** çirkinleşmek ~ **kirin** çirkinleştirmek

nexweşikî *m* çirkinlik, suratsızlık

nexweşî *m* 1. rahatsızlık 2. gerginlik * **nav wan nexweşî** ye aralarında gerginlik var 3. tatsızlık ~ **çekirin** gerginlik yaratmak

nexweşîn *m* 1. hastalık 2. *mec* tutku (aşırı düşkünlük) ~ **a damargiriye** sinir hastalığı ~ **a aqil** psikopati ~ **a teger** bulaşıcı hastalık ~ **ên derveyî** hariciye ~ **ên hundirî** iç hastalıklar

nexweşnêr *nd/nt* hastabakıcı

nexweşnêrî *m* hastabakıcılık

nexweşok *rd* hastalıklı, illetli, marazlı

nexweşokî *rd* hastalıklıca

nexweşxane *m* hastane ~ **ya derûniye** akıl hastanesi

nexweşxanok *m* klinik

nexweytikirî *rd* bakımsız

nexwezbar *rd* rağbetsiz

ney *bot/m* 1. karnî 2. *mzk* *ney* ~ **jendin** *ney* üflemek

neyar *nd/nt* düşman, hasım ~ **ê jî** **dil û can** can düşmanı

neyarî, **neyartî** *m* düşmanlık, hasımlık, husumet

neyekser *rd* dolaylı,

neyiran *m* acıma, merhamet

neyirandar *rd* merhametli

neyirîn *l/gh* acımak, merhamet etmek

neyirîtî *m* acıma

neyistan *m* karnîşlik

neyînî *rd* olumsuz, negatif
 neyînîti *m* olumsuzluk
 neyjen *nd/nt* neyzen
 neynik *m* ayna ~a raçaviyê dikiz
 aynası
 neynok *m* tırnak
 neynoka bûkê *bot/nd* enginar
 nezaket *m* nezakət
 nezan *rd* 1. bilgisiz, cahil 2. genç,
 toy 3. acemi
 nezanistî *rd* bilim dışı, gayriilmî
 nezanî *m* 1. bilgisizlik, cahillik,
 cehalet 2. bilmemezlik, bilmez-
 lik
 nezaret *m* nezaret, gözalî
 nezaretxane *m* nezarethane
 nezayok *rd/m* akim, kısır ~ bûn
 kısırlaşmak ~ kirin kısırlaştır-
 mak
 nezer *m* nazar ~ lê ketin nazar
 deġmek
 nezerî *rd* nazarlı ~ bûn nazar
 deġmek ~ kirin nazar etmek
 nezir *m* adak kirin ~ adak etmek
 nezirkirin *m* adama, nezretme
 neçe *rd/h* 1. iyi olmayan, kötü 2.
 nice
 neçîr *m* av ~ bûn avlanmak ~
 kirin avlamak
 neçîrvan *nd/nt* avcı
 neçîrvanî *m* avcılık
 nêm *m* irin ~ girtin irinlenmek
 nêr *rd* 1. erkek, eril (dişi karşıtı)
 2. rz eril
 nêrbaran *rd* somut ~ bûn somut-
 laşmak ~ kirin somutlaştırmak

nêrdewan *m* merdiven ~a bin-
 erdê yer altı merdiveni ~a
 hawarê (yapılardaki merdiven
 için) ~a hilawistî asma merdi-
 ven ~a şewatê yangın merdi-
 veni (itfaiye için)
 nêrebend *m* yakı ~ lê xistin (an jî
 dan) yakı vurmak
 nêremo, nêremok *rd* er dişi, erse-
 lik, hûnsa, iki eşeyli, iki cins-
 likli
 nêremoçk *bnr* nêremûçk
 nêremotî *m* er dişilik, erseliklik,
 hûnsalık
 nêremûçk *rd rd* er dişi, erselik,
 hûnsa, iki eşeyli, iki cinslikli
 nêrevan *nd/nt* 1. gözcü 2. göz-
 lemci, rasatçı 3. bakıcı
 nêrevanî *m* 1. gözçülük 2. göz-
 lemçilik 3. bakıcılık
 nêrgîle *m* nargile
 nêrgîz *bot/m* nergis
 nêrik *bot/m* 1. ipçik 2. dîlcik 3.
 telcik 4. erkek organ 5. cücük
 * nêrika pîvazê soğan cücüğü
 6. iğne (bitkilerde yumurtacıkla
 tepecik arasında bulunan sap-
 çık) 7. koçan (marul, lâhana
 gibi sebzelerde yaprakların çık-
 tığı sert gövde)
 nêrî *zoo/n* teke, erkeç
 nêrîn 1. bakma, bakış 3. *mec* ba-
 kış, görüş (fikir)
 nêrîn *l/gh* bakmak
 nêrîngeh *m* 1. gözetleme yeri,
 gözleği 2. *ast* gözlemevi, rasat-

hanc 3. cihannüma, kule ~a şe-
watê yangın kulesi
nêrît *m* 1. görenek, örf * **dab û**
nêrît örf ve adet 2. alışkı
nêrîti *rd* görneksel, örfi
nêtar *rd* 1. nötr 2. yansız ~ **kirin**
nötrlemek
nêtarî *m* nötrlük
nêz *rd* yakın ~î (...) **bûn** (birine
veya bir şeye) yaklaşmak ~î
(...) **kirin** (birine veya bir şeye)
yaklaştırmak ~î **hev bûn** yakın-
laşmak, yaklaşmak ~î **hev kirin**
yakınlaştırmak, yaklaştırmak
nêzbûn *m* 1. yakınlaşma, yak-
laşma 2. yakınlık
nêz bûn *l/gh* yakınlaşmak, yak-
laşmak
nêzemirow *nd/nt* yakın akraba
nêzenas *nd/nt* yakın tanış
nêzik *rd* yakın ~ **bûn** yakınlaşmak,
yaklaşmak ~ **kirin** yaklaştı-
rmak, yaklaştırmak ~î (**yekî**) **bûn**
(birine) yaklaşmak ~î (**yekî**)
kirin (birine) yaklaştırmak ~î
(**tişteki**) **bûn** (bir şey) yakla-
şmak, yanaşmak, yanaşılmak ~î
(**tişteki**) **kirin** (bir şey) yak-
laştırmak, yanaştırmak
nêzikahî *m* yakınlık, yaklaşım ~
di hev dan birbirine yakla-
şmak, bitişmek ~ **lê kirin** yakla-
şmak ~ **tê dan** yaklaşmak
nêzike *rd* yaklaşık
nêzikî *m* yakınlık ~ **pê kirin** ya-
naşmak
nêzik *bnr* nêzik

nêz kirin *l/gh* yakınlaştırmak,
yaklaştırmak
nicirandin *l/gh* 1. yontmak 2. oy-
mak
nicirîn *l/gh* 1. yontulmak 2. oyul-
mak
niç (I) *b* 1. cık 2. tuh 3. *m* inat ~a
(**yekî**) ~ **bûn** (birinin) inadı inat
olmak
niç (II) *n* 1. çıkıntı, tırmak * **niçê**
darê ağaç çıkıntısı 2. hotoz (et
kismı)
niç (III) *m* 1. dürtü 2. itekleme, itiş
3. tariz, taşlama, dokunma
4. kakma (başına kakma) ~ **dan**
(...) dürtmek ~ **lê dan** (an **jî xis-
tin**) (başına) kakmak, kakıştı-
rmak
niçandin *l/gh* 1. dürtmek 2. dürt-
mek (uyarmak)
niçeniç *m* 1. cık cık 2. *h* cıh cık ~
kirin cık cık etmek
niçik (I) *m* 1. uç, tepe (bir şeyin en
üst bölümü) 2. arpacık (silah-
larda) * **niçika tivingê** tüfeğin
arpacığı
niçik (II) *n* 1. çıkıntı 2. tırmak
(kanca gibi ağaçların kıvrık
yeri) 3. uzantı 4. *argo* tırmak
niçilandin *l/gh* saplamak
niçîn *h* cık
niçîni *m* cık etme ~ **kirin** cık etmek
nifaq *m* nifak
nifir *m* beddua, ilenç, intizar ~
kirin beddua etmek, ilenmek,
intizar etmek

nifrîn *m* 1. beddua, ilenme, ilenç
2. lânet, lânet okuma 3. nefret,
öfke

nifş *sos/m* 1. soy, kuşak, zürriyet
2. nesil, kuşak * **nifşên nû** yeni
kuşaklar ~a **nû** şimdikiler

nifte *m* kilit, anahtar

niftik *m* kibrit ~ **pê xistin** kibrit
çakmak

niftikfiroş *nd/nt* kibritçi (satan
kimse)

nifûs *m* nüfus ~a **gundewarî** kır-
sal nüfus

nifûsjimarî *m* nüfus sayımı

niha *h* 1. şimdi 2. elan, henüz 3.
bari, hani * **niha ku wî ez nas**
nekirama, **min dê tiştek nego-**
tayê hani beni tanımasaydı, bir
şey demeyecektim 4. şimdilik,
halihazırda 5. *rd* şimdiki * **ci-**
wanên niha şimdiki gençler

nihan *rd* 1. gizli, saklı 2. bulun-
mayan, görünmeyen 3. *m* sır,
giz, gizem

nihartin *l/gh* bakmak

nihênî *rd* 1. gizli * **polisên nihênî**
gizli polis 2. illegal 3. gizemli

nihêrîn *bnr* nêrîn

nihîçandin *l/gh* 1. dürtmek 2. ka-
kıştırmak, kakmak

nihîç *m* dürtü ~ **lê dan** dürtmek ~
tê dan dürtmek

nihiyayî *rd* yatık, yatkın * **quma-**
şê nihiyayî yatkın kumaş

nihîn *l/gh* 1. aşınmak 2. akmak
(kumaş için; yıpranıp ipleri or-
taya çıkmak) 3. yatkinlaşmak

niho *bnr* niha

nihuran *m* terennüm

nihurandin *l/gh* mırıldamak

nihurîn *l/gh* mırıldanmak, teren-
nüm etmek

nihûn *m* 1. lâgım çukuru 2. tünel

nijan *m* istif ~ **kirin** istif etmek

nijandin *l/gh* istif etmek, istifle-
mek

nijd (I) *m* yığın, yığıntı

nijd (II) *m* 1. baskın 2. akın ~î (...)
kirin -c akın etmek

nijde *bnr* **nijd** (II)

nijdekar *n* 1. akıncı 2. yağmacı,
talancı

nijdekarî *m* 1. akıncılık 2. yağ-
macılık, talancılık

nijdeker *bnr* **nijdekar**

nijde kirin *l/gh* akın yapmak

nijdevan *nd/nt* 1. akıncı 2. yağ-
macı, talancı

nijdî *rd* titiz (müşkölpsent)

nijdîfî *m* titizlik

nijinandin *l/gh* 1. yığmak, yığın
yapmak, stoklamak 2. istifle-
mek, istif etmek, dizmek

nijinandî *rd* 1. yığılı, yığışık 2. is-
tifli, istif edilmiş

nijîn *l/gh* 1. yığılmak 2. istiflen-
mek, istif edilmek

nik *nd* yan, kat, nezt (birlikte, be-
raber olma) * **here nik wî** yanı-
na git

nika *h* 1. şimdi 2. elan, henüz
3. şimdilik, hâlihazırda

nikirandin *l/gh* çat pat becermek
(konuşabilmek)

nikul *n* gaga ~ **kirin** gagalamak ~
lê **dan** (an jî **xistin**) gagalamak,
didikleme

nikulandin *l/gh* gagalamak

nikumandin *l/gh* abandırmak

nikumîn *l/ngh* abanmak

nima *m* 1. görünen 2. beliren 3.
imge ~ **bûn** 1) görünmek 2) be-
lirmek

niman *m* 1. gösteriş, gösterme
2. temsil

nimandin *l/gh* 1. göstermek (gö-
rülmesini sağlamak) 2. temsil
etmek

nimayîş *m* nümayiş, gösteri

nimayîşkar *nd/nt* gösterişçi

nimayîşker *bnr* nimayîşkar

nimêj *ol/m* namaz ~ **kirin** namaz
kılmak ~ **a eşayê** yatsı namazı
~ **a îne** cuma namazı

nimêjgeh *m* namazgâh, musalla

nimîn *l/ngh* 1. görünmek 2. temsil
edilmek

nimînende *nd/nt* temsilci

nimînendetî *m* temsilcilik

nimro *m* numara ~ **kirin** numa-
ralamak

nimûne *m* 1. örnek, model 2. gös-
termelik, örnek 3. örnek, misal
~ **dan** örnek vermek, örnekle-
mek ~ **nîşan dan** örneklen-
dirmek

nimûnek *m* 1. örneklik, mostra

nimûneyî *rd* numuncelik

nimûş *n* 1. nakış 2. bezek 3. motif
~ **kirin** nakışlamak

nimûşkar *nd/nt* nakışçı

nipnêz *h* yapıyakin

nipnû *rd* yepyceni, gıcır gıcır

niqandin (I) *l/gh* seçmek

niqandin (II) *l/gh* kırmak (göz
kapaklarını açıp kapamak, kıp-
mak)

niqeniq *m* öykünme, çekememez-
lik ~ **jê çûn** çatır çatır çatlamak

niqem *m* pırlanta

niqijandin *l/gh* ıkındırmak

niqijîn *l/ngh* ıkınmak, yekinmek

niqilîsk *m* hıçkık (ağlarken çıkan
ses)

niqir (I) *m* iki kulplu büyükçe
kazan

niqir (II) *m* 1. kerte, kerti 2. çentik
3. aşama, kademe, basamak ~
kirin kertiklemek, kertmek ~
1) kertik kertik 2) tedricen,
giderek

niqir (III) *m* 1. boğum * **heşt ni-
qirên vî qamîşî hene** bu ka-
mışın sekiz boğumu var 2. yiv
(bir dişli çarkta veya bir vidada
iki diş arasında kalan çukur
bölüm)

niqirandin *l/gh* 1. kertiklemek,
kertmek 2. çentiklemek, çent-
mek 3. (ağaç) yontmak 4. tasar-
lamak, taslamak (bir taşın, bir
ağacın kaba bölümlerini, çıkın-
tılarını almak) 5. dişemek

niqirandî *rd* 1. kertikli, 2. çentikli
3. yontma

niqirdar *rd* 1. boğumlu 2. yivli

niqirik *m* uskuru, yiv

niqirîn *l/gh* 1. kertiklenmek

2. çentiklenmek 3. yontulmak

4. tasarlanmak, taslanmak

niqirîsk *m* hıçkırık

niqirk *m* 1. kertik 2. çentik, tırtık
~ **dan** kertiklemek, kertmek ~
kertik kertik

niqirkî *rd* tırtıklı

niqirokî *rd* 1. boğumlu 2. *h* boğum boğum 3. *h* çentik çentik ~
bûn 1) boğumlanmak 2) çentiklenmek

niqre *m* kazan ~ **qelaptin** (an jî **wergerandin**) kazan kaldırmak

niqrîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses)

niqte *bnr* nuqte

niquç *m* çimdik

niqurçandin *l/gh* 1. çimdiklemek
2. dürtmek

niqurçk *m* çimdik

niqut (I) *m* 1. nutuk 2. vaaz verme
~ **dan** 1) nutuk vermek 2) vaaz vermek

niqut (II) *m* damla

niqutandin *l/gh* damlatmak

niqutîn *l/gh* damlamak

niqutok *m* damlalık

niqûşk *m* çimdik

nirç *h* cık

nirçenirç *m* 1. cık cık 2. *h* cık cık
~ **kirin** cık cık etmek

nirenir *m* mırlama ~ **kirin** mırlamak

nirîn *l/gh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) 3. kükre-

mek 4. miyavlamak ~ **hev** (an jî **û din**) hırlaşmak

nirinî *m* mırlama ~ **kirin** mırlamak

nirx *m* 1. değer, kıymet 2. eder, fiyat ~ **dan** değer vermek, değer biçmek ~ **lê birîn** değer biçmek ~ **danîn** değer biçmek, fiyatlandırmak ~ **pê dan** 1) değer vermek, kıymet vermek 2. değer biçmek, fiyat biçmek

nirxan *m* değerlendirmec

nirxander *nd/nt* değerlendirici

nirxandin *l/gh* değerlendirmek

nirxdar *rd* değerli, kıymetli ~ **bûn** değerlenmek, kıymetlenmek ~ **kirin** değerlendirmek, kıymetlendirmek

nirxdarazî *m* değer yargısı

nirxdarî *m* değerlilik, kıymetlilik

nisîb *n* nasip

nişiv *nd/m* 1. iniş, bayır 2. *rd* iniş, bayır aşağı

nişkav *rd* 1. ani 2. şıppadak

nişkavatî *m* anidenlik, fevrlilik

nişkê *bnr* nişkav

nişmî *rd* 1. seçici (zor beğenen kimse) 2. titiz (yemek yemede seçici davranan)

nişmîtî *m* 1. seçicilik 2. titizlik

niştecih *rd* sakin * **niştecihên** gund köy sakinleri ~ **bûn** yerleşmek, ikame etmek

niştecihî *rd* yerli

nişter *bj/m* neşter ~ **kirin** neşterlemek

nişterger *nd/nt* cerrah, operatör

niştergerî *m* cerrahlık, operatör-lük

nişûk *m* enfiye

nitirandin *l/gh* 1. (ağaç) yontmak
2. oymak 3. süslemek 4. *mec*
abartmak, mübalağa etmek

nituq *m* nutuk, hitabe

nivandin *l/gh* uyutmak, yatırmak

nivîsî *rd* üvey, üvey evlât

nivistin *l/ngh* uyumak, uyunmak,
yatmak

nivistî *rd* uyur, uyuk

nivîşt *m* muska

nivîştok *m* 1. muska 2. belit

nivîştokî *h* 1. muska biçiminde
olan 2. *nd* baklava dilimi

nivîn (I) *m* yatak

nivîn (II) *l/ngh* uyumak, uyun-
mak, yatmak

nivîs *m* yazı ~a *danasîne* tanıtma
yazısı ~a *kevn* eski yazı ~a
mixî çivi yazısı ~a *xwarik*
yatak yazı

nivîsan *m* yazma

nivîsandin *l/gh* yazmak

nivîsandî *rd* yazılı (yazılmış olan)
* *kaxizekî nivîsandî* yazılı bir
kâğıt

nivîsar *m* yazı, tekst, metin

nivîsemenî *m* kırtasiye

nivîsemenîfiroş *nd/nt* kırtasiyecî
(satan kimse)

nivîsemenîkar *nd/nt* kırtasiyecî

nivîsemenîkarî *m* kırtasiyecilik

nivîsende *nd/nt* 1. yazan, yazıcı 2.
hattat

nivîsevan *nd/nt* yazıcı, yazman

nivîsgeh *m* 1. büro, yazıhane
2. kalem, daire (devlet işlerinin
yapıldığı yer)

nivîsguhêr *nd/nt* transkripte eden

nivîsguhêrî *m* çeviri yazı, trans-
kripsiyon ~ *kirin* transkripte
etmek

nivîsguhêz *nd/nt* transkripte eden

nivîsguhêzî *m* çeviri yazı, trans-
kripsiyon ~ *kirin* transkripte
etmek

nivîsî *rd* yazılı (yazılmış olan)

nivîsîn *l/gh* yazmak

nivîsk *m* yazıt, kitabe

nivîskar *nd/nt* yazar ~ *û xêzkar*
yazarçizer

nivîskarî *m* yazarlık

nivîskî *rd* yazılı (yazı ile) * *ezmû-
na nivîskî* yazılı sınav

nivîstek *m* 1. betik 2. evrak (yazılı
şey) 3. yazıt, kitabe

nivîsxane *m* 1. yazıhane, ofis
2. yazı kalemi

nivîsyar *nd/nt* kâtip, yazman

nivîsyarî *m* kâtiplik, yazmanlık

nivîşk *n* tereyağı

nivîşkan *rd rd* 1. yarım, yarı,
eksik, natamam 2. özürlü (sa-
kat)

niwandin *l/gh* 1. göstermek 2.
temsil etmek 3. temsil etmek,
canlandırmak (bir oyunda bir
rolü canlandırmak)

niwastin *l/gh* okşamak, sıvazla-
mak

niwaz *m* masaj, okşama

niwazîner *nd/nt* okşayıcı

niwêzîner *nd/nt* masajcı, masör, okşayıcı

niwînan *l/gh* 1. göstermek 2. temsil etmek 3. canlandırmak, temsil etmek (tiyatro, sinema vb. için)

niwînende *bnr* niwîner

niwîner *nd/nt* 1. temsilci 2. canlandırıcı (sinema, tiyatro vb. için)

niwîneratî *m* temsilcilik

niwînergeh *m* temsilcilik (yer için)

niwînerî *m* 1. temsilcilik 2. canlandırıcılık (sinema, tiyatro vb. için)

nixaf *m* körük ~ **kirin** körüklemek

nixafdar *rd* körüklü

nixafker *nd/nt* körükçü

nixamtin *l/gh* 1. örtmek 2. örtmek, kaplamak, sarmak 3. kamufle etmek, maskeleyerek 4. *mec* gizlemek, saklamak

nixamtî *rd* 1. örtük, örtülü 2. örtülü (insanlar için) * **jineke nixamtî** örtülü bir kadın 3. kamufle

nixel *rd* şaşı ~ **bûn** şaşılasmak

nixemî *m* kamuflej

niximandin *bnr* nixamtin

nixîn *l/gh* çökmek (deve ve diğer hayvanlar için)

niximîn *l/gh* 1. örtülmek 2. örtülmek, kaplanmak, bürünmek

niyan *l/gh* sikmek

niyandin *l/gh* sikmek (sokmak, koymak)

niyar *nd/nt* oyuncu (sahne, sinema oyuncusu, aktör, aktris)

niyaz *m* 1. niyaz, yakarı, yakarış, yalvarma 2. niyaz, dua 3. istek, dilek ~ **kirin** niyaz etmek, dua etmek

niyet *m* niyet ~ **kirin** niyet etmek, niyetlenmek ~ **a xerab** art niyet ~ **a xwe nedan der** renk vermemek (ya da rengini belli etmemek)

niyetxerab *rd* art niyetli, kötü niyetli

nize *m* süngü ~ **kirin** süngülemek

nizilandin *l/gh* 1. sızdırmak * **borî avê dinizilîne** boru su sızdırıyor 2. süzdürmek

nizilîn *l/gh* 1. sızmak 2. süzülme 3. inmek * **Quran ji Pêxember re niziliye** Kur'an Peygambere inmiş

nizm *rd* 1. alçak (yüksek karşıtı) 2. basık ~ **bûn** 1) alçalmak 2) pesleşmek (ses için) ~ **kirin** alçaltmak ~ **a navderkî** *rz* karma alçak ses ~ **a pêşderkî** *rz* alçak ön çıkışı

nizmahî *m* alçaklık

nizmî *m* 1. alçaklık 2. basıklık

nizmok *rd* alçarak

nizmokî *rd* 1. alçacık 2. *rd/h* alçakça

nîfaq *m* nifak ~ **û şîqaq** nifak, ara bozma

nîgar *m* 1. resim 2. grafik, şekil 3. desen 4. nakış, işleme (özellikle duvar ve tavanları süsle-

mek için yapılan resim) 5. be-
ti, figür 6. örgü, motif
nîgarandin *l/gh* nakşetmek
nîgardar *rd* 1. resimli 2. desenli,
nakışlı 3. figürlü 4. motifli ~
kirin resimlemek
nîgare *m* 1. resim 2. bezek
nîgarî *nd/nt* 1. resimsel 2. desenli,
nakışlı 3. betili, figüratif
nîgarkêş *nd/nt* 1. ressam 2. gra-
fiker 3. desinatör 4. bezemeci,
bezekçi, nakkaş
nîgarkêşî *m* 1. ressamlık 2. grafik,
grafikerlik 3. desinatörlük 4.
bezemeci, bezekçi
nîgar kirin *l/gh* 1. resmetmek, res-
imlemek 2. desenlemek, çizmek
3. nakışlamak, nakşetmek
nîgartin *l/gh* 1. resmetmek, çiz-
mek 2. desenlemek, çizmek 3.
nakışlamak, nakşetmek
nîgartî *rd* 1. desenli 2. nakışlı,
bezeli, bezekli
nîgaş *m* 1. hayal 2. imge ~ **kirin**
hayal etmek
nîgaşdar *rd* 1. hayalli, hülyalı 2.
imgeli
nîgaşî *rd* 1. hayalî 2. sanal
nîgaşperest *nd/nt* hayalci, ha-
yalperest
nîgaşperwer *rd/nd* hayalci
nîhan *rd* 1. gizli 2. *m* sır, giz
nîjad *m* 1. ırk 2. soy * **nîjada**
mirovan insan soyu 3. budun,
kavim ~a **spî** beyaz ırk
nîjadî *rd* 1. irki 2. soysal 3. budun-
sal, etnik

nîjadkuj *nd/nt* soykırımcı
nîjadkujî *m* jenosit, soykırım
nîjadnas *nd/nt* etnograf, etnolog
nîjadnasî *m* etnografya, etnoloji
nîjadparêz *nd/nt* ırkçı, ırk savu-
nucusu
nîjadperest *nd/nt* ırkçı, rasist
nîk *m* 1. tığ, iğ tığı, öreke tığı
2. olta ~a **destan** el oltası
nîkah *m* nikâh ~ **birîn** nikah kıy-
mak
nîkel *kîm/m* nikel
nîkotîn *m* nikotin
nîlûfer *bot/m* nilüfer
nîmet *n* nimet
nîmetdar *rd* nimetli ~ **kirin** ni-
metlendirmek
nîn *nd* yok * **li vir kes nîn e bu-**
rada kimse yok
nînik *m* ninni (çocuk türküsü)
nîqaş *m* tartışma münakaşa ~
kirin tartışmak, münakaşa et-
mek (veya yapmak)
nîqaşbar *rd* tartışılabilir
nîqaşker *nd/nt* tartışmacı
nîr *n* boyunduruk
nîreng *m* taslak, resim
nîrengî *m* nirengi
nîsan *m* nisan (ay)
nîsk *bot/m* mercimek
nîskok *fzk/m* adese
nîspet *m* nispet, oran
nîspî *rd* nispi
nîşan *m* 1. nişan, işaret, alâmet (iz,
belirti) 2. işaret (anlam yük-
letilen şey, im) 3. nişan (evlen-
mek için birbirine söz verme,

nişanlama) 4. nişan, nişangâh (vurulmak istenen hedef) 5. işaret, belgi, emare, delil 6. san, unvan ~ **dan 1**) göstermek 2) sinyal vermek ~ **danîn** nişanlamak, nişan (veya işaret) koymak ~ **girtin** nişan almak, nişanlamak (hedefi vurmak için nişan alma) ~ **kirin 1**) nişan koymak, işaret etmek, işaretlemek 2) nişan takmak 3) belirlemek ~ **lê girtin** nişan almak ~a **parantezê** ayraç, parantez işareti ~î (..) **dan** -e göstermek
nîşandar nd/nt 1. nişancı, keskin nişancı, atıcı 2. teşhirci 3. *rd* belgili, belirtili
nîşandarî m 1. nişancılık, atıcılık 2. teşhircilik
nîşandek rz/m 1. işaret 2. belirtke, amblem ~a **axaftinê** konuşma işareti ~a **dunikê** tırnak işareti ~a **pirsê** soru işareti
nîşander rd 1. gösterici (gösterme özelliği bulunan) 2. *fiz/m* gösterge, indikatör
nîşane m 1. nişanc, belirti, işaret, alamet 2. nişan, madalya 3. sembol, simge 4. *bj* belirti, bulgu, semptom ~ **dan (yekî)** (birine) nişan vermek **kirin** ~ sembolleştirmek
nîşanedar rd 1. nişanlı, alametli 2. madalyalı 3. simgeli
nîşanek rz/m 1. işaret 2. belirtken, gösterge ~a **baneşanê** ünlem işareti ~a **çengel** çengel işareti ~a **dunikê** tırnak işareti

nîşaneyî rd 1. sembolik, simgesel 2. *bj* semptomatik
nîşangeh m nişangâh
nîşanger bnr nişangir
nîşangir rd nişancı ~ê **jêhatî** ke-skin nişancı
nîşangirî m nişancılık
nîşanî rd 1. nişan (düğün, nişan) 2. nişanlı (sözlü) 3. nişan (nişanlama sırasında yapılan tören) 4. *m* belirti, emare ~ **bûn** nişanlanmak ~ **danîn** nişan yapmak
nîşanîti m nişanlılık
nîşank rz/m 1. kesme işareti, apostrof 2. arma 3. not
nîşankirî rd 1. nişanlı, işaretli 2. belirtili, belirli
nîşast m nişasta
nîşe m not
nîştiman n ülke, yurt, vatan
nîştimanî rd 1. yurtsal, vatanî, ül-kesel, yurtla ilgili 2. *nd/nt* vatandaş
nîştimanperwer rd/nd yurtsever
nîtik m alın çatı
nîv n 1. yarı 2. yarım (bir bütünün yarısı) 3. yarım (sakat, natamam, hastalıklı 4. orta (zaman için) * **nîvê rojê** günün ortası 5. *rd* buçuk * **saet pênc û nîv** saat beş buçuk 6. *h* yarı (gereğinde az, tam olmayarak) ~ê **şevê** gece yarısı
nîvane rd 1. vasat, orta 2. ortalama ~ **kirin** ortalamak
nîvbiha h 1. yarı fiyatına 2. *rd* yarı fiyat

nîvco *rd* 1. yarım (eksik, noksan)

* **karê nîvco** yarım iş 2. yarım adam ~ **bûn** yarılanmak ~ **kirin** yarılamak ~ **man** asıda olmak, asıda kalmak (bir işe son ver-meyip öylece kalmak)

nîvçap *mat/m* yarıçap

nîvçe *rd* 1. yarım (eksik, noksan) 2. yarı, yarım (yarım olan) 3. yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) 4. orta, orta boy * **kevçiyê nîvçe** orta boy kaşık ~ **bûn** yarılanmak ~ **kirin** yarılamak, yarımlamak ~ **man** yarım kalmak

nîvdûmahîkî *sp/m* yarı final

nîvefinal *m* yarı final

nîvek *m* 1. merkez, özek 2. göbek (şehir, ülke vb. için orta kısım) 3. orta (iki uçtan eşit uzaklıkta olan yer) * **nîveka rê** yolun or-tası 4. yarı, orta * **nîveka sala 1980'yan** 1980'li yılların ortası

nîvekar *nd/nt* 1. ortak 2. yarıcı

nîvekarî *m* 1. ortakçılık 2. yarıcılık ~ **kirin** yarıcılık yapmak

nîveng *m* ortam (canlı bir varlığın içinde bulunduğu doğal veya maddi şartların bütünü)

nîvenîv *rd/h* 1. yarı yarıya 2. yarımşar ~ **kirin** yarı yarı yap-mak

nîveşkêl *mat/m* yarıçap

nîvgerok *rd* yarı göçebe

nîvgilor *m* yarım küre ~ **a bakur** kuzey yarım küresi ~ **a başûr** güney yarım küresi

nîvgirav *m* yarımada

nîvgog *m* yarım (veya yarı) küre

nîvî *rd* 1. yarı, yarım 2. *nd* orta (bir şeyin eşit olarak ayrılabilceği bölüm) **di** ~ **de man** yarıda kalmak ~ **kirin** yarımlamak, or-talamak

nîvkêşî *rd* 1. süzük (göz) 2. bay-gın, süzgün * **awirên nîvkêşî** baygın bakış 3. kıpık * **çavê nîvkêşî** kıpık göz ~ **bûn** süzülme (göz için)

nîvkoçer *rd* yarı göçebe

nîvmirov *rd* 1. yarı insan 2. yarım adam

nîvonîvo *h* yarı yarıya

nîvro, **nîvroj** *m* 1. öğle, öğlen * **beriya nîvroj** öğleden önce 2. gün ortası 3. yarım gün, part-taym

nîvrokî *h* öğlende, öğleyin

nîvsal *m* 1. yarıyıl, sömestr, dö-nem * **nîvsala xwendinê** oku-ma dönemi 2. yarım yıl

nîvsermest *rd* çakırkeyif

nîvşîrîn *rd* orta şekerli (ne acı ne tatlı)

nîvtazî *rd* yarı çıplak

nîvtêr *rd* yarı tok

nîx (I) *n* tasma, iltar

nîx (II) *b* ih * **deve nîx** deve ih ~ **bûn** ihtmak ~ **kirin** ihtırmak ~ **î** (erdê) **kirin** -c ihtırmak

nîxandin *l/gh* çökertmek, ihtırmak (deve yatırmak)

nîxîn *l/gh* ihtmak (develer için)

nîzam *m* nizam, düzen

nîzamiye *m* nîzamiye

nîze *m* 1. kargı (demirli uzun mızrak) 2. süngü ~ **kirin** kargılamak

no (I) *h* hayır

no (II) *rd* 1. acı (biber acısı gibi) 2. keskin (içecek ve yiyecekler için) 3. acı, zor, * **derde dilan çi qas no ye** yürek acısı çok zordur 4. yırtıcı (hayvan) 5. acar (atıl-gan, yılmaz) 6. haşin, hırçın 7. çetin, sert, şiddetli * **zivistan no derbas dibe** kış çetin geçiyor

nobe *bnr* nobet

nobedar *rd/nd* nöbetçi ~ **ê şevê** gece bekçisi

nobedarî *m* nöbetçilik

nobet *m* nöbet ~ **girtin** nöbet tutmak

no bûn *l/gh* 1. acılanmak, acılaşmak (biber acısı gibi) 2. keskinleşmek (içecek ve yiyecekler için) 3. haşinleşmek, hırçınlaşmak

Noel *m* Noel

nogin *m* 1. düve 2. *mec* piliç gibi (genç ve sevimli kız)

noj *m* sağlık, sıhhat

nojdar *rd* 1. sağlıklı, sıhhatli, sağlam 2. doktor

nojdarî *m* 1. sağlık 2. ameliyat, operasyon 3. doktorluk

nojek *rd* 1. acar (atıl-gan, yılmaz) 2. azgın, hırçın 3. yeğin, zorlu

nojekî *h* 1. acarca 2. hırçınca 3. yeğince ~ **bûn 1)** acarlaşmak 2) hırçınlaşmak

nok *bot/m* nohut

noker *n* uşak

nokerî *m* uşaklık ~ **kirin** uşaklık etmek

no kirin *l/gh* 1. acılaştırmak 2. keskinleştirmek 3. haşinleştirmek, hırçınlaştırmak

nolî *d* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, immişçesine, benzer biçimde 3. gibi, -e yakışır biçimde 4. gibisi, benzeri ~ (...) **hatin** gibi gelmek ~ (...) **xuya bûn** gibi görünmek

noq (I) *m* bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm)

noq (II) *m* batma, batış, dalış, dalma, boylama, gark (suya batma) ~ **bûn 1)** batmak, gark olmak 2) (suya) dalmak ~ **kirin 1)** gark etmek, (suya) batırmak 2) daldırmak ~ **î avê bûn** suya dalmak ~ **î avê kirin** suya daldırmak ~ **î (...) bûn** batmak, boylamak

noqandin *l/gh* 1. batırmak, gark etmek (batmasını sağlamak) 2. daldırmak (özelikle suya batırmak)

noqar *nd/nt* 1. dalgıç, balık adam, kurbağa adam 2. denizaltı

noqarî *m* dalgıçlık

noqav *lşk/m* denizaltı

noqil *m* 1. şekerleme 2. badem şekeri

noqîn *l/gh* 1. batmak 2. dalmak (suyu içine bütünüyle ve hızla girmek)

noqkar *nd/nt* dalgıç

noqkarî *m* dalgıçlık

norm *m* norm

normal *rd* 1. normal 2. *mec* tabii ~

bûn normalleşmek

norvecî *nd/rd* Norveçli

norweckî *nd/m* Norveççe

nostaljî *m* nostalji

noş (I) *m* 1. sağlık, afiyet 2. *b* şeref ~ **be** afiyet olsun ~î **canê** te (yan jî **we**) **be** (I) afiyetiniz 2) şeref (veya şerefînize)

noş (II) *m* içme

noşandin *l/gh* içirtmek

noşican *nd* afiyet, yarama ~ **be** afiyet olsun, sağlığınıza, yarasın ~ê **we** **be** (içki için) şerefînize

not (I) *n* doksan (90)

not (II) *m* 1. not 2. not (okullarda, öğrenci notu gibi) ~ **girtin** (an jî **standin**) not almak

nota (I) *mzk/m* nota

nota (II) *m* nota, muhtıra

notem *rd* doksanıncı

notemîn *rd* doksanıncı

noter *m* noter

noterî *m* noterlik

notervan *m* noterci

notirvan *nd/nt* bekçi, korucu ~ê şevê gece bekçisi

notî *m* 1. acılık 2. keskinlik (içcekler için)

notr *rd* nötr, yansız

nozdeh *n* on dokuz

nozdehem *rd* on dokuzuncu

nozdehemîn *rd* on dokuzuncu

Nuh *nd* Nuh (Peygamber)

nuhirandin *l/gh* mırıldanmak, terennüm etmek

nuhîn *l/gh* 1. yıpranmak 2. tırfillenmek (havı dökülmek)

nukleer *rd* nükleer * **çekên** **dendikî** (yan jî **nukleerî**) nükleer silahlar

nukte *m* nükte, espri ~ **kirin** espri yapmak

nuktebaz *rd/nt* nüktedan, nükteci, esprili

nuktedan *nd/nt* nüktedan, nükteci

nuktedar *rd* nükteli

nuktezan *nd/nt* nükteci, esprili

numare *m* numara ~ **kirin** numaralamak ~**ya** **plaqeyê** plaka numarası

numaredar *rd* numaralı

numre *bnr* numare

nuqte *m* nokta ~ **kirin** noktalamak

nuqtebehnok *rz/m* noktalı virgül

nuqtedilî *m* önsezi

nuqteşanî *m* noktalama işaretleri

nuqul *n* badem şekeri

nusxe *m* nüsha

nutq *m* nutuk, söylev

nuwaze *rd* harika

nû *rd* 1. yeni 2. *h* yeni (biraz önce, çok zaman geçmeden) **jî** ~ **ve** yeniden, yeni baştan

nûans *m* nüans

nûbar *rd* turfanda, yeni (veya taze) ürün

nûber *rd* turfanda, yeni (veya taze) ürün

nûbûn *m* 1. yenilenme, yenileşme 2. nüks etme (hastalık yeniden dönme)

nû bûn *l/gh* 1. yenilenmek, yenileşmek 2. nüks etmek (hastalık yeniden dönmek)

nûçe *m* haber (iletişim veya yayın organında verilen bilgi) ~ **stendin** (an jî **girtin**) haber almak

nûçegihan *nd/nt* haberci, muhabir (medyada) ~**ê** şer savaşı muhabiri

nûçegihanî *m* habercilik, muhabirlik

nûçeguhêz *nd/nt* haberci, muhabir

nûçeguhêzî *m* habercilik, muhabirlik

nûçevan *bnr* nûçegihan

nûger *nd/nt* yenilikçi

nûgerî *m* yenilikçilik

nûhandin *l/gh* aşındırmak, yıpratmak

nûhatî *rd* yeni yetme

nûhatîbûn *m* yeni yetmelik

nûhîn *l/ngh* 1. yıpranmak, aşınmak 2. yenmek (aşınmak)

* **enîşka saqo nûhiyaye** ceketin dirseği yenilmiş

nûjen *rd* çağcıl, modern ~ **bûn** modernleşmek ~ **kirin** modernleştirmek

nûjenî *m* çağcılık, modernlik

nûjok *rd* hırçın (keskin ve tiz ses için)

nûka *bnr* nika

nûkirin *m* 1. yenileme, yenileştirme 2. yenileme, tekrarlama 3. tazeleme

nû kirin *l/gh* 1. yenilemek, yenileştirmek 2. yenilemek, tekrarlamak 3. tazelemek * **derdê min nû meke** derdimi tazeleme

nûn *kîm/m* molekül

nûner *nd/nt* temsilci

nûnerî *m* temsilcilik

nûnok *rd* cici bici (çocuk dilinde: yeni elbise)

nûparêz *nd/nt* yenici (yenilik yanlistı)

nûparêzî *m* yenicilik

nûr *m* nur (ilahî ışık)

nûrandin *l/gh* 1. katlamak, kat yapmak, bükmek 2. dürmek (üst üste katlamak) 3. kıvrırmak (kenarından tutarak bükmek)

nûrandî *rd* 1. katlı, katlanık, bükülü 2. dürül, dürülmüş (üst üste katlanmış) 3. kıvrık

nûranî *rd* nuranî

nûrîn *l/ngh* 1. katlanmak, bükülmek 2. dürülmek 3. kıvrılmak

nûsandin *l/gh* yapıştırmak

nûsek *m* 1. yapıştırıcı, zambak 2. *rd* yapışkan

nûsekî *m* yapışkanlık

nûsikandin *l/gh* yapıştırmak

nûsikîn *l/ngh* yapışmak

nûsîn *l/ngh* yapışmak

nûtik *m* yavaşak

nûtî *m* yenilik

nûvedan *m* buluş

nûvekar *nd/nt* 1. icatçı, mucit 2. yenilikçi

nûvekarî *m* 1. mucitlik 2. yenilikçilik

nûxurî *rd* ilk göz ağrısı (ailenin ilk doğan çocuğu için)

nûxwaz *nd/nt* yenilikçi

nûxwazî *m* yenilikçilik

nûyatî *m* yenilik

O

o, O *m* Kürt alfabesinin on sekizinci harfi

obal *n* vebal

obe *m* oba

ober *m* bohça

oberik *m* bohçacık, çıkı

obje *m* 1. obje 2. *rz/m* obje

objektif *rd* objektif, nesnel ~ **bûn** objektifleşmek, nesnelleşmek

objektifi *m* objektiflik, nesnellik

objektivîst *nd/nt* objektivist, nesnelci

objektivîzm *m* objektivizm, nesnelcilik

ocax *m* 1. ocak (gaz ocağı gibi) 2. ocak (bir şeyin en çok bulunduğu veya yapıldığı yer) 3. ocak (bazı hastalıkları iyi ettiğine inanılan aile) 4. ocak (cv, aile, soy)

ocaxkor *rd* kör ocak (çocuksuz aile) ~ **bûn** körelmek (soyu kurumak) ~ **kirin** köreltmek

ocaxvan *nd/n* ocakçı

ocaxzade *rd* ocakzade

ode *m* 1. oda 2. oda (ticaret odası gibi) ~**ya bazirganiyê** ticaret odası ~**ya bendewariyê** bekleme odası ~**ya gund** köy odası ~**ya malê** (yan jî **pîrekan**) haremlik ~**ya mewan** misafir odası ~**ya pişesazan** sanayi odası ~**ya razanê** (yan jî **nivistinê**) yatak odası ~**ya rûniştinê** oturma odası ~**ya wer-**

girtina kincan soyunma odası

~**ya xwarinê** yemek odası

odegerên *nd/nt* misafirperver

odevan *nd* odacı, artık divanda oturabilen kimse

of *b* of, öf ~ **kirin** oflamak

ofin *m* oflama ~ **pê** ketin of çekmek ~ **rahiştin** of çekmek

ofinî *m* oflama ~ **kirin** oflamak

ofis *m* ofis

ofsayt *sp/m* ofsayt

ofset *m* ofset

oh *h* ey (usanç anlatır, söylerken uzatılır) * **oh, de êdî bes e** ey, yeter be

oha *h* oha (kaba kimseler için)

ohr *m* örk, örük ~ **kirin** örmek

oje *m* oje ~ **kirin** ojelemek ~ **tê dan** oje sürmek

ojedar *rd* ojeli

ojekirî *rd* ojeli, oje sürülmüş olan

oksijen *m* oksijen ~ **kirin** (tiştêkî) oksijenlemek

oksîjendar *rd* oksijenli

oksît *kim/m* oksit

oktav *mzk/m* oktav

okyanus *m* okyanus, umman

Okyanûsa Atlasê *nd* Atlas Okyanusu

ol *m* din * **ola îslamê** İslam dini

olam *m* angarya

olan *m* yankı ~ **dan** 1) yankılanmak, yankılamak 2) yankı

uyandırmak (veya yapmak) ~
vedan yankılanmak

olandar *rd* yankılı

olander *rd* yankılayıcı

ölçek *m* ölçek

ölçim *rd* sulu, yapışkan, gevce

ölçimî *m* sululuk ~ **kirin** sululuk
yapmak (veya etmek)

oldar *rd* dindar ~ **ê tûj** radikal dinci

oldarî *m* dindarlık

olik *m* köşek, torum, potuk (deve
yavrusu)

olî (I) *m* 1. çatı katı odası, üst oda
2. iki katlı yapı

olî (II) *rd* dinî, dinsel

olîgarşî *m* oligarşi

olîmpiyad *m* olimpiyat

olk *m* örk, örük ~ **kirin** örüklemek

olkî *rd* 1. dinî, dinsel 2. *h* dine ya-
raşır bir biçimde

olnas *nd/nt* din bilgini, din uz-
manı, teolog

olnasî *m* din bilim, ilahiyat, teoloji

olparêz *rd* dinci, din savunucusu

olparêzî *m* dincilik, din savunucu-
luğu

olperest *nd/nt* 1. koyu dinci, kök-
ten dinci 2. yobaz

olperestî *m* 1. koyu dincilik, kök-
ten dincilik 2. yobazlık

olperwer *rd* dindar

olperwerî *m* dindarlık

olzan *nd/nt* din bilgini, din bilim-
ci, teolog

olzanî *m* din bilim, ilahiyat, teoloji

omêd *bnr* امید

omid *m* umut, ümit

onkolog *nd/nt* onkolog

onkolojî *m* onkoloji

ons *m* ons

ontolojî *m* ontoloji

opera *mzk/m* opera

operabêj *nd/nt* opera söyleyen ses
sanatçısı

operasyon *m* 1. operasyon, ame-
liyat 2. operasyon, hareket

operator *nd/nt* operatör

operatorî *m* operatörlük

operet *n* operet

operlor *m* oparlör

oportunist *rd* oportünist

oportünizm *m* oportünizm

optik *m* optik

oran *m* sap, tahıl sapı

orandin *l/gh* böğürtmek

ordam *m* 1. güzel ve alımlı yürü-
yüş 2. form (bir şeyin istenilen
ve olması gereken durumu)

ordek *zoo/m* ördek

ordî *m* ordu

ordîgeh *m* 1. kamp 2. ordugâh, üs
~ **a zoremil** toplama kampı

ordûkî *m* Urduca (Pakistan'da ko-
nuşulan resmi dil)

ordûyî *m* Urduca

oreor *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî
hatin) böğürmek

org *mzk/m* org

organ *ant/n* 1. organ 2. *mec* organ
* **organê weşanê** yayın organı

~ **ê çêjstîne** (an jî **tehmstîne**) tat
alma organı ~ **ê qanûndanîne**

yasama organı ~ **ê sehkirîne**
duyu organı ~ **ên çapemeniyê**

medya organları ~ **ên daraziye**
yargı organları

organîk *rd* organik

organîzasyon *m* organizasyon

organîzator *nd/nt* organizatör

organîzatorî *m* organizatörlük

organîze *rd* organize ~ **bûn** organi-
ze olmak ~ **kirin** organize etmek
organîzma *m* organizma
orgazm *m* orgazm
orgjen *nd/nt* orgcu (org çalan kimse)
orijîn *m* orijin
orijînal *rd* orijinal, özgün
orispi *rd/m* orospu
orispi *m* orospuluk ~ **kirin** oros-
puluk etmek (veya yapmak)
orîn *l/gh* 1. böğürmek 2. uğul-
dama (rüzgâr sesi için)
orînî *m* 1. böğürtü 2. uğultu (rüz-
gâr için) **kirin** ~ 1) böğürmek
(öküz, manda vb. için) 2) uğul-
damak (rüzgâr için)
ork *m* örk ~ **kirin** örklemek
orquestra *mzk/m* orkestra ~ **ya** sen-
foniye senfoni orkestrası
orquestradar *rd* orkestralı
orkîde *bot/m* orkide
orkînos *zoo/m* orkinos
ortodoks *rd/nd* Ortodoks
ortopedî *m* ortopedi
ortopedik *rd* ortopedik
oryantal *rd* oryantal
oryantalîst *nd/nt* oryantalist
osmanî *nd/rd* Osmanlı
osmanîkî *m* Osmanlıca
osta *nd/nt* usta
ostabûn *m* ustalaşma
ostatî *m* ustalık
otantik *rd* otantik
otax *m* otak
otel *m* otel
otelvan *nd/nt* otelci
otelvanî *m* otelcilik
oto *m* oto, otomobil
otoban *m* otoban, otoyol
otobiyografî *m* otobiyografi, öz

geçmiş
otobus *m* otobüs
otobusvan *nd/nt* otobüşçü
otogar *m* otogar
otokontrol *psi/m* otokontrol, öz
denetim
otokrasî *m* otokrasi
otokrat *nd/rd* otokrat
otomat *m* otomat
otomatik *rd* otomatik ~ **bûn** oto-
matikleşmek
otomobîl *m* otomobil
otomobîlfiroş *nd/nt* otomobilci
(satan kimse)
otomobîlvan *nd/nt* otomobilci
otonom *rd* otonom, özerk
otonomî *m* otonomi, özerklik
otopark *m* otopark
otopsî *m* otopsi
otorê *m* otoyol, otoban
otorîte *m* otorite, sulta, yetke
otorîter *rd* otoriter, yetkeli
otorîterî *m* otoriterlik
otostop *m* otostop ~ **kirin** otostop
yapmak
otostopker *nd/rd* otostopçu
ox *b* oh ~ **kişandin** oh çekmek ~
xweş oh olsun
oxilme *hiq/m* 1. arama, kontrol, ara-
ma tarama 2. büyük kavga, savaş
~ **kirin** arama yapmak
oxir (I) *nd* 1. uğur 2. *rd* uğur (bu
nitelikte olduğuna inanılan şey)
oxir (II) *m* uğur (yönelme veya
kalma durumunda; hedef, amaç,
gaye, yol) * **di oxira wê de mirin**
uğrunda ölmek ~ **be** uğurlar ola,
güle güle ~ **a we ya xerê** be uğur-
lar olsun
ozon *m* ozon

P

p, P *m* Kürt alfabesinin on doku-
zuncu harfi.

pa *n* ayak

pabend *n* 1. ayak bağı, köstek
2. *mec* bağı, sadık

pace *m* pencere

pacik *m* küçük pencere

paç (I) *m* öpücük, buse ~ **kirin**
öpmek

paç (II) *n* 1. bez 2. bez, çaput
3. *mec* elbise, giysi

paçe *n* paça

paçik (I) *n* paça

paçik (II) 1. bez 2. bez, çaput

paçi kirin *l/gh* öpmek

paçve *m* çeviri, tercüme ~ **kirin**
tercüme etmek

paçvevan *nd/nt* çevirici, tercü-
man, dilmaç

padar *nd/nt* 1. bakıcı 2. bostan
bekçisi

padişah *n* padişah

padişahî *m* padişahlık

pag (I) *m* 1. arsa 2. çöplük

pag (II) *m* 1. temel 2. ören, harabe,
virane, yıkı ~ **bûn** virane olmak

pageh *m* 1. ahır 2. tavla (at ahır)

pagerî *m* devriye

pak *rd* 1. pak, temiz 2. iyi 3. iyi
(cşen, sağlıklı) 4. iyi, orta (vasat)

pak bûn *l/gh* 1. paklanmak, te-
mizlenmek 2. aklanmak 3. iyi-
leşmek, düzelmek

pakêt *m* paket ~ **kirin** paket etmek

pakî *m* 1. paklık, arılık (temiz
olma durumu) 2. iyilik 3. *mec*
güzellik ~ **paqij** tertemiz

pakker *nd/nt* 1. temizleyici 2. iyi-
leştirici 3. *m* deterjan, arıtıcı

pak kirin *l/gh* 1. paklamak, temiz-
lemek 2. paklamak, aklamak
3. iyileştirmek, sağaltmak

pako pîso *h* iyi kötü

pakrewan *nd/nt* şchit

pal (I) *erd/m* 1. yamaç 2. bayır
3. yokuş, rampa 4. *rd* sarp, yal-
man ~ **û berpal** dağ bayır

pal (II) *m* 1. dayangaç 2. dayanma
~ **dan** (an **jî vedan**) 1) dayan-
mak, yaslanmak 2) uzanmak,
yatmak 3) kurulmak (rahatça
oturmak)

palaftin *l/gh* süzmek

palaftî *rd* süzme

palan *n* kürtün, semer ~ **kirin** se-
merlemek

palandin *l/gh* 1. süzmek 2. arıt-
mak 3. damıtmak

palanek *m* arıtımevi, rafineri

palanker *n* semerci (imal eden)

palas *m* palas, yaygı

palasqe *m* palaska
palav *ant/m* çağnak, amniyon sıvısı
palavk *m* süzek, filtre
palavte *m* süzgeç
palaxî *nd/nt* boğazlı, iştahlı, pis-boğaz
paldank *m* 1. dayanak, mesnet 2. koltuk (mobilya için)
palder *m* dayanak, mesnet (belge, delil)
pale *nd/nt* hasatçı, ırgat, orakçı
palehî *m* 1. hasatçılık, ırgatlık, orakçılık 2. hasat ~ **kirin** hasat etmek
palepirtan *m* 1. paralama 2. saldırma ~ **kirin** 1) paralamak 2) saldırıp parçalamak
palet *m* palet
paletî *m* hasatçılık, ırgatlık, orakçılık
palgeh *m* 1. yastık 2. koltuk (mobilya için)
palik (I) *ant/m* göz kapağı ~ **a çav** göz kapağı
palik (II) *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. yokuş, rampa
palik (III) *n* 1. semer 2. arkalık, semer (hamallar için) 3. alık (hayvan çulu)
palik (IV) *n* 1. pala 2. *rd* pala bıyık
palîn *l/gh* 1. süzülme 2. arıtılma 3. damıtılma
palînek *m* süzgeç
palîngeh *m* arıtımevi, rafineri
palkûrsî *m* koltuk (mobilya için)
palmisandin *l/gh* yoklamak (el ile dokunarak incelemek)

palmisîn *l/gh* elle yoklanmak
palmiye *bot/m* palmiye
palpişt *m* 1. arkalık (sırt dayamaya yarar yer) 2. dayanak, istinat, mesnet 3. *mec* dayanak, kanıt, delil
palto *n* palto
palûte *m* imece
palyaço *nd/nt* palyaço
pan *l/gh* beklemek
panayır *m* panayır
panayîrvan *nd/nt* panayırcı
pancik *n* 1. bacak 2. baldırak 3. paça (giysi için) ~ **dan dest** paçayı kaptırmak ~ **hilçinandin** paçaları sıvamak
pançilandin *l/gh* sarkıtmak
pançilîn *l/gh* sarkmak
panda *zoo/m* panda
pandin *l/gh* bekletmek
pandî *nd/nt* bekleyici, bekleyen
pandomîm, pandomîma *m* pandomim, pandomima
pandul *fiz/m* pandül, sarkaç
panel *m* panel
panik *m* sevici, lezbiyen
panikî *m* sevicilik, lezbiyenlik
panî *ant/m* 1. topuk 2. topuk, ökçe (ayakkabı topuğu)
panîk *m* panik, ürkü ~ **çebûn** panik olmak ~ **çekirin** panik yaratmak
panjûr *m* panjur
pankart *m* pankart
pano *m* pano
panorama *m* panorama
panpanok *m* sevici, lezbiyen

panpanokî *m* sevicilik, lezbiyenlik

pansiyon *m* pansiyon

pansiyonvan *nd/nt* pansiyoncu

pansûman *m* pansuman ~ **kirin** pansuman yapmak

pansûmankar *nd/nt* pansumancı

panter *zoo/m* panter

pantolon *n* pantolon

panzehîr *m* panzehir

panzer *m* panzer

pap (I) *n* 1. posa 2. tortu, çökelti

pap (II) *n* dışkı (insan dışkısı) ~ **kirin** dışkılamak

papa *n* papa

papatî *m* papalık

papax *n* kalpak

papaz *n* papaz

papaztî *m* papazlık

paplûk *m* basamak

papo *m* oyalantı ~ **bûn** oyalanmak ~ **kirin** oyalamak

papoker *rd* oyalayıcı

papûç, **papûçik** *m* papuç

papûçank *m* papuç, patik

papûr *m* 1. cadde 2. şose yol

paq *ant/n* bacak, baldır

paqij *rd* 1. temiz 2. arı, duru ~ **bûn**

1) temizlenmek 2) temizlenmek, arınmak 3) silinmek ~ **kirin** 1) temizlemek 2) temizlemek, artmak 3) silmek 4) silip süpürmek, soyup soğana çevirmek ~ ~ pırl pırl (tertemiz)

paqijî *m* 1. temizlik 2. temizlik, arılık, saflık ~ **kirin** temizlik yapmak ~ **ya** ziwa kuru temizleme

paqijîker *nd/nt* temizlikçi

paqijkar *nd/nt* temizleyici ~ **ê** **kulekan** ocakçı (baca temizleyen)

paqijkarî *nd/nt* temizleyicilik ~ **ya** **kulekan** ocakçılık

paqijker *nd/rd* 1. temizleyici 2. *m* açmalık, deterjan ~ **ê** **gihûrê** süprüntücü ~ **ê** **ziwa** kuru temizleyici

paqijker *valak* *nd* elektrik süpürgesi

paqijkerî *m* *m* temizleyicilik

par (I) *m* 1. pay, hisse ~ **bûn** paylaşılmak ~ **kirin** paylaşmak ~ **a** **dengnekirinê** sus payı, susmalık

par (II) *nd* 1. art, arka, peş, geri (ön karşıtı) 2. *rd/h* bildir, geçen yıl, geçen sene

parad *m* tören ~ **a** **bihurînê** geçit töreni

paragraf *m* paragraf

paralel *m* paralel, koşut

paran *mat/m* bölme * **kirariya** **paranê** bölme işlemi

parandin *l/gh* bölmek, paylaştırmak

paranoya *bj/m* paranoya

paranoyak *rd/nd* paranoyak

parantez *m* parantez

parastin *l/gh* 1. savunmak, müdafaa etmek 2. korumak

parastî *rd* 1. savunulan, savunulmuş 2. korunan, saklı, mahfuz 3. dokunulmaz (ilişilmez) 4. *bj* bağışıklı

paraşût *bnr* paraşüt

parawan *m* paravan

parazit *biy/m* 1. parazit 2. parazit (radyo paraziti gibi)

parazîtdar *biy/rd* 1. parazitli 2. *mec* parazitli

parç *m* 1. şiş, şişik 2. *mec* sinir, öfke ~a (yekî) danîn sakinleşmek

parçe *n* 1. parça 2. ek (sonradan eklencn ilave) ~ ~ parça parça ~ ~ bûn parça parça olmak, paralanmak ~ ~ kirin parça parça etmek, parçalamak ~yê *suxme* (yan jî yêdek) yedek parça

parçe bûn *l/gh* parçalanmak

parçedar *rd* parçalı

parçedem *m* zaman dilimi, zaman parçası

parçefiroş *nd/nt* parçacı (satan kimse)

parçeker *rd* parçalayıcı

parçekerî *m* parçalayıcılık

parçe kirin *l/gh* parçalamak

parçewesle *rd* 1. paramparça 2. hurdahaş ~ bûn 1) paramparça olmak 2) hurdahaş olmak ~ kirin 1) paramparça etmek 2) hurdahaş etmek

pardanî *m* taksit bi ~ taksitle

pardar *nd/nt* 1. ortak, partner 2. *rd* ortak, müşterek 3. paydaş, hissedar, hisseli

pardarî *m* 1. ortaklık, şirket 2. paydaşlık, hissedarlık ~ kirin ortaklık etmek ~ya *tixûbdar* *hiq* limitet ortaklık (veya şirket) ~ya *anonîm* *hiq* anonim ortaklık (veya şirket)

pardon *b* pardon

parduso *n* pardösü

parek *mat/m* bölme işareti

pareng *rz/m* ortaç, partisip, sıfat fiil

pareşût *m* paraşüt

pareşûtbaz *nd/nt* paraşütçü

pareve bûn *l/gh* bölünmek

pareve kirin *l/gh* bölmek, paylaşmak, üleştirmek

parêv *m* tandır kebabı

parêz (I) *m* 1. has bahçe 2. park, gezinti yeri

parêz (II) *n* 1. bostan 2. harım (sebze ve meyve bahçesi)

parêz (III) *m* 1. savunu, savunma 2. koruma 3. perhiz, rejim ~ kirin (an jî girtin) perhiz yapmak

parêzdar *nd/nt* 1. savunucu 2. koruyucu, muhafız 3. hemşire 4. *rd* bağışık, korumalı ~ê *mafen mirovan* insan hakları savunucusu

parêzdarî *m* 1. savunuculuk 2. koruyuculuk, muhafızlık 3. hemşirelik

parêzer *nd/nt* avukat, savunman

parêzerî *m* avukatlık, savunmanlık

parêzgar *nd/nt* vali

parêzgarî *m* valilik

parêzgeh *m* 1. il, vilâyet 2. eyalet

parêzger *nd/nt* 1. savunmacı 2. koruyucu, muhafız

parêzgerî *m* 1. savunmacılık 2. koruyuculuk, muhafızlık

parêzgir *rd* perhizkâr

parêzî *m* savunma, savunu ~ **kirin**
savunma yapmak

parêzkar *nd/nt* 1. savunmacı, savunucu 2. koruyucu, koruma

parêzkarî *m* 1. savunmacılık, savunuculuk 2. koruyuculuk, korumalık

parêzname *m* savunma, müdafaname

parêzvan *nd/nt* bostancı, bostan bekçisi

parfûm *m* parfüm

parfûmerî *m* parfümeri

parî (I) *n* 1. kırıntı, kırıntı 2. lokma, sokum, banak 2. çiğnem, çiğnemlik ~ **yên** (**yekî**) **jîmartin** (birinin) lokmasını saymak

parî (II) *n* 1. parça, parçacık 2. biraz, bir parça ~ **kirkitandin** çatra patra konuşmak ~ ~ 1) parça parça 2) ktır ktır, lime lime ~ ~ **bûn** 1) parça parça olmak 2) ktır ktır doğranmak ~ ~ **kirin** 1) parça parça etmek 2) ktır ktır doğramak ~ **yek** 1) biraz, bir parça, azıcık 2) çat pat, çatapata

parî bûn *l/gh* bölünmek, paylaşılmak

parî kirin *l/gh* 1. bölmek, bölüş-türmek, paylaşmak 2. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)

parînek *mat/m* bölüm

parjimar *mat/m* kesir, kesirli sayı

park *m* 1. park 2. park, otopark ~ **kirin** park etmek

parke *m* parke

par kirin *l/gh* 1. pay etmek, bölüşmek, bölüş-türmek 2. dağıtmak (belli bir orana göre bölüş-türmek)

parkît *rz/m* sonok

parkûr *m* parkur

parlamen *m* parlamento, meclis

parlamentar *nd/nt* parlamenter, milletvekili

parlamentarî *m* parlamenterlik, milletvekililiği

parlamento *m* parlamento, meclis

paro *m* kürek (ağaçtan kürek)

parodî *şn/m* parodi

parole *m* parola

parpar *bot/m* semizotu

parqe *m* parka

pars (I) *zoo/m* pars, leopar

pars (II) *m* oğul (bal arısı için) ~ **dan** oğul vermek, oğullanmak

pars (III) *m* 1. dilenme 2. parsa ~ **berhev kirin** parsa toplamak ~ **kirin** dilenmek ~ **û pûrs** (an jî **pirûs**) dilenme

parsek *nd/nt* dilenci

parsekî *m* dilencilik

parsel *m* parsel ~ **kirin** parselle-mek

parseng *m* denge ~ **kirin** dengele-mek

parsengdar *rd* dengeli

parsû *ant/n* kaburga

parsenghildan *sp/m* halter

parsenghilgir *nd/nt* halterci

part *m* 1. otuz adet, otuz tane

* **partek** *hêk* otuz adet yumurta

2. yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını)

part *m* 1. pay, hisse 2. parsa ~ **kirin** parsellemek

partî *m* 1. parti 2. parti (mal, eşya vb. için) ~ **ava kirin** parti kurmak ~ **damezirandin** (an jî **danîn**) parti kurmak

partîgir *rd/nd* partici (parti ta-raftarı)

partîgirî *m* particilik

partîzan *nd/nt* partizan

parve bûn *l/gh* paylaşılmak, bölüşülmek, bölünmek

parvekar *nd/nt* bölücü

parvekarî *m* bölücülük

parveker *rd* 1. paylaşımcı 2. *mat* bölen 3. bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacıyla olan)

parvekerî *m* 1. paylaşımcılık 2. bölücülük

parve kirin *l/gh* 1. paylaşmak 2. bölüştürmek, bölmek

parxan *ant/n* kaburga

parxêl *m* 1. kızak 2. at arabası

parza *bj/m* aşı ~ **bûn** aşı olmak, aşılanmak ~ **kirin** aşılamak, aşı yapmak ~ **ya xuriyan** çiçek aşısı

parzaker *nd/nt* aşıcı

parzakerî *m* aşıcılık

parzemîn *erd/m* ana kara, kıta *

parzemîna *Asyayê* Asya kıtası

Parzemîna Amerîkayê *nd* Yeni Dünya

parzinandin *l/gh* 1. süzmek, damıtmak 2. arıtmak

parzing *m* 1. süzek, süzgeç 2. damıtıcı, imbik

parzinîn *l/gh* 1. süzülmek, damıtılmak 2. arıtmak

parzinîner *rd* 1. süzücü 2. *nd/nt* damıtıcı (damıtma işlerini yapan)

parzî *bot/m* ihlamur

parzûn (II) *m* 1. süzek, süzgeç 2. damıtıcı, imbik ~ **kirin** 1) süzmek 2) damıtmak, imbikten geçirmek

parzûndar *rd* süzekli, süzgeçli

pas (I) *m* bekleme, gözetleme

pas (II) *rd* 1. açık (kapalı karşıtı) 2. açık, açıkta (örtüsüz) ~ **bûn** üstü açılmak

pas (III) *sp/m* pas ~ **dan** pas vermek ~ **dan hev** paslaşmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) pas almak

pasaj *m* pasaj

pasaport *m* pasaport

pasdar *nd/nt* 1. koruyucu, muhafız 2. bekçi

pasif *rd* 1. pasif, edilgin 2. *rz* pasif, edilgin ~ **bûn** pasifleşmek, edilginleşmek ~ **kirin** pasifleştirmek, edilginleştirmek

pasîfî *m* pasiflik, edilginlik

paso *m* paso

paspas *m* paspas, silcek ~ **kirin** paspaslamak

paspaskar *nd/nt* paspasçı

paste *m* pasta

pastefiroş *nd/nt* pastacı (satan kimse)

pasteker *nd/nt* pastacı (imal eden)

pastexane *m* pastane

pasvan *nd/nt* koruyucu, muhafız

2. nöbetçi, bekçi

paş *nd* 1. arka, geri, art (ön karşıtı)

2. geri (geçmiş, mazi) 3. erte

* **paş şer** savaş ertesi 4. *rd* arka

(arkada olan, arkada bulunan) 5.

mec kış, popo ~ **û peş** ileri geri

paşa *n* paşa

paşatî *m* paşalık

paşavêj *rd* geri tepmeli

paşavêjî *m* geri tepme

paşbêj *nd/nt* dedikoducu

paşbêjî *m* dedikoduculuk ~ **kirin**

dedikoduculuk etmek (veya

yapmak)

paşbir *lşk/n* artçı

paşçav *nd* göz ardı ~ **kirin** göz

ardı etmek

paşdaçek *rz/m* art edat

paşdar *lşk/n* artçı

paşderkî *rz/rd* art çıkışlı

paşderya *m* deniz aşırı

paşepaş *h* gerisin geri, gerisin

geriye ~ **çûn** gerisin geri git-

mek, gerisin geriye gitmek

paşepê *h* gerisin geri, gerisin ge-

riye

paşeroj *m* gelecek, ati

paşê *h* 1. sonra, sonradan, akabinde

2. sonra (yoksa, aksi halde)

paşgir *rz/m* sonek

paşgo *nd/nt* dedikoducu

paşgotinî *m* dedikodu ~ **kirin**

dedikodu yapmak

paşil *m* bağır, koyun * **di paşila**

xwe de vedişere koynunda

saklıyor

paşiyê *h* sonraları

paşî *m* 1. art, peş, arka 2. son (ni-

hayet) ~ **ya paşîn** *h* sonunda ~

lê anîn kökünü kazımak

paşîn *rd* 1. son (ilk karşıtı) 2. son

paşiv *m* sahur

paşketin *m* gerileme

paşkî (I) *rz/m* art ses

paşkî (II) *h* gerisin geri (veya

gerisin geriye) ~ **çûn** gerisin

geri gitmek

paşko *m* ek, ilave

paşling *m* çelme ~ **avêtin** çelme

atmak (veya takmak)

paşnav *n* soyadı

paşpanî, paşpanîk *m* mahmuz,

topak (tavuk vb. hayvanlar için)

paşpen *m* gıyap

paşpenî *rd* 1. gıyabî 2. (birinin)

arkasından 3. *h* gizli gizli, el al-

tında, arkadan arkaya

paşpê *h* 1. gerisin geri (veya geri-

sin geriye), töskürü 2. *rd/h* ters,

tersine * **her karê te paşpê ye**

her işin terstir

paşpêkî *h* 1. gerisin gerisince

2. geri geri (çekilme) 3. tersine

paşpirtik *rz/m* sonek

paşrew *nd/nt* halef ~ **û peşrew**

halef selef

paşveber *nd/nt* geriletici

paşveçûn *m* 1. gerileme 2. geri

tepme

paşvemayî *nd/nt* 1. geri, geri kal-
mış 2. *m* kalıntı

paşverû *rd/nt* gerici, mürteci

paşverûtî *m* gericilik, irtica

paşverûtîxwaz *rd* irticacı

paşvexwaz *nd/nt* gerici, mürteci

paşwext *rd* 1. sonra 2. gecikmeli

paşwextî *m* gecikmelilik

pata *m* pata ~ **derketin** pata gel-
mek

pate *n* yama ~ **kirin** yamalamak

paten *m* paten

patent *m* patent

patik *ant/n* 1. art kafa 2. *cnc*

patîk *m* patik

patîle *m* gözleme, gözleme ekmeği

patinaj *m* patinaj ~ **kirin** patinaj
yapmak

patpatok *m* mantar (çocukların
patlattıkları barutlu madde)

patrik *n* patrik

patrikxane *m* patrikhane

patrome *m* aşı (ağaç aşılama için)
~ **bûn** aşı olmak, aşılama ~

kirin aşı yapmak, aşılama

patron *nd/nt* patron

patronî *m* patronluk

pavyon *m* pavyon

pavyonvan *nd/nt* pavyoncu

pawan (I) *nd/nt* 1. koruyucu,
muhafız 2. bekçi ~ **ê şevê** gece
bekçisi

pawan (II) 1. tekel, inhisar, mono-
pol 2. *mec* tekel (bir şeye tek
başına sahip çıkma) 3. *n* baltalık
(odun ihtiyacı için ayrılan or-
manlık alan)

pawankar *nd/rd* tekelci

pax, **paxav** *m* 1. aldırış, aldırış
etme, aldırma 2. çekinme ~
kirin aldırma, aldırış etmek ~
nekirin aldırma ~ **pê kirin**
umursamak, takmak, nazarı
itibara almak ~ **pê nekirin**
aldırış etmemek, vurdumduy-
mazlıktan gelmek

paxavneker *rd* vurdumduymaz

paxavpênêkir *rd* umursamaz

paxêl *m* kızak

paxil *m* bağır, koyun * **di paxila**
xwede vedişere koynunda sak-
lıyor

paxpênêker *rd* vurdumduymaz

pay *m* 1. pay, hisse, ölçü 2. pay
(çit bölüm) ~ **kirin** pay etmek,
paylaşmak

paydar *rd/nd* paydaş

payde *mat/m* payda

paydos *m* paydos ~ **kirin** paydos
etmek

paye *m* paye ~ **dan** paye vermek

payeberz *rd* 1. yüksek payeli
2. seçkin, güzide

payedar *rd* payeli, pay sahibi

payende *m* payanda

payî *rd* uyanık ~ **bûn** uyanmak,
uyanık olmak

payîn *m* bekleme, bekleyiş

payîz *m* sonbahar, güz

paytext *m* başkent

payton *m* fayton, payton

paytonvan *nd/nt* faytoncu

pazdeh *nd/rd* on beş ~ **em** (an jî
~ **emîn**) on beşinci

pazûbend *n* pazibent, kolçak, kol-luk

peçete *m* peçete

ped *m* ped

pedal *m* pedal

pedegog *nd/nt* pedagog, eğitimeci

pedegojî *m* pedagoji, eğitim bilimi

pederşahî *sos/m* pederşahî, ata-erkil

pedikür *m* pedikür

pegr *m* 1. çökel, çökelti 2. tortu, telve

peh (I) *b* bitti, kalmadı (çocuk dilinde)

peh (II) *b* 1. pehpeh 2. bre, vay be ~ ~ vay vay

pehe *b* 1. pehpeh 2. bre, vay be 3. ha (dikkat çekmek, uyarmak için) ~ **kirin** pehpehlemek

pehn *rd* 1. yassı 2. basık ~ **bûn** yassılaştırmak ~ **kirin** düzleştirmek, yassılamak

pehnik *rd* yassı

pehnî (I) *ant/m* 1. topuk 2. ökçe ~ **dan** (**hêsp**) tepiklemek, mahmuzlamak, üzengilemek ~ **kirin** tepiklemek

pehnî (II) *m* 1. yassılık 2. *rd* düzlemsel

pehtin *l/gh* pişirmek

pehtinî *m* pişirim, pişirimlik

pehtî *rd* pişmiş, pişkin

pej, **pejik** *n* çalı, çırpı ~ **dan** dal budak salmak

pejikandin *l/gh* budamak

pejirandin *l/gh* kabul etmek, benimsenmek

pejirîn *l/gh* kabul olmak, kabul olunmak, benimsenmek

pejirîner *rd* kabul edici, kabul eden, kabullenen

pejr *m* kabul

pejrbar *rd* kabul edilir, kabul edilebilir

pekandin *l/gh* 1. fırlatmak 2. sektirmek 3. sıçratmak 4. *mec* atmak, atıp tutmak (yalan atmak)

pekîn *l/gh* 1. fırlamak 2. sekmek 3. sıçramak * **bila xwîna wî nepeke te** kanı sana sıçramasın

pel (I) *rd* (**p** kalın okunur) dik, dikine ~ **hatin** dik (veya dikine) gelmek

pel (II) *l/gh* 1. manga 2. tim, takım

pel (III) *bot/n* 1. yaprak 2. sarma yemeği ~ **girtin** yapraklanmak ~ **tije kirin** sarma yapmak ~ **weşandin** yaprak dökmek ~ **ê cixareyê** sigara kâğıdı

pelandin *l/gh* 1. yoklamak (el ile) 2. kontrol etmek

pelaştin *l/gh* 1. yıkmak 2. dağıtmak 3. *mec* dağıtmak, feshetmek

pelaştî *rd* yıkık

pelaxtin *l/gh* 1. czmek 2. *mec* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak czmek)

pelaxtî *rd* 1. czik, czgin (sebze ve meyveler için) 2. zedeli, bereli, çürük

pelçim *n* yaprak

pelçiqandin *l/gh* 1. ezmek 2. *mec* çiğnemek

pelçiqandî *rd* 1. ezik, ezgin 2. zedeli 3. çürük

pelçiqî *rd* 1. ezik, ezgin (meyveler için) 2. çürük 3. bereli, zedeli

pelçiqîbûn *m* 1. eziklik 2. çürüklük

pelçiqîn *l/gh* 1. ezilmek 2. *mec* çiğnenmek

pelçiqîner *rd* ezici (ezmek işini yapan)

pelçiqok *rd* ezilgen

pelçiqokî *rd* ezikçe

peldar *rd* yapraklı

peleşemk *zoo/m* martı

pelendar *m* sopa, kalın kısa değnek

pelepel *rd* acile, acil

pelepûşk *bj/m* uçuk, kabarcık ~ dan uçuklamak

pelerîn *n* pelerin

pelese *m* çarçur olma ~ bûn çarçur olmak ~ kirin çarçur etmek

pelezêşk *bot/m* zambak

pelik (I) *n* 1. yapracık, yaprakçık 2. penes

pelik (II) *n* 1. pul, sikke, antika para 2. pul * **pelikên masî** balık pulu

pelikandin *l/gh* 1. mızırdamak 2. kışkırtmak 3. çekindirmek

pelikîn *l/gh* 1. mızırdanmak 2. kıskanmak 3. çekinmek, ürkmek

pelikokî *rd* yapraksı

peleşan *m* 1. yıkım, yıkılış 2. dağılış, dağılma, çöküş

peleşandin *l/gh* 1. yıkmak 2. dağıtmak, çöktürmek

peleşî *rd* 1. yıkık 2. çökük, göçük

peleşîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. çökmek, göçmek 3. dağılmak 4. dağılmak, fesholunmak (lağvolmak)

pelixandin *l/gh* 1. ezmek 2. zedelemek 3. *mec* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek)

pelixî *rd* 1. ezik, ezgin (meyveler için) 2. bereli, çürük

pelixîbûn *m* eziklik, ezginlik

pelixîn *l/gh* 1. ezilmek 2. zedelenmek 3. göynümek (sebze ve meyve çok olgunlaşmak)

pelixîner *rd* ezici (ezmek işini yapan)

pelixok *rd* ezilgen

pelixokî *rd* ezilgence, ezikçe

pelizîn *l/gh* göynümek (sebze veya meyve çok olgunlaşmak)

pelî *m* püre * **pelîya kartolan** patates püresi

pelîd *rd* 1. kötü, pis 2. iblis, şeytan

pelîkan *zoo/m* pelikan

pelîse *n* 1. kismet, nasib 2. azık

peleşşk *m* çapak (göz çapağı) ~ girtin çapaklanmak

pelk *bot/m* köknar

pelkî *h* 1. amudî 2. kılıcına, kılıçlama

pelos (I) *rd* bezgin

pelos (II) *rd* iğrenç, mekruh

pelpelîtk *zoo/m* kelebek

pelq *n* kabarcık, domur ~ **dan** kabarmak ~ ~ domur domur, kabarık kabarık

pelqeçik *ant/m* kursak

pelqik *m* 1. kabarcık 2. pütür (küçük kabarcık) ~ **dan** 1) kabarmak 2. pütürlenmek 3. tarazlanmak, kabarmak (deri için; pütür pütür olmak) ~ **ê avê** su kabarcığı

pelt *rd* (*p* kalın okunur) 1. pısırik, yüreksiz 2. *psi* edilgen, pasif ~ **bûn** pısıriklaşmak

pelte *m* pelte ~ **bûn** pelteleşmek

peltek (I) *rd* 1. pelte 2. peltek, kekeme (kimse)

peltek (II) *rd* (*p* kalın okunur) 1. pısırik, yüreksiz 2. edilgen, pasif ~ **bûn** pısıriklaşmak, pasifleşmek

peltekî (I) *m* pelteklik, kekemelik ~ **bûn** peltekleşmek

peltekî (II) *m* (*p* kalın okunur) 1. pısıriklik, yüreksizlik 2. edilgenlik, pasiflik

peltî *m* (*p* kalın okunur) 1. pısıriklik 2. edilginlik, pasiflik

pelû *ant/m* göz kapağı

pembe *nd/rd* pembe ~ **bûn** pembeleşmek ~ **kirin** pembeleştirmek

pembû *bot/n* pamuk ~ **jendin** pamuk atmak

pembûfiroş *nd/nt* pamukçu (satan kimse)

pembûvan *nd/nt* pamukçu

pena *m* 1. sığınma, iltica 2. koruma

penaber *nd/nt* 1. sığınmacı, ilticacı, mülteci

penaberî *m* sığınmacılık, ilticacılık, mültecilik

penageh *m* 1. sığınak, sığınacak yer 2. korunak, barınak

penah *m* 1. sığınma, iltica 2. koruma 3. *nd* sığınak

penahende *nd/nt* 1. sığınmacı, ilticacı, mülteci 2. sığınık, sığıntı

penaltî *sp/m* penaltı

penav *erd/n* (*p* kalın okunur) 1. plato 2. düzlük (dağlık alanda)

pence *n* pençe ~ **kirin** pençelemek

pencere *m* pencere ~ **ya duqanati** çift pencere

pencik *n* 1. pençe (yırtıcı hayvanlar için) 2. zo kışkaç (böcek kışkacı)

penç *n* 1. cırnak 2. zo kışkaç (böcek kışkacı)

pençe *n* 1. pençe 2. pençe (ayak kabı pençesi) ~ **kirin** pençelemek

pençeşer *bj/m* 1. aslanpençesi, şirpençe, kızılıyara 2. kanser

pençer *rd* patlak ~ **bûn** patlamak (araba tekerleği için)

pençik *n* 1. pençe, cırnak 2. zo kışkaç (böceklerde)

pençikandin *l/gh* cırnaklamak

pend *m* 1. öğüt, nasihat 2. tavsiye ~ **dan** 1) öğüt (veya nasihat) vermek 2) tavsiye etmek

pendî *rd* 1. belirli 2. açık, aşikâr, belli ~ **bûn** aşikârleşmek ~ **kirin** aşikârleştirmek

pendîfî *m* 1. belirlilik 2. aşîkârlık, alenilik

pendker *rd* öğütçü

pendyar *nd/rd* nasihatçi, öğütleyici

penes *n* penes, pul (elbiselerde süs için kullanılan parlak, incecik parça)

penêr *n* peynir ~ê bisîrik otlı peynir ~ê eyaran tulum peyniri

penêrfiroş *nd/nt* peynirci (satan kimse)

penêrvan *nd/nt* peynirci

peng *rd* durgun * **av peng** *e* su durgun ~ **bûn** durgunlaşmak

pengav (I) *m* hamle, atak, savlet

pengav (II) *m* 1. irkinti (su için) 2. gölek, gölet

pengizandin *l/gh* 1. fırlatmak 2. seğırtmek 3. sıçratmak, zıplatmak

pengizîn *l/ngh* 1. fırlamak 2. seğırtmek, sekmek 3. sıçramak 4. zıplamak

pengûen *zoo/m* penguen

penihandin *l/gh* barındırmak

penihîn *l/gh* 1. sığınmak, barınmak 2. sığınmak, iltica etmek

penî *rd* 1. belirli 2. aşîkâr, açık, belli, alcnî

penîs *n* penis

penîsîlîn *m* penisilin

pense *m* pcns, pcnse

pep *n* 1. pati 2. tay (küçük çocukları için) ~ ~ tay tay

pepik (I) *n* 1. pati (küçük çocuk ayağı) 2. ayakçık 3. pabuç

pepik (II) *n* paça (kasaplık hayvan için)

pepû *b* 1. guguk 2. *mec* abu, abo

pepûk *zoo/m* guguk

peqandin *l/gh* patlatmak

peqilk *bj/m* kabarcık (insan vücudunda oluşanlar için)

peqîn *l/ngh* patlamak, infilak etmek

peqok *m* 1. kabarcık 2. baloncuk ~ dan balon vermek

peqpeqok *m* kabarcık

peqpeqonk *m* 1. kabarcık 2. balon, baloncuk

peqsîmet *m* peksimet

per (I) *n* 1. kanat (kuş, böcek vb. için) 2. yüzgeç, kanat (balıklarda) 3. sorguç

per (II) *n* (*r* kalın okunur) 1. kenar * **perê gund** köy kenarı 2. ücra * **li perekî bajêr** şehrîn ücra bir yeri ~ê **bajêr** banliyö ~ê **dinyayê** dünyanın öbür (veya bir) ucu ~ê **esmanan** cennemin bucağı (veya dibi)

perakende *m* 1. perakende, dağınık, perişan 2. perakende (satış için; toptan karşıtı)

perakendefiroş *nd/nt* perakendeci

perandin (I) *l/gh* geçirmek

perandin (II) *l/gh* orgazm etmek

peranî *n* 1. canavar (kurt gibi cana kıyan, yırtıcı yabanî hayvan) 2. kurt sürüsü

perav *n* kıyı, sahil ~ên **avê** kara suları

peravêzî *rd* marjinal ~ **bûn** marjinalleşmek

perawêz *m* 1. kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) 2. çıkma, kenar yazısı 3. dipnot

peravî *zoo/m* pelikan

perç *m* 1. şiş, şişlik 2. *bj* ödem

perçemk *zoo/m* yarasa

perçemok *zoo/m* yarasa

perçiftin *l/gh* şişmek

perçinandin *l/gh* perçinlemek

perçivandin *l/gh* 1. şişirmek 2.

kabartmak 3. *fiz* genişletmek

perçivîn *l/gh* 1 şişmek 2. kabarmak (şişmek, genişlemek) 3. *fiz* genişlemek

perçîn *m* perçin ~ *bûn* perçinlenmek ~ *kirin* perçinlemek

perde *m* perde ~ *dan alî* perde açmak ~ *kişandin* perde çekmek ~ *ya spî* beyaz perde

perdedar *rd* perdeli

perdefiroş *nd/nt* perdecî (satan kimse)

pere *n* para ~ *dan* 1) para vermek

2) para ödemek ~ *hûr kirin*

para bozdurmak ~ *mezaxtin*

(an *jî xerc kirin*) para harca-

mak ~ *qazanc kirin* para

kazanmak ~ *yê hûr* bozuk para,

ufak para, bozukluk ~ *yê kaxiz*

kâğıt para ~ *yê madenî* (met-

alîk an *jî hesin*) madeni para

peredanî *m* ödenek

peredar *rd* paralı (parası olan)

perehebîn *nd/nt* paragöz, para canlısı

perehez *nd/nt* paragöz, para canlısı

perende *m* 1. kanatlı, kuş (uçan kanatlılar) 2. perende (havada dönerek atılan takla)

pereng *m* 1. köz, kor, ateş közü 2. cemrc ~ *ên germ ketin* cemrc düşmek

peresan *m* evrim, gelişim

peresandin *l/gh* 1. geliştirmek 2. yetkinleştirmek (tekemmül etmek)

peresanparêz *nd/nt* evrimci, evrim yanlısı

peresîn *l/gh* 1. gelişmek, evrim geçirmek 2. yetkinleşmek (olgunlaşmak)

perespan *n* yama

perespandin *l/gh* yamalamak, yamamak

perestar *nd* 1. hizmetçi, nedime, besleme 2. hemşire

perestarî *m* 1. hizmetçilik, nedimelik 2. hemşirelik

perestgeh *m* ibadethane, tapınak, mabet

perestin *l/gh* 1. tapmak, tapınmak 2. ibadet etmek

perestî *m* 1. tapınma 2. ibadet ~ *kirin* ibadet etmek, tapınmak

peresto *n* 1. mabut 2. *m* mabude

pereşût *m* paraşüt

pereşûtbaz *nd/nt* paraşütçü

performans *m* performans, başarı

perg *n* cüruf, çökelti

pergal *m* düzen, sistem ~ *a bexşangê* (yan *jî bexşandibûnê*) bağışıklık sistemi ~ *a şiliyê erd*

yağış düzeni ~a tûreyan sinir sistemi

pergandin *l/gh* karşılamak

pergel *m* pergel ~ **kirin** pergellemek

pergîn *m* karşılama

perik (I) *n* 1. kanat, kanatçık 2. telcik 3. kanat, yüzgeç, yelc (balıklarda)

perik (II) *m* kabarma, pul pul dökülme (duvar için) ~ **dan** kabarmak

perik (III) *n* pul (elbiselerde süs için kullanılan parlak, incecik parça)

perikperikî *rd* 1. pütür pütür 2. pullu (derinin pullanması için)

perisandin *l/gh* ufalamak (un ufak etmek)

perisî *jeo/rd* yenik (aşınmış olan)

perisîn *l/ngħ* ufalanmak (un ufak olmak)

peristin *l/gh* tapmak

peritandin *l/gh* 1. paralamak, yıpratmak 2. yakmak (keskin, sert, yanma ve ısıtıcı bir duyum vermek) 3. yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) 4. *mec* haşlamak, haşat etmek

peritîn *l/ngħ* 1. yıpranmak, paralanmak 2. yanmak (keskin, sert, yanma ve ısıtıcı bir duyum verme) 3. *mec* haşlanmak 4. pişmek, kavrulmak (bunalacak kadar sıcaklık duymak)

periya deryayî *nd* denizkızı

periyod *m* 1. periyod 2. devre

periyodîk *rd* periyodik, süreli

perî *m* 1. peri 2. *mec* peri (çok güzel kadın) 3. *rd* gözde * **periya malê** evin gözdesi ~**ya îlhamê** ilham perisi

perîn *m* orgazm, orgazm olma ~ **bûn** orgazm olmak

perîn *l/gh* orgazm olmak

perîspan *m* yama ~ **kirin** yama yapmak

perîşan (II) *rd* 1. perîşan 2. zavallı ~ **bûn** 1) perîşan olmak 2) *mec* sürünmek ~ **ketin** per perîşan olmak ~ **kirin** 1) perîşan etmek 2) *mec* süründürmek

perîşanî *m* perîşanlık, sefalet, sefillik

perkende *rd* perakende, perîşan ~ **bûn** perîşan olmak

perok *bj/rd* bulaşıcı, geçici, bulaşıcı hastalık

perokî *m* 1. bulaşıcılık, geçicilik 2. *rd* bulaşıcı özeliği olan ~ **bûn** bulaşmak, sirayet etmek

peron *m* peron

peroş *m* heyecan

peroşandin *l/gh* heyecanlandırmak

peroşdar *rd* heyecanlı

peroşîn *l/ngħ* heyecanlanmak

peroşîner *rd* heyecanlandırıcı, heyecan verici

perperik *zoo/m* kelebek

per perîşan *h* per perîşan, sürüm sürüm ~ **bûn** per perîşan olmak ~ **kirin** per perîşan etmek

perperkî *rd* pütür pütür ~ bûn
pütür pütür olmak

perperok *zoo/m* kelebek

perperokî *ant/rd* zarsı

perpitandin *l/gh* 1. çırpındırmak

2. debelenmesine neden olmak

perpitîn *l/gh* 1. çırpınmak 2. debelenmek, kıvrınmak

perposk *m* titreme (ışık için) ~
dan titremek * **mûmîk** **per-**
posk *da* mum ışığı titredi

perpûn *bj/m* aşı ~ **bûn** aşı olmak,
aşılanmak ~ **kirin** aşı yapmak,
aşılacak ~ **a xuriyan** çiçek aşısı

personel *n* personel, mürettebat

perspektîf *m* perspektif

persang *m* persenk

persîv *m* nezle

persîvî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle
olmak

pertal *n* mensucat, manifatura

pertav *m* güç, takat, mecal (fizik-
sel güç)

perû (I) *ant/n* dış eti

perû (II) *m* 1. ödül 2. armağan,
hediye ~ **bûn** ödüllendirilmek ~
kirin ödüllendirmek

perûdar *rd* ödüllü

perûk *m* peruk

perwane *m* pervane

perwaz (I) *m* pervaz (kapı,
pencere vb. için)

perwaz (II) *m* uçuş, çırpış (ka-
nat çırpma) ~ **dan xwe** 1)
çırpışmak 2) kalkmaya yelten-
mek

perwer *nd/nt* 1. besleyen, besle-
yici 2. yetiştirici 3. eğitici, eğiten

perwerandin *l/gh* 1. beslemek

2. yetiştirmek 3. eğitmek

perwerde *m* eğitim ~ **bûn** eği-
tilmek ~ **dîtin** eğitim görmek ~
û hîndekarî eğitim ve öğretim

perwerdehî *m* eğitim ~ **ya** laş
beden eğitimi ~ **ya raserî**
lîsansê lisansüstü eğitim ~ **ya**
seretayî ilk eğitim

perwerdekar *nd/nt* eğitmen, eğit-
men, pedagoğ

perwerdekarî *m* eğitimsizlik, eğit-
menlik, pedagoji

perwerdeker *nd/nt* 1. eğitmen
2. eğitici

perwerdekerî *m* 1. eğitimsizlik
2. eğitimsizlik

perwerde kirin *l/gh* eğitmek

perwerdekirî *rd* eğitilmiş, eği-
tilmiş olan

perwîn *ast/m* Ülker, Süreyya

pes *rd* pes (ses için) ~ **bûn** pes-
leşmek

pesar (I) *erd/n* 1. yamaç 2. meyilli
yer

pesar (II) *m* 1. kır, kırlık, kırsal
2. ıssızlık, yaban, açık hava

pesarî *rd* 1. yaban 2. yabancı, ya-
banî, yabansı (ilkel bir durumda
yaşayan insan) 3. yabancı, ya-
banî (kaba ve hoyrat) ~ **bûn** ya-
banılaşmak, yabancılaşmak

pesartin *l/gh* desteklemek, payan-
dalamak (destek koymak)

pesend *m* 1. beğenme, seçme
2. onama, onay, tasdik ~ **kirin**
onaylamak

pesendker *rd* onaylayıcı

pesendkirî *rd* onaylı

pesendname *m* tasdikname

pesinandin *l/gh* övmek, methetmek

pesinîn *l/ngh* öğünmek, övünmek

pesn (I) *m* sayıklama * **ji pesnan axaftin (peyivîn, xeber dan an ji qise kirin)** sayıklamak, gaip-ten konuşmak

pesn (II) *n* övme, övgü ~ **dan**

1) övmek 2) pohpohlamak

pesnbêj *nd/nt* övücü, methiyeci

pesndar *nd/nt* övücü, övüngen

pesnkar *nd/nt* övgücü

pesnkarî *nt* övgücülük

pesnker *bnr* pesnkar

pesnname *m* methiye

pesnok *nd/nt* 1. övücü, övüngen

2. pohpohçu

pesnoyî *rd* övgücü, övüngen

pespaye *rd* pespaye, adı ~ **bûn**

pespayeleşmek ~ **kirin** pespayeleştirmek

pespayetî *m* pespayelik, alçaklık

pesqel *m* 1. nükte, mizah 2. *rd* komik

pesqe *le nd/nt* mizahçı

pesqeletî *m* mizahçılık

pest (I) *m* 1. baskı, zor 2. basınç, tazyik ~ **kirin** baskı yapmak ~ **a hewayê** hava basıncı ~ **a zêde** yüksek basınç

pest (II) *m* 1. pes, alçak ses 2. sayıklama ~ **gotin** sayıklamak

pestandin *l/gh* 1. basmak, baskı yapmak 2. sıkmak 3. sıkıştır-

mak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak)

peste *m* basınç ~ **ya hewayê** fiz hava basıncı

pesto *m* basınç, tazyik ~ **ya nizm meteor** alçak basınç ~ **ya hewayê** hava basıncı ~ **ya xwînê** kan basıncı

pestok *m* sıkmaç, kompresör

peşikandin *l/gh* 1. sıçratmak 2. saçmak

peşikîn *l/ngh* 1. sıçramak 2. saçılmak

peşk (I) *m* 1. pay, hisse 2. kura ~ **avêtin** kura çekmek ~ **kirin** kura çekip paylaşmak ~ **kişandin** kura çekmek

peşk (II) *m* 1. damla 2. saçıntı 3. serpinti 4. damla, yudum * **ca peşkek dew bidin min** hele bir yudum ayran verin bana 5. zifos (yerden sıçrayan çamur) ~ **avêtin** serpelemek, serpiştirmek, serpmek ~ **weşandin** serpelemek

peşk (III) *m* uğursuzluk, musibet ~ **jê re hatin** (başına) musibet gelmek ~ **le xistin** baltalamak, darbelemek, sabote etmek (bir işi engellemek)

peşkandin *l/gh* 1. sıçratmak 2. püskürmek 3. çilemek * **baranê peşkand** yağmur çiledi

peşke *m* sabote ~ **lê dan** sabote etmek

peşkilandin *l/gh* 1. dağıtmak 2. darmadağın etmek 3. sıçratmak

peşkilin *l/gh* 1. dağılmak 2. dar-madağın olmak 3. sıçramak
* **peşkek heri peşkilî min** bana zifos sıçradı

peşkinandin *l/gh* 1. sıçratmak 2. saçmak, serpmek 3. püskürtmek (yanardağ ve benzeri şeyler için)

peşkinîn *l/gh* 1. sıçramak 2. saçılmak 3. püskürülmek

peşklêxer *nd/nt* baltalayıcı

peşko peşko *h* damla damla, azar azar ~ **hatin** serpelemek

peşt *m* ad çekmek, kura ~ **avêtin** ad çekmek, kura çekmek ~ **kirin** 1) ad çekmek, kura çekmek 2) ok atmak (miras kalan malları pay etmek)

peştik *n* 1. çırpı 2. asma sürgünü

peştikandin *l/gh* 1. budamak 2. aralamak (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirmek)

peta *bj/rd* 1. bulaşıcı 2. *m* salgın (hastalık)

petag *m* petek, arı kovanı

petandin *l/gh* çürütmek

petê *rd* 1. kadını 2. kılıbık

petêx *bot/m* kavun ~a **zer para kûsiyan** *e* armudun iyisini (dağda) ayılar yer

petixandin *l/gh* 1. kokuşturmak 2. çürütmek 3. batırmak, berbat etmek

petixîn *l/gh* 1. kokuşmak 2. çürümek 3. batmak, batırılmak, berbat olmak

petî (I) *rd* çürük ~ **bûn** çürümek

petî (II) *rd* 1. arı, saf, sade (katıksız) 2. duru, öz, sade, saf (dil) ~ **kirin** 1) arılaştırmak, sadeleştirmek 2. durulaştırmak, sadeleştirmek

petîger *nd/nt* sadeci

petîgerî *m* sadecilik

petîn *l/gh* çürümek

petot *rd* çürük ~ **bûn** çürümek

petrav *m* atlama, sıçrama ~ **dan** atlamak, sıçramak (yukarıya veya ileriye atılmak)

petrol *m* petrol ~a **xam** ham petrol

petrolfiroş *nd/nt* petrolcü (satan kimse)

petrolger *nd/nt* petrolcü (petrol arayan)

pevbestin *m* kurgu, montaj ~ **kirin** montaj yapmak

pevbestîner *nd/nt* kurgucu, montajcı

pevçûn *l/gh* 1. kavga, dövüş, dövüşme 2. araları açılma 3. vuruşma

pev çûn *l/gh* 1. dövüşmek, kavga etmek 2. araları açılmak 3. vuruşmak

pevdeng *rz/m* diftong

pevgihan *m* birleşme, kavuşma

pev gihandin *l/gh* 1. birleştirmek 2. kavuşturmak

pevgirêdanî *m* 1. bağlantı, irtibat 2. bağlaşıklık

pevguherî *m* mübadele

pevguheran *m* 1. değişim 2. *ab* değişim 3. değişme, mübadele

pevjeli *rd* çatallı ~ **bûn** çatallanmak

pevjelpevjeli *rd* didik didik

pevjik *zoo/n* 1. duyarga, anten

2. *biy* duyarga

pevjilandin *l/gh* 1. silkelemek, silkindirmek (hayvanlar için)

2. didiklemek 3. kımıldatmak

pevjilîn *l/ngh* 1. silkelenmek, silkinmek 2. didiklenmek 3. kımıldamak, kımıldanmak

pev re h 1. beraber, birlikte, bir arada 2. birden * **tev pev re** **keniyan** hepsi birden güldüler 3. el birliği * **em pev re deynê wî bidin** el birliğiyle onun borcunu ödeyelim ~ **pîr û kal bûn** koşa karımak

pevregihanî *m* bildirişim, iletişim

pevrejiyan *m* birlikte yaşam

pevrenivîsî *m* haberleşme, yazışma

pevretî *m* birliktelik, beraberlik (birlikte olma durumu)

pevreyî *m* 1. birliktelik, ortaklık

2. *rd* kolektif

pevşewrî *rd/nd* danışık, danışıklı

pexîl *rd/nt* 1. kıskanç, hasetçi

2. sinsi ~ **bûn 1)** kıskanç olmak

2) sinsi olmak

pexîlatî *m* 1. kıskançlık, haset

2. sinsilik

pexîlî *m* 1. kıskançlık, haset 2. sinsilik

pexîlokî *rd* kıskançça

pexş *m* yayım, yayın ~ **bûn** yayımlanmak ~ **kirin** yayım yapmak, yayın yapmak

pexşan *m* düz yazı, nesir

pexşannivîs *nd/nt* nasir, nesirci, düz yazıcı

pey nd/rd 1. art, peş, arka 2. crte * **dî pey şer de** savaş crtesi ~ **der** ~ **h** peyderpey

peya (I) *rd* 1. yaya, yayan 2. inik ~ **bûn xwarê** aşağıya inmek ~ **û pexas** yayan yapıldak

peya (II) *n* 1. adam, er (erkek kişi) 2. yiğit 3. adam, uşak ~ **yê sivik** ayak işlerine bakan, atik kimse

peya bûn *l/ngh* inmek

peyabûyî *rd* inik

peyadar *lşk/n* piyade

peyade *rd* yaya

peyak *n* piyon, paytak (satranç oyununda)

peya kirin *l/gh* indirmek

peyam *m* 1. haber, sava, mesaj 2. haber (iletişim veya yayın organında verilen bilgi)

peyamber *nd/nt* 1. haberci, ulak 2. kurye (görevli kimse) 3. öncü, müjdecî (edebiyat ve sanat alanında)

peyamnêr *nd/nt* haberci, muhabir ~ **ê şer** savaş muhabiri

peyan *m* 1. kalkışma 2. yeltenme 3. girişim, teşebbüs

peyandin *l/gh* 1. kalkışmak 2. yeltenmek 3. girişmek, teşebbüs etmek

peyaner *bz/nd* girişimci

peyanerî *m* girişimcilik

peyar *rd* 1. yaya, yayan 2. piyade, piyon (satrançta)

peyarê *m* kaldırım, yaya kaldırımı

peyase *m* 1. piyasa, pazar 2. piyasa (bir yol üzerinde gidip ge-

lerек gezinme) ~ **kirin** piyasa etmek, tur atmak

peyatî *h* yayan, yaya olarak ~ **çûn** yayan gitmek ~ **hatin** yayan gelmek

peyda *bnr* peydc

peyde *m* 1. peyda olma, türeme 2. hâsıl 3. bulunma, sağlanma, temin etme ~ **bûn 1)** peydahlanmak, peyda olmak 2) bulunmak, temin edilmek 3) ortaya çıkmak, meydana çıkmak ~ **kirin 1)** peydahlamak, peyda etmek 2) bulmak, sağlamak, temin etmek, edinmek

peydekar *bnr* peydeker

peydeker *rd* 1. bulucu, sağlayıcı, temin edici 2. *m* araştırma motoru (bilgisayar için)

peyger *nd/nt* kovuşturmacı

peyhate *rd* artçıl * **hejeka peyhate** artçı deprem

peyhatî *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. *rd* ardeşik

peyidandin *l/gh* 1. peydahlamak 2. bulmak, sağlamak, temin etmek

peyidîn *l/ngħ* 1. peydahlanmak 2. sağlanmak, temin edilmek

peyirk (I) *m* sicil

peyirk (II) *rd* peyk (bir başkasına bağımlılığı olan)

peyitandin *l/gh* 1. tanıtlamak, ispatlamak, kanıtlamak 2. saptamak

peyitandî *rd* tanıtılı, ispatlı, tespitli

peyitîn *l/ngħ* 1. tanıtlanmak, ispatlanmak 2. saptanmak

peyîtîner *rd* 1. tanıtlayıcı, ispatlayıcı 2. saptayıcı

peyivandin *l/gh* konuşturmak

peyivîn *l/ngħ* konuşmak

peyivok *rd* konuşkan

peyk *nd/nt* 1. peyk, ulak 2. peyk (bir başkasına bağlı olan) 3. kurye (görevli kimse) 4. *ast/m* uydu 5. uydu, satalayt, satelit ~ **a çekirî** yapma uydu

peyker *n* heykel, yontu

peykersaz *nd/nt* heykeltıraş

peykertaş *nd/nt* heykeltıraş, yontucu

peyman *m* 1. anlaşma, antlaşma, pakt 2. anlaşma 3. söz, vaat (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) 4. sözleşme, bağit, mukavele ~ **bi hev re bestin** antlaşmak, ahitleşmek ~ **bestin (bestandin an jî girê dan) 1)** antlaşma (veya anlaşma) yapmak, antlaşma sağlamak, antlaşmak 2) sözleşmek ~ **çekirin 1)** antlaşma (veya anlaşma) yapmak 2) sözleşme yapmak, mukavele yapmak ~ **danîn 1)** antlaşma yapmak 2) sözleşmek ~ **şikandin 1)** antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozmak 2) sözleşmeyi bozmak ~ **a aştiyê** barış antlaşması ~ **a berê** ahdi atik ~ **a êrişnekirinê** saldırmazlık paktı ~ **a kar** iş sözleşmesi, hizmet akdi ~ **a kirê** kira kontratı ~ **a nû** Ahdi cedit

peymanbestî *rd* 1. anlaşmalı 2. bağlaşıklı 3. sözleşmeli

peymandanêr *nd/nt* bağışçı, akit
peymandanî *rd* 1. bağışlı 2. sözleşmeli

peymandanîn *m* 1. antlaşma 2. bağlaşma, ittifak etme ~a **komelî** (yan jî **tomeri**) toplu sözleşme

peymangeh *m* 1. akademi (yüksek okul) 2. fakülte ~a **hunerên ciwan** güzel sanatlar fakültesi ~a **kergerîyê** işletme fakültesi

peymanî *rd* ahdi, antlaşma gereği olan, konvansiyonel

peymanname *m* antlaşma metni, sözleşme metni

peyrew *nd/nt* 1. ardıl, halcf 2. bağlı, tabi

peyt *m* 1. tanıt, ispat 2. saptanım ~ **kirin** tanıtlamak, ispatlamak

peytker *rd* saptayıcı

peyv *m* 1. sözcük, kelime, söz 2. konuşma 3. söz (kavil, lâf, lâkırdı) ~a **hemwate** (an jî **hemmehne**) eş anlamlı sözcük ~a **hevedudanî** bileşik sözcük (veya kelime) ~a **mê** dişil sözcük ~a **nêr** eril sözcük

peyvbêj *nd/nt* konuşmacı

peyvdar *nd/nt* 1. sözcü 2. konuşmacı

peyvdarî *m* 1. sözcülük 2. konuşmacılık

peyvkar *nd/nt* konuşmacı

peywniwazî *m* kompliman

peyvrezî *m* dizim

peywir *m* görev, vazife ~ **dîtin** vazife görmek ~ **girtin** görev

almak ~ **girtin** ser xwe görev almak ~a **dawiyê** son görev (veya vazife) ~a **xwe berde-wam kirin** (dewam kirin an jî **domandin**) vazife sürdürmek

peywirdar *rd* görevli, vazifeli ~ **kirin** görevlendirmek, vazifelendirmek

peyxam *m* 1. haber 2. mesaj ~ **şandin** mesaj göndermek

pez *n* davar, küçükbaş hayvan, mal

pezbir *n* kırkıcı

pezbirî *m* kırkıcılık

pezdar *nd/nt* davarcı, küçükbaş hayvan sahibi

pezdarî *m* davarcılık, küçükbaş hayvancılık

pezîzank *ant/m* kursak

pê (I) *ant/n* 1. ayak 2. ayak, kadem ~ **avêtin** (**cihekî**) ayak basmak ~ **avêtin hundir** ayak basmak, içeri girmek ~ **dan serê** sıkıştırmak, sıkboğaz etmek ~ **kirin** (**cihekî**) ayak basmak ~ **kirin serê** sıkıştırmak, sıkboğaz etmek ~ **yê** (**yekî**) **li hafa gorê bûn** bir ayağı çukurda olmak ~ **yê xwas** (an jî **tazî**) yalınayak

pê (II) *rz/nd* 1. üçüncü tekil bileşik şahıs zamiri 2. *d* ile, aracılığıyla ~ **girtin û berne-dan** tam üstüne basmak ~ **ketin û virvirandin** hallaç pamuğu gibi atmak ~ **kêfa dinyayê kirin** *mec* kilo almak ~ **re yanına, yanı sıra, yanında** ~ **re ketin tēkiliyê** (biriyê) ilişkiye (veya temasa) geçmek

pê anîn *l/gh* 1. beccermek 2. ger-
çekleştirmek, yerine getirmek
pêbawer *rd* 1. inanılır 2. güvenilir,
mutemet

pêbawerî *m* 1. inanma, inanırlık 2.
güven, güvenilirlik 3. güvence

pê bawerî anîn *l/bw* 1. iman et-
mek 2. güvenmek

pêbazz *m* atlangıç, atlama taşı

pêbend *n* ayak bağı

pêbihîstok *m* kulaklık (ağır işiten-
lerin kulaklarına taktıkları araç)

pê bûn *l/ngħ* 1. değmek, dokun-
mak, temas etmek 2. ilişmek
(hafifçe dokunmak)

pêç *m* 1. sargı, bağ, bandaj 2. sa-
rım 3. sarık * **pêça serê wî**
başındaki sarık

pêçan *m* 1. sarım, sarma 2. dürme
3. (giyim) kuşam ~ **û girêdan**
giyim kuşam

pêçandin *l/gh* 1. sarmak 2. dür-
mek 3. kuşanmak (giyim kuşam
için)

pêçandî *rd* 1. sarılı 2. dürülü 3.
kuşanlı

pêçang *m* sargı

pêçayî *rd* 1. sarılı 2. dürülü

pêçek (I) *bot/m* sarmaşık

pêçek (II) *m* 1. kundak, bebek
2. sargı 3. *nd/nt* kundak, bebek
(kundağa sarılmış bebek) ~ **lê**
pêçandin sargılamak

pêçî, pêçîk *ant/m* 1. parmak 2.
parmak, inç (uzunluk ölçü bir-
imi olarak) ~ **lê xistin** parmak
basmak ~ **tê re kirin** parmakla-

mak ~ **a babelîçkê** yüzük par-
mağı ~ **a beranê** (yan jî **be-
raneke**) başparmak ~ **a dirêj**
ortancı parmak ~ **a eşhedê** işaret
parmağı ~ **a îşaretê** gösterme
parmağı ~ **a mezin** başparmak
~ **a navîn** orta parmak ~ **a pê**
(yan jî **ling**) ayak parmağı ~ **a**
qiliçê serçe parmak ~ **a (yekî) tê**
de heye parmağı var

pêçke *n* teker, tekerlek

pêçoke *m* helczon

pêdandin *l/gh* pekiştirmek,
sağlamlaştırmak

pêda *pêda h* peyderpey

pêdar *rd* 1. ayaklı 2. payidar 3. *m*
şaha kalkma (at için) **rabûn** ~ **e**
şahlanmak, şaha kalkmak

pê de çûn *l/bw* 1. kapılmak,
aparmak * **bi lehiyê de çû** selc
kapıldı 2. çizmeyi aşmak,
(birine) verip veristirmek

pê de ketin *l/bw* uğraşmak

pê deranîn *l/gh* kestirmek, tahmin
etmek

pê derxistin *l/gh* 1. anlamak,
çıkarmak, çıkarsamak (ne oldu-
ğunu bilmek) 2. hissetmek,
sezmek, farkına varmak 3. ke-
stirmek, tahmin etmek

pêdews kirin *l/gh* tepmek, ayakla
sıkıştırmak

pêdivî *m* 1. gereksinim, gerek-
sinme, ihtiyaç 2. lüzum, icap 3.
rd gereklilik, zarurî, zorunlu
* **oksîjen ji bo jînê pêdivî ye**
oksijen hayat için zorunludur ~

pê çêbûn ihtiyaç duymak ~ **pê dîtîn** gerek görmek, gerekli bulmak ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak

pêdivîti *man/m* gerekçe

pêewle *rd* güvenilir

pê ewle bûn *l/bw* güvenmek, güven duymak, emniyet etmek

pêewletî *m* güvenilirlik

pê eşîn *l/ngħ* üzûlmek

pêgav *m* adım

pêgeh *m* ayakyolu, hclâ

pêgermok *m* volta ~ **gerandin** volta atmak

pêgir *nd* 1. bağımlı, tabi 2. mensup 3. taraftar, yandaş ~**ê** (...) **bûn** 1) (birine) bağımlı olmak 2) mensup olmak

pêgirtêk *m* tutamaç, tutamak

pêgirtin *m* 1. tutma 2. yakalama, tutma, zapt etme 3. *mec* yapışma (sıkıca yakalama, tutma, sarılma) ~**a hêrsê** sinir krizi

pê girtin (I) *l/gh* 1. ısırmak, dalamak (kurt, köpek gibi ısırıcı hayvanlar için) 2. dalmak (ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan maddeler için) 3. sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **mar pê girt** yılan soktu

pê girtin (II) *l/gh* 1. tutmak 2. yakalamak, tutmak, zapt etmek 3. *mec* yapışmak (sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak) * **bi dawa wê girtiye bernade** eteğine yapışmış bırakmıyor

pêgirtî (I) *nd/nt* 1. yanaşma 2. tutma, uşak

pêgirtî (II) *rd* 1. bağımlı, tabi 2. uydu (bir şeye bağlı olan) ~ **bûn** (birine) bağımlı olmak, tabi olmak

pêgirtibûn *m* bağımlılık

pê hest kirin *l/bw* hissetmek

pêhisan *m* 1. hissetme 2. duyum 3. *biy/m* dokunum

pê hisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. duyurmak, yaymak 3. sezdirmek, sezindirmek 4. çılatmak (duymasını, sezmesini sağlamak)

pêhisek *m* duyu

pêhisiyî *rd* 1. dokunsal 2. sezgisel

pêhisi *m* 1. his, sezgi, sezi 2. duyum 3. *fiz* duyum, ihsas ~**ya derazîne** duyum eşiği

pê hisîn *l/ngħ* 1. hissetmek, duymak 2. duymusamak, sezilmek, sezinlemek, farketmek 3. duymak, duyum almak, kulağına gelmek ~ **û nehisîn** duyulur duyulmaz (haber öğrenilir öğrenilmez)

pêhisînî *rd* sezgisel

pêjen, pêjene *mzk/m* mızrap, tezenc

pêjer *nd/n* aşçı, pişirici

pêjerî *m* aşçılık

pêjgeh *m* mutfak, aş damı

pêjgir *m* havlu

pêjn *m* 1. sezgi, sezi, seziş 2. his, duygu 3. öncesi 4. ses, sedâ, ses soluk ~ **hildan** duyum almak ~

jē hatin sesi soluğu çıkmak,
sesi soluğu olmak

pějnkār *bnr* pejnker

pějnker *rd/nt* duyarlı, hassas ~
bûn duyarlılaşmak ~ **kirin** du-
yarlılaştırmak

pějnkerî *m* duyarlılık, hassasiyet

pěk *rz/m* bileşik şahıs zamiri

pëkan *rd* mümkün ~ **bûn** müm-
kün olmak

pëkanî *m* 1. gerçekleştirme 2. uy-
gulama

pěk anîn *l/gh* 1. gerçekleştirmek
2. gerçekleştirmek, sağlamak,
temin etmek 3. oluşturmak,
meydana getirmek 4. becermek,
başarmak (üstesinden gelmek)

pëkar *m* etmen, faktör

pē karîn *l/gh* 1. baş etmek, gücü
yetmek 2. (birine) söz geçirmek

pëkenî (I) *m* 1. güldürü 2. mizah,
eğlendirici 3. fıkra (nükteli, gül-
dürücü hikâye, anekdot)

pëkenî (II) *nd/rd* 1. güldürücü,
maskara 2. gülünç, komik ~
bûn gülünçleşmek

pëkenîbêj *nd/nt* fıkraçı (fıkra an-
latan)

pē kenîn *l/gh* gülünmek, (biriyle)
gülmek, alay etmek

pëkenok (I) *m* 1. eğlendirici, gül-
mece, mizah 2. fıkra (anekdot)
3. güldürü

pëkenok (II) *rd* 1. güldürücü,
maskara 2. gülünç, komik

pëker *m* etken, faktör

pē ketin (I) *l/gh* 1. dokunmak,
tutmak (sağlığını bozmak) 3.
tutmak (otobüs, vapur, uçak vb.
için; dokunmak) 4. tutulmak,
yakalanmak * **bi nexweşinê ket**
hastalığa tutuldu 5. zchirlenmek
* **bi zencê ketine** bakır çalı-
ğından zchirlenmişler

pē ketin (II) *l/gh* 1. yakışmak 2.
uymak, uygun düşmek, yaraşık
almak * **kravat bi saqoyê te**
ketiye kravat ceketine uyumuş

pē ketin (III) *l/gh* 1. gelişmek,
kalkınmak 2. girişmek (bir şey
başlamak, yapmak veya ye-
meye girişmek)

pē ketin (IV) *l/gh* 1. çatmak,
dalaşmak * **tê malê bi me di-**
keve eve gelip bize çatıyor
2. sataşmak, bulaşmak

pē ketin (V) *l/gh* 1. tutuşmak,
yanmak (yanmaya başlamak)
2. yanmak (ısı, ışık veren şeyler
için) * **lemba pē ket** lamba yandı

pëketî (I) *rd* 1. yakışık 2. uygun,
yakışık alan 3. uygun, münasip
~ **bûn** uygun düşmek

pëketî (II) *rd* gelişkin, kalkınmış
olan

pëketî (III) 1. yanık (lamba, çıra
vb. şeyler için) 2. tutuşuk (yan-
maya başlanmış olan)

pëkhate *m* 1. bileşim 2. oluşum

pěk hatin *l/gh* 1. gerçekleştirmek
2. oluşmak, olmak, meydana
gelmek 3. ibaret olmak (veya
kalmak)

pêkhatî *rd* 1. becerikli, hünêrlî
2. girişken 3. gerçekleştirmiş olan
4. ibaret, müteşekkîl 5. bileşik,
mürekkep

pêkhatîbûn *m* 1. beceriklilik 2.
beceri, maharet 3. girişkenlik

pêk hênan *l/gh* 1. gerçekleştirmek
2. gerçekleştirmek, sağlamak
3. oluşturmak, meydana getir-
mek 4. becermek, başarmak
(üstesinden gelmek)

pêkhênayî *rd* bireşimli, sentetik,
yapay

pêkhênayîtî *rd* sentetiklik, ya-
paylık

pêkhêner *nd/nt* 1. icracî, icraatçı,
yerine getiren 2. *rd* gerçek-
leştirici 3. oluşturuç, oluşturan,
meydana getirici 4. birleştirici
(iki veya daha çok nesnenin bir-
liğini sağlayan) 5. sağlayıcı

pê kirin *l/gh* 1. dokunmak, temas
etmek 2. değdirmek, sürmek,
dokunmak * **destê xwe pê**
nekin elinizi oraya sürmeyiniz
3. değmek (çş değerde olmak)
* **çavên te bi dinyayê dîkin**
gözlerin dünyaya değer

pêkolî *m* 1. eşinme, eşeleme 2.
ayak direme ~ **kirin** 1) eşin-
mek, eşelemek 2) ayak diremek

pêkutî *m* baskı, zorbalık ~ **kirin**
baskı yapmak

pêkve *h* 1. beraber, birlikte, hep
birlikte 2. bütün, hepsi, tümü 3.
toplucu, toptan, büsbütün, tüm-
den, topyekûn 4. hep beraber,

hep birden, hep birlikte ~ **pîr û**
kal bûn koşa karımak, kocamak

pêkvedayî *kim/m* alaşım

pêkvejiyan *m* birlikte yaşama

pêkvetî *m* beraberlik

pêkveyî *m* 1. birliktelik 2. *rd* toplu
(hep bir arada) 3. toplu (topunu
içine alan)

pêl (I) *m* an, lâhza ~ **ek** biraz

pêl (II) *m* dalga ~ **dan** dalgalan-
mak ~ **a biçûk** *fiz* küçük dalga
~ **a dirêj** *fiz* uzun dalga ~ **a kurt**
(an jî **kin**) kısa dalga ~ **a rad-**
yoyê radyo dalgası ~ **ên** (**wî/wê**)
li hev nenihartin saati saatine
uymamak ~ **ên deng** *fiz* ses dal-
gaları

pêlav *m* ayakkabı

pêlavfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan
kimse)

pêlavker *nd/nt* ayakkabıcı (imal
eden)

pêlawar *n* çarkçı (gemi için)

pêlawaz *m* tartım (edebiyat ve
müzikte)

pêldar *rd* dalgalı

pêlewan *n* pehlivan

pêlewanî *m* 1. pehlivanlık 2. *sp*
güreş

pêleyîstik *m* oyuncak

pê leyîstin *l/gh* 1. (bir şey veya
kimseyle) oynamak 2. kurcala-
mak

pêleyîstok *m* 1. oyuncak 2. *mec*
kukla

pêlik (I) *m* 1. dalgacık 2. *wj* bahir,
dizem, tartım

pêlik (II) *m* 1. ayaklık, pedal
2. basamak
pêling *m* basamak ~ **bi** ~ basamak
basamak
pêli *m* basma ~ **tetikê kirin** tetiğe
basmak (veya tetiğe dokunmak)
pêli kirin *l/gh* basmak
pêpelandin *l/gh* dalgalandırmak
pêpêli *rd* 1. dalgalı 2. dalgalı (dal-
galı gibi gözüken şeyler için)
3. hareli, menevişli ~ **bûn**
1) dalgalanmak 2) harenlenmek,
menevişlenmek
pêpêlin *l/gh* dalgalanmak
pêpêlkî *rd* dalgalı (dalgalı gibi
gözüken şeyler için)
pêşikên *der/m* dalgakıran
pêlweş *fiz/m* verici
pêma *m* kalıt, miras, tereke
pê mijûl bûn *l/bw* 1. uğraşmak,
meşgul olmak, iştigal etmek
2. vakit geçirmek, oyalanmak
pên *m* 1. tekme 2. vuruş ~ **a goşe sp**
köşe atışı ~ **a serbest sp** serbest
vuruş
pênase *m* 1. tanım 2. tarif, tanım ~
kirin tarif etmek
pênc *nd/rd* beş ~ **sed** beş yüz ~ **em**
(an jî ~ **emîn**) beşinci ~ **emî** (an
jî ~ **emînî**) beşincilik
pêncî *n* elli (50)
pênckenar *m* beşgen
pêncsem *m* perşembe
pênebawer *rd* güvenilmez
pê neketin *l/gh* 1. yakışmamak,
yama gibi durmak 2. yakışık al-
mamak, çirkin kaçmak 3. uy-
gun düşmemek

pêneketî *rd* 1. yakışsız, yaraşık-
sız 2. eğreti (uyumsuz, yakış-
mamış)
pêngav *m* 1. adım 2. adım, giri-
şim, hamle, atılım ~ **avêtin** 1)
adım atmak, girişmek 2) atılım
yapmak
pênûs *m* kalem ~ **a hibrî** (an jî
murekebî) dolma kalem ~ **a**
zirîçî kurşun kalem
pênûsdank *m* kalemlik
pênûsgêç *m* tebeşir
pênûsrejî kara kalem *m* * **wêneyê**
pênûsrejî kara kalem çalışma
pênûstraş *m* kalemtıraş
pêpaşk *m* çelme ~ **avêtin ber**
(**yekî**) (birine) çelme atmak
(veya takmak)
pêpehn *nd/nt* düztaban
pêpeling *m* basamak
pêpelok *m* basamak
pêpes *m* basma ~ **bûn** 1) basılmak
2) tepelenmek ~ **kirin** 1) bas-
mak 2) tepelemek
pêr (I) *nd* (**p** kalın okunur) evvelki
gün, önceki gün
pêr (II) *nd* 1. görgü * **pêr tê de**
tune görgüsüzün teki 2. düzen,
nizam
pêr (III) *rd* ön (bir şeyin ön tarafı)
* **jî pêr re** ön taraftan
pêrar *nd* evvelki yıl, önceki yıl
pêrafî *m* 1. birliktelik, beraberlik
2. refakat
pê re (I) *c* 1. onda, şunda 2. *d/g* 1.
ile (birlikteliği verir) 2. ile be-
raber 3. *h* elden (birinin aracılı-

liğıyla) ~ **bûn 1** ile beraber olmak, birlikte olmak 2) -de olmak * **pere pê re bû** para on-daydı

pê re (II) h 1. aniden, hemen, birdenbire 2. şakkadak, şıp diye * **pê re fehîm kir** şıp diye anlatıverdi

pê re çûn l/bw 1. ile gitmek, birlikte gitmek 2. (birine) refakat etmek 3. -e kapılmak (su ya da rüzgâra kapılıp gitmek)

pêrgî m karşılama ~ (...) **hatin** karşılaşmak

pêrgî hev bûn l/bw karşılaşmak

pêrist m fihrist, dizin, indeks

pêrkîr rz/m örnek

Pêrû ast/nd Terazi Yıldızı

pêrû m avize

pêr û mezîn ast/nd Terazi takım-yıldızları

pêşîr m 1. göğüs, meme 2. bağır 3. yaka * **bi pêşîra wî girt** yakasından tuttu

pêşîrbend m sütyen

pêştûrî m 1. baskı 2. sıkıştırma, sıkboğaz, sıkboğaz etme 3. zorbalık ~ **kirin 1**) baskı yapmak 2) sıkboğaz etmek ~ **lê kirin 1**) baskı yapmak 2) sıkboğaz etmek

pêş (I) nd 1. ileri, ön (geri, arka karşıtı) 2. ön, ön yüz, alnaç (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü) 3. huzur, karşı, kat, ön * **derkeve pêş min** karşıma çık 4. **rd** ileri, ön (önde bulunan) 6. **h** evvel, ilk, önceki

pêş (II) m 1. etek (giysi için) 2. kucak * **di pêşa (yekî) de rû-niştin** (birinin) kucagina oturmak

pêş (III) n 1. ileri gelen 2. yakın akraba * **pêşên me ev in** yakın akrabamız bunlar

pêş (IV) zoo/nd sivrisinek ~ **û mēş** sinek mince

pê şad bûn l/bw 1. (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak 2. sevinmek 3. sevmek, okşamak 4. (biriyle) eğlenmek 5. sevişmek

pêşagahî m ön bilgi

pêşajo nd/nt 1. öncü, önder 2. öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta)

pêşajotî m önderlik ~ **kirin** önderlik etmek

pêşamadehî m ön hazırlık

pêşan m gösterme ~ **dan 1**) göstermek 2) sergilemek

pêşande m 1. gösteri 2. gösteri, gösterim

pêşander nd/nt 1. gösterici, sergici, sergileyici 2. **psî** göstermeci, teşhirci

pêşanderî m 1. göstericilik, sergicilik, sergileycilik 2. **psî** göstermecilik, teşhircilik

pêşane m sergi ~ **vekirin** sergi açmak

pêşangeh m sergievi, galeri

pêşangehvan nd/nt galericisi

pêşanî m 1. gösterme 2. gösterim, gösteri 3. gösteriş (yapay davranış)

peşanîk *m* perçem

peşanîkar *nd/nt* 1. gösterici 2. göstermeci, teşhirci

peşanîker *nd/nt* 1. gösterici (gösterme özelliği bulunan) 2. göstermeci, teşhirci

peşanîkerî *m* 1. göstericilik 2. göstermecilik, teşhircilik

Peşasya *m* Ön Asya

peşbaz *nd/nt* 1. yarışçı 2. yarışmacı

peşbazî *m* 1. yarış 2. yarışma 3. rekabet, karşılaşma, müsabaka ~ **kirin** 1) yarış etmek yarış yapmak 2) rekabet yapmak, karşılaşmak ~**a ciwaniyê** (**xweşikiyê** yan **jî bedewiyê**) güzellik yarışması

peşber *nd* 1. karşı (esas tutulan yüzün ilerisi) 2. karşı, ön (bulunan yere göre önde, ileride olan) 3. *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru çevircrek) 4. karşı, huzur * **ez li peşberî we ve dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum

peşberî *m* karşılık

peşbez *nd/nt* 1. yarışçı 2. yarışmacı

peşbijarî *m* ön seçim

peşbir *nd/nt* 1. öncü 2. ön kesici 3. yarışçı, yarışmacı

peşbirî *m* yarışçılık, yarışmacılık

peşbirk *m* yarış, yarışma, müsabaka ~ **kirin** yarış etmek, yarışma yapmak ~**a ciwaniyê** (**xweşikiyê** yan **jî bedewiyê**)

güzellik yarışması ~**a keştiyên bibavan** yelken yarışı

peşbirke *bnr* peşbirk

peşbîn *rd* 1. ileri görüşlü, ileriye gören 2. öngörülü

peşbînî *m* 1. ileri görüşlülük 2. öngörülülük 3. öngörü, tahmin

peşdar *nd/nt* öncü, keşif kolu

peşdaraz *rd* ön yargılı, peşin yargılı, peşin hükümlü

peşdarazî *m* ön yargı, peşin yargı, peşin hüküm

peşdarî *m* öncülük

peşdatir *rd* öncelikli

peşdestî *m* 1. önel, mehil, ek süre 2. öncelik, inisiyatif

peşdibistan *m* anaokulu

peşeber *rd* ilerleyici

peşebjarî *m* ön seçim

peşebjêr *nd* ön seçici

peşek *m* sunu, sunuş (eserler için)

peşeng *nd/nt* 1. öncü 2. öncü, müddeci (edebiyat ve sanat alanında)

peşengî *m* öncülük ~ **kirin** öncülük etmek

peşeroj *m* geçmiş (mazi)

peşewa *nd/nt* önder, lider

peşewatî *m* önderlik, liderlik

peşgir (I) *rz/m* önek

peşgir (II) *rd* önlem alıcı, tedbir alıcı

peşgirî *m* önlem, tedbir

peşgo *nd/nt* kâhin

peşgotin *m* 1. önsöz 2. öndeyiş, prolog

peşhîlbjarî *m* ön seçim

peşik *m* 1. öncelik 2. *man* öncel
peşikî *m* 1. öncelik 2. öncencilik
peşiye *h* 1. ilk önce 2. önceden, evvelce

peşî (I) *h* 1. önce (ilk olarak) 2. önce, evvel 3. ilk, önceki, ilk önce 4. *m* ön, ileri (arka karşıtı)
 * **peşiya min veke** önümü aç 5. ön, cephe (yapılarda) ~ **lê girtin** 1) (bir şeyin) önünü almak 2) önlemek, tedbir almak 3) engellemek ~ **li ber girtin** önlem almak ~ **Xweda** evvel Allah ~ **ya her tiştî** öncelikle, her şeyden önce ~ **ya peşî** ilk önce
peşî (II) *nd/n* 1. ata, cedit 2. *rd* geçmiş (kişinin ölmüş yakınları)

peşikêş *nd/nt* öncü, önder
peşikêşî *m* öncülük, önderlik ~ **kirin** öncülük etmek
peşin *rd/nd* 1. ilk, önce 2. *nd* ilk (önce geleni, önde olanı) 3. *h* ilk, birinci (en başta) 4. *h/rd* peşin 5. *h* evvel, ilk, önceki, ilk önce, ilkin ~ **dan** peşin vermek
peşinat *m* peşinat, öndelik
peşinde *m* 1. öndelik, avans 2. peşinat
peşîne *rd* 1. peşin (çalışmadan verilen ücret, aylık) 2. peşinat
peşîti *m* öncelik
peşkar (I) *lşk/n* yarbay
peşkar (II) *rd* 1. musallat olan, tebelles olan 2. *nd/rd* kışkırtıcı, fitleyici

peşkarî *m* 1. kışkırtıcılık, fitleyicilik 2. musallat olma, bulaşma 3. fitleme, kışkırtma ~ **kirin** fitlemek, kışkırtmak
peşkenî *nd/nt* 1. maskara, madara 2. *rd* gülünç, güldürücü, komik ~ **bûn** 1) maskaralaşmak 2) gülünçleşmek
peşkenîti *m* 1. maskaralık 2. mostralık, gülünçlük
peşketin *m* 1. ilerleme, yol alma 2. ilerleme, gelişme, kalkınma
peşketinxwaz *nd/nt* gelişme yanlısı, ilerleme yanlısı
peşketî *rd* 1. ileri, gelişmiş, ilerlemiş 2. gelişkin, kalkınmış
peşkêş (I) *nd/nt* öncü, önder
peşkêş (II) *nd/nt* sunucu, takdimci ~ **kirin** 1) sunmak 2) bahsetmek
peşkêşî (I) *m* öncülük, önderlik
peşkêşî (II) *m* 1. sunma, sunuş 2. sunma, takdim 3. *hz* sunu, arz ~ **kirin** sunmak ~ **û daxwazî** sunu ve istem, arz ve talep
peşkêşîti *m* sunuculuk
peşkêşkar *nd/nt* sunucu
peşkêşkarî *m* sunuculuk
peşkêşker *bnr* peşkêşkar
peşkî *m* öncelik ~ **dan** (...) öncelik tanımak ~ **kirin** öncelemek
peşmal, **peşmalk** *m* peştamal, önlük, iş önlüğü
peşmerc *m* ön koşul, ön şart
peşniyar *bnr* peşniyaz
peşniyaz *m* öneri, teklif ~ **kirin** önermek, teklif etmek
peşniyazname *m* önerge

peşnuma *m* 1. taslak 2. *hıq* tasarı (yasa tasarısı) 3. tasarı, proje ~ **çekirin** tasarı yapmak
peşpenî *h* vicahî, yüzlemece
peşrew (I) *mzk/m* 1. peşrev 2. *wj* peşrev
peşrew (II) *nd/nt* öncel, selef
peşrew (III) *psi/m* sanrı ~ **hatin** *ber çavê* (yekî) sanrılmak
peşû *zoo/m* sivrisinek
peşûle *zoo/m* tatarcık
peşveber *rd* 1. ilerletici 2. geliştirici
peşveçûn *m* 1. ilerleme, yol alma 2. ilerleme, gelişme
peşveçûyî *rd* 1. ileri, gelişmiş, ilerlemiş 2. gelişkin
peşverû *nd/rd* ilerici
peşverûtî *m* ilericilik
peşvexwaz *nd/rd* ilerici
peşwaz *nd/nt* karşılamacı
peşwazî *m* karşılama ~ **kirin** karşılamak ~ **lê kirin** (birini) karşılamak
peşwazîker *nd/nt* karşılamacı
peşxebat *m* ön çalışma
pêt (I) *m* 1. diz ile ayak bileği arası bölge 2. tekme 3. *sp* şut ~ **lê dan** şut çekmek ~ **a tacê** *sp* taç atışı
pêt (II) *m* alev, alaz, yalaz ~ **girtin** alev almak
pêt (III) *rd* 1. berk, sağlam 2. dinç
pêtag *m* petek, kovan (arı kovanı)
pêtî (I) *m* alev, yalaz, yalım
pêtî (II) *m* 1. sağanak 2. tipi
pêtî (III) *rd* arı, duru, sade ~ **bûn** arılaşmak, sadeleşmek ~ **kirin** arılaştırmak, sadeleştirmek

pêvajo *m* süreç
pêve (I) *rd* 1. bitişik 2. ilişik 3. yapışık
pê ve (II) *h* bağlı olarak, rapten
pêveber *rz/m* yüklem
pê ve bûn *l/bw* 1. bitişik olmak 2. yapışık olmak 3. yapışmak 4. bağımlı olmak, bağlı olmak
pê vedan *l/gh* 1. ısırmak (yılan ve böcek ısırmaları için) 2. sokmak, dalamak (böcek, zehirli hayvan için)
pê ve danîn *l/bw* 1. yapıştırmak 2. iliştmek, tutturmak, tutuşturmak (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile iliştmek) 3. eklemek, ilave etmek, ulamak 4. takmak (takı için) 7. *mec* yakıştırmak * **ev gotin pê ve danîn** bu sözleri ona yakıştırdı
pêveder *rd* sokucu (böcek, zehirli hayvan için)
pêvek *m* 1. ek, ilave 2. *rd* ilişik
pê ve kirin *l/gh* 1. takmak, -e geçirmek * **ta bi derziye** ve **bike** ipliği iğneye geçir 2. dizmek (bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirmek) 3. takmak (takı için) 4. iliştmek, tutturmak 5. *mec* eklemek, abartmak
pêvekirî *rd* 1. dizili (iplik delikte geçirilmiş) 2. takılı (takı takılmış olan)
pêvekî *rz/m* bitişken, eklemeli * **zimanên pêvekî** eklemeli diller
pewend (I) *n* 1. ayak bağı 2. pranga
pewend (II) *m* 1. ilgi, bağ, alâka 2. bağıntı

pewendar *rd* ilgili, alâkalı, alâ-kadar

pewendî *m* 1. ilgi, alâka, bağ 2. iliş-ki 3. bağlantı, irtibat ~ **danîn** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı (veya irtibat) kurmak ~ **girê dan** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı (veya irtibat) kurmak ~ **yên taybetî** özel ilişkiler

pewendîdar *rd* 1. ilgili, alâkalı 2. ilişkili 3. bağlantılı ~ **bûn** ilgilanmek ~ **kirin** ilgilendirmek

pê werkirin *l/gh* serpmek, saçala-mak

pewîst *rd* 1. gerek, lâzım, zorunlu 2. gerekli, lüzumlu, zaruri 3. vacip ~ **bike neke** gerekli ge-reksiz ~ **bûn** gerekmek, gerekli olmak ~ **dîtin** gerekli görmek ~ **kirin** gerektirmek, gerekli kıl-mak ~ **nake** gerek yok ~ **nedîtin** gerekli görmemek

pewîstek *hiq/m* gerekçe

pewîstekî *rd* gerekçeli

pewîstî *m* 1. gereksinim, gerek-sinme, ihtiyaç 2. gereklik, lü-zum 3. gereklilik, zorunluluk

pexam *m* 1. haber 2. ileti, mesaj

pexas *rd* 1. daltaban, yalın ayak 2. *n* ayak takımı, serseri

pexasî *m* 1. daltabanlık, yalın ayaklık 2. serserilik

pexember *n* peygamber

pexemberî *m* peygamberlik

pexim *m* cayma

peximandin *l/gh* caydırmak

peximîn *l/ngh* caymak

peximker *rd* caydırıcı

pê xistin (I) *l/gh* sürmek (temizle-mek) * **pot bi maseyê bixe** bozi masaya sür

pê xistin (II) *l/gh* 1. yakmak, tu-tuşturmak 2. yakmak (ışık ver-mesini sağlamak) * **ronî pê xist** ışığı yaktı

pê xistin (III) *l/gh* 1. yakıştırmak, yaraştırmak 2. değinmek, bah-setmek

pexistî (I) *rz/m* yüklem

pexistî (II) *rd* 1. yanık (lambda, çıra vb. şeyler için) 2. yanık, tutuşuk

pêxwarin *m* 1. azık 2. katık, kah-valtılık

pêxwas *bnr* pexas

pêzan *nd/nt* 1. chil, erbap 2. *hiq* bilirkişi 3. *rd* bilgili, vâkıf

pêzanî *m* 1. chillik 2. bilirkişilik 3. bilgi, malumat

pêze *m* madde, özdek

pêzewar *nd/rd* özdekçi, materyalist

pêzewarî *m* özdekçilik, materya-lizm

pêzeweng *n* pezevenk

pêzewengî *m* pezevenklik

piç *m* 1. kırntı 2. parça, çingı, zere 3. *rd* az, azıcık ~ ~ 1) az az, azıcık azıcık 2) azar azar 3) ufak ufak ~ **ek jî nedan** (yekî) zırnık (bile) koklatmamak

piçek *rd* 1. azıcık 2. biraz, bir parça 3. çat pat, çatapata ~ **av rêtin** küçük su dökmek ~ **baş iyice** ~ **fîreh** genişçe, biraz geniş ~ **ma** biraz kaldı ~ **vebûn** aralanmak ~ **vekirin** aralamak

pişik *m* 1. kırıntı, kırpıntı 2. parça, parçacık 3. zerre, zırnık 4. *rd* az, azıcık ~**ek** azıcık, birazcık ~**ek** jî zerre kadar, zerre kadar ... ol-saydı

pişikandin *l/gh* 1. üşürmek 2. biriktirmek

pişikîn *l/ngh* 1. üşmek, üşüşmek 2. birikmek, toplanmak 3. yığışmak

pişirandin *l/gh* yolmak

pişirîn *l/ngh* yolunmak

piço piço *h* 1. az az, azıcık azıcık 2. azar azar, ufak ufak

pidî *ant/n* diş eti

pif *m* 1. üfürme 2. üfürük 3. *b* püf ~ **dan** şişirmek ~ **kirin** üflemek, üfürmek

pifepif *m* pofur pofur

pifik (I) *m* sprej

pifik (II) *m* 1. körük 2. balon ~ **kirin** körüklemek

pifîn *l/ngh* 1. pofurdamak, puflamak, üflemek püflemek 2. şişmek

pifinî *m* pofurtu **kirin** ~ pofurdamak

pifînok *nd/nt* 1. üfürükçü 2. *rd* üfürücü

pifker *nd/nt* üfürükçü

pif kirin *l/gh* 1. üflemek, üfürmek 2. püfkürmek, püflemek

pifpifandin *l/gh* şişindirmek

pifpifîn *l/ngh* şişinmek (surat asmak)

pihêt *rd* 1. berk, sağlam 2. sıkı (gevşek karşıtı) 3. *h* kısıvrak ~

bûn 1) berkimek, pekişmek, sağlamlaşmak 2) sıkılaşmak (sıkı duruma gelmek) ~ **girê dan** kısıvrak bağlamak ~ **pê girtin** sıkıca tutmak

pihêtandin *l/gh* berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak

pihêtî *m* 1. berklik, sağlamlık 2. sıkılık

pihîn *m* 1. tekme 2. tepik ~ **avêtin** tekme atmak ~ **avêtin (yekî)** (birine) tekme atmak ~ **danî (yekî)** (birine) tekme vurmak (veya savurmak) ~ **lê xistin** (an jî **dan**) tekmelemek, tekme atmak (veya vurmak)

pihpihandin *l/gh* pohpohlamak

pihpihîn *l/ngh* pohpohlanmak

pijandin *l/gh* şişirmek

pijgandin *l/gh* badanalamak

pijiqandin *l/gh* 1. fişkırtmak, püskürtmek 2. püskürmek (yarnardağ için) 3. sıçratmak 4. saçmak

pijiqîn *l/gh* 1. fişkırmak 2. çıvlamak, pırtlamak 3. sıçramak 4. saçılmak

pijîn *l/ngh* 1. pişmek 2. pişmek (bunacak kadar sıcaklık duymak)

pijminandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak

pijmîn *l/ngh* aksırmak, hapşırmak, tıksırmak

piknik *m* piknik ~ **kirin** piknik yapmak

pilçepilç *h* 1. fokur fokur 2. cazır cazır, cazur cazur ~ **kirin** fokur-damak

pilçinî *m* fokurtu ~ **kirin** fokur-damak

pile *m* derece ~ **kirin** derecelelemek ~ ~ derece derece ~ **ya rasertiye** üstünlük derecesi

piledar *rd* 1. dereceli 2. aşamalı, kademeli

pilepil *h* 1. fokur fokur 2. cazır cazır, cazur cazur 3. bıcı bıcı (sürekli ve çok konuşmak için) 4. mırıl mırıl ~ **kirin** 1) fokur-damak 2) mırıldanmak, söylenmek 3) sayıklamak

pilewil *h* 1. homur homur 2. mırıl mırıl 3. *m* fanfîn

pilewili *m* 1. homurtu 2. mırılı

pilindir *zoo/m* örümcek

piling *zoo/n* kaplan

pilor *m* 1. bulamaç 2. palüze

pilpilinik *m* 1. fıskiye, fişkırık 2. ibik, emzik

piltan *rd* kocaman ~ **bûn** kocamanlaşmak

pimpışandin *l/gh* kabartmak (hacmini büyütme)

pimpışîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

pin *n* 1. tevek, köken 2. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 3. kök, asıl

pincar *bot/m* 1. pancar 2. çiğ veya pişirilerek yenilen her türlü bitki, ot ~ **a her girarî** her şeyce maydanoz

pincir *rd* ezik (berc, darp sonucu oluşan çürük)

pincirandin *l/gh* 1. ezmek 2. örselemek 3. tartaklamak

pincirî *rd* ezik, berc, çürük

pincirîn *l/gh* 1. ezilmek 2. örselemek 3. tartaklanmak 4. eski püskü olmak, yırtık pırtık olmak

pind *m* 1. kış, göt, 2. kış yolu, anüs, makat

pinde *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek

pindepîr *zoo/m* örümcek

pindir *rd* uysal

pindirî *m* uysallık ~ **bûn** uysallaşmak

pindoyî *rd* şımarık ~ **bûn** şımarlamak

pingar *m* irkinti (su için) ~ **dan** 1) irkilmek (sıvılar için) 2) göllenmek, gölermek

pingirîn (I) *l/gh* irkilmek, göllenmek

pingirîn (II) *l/gh* kasılarak küsmek

pingînî *m* kahkaha ~ **jê anîn** kahkahayı basmasına sebep olmak ~ **jê hatin** kahkahayı basmak

pingpingandin *l/gh* ağlamaklı olmasını sağlamak

pingpingîn *l/gh* ağlamaklı olmak

pingurandin *l/gh* 1. şişirmek 2. kabartmak (sıvılar için) 3. *mec* kabartmak (sinirlendirmek)

pingurîn *l/gh* 1. şişmek 2. kabarmak (büyük dalgalar oluşmak)

3. *mec* kabarmak, şişinmek (sindirilenmek)

pinî *rd* sinsi ~ **bûn** sinsileşmek

pinîti *m* sinsilik

pintî *rd* pinti, kısım ~ **bûn** pinteleşmek

pintîti *m* pintilik

pir (I) *m* köprü ~a **hilawistî** asma köprü ~a **siratê** sırat köprüsü

pir (III) *rd* (*r* kalın okunur) çok ~ baş 1) pekâlâ 2) harikulade ~ hindik az çok ~ hindik yaklaşıp ~ **kêm** çok az ~ **nemabû** az kaldı (veya az kalsın), neredeyse ~ **xweş** 1) çok hoş, nefis 2) harikulade ~ **xweş e** 1) çok hoş 2) fındık gibi ~ **xweşik e** fındık gibi (çok güzel) ~ **zêde** aşırı derece, son derece ~î **car h** 1) çoğu kez, sık sık, sıkça 2) çoğunlukla ~î **caran** 1) çoğu 2) çoğu kez (veya zaman) ~î ~ **h** tonla ~î **pir serxweş** zil zurna

pir (III) *nd* (*r* sesi kalın ve uzatılarak okunur) pır ~ ~ **kirin** pır pır etmek

piralî *rd* çok yönlü

piramîd *m* piramit ~a **sêkuj** üçgen piramit

piranî *m* 1. çokluk 2. çoğunluk, ekseriyet 3. *rz* çoğul ~ya **den-gan** (an jî **rayan**) oy çokluğu ~ya **sereke** (yan jî **raser**) ezici çoğunluk ~ya **zêde** salt çoğunluk

piranîgir *nd/nt* çoğunlukçu

piranîparêz *nd/nt* çoğulcu, plüralist

piranîparêzî *m* çoğulculuk, plüralizm

pirasa *bot/m* pırasa

piraştin *l/gh* türetmek

pirayî *m* 1. çokluk 2. çoğunluk

pirbêj *rd/nt* gevezce, farfara, zevzek (çenesi düşük)

pirbêjî *m* gevezcelik, farfaracılık, zevzeklik

pir bûn *l/gh* çoğalmak, artmak

pirç *m* 1. kıl 2. tüy

pirçik (II) *m* 1. tüy, kıl 2. tüy (bitki, meyve ve dokumalarda)

3. ülgür * **pirçika biyokê** ayvanın ülgürü

pirçikandin *l/gh* yolmak (tüylerini yolmak)

pirçikîn *l/gh* yolunmak

pirçonek *rd* kıllı, tüylü

pirçonekî *rd* 1. tüylü 2. tüylüce

pirçoyî *rd* kıllı ~ **bûn** kıllanmak

pideng *rd* çok sesli

pidengî *rd* çok sesli

pireçandî *rd* çok kültürlü

pirehevser *rd* çok eşli

pirehevserî *m* çok eşlilik

pirejimarî *rz/m* çoğul

pirejinî *m* çok karılık, polijini

pireneteweyî *rd* çok uluslu

pirepir *m* pır pır ~ **kirin** pır pır etmek

pireşûtî *sos/m* çok kocalılık, poliandri

pireze *m* 1. anız, fircz 2. *argo* racon

pirhejmar *rz/m* çoğul

pirhevser *rd* çok eşli

pirhevserî *m* çok eşlilik

pirhêlî *rd* çok yönlü

pirikandin *l/gh* püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)

pirîsk *m* kıvılcım ~ **dan** kıvılcımlanmak ~ **vedan** kıvılcım saçmak, kıvılcımlanmak

pirîti *m* çokluk

pirjimar *rz/rd* 1. çoğul 2. çoğunluk (sayısal olarak)

pirjinî *m* çok kanlık, polijini

pir kirin (I) *l/gh* çoğaltmak, artırmak

pir kirin (II) *l/gh* püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)

pirlanta *m* pirlanta

pirnax *m* kibir, kurum

pirnaxî *rd* kibirli ~ **bûn** kibirlenmek

pirneteweyî *rd* çok uluslu

pirnijandin *l/gh* uyuklatmak

pirnijîn *l/gh* uyuklamak

pirnîk *rd* tıknaz

pirnîkî *rd* tıknazca

pirole *m* abartı, mübalağa ~ **kirin** abartmak

piroledar *rd* abartılı

piroleker *nd/nt* abartıcı, abartmacı

pirpar *bot/m* semizotu

pirparêz *rd* çoğulcu

pirpir *bot/m* semizotu

pirpirandin *l/gh* 1. kıpraştırmak, kıpırdatmak 2. silkelemek

pirpitîn *l/gh* çarpınmak

pirpirok *zoo/m* kelebek

pirpisk *m* ifildeme ~ **dan** ifildemek

pirposk *m* 1. yalabık, parıltı 2. yıldız (göz kararması sonucu oluşan yıldız) ~ **dan** 1) kırışmak (ışık yanıp sönmek gibi olmak) 2) yalabıkmak ~ **hatin ber çavê (yekî)** yıldızları saymak

pirqîn *m* kahkaha ~ **ketin (yekî)** kahkahayı basmak (koparmak veya patlatmak)

pirqînî *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak ~ **pê ketin** kahkahayı basmak (koparmak veya patlatmak)

pîrs *m* 1. soru, sual 2. sorun, problem ~ **kirin** sormak, sual etmek ~ **û pîrsyarî** soru sual ~ **ê eyb tê tune** be sormak (veya sorması ayıp olmasın)

pîrsandin *l/gh* sordurmak

pîrsgirêk *m* sorun, problem

pîrsiyan *nd* soru, sual * **bêpîrs** **û pîrsiyan** sorgusuz sualsiz

pîrsîn *l/gh* 1. sormak 2. sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek)

pîrsker *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı

pîrskerî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık

pîrs kirin *l/gh* 1. sormak 2. sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek)

pîrsnîşan *m* soru işareti

pîrsyar *m* soru, sual ~ **kirin** soru sormak, sormak

pîrsyare *m* gensoru * **pîrsyare dan** gensoru vermek

pirsyarî *m* 1. sorgu 2. soruşturma
~ **kirin** sorgu yapmak, sorgula-
mak

pirsyarkar *nd/nt* sorgucu, sorgu-
layıcı

pirsyarker *bnr* pirsyarkar

pirtik (I) *n* 1. kepek, saç kepeği 2.
bj kepek (bazı deri hastalık-
larında)

pirtik (II) *m* 1. tüy (bitki, meyve
ve dokumalarda) 2. ülger * **pir-
tika xoxê** şeftalinin ülgeri 3.
pütür, pürtük, pürüz 4. taraz ~
dan I) tiftiklenmek, tüylenmek
2) tarazlanmak (kumaş için)

pirtik (III) *rz/m* ek ~a **çivanê** *rz*
çekim eki

pirtik (IV) *n* 1. kırıntı 2. kesinti
(kesilen parçalar) 3. kırıntı (min-
derlere doldurulan parçalar) 4.
kırıntı * **pirtikê nan** ekmek
kırıntısı ~ **mirtik hirtî pirtî** ~ ~
kıtır kıtır ~ ~ **bûn** kıtır kıtır
doğranmak ~ ~ **kirin** kıtır kıtır
doğramak

pirtik (V) *zoo/n* telek

pirtik (VI) *n* 1. parçacık, ufak
parça 2. tozuntu 3. *rd* azıcık ~**jê**
rakirin duman atmak

pirtikandin *l/gh* yolmak

pirtikî *rd* 1. tüylüce 2. pürtüklü,
pütürlü ~ **bûn** pürtüklenmek

pirtikpirtikî *rd* tüylü, pütür pütür
~ **bûn** tiftiklenmek, pütür pütür
olmak

pirtir *h* 1. çoğu 2. *rd* daha çok,
daha fazla

pirtirîn *nd/rd* 1. azamî, en çok,
maksimum 2. *rd* ekseri

pirtî (II) *m* mensucat, manifatura,
tekstil

pirtî (III) *m* 1. parça, ufak parça
2. lime, parça ~ ~ 1) parça
parça, lime lime 2) kıtır kıtır ~ ~
bûn I) bölük pörçük olmak 2)
kıtır kıtır doğranmak ~ ~ **kirin**
1) bölük pörçük etmek 2) kıtır
kıtır doğramak

pirtîpirtî *h* 1. parça parça 2. kıtır
kıtır

pirtû *n* mensucat, manifatura,
tekstil

pirtûk *m* kitap ~a **berîkê** cep
kitabı ~a **destan** el kitabı

pirtûkçapker *nd/nt* kitapçı (basan
kimse)

pirtûkfiroş *nd/nt* kitapçı (satan
kimse)

pirtûkxane *m* kütüphane, kitaplık

pirtûkxanekar *nd/nt* kütüphaneci

pirtûkxanekarî *m* kütüphanecilik

pirtûkxanevan *nd/nt* kütüphaneci

pirwateyî *rd* çok anlamlı

pirxandin *l/gh* horlatmak

pirxîn *l/ng* horlamak

pirxwedêtî *m* çok tanrıçılık, pa-
ganlık, paganizm

pirzik *m* sivilce

pirzimanî *rd* çok dilli

pis *n* 1. oğul (erkek evlat) 2. *biy/m*
dölüt, cenin

pisepis *h* 1. fıs fıs 2. *m* fısıltı ~
kirin fısıldamak

pising *m* kedi

pisik *zoo/m* kedi ~a ber agir (an jî **kuçikê**) külkedisi (çok üşüyen, ateşin yanından ayrılmayan) ~a **kûvî** (yan jî **bejî**) yaban kedisi

pismam *n* amcaoğlu, amcazade

pispisandin *l/gh* fısıldamak

pispisîn *l/ngh* fısıldanmak

pispor *nd/nt* 1. uzman, ekspert 2. bilirkişi ~ê **dervekariyê** dışişleri uzmanı, hariciyecî ~ê **dil** kalp uzmanı ~ê **kompîturê** bilgisayar uzmanı ~ê **ziman** dilci, dil uzmanı

pispor bûn *l/ngh* uzmanlaşmak

pisporî *m* uzmanlık, ihtisas ~ **kirin** ihtisas yapmak

pist *rd* pes, pest (hafif, yavaş sesle söylenen)

pistepist *m* 1. fiskos 2. *h* fis fis, fısır fısır ~ **kirin** fiskos etmek, fısıldamak

pistînî *m* fısıltı, fısırtı ~ **kirin** fısıldamak

pisûla *m* pusula (yön tespit aracı)

piş (I) *rd* enayi (*argo*)

piş (II) *ant/m* akciğer

piş (III) *rd* gevrek ~ **bûn** gevreklemek

piş (IV) *m* 1. kedi 2. *b* pisi (kedi çağırma ünlemi) ~ ~ pisi pisi

pişaftin *l/gh* 1. critmek 2. *mec* asimile etmek

pişartin *l/gh* 1. doğramak (çkmek vb.yi keserek parçalamak) 2. ufalamak (avuç içi ile)

pişemasî *zoo/m* denizanası

pişerandin *l/gh* doğramak (çkmek vb.yi keserek parçalamak)

pişik *ant/m* akciğer

pişikandin *l/gh* hapsırtmak

pişikîn *l/ngh* hapsırmak, aksırmak

pişirandin *l/gh* 1. ufalamak, ovaştırmak 2. aşındırmak, erozyona uğratmak

pişirîn *l/ngh* 1. ufalanmak 2. aşınmak, erozyona uğramak

pişivandin *l/gh* 1. critmek 2. *mec* asimile etmek

pişivîn *l/ngh* 1. crimek 2. *mec* asimile olmak

pişivîner *rd* 1. critici 2. *nd/nt* asimilasyoncu

pişik *zoo/m* kedi

pişk (I) *m* hapsirik

pişk (II) *m* 1. pay, hisse 2. bölüm, kesim, kısım 3. kura, ad çekme ~ **avêtin** ad çekmek ~ **kirin** pay etmek

pişkdar *nd/nt* 1. paydaş, hissedar, hisseli 2. ortak, şerik, partner

pişkdarî *m* 1. paydaşlık, hissedarlık 2. ortaklık 3. katılım, iştirak

pişkinan *m* 1. denet, denetim, kontrol 2. bakı, teftiş 3. *sn* denet ~ **kirin** denetleme yapmak

pişkinandin (I) *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. denetlemek, teftiş etmek

pişkinandin (II) *l/gh* 1. hapsırtmak 2. *mec* sızdırmak (haber, sır vb. duyurmak, yaymak)

pişkinandin (III) *l/gh* sıçratmak
pişkiner *nd/nt* 1. denetçi 2. müfettiş

pişkinerî *m* 1. denetçilik 2. müfettişlik

pişkinin (I) *l/ngh* denetlenmek, kontrol etmek

pişkinin (II) *l/ngh* 1. hapşırma 2. *mec* sızmak

pişkinin (III) *l/ngh* sıçramak, sırayet etmek

pişkin (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkahayı basmak ~ **pê ketin** zembereği boşalmak, vidaları gevşemek

pişkin (II) *m* 1. aksırma, hapşırma 2. tıksırık, tıksırma

pişkin *l/ngh* hapşırma, tıksırma

pişo *n* pisi, pisi pisi (çocuk dilinde) ~ ~ pisi pisi

pişpişandin *l/gh* 1. kabartmak 2. kabartmak (sıcaktan dolayı birbirini bırakan şeyler için)

pişpişî *rd* 1. kabarık (hamur vb. için, kabarmış olan) 2. kabarıklı, kabartılı

pişpişin *l/ngh* 1. kabarmak (hacmi büyümek) 2. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) 3. fıkramak, fişlamak, fişnamak 4. *mec* kabarmak (kin, öfke gibi duyguların gittikçe güçlenmek)

pişrûk *m* un çorbası

pişt (I) *b* pist (kediye kovma ünlemi)

pişt (II) *ant/m* 1. sırt (insan veya hayvan sırtı) 2. sırt (kesici aletlerin kesmeycn kenarı) 3. arka 4. bel (sırtın altına rastlayan bölgesi) 5. kuşak 6. *nd/nt* arka,

hami (koruyucu, kayıncı) ~ **dan** (...) (bir kimseye veya şeye) dayamak ~ **dan** (**yekî**) 1) (birine) arka çıkmak 2) (birine) sırt çevirmek **di** ~ **guhê xwe re avêtin** yabana atmak ~ **pê girê** **dan** (birine) sırtını dayamak (veya vermek) ~ **pê rast kirin** (birine) sırtını dayamak (veya vermek) ~ **a** (**yekî**) **girtin** (birine) arka çıkmak ~ **a** (**yekî**) **hatin danîn** sırtı yere gelmek ~ **a kêrê** bıçak sırtı ~ **a xwe dan** (...) (bir kimseye veya şeye) dayamak

pişt (III) *nd* 1. erte * **piştî şer** savaş ertesı 2. *d/h* 1. -den sonra, üzerine 3. müteakip, ardı sıra ~ **î dibistanê** okul sonrası ~ **î nîvro** öğleden sonra ~ **î zayîne** (yan jî **mîladê**) milattan sonra

piştdar *nd/rd* 1. artçı 2. hamî, koruyucu kimse

piştdarî *m* 1. artçılık 2. hamilik

piştdawî *ol/m* ahiret

pişte (I) *m* 1. dayanak, mesnet 2. dayanak, destek (güç verici, yardımcı) 3. ızgara (marangozlukta)

pişteleme *m* sırtüstü yüzme

piştevan *nd/nt* 1. hamî, koruyucu 2. dayanışmacı 3. dayanak, destek (güç verici, yardımcı) 4. yandaş, taraftar

piştevanî *m* 1. hamilik, koruyuculuk 2. dayanışmacılık 3. destekleme 4. yandaşlık, taraftarlık 5.

dayanişma ~ **kirin** 1) hamilik yapmak 2) yandaşlık yapmak ~**ya hev kirin** dayanışmak ~**ya (yekî) kirin** (birine) arka çıkmak, (birine) taraf olmak

piştên *m* 1. kuşak 2. kemer ~**a riz-gariyê** cankurtaran kemeri

piştgir *nd/nt* 1. hamî, koruyucu 2. destekleyici, destekçi 3. dayanışmacı

piştgirî *m* 1. hamilik, koruyuculuk 2. destekleyicilik, destekçilik 3. dayanışmacılık 4. dayanışma, destek ~ **dan (yekî)** (biriyle) dayanışmak ~ **kirin** dayanışmak, desteklemek ~ **stendin** destek almak ~**ya hev kirin** dayanışmak, yardımlaşmak ~**ya (yekî) kirin** (birine) arka çıkmak, (birine) taraf olmak

piştik *n* semer, arkalık (hamal arkılığı)

piştî (I) *m* piştî (oyunu)

piştî (II) *m* kuşak, bel bağı

piştî (III) *n* sırtlık, yük, yüklük, şelek (sırtta taşınan yük)

piştkov *rd* kambur (kamburu olan) ~ **bûn** kamburlaşmak, beli çökmek

piştqilûz *rd* kambur (kamburu olan)

piştrast *rd* 1. (birine) güven duyan, emin 2. müsterih

pişt rast bûn *l/bw* 1. güven duymak, emîn olmak 2. müsterih olmak

piştre *h* 1. sonra, sonradan, bilâharc 2. ardınca, ardından, arkasından

piştisistî *m* belsoğukluğu

piştvan *bnr* piştvanek

piştvanek *nd/nt* 1. hamî, koruyucu 2. dayanışmacı 3. destekleyici, yandaş ~**ê (yekî) bûn** (birinin) hamisi, yandaşı (veya kayırıcısı) olmak ~**ê hev** dayanışık

piştvanekî *m* 1. hamilik, koruyuculuk 2. dayanışmacılık 3. destekleyicilik, yandaşlık 4. destekleme, dayanışma ~**ya hev kirin** dayanışmak, yardımlaşmak

piştûz *rd* kambur (kamburu olan)

pitêpit *m* 1. dırdır 2. çarpıntı (yürek çarpıntısı) ~ **kirin** 1) dırdır yapmak, vıdı vıdı etmek 2) yürek çarpmak

pitik *nd/nt* 1. bebek 2. yavrucuk * **pitika min** yavrucuğum

pitîn *m* dırlanma ~ **û wirkîn** dırlanma, vıdı vıdı

pitînî (I) *m* dırlıltı ~ **kirin** dırlıltı çıkarmak

pitînî (II) *m* pıtırı ~ **jê anîn** pıtırdatmak ~ **jê çûn** pıtırdamak

pitpit (I) *biy/m* 1. vuru 2. çarpıntı (yürek çarpıntısı)

pitpit (II) *m* dırdır, cırcır ~ **kirin** dırdır etmek

pitpitîn *m* 1. tıpırdama 2. vurma, çarpma (yürek atma) 3. pıtırdama, pıt pıt atma, helecan ~**a dil** yürek çarpıntısı

pitpitîn (I) *l/gh* 1. tıırdamak 2. vurmak, çarpmak (yürek atmak)

3. pıırdamak, pıt pıt atmak

pitpitîn (II) *l/gh* 1. çarpınmak, çırpınmak 2. kıpırdamak (bulutlardan yağmur yağmak)

pitpitok *rd rd* 1. dırdırcı, vıdı vıdı, mızımız 2. cırcır, geveze

pitpitokî *rd/h* mızımızca ~ bûn mızımızlanmak ~ **kirin** mızımız etmek

pix (I) *b* korkutma ünlemi

pix (II) *m* püskürme (ağızdaki bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi dışarıya atma) ~ **kirin** püskürmek

pix (III) *nd* horlama (uykuda çıkarılan ses) ~ **kirin** xewê uykuya dalıp horlamaya başlamak

pixepix *m* 1. horlama (uyku için) 2. mışıl mışıl * **pixepixa wî ye** razaye mışıl mışıl

pixêrî, pixêrik *m* şömine, ocak

pixtî *m* pıhtı ~ **bûn** pıhtılaşmak ~ **kirin** pıhtılaştırmak

pixtok *rd* gevrek (taş için)

pixtokîtî *m* gevreklik

pixudî *rd* 1. pörsük 2. somurtkan 3. *ps* içe kapanık

pixudîn *l/gh* porsumak, pörsümek

pixudîtî *m* 1. pörsüklük 2. somurtkan 3. *ps* içe kapanık

pixudok *rd* somurtkan

pixunandin *l/gh* berelemek, bertillemek (morartmak, çürütmek)

pixunîn *l/gh* 1. berelenmek, bertilmek (morarmak, çürümek) 2. eprimek 3. tiritlenmek, tiritleşmek

piyade *lşk/n* piyade

piyale *m* bardak, kadch

piyan *m* bardak, kadch

piyango *m* piyango

piyanîst *nd/nt* piyanist

piyano *mzk/m* piyano

piyar *rd* şefkatli, sevecen

piyarî *m* şefkat, sevecenlik ~ **lê kirin** şefkat etmek

piyase *m* piyasa ~ **ya kar** iş piyasası

piyaz *m* piyaz

piyes *m* piyes

piyon *n* piyon

pizan *m* etene, meşime (küçükbaş hayvan için)

pizdan *m* etene, meşime (küçükbaş hayvan için)

pizik *rd* 1. bızdık, ufaklık 2. bas-tıacak, bacak (veya parmak) kadar (kimse)

pizirandin *l/gh* ufalamak

pizirîn *l/gh* ufalanmak, pul pul dökülmek

pizirk *bnr* pizrik

pizî *ant/m* 1. kasık 2. uçurluk

pizot *n* 1. kor, köz, cemre 2. *rd/mec* ateşli (coşkulu, coşkun) 3. çok çalışkan

pizrik *m* 1. sivilce 2. fiske (içi su dolu kabartı) 3. çıban

pizrûk *m* isilik, ısırgın (ufak sivilce)

pizrûnekî *jeo/rd* yenic (aşınmış)
pî (I) *ant/n* 1. kol * **pî** vemaliştine
 kolları sıvamış 2. taraf, yön
pî (II) *b* vış, vay vay
piç *rd* 1. piç, haramzade 2. *mec*
 piç, fırıldak ~ **ê bîjî** piç kurusu
piçbûn *m* piçleşme
piçîti *m* piçlik
pîde *m* pide
pîj (I) *m* 1. sere serpe 2. tuş (gü-
 reşte) ~ **kirin** 1) sere serpe uzat-
 mak 2) tuş etmek
pîj (II) *n* 1. yassı küçük taş 2. *rd*
 sivri * **kevîrê pîj** sivri taş ~
kirin sivriltmek
pîj (III) *n* 1. kıymık, talaş 2. me-
 kik (dokuma aracı) 3. şiş, örgü
 şişi
pîjaq (I) *ant/n* bacak, baldır
pîjaq (II) *m* yansı
pijema *n* pijama
pîjik (I) *n* 1. kıymık 2. diken
 3. kazık, sikke (hayvanları bağ-
 lamak için) 4. kazgıç
pîjik (II) *jeo/m* sarkıt
pîjik (III) *n* mekik (dokuma aracı)
pîjikî *rd* sivrice ~ **bûn** sivrileşmek
 ~ **kirin** sivrileştirmek
pîjînda *bot/m* dercotu
pîkab *m* pikap
pîk *mzk/m* düdük * **saz û pîk** saz
 ve düdük
pîl (I) *ant/n* 1. kol 2. kol, karaca,
 üst kol (koyun, kuzu, dana, keçi
 vb. için ön ayağın üst bölümü)
 3. kürek kemigi
pîl, pîle (II) *m* kalay ~ **kirin** kalay-
 lamak

pîl (III) *n* pil ~ **ê ziwa** kuru pil
pîlaq *m* pikap
pîlaqe *m* plaka (araba plakası)
pîlaw *m* pilav
pîldar *rd* pilli
pîle *m* pili, kırma (giysi süsü)
pîlewer *nd/nt* 1. tenekeci 2. ka-
 laycı
pîlot *nd/nt* pilot
pîlotî *m* pilotluk
pîm *n* pim
pîn *m* kümes
pînc (I) *nd/nt* piç, haramzade ~ **ê**
bîjî piç kurusu
pînc (II) *n* 1. kama 2. sigil (ağaç
 veya demir kama)
pîncik (I) *n* 1. tirpidin, tirpit, tirpi-
 til (ufak bahçe çapası) 2. kama,
 kısıklı (kütüğü yarmak için)
pîncik (III) *m* tekme, çifte (hay-
 vanın art ayağıyla vurması)
pîncîti *m* piçlik, haramzadeliç
pîne *n* yama ~ **kirin** yamalamak,
 yamamak ~ **lê xistin** yama vur-
 mak
pîneker *m* yamacılık
pînik *m* kümes
pînpon *m* pinpon, masa tenisi
pîp *m* fiç
pîpik (I) *m* ibik, emzik (ibrik,
 çaydanlık testi gibi kaplar için)
pîpik (II) *mzk/m* düdük, dilli düdük
pîpikandin *l/gh* süsleyip püslemek
pîr (I) *m* (*p* kalın okunur) 1. nene,
 ninc, büyükanne 2. *rd/nt* yaşlı,
 koca, ihtiyar (genellikle kadın-
 lar için) 3. kronik (hastalık için)

pîr (II) *nd* 1. görgü 2. âdet, alışkı ~ **û pergal** 1) görgü, görgü ve adap, terbiye 2) düzen, çeki düzen ~ **û şinûlk** görgü

pîr (III) *n* 1. pir (bir tarikat veya sanatın ilk kurucusu) 2. *mec* pir (herhangi bir konuda, bir meslekte tecrübe kazanmış, uzmanlaşmış kimse) 3. pir (Yezidilik ve Mevlevilikte) 4. pir, dede (Alevilikte)

pîramîd *n* piramit

pîr bûn *l/gh* 1. ihtiyarlanmak, yaşlanmak 2. kronikleşmek, süregelenleşmek (hastalık için)

pîrehen *n* gömlek

pîrejin *m* kocakarı

pîrek *m* 1. kadın, karı 2. eş (kocaya göre eş)

pîrelk *m* 1. al karısı 2. cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)

pîremêr *n* koca adam

pîrepind *zoo/m* örümcek

pîrepisk *m* körebe

pîresêr *m* 1. cadı, sihirbaz (kadın) 2. cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)

pîresêrî *m* 1. sihirbazlık (kadın için) 2. cadılık 3. *rd* cadıca ~ **bûn** cadılaşmak ~ **kirin** cadılık etmek

pîrevok *zoo/m* örümcek

pîrik (I) *m* 1. nene, nine 2. ebe (doğum işini yaptıran kadın)

pîrik (II) *zoo/m* örümcek ~ **girtin** örümceklenmek

pîrikî *rd* örümcekli ~ **bûn** örümceklenmek

pîriktî *m* ebelik

pîrî *m* ihtiyarlık, yaşlılık

pîrîtî *m* ihtiyarlık, yaşlılık

pîr kirin *l/gh* 1. ihtiyarlatmak, yaşlandırmak, kocaltmak

pîrkoyî *rd* örümcekli ~ **bûn** örümceklenmek

pîrot *nd/nl* çömlekçi, testici

pîrotî *m* çömlekçilik, testicilik

pîroz *rd* 1. kutsal, kutsi, mukaddes

2. kutlu, mübarek ~ **be!** 1) kutlu olsun, mübarek olsun! 2) hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **be li** (yekî) (birine) hayırlı olsun

pîrozbahî *m* kutlama, tebrik ~ **kirin** kutlamak, kutlama yapmak

pîroz bûn *l/gh* 1. kutsallaşmak 2. kutlanmak

pîroze *mîn/m* 1. firuze 2. türkuaz

pîrozî *m* 1. kutsallık, kutsiyet 2. kutluluk

pîroz kirin *l/gh* 1. kutsamak, takdis etmek 2. kutlamak

pîrozmend *rd* 1. kutsal 2. kutlu, mübarek

pîrozwer *rd* 1. kutsal, kutsi, mukaddes 2. kutlu ~ **bûn** kutsallaşmak ~ **kirin** kutsallaştırmak

pîrozwerî *m* kutsallık, kutsiyet

pîrzola *m* pîrzola

pîs *rd* pis ~ **bûn** pislenmek ~ **kirin** pislemek, pisletmek ~ **pis** pis

pîsatî *m* pislik

pîsayî *m* 1. pislik 2. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş)

pîsikî *rd* 1. pisçe 2. çirkince ~ **bûn** çirkinleşmek

pîsî *m* 1. pislik 2. *n* pislik, dışkı (necaset)

pîsîti *m* 1. pislik 2. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş)

pîso *n* yanık * **di vê odeyê de bēhna pîso heye** bu odada yanık kokusu var

pîsotî *m* yanıklık

pîsoyî *rd* yanık (yemek için) ~ **bûn** tutmak (yemek için, dibi tutmak)

pîst *m* pist * **pîstê vala bikin** pisti boşaltın

pîston *n* piston

pîşad *h* rastlantı, tesadüf **bi ~î** tesadüfen

pîşadî *rd* tesadüfî

pîşandin *l/gh* atamak

pîşe *m* meslek, zanaat ~**ya serbest** serbest meslek ~**yên destkariyê** el sanatları

pîşedest *nd* el sanatı

pîşekar *nd/nt* zanaatkâr, zanaatçı

pîşesaz *nd/nt* sanayici

pîşesazî *m* sanayi, endüstri ~ **bûn** sanayileşmek ~ **kirin** sanayileştirmek ~**ya layekî** (yan jî **talî**) yan sanayi ~**ya sinemayê** sinema endüstrisi

pîşesazîti *m* sanayicilik

pîşeyî *rd* mesleki

pîşo *bnr* pîso

pîtol *rd* dâhi

pîtolî *m* dâhilik

pîtros *m* 1. kovalamaca 2. saklam-baç

pîvan *m* 1. ölçü 2. ölçme ~**a dirê-jahiye** uzunluk ölçüsü

pîvan *l/gh* ölçmek

pîvandar *rd* ölçülü

pîvane *m* 1. ölçü 2. standart ~ **bûn** standartlaşmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) ölçü almak ~ **kirin** standartlaştırmak

pîvanek *m* 1. ölçüm 2. *erd/mat* ölçek

pîvang *m* 1. ölçüt, kriter, kıtas 2. ölçü

pîvaz *bot/m* soğan

pîver *m* ölçüt, kriter

pîvok *bot/m* çiğdem

pîza *m* pizza

pîzafiroş *nd/nt* pizzacı (satan kimse)

pîzakar *nd/nt* pizzacı (imal eden)

pîzang *zoo/m* ççek arısı

pîzpîzk *m* düdük, sipsi

plaj *m* plaj, kumsal

plak *mzk/m* plak

plaka *m* plaka, plak (metalik levha)

plaket *m* plaketi

plakvan *nd/nt* plakçı

plan *n* plan ~ **çekirin** plan yapmak, planlamak ~ **kirin** planlamak

planger *nd/nt* plânlayıcı

plankirî *rd* 1. plânlı 2. güdümlü * **aboriya plankirî** güdümlü ekonomi

planor *m* planör

plansazî *m* planlama ~ **kirin** planlamak ~**ya malbatî** aile planlaması

plaqe *m* plaka (araba plakası)

plastik *m* plastik
platform *m* platform
platîn *m* platin
plato *sn/m* plato
Pluton *ast/m* Plüton
plazma *fiz/m* plazma
poçax *m* perçem, tepelik (saç için)
podyûm *m* podyum
pofik *rd* tombik
poker *m* poker
pokerbaz *nd/nt* pokerci (oynayan kimse)
pol (I) *m* 1. sınıf (okullarda) ~a yekemîn birinci sınıf
pol (II) *n* 1. kürek kemiği 2. omuz
pol (III) *n* 1. pul (eskiden kullanılan küçük metal para) 2. pul, değersiz para
pola, polad *n* çelik
polemik *m* polemik
polik (I) *n* 1. pul (eskiden kullanılan metal para) 2. sikke
polik, polike (II) *bot/n* bezelye
poliçe *m* poliçe
poligon *m* poligon
polis *nd/nt* polis ~ê karmend polis memuru ~ê leşkerî askeri polis ~ê sîvîl sivil polis
polisiye *rd* polisiye
polistî *m* polislik
polisxane *m* polis karakolu
politik *rd* politik, siyasal
politika *m* politika, siyaset ~ kirin politika yapmak
polonyayî *nd/rd* Polonyalı
pomaqî *m* Pomakça
pompe *m* pompa ~ kirin pom-palamak

pompil *m* uç (ağaç ve bitki uçları gibi)
ponijandin *l/gh* kara kara düşündürmek
ponijîn *l/gh* 1. kara kara düşünmek 2. düşünceye dalmak, derin derin düşünmek
ponponî *rd* 1. dolgun (vücut, balıketinde) 2. dolgun (doldurarak biçimi yuvarlaklaşmış)
ponponkî *rd* dolgunca ~ bûn dolgunlaşmak
ponponitî *m* 1. dolgunluk 2. dolgunluk (balıketinde olma)
pop *mzk/m* pop * muzika pop pop müzik
poperîşk *n* yele
popîn *m* hotoz, tarak, sorguç, kepez (tavuk, tavus kuşu gibi kuşların başında bulunan tüyler)
populer *rd* popüler
por *n* saç ~ gijik saç baş ~ û rî saç sakal ~ spî kirin saç ağartmak ~ê (yekî) jê kirin (an jî traştin) (birinin) saçını kesmek ~ê xwe jê kirin (an jî traştin) saçını kesmek
porçe *n* peruk
porçik *n* 1. saç 2. perçem, kâkül
porg *bj/m* kist
porik *n* 1. saç 2. perçem, kâkül 3. çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) 4. asma bıyığı, sülük 5. kılçık (fasulye, bakla gibi sebzeler için) 6. mısır püskülü
porno *m* porno

pornografi *m* pornografi
porpare *rd* kılcal
porşelen *m* porşelen
porşil *n* ters (tek tırnaklı hayvan pisliği)
porşiyon *m* porşiyon
portatîf *rd* portatif, seyyar
portekîzî *nd/rd* Portekizli
portekîzkî *m* 1. Portekizce 2. *rd/h* Portekizlilere özgü veya yaraşır bir biçimde
porteal *bot/m* portakal
portre *m* portre
posat *nd* pusat
poşide *bnr* poşman
post *n* 1. post 2. *mec* post (makam)
posta *m* posta
postal *m* postal
postavan *nd/nt* postacı
postaxane *m* postane
posteger *nd/nt* postacı
postegerî *m* postacılık
poster *m* poster, duvar ilanı
poş *m* tos ~ **lê dan** (an jî xistin) tos vurmak, toslamak
poşak *n* giysi, giyit
poşandin *l/gh* giydirmek
poşet *m* poşet
poşî *m* 1. poşu, peçe 2. başörtü, başörtüsü ~ **kirin** peçelemek
poşîn *l/gh* giyinmek, giymek
poşman *rd* pişman ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
poşmaniye *m* pişmaniye
poşmanî *m* pişmanlık
pot (I) *n* 1. bez 2. bez, çaput ~ **pertal** pirtî ~ **û** **pertal** pılı pirtî

~**ê** **kewikirinê** ütû bezi ~**ê** **sifreyê** (yan jî **nan**) sofra bezi, sofra örtüsü ~**ê** **tozê** toz bezi ~**ê** **zarokan** çocuk bezi
pot (II) *m* pot, gaf
pota *m* pota
potansiyel *m* potansiyel, gizil güç
potik *n* 1. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) 2. peçete, peşgir
potîn *m* potin
potpûrî *mzk/m* potpuri
pox *n* 1. halt (uygunsuz söz söyle veya iş yapma) 2. pislik (kötü, zararlı davranış veya iş) ~**ê** (yekî) **derketin** *mec* açık vcrmek ~**ê** (yekî) **derketin** *rastê* foyası meydana çıkmak
poxaça *m* poğaça
poxan (I) *m* küllük
poxan (II) *m* 1. hol, koridor 2. mesken, yer yurt
poxîn *m* 1. kavut 2. un helvası
poxpoxandin *l/gh* kabartmak
poxpoxîn *l/gh* kabarmak
poz (I) *m* poz ~ **dan** poz vermek
poz (II) *ant/n* burun ~**ê** **xwe paqij kirin** burnunu silmek
pozbilind *rd* burnu havada, kendini beğenmiş ~ **bûn** gururlanmak
pozbilîk *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
pozik *ant/n* 1. burun, buruncuk 2. burunsak 3. çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm)
pozîsyon *m* pozisyon, konum

pozitif *rd* 1. pozitif, olumlu 2. pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)

pozitif *m* pozitiflik, olumluk

pozitif *n* 1. hızma 2. burunluk, burunsak

pozneşewitî *rd* arsız, arlanmaz, utanmaz, yırtık ~ **bûn** arsızlaşmak, yırtılmak

pozneşewitibûn *m* 1. arsızlaşma, yırtılma 2. yırtıklık, arsızlık, utanmazlık

pratik *m* 1. pratik, uygulama 2. *rd* pratik, tatbikî 3. pratik, kullanışlı ~ **bûn** pratikleşmek ~ **kirin** pratikleştirmek

pratisyen *nd* pratisyen

prens *n* prens

prens *m* prenses

prensî *m* prenslik

prensîp *m* prensip, ilke

pres *m* pres ~ **kirin** preslemek

prestij *m* prestij

presvan *nd/nt* presçi

prim *m* prim

prînter *m* printer, yazıcı

prîz *m* priz

prizma *m* prizma ~**ya sêkuj** üçgen prizma

problem *m* 1. problem, sorun 2. *mat* problem

produksiyon *m* prodüksiyon, yapım

produktor *nd/nt* prodüktör, yapımcı

produktori *m* prodüktörlük, yapımcılık

profesor *nd/nt* profesör

profesori *m* profesörlük

profesyonel *nd/rd* profesyonel ~ **bûn** profesyonelleşmek

profesyoneli *m* profesyonellik

profil *m* profil

program *m* program ~ **çekirin** 1)

program yapmak 2) programla-

mak, programlaştırmak ~ **danîn**

programlamak, programlaştı-

mak ~ **saz kirin** programlamak,

programlaştırmak ~**a radyoyê**

(yan **jî televîzyone**) radyo (veya televizyon) programı

programkar *nd/nt* programcı

programkarî *m* programcılık

program kirin *l/gh* programla-

mak, programlaştırmak

programkirî *rd* programlı, pro-

gramlanmış olan

programnekirî *rd* programsız,

programlanmamış olan

programsaz *nd/nt* programlayıcı

proje *m* proje, tasarı ~ **çekirin**

proje yapmak

projektor *m* projektör, ışıldak

proletarya *m* proletarya

proleter *nd/nt* prolcter

promosyon *m* promosyon

propaganda *m* propaganda ~

kirin propaganda yapmak

propagandakar *nd/nt* propagan-

dacı

propagandaker *bnr* propagan-

dakar

prosedûr *m* prosedür

protein *m* protein

protestan *nd/rd* Protestan
protesto *m* protesto ~ **kirin** protesto etmek ~ **şandin** protesto çekmek
protestokar *nd/nt* protestocu
protestokarî *m* protestoculuk
protez *rd/m* protez, takma
protokol *m* protokol
prova *m* prova ~ **kirin** prova yapmak
provakasyon *m* provokasyon
provokator *nd/rd* provokatör, kışkırtıcı
provokatorî *m* provokatörlük, kışkırtıcılık
psikiyatr *nd/nt* psikiyatr, psikiyatrist
psikiyatî *m* psikiyatri
psikiyatrist *nd/nt* psikiyatr, psikiyatrist
psikolog *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
psikolojî *m* psikoloji, ruh bilimi
psikopat *rd* psikopat
psikoz *m* psikoz
psişik *rd* psişik
puan *n* puan ~ **dan** puan vermek, puanlamak, puanlandırmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) puan almak
puandar *rd* puanlı
puding *m* 1. puding (bir tatlı türü) 2. **jeo** puding
pudra *m* pudra ~ **kirin** pudralamak ~ **tê dan** pudra sürmek
puf *b* puf (becginlik, usanç belirtir)
pufinî *m* puflama **kirin** ~ puflamak

pure *m* püre
pusûle *m* pusula, tezkere
puwaz *m* dolgu ~ **kirin** dolgu yapmak
puwazk *m* prizma ~a **sêgodşeyî** üçgen prizma
puxte *m* 1. öz, hülâsa 2. özü, hülâsa 3. özet, hülâsa ~ **kirin** 1) damıtmak 2) özetlemek ~**ya gotinê** sözün kisası, uzun lâfın (veya sözün) kisası, velhası-likelâm, özcesi
puxtedar *rd* özlü
pûç *rd* 1. kof, içsiz * **gûza pûç** kof ceviz 2. evinsiz (buğday vb. için) 3. kavuk (içi boş şey) 4. **mec** kof (güçsüz, dermansız) 5. çürük (sağlam ve dayanıklı olmayan) 6. **argo** fos ~ **bûn** 1) koflaşmak 2) **mec** çürümek (iddia, düşünce vb. için) ~ **kirin** 1) koflaştırmak 2) **mec** çürütmek (iddia, düşünce vb. için)
pûçek *nd* kavuz (içi boş kabuklu yemiş)
pûçekî *rd* 1. kofça 2. evinsiz (buğday vb. için)
pûçitî *m* kofluk
pûjan *bot/m* nane
pûk *m* tipi, kar fırtınası
pûkandin *l/gh* 1. sızlamak, sızlanmak, yakınmak 2. mızıldanmak, mızırdanmak
pûkîn *l/ngh* sızlanmak, yakınmak, vızıldanmak
pûkînî *m* sızıltı, vızıltı, yakınma ~ **pûkînî** vızıldamak

pûl *n* 1. pul (posta pulu) 2. pul, para 3. pul, taş (tavla, dama, domino gibi oyunlarda) 5. pul (vida, cıvata vb. şeyler için) 6. pul (propaganda amacıyla kulanılan yazılı küçük kâğıt) ~ **lê xistin** (an jî **dan**) pullamak ~ **ê demxeyê** damga pulu ~ **ê postayê** posta pulu

pûma *zoo/m* puma

pûn *m* sepi ~ **kirin** sepilemek

pûn *l/gh* sepilemek

pûng *bot/m* yarpuz

pûngal *m* folluk

pûnik *m* fol

pûnto *m* punto

pûre *m* oğul (bal arısı için) ~ **dan** oğul vermek

pûro *m* puro

pûrt *m* tüy ~ **a çivîkan** (an jî **çûkan**) kuş tüyü

pûrtik *m* 1. tüy, tüycük 2. hav * **pûrtikê qedîfeyê** tev weşiyabûn kadifenin havları hep dökülmüştü

pûrtikandin *l/gh* yolmak

pûrtikîn *l/gh* yolunmak

pûrtzerkî *rd* sarışın, saç ve tüyleri sarıya çalan

pûş *n* 1. haşîş (kuru ot) 2. kav 3. kavrak 4. tuturuk (ateş tutuşturulacak şey) ~ **kutan** akıntıya

kürek çekmek, boşa kürek sallamak, avucunu yalamak ~ **û pelaş** (an jî **pelûş**) 1) kuru otlar 2) çer çöp ~ **û pelax** 1) kavrak şeyler 2) çalı çırpı

pûşik *bot/n* yaprak, yapracık ~ **girtin** yapraklanmak

pûşil *m* edep

pûşî (I) *m* poşu, duvak, peçe

pûşî (II) *ant/n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

pûşî (III) *n* kav * **pûşiyê** heste çakmak kavı

pûşî (IV) *zoo/m* sivrisinek

pûşper *m* haziran (ay)

pûşt *n* puşt

pûştî *m* puştluk

pût (I) *m* yem (hayvan yiyeceği) ~ **dan** yemlemek

pût (II) *n* put ~ **û pelat** putlar

pûte *m* özen, ihtimam, itina ~ **nîşan dan** özen göstermek ~ **pê dan** özen göstermek, sıkı tutmak

pûtedar *rd* özenli, itinalı

pûtepêder *rd* özenli, özen gösteren

pûtepêker *rd* özenli, özen gösteren

pûtperest *nd/nt* putperest

pûyînker *nd/nt* sepicî

pûyînxane *m* tabakhane

pûz *m* ağaç sakızı, reçine

Q

q, Q *m* Kürt alfabesinin yirminci harfî

qab (I) *m* 1. kap, kap kacak 2. kap, kılıf, kapak

qab (II) *rd* kubbe (kubbe şeklinde olan)

qabiliyet *m* kabiliyet, yetenek

qabîn *m* kabin

qabîne *m* kabine

qablo *m* kablo

qablodar *rd* kablolu

qabqab *m* takunya

qabqabik *m* takunya

qabsûn *m* kapsül (ateşli silahlarda)

qaçax *rd* 1. kaçak (kanuni olmayan mallar için) 2. kaçak

qaçaxçî *nd/nt* kaçakçı ~yê çekan (an jî sîlehan) silah kaçakçısı

qaçaxçîtî *m* kaçakçılık

qaçil *n* 1. kabuk 2. kapçık * **qaçilê** genim buğday kapçığı

qaçxûn *nd/nt* kaçak

qad *m* alan, meydan, saha ~a es-manî hava sahası ~a şer savaş alanı

qadir *rd* kadir (gücü yeten) ~ bûn kadir olmak

qadî *n* kadı

qaf (I) *n* 1. çanak çömlek 2. topraktan kap ~ û **qiraf** çömlek

qaf (II) *ant/n* kafa

qafadar *nd/nt* kafadar

qafik *m* 1. çömlek, kap kacak 2. çömlek kırığı 3. kabuk

***qafikê gûzê** ceviz kabuğu

qafiye *m* kafiye, uyak

qafkasyayî *nd/rd* Kafkasyalı

qaîde *n* kaide, kural

qaîl *bnr* qayıl

qaj *bot/m* çam (ağacı)

qajandin *l/gh* bağdırtmak

qajîn *l/ngh* bağdırtmak

qajînî *m* bağdırtı, çığırtı

qajqajok *rd/nt* bağdırtkan, çığırtkan

qal (I) *m* kama (oyunda kazanılan her parti)

qal (II) *m* 1. kal, lakırdı, lâf 2. bahis, bahsetme 3. konuşma, söyleme ~ **kirin I** bahsetmek 2) konuşmak ~ û **bela** kalubelâ

qal (III) *n* kavga, dövüş ~ û **ceng** savaş ~ û **qir** kavga patırtı

qalç, qalçik *ant/m* kalça

qalçik *n* kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak

qale *kalc m*

qalevan *kaleci n*

qalevanî *kalecilik m*

qaleş *rd* kalles

qaleşî *m* kalleslik ~ **kirin** kalleslik etmek

qalfa *n* kalfa

qalfatî *m* kalfalık

qalib *n* kalıp ~ **girtin** kalıp tutmak, kalıplaşmak

qalibker *nd/nt* 1. kalıpcı (imal eden) 2. patroncu (kalıp yapan)

qalibvan *nd/nt* kalıpcı

qalik (I) *bot/n* 1. kapçık 2. çenet 3. kamga, yonga 4. kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak (veya tutmak)

qalind *rd* 1. kalın (yassı şeyler için)

* **kaxizê** **qalind** kalın kâğıt 2. kalın (yoğun, akıcılığı az olan)

* **mijeke** **qalind** kalın bir sis 3. kalın (etli, dolgun) * **lêvên** **qalind** kalın dudaklar ~ **bûn** kalınlaşmak ~ **kirin** kalınlaştırmak

qalindî *m* kalınlık

qalîte *m* kalite

qalm *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)

qalmeqalm *m* 1. gürültü, patırtı, şamata 2. kargaşa, karışıklık

qalpax *m* kapak

qaltax *m* 1. kaltak (eyerin ağaç kısmı) 2. kaltak (iffetsiz kadın)

qaltaxî *m* kaltaklık

qalûç *m* kavrama (küçük orak)

qam (I) *m* murat, dilek, istek, arzu

qam (II) *m* boy ~ **hebûn** boy vermemek (sığ olmak) ~ **kirin** boy vermek (suyun derinliğini ölçmek)

qambihost *rd* cüce, bacaksız, yer cücesi, bir karış

qamçî *n* kamçı, kırbaç ~ **kirin** kamçılar, kırbaçlamak

qame *m* kama (iki tarafı keskin bıçak için)

qamet *m* kamet, boy

qamir *bot/n* saz, hasır otu

qamirgeh *m* sazlık (yer)

qamîş *bot/n* 1. kamış 2. sipsi (zurna için) 3. *argo/mec* kamış (erkek cinsel organı)

qamîşgeh *m* kamışlık (yer)

qamkin *rd* kısa boylu, boysuz

qamkinik *rd* kısa boylu

qamkurt *rd* kısa boylu

qamû *m* kamu

qanad *n* 1. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) 2. kanat (kapı, pencere kanadı gibi) ~ **ê** **pencereyê** pencere kanadı

qand *d* kadar * **bi** **qandî** **te** senin kadar

qane *n* kanat (kapı, pencere kanadı gibi)

qaneh *bnr* qanî

qanî *m* 1. kani 2. ikna ~ **bûn** 1) kani olma 2) ikna olmak ~ **kirin** 1) kani etmek 2. ikna etmek

qanos *rd* 1. afacan, bileccen, çok-bilmiş 2. konuşkan, dilli

qanosî *m* 1. afacanlık, bileccenlik, çokbilmişlik 2. konuşkanlık, dillilik

qantir *zoo/nd* katır

qantirvan *nd/nt* katırcı

qanûn (I) *mzk/m* kanun (müzik aleti)

qanûn (II) *m* kanun, yasa ~ **çêkirin** kanun (veya yasa) yap-

mak, yasamak ~ **derxistin** yasa çıkarmak ~ **danîn** kanun (veya yasa) koymak, yasamak ~ **a bazirganiyê** ticaret kanunu ~ **a hîmî** anayasa ~ **a şarwerî** (medenî yan jî **welatiyan**) medeni kanun, yurttaşlar yasası ~ **ên sirûştê** doğa yasaları

qanûna bingehîn *nd* anayasa

qanûnçêker *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu

qanûnçêkirin *m* yasama, kanun yapma

qanûndan *m* yasama, kanun yapma

qanûndaner *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu

qanûndanîn *m* yasama, kanun yapma

qanûnî (I) *nd/nt* kanunî, kanuncu (kanun aletini çalan kimse)

qanûnî (II) *rd* 1. kanunî, yasal 2. legal ~ **bûn** yasalaşmak ~ **kirin** yasalaştırmak

qanûnjen *nd/nt* kanuncu, kanunî (kanun aletini çalan kimse)

qanûnnas *nd/nt* hukukçu

qanûnnasî *m* hukukçuluk

qapan (I) *m* caka, çalım, fiyaka, kurum

qapan (II) *m* kapan (hayvan tuzağı)

qapan (III) *m* kantar (tartı)

qapanî kirin *l/gh* caka yapmak

qapax *m* kapak

qapût *n* 1. kaput (asker paltosu) 2. kaput (palto)

qaq *m* topaç

qaqib *m* 1. keklik ötüşü 2. *mec* meydan okuma

qaqibîn *l/gh* keklik ötmek

qaqibo *m* 1. ötmek (keklik için)

2. *mec* meydan okuma ~ **kirin**

1) ötmek (keklik için) 2) *mec* meydan okumak

qaqijandin *l/gh* kızıştırmak

qaqijîn *l/gh* kızışmak

qaqircik *bj/m* bronş

qaqircik *ant/m* kıkırdak

qaqlîbaz *zoo/m* martı

qaqot *ant/n* kafa, kafatası

qar (I) *bot/m* defne (ağacı)

qar (II) *m* 1. kakınç, (başa) kakma

2. ayıbını yüzüne vurma ~ **lê dan** (an jî **xistin**) kakırmak, başına kakmak

qarandin *l/gh* 1. bağtırmak 2. kızdırmak, öfkelenlendirmek, sinirlendirmek

qarç *bot/m* mantar ağacı ~ **a piyan** (an jî **lingan**) ayak mantarı

qarçe *ant/m* kalça, sağrı

qarçik (I) *ant/m* kuyruk sokumu, pöçük

qarçik (II) *bot/m* mantar

qarçîlok *rd* sıska

qarçîlokî *rd* siskaca ~ **bûn** siskalaşmak

qareqar *m* 1. bağırış, haykırış 2. tavuk, hindi ötüşü

qarewar *m* bağırış çağırış, bağırıtı ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak

qarîn *l/gh* 1. bağırmak 2. kızdırmak, öfkelenmek, sinirlenmek

qarînî *m* bağırıtı, çağırıtı

qarok *rd* sinirli (çok çabuk kızıp parlayan kimse)

qarolî *m* karyola

qarqarok *zoo/nd* 1. karakarga 2. *rd* bağırtkan, çığırtkan

qarqazî *bot/m* keçiboynuzu

qas (I) *d* 1. kadar * **bi qasî** te senin kadar 2. kadar, denli

qas (II) *m* an, lâhza, mühlet ~ek biraz, azıcık, bir süre ~ek **berê h** az önce, biraz önce, şimdi, demin, yeni ~ek **bi şûn de** biraz sonra, birazdan ~ekî **din** biraz sonra

qase *m* kasa

qasedar *nd/nt* kasiyerc

qasedarî *m* kasiyerlik

qasid *nd/nt* 1. aracı, elçi 2. haberci, ulak

qasidî *m* 1. aracılık, elçilik 2. habercilik, ulaklık

qaş *m* 1. kaş, yüzük taşı 2. eyer kaş 3. öreke tığı

qaşar *n* kaşar, kaşar peyniri

qaşe *m* kaşe ~ **kirin** kaşelemek ~ **lê dan** (an **jî xistin**) kaşelemek, kaşe vurmak

qaşo (I) *h* 1. güya, sözüm ona 2. sözde

qaşo (II) *m* 1. çevgen 2. polo oyunu

qat (I) *m* 1. kat (yapılarda) 2. kat, tabaka, katman 3. kat, takım (giyecekler için) 4. kat, misil (nicelikçe kez, defa) ~a **ser** (an **jî jor**) üst kat ~a **zemînê** zemin katı

qat (II) *m* 1. kat, kırma (katlama)

2. bürüm * **qatek to** bir bürüm

kaymak ~ **bûn** katlanmak ~

kirin 1) katlamak 2) dürmek (üst üste katlamak)

qatil *nd/nt* katil

qatilî *m* katillik

qatix *m* katık, beyazlık, ağartı (süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler)

qatî *m* tavan (ev tavanı)

qatmer *m* katmer

qatqat *m* katmer (ckmeği)

qatqatî *rd* 1. katmanlı 2. katmerli 3. *sos/m* kast ~ **bûn** katmerleşmek, tabakalanmak

qatûf *m* küfe

qawêr *m* 1. gedik, rahne 2. kovuk * **qawêra diran** diş kovuğu

qawin *m* kavun

qawink *m* kadran

qawit *m* kavut

qawîş *m* koğuş ~a **zarokan** sübyan koğuşı

qayde *n* 1. kaide, kural 2. makam, usul

qaydeperest *rd* kuralcı

qayil *rd* kail, razı ~ **bûn** kail olmak, razı gelmek ~ **kirin** kail etmek, razı etmek

qayilî *m* kail olma, razı olma, kabul etme ~ya **xwe dan** razı olmak

qayim *rd* kaim, sağlam ~ **kirin** sağlamlaştırmak, güçlendirmek

qayimî *m* kaimlik, sağlamlık

qayış *m* kayış, kemer

qayışkêş *nd/nt* rakip

qayışkêşî *m* rekabet, çekişme ~
kirin çekişmek

qayışokî *rd* 1. elâstikî 2. bükülgen
(kolay eğilip bükülen) 3. esnek,
esnekçe 4. lastik gibi (az
pişmiş, sert) ~ **bûn** esnekleş-
mek ~ **kirin** esnekleştirmek

qaz *zoo/m* kaz

qazan *m* kazan

qazanc *m* kazanç, kâr ~ **kirin**
kazanmak, kâr etmek

qazancedar *rd* kazançlı

qazax *n* kazak (giysi için)

qazî *n* kadî

qazox *n* kazık

qazvan *nd/nt* kazıcı, kazları güden

qebale (I) *hiq/m* sözleşme,
mukavvele, kontrat, akit, bağit ~
çekirin (an jî **danîn**) sözleşme
yapmak ~ **giredan** bağitlemek

qebale (II) *rd/h* götürü, kabala ~
girtin götürü almak

qebanoz *m* kavanoz

qebare *m* hacim

qebaredar *rd* hacimli

qebahet *n* kabahat

qebîh *rd* 1. çirkin 2. yakışksız,
ayıp, iğrenç

qebîhtî *m* 1. çirkinlik 2. yakışık-
sızlık, iğrençlik

qebile *m* kabile, boy

qebr *m* kabir, mezar ~a **sar** kara
toprak,

qebrax *n* kavat, pezevenk

qebraxî *m* kavatlık, pezevenklik

qebristan *m* kabristan, mezarlık

qebûl *m* kabul ~ **bûn** kabul olmak
~ **kirin** kabul etmek, kabullen-
mek

qebûlbar *rd* kabul edilir

qebz *bj/m* kabız, peklik

qebze *m* kabza

qebzî *rd* kabız, peklik çeken ~
bûn kabız olmak

qebzîti *m* kabızlık

qeda *m* kada ~ **lê bikeve** şerine
lânet, Allah belasını versin,
lânetler olsun ~ **li te bikeve** tu
sana, yazıklar olsun

qedandek *rz/m* belirten, tamlayan

qedandin *l/gh* 1. bitirmek (ye-
tirmek) 2. tüketmek, yoğaltmak
3. bitirmek, tamamlamak 4.
mec dayanmak, tahammül et-
mek, geçinmek, idare etmek

qedandî *rd* 1. bitmiş, bitirilmiş
olan 2. bitmiş, tamamlanmış
olan 3. *rz/m* belirtilen, tamlanan

qedayîf *n* kadayıf

qedayîfiroş *nd/nt* kadayıfçı (satan
kimse)

qedayîfkar *nd/nt* kadayıfçı (imal
eden kimse)

qedeh *m* kadeh, bardak

qedeme *m* kademe ~ ~ kademe
kademe

qedemgeh *m* kademhane, tuvalet

qedemxane *m* kademhane, tuvalet

qedene *n* 1. kadana (iri at) 2. *argo*
iri yarı kadın

qeder (I) *m* 1. an, lâhza 2. mühlet
~ek **berê** biraz önce, yeni ~ek
bi şûn de birazdan

qeder (II) d 1. kadar 2 kadar, denli

qeder (III) m kader, yazgı

qederparéz nd/nt kadercı, yazgıcı

qederperest bnr qederparéz

qedexe m yasak ~ **bûn** yasak olmak, yasaklanmak ~ **kirin** yasak etmek, yasaklamak

qedexedar rd yasaklı

qedexeker nd/nt 1. yasakçı 2. *rd* yasaklayıcı

qediman m sunma, takdim

qedimandin l/gh sunmak, takdim etmek

qedir n kadir, değer, kıymet ~ **e** (yekî) **girtin** (birine) değer vermek

qedirgir rd kadirbilir, değerbilir

qediye man/m önerme

qedife n kadife

qedîm rd kadim, bayrı

qedîn l/gh 1. bitmek 2. bitmek, tamamlanmak 3. tükenmek

qedînek m 1. son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi)

2. *rz* tamlama, terkip

qef m 1. barınak, koranak, sığınak 2. taş oyucu

qefaltin l/gh 1. yakalamak 2. tutmak, zapt etmek 3. ilikleme, kapamak, kapatmak 4. kilitlemek, kitlemek

qefes m kafes ~ **a** *sing* göğüs kafesi

qefil m asma kilit ~ **kirin** kilitlemek

qefilandin l/gh 1. yakalamak 2. kilitlemek 3. dondurmak, üşütmek 4. yormak

qefilîn l/gh 1. yakalanmak 2. kilitlenmek, kitlenmek 3. donmak, kıkırdamak, üşümek (çok veya donacak kadar üşümek) 4. yorulmak

qefile m 1. kafil 2. kafil, konvoy

qefle (I) m asma kilit

qefle (II) m kafil, grup ~ **bi** ~ **öbek öbek** ~ ~ **öbek öbek**

qeftan n kaftan

qehir m 1. kahir, kızgınlık 2. öfke ~ **bûn** kahrolmak ~ **kirin** kahretmek

qehirandin l/gh 1. kızdırmak 2. öfkelenmek, hiddetlenmek 3. bezdirmek

qehirî rd 1. kızgın 2. öfkeli, hiddetli

qehirîn l/gh 1. kahrolmak, kahrılanmak, kızmak 2. öfkelenmek, hiddetlenmek

qehirker rd kahredici

qehpe m kahpe

qehpetî m kahpelik ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)

qehpik nd/rd kahpe

qehr m 1. kahir, kızgınlık 2. öfke, hiddet ~ **bibe b** kahrolsun ~ **bûn** kahrolmak ~ **kirin** 1) kahretmek

qehrandin bnr qehirandin

qehreman nd/rd kahraman

qehremanî m kahramanlık

qehrok rd 1. kızan, kahrolan kimse 2. öfkeli

qeht rd 1. kıt (bol karşıtı) 2. kıt (duygu, söz vb. için; az) 3. kesat ~ **bûn** kışmak

qehwe *m* 1. kahve 2. kahve, kahvechane ~ **çekirin** kahve yapmak

qehwefiroş *nd/nt* kahveci (satan kimse)

qehweker *nd/nt* kahveci (yapan kimse)

qehwevan *nd/nt* kahveci (kahve işleten kimse)

qehwexane *m* kahvechane, kiraathane

qehwexanevan *nd/nt* kahvehancci, kiraathanecci

qehweyî *nd/rd* kahverengi

qela *m* kalay ~ **kirin** kalaylamak

qelaç (I) *erd/n* 1. yamaç, etek (dağ eteği) 2. kayalık

qelaç (II) *rd* kıraç

qelaço *m* 1. katliam, kıyım, toplu kıyım 2. *bj* kıran, ölet ~ **kirin** kırimdan geçirmek, toplu kıyım yapmak

qelafet *n* 1. bünye, cüsse (vücut yapısı) 2. kılık, fiziki görünüş (insan için)

qelakar *nd/nt* kalaycı

qelandin *l/gh* 1. kavurmak 2. (yağda) kızartmak 3. kırmak, kırıp geçirmek, kırimdan geçirmek 4. soyunu kurutmak, kökünü kazımak (veya kurutmak)

qelantor *rd* cüsseli

qelaptin *l/gh* 1. devirmek 2. yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) 3. çevirmek * **min berhem ji kurdî qelapt tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim

qelaptî *rd* 1. devrik 2. yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qelaptî** yatık yaka 3. çevrili, çevrik

qelaştin *l/gh* 1. yarmak 2. yırtmak

qelaştî *rd* 1. yarık 2. yırtık

qelb *ant/n* 1. kalp, yürek ~ **ê** (yekî)

lê xistin nabızı atmak 2. *mec* hatır, gönül, kalp * **qelbê wî meşikêne** hatırını kırma

qelebalix *rd* 1. kalabalık 2. *m* gürültü, patırtı, şamata ~ **bûn** kalabalıklaşmak ~ **kirin** kalabalık etmek

qelebalixî *m* 1. kalabalık 2. gürültü, şamata

qelebask *zoo/m* saksayan

qelem *m* kalem ~ **kirin** karalamak, çizmek ~ **a hibrî** (yan jî **murekebî**) dolma kalem ~ **a zirîçî** kurşun kalem

qelembaz *nd/nt* kalemşor

qelembazî *m* kalemşorluk

qelemdank *m* kalemlik

qelemkêş *nd/nt* kalemşor

qelemşor *nd/nt* kalemşor

qelemşorî *m* kalemşorluk

qelemtaş *m* kalemtaş

qelemzirîç *m* kurşun kalem

qelen, **qelend** *n* başlık, başlık parçası ~ **birîn** başlık kesmek ~ **dan** başlık vermek

qelender *nd/rd* 1. kalender, rint, ehliil 2. babacan ~ **bûn** 1) kalenderleşmek 2) babacanlaşmak

qelereşk *zoo/m* ekin kargası

qeletûn *m* aperitif yiyecek

qelew rd 1. şişman, kilolu 2. semirgin, semiz, besili ~ **bûn** 1) şişmanlanmak 2) semirmek, semizlemek ~ **kirin** 1) şişmanlatmak 2) semirtmek, besiye çekmek

qelewî, qelewtî m 1. şişmanlık 2. semirginlik, semizlik 3. *rd* şişmanca

qelfe nd/nt kalfa

qelibandin l/gh 1. devirmek 2. yattırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) 3. çevirmek

qelibandî 1. devrik 2. yatık (çevrilmiş, devrik) 3. çevrili, çevrik

qelibîn l/gh 1. devrilmek 2. yatmak, eğilmek 3. çevrilmek

qeliqandin l/gh 1. kararsızlığa düşürmek 2. cndişelendirmek

qeliqîn l/gh 1. kararsızlığa düşmek 2. cndişelenmek

qelişandin l/gh 1. yarmak 2. yırtmak

qelişîn l/gh 1. yarılmak 2. yırtılmak

qeliz m 1. merakını giderme 2. kaçamak (hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma)

qelizandin l/gh 1. sindirmek (pusmasını sağlamak) 2. pusuya yatmak, gizlice beklemek 3. merakını gidermeye çalışmak

qelizgeh ast/m rasathane, gözlemevi

qelizî kirin l/gh kaçamak yapmak

qelizîn l/gh 1. pusmak, sinmek

2. çömmek 3. tüymek, kaçmak, sıvışmak) 4. kaytarmak (işten kaçmak)

qelizok rd 1. casus (çaktırmadan dinleyen) 2. kaytarıcı

qelî m kavurma * **goştê qelî** kavurma et

qelibotk m fıkra

qelîn l/gh 1. kavrulmak 2. kızarmak (yiyecekler için, yağda kavrulmak) 3. kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle) 4. körelmek, soyu tükenmek (veya kurumak), kökü kazılmak

qelînek m 1. kavurga 2. ütme

qelinok m 1. kırım, kıyım, kırım 2. *bj* kırım, ölet

qelisêlk m sac kavurması

qelişte m 1. yarık, rahne 2. yırtmaç

qeliştok m 1. yarma, yarık 2. *rd* yalıngaç

qelp rd 1. kalp, sahte 2. yalancı, dürüst olmayan 3. kof (değersiz) ~ **bûn** kalplaşmak ~ **derketin l)** sahte çıkmak 2) kof çıkmak

qelpezan nd/nt kalpazan

qelpezanî m kalpazanlık

qelpîtî m kalplık, sahtelik

qelqe m telaş, tedirginlik

qelqeledar rd tedirgin, telaşlı

qelqelok rd gevrek

qelqoyî rd kırprak, yerinde duramayan

qels rd 1. zayıf (insan ve hayvan için) 2. zayıf, güçsüz (âciz) ~ **bûn** zayıflamak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf (veya güçsüz) düşmek

qelsi m 1. zayıflık 2. güçsüzlük, acizlik ~**ya vîne** (yan jî ira-deyê) irade zayıflığı

qelsokî rd 1. zayıfça (insan ve hayvan için) 2. zayıfça, güçsüzce

qelş rd 1. yarık 2. *m* yarık, rahne 3. çatlak ~ **kirin** yarmalamak ~ **lê ketin** yarıklar oluşmak, yarılmak

qelûn m 1. ağızlık, çubuk (sigara içmek için) 2. lüle, pipo

qemç ant/m kuyruk

qemçik m 1. kuyruk 2. sak, sap, sapçık (meyve, sebze sapçığı) 3. *ant* sapçık 4. ökçe (topuğun arka bölümü) 5. ense kökü

qemer rd 1. yağız, karaşın, kavruk 2. yağız, doru * **hespê qemer** yağız at 3. kara, konur, esmer ~ **bûn** 1) esmerleşmek 2) karar-mak (güneş ışıklarından dolayı) ~ **kirin** 1) esmerleştirmek 2) karartmak (güneş ışıklarından dolayı)

qemerî m 1. yağızlık 2. esmerlik **qemerokî rd** yağızca, esmerce, karaca

qemik m alaca karanlık ~**a evare** akşam karanlığı ~ **mexribê** akşam karanlığı

qemirandin l/gh 1. yakmak (ısı etkisiyle bozmak) 2. esmerleştirmek, (güneşte karartmak) 3. bronzlaştırmak (tunc rengine getirmek) 4. kavurmak (güneş, ateş, soğuk ve benzeri şeylerden dolayı)

qemirî rd yağız, kavruk, yanık

qemirîbûn m yağızlık, kavruklu-k, yanıklık

qemirîn l/gh 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. esmerleşmek, karar-mak (güneş ışıklarından dolayı) 3. bronzlaşmak (bronz rengini almak) 3. kavrulmak (güneş, soğuk vb. den dolayı)

qemirîti m yağızlık, kavruklu-k, yanıklık

qemişandin l/gh kamaştırmak (göz için)

qemişîn l/gh kamaşmak (göz kamaşması)

qemitandin (I) l/gh burmak, buruşturmak (ağza kekrec tat vermek)

qemitandin (II) l/gh 1. yakmak (sıcak veya soğuktan) 2. esmerleştirmek, karartmak, kavurmak rengini karaya çevirmek 3. bronzlaştırmak (tunc rengine getirmek) 4. haşlamak (kaynar sıvı için; yakmak)

qemitî (I) rd buruk, buruşuk (kek-relik veren)

qemitî (II) rd kavruk, yağız, yanık (rengi koyulaşmış olan)

qemitîn (I) l/gh buruşmak (ağız-da kekrelilik duymak)

qemitîn (II) l/gh 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. kararmak, esmerleşmek (güneş ışıklarından dolayı) 3. kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı) 4. bronzlaşmak (bronz rengini almak) 5. haşlan-mak (kaynar sıvı için; yakmak)

qemitok *rd* buruk, kekrec (tadı kek-
re olan)

qems *m* dedikodu

qemsî *nd/nt* dedikoducu

qemsîti *m* dedikoduculuk

qemûşk *m* 1. kabuk 2. çapak (göz
çapağı) 3. *rd* gevrek ~ **girtin**
1) kabuk bağlamak (veya tut-
mak) 2) çapaklanmak

qenare *m* giyotin

qenarebaz *nd* 1. giyotin kullanan
cellât 2. cellât

qenarî *zoo/m* kanarya

qenc *rd* 1. iyi 2. iyi, âlâ (yerinde,
uygun) 3. *nd/nt* eren, ermiş,
evliya ~ **bûn** 1) iyi olmak 2) iyi-
leşmek ~ **kirin** 1) iyi etmek
2) iyileştirmek

qencahî *m* iyilik

qencî *m* 1. iyilik 2. kayra, lütuf ~
kirin iyilik etmek (veya yap-
mak)

qencîkar *nd/nt* 1. iyilikçi, iyilik-
sever, lütfkâr 2. *fel* kayracı

qencîker *bnr* qencîkar

qencîxwaz *rd* hayırsever, iyilik-
sever

qend *m* 1. kant, nebat şekeri 2. kant
(şekerli sıcak su)

qendawî *m* kant, şekerli sıcak su

qendîl *m* kandil

qene *d/h* bari, en azından, hiç ol-
masa, hiç değilse

geneat *m* kanaat, kanı ~ **kirin** ka-
naat etmek

genaetkar *rd* kanaatkâr, kanık

genepe *m* kanepce

qenter *m* kantar (tartı aleti)

qepaçe *m* 1. kucaklama 2. sarma
~ **kirin** 1) kucaklamak 2) sar-
mak

qer *nd/rd* 1. parlak siyah 2. kara,
esmer (kimse) 3. yağız, kara
yağız

qeraç *rd* kıraç (verimsiz toprak)

qerar *n* biryar ~ **dan** karar ver-
mek, kararlaştırmak ~ **stendin**
(an jî **girtin**) karar almak

qerardar *rd* kararlı

qerardarî *m* kararlılık

qerargeh *m* karargâh

qerargir *nd/nt* karar alıcı

qerarname *m* kararname

qerase *n* 1. kaldıraç, manivela

qerastin (I) *l/gh* 1. kaldırmaya
çalışmak 2. dayamak 3. *mec*
zora koşmak

qerastin (II) *l/gh* 1. kasılmak, da-
yılanmak 2. yeltenmek, giriş-
mek

qeraş *n* değirmenci

qeraşî *m* değirmencilik

qerax *n* 1. kenar 2. kıyı, sahil ~ **ê**
deryayê deniz kenarı

qerbelek *rd* alacalı

qerd *n* borç, verecek

qerebalix *bnr* qelebalix

qerebû *m* telâfî ~ **bûn** telâfî olmak
~ **kirin** telâfî etmek

qerebûker *rd* telâfî edici

qereçî *nd/nt* 1. Çingene 2. za-
naatkâr Çingene, elçekçi 3. çalgı
çalan Çingene

qereçiti *m* 1. Çingencilik 2. elçekçilik

qeremît *m* kiremit
qerenfil *bot/m* karanfil
qereqol *m* karakol ~a **nîzamiyeye** nîzamiye karakolu ~a **polis** polis karakolu
qeresî *bot/m* kiraz
qeresînk *m* buzluk (buzdolabı vb. araçlarda)
qerewat *n* kravat
qerewel *nd/nt* 1. koruma, kuruyucu 2. bekçi, gözcü, nöbetçi
qerēsîn *l/gh* kasılmak, dayılanmak
qerf *m* 1. alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) 2. nükte, espri 3. *wj/m* mizah, gülmece 4. *sn/şn* gülüt ~ **kirin** alay etmek
qerfî *rd* mizahî
qerfkar *nd/nt* mizahçı
qerfok *nd/nt* 1. alaycı, şakacı 2. güldürücü, komik
qerfokî *m* 1. alaycılık 2. güldürücülük 3. *rd* gülmececi
qerfoyi *rd* gülmecceli
qerhe *bj/m* ülser
qeridandin *l/gh* 1. iştahlandırmak 2. imrendirmek
qeridîn *l/gh* 1. iştahlanmak 2. imrenmek
qeriman *m* 1. donma 2. *fiz* katılaşma 3. yorulma
qerimandin *l/gh* 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. yormak 4. tutuk duruma getirmek
qerimîn *l/gh* 1. donmak (soğuktan donmak) 2. *fiz* katılaşmak 3. kaskatı kesilmek, tutulmak

(tutuk duruma gelmek) 4. hamlamak, hamlaşmak 5. yorulmak, bitap düşmek
qerimîner *rd* dondurucu
qerisandin (I) *l/gh* 1. sıkıştırmak, sokuşturmak (zorla koymak) 2. kasmak
qerisandin (II) *l/gh* 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. soğutmak 4. üşütmek
qerisîn (I) *l/gh* 1. sıkışmak (zorla yerleşmek) 2. kasılmak, böbürlenmek, şişinmek
qerisîn (II) *l/gh* 1. donmak 2. donmak, üşümek 3. *fiz* katılaşmak 4. soğumak
qerisîner *rd* dondurucu
qerisokî *rd* dondurucu (çok soğuk, çok üşüten)
qerîne *m* 1. tariz, dolaylı söz söyleme 2. kinaye, dokunaklı (veya iğneli söz), imalı konuşma ~ **di ber re avêtin** iğnelemek ~ **kirin** imalı konuşmak, lâf dokundurmak
qerînedar *rd* imalı, kinayeli
qermişandin *l/gh* 1. buruşturmak, kırıştırmak 2. büzüştürmek
qermişî *rd* 1. buruşuk, kırışık 2. muşmula gibi (veya muşmula suratlı)
qermişibûn *m* buruşukluk, kırışıklık
qermişîn *l/gh* 1. buruşmak, kırışmak 2. büzüşmek, büzülmek
qermişî *m* 1. buruşukluk, kırışıklık 2. büzüşüklük

qermiçek *m* 1. kırıxık, kırıxıklık
2. büzgü

qermiçekî *rd* 1. kırıxıkça, kırıx
kırıx 2. büzgülü

qermiçok *bnr* qermiçek

qerpal *n* 1. alık (eskimiş giyecek),
pırpıt (eski püskü, işe yaramaz)
2. paçavra, çaput ~ **merpal** eski
püskü

qerpîn *m* patırdama ~ **ketin**
(tişteki) patırdamak

qerpîn *l/gh* patırdamak

qerpînî *m* patırtı ~ **jê anîn** patır-
damak **kirin** ~ patırdamak

qerqaş *rd* 1. gri, grimsi 2. yüzü
siyah çizgili olan beyaz koyun

qerqef *m* 1. sûrahi 2. içki kadehi

qerqer (I) *m* taşlık (yer)

qerqer (II) *n* kefen

qerqewîl sülûn *zoo/m*

qerqez *erd/m* *m* uçurum

qerqûde *ant/n* iskelet

qerqûş *m* kabuk ~ **girtin** kabuk-
lanmak, kabuk bağlamak

qert *rd* kart (gençliği ve körpeliği
kalmamış) ~ **bûn** kartlaşmak

qertaf *m* 1. ek, ilave, ulama (son-
radan yapıştirılan, katılan ek)

2. *rz* ek ~a **çekirinê** *rz* yapım
eki ~a **kesîn** *rz* şahıs eki

qertîşk *m* kabuk (yara kabuğu) ~
girtin kabuk bağlamak (veya
tutmak)

qerûşe *m* gazap

qerwaş *m* 1. hizmetçi kadın, gün-
delikçi kadın 2. karavaş, cariye
3. besleme, beslek

qerz *n* borç, verecek ~ **dan** borç
vermek

qerzdar *rd* borçlu, verecekli

qesab *nd/nt* kasap

qesabe *m* kasaba

qesabî *m* kasaplık

qesabxane *m* kasaphane

qesar *m* 1. kastar 2. *nd/nt* kastarcı
~ **kirin** kastarlamak

qesawet *m* kasavet

qesdanî *h* kasıtlı, maksatlı, bile-
rek, bile bile

gesel *m* sap (ekin sapı)

qesem *m* kasem ~ **kirin** ant içmek
(veya etmek), ahdetmek

qesidandin *l/gh* 1. başvuruda bu-
lunmasını sağlamak 2. muhtaç
etmek

qesidîn *l/gh* 1. başvurmak 2. yö-
nelmek, takılmak (bir yere ilişip
veya dokunup kalmak) 3. yer-
leşmek, oturmak 4. muhtaç ol-
mak

qesifandin *l/gh* doğramak (eti ke-
serek parçalamak)

qesifîn *l/gh* doğranmak

qesir *m* kasır, köşk ~ **û qisûr**
köşkler saraylar

qesirandin *l/gh* kastarlamak

qesîde *m* kaside, ilahî, deyiş

qesîs *rd* cimri ~ **bûn** cimrileşmek

qesp *bot/m* hurma ~a **deryayî**
zoo/nd midye

gest (I) *m* 1. kez, defa 2. ilk ürün,
ürünün ilk partisi 3. parti (bazı
oyunlarda bir kez) 4. kafiye

qest (II) m 1. kasıt (amaç, istek) 2. kasıt (kötü niyet) ~a **xerab** kötü niyet, suikast (kötü emel) ~ **kirin** kastetmek

qestane h kasten

qestî rd/h kastî, kasıtlı

qestûka h kasten, sözde, şakadan, mahsus

qeswet m kasvet

qeşa m 1. buz 2. don (atmosfer olayı) ~ **çebûn** (hava) dona çekmek ~ **girtin 1)** buz bağlamak (veya tutmak) 2) don tutmak ~ **lê xistin** don vurmak

qeşahî m buzul

qeşartin l/gh soymak (kabuğunu soymak)

qeşaşikên m buzkıran

qeşawî m kaşığı ~ **kirin** kaşıtlamak

qeşem m 1. buz 2. don (atmosfer olayı) ~ **girtin 1)** buzlanmak, buz bağlamak (veya tutmak) 2) don tutmak

qeşemdank m buzluk, buz koyma yeri

qeşemgeh m buzluk, buz koyma yeri

qeşemşikên m buzkıran

qeşemxane m buzhane

qeşeng m 1. güzel, yakışıklı 2. sık

qeşimandin l/gh dondurmak, buzlanmasını sağlamak

qeşimin l/gh donmak, buzlanmak

qeşirandin l/gh soymak (kabuğunu soymak)

qeşirîn l/gh soyulmak (kabuk, deri, zar gibi şeyler çıkmış olmak)

qeşitandin (I) l/gh defetmek, deflemek

qeşitandin (II) l/gh sıyırmak

qeşitîn (I) l/gh defolmak, cehen-nem olmak, siktirmek ~ **çûn** siktirip gitmek * **bîqeşite** siktir * **bîqeşitîne** siktir et

qeşitîn (II) l/gh sıyrılmak

qeşmer nd/nt 1. maskara, soytarı 2. paskal, güldürücü 3. zibidi

qeşmerî m 1. maskaralık, soytarılık 2. paskallık, güldürücülük 3. zibidilik 4. gırgır, dalga

qeşmerok nd/nt 1. maskara, soytarı 2. gülünç

qeşûr m kabuk soyma ~ **bûn** soyulmak ~ **kirin** soymak

qet (I) n 1. örök, örük, hıltar 2. duşak 3. ilmik, yağlı ip

qet (II) n 1. kesit (enlenmesine kesim) 2. parça ~ **bûn 1)** kopmak 2) kesilmek 3) parçalara bölünmek

qet (III) d/h 1. hiç 2. hiç. asla. katiyen 3. tek bir (yalnız bir) * **qet kesek nîn e** tek bir kişi yok ~ **jê re** (birine bir şey) vız gelmek ~ **jî hiç de** ~ **na hiç**, hiç değil, katiyen ~ **ne hiç** değilse (veya olmazsa) ~ **nebe hiç** değilse (veya olmazsa), en azından ~ **ne xema (yekî) bûn** umurunda olmamak, birine vız gelmek

qetandin *l/gh* 1. koparmak 2. yırtmak 3. *mec* yırtınak (zorlanmak) 4. ayırmak ~ **û avêtin** koparıp atmak

qetandî *rd* 1. kopuk, koparık 2. yırtık 3. ayrı (yerleri bir olmayan) * **keçik qetandî** ye kız ayrı oturuyor

qetandîbûn *m* 1. kopukluk 2. yırtıklık 3. ayrı olma, ayrılık

qeterehm *rd* acımasız, duygusuz, katı yürekli

qethiyen *h* katiyen, kesinlikle

qethî *rd* katî, kesin ~ **bûn** kesinleşmek ~ **kirin** kesinleştirmek

qetik (I) *m* 1. örk, örük 2. yular 3. ilmik

qetik (II) *n* 1. parça 2. kopuntu

qetil *m* 1. katl, öldürme 2. cinayet ~ **kirin** 1) katletmek 2) cinayet işlemek

qetilxûn *nd/nt* canî, kanlı katil

qetilxûnî *m* canilik

qetîn *l/gh* 1. kopmak 2. yırtılmak 3. yıpranmak, aşınmak 3. ayrılmak * **ji mērê xwe qetiya** kocasından ayrıldı

qetl *bnr* qetil

qetliam *m* katliam ~ **kirin** katliam yapmak

qetliamker *rd* katliamcı

qetmer *m* katmer

qetoqeto *rd* parça pürçük edilmiş olan ~ **kirin** parça pürçük etmek

qetqetî *rd* parça pürçük edilmiş olan ~ **kirin** parçalamak, doğramak

qetran *m* katran

qetûhir *m* 1. kesin 2. kesip atma ~ **kirin** sekteye uğratmak

qevastin *l/gh* atlamak, çıvdırmak, sıçramak

qevaz *m* atlama, sıçrama, sıçrayış ~ **dan** atlamak, sıçramak

qevd *m* 1. tutak, kabza 2. bilek * **qevda ling** (an jî pê) ayak bileği 3. kavram, tutam 4. bağ, bak, buket, deste, demet ~ **a gulan** gül demeti

qevdegul *m* gül demeti (veya buketi)

qevizandin *l/gh* atlatmak, sıçratmak

qevizîn *l/gh* atlamak, çıvmak, sıçramak

qevz (I) *bnr* qevd

qevz (II) *m* 1. atlayış, sıçrayış (üstünden atlama) 2. *sp* adım 3. adım, fulc (adım aralığı) ~ **dan** atlamak, çıvmak

qewad *n* kavat, pezevenk.

qewal *n* Yezidilikte deyiş söyleyen kimse

qewalbêj *n* Yezidilikte deyiş söyleyen kimse

qewam *m* 1. olma, oluş, vuku 2. gelişme, olan biten 3. olay, hadise

qewan (I) *m* kovan, kapçık (fişek kovanı)

qewan (II) *mzk/m* plâk

qewanjen *m* plâkçalar

qewaq *nd/nt* çömləkçi

qewaqî *m* çömləkçilik

qewar, qeware *m* 1. oyma 2. oyum, oyuk 3. yarık, gedik, rahne

qeware (I) *m* kalıp ~ **bûn** kalıplaşmak ~ **kirin** kalıplamak

qeware (II) *m* hacim

qewaredar *rd* hacimli

qewarok *rd* 1. oyuk 2. gedik, yarık

qewartin *l/gh* 1. oymak 2. deşmek

qewet *m* 1. kuvvet, güç 2. *mec* kuvvet (mccal, takat) ~ **be** kolay gelsin ~ **dan** güç vermek ~ **a** dest

(an **jî milan**) bilek gücü ~ **a**

(**yekî**) **gihîştin** (..) gücü yetmek

qewêr *m* 1. oyum, oyuk 2. kofluk (içi boş yer)

qewil *m* ilahî, deyiş

qewilbêj *nd/nt* ilahî söyleyen kimse

qewimandin *l/gh* 1. oluşturmak, meydana getirmek, geliştirmek 2. vuku bulmasını sağlamak

qewimîn *l/ngh* 1. oluşmak, olmak, cereyan etmek, meydana gelmek 2. gelişmek, gerçekleşmek, hâsıl olmak (olay yaşanmak)

qewirandin (I) *bnr* qewartin

qewirandin (II) *l/gh* 1. kovmak, savmak 2. deflemek, defetmek 3. *mec* püskürtmek (geri döndürmek zorunda bırakmak)

qewirîn *l/ngh* 1. kovulmak 2. defedilmek 3. *mec* püskürtülmek

qewitandin *l/gh* 1. kovmak, kovalamak, savmak 2. defetmek, siktir etmek

qewitîn *l/ngh* 1. kovulmak 2. defedilmek

qewî (I) *rd/h* 1. çok 2. epey, fazla

qewî (II) *rd* 1. kavi, dayanıklı, güçlü 2. sağlam ~ **bûn** 1) dayanıklı olmak 2) sağlamlaşmak

qewîn *rd* 1. kavi, güçlü, dayanıklı 2. berik, sağlam

qewît *m* kavut

qewîtî *m* 1. tembih 2. tavsiye 3. vasiyet ~ **kirin** 1) tembih etmek, tembihlemek 2) tavsiye etmek 3) vasiyet etmek

qewl *n* 1. kavi, söz 2. kavi, anlaşma, sözleşme 3. randevu 3. süre, mühlet, vade ~ **dan** 1) süre vermek 2) randevu vermek ~ **dan** hev sözleşmek, randevulaşmak ~ **danîn** süre tanımak, gün koymak ~ **jî hev re danîn** kavilleşmek, sözleşmek ~ **ê** (**tişteki**) **hatin** vadesi gelmek (veya yetmek) ~ **ê** **nebî sê car e** Allahın hakkı üçtür ~ **î ku h** faraza

qewl (II) *n* 1. deyiş, ilahî (Yezidilikte) 2. hikaye

qewlêrk *m* mani (kafiyeli halk şiiri türü)

qewm *n* kavim

qewmî *rd* kavmi, etnik

qewmîn *m* olay

qewraş *bnr* qerwaş

qews *m* 1. kavis, eğmeç 2. kemer (yapılarda)

qewsik (I) *m* kuş sapanı, çatal lastik

qewsik (II) *n* kavis, eğmeç

qewş *m* önüne katıp sürme ~ **kirin** önüne katıp sürmek

qewte *m* 1. grup, kabile 2. sürü

* **qewteya masiyan** balık sürüsü

qewxe *m* kavga, dövüş

qey h 1. niye 2. galiba, sanki 3. *h/d* diye, diyerek 3. *g* gerek ~ **bi viran e?** yalan mı? ~ **derew e** (an *jî vir e*)? yalan mı?

qeyd (I) *m* 1. bukağı, ayak prangası 2. köstek (hayvan ayağına bağlanan şey) ~ **kirin** prangaya vurmak ~ **li lingan xistin** ayağına bukağı (veya köstek) vurmak

qeyd (II) *m* kayıt ~ **bûn** kaydolmak ~ **kirin** kaydetmek

qeydkirî *rd* kayıtlı, kaydedilmiş olan

qeyiqandin *l/gh* sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)

qeyiqîn *l/gh* sıkışmak (zor durumda kalmak)

qeyîk *dr/m* kayık

qeymeqam *nd/nt* kaymakam

qeymeqamî *m* kaymakamlık

qeyîkvan *nd/nt* kayıkçı

qeynter *m* kantar ~ **a destan el** kantarı

qeyran *bj/m* 1. kriz 2. bunalım, buhran, kriz ~ **derbas kirin** (an *jî borandin*) kriz geçirmek, bunalım geçirmek ~ **a aborî** ekonomik kriz ~ **a siyasî** siyasî kriz

qeys *n* ölçü ~ **kirin** ölçmek

qeyser, **qeyserî** *m* bedesten, kapalı çarşı

qeysik *n* 1. loğlama ağacı 2. koltuk değneği

qeysî *bot/m* kayısı

qeytan *n* 1. kaytan, şerit 2. ayak-kabı bağı, bağ, bağcık

qeyxane *m* kaygana, omlet

qeza (I) *m* kaza, ilçe

qeza (II) *m* kaza ~ **bûn** kaza olmak ~ **kirin** kaza yapmak, kaza geçirmek

qezajentî *rd/nd* kazazede

qezaxkî *m* 1. Kazakça 2. *rd/h* Kazaklara özgü veya yaraşır bir biçimde

qezî *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkırdı)

2. konuşma ~ **kirin** konuşmak

qezîbêj *nd/nt* 1. konuşmacı 2. lâfçı (iyi, etkili konuşan)

qêle *m* sarı sıcak

qêleqij *m* sarı sıcak

qibale *m* gömme dolap

qibalok *m* gömme dolap

qibrisî *rd* Kıbrıslı

qibeqib *m* keklik ötüşü ~ **kirin** 1) (keklik) ötmek 2) *mec* meydan okumak

qibîn *l/gh* (keklik) ötmek

qic *rd* ufak, küçücük, minik

qicicikî *rd* minnacık, minimini

qicik *rd* 1. küçük 2. bızdık, güdük, minik, tıfıl, ufak 3. ufak tefek, çelimsiz

qicikî *rd* ufacık, minicik

qicok *rd* minik ~ **micok** 1) minicik 2) cici bici (süslü giysi veya süs eşyası)

qicûcan *rd* ufak tefek, güdük, minik

qicûcanî *rd* küçümen, minyon, çıtı pıtı

qicûcankî *rd* küçümencik, minicik, güdükçe, bücür, ufacık tefecik
qicûcık *rd* ufacık
qicûcokî *rd* ufakça
qicqıçandin *l/gh* çatırdatmak
qicqıçîn *l/ngh* çatırdamak
qicqıçînî *m* çatırtı ~ **jê anîn** çatırdatmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) çatırdamak
qidem *m* kidem
qidemdar *rd* kideimli
qidî, qidîk *m* 1. gıdıklama 2. huy-
 lanma ~ **bûn** gıdıklanmak ~ **hatin** (yekî) 1) gıdıklanmak 2) huylanmak
qidoş *nd* 1. uğur, kut 2. *rd* uğur (bu nitelikte olduğuna inanılan şey)
qidqidandin *l/gh* gıdıklamak
qidqidîn *l/ngh* gıdıklanmak
qidûm *n* mecal, takat
qijalk *zoo/m* ekin karga
qijeqij *m* sarı sıcak, aşırı sıcaklık
qijik *zoo/m* 1. karga 2. saksığan ~a berateyan leş kargası
qijilandin *l/gh* kızartmak (yağda kavurmak)
qijilîn *l/gh* kızarmak (yağda kavrulmak)
qijnî, qijnîk *zoo/n* kene
qijqijandin *l/gn* 1. kavurmak, kızartmak 2. yakmak, kavurmak (güneş için) 3. *mec* fitillemek, kızdırmak
qijqijîn *l/ngh* 1. kavrulmak, kızarmak 2. çitir çitir yanmak 3. yanmak, kavrulmak (güneşte) 4. *mec* fitirmek, çok kızmış olmak

qilafet *n* 1. fizik, yapı (insanın fiziki olarak yapısı) 2. kalıp, kalıp kıyafet
qilawiz *nd/nt* 1. kılavuz 2. *m* kılavuz, nişan, im, belirti
qilê *m* kalay ~ **kirin** kalaylamak
qilêker *nd/nt* kalaycı
qiler *m* kir ~ **girtin** kir tutmak
qilerî *rd* kirli ~ **bûn** kirlenmek ~ **kirin** kirlletmek
qilerîti *m* kirlilik
qilerok *rd* kirli, kirloş, pasaklı
qilerokî *rd* kirlice, pasaklıca
qilêwî *nd/nt* dalgıç
qilêwîti *m* dalgıçlık
qilf *n* kılıf ~ **kirin** kılıflamak
qilî *m* gıdı, gıdık ~ **bûn** gıdıklanmak ~ **kirin** gıdıklamak ~ ~ gıdı gıdı
qilîç *ant/m* serçe parmağı
qilîçank *m* serçe parmağı
qilîçik *bnr* qilîç
qiloç *ant/n* boynuz ~ **lê dan** (an **jî xistin**) boynuzlamak, tos vurmak
qilopanî *bnr* qilopankî
qilopankî *m* 1. takla, taklak 2. *h* tepetakla, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak olmak
qilopazkî *bnr* qilopankî
qilopilo *m* 1. dalavere, alavere dalavere 2. *argo* bit yeniği 3. *rd* gizli kapaklı (açık seçik olmayan) ~ **kirin** alavere dalavere yapmak (veya çevirmek)
qiloz (I) *m* 1. kambur (insanlar için) 2. *rd* kambur (kamburu olan)

qiloz (II) *m* 1. takla, taklak, tepc-taklak 2. domalma 3. sıçrama, yerinden fırlama

qılqal *m* 1. tedirginlik 2. telâş, kaygı, endişe

qılqaldar *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı

qılqilandin *l/gh* 1. tedirgin etmek 2. telâşlandırmak

qılqıldar *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı

qılqılın *l/ngh* 1. tedirginleşmek, tedirgin olmak 2. telâşlanmak, telâş etmek

qılqilk *m* 1. kilit dili 2. kapı mandalı, sürgü, tırkaz

qılqilok *rd* 1. tedirgin 2. telâşlı

qılûlik *m* püsür (bir şeyin can sıkıcı, karışık ayrıntısı)

qılûsk *m* çömmec ~ **dan** çömmek

qılûz *bnr* qiloz (I, II)

qim *m* 1. içim, firt, yudum 2. biraz, bir parça ~ **kirin** yudumlamak

qemirandin *l/gh* 1. yakmak (ısı etkisiyle bozmak) 2. esmerleştirmek, (güneşte karartmak) 3. bronzlaştırmak (tunç rengine getirmek) 4. kavurmak (güneş, ateş soğuk ve benzeri şeylerden dolayı)

qimatok *m* 1. kundak 2. *nd/nt* kundak (kundağa sarılmış bebek)

qimatok *bnr* qimatok

qimil *zoo/n* kımıl

qimîn *l/ngh* 1. yanmak (ısı etkisiyle) 2. esmerleşmek, karar-mak, bronzlaşmak 3. kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)

qimqimok *zoo/m* kertenkele

qinc *rd* 1. amudî, dikey 2. *fiz/m* şakul

qinç *rd* düşey

qinik (I) *m* tekerleme

qinik (II) *m* kümes

qir (I) *m* kırağı ~ **lê dan** (an jî **xistin**) kırağı çalmak (veya vur-mak)

qir (II) *m* 1. kırım, kıyım 2. *bj/m* kıran, kırgın ~ **bûn** kırma uğra-mak, kökü kazınmak, kırımdan geçmek ~ **kirin** kıyım yapmak, kırım yapmak, kökünü kazımak

qir (III) *m* çanak çömlek ~ **û qaf** (an jî **qafik**) çanak çömlek ~ **û qal** çerçöp

qiran *m* kıran, ölet

qirandin *l/gh* kökünü kazımak, kökten kazımak, kökünü kurut-mak, kırımdan geçirmek

qirase (I) *m* kaldıraç, manivela

qirase (II) *nd/rd* 1. iri yarı, iri kıyım, iri yapılı 2. kaba (biçim-siz iri şey)

qirasetî *m* kabalık (kaba saba ve biçimsiz şeyler için)

qiraseyî *rd* kabaca (irice)

qirat *m* kırat (elmas, zümrüt gibi değerli taşların ölçü birimi)

qir *zoo/m* ekin kargası

qırç (I) *rd* yumuk, yumulu ~ **bûn** yumulmak

qırç (II) *m* 1. çat * **got qırç û şikiya** çat diye kırıldı 2. çit (küçük bir şey kırılırken) ~ **û ~ 1)** çatır çatır 2) çit çit

qırçandin *l/gh* 1. çatırdatmak, çıtırdatmak 2. çıtlatmak 3. gacırdatmak 4. gıcırdatmak (diş için)

qırçeçirç *h* 1. gacıır gucur, gacıır gacıır 2. gacıır gacıır (diş için)

qırçimandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. büzüştürmek

qırçimîn *l/ngh* 1. buruşmak 2. büzüşmek

qırçîn *l/ngh* 1. çatırdamak, çıtırdamak 2. çıtlamak 3. cayırdamak 4. gacırdamak 5. (diş) gacırdamak

qırçînî *m* 1. çatırtı, çıtırtı 2. cayırtı (ateş sesi için) 3. harıltı (odun yanma esnasında çıkan ses için) 4. gacırtı 5. gıcırtı (diş için) ~ **jê anîn** 1) çatırdatmak, çıtırdatmak 2) gıcırdatmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) 1) çatırdamak, çıtırdamak 2) gıcırdatmak

qird *rd* 1. soytarı 2. güldürücü, komik

qirdik *nd/nt* 1. soytarı, maskara 2. güldürücü, paskal 3. palyaço 4. zibidi

qirdikî *m* 1. soytarılık, maskaralık 2. güldürücülük, paskallık 3. palyaçoluk 4. zibidilik

qirêj *m* kir, pasak ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek

qirêjî *rd* kirli, pasaklı ~ **bûn** kirlenmek ~ **kirin** kirlletmek ~ **ya hawirê** hava kirliliği

qirêjîtî *m* kirlilik

qirêjok *rd* kirli, pasaklı

qirêjokî *rd* kirlice, pasaklıca

qirên *m* kavga, dövüş ~ **derxistin** kavga çıkarmak ~ **kirin** kavga etmek

qirgizî *m* Kırgızca

qirgizkî *m* 1. Kırgızca 2. *h* Kırgızlara özgü veya yaraşır bir şekilde

qiriçandin *l/gh* (diş) gıcırdatmak

qiriçîn *l/ngh* (diş) gıcırdanmak

qirik (I) *zoo/m* karakarga, kuzgun

qirik (II) *m* çömlek ~ **û qafik** çanak çömlek

qirik (III) *ant/m* 1. gırtlak, imik, ümük, emik 2. *mzk* hançere, gırtlak 3. geniz 4. boğaz 5. kursak (mide anlamında) ~ **û gewrî li xwe qetandin** boğazını yırtmak ~ **a xwe qetandin** boğazını yırtmak

qirik (IV) *m* yanıp kül olma, kömürleşme * **şewitî bû qirik** yanıp kül oldu

qirikî *rz/rd* gırtlaksı, genizsi

qiriktehlî *m* 1. acı, dert, elem, keder 2. acılanma ~ **bûn** acılanmak

qirme *m* kırma (giysi için)

qirn (I) *m* 1. kök (dip bölüm) 2. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 3. kütük

qirn (II) *m* asır, yüzyıl * **qirna bîst û yekan** yirmi birinci yüzyıl

qirnite *mzk/m* gırnata

qirnitejen *nd/rt* gırnatacı

qirnew *m* kırınav (dişi kedi)

qirnik *m* 1. kök, kökçük (dip bölüm) 2. çöp 3. sap * **qirnika çiçekê** çiçek sapı

qirnî *zoo/n* kene

qirofek *rd* 1. gevrek 2. kırılğan
(kolay ve çabuk kırılan)

qirofekî *rd* 1. gevrekçe 2. kırıl-
ganca

qirofektî *m* 1. gevreklik 2. kırıl-
ganlık

qirpandin *l/gh* kırmak, göz kırp-
mak

qirpeqirp *h* 1. çıtır çıtır 2. takır
tukur ~ **jê anîn** çıtır çıtır çıtır-
datmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**)
çıtır çıtır ses çıkarmak

qirpik (I) *ant/m* yutak

qirpik (II) *m* 1. geçirme 2. geçirti
~ **anîn (yekî)** (birini) geçirtmek
~ **hatin (yekî)** (biri) geçirmek

qirpîn *l/ngh* çatırdamak, çıtırd-
mak

qirpînî *m* 1. çatırtı, çıtırtı 2. çıt (bir
şey kırılırken çıkan ses)

qirqire *fiz/m* çırkık

qirş *n* 1. çöp (saman, dal, çırpı vb.
parçası) 2. çalı çırpı, ufak bitki
kırıntıları ~ **û qal 1)** çer çöp
2) çer çöp, döküntü, süprüntü
~ **û qelaş** (an **jî qalş**) çalı çırpı

qirşdank *m* küllük

qirşik *m* çöp (saman inceliğinde
herhangi bir sap, dal veya tahta
parçası)

qirş kirin *l/gh* kötölemek (kötü
sözler söylemek)

qirtasiye *m* kırtasiye

qirtasiyefiroş *nd/nt* kırtasiyeci
(satan kimse)

qirtasiyevan *nd/nt* kırtasiyeci

qirteqirt *m* gıdıklama ~ **kirin** gı-
daklamak

qirtik *zoo/m* 1. eşek arısı 2. *rd* yı-
lışık

qirûdî *rd* 1. kurada, enez, cılız
2. sıska ~ **bûn 1)** cılızlaşmak
2) siskalaşmak

qirûdîtî *m* 1. enezelik, cılızlık
2. siskalık

qirûdok *rd* 1. kurada, enez, cılız
2. arık, sıska

qisas *hiq/m* 1. kısas 2. *hiq/nt* fail
~ **ê serê (yekî)** (birinin) can düş-
manı ~ **ê seriyan** insan kasabı

qise *m* 1. konuşma 2. söz, lâf (ka-
vil, lâkırdı) 3. söz, sözcük, ke-
lime 4. öykü, hikâye ~ **kirin**
konuşmak

qisebêj *nd/nt* 1. sözcü 2. öykücü
(anlatan kimse)

qisebêjî *m* 1. sözcülük 2. öykü-
cülük 3. söyleyim, diksiyon

qisedan *m* 1. konuşma 2. sohbet,
söyleşi ~ **kirin** konuşma yap-
mak

qise dan *l/gh* konuşmak, nutuk
çekmek

qiseker *nd/nt* 1. konuşmacı 2. sözcü

qiset *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkırdı)
2. konuşma 3. hikâye, öykü

qisim *n* 1. kısım, bölüm 2. kısım,
kesim 3. *sos* kısım, bölüm, kesit
4. kol (iş kolu için)

qisir *n* kısır (yemeği)

qismen *h* kısmen

qismet *n* kismet ~ **bûn** kismet
olmak

qistas *m* kıstas, ölçüt
qisûr *m* 1. kusur, eksiklik, defo 2. kusur (özür) ~ **kirin** kusur etmek (veya işlemek)
qışle *m* kışla
qıştek *m* sapan (çatal lâstik, kuş lastiği)
qıştîn *l/gh* ötmek (karga vb. için)
qita *erd/m* kıta, anakara
qitî *bot/m* acur
qitût *rd* 1. kıt (bol karşısı) 2. tutumlu, tasarruflu
qitûti *m* 1. kıtlık 2. tutum, tasarruf 3. kısıntı 4. tutumluluk, tasarruf ~ **kirin** kısıntı yapmak
qiyafet *n* kıyafet, kılık
qiyafetname *m* kıyafetname
qiyamet *ol/m* kıyamet ~ **rabûn** kıyamet kopmak
qıyas *m* 1. kıyas, karşılaştırma 2. *man* kıyas, tasım
qıyasî *rd* kıyasî, tasımsal
qible *ol/m* kible
qıblenenas *rd* kiblesi olmayan, kiblesi şaşık olan
qıblenuma *m* kiblenüma
qîç (I) *nd* 1. açık sarı, 2. sarıya çalan (renk için)
qîç, qîçik (II) *n* 1. ön dişlere verilen genci ad. diş 2. *rd* sırtıkan ~ **ên xwe beş kirin** sırtıkan
qîçbeş *rd* sırtık, sırtıkan
qîçik *n* 1. açık sarı 2. saman rengi, saman sarısı
qîçoyî *rd* sırtık, sırtıkan
qîj *m* 1. bağırs, çığırs, çığlık 2. nara ~ **bereqîj** çığıra çığıra bağırma

qîjak *zoo/m* karga
qîjandin *l/gh* bağırtmak, çığirtmak, haykırtmak
qîjek *rd* bağırtkan, çığirtkan
qîjeqîj *m* 1. bağırs çağırış 2. yaygara 3. cazır cazır, cazır cüzur (ateş sesi için) 4. cayır cayır
qîjîn *l/ngh* 1. bağırma, haykırtmak 2. çığlık atmak
qîjîni *m* 1. bağırtı, haykırtı 2. çığlık 3. cayırtı (ateş sesi için)
qîjok *bnr* qîjqîjok
qîjqîjok *rd/nt* bağırtkan, çığirtkan
qîjqîjokî *m* 1. bağırtkanlık, çığirtkanlık 2. *rd/h* bağırtkanca, çığirtkanca
qîl *n* kesici diş
qîm *m* yetme, kâfi gelme ~ **kirin** yetmek ~ **a xwe pê anîn** 1) yettinmek 2) kanaat getirmek
qîmet *m* kıymet, değer ~ **pê dan** kıymet vermek, değer vermek
qîmetdar *rd* kıymetli, değerli ~ **bûn** kıymetlenmek, değerlenmek
qîqîk *zoo/n* ağaçkakan
qîr (I) *m* zift ~ **kirin** ziftlemek, asfaltlamak ~ **û nêrebend** yakı
qîr (II) *m* 1. çığlık 2. haykırı ~ **dan** çığlık basmak
qîrandin *l/gh* bağırtmak, haykırtmak
qîreqîr *m* 1. bağırtı, çağırtı, çığlık 2. *h* cazır cazır, cazır cüzur (ateş sesi için) 3. cayır cayır ~ **kirin** 1) çağırıp bağırma 2) cayır-damak

qîrewîr *m* 1. bağırs, bağırs ça-
ğırış 2. çağırıtı bağırtı

qîrîn *l/gh* 1. çığlık atmak 2. ba-
ğırmak, haykırmak

qîrînî *m* 1. çığlıtı 2. bağırtı,
haykırtı 3. cayırtı (ateş sesi için)
~ **jê anîn** bağırtmak, haykırt-
mak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) çığlık
atmak (koparmak veya basmak)
~ **pê ketin** 1) çığlık atınak
(koparmak veya basmak) 2) ba-
ğırtıp çağırmaq

qîr kirin *l/gh* 1. bağırmak, çığlık
atmak, haykırmak 2. çığırmaq

qîrok *bnr* qîrqîrok

qîrqîrok *nd/nt* 1. bağırcı, bağırt-
kan 2. şamataçı

qîş *m* yırtmaç ~ **bûn** yırtılmak,
cart diye yırtılmak ~ **kirin** yırt-
mak, cart diye yırtmak ~ **û**
qelaş yırtık pırtık

qît *n ant/m* incik, incik (veya ka-
val) kemiği

qîtik (I) *ant/n* incik, incik kemiği
(veya kemiği)

qîtik (II) *n* çelik (çelik çomak
oyununda iki ucu sivri kısa
değnek)

qîz *m* kız ~ **a xama** gelinlik kız

qîzanî *m* 1. kızlık 2. kızlık, be-
kâret 3. *ant* kızlık, kızlık zarı

qîzhili *m* üvey kız

qîzik *m* 1. kız 2. kızcağız

qîzîn *rd* 1. kızıoğlankız, bakire,
erden 2. kız ile ilgili

qîzîtî *m* kızlık (evlenmeden ki-
önceki dönem)

qoc *n* 1. kütük, omaca (ağaç için)
2. omaca, omça, bağ kütüğü
3. çotuk 4. çotuk, tevcek (asma
kütüğü)

qocik (I) *bnr* qoc

qocik (II) *n* gocuk

qoç *n* 1. boynuz 2. kafa kafaya
tokuşma ~ **lê hildan** boynuzla-
mak

qoçan *n* koçan

qoçanik *m* sapan (taş atma aracı)

qol (I) *n* tomruk, kütük ~ **ê daran**
ağaç tomruğu

qol (II) *n* 1. koltuk (kolun gövde
ile birleştiği yer) 2. kol (ma-
kinelerde) 3. taraf, yan

qol (III) *rd* 1. gücük, güdük
(kuyruğu kesik veya kopmuş
olan) 2. güdük, kısa, kesik
(kesilmiş olan) ~ **bûn** güdük-
leşmek

qolaç *m* kulaç

qolan *m* kolan (kemer çeşidi)

qolanî *m* kolonya

qolik *n* iç donu, külot, dizlik

qolinc *n* kulunç

qomçe *m* kurdele

qonax *m* 1. süreç 2. aşama, mer-
hale 3. konak, menzil 4. konak,
saray (yapı için) ~ **germ kirin**
abayı sermek ~ **vegirtin** 1) postu
sermek, konmak 2) kazık dik-
mek (bir yerde sürekli kalmak)

qondere *m* kundura

qonderefiroş *nd/nt* kunduracı
(satan kimse)

qondereker *nd/nt* kunduracı

qop (I) *erd/n* 1. tepe 2. doruk, zirve

qop (II) *fiz/mat m* dışbükey, konveks

qop (III) *rd* sakat (eli sakat olan)

qopik (I) *n* 1. kambur 2. hörgüç (devenin sırtındaki tümsek) 3. yumru

qopik (II) *nd/rd* 1. hovarda 2. zıppır, zirzop ~ **bûn** zirzoplaşmak

qopikî *rd* konveksi

qopî *m* kopya ~ **kirin** kopya etmek (veya yapmak)

qopya *m* kopya ~ **kişandin** kopya çekmek

qopyaker *nd/nt* kopyacı

qoq (I) *ant/n* 1. kafa, kele 2. kafatası, kuru kafa 3. doruk, zirve, tepe

qoq (II) *m* 1. kuka * **tizbiya qoq** kuka tespih 3. kuka, makara

qoq (III) *m* 1. kambur 2 *rd* kambur (kamburu olan) 4. bombe (şişkin, kabarık, tümsekli) 5. çıkık (çıkıntısı olan)

qoqiz *n* çıkıntı

qoqizî *rd* çıkıntılı

qor (I) *m* 1. dizi, sıra 2. *lşk* dizi 3. koşun, saf 4. takı dizisi ~ **bi** ~ saf saf, sıram sıram ~ **bi** ~ **bûn** sıram sıram dizilmek ~ **bûn** dizilmek ~ **girê dan** dizilmek, saf tutmak ~ **kirin** dizmek

qor (II) *n* bacak

qorandin *l/gh* böğürtmek

qorat *n* 1. dip 2. kök (bazı şeylerde dip bölüm) 3. sap

qorçal *m* gamze

qorekî *m* Korccc

qoreyî *rd/nd* Korcli

qorik *ant/m* 1. kalça 2. sağrı, terki * **qorika hêsp** atın terkisi

qorîn *l/ngħ* böğürtmek

qorînî *m* böğürttü

qormatix *nd* sağrı kemiği

qorzî, qorzik *m* 1. köşe (iki duvarın birleştiği yer) 2. köşe

qorzîber *m* köşe taşı

qot (I) *n* 1. höyük 2. tepe 3. *erd* doruk, zirve

qot (II) *rd* 1. sakat, topal 2. güdük * **minareya qot** güdük minare ~ **bûn** sakatlanmak ~ **kirin** sakat etmek, sakatlamak

qotik (I) *bj/m* 1. boğmaca 2. kıran, ölet, kırgın (toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık)

qotik (II) *erd/n* 1. höyük 2. tepelik 3. tümsek 4. sigara izmariti

qoze *m* koza

qral *n* kral

qraliyet *m* kraliyet

qralîçe *m* kraliçe ~**ya bedewiyê** (xweşikiyê yan jî ciwaniyê) güzelli kraliçesi

qralperest *rd/nd* kralcı

qraltî *m* krallık, kraliyet

qubale *rd/h* götürü, toptan iş

qube (I) *m* 1. kubbe 2. *as* kemer ~**ya mezin** ana kubbe

qube (II) *rd* 1. tok, dik (ses için) 2. *nd/nt* çıtak, kaba

qubede *nd/rd* 1. kabadayı, dayı 2. kaba, hoyrat (sert, kırıcı kimse)

~ **bûn** 1) kabadayılaşmak, kabadayılanmak, bıçkınlaşmak

2) hoyratlaşmak

qubedetî *m* 1. kabadayılık, dayılık
2. hoyratlık

qubeqaz *zoo/m* kuğu

qubîn *l/gh* ötmek (keklik için)

qudret *m* kudret

qufe *m* küfe

qufil *bnr* qefil (I)

qufilandin *bnr* qefilandin

qufle *bnr* qefle (I)

qul *m* 1. delik 2. in (yabani hayvanların barınağı) 3. *mec* kovuk
~ **bi** ~ **kariş** **kariş** ~ **bi** ~ **lê gerîn**
köşe bucak aramak, bucak
bucak aramak ~ **û qulçik** (an **jî**
bexşik) köşe bucak

qulampara *rd* oğlancı

qulamparatî *m* oğlancılık

qulaptin *bnr* qelaptin

qulat (I) *n* 1. kelle, baş (şeker için)
2. parça

qulat (II) *n* 1. topak, yumak 2. kar-
topu

qul bûn *l/gh* delinmek

qulçik *m* 1. delikçik 2. gedik, rahne

quldir *nd/rd* 1. dolandırıcı 2. pa-
lavracı

qule (I) *nd* 1. açık kahverengi at
donu 2. sekili at

qule (II) *m* kule

qule (III) *m* dalavere, üçkâğıt,
yalan dolan

qulebaz *nd/nt* dalavereci, üçkâ-
ğıtçı

qulebazî dalaverecilik, üçkâğıtçılık

qulêr *m* 1. açma, delik, menfez
2. gedik, rahne

qulhe *m* payanda

qulibandin *bnr* qelibandin

qulik *m* 1. delik 2. *mec* delik, kodes
(hapishane)

quliming *rd* kötürüm ~ **bûn** kö-
türüm olmak ~ **kirin** kötürüm
etmek

qulimingî *m* kötürümlük

quling *zoo/m* turna

qulipîn *bnr* qelibîn

qul kirin *l/gh* delmek

qulomilo *rd* delik deşik ~ **bûn**
delik deşik olmak

qulopanî *bnr* qilopankî

qulp *m* 1. kulp 2. bakla (bir zinciri
oluşturan halka veya parçalar-
dan her biri) 3. *mec* ipucu, delil
4. *mec* kulp (bahane) ~ **jê re**
dîtin kulpunu bulmak ~ **kirin**
kulp takmak ~ **lê xistin** (an **jî pê**
ve danîn) kulp takmak

qulpik (I) *m* ilik ~ **qefaltin** (an **jî**
girtin) ilikleme

qulpik (II) *m* 1. geğirme, geğirti
2. hıçkırık (yemek veya diğer
sebeplerden dolayı) ~ **anîn**
(**yekî**) 1) geğirtmek 2) hıçkırt-
mak ~ **anîn xwe** 1) geğirmek
2) hıçkırmak ~ **hatin** (**yekî**)
1) geğirmek 2) hıçkırık tutmak
~ **pê girtin** hıçkırık tutmak

qulpok *m* ilik (düşme için) ~ **qe-**
faltin (an **jî girtin**) ilikleme

qulqulandin *l/gh* 1. delmek 2.
mec çağrıştırmak, tırmalamak
3. tırmalamak (rahatsız etmek)

qulqulî *rd* 1. delikli 2. delik deşik
~ **bûn** delik deşik olmak ~ **kirin**
delik deşik etmek

qulqulîlk *m* 1. delik 2. gözenek

qulqulîlkî *rd* gözenekli

qulqulîn *l/gh* 1. delinmek 2. *mec*
tırmalanmak

qulqulîlkî *rd* 1. gözenekli 2. göz
göz 3. karıncalı 4. çopur

qult *m* 1. firt, yudum 2. lıkır ~ ~ lı-
kır lıkır

qultandin *l/gh* 1. yudumlamak 2.
yutmak

qulteqlt *h* lıkır lıkır ~ **kirin** lıkır-
damak

qultîn *l/gh* fokurdamak

qulya *m* petrol kuyusu

qulûbe *m* kulûbe

qumanda *m* kumanda ~ **kirin** ku-
manda etmek

qumandan *n* kumandan

qumandanî *m* kumandanlık

qumar *m* kumar ~ **leyîstin** (an jî
listin) kumar oynamak

qumarbaz *rd/nd* kumarbaz, ku-
marcı

qumarbazî *m* kumarbazlık

qumarxane *m* kumarhane

qumaş *n* kumaş

qumbere *m* kumbara

qumçe *m* 1. kopça 2. düğme ~
kirin 1) kopçalamak 2) düğme-
lemek

qumçik *m* 1. düğme 2. düğme, ko-
mütatör

qumrî *zoo/m* kumru

qunc *n* 1. köşe (iki duvarın bir-
leştiği iç taraf) 2. köşe (güzel,
hoş yer) 3. köşe (basında özel
sütun) 4. *mat* aç ~ **girtin** köşe
başını tutmak ~ **û qulûr** köşe
bucak ~ **ê odeyê** 1) odanın kö-
şesi 2) başköşe

quncal *n* köşe, korner

quncandin *l/gh* tahriş etmek

quncartin *l/gh* 1. çimdiklemek,
mıncıklamak 2. didiklemek

quncdank *m* köşelik

quncêrîn *l/gh* mıncıklanmak

quncêrk *m* çimdik

quncifandin *l/gh* 1. büzülmek
2. ufaltmak

quncifîn *l/gh* 1. büzülmek 2. kıvrıl-
ılmak (dar bir yere büzülerek
yatmak) 3. ufalmak 4. kasılmak

quncifok *rd* 1. büzük 2. süklüm
püklüm

quncifokî *rd/h* 1. büzükçe 2. sük-
lüm püklümce

quncik *n* 1. köşe (iki duvarın bir-
leştiği iç taraf) 2. köşe (güzel,
hoş yer) 3. köşe * **nivîsara**

quncik köşe yazısı

qunciknivîs *nd/nt* köşe yazarı

qunciknivîsî *m* köşe yazarlığı

quncirandin *l/gh* çimdiklemek,
mıncıklamak

quncirîk *m* çimdik

quncirîn *l/gh* çimdiklenmek,
mıncıklanmak

quncisandin *l/gh* büzmek

quncisîn *l/gh* 1. büzülmek 2. kıvrıl-
ılmak

qungandin *bnr* qungivandin
qungivandin *l/gh* öttürmek (turna için)

qungivîn *l/gh* (turna) ötmek

qup (I) *rd* dik, dimdik ~ **bûn** dikelmek, dikilmek

qup (II) *m* kuluçka, gürk ~ **ketin** kuluçkaya yatmak

qupçe, qupçik *m* 1. kopça 2. düğme

qupik *m* kuluçka, gürk

qurabiye *m* kurabiye

qurabiyefiroş *nd/nt* kurabiyeçi (satan kimse)

qurabiyeker *nd/nt* kurabiyeçi (imal eden)

quraf *m* devşirme (meyve, sebze vb. için) ~ **kirin** devşirmek

quraftin *l/gh* 1. dermek, devşirmek 2. (dalından) koparmak 3. kınıtmak, kıvırtmak 4. bükerek kırmak (demir, plâstik vb. gibi sert şeyleri bükerek kırmak)

Quran *m* Kuran ~ **li min bixe!** Kuran (veya ckmek) çarpsın! ~ **xenimî min be!** Kuran (veya ckmek) çarpsın! ~ **a Kerîm** Kuranıkerim

qurat *bot/m* pırasa

qurban *m* 1. kurban 2. *b* kurban (seslenme sözü olarak) ~ **dan** kurban vermek ~ **kirin** kurban etmek

qurbangêh *m* sunak

qurbanî *m* kurbanlık

qurbet *rd* gevceze, yavşak

qurç *m* 1. yudum 2. *mec* çıkar, fayda ~ **kirin** yudumlamak

qurçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. *mec* yutmak

qurç bûn *l/gh* kırılmak, kırışmak (göz kapakları için)

qurçimandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak)

qurçimîn *l/gh* 1. buruşmak 2. koparılmak

qurç kirin *l/gh* kırmak, kırıştırmak, kapatmak (göz kapakları için)

qurdêşan *bj/m* 1. kurdeşen, ürtiker 2. *rd/argo* gıcık

qurdêşenî *m* gıcıklık ~ **kirin** gıcıklık yapmak

qurdele *m* kurdele

qure (I) *m* kura, ad çekme ~ **kişandin** kura çekmek, ad çekmek

qure (II) *rd* kurumlu, kasıntılı, kibirli, havalı ~ ~ kurumlu kurumlu, havalı havalı, kasım kasım ~ ~ **axaftin** kırılıp bükülmek (kibarlığa özenerek konuşmak)

qurebeşk *zoo/m* (*r* kalın okunur) porsuk

qure bûn *l/gh* kurumlanmak, kibirlenmek, böbürlenmek

qureder *b* zıkkım

quregur (I) *m* 1. gurultu 2. *h* gurul gurul ~ **kirin** guruldamak, gurultu yapmak

quregur (II) *nd* kuvak, kuvak vak, vak vak

qurefî *m* kurum, kurumluluk, kibir, kibirlilik, kasıntı

qurêf *m* 1. devşirme (meyve, sebze vb. için) 2. kınıtım

qurf *m* 1. panik, ürkü 2. yıldı, dehşet ~ **çebûn** panik olmak ~ **çekirin** panik yaratmak ~ **ketin nava** (...) panik olmak

qurfok *rd* gevrek

qurfokî *rd* gevrekçe ~ **bûn** gevremek

quricandin *l/gh* çimdiklemek, mıcıklatmak

qurifandin (I) *l/gh* 1. sindirmek (pusmasını sağlamak) 2. korkutarak sindirmek 3. paniğe vermek

qurifandin (II) *l/gh* 1. (dalından) koparmak 2. devşirmek 3. bükerek kırmak

qurifîn (I) *l/gh* 1. sinmek (pusmak) 2. paniklemek, sinmek (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı)

qurifîn (II) *l/gh* 1. kırılmak, bükülerek kırılmak 2. kopmak (çok ağrımak) 3. kırınmak, salınmak

quriş *n* kuruş ~ **bi** ~ kuruşu kuruşuna

Qurix *ast/m* Kutup yıldızı

qurînç, qurînçik *m* çimdik

qurînî *m* gurultu ~ **ji zik hatin** karnı guruldamak ~ **kirin** gurultu yapmak, guruldamak

qurm *n* 1. kök (dip bölüm) 2. kütük 3. gövde (ağaç gövdesi) 4. *rz* kök * **qurmê lêkerê** fiilin kökü

qurmiçandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. kırıştırmak 3. büzmek, büzüştürmek 4. koparmak

qurmiçî *rd* 1. buruşuk 2. kırışik 3. büzüük

qurmiçîn *l/gh* 1. buruşmak 2. kırışmak 3. büzüşmek

qurmiçk *m* kırışik ~ **a enîşkê** dirsek kırışığı

qurmiçok *m* 1. kırışik 2. buruşuk 3. buruşukluk

qurmîşk *rd* kıvrıcık (küçük küçük kıvrımları olan)

qurnas *rd* kurumlu, gururlu, mağrur

qurnaz *rd* kurnaz

qurnazî *m* kurnazlık

qurne *m* kurna

qurnefil *bot/m* karanfil

qurnewêlk *zoo/m* semender

qurp (I) *m* löpür ~ ~ löpür löpür

qurp (II) *küt, kütürdeme* * **dar got qurp û şikiya** ağaç küt diye kırıldı

qurp (III) *m* kuluçka, gürk ~ **ketin** kuluçkaya yatmak, gürklamak

qurpandin *l/gh* kütürdatmak, kütürdetmek

qurpîn *l/gh* 1. kütürdamak, kütürdemek 2. patırdamak

qurpînî *m* 1. kütürtü 2. kütürtü (kemikten çıkan ses için) 3. patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak

qurqur *m* kurbağa sesi ~ **beg argo** kurbağa

qurqure *rd* kurumlu, kibirli

qursik *m* krep

qurşûn *m* kurşun

qurt *m* 1. içim, yudum * **qurtek**
av bir içim su 2. fırt

qurtandin *l/gh* yudumlamak

qurtequrt *h* 1. lıkır lıkır 2. şorolop

qurtoqurto *h* yudum yudum

qusandin (I) *l/gh* 1. kesmek (ucunu almak) 2. kırmak, kırpmak

qusandin (II) *l/gh* 1. berelemek 2. çürütmek (darp sonucu lekeler oluşturmak) 3. kestirmek * **min şîr qusand** sütü kestirdim

qusandî (I) *rd* 1. kesik 2. kırpık

qusandî (II) *rd* 1. bereleli (yara bere) 2. çürük (darp sonucu oluşan ezilme) 3. kesik * **şîr qusandî** kesik süt

qusek *m* çürük, morartı (dövme, çarpma sonucu oluşan)

quşek *n* kırkıcı

quşekî *m* kırkıcılık

quşes *bnr* quşek

qusikandin *l/gh* bozmak (kızarıp bozmasına neden olmak)

qusikîn *l/gh* 1. bozulmak, kızarıp bozarmak 2. beti benzi kireç kesilmek (atmak veya solmak), beti uçmak

qusîn (I) *l/gh* 1. kesilmek (ucu alınmak) 2. kırılmak

qusîn (II) *l/gh* 1. berelenmek 2. çürümek (darp sonucu lekeler oluşmak) 3. kesilmek * **şîr quşiya** süt kesildi

qusûr *m* kusur, özür

qut *m* 1. kesme 2. *rd* kesik (kesilmiş olan) ~ **kirin** kesmek

qutb *erd/m* kutup

qutbirî *m* 1. kesinti 2. ilişki kesme

qutbûn *m* 1. kesilme 2. kopma 3. kesilmek (dinme, durma)

~**a elektrîkê** elektrik kesintisi

qut bûn *l/gh* 1. kesilmek 2. kopmak 3. kesilmek (dinmek, durmak)

qutibir *rd* kestirme (kısaca, fazla uzatmadan) * **bersiva qutibir** kestirme cevap

qutibirî *m* kestirme, kısa kesme

qutifandin *l/gh* 1. sindirmek, yıldırmak 2. ürkütmek 3. kasıp kavurmak 4. büzdürmek, sindirmek (soğuk gibi etkenler sonucu)

qutifî *rd* singin, sinik, yılgin

qutifibûn *m* siniklik, singinlik, yılginlık

qutifîn *l/gh* 1. sinmek, yılmak 2. büzülmek, sinmek, şoke olmak (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek) 3. ürmek (şaşkınlık ve korku duymak)

qutifok *rd* sinik (sinmiş, pusmuş olan)

qutik (I) *n* 1. jile, yelek 2. mintan (kollu yelek)

qutik (II) *rd* kısa, ufak boylu

qutî *m* kutu ~**ya çopê** çöp kutusu ~**ya postayê** posta kutusu ~**ya vitêse** vites kutusu

qutkirin *m* 1. kesme, kesinti 2. kapma (koparma, kıstırma)

~**a avê** su kesintisi

qut kirin *l/gh* 1. kesmek 2. kapmak (koparmak, kıstırmak)

qutsî *rd* kutsî, kutsal

quwet *m* kuvvet

quz *n* am, fêrç, vulva

quzilqurt *b* 1. zıkkım, zıkkımın kökü, elinin körü 2. zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için)

qû *zoo/m* kuğu

qûç (I) *n* 1. taş 2. *m* yığıntı, taş yığını

qûç (II) *mat/m* koni, mahrut

qûçikî *mat/rd* konik, konikçe

qûl *nd/nt* kul, abd

qûm *m* kum

qûn *m* 1. göt, kıç, popo, anüs 2. dip, alt taraf * **qûna darê** ağacın dibi

qûnax *bnr* qonax

qûndax (I) *lşk/m* kundak, dipçik ~ **kirin** kundaklamak

qûndax (II) *m* kundak, belce

qûnde *rd/n* 1. ibnc, oğlan, puşt (cinsel bakımdan erkeklerin zevkine hizmet eden sapık erkek) 2. *argo* ibnc, kaypak (kimse)

qûnek *rd/n* 1. ibnc, götlek 2. *argo* ibnc, kaypak, kişiliksiz 3. *argo* kıyırık, kıçı kırık

qûnekî *m* 1. ibnelik, puştluk 2. *argo* ibnelik

qûntar *erd/m* etek (dağ eteği)

qûqû *zoo/m* guguk

qûrîn *l/ngh* 1. üveymek 2. kükre-mek

qûsqûs *m* kuskus

qûş (I) *m* kuşak

qûş (II) *m* 1. kuskun 2. köstek (kuskun kayışına eklenen kayış)

~ **lê qetîn** imanı gevremek,

göbeği çatlamak ~ **lê teng** bûn

sıkışmak (zorlanmak) ~ **lê teng**

kirin (birini) fena sıkıştırmak

qûşak *m* kuşak

qûşxane *m* tencere

qûşax *m* kuşak (bel kuşağı)

qût *n* 1. aşlık, gıda 2. hazın, kışlık

yiyecek 3. yem (tavuk, kuş

yemi) ~ **dan** yemlemek ~ **û**

berqut azık, gıda ~ **û mûnet**

gıda, aşlık ~ **û pût** kışlık yiye-

cek ~ **û pûtê zivistanê** kış kayıdı

~ **û qelat** azık, zahire, gıda

qwît *bnr* qût

qûz; qûzik kunduz *zoo/m*

R

r, R *m* Kürt alfabesinin yirmi birinci harfi

ra (I) *m* 1. damar 2. *bot* kök

ra (II) *m* yol

ra (III) *m* gösterme ~**yî** (**yekî**) **dan** (birine) göstermek ~**yî** (**yekî**) **kirin** (birine) göstermek

raber *nd* 1. karşı 2. *m* derpiş, öngörme 2. gösterme ~ **kirin** 1) göstermek 2) sergilemek 3) öngörmek, derpiş etmek 4) sunmak ~**î** (**yekî**) **kirin** (birine) göstermek

raberisandin *l/gh* sataştırmak

raberizîn *l/gh* sataşmak

raberî *m* 1. gösteri 2. gösteri (sinema, tiyatro vb. için) 3. sunu, sunma, sunuş ~ **hev kirin** (birbirine) kıyaslamak, karşılaştırmak ~ **kirin** 1) gösteri yapmak 2) sergilemek

raberker *nd/nt* sunucu, takdimci

raber kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak

raberkirî *rd* karşılaştırmalı

rabestandin *l/gh* kuşatmak

rabestin *l/gh* kuşanmak

rabestî *rd* kuşanık

rabêj *bnr* rabêjer

rabêjer *nd/nt* sözcü

rabêjerî *m* sözcülük

rabihîstin *l/gh* 1. işitmek, duymak 2. hissetmek

rabirde *m* sabıka

rabirdeyar *rd* sabıklı

rabirdû *m* geçmiş, mazi

rabiwar *rd* 1. geçirgen 2. bulaşıcı

rabiwartin *l/gh* geçirmek

rabîr *m* bellek, hafıza

raboran *m* 1. geçirim, geçiş 2. geçinme, geçim

raborandin *l/gh* 1. geçirmek 2. geçinmek (hayatını kazanmak)

raborî *rd* 1. geçmiş 2. *m* geçmiş, mazi

raborîn *l/gh* geçmek

rabûn *m* 1. kalkma 2. ayaklanma, başkaldırma, isyan etme 3. kalkınma (gelişme gösterme) 4. artma, yükselme (fiyat artma) 5. kabarma, taşma (taşmaya yüz tutma) 6. *erd* yükselme (suların yükselmesi) ~**a lehiyê** sel baskını

rabûn *l/gh* 1. kalkmak 2. ayaklanmak, başkaldırmak, isyan etmek 3. kalkınmak (gelişme göstermek) 4. artmak, yükselmek (fiyat artmak) 5. kabarmak, taşmak (taşmaya yüz tutmak) 6. *erd* yükselmek (sular yükselmek) ~ **paşîvan** sahura kalkmak ~ **pêdarê** şaha kalkmak, şahlanmak ~ **ser lîngan** (an jî **piyan**) ayağa

kalmak ~ **ser xwe** ayağa kalmak, ayaklanmak

rabûyîn *m* 1. kalkış 2. kalkış, kabarış

racon *m* racon

raçande *m* dokuma (bez vb. için)

raçandeker *nd/nt* dokumacı

raçandin *l/gh* 1. dokumak (tezgâhta kumaş yapmak) 2. örnek

raçavî *m* 1. gözleme, gözlem 3. gözetim, himaye

raçavker *nd/nt* 1. gözlemleyici, gözlemci 2. gözetici, gözetleyici, gözetken

raçav kirin *l/gh* 1. gözlemek, gözlemlemek 2. gözetlemek, dikizlemek

raçînk *biy/m* 1. doku 2. *mec* doku (bir bütünün yapısı ve özeliği)

radan (I) *l/gh* 1. kapatmak 2. kitlemek, kitlemek

radan (II) *l/gh* 1. davranmak, girmek (bir şeye el atmak) 2. saldırmak 3. (ayakları) uzatmak 4. germek (kol, bacak için uzatmak) ~ **çek** silaha davranmak ~ **ser** hücumla kalkmak

radar *m* radar

radarkar *nd/nt* radarcı

radarvan *nd/nt* radarcı

rade *m* radde, derece

rader *rz/m* mastar (fil mastarı)

radest *m* 1. teslim etme, derdest 2. ele geçirme, yakalama ~ **bûn** 1) teslim olmak 2) yakalanmak ~ **girtin** teslim almak ~ **kirin** 1) teslim etmek 2) ele geçirmek, yakalamak

radestî *m* 1. teslimiyet 2. teslim etme

radî *rd* 1. ısmarlama, özel 2. özel, şahsî ~ **kirin** ısmarlamak

radîkal *nd/rd* radikal, köktenci

radîkalî *m* köktencilik

radîkalîzm *m* radikalizm, köktencilik

radyasyon *fîz/m* radyasyon

radyator *m* radyatör

radio *m* radyo

radyoger *bnr* radyokar

radyokar *nd/nt* radyocu

radyokarî *m* radyoculuk

radyolog *nd/nt* radyolog

radyolojî *m* radyoloji

radyosaz *nd/nt* radyocu (tamir eden)

radyovan *nd/nt* radyocu (radyo görevlisi)

raêx *m* döşeme, mefruşat

raêxistin *l/gh* sermek

rafîzî *nd/nt* Rafîzî

rageş *rd* sinirli, gergin

rageşî *m* 1. sinirlilik, gerginlik 2. gerilim, gerginlik, tansiyon ~ **bûn** gerginleşmek

ragih *m* iletim

ragihan *m* 1. bildirim, bildirme 2. bildirişim, iletişim, haberleşme 3. iletim 4. ulaşma, ulaşım ~ **a nav bajer** şehir hatları, şehir içi ulaşımı

ragihanbar *fîz/rd* iletken

ragihandin *m* 1. bildirme 2. iletim, haberleşme 3. duyurma, ilân etme 4. ulaştırma

ragihandin *l/gh* 1. bildirmek

2. iletmek, haberleşmek 3. duyurmak, ilân etmek 4. ulaştır-mak ~ **hev** bildirişmek, iletiş-mek, haberleşmek

ragihandok *nd/nt* 1. bildirici

2. iletici, iletişimci 3. ulaştırıcı

ragihanî *m* ulaşım, erişim

ragihankar *nd/nt* 1. iletişimci

2. ulaştırıcı

ragihankarî *m* 1. iletişimcilik

2. ulaştırıcılık

ragihanzan *nd/nt* bilişimci

ragihanzanî *m* bilişim, informatik

ragihbar *fiz/rd* iletken

ragihîn *m* 1. bildirilme, bildirim 2.

iletilme, iletim, iletişim 3. ilân edilme, duyurulma 4. ulaşılma 5. aksedilme, yansıma (duyul-ma) ~a **nivîskî** yazılı bildirim

ragihîn *l/ngh* 1. bildirilmek 2.

iletilmek 3. ilân edilmek, duyur-ulmak 4. ulaşılmak 5. aksedil-mek, yansımak (duyulmak)

ragihîner *nd/nt* 1. bildirici 2. ile-

timci, iletişimci 3. ulaştırıcı

ragihînerî *m* 1. bildiricilik 2. ile-

timcilik, iletişimcilik 3. ulaştı-rıcılık

ragihînok *rd* iletken

ragihînzanî *m* bilişim, informatik

ragir *m* dayanak, mesnet, taşıyıcı

* **pergala ragir** taşıyıcı sistem

ragire *m* dayanak, mesnet

ragirî *hiq/m* 1. gözetim, gözetli,

nezaret 2. disiplin

ragirtin (I) *l/gh* 1. dayanmak (mu-

kavemet etmek) 2. tahammül

etmek, katlanmak 3. diremek, taşımak, kaldırmak (nesne için; ağırlığını yüklenmek)

ragirtin (II) *l/ngh* 1. tutmak

(yanında bulundurmak) 2. tut-

mak, alıkoymak (bırakmamak)

4. gözaltına almak, gözetime

almak 5. tutmak, tutuklamak,

tevkif etmek

ragirtin (III) *l/gh* yangılanmak,

irinlenmek, iltihaplanmak (çı-

ban, yara için)

ragirtî (I) *nd/rd* 1. tutuklu 2. gözc-

tim altında olan

ragirtî (II) *rd* yangılı, irinli, ilti-

haplı

ragirtîbûn *m* tutukluluk

ragirtîxane *m* tutukevi

raguhastin *l/gh* 1. aktarmak, nak-

letmek 2. teheir etmek 3. ilet-

mek

raguhez *m* 1. aktarma, nakil 2. il-

ti 3. *rd* iletken

raguhezan *m* 1. aktarma, nakil

2. teheir, göç ettirme 3. iletim

raguhezbar *rd* 1. aktarılabilir

2. *fiz* iletken

raguhezdar *rd* 1. aktarmalı 2. ile-

timli 3. ısı yayımlı

raguhezî *m* 1. aktarım 2. teheir,

göç ettirme

rahêlan (I) *l/gh* dokumak, örmek

* **kurm sidê radihele** böcek ağ

örüyor

rahêlan (II) *l/gh* 1. kapmak, al-

mak 2. saldırmak 3. adımlarını

hızlandırmak

rahēnan *m* 1. alıştırma 2. uygulama, uygulayım 3. antrenman, prova ~ **kirin** antrenman yapmak, prova yapmak

rahēnandin *l/gh* 1. alıştırmak 2. uygulamak

rahēner *nd/nt* antrenör, çalıştırıcı

rahēnerî *m* antrenörlük, çalıştırıcılık

rahij *m* 1. kapma 2. girişim

rahijmend *bz/nd* girişimci, müteşebbis

rahijmendî *m* girişim, teşebbüs

rahijmendîtî *m* girişimcilik, müteşebbislik

rahiştin *l/gh* 1. almak 2. davranmak, girişmek, teşebbüs etmek 3. asılmak (hızla cline almak) 4. kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) ~ **hev** 1) kapışmak, birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak 2) kapışmak, gürleşmek

rahîb *n* rahip

rahîbe *m* rahibe

rahîbetî *m* rahibelik

rahîbî *m* rahiplik

raje *m* hizmet

rajedar *nd/nt* hizmetkâr, hizmetçi

rajen *bj/m* nabız

rajêr *nd/nt* 1. alt (üst karşısı) 2. ast 3. bağımlı, tâbi 4. uyruklu, tabiiyetli ~ **bûn** bağımlı (veya tâbi) olmak

rajêrî *nd/nt* 1. bağımlı, bağımlılık 2. uyruk, tebaa

rajêrtî *m* uyrukluluk, tabiiyet

rakend *biy/m* irs, kalıt, kalıtım

rakendî *m* kalıtsal, irsi

rakendîtî *m* kalıtsallık, kalıtsalsallık, irsîlik, irsiyet

raketin *l/ngh* 1. yatmak 2. uyumak

raketî *rd* 1. yatık, uzanık 2. uyuk, uyur 3. sergin (yatan hasta)

rakêş *rd*. 1. çekici, sürükleyici 2. çekici, cazip, cazibeli 3. *nd/m* çekim, yer çekimi

rakêşan *m* 1. çekme, çekiş 2. çekiliş 3. çekim, cazibe ~ **kişandin** çekiliş çekmek ~ **a zayendî** cinsel cazibe

rakêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. çekmek, cezbetmek 4. germek

rakêşandî *rd* 1. çekik 2. gergin

rakêşer *nd/nt* 1. çekici (çekme işini yapan) 2. çekici, sürükleyici 3. *rd* çekici, cazip

rakêşerî *m* 1. çekicilik 2. çekicilik, sürükleyicilik 3. çekicilik, caziplik

rakêşî *m* 1. çekicilik 2. çekicilik, cazibe

rakirin *l/gh* 1. kaldırmak 2. sökmek (bir şeyi yerinden çekip çıkarmak) 3. kalkındırmak 4. artırmak, yükseltmek (değerini, fiyatını artırmak) 5. lağvetmek, varlığını ortadan kaldırmak ~ **nexweşxaneyê** hastaneye kaldırmak ~ **pêdarê** şahlandırmak

rakişandin *l/gh* 1. çekmek 2. germek 3. kökleme, kökertmek (ağaç veya bitki için)

rakişandî *rd* 1. çekik 2. gerili, gergin 3. kökünden sökülmiş ~ **bûn** gerginleşmek
rakişandîti *m* gerginlik
rakişîn *l/gh* 1. çekilmek 2. gerilmek 3. kökertilme
rallî *m* ralli
ralîvan *nd/nt* rallici
raman *m* düşünce, fikir ~ **dan** fikir vermek ~a **paşmayî** geri düşünce
ramandin *l/gh* düşündürmek
ramanî *rd* düşüncel, fikri
ramanwer *nd/nt* düşünür
ramedandin *l/gh* yatırmak
ramedîn *l/gh* yatmak, uzanmak
ramîn *l/gh* düşünmek
rampa *m* rampa ~ **kirin** rampa etmek, rampalamak
ramûsan *m* busc, öpücük
ramûsîn *l/gh* öpmek
ramyar *nd/nt* siyasetçi
ramyarî *m* 1. siyaset 2. *rd* siyasi
ran *ant/n* but, uyluk
randevû *m* randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **dan hev** randevulaşmak ~ **girtin** (an **jî stendin**) randevu almak, gün almak
randevûvan *nd/nt* randevucu (randevucvini çalıştıran)
randevûxane *m* randevucvi
randiman *m* randıman
rant *m* rant
rantiye *m* rantiye
rantxur *nd/nt* rantçı
ranza *m* ranza
rapelandin *l/gh* tırmandırmak

rapelikandin *l/gh* tırmandırmak
rapelikîn *l/gh* tırmanmak 2. diklenmek, birine kafa tutmak
 3. atılmak, saldırmak
rapelin *l/gh* 1. tırmanmak 2. sıçramak, ileriye atılmak ~ **hev** kapışmak (kavgaya tutuşmak)
raper *m* tırmanma, tırmanış
raperandin *l/gh* 1. tırmandırmak 2. hamle yaptırmak 3. ayaklandırmak
raperîn *m* 1. tırmanma 2. atılım, hamle 3. ayaklanma, başkaldırma, kalkışma, isyan, isyan etme
raperîn *l/gh* 1. tırmanmak 2. atılmak, hamle yapmak 3. ayaklanmak, başkaldırmak, isyan etmek
rapeyv *m* söylev, nutuk
rapeç *m* 1. sarma, çevreleme 2. kuşatma, abluka 3. kuşan
rapeçan *l/gh* 1. sarmak, çevrelemek 2. kuşatmak (muhasara etmek) 3. kuşandırmak
rapeçandin *l/gh* 1. sarmak, kaplamak, çevrelemek, çepeçevre sarmak 2. kuşatmak (muhasara etmek) 3. kuşandırmak
rapeçer *rd* 1. sarıcı, kaplayıcı 2. kuşatıcı
rapeş bûn *l/gh* 1. gösterilmek 2. sunulmak 3. ileri sürülmek, belirtilmek
rapeşî *m* gösteri
rapeş kirin *l/gh* 1. göstermek 2. sunmak 3. ileri sürmek, serdetmek, belirtmek
rapir *rd* 1. aşırı, müfrit 2. aşkın

rapirî *m* 1. aşırılık 2. ifrat (ileri gitme, ölçüyü aşma, aşırı davranma) 3. taşkınlık ~ **kirin** ifrata kaçmak

rapirsî *m* 1. soruşturma, araştırma 2. referandum, halk oylaması

rapirsîn *l/gh* soruşturmak

rapirsîner *nd/nt* soruşturmacı, soruşturucu

rapirsînerî *m* soruşturmacılık, soruşturuculuk

rapor *m* rapor ~ **girtin** rapor tutmak ~ **a hewayê** hava raporu

raporgir *nd/nt* raporcu

raportor *nd/nt* raportör, sözcü

raportorî *m* raportörlük, sözcülük

raptiye *m* raptiye ~ **lê** dan (an ji xistin) raptiyelemek

raqî *m* rakı

raqîb *nd/nt* rakip

raqîbî *m* rakiplik

raqîxur *nd/nt* rakıcı, ayaş

rareşandin *l/gh* 1. serpmek, serpelemek 2. serpiştirmek, serpmek

rarê kirin *l/gh* 1. yollamak 2. yolculamak, yolcu etmek

rarê xistin *l/gh* 1. yola düşürmek, yola koymak, yolcu etmek 2. yönlendirmek, yönetmek, dikte etmek

rarû bûn *l/gh* 1. yüzleşmek 2. yüzgöz olmak

rarû kirin *l/gh* 1. yüzleştirmek 2. yüzgöz etmek

rasad *ast/m* rasat, gözlem

rasadker *nd/nt* rasatçı, gözlemci

rasadxane *ast/m* rasathane, gözlemevi

raselitandin *l/gh* 1. musallat etmek, sataştırmak 2. dadandırmak

raselitîn *l/gh* 1. musallat olmak, sataşmak, sarkıntı olmak 2. dadanmak

raser *rd* 1. üst 2. yukarı * **taxa raser** yukarı mahalle 3. havale (yüksek ve büyük bir görünüşü olan) 4. üstün, baskın, dominat 5. *mec* c-zici * **piraniya raser** ezici çoğunluk ~ **bûn** üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğinleşmek

raserî *m* 1. üstlük 2. üstünlük, rüçhan

rasparde *m* emanet

raspartin *l/gh* emanet etmek, ısmarlamak

rast (I) *mzk/nd* rast (rast makamı)

rast (II) *m* 1. düzlük (düzlük alan)

2. alan, meydan, saha 3. meydan, ortalık (bulunulan yer ve çevresi) 4. orta (görünür, algılanır durum) * **her tîşt li rastê** ye her şey ortada 5. *rd* düz

rast (III) *rd* 1. doğru 2. doğru, dürüst 3. doğru, gerçek, hakikat (var olan, olgu durumunda olan) 4. *mec* sağlıklı * **ramana rast** sağlıklı düşünce 5. *nd* rast, tesadüf 6. *h* doğru (dosdoğru, hiçbir yöne sapmadan) ~ **çûn** rast gitmek ~ **derketin** doğru çıkmak ~ **dêrandin** (an ji **derêxistin**) doğrulamak, teyid etmek ~ **lê hatin**

rast gelmek ~ **û** ~ doğrudan doğruya ~î **belayê hatin** belaya çatmak (girmek veya uğramak) ~î **hev bûn** (an **jî hatin**) rastlaşmak, karşılaşmak ~î (**yekî hatin** (birine) rast gelmek, rastlamak ~î **zorê hatin** sıkıya gelmek
rast (IV) rd 1. sağ (sol karşıtı) 2. *nd* sağ (bu taraftaki yön) 3. *nd/rd* rast (ekonomi ve siyasette) ~ **û** **çep 1**) sağ ve sol 2) sağlı sollu
rastandin l/gh 1. doğrulamak, teyit etmek 2. gerçeklemek
rastaxaftin m 1. doğru söyleme 2. söyleyim, diksiyon, düzgün konuşma, retorik
rastaxêv rd doğrucu, doğru söyleyen
rastbawer rd sağ görüşlü
rastbêj rd/nd doğrucu, harbi, açık sözlü
rastbîn rd 1. sağgörülü 2. gerçekçi, realist
rastbînî m sağgörü
rastbûn m 1. doğruluk 2. doğruluk, gerçeklik, hakikat
rast bûn l/ngh 1. doğrulmak 2. düzelmek, düzleşmek, düzlenmek
rastder rd doğrulayıcı, teyit edici
rasteder rd gerçek dışı, gerçeğe aykırı
rastek m cctvel
rasteqîn rd 1. gerçek 2. otantik 3. *m* gerçeklik, hakikat
rasteqîne m 1. gerçeklik 2. *rd* gerçek, hakiki 3. fiilî * **rewşa rasteqîne ya piyaseyê** piyasalardaki

fiilî durum 4. *nd/rd* gerçekçi ~**ya aşopî** sanal gerçeklik
rasteqînî m gerçeklik, hakikat
rasterast h 1. doğruca, dosdoğru 2. *rd* dolaysız, direkt, doğrudan, doğrudan doğruya (aracısız) 3. doğru dürüst (eksiksiz, tam olarak) 4. *h* açıkça, açık seçik olarak 5. naklen (tv, radyo yayını için)
rasterevî m sağa kayma (siyaset ve ekonomide) ~ **bûn** sağa kaymak
rasterê m 1. doğru yol, düz yol 2. *h* doğruca, dosdoğru (hiçbir yerde durmadan) 3. *rd* dolaysız, doğruca, doğrudan doğruya, direkt (aracısız)
rastewxo h naklen (tv, radyo yayını için)
rastênhev m paralel, koşut
rastênhevî m paralellik
rastgir nd/rd sağcı
rastgirî m sağcılık
rastgo rd/nt doğrucu, harbi, tok sözlü
rasthatinî h rastlantı, tesadüf
rasthatî rd rastgele
rastî m 1. doğruluk 2. gerçeklik, hakikat 3. *rd* gerçek (var olan) 4. gerçek (yalan olmayan) 5. *mec* doğruluk, dürüstlük
rastibêj nd/nt doğrucu, harbi
rastibîn nd/nt gerçekçi, realist
rastibînî m gerçekçilik
rastider rd gerçek dışı
rastiderî m gerçek dışılık
rastiger nd/nt gerçeği araştıran
rastîn rd gerçek

rastîni *m* gerçeklik, hakikat
rastiparêz *nd/nt* 1. gerçekçi, realist 2. hakperest, haksever
rastitî *m* gerçeklik
rastîxwaz *nd/nt* gerçeklik yanlısı
rastker *rd* 1. doğrulayıcı 2. *nd/nt* düzeltici, düzeltmen, tashihçi 3. düzlemci, tesviyeci
rastkerî *m* 1. düzelticilik, düzeltmenlik, tashihçilik 2. düzlemcilik, tesviyecilik
rast kirin *l/gh* 1. düzeltmek, doğrultmak 2. düzeltmek, tashih etmek 3. düzeltmek, ayarlamak 4. doğrulamak 5. kurmak (hazırlamak) 6. düzlemek, düz duruma getirmek
rastkirî *rd* 1. düzeltilmiş, tashihli 2. doğrultmuş (doğru duruma getirilmiş olan) 3. ayarlı (saat, makine vs. için) 4. kurulu * **sêdara rastkirî** kurulu darağacı 5. stabilize (düz duruma getirilmiş)
rastnivîs *rz/m* yazım, imla
rastparêz *rd/nd* sağcı
rastpeyvîn *m* düzgün konuşma, retorik, belâgat
rastraman *nd/nt* sağ görüşlü, sağcı
rasyonel *rd* rasyonel, ussal
rasyonalist *nd/nt* rasyonalist, akılcı, usçu
rasyonel *rd* rasyonel
raşikestin *l/gh* 1. kartlaşmak 2. tohumla kaçmak (evlenme çağı geçip kartlaşmak)
raşikestî *rd* 1. kart, geçkin 2. anaç, kart, kalık (evlenme çağı geçmiş kız)

ratib *m* azık, kumanya
rav *m* av ~ **kirin** avlamak
ravajtin *l/gh* ısrar etmek
rave *m* 1. açıklama, izah 2. açım-lama ~ **kirin** açıklamak
raveber *rz/rd* tamlanan
ravedar *rd* açıklamalı, izahlı
ravek *m* 1. açıklama, izah, izahat 2. *rz* tamlama, izafe ~ **a navdêran** isim tamlaması
ravekar *nd/nt* açıklayıcı, izah edici
raveker 1. açıklayıcı *nd/nt* 2. tamlayan *rz/rd*
ravekirî *rd* 1. açıklamalı, izahlı 2. açıklanmış
ravepîrs *m* gensoru
ravkar *nd/nt* avcı
rawe *rz/m* kip * **raweya fermanî** emir kipi
rawes *m* 1. dinlenme, mola 2. *mzk/m* es, durak
rawest *m* 1. durma, duruş 2. sekte, durgu 3. durak (gramer, müzik ve edebiyatta) 4. *mzk* durgu 5. nokta ~ **danîn** noktalamak ~ **a amadehî** esas duruş (vaziyet) ~ **a dil** kalp sektesi
rawestan *m* 1. durma, duruş 2. durgu, sekte 3. dinme 4. duruk, statik ~ **a giramiyê** saygı duruşu
rawestandin *l/gh* 1. durdurmak 2. *mec* dindirmek
rawestandî *rd* 1. duruk, durdurulmuş 2. *mec* durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase rawestandî** ye piyasa durgun ~ **bûn** durgunlaşmak

rawestayî *rd* 1. duruk 2. durgun
raweste! *b* dur!, stop!
rawestek *m* 1. durak, istasyon
 2. durak (cümle sonundaki nokta) 3. fren
rawestgeh *m* durak (taşıt durağı)
rawestin *m* 1. durma, duruş 2. *mec*
 dinme ~a **rêzgirtinê** saygı du-
 ruşu
rawestin *l/gh* 1. durmak 2. *mec*
 dinmek
rawestî *rd* 1. duruk 2. durgun
raweşandin *l/gh* 1. dökmek (tüy,
 kıl, yaprak gibi) 2. dökmek,
 yığmak
raweşîn *l/gh* 1. dökülmek 2. dö-
 külmek, yığılmak
rawêj (I) *m* 1. tahmin, varsayım
 2. zan, sanı
rawêj (II) *m* danış, danışma, is-
 tişare ~ **kirin** danışmak
rawêjdar *rd* varsayımli
rawêjî (I) *rd* 1. varsayımsal, tah-
 mini 2. sanal
rawêjî (II) *m* 1. danışma 2. *rd*
 danışmayla ilgili
rawêjkar *nd/nt* 1. danışman,
 müşavir 2. müsteşar
rawêjkarî *m* 1. danışmanlık, mü-
 şavirlik 2. müsteşarlık
rawir *n* 1. her türlü sürüngen hay-
 van 2. yabancı hayvan
rawiran *m* geçme, geçiş
rawirandin *l/gh* 1. geçirmek
 2. aşmak, geçmek
rawirbar *rd* geçirgen
rawirîn *l/gh* 1. geçmek 2. geç-
 mək, aşılma

raxe *m* döşeme, mefruşat ~ **kirin**
 döşeme yapmak
raxedar *rd* döşemeli
raxer *m* döşeme
raxistin *l/gh* 1. sermek 2. döş-
 mek ~ **û xemilandin** dayayıp
 döşmek
raxistî *rd* 1. serili 2. yayılı 3. da-
 yalı döşeli 4. döşemeli
raxuşandin *l/gh* süründürmek
raxuşîn *l/gh* 1. ağılmak, akmak
 (sürüngenler için) 2. sürünmek
 (sürünerek ilerlemek)
raxuşok *rd* sürüngen
ray (I) *m* 1. yol 2. *mec* çare
ray (II) *m* ray (demir yol)
ray (III) *m* 1. rey, oy 2. düşünce,
 fikir ~ **avêtin** oy vermek, oy
 kullanmak ~ **dan** oy vermek ~a
 gel halkoyu ~a **giştî** (yan jî
gelemperî) kamuoyu
ray bûn *l/gh* bulunmak, sağlan-
 mak, temin edilmek
raye *m* yetki ~ **dan** yetki vermek ~
xwestin yetki istemek ~ya **xwe**
bi kar anîn yetkisini kullanmak
rayedar *rd* yetkili ~ **kirin** yetkili
 kılmak
rayek *rz/m* kök * **rayeka** lêkere
 fiil kökü
rayîş *m* rayiç (bir malın satış veya
 sürüm değeri)
ray kirin *l/gh* bulmak, sağlamak,
 temin etmek
raz *rd* giz, gizem, sır ~ **dan der** sır
 vermek (veya sızdırmak) ~
veşartin sır saklamak (veya tut-
 mak)

razan *m* 1. uyuma, uyuyuş 2. yatma, yatış

razan *l/gh* 1. uyumak 2. yatmak

razandin *l/gh* 1. uyutmak 2. yatırmak 3. yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek)

razanxane *m* yatakhane

razber *fel/rd* soyut ~ **kirin** soyutlamak

razdar *rd* 1. gizemli, sırlı, esrarlı, esrarengiz 2. *rd/nd* gizemli, mistik

razemend *nd/nt* yatırımcı

razemendî *m* yatırım ~ **kirin** yatırım yapmak

razemenditî *m* yatırımcılık

razgir *rd* sır küpü, sır saklayan

razî (I) *rd* sırrı, gizemsel

razî (II) *rd* 1. razı 2. hoşnut, memnun ~ **bûn** 1) razı olmak, rıza göstermek 2) hoşnut olmak ~ **kirin** 1) razı etmek 2) hoşnut etmek

razîbûnî *m* 1. razı olma, rıza 2. hoşnutluk, memnunluk

razîtî 1. razı olma, rıza 2. hoşnutluk, memnunluk

razmend *rd* gizemli

razmendî *m* gizemlilik

razveşer *rd* sır küpü (sır saklayan kimse)

reaksiyon *m* reaksiyon, tepki ~ **nîşan dan** tepki göstermek, tepkimek

realist *nd/nt* realist, gerçekçi

realîte *m* realite

realizm *m* realizm, gerçekçilik

Reb *n* Rab

reben *nd/nt* 1. zavallı 2. garip, gariban 3. aciz (güçsüz, zayıf)

rebenî *m* 1. zavallılık 2. garibanlık 4. acizlik

rebenok *nd/nt* 1. zavallı 2. gariban 3. allahlık

rebît *rd* gürbüz ~ **bûn** gürbüzleşmek

rebîtî *m* gürbüzlük

reca *bnr* rica

recm *ol/m* recim ~ **kirin** recmetmek

recommandin *l/gh* recmetmek

reçete *m* reçete

reçele *zoo/m* siğircık, çekirge kuşu

red (I) *m* ret ~ **bûn** ret olmak, reddolunmak, reddedilmek ~ **kirin** reddetmek

red (II) *m* bitme, tamamlama, sona erme ~ **bûn** bitmek, tamamlamak ~ **kirin** bitirmek, tamamlamak

redaksiyon *m* redaksiyon

redaktor *nd/nt* redaktör

rediye *m* reddiye

redîf *wj/m* redif

redkar *nd/nt* reddedici

redker *nd/nt* reddedici

ref (I) *m* 1. grup, saf 2. dizi, sıra 3. sürü (kuş sürüsü) ~ **bi** ~ öbek öbek, saf saf, takım takım ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutmak) ~ **ê qulingan** turna katarı

ref (II) *m* 1. raf 2. sergen

refah *m* refah, gönenç

refandin *l/gh* 1. çitmek, gözemek 2. örmek

refaquet *m* refakat

refaqueti *m* refakatlık

refde *m* sürü (yirtıcı hayvan sürüsü) ~**ya guran** kurt sürüsü

referandum *m* referandum, halk oylaması

referans *m* referans

refes *m* çift, tekme (hayvan tekmesi için) ~ **lê dan** (an jî xistin) tepmek

refik (I) *m* 1. raf, tereke 2. sergen 3. lâmbalık (lamba tahtasız) 4. tabaklık

refik (II) *m* 1. seki 2. *erd* seki, taraça, teras 3. evlek, maşala

refikandin *l/gh* 1. çitmek, gözmek 2. örmek

refîne *rd* 1. rafine 2. *m* rafineri

refînerî *m* rafineri, arıtım evi

refleks *m* refleks, tepke, tepki

reform *m* reform

reformîst *nd/nt* reformist

reformparêz *rd/nd* reformcu, reform yanlısı

reformxwaz *rd/nd* reformcu, reform yanlısı

reftar *m* davranış

reftin *m* davranma

reftin *l/gh* davranmak

reg *ant/m* 1. damar 2. *mat* kök ~**a du** *mat* karekök

regez *m* 1. kök, damar 2. soy, nesep 3. ırk

regezperest *nd/n* ırkçı

regulator *fiz/m* regülâtör, düzenleyici

reh *m* 1. damar 2. kök 3. kök, köken ~ **berdan** kök salmak, kök-

leşmek ~ **girtin** köklenmek ~ **û rişal** **berdan** **erdê** kök salmak ~**a ducar** *mat* karekök ~**a mirinê** şah damarı

reha *m* kurtuluş ~ **bûn** kurtulmak ~ **kirin** kurtarmak

rehabilitasyon *bj/m* reabilitasyon

rehakar *nd/nt* kurtarıcı

rehaker *bnr* rehakar

rehawet *m* rehavet

rehbik *m* rahibe

rehbiki *m* rahibelik

rehdar *rd* 1. köklü 2. kökenli ~ **kirin** köklendirmek

rehik *ant/m* 1. sinir 2. damarcık (küçük damar) 3. *biy* lif 4. *bot* çil, kıl, telcik (bitkilerde) 5. kök, kökçük ~ **dan** liflenmek

rehiki *rd* kılcal, kıl gibi

rehilandin *l/gh* titretmek, tiriltmek

rehilîn *l/gh* titretmek, tiriltmek

rehîm (I) *ant/m* rahim

rehîm (II) *rd* rahim, koruyan, acıyan

rehîn *m* rehin ~ **dan** rehin vermek ~ **kirin** rehin etmek

rehîne *nd/nt* rhine, tutak

rehjen *bj/m* nabız

rehjenîn *m* nabız çarpması ~**a (yeki)** **jimartin** nabzını saymak

rehm *m* 1. rahim, merhamet 2. bereket (yağmur) ~ **kirin** acımak, merhamet etmek ~**a Xwedê lê be** Allah rahmet eylesin, rahmet olsun canına

rehman *nd/rd* rahman (merhamet eden, tanrı)

rehmanî *rd* rahmanî

rehmet *m* 1. rahmet 2. *mec* rahmet (yağmur) ~ **kirin** rahmetli (veya rahmetlik) olmak, merhum olmak (vefat etmek)

rehmetî *nd/nt* rahmetli, rahmetlik, merhum

reht *rd* yorgun ~ **bûn** yorulmak ~ **kirin** yormak

rehtî *m* yorgunluk

rehtker *rd* yorucu

reîs *n* reis, başkan ~ **ê belediye** belediye başkanı

reîstî *m* reislik, başkanlık

rejî (I) *m* reji (sinema, tiyatro, radyo ve televizyon oyunlarında oyunu yönetme)

rejî (II) *bnr* rejû

rejîm *m* 1. rejim, yönetim 2. rejim, perhiz

rejîsor *nd/nt* rejisör, yönetmen ~ **ê filman** film yönetmeni

rejîsorî *m* rejisörlük, yönetmenlik

rejû *m* kömür ~ **ya kevirî** taş kömürü

rejûber *n* taş kömürü

rekât *m* rekât

rekeh *m* kafes ~ **a sing ant** göğüs kafesi

reklam *m* reklam ~ **kirin** reklam etmek

reklamkar *nd/nt* reklamcı

reklamkarî *m* reklamcılık

rekor *m* rekor ~ **bi pêş ve birin** rekor kırmak ~ **şikandin** rekor kırmak ~ **a cîhanê** (yan jî **dinyayê**) dünya rekoru

rekorsikên *nd/nt* rekortmen

rekortmen *nd/nt* rekortmen

rekortmenî *m* rekortmenlik

remakî *rd* sıradan, bayağı

remakîfî *m* sıradanlık, bayağılık

remaq *nd* ramak

remezan *m* ramazan (oruç ayı)

remil (I) *m* 1. kum 2. remil, kum falı ~ **avêtin** fal bakmak, kehanette bulunmak

remil (II) *m* 1. tortu, çökelti 2. balçık

remilandin *l/gh* tıkamak

remilbaz *nd/nt* remilci

remildar *nd/nt* remilci

remilîn *l/ngh* tıkanmak

remî *m* 1. ateş alazı 2. tarama (yaylın ateşi ile tarama) ~ **kirin** taramak (silahla taramak)

rempa *bnr* rampa

remz *m* rumuz, sembol

renc *m* 1. ağrı, sızı, acı 2. cefa, eziyet, üzü 3. sıkıntı, güçlük, zahmet ~ **kişandin** 1) acı çekmek 2) zahmet çekmek

rencandin *l/gh* 1. incitmek 2. incitmek, üzme

rencber *nd/nt* rencper

rencberî *m* rencperlik ~ **kirin** rencperlik etmek

rencdar *rd* 1. incitici 2. meşakkatli, zahmetli

rencîde *rd* 1. rencide 2. zahmet çeken ~ **bûn** rencide olmak, incinmek ~ **kirin** rencide etmek, incitmek

rencîn *l/ngh* incinmek

renckêş *nd/rd* 1. çilekeş, zahmet-keş 2. ezgin (çok cefa görmüş kimse)

renckêşî *m* 1. çilekeşlik, zahmet-keşlik 2. ezginlik

rencûr *rd* 1. ağırlı, sancılı, sızılı 2. çileli, sıkıntılı, zahmet 3. üz-gülü 4. *m* eziyet, zorluk

rendandin *l/gh* rendelemek

rende *m* rende ~ **bûn** rendelenmek ~ **kirin** rendelemek

reng (I) *bot/m* 1. kızılkök, kızılbo-ya, kökboyası 2. *kim* kızılkök, kızılboya, kökboyası, alizarin

reng (II) *n* 1. renk 2. *mec* renk (nitelik) 3. tarz, şekil ~ **avêtin** 1) renk atmak, solmak 2) beti benzi atmak veya solmak, bozarmak ~ **dan** renk vermek ~ **dan** (tişteki) renk katmak (veya vermek) ~ **jê çûn** rengi atmak (ya da kaçmak, uçmak) ~ **kirin** renkleme ~ **lê neman** rengi atmak (kaçmak veya uçmak) ~ **û rûyê (yekî) xweş bûn** yanağından kan damlamak ~ **ê esman** (an jî **asî-man**) gök rengi ~ **ê porteqaî** portakal rengi ~ **ê qahweyî** kah-verengi ~ **ên avî** sulu boya ~ **ên germ** sıcak renkler

rengandin *l/gh* renkleme

rengdar *rd* renkli ~ **bûn** renklen-mek ~ **kirin** renklendirmek

rengdarî *m* renklilik

rengdêr *rz/m* sıfat, ön ad ~ **ên çawahîn** (an jî **wesfîn**) nitelme sıfatları

rengeden *n* 1. ses tonu 2. tını

rengîn *rd* renkli * **televîzyona rengîn** renkli televizyon ~ **kirin** renklendirmek

rengînî *m* renklilik

rengkor *rd* renk körü

rengkorî *m* renk körlüğü

rengorengo *rd* rengârenk

rengpîşe *rz/m* belirteç, zarf

rengrengî *rd* rengârenk

rengzirîç *rd* kurşuni

renik *m* silgi

rep (I) *m* rap ~ rap rap ~ **kirin** rap rap etmek

rep (II) *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) * **guhê rep** dik kulak 2. dikik 3. tıkız, sıkı (çok sıkış-tırılmaktan) ~ **bûn** 1) dikelmek, dikleşmek, diklenmek 2) di-kilmek (üreme organları için) ~ **kirin** dikleştirmek

repandin *l/gh* 1. girişmek, patak-lamak (dövmeye başlamak) 2. girişmek (bir şeyi yemeğe baş-lamak ~ **(yekî)** (birine) giriş-mek, (birini) pataklamak veya dövmek ~ **hev** (birbirine) giriş-mek, kavgaya tutuşmak

repbûnî *m* 1. dikleşme, dikilme 2. ereksiyon

reperep *h* rap rap, tıpır tıpır ~ **kirin** tapırdamak, tıpırdamak

repertuar *mzk/m* repertuar

repetep *m* langır lungur

repisandin *l/gh* 1. sıkılamak, sıkı-laştırmak 2. tıkıştırmak, tıka basa doldurmak 2. tıkmak (ite-rek, zorla sokmak)

repisî *rd* 1. tikişik 2. tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan)

repisîn *l/gh* 1. tikişmak 2. tıklamak 3. tıkızlaşmak 4. dikilmek (doldurma sonucunda oluşan dikleşmek)

repisok *rd* 1. tikişik 2. tıkız, sıkı (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş)

repîn (I) *m* 1. tapırdama, tıpırdama 2. patırdama ~ **ketin** (tişteki) patırdamak

repîn (II) *l/gh* 1. girişilmek, pataklanmak 2. girişilmek (yemek yenilmek)

repîni *m* 1. tapırtı, tıpırtı 2. patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak

replîk *şn/m* replik

reprep (I) *rd* tıkız ~ **ê zilaman** iri kıyım

rep rep (II) *h* tıpır tıpır ~ **kirin** tapırdamak, tıpırdamak

req (I) *m* küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) ~ ~ küt küt ~ **û çûn** aniden gitmek

req (II) *rd* 1. katı, sert (yumuşak karşıtı) 2. *h* takır takır (sert ve kuru biçimde) ~ **bûn** 1) sertleşmek, katılaşmak 2. kurumak (nesneler için) 3. kaskatı kesilmek, kaskatı olmak ~ **kirin** sertleştirmek, katılaştırmak, pckleştirmek ~ **û hişk** takır takır

req (III) *zoo/m* su kaplumbağası

reqa *m* yama ~ **kirin** yamalamak, yamamak

reqabet *m* 1. rekabet 2. rekabet, yarışma ~ **kirin** rekabet etmek

reqandin (I) *l/gh* 1. sertleştirmek, katılaştırmak 2. sık dokumak

reqandin (II) *l/gh* 1. takırdamak 2. tıklatmak 3. şakırdamak (dış vb. için) 4. girişmek (bir şeye başlamak veya yemeye girişmek) ~ **hev** 1) birbirine girişmek 2) atışmak

reqas (I) *fîz/m* pandül, sarkaç

reqas (II) *n* rakkas (raksı meslek edinmiş erkek)

reqase *m* rakkase, dansöz

reqasetî *m* rakkaselik, dansözlük

reqatî *m* 1. sertlik, katılık 2. kuruluk

reqeço *m* çelik çomak

requele *rd* arık, sıska, cılız ~ **bûn** arıklaşmak

reqem *m* rakam ~ **lê danîn** rakamlamak ~ **a pir mezin** astronomik rakam ~ **ên romen** Romen rakamları

reqereq *h* 1. takır takır 2. şakır şakır

reqhezan *m* tahterevallî

reqisandin *l/gh* 1. raks ettirmek 2. oynatmak * **hirç reqisandin** ayı oynatmak

reqisîn *l/gh* raks etmek, dans etmek, kırımak

reqî *m* katılık, sertlik

reqîb *nd/nt* 1. rakip 2. hasım, karşıt

reqîbî *m* 1. rakiplik, rekabet 2. hasımlık, karşıtlık ~ **kirin** rekabet yapmak

reqîbtî *m* 1. rakiplik 2. hasımlık, karşıtlık

reqîn *m* 1. takırdama, tıkırdama 2. şakırtı 3. silâh sesi ~ **jê anîn** (an jî **birin**) kütletmek ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) takırdamak kütlemek ~ **jî serê (yekî) çûn** kafasına dank etmek (veya demek)

reqînî *m* 1. takırtı 2. şakırtı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak

reqîfî *m* 1. sertlik, katılık 2. kuruluk

reqs *m* raks, dans ~ **kirin** raks etmek

reqsker *nd/nt* rakkas, dansçı

reqsok *m* 1. rakkase, raks eden 2. *rd* kıvrak

resam *nd/nt* ressam

resamî *m* ressamlık

resed (I) *m* alışkı, huy, alışkanlık

resed (II) *m* rasat, gözlem

resedxane *ast/m* rasathane, gözlemevi

resen *rd* 1. özgün, orijinal 2. soylu, asil 3. köklü * **maibateke** **resen** köklü bir aile

resenatî *m* 1. özgünlük, orijinallik 2. soyluluk, asalet, asillik 3. köklülük

resenî *m* 1. özgünlük 2. soyluluk, asillik, asalet 3. köklülük ~ **bûn** özgünleşmek ~ **kirin** özgünleştirmek

resepsiyon *m* resepsiyon

resim *n* 1. resim 2. resim, fotoğraf ~ **çekirin** resim yapmak ~ **kişandin** resim çekmek (veya almak)

resimandin *l/gh* resmetmek, resimlemek

resimdar *rd* resimli

resimkêş *nd/nt* fotoğrafçı

resîtal *m* resital

resm *m* merasim, tören

resmen *h* resmen

resmîyet *m* resmîyet, resmîlik

resmî *rd* 1. resmi 2. *mec* resmi (içten, samimi olmayan) ~ **kirin** resmîleştirmek

resmîtî *m* resmîlik, resmîyet

rest *m* rest

restoran *m* restoran

restorasyon *m* restorasyon

restore *m* restore ~ **kirin** restore etmek

resûl *n* resul (kitaplı peygamber)

reş *nd/rd* 1. kara, siyah 2. *nd* kara, esmer 3. *mec* kara (kötü, uğursuz) * **rojên reş** kara günler 4. karartı, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) 5. *mec* korkuluk (bir işe yaramayan, beceriksiz kimse) ~ **dakirin** karalara bürünmek ~ **dîtin** kötümsemek ~ **gîrê dan** karalar bağlamak (veya giymek ~ **û spî** siyah beyaz ~ **û şîn bûn** morarmak, bertilmek (darp, hastalık vb. nedenlerden dolayı) ~ **û şîn kirin** morartmak ~ **û tarî** kapkaranlık

reşahî *m* 1. karalık, siyahlık 2. *jeo* kara, toprak 3. *mec* morluk, morartı

reşandin *l/gh* 1. serpmek, saçmak 2. serpmek (azar azar, ince ince

yağmak) 3. püskürtmek (hızla ve savurtarak çıkartmak) 4. sık-mak (basınçlı bir araçla fişkirt-mak) 5. sızdırmak * **cēr av direşîne** testi su sızdırıyor

reşane *bj/m* taun

reşatî *m* 1. karalık, siyahlık 2. karartı

reşayî *bnr* reşahi

reşbelek *m* 1. mektup 2. karalama, yazı 3. *rd* alaca, siyah beyaz karışımı

reşbîn *rd* karamsar, kötümser

reşbînî *m* karamsarlık, kötümserlik

reşbûn *m* 1. kararma, siyahlaşma 2. karalanma (çizilme) 3. *mec* morarma, morlaşma

reş bûn *l/gh* 1. kararmak, siyahlaşmak 2. karalanmak (çizilmek) 3. *mec* morarmak, morlaşmak

reşe *n* 1. karartı, ağartı, siluet 2. korkuluk, bostan korkuluğu 3. hayal, hayalet (belli belirsiz görülen şey, gölge)

reşeba *m* kara yel

reşemî *m* şubat (ay)

reşenivîs *m* karalama, müsvedde

reşenivîsar *m* taslak

reşetarî *rd* 1. zifirî 2. zifirî karanlık, koyu karanlık

reşexelk *nd* sıradan halk

reşê şevê *nd* gulyabanî

reşik (I) *zoo/m* çekirge kuşu

reşik (II) *bot/m* 1. çörek otu 2. siyah kimyon

reşik (III) *m* 1. kara 2. karalık (siyaha yakın leke) 3. *nd* kara,

esmer (kimse) 4. *nd/rd* siyahî, zenci 5. Arap 6. göz karası, iris ~a **çav** (an jî **çavan**) *ant* iris, göz karası ~a **muxribê** alaca karanlık (akşamınki için) ~ **ê şevê** gulyabanî

reşikî *rd* 1. karaca, siyahça, siyahımsı 2. esmerce

reşî *m* 1. karalık, siyahlık 2. karartı

reşîd *hiq/rd* reşit, ergin ~ **bûn** reşit olmak, erginleşmek

reşîdî *m* erginlik

reşîtî *m* siyahlık, karalık

reşke *bot/m* kimyon

reş kirin *l/gh* 1. karartmak, siyahlaştırmak 2. karalamak 3. karartmak, yakmak (güneşte) 4. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

reşmar *n* karayılan

reşnivîs *m* karalama (yazı)

reşreşk *m* çörek otu

reşûtankî *rd* kara kuru

retîna *ant/m* retina

rev *m* 1. kaçma, kaçış 2. kaçırma ~ **lê** (an jî **pê**) *ketin* bozguna (veya hezimete) uğramak ~ **lê** (an jî **pê**) *xistin* bozguna uğratmak, püskürtmek

revande *rd* kaçırıcı

revandek *nd/nt* kaçakçı

revandekî *m* kaçakçılık

revandetî *m* kaçırıcılık

revandin *l/gh* kaçırmaq

revandok *rd* kaçırıcı

revandokî *m* kaçırıcılık

revane *m* kaçınmak

revde *m* 1. derinti, güruh 2. sürü (yırtıcı, vahşi hayvan sürüsü, kurt sürüsü)

reverev *h* 1. kaçaraktan 2. alclâcele, çok acele ederek

reverevî *bnr* reverev

revête *m* 1. bakım 2. besleme, büyütmek ~ **kirin** 1) bakım yapmak 2) beslemek

revî *bnr* revo

revîn *l/ngħ* kaçmak

revîner *nd/nt* kaçırıcı

revînok *nd/nt* kaçırıcı

revîrevî *h* 1. kaçaraktan 2. koşar adım 3. alclâcele, çok acele ederek

revîze *m* revîze ~ **kirin** revîze etmek

revo *m* 1. at sürüsü, öğrek 2. yılki (at, eşek gibi tek tırnaklı hayvan sürüsü)

revok *nd/nt* 1. kaçak, firar 2. kaçın

revoke *nd/nt* 1. kaçak, firar 2. kaçın 3. kaçınık

revoketî *m* 1. kaçaklık, firarlık 2. kaçıklık 3. kaçınıklık

revokî *m* 1. kaçıklık 2. kaçamak ~ **kirin** kaçamak yapmak

revoktî *m* 1. kaçaklık 2. kaçıklık 3. kaçıklık

revû *m* revû

rewa (I) *m* nem, gönen, höl, yaşlık ~ **hılanîn** soğuşmak (toprak için) ~ **ya xwe hılanîn** nemini almak

rewa (II) *rd* reva, meşru ~ **bûn** meşrulaşmak ~ **dîtin** reva

görmek ~ **hesibandin** meşru saymak ~ **kirin** meşru kılmak (veya etmek), meşrulaştırmak

rewac *m* 1. revaç, geçerlik 2. sürüm **rewal** *rd* delikanlı, tüysüz delikanlı

rewan (I) *m* can, ruh

rewan (II) *rd* 1. rahvan, revan (rahvan at) 2. yürük 3. ulak, tatar 4. *wj/mzk* akıcı * **zimanekî** **rewan** akıcı bir dil 4. kıvrak * **vegoti-neke** **rewan** kıvrak bir anlatım

rewanbêj *nd/nt* belîğ, belagatli

rewanbêjî *m* belagat, retorik

rewanî (II) *m* revanî (tatlı türü)

rewanî (III) *m* 1. rahvan 2. rahvanlık 3. yürüklük 4. akıcılık 5. kıvraklık

rewaq, rewaqî *m* hol, salon (bir evin en geniş bölümü)

rewatî *m* meşruluk, meşruiyet

rewend *nd/rd* göçer, göçebe

rewendî *nd/rd* 1. göçebe, göçer, göçmen 2. konargöçer 3. *rd* göçeri

rewerte *m* yontu

rewertek *nd/nt* yontucu

rewiqandin *l/gh* 1. çapmak, çştirmek, koşturmak (atı hızlı sürmek) 2. *mec* keyif sürmek

rewiqîn *l/ngħ* çşmek (at hızlı gitmek)

rewir *nd* her türlü yabanî hayvan

rewisandin *l/gh* alazlamak, ütmek

rewisîn *l/ngħ* 1. alazlanmak, ütmek 2. ekin olgunlaşmadan kurumak

rewişt *m* 1. öz yapı, yaradılış, karakter 2. ahlâk 3. adet, töre

rewîr *m* revir

rewnaq *m* 1. parlaklık, göz alıcılık 2. parıltılı, şavk ~ **dan 1**) parlamak 2) parıldamak, şavkımak

rewnaqdar *rd* 1. parlak 2. parıltılı, ışıltılı

rewneq *bnr* rewnaq

rewrewk *psi/m* 1. sanrı 2. serap, yalgın ~a **tîrêjê rojê** şeytan örümceği

rewş **(I)** *m* süs, bezek

rewş **(II)** *m* 1. durum, hal, vaziyet 2. hal, tutum (davranış, tavır, gidiş) 3. durum, konum ~a **dij-war** zor durum ~a **hewayê** hava durumu ~a **niha** hali hazır ~a **zewacê** medeni hal ~a **zor** zor durum

rewşen *rd* 1. aydın, aydınlık 2. ışıltılı 3. parlak

rewşenbîr *nd/nt* aydın, entelektüel

rewşenbîrî *m* 1. aydıncılık, entelektüellik 2. aydınlanma

rewşendar *rd* aydınlık ~ **kirin** aydınlatmak

rewşendarî *m* aydınlanma

rewşenger *nd/nt* aydınlanmacı

rewşengerî *m* aydınlanmacılık

rewşname *m* ilmühaber

rewşparêz *nd/nt* statükocu

rewşparêzî *m* statükoculuk

rewt *n* sırık

rewtanî *rd* sırık gibi (kimse)

rewtek *m* akım, cerceyan ~a **çandî** kültür akımı ~a **karebayî** (yan jî **elektrikê**) elektrik akımı

rewtele *rd* sırık gibi, yalı kazığı gibi (kimse)

rex *n* 1. yan 2. yan, yön, taraf * **bi kîjan rexî ve çûn?** hangi yana gittiler? 3. kıyı, uç 4. kale (satranç oyunu için) ~ **û rexê kersaxê çûn** kıyıyı izlemek

rexkî *h* yanlama, yanlamasına

rexne *m* eleştiri ~ **bûn** eleştirilmek ~ **kirin** eleştirmek ~ **lê girtin** eleştirmek, eleştiriye tabi tutmak

rexnegir *nd/nt* eleştirmen, eleştirmeci, eleştirici

rexnegirî *m* eleştirmenlik, eleştirmecilik, eleştiricilik

rexnekar *nd/nt* eleştirmen, eleştirici

rexnekarî *m* eleştirmenlik, eleştiricilik

rexneker *bnr* rexnekar

rexneyî *rd* eleştirel, eleştirmeli

rexrexkî *h* yanlama, yanlamasına

rext *n* fişeklik, kargılık

reyandin *l/gh* 1. havlatmak 2. hırlatmak

reyîn *l/ngh* 1. havlamak, ürümek

* **se direye karvan li riya xwe**

dîçe it ürür karvan yürür 2. hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev** (an jî **û dîn**) hırlaşmak, ağız dalaşına girmek

reyon *m* reyon

reys *bnr* reis

rez *n* bağ (üzüm bağı) ~ **berdan** bağ bozmak ~ **birîn** bağ budamak ~ **çinîn** bağ bozmak

(bağın üzümlerini toplamak) ~ **kesaxtin** (an jî **dapitandin**) bağ budamak

reza *m* rıza ~ **lê dîtin** rıza göstermek, uygun görmek (**bi**) ~**ya** (**yekî**) **bûn** rızası olmak

rezalet *m* rezalet

rezamend *rd* razı

rezamendî *m* razı olma, onay

rezber *m* eylül (ay)

rezberdan *m* bağ bozumu

rezçînîn *m* 1. bağ bozumu 2. bağ bozumu dönemi

rezerv *m* rezerv

rezervasyon *m* rezervasyon

rezik *n* bağ, küçük bağ

rezil *rd* 1. rezil 2. rezil, alçak, aşağılık, düşkün ~ **bûn** rezil olmak ~ **kirin** rezil etmek ~ **û kepaze bûn** rezil kepaze olmak ~ **û riswa bûn** rezil rüswa olmak

rezilahi *m* rezalet, rezillik, alçaklık

rezîlî *m* 1. rezalet, rezillik 2. alçaklık, düşkünlük

rezîlî *m* rezillik, rezalet

rezvan *nd/nt* bağcı

rezvanî *m* bağcılık

rê *m* yol ~ **hi ser xistin** (bir yere) uğramak ~ **birîn 1)** yol kesmek 2) yol vurmak ~ **dan 1)** yol vermek 2) *mec* yeşil ışık yakmak ~ **dîtin** *mec* nazı geçmek ~ **kudandin** yol almak ~ **li ber girtin** önlem almak, tedbir almak ~ **pê xistin** (bir yere) uğramak ~ **û bihur** yol bel ~ **û**

dirb yol yordam, yol yöntem, adap erkân ~ **û** ~ yol boyunca, yoldan sapmadan ~ **û rêbar** yol, geçit ~ **û rêbaz 1)** yol yöntem, yol yordam 2) pratik, tecmül ~ **û rêzan 1)** yol yordam, yol yöntem 2) doğrultu (tutulan, izlenen yol) 3) prosedür, pratik, tecmül, usul ~ **û rêzik 1)** kural 2) *hiq* usul ~ **vekirin** yol açmak ~ **xweş kirin** zemin hazırlamak **Ebasko li ~ ye** Abbas yolcu ~**ya bejahiyê** kara yolu ~**ya darazê** yargı yolu ~**ya debarê** (yan jî **aborê**) geçim yolu ~**ya jêderketinê** çıkış yolu ~**a kadizan** (an jî **kadizê**) Samanyolu ~**ya karwanan** Samanyolu, Hacıaryolu ~**a kayê** Samanyolu ~**ya kurt** kese, kestirme yol, kısa yol ~**ya sereke** ana yol ~**ya şaş** yanlış yol ~**ya trenê** ray, tren yolu ~**a we ronî** be yolunuz açık olsun ~**ya xwe dîtin** rayana (veya yörüngesine) oturmak ~**ya yek alî** tek yönlü yol ~**yeke nû vekirin** çığır açmak ~**yên nava bajêr** şehir hatları **Ebasko ketiye** ~ Abbas yolcu

rêav *m* 1. su yolu 2. akak, yatak, mecran

rēbaz *m* 1. yöntem, yol yordam, yol yöntem 2. akım (yöntem, hareket, tarz) * **rēbaza hunerî** sanat akımı ~**a taybet** özel yöntem **rēbazdar** *rd* yöntemli, metotlu

rêbazî *rd* metodik
rêbej *m* kara yolu
rêbejahî *m* kara yolu
rêbendan *m* ocak (ayt)
rêber *nd/nt* 1. rehber 2. rehber, kılavuz * **rêbera vekîtê** imla kılavuzu ~a **adreseyan** adres kitabı (veya rehberi) ~a **hajêr** şehir rehberi ~a **geşt û guzarê** (an jî **seyehetê**) seyahat rehberi ~a **navnîşanan** adres kitabı (veya rehberi) ~a **telefonê** telefon rehberi ~ê **gel** halk önderi
rêberatî *m* rehberlik
rêberî *m* rehberlik ~ **kirin** rehberlik etmek
rêbername *m* rehber * **rêbernameya navnîşanan** adres kitabı (veya rehberi)
rêbihurk *m* geçit, yol güzergâhı
rêbir (I) *rd* yürük (çok çabuk yürüyen, iyi yol alan)
rêbir (II) *nd/nt* haydut, harami, şaki, yol kesen, yol kesici
rêbirî *m* haydutluk, haramilik, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek
rêbiwar *nd/nt* 1. yolcu, yolgeçen 2. *rd* transit 3. *m* geçcek, güzergâh
rêbiwarî *m* yolculuk
rêç *m* 1. iz 2. ayak izi 3. *mec* kahlıntı 4. çığır ~ **gerandin** iz sürmek ~ **hiştin** iz bırakmak ~a **pê** (an jî **ling**) ayak izi
rêçger *nd/nt* izci, iz sürücü
rêçgerîn *nd/nt* izci, iz sürücü
rêçgerînî *m* izcilik, iz sürücülük
rêçik *m* iz

rêçok *m* 1. iz 2. belli belirsiz iz
rêçûn *m* 1. yol yürümce, yol tepme 2. yürümce, yürüyüş ~a **kosî** kaplumbağa yürüyüşü
rê çûn *l/ugh* 1. yol yürümek, yol tepmek, yol gitmek 2. yürümek
rêder *m* çıkış yolu
rêderya *m* deniz yolu
rêesman *n* hava yolu
rêganî *m* yolu düşme, uğrama
rêgeh *m* 1. güzergâh 2. *mat/ast* yörünge 3. yol, rota
rêgez *m* ilke, prensip
rêhesin *m* demir yolu
rêheval *nd/nt* yoldaş
rêhevaltî *m* yoldaşlık
rêhewa *m* hava yolu
rêje *m* 1. oran, nispet 2. *mat* oran, orantı
rêjedar *rd* 1. oranlı, nispetli 2. *mat* orantılı
rêjeyî *rd* oransal, nispi ~ **kirin** oranlamak
rêjgeh *erd/m* 1. çavlan, şelâle 2. nehrin denize döküldüğü yer
rêjne *m* sağnak
rêjnebaran *m* sağnak yağmur
rêk *bnr* rê
rêkeft, **rêkeftin** *m* antlaşma
rêkeftname *m* antlaşma metni
rêkork *m* çıkmaz yol
rêkûpêk *rd* 1. düzenli, tertipli, sistematik 2. dakik, düzenli işleyen 3. düzenli, derli toplu ~ **kirin** düzenlemek, düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak), çekidüzen vermek

rêkûpêkî *m* 1. düzen 2. düzen, nizam, çekidüzen 3. düzenlilik, düzgünlük

rêkûpêkker *nd/nt* düzenleyici, tanzim edici

rêkûpêkkirî *rd* düzenli, sistemli (sistemli hale getirilmiş olan)

rêxistin *bnr* rêxistin

rêl *m* 1. koru, koruluk, ağaçlık 2. orman, küçük orman

rêlêgir *rd* önleyici, engelleyici

rê lê girtin *l/bw* 1. yolunu kapatmak (veya tutmak) 2. önüne geçmek, önlemek

rêlibergir *rd* engelleyici, önleyici

rêlibergirî *m* 1. engelleyicilik, önleyicilik 2. önlem, tedbir

rê li ber girtin *l/bw* 1. yolunu (veya önünü) kesmek 2. önlemek, önlem (veya tedbir) almak

rêlvan *nd/nt* ormancı

rêman *m* kavram (nosyon, mefhum)

rêmanî *rd* kavramsal ~ **bûn** kavramsallaşmak

rênas *nd/nt* rehber, kılavuz

rênasî *m* rehberlik, kılavuzluk

rênexşe *m* yol haritası

rênivîs *m* imla

rênîş *m* rehber, kılavuz * **rênîşa vekîteyê** imla kılavuzu

rênîşan *m* 1. yol gösterme 2. *rd* delil

rênîşandar *nd/nt* yol gösterici

rênîşandarî *m* yol göstericilik

rênîşander *nd/nt* yol gösterici

rênîşanderî *m* yol göstericilik

rênîşanî *m* yol gösterme

rêpan *m* yol gözleme, bekleme

rêpîvan *m* yürüyüş ~a **bêdeng** sessiz yürüyüş

rêsandin *l/gh* eğirmek

rêşî *n* burma (yaş iken burulmuş ot)

rêstin *l/gh* eğirmek

rêşaş *rd* 1. sapık 2. sapkın ~ **kirin** 1) sapıklaştırmak 2) sapkınlaştırmak

rêşaşî *m* 1. sapıklık 2. sapkınlık ~ **bûn** 1) sapıklaşmak 2) sapkınlaşmak

rêşaşker *nd/nt* 1. sapıklaştırıcı 2. sapkınlaştırıcı

rêşaşkî *h* sapıkça

rêşî *m* 1. saçak (havlu, hah, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) 2. mısır püskülü

rêşker *m* 1. silcek 2. rende (mutfak rendesi için)

rêş kirin *l/gh* 1. silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) 2. kazımak (kesici bir araç ile) 3. rendelemek 4. süpürmek (kazıyarak süpürmek)

rêtin *l/gh* dökmek

rêtî *rd* 1. dökük, dökülmüş olan 2. dökme

rê û resm *m* 1. merasim, tören 2. resmigeçit ~a **olî** ayin, dinî merasim

rêûresmî *rd* törensel

rêveber *nd/nt* yönetici, idareci

rêveberî *m* 1. yönetim, idare 2. yürütme 3. güdüm ~ya **awarte** sıkıyönetim ~ya **cihkî** (yan jî

deverî *hiq* yerel yönetim ~**ya gelemperî** (yan jî **giştî**) kamu yönetimi

rêvebername *m* yönetmelik

rêvebertî *m* yöneticilik, idarecilik

rêvebirin *m* yönetim, idare ~**a cihkî** yerel yönetim ~**a hevpar**

(an jî **hevpişk**) ortak yönetim

rêvebirinî *rd* idarî, yönetsel

rêveçûn *m* yürüyüş (yürüme işi veya biçimi)

rêvedok *nd/nt* yol açıcı

rêveker *nd/nt* yol açıcı

rêwas *bot/m* ravent, ışkın

rêwing *nd/nt* yolcu

rêwî *nd/nt* yolcu ~ **kirin** yolcu etmek **Ebasko** ~ **ye** Abbas yolcu

rêwîk *bnr* rêwî

rêwîtî *m* yolculuk ~**ya deryayê** deniz yolculuğu ~**ya xêrê** be hayırlı yolculuklar

rêx *m* mayıs (taze siğır gübresi) ~ **bela kirin** halt işlemek

rêxistin *m* örgüt, organizasyon ~**a bazirganiyê** ticaret odası ~**a bazirganî** ticarî organizasyon

~**a nehênî** gizli örgüt ~**a nehikûmetî** (yan jî **nedewletî**)

sivil toplum örgütü ~**a plan-**

saziyê ya dewletê devlet plan-

lama teşkilatı ~**a xerxwaziyê**

insanî örgüt ~**ên nehikûmetî**

hükümet dışı örgütler

rêxistinî *rd* örgütsel

rêxistinkar *nd/nt* örgütçü, teşkilâtçı

rêxistinkarî *m* örgütçülük, teşkilâtçılık

rêxistî *rd* 1. örgütlü, organize 2. güdümlü * **aboriya rêxistî** güdümlü ekonomi ~ **kirin** örgütlemek, organize etmek

rêxweşker *rd* yol açıcı, zemin hazırlayıcı

rêz (I) *m* saygı, hürmet ~ **girtin** saygı göstermek ~ **lê girtin** (birine) saygı duymak (veya beslemek)

rêz (II) *m* 1. dizi, sıra, saf 2. dizi, zincir * **rêza bûyeran** olaylar zinciri 3. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) * **du rêz morîk** iki dizi boncuk 4. dizi (seri, bir bütün oluşturan şeylerin tümü) 5. kuyruk (sıra beklemeye) 6. satır 7. silsile ~ **bi** ~ sıra sıra ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutmak) ~ **û rêzik** 1) kaide, kural 2) yönetmelik ~**a alfabeyê** (yan jî **alfabetîk**) alfabetik sırası

rêzan (I) *m* 1. yol yordam 2. kural, kaide 3. düzen, nizam

rêzan (II) *nd/nt* 1. rehber, kılavuz 2. yol, usul bilen kimse

rêzbend *wj/m* kafiye

rêz bûn *l/ngh* 1. dizilmek, sıra olmak 2. koşun bağlamak, saf bağlamak (veya tutmak)

rêzdar *rd* 1. saygılı 2. saygın, saygıdeğer, hatırlı, hatırı sayılır

rêzdarî *m* 1. saygı 2. saygınlık, saygıdeğerlik, prestij

rêze *m* 1. dizi, seri * **jî bo rêzeyê pirtûkan** kitapların serisi için 2. dizi (tv ve sinema için)

rêzecivîn *m* dizi toplantı
rêzeçalakî *m* dizi eylem
rêzefilm *n* dizi film
rêze kirin *l/gh* dizilemek
rêzenivîs *m* yazı dizisi, dizi yazı, tefrika
rêzgir *rd* saygılı, hürmetkâr, hürmetli
rêzgirî *m* saygı, hürmet
rêzik (I) *m* 1. kural, kaide 2. kanun, yasa 4. adet, anane, usul ~**ên vekîtê** (rastinivîsê yan jî renivîsê) imla kuralları
rêzik (II) *m* düzen, sistem, nizam
rêzik (III) *m* dizi * **rêzika morî-** kan boncuk dizisi
rêzikdar *rd* 1. kurallı, kaideli 2. düzenli, nizamlı
rêzikî *rd* 1. kurallı 2. düzenli, sistematik ~ **bûn** kurallaşmak ~ **kirin** kurallaştırmak
rêzikname *m* tüzük, nizamname ~**ya hundirîn** iç tüzük
rêzikparêz *rd* kuralcı
rêzikparêzî *m* kuralcılık
rêzikperest *rd* kuralcı
rêziman *m* dil bilgisi, gramer
rêzimanî *rd* dilbilgisel, gramatik
rêzkar *rd* saygılı, hürmetkâr
rêzkarî *m* disiplin, düzensiz
rêzker *nd/nt* 1. dizgici, dizici 2. sıralayıcı
rêzkerî *m* dizgicilik
rêz kirin *l/gh* 1. sıralamak, sıraya koymak 2. dizmek
rêzkirî *rd* 1. sıralı (sıralanmış olan) 2. dizili, dizilmiş

rêznegir *rd* saygısız, hürmetsiz
rêzok *m* dizi
rêzrêzî *h* dizi dizi
riba *bz/m* faiz, ürem
ribab *mzk/m* rebab
ribat *n* 1. çağırılan (erkek keklik) * **kewê ribat** çağırılan keklik 2. avlama kekliği
ribaxwer *nd/nt* faizci
ribes *bot/m* ravent, ıskın
rica *m* rica ~ **kirin** rica etmek
ricakar *nd/nt* ricacı
ricaker *bnr* ricakar
rief *m* 1. titreme 2. *h* tir tir ~ (yek) **hılanîn/hildan** (biri) titremeye tutulmak ~ **pê girtin** tir tir titremek
ricifandin *l/gh* titretmek
ricifîn *l/ngh* 1. titremek 2. sakırdamak (korkudan veya soğuktan titremek)
ricricandin *l/gh* morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
ricricîn *l/ngh* morarmak (vücudun bir üyesi mor renk almak)
ricû *m* 1. yardım parası (yardım için toplanmış para) 2. dillenme
ricûkar *nd/nt* 1. yardım parası toplayan kimse 2. dilenci
ricûxwaz *nd/nt* 1. yardıma muhtaç (kimse) 2. dilenci
rifaî *nd* Rufai
rih *n* sakal
rihan *bot/m* reyhan, fesleğen
rihandin *l/gh* aşındırmak, yıpratmak

rihel *m* çeyiz

rihet *rd* 1. rahat 2. basit, kolay 3. iyi (escen, sağlıklı) * **hûn rihet in?** iyi misiniz? 4. *h* rahat, kolay, basit ~ **bisekine!** rahat dur!, uslu dur! ~ ~ 1) rahat rahat 2) kolay kolay 3) sakın sakın ~ **rûniştin** uslu oturmak, doğru oturmak ~ **sekinîn** rahat durmak, uslu durmak (veya oturmak)

rihet bûn *l/gh* 1. rahatlamak 2. kolaylaşmak, basitleşmek 3. iyileşmek, iyi olmak, sağlığını kazanmak

rihetî *m* 1. rahatlık 2. rahat, huzur 3. rahatlık, dirlik düzenlik 4. kolaylık, basitlik 5. konfor ~ **dan (yekî)** (birine) rahat vermek ~ **nedan (yekî)** (birine) rahat vermemek, rahat bırakmak ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **ya can can** sağlığı ~ **ya dil gönül** ferahlığı

rihetker *rd* 1. rahatlatıcı 2. kolaylaştırıcı 3. *nd/nt* iyileştirici

rihet kirin *l/gh* 1. rahatlaştırmak 2. kolaylaştırmak, basitleştirmek 3. iyileştirmek, sağaltmak

rihilandin *l/gh* titretmek, tiriltmek

rihilîn *l/gh* titretmek, tiriltmek

rihiyayî *rd* 1. yıprak 2. yatık, yatkın * **qumaşê rihiyayî** yatık kumaş

rihîn *l/gh* 1. aşınmak, yıpranmak 2. tırfillenmek (havı dökülmek) 3. yatkinlaşmak (kumaş türü şeyler için)

rihojek *m* sistire

rihojîn *l/gh* kazınmak

rihojk *m* 1. sistire 2. kazımık * **rihojka binê beroşê** tencere dibinin kazıdığı ~ **kirin** sistirelemek

rihoştin *l/gh* 1. kazımak 2. sıyırmak (kazıyarak, silerek)

rihotin *bnr* rihoştin

rij *rd* 1. yavan, yağsız, katıksız 2. yavan, yabanî (görgüsüz, bilgisiz)

rijandin *l/gh* dökmek

rijik *m* 1. kül * **rijika cixareyê** sigara külü 3. kurum (odun, kömür kurumu)

rijikdank *m* küllük, kül tablası

rijî (I) *m* 1. kül, ateş külü 2. kurum 3. odun kömürü

rijî (II) *rd* 1. yağsız, katıksız, yavan 2. yavan (görgüsüz, bilgisiz) 3. *argo* abazan ~ **bûn** yavanlaşmak ~ **kirin** yavanlaştırmak ~ **man** 1) katıksız (veya yavan) kalmak 2) *argo* abazan kalmak

rijîn *l/gh* dökülmek

rijîtî *m* 1. yağsızlık, yavanlık 2. *argo* abazanlık

rik *m* 1. inat 2. hınç 3. kin, garaz 4. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) 5. nefret 6. (birine) takma) ~ **jê girtin** -den kıcık kapmak ~ **a (yekî) di dilê (yekî) hebûn** (birine) kin duymak ~ **a (yekî) jê çûn** gıcık olmak ~ **a (yekî) kişandin dilê xwe** (birine) garazı olmak ~ **a**

xwe dan (yekî) 1 (birine) kin beslemek (veya tutmak), (birine) garaz bağlamak **2** (birine) takmak

rikandin *l/gh* **1.** kinlendirmek, öfkelenmek **2.** üstelenmek, ısrar etmek

rikdar *nd/nt* **1.** inatçı **2.** hınçlı **3.** kinci, kinli, kindar

rikdarî *m* **1.** inatçılık **2.** hınçlılık **3.** kincilik, kindarlık

rikibandin *l/gh* uydurmak

rikibîn *l/ngh* uymak

rikok *rd/nt* **1.** inatçı **2.** kinci, kindar

rikotî *m* **1.** inatçılık **2.** kincilik, kindarlık

rikoyî *nd/nt* **1.** inatçı **2.** kinci, kindar

rikraman *rd* fikri sabit

rikrikandin *l/gh* **1.** şakırdatmak **2.** takırdatmak, tıkırdatmak

rikrikîn *l/ngh* **1.** şakırdamak **2.** takırdamak, tıkırdamak

rim *m* mızrak ~ **avêtin** mızrak atmak

rimbaz *nd/nt* mızrakçı

rimdar *rd* mızraklı

rind *rd* **1.** güzel **2.** *rd* iyi **3.** iyi (esen, sağlıklı) * **hûn rind in?** iyi misiniz? **4.** güzel, şık, yakışıklı ~ **bûn 1**) güzelleşmek, güzel olmak **2**) iyileşmek (iyi duruma gelmek) ~ **kirin 1**) güzelleştirmek **2**) iyi etmek

rindahî *m* **1.** güzellik **2.** iyilik

rindik *rd* **1.** güzel **2.** *rd* iyi, güzel **3.** *rd* cici

rindikî *h* **1.** güzelce **2.** iyice **3.** sıkça **rindî** *m* **1.** güzellik **2.** iyilik (iyi olma durumu)

rindker *rd* güzelleştirici

rinek *m* fırça

ring *m* güm ~ **û vin** güm pat

ringandin *l/gh* gümbürdetmek, gürlemesine yol açmak

ringering *m* **1.** gümbür gümbür **2.** homur homur (taşıt, alet vb. için) **3.** sakır sakır

ringîn *l/ngh* gümbürdemek, gürlemek

ripin *n* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **2.** sap **3.** fundalık **4.** kök, köken (kaynak)

riprast *rd* **1.** dosdoğru **2.** dümdüz **3.** dimdik

riprep *rd* dimdik (kaskatı, çok sertleşmiş olarak)

ripreş *rd* kapkara, simsiyah ~ **bûn** simsiyah olmak

risas *kîm/m* kurşun ~ **helandin** kurşun dökmek ~ **kirin** kurşunlamak

risq *n* rızık, doygu

rist (I) *m* **1.** kural **2.** rol

rist (II) *m* **1.** dizi * **rista zêran** altın dizisi **2.** dize **3.** *wj* manzum, şiir

ristandin *l/gh* **1.** dizilemek **2.** dizmek **3.** dizeleştirmek

riste *m* **1.** dize, mısra **2.** satır **3.** *wj* manzume, nazım ~ **bi** ~ satır satır ~ **bûn** dizeleştirilmek ~ **kirin** dizeleştirmek

ristik (I) *m* **1.** dizi * **ristika zêran** altın dizisi **2.** gerdanlık

ristik (II) *m* mandal (çamaşır mandalı) ~ **pê ve danîn** mandallamak

ristim *jeo/m* granit

ristin *l/gh* 1. çğırmek, iğmek

2. *mec* örmek, kurgulamak

riswa *rd* rüsva ~ **bûn** rüsva olmak ~ **kirin** rüsva etmek

riswatî *m* rüsvalık

rişk *m* sirke (bit yumurtası)

rişkoyî *m* çiti ~ **kirin** çiti yapmak

rişme *m* koşum, at koşumu

rişte (I) *n* 1. balast (taş kırıkları) 2. çakıl

rişte (II) *m* 1. erişte 2. şehriye

rişwet *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek

rişwetxur *nd/nt* rüşvetçi, rüşvet yiyici

rişwetxwer *bnr* rişwetxur

ritam *m* 1. balçık, çökelge 2. batık, bataklık

ritil *m* batman (tartı birimi için)

ritimandin *l/gh* tıkamak

ritimîn *l/gh* tıkanmak

rivîn (I) *m* alev, alaz, yalaz, yalım, yalın

rivîn (II) *rd* akıcı, akışkan

riwek *bot/m* bitki, nebat

riwekî *rd* bitkisel, nebati

riweknas *nd/nt* bitki bilimci, botanikçi

riwekzan *nd/nt* bitki bilimci

riwîn *rd* 1. ince (sıvılar için) 2. akıcı (akma özeliği olan) 3. yı-

vışık, cıvık ~ **bûn** 1) incelmek (sıvılar için) 2) cıvıklaşmak, yivışmak ~ **kirin** 1) inceltmek, özemek (sıvılar için) 2. cıvıklaştırmak

riwînokî *rd/h* yivış yivış

rixtim *m* rıhtım

riyakar *rd* riyakâr, ikiyüzlü

riyakarî *m* riyakârlık, ikiyüzlülük

riz *bot/n* pirinç

rizandin *l/gh* çürütme

rizandî *rd* çürük

rizde *n* 1. kayalık ve sarp yer 2. palandöken

rizgar *m* kurtulma, kurtuluş ~ **bûn** kurtulmak ~ **kirin** kurtarmak

rizgarbar *rd* kurtarılabılır

rizgarî *m* kurtuluş

rizgarker *rd/nd* kurtarıcı

rizgarkerî *m* kurtarıcılık

rizî *rd* 1. çürük 2. çürük (diş için) ~ **bûn** çürümek ~ **kirin** çürütme

rizîn *l/gh* çürümek

rizîtî *m* çürüklük

rizq *n* rızık

rizyane *bnr* riziyan

rizyang *bot/m* rezene

rizyanik *bot/m* rezene

rî *n* sakal ~ **berdan** sakal bırakmak (veya uzatmak) ~ **yê xwe traştin** (traş **kirin** an jî **kur kirin**) sakal tıraşı olmak ~ **yê (yekî) hatin** sakalı uzamak

rîayet *m* riayet ~ **kirin** riayet etmek, uyulmak

rîayetkar *rd* riayetskâr

rîberdayî *rd* sakallı (sakalını uzatmış olan)

rîçal *m* reçel

rîçalfiroş *m* reçelci (satan kimse)

rîçalker *m* reçelci

rîderge *rd* kaba sakal

rîkelan *m* kumsal, plaj

rîko *argo/rd* sakallı

rîmel *m* rimel ~ **kirin** rimellemek ~ **kişandin** rimel çekmek

rîn *l/gh* sıçmak ~ **navê** *mec* bok etmek

rîng *m* ring

rîp *m* desise, hile, oyun

rîs *rd* kıl (kıldan yapılma)

rîsandin *l/gh* eğirmek, örmek

rîsk *m* risk, riziko

rîstin *l/gh* eğirmek

rîş (I) *m* kök (bitkiler için) ~ **raveşandin** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek

rîş (II) *m* 1. sakal 2. saçak, püskül

rîş (III) *m* 1. yara, yenirec 2. *bj* şark çıbanı ~ **a merivxur** öldüren şark çıbanı

rîşal *m* kök, kıl kök ~ **girtin** köklenmek

rîşalk *bot/m* 1. kıl (bitkilerde) 2. pürçek, pürçük (bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü) 3. *lif* ~ **dan** liflenmek

rîşe *m* 1. kök. kıl kök 2. *ant* sinir

rîşelte *rd* kaba sakal

rîşik (I) *zoo/n* 1. telcik 2. *hot* tırtılı (kavak, söğüt, fındık gibi bitkilerin tırtılı andıran çiçek durumları)

rîşik (II) *m* 1. saçak, püskül 2. iplik iplik (gözyaşı için) * **ji çavên wî rondik wekî rîşikan dihatin xwarê** gözlerinden iplik iplik yaşlar akıyordu ~ **kirin** saçak (veya püskül) takmak

rîşî *m* saçak, püskül

rîtik *n* 1. paçavra 2. taraz 3. *mec* püskül ~ **dan** tarazlanmak (kumaş için) ~ **jê kirin** tarazlamak

rîtm *m* (*wj/mzk*) ritim, dizem, tartım

rîtmîk *rd* ritmik, ritimli, dizemli

rîtol *n* 1. paçavra 2. taraz 3. lime

rîtolî *rd* sırim sırim, lime lime ~ **bûn** sırim sırim paralanmak

rîtolrîtolî *rd* sırim sırim, lime lime

rîwayet *m* rivayet, söylenti

rîziko *m* riziko

ro (I) *m* nehir, ırmak

ro (II) *bnr* roj

rohar *m* akarsu, nehir, ırmak

robot *nd/nt* robot **kirin** ~ **robotlaş** tırmak

robotî *m* robotluk

rodî, rodîk *ant/n* bağırsak ~ **ya navikê** göbek bağı ~ **ya stûr** kalın bağırsak

roj *m* 1. gün 2. gündüz 3. *ast* güneş ~ **bi** ~ **günden güne** ~ **hil-hatin** gün doğmak ~ **li ava** akşamüstü ~ **a bihurî** (derbas-bûyî yan **ji borî**) geçen gün ~ **roja** (**yekî**) **bûn** günün adamı ~ **a çûyî** geçen gün, öte gün ~ **a din** öbür gün ~ **a diyan** (an **jî dayikan**) anneler günü ~ **a ji-**

dayikbûnê doğum günü, yaş günü ~a **kar** iş günü ~a **meşerê** mahşer günü ~a **reş** kara gün ~a **bûyinê** yaş günü, doğum günü ~ek 1) bir gün 2) günün birinde ~ek **herê yek na** gün aşırı ~**ên karkirinê** iş günü

rojane *m* 1. günlük (o günkü, o günle ilgili) 2. günlük (her gün yapılan, her gün çıkan) * **roj-nameya rojane** günlük gazete 3. gündelik (her gün yayımlanan) 4. aktüalite 5. gündelik, yevmiye

rojaneyî *rd* güncel, aktüel ~ **kirin** güncelleştirmek

rojaneyîfî *m* güncellik, aktüalite **rojanî** *rd* 1. günlük (o günkü, o günle ilgili) 2. gündelik (her günkü) 3. *m* gündelik, yevmiye 4. *rd* güncel

rojawa *n* 1. gün batımı 2. batı

rojawahez *nd/nt* batıcı, batı yanlısı

rojavaparêz *nd/nt* batıcı, batı yanlısı

rojavaperest *nd/rd* (koyu) batıcı, batı yanlısı

rojavayî *nd/rd* batılı ~ **bûn** batılılaşmak

rojbaş *nd* iyi günler

rojbixêr *nd* iyi günler

rojbûn *m* doğum günü

rojbûyîn *m* doğum günü, yaş günü

rojenivîsk *m* günce

rojev *m* gündem

rojger *m* 1. gün dönümü 2. *ast/m* gezege

rojgeran *ast/m* gezege

rojgerk *ast/m* gezege

rojhilat *m* doğu ~a **Dûr** Uzak Doğu ~a **Navîn** (an jî **Naverast**)

Ortadoğu ~a **Nêzik** Yakın Doğu **rojhilatî** *nd/rd* 1. doğulu, şarklı

2. şarkî, oryantal, doğuyla ilgili

rojhilatnas *nd/nt* doğu bilimci

rojhilatnasî *m* doğu bilimi

rojhilatzan *bnr* rojhilatnas

rojîng *m* baca

rojî *ol/m* oruç ~ **girtin** oruç tutmak ~ **şikandin** oruç bozmak ~ **xwarin** oruç yemek

rojîn (I) *m* şömine, ocak

rojîn (II) *rd* günlük

rojmizî *m* gündelik, yevmiye (ücret olarak)

rojname *m* gazete * **rojnameya rojane** günlük gazete ~ya **hefteyî** haftalık gazete

rojnameger *nd/nt* gazeteci

rojnamegerî *m* gazetecilik

rojnamevan *nd/nt* gazeteci (görevli kimse)

rojnivîsk *m* günce, günlük

rojnivîskname *m* güncelik

rojperest *nd/nt* güneşe tapan

rojperestî *m* güneşe tapma

rojveger *m* gün dönümü

roka *bot/m* roka

roket *m* roket

roketavêj *m* roketatar

rokirin *l/gh* 1. dökmek 2. dökmek, yığmak 3. kotarmak (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltmak) ~ **pîvan** hesap et-

mek, kitap etmek ~ **û pîvan** düşünüp taşınmak, ölçüp biçmek, tartmak

rol *m* rol ~ **kirin** rol yapmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) rol almak ~ **a sereke** başrol

rolyef *m* rölyef

Rom *nd* 1. Roma, Bizans 2. *mec* Osmanlı ~ **a reş** Osmanlı ~ **a rû-tik** züğürt, sefil (Osmanlı)

rom *m* rom (içki türü)

roman (I) *nd/nt* Roman, Çingene, Çigan

roman (II) *m* roman (edebi tür) ~ **a dîrokî** (mêjûyî yan jî **tarîxî**) tarihî roman

romanî *nd/nt* Romen

romannivîs *nd/nt* romancı (yazan kimse)

romannivîsî *m* romancılık

romantîk *rd* romantik

romantîzm *m* romantizm

romanyayî *nd/rd* Romanyalı

romatîzma *m* romantizma

romenî *m* Romence

romenkî *m* 1. Romence 2. *rd/h* Romenlere özgü veya yaraşır bir biçimde

romî *rd* 1. Rumi (Bizans halkı) 2. Rumi (Türk ve Anadolu ile ilgili) 3. Rumi (Rumi takvimi)

ron *rd* 1. aydınlık 2. açık, ince (sıvılar için) * **dewê ron** ince ayran 3. sıvı * **rûnê ron** sıvı yağ 4. *mec* belirgin, aşikâr, besbelli ~ **bûn** 1) aydınlanmak 2) incelmek, seyreltilmek (sıvılar

için) 3) *mec* belirginleşmek ~ **kirin** 1) aydınlatmak 2. inceltmek, seyreltmek, özmek 3) *mec* belirginleştirmek

ronahî *rd* aydınlık

ronak *rd* aydınlık, ışıklı (aydınlık yer)

ronakbîr *nd/nt* aydın, entelektüel

ronakbîrî *m* aydıncılık, entelektüellik

ronavej *m* 1. ışıldak, projektör 2. far, ışık verici

rondik *n* yaş, gözyaşı ~ **barandin** yaş akıtmak (veya dökmek) ~ **rijandin** (retin an jî **werandin**) gözyaşı dökmek ~ **ên dil-xweşiyê** (kêfxweşiyê yan jî **kêfan**) sevinç gözyaşları ~ **ên kêfxweşiyê barandin** sevinç yaşları dökmek

rondikbarîner *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı

ronesans *m* Rönesans

ronî *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. fer (gözde canlılık) * **roniya çavê min kêmbûye** gözlerimin feri azalmış 4. *rd* aydın, aydınlık, ışıklı (aydınlık yer) ~ **dan** 1) ışık saçmak 2) aydınlatmak * **çîra rind ronî nade** çîra iyi aydınlatmıyor ~ **h** pırıl pırıl ~ **ya çav** göz feri ~ **ya kes** yeşil ışık ~ **ya kes** **pê xistin** *mec* yeşil ışık yakmak

ronî bûn *l/ugh* 1. aydınlanmak 2. ışıklanmak 3. ışımak, ağarmak

ronîdar *rd* 1. aydın, aydınlık
 2. ışıklı 3. *nd/nt* aydınlatmacı
 ~ **bûn** 1) aydınlanmak 2) ışık-
 lanmak ~ **kirin** 1) aydınlatmak
 2) ışıklandırmak, ısıtmak
ronîkahî *m* 1. aydınlık 2. ışık
 3. göz ferî ~**ya dinyayê** dün-
 ya penceresi (göz)
ronîkayî *bnr* ronîkahî
ronîker *nd/nt* aydınlatıcı
ronî kirin *l/gh* 1. aydınlatmak
 2. ışıklandırmak
ronîşank *m* yıldızlama
ronîti *m* aydınlık
ronkayî *bnr* ronîkahî
rontgen *m* röntgen, röntgen filmi
 ~ **kirin** *mec* röntgenlemek
rontgenkar *nd/nt* röntgenci (ka-
 dınları gizlice gözetleme)
rontgenkêş *nd/nt* röntgenci (rönt-
 gen uzmanı)
roportaj *m* röportaj ~ **çekirin**
 röportaj yapmak ~ **pêk anîn** rö-
 portaj gerçekleştirmek
roportajker *nd/nt* röportajcı
roportajkerî *m* röportajcılık
rot *n* sırk
rota *m* rota
rotar *m* rötär
rotasyon *m* rotasyon
rotgen *m* röntgen
rotûş *m* rötüş
rovanş *m* rövanş
rovî (I) *ant/n* bağırsak
rovî (II) *zoo/n* tilki
rozet *m* rozet

ruh *n* 1. ruh 2. *mec* ruh (canlılık,
 duygu) 3. ruh (en önemli nokta,
 öz) * **hemî ruhê meseleyê di vir**
de ye meselenin bütün ruhu bu-
 rada ~ **jê çûn** (an **jî kişîn**) son
 nefesini vermek ~**ê çivîkekê** (an
jî çûkekê) **tê de hehûn** kuş
 kadar canı olmak ~**ê (yekî) jê**
çûn uyuz olmak ~**ê (yekî) li serê**
çûn can atmak ~**ê min** ruhum,
 şekerim! ~**ê (yekî) pê nehişîn**
 ruhu (bile) duymamak ~**ê wî/wê**
şad be ruhu şad olsun ~**ê wî/wê**
şad kirin ruhunu şad etmek
ruhaniyet *m* ruhaniyet
ruhanî *rd* ruhanî
ruhban *nd* ruhban
ruhbanî *m* ruhaniyet
ruhber *rd* canlı
ruhberî *m* canlılık
ruhî *rd* 1. ruhsal, tinsel 2. ruhanî,
 ruhla ilgili ~**ya xwê** tuz ruhu
ruhsat *m* ruhsat
ruhsatname *m* ruhsatname
Ruhstîn *ol/n* Azrail
rukn *n* 1. rükün 2. yapı taşı, köşe
 taşı 3. *mec* rükün, temel * **ruk-**
nê dîne îslamê İslam'ın dininin
 rükünleri
rutbe *m* rütbe
rutûbet *m* rutubet
rux kirin *l/gh* satrançta yer de-
 ğiştirmek
ruxsar *n* 1. çehre, yüz, surat 2. yü-
 zey 3. şekil
ruxsarî *rd* 1. yüzeyssel 2. şekilsel

rû *n* 1. yüz (surat, sıfat, çehre, sima) 2. yüz (yüzey, satıh) * **li ser rûyê avê** suyun yüzünde 3. yüz (kılıf) * **rûyê balîfê** yastık yüzü 4. örtü * **rûyê doşekê** yatak örtüsü 5. yan, yanında * **were li rû min rûne** gel yanıma otur ~ **bi ~ 1**) yüz yüze 2) yüz yüzleşmece ~ **ba dan** yüz çevirmek ~ **dan (yekî)** (birine) yüz vermek ~ **dîtin** yüz görmek ~ **girtin 1**) yüz tutmak 2) kaplamak (bir kabın, bir kılıfın, bir örtünün içine almak) 3) küllenmek (ateş için) ~ **girtin (tişteki)** (bir şeyi) yüzlemek ~ **jê ba dan** (birinden) yüz çevirmek ~ **kirin** kaplamak (bir kabın, bir kılıfın, bir örtünün içine almak) ~ **kişandin (tişteki)** (bir şeyi) yüzlemek, kaplamak ~ **yekî xweş nîşanî (yekî) dan** sıcak yüz göstermek **ji ~yê (yekî)** (birinin) yüzünden ~ **yê (yekî) li xwe vekirin** (birine) yüz vermek ~ **yê (yekî) sor bûn** yüzü kızarmak ~ **yê (yekî) sor û gizrî kirin** yanağından kan damlamak ~ **yê esman** (an **jî asîman**) gök yüzü ~ **yê xwe tehl û tîrş kirin** suratını cıskıtmak
rûam *n* ruam, sakağı, mankafa
rûbar (I) *bnr* robar
rûbar (II) *n* yüzey, satıh
rûbarî *rd* yüzeyssel, sathî
rûbarkî *rd* yüzeyssel
rûber *n* nevresim, örtü * **rûberê doşekê** yatak örtüsü

rûberî *rd* 1. karşılaştırmalı, mukayeseli 2. yüzeyssel
rûberî hev bûn *l/bw* 1. yüz yüze gelmek 2. karşılaştırılmak
rûberî hev kirin *l/bw* 1. yüzleştirmek, yüz yüze getirmek 2. (biriyle) kıyaslamak, karşılaştırmak
rûberk *m* örtü ~ **a riwekan** bitki örtüsü
rûber kirin *l/gh* 1. karşı karşıya getirmek 2. karşılaştırmak, kıyaslamak
rûbikenî *m* güleçlik, güler yüzlülük ~ **nîşan dan** güler yüzlülük göstermek
rûbixurî *rd* çapar, çopur yüzülü, çiçek bozuğu (kimse)
rûcefrîq *rd* 1. arsız, yüzüstü, sıyrık (utanması olmayan) 2. sırnaşık, yılışkan
rûcefrîqî *m* 1. arsızlık, yüzüstülük 2. sırnaşıklık, yılışkanlık ~ **bûn 1**) arsızlaşmak, yüzüstüleşmek 2) sırnaşmak ~ **kirin 1**) arsızlaştırmak, yüzüstüleştirmek 2) sırnaştırmak
rûçer, rûçerk *m* otlakiye, otlak ücreti, yaylakiye, mera ücreti
rûçik *n* 1. yüz, surat, çehre 2. beniz, surat (yüz rengi, yüz ifadesi) 3. görünüş, zevahir 4. *mec* maske (bir kimsenin gerçek duygu, davranış veya görünüşü)
rûçikandin *l/gh* 1. yolmak * **porê xwe rûçikand** saçlarını yoldu 2. sıyırmak 3. *mec* soyup soğana çevirmek

rûçikîn *l/gh* 1. yolunmak 2. sıy-
rılmak 3. *mec* soyup soğana
çevrilmek

rûdan *m* 1. olay, hadise 2. oluş,
olma, oluşma 2. gelişme, olan
biten

rûdan *l/gh* 1. olmak, oluşmak, vu-
ku bulmak 2. hâsıl olmak, mey-
dana gelmek, gelişmek

rû dan *l/gh* 1. yüzü tutmak 2. yüz
vermek

rûdeyn *n* 1. yüz, çehre, sima, surat
2. cemel, yüz güzelliği 3. sakal

rûdên *bnr* rûdeyn

rûdîti *rd* yüzlü, şımarık (şımar-
tılmış, yüz bulmuş kimse)

rûj *m* ruj ~ **tê dan** ruj sürmek

rûken *rd* güler yüzlü, güleç yüzlü

rûkenî *m* güler yüz, güler yüzlülük

rûkenok *rd* güler yüzlü, güleç, gü-
leç yüzlü

rûkêş *m* 1. kaplama (ağaç kapla-
ma, doğramacılıkta) 2. kaplama
(diş için)

rûkêşer *nd/nt* kaplamacı

rûkêşk *m* 1. kaplama (doğrama-
cılıkta) 2. kaplama (diş için) ~
kirin kaplamak

rûlet *m* rulet

rûliken *rd* güler yüzlü

rûlikenî *m* güler yüz ~ **bûn** güler
yüzlü olmak

rûlo *m* rulo

rûm *nd/rd* Rum

rûmase *m* masa örtüsü

rûmet *m* 1. yüz, surat 2. onur, şeref
3. saygı, hürmet 4. değer, kıymet

~ **dan** şeref vermek ~ **dan** (yekî)
1) (birinc) şeref vermek 2) -e
saygı göstermek, hürmet etmek,
saymak 3) -e değer biçmek
~ **şikandin** onur incitmek

rûmetdar *rd* 1. onurlu, şerefli
2. değerli, kıymetli ~ **bûn** onur-
lanmak, şereflenmek

rûmetdarî *m* 1. onurluluk 2. onur-
lanma

rûmetî *rd* onursal * **endamen**
rûmetiye onursal üyeler

rûmetsiken *rd* onur kırıcı

rûmetyar *rd* onurlu, şerefli, mü-
şerref

rûmî *dîr/nd* Romalı

rûmî *m* Rumca

rûmkî *m* 1. Rumca 2. *rd/h* Rum-
lara özgü veya Rumlara yaraşır
bir biçimde

rûn *n* yağ ~ **kirin** yağlamak ~ **tê**
dan 1) yağlamak, yağ sürmek 2)
argo yağ çekmek (veya yapmak)
~ **ê avekî** (yan jî **şile**) sıvı yağ ~ **ê**
grêşê yağlama yağı ~ **ê helandî**
süzme yağ ~ **ê hişk** katı yağ ~ **ê**
makîneyan makine yağı ~ **ê ma-**
siyan balık yağı ~ **ê riwekan** bit-
kisel yağ, nebatî yağ, margarin

rûnandin *l/gh* oturtmak

rûnas *rd* bildik kimse

rûndank *m* yağdanlık

rûnekî *rd* yağimsıca, yağlıca

rûnerm *rd* 1. yumuşak yüzlü, yü-
zü yumuşak 2. söz dinleyen,
mülayim, yumuşak huylu 3. es-
lek, muti

rûnermî *m* 1. yumuşak yüzlülük, yüzü yumuşaklık 2. mülayimlik, yumuşak huyluluk 3. cseleklik, mutilik

rûnê nivîşk *nd* tereyağı

rûnfiroş *nd/nt* yağcı (satan kimse)

rûniştandin *l/gh* oturtmak

rûniştandî *rd* 1. oturuk, oturtulmuş 2. dökük, dökümlü * **kincekî rûniştandî li xwe kiribû** dökük bir elbise giymişti

rûniştekan *m* 1. sıra (tahtadan oturacak yer) * **li ser rûnişteke rûniştibû** sıraya oturmuştu 2. oturak, oturacak, kürsü

rûniştevan *nd/nt* sakin, oturan, yerleşik,

rûniştin *m* 1. oturma 2. yaşama (oturma, eğleşme) 3. oturma, göçme, çökme 4. *hiq* duruşma, oturma, celse 5. *mec* istikrar

rûniştin *l/ngh* 1. oturmak 2. yaşamak (oturmak, eğleşmek) 3. oturmak, göçmek, çökme

rûniştineh *m* ikametgâh

rûniştî *rd* 1. oturuk, oturmuş olan 2. yerleşik 3. çökük 4. oturmuş, istikrarlı 5. sönük (şişkinliği inmiş)

rûniştibûn *m* 1. oturmuşluk 2. oturmuşluk, istikrarlılık 3. çöküklük 4. sönüklük

rûniştke *rd/nd* sakin, sekene (bir yerde oturan)

rûniştok *m* 1. sıra 2. oturak, oturacak

rûniştvan *rd/nd* 1. sakin (bir yerde oturan) 2. mukim, bir yerde ikâmet eden 3. ahali, yerleşik ~ **ê gund** köy sakinî

rûnivîn *m* yatak örtüsü (veya yüzü), nevresim, çarşaf

rûnî *rd* 1. yağlı * **xwarinên rûnî** yağlı yemekler 2. yağlı (yağı çok olan)

rûnker *nd/nt* yağcı (makinelere yağlayan)

rûnvan *nd/nt* yağcı (yağ çıkaran)

rûpel *m* sayfa ~ **saz kirin** sayfa düzenlemek

rûpelraxer *nd/nt* mizanpatör, mizanpajcı, sayfa düzenleyici

rûpelraxêrî *m* mizanpatörlük, mizanpajcılık, sayfa düzenleyicilik

rûpelraxistin *m* mizanpaj, sayfa düzeni

rûpelsaz *nd/nt* mizanpajcı, mizanpatör, sayfa düzenleyici

rûpelsazî *m* 1. mizanpaj, sayfa düzenleme 2. mizanpajcılık, mizanpatörlük

rûpişt *m* astar ~ **kirin** astarlamak

rûpîv *mat/m* yüz ölçümü

rûpîvan *mat/m* yüz ölçümü

rûpoş *m* maske ~ **kirin** maskelemek

rûqazox *rd* 1. yüzü pek, kösele suratlı 2. yüzüz, sıyrık

rûqazoxî *m* 1. yüzü peklik, kösele suratlılık 2. yüzüzlük, sıyrıklık

rûreş *rd* 1. kara yüzlü 2. yüzü kara (yüz kızartıcı bir şey yapan kimse) 3. yüz karası ~ **bûn** yüzü karalamak (**yek**) ~ **kirin** yüzünü kara çıkarmak

rûreşanî *m* yüz kızartıcı suç
rûreşî *m* 1. yüz kızartıcı 2. yüz karası
rûs *nd/rd* Rus
rûs *rd* 1. çıplak 2. dalyan kılıç
 * **şûrê** *rûs* dalyan kılıç
rûsar *rd* 1. sevinçsiz, soğuk yüzlü, soğuk kimse 2. utangaç, sıkılğan
rûsikandin *l/gh* yeşertmek
rûsikîn *l/gh* yeşermek
rûsî *m* Rusça
rûşûştî *rd* 1. yüzsüz, pek yüzlü, utanmaz, sıkılmaz 2. pişkin (saygısızca davranarak işini yürüten) ~ **hûn** yüzsüz olmak, utanmaz olmak
rût *rd* 1. tüysüz, çıplak 2. çıplak, üryan 3. çıplak, cavlak (baş için: saçsız, kabak gibi) 4. çıplak, kel (üzerinde bitki bulunmayan) 5. daz (toprak) 6. *nd* çıplak, züğürt (yoksul kimse) ~ **bûn** 1) cavlamak, çıplaklaşmak 2) züğürtleşmek ~ **kirin** 1) çıplaklaştırmak 2) soymak, yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak) 3) züğürtleştirmek ~ **û recale** çırcıplak, çırılçıplak ~ **û repal** 1) çırcıplak, çırılçıplak 2) soyup soğana çevirme ~ **û şût** çırcıplak ~ **û tazî** açık saçık
rûtik *rd* 1. dazlak, saçsız 2. kel, çıplak (ağaçsız, otsuz yer) 3. züğürt ~ **ê heram** züğürt, çulsuz
rûtirş *rd* 1. yüzü asık, asık suratlı, asık yüzlü, ekşi yüz (veya surat) 2. somurtkan, suratsız ~ **hûn** suratı asılmak

rûtirşî *m* 1. asık suratlılık 2. somurtkanlık, suratsızlık
rûv *n* etmek, tıraş yeri (edep yeri)
rûvekirin *m* 1. yüz açma 2. yüz görümlüğü, görümlük
rû vekirin *l/gh* yüz açmak
rûvik *ant/n* etmek (edep yeri)
rûvî (I) *n* tilki
rûvî (II) *m* bağırsak ~ **ya stûr** kalın bağırsak ~ **ya zêde** apandis
rûxal (I) *n* 1. yüz 2. *mat* yüzey
rûxal (II) *m* yüz beni
rûxan *m* yıkım, yıkma
rûxandin *l/gh* 1. yıkmak 2. çöktürmek, çökertmek, göçürmek 3. tahrip etmek
rûxandî *rd* 1. yıkık 2. göçük
rûxandox *rd* 1. yıkımcı, yıkıcı 2. tahripkâr, tahrip edici
rûxar *m* 1. yüz 2. *mat* düzlem 3. *mat* yüzey
rûxarî *rd* yüzeyssel, sathî
rûxarkî *rd* yüzeyssel, sathî
rûxiyayî *rd* yıkık
rûxîn *l/gh* 1. yıkılmak 2. göçürmek, göçmek, çökmek
rûxîner *nd/nt* 1. yıkımcı, yıkmacı, yıkıcı 2. yıkıcı, tahripkâr
rûxînerî *m* 1. yıkmacılık, yıkmacılık, yıkıcılık 2. yıkıcılık, tahripkârlık
rûxweşik *rd* güzel yüzlü
rûyê asîman *nd* gökyüzü
rûyê erdê *m* yeryüzü
rûzemîn *m* yeryüzü
rwîn *bnr* riwîn

S

s, **S** *m* Kürt alfabesinin yirmi ikinci harfi
sa *n/zo* it, köpek
sabiqa *m* sabıka
sabiqadar *rd* sabıkalı
sabir *m* kırkma, kırpma ~ **bûn** kırılmak, kırılmak ~ **kirin** kırkmak, kırpmak
sabit *rd* sabit ~ **bûn** sabit olmak, sabitleşmek ~ **kirin** sabit etmek, sabitleştirmek
sabitî *m* sabitlik
sabotaj *m* sabotaj ~ **kirin** sabotaj etmek
sabotajker *nd/rd* sabotajcı
sabote **kirin** *l/gh* sabote etmek, baltalamak
sabûn *m* sabun ~ **kirin** sabunlamak ~**a** **destan** *cl* sabunu ~**a** **toz** toz sabun
sabûndank *m* sabunluk
sabûndar *rd* sabunlu
sabûnfiroş *nd/nt* sabuncu (satan kimse)
sabûnker *nd/nt* sabuncu (imal eden kimse)
sabxor *rd* kabız, peklik
sabxorî *rd* kabız, peklik çeken ~ **bûn** kabız olmak, peklik çekmek
sabxorîti *m* kabızlık

sac *n* sac
sade *rd* 1. sade 2. *wj* sade, yalın (üslup için) 3. duru, arı (dil) ~ **bûn** 1) sadeleşmek 2) yalınlaşmak ~ **kirin** 1) sadeleştirmek 2) yalınlaştırmak
sadetî *m* 1. sadelik 2. duruluk (dil ve üslup için) 3. *wj* yalınlık
sadeyî *hnr* sadetî
sadiq *rd* sadık, bağlı ~ **man** sadık kalmak
sadiqî *m* sadakat, bağlılık
sadir (I) *m* olma, oluşma, meydana çıkma ~ **bûn** 1) olmak, oluşmak, meydana gelmek 2) hal olmak ~ **kirin** 1) oluşturmak, meydana getirmek 2) hal etmek
sadir (II) *m* fide ~ **danîn** fidelemek
sadirgeh *m* fidelik, kerde (sebze fideliği)
sadîst *rd/nd* sadist
sadîstî *m* sadistlik
sadizm *m* sadizm
saet *m* saat ~ **çend e?** saat kaç? ~ **di çendan de?** saat kaçta? ~**a** **avê** su sayacı ~**a** **hanok** çalar saat ~**a** **destan** kol saati ~**a** **havîne** yaz saati ~**a** **kar** (an jî **xebatê**) mesai saati

saetfiroş *nd/nt* saatçi (satan kimse)

saetker *nd/nt* saatçi (imal eden)

saetsaz *nd/nt* saatçi (tamir eden)

saetsazî *m* saatçilik

saf *rd* 1. saf, arı (öz, katıksız) 2.

sade, tabii * **ava saf a meweyan**

tabii meyve suları 3. saf * **jinik**

yeke saf bû kadıncağız saf

biriydi 4. som, katıksız ~ ~ saf

saf ~ **ê dilê xwe 1)** açık yürekli

2) saf, safdil * **mêrik yekî safê**

dilê xwe bû adamcağız saf

biriydi ~ **ê dilê xwe** açık yürekli

~ **ê dilê xwe bûn 1)** açık yürekli

olmak 2) safdil olmak

safari *m* safari

saf bûn *l/gh* 1. saflaşmak, arılaşt-

mak 2. sadeleşmek, yalınlaş-

mak

safgeh *m* rafineri, arıtımevi

safik *rd* safdil, bön

safikî *rd* safdillice, safça

safikîti *m* safdillik, saflık

safî (I) *m* hal olma, çözüm ~ **bûn**

hal olmak, çözülmek ~ **kirin**

halletmek, çözmek

safî (II) *rd* 1. safi, sade, katıksız 2.

safi, net 3. som * **zêrê safî** som

altın ~ **bûn 1)** saflaşmak, sade-

leşmek 2) özleşmek, arılaşmak ~

kirin 1) saflaştırmak, sadeleştir-

mek 2) özleştirmek, arılaştırmak

safîti *m* 1. saflık, arılık 2. netlik

safker *m* arıtıcı

safok *rd* 1. arıtıcı 2. *m* süzgeç,

süzek

safxwîn *rd* safkan

sahil *rd* hafif (hastalık vb. için) ~

bûn kendine gelmek, rahatlan-

mak

saiq *m* saik, güdü

sakîn *rd* sakın ~ **bûn** sakın olmak,

sakın duruma gelmek

sakol *m* çalgıç, çalkı, çalı süpür-

gesi

saksafon *mzk/m* saksafon

saksafonjen *nd/nt* saksafoncu

sakûl *nd/nt* 1. çocuk 2. *rd* toy, de-

likanlı

sal *m* 1. sene, yıl 2. yaş (ömür)

* **zarok pênc salî bû** çocuk beş

yaşındaydı ~ (an jî **salik**) **doz-**

deh meh yıl on iki ay ~ **misal 1)**

yıl boyunca 2) yıllar yılı ~ **a çûyî**

geçen yıl ~ **a jidayikbûnê**

doğum yılı ~ **a par** geçen sene

~ **a zêdebar** artık yıl ~ **ên şad û**

bextewer mutlu yıllar ~ **ên şad û**

bextewer xwestin (an jî **daxwaz**

kirin) mutlu yıllar dilemek

salam *m* salam

salane *rd* 1. yıllık (yıl da bir yapı-

lan) 2. *m* yıllık (bir yılda verilen

ücret)

salanî *rd* yıllık, senelik (bir yıl için)

salborî *rd* *rd* geçkin, yaşlıca

salborîn *m* yıl dönümü

salçe *m* salça ~ **kirin** salçalamak

salep *bot/m* salep

salepfiroş *nd/nt* salepçi (satan

kimse)

salepker *nd/nt* salepçi (imal eden)

salewext *m* yıl boyu, yıl on iki ay,

yaz kış, bütün yıl boyunca

salih *n* aziz, eren ~**ê** **Xwedê** eren
salik *n* yıl, sene ~ **dozdeh meh** yıl
 on iki ay

salim *m* nezle

salix *bnr* **salox**

salîs *m* kutup (elektrik kutbu için)

salîse *m* salise

salîsî *rd* kutupsal

salname *m* takvim, yıllık ~**ya**
heyvê *ast* ay takvimi ~**ya** **koçî**
 hicrî takvimi ~**ya** **rojê** *ast* güneş
 takvimi

salon *m* salon ~**a** **bendewariyê**
 beklleme salonu ~**a** **dilanê**
(dawetê yan jî **bûyê)** düğün sa-
 lonu ~**a** **rêwîyan** yolcu salonu
 ~**a** **rûmetiyê** (yan jî **şerefê)**
 şeref salonu ~**a** **rûniştinê** **ya**
dadgehê duruşma salonu ~**a**
xwarinê yemek salonu

salox *m* 1. salık, bilgi (bir olay, bir
 olgu üzerine edinilen bilgi) 2.
 bilgi, malumat ~ **dan** salık ver-
 mek ~ **hılanîn** bilgi (veya haber)
 almak ~ **jê** **çêbûn** (birinden)
 salık almak ~ **stendin** bilgi
 almak, haber almak ~ **û** **silûx**
 salık, haber ~**ê** **(yekî)** **hildan**
 (birinden) haber almak

saloxdar *nd/nt* 1. salık veren 2. *rd*
 bilgi sahibi, malumat sahibi

saloxder *nd/nt* 1. ihbarcı 2. muh-
 bir

saloxderî *m* 1. ihbarcılık 2. muh-
 birlik

saloxdêr *bnr* **saloxder**

saloxger *nd/nt* istihbaratçı

saloxgerî *m* istihbarat

saloxgerîtî *m* istihbaratçılık

saloxgirî *m* istihbarat, haber ve
 bilgi alma

saloxî *m* 1. bildirim, bildirme 2. is-
 tihbarat 3. bilgi ~ **bi** **dest** **xistin**
 bilgi edinmek ~ **dan** bildirmek,
 bilgi vermek ~ **girtin** (**hildan**
 an jî **hılanîn**) haber (veya bilgi)
 almak, bilgi edinmek

saloxname *m* bildirim, ihbarname

saltir *h* ertesî yıl, ertesî sene

salveger *m* yıl dönümü

salxur *rd* göngörmüş (birçok ha-
 yat tecrübesi olan)

salyad *m* yıldönümü

salyan *m* 1. yıllık vergi 2. yıllık bir
 tür haraç

salyar *m* yıl aşımı

saman *n* servet, varlık ~**ê** **dewletê**
 devlet serveti

samitandin *l/gh* haşlamak

samitîn *l/ngh* haşlanmak

samî *nd/rd* Samî

samîmiyet *m* samimiyet, samimî-
 lik

samîmî *rd/h.* samimî, içten ~ **bûn**
 samimî olmak, samimîleşmek

samîmîti *m* samimilik, samimiyet

samûr *zoo/n* samur

sanahî *rd* 1. kolay, rahat 2. *h* ko-
 lay, basit ~ ~ kolay kolay ~ **bûn**
 1) kolaylaşmak 2) basitleşmek
 ~ **kirin** 1) kolaylaştırmak 2) ba-
 sitleştirmek

sanahîker *rd* kolaylaştırıcı

sanahîti *m* 1. kolaylık 2. basitlik

sanayî *bnr* sanahî

sancî *m* sancı, buruntu ~ **kirin**
sancımak

sanco *m* sancı, buruntu

sancobir *rd* sancı giderici

sancoyî *rd* sancılı ~ **bûn** sancılan-
mak

sandoq *m* sandık

sandûqa *m* sanduka

sandwiç *m* sandviç

sandwiçfiroş *nd/nt* sandviççi (sa-
tan kimse)

sandwiçker *nd/nt* sandviççi

saniye *m* saniye ~**yek** bir saniye

sansasyon *m* sansasyon

sanskritî *nd/rd* Sanskritçe

sansur *m* sansür, sıkı denetim ~
kirin sansür etmek, sansürlemek

sansurker *nd/nt* sansürcü

sansurkerî *m* sansürcülük

santigram *mat/m* santigram

santîm *mat/m* santim

santîmetre *mat/m* santimetre

santral *m* santral ~**a termikê** ter-
mik santral

santralvan *nd/nt* santralci

santrfor *n* santrfor

sap *n* sap (ekin sapı)

sape *m* kaçamak ~ **kirin** kaçamak
yapmak

saq *m* 1. bacağın diz ile ayak ara-
sındaki bölüm 2. konç

saqatat *nd* sakatat

saqatatfiroş *nd/nt* sakatatçı (satan
kimse)

saqî *n* saki

saqîti *m* sakilik

saqo *n* ceket

saqol *bot/m* 1. süpürge çalısı

2. çalı süpürgesi, çöp süpürgesi

sar *rd* 1. soğuk * **ava** sar soğuk su

2. *mec* soğuk, dargın 3. *mec* acı
(kırıcı, üzücü, incitici, doku-
naklı) * **xebera** sar acı haber ~
bûn man donup kalmak

sar **bûn** */ngh* 1. soğumak 2. so-
ğuklaşmak 3. dinmek (ses için:
susmak)

saregermî *rd* ılıcak ~ **kirin** ıltır-
mak

saretûn *m* soğuk hava deposu

sarêx *m* dindirme ~ **kirin** dindir-
mek

sarinc *m* 1. sarnıç 2. soğutucu,
buzdolabı 3. *rd* soğutkan

sarincok *m* buzdolabı

sarî (I) *m* 1. seher, tan ağartısı
2. *mzk* seheri (makamı)

sarî (II) *m* soğukluk

sarîti *m* soğukluk

sarker *m* 1. soğutucu 2. soğutmaç,
radyatör 3. *rd* soğutucu, frigori-
fik 4. soğutkan

sar **kirin** */gh* 1. soğutmak 2. so-
ğuklaştırmak

sarogermî *rd* 1. aşılama (su için)
2. soğuk almış kimse (düzensiz
havadan dolayı)

sarogermo *rd* aşılama ~ **bûn** ılın-
mak ~ **kirin** aşılama, ıltır-
mak

sarox *lşk/m* füze

saroxavêj *lşk/m* füzcatar

sarsarok *m* atlıkarınca

sarsûr *rd* ılık

sarsûrî *rd* aşılama (su için) ~ **bûn** ılınmak ~ **kirin** aşılama, ılıştırmak

satandin *l/gh* kıvamına getirmek

satalayt *m* satalayt, uydu

sathî *rd* sathî, yüzcysel

satih *n* satih, yüzey

satil *m* bakraç

satilcan *hj/m* satılcan, zatülcenp

satir *m* satır

satîr *m* hiciv, yergi ~ **kirin** yermek, hicvetmek

satîrkar *nd/nt* yergici, hicivci

sator *m* satır (bir tür bıçak)

Saturn *ast/m* Satürn, Zühal

savar *n* 1. bulgur 2. bulgur pilavı

saw (I) *m* sanrı, birsam ~ **û sepet** 1) görüntü, hayalet 2) *psî* yanılsama

saw (II) *m* 1. korku 2. heybet, ürküntü 3. yıldı, dehşet ~ **dan** 1) ürküntü vermek 2) dehşet saçmak ~ **girtin** dehşete düşmek, dehşete kapılmak

sawa *rd* körpe, taze

sawatî *m* körpelik

sawdar *rd* 1. korkulu, korkunç, korku verici 2. heybetli, ürküntülü 3. dehşetli

sawêr *m* 1. görüntü, hayalet 2. hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) 3. *psî* imge

sawir *m* 1. korku, heybet 2. evham 3. yanılsama

sawîn *l/gh* yanılsamak

sawnak *rd* korkunç, dehşet verici

sax (I) *rd* 1. sağ, sağlam, esen 2. sağ, diri, canlı ~ **bî!** sağ ol! ~ **bûn** sağ olmak ~ **hiştin** sağ komak ~ **man** sağ kalmak ~ **selîm** sağ salim ~ **û saxlem** sapasağlam (**yekî**) ~ **î saxlem** eli ayağı düzgün

sax (II) *h* 1. hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, tamamı 2. *nd* hep, hepsi 3. *rd* bütün (parçalanmamış) * **nanekî sax** bir bütün olmak

sax (III) *rd* saf, safdil ~ **ê dilê xwe** safdilli

sax bûn *l/gh* 1. dirilmek 2. iyileşmek, düzelmek

saxbûnî *m* 1. dirilik 2. dirlik, sağlık

saxek *h* tümü, hepsi, tümünü

saxekî *h* tümünden

saxik (I) *bnr* sax (II)

saxik (II) *rd* 1. saf, safdil 2. aval, avanak, bön 3. allahlık ~ ~ saf saf ~ **ê Xwedê** eren

saxikî *rd* 1. safça (biraz saf olan) 2. *m* saflık, safdillik ~ **bûn** saflaşmak

saxikîti *m* 1. saflık, safdillik 2. avanaklık

saxî (I) *rd* 1. diril, diriksel 2. sağlık * **di saxiya xwe de** sağlığında

saxî (II) *bnr* saxti

saxîti *m* dirlik, sağlık

saxker *rd* 1. diriltici 2. iyileştirici

sax kirin *l/gh* 1. diriltmek 2. iyileştirmek

saxlem *rd* 1. sağlam 2. sağlam, sağlıklı (cscn) 3. sağlam, dürüst (güvenilir) ~ **bûn** sağlam olmak ~ **bûn** sağlamlaşmak ~ **e** kaya gibi (sağlam, dürüst kimse) ~ **kirin** sağlamlamak, sağlamlaştırmak

saxlemî, saxlemti *m* 1. sağlamlık 2. dürüstlük 3. zindelik

saxsax *h* diri diri (canlı olarak)

saxtî *m* 1. arama 2. tarama, kontrol etme ~ **kirin** 1) aramak 2) taramak, kontrol etmek

saya *rd* 1. düz, descensiz 2. çizgisiz, sade * **kaxizê** **saya** çizgisiz kâğıt

saye *m* 1. gölge 2. *mec* saye * **bi saya wî** onun sayesinde

sayî *rd* 1. bulutsuz, duru, açık, berrak (gökyüzü için) 2. parlak * **esmanê** **sayî** parlak gökyüzü 3. *h* ıpıl ıpıl * **esmanekî** **sayî** ıpıl ıpıl bir gök ~ **bûn** berraklaşmak, yıldızlamak

saz (I) *m* 1. saz 2. saz, çalgı (her tür müzik aracı) ~ **ên jîdar** telli çalgılar

saz (II) *rd* işler, işleyen (çalışır durumda olan)

saz (III) *m* düzen, nizam

sazamûrî *rd* cnstrümantal

sazandin *l/gh* 1. düzenlemek, tertip etmek 2. düzenlemek, tanzim etmek 3. işler hâlc getirmek, çalışır duruma getirmek

sazbar *rd* işler

sazbarî *m* işlerlik

sazbend *nd/nt* çalgıcı, sazçı (saz çalan kimse)

sazbendî *m* çalgıcılık, sazcılık

saz bûn *l/gh* 1. düzenlenmek 2. kurulmak 3. işlemek (araçlar için) 4. onarılmak, tamir edilmek

sazende *nd/nt* sazçı (saz çalan kimse)

sazgeh *m* 1. kurum 2. kuruluş, tesis, işletme

sazgêr *nd/nt* 1. düzenleyici, düzenleyen, tertipçi, tertipleyci 2. kurucu

sazgêrî *m* 1. düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleycilik 2. kuruculuk

sazî *m* 1. kurum, kuruluş 2. oluşum, kurum ~ **ya layekî** yan kuruluş ~ **ya pîşesazan** sanayi odası ~ **ya sivil** sivil toplum kuruluşu ~ **yên sivil** sivil toplum kuruluşları

sazjen *nd/nt* sazçı (saz çalan kimse)

sazkar (I) *rd* özürsüz (organları veya akli melekeleri tam olan kimse)

sazkar (II) *nd/nt* 1. düzenleyici, tertipleyci 2. kurucu

sazkarî *m* 1. düzenleyicilik, tertipleycilik 2. kuruculuk

sazker (I) *nd/nt* sazçı (saz imal eden kimse)

sazker (II) *nd/nt* 1. düzenleyici, tertipleyci 2. kurucu 3. onarıcı, tamirci

sazkerî *m* 1. düzenleyicilik, tertip-
leyicilik 2. kuruculuk 3. onarı-
cılık, tamircilik

saz kirin *l/gh* 1. düzenlemek, ter-
tiplenmek 2. kurmak 3. işler (ve-
ya çalışır) duruma getirmek
4. düzeltmek, onarmak

sazkirî *m* 1. düzenlenmiş, tertipli
2. kurulu, müesses 3. işler (veya
çalışır) durumda 4. düzeltilmiş
5. akortlu

sazûman *m* 1. düzen, sistem,
nizam 2. kurum, kuruluş ~a
bendetiye *sos* kölelik düzeni ~a
gelemperî kamu düzeni ~a **ko-
letiyê** *sos* kölelik düzeni

sazûmankar *nd/nt* 1. düzenleyici,
organizatör 2. kurucu

sazûmankarî *m* 1. düzenleyicilik,
organizatörlük 2. kuruculuk

se, seg (I) *zoo/n* it, köpek ~yê **avê**
su samuru

se (II) *m* 1. arama 2. tarama, kont-
rol (sıkıca arama) ~ **kirin** 1) ara-
mak 2) taramak, kontrol etmek

seans *m* scans, gösterim

seav *zoo/m* su samuru

seb (I) *m* 1. gıybet, çekiştirme,
aleyhte konuşma 2. şikâyet ~
kirin gıybet etmek, çekiştirmek
~a (yekî) **kirin** (birini) çekiş-
tirmek

seb (II) *m* 1. neden, sebep 2. için
3. -den dolayı * **ez seba te**
hatim vir senden dolayı buraya
geldim ~a **ku** sebebiyle

sebat *m* şubat (ay)

sebox *m* boya ~ **bi kar anîn** boya
kullanmak ~ **bûn** boyalanmak ~
girtin boya tutmak ~ **kirin** bo-
yalamak, boyamak

seboxdar *rd* boyacı

seboxker *nd/nt* boyacı

seboxkerî *m* boyacılık

sebeb *n* 1. sebep, neden, vesile

2. *rd* müsebbip ~ **dîtin** neden
bulmak, vesile bulmak

sebebkâr *nd/nt* müsebbip

sebenêz *bj/m* kuduz

sebenêzî *m* kuduzluk

sebir *m* 1. sabır, dayanç 2. sabır,

çıdam 3. avuntu * **sebra dile**

min gönlümün avuntusu ~

bike! sabret, patlama! ~ **kirin**

1) sabretmek, sabır etmek (veya

çekmek), çıdamak 2) tahammül

etmek, katlanmak ~a **xwe pê**

anîn avunmak, oyalanmak,

teselli bulmak

sebirdar *rd* sabırlı

sebirîn *l/gh* sabır etmek

sebirker *nd/nt* sabredici, sabreden

sebixandin *l/gh* boyamak

sebixîn *l/gh* boyanmak

sebi *nd/nt* çocuk

sebik *nd/nt* çocukcağız, yavrucağ

sebitî *m* çocukluk

sebr *bnr* sebir

sebûn *m* sam yeli

secade *ol/m* seccade, namazlık

secde *m* secde ~ **bûn** secde olmak

~ **kirin** secde etmek

secere *m* şecere, soy ağacı, soy

kütüğü, hayat ağacı

seceredar *rd* şecereli

sed *n* yüz (100) ~e~ (an jî sedo sedo) yüzzer, yüzzer yüzzer

seda *m* ses

sedane *m* yüzdilik * min sedane-ya xwe xwest yüzdeliğimi istedim

sedanî *mat/m* 1. yüzlük, yüzler hanesi 2. *rd* yüzlük (yüzü, yüz tanesi bir arada olan)

sede *m* yüzyıl, asır

sedef *m* sedef

sedefkar *nd/nt* sedefçi

sedefkarî *m* 1. sedefçilik 2. sedef kakma

sedem *m* 1. neden, sebep 2. gerekçe, vesile, bahane ~ ku sebebiyle ~ nîşan dan 1) sebep göstermek 2) gerekçe göstermek ~a ku ... sebebiyle ~a pêwîstker gerekçe, mucip sebep ~a pêwîstkerî gerekçeli ~a zorker *hiq* mücbir sebep

sedemî *rd* nedensel

sedemîn *rd* yüzüncü

sedemkar *rz/rd* cttirgen

sedeqat *m* sadakat, bağlılık

sedeqe *m* sadaka

sedinandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak

sedinîn *l/gh* duraklamak, duraksamak

sedî *m* yüzde

sedkan *mat/nd* yüzler basamağı

sedre *m* sedir, divan, kerevet

sedrezam *dr/n* 1. sadrazam 2. bandırma lokum

sedsal *m* yüzyıl, asır

sedsalî *rd* yüzyıllık, asırlık

sef (I) *m* sofa

sef (II) *m* 1. dizi, sıra 2. saf ~ gir-tin saf bağlamak (veya tutmak), saflaşmak

sefa *m* 1. sefa 2. keyif, zevk

sefalet *m* sefalet

sefandin *l/gh* süzmek

sefandî *rd* süzmek

sefaret *m* sefaret, elçilik

sefaretxane *m* sefarethane

sefer *m* 1. sefer 2. sefer, kez, kere, defa

seferber *m* seferber ~ bûn seferber olmak ~ kirin seferber etmek

seferberî *m* seferberlik

seferî *rd* seferî

sefhe *m* safha, evre

sefik (I) *m* süzgeç

sefik (II) *m* 1. sofa 2. siperlik, siper, güneşlik 3. *as* markiz

sefi *rd* bön, gerzek, saftirik ~ bûn bönleşmek, gerzekleşmek ~yekî Xwedê ye Allah gerzeği

sefil *rd* sefil

sefilî *m* sefillik

sefin *l/gh* süzölmek

sefir *nt/nt* sefir, elçi ~ê mezin büyükelçi ~ê navîn orta elçi

sefirî, sefirtî *m* sefirlik, elçilik

seg *zoo/n* köpek, it

segbaz *n* köpek eğiticisi

seglawî *rd* seklavi

seh (I) *m* duyû

seh (II) *m* arama, kontrol ~a (yekî) kirin (birini) kontrol etmek

seha *m* saha, alan ~**ya hewayî hiq** hava sahası

sehaf *nd/nt* sahaf

sehaftî *m* sahaflık

sehandin *l/gh* 1. aramak, kontrol etmek 2. yoklamak (el ile dokunarak incelemek)

sehbar *rd* 1. duyulur, duyulan 2. anlaşılan

sehek *m* 1. duyu * **pênc lebatên me yên sehekê** beş duyu organımız 2. sezgi, sezi

sehekî *rd* 1. duyusal 2. sezgisel

sehekyar *rd* sezgili

seher *m* scher

sehî (I) *rd/h* 1. hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamam, tamamı 2. bütünsel 3. *rd* bütün bütün (parçalanmamış) ~ **bûn** tümlenmek ~ **kirin** tümllemek

sehî (II) *m* 1. arama 2. tarama, kontrol 3. yoklama ~ **kirin** 1) arama yapmak 2) yoklamak, yoklama yapmak ~ **bûn** 1) aranmak, kontrol edilmek 2) aranmak taranmak 3) yoklanmak ~**a** (...) -i yoklamak * **sehiya te kir** seni yokladı

sehiker *nd/nt* 1. aramacı, kontrolcü 2. tarayıcı (bilgisayar vb. şeyler için)

sehî kirin *l/gh* 1. arama yapmak, kontrol etmek 2. aramak, yoklamak 3. taramak (sıkıca aramak)

sehîti (I) *m* bütünlük

sehîti (II) *m* 1. arama, kontrol 2. yoklama 3. deneme, sinama ~**ya (yekî) kirin** (birini) denemek, sinamak, sınava çekmek ~**ya xwe kirin** 1) kendini tartmak 2) şansını denemek

sehîw *m* 1. kuruntu 2. yanıltı ~ **girtin** kuruntuya kapılmak

sehkâr *m/zo* duyurga, anten

sehker (I) *m* duyu, duyu organı ~**a çêjstîne** (yan **jî tehmstîne**) tat alma duyusu

sehker (II) *nd/nt* 1. arayıcı * **sehkerê gumrikê** gümrük arayıcısı 2. *m* tarayıcı * **sehkera kompîtûre** bilgisayar tarayıcısı

seh kirin (I) *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. hissetmek, sezmek 3. anlamak

seh kirin (II) *l/gh* 1. aramak 2. arama yapmak, taramak, kontrol etmek 2. aramak, yoklamak

sehm *m* korku, yıldı, dehşet

sehmnaç *rd* korku verici, korkunç

sehne *m* 1. sahne 2. *mec* sahne, görüntü

sehol *m* 1. buz 2. buzul, cümudiye ~ **girtin** buz bağlamak (veya tutmak), buzlanmak

seholbend *erd/m* kutup

seholgeh *m* buzul

sehra *m* sahra

sehw *bnr* saw (III)

sek *rd* sek * **vexurika sek sek** içki

sekan *m* 1. durma, duruş 2. *rd* durgun 3. sakin, durgun, dingin 4. duruk, statik ~ **bûn** 1) durgun-

laşmak, dinginleşmek 2) sekte vermek, kesintiye uğramak
sekane (I) *m* dümen * **sekaneya** keştiyê gemi dümeni
sekane (II) *rd* statik, duruk
sekanî *m* 1. durgunluk 2. sakinlik, durgunluk, dinginlik 3. durukluk, duraklılık
seke *n* sikke (demir kazık)
sekerat *m* sekcrat, can çekişme
sekihandin *l/gh* kamaştırmak (dış için)
sekihîn *l/gh* kamaşmak (dış kamaşması)
sekihîner *rd* kamaştırıcı
sekin *m* 1. durma, duruş 2. sekte, durgu
sekinandin *l/gh* 1. durdurmak 2. durdurmak, dindirmek 3. bekletmek
sekinandî *rd* 1. duruk, durdurulmuş 2. durgun, dingin 3. durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase sekinandî** ye piyasa durgun 4. bekleyen ~ **bûn** durgunlaşmak, dinginleşmek
sekinî *rd* 1. duruk 2. durgun, dingin 3. *mec* durgun (sönük, hareketsiz)
sekinîbûn 1. durukluk 2. durgunluk, dinginlik
sekinîn *l/gh* 1. durmak 2. durmak, dinmek, kesilmek * **baran sekinî** yağmur durdu 3. durmak, beklemek
sekinok *rd* durağan
sekitandin *l/gh* gebertermek

sekitîn *l/gh* gebermek, zıbarmak (hayvanlar için)
sekn *bnr* sekin
seko, sekok *bnr* sekû
sekreter *nd/nt* sekreter ~ê giştî genel sekreter
sekreterî *m* sekreterlik
sekreterya *m* sekretarya
seks *m* seks ~ **kirin** seks yapmak
seksî *rd* seksi
sekte *rd/nd* sekter
sekteî *m* sekterlik
sektor *m* sektör
sekû, sekûk *m* 1. seki 2. seki, sıra, bank 3. *erd* seki, taraça, teras ~ **kirin** sekilemek, teraslamak
sel *rd* loş
sela (I) *m* sermaye, kapital
sela (II) *ol/m* salâ ~ **dan** salâ vermek ~ **xwendin** salâ okumak
seladar *nd/nt* sermayedar, sermaye sahibi
selahiyet *m* salâhiyet, yetki ~ **dan** yetki vermek
selahiyetdar *rd* salâhiyetli, yetkili
selamet *m* 1. selâmet, esenlik 2. selâmet (güvenlik içinde olma) 3. *rd* selâmet, esen
selamuneleykum *b* selamûnaleykûm
selat (I) *m* 1. salât, namaz 2. salât (Hz. Muhammed'in adı anıldığında okunan dua)
selat (II) *ol/m* salâ ~ **dan** (an jî **xwendin**) salâ vermek (veya okumak)
selef (I) *m* 1. faiz, getiri 2. tefe

selef (II) *nd/nt* selef, öncel
selef (III) *n* 1. grup * **em bûn sê**
 selef üç gruba ayrıldık 2. grup
 (binek hayvanları için) 2. at
 kafilesi ~**ê siwaran** süvari ala-
 yı, süvari öncüsü
selefdar *nd/nt* 1. faizci 2. tefeci
selefkâr *nd/nt* 1. faizci 2. tefeci
selefkârî *m* 1. faizcilik 2. tefecilik
selefxur *nd/nt* 1. faizci, faiz yiyen
 2. tefeci
selektor *m* selektör (araba selek-
 törü)
selep *m* 1. geriz, lâğım 2. lâğım
 döşemi, kanalizasyon, su yolu
selete *m* salata ~**ya xesa xirpûşkî**
 kıvrıkcık salatası
selexane *m* mezbaha, kesimevi
selibandin *l/gh* çarımha germek
selihan *m* onarma, onarım
selihandin (I) *l/gh* onarmak, tamir
 etmek
selihandin (II) *m* 1. ıslah etmek
 2. barıştırmak
selihîn (I) *l/gh* onarılmak, tamir
 edilmek
selihîn (II) *l/gh* 1. ıslah edilmek
 2. barışmak 3. kutsanmak, tak-
 dis edilmek
selihîner *nd/nt* onarıcı, tamirci
selik *m* sepet, zembil
selitandin *l/gh* dadandırmak, mu-
 sallat etmek
selitîn *l/gh* dadanmak, musallat
 olmak
selixandin *l/gh* yüzmek (hayvanın
 derisini yüzmek)

selixîn *l/gh* derisi yüzülmek
selî *m* loşluk ~ **kirin** loşlaştırmak
selib *ol/m* haç
selibyar *rd* haçlı (Hıristiyan)
selim *rd* selim
selitî *m* loşluk
selk *n* yumru (bitkilerde)
selman *m* 1. ispat, tanıt 2. saptan-
 nım, tespit
selmandin *l/gh* 1. ispatlatmak, ta-
 nıtlamak 2. saptamak, tespit
 etmek
selmandî *rd* 1. ispatlı, tanıtı 2.
 saptanmış, tespitli
selmîn *l/gh* 1. ispatlanmak, tanıt-
 lanmak 2. saptanmak, tespit
 edilmek
selmîner *rd* 1. ispatlayıcı 2. sap-
 tayıcı
seloteyb *m* seloteyp
seldenet *m* saltanat
seldenetî *m* saltanatlık ~ **kirin**
 saltanat sürmek
seluloit *m* selüloit
seluloz *m* selüloz
sema (I) *m* sema, gök, gökyüzü
sema (II) *m* sema, semah ~ **girtin**
 semah dönmek (veya tutmak)
semah *bnr* sema (II)
semajen *nd/nt* semazen
semanek *zoo/m* sülün
semasî *zoo/n* köpek balığı
semawer *m* semaver
semawî *rd* semavî, gökçe
semax (I) *m* 1. sabır, dayanç 2.
 tahammül, katlanma ~ **kirin (I)**
 sabretmek, sabır göstermek, çı-

damak 2) tahammül etmek, katlanmak ~a (yekî) tune bûn sabırsız olmak

semax (II) *m* tav (demir vb. için) ~ bûn tavlınmak ~ **kirin** tavlamak, tav vermek

semaxdar (I) *rd* sabırlı

semaxdar (II) *rd* tavlı

semaxker *rd* 1. sabırlı 2. sebatlı, direşken

sembol *m* sembol ~ **kirin** sembolleştirmek

sembolî *rd* sembolik

sembolîk *rd* sembolik

sembolîst *nd/rd* sembolist, simgeci

sembolîzm *m* sembolizm

semen *bot/m* çemen

semitandin *l/gh* 1. sıyırmak 2. çürütüp dökülmesine neden olmak

semitîn *l/gh* 1. sıyılmak 2. çürüyüp dökülmek

semîner *m* seminer

semînerdar *nd/nt* seminerci

sempatî *m* sempati

sempatîk *rd* sempatik, şirin

sempatîzan *nd/nt* sempatizan

sempatîzanî *m* sempatizanlık

sempozyum *m* sempozyum

semt (I) *m* semt

semt (II) *m* 1. ihtiyat 2. usul 3. uygun * **cihekî** **semt** **bibîne** uygun bir yer bul 4. *h* usul usul

semt (III) *m* 1. dikkat 2. fırsat * **semtê** **nadê** köpek ona fırsat vermiyor

semtdar *rd* ihtiyatkâr, ihtiyatlı

semtexalî *m* kuytu, tenhalık (ıssız, sessiz ve göze çarpmayan yer)

semtik *m* ihtiyat

semtika *h* usulca

semûr *m* sam yeli

semyan (I) *m* 1. görkem, ihtişam

2. heybet, büyüklük, ululuk

semyan (II) *n* reis, başkan

semyan (III) *m* 1. sermaye 2. servet 3. fayda, yarar * **ev karekî**

bêsemyan *e* bu faydasız bir iş

semyandar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. heybetli

senarîst *nd/nt* senarist, senaryocu

senarîstî *m* senaristlik

senaryo *m* senaryo

senaryonivîs *nd/nt* senaryocu, senarist

senaryonivîsî *m* senaryoculuk, senaristlik

senato *m* senato

senator *nd/nt* senatör

senatorî *m* senatörlük

senayî *m* sanayi, endüstri

sencandin *l/gh* ödemek

sencanî *rd* ödemeli

senceq *m* sancak

sendelî *m* sandalye

sendîka *m* sendika

sendikager *nd/nt* sendikacı

sendikagerî *m* sendikacılık

sendîkavan *nd/nt* sendikacı

sendîkayî *rd* sendikal * **mafên**

sendîkayî sendikal haklar ~

bûn sendikalaşmak ~ **kirin**

sendikalaştırmak

sendîkayîti *m* sendikalılık

sendrom *bj/m* sendrom

sened *m* senet ~ **dan** senet vermek

senet *n* 1. sanat 2. sanat, zanaat

senetkar *nd/nt* 1. sanatkâr 2. zanaatçı, zanaatkâr

senetkarî *m* 1. sanatkârlık 2. zanaatçılık, zanaatkârlık

senfoni *yî rd* senfonik

senfonî *mzk/m* senfoni

senfonîk *rd* senfonik

seng (I) *sp/m* disk

seng (II) *n* dana, tosuncuk

sengele *n* 1. yeni yetme (erkek çocuğu) 2. delikanlı, genç erkek

senger *m* 1. siper, mevzi 2. *lşk* tabya ~ **girtin** mevzilenmek

sengergeh *m* istihkâm

senidandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak

senidîn *l/ngh* duraklamak, duraksamak

senifan *m* sınıflama, tasnif

senifandin *l/gh* sınıflandırmak, tasnif etmek

senifîn *l/ngh* sınıflanmak, tasnif edilmek

senifiner *nd* sınıflandırıcı

senkron *m* senkron, eş zaman

senkronî *m* senkronî, eş zamanlılık

senkronîk *rd* senkronik, eş zamanlı

senkronîzasyon *sîn/m* senkronizasyon, eşleme

sentaks *m* sentaks, söz dizimi

sentetik *rd* sentetik

sentez *m* sentez ~ **kirin** sentezlemek

sentûr *mzk/m* santur

senyor *n* senyör

sepan *m* uygulama, tatbik

sepandin *l/gh* uygulamak, tatbik etmek

sepandî *n* çoban köpeği

sepanî *rd* uygulamalı, tatbiki

sepet (I) *m* 1. hayalet, fantasma 2. *psi* hayal, imge,

sepet (II) *m* sepet

sepetfiroş *nd/nt* sepetçi (satan kimse)

sepetker *nd/nt* sepetçi

sepîn *l/ngh* uygulanmak

sepînbar *m* uygulanabilir

sepîner *nd/nd* uygulayıcı

sepînerî *m* uygulayıcılık

sepîte *m* tavan

seqa (I) *m* 1. tavlama 2. *su * ev kër baş seqa nekirine* bu bıçağın suyunu iyi vermemişler ~ **kirin** 1) tavlama 2) su vermek (çeliğe su vermek gibi)

seqa (II) *m* atmosfer

seqagir *rd* istikrarlı

seqagirî *m* istikrar

seqakar *nd/nt* 1. tavlayıcı 2. demire su veren

seqandin *l/gh* 1. su vermek (çeliğe su vermek gibi) 2. tavlama

seqav *m* sakağı, ruam

seqayî *rd* atmosferik

seqem *m* ayaz ~ **girtin** ayazlanmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) ayaz kesmek

sepet *nd/nt* 1. sakat (özürlü) 2. *rd/mec* sakat (eksik veya bozuk şey) ~ **bûn** sakatlanmak ~ **kirin**

sakatlamak, sakat etmek ~ **û sûqet** sakat, özür
seqetî *m* 1. sakatlık, özür, kusur
 2. *mec* sakatlık (kaza, terslik)
seqilandin *l/gh* cilâlamak
seqirandin *l/gh* 1. ferahlatmak, rahatlatmak, rahata kavuşturmak
 2. *mec* kurtarmak
seqirî *rd* sıkıntısız, fariğ
seqirîn *l/gh* 1. ferahlamak, ferahlanmak, rahatlamak 2. *mec* kurtulmak
ser *ant/n* 1. baş, kafa 2. baş, başkan, reis, şef 3. baş (başlangıç, temel, esas) * **serê heftiyê** hafta başı 4. baş (arazide en yüksek nokta, bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **serê çiya** dağın başı 5. uç (bir nesnenin incelererek biten son kısmı, bir uzaklığın son noktası) * **serê kêrê** bıçağın ucu 6. uç, tepc (bir şeyin en üst bölümü) * **serê daran** ağaçların tepesi 7. üst, üzeri * **serê xanî** evin üstü (veya üzeri) 8. *mat* üs (5³, anlatımında üç sayısı üstür) 9. üzerine, ilgili, ilişkin * **em li ser çi dipeyîvî?** ne üzerine konuşuyoruz? ~ **dan sir** nedan ser verip sır vermemek ~ **girtin** üstünü örtmek ~ **hildan** başkaldırmak ~ **û bin** üst baş (giysi için) ~ **û bin kirin** karıştırmak (bir şeyi ararken veya kontrol ederken) ~ **û binê hev kirin** didik didik etmek, didiklemek, karıştırmak ~ **û guh** üst

baş (giysi için) ~**ê (yekî)** birin kafa şişirmek ~**ê çiyê** dağ başı ~**ê goşê** köşe başı ~**ê (yekî)** hêrs bûn kafası kızmak ~**ê mehê** ay başı ~**ê pêşîn** evvela, ilk önce, peşinen ~**ê pirê** köprü başı ~**ê saetê** saat başı ~**ê salê** yılbaşı ~**ê (yekî)** sekinin kafası durmak ~**ê sibehan** sabahları ~**ê sibehê** 1) sabah, yarın sabah 2) *h* sabahleyin ~**ê tiliyê** (an jî **pêçiyê**) parmak ucu ~**ê we xweş** size (veya sizlere) ömür ~**ê (yekî)** werimandin kafa şişirmek ~**ê (yekî)** xebitîn (an jî **şixulîn**) kafası çalışmak ~**ê xwe jê eşandin** kafasına takmak ~**ê xwe li ser eşandin** zihin yormak ~**ê xwe pê re eşandin** başı ağrıtmak

sera *m* sera

serabera *rd/h* gelişigüzel, üstün-körü

serad *m* 1. elck 2. çalkağı, çalkar, çalkak ~ **kirin** elekten geçirmek

seraf *nd/nt* sarraf ~**ê merivan** (mirovan an jî **însanan**) insan sarrafı

serafî *m* sarraflık

seraktor *n* baş aktör

seraktrîs *m* baş aktris

seramîk *m* seramik

seranat *mzk/m* serenat

serane *m* 1. kafa vergisi 2. kişi başına * **mezaxtina serane** kişi başına harcama

seranpê *h* baştan ayağa, tepeden tırnağa (kadar)

seranser *h* baştanbaşa, boydan boya

seraquet *h* aralıksız, biteviye, bitevi, ha bire, boyuna, durmadan, sürekli olarak

seraquetî *m* süreklilik

serasa *rd* olağanüstü

serasatî *m* olağanüstülük

seravan *nd/nt* seracı

seravayî *m* üstyapı

serax *m* yer üstü

seray *m* 1. saray 2. saray, konak (hükümet sarayı gibi)

serbajar *n* başkent, başşehir

serban *n* dam üstü, çatı

serbar *m* artık değer

serbaz *nd/nt* 1. korkusuz, cesaretli, yürekli, yiğit 2. asker

serbazgeh *m* kışla

serbend *m* 1. başmakale 2. paragraf

ser berdan *l/gh* başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek

serberdayî *nd/rd* 1. başıboş, berduş 2. yıldıya bırakılmış olan 3. *h* doludizgin (**yek**) ~ **kirin** (birini) başıboş bırakmak ~ **man** başıboş kalmak

serberhem *m* başeser, şaheser

serberjêr *nd/m* 1. iniş 2. *rd* iniş 3. *rd/h* yokuş aşağı, baş aşağı 4. *mec* mahcup, suçlu

serberjor *m* 1. yokuş 2. *rd/h* yokuş yukarı

serberz *rd* 1. mağrur, kurumlu 2. mümtaz, seçkin

serberzî *m* 1. mağrurluk, kurumluluk 2. mümtazlık, seçkinlik

serbest *rd* serbest, özgür ~ **berdan** serbest bırakmak ~ **bûn** 1) serbestlemek, salı verilmek 2) serbestleşmek, özgürleşmek ~ **kirin** 1) serbest bırakmak, salı vermek 2) serbestleştirmek, özgürleştirmek

serbestî *m* 1. serbestlik, özgürlük ~ **ya raman û derbirînê** düşünce ve ifade özgürlüğü

serbestîxwaz *rd* özgürlükçü (özgürlük isteyen)

serbestkî *h/rd* serbestçe, özgürce

serbihurk *m* üst geçit

serbijîşk *nd/nt* başhekim, baştabip

serbilind *rd* 1. başı havada, sevinçli 2. onurlu 3. mağrur, gururlu, kurumlu

serbinevî *m* ultraviyole

serbiser (I) *h* baştanbaşa, baştan aşağı

serbiser (II) *m* takas, trampa

ser bi ser dan *l/bw* takas etmek

serbiserî *bz/m* takas, kliring

serbixwe *rd* bağımsız

serbixwebûn *m* 1. bağımsızlaşma, bağımsız olma 2. bağımsızlık

ser bi xwe bûn *l/bw* bağımsızlaşmak, bağımsız olmak

serbixwetî *m* bağımsızlık

serborî *m* 1. macera, serüven 2. tecrübe 2. öz geçmiş

serconî *n* soku, dibek taşı, dibek tokmağı

serçav *n* 1. yüz, surat, çehre 2. kaynak, memba 3. *mec* kaynak * **serçavên hunerî** sanat kaynakları

serçavan *h* başımla beraber, baş göz üstüne, peki, pek âlâ, tamam, emrin olur ~ **hatin** hoş geldiniz

serçavî *m* 1. kaynak, pınar, gözenek (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak, referans (araştırma ve incelemede yararlanılan belge)

serçavk *m* 1. kaynak, pınar (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) 3. yüz örtüsü

serçavxurî *rd* çapar, çopur yüzlü **serçimk** *n* 1. uç (ağaç ve bitki uçları gibi) 2. uç, son 3. *erd* doruk, zirve

serçok *ant/m* 1. diz kapağı 2. diz üstü (pantolon gibi giyeceklerde)

serdan *m* 1. görüşme, ziyaret, ziyaret etme 2. baş sağlığına gitme 3. *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi ~ **lê kirin** ziyaret etmek, ziyarette bulunmak ~a **nexweşan** hasta ziyareti ~î (**cihekî**) **kirin** bir yeri ziyaret etmek

serdanî *m* görüş, görüşme, ziyaret ~ **kirin** ziyaret etmek

serdap *m* buzhane

serdar *nd/nt* 1. serdar, komutan, başkomutan 2. *lşk* binbaşı

serdarî *m* 1. serdarlık, komutanlık, başkomutanlık 2. binbaşılık

serdawet *n* düğüncübaşı, düğün kâhyası

serdegir *n* baskıncı

serdem *m* 1. çağ (zamanın bölümleri için) 2. dönem, devir yüzyıl (içinde yaşanan zaman, çağ) ~a **Berbesî** (an jî **Madenî**) Maden Devri ~a **Berê** Eski Çağ ~a **Kevirîn** (an jî **Berdîn**) Taş Devri ~a **Kevnare** Antik Çağ ~a **Navîn** Orta Çağ ~a **Nêzik** Yakın Çağ ~a **Nû** Yeni Çağ ~a **Peşîn** İlk Çağ ~a **Sêyemîn** *jeo* Üçüncü Çağ ~e *ke nû li dar xistin* çağ açmak ~e *ke nû vekirin* çağ açmak

serdest *rd* 1. egemen, hâkim 2. üstün 3. baskın, üstün, başat 4. üst, yukarı (makam, sınıf, aşama olarak yukarıda olan) 6. *nd/nt* ezen

serdest bûn *l/ngh* 1. üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğînleşmek 2. baskınlaşmak 3. hâkim olmak

serdestî *m* 1. egemenlik, hâkimlik 2. üstünlük 3. başatlık

serdestpek *m* 1. başlangıç, iptida 2. *rd* ilk 3. *wj/m* giriş (edebî eserlerde)

serdestpekî *rd* ilkel, iptidai

serdevkî *h* yüzükoyun

serdewlet *nd/nt* devlet başkanı

serdêr *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi

serdêrî *m* görüşmecilik, ziyaretçilik

sere (I) *m* fidye, kurtulmalık

sere (II) rd 1. seçkin, başta gelen 2. yaşlı başlı 3. yaşlı, yaşlıca 4. *n* kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek)

serecem m içerik, içindekiler

seredan m 1. görüş, görüşme, ziyaret 2. *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi

seredanî m görüşme, ziyaret ~ **kirin** ziyaret etmek

serek nd/nt baş, başkan, reis, şef ~**ê belediyeyê** belediye başkanı ~**ê duyem** asbaşkan

serekaşpêj nd/nt aşçıbaşı

serekbajar n başkent, metropol

serekbazirgan n bezirgânbaşı

serekçawûş n başçavuş

serekdewlet nd/nt devlet başkanı

sereke (I) rd 1. hâkim 2. baş, başta gelen 3. baskın 4. başat, dominant ~ **bûn** 1) hâkim olmak 2) başat olmak

sereke (II) nd/rd 1. as (bir işte başta gelen) * **leyzvanê sereke** as oyuncu 2. ana, temel * **riya sereke** ana yol 3. ana, esas, asıl, aslı, temel (en önemli, belli başlı) 4. asal, esası ~ **bûn** 1) as olmak 2) esas olmak, temel olmak

serekerkan nd/nt kurmay başkanı

serekeşîr nd/nt aşîret reisi

sereketî m 1. hâkimlik 2. başatlık

serekî rd 1. temel, ana 2. aslı

serekîn rd 1. başlıca, başta gelen başat, dominant ~ **bûn** başat olmak

serekkomar nd/nt cumhurbaşkanı

serekkomarî m cumhurbaşkanlığı

serekkonsolos nd/nt başkonsolos

serekkonsolosî m başkonsolosluk

serekkonsul nd/nt başkonsolos

serekî m başkanlık, şeflik

serekwezîr nd/nt başbakan

serekwezîrî m başbakanlık

serekxaxam n hahambaşı

seremonî m seremoni

serenav rz/n özel ad

serenc m 1. dikkat çekme 2. dikkat 3. macera ~ **rakişandin** dikkat çekmek

serencam m 1. son, sonuç 2. akıbet, sonuç

sererast m 1. düzeltme 2. düzenleme, tanzim etme ~ **bûn** düzeltmek (düzenli duruma gelmek)

sererastî m 1. düzeltme, düzenleme 2. revizyon, revize ~ **kirin** düzenlemek, revize etmek

sererastker nd/nt 1. düzeltmen, düzeltici, tashihçi, redaktör 2. düzenleyici

sererastkerî m 1. düzeltmenlik, düzelticilik, tashihçilik, redaktörlük 2. düzenleyicilik

sererast kirin l/gh 1. düzeltmek, tashih etmek 2. düzeltmek, doğrultmak 3. düzenlemek, düzene koymak (veya sokmak) 4. *mzk* düzenleme yapmak 5. *argo* ayarlamak (kandırmak)

sererd n ycr üstü

sereta m 1. başlangıç, iptida, ilk 2. *rd* ana, esas, asıl, birincil, temel (en önemli, belli başlı)

seretan bj/m yenirce

seretati *m* başlangıçlık, ilklik
seretayî *rd* 1. ilk 2. ilkel, iptidai

* **komala seretayî** ilkel toplum

seretayîti *m* ilkellik, iptidailik

serêş *m* baş ağrısı

serêşan *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı (baş ağrısı yaratan sorun)

serêşi *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)

serf *m* sarf, sarf etme ~ **bûn** sarf edilmek ~ **kirin** 1) sarf etmek, sarf etmek 2) harcamak, tüketmek

serfandin *l/gh* sarf etmek

serfermandar *nd/nt* başkumandan, başkomutan

serfermandarî *m* başkomutanlık, başkumandanlık

serfermander *n* başkomutan

serfetih *m* siftah ~ **kirin** siftah etmek

serfiraz *rd* 1. başı dik, onurlu, ak alınlı 2. başarılı 3. galip, muzaffer, yenen ~ **bûn** 1) başarmak, başarılı olmak 2) muzaffer olmak, galip gelmek ~ **kirin** başarılı kılmak

serfirazî *m* 1. başarı 2. başarı, utku, zafer, yengi, galibiyet ~ **nîşan** dan başarı göstermek

serfiyet *m* sarfiyat

serfkar *nd/nt* 1. sarf edici 2. tüketici

serfkarî *m* 1. sarf edici 2. tüketicilik

sergardiyân *nd/nt* başgardiyân

sergerde *nd/nt* 1. sergerde, ele-başı, serseri 2. sersem, başı dönmüş

sergerm *rd* 1. heyecanlı, coşkulu, taşkın (kimse) 2. tecrübesiz, toy, başında kavak yelleri esen ~ **bûn** başında kavak yeli esmek

sergermî *m* 1. taşkınlık, coşkunluk 2. tecrübesizlik, toyluk

sergevez *rd* 1. ağırbaşlı 2. dik başlı, kurumlu, mağrur 3. vakarlı, vakur

sergevezî *m* 1. ağırbaşlılık 2. dik başlılık, kurumluluk, mağrurluk 3. vakarlılık

sergej *rd* 1. sersem 2. bön ~ **bûn** sersemlemek, sersemleşmek ~ **kirin** sersemletmek

sergejahî *m* 1. sersemlik 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)

sergejanî *m* 1. sersemlik 2. baş dönmesi

sergejik *rd* sersem

sergejî *m* 1. sersemlik 2. baş dönmesi, baş ağrısı 3. bönlük 4. sorun, problem

sergejker *rd* sersemletici

sergejok *rd* 1. sersem 2. bön

sergejokî *rd* 1. sersemce 2. bönce
sergihayî *rd* tamamlanmış ~ **bûn** tamamlanmak, sonuçlanmak ~ **kirin** tamamlamak, sonuçlandırmak

sergiran *rd* ağırbaşlı, denli, oturaklı, uslu, döllek

sergiranbûn *m* ağırbaşlılık
sergiranî *m* ağırbaşlılık, denlilik, oturaklılık
sergirtî *rd* 1. başı örtülü, örtülü, başlıklı, kapalı (başı örtülü) 2. üstü kapalı (yer)
sergîn *m* tezek
sergo *n* çöplük, gübrelik, küllük, süprüntülük
sergotar *m* başmakale
sergovend *nd/nt* halay başı
sergüzeşt *m* 1. sergüzeşt, macera, serüven 2. *rd* mest
serhatî *m* 1. anı, hatır 2. macera, serüven, sergüzeşt 3. serencam
serhed *m* serhat, sınır boyu
serhejhejok *rd* 1. sallabaş 2. *mec* sallabaş (her sözü düşünmeden onaylayan)
serhejmar *m* nüfus
serhejmarî *m* nüfus sayımı
serheng *lşk/nd* albay
serhengî *m* albaylık
serhevde *rd* 1. kötü (insan için) 2. sersem, horlanan kimse 3. salak, manyak 4. başa kakma, ayıbını yüzüne vurma, kara çalma ~ **kirin** kötülenmek, karalamak, başa kakmak
serhevraz *rd* 1. başı dik 2. yokuş yukarı
serhewa *mzk/m* 1. uzun hava 2. taksim, ara taksim 3. ağır-lama (gelin veya güvey karşıla-nırken çalınan hava)
serhildan *m* başkaldırma, başkal-dır, isyan, ayaklanma, kalkışma

serhildêr *nd/nt* başkaldıran, isyan-cı, isyankâr, asi
serhildêrî *m* isyancılık, isyankâr-lık, asilik
serhişk *rd* 1. inatçı, dik başlı, dik kafalı 2. kalın kafalı, taş kafa 3. katır (inatçı ve huysuz)
serhişkî *m* 1. inatçılık, dik başlılık, dik kafalılık 2. kalın kafalılık
serhosta *nd/nt* ustabaşı
seridandin *l/gh* 1. çalkamak, ele-mek (elekten geçirmek) 2. ele-mek
seridîn (I) *l/ngh* 1. çalkalanmak, elenmek 2. elenmek
seridîn (II) *l/ngh* 1. çalarmak, ba-şaklanmak, baş vermek, başak bağlamak (veya tutmak) 2. c-vinlenmek
serifandin *l/gh* sarf etmek
serifin *l/ngh* sarf edilmek
serik (I) *n* iri çiğ köftelik bulgur
serik (II) *n* 1. uç * **serikê pênûse** kalemin ucu 2. baş (bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **seri-kê cixareyê** sigara başı 3. başlık (aletlerin baş tarafına takılan parça) 4. tepelik (mobilya vb. için) ~ê **stûna kon** çadır ağır-şığı
serinc *m* 1. dikkat 2. not ~ **dan** dikkat çekmek ~ **rakişandin** dikkat çekmek, ikaz etmek
serinckêş *rd* dikkat çekici, ilginç ~ **bûn** ilginçleşmek
serinckêşan *m* ikaz, ihtar, uyarma

serinckêşî *m* dikkat çekicilik, ilginçlik

serište *n* ipucu

serî (I) *m* seri, dizi * **hilberîna serî** seri üretim

serî (II) *ant/n* 1. baş, kafa 2. baş (bir topluluğu yöneten kimse) 3. baş (bir şeyin ön tarafı) 4. baş (büyükbaş hayvanlar ve bazı yiyeceklerde tane) * **seriyek pîvaz** bir baş soğan * **bîst serî dewar** yirmi baş büyükbaş hayvan 5. kelle, baş (şeker için) 6. yumru (bitkiler için) 7. uç, tepe (bir şeyin en üst bölümü) ~ **bi** ~ **h** ucun ucun ~ **bilind kirin** başkaldırmak ~ **dan 1)** yüz göstermek, ortaya çıkmak 2) uçlanmak, uç vermek 3. baş vermek ~ **danîn 1)** başı yastığa düşmek (uykuya dalmak) 2) boyun eğmek, itaat etmek 3) göçüp gitmek, ölmek ~ **di belayê de** başı belada ~ **di belayê de bûn** başı belada olmak ~ **di gējahiyan de bûn** başı belada olmak ~ **di gējahiyan de ye** başı belada ~ **hildan** (an jî **rakirin**) başkaldırmak, ayaklanmak, kalkışmak ~ **li serê teqandin** kafa patlatmak

serik *bnr* serik

serîkêş *nd/nt* öncü, önder, kılavuz

serîkêşî *m* öncülük, önderlik, kılavuzluk

serî lê dan *l/bw* 1. başvurmak, müracaat etmek 2. uğramak, ziyaret etmek

serî lê xistin *l/bw* 1. kafa vurmak

2. başvurmak, müracaat etmek

3. uğramak, ziyaret etmek

serîfî *m* başkanlık, reislik

serjimar *m* nüfus

serjimarî *m* nüfus sayımı

serjimêr *nd/nt* nüfusçu, nüfus memuru

serjinik *rd* 1. kılıbık 2. *argo* korkak

serjinikî *m* 1. kılıbıklık 2. kadınlık

serjinû *m* diz kapağı

serkan *n* 1. kurmay 2. *rd* kurmay

~**a giştî ya leşkerî** genelkurmay

serkanî *n* kurmaylık, kurmay ~**a giştî** genelkurmaylık

serkar *nd/nt* 1. ustabaşı, işçi başı, formen 2. şef, direktör 4. kâhya, taşeron

serkarî *m* 1. ustabaşlık, formenlik

2. şeflik, direktörlük 3. kâhyalık, taşeronluk

serkeftin *m* 1. başarı, utku, zafer, yengi 2. başarma ~ **bi dest xistin** zafer kazanmak

serkeftû *rd* 1. başarılı, muvaffak 2. muzaffer, utkulu, galip

serketin *bnr* serkeftin

serketî *bnr* serkeftî

serkêş *nd/nt* 1. öncü, lider, elebaşı

2. geçimsiz, huysuz, dirliksiz

3. serkeş, asi, itaatsiz (kafa tutan, başkaldıran)

serkêşî *m* 1. öncülük, liderlik, elebaşılık 2. geçimsizlik, huysuzluk 3. serkeşlik, asilik

serkut *m* tepeleme, bastırma ~ **bûn** tepelenmek ~ **kirin** tepelemek, bastırmak ~ **û berkutî** **kirin** tepelemek, bastırmak
serleheng *wj/nd* başkahraman, başkişi
serleşker *n* başkomutan
serlêdan *m* 1. başvurma, başvuru, müracaat 2. uğrama, ziyaret etmek
ser lê dan *l/bw* 1. baş vurmak, müracaat etmek 2. uğramak, ziyaret etmek
serlêdanî *m* başvuru, müracaat
serlêder *nd/nt* başvuru
ser lê xistin *l/bw* 1. başvurmak, müracaat etmek 2. uğramak, ziyaret etmek
serliq *lşk/nd* astsubay, gedikli
serlûs *rd* dazlak
serma *m* 1. soğuk 2. soğukluk ~ **çebûn** soğuk çıkmak ~ **girtin** (an **jî stendin**) soğuk almak (veya kapmak) ~ **hılanîn** soğuk kapmak ~ **lê xistin** (an **jî dan**) soğuk vurmak (veya yakmak) ~ **pê nikare** sırtı pck
sermawez *m* kasım (ay)
sermaye *m* anapara, sermaye, kapital ~ **ya veberhênanê** (zivirek an **jî zivirok**) döner sermaye
sermayedar *nd/nt* sermayeci, sermayedar, kapitalist
sermayedarî *m* sermayecilik, kapitalizm
sermedî *rd* 1. ebedî, ebediyen 2. müebbet, ömür boyu ~ **bûn** ebedileşmek ~ **kirin** ebedileştirmek

sermest *rd* sermest, mest, esrik ~ **bûn** sermest olmak, mest olmak, esrimek ~ **kirin** sermest etmek, mest etmek, esritmek
sermestî *m* mestlik, esriklik
sermetran *ol/n* başpiskopos
sermijar *m* baş konu, temel konu
sermil (I) *n* 1. omuz, çığın 2. omuz başı 3. yele
sermiyan (I) *n* anamal, anapara, sermaye ~ **ê xwe jê derxistin** parasını çıkarmak
sermiyan (II) *nd/nt* 1. başkan, reis 2. orta yaşlı (kimse) ~ **ê berê** eski başkan, sabık başkan ~ **ê malê** aile reisi
sermiyandar *nd/nt* sermayedar, kapitalist
sermiyandarî *m* sermayedarlık, kapitalizm
sermiyanî/sermiyantî *m* başkanlık
sernav *n* başlık, yazı başlığı ~ **lê kirin** başlık atmak (veya koymak)
sernekeftî *rd* başarısız
sernerm *rd* 1. yumuşak başlı, yumuşak huylu, uysal 2. ağırbaşlı, uslu 3. ılımlı, itidalli ~ **bûn** uysallaşmak
sernermî *m* 1. yumuşak başlılık, uysallık 2. usluluk, dölçlük 3. ılımlılık
sernewq *rd* alçak, aşağılık
sernewqî *m* alçaklık, aşağılık olma hali
sernigûn *rd/h* 1. başı eğik 2. baş aşağı 3. *mec* talihsiz ~ **bûn** (I) başı eğilmek 2) baş aşağı olmak

sernijdevan *n* 1. baş akıncı, akıncı başı 2. baş baskıncı
sernişiv *m* 1. iniş, bayır, şev 2. *rd* iniş, yokuş aşağı, baş aşağı 3. *h* yokuş aşağı, baş aşağı
sernivis *m* 1. kader, yazgı, alın yazısı 2. başlık, yazı başlığı 3. başmakale
sernivisar *m* 1. başyazı 2. başlık, yazı başlığı
serniviskar *nd/nt* başyazar
sernixûn *rd* 1. başı eğik 2. namert, alçak ~ **bûn** 1) başı eğilmek 2) rezil olmak
sernizm *rd* namert, alçak
sernûçe *m* manşet
serobero *rd/h* 1. gelişigüzel, ters tûrs, rastgele, üstünkörü 2. düzensiz, eğreti (iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış) 3. yarım yamalak ~ **kirin** çırpıştırmak, üstünkörü yapmak ~ **nivisandin** çiziktirmek
serobin *nd* alt üst ~ **bûn** alt üst olmak, düzeni bozulmak ~ **kirin** 1) alt üst etmek 2) karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3) çarpıtmak (doğruyu çarpıtmak)
serobinoyî *rd* 1. alt üst 2. allak bullak
serok *nd/nt* başkan, reis ~ **ê** belediye belediye başkanı ~ **ê** eşirê aşiret reisi ~ **ê** giştî genel başkan ~ **ê** serkaniya giştî ya leşkerî genclik kurmay başkanlığı
serokatî *m* başkanlık ~ **ya** giştî genel başkanlık

serokdewlet *nd/nt* devlet başkanı
serokdewletî *m* devlet başkanlığı
serokeşîr *nd/nt* aşiret reisi
serokêl *nd/nt* aşiret reisi
serokîtî *m* başkanlık
serokkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı
serokkomarî *m* cumhurbaşkanlığı
serokwezîr *nd/nt* / başbakan
serokwezîrî *m* başbakanlık
seromişt *rd* tepelme (taşacak kadar dolu olan) ~ **kirin** tepelme doldurmak
seropiştô *h* sırtüstü olarak
seroqûnko *h* başlı ayaklı ~ **raketin** başlı ayaklı yatmak
serpas *rd* başı açık
serpel *nd/nt* üstөгмен
serperişt *nd/nt* 1. denetçi, müfettiş 2. gözetmen 3. danışman (üniversitelerde) 4. öncü, önder, başkan 5. yönetmen, rejisör 6. amir ~ **ê** asayişe emniyet amiri ~ **ê** zarevekirinê seslendirme yönetmeni
serperiştî *m* 1. denetçilik, müfettişlik 2. gözetmenlik 3. danışmanlık (üniversitelerde) 4. öncülük, önderlik, başkanlık 5. yönetmenlik 6. amirlik 7. denetleme, gözetim ~ **ya** giştî ya leşkerî genclik kurmay
serperiştkar *nd/nt* 1. denetimci 2. yönetmen ~ **ê** ronahiyê ışık yönetmeni
serperiştkarî *m* 1. denetimcilik 2. yönetmenlik
serperî *m* denizkızı

serpeçandi *rd* başı örtülü (insanlar için)

serpehatî *m* 1. macera, serüven 2. serencam (başa gelen bir durum veya olay) 3. *rd* tecrübeli ~**ya benge** (yan jî evîniye) aşk maccerası

serpêl *rd* 1. başı eğik 2. alçak, aşağılık, rezil ~ **bûn** 1) başı eğilmek 2) alçaklaşmak, rezil olmak ~ **kirin** 1) başını eğdirmek 2) rezil etmek

serpir *m* köprübaşı

serpisor *nd/nt* başuzman

serpiştî *h* sırtüstü, arka üstü

serpî *ant/n* omuz, omuz başı

serpoş *m* serpuş, başlık, başörtüsü

serqot *rd* başı açık ~ **û pexas** yalın ayak başıkabak

serqotî *m* başı açıklık

serqûnkî *h* götün götün, kışın kışın, kışüstü ~ **ketin** kışüstü oturmak

serrastî *m* gerçeküstü

serrastîparêz *nd/rd* gerçeküstücü

serrastîtî *m* gerçeküstücülük

serrût *rd* dazlak, damdazlak

sersal *m* yılbaşı ~**a darayî ab** mali yıl

sersar *rd* 1. üşengeç, üşengen 2. savsak, ihmalci

sersarî *m* 1. üşengeçlik, üşengenlik 2. savsaklık, ihmalcilik 3. ihmal ~ **kirin** ihmal etmek, savsaklamak

sersarîtî *m* ihmalcilik, savsaklık

sersaxî *m* başsağlığı

sersem *rd* sersem, sangî ~ **bûn** sersemleşmek, sangılamak

sersemî *m* sersemlik, sangılık

serseqirî *rd* başı dinç, huzurlu

serseqirîbûn *m* başı dinçlik, huzurluluk

serserî (I) *h* 1. tepetakla, tepetaklak 2. baş aşağı

serserî (II) *rd* 1. serseri, ayak takımı 2. serseri (hedefsiz)

serserîtî *m* serserilik ~ **kirin** serserilik etmek

serserkî (I) *h* tepetakla, tepetaklak

serserkî (II) *rd/h* serserice

sersirûştî *rd* doğaüstü

sersirûştîtî *m* doğaüstücülük

sersirûştîparêz *nd/rd* doğaüstücü

sensor *nd/nt* Kızılbaş

serşogeh *m* banyo, hamam

serşok *m* banyo, hamam (banyo yapılan yer için)

serşor *rd* 1. başı eğik 2. *mec* namert, alçak, rezil

sert *rd* 1. sert (katı, pek) 2. sert 3.

sert, keskin * **meya** sert sert şarab 4. sert, zorlu ~ **bûn** 1) sertleşmek, katılaşmak 2) sertleşmek ~ **kirin** 1) sertleştirmek, katılaştırmak 2) pekiştirmek, pkleştirmek

sertar *m* 1. dağ başı 2. *erd* doruk, zirve

sertifika *m* sertifika

sertixûb *n* serhat, sınır boyu

sertî *m* 1. sertlik, katılık 2. sertlik (keskinlik) 3. sertlik (şiddet) 4. haşinlik

sertîxwaz *nd/nt* sertlik yanlısı

sertîxwazî *m* sertlik yanlısı olma

sertraş *nd/nt* berber

sertûjîkî *rd* (ucu) sivrice ~ **bûn** sivrileşmek

serûber (I) *n* üst baş

serûber (II) *rd* düzenli, sistemli ~ **kirin** düzenlemek (düzenli, düzgün duruma getirmek)

serûberî *m* 1. düzen, intizam 2. düzenlilik, sistemlilik

serûberker *nd/nt* düzenleyen

serûbin (I) *nd* üst baş (giycekler, giysiler)

serûbin (II) *n* 1. altüst 2. (bütün) çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın 3. ıclığı cıclığı ~ **bûn** altüst olmak ~ **kirin** 1) alt üst etmek 2) karıştırmak ~**ê hev** **bûn** altüst olmak ~**ê hev kirin** altüst etmek, didiklemek

serûm *m* serum

serve *rz/m* nesne, obje (dil bilgisinde)

servedar *rd* ayrıcalıklı, imtiyazlı

servekirî *rd* 1. başı açık 2. üstü açık, açık

serveyî *rd* 1. yüzeysel, sathi 2. üstten ~ **bûn** yüzeyselleşmek ~ **kirin** yüzeyselleştirmek

serveyîkî *h* yüzeysellece

serveyîtî *m* yüzeysellik

servîs *bnr* servis

serwer *nd/nt* egemen, hâkim ~ **bûn** egemen olmak

serwerî *m* egemenlik

serwet *m* servet

serwext *rd* 1. anlayışlı, kavrayışlı

2. müdrik, akli ermiş ~ **bûn** 1)

kavramak, anlamak, algılamak

2) bilincine varmak, idrak etmek ~ **kirin** 1) kavratmak, algılatmak 2) *mec* aydınlatmak

serwextker *rd* 1. kavratıcı, algılatıcı 2. aydınlatıcı

serwezîr *nd/nt* başbakan

serwêris *nd/nt* vasi

serwêrisî *m* vasilik, vesayet

serwî *bot/m* servi

serwîs *m* servis ~ **kirin** servis yapmak ~**a acilê** acil servis

serwîzad *bot/m* sedir (ağacı)

serxan *m* üstyapı

serxwebûn *m* bağımsızlık

serxwebûnparêz *nd/rd* bağımsızlıkçı, bağımsızlık savunucusu

serxwebûnxwaz *nd/rd* bağımsızlıkçı, bağımsızlık yanlısı

serxwegir *n* üstenci

serxwegirî *m* üstencilik

serxweş *rd* 1. sarhoş 2. *mec* sarhoş (hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan) ~ **bûn** sarhoş olmak ~ **ketin** kafayı bulmak ~ **kirin** sarhoş etmek ~**ê bêhiş** körkütük

serxweşî (I) *m* sarhoşluk

serxweşî (II) *m* başsağlığı ~ **dan** (yekî) (birinc) baş sağlığı dilemek ~ **tê dan** (birinc) başsağlığı dilemek

serxweşker *rd* sarhoşlaştırıcı, sarhoş edici

serxwezayî *rd* doğaüstü

serxweşmayî *rd* akşamdan kalma
serzelût *rd* 1. tüysüz, saçsız baş

2. dazlak, damdazlak, cascav-
 lak, başı kabak

serzik *nd* 1. karın üstü 2. *n* karnın
 üst bölgesi

serzikî *h* (karın üstü) sürünme ~
 çûn sürünmek

set *sp/m* set

seth *m* satıh, yüzey

sethî *rd* sathi

setme *m* tökezleme ~ **bûn** tökezle-
 mek, tökezmek

setrenc *m* satranç ~ **leyîstin** (an jî
 listin) satranç oynamak

setrencbaz *nd/nt* satranç oyun-
 cusu

sevor, **sevorî** *zoo/m* sincap

sewab (I) *m* sevap ~ **kirin** sevap
 kazanmak (veya işlemek)

sewab (II) *n* 1. benzeme, andırma,
 andırım, 2. benzer, benzerlik,
 andırış 3. *psî* imaj, imge, hayal
 ~ **bi hev ketin** (an jî **xistin**) bir-
 birine benzemek, benzeşmek ~
pê ketin andırmak ~ **pê xistin**
 benzetmek

sewal *n* davar, küçükbaş hayvan

sewax *m* siva ~ **bûn** sıvanmak ~
kirin sıvamak ~ **lê xistin** siva
 vurmak

sewaxker *nd/nt* sıvacı

sewaxkerî *m* sıvacılık

sewda *m* seveda

sewdaser *rd* kara sevdalı, sevdalı

sewdaserî *m* kara seveda

sewgiran *m* 1. garanti 2. temin, te-
 min etme, sağlama

sewgirandin *l/gh* 1. garantilemek,
 garanti etmek 2. temin etmek,
 sağlamak

sewgirîn *l/gh* 1. garantilenmek
 2. temin edilmek, sağlanmak

sewgur *m* alaca karanlık (sabah
 karanlığı için)

sewihandin *l/gh* yetiştirmek, ol-
 gunlaştırmak

sewihîn *l/gh* yetişmek, olgunlaş-
 mak

sewil *n* sebil, küçük testi

sewiye *m* seviye, düzey

sewiyebilind *rd* yüksek seviyeli

sewiyenizm *rd* düşük seviyeli

sewl *m* kürek, kayıkçı küreği

sewq (I) *m* sevk ~ **bûn** sevk olmak
 ~ **kirin** sevk etmek

sewq (II) *m* renk, boya ~ **dan** bo-
 ya (veya renk) vermek

sewqiyat *m* sevkîyat

sews *m* sersemlik, aklını yitirme

sewsî *rd* 1. sersem, aklını yitirmiş
 2. melânkolik ~ **bûn** sersemleş-
 mek, aklını oynatmak, aklını yi-
 tirmek

sewsoyî *rd* delimsi, sersem

sewt *m* savt, ses ~ **a serî** kafa sesi
 ~ **a sing** *mzk* göğüs sesi, di-
 yafram sesi ~ **a tûj** keskin ses
 ~ **a xweş** güzel ses

sewtanî *rz/rd* sedalı

sewtelî *rd* soytarı, lümpen

sewz *n* 1. yeşil 2. *rd* yeşil (bu renk-
 ten olan)

sewze *n* sebze

sewzî *m* 1. yeşillik 2. *rd* yeşilimsi

sexbêr *rd* 1. tasarruflu, tutumlu
2. bakıcı, bakımcı

sexbêrî *m* 1. tasarruf, tutum 2. bakım ~ bûn tutumlu olmak (veya davranmak) ~ kirin 1) tasarruf etmek, tutumlu davranmak
2) kırmak, kesinti yapmak
3) bakım yapmak

sexbêrîtî *m* 1. tutumluluk, kısıntı
2. bakıcılık, bakım

sexî (I) *rd* tez canlı, atik

sexî (II) *rd* 1. cömert, eli açık
2. çalışkan 3. fedakar

sexîti (I) *m* tez canlılık, atiklik

sexîti (II) *m* 1. cömertlik 2. çalışkanlık 3. fedakarlık

sexl *nd* 1. küçükbaş hayvan yavrusu, kuzu ve oğlağın ortak adı
2. *mec* çocuk

sext *rd* 1. sert, katı (yumuşak karşısı) 2. sert ~ bûn 1) sertleşmek, katılaşmak 2) zorlaşmak 3) yoğunlaşmak ~ kirin 1) katılaştırmak 2) güçleştirmek, zorlaştırmak

sexte *rd* sahte, düzme, düzmecce

sextekar *rd/nt* 1. sahtekâr, sahteci, düzmeci 2. dolandırıcı

sextekarî *m* sahtekârlık, sahtecilik, düzmecilik 2. dolandırıcılık

sextefî *m* sahtelik, kalplık

sextiyan *n* sahtiyan

sextî *m* 1. katılık, sertlik 2. güçlük, zorluk

sexur *m* fosseptik

sexurdank *m* fosseptik çukuru

sey *m* ders

seyah *nd/rd* seyyah, gezgin

seyahet *m* seyahat, gezi ~ kirin seyahat etmek

seyahetname *m* seyahatname

seyahî *m* seyyahlık, gezginlik

seyal *fiz nd/rd* akışkan

seyalî *m* akışkanlık

seyandin *l/gh* sıvamak, sıvalamak

seyar *rd* seyyar, gezici, gezginci

seyare (I) *ast/m* 1. gezegen, plânet
2. araba, taşıt

seyda *n* 1. müderris 2. üstat, hoca

seydatî *m* 1. müderrislik 2. üstatlık, hocalık

seyek *m* sıra

seyekker *nd/nt* sıvacı

seyê avî *zoo/n* samur

seyîd *rd* seyt

seyîdî *m* seytlik

seyîs *n* seyis

seyîsî *m* seyislik

seynik *m* kadran * seynika saetê saat kadranı

seyr (I) 1. seyir, izleme 2. seyir (yola çıkma) ~ û sefer gidiş geliş

seyr (II) *rd* acayip, tuhaf, garip, ilginç, enteresan, şaşılacak şey ~ bûn acayıpleşmek, acayip olmak, garipleşmek, ilginçleşmek, tuhaflaşmak ~ dîtin garipsemek, yabansımak ~ kirin acayıpleştirmek, ilginçleştirmek, tuhaf-laştırmak

seyran *m* 1. seyran, gezinme, gezinti, gezme 2. piknik

seyrangeh *m* scyrangah, seyranlık

seyrî *m* 1. acayıplık, gariplik, ilginçlik, tuhaflık ~ **bûn** acayıpleşmek, başkalaşmak, garipleşmek, tuhaflaşmak

seyr kirin *l/gh* scyretmek, izlemek

seyrtî *m* acayıplık, gariplik, tuhaflık

seza *n* ccaza ~ **kirin** cezalandırmak

sezawer *rd* lâıyk, müstahak

sezawerî *m* liyakat

sezeryen *m* sezaryen ~ **kirin** sezaryen etmek (veya yapmak)

sfenks *nd* sfenks

sê *nd/rd* üç ~ **çar** üç beş ~ **rojên** dünyayê üç günlük ömür ~ **yem** (an **jî** ~ **yemîn**) üçüncü ~ **yemîn** (an **jî** ~ **yemînî**) üçüncülük

sêbare *rd* 1. üçleme (üçleme işi) 2. *rd* üçlü, üç yanlı ~ **kirin** üçlemek

sêcare *m* üçleme ~ **kirin** üçlemek

sê dîmenî *rd* üç boyutlu

sêdar *m* sehpa, darağacı ~ **vedan** darağacını kurmak ~ **a îdamî** idam sehpası

sêgavê *sp/m* üç adım atlama

sêgoşe *mat/m* üçgen ~ **ya tîk** dik üçgen

sêgoşeyî *rd* üçgen

sêhr *bnr* sêr (II)

sêkuj *mat/n* üçgen

sêkujî *rd* üçgen

sêl *m* sac ~ **a esmanî** gök kubbe

sêlak *m* 1. kum 2. *rd* kumsal

sêlav *m* taşkın (sel için)

sêlax *m* alüvyon, lığ

sêlekan *m* kumsal

sêlik (I) *m* mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)

sêlik (II) *m* 1. plâk, disk (gramofon plağı) 2. disk, cd

sêlikjen *m* plakçalar, diskçalar, cd çalar

sêlikjenyar *nd/nt* diskjokey

sêlinge *m* sacayağı, sacayak

sêlûbêl *m* kargaşa, keşmekeş ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak

sêlûbêlî *m* kargaşalık, karışıklık, anarşi

sêlxan *m* kumluk, kumsal

sêmend *rd* üçlü

sênc (I) *bot/m* igde

sênc (II) *m* 1. çeper, çit 2. harım (tarla ve bahçe etrafındaki çit) 3. barı, bahçe duvarı ~ **kirin** çeper çekmek, çitlemek

sênî *m* sini

sênîk *m* tabak

sêpê *m* 1. sehpa 2. çatkı, darağacı, idam sehpası

sêpîroz *ol/m* üçleme, teslis (Tanrı, İsa ve Meryem)

sêqat *m* üç katlı, tripleks

sêr (I) *m* 1. âdet 2. kaide, kural, usul 3. rayiç ~ **rast kirin** yeni âdet icat etmek ~ **a bazarê** rayiç fiyatı ~ **eke nû** **rast kirin** eski köye yeni âdet

sêr (II) *m* sihir, büyü, cfsun ~ **betal bûn** büyü bozulmak ~ **betal kirin** büyü bozmak ~ **kirin** sihir (veya büyü) yapmak ~ **lê kirin** (birine) büyü yapmak (veya yaptırmak)

sərbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sərbazî *m* büyücülük
sêrdar *nd/nt* büyücü
sêrdarî *m* büyücülük
sêrebend *nd/nt* 1. sihirbaz, büyücü
 2. cadî
sêrebendî *m* 1. sihirbazlık, büyü-
 cülük 2. *mec* cadılık
sêrik *nd/nt* büyücü
sêrikî *m* büyücülük
sêrkar *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêrkarî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêşem *m* salı (günü)
sêtebeq *m* üç katlı, tripleks
sêv *bot/m* elma
sêvanik *ant/m* oyluk kemiği
sêvaxînk *bot/m* yer elması
sêvok (I) *ant/m* oyluk kemiği
sêvok (II) *m* 1. elma, elmacık
 2. yanak * **sêvokê rûyê jinikê**
 kadının yanakları
sêw *m* 1. yıldıya bırakma, başıboş
 bırakma ~ **kirin** yıldıya bırak-
 mak, başıboş bırakmak
sêwek *rd* 1. başıboş, berduş 2. ay-
 lak, atlı
sêwir *fel/m* tasarım
sêwiran *m* 1. tasarım, tasavvur
 2. tasarı 3. tasarım, dizayn
sêwirandin (I) *l/gh* 1. tasavvur
 etmek, tasarlamak, tasımlamak
 2. canlandırmak, düşlemek,
 kurmak (düşünmek)
sêwirandin (II) *l/gh* 1. sakin-
 leştirmek, yatıştırmak 2. sus-
 turmak, yatıştırmak (ağlayan
 çocuklar için)

sêwirîn (I) *l/gh* 1. tasavvur edil-
 mek, tasarlanmak 2. tahayyül
 edilmek, düşünmek, canlan-
 dırılmak
sêwirîn (II) *l/gh* 1. sakinleşmek,
 yatışmak (heycan ve telâş kal-
 mamak) 2. susmak (yatışmak)
sêwirîner *nd/nt* tasarımcı
sêwirînerî *m* tasarımcılık
sêwî *nd/rd* yetim, öksüz ~ **man**
 öksüz kalmak ~ **yê ser qimatke**
 saçî bitmedik (yetim)
sêwîk *rd* üçüz (üçü birlikte doğ-
 muş olan kardeş)
sêwîrî *m* 1. yetimlik, öksüzlük
sêwîxane *m* yetimhane
sêwlek *nd/nt* çocuk
sêxal *nd* üç nokta ~ **li rex hev rz**
 üç nokta yan yana
sêyatî *mzk/m* üçlü, trio
sêyîne *wj/m* üçleme, triloji
sêzdeh *n* on üç ~ **em** (an jî ~ **emîn**)
 on üçüncü
sibande *m* sundurma
sibe *bnr* sibeh
sibeh *m* 1. sabah 2. yarın ~ **êvar**
 sabah akşam ~ **safî bûn** gün
 ağarmak ~ **zelal bûn** gün ağar-
 mak, şafak sökmek
sibehan *h* sabahleyin
sibehê *h* yarın jî ~ **pêştir nîn e**
 yarından tezi yok
siberoj *m* yarın, yarın öbür gün,
 gelecek
sibeynî *rd/h* 1. sabahleyin, sabahki
 2. yarınki
sibê *bnr* sibehê

sibhanelah *b* suphanallah

sibiryaî *nd/nt* Sibiryalı

sic *rd* parazit

sicdar *biy/rd* parazitli

sicîhî *rd* tığ gibice, sırm gibice,
çivi gibi

sicil *m* sicil ~a **dadî** (yan *jî* **edlî**)
adlî sicil

sicildar *rd* sicilli

sicûq *m* sucuk

sîdê *m* arış, çözgü ~ **rahêlan** *mec*
mekik dokumak

sidinandin *l/gh* duraklatmak, du-
raksatmak

sidinîn *l/ngħ* 1. duraksamak 2. te-
reddüt etmek

sifar *n* 1. bakırcı, bakır ustası 2. ka-
laycı (bakır kalaylayan kimse)

sîfat *m* 1. sîfat 2. *rz* sîfat ~ **dan**
(**yekî**) sîfatlandırmak **kirin** ~ sî-
fatlaştırmak

sîfîk *m* sofa, sundurma

sîfir (I) *kîm/n* bakır

sîfir (II) *m* sîfır ~ **kirin** sîfırlamak

sîfre *m* sofra ~ **danîn** sofra (veya
sofrayı) kurmak ~ **hîlanîn** sofra
(veya sofrayı) kaldırmak (veya
toplamak) ~ **xemilandin** sofra
donatmak ~ **ya wî danandî** ye
sofrası açık

sift *rd* 1. yoğun, kesif 2. koyu
(sulu karşıtı) ~ **bûn** 1) yoğun-
laşmak 2) koyulaşmak 3) *kîm*
derişmek ~ **kirin** 1) yoğun-
laştırmak 2) koyulaştırmak (sıvı
şeyler için)

siftbûnî *fiz/m* yoğunluk

siftî *m* 1. yoğunluk, kesafet 2. kı-
vam, koyuluk ~ **bûn** kıvamlan-
mak (sıvı şeyler için)

siftker *fiz/m* yoğunlaş

sih (I) *m* gölge

sih (II) *n* otuz (30)

sihbet *m* sohbet ~ **kirin** sohbet
etmek

sihet *m* sıhhat, sağlık ~ **be** sıh-
hatler olsun

sihetxweş *rd* sıhhatli

sihik *m* sirke

sihî *rd* sıhhi

sihor, sihorîk *zoo/m* sincap

sihrik *m* gez (silâh için)

sihûd *m* şans, talih ~a (**yekî**)
hebûn şansı olmak ~a (**kesekî**)

lê xistin talihi yaver gitmek

sik *nd/nt* çirkin ~ **bûn** çirkin-
leşmek ~ **kirin** çirkinleştirmek

sikatî *m* çirkinlik

sikene *m* yan etki

sikrat *m* sekerat ~a **mewtê** can
çekişme

siktir *m* siktir ~ **bike** siktir *et* ~
bûn siktir olmak ~ **bûn çûn**
siktir olup gitmek, siktirip git-
mek ~a (**yekî**) **danê** (birini) sik-
tir etmek ~a **wî bidê** siktir *et*

sikur *n* 1. su bendi, baraj 2. savak,
tesviye havuzu

sikûm *n* 1. sîfat, surat (yüz, çehre)
2. beniz (yüz rengi), yüz ifadesi

sikûnet *m* sükûnet, sakinlik

sil *rd* 1. sinirli, asabî 2. küskün,
dargın, gücenik ~ **bûn** 1) sinir-
lenmek, kızmak 2) gocunmak

3) küsmek, darılmak 4) ürkmek, huylanmak

silav *m* selam ~ **dan** selam vermek, selamlamak ~ **kirin** selam etmek, selamlamak ~ **kulav** selam sabah ~ **lê be** selam olsun ~ **lê kirin** selam söylemek ~ **ve-girtin** selam almak

silek *rd* 1. sinirli, asabî, agresif 2. alıngan, darılğan 3. ürkek, huylu (hayvanlar için)

silêmanê dunikul *zoo/nd* ibibik, hûthût, çavuş kuşu

silêmanok *zoo/nd* ibibik, hûthût

silikandin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek 2. gocundurmak 3. darılmak, gücendirmek 4. ürktmek

silikîn *l/gh* 1. kızmak, sinirlenmek 2. gocunmak 3. alınmak, darılmak, gücenmek, küsmek 4. ürkmek, huylanmak

silî *rd* 1. sinirlilik, asabilik 2. küskünlük, dargınlık, güceniklik

silîndîr *m* silindir

silîndîrîk *rd* silindirik

silîng *m* vinç

silk *bot/m* şeker pancarı

sil kirin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek 2. gocundurmak 3. gücendirmek, küstürmek 3. ürktmek

siln *m n* başak, kelle, (ekinlerde)

silok *rd* 1. asabî, sinirli, agresif 2. alıngan, darılğan 3. ürkek, huylu (hayvanlar için)

silq *bot/m* şeker pancarı

silqfiroş *nd/nt* pancarcı (satan kimse)

silsile *m* silsile

siltan *n* sultan

siltanî *m* sultanlık

silûet *m* siluet

silûk *m* 1. hücre (küçük oda) 2. çilehane

silûs *m* halvet, inziva * **kete silûse** inzivaya çekildi

sim *ant/n* toynak

simandin *l/gh* delmek

simaq *m* sumak

simarte *m* zımpara ~ **kirin** zımparalamak

simbêl *n* bıyık ~ **ba dan** bıyık burmak (veya bükmek)

simbêlbadayî *rd* burma bıyıklı

simbêlberdayî *rd* bıyıklı, bıyık bırakmış olan

simbêlboq *nd/rd* pos bıyık, pos bıyıklı

simbêldar *rd* bıyıklı

simbêlnivîşt *nd/rd* badem bıyık

simbêlpalik *nd/rd* pala bıyık

simbêlpalikî *rd* pala bıyıklı

simbêlqeytan *rd* kaytan bıyıklı

simbil *m* 1. başak 2. başak burcu ~ **dan** başağa durmak ~ **girtin** başaklanmak

simbul *bot/m* sümbül

simitandin *l/gh* delmek

simitîn *l/gh* delinmek

simîd *m* simit

simîdfiroş *nd/nt* simitçi (satan kimse)

simîdker *nd/nt* simitçi

simok *m* delgi

simolek *zoo/m* sincap

simsik *rd/nt* pisboğaz, otlakçı
(argo)

simsikî *m* pisboğazlık, otlakçılık
(argo)

simsimî *rd* benekli

simt *m* ırmık

simtek *m* matkap

simtin *l/gh* delmek

simtraş *m* nal bıçağı

sin *zoo/m* süne

sinahî *rd* loş

sinc (I) *bot/m* iğde

sinc (II) *n* ahlak

sincar *m* ateş (hasta ateşi)

sinedar *rd* ahlaklı

sinciran *m* ısınma

sincirandin *l/gh* 1. ısıtmak, kızdırmak (katı şeyler için) 2. ısındırmak (ısısını artırmak) 3. fırınlamak, pişirmek 4. ateşlendirmek (vücut ısısını artırmak)

sincirî *rd* 1. kızmış, kızgın * **erda** **sincirî** kızgın toprak 2. pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için) 3. alev alev (vücut ısısı için)

sincirîn *l/ngh* 1. kızmak, kızgınlasmak (sıcaklığı çok artmak) 2. ısınmak, ısısı artmak 3. pişmek, fırınlanmak 4. yanmak, ateşlenmek

sincî (I) *bot/m* hünnap

sincî (II) *rd* ahlaki

sincok *m* broş

sincok *bnr* sincük

sincpak *rd* iyi ahlaklı, onat, nezih

sincûq *m* sucuk, bumbar

sincûr *m* kıvam (sıvı şeyler için) ~ **girtin** kıvamına gelmek

sincûrî *rd* kıvamlı (sıvı şeyler için) ~ **bûn** kıvamlanmak (sıvı şeyler için)

sindan *n* örs

sindoq *m* sandık

sinet *m* sünnet ~ **bûn** sünnet olmak ~ **kirin** sünnet etmek (veya yapmak)

sinetker *nd/nt* sünnetçi

sinêde *rd* 1. eğreti, iğreti 2. kabataslak 3. eften püften 4. *h* hafiften * **kêrê sinêde** biriye bıçak hafiften kesmiş

sinêr *m* 1. sinir (asabilik) 2. sinir

sing (I) *ant/n* 1. göğüs, sine 2. göğüs, bağır, sine ~ **û ber** göğüs, meme ~ **û ber av girtin** ergenlik çağına girmek

sing (II) *n* 1. kazık 2. sikke (ağaç kazık) 3. örgü şişi ~ **kutan** kazık çakmak, kazıklamak

singêr *n* sünger ~ **kirin** süngerleşmek

singik *n* 1. küçük kazık 2. küçük şiş, örgü şişi

singmele *sp/m* yüzüstü yüzme

singû *m* süngü ~ **kirin** süngülemek

sinif *m* 1. sınıf (okullarda) 2. *sos* sınıf * **sinifa karkeran** işçi sınıfı **di ~ê de man** sınıfta kalmak ~ **a yekemîn** birinci sınıf (okul için) ~ **ên leşkerî** askeri sınıflar

sinifdar *rd* sınıflı

sinifi *sos/rd* sınıfsal

sinkolk *m* çapa (çapalama aracı)
sinsil *m* cingil (balta girmemiş orman)
sinsilî *rd* cingil gibi * **daristaneke**
sinsilî cingil gibi orman
sinuzît *bj/m* sinüzit
sinûs *bj/m* 1. sinüs 2. *mat/m* sinüs
sinyal *m* sinyal ~ **dan** sinyal vermek
sipêle *m* hayalet
sipil, **sipilak** *ant/m* pankreas
siping *bot/m* yemlik
sir *rd* sır, giz ~ **dan der** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **veşartin** sır tutmak (veya saklamak)
sir (II) *m* (*r* kalın okunur) 1. esin, esinti, sabah yeli 2. ayaz, kuru soğuk ~ **birin** soğuktan yanmak ~ **lê dan** (an *jî xistin*) ayaz vurmak ~ **a sibehe** sabah yeli, tan yeli
sirandin *l/gh* 1. üşütmek 2. dondurmak 3. soğuk vurmak, soğuk yakmak (bitki için)
sirbistanî *nd/rd* Sırbistanlı
sirbî *m* Sırpça
sirbkî *m* 1. Sırpça 2. *rd/h* Sırlara özgü veya yaraşır biçimde
sirdar *rd* sırlı, esrarlı, gizemli, esrarengiz
sirf *h* sırf, sadece, salt, yalnız
sirgûn *m* 1. sürgün (sürgün etme, menfi) 2. *rd* sürgün (sürülmüş olan) ~ **bûn** sürgün olmak ~ **kirin** sürgün etmek

sirin *m* sır (saydam veya donuk vernik)
sirîn *l/gh* 1. üşümek, donmak 2. soğuk almak, soğuklamak 3. donmak, soğuk çalmak (bitkiler için)
sirke *m* sirke ~ **kirin** sirkelenmek
sirme (I) *m* 1. sırma 2. *rd* sırma (sırmadan yapıma)
sirme (II) kenar (herhangi bir şeyin sivri kenarı)
sirnî *m* 1. mazi (ağaç dingil) 2. dingil
sirsûm *m* yayık (genellikle topraktan veya ağaçtan yayık)
sirt *m* 1. sırt (dağların veya tepelerin üst bölümü) * **sirta çiyê** dağ sırtı 2. sırt (dikilmiş veya kaplanmış kitapların dikişli bölümü)
sirûd *mzk/m* marş ~ **a neteweyî** milli marş
sirûş *m* esin, ilham
sirûşt *m* 1. doğa, tabiat 2. *mec* yaradılış, huy, doğa
sirûştegaz *m* doğalgaz
sirûştger *nd/rd* doğacı, natürist
sirûştgerî *m* doğacılık, natürizm
sirûştî *rd* doğal, tabii ~ **bûn** doğallaşmak ~ **kirin** doğallaştırmak
sirûştîparêz *nd/rd* doğacı
sirûştîparêzî *m* doğacılık
sirûştînas *nd/nt* doğa bilimci
sirûştînasî *m* doğa bilimi
sirûştîparêz *nd/nt* doğacı
sirûştzan *bnr* sirûştînas

sirveşer *rd* sır küpü (sır saklayan kimse)

sirwe *m* esinti

sirvedar *rd* esintili

sise *nd/rd* üç ~ ~ üçer

siseyane *wj/m* üçleme (bentleri üçer dizeli olan)

sist *rd* 1. gevşek 2. *mec* laçka ~ **bûn** 1) gevşemek 2) azalmak (ctkisini yitirmek, hafiflenmek) 3) *mec* laçkalaşmak ~ **kirin** 1) gevşetmek 2) azaltmak, hafifletmek (ctkisini yitirmesine sebep olmak) 3) dinmek (kar, yağmur, acı, sancı vb. için) ~ **û pist** gevşek, laçka

sistahî *m* gevşeklik

sistayî *bnr* sistahî

sistî *m* gevşeklik

sistolek *rd* 1. gevşek, miskin, uyusuk 2. salpa

sistopisto *rd* 1. gevşek (ilgisiz, kayıtsız) 2. sölpük 3. gevşek, laçka

sitvan *lşk/n* yüzbaşı

sivder *m* 1. çşık (kapı çşığı) 2. sundurma, revak 3. siperlik, siper, güneşlik

sivêrne *m* saçak (dam saçağı)

sivik *rd* 1. hafif 2. *mec* atik, çevik 3. yüğrük, yürük 4. *mzk* hareketli, ritmik, oynak 5. basit, hafif, hoppa ~ ~ **leyistin** şıkır şıkır oynamak

sivikahî *m* hafiflik

sivikatî *m* hafiflik

sivikayî *bnr* sivikahî

sivik bûn *l/gh* 1. hafiflemek, hafifleşmek 2. *mec* ritmikleşmek, hareketlilik 3. hafifleşmek, hoppalaşmak (ağırbaşlılığını yitirmek)

sivikî *m* 1. hafiflik 2. *mec* atiklik, çeviklik 3. yüğrülük, yürüklük 4. hareketlilik, ritmiklik 5. basitlik, hafiflik, hoppalık 6. *rd* yeleme, havai 7. *rd/h* oynakça ~ **kirin** hafiflik etmek, hoppalık etmek

sivikker *rd* hafifletici

sivik kirin *l/gh* 1. hafifletmek, hafifletmek 2. *mec* ritmikleştirmek 3. hafifletmek, hoppalaştırmak

siviktî *m* hafiflik

siving *m* 1. çelen, dam saçağı 2. siperlik

sivîl *rd* sivil * **parêziya sivîl** sivil savunma

sivîlî *m* sivillik

sivîltî *m* sivillik

sivnik *m* süpürge ~ **kirin** süpürmek

sivor, sivore *zoo/m* sincap

sivoreav *zoo/m* kunduz

sivoreyê avê *bnr* sivorcav

sivorî, sivorik *zoo/m* sincap

siwar *nd/nt* 1. binici (binen) 2. atlı, süvari 3. süvari (atlı asker) ~ **bûn** binmek ~ **kirin** bindirmek

siwarbaz *nd/nt* binici

siwarbazî *m* binicilik

siwarî *m* 1. binicilik 2. süvarilik 3. *lşk/rd* atlı, süvari

sixêf *m* küfür, sövğu ~ **kirin** küfür etmek, sövmek
sixirandin *l/gh* sıklaştırmak
sixirîn *l/gh* sıklaşmak
sixlet *m* 1. sıklık, çokluk 2. *rd* sık (seyrek karşıtı) 3. sıkı, yoğun ~ **bûn** sıklaşmak
siyan *m* lağım suyu
siyanet *m* siyanet, koruma
siyanûr *kîm/m* siyanûr
siyar *bnr* siwar
siyaset *m* siyaset, politika ~ **ajotin** politika gütmek ~ **gerandin** siyaset yapmak ~ **kirin** politika yapmak
siyasetkar *nd/nt* siyasetçi, politikacı
siyasetkarî *m* siyasetçilik, politikacılık
siyasetmedar *nd/nt* siyasetçi, politikacı
siyasetmedarî *m* siyasetçilik, politikacılık
siyasetzan *nd/nt* siyaset bilimci, siyaset uzmanı
siyasetzanî *m* siyaset bilimi
siyasî *rd* siyasî, siyasal, politik ~ **bûn** siyasallaşmak, siyasileşmek ~ **kirin** siyasallaştırmak, siyasileştirmek
siyatik *bj/m* siyatik
siyele *bot/m* ispanak
siyemîn *rd* otuzuncu
siyer *m* yüklük, yataklık
siyonîst *nd/rd* Siyonist
siyonîzm *m* Siyonizm
siza *n* ceza ~ **girtin** ceza almak ~ **kirin** cezalandırmak

sizandin *l/gh* cezalandırmak
sî (I) *m* gölge **kirin** ~ gölgelemek
sî, sih (II) *nd/rd* otuz
sî (III) *mzk/m* si
sîber *m* gölgelik
sîdar *rd* gölgeli ~ **kirin** gölgelemek
sîfet *n* sıfat (yüz, çehre)
sîfon *m* sifon ~ **kişandin** sifonu çekmek
sîfteh *m* 1. siftah 2. *h* siftah ~ **kirin** siftah etmek, siftahlanmak
sîgorta *m* sigorta ~ **avêtin** sigorta atmak ~ **bûn** sigorta olmak ~ **kirin** sigorta etmek ~ **ya be-taliyê** işsizlik sigortası ~ **ya bi-jûndariyê** (yan jî **tenduristiye**) sağlık sigortası ~ **ya civakî** sosyal sigorta
sîgortadar *rd* sigortalı ~ **kirin** sigortalamak, sigorta etmek
sîgortaker *nd/nt* sigortacı
sîgortakerî *m* sigortacılık
sîgortavan *nd/nt* sigortacı
sîkat *m* foseptik çukuru, lağım deposu
sîke *n* sikke (madeni paralara vurulan damga)
sîkevnk *rd* püskü, yırtık (eskimiş giysi için)
sîklon *m* siklon
sîl *bj/m* tüberküloz
sîle *m* silce, tokat ~ **avêtin** (yekî) tokatlamak ~ **xwarin** tokat yemek
sîleh *m* silah ~ **berdan** silah sık-mak (veya patlatmak) ~ **lê** **kişandin** (birine) silah çekmek

~ **teqandin** silah sıkmak (veya patlatmak) ~**a agirbar** (an jî **agirker**) ateşli silah patlatmak
sîlehşor *nd/nt* silahşor
sîlekan *m* kumsal, kumluk
sîlik *m* mil, ince kum
sîlikon *kim/m* silikon
sîlo *m* silo
sîm *m* 1. sim, gümüş 2. sırma ~ **kirin** 1) simlemek 2) sırmalamak
sîma *m* sima, çehre
sîmetrî *mat/m* simetri
sîmetrîk *rd* simetrik, simettrili
Sîmir *n* Simurg
sîmsar *nd/nt* simsar, komisyoncu
sîmsariye *m* komisyon
sîmsarî *m* simsariye, simsarlık
Sîmûrg *n* Simurg ~**ê Anqa** Anka Kuşu, Zümrüdûanka
sîmya *m* simya
sîmyakar *nd/nt* simyacı
sîmyakarî *m* simyacılık
sînagog *m* sinagog, havra
sînema *m* sinema ~**ya bédeng** sessiz sinema ~**ya dengdar** sesli sinema
sînemager *nd/nt* sinemacı
sînemagerî *m* sinemacılık
sînamahez *nd/nt* sinemaserver
sînemakar *nd/nt* sinemacı
sînemakarî *m* sinemacılık
sînemasaz *nd/nt* sinemacı, filmci
sînemasazî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemavan *nd/nt* sinemacı (sinema çalışanı)

sîng *ant/n* sinc, göğüs, bağır
sînok *m* kadran * **sînoka saetê** saat kadranı
sînonîm *nd/rd* sinonim
sînor *n* sınır, hudut ~ **danîn** sınır koymak ~ **kirin** sınırlamak ~ **kişandin** sınır çekmek (veya belirlemek)
sînordar *rd* sınırlı ~ **kirin** sınırlandırmak
sînorderî *rd* sınır dışı ~ **kirin** sınır dışı etmek
sînorker *rd* sınırlayıcı
sînorkirî *rd* 1. sınırlı, mahdut 2. sınırlı (sınır çekilmiş olan)
sîpe *n* sipa
sîper *m* 1. siper 2. siperlik, güneşlik ~ **girtin** siper almak, mevzi lenmek
sîpik *n* 1. sipa 2. *argo* yeni yetme (erkek çocuğu) 3. aylak
sîpob *m* supap
sîqal *m* cila ~ **kirin** cilalamak
sîqalk *zoo/nd* akbaba
sîqalker *nd/nt* cilacı
sîqandin *l/gh* gıcırdatmak (dış için)
sîqesiq *h* gıcır gıcır (dış için) ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
sîqilandin *l/gh* fitlemek, kışkırtmak
sîqilîn *l/ngh* fitlenmek, kışkırtılmak
sîqîn *l/ngh, l/ngh* gıcırdamak (dış için)
sîqînî *m* gıcırtı (dış için)
sîr *bot/m* sarımsak

sîrayet *m* sirayet ~ **kirin** sirayet etmek

sîren *m* siren

sîrk *m* sirk

sîrkut *n* dövçe, sarımsak tokmağı

sîroz *m* siroz

sîs *n* ak, beyaz ~ **bûn** beyazlaşmak, beyazlanmak

sîsark *zoo/m* akbaba ~ **a gurî** akbaba

sîsele *rd* cılız ~ **bûn** cılızlaşmak

sîsik (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *rd* cici

sîsik (II) *n* çekirdek (meyve çekirdeği gibi)

sîsirk *zoo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık

sîsî *m* beyazlık

sîsolek *zoo/m* akbaba

sîstem *m* 1. sistem, dizge 2. sistem, düzen ~ **a rehikan** (an jî **tûreyan**) sinir sistemi

sîstematîk *rd* sistematik ~ **bûn** sistemleşmek ~ **kirin** sistemleştirmek

sîsyank *zoo/m* kelaynak

sîtavk *m* gölgc, gölgelik

sîte *m* 1. site (konutlar topluluğu) 2. site, şehir devlet

sîtem *bnr* stem

sîtil *m* kazan

sîwan *m* 1. şemsiye 2. hale, ayla, ağıl (ışık halkası)

sîwane *m* 1. gölgelik (gölgesinde oturulan şey) 2. şemsiye, güncek 3. paraşüt

sîwanebaz *nd/nt* paraşütçü

sîwanebazî *m* paraşütçülük

sîwanfiroş *nd/nt* şemsiyeci (satan kimse)

sîwankar *nd/nt* şemsiyeci (imal eden)

sîwene *m* silüet

sîxboz *n* kıranta, kırçıl, kır saçlı ~ **bûn** kırçılanmak, kırçillaşmak

sîxur (I) *zoo/m* oklu kirpi

sîxur (II) *nd/nt* ajan, casus ~ **e navtêder** kışkırtıcı ajan

sîxurî *m* ajanlık, casusluk ~ **kirin** ajanlık yapmak

skandal *m* skandal

skeç *m* skeç

skenck *m* 1. beze 2. *bj* yumurcak

skeçî *m* 1. Skoçça 2. İskoç, İskoçyalı

skolastîk *fel/m* skolâstik

slavî *m* Slavca

Slavkî *m* 1. Slavca 2. *rd/p* Slavlara özgü veya yaraşır bir biçimde

slayt *m* slâyt, diyapozitif

slogan *m* slogan ~ **gotin** (an jî **qîrîn**) slogan atmak

smokîn *n* smokin

soba *m* soba ~ **ya gaze** gaz sobası

sobafiroş *nd/nt* sobacı (satan kimse)

sobahî *m* yüzme (suda yüzme için) ~ **kirin** yüzmek

sobaker *nd/nt* sobacı (imal eden)

sobe *rd* münferit (tek başına)

sobeber *nd/nt* yüzücü

sobeberî *m* yüzücülük

sober *nd/nt* yüzücü

soberî *m* 1. yüzme (suda yüzme için) 2. yüzücülük ~ **kirin** yüzme

soda *m* soda

sodyûm *m* sodyum

sofi *nd/rd* sofi, sofı

sofiger *nd/rd* sofist

sofigerî *fel/m* sofizm, sofistlik

sofitî *m* sofuluk

sofizm *fel/m* sofizm

sohbet *m* sohbet, söyleşi ~ **kirin**

sohbet etmek, söyleşmek

sohbetxweş *rd* hoşsohbet

sol (I) *mzk/m* sol (nota için)

sol (II) *m* ayakkabı

solbend *nd/nt* 1. ayakkabıcı 2. nalbant

solbendî *m* 1. ayakkabıcılık 2. nalbantlık

sole *m* nal

solfej *mzk/m* solfej

solfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan)

solist *mzk/nd* solist, solocu

solker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden)

solo *mzk/m* solo ~ **strîn** solo yapmak

som *m* kapsam ~ **kirin** kapsamak

somdar *rd* kapsamlı

somdarî *m* 1. kapsamlılık 2. kapsama

somestr *m* sömestr, yarıyıl

somin (I) *n* somun (ekmek için)

somin (II) *m* somun (civata başlığı)

somkar *rd* kapsayıcı

somye *m* somya

sonat *mzk/m* sonat

sond *m* ant, yemin ~ **xwarin** ant içmek, yemin etmek (veya içmek)

sonda *m* sonda ~ **kirin** sondalamak

sondaj *m* sondaj ~ **kirin** sondaj yapmak

sondajker *nd/nt* sondajcı

sondxwarin *m* ant içme, yemin etme

sondxwarî *rd* yeminli

sonek *n* suna (crkek ördek)

soprano *mzk/m* soprano

sor *n* 1. kırmızı, kızıl, al 2. *rd* sıcak, har * **şorbe sor e** çorba sıcak 3. kızgın ~ **e** ateş gibi (çok sıcak) ~ **û gizrî (ye)** etli canlı, kanlı canlı ~ **û gizrî bûn** benzine kan gelmek ~ **û spî** kırmızı beyaz ~ **û spî kirin** al al olmak ~ **ê gizrî** kan kırmızı

sorahî *m* 1. kırmızılık, kızılık, allık 2. kızartı

soranî *m* Soranice (Kürtçenin bir lehçesi)

soraniaxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse

soratî *m* 1. kırmızılık, kızılık, allık 2. kızılta

sorav *m* allık

sorax *m* denet, teftiş ~ **kirin** denetlemek, teftiş etmek

soraxkar *nd/nt* denetçi, müfettiş

sorayî *bnr* sorahî

sorbelek *rd* alaca, alacalı

sor bûn *l/gh* 1. kırmızılaşmak, kızışmak 2. kızarmak 3. kızışmak, kızgınlaşmak, ateşlenmek 4. ısınmak (sıvı şeyler için)

* **av sor nebûye** su ısınmamış

sorbûnî *m* 1. kırmızılık, kızılık 2.

kızgınlık (ısınmış olma durumu)

sore *rd* kırmızimsı, kırmızımtırak

sorf *m* sörf ~ **kirin** sörf yapmak

sorgilorik *ant/m* alyuvar

sorik *bj/nd* kızamık ~ **derxistin**

kızamık çıkarmak

sorîçk *ant/m* yemek borusu

sorîşkî *rd* kırmızimsı, kırmızım-tırak

sorîti *m* kırmızılık

sorkelem *bot/n* karalâhana, kırmızılâhana

sorker *rd* 1. kızılaştırıcı 2. *mec* kızıştırıcı

sor kirin *l/gh* 1. kırmızılaştırmak, kızılaştırmak 2. kızartmak

3. kızgınlaştırmak, kızıştırmak

sorkirî *rd* 1. kırmızılaştırılmış 2.

kızartılmış 3. kızartma (yemek)

* **goştê sorkirî** kızartma et 4.

kızartmalık 5. kızgın * **hesinê**

sorkirî kızgın demir

soromoro *rd* 1. kızarık bozarık

2. *m* kızarıp bozarma ~ **bûn**

kızarmak (kızarıp bozarmak),

yüzü kızarmak

sorsorik *ant/m* yemek borusu

sorsorî *rd* allı, allı pullu ~ **bûn**

kızarıp bozarmak, kızarmak

sorsorik *bot/m* kızılçik

sortî *m* sorti

sos (I) *m* sos (yemek sosu)

sos (II) *m* sos (tehlike işareti)

sosik *zoo/m* gelin böceği, hanım böceği

sosin *bot/m* süsen

sosis *m* sosis

sosret *rd* 1. acayip, tuhaf, garip 2.

ucube 3. *m* skandal 4. *b* acayip,

tuhaf, garip (şaşma anlatır)

(yek) ~ **kirin** birini fena etmek

~ **û sibabet** skandal, felaket, in-

sanı rezil edici durum ~ **a giran**

skandal, felaket ~ **a (yekî) jê re**

çebûn acayibine gitmek

sosyal *rd* sosyal, toplumsal

sosyalist *nd/nt* sosyalist, toplumcu

sosyalizm *m* sosyalizm, toplumcu-luk

sosyete *nd/nt* sosyete

sosyetik *rd* sosyetik

sosyo-ekonomik *rd* sosyoekonomik

sosyo-kulturî *rd* sosyokültürel

sosyo-lenguistik *m* sosyolengüistik

sosyolog *nd/nt* sosyolog, toplum bilimci

sosyolojî *m* sosyoloji, toplum bilim

sotan *m* yakım * **sotana êzigan**

odun yakımı

sotandin *bnr* sotin

sote *m* sote

sotebar *rd* yanıcı

sotemenî *m* 1. yakacak 2. yakıt,

akaryakıt

sotemenîfiroş *nd/nt* yakıtçı (satan

kimse)

sotik *n* 1. ateş közü, kor ateş

2. cemre ~**e** germ ketin cemre düşmek ~**e** hûrik fındık ateşi

sotin *l/gh* yakmak

sotîner *rd* yakıcı

soxe *nd* 1. metrukât, ölen birinin bıraktığı şeyler 2. *rd* meret

soya *bot/m* soya

soz *n* söz ~ **dan** söz vermek, sözleşmek ~ **dan hev** sözleşmek ~ **danîn** sözleşmek ~ **jê stendin** (an jî **girtin**) söz almak ~ **û peyman** söz ~ **û peyman dan hev** sözleşmek ~ **û qerar** söz, güvence ~ **û qerar dan hev** sözleşmek ~ **ê şerefe** şeref sözü

sozdanî *rd* sözleşmeli

sozdar *rd* 1. sözlü (evlenmek için) 2. sadık, bağlı

sozdayî *rd* 1. mevcut, söz verilmiş 2. şartlı (şartlamış olan)

sozşikên *rd* sözünden cayan, su koyuveren

spagetî *m* spagetti

spahî *dîr/nd* 1. sipahi 2. asker, ordu

sparde *m* 1. dayanak, mesnet 2. emanet

spardegeh *m* emanet (eşyanın emanet olarak bırakıldığı yer)

spardegir *nd/nt* emanetçi

spare *m* emanet

sparîş *m* sipariş, ısmarlayış ~ **dan** sipariş vermek ~ **kirin** sipariş etmek, ısmarlamak ~ **stendin** (an jî **girtin**) sipariş almak

sparte *m* 1. dayanak, mesnet 2. emanet 3. havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) 4. depozit, depozito ~ **kirin** havale etmek

spartek *m* 1. dayanak, mesnet, istinat 2. dayanak, payanda 3. *mec* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt) 4. ev ödevi ~**a xwe çekirin** ödevini yapmak

spartename *m* 1. havalename, devretme kâğıdı 2. vekâletname

spartin *l/gh* 1. dayamak, yaslamak 2. çatmak, çapraz dayamak 3. dayamak, dayandırmak 4. havale etmek, göçermek 5. teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek) 6. emanet etmek ~ **hev û din** çatmak, çapraz dayatmak ~ **xakê** toprağa vermek (ölüyü gömmek)

spas *m* 1. teşekkür 2. şükretme, şükür ~ **jî Xwedê re** Allaha şükür ~ **kirin** 1) teşekkür etmek 2) şükretmek

spasdar *rd* 1. müteşekkir 2. minnettar (minnet duyan) ~ **bûn** müteşekkir olmak ~ **kirin** müteşekkir etmek ~ **man** minnettar kalmak

spasdarî *m* 1. şükür 2. minnettarlık

spasî *m* 1. şükran 2. minnet, memnuniyet duyma ~**ya (yekî) kirin** -e teşekkür etmek ~**ya xwe jê re anîn** minnet duymak

spasname *m* teşekkürname
spazm *m* spazma
speh (I) *zoo/m* bit
speh (II) *rd* güzel ~ **bûn** güzel olmak
spehiyandin *l/gh* güzelleştirmek
spehî *rd* 1. güzel, alımlı 2. iyi 3. *m* güzellik ~ **bûn** güzelleşmek ~ **kirin** güzelleştirmek
spehîker *rd* güzelleştirici
spehîti *m* güzellik
spede *m* 1. sabah, şafak 2. tan vakti
spêle *m* 1. hayalet, hortlak 2. hayal, hayalet (görüntü) 3. karar-tı, silüet
spene *n* takoz
spere *m* dayanak, mesnet
spêredar *rd* dayanaklı, mesnetli
spilk *bot/m* yemlik
spindar *bot/n* kavak, akkavak
sping *bot/m* yemlik
spî (I) *zoo/m* bit ~ **ketin** (**yekî**) bitlenmek ~ **kuştin** *mec* sinek avlamak
spî (II) *n* 1. ak, beyaz 2. *rd* ak, beyaz (bu renkten olan) 3. *mec* ak (temiz, namuslu)
spî bûn *l/gh* 1. beyazlanmak, beyazlaşmak 2. ağarmak (ak duruma gelmek)
spîçik *bnr* spîçk
spîçk *m* ak, yumurta akı ~a çav göz akı
spîçole *rd* 1. beyazımsı, beyazımtırak 2. kırçıl
spîçolkî *rd* 1. akça, akçıl 2. kırçıl 3. uçuk (açık renk)

spîgilorik *ant/m* akyuvar
spîk *m* 1. ak, yumurta akı 2. ak, göz akı (beyaz leke, katarakt) ~a çav göz akı
spîkahî *m* 1. aklık, beyazlık 2. beyazlık (katık)
spîkatî *m* aklık, beyazlık
spîker (I) *rd* beyazlatıcı
spîker (II) *nd/nt* spiker
spîkerî *m* spikerlik
spî kirin *l/gh* 1. beyazlatmak, ağartmak 2. *mec* badana yapmak
spîkirî *rd* 1. beyazlatılmış 2. badanalı (badanalanmış olan)
spîlk *ant/m* akciğer
spîtahî *m* 1. aklık, beyazlık 2. yumurta akı
spîtayî *bnr* spîtahî
spîti *m* beyazlık, aklık
spontane *rd/h* spontanc
spor *m* 1. spor 2. *rd* spor (kullanımı rahat, kolay olan) ~ **kirin** spor yapmak
sporhez *nd/rd* sporsever
sporkar *nd/nt* sporcu
sporkarî *m* sporculuk
sportif *rd* sportif
spor loto *m* spor loto
sportmen *nd/nt* sportmen
spor toto *m* spor toto
spot *m* spot
sprey *m* sprej
stad *m* stadyum
stadyûm *m* stadyum
staj *m* staj ~ **kirin** staj yapmak
stajyer *nd/rd* stajyer
stajyerî *m* stajyerlik

standard *rd* standart ~ **bûn** standartlaşmak ~ **kirin** standartlaştırmak

stant *m* stant

star (I) *nd/nt* star, yıldız

star (II) *m* barınak, sığınak ~ **bûn** barınmak, sığınmak

stare *m* 1. barınak, koranak, sığınak

stargeh *m* 1. barınak 2. *lşk* sığınak

starî *m* koruma, himaye etme ~ **kirin** korumak (himaye etmek)

start *sp/m* start

statû *m* statü

statûko *m* statüko

statûkoparêz *rd* statükocu

stem *m* zulüm, kıyın ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **kirin** zulmetmek ~ **û pêkutî** eza ceza

stemandin *l/gh* zulmetmek, gadretmek

stembar *rd* 1. mazlum, mağdur 2. mazlum, ezilen, ezilmiş

stembarî *m* 1. mazlumluk, mağdurluk 2. mazlumluk, ezilmişlik

stemdîde *rd* mazlum

stemî *m* zalimlik

stemkar *rd* 1. zalim, kıyıcı 2. *nd/nt* ezen, baskıcı ~ **bûn** 1) zalimleşmek, zalim olmak 2) *mec* gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)

stemkarane *h* zalimane, zalimce

stemkarî *m* 1. zalimlik, kıyıcılık 2. *mec* acımasızlık ~ **kirin** zalimlik yapmak

stemker *bnr* stemkar

stemkeş *rd* çilceş, mazlum

stendin *l/gh* almak

stendox *nd/nt* alıcı

step *n* bozkır

stepne *m* stepne, yedek lastik

stereo *m* stereo

steril *bj/rd* steril

stewardin *l/gh* criştirmek, olgunlaştırmak (meyveler için)

stewihandin *bnr* stewardın

stewiyayî *rd* ergin, olgun, olmuş (sebze ve meyveler için)

stewîn *l/ngh* erginleşmek, criştirmek, olgunlaşmak

stewl *m* tavla (at ahır)

steysin *m* steysin

stêr (I) *m* yüklük (yatak, yorgan yeri)

stêr (II) *m* 1. yıldız 2. *nd/nt* yıldız, star (sinema ve müzikhol sanatçısı) ~ **a bakur** kutup yıldızı ~ **a bidûv** (an jî **dûvik**) kuyruklu yıldız ~ **a biqemçik** kuyruklu yıldız

stêra deryayê *nd* denizyıldızı

Stêra Gelawêj *ast/m* Çoban Yıldızı

Stêra Karwanan *nd* Kervan Yıldızı

Stêra Karwanqir *nd* Kervan Yıldızı, Kervankıran

Stêka Qurixê *ast/nd* Çoban Yıldızı, Demir Kazık, Kutup Yıldızı

stêra rijyar *ast/nd* meteor, gök taşı

Stêra Şivanan *ast/m* Çoban Yıldızı, Ak Yıldız, Çulpan

stêrdar *rd* yıldızlı

stêrger *nd/nt* astronot, uzay adam

stêrgerî *m* astronotluk

stêrik *m* yıldız, yıldızcık

stêrk (I) *bnr* stêr (II)

stêrk (II) *n* yaş, gözyaşı ~ **barandin** yaş akıtmak (veya dökmek) ~ **kirin** yaşarmak (göz için) ~ **kirin xwarê** yaş akıtmak (veya dökmek) ~ **rijandin** (an **jî retin**) gözyaşı dökmek ~ **ên kêfan** (kêfxweşiyê yan **jî dilxweşiyê**) sevinç gözyaşları ~ **ên kêfxweşiyê barandin** sevinç yaşları dökmek

stêrnas *nd/nt* astrolog

stêrnasî *m* astroloji

stêrzan *nd/nt* astrolog

stêrzani *m* astroloji

stirandin *l/gh* 1. barındırmak, sığın-
dırmak 2. korumak, esirgemek

stirîn *l/ngh* 1. barınmak, sığınmak
2. korunmak, esirgenmek

stî *m* hanım, bayan

stîkok *m* hanımcık, bayancık

stîl *m* stil

stîlist *nd/nt* stilist

stîlistî *m* stilistlik

stîndar *nd/rd* alacaklı

stînkâr *nd/rd* alacaklı

stok *m* stok ~ **kirin** stok etmek,
stoklamak

stokker *nd/nt* stokçu

stol *lşk/m* 1. donanma 2. filo ~ **a bazirganiyê** ticaret filosu

stop *b* stop ~ **kirin** stop etmek

stopaj *m* stopaj

stran *m* şarkı, türkû ~ **strîn** (an **jî gotin**) şarkı (veya türkû) söylemek ~ **a gelêrî** halk şarkısı (veya türküsü)

stranbêj *nd/nt* şarkıcı

stranbêjî *m* şarkıcılık

strandin (I) *l/gh* çığürtmek, yırlamak (şarkı söylemek)

strandin (II) *l/gh* korumak, esirgemek

strandin (III) *l/gh* yoğurmak

stratejî *m* strateji

stratejîk *rd* stratejik

stratejîst *nd/nt* stratejist

stratejîzan *nd/nt* stratejist

stratejîzani *m* stratejistlik

stres *m* stres

strî, strîk *n* diken

strîn (I) *l/ngh* çığırmak, yırlamak (şarkı, türkû okumak)

strîn (II) *l/ngh* 1. barınmak 2. korunmak, esirgenmek

strîptîz *m* striptiz

strîptîzker *m* striptizci (kadın)

stro *ant/n* boynuz

studyo *m* stüdyo

stû *ant/n* boyun ~ **tewandin** (an **jî xwar**) **kirin** boyun eğmek ~ **qalind kirin** ense bağlamak ~ **yê xwe xwar kirin** boynunu bükmek

stûbend *n* boyun bağı

stûmal *m* atkı, boyunluk, kaşkol

stûkur *m* boyun, ense

stûn *m* 1. sütun, kolon 2. sütun, kolon (basında) 3. direk

stûparez *m* atkı, kaşkol

stûpêç *m* atkı, kaşkol

stûr *rd* 1. kalın (silindirik şeyler için, ince karşıtı) * **stûneke stûr** kalın bir sütun 2. kalın (enli ve

gür) * **biriyên stûr** kalın kaşlar
3. kalın, etli, dolgun, kaba
 * **lêvên stûr** kalın dudaklar **4.**
 kalın (ses için; gür) * **stranbê-
 jekî dengstûr** kalın sesli bir
 şarkıcı **5. mec** büyük (tamlarda)
 * **dewarên** (an jî **heywanên**)
stûr büyükbaş hayvanlar ~ **bûn**
 kalınlaşmak ~ **kirin** kalınlaştı-
 mak
stûrahî m **1.** kalınlık **2. mec** baskı
 ~ **kirin** baskı yapmak, zulmet-
 mek
stûrî m kalınlık
stûrokî rd kalınca
stûvandin l/gh doğrulamak, teyit
 etmek
stûwane m silindir
stûwaneyî rd silindirlik
stûxwar rd boynu bükük, melûl ~
kirin boyun eğmek
stûxwarî m boynu büküklük
sual m sual, soru ~ **kirin** sual etmek
subap m supap
subje fel/m subje, özne
subjektîf rd sübjektif, öznel
subjektîfî m sübjektiflik, öznellik
subvansiyon m sübvansiyon
sucde bnr secde
suet n süet
sufle şn/m sufle ~ **kirin** sufle etmek
suflor nd/nt suflör
suflorî m suflörlük
Suheyla ast/m Yıldırım
suiistimal m suiistimal ~ **kirin** sui-
 istimal etmek
suîqest m suikast

suîqestker nd/rd suikastçı
sukse m sükse ~ **kirin** sükse yap-
 mak
sukût m sükût
sulale m sülale, uruk
suhurandin l/gh tecavüz etmek
 (cinsi anlamında)
sulh (I) m oğul * **sulha meşa hin-
 giv** bal arısı oğullu
sulh (II) m sulh, barış
sulhperwer rd barışsever
sulhxwaz rd barışçı
sulta m sulta, yetke
sultan bnr siltan
sumerî m Sümerce
sumerkî m Sümerce
sunî rd Sünnî
sunîtî m Sünnîlik
super nd/rd süper
supermarket m süpermarket
suprîz m sürpriz ~ **kirin** sürpriz
 yapmak
sur m sır (saydam veya donuk
 vernik) ~ **kirin** sırlamak
surandin l/gh **1.** ovalamak **2.** ufa-
 lamak **3.** sıvazlamak
surehî m sürahi
suret m sürat, hız ~ **kirin** hız yap-
 mak
Sureya ast/m Ülker
surîn l/ngh **1.** ovalanmak **2.** ufa-
 lanmak **3.** sıvazlanmak
surrealist nd/rd sürrealist, gerçek-
 üstücü
surrealizm m sürrealizm, gerçek-
 üstücülük

suryankî *m* 1. Süryanice 2. *rd/h*
Süryanilere özgü veya yaraşır
bir biçimde

suspansiyon *m* süspansiyon

sutyen *m* sütyen

suweter *n* süveter

suxme *nd/rd* yedek

suxmetî *m* yedeklik

suxre *m* 1. angarya 2. ayak işi,
hizmet

suxte *n* softa (medrese öğrencisi)

sû (I) *rd* keskin (çok kesici, iyi
kesen) ~ **bûn** keskinleşmek

sû (II) *m* sırt (herhangi bir şeyin
sırtı için) * **sûya kërê** bıçak sırtı

sû (III) *rd* 1. dargın, küskün 2.
küs, küskün ~ **bûn** 1) darılmak,
küskün olmak 2) kızmak, sinir-
lenmek ~ **ketin** 1) darılmak, gü-
cenmek, küsmek 2) kızmak,
sinirlenmek, öfkelenmek ~ **xis-
tin** 1) darıltmak, gücendirmek,
küstürmek 2) kızdırmak, sinir-
lendirmek

sûc *n* 1. suç 2. suç, cürüm ~ **bûn**
suç olmak ~ **kirin** suç işlemek
~ **kirin stûyê** (yekî) (birine) suç
yüklemek ~ **ê** (yekî) **efû kirin**
suçunu bağışlamak

sûcdar *rd* suçlu ~ **bûn** suçlu ol-
mak ~ **hatin hesibandin** suçlu
sayılmak ~ **kirin** suçlamak,
itham etmek

sûcdarî *m* 1. suçluluk 2. suçlama,
itham

sûd *m* yarar, fayda ~ **dîtin** fayda
(veya yarar) görmek ~ **wer-**

girtin yarar sağlamak (veya
elde etmek), faydalanmak ~ **a**
giştî (yan jî **gelemperî**) kamu
yararı

sûdanî *nd/rd* Sudanlı

sûde *bnr* sûd

sûdewer *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn**
faydalanmak, yararlanmak

sûdgir *rd* 1. faydacı, yararlanmacı
2. *fel* faydacı

sûdgirî *m* 1. faydacılık, yararlan-
macılık 2. *fel* faydacılık

sûdmend *nd/nt* faydalanıcı, yarar-
lanmacı

sûdmendî *m* faydalanıcılık, yarar-
lanmacılık

sûdperest *nd/nt* yarırcı, yararlan-
macı

sûk *m* çarşı, pazar, pazar yeri ~ **a**
reş karaborsa

sûketî *rd* 1. dargın, gücenik 2. küs,
küskün

sûketîbûn *m* 1. dargınlık 2. küs-
lük, küskünlük

sûkreşkar *nd/nt* karaborsacı

sûlav *m* çağlayan, şelâle

sûnawêrk *n* suna (erkek ördek)

sûnî *rd* suni, yapma

sûnîti *m* sunîlik

sûnta *m* sunta

sûr *m* sur (kale duvarı)

sûran *m* yoğrum

sûrandin *l/gh* 1. yoğurmak 2. kar-
mak

sûravk *m* salamura

sûret *n* 1. surat, sıfat 2. suret (re-
sim) 3. suret (nüsha)

sûriyeyî *nd/rd* Suriyeli
sûrikandin *l/gh* tipilemek
sûrîn *l/ngh* yoğrulmak
sûs, sûsik (I) *bot/m* meyan kökü
sûs, sûsik (II) *zoo/m* bildirgin
sûsk *m* tereke, bırakıt
sûsmar *zoo/m* kertenkele
sût *rd* aylak, avare, başıboş, soytarı
sûtal *n* 1. genç erkek 2. aylak, avare, başıboş, lümpen, soytarı, serseri
sûtalî *m* aylaklık, avarelik, soytarılık ~ **kirin** serserilik etmek, soytarılık etmek
sûtalokî *rd* soytarıca
sûtemenî *bnr* sotemenî
sûtik *n* 1. ufak tefek, çocuk 2. aylak, avare, serseri
sûtikandin *l/gh* sürtmek
sûtikîn *l/ngh* sürtünmek

sûtin (I) *l/gh* 1. bilemek 2. keskinleştirmek
sûtin (II) *l/gh* 1. keçeleştirmek 2. sıkıştırmak, pres yapmak
sûtxû *rd* 1. fahiş, aşırı 2. çıkarıcı
sûtxûtî *m* 1. fahişlik, aşırılık 2. çıkarıcılık
sûzek *m* bel soğukluğu
sûzen *rd* kuşkulu, şüpheli ~ **hûn** kuşkulanmak, şüphelenmek
sûzenek *m* bel soğukluğu
sûzenî (I) *m* 1. acı 2. kuşku, şüphe
sûzenî (II) *m* *bj/m* bel soğukluğu, frengi
swedî *m* 1. İsveççe 2. *nd/rd* İsveçli
swêdkî *m* 1. İsveççe 2. *rd/h* İsveçlilere özgü veya yaraşır bir biçimde
swîsreyî *m* İsviçreli

S

ş, Ş *m* Kürt alfabesinin yirmi üçüncü harfi

şa *bnr* şad

şabaş *m* 1. teşekkür, şükran 2. *mec* bağış, bahşiş

şablon *m* şablon

şad *rd* 1. şad, mutlu 2. sevinçli ~ bûn 1) şad (veya mutlu) olmak 2) sevinmek ~ kirin 1) şad (veya mutlu) olmak 2) sevin-dirmek

şade *nd/nt* şahit ~ û şûd (an jî şût) şahitler

şadehî *m* şahitlik, tanıklık ~ dan şahitlik etmek ~ kirin şahitlik yapmak (veya etmek)

şadetî *m* şahitlik, tanıklık

şadirwan *m* şadırwan

şadî *m* 1. mutluluk 2. sevinç 3. eğ-lenti, şenlik

şadîk *rd* eğlendirici

şadîman *bnr* şadûman

şafî *nd/nt* şafî

şafir *n* çalılık, burtlak

şagirt *nd/nt* 1. öğrenci, şakirt 2. çırak

şagirtî *m* 1. öğrencilik, şakirtlik 2. çıraklık

şah (I) *bnr* şad

şah (II) *n* 1. şah 2. şah (satranç oyununda)

şahane *rd/h* 1. şahane 2. *b* fevka-lade

şahbano *m* kraliçe, prenses ~ya bedewiyê (xweşikiyê yan jî ci-waniyê) güzellik kraliçesi

şahbanotî *m* kraliçelik, prenseslik

şahbelot *bot/m* kestane

şahbender *bnr* şehbender

şahbeyt *wj/m* taç beyit

şahdamar *ant/m* şah damarı, aort

şahde *bnr* şade

şaheng *zoo/nd* arı beyi, ana arı

şaheser *m* şaheser, başeser, baş-yapıt

şahid *nd/nt* şahit, tanık ~ê derew-kar yalancı şahit (veya tanık) ~ê dîdar görgü tanığı

şahidî *m* şahitlik, tanıklık ~ dan şahitlik etmek ~ kirin şahitlik etmek (veya tanıklık) etmek

şahiyan *m* eğlence, eğlenti ~ kirin eğlenmek

şahî *m* 1. eğlence, keyif 2. şenlik (eğlenti), şölen 3. parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) ~ çekirin 1) eğlence düzenlemek, şenlik yapmak 2) parti vermek ~ kirin keyfet-mek, eğlenmek ~ya sinetê sün-net düğünü

şahîn *zoo/n* şahin

şahînet *m* 1. eğlence, eğlenti 2. eğlenti, şenlik, şölen, parti ~ **çeki-rin** 1) eğlence düzenlemek 2) parti vermek ~ **kirin** 1) eğlence düzenlemek, eğlenmek 2) parti vermek 3) kutlama yapmak ~ **a rojbûyîne** doğum günü partisi
şahînşah *n* şahinşah, imparator
şahîti *m* şahlık
şahkar *m* şaheser, başyapıt
şahmalik *wj/m* taç beyit
şahmerdan *n* şahmerdan, yiğit, kahraman
şahnişîn *m* balkon, ayazlık
şaho *zoo/m* kuğu
şahperest *rd/nd* kralcı, monarşist
şahrê *m* ana yol, ana cadde
şair *nd/nt* 1. şair 2. ozan, halk şairi ~ **ê** gel halk ozanı
şairane *h* şairane, şairce
şairî, **şairtî** *m* şairlik
şal *n* pantolon ~ **ê** **kurtik** kısa pantolon
şaldir *rd/m* sürtük
şaldirî *m* sürtüklük
şalik *ol/m* namazlık, seccade
şalok *m* orak, kavrama (küçük orak)
şalter *m* şalter
şalûl *zoo/m* arı kuşu
şalûs *hnr* şalûz
şalûz *nd/nt* dalkavuk, yaltak. yaltakçı
şalûzî *m* dalkavukluk, yaltakçılık, yaltaklık
şalwar *n* şalvar ~ **ê** **kar** (an jî îş) iş donu

şaman *n* şaman
şamandira *m* şamandıra
şamanîtî *m* Şamanlık, Şamanizm
şamanîzm *m* Şamanizm, Şamanlık
şambelot *bot/m* kestane
şambelotî *rd* kestane rengi
şamdank *m* şamdan, mumluk
şamik *zoo/m* hindi (dişi)
şamî *zoo/m* hindi (dişi)
şamoşewlo *rd* 1. şapşal 2. pejmür-de 3. kılıksız, sünepe
şampanya *m* şampanya
şampiyon *nd/rd* şampiyon ~ **a cîhanê** (yan jî **dinyayê**) dünya şampiyonu
şampiyonî *m* şampiyona, şampiyonluk
şampûan *m* şampuan
şan (I) *m* ben (vücuttaki benler)
şan (II) *mzk/m* şan
şan (III) *m* şan, şöhrat ~ **û** **şuhret** şan şöhrat
şan (IV) *m* 1. işaret, belirti 2. gösterge, işaret ~ **a** **hêviyê** umut ışığı
şan (V) *m* 1. bal petoğı 2. *biy* hücre
şanaz *rd* 1. gururlu, iftihar eden 2. kıvançlı ~ **bûn** 1) gururlanmak, iftihar etmek 2) kıvanç duymak
şanazî *m* 1. iftihar, gururluluk, övünç, övünme 2. kıvanç ~ **kirin** 1) iftihar etmek, gurur duymak 2) kıvanmak, kıvanç duymak ~ **pê** **kirin** (birjyle, bir şeyle) gurur duymak, iftihar etmek, onur duymak
şande *nd/nt* 1. delege 2. heyet 3. *rd* gönderen

şandelik *zoo/m* eşek arısı
şandin *l/gh* 1. göndermek 2. yollamak ~ **mişextiyê** (an jî **sirgûnê**) sürgüne göndermek
şandişar *nd/nt* gönderici, gönderen
şandî *m* 1. gönderi 2. *rd* gönderilmiş olan 3. *nd/nt* delege 4. elçi, sefir
şandîti *m* 1. delegelik 2. elçilik
şane (I) *m* 1. belirti 2. gösteriş, göz alıcılık
şane (II) *m* 1. petek 2. *biy/ant* hücre, göze ~ **ya xwîne** kan hücresi
şane (III) *n* 1. hayvan vergisini toplayan tahsildar 2. şahne, bekçi, güvenlik görevlisi
şanedaqurt *biy/m* yutar hücre, fagosit
şanedar *rd* gösterişçi, gösterişli
şanedarî *m* gösterişçilik
şanedêr *m* panayır
şanek *m* 1. belirti, im, işaret 2. not
şanenav *n* imza ~ **kirin** imza etmek, imzalamak, paraf etmek
şaneşîn *av/m* çıkma, balkon ~ **a sergirtî** sundurma
şanik (I) *m* 1. ben (vücuttaki ben) 2. nokta, leke 3. işaret
şanik (III) *m* 1. petek 2. *biy/ant* hücre
şanî *nd* gösterme ~ **dan** göstermek ~ (yekî) **dan** (birine) göstermek
şanîdan *m* gösterme, gösteriş
şanîdanî *m* gösteriş
şanîdar *rd/nd* gösterge
şanîder *fiz/m* gösterge, indikatör
şanîker *rd* 1. belirtken 2. gösterişçi *nd/nt*

şanjman *m* şanjman
şano *m* 1. sahne 2. tiyatro
şanogeh *m* 1. sahne (gösteri yeri) 2. *şn* sahne, tiyatro sahnesi
şanoger *nd/nt* tiyatrocü
şanogerî *m* tiyatrocülük
şanokar *nd/nt* tiyatrocü
şanokarî *m* tiyatrocülük
şanoname *m* tiyatro eseri, piyes
şanonivîs *nd/nt* tiyatro yazarı
şanpaz *rd* becerikli, maharetli
şanpazî *m* beceri, maharet
şans *n* şans ~ **anîn** şans getirmek ~ **dan** (yekî) (birine) şans tanımak ~ **ê** (yekî) **hebûn** şanslı olmak ~ **ê** (yekî) **lê hatin** talihi yaver gitmek ~ **ê** (yekî) **lê xistin** şanslı yaver gitmek, başına devlet kuşu konmak
şantaj *m* şantaj ~ **kirin** şantaj yapmak
şantajker *nd/nt* şantajcı
şantiye *m* şantiye
şapat *m* 1. felâket 2. gazap, belâ, azap
şapik *m* 1. gömlek 2. geleneksel Kürt giysilerinden ceket veya üstlük
şapîk *rd* olgun, kâmil
şapîkî *m* olgunluk
şapînoz *rd* 1. uydurma, uyduruk 2. hataları örtme ~ **kirin** hataları örtmek
şapoşewlo *rd* 1. şapşal 2. şallak, şallak mallak (giyimine özen göstermeyen) 3. düttürü, özensiz kılıklı ~ **yî bûn** şapşallaşmak

şapoşewloki *rd/h* şapşalca
şapoşewloti *m* şapşallık
şapûle *rd* şapşal, şallak ~**vî bûn**
 şapşallaşmak
şapûleki *rd/h* şapşalca, şallakça
şapûleti *m* şapşallık, şallaklık
şaqiz *rd* 1. kudurgan 2. yaramaz,
 şımarık ~ **bûn 1)** kurdurmak 2)
 yaramazlaşmak, şımarıkmak
şaqizi *m* 1. kudurganlık 2. şıma-
 rıklık, yaramazlık 3. *rd* şımarık,
 yaramaz ~ **bûn 1)** kurdurmak 2)
 şımarıkmak, yaramazlaşmak
şaqizki *rd/h* 1. kudurganca 2. şı-
 marıkça
şaqûl *fiz/n* şakul, şavul, çekül
şaqûli (I) *rd* 1. şakuli (çekülle il-
 gili) 2. düşey ~ **kirin** şakulle-
 mek, şavullamak
şaqûli (II) *m* çelme ~ **avêtin ber**
(yekî) (birine) çelme atmak
 (veya takmak)
şar (I) *m* şal ~**a Besrayî** Basra
 malı şal
şar (II) *m* (*r* kalın) sağım, sağma ~
bûn sağılmak ~ **kirin** sağmak
şar (III) *n* şchir, kent
şaran *m* 1. dizi (bir iplik veya tel
 üzerine dizilmiş şey) 2. gerdan-
 lık 3. bandırma, sucuk
şarandin *l/gh* 1. ısıtmak 2. közle-
 mek 3. kışkırtmak, tahrik etmek
 4. kızıştırmak, kızdırmak
şarbon *bj/m* şarbon, yanıkara
şare *m* dizi (iplik veya tel üzerine
 dizilmiş şeyler için)
şaredar *nd/nt* belediye başkanı

şaredari *m* belediye
şaredarîti *m* belediye başkanlığı
şaredarîvan *nd/nt* belediyeci
şaredarîvanî *m* belediyecilik
şarevan *bnr* şaredar
şareza *rd* 1. uygar, medenî 2. be-
 cerikli, hünerli, yeterli ~ **bûn**
 uygarlaşmak
şarezatî *m* 1. uygarlık, medeniyet
 2. beceri, beceriklilik, yeterlilik
 * **belgenomeya şarezatîye** ye-
 terlilik belgesi
şarezayî *bnr* şarezatî
şaristan *n* 1. kent, şchir (büyük
 kent) 2. *dîr* kent, site devlet,
 şchir devlet
şaristaniyet *m* medeniyet, uygar-
 lık
şaristanî *rd* 1. şchirli, kentli 2. *m*
 uygarlık, medeniyet ~ **bûn 1)**
 kentlileşmek 2) medenîleşmek
şarj *m* şarj ~ **bûn** şarj olmak ~
kirin şarj etmek
şarjor *m* şarjör
şarkuterî *m* şarküteri
şarûçke *n* ilçe, kasaba, kaza
şarwer *rd* sivil
şarwerî *m* 1. sivillik 2. *rd* sivil
şase *m* şase
şaş (I) *rd* 1. şaşı, yıllık (kimse) 2.
 şaşkın, şaşırmış olan ~ **bûn 1)**
 şaşılaşmak 2) şaşmak. şaşırmak
 3) şaşırmak, sapkınlaşmak ~
diminim ji aqilê wan re aklına
 şaşayım (veya şaşarım) ~ **man**
 şaşırmak ~ **nihartin (nerîn an**
jî meze kirin) şaşı bakmak

şaş (II) nd 1. yanlış, hata 2. *rd* yanlış, hatalı ~ **kirin 1**) şaşır-mak, şaşmak 2) şaşırtmak
şase m ekran, görüntülük
şas, şaşı m sarık
şaşı (I) m şaşılık
şaşı (II) m 1. yanlış, yanlışlık, hata 2. yanıltı, yanılgı ~ **kirin 1**) hata etmek (veya işlemek) 2) yanıltmak ~ **ya vekîte (rastinivîse yan jî renivîse)** imla hatası
şaşker rd şaşırtıcı
şaşmî rd şaşkın ~ **bûn 1**) şaşır-mak, şaşılmak 2) afallamak, afallaşmak
şaşmîti h 1. yanlışlıkla 2. şaşırt-maca, yanıltmaca 3. *m* yanıltı, yanlışlık
şaşomaşo rd 1. şaşırmış, afallamış 2. *h* şaşı (gözlerini çarpıtarak) ~ **bûn 1**) şaşırmak, şaşakalmak 2) afallamak, afallaşmak ~ **kirin 1**) şaşırtmak 2) afallatmak, afallaştırmak 3) (gözlerini) şaşı yapmak
şaşwaz rd şaşkın ~ **bûn 1**) şaşkınlaşmak, şaşırmak, şaşmak 2) afallamak, afallaşmak ~ **hiştin** hayrette bırakmak ~ **kirin 1**) şaşırtmak, şaşılatmak 2) afallatmak, afallaştırmak ~ **man** şaşakalmak, hayrette (veya hayretler içinde) kalmak
şaşwazî m 1. şaşkınlık, şaşma 2. hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık)
şaşwazîti m şaşkınlık

şaşwazker nd 1. şaşırtıcı 2. *nd* şaşırtmaca
şatafat m şatafat
şatik ant/n ensc
şato m şato
şatûf m raspa ~ **kirin** raspalamak
şawêr rd hazımsız (yediklerini hazmedemeyen)
şawêrî m hazımsızlık
şawşaw m velvele
şax (I) n dağ ~ **û çiya** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
şax (II) ant/n boynuz
şax (III) m 1. fidan 2. çıvgın, fişkın, sürgün (bir bitkide yeni süren filiz) 3. bölüm, kısım, seksiyon, branş, şube 4. *biy* dal, şube 5. *mec* kol, kanat * **şaxê zimên** dil kolu 6. *wj* varyant ~ **dan** (an jî **vedan**) 1) kol atmak, fidan (veya sürgün) vermek 2) dallanmak, dal budak salmak ~ **ji ber çûn** sürgün vermek ~ **û dax** (an jî **bax**) dal budak ~ **û dax** (an jî **bax**) **jê çûn** dal budak salmak ~ **û per** kol kanat ~ **û şov** varyant
şaxik m 1. fidan 2. çıvgın (ağaç sürgünü) 3. çöğür (küçük fidan)
şaxikê hestyar nd duyurga
şaxor m koyak, kovuk, yarık, kepez, oyuk (dağlardaki oyuk)
şayan rd şayan, yaraşır, lâyük, değim ~ **ditin** layık görmek ~ **nîn e** bir şey (veya önemli) değil
şayandar rd değimli
şayes m betim, tasvir

şayesandin *l/gh* betimlemek, tasvir etmek

şayesî *rd* betimsel, tasvirî

şayeste *rd* yaraşır, lâıyk

şayik *rd* 1. kayağan, kaygan 2. pütürsüz, düz ~ **bûn** 1) kayganlaşmak 2) pütürsüzleşmek

şayikî *m* 1. kayganlık 2. pütürsüzlük

şayîne *m* 1. eğlence 2. şcnlik, şölen

şayînedar *rd* eğlenceci

şayînegar *rd* uçarı, sefih

şayîş *m* endişe, kaygı ~ **kişandin** kaygı çekmek ~ **kirin** endişe etmek, endişelenmek

şayîtok *rd* 1. kaygan 2. pütürsüz

şazdeh *n* on altı

şazdehem *rd* on altıncı

şazdehemîn *rd* on altıncı

şe (I) *n* 1. tarak * **şeyê porê** saç tarağı 2. ibik, sorguç (bazı kuşların başında bulunan uzun tüy) ~ **kirin** 1) taramak 2) (taş vb.) yontmak

şe (II) *m* 1. yapabilme, edebilme 2. becerme ~ **kirin** 1) yapabilmek, edebilmek 2) becermek (üstesinden gelmek)

şeb (I) *kîm/m* şap ~ **kirin** şaplamak

şeb (II) *m* şap (döşeme sıvası) ~ **kirin** şaplamak

şebek *zoo/m* şebek

şebeke *m* şebeke

şebeng *fîz/m* tayf

şebikandin *l/gh* 1. aksatmak 2. kramp girmesine neden olmak 3. hamlatmak, hamlanmasına neden olmak

şebikîn *l/gh* 1. aksamak 2. kasılmak (organlar kasılmak) 3. kramp girmek 4. hamlanmak

şebk *m* kramp

şede *m* şedde

şef *rd* şef ~ **ê** orkestrayê orkestra şefi

şefaet *m* şefaet ~ **kirin** şefaet etmek

şefaetkar *nd/nt* şefaetçi

şefaetker *bnr* şefaetkar

şefaf *rd* şeffaf, saydam ~ **bûn** şeffaflaşmak ~ **kirin** şeffaflaştırmak

şefafî *m* şeffaflık, saydamlık

şefeq *m* şafak ~ **bi xwe de anîn** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **dan** şafak sökmek, ağarmak, tan atmak ~ **lê dan** şafak sökmek

şefil *rd* 1. eğik 2. dik (rende gibi araçlar için)

şefîtî *m* şeflik

şefqet *m* şefkat ~ **kirin** şefkat etmek

şefqetdar *rd* şefkatli

şeftûl *rd* çarpık

şeftûlî *m* çarpıklık

şeh *bnr* şe (I)

şehadet *m* 1. şahadet, tanıklık 2. şahadet, şehit olma

şehadetname *m* şahadetname, diploma, sertifika

şehbender *nd/nt* konsolos

şehbenderî *m* konsolosluk

şehbenderxane *m* konsolosluk, konsoloshane

şehewî *rd* şhevî, kösnül (şchvetle ilgili)

şehê mar *zoo/nd* kirkayak
şehitan *m* 1. felç etme 2. *mec* sarsıntı (kötü durum)
şehitandin (I) *l/gh* 1. felç etmek 2. *mec* felç etmek, (bir işi) felce uğratmak, sarsınmak 3. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı)
şehitandin (II) *l/gh* 1. yanıltmak 2. kaydırmak
şehitî *bj/rd* 1. felçli 2. felç, sarsık (gelişmesi engellenmiş, güçten düşürülmüş) 3. kavruk (ekin için) 4. yanık, kavruk (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş) * **zarokekî şehitî** yanık bir çocuk
şehitîbûn *m* 1. felçlilik 2. sarsıklık 3. kavruklu (ekin için) 4. yanıklık, kavruklu
şehitîn (I) *l/ngh* 1. felç olmak 2. *mec* felç olmak, (bir iş) felce uğramak 4. yanmak, kavrulmak (bodur kalmak, iyi gelişmemek)
şehitîn (II) *l/ngh* 1. yanıltmak 2. kaymak 3. ağızından kaçırarak, sürçmek, yanıltmak * **ez bi zimanê xwe şehitîm** dilim sürçtü ~ **a bi zimanê xwe** sürçülisan
şehitokî *rd* kavruk, yanık (iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan)
şehîd *nd/nt* şehit ~ **ketin** şehit düşmek ~ **kirin** şehit etmek
şehîdbûn *m* 1. şehit olma 2. şahadet, şehitlik
şehîd bûn *l/ngh* şehit olmak
şehîn *m* terazi, tartı

şehîre *m* şehriye
şehnaz *m* 1. nazlı dilber 2. şehnaz (bir müzik makamı)
şehr *n* şehir, kent
şehriye *m* şehriye
şeht (I) *m* parça, çığ * **şehtek ji berfê qetiya hat** kardan bir parça koptu geldi
şeht (II) *bj/m* 1. felç, nüzul, inme 2. *rd* felçli, inmeli, nüzullü 3. *rd* sakat, sökel (kimse) 4. *mec/m* sarsıntı ~ **bûn** 1) felç olmak 2) sakatlanmak ~ **kirin** 1) felç etmek 2) sakatlamak
şehî *m* 1. felçlik 2. kötürümlük 3. sakatlık
şehwanî *rd* şehvanî, erotik
şehwet *m* şehvet
şehwetperest *rd* şehvanî, şehvet düşkün
şek (I) *m* 1. dalga 2. dalga (dünya hali) ~ **û pek** dalga, olay, genel durum
şek (II) *m* darbe, vuruş ~ **lê dan** (an jî **xistin**) darbe vurmak (veya indirmek) ~ **xwarin** darbe yemek
şekerok *n* kavalyc
şekil *n* 1. şekil (biçim) 2. şekil, resim 3. şekil (tutum, yol, tarz) ~ **dan** şekil vermek, şekillendirmek ~ **girtin** şekil almak, şekillenmek ~ **ên rûxarî** *erd* yüzey şekilleri
şekilandin *l/gh* şekillendirmek
şekildar *rd* şekilli
şekilîn *l/ngh* şekillenmek

şekilparêz *nd/rd* şekilci, biçimci
şekilparêzî *m* şekilcilik, biçimcilik
şekilperest *nd/nt* şekilci, biçimci
şekir *n* şeker ~**ê** hebî küp şeker, kesme şeker ~**ê** hûr toz şeker ~**ê** nokan leblebi şeker ~ **qûl** (an jî **qulqulîk**) halkalı şeker ~**ê** şambelotan kestane şekeri ~**ê** toz toz şeker
şekirbehîv *m* badem şekeri
şekirdank *m* şekerlik
şekirfiroş *nd/nt* şekerçi (satan kimse)
şekirî bûn *l/gh* şekerleşmek
şekirkar *nd/nt* şekerçi (imal eden)
şekirmij *bj/rd* şekerli, diyabetli
şekirok *m* şekerleme
şekirokî *rd* şekerimsi ~ **bûn** şekerlenmek
şekirpare *m* şekerpare
şeklî *rd* şeklî
şekok *bot/m* ahlat, yaban armudu, yabanî armut, dağ armudu
şekre *bj/m* şeker, diyabet
şekûl *m* ibre * **şekûla** aboriye ekonomi ibresi
şel (I) *n* kesek, topak (toprak topağı) ~ **û pel** kesekler, topaklar
şel (II) *m* 1. oyulga, oyulgama 2. teyel ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak) 1) oyulgalamak 2) teyel yapmak (veya atmak)
şel (III) *bnr* şcht (II)
şelaf *nd/nt* dalkavuk, yalaka
şelafî *m* dalkavukluk, yalakalık ~ **bûn** dalkavuklaşmak

şelan *n* kesek, topak (toprak topağı)
şelandin (I) *l/gh* oyulgalamak, oyulgamak, teyilemek
şelandin (II) *bnr* şelandin
şelap *rd* sulu (kimse)
şelapî *m* sululuk ~ **bûn** sululaşmak ~ **kirin** sululuk yapmak (veya etmek)
şelaq (I) *m* kamçı, kırbaç ~ **kirin** kamçılamak
şelaq (II) *m* pişik
şelaq (III) *nd/nt* yaltak, yaltakçı
şelaqî *m* yaltakçılık, yaltaklık
şelax *rd* şapşal, paspal, pejmürde
şelaxpelax *rd* şapşal, paspal
şelep *m* şırak
şeleşchitî *rd* 1. felç, felçli 2. felçli gibi kimse
şelifandin *l/gh* tökezletmek
şelifîn *l/gh* tökezlemek
şelig *m* yaylım ateşi
şelihandin (I) *l/gh* 1. şaşalatmak, şaşırtmak 2. afallatmak, afallatırmak
şelihandin (II) *l/gh* soymak 2. soymak (soygun için)
şelihîn (I) *l/gh* 1. şaşalamak, şaşırmak 2. afallanmak, afallaşmak
şelihîn (II) *l/gh* 1. soyunmak 2. soyulmak
şelik *ant/m* bingıldak
şelipan *m* gaf
şelipandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. *mec* yanıltmak 3. ayartmak
şelipîn *l/gh* 1. kaymak 2. *mec* yanılmak 3. gaf yapmak

şelipîner *rd* 1. kaydırıcı 2. yanıltıcı
şelipîni *m* yanılgı
şeliqandin *l/gh* 1. közlemek 2. pişik olmasını sağlamak 3. çapak olmasına sebep olmak
şeliqandî *rd* 1. közleme 2. pişik
şeliqî *rd* pişik, pişikli
şeliqîn *l/ngh* 1. közlenmek 2. pişik olmak, pişmek 3. çapak oluşmak
şelişandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. yalpalatmak 3. şaşırtmak
şelp *m* 1. darbe, vuruş 2. şak * **got şelp û lê xist** şak diye vurdu
şelpandin *l/gh* 1. şaklatmak, şaplatmak 2. pataklamak, patlatmak (tokat atmak)
şelpe (I) *m* eşarp
şelpe (II) *m* 1. darbe, vuruş 2. şamar, tokat 3. şalpa (telli sazı penasız, pençe ile çalma tekniği)
şelpeşelp *h* çıpıl çıpıl
şelpîn *l/ngh* şaplamak, şap diye ses çıkarmak ~ **anîn** şaplatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) şaplamak
şelpîni *m* şapırtı
şelq *m* pişik
şelte *m* şilte
şelte *rd* sidikli, çişli (altını ıslatan)
şelûfk *n* piliç, ferik (erginleşmiş horoz)
şelûşeht *rd* kötürüm
şelûşehti *m* kötürümlük
şema *m* şema
şemal *m* 1. şavk, yansı 2. ışık 3. dalgır, menceviş, hare ~ **dan 1**)

şavkımak, yansımak 2) parıl parıl parlamak
şemam *bot/m* şamama
şemamik *m* mum
şemamok *bot/m* şamama
şemar *zoo/n* kırkayak
şemarok *rd* inkârcı
şemartek *rd* inkârcı
şemartin *l/gh* inkâr etmek
şemate *m* şamata, gürültü, patırtı, yaygara
şemateker *rd* şamatacı, yaygaracı
şembelîk *m* 1. kar dişi, buz saçağı 2. *jeo* sarkıt
şemetok *rd* 1. kaygan 2. *m* kay kay ~ **bûn** kayganlaşmak
şemetokî *rd/h* kayganca ~ **bûn** kayganlaşmak
şemetokîti *m* kayganlık
şemiran *m* terk, terk etme
şemirandin *l/gh* 1. terk etmek, bırakmak 2. *mec* uyuşturmak
şemirî *rd* metruk, terk edilmiş
şemirîn *l/ngh* 1. terk edilmek 2. *mec* uyuşmak
şemitandin *l/gh* kaydırmak
şemitîn *l/ngh* kaymak
şemitok *rd* kaygan, kaygın * **masiye** şemitok kaygın balık
şemî *nd/m* cumartesi
şemlûlik *fiz/m* pandül, sarkaç
şempanze *zoo/m* şempanze
şemsiye *m* şemsiye
şemsiyefiroş *nd/nt* şemsiyecî (satan kimse)
şemsiyeker *nd/nt* şemsiyecî (imal eden)

şemsî *rd* ardak * **dara şemsî** ardak
ağaç ~ **bûn** ardaklanmak

şemşaq *m* sürahi

şemûg *m* çşik (kapı çşığı)

şemûs *rd* huysuz, azgın, haşarı,
delibaş (huysuzluk yapan hay-
van) ~ **bûn** huysuz olmak

şemûsî *m* 1. huysuzluk, haşarılık
2. *mec* katırlık

şenaq *m* asma, idam (asarak idam
etme) ~ **kirin** idam etmek

şene *m* tırmık (tarım aracı) ~ **kirin**
tırmıklamak

şeng *rd* 1. şen, neşeli, canlı, coş-
kulu, cıvıl cıvıl 2. güzel, şuh,
yosma ~ **û beng** şuh ve alımlı ~
û şong şen şakrak ~ **û şox** 1)
şuh ve neşeli 2) eğlence, şenlik

şengebî *bot/m* salkım söğüt

şengesiwar *n* 1. gözde süvari 2.
atlı prens (yiğit) * **şengesiware**
keçikê kızın atlı prensi

şengêl *bot/m* menceviş

şengîtî *m* 1. şenlik, neşelilik, can-
lılık 2. güzellik, şuhluk 3. yos-
malık

şeniqandin *l/gh* asmak, asarak
idam etmek

şeniqîn *l/gh* asılmak, asılarak
idam edilmek

şepal *rd* 1. güzel, uyumlu, zarif,
narin 2. güzel, şuh, sempatik 3.
zoo/m dişi aslan (veya panter)

şepe *m* çığ

şepelî *m* kargın (karla karışık ya-
ğan yağmur)

şepikandin *l/gh* aksatmak * **vî karî**
ez şepikandim bu iş beni aksattı

şepikîn *l/gh* aksamak

şepilandin (I) *l/gh* aksatmak

şepilandin (II) *l/gh* 1. ağızdan
(veya ağzından) kaçırtmak 2.
şaşalatmak, şaşırmak, hayrette
bırakmak

şepilîn (I) *l/gh* 1. aksamak, felç
olmak 2. per perişan olmak

şepilîn (II) *l/gh* 1. ağzından ka-
çırmak 2. şaşakalmak, afalla-
mak, hayret etmek

şepirze *bnr* şerpeze

şepile *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2.
rd felçli ~ **bûn** felç olmak

şepleyî *rd* inmeli, felçli, nüzullü

şepol *m* dalga

şepne *n* tapan ~ **kirin** tapan çek-
mek, tapanlamak

şeq (I) *n* 1. iki kalça arası 2. apış,
apış arası ~ **û berzik** popo ve
etklik yeri

şeq (II) *n* 1. karşı, kısım * **li şeqê**
din karşı tarafta 2. yarım, parça
(bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit
parçadan her biri)

şeq (III) *m* 1. çatlak (sert cisimler
için) 2. yarık 3. yırtmaç 4. *b* şak
(sert cisimden çıkan ses içi) ~ **û**
deq 1) çatlama 2) çatlayıp
dağılma 3) gürültü patırtı, şa-
mata ~ **û deqên giran** büyük
olay, hadise ~ **û teq** (an *jî req*)
şakır şukur

şeqa *n* 1. bir bütünün (veya par-
çanın) yarısı 2. karşı, taraf, yaka
* **li vî şeqayî** bu tarafta (veya
bu yakada)

şeqaf *m* kovuk (dağ kovuğu)
şeqam (I) *m* cadde, büyük cadde
şeqam (II) *m* silce, tokat ~ **avêtin**
 (yekî) tokatlamak ~ **xwarin**
 tokat yemek

şeqandin *l/gh* 1. şaklatmak 2.
 şakırdatmak 3. şangırdatmak 4.
 çatırdatmak 5. çakıldatmak 6.
 argo atmak (yalan atmak)

şeqaqî bûn *l/gh* 1. çatlamak
 (susuzluktan çatlamak) 2. çok
 susamak

şeqar *m* yarık, kovuk, dağ kovuğu
şeqeleqe *m* linç ~ **kirin** linç etmek
şeqepeqe *rd* 1. paramparça 2. dar-
 madağın, tarumar ~ **bûn** 1)
 paramparça olmak 2) dar-
 madağın olmak, tarumar olmak

şeqereq *h* şangır şungur
şeqeşeq *h* 1. şak şak 2. şakır şakır
şeqeşûq *h* çakır çukur
şeqitandin *l/gh* 1. sarkıtmak 2.
 sıyırmak, indirmek (pantolon
 vb. çıkarmak)

şeqitî *rd* 1. sarkık 2. sıyrık
şeqitîn *l/gh* 1. sarkmak 2. sıyrıl-
 mak, inmek (pantolon vb. için)

şeqiz *rd* 1. şaşkın, şaşa kalmış 2.
 kızarıp bozulmuş ~ **bûn** 1) şaşa
 kalmak, şaşılmak 2) bozulmak,
 kızarıp bozulmak

şeqizandin *l/gh* 1. şaşırtmak,
 hayrete düşürmek 2. bozum
 etmek, utandırmak

şeqizîn *l/gh* 1. şaşırmak, şaşa
 kalmak 2. bozarmak, bozulmak

şeqî *rd* 1. yorgun 2. rahatsız, rahatı
 kaçırmış kimse 3. arsız (kimse) ~
bûn 1) yorulmak 2) rahatı kaç-
 mak 3) arsızlaşmak, utangaçlığı
 gitmek

şeqîdeqî *rd* 1. derbeder 2. dar-
 madağın, tarumar 3. çekingen-
 liği üstünden atmış olan

şeqîf, şeqîfe *m* yarık, koyak, ko-
 vuk (dağ kovuğu)

şeqîn *m* 1. şaklama 2. şakıma,
 şakırdama 3. şangırdama (ta-
 bak, bardak ve benzerleri için)
 4. çatırdama 5. çakıldama ~ **û**
teqîn şangır şungur

şeqîn *l/gh* 1. şaklamak 2. şakı-
 mak, şakırdamak 3. şangır-
 damak (tabak, bardak ve
 benzerleri için) 4. çatırdamak 5.
 çakıldamak

şeqînî *m* 1. şakırtı 2. şangırtı 3.
 çatırtı, çitirtı 4. çakılı

şeqleban *rd* şaklaban

şeqlebanî *m* şaklabanlık

şeqopîlo *rd* çatlak, yarık ~ **bûn**
 yarılmak

şeqşek *m* şakşak

şeqşeqker *nd/nt* şakşakçı

şeqşeqo *m* 1. çakıldak 2. tokmak,
 kapı tokmağı

şer *n* 1. savaş 2. kavga, dövüş ~
derxistin savaş çıkarmak ~
kirin 1) savaşmak 2) kavga
 etmek ~ **qewimandin** savaş
 çıkarmak ~ **rabûn** savaş çık-
 mak ~ **vekirin** savaş açmak ~ **ê**
gayan boğa güreşi ~ **ê** **desthi-**

latê iktidar kavgası ~ê germ
sıcak savaş (veya harp) ~ê
hevherşkirinê (yan jî hevqarandine) sinir harbi ~ê jiyanê
yaşama çabası (veya uğraşı) ~ê
mezinatiyê post kavgası ~ê
navxweyî iç savaş ~ê post post
kavgası ~ê rizgariyê (felatê
yan jî xelasiyê) kurtuluş savaşı
~ê sar soğuk savaş (veya harp)
~ê tûreyî sinir harbi ~ê xwe
bixwetiye kardeş kavgası

şerab *m* şarap

şerabfiroş *nd/nt* şarapçı (satan
kimse)

şerabker *nd/nt* şarapçı (üreten
kimse)

şerampol *m* şarampol

şerapnel *m* şarapnel

şerbet *m* şerbet ~ xwarin şerbetle-
mek (yılan ve benzeri hayvan-
ların sokmaması için)

şerbetfiroş *nd/nt* şerbetçi (satan
kimse)

şerbetxwarî *rd* şerbetli (efsunlu)

şerabxane *m* şaraphane

şerabxur *nd/nt* şarapçı (çok içen
kimse)

şerandin *l/gh* pişirmek, fırınlamak
(çanak, çömlek, testi vb. için)

şerandî *rd* pişkin (çanak, çömlek,
testi vb. için)

şeref *m* şeref, onur ~ dan şeref
vermek ~ û hesyet şeref ve
haysiyet jî ~a we re şerefinize

şerefe *m* şerefe

şerefmend *bnr* şerefyar

şerefyar *rd* şerefli, onurlu

şerefyarî *m* 1. şereflik, onurluluk

2. şereflenme, onurlanma

şerega *n* boğa güreşi

şeridandin *l/gh* dizmek (yan yana
veya üst üste sıralamak)

şeridîn *l/gh* dizilmek

şerîet *m* şariat

şerîetparêz *nd/rd* şariatçı

şerîetxwaz *nd/rd* şariatçı, şariat
isteyen

şerîf *nd/nt* şerif

şerîfî *m* şeriflik

şerîn *l/gh* pişmek (çanak, çöm-
lek, testi vb. için)

şerjêkirin *m* 1. boğazlama 2. kes-
me, kesim (hayvan kesme işi)

şerjê kirin *l/gh* 1. boğazlamak 2.
kesmek (kasaplık hayvan için)

şerjêgeh *m* kesimcevi

şerker *nd/nt* savaşçı

şerkerî *m* savaşçılık

şerm *m* 1. utanç, utanma 2. hayâ,
utanç 3. ayıp, çekinme ~ kirin

1) utanç duymak 2) çekinmek,

utanmak, ayıp etmek ~ nekirin
surat kalmamak

şermandin *l/gh* 1. utandırmak 2.
kinamak

şermayî *m* 1. utanma, utanış 2.
çekinme, çekiniş

şermder *rd* utanç verici

şermende *rd* 1. utangaç 2. çekin-
gen

şermezar *rd* utangaç, mahcup ~
bûn mahcup olmak, utanmak ~
kirin 1) utandırmak, mahcup
etmek 2) kinamak, ayıplamak

şermezârî *m* 1. utangaçlık, mahcupluk 2. utanma 3. kınama
şermezarkar *nd/nt* protestocu
şermezarker *nd/nt* protestocu, protesto edici
şermixandin *l/gh* sıyırmak
şermixîn *l/ngh* sıyrılmak
şermî *rd* utangaç, mahcup ~ **bûn**
 1) mahcup olmak, utanmak 2) bozarmak, bozum olmak, bozulmak ~ **kirin** 1) mahcup etmek, utandırmak 2) bozum etmek, bozmak ~ **yê (yekî) bûn** (birine) karşı mahcup olmak
şermîkar *rd* 1. utandırıcı 2. mahcup
şermîker *rd* utandırıcı
şermîti *m* mahcupluk, utangaçlık
şermker *rd* utangaç, utangan
şermkerî *m* utangaçlık
şerm kirin *l/gh* 1. utanmak, arlanmak 2. utanmak, sıkılmak 3. çekinmek
şermnekir *rd* utanmaz, arlanmaz, sıkılmaz (kimse)
şermnekirî *m* utanmazlık, arlanmazlık, sıkılmazlık
şermok *rd* 1. utangaç, utangan 2. utangaç, sıkılğan 3. çekingen
şermoke *bnr* şermok
şermokî *m* 1. utangaçlık 2. sıkılğanlık 3. çekingenlik ~ **bûn** utangaçlaşmak, çekingenleşmek
şerok *rd* 1. savaşkan 2. vuruşkan 3. dövüşken, kavgacı
şeroke *bnr* şerok
şerokî *m* 1. savaşkanlık 2. vuruşkanlık 3. dövüşkenlik, kavgacılık

şeroyî *rd* kavgacı
şerperest *nd/nt* savaş çıkırtkanı, savaş yanlısı
şerpeze *rd* 1. perişan, acınacak (durumda) 2. dağınık ~ **bûn** perişan olmak, sürünmek ~ **kirin** perişan etmek, süründürmek
şerpezetî *m* 1. perişanlık 2. dağınıklık
şerpezeyî *bnr* şerpezetî
şerpîn *m* şakırtı
şerpînî *m* şakırtı
şerq *m* şark, doğu
şerqî *rd* 1. şarklı, doğulu 2. şarkî, doğuyla ilgili
şerrawestan *lşk/m* ateşkes
şerrawestin *m* ateşkes
şert *n* 1. şart, koşul 2. bahis 3. şart, farz ~ **avêtin rastê** şart koşmak (veya ileri sürmek) ~ **danîn** şart koşmak ~ **girtin** 1) şart etmek, şartlaşmak 2) bahse girmek (veya tutuşmak) ~ **lê ketin** bahsi kaybetmek
şertandin *l/gh* koşullamak
şertik *m* 1. bahis 2. lades
şertname *m* şartname
şerûd *nd/nt* 1. savaşkan 2. dövüşken, dövüşçü, kavgacı 3. vuruşkan 4. çatak, bulaşkan, sataşkan
şerûdî *m* 1. savaşkanlık 2. dövüşkenlik, dövüşçülük, kavgacılık 3. vuruşkanlık 4. çataklık, bulaşkanlık, sataşkanlık
şervan *bnr* şerker

ş eş nd/rd altı ~em (an jî ~emîn) altıncı

ş etefat m şatafat, cafcac

ş etefatî m şatafatlık, cafcacılık

ş etek rd işegen, sidikli

ş ev m gece ~ lē gerîn uykusu kaçmak, yıldızları saymak ~ û roj gece gündüz ~a Beratê Berat Gecesi ~a din öbür gece ~a gerdekê gerdek gecesi ~a hineyê (an jî desthineyê) kına gecesi ~a Mîhracê Miraç Gecesi ~a Qedre Kadir Gecesi ~a reş jî êvarê diyar e perşembenin gelişi çarşambadan belidir

ş evanî m gecelik (ücret için)

ş evar m gece, akşam partisi, akşam eğlencesi

ş evbaş nd iyi geceler

ş evbaşî m iyi geceler dileme ~ tē dan iyi geceler dilemek

ş evbihêrk m 1. akşam eğlencesi, akşam partisi, sıra gecesi, eğlence 2. yatı, oturma ~ gerandin gece düzenlemek

ş evborî m 1. gece, akşam eğlencesi, akşam partisi, eğlence 2. yatı, oturma

ş evçira m 1. ateş böceği 2. gece feneri

ş evçirax n gece feneri

ş eveder nd/nt 1. gecceci, gece bekleyen 2. dışarda geceyi geçiren kimse

ş evekor rd gece körü

ş evekorî m gece körlüğü

ş evezeng rd 1. civelek 2. yılışık

ş evezengî m 1. civeleklik 2. yılışıklık

ş evger nd/nt 1. gecceciyin dolaşan, gecceci 2. gece baskıncısı 3. rd uyurgezer

ş evgerî m 1. gecceciyin dolaşma, geccecilik 2. gece baskıncılığı 3. uyurgezerlik

ş evgerîn rd gece kuşu (gece gezmesini seven kimse)

ş evgerok rd uyurgezer

ş evgerokî m 1. uyurgezerlik 2. rd uyurgezerce

ş evgêr rd akşamcı (çalışması akşama rastlayan)

ş evîn m 1. yatı 2. gecelik 3. örüm (hayvanı gece otlaması) 4. rd leyli ~ kirin hayvanları gecceciyin otlatmak ~a pez mal davar örümü

ş evînî rd 1. gecceci 2. yatılı * dibistana şevînî yatılı okul

ş evkor rd gece körü

ş evreş m zifirî karanlık

ş evşevok zoo/m yarasa

ş evşevoka xwînmij zoo/m vampir

ş ewane m 1. dize, mısra 2. wj koşuk, nazım

ş ewat m 1. yanma 2. yangın 3. yanık (yanmış veya yanmakta olan şey) 4. ateş (vücut ısısı) 5. mec acı, ıstırap 6. acıma duygusu 7. rd dokunaklı, yanık (scs için)

ş ewate m 1. yakacak 2. yangın 3. rd yanmış yerler

ş ewatek m 1. yakacak, yakıt 2. rd yakıcı

şewatker *rd* yakıcı

şewatok *rd* 1. yanık 2. yanıcı, tutuşturucu, tutuşturmalık

şewatokî *rd* 1. yanıkça 2. *mec* yakıcı, dokunaklı, acıklı * **dengekî şewatokî** yakıcı bir ses

şewb *bnr* şob

şewender *bot/m* şeker kamışı

şewibandin *l/gh* 1. ardaklanmasına sebep olmak 2. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı)

şewibî *rd* 1. ardak 2. kavruk (ekin vb. şeyler için.)

şewibîn *l/ngh* 1. ardaklanmak 2. kavrulmak (ekin vb. şeyler için.)

şewişandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. yalpalatmak 3. bozmak, çarpıtmak, karıştırmak

şewişîn *l/ngh* 1. sendelemek 2. yalpalamak 3. bozulmak, karışmak

şewitandin *l/gh* 1. yakmak 2. yakmak (keskin, sert ve ısırtıcı bir duyum vermek) * **îsotê devê min şewitand** biber ağzımı yaktı 3. yakmak, pişirmek (bunaltacak kadar ısıtmak) 4. kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı)

şewitandî *rd* yanık

şewitî *rd* 1. yanık 2. kavruk, yanık

şewitîbûn *m* 1. yanıklık 2. kavruk-luk, yanıklık

şewitîn *l/ngh* 1. yanmak * **êzing şewitî** odun yandı 2. yanmak (yanık acısına benzer bir acı

duymak) 3. kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)

şewitîner *rd* yakıcı

şewitînerî *m* yakıcılık

şewitok *rd* 1. yakıcı 2. yanık 3. kavruk

şewitokî *rd* 1. yanıkça, yanık 2. kavrukça (iyi gelişmemiş olan)

şewk (I) *m* 1. dişçî (dişli çekîç) 2. olta

şewk (II) *n* mandal * **şewkê derî** kapı mandalı

şewl *n* çalılık, çıkralık ~ **û şafir** 1) burtlak, çopra (sık çalıklı) 2) balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş)

şewliqandin *l/gh* 1. kötüleştirmek 2. apıştırmak 3. pişik yapmak 4. kavurmak, yakmak (ekin için)

şewliqîn *l/ngh* 1. kötüleşmek, fenalaşmak (sağlığı bozulmak) 2. apışmak 3. pişik oluşmak 4. kavrulmak, yanmak (ekin için)

şewq (I) *m* 1. şevk, istek 2. neşe, sevinç ~ **dan** 1) şavkırmak, şevk vermek, aksetmek, yansımak 2) yansılamak, yansıtmak

şewq (II) *m* 1. şavk, balkır, yansı 2. *rz* yansıma ~ **a xwe dan** (tişteki) şavkı vurmak

şewqdar *rd* 1. şavklı, parıltılı, pırıltılı 2. *rz* yansımali

şewqe *m* şapka ~ **ya lengerî** silindir şapka

şewqefiroş *nd/nt* şapkacı (satan kimse)

şewqeker *nd/nt* şapkacı (imal eden)

şewqveder *rd* yansıtıcı

şewş *m* 1. yalpa 2. *psî* sarsıntı

şewşî bûn *l/gh* sendelemek, yalpalamak

şewşî kirin *l/gh* sendelemek, yalpalatmak

şewt *m* 1. yanma 2. yakım * **şewta** *ëzingan* odun yakımı 3. ateş (vücut ısısı) 4. *mec* acı 5. acıma duygusu

şewtemenî *m* 1. yakacak 2. yakıt **şewtemenîfiroş** *nd/nt* yakıtçı (satan kimse)

şexs *nd/nt* 1. şahıs, kimse, kişi 2. şahıs (bir olayda veya edebi bir eserde yer alan kimse) ~ **ê heqîqî** *hiq* gerçek kişi

şexsen *h* şahsen

şexsiyet *m* şahsiyet, kişilik

şexsî *rd* 1. şahsi, kişisel 2. özel, şahsi

şexte (I) *m* don ~ **lê ketin** 1) don yemek (veya vurulmuş olmak) 2) *mec* perişan olmak, başına felaket gelmek ~ **lê xistin** (an *jî dan*) 1) don vurmak 2) *mec* perişan etmek

şexte (II) *m* parça parça ~ ~ **bûn** parça parça olmak

şeyda *rd* 1. şeyda, sevda sersemi 2. çılgın ~ **bûn** 1) şeydalaşmak 2) çılgınlaşmak

şeydatî *m* 1. şeydalık 2. çılgınlık

şeylo *bnr* şeylo

şeytan *n* şeytan, iblis ~ **dibêje ku** şeytan diyor ki

şeytanî *rd* 1. şeytanî 2. *m* şeytanlık ~ **kirin** şeytanlık etmek

şeytankî *rd/h* şeytanca

şeytanok *zoo/m* salyangoz

şeytanî *m* şeytanlık

şê (I) *m* perçem, kâkül, zülûf ~ **û bisk** kâkül, zülûf

şê (II) *rd* 1. al (al rengi) 2. al (at donu için)

şêbisk *n* 1. perçem, kâkül 2. *bot* yemlik

şêfî *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek

şêjn *m* 1. huy, karakter 2. tavır, davranış, tutum

şêkir *m* minnet ~ **pê re tune bûn** (birinde) minnet duygusu olmamak ~ **a (yekî) tune bûn** (biri) nankör olmak ~ **a xwe jê re anîn** minnet duymak

şêkirandin *l/gh* 1. minnet duymak 2. şükretmek, hamt etmek

şêkirdar *rd* 1. minnettâr 2. müteşekkir ~ **bûn** 1) minnettâr olmak 2) müteşekkir olmak

şêkirdarî *m* 1. minnettârlık 2. şükran

şêl (I) *m* 1. davranış, tavır, tutum 2. hal, durum, vaziyet ~ **û bêt** hal tutum

şêl (II) *m* 1. iftira 2. fen, oyun ~ **û fêl** hile, desise, yalan dolan

şêl (III) *m* badana ~ **kirin** badana etmek, badanalamak

şêlan *m* soygun

şêlandin *l/gh* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. soymak * **banka şêlandine** bankayı soymuşlar

şêlandî *m* 1. soyuk, soyulmuş 2. soyuk (soyguna uğramış kimse)

şelandox *nd/nt* soyguncu
şelandoxî *m* soygunculuk
şelankar *nd/nt* soyguncu
şelankarî *m* soygunculuk
şelim *bot/m* şalgam
şelinde *rd* sürüngen
şelî *rl* bulanık ~ **bûn** bulanıklaşmak ~ **kirin** bulanıklaştırmak, bulandırmak
şelîn *m* 1. soyulma 2. soygun
şelîn *l/gh* soyulmak
şelînkâr *bnr* şelankar
şelo *bnr* şeylo
şemî *bot/m* 1. ahududu
şemûk *m* çşik ~ **a derî** kapı eşiği
şên *rd* 1. şen, neşeli 2. canlı, civil civil, şen, şakrak 3. abat, bayındır, şen, şenlikli ~ **û şeng** şen şakrak (veya şen şatır)
şên *l/gh* 1. edebilmek, yapabilmek, muktedir olmak 2. etmek * **ez beyî wê naşem** onsuz edemem
şênahî *m* 1. neşe, şenlik, şen olma durumu 2. bayındırlık, şenlik, abat olma durumu ~ **bûn** şenlenmek, şenelmek ~ **kirin** şeneltmek, meskûn kılmak ~ **ya hundir e** evlere şenlik (alaylı olarak)
şênber *rd* somut ~ **bûn** somutlaşmak
şênberî *m* somutluk
şên bûn *l/gh* 1. şenlenmek, neşelenmek 2. şen olmak, şenlenmek, şenelmek
şendar *rd* 1. neşeli, şen 2. sevinçli

şendarî *m* neşelilik, şenlik
şênî *n* 1. sakın (sekene) 2. ahali 3. *mec* canlılık ~ **yê gund** köy sa-kini
şênker *rd* şen, şenlendirici, neşlendirici * **stranên şênker** şen şarkılar
şên kirin *l/gh* 1. şenlendirmek, neşelendirmek 2. canlandırmak, hareketlendirmek 3. *mec* renklendirmek * **şeva me şên kir** gecemizi renklendirdi
şer *zoo/n* 1. aslan 2. *ast/nd* Aslan (burcu) ~ **û xet** yazı tura ~ **û xet avêtin** yazı tura atmak
şêranî (I) *bnr* şîranî
şêranî (II) *m/mec* yiğitlik
şergele *nd* 1. aslan sürüsü 2. aslan gibi 3. *mec* aslan, yiğit
şêrîn *bnr* şîrîn
şerpençe *bj/m* 1. aslanpençesi, şirpençe, kıızıyara 2. kanser, incitmebeni
şerpençeyî *rd* kanserli
şêrt *m* dilim ~ **kirin** dilimlemek
şêst (*nd/rd*) *n* altmış
şet *rd* 1. deli 2. çılgın, kaçık ~ **bûn** 1) deli olmak, delirmek 2) çılgınlaşmak ~ **kirin** 1) deli etmek, delirtmek 2) çılgınlaştırmak
şetik (I) *m* 1. çeper 2. bağdadî 3. tokat (tarla, bahçe vb. kapısı) ~ **kirin** çeper çekmek
şetik (II) *rd* 1. deli 2. çılgın, kaçık (kimse)
şetî *m* 1. delilik 2. çılgınlık

şetok *rd* kaçık
şetokî *rd/h* kaçıkça ~ **bûn** kaçıklaşmak
şevilîn *l/gh* şoke olmak, şok geçirmek
şevilandin *l/gh* şoke etmek, şok geçirtmek
şewandin *l/gh* 1. şekillendirmek 2. yön vermek
şewaz *m* 1. üslup, biçem 2. tarz, üslup, usul 3. deyiş (söyleme biçimi) ~ **a sade wj** sade üslup
şewazdar *rd* üsluplu
şewazparêz *rd/nd* üslupçu
şewe *n* 1. şive 2. biçim, şekil, form 3. tarz, biçim, usul 4. tür, türlü 5. *h* türlü * **bi vî şeweyî nabe** bu türlü olmaz ~ **dan** biçimlendirmek, şekillendirmek ~ **girtin** biçim almak, şekillenmek, biçimlenmek
şewedar *rd* 1. şiveli 2. biçimli, şekilli ~ **bûn** biçimlenmek, şekillenmek
şewekar *nd/nt* 1. ressam 2. grafiker
şewekarî *m* 1. resim 2. figüratif * **hunerên şewekarî** figüratif sanatlar
şewekarîti *m* ressamlık
şeweparêz *nd/nt* biçimci
şeweparêzî *m* biçimcilik
şeweperest *nd/nt* şekilci
şeweyî *nd/nt* 1. biçimsel, şekli 2. figüratif
şewezanî *m* biçim bilimi, yapı bilimi, şekil bilgisi, morfoloji
şewezar *m* 1. şive 2. lehçe

şewir *m* danış, danışma, istişare ~ **danîn** oyun kurmak, plan kurmak ~ **û mişawre** (yan **jî mişawret**) danışma ~ **û mişawre danîn** (an **jî kirin**) istişare etmek ~ **û mişewr** danışma
şewirandin *l/gh* danıştırmak
şewirdar *nd/nt* danışman, müşavir
şewirdarî *m* 1. danışma (danışılan yer) 2. danışmanlık, müşavirlik
şewirdarîti *m* danışmanlık, müşavirlik
şewirîn *l/gh* danışmak, istişare etmek
şewirmend *nd/nt* danışman, müşavir
şewirmendî *m* danışmanlık, müşavirlik
şewîn *l/gh* şekillenmek, biçimlenmek
şewr *bnr* şewir
şêx *n* şeyh
şêxîti *m* şeyhlik
şêxulîslam *n* şeyhülislâm
şêxzade *n* şehzade
şeylandin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şeylîn *l/gh* bulanmak
şeylo *rd* bulanık ~ **bûn** bulanıklaşmak ~ **kirin** bulanıklaştırmak
şia *m* Şia, Şiiilik
şiar *m* şiar, belgi
şiban *m* benzeme
şibandin *l/gh* benzetmek
şibîn *l/gh* 1. benzemek 2. andırmak
şid *m* 1. şiddet, hız 2. *rd* sert (güçlü, kuvvetli)

şidahi *m* 1. şiddet 2. sertlik

şidan *m* 1. sıkma 2. gerilme

şidandin *l/gh* 1. sıkmak, preslemek 2. sıkmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek) 3. sıkmak, sıkıştırmak (dar getirmek) 4. sıkılamak 5. sıkılaştırmak 6. germek * **têlê zede neşidine** teli fazla germe 7. hızlanmak, şiddetini artırmak, hız vermek * **baranê şidand** yağmur hızını artırdı

şidandî *m* 1. sıkık 2. sıkı (gevşek karşıtı) 3. gerili, gergin 4. çivi gibi, tiğ gibi, çevik (ince, zayıf ve sağlam kimse) ~ **bûn** gerginleşmek ~ **kirin** gerginleştirmek

şidandîbûn *m* 1. sıkıklık 2. sıkılık (gevşek olma karşıtı) 3. gerilik, gerginlik

şidandîtî *m* gerginlik

şidandokî *rd* gergince

şidayî *bnr* şidahi

şidet *m* 1. şiddet 2. sertlik 3. *fîz* şiddet, yegînlîk

şidîn *l/gh* 1. sıkılmak 2. sıkışmak 3. sıkılaştırılmak 4. gerilmek

şifirandin *l/gh* ufalamak

şifirîn *l/gh* ufalanmak

şift *m* 1. çizgi, hat çizgi 2. *mat* çizgi 3. çubuk (kumaşta düz çizgi) 4. yol (uzun çizgi) * **şiftên qumêş** kumaşın yolları ~ ~ çizgi çizgi, hat hat

şifterê *m* yol şeridi ~**ya çepê** sol şerit ~ **ya rastê** sağ şerit

şiftî *bot/m* karpuz

şihil *rd* 1. sert 2. *h* hızlı, şiddetlice

şihitandin *bnr* şehitandin

şihitîn *bnr* şehitîn

şîind/rd Şîi

şîir *m* şiir

şîrî *rd* şiirsel

şîitî *m* Şia, Şiîlik

şijîkandin *l/gh* nüfuz etmek, etkilemek

şijîkîn *l/gh* etkilenmek

şik *m* kuşku, şüphe ~ **birin 1**) kuşkulananmak, şüphelenmek, işkillenmek 2) akıl etmek ~ **birin (...)** 1) -den kuşkulananmak, -den kuşku (veya şüphe) duymak 2) kuşku uyanmak, sanısına kapılmak ~ **çûn (...)** -den kuşkulananmak ~ **jê re çebûn** kuşku oluşmak, işkillenmek, sanısına kapılmak ~ **kirin** kuşkulananmak, şüphelenmek ~ **nîn e** kuşku (veya şüphe) yok ~ **tê nehiştin** şüphe bırakmamak ~**a (yekî) tê çûn** kuşku beslemek (veya duymak)

şikaftin *l/gh* 1. aşikâr etmek 2. keşfetmek

şikandek *jeo/m* fay, kırık

şikandin *l/gh* 1. kırmak 2. yarmak (derin yara açmak) * **serê wê şikandine** kafasını yarmışlar 3. bozguna (veya hezimete uğratmak) 4. bozmak (oruç, namaz, sessizlik vb. için) 5. kırpmak * **çav şikand** göz kırptı

şikandî *rd* 1. kırık 2. ezik (üzüntülü) * **mirovekî şikandî** ezik bir insan

şikandibûn *m* 1. kırıklık 2. eziklik
şikayet *m* 1. şikâyet 2. şikâyet, ya-
 kınma ~ **kirin** şikâyet etmek

şikayetkar *nd/nt* şikâyetçi

şikayetkarî *m* şikâyetçilik

şikayetname *m* şikâyetname

şikbar *rd* kuşkulu, şüpheli

şikber *nd/nt* kuşkucu, şüpheci

şikberî *m* kuşkuculuk şüphecilik

şikdar *rd* kuşkulu, şüpheli

şikef *m* tekne (hamur vb. şeyler için)

şikest *m* mağara ~ **berqefk** mağara ve korunak

şikest, şikeste *m* 1. kırım 2. kırılma 3. bozgun, hezimet ~ **xwarin** bozguna uğramak

şikestek *m* 1. kırma (dövülmüş veya kırılmış tahıl) 2. kırık (dövülerek kırılmış olan) 3. leke, kusur 4. leke (yüz kızartan suç) 5. *rd* çirkin, yakışsız, yakışık almaz, ters

şikestekî *m* 1. yakışsızlık, çirkinlik 2. kusur, leke

şikestin *l/gh* 1. kırılmak 2. yenilmek, bozguna uğramak (veya yemek) 3. bozulmak (oruç ve namaz gibi şeyler için) ~ **xwarin** bozguna uğramak (veya vermek)

şikestinbar *rd* 1. kırılğan 2. kırılabilir

şikestî *rd* 1. kırık 2. yenik, bozguna uğramış olan 3. ezik, buruk, gücenmiş (üzüntülü) 4. bozuk, düşük (belli dil kural-larına uymayan)

şikestibûn *m* 1. kırıklık 2. yeniklik 3. eziklik 4. bozukluk, düşüklük (dil için)

şikestok *rd* 1. kırılğan 2. *m* saç kırığı

şikev, şikevk *m* fiçı

şikeva *rd* 1. mayasız etmek 2. *m* yufka

şikevlatek *zoo/m* kaplumbağa

şikēnandin *l/gh* kırmak

şikēnandî *rd* kırık

şikêr *m* taş yığını

şikiyayî *rd* 1. kırık 2. yenik, bozguna uğramış olan

şikîn *l/gh* kırılmak

şikînbar *rd* kırılabilir

şikîner *nd/nt* kıran, kırıcı

şikra *h* sözüm ona, sözde

şikrîm *m* 1. şükretme 2. şükran, minnet duyma

şikur *m* 1. şükür 2. *g* neyse * **şikur, giha me neyse**, bize yetiştî ~ **îcar jî hele şükür** ~ **jê re şükürler olsun** ~ **jî Xwedê re Allaha şükür**, bereket ki (veya versin ki), çok şükür ~ **kirin** şükür etmek, şükretmek

şikurdar *rd* müteşekkîr ~ **bûn** müteşekkîr olmak

şil *rd* 1. ıslak 2. ıslak, yaş * **erda şil** yaş toprak ~ **~ nemli nemli** ~ **û pil** ıpslak, sırlıslaklam, yarıyaş ~ **û pil bûn** sırlıslaklam olmak ~ **û ziwa** yazı tura ~ **û ziwa (yan jî ziyayî) avêtin** yazı tura atmak

şilahi *m* 1. ıslaklık 2. yağış

şilaq *m* çapak ~ **girtin** çapaklanmak

şilatî *m* ıslaklık

şil bûn *l/gh* 1. ıslanmak 2. nemlenmek * **xwê şil bûye** tuz nemlenmiş 3. yaşarmak, sulanmak (gözleri ıslanmak)

şildim *m* fanfîn ~ **bildim** fanfîn fon

şildir *m* fanfîn ~ **mildir** fanfîn fon

şile *fiz/rd* sıvı, likit

şilek (I) *m* pişi (bir tür hamurlu yiyecek)

şilek (II) *rd* 1. sulak, sulak yer 2. bataklık 3. sulak, vıcık * **berfa şilek** vıcık kar

şilek (III) *rd* ateşli, azgın (cinsel olarak)

şilekî (I) *m* akıtma, kol gözlemesi, gözleme ekmeği

şilekî (II) *m* sulaklık

şilemenî *m* 1. sıvı, likit 2. sıvı, sulu sepken

şileyî *rd* sıvı ~ **kirin** sıvılaştırmak

şilêl *bot/n* çavdar

şilf (I) *rd* 1. soyuk, soyunuk 2. yalın, dal, dalyan 3. çıplak ~ (î yan jî û) **tazî** açık saçık, şallak mallak ~ **a şûr** dalyan (kılıç)

şilf (II) *m* 1. süngü 2. bıçağın demir kısmı 3. *argo* kamış (erkeklik organı, penis)

şilh (I) *m* (*ant/biy*) 1. üst deri, dış deri 2. tulum (bütün olarak yüzlülmüş hayvan derisi)

şilh (II) *m* oğul (arı için) ~ **dan** oğul vermek

şilihandin *bnr* şelihandin

şilik *nd* akıtma, gözleme, gözleme ekmeği

şilî *m* 1. yağış 2. yağmur 3. yağışlı hava 4. ıslaklık ~ **şepelî** yağışlı ~ **pilî** 1) yağışlı 2) sırsıklam, sırsıklam

şilitî *m* ıslaklık, yaşlık

şil kirin *l/gh* ıslatmak

şilomilo *rd* sırsıklam, sırsıklam

şilop *m* çapak ~ **girtin** çapaklanmak

şilope *m* 1. sulu sepken 2. çıvgın, kargın (rüzgâr ve karla karışık yağın yağmur) 3. vıcık ~ **û di-lope** sulu sepken

şilopeyî *rd* sırsıklam, sırsıklam

şilopilo *rd* 1. sırsıklam, sırsıklam, yamyaş 2. vıcık vıcık ~ **bûn** sırsıklam (veya sırsıklam) olmak, sucuk gibi olmak (veya ıslanmak)

şiloqe *rd* cıvık ~ **bûn** cıvıklaşmak, cıvılamak ~ **kirin** cıvıklaştırmak

şiloqetî *m* cıvıklık

şilor *bot/m* erik

şilove *rd* 1. sulu sepken 2. çıvgın, kargın 3. vıcık

şiltaq *nd/nt*yalaka

şiltaqî *m* yalakalık

şima *m* bal mumu ~ **kirin** mumlamak

şimik *m* terlik

şimşad *bot/m* şimşir

şimsal *mzk/m* kaval (uzun kaval)

şimşaljen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)

şimşir *bot/m* şimşir

şimşire *m* kapı mandalı

şimûl *m* kapsam, kaplam

şimûldar *rd* kaplamalı

şindilandin *l/gh* 1. sarkıtmak 2. sızdırmak

şindilîn *l/ngh* 1. sarkmak 2. sızmak * **av dişindile erdê** su top-rağa sızıyor

şindok *rd* miskin, kokuşmuş, şapşal (kimse)

şindolek *bnr* şindok

şing *m* tırnık ~ **û ming** tangır tungur ~ **û** ~ çangır çungur

şingandin *l/gh* 1. şangırdatmak 2. şıkırdatmak 3. tangırdatmak

şingeçing *h* çangır çungur, tangır tungur

şingeming *h* tangır tungur

şingeşing *h* 1. şangır şangır, şangır şungur, şingır şingır 2. tangır tangır 3. cangıl cungul

şingilandin *l/gh* sarkıtmak

şingilîn *l/ngh* sarkmak

şingîn *m* 1. şangırdama, şingırdama 2. şıkırdama 3. çangırdama (madeni şeyler) 4. tangırdama 5. *fiz* tını, tınnet ~ **û çingîn** *h* şangır şungur

şingîn *l/ngh* 1. şangırdamak, şingırdamak (tabak, bardak ve benzeri şeyler için) 2. şıkırdamak 3. çangırdamak (madeni şeyler) 4. tangırdamak ~ **jê çûn** şangırdamak, şingırdamak

şingînî *m* 1. şangırtı, şingırtı 2. şıkırtı 3. çangırtı 4. tangırtı

şingşingandin *l/gh* çınlatmak

şingşingîn *l/ngh* çınlanmak

şip *rd* çabuk, acele ~ **kirin** acele etmek, hızlanmak

şipan *rd* hızlı

şipane *m* kapı eşiği

şipeşip *h* 1. şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damlasının sesi için) 2. şak şuk (terlik sesi)

şiphe *m* şüphe ~ **kirin** şüphelenmek

şipil *rd* 1. çabuk, hızlı, fişek gibi (hızlı) 2. canlı, hareketli, atik, çevik, kıpırdak, kıpır kıpır 3. lâstik gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse) ~ **bûn** tetik davranmak, çevikleşmek ~ **kirin** atikleştirmek, çevikleştirmek

şipilahi *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik, kıpırdaklık

şipilî *m* 1. çabukluk 2. atiklik, çeviklik

şipîn *l/ngh* şıpırdamak

şipînî *m* şıpırtı (damla sesi) **kirin** ~ şıpırdamak

şiqeşiq *m* 1. şakırtı 2. *h* şıkır şıkır

şiqitandin *bnr* şeqitandin

şir *m* şar, şarıl, şırl (su, yağmur sesi gibi) ~ ~ şar şar, şakır şakır

şirandin *l/gh* 1. şarıldatmak, şırıldatmak 2. şakırdatmak

şireşir *h* 1. şarıl şarıl, şar şar, şırl şırl, zırl zırl 2. şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) 3. faşır faşır

şirik (I) *m* püskül ~ **û pirik** püskül mûskül

şirik (II) m 1. çörtlen, oluk 2. duş (su akıtan âlet) 3. damla, damlacık ~**ên xwêdanê pê de hatin** xwarê boncuklanmak, terlemek
şirikandin *l/gh* şırıldatmak
şirikîn *l/ngħ* şırıldamak
şiringa m şırınga, enjektör ~ **kirin** şırınga etmek (veya yapmak)
şirîk nd/nt ortak **bûn** ~ ortaklaşmak, ortak olmak **kirin** ~ ortaklaştırmak, ortak etmek ~**ê sûc** suç ortağı
şirîkahî m ortaklık
şirîkatî m ortaklık
şirîkî m ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
şirîn *l/gh* 1. şarıldamak, şarlamak, şırıldamak, şorlamak 2. şakırdamak
şirînek m oluk (yapılardaki oluk için)
şirînî m 1. şarıltı, şırıltı 2. şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için) **kirin** ~ şakırdamak, şırıldamak
şirît (I) m şerit, hızar
şirît (II) m 1. şerit 2. fitil (mobilya için) 3. askı, hevenk
şirk m şirk
şirket m şirket ~**a anonîm** anonim şirket ~**a limitet** (an jî **vesî-norkirî**) limited şirket
şirne m hortum (fil hortumu)
şironek m oluk
şirp h aniden, zıp, pır (kaçmak) ~ **û baz dan** tabanları yağlamak
şirpandin *l/gh* 1. aniden vurmak 2. yağmur bastırmak

şirşiranek m fiskiye, fişkirik
şirşirik m fiskiye, fişkirik
şirşirandin *l/gh* şırıldatmak
şirşirîn *l/ngħ* şırıldamak
şirşirk m süzgeç (küçük delikli metal parça)
şirt bot/m 1. süpürge çalısı 2. çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
şirtikî rd şımarık ~ **bûn** şımarık, yüzlenmek
şirûb m şurup
şirtoq m çapak (göz çapağı) ~ **girtin** çapaklanmak
şitexilandin *l/gh* konuşturmak
şitexilî m 1. konuşma 2. lâf, söz 3. söylenti
şitexilîn *l/ngħ* konuşmak
şitil m fide ~ **danîn** fidelemek, kökertmek
şitî rd 1. düz (kıvrıkcık veya dalgalı olmayan saç) 2. düz, pürüzsüz, kaygan * **riyê xwe traştiye**, **xwe şitî kiriye** sineckaydı olmuş
şitî kirin *l/gh* 1. düzleştirmek 2. pürüzsüzleştirmek, sineckaydı yapmak
şitûn nd 1. düz (kıvrıkcık veya dalgalı olmayan saç) 2. düz, pürüzsüz
şitûnî rd 1. düz saçlıca, düzce saç 2. düz saçlı
şiv m 1. çubuk (körpe dal) * **şiva mēwê** asma çubuğu 2. çubuk, değnek, sopa 3. **argo** kamış (erkeklik organı, penis) ~ **kirin** sopalamak
şivan n çoban

şivani *m* çobanlık

şivansitexalik *zoo/m* çobanaldatan

şivanxapînok *zoo/m* çobanaldatan

şiverê *m* patika, yolak, keçi yolu

şivik **1.** çubuk (körpe dal) **2.** çubuk, değnek, sopa

şivir *zoo/m* geyik

şivile *m* patika, keçi yolu, yolak

şiwe *mat/m* teğet

şiwît *bot/m* dereotu

şixat *m* kibrit

şixul *n* iş ~ **kirin** iş yapmak

şixulandin *l/gh* **1.** çalıştırmak **2.** işletmek

şixulîn *l/gh* **1.** çalışmak **2.** işlemek

şixulîner *nd/nt* **1.** çalıştırıcı, işlet-tici **2.** işletmeci

şixulînerî *m* **1.** işleticilik **2.** işlet-mecilik

şixulkar *nd/nt* işçi

şixulkarî *m* işçilik

şixulker *nd/nt* işçi

şiya *rd* **1.** kadir, erkli (gücü yeter) **2.** muktedir, kudretli

şiyar *m* **1.** yapabilme, edebilme **2.** kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü) **3.** erk * **şiyana siyasî** siyasi erk ~ **û viyan** kudret ile isteme ~ **a darizandinê** (yan jî **daraziyê**) yargı gücü (veya erki) ~ **a qanûndanîne** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~ **a rêvebirine** (yan jî **cîbicîkirine**) yürütme gücü (veya erki)

şiyar *l/gh* **1.** muktedir olmak, edebilmek, yapabilmek -c bilmek

2. etmek * **ez bêyî wê naşem** onsuz edemem

şiyandar *rd* **1.** kadir (gücü yeter)

2. kudretli ~ **bûn** kadir olmak

şiyane *m* erk, sulta

şiyar *rd* **1.** uyanık **2.** uyanık, gözü açık **3.** bilinçli, şuurlu

şiyarbûn *m* **1.** uyanma **2.** uyanma, bilinçlenme

şiyar bûn *l/gh* **1.** uyanmak **2.** uyanmak, bilinçlenmek

şiyare *m* yalıtma, izolasyon ~ **kirin** yalıtmak

şiyareker *nd/rd* yalıtıcı, yalıtkan

şiyarî *m* **1.** uyanıklık **2.** bilinçlilik **3.** uyarı, ikaz

şiyarkirin *m* **1.** uyandırma **2.** uyandırma, bilinçlendirme

şiyar kirin *l/gh* **1.** uyandırmak **2.** uyandırmak, bilinçlendirmek

şiyartin *l/gh* yalıtmaq, izole etmek

şiyatok *rd* **1.** kaygan **2.** argo yağ çeken

şiyatokî *rd* kayganca ~ **bûn** kayganlaşmak ~ **kirin** kayganlaştırmak

şîar *bnr* şîar

şîfa *m* şifa ~ **dan** şifa vermek ~ **dîtin** şifa bulmak

şîfadar *rd* şifalı

şîfon *m* şifon

şîfre *m* şifre ~ **kirin** şifrelemek

şîfredar *rd* şifreli

şîfreker *nd/nt* şifreci, şifreleyici

şifrekirî *rd* şifreli (şifrelenmiş olan) * **nameya şifrekirî** şifreli mektup

şike *m* şike ~ **kirin** şike yapmak

şikedar *rd* şikeli

şil *m* 1. kıymık 2. yarma, dilim 3. kılçık (fasulye vb. için) ~ **avêtin** tüllemek, karşılık vermek (doğramacılıkta)

şilan *bot/m* kuşburnu, yaban gülü

şilaq *m* 1. çapak, göz çapağı 2. kir, pas ~ **girtin** 1) çapaklanmak 2) kir kapmak, pas kapmak

şilav *m* şirden

şilep *m* şilep

şilik *n* kıymık

şilo *rd* bulanık ~ **bûn** bulanmak ~ **kirin** bulandırmak

şilt *m* şilt

şin (I) *m* yas, matem ~ **danîn** yas tutmak ~ **girtin** (an *jî gerandin*) yas tutmak ~ **girê dan** yas tutmak, matem tutmak ~ **kirin** yas tutmak

şin (II) *n* 1. mavi 2. *rd* mavi (bu renkten olan) ~ **bûn** 1) mavileşmek 2) *mec* (vücut) morarmak ~ **kirin** 1) mavileştirmek 2. *mec* (vücut) morartmak

şinahî (I) *m* 1. yeşillik, sebze 2. yeşillik (yeşilliği bol olan yer)

şinahî (II) *m* 1. mavilik 2. morartı, morluk (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)

şinayî *bnr* şinahî (I, II)

şinboz *nd/rd* kula (at donu için)

şin bûn *l/gh* 1. yeşermek 2. yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) 3. bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek)

şindar *rd* yaslı, matemli

şinek *rd* mavi (bu renkten olan)

şingerî *m* 1. yas, matem 2. ağıt, mersiye

şingerîn *m* yas tutma

şingirtî *rd* yaslı, matemli

şinkatî (I) *m* mavilik

şinkatî (II) *m* yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer)

şinkayî *bnr* şinkahî (I)

şin kirin *l/gh* yeşertmek

şinkole *rd* mavimsi

şinokî *rd* mavimsi

şinoyî *rd* mavili, mavimsi

şinqelandin *l/gh* morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)

şinqelîn *l/gh* (vücut) morarmak

şîp *m* 1. akak (su için; ivinti yeri) 2. akak (eğimi, inişi fazla olan yer) 3. çağlayan, çağlar, şelâle

şîpane *m* çşik

şîpanek *m* çağlayan, şelâle

şîqandin *l/gh* 1. şakırdatmak 2. *mec* kükretmek

şîqeşîq *h* şakır şakır ~ **pê ketin** şakımak, şakırdamaya başlamak

şîqîn *l/gh* 1. şakımak, şakırdamak 2. *mec* kükremek

şîqînî *m* şakırtı ~ **jê anîn** şakırdatmak ~ **jê cûn** (an *jî hatin*) şakırdamak, bülbül gibi şakımak

~ **pê ketin** şakırmak, şakır-
damaya başlamak

şîr *n* **1.** süt **2.** *mec* soy sop ~ **dan**
süt vermek ~ **dotin** süt sağlamak
~ **hingiv** yağ bal ~ **ê (wî)** heram
e sütü bozuk ~ **ê toz** süt tozu ~ **ê**
xav çiğ süt ~ **ê xav mijîn** çiğ süt
emmek

şîrandin *l/gh* **1.** kişnetmek **2.** kük-
retmek (kabarıp taşmasına ne-
den olmak)

şîranî *m* **1.** tatlı * **ez ji şîraniyê**
hez dikim tatlı severim **2.** şer-
bet merasimi

şîranîfiroş *nd/nt* tatlıcı (satan
kimse)

şîranîkar *nd/nt* tatlıcı (imal eden)

şîraze *m* şiraze

şîrbiha *m* süt hakkı

şîrbira *n* sütkardeş (erkek için)

şîrbirinc *m* sütlâç

şîrdank *m* **1.** sütlük (süt kabı)
2. biberon

şîrdar *rd* **1.** sütlü **2.** sütü bol olan,
süt veren

şîrde *nd/nt* **1.** sağıcı **2.** *rd* sağmal

şîrdoş *nd/nt* sağıcı, süt sağıcı

şîre *m* şıra

şîredar *rd* sıralı

şîregerm *rd* **1.** süt sıcaklığında
2. ılık

şîregermî *rd* **1.** ılıcak, ılıkça **2.** aşı-
lama (soğuğa sıcak, sığağa
soğuk su katılarak elde edilmiş
su) ~ **bûn** ılıklaşmak ~ **kirin**
ılıklaştırmak

şîregermîti *m* ılıkılık

şîreq *m* şırak

şîret *m* öğüt, nasihat ~ **gotin** öğüt
söylemek ~ **kirin** öğütlemek,
nasihat etmek ~ **lê kirin** (birine)
öğüt vermek (veya öğütte bu-
lunmak), nasihat vermek ~ **li**
guhê xwe kirin kulaklarına
küpe etmek ~ **a bavîtiyê** baba
nasihati

şîretkar *nd/nt* öğütçü, öğüt verici,
nasihatçi

şîretkarî *m* öğütçülük, öğüt veri-
cilik, nasihatçilik

şîretker *bnr* şîretkar

şîrêz *m* **1.** çiriş **2.** yapıştırıcı, ya-
pışkan ~ **kirin** çirişlemek

şîrfiroş *nd/nt* sütcü (satan kimse)

şîrfiroşî *m* sütcülük

şîrgermî *bnr* şîregermî

şîrhelal *rd rd* helâlâzade, helal süt
emmiş kimse

şîrheram *rd* soysuz, sütü bozuk

şîrheramî *m* sütsüzlük, sütü
bozukluk ~ **bûn** sütü bozuklaş-
mak, soysuzlaşmak

şîrherimî *rd* sırasını kaybetmiş
olan (çocuk, bebek)

şîrik (I) *biy/m* öz su (bitkilerde)

şîrik (II) *rd* **1.** sütlü (taneleri
sertleşmemiş, yumuşak taneli
mısır, buğday vb.) **2.** evin, lüp
(bir şeyin içindeki öz) ~ **girtin**
sütlenmek

şîrîn *rd* **1.** tatlı **2.** *mec* tatlı * **xewa**
şîrîn tatlı uyku **3.** *mec* şirin,
tatlı, sevimli, sevecen, cana
yakın ~ **bûn** **1)** tatlılaşmak **2)**

tatlılaşmak, tatlanmak, ballanmak (meyveler için) 3) *mec* tatlılaşmak, sevimlileşmek ~ **kirin** 1) tatlılaştırmak 2) *mec* tatlılaştırmak, sevimlileştirmek

şîrîn *l/gh* kişnemek

şîrînahî *m* 1. tatlılık 2. şekerleme

şîrînatî *m* tatlılık

şîrînî (I) *m* kişneme

şîrînî (II) *m* 1. tatlılık, tat 2. şerbet merasimi 3. şirinlik, sevimlilik, sevecenlik

şîrînger *rd* tatlandırıcı

şîrînmeş *m* balayı

şîrînok *rd* 1. tatlılık 2. şirin, sempatik

şîrînokî *rd* 1. tatlımsı, tatlıca (biraz tatlı, az tatlı) 2. şirince, sempatik

şîrînpeyv *rd* tatlı sözlü, hoşsohbet
şîrîntî *m* 1. tatlılık, tat 2. *mec* şirinlik, sevimlilik, sevecenlik

şîrînzîman *rd* tatlı dilli

şîrmaq *m* sille, tokat, şaplak

şîrmij *nd/nt* süt çocuğu, bebek (meme veya kucak çocuğu)

şîrmijî *m* süt hakkı

şîrove *m* 1. yorum 2. yorum, tabir (rüya tabiri) ~ **bûn** yorulmak ~ **kirin** yormak, yorumlamak

şîrovekar *nd/nt* yorumcu

şîrovekarî *m* yorumculuk

şîroveker *nd/nt* yorumlayıcı

şîrovename *m* tabirname

şîrpak *rd* helâlâzade, helal süt emmiş,

şîrpandin *l/gh* şaplatmak (sesli şamar atmak)

şîrpîn *l/gh* şaplamak

şîrq *m* şırak, şarkadak

şîrqal *m* 1. zambak, yapışkan (bitkilerden sızan madde) 2. *rd* yapışıcı

şîrqalokî *rd* yapışkanca, yapış yapış ~ **bûn** yapışkanca olmak

şîrqam *m* sille, tokat, şaplak ~ **avêtin** (yekî) tokatlamak ~ **xwarin** tokat yemek

şîrqandin *l/gh* şaklatmak, şaplatmak (tokatlamak) ~ (yekî) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)

şîrqîn *m* 1. şaklama, çakıntı 2. gürlleme 3. *h* şarkadak ~ **jî çepikan rabûn** alkış kopmak ~ **ketin çepikan** alkış kopmak

şîrqîn *l/gh* 1. şaklamak 2. gürllemek

şîrqînî *m* 1. şakırtı (ses için) 2. çakıntı * **şîrqîniya birûşkê** şimşek çakıntısı ~ **jê cûn** 1) şaklamak 2) gürllemek, gürllemek, top gibi gürllemek **kirin** ~ şaklamak

şîrxwişk *m* sütkardeş (kız için)

şîş *m* şiş ~ **kirin** şişlemek ~ **lê xistin** (an **jî dan**) şişlemek

şîşa birûşkê *nd* yıldırım

şîşik *m* 1. şiş 2. şiş (örgü şişi) ~ **çekirin** örgü örmek ~ **ên kors-kirinê** örgü şişleri

şîşkebab *m* şiş kebab

şîşko *rd* şişko

şîşkotî *m* şişkoluk

şîşman *rd* şişman ~ **bûn** şişmanlamak ~ **kirin** şişmanlatmak

şişmanî *m* 1. şişmanlık 2. *rd* şişmanca

şîtel *m* çözümleme, analiz, tahlil ~ **kirin** çözümlemek, analiz etmek

şîtelî *rd* çözümlemeli, analitik

şîtelkar *nd/nt* çözümleyici

şîtelkarî *m* çözümleyicilik

şîtelker *bnr* şîtelkar

şiv *m* akşam yemeği

şixik *n* kıymık

şizofren *rd* şizofren

şizofrenî *bj/m* şizofreni

şkef *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)

şkeflatok *zoo/n* kaplumbağa

şkenc *m* acı, cza ~ **dan** acı vermek, incitmek

şkence *bnr* işkence

şkevik *m* kefe

şkevk (I) *m* fiçi

şkevk (II) *m* 1. çanak 2. kefe (terazi kefesı)

şo *m* yıkam, yıkama

şob *rd* 1. salgın hastalık, yaygın (hastalık) 2. *bj* bulaşıcı

şoba *bj/m* 1. salgın, salgın hastalık 2. *bj/rd* bulaşıcı, yaygın (hastalık) ~ **lê belav bûn** (hastalık) yayılmak, pek çok kimseye geçmek ~ **rabûn** hastalık yayılmak

şobayî *rd* 1. salgınsal, salgınla ilgili 2. bulaşma, geçme (hastalık)

şof *bnr* şob

şofan *m* aklanma, ibra etmek

şofandin *l/gh* 1. aklamak, ibra etmek, ternize çıkarmak 2. kalaylamak (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışmak)

şofar *nd/nt* 1. casus, çaşıt 2. hafıye, polis hafıyesi 3. fitneçi

şofarî *m* 1. casusluk, çaşıtlık 2. hafıyelik 3. fitnecilik

şofben *m* şofben

şofer *nd/nt* şoför, sürücü

şoferî *m* şoförlük, sürücülük

şofertî *m* şoförlük

şogeh *m* yunak

şok *m* şok

şokar *nd/nt* yıkamacı, yıkayıcı

şoke *rd* şoke ~ **bûn** şoke olmak ~ **kirin** şoke etmek

şokola *m* şokola

şol *n* iş ~ **kirin** iş yapmak

şolik *bot/m* burçak

şolî *rd* bulanık ~ **bûn** bulanmak ~ **kirin** bulandırmak

şolkar *nd/nt* işçi

şolker *nd/nt* işçi

şom *rd* uğursuz

şomti *m* uğursuzluk

şonik *n* tokaç ~ **kirin** tokaçlamak

şop *m* 1. iz 2. *mec* kalıntı ~ **ajotin** (an jî **gerandin**) iz sürmek ~ **hiştin** iz bırakmak ~ **a gumikê** parmak izi ~ **jê çûn** izi silinmek

şopajo *nd/nt* 1. iz sürücü 2. takip edici

şopan *m* izleme, takip

şopandin *l/gh* izlemek, takip etmek

şopger *nd/nt* izci

şopgerî *m* izcilik

şopîner *nd/nt* takipçi, takip edici

şopînerî *m* takipçilik, takip edicilik

şoqil *bot/n* bezelye

şor (I) *m* söz, lâf, lâfiz (kavil, lâkirdi) ~ **kirin** 1) konuşmak 2) lâflamak

şor (II) *rd* 1. eğik 2. sarkık 3. yalama, laçka ~ **bûn** 1) eğilmek 2) sarmak 3) yalama olmak ~ **kirin** 1) eğmek 2) sarkıtmak 3) yalama etmek

şor (III) *rd* 1. tuzlu 2. çorak (su için acı) ~ **bûn** tuzlu olmak, tuzlu hale gelmek ~ **kirin** 1) tuzlu hale getirmek 2) kızıştırmak (kışkırtmak için) 3) tadını kaçırmak

şorahî *nd/rd* 1. çorak, tuzlak 2. *m* tuzluluk

şoran *m* buhar

şorandin *l/gh* laçka etmek

şorax *nd/rd* çorak, tuzlak ~ **bûn** çoraklaşmak ~ **kirin** çoraklaştırmak

şorbe *m* çorba ~ **xwarin** çorba içmek ~ **ya tarhaneyê** tarhana çorbası

şorbeşîr *m* süt çorbası

şorborî *m* sözü geçme, nazı geçme ~ **ya (yekî) lê borîn** (birine) nazı geçmek

şore *rd* laçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak, laçkalaşmak ~ **kirin** laçka etmek

şoreb *m* çember, kuşak (eşya için) ~ **kirin** çemberlemek, kuşaklamak

şorebî *bot/m* salkım söğüt

şorek (I) *argo/rd* ateşli (cinsel olarak)

şorek (II) *rd* 1. çorak 2. kısır (döl vermeyen, üreme imkânı olmayan)

şorek (III) *rd* yağcı

şoreş *m* devrim ~ **kirin** devrim yapmak ~ **a karkeran** işçi devrimi ~ **a pîşesaziye** sanayi (veya endüstri) devrimi ~ **a proletaryayê** proletarya devrimi ~ **a zanyarî** bilgi devrimi

şoreşger *nd/nt* devrimci

şoreşgerî *m* devrimcilik

şoret *rd* çirkin ~ **bûn** çirkinleşmek ~ **kirin** çirkinleştirmek

şoretan *m* oluk

şoretî *m* çirkinlik

şorezar *nd/rd* 1. çorak, tuzlak 2. çöl, bozkır

şorik (I) *m* 1. salamura (tuzlu su) 2. *rd* salamura (bu suyun içinde tutulmuş yiyecek) 3. eritilmiş tuzlu yağın tortusu 3. *argo* salya, ağız salyası ~ **a xwe xwarin** (bir şeyden) ağız yanmak, ayvayı yemek, oltayı yutmak

şorik (II) *rd* ateşli, azgın (cinsel istekleri güçlü olan)

şorikî *m* ateşlilik, azgınlık (cinsel için) ~ **bûn** azmak, azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaştırmak)

şorî *m* 1. tuzluluk 2. *rd* tuzlu

* **gere tiştên şorî nexwe** tuzlu

şeyleri yememesi lazım

şornok *n* tuzlu leblebi

şort *n* şort

şose *m* şose

şoş *b* 1. çüş 2. höst

şoşban *n* sağdıç

şoşbanî *m* sağdıçlık

şoşbîn *bnr* şoşban

şoşman *bnr* şoşban

şotî *bot/m* karpuz

şov (I) *m* salgın hastalık

şov (II) *m* şov, gösteri

şovalye *n* şövalye

şovalyetî *m* şövalyecik

şoven *rd* şoven

şovenîst *rd* şovenist

şovenîzm *m* şovenizm

şoventî *m* şovenlik

şox *rd* şuh, göz alıcı ~ **û şeng** (an

jî **şan**) göz alıcı, alımlı çalımlı

şoxî, **şoxîti** *m* şuhluk

şube *m* 1. şube 2. *biy* şube, dal ~**ya**

leşkerî (yan jî **eskerî**) askerlik

şubesi

şuhle *m* şule, pırıltı ~ **dan** parla-
mak (ışık yansımaları için)

şuhret *m* şöhrat

şuhretdar *rd* şöhratlı

şukran *m* şükran

şû *nd/n* koca * **şûyê jinikê** kadının

kocası ~ **kirin** evlenmek (koca-

ya varmak)

şûbira *n* kayın, kayın birader (ka-
dına göre eşinin erkek kardeşi)

şûjikandin *l/gh* süründürmek

şûjikîn *l/gh* sürünmek (sürünge-
n hayvanlar için)

şûjin *m* 1. çuvaldız 2. *mec* sıksa,
zayıf ve bakımsız kimse

şûl *m* ilinti, teyel, oyulga, oyul-
gama ~ **kirin** teyel yapmak
(veya atmak)

şûlik *m* sürgün (bir bitkide yeni
sürülen filiz)

şûlikandin *l/gh* 1. kaydırmak
2. akıtmak

şûlikîn *l/gh* 1. kaymak 2. kaymak,
akmak * **li ser rûyê esmên dişû-**
likê gökyüzünde akıyordu

şûm *rd* 1. haylaz, yaramaz, haşarı,
şımarık 2. hamarat 3. yaman ~
bûn yaramaz olmak ~ **rakirin**
şımarık yetiştirmek

şûmî *rd* haşarı, şımarık ~ **bûn**
haşarılaşmak, şımarıklaşmak ~
kirin şımartmak

şûn *m* 1. yer, mahal 2. yer (bu-
lunulan, yaşanılan, oturulan
şehir, kasaba, mahalle) 3. yer,
mekan 4. iz, nişan * **şûna teker**
tekerlek izi

şûndemanî *m* gerilik

şûndemayî *rd* geri, geri kalmış
(gelişmemiş)

şûndemayîti *m* geri kalmışlık

şûnewar *bnr* şûnwar

şûngir *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. vekil
~**ê serok** (an jî **serek**) başkan
vekili

şûnik *bnr* şonik

şûnkar *nd/nt* vekil

şûnwar *n* 1. mesken, yerleşim yeri, mekân 2. harabe, kalıntı

* **şûnwarên dîrokî** tarihi kalıntılar 2. eski yerleşim yeri

şûnwarî *rd* arkeolojik

şûnwarnas *nd/nt* arkeolog

şûr *n* kılıç ~ **hejandin** kılıç oynatmak ~ **kişandin** kılıç çekmek ~ **û** mertal kılıç kalkan

şûra *m* şûra

şûrandin *l/gh* sızdırmak

şûraya dewletê *nd* danıştay

şûrbaz *nd/nt* eskrimci, kılıç oyuncusu

şûrbazî *m* eskrim, kılıç oyunu

şûreşûr *h* şarıl şarıl, şırıl şırıl

şûrikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. akım yaptırmak, cereyan yapmak

şûrikîn *l/gh* 1. kaymak, kayak yapmak 2. akım olmak, cereyan olmak 3. sürünmek, ilerlemek

şûrîn *l/gh* sızmak (sıvı akmak)

şûrkêş *nd/nt* kılıç çeken, kullanan

şûrkêşî *m* kılıç oyunu

şûş *m* pike, inişe geçme ~ **î** (...) **bûn** -e doğru inişe geçmek

* **teyrik şûşî erdê bû** kuş yere doğru inişe geçti

şûş bûn (I) *l/gh* 1. kayarak düşmek 2. kandırılmak, yoldan çıkarılmak

şûş bûn (II) *l/gh* 1. süzülme (kanatlarını çırpmadan uçmak)

2. inişe geçmek, pike yapmak

3. el ve ayaklarını çırpmadan yürümek

şûşe *m* 1. şişe 2. kadeh, bardak

şûşefiroş *nd/nt* şişeci (satan kimse)

şûşekar *nd/nt* şişeci (imal eden)

şûşîk *m* akım, cereyan

şûşîkandin *l/gh* 1. akıtmak 2. akım yaptırmak, cereyan ettirmek

şûşîkîn *l/gh* 1. akmak 2. akım yapmak, cereyan etmek

şûş kirin *l/gh* 1. kaydırarak düşürmek 2. kandırmak, yoldan çıkarmak 3. pike yapmak

şûştin *m* yıkama, yıkayış ~ **a kîm-yewî** kuru temizleme

şûştin *l/gh* yıkamak, yumak

şût (I) *sp/m* şut ~ **avêtin** şut atmak ~ **lê xistin** şut çekmek

şût (II) *rd* 1. kavgacı 2. kaypak (kimse)

şûtîk (I) *m* kuşak (bel kuşağı)

şûtîkandin *l/gh* sürtmek

şûtîkîn *l/gh* sürtünmek

şûtî (I) *m* 1. kaypaklık 2. kavgacılık

şûtî (II) *m* kocalık

şûv *m* 1. herik, nadas 2. keleme (sürülmeden bırakılmış tarla) ~

hiştin nadasa bırakmak, dinlendirmek ~ **kirin** herik etmek, nadas etmek (veya yapmak)

şûx *rd* şuh, alımlı

şûxî, şûxîti *m* şuhluk

T

t, T *m* Kürt alfabesinin yirmi dördüncü harfi

ta (I) *n* (*t* kalın okunur) 1. iplik 2. tel * **tayê** por saç teli 3. tabaka, kat (yapılarda) 4. kat, bûklüm * **du ta bûye** iki bûklüm olmuş

ta (II) *bj/m* 1. sıtma 2. nöbet (hastalıkta) ~ **girtin** 1) sıtma- lanmak, sıtmaya yakalanmak 2) ateşi yükselmek

ta (III) *d/h* 1. değin, dek, kadar 2. hatta, ta ~ **ku ta ki** ~ **roja îro** bu güne değin

ta (IV) *n* 1. tek 2. dikme (tek çocuk) 3. denk, eş, eşit 4. kök (bitki için) * **sê ta bexdenûs** üç kök maydanoz 5. dal ~ **yê bi tenê** bir tane, biricik

tab *bnr* tehb

tabela *m* tabelâ

tabelanivîs *nd/nt* tabelâci

tab'i *rd* 1. tâbi, bağımlı, bağlı 2. uyruklu

tabi'iyet *m* 1. tabiiyet, bağım 2. tabiiyet, uyruk

tabiî *rd* tabiî, doğal ~ **bûn** tabii-leşmek, doğallaşmak

tabîb *nd/nt* tabip, hekim

tabîbî *m* tabiplik, hekimlik

tabldot *m* tabldot

table *m* tabla

tableger *nd/nt* tablacı

tablekar *nd/nt* tablacı

tablet *bj/m* 1. tablet, hap 2. *dir* tablet

tablo *m* tablo ~ **ya carandinê** (yan jî **lêkdanê**) çarpım tablosu

tabû *m* tabu

tabûparêz *nd/nt* tabucu

tabûr *lşk/m* tabur

tabûre *m* tabure

tabût *m* tabut

tac (I) *m* taç ~ **dan serê xwe** tac giymek ~ **a serî** baş taçı

tac (II) *sp/m* taç * **avêtina tacê** taç atışı

tacîz *m* taciz ~ **kirin** taciz etmek

tadîlat *m* tadilât, değişiklik ~ **kirin** tadilât etmek

tafil, **tafilê** *h* anında, çarçabuk, derhal, hemen

tafilankî *h* çarçabuk, çabucak, hemen, hemencecik

tahkiye *wj/m* öyküleme ~ **kirin** öykülemek

taife *m* 1. taife 2. kavim, kabile

tajan, **tajang** (I) *n* kamçı

tajan (II) *m* 1. ağrı, sızı 2. sancı, buruntu ~ **dan** 1) ağrımak 2) sancımak

tajî *zoo/nd* 1. tazi 2. *mec* tazi, zayıf, sıska

tajilok *rd* sıska ~î siskaca
tak *n* 1. tek 2. fert, birey
takekes *nd/nt* birey, fert
takekesî *rd* bireysel, ferdi
takekesparêz *rd* bireyci
takemaf *rd* imtiyazlı
takemafî *m* imtiyaz
taksî *m* taksî
taksîmetre *m* taksimetre
taksîvan *nd/nt* taksici
taksîvanî *m* taksicilik
taktik *m* taktik
taktikker *nd/nt* taktikçi
tal (I) *rd* boş ~ **bûn** boşalmak ~
 kirin boşaltmak
tal (II) *bnr* tehli
talan (I) *m* (t kalın okunur) fun-
 dalık
talan (II) *m* 1. talan, çapul, yağma
 2. *mec* soygun ~ **bûn** talan
 olmak, yağmalanmak ~ **kirin**
 talan etmek, yağmalamak
talankar *nd/nt* talancı, çapulcu
talankarî *m* talancılık, çapulculuk
talanker *rd* talan edici
talde *m* 1. dulda, kuytu yer 2. *rd*
 kuytu, kuz (gölgede kalan) 3. *m*
 barınak 4. *argo* zula
taleb *m* atlama, sıçrama ~ **dan**
 xwe sıçramak, sıçrama yapmak
talerz *m* 1. ispazmoz (aşırı titre-
 me) 2. nöbet, sıtma nöbeti 3.
 ateşli hastalık 4. *bj* havale ~ **pê**
girtin ispazmoza tutulmak
talih *nd/nt* 1. talip, istek sahibi
 2. *ol* talip (Alevilikte)
talibî *m* taliplik

talih *n* 1. talih, şans 2. uğur
taliwandin *l/gh* incitmek
taliwîn *l/gh* incinmek
talî *rd* 1. son (ilk karşıtı) 2. *m* son,
 nihayet 3. yan, tali, ikinci
talişk (I) *bot/m* hindiba
talişk (II) *bnr* tehlişk
taloq *m* talik, erteleme ~ **bûn** erte-
 lenmek ~ **kirin** ertelemek
talûke *m* tehlike
talûkedar *rd* tehlikeli
tam *rd/h* tam ~ **dî wexta xwe de**
 tam vaktinde (veya zamanında)
 ~ **lê hatin** tam gelmek ~ **lêhatî**
rd tastamam ~ **roj** tam gün
taman *m* aşı (ağaç için)
tamandin *l/gh* (ağaç) aşılama
tamandî *rd* aşılı, aşılanmış olan
tamar *m* mahmur, humar (uyku
 sersemliği) ~ **a mirîne** ölüm
 uykusu ~ **bûn** mahmurlaşmak
tamarî *m* mahmurluk
tamartin *l/gh* gömmek
tamartî *rd* gömülü
tam dan *bnr* teh dan
tamdayî *rd* kaplama, kaplamalı
 (altın, gümüş kaplama) ~ **kirin**
 kaplama yapmak
tamdayîker *nd/nt* kaplamacı
tamijandin *l/gh* 1. tadına vardır-
 mak 2. *mec* alıştırmak, alışkan-
 lık kazandırmak
tamijîn *l/gh* 1. tadına varmak,
 tadını almak 2. *mec* alışmak,
 alışkanlık kazanmak
tamilandin *l/gh* pörsütmek
tamilin *l/gh* pörsümek

tamirandin *l/gh* 1. uykuya daldır-
mak 2. gömmek (toprakla ört-
mek)

tamîrîn *l/gh* 1. uykuya dalmak
2. gömülmek

tamîm *m* tamim, genelge

tampon *m* tampon

tamroj *m* tam gün, fultaym

tamsar *bnr* tehmsar

tamzêr *m* altın kaplama, yıldız ~
kirin altın kaplamak, yıldızla-
mak

tamzêrker *nd/nt* altın kaplamacı,
yaldızcı

tamzîv *m* gümüş kaplama ~ kirin
gümüşlemek, gümüş kaplamak

tancik *bot/m* taç

tane *nd* tane ~ ~ tane tane

tango *m* tango

tank *m* tank

tanker *m* tanker ~a *neftê* (yan ji
petrolê) petrol tankeri

tankşiken *m* antitank, tanksavar

tankvan *nd/nt* tankçı

tansiyon *bj/m* 1. tansiyon, kan ba-
sıncı 2. *mec* tansiyon, gerilim ~a
(yekî) girtin tansiyonunu ölç-
mek ~a *zede* yüksək tansiyon

tantiros *rd* hırpanî, kaba, kaba
saba (görgüsüz)

tantirosî *m* hırpanîlik, kabalık

tantiroskî *rd/h* kabaca ~ *bûn* ka-
balaşmak

tanzanyayî *rd* Tanzanyalı

tanzîmat *m* Tanzimat

tapan *n* 1. tokaç (dam saçakları
için) 2. tapan, sürgü (tarla için) ~
kirin tapan çekmek, sürgülemek

tapik *m* kuşmar, kuş tuzağı, tuzak
tapo *m* tapu ~ kirin tapulamak

tapokar *nd/nt* tapucu

tapûzk *m* fiske ~ *lê dan* (an jî *xis-
tin*) fiskelemek, fiske vurmak

taq (I) *tak* * *taqa serkeftinê* zafer
takı

taq (I) *n* 1. tavan 2. çatı 3. göz
pencere

taqe *m* göz pencere

taqet *m* takat, güç, kuvvet ~ kirin
takat etmek

taqik *m* küçük göz pencere

taqî (I) *n* bindallı (önü açık)

taqî (II) *m* 1. imtihan, sınav 2. sı-
nama, test 3. dency ~ kirin
1) dency yapmak 2) test etmek
(veya yapmak)

taqîb *m* takip, izleme ~ kirin takip
etmek, izlemek

taqîbat *m* takibat, kovuşturma

taqîbkar *nd/rd* takipçi, takip edici

taqîbker *bnr* takîbkar

taqîgeh *m* laboratuvar

taqîkar *nd/nt* dencyci

taqoz *n* takoz

tar (I) *m* 1. kasnak, çember 2. tü-
nek ~ girtin tünekleme, tüne-
mek

tar (II) *m* mahalle ~a *guhê bajêr*
varoş

tar (III) *m* sarık

tar (IV) *m* 1. pay, hisse 2. salgın,
salma 3. iane, yardım toplama ~
kirin 1) bölüştürmek 2) salma
toplamak

tar (V) *mzk/m* tar (müzik aleti)

tarac *m* talan ~ **bûn** talan olmak

taraw *m* sürgün

tarawgeh *m* sürgün yeri

tare *bz/m* dara

targe *m* iskele

tarik (I) *m* 1. kasnak 2. gerget

tarik (II) *m* 1. sarık 2. ibik, kepez

tarî *rd* 1. karanlık 2. *m* karanlık (ışık olmama durumu) 3. *rd*

koyu (karaya kaçan renk) * **serê**

tarî koyu kırmızı ~ **bi ser de**

girtin karanlığa kalmak ~ **bûn**

1) kararmak 2) koyulaşmak

(renkler için) ~ **ketin** karanlık

basamak (veya çökmek) ~ **ketin**

erdê ortalık kararmak ~ **kirin**

1) karanlık etmek, karartmak

2) koyulaştırmak (renkler için)

tarîf *m* tarif, tanım

tarîfe *m* tarife

tarîgan *bot/m* çavdar

tarîgewrik *m* alaca karanlık (sabah karanlığı için)

tarîker *rd* karartıcı

tarîreşk *m* zifiri karanlık

tarîstan *m* zifiri karanlık

tarîti *m* 1. karanlık (ışık olmama durumu) 2. koyuluk, siyahlık (renk için)

tarîx *m* tarih ~ **avêtin** (cihekî) tarih atmak (veya koymak)

tarîxî *rd* tarihî, tarihsel

tarîxnivîs *nd/nt* tarihçi yazar

tarîxzan *nd/nt* 1. tarih bilimci 2. tarihçi

tarjen *nd/nt* tar aletini çalan kimse

tarmilandin *l/gh* büzdürmek, portutmak

tarmilî *rd* porsuk, pörsük (pörsümüş olan)

tarmilîn *l/gh* büzülme, porsumak, sölpümek

tarûmar *rd* 1. tarumar, darmadağın, darmadağınık 2. *h* alan talan ~ **bûn** tarumar olmak, darmadağın olmak ~ **kirin** tarumar etmek, darmadağın etmek

tas *m* 1. tas 2. kefe * **tasa** **şihîne** terazi kefesi ~ **a serî** *ant* kafatası

tasewas *m* vesvese, evham

tasik *m* 1. tas, küçük tas 2. kefe (terazi kefesi)

taşeron *nd/nt* taşeron

taşeronî *m* taşeronluk

taşk *ant/n* baldır, bacak

taşte *m* 1. kahvaltı 2. kuşluk (vakti) ~ **xwarin** kahvaltı etmek (veya yapmak)

tat *rd* bön, alık ~ **û lat** bön, alık salık ~ **î xewê bûn** uyku sersemi olmak

tatêl *m* 1. merak 2. endişe, tasa, kaygı ~ **kirin** 1) merak etmek 2) endişe etmek, tasalanmak

tatêldar *rd* 1. meraklı 2. endişeli, tasalı

tatî *n* keçe ~ **çekirin** keçe yapmak

tav *ast/m* 1. güneş 2. güneş, gün ışığı (güneşin yaydığı ısı ve ışık) ~ **avêtin** 1) şafak sökmek 2) güneş doğmak ~ **dan** 1) tan ağarmak (veya atmak), şafak sökmek, ortalık ağarmak 2) güneş doğmak ~ **dan serê** üstüne güneş doğmak ~ **derketin** 1)

güneş açmak 2) gün doğmak
 ~ **ditin** güneş almak (veya
 güneş görmek) ~ **lê xistin** güneş
 çarpmak
tavgang *m* gün doğumu
taveheyv *m* mehtap, ay ışığı
tavehîv *bnr* taveheyv
taverna *m* taverna
tavernevan *nd/nt* tavernacı
taveroj *m* gün ışığı
tavgêh *m* 1. güneşlik (güneş ışın-
 larının bol olduğu yer) 2. güneş-
 lenme yeri
tavî *m m* sağanak, boğanak
taw *rd* geçerli, kabul (çocuk oyun-
 ları gibi oyunlarda)
tawan *m* suç, cürüm
tawanbar *rd* suçlu, suçlanan ~
bûn suçlanmak
tawanbarî *m* 1. suçlanma, itham
 2. suçluluk
tawandar *rd* suçlu ~ **bûn** suçlu ol-
 mak, suçlanmak ~ **kirin** suçla-
 mak
tawandarî *m* suçlama
tawankar *rd* suç işleyen, suç iş-
 leyici, mücrim
tawankarî *m* 1. kriminalite 2. suç
 işleme
tawanker *rd* suçlayıcı
tawe *m* tava
tawî *rd* sıtmalı
tawîz *m* taviz, ödün ~ **dan** taviz
 (veya ödün) vermek
tawîzdar *rd* tavizli, ödünlü
tawîzder *nd/nt* tavizci
tawo tawo *h* 1. iplik iplik 2. tel tel
 (saç için)

tawtawe *rd* 1. alık, sersem 2. ser-
 seri ~ **bûn** 1) alıklaşmak 2) ser-
 serileşmek
tawtawetî *m* 1. alıklık, sersemlik
 2. serserilik
tax *m* mahalle ~ **a li goşeyê bajêr**
 kenar mahalle
taxe (I) *m* 1. askı, hevenk 2. parsel
 (bahçelerde)
taxe (II) *m* 1. bağ, demet 2. tomar
 ~ **bi** ~ 1) demet demet 2) tomar
 tomar
taxim *n* 1. takım 2. takım, ağızlık
 (sigara ağızlığı) 3. *m* takım
 (spor takımı) ~ **girtin** takım tut-
 mak ~ **ê nivistinê** (yan jî **raza-
 nê**) yatak takımı ~ **ê sifreyê**
 sofrata takımı ~ **ê şetrencê** (yan jî
kişikê) satranç takımı
taxirandin *l/gh* caydırmak
taxirîn *l/gh* caymak
taxok *m* kızak ~ **berdan** kızak
 kaydırmak
tay *nd/rd* denk, eşit, eşdeğer ~ **î**
hev bûn denkleşmek ~ **î hev ki-
 rin** denkleme, denkleştirmek
taybet *rd* 1. özel, hususi 2. özel
 (resmî karşıtı) * **milke** taybet
 özel mülk
taybetî *m* özellik, hususiyet ~ **bûn**
 özelleşmek ~ **kirin** özelleştir-
 mek
taybetmend *rd* 1. özgün, kendine
 özgü, orijinal 2. özel, hususi 3.
 özellikli 4. mahsus, münhasır
taybetmendi *m* 1. özgünlük, öz-
 günlük, orijinalite 2. özellik,
 hususiyet

tayfe *m* taife

tayik *n* 1. iplik 2. lif (çok ince ve uzun parça)

tayîn *m* 1. tayin, atama 2. tayin (azık) ~ **bûn** tayin olmak, atanmak ~ **kirin** tayin etmek, atamak ~ **a** (yekî) **derketin** (birinin) tayini çıkmak

tayînker *rd* tayin edici

tayor *m* tayyör

taze *bnr* teze

tazî *rd* 1. çıplak (şallak, üryan) 2. yalın, yalınca 3. *n* et, ten * **taziye wê dixuya** teni görünüyordu ~ **îpela** çırpıplak, şallak mallak ~ **uryan** anadan doğma üryan

tazî bûn *l/gh* 1. çıplaklaşmak 2. *mec* soyulmak

tazî kirin *l/gh* 1. çıplaklaştırmak 2. soymak

tazîti *m* çıplaklık

te *c* 1. sen (seni, senin; bükünlü hali) * **te ew ji min re anîbû** onu sen bana getirmiştin * **ez te dixwazim** seni istiyorum 2. sen, sana * **eger ez bêm ba te** sana gelsem ~ **çi jê ye!** tasası sana mı düştü? ~ **çi ye?** ne oluyor? ~ **divê** var (varın, varsın, varsınlar) ~ **dît ku** bakarsın ~ **dît rojek** günün birinde ~ **xêr e b** hayrola

teahûd *m* taahhüt, üstlenme ~ **kirin** taahhüt etmek, üstlenmek

teahûdar *rd* taahhütlü

teahûdname *m* taahhütname

teasûb *m* taassup, bağnazlık

teba (I) *n* 1. hayvan (her türlü yabani yırtıcı hayvan) 2. yaratık (korkunç hayvanlar) 3. *rd* mah-lûk

teba (II) *nd* şey

teba (III) *n* tebaa, uyruk

tebab *m* 1. miktar 2. bir sürü, cpey, hayli ~ **ek 1** pek çok, pek bol 2) dağ gibi (veya kadar), pek çok, bir sürü, bir yığın

tebane *m* silindir

tebare *n* alâmet (büyüklük, irilik bakımında şaşılabacak şey)

tebat (I) *m* 1. sebat, direşme 2. tahammül, katlanma 3. sabır, dayanç ~ **kirin 1**) sebat etmek 2) tahammül etmek, katlanmak 3) sabır etmek

tebat (II) *rd* 1. dingin, durgun 2. edilgin ~ **bûn** durgunlaşmak, dinginleşmek

tebatî (I) *m* 1. sebat, direşme 2. tahammül, katlanma 3. sabır, dayanç 4. durgunluk, dinginlik, sükûnet ~ **kirin 1**) direşmek, sebat etmek (veya göstermek) 2) dayanmak, tahammül etmek 3) şabretmek, sabır göstermek

tebatî (II) *rd* edilgin, pasif ~ **bûn** pasifleşmek ~ **kirin** pasifleştirmek

tebatîbûn *m* 1. dinginlik, sakinlik 2. *rz* pasifleşme

tebatîti *rz/m* edilginlik, pasiflik

tebax *m* ağustos (ay)

tebdîlhewa *m* tebdilîhava, hava değişimi

tebeq *bj/m* 1. pas, bar (dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka)

2. şap hastalığı

tebeqe *m* 1. kat (yapılarda) 2. tabaka, kat, katman 3. tabaka, tütün tabakası ~**ya civakî** sosyal tabaka

teber *n* teber, ay balta

teberdar *dîr/n* baltacı

teberik *m* teberrik

tebeşîr *m* tebeşir

tebiqandin (I) *l/gh* vıcıklaştırmak

tebiqandin (II) *l/gh* çökertmek

tebiqîn (I) *l/ng* vıcıklaşmak

tebiqîn (II) *l/ng* çökmek

tebitandin *l/gh* 1. durgunlaştırmak 2. dinginleştirmek, sakinleştirmek 3. pasifleştirmek

tebitî *rd* 1. durgun, sakin 2. durağan 3. dingin, sakin 4. sükûnetli, uslu 5. edilgin

tebitîbûn *m* 1. durgunlaşma 2. dinginleşme, sakinleşme 3. dinginlik, sakinlik 4. durgunluk, durağanlık

tebitî bûn *l/ng* 1. durgunlaşmak 2. dinginleşmek, sakinleşmek

tebitîn *l/ng* 1. sakinleşmek, yatışmak 2. rahat (veya uslu) durmak 3. dayanmak, tahammül etmek 4. durağanlaşmak 5. *rz* pasifleşmek * **bitebite** sakin ol

tebiêt *m* 1. tabiat, doğa 2. *mec* huy, yaradılış (mizaç) 4. huy, alışkanlık

tebîr *m* 1. tabir, deyiş 2. terim 3. deyim 4. tabir, yorum (rüya

tabiri) ~ **kirin** tabir etmek, yorumlamak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) tabir etmek, yorumda bulunmak ~**a xewnê** rüya tabiri

tebîrkar *nd/nt* yorumcu, rüya yorumcu

tebîrname *m* tabirname

teblîx *m* tebliğ, bildirim ~ **kirin** tebliğ etmek

teblîxat *m* tebligat

tecawiz *m* tecavüz ~ **kirin** tecavüz etmek ~ **lê bûn** tecavüze uğramak ~**î (yekê)** **kirin** (birine) tecavüz etmek

tecawizkar *nd/nt* tecavüzçü

tecawizker *rd* tecavüz edici

tecirman *m* 1. tılsım 2. *rd* tılsımlı **tecrît** *m* tecrit, yalıtma, izolasyon ~ **kirin** tecrit etmek, yalıtmak

tecrûbe *m* 1. tecrübe, deneyim 2. tecrübe, deneme, sinama ~ **kirin** tecrübe etmek, denemek, sinamak

tecrûbedar *rd* tecrübeli, deneyimli

teçhîz *m* teçhiz, donatım ~ **kirin** teçhiz etmek, donatmak

teçhîzat *nd* teçhizat, donatı

tedarek *m* 1. tedarik, hazırlık 2. *lşk* levazım ~ **kirin** tedarik etmek, tedariklemek

tedawî *m* 1. tedavül, sürüm, geçerlilik 2. *ab* tedavül, dolanım, sirkülasyon **dî ~ê de bûn** tedavülde olmak **jî ~ê rabûn** tedavülden kalkmak

tedawî *m* tedavi ~ **bûn** tedavi olmak ~ **kirin** tedavi etmek ~**ya li ser piyan** (an jî **lingan**)

ayaküstü tedavi ~**ya peşin** ilk yardım ~**ya şokê** şok tedavisi ~**ya taybet** özel tedavi

tedawîker *nd/rd* tedavi edici, sağaltıcı

tedbîr *m* tedbir, önlem ~ **girtin** (an jî **stendin**) tedbir almak, önlem almak ~**a bi zorê** zecrî tedbir ~**a ihtiyadî** ihtiyatî tedbir

tedbîrdar *rd* tedbirli

tefandin *l/gh* söndürmek

tefandî *rd* sönük

teferuat *m* teferruat, ayrıntı, detay

tefil *m* 1. şartlama 2. *mec* aklanma ~ **bûn** 1) şartlanmak 2) *mec* aklanmak 3) vaftiz olmak ~ **kirin** 1) şartlamak 2) *mec* aklamak 3) vaftiz etmek

tehfîlker *n* vaftizci

tehfîlxane *m* vaftizhane

tefin *l/gh* sönmek

tefiner *rd* söndürücü

teflon *m* teflon

tefsilandin *l/gh* 1. seçmek (birbirinden ayırt etmek) 2. biçmek (terzicilikte)

tefsilîn *l/gh* 1. seçilmek (ne olduğu anlaşılacak) 2. biçilmek (terzicilikte)

tefsîlat *m* tafsîlât

tefsîr *m* tefsir, yorumlama ~ **kirin** tefsir etmek

tefsîrker *nd/nt* tefsirci, müfessir

teftîş *m* teftiş, denetim ~ **kirin** teftiş etmek

tehakûm *m* tahakküm, hükmetme ~ **kirin** tahakküm etmek, hükmetmek

tehare *m* taharet ~ **girtin** taharet almak

tehb *m* 1. yorgunluk 2. sıkıntı, eziyet, zahmet 3. emek ~ **dîtin** 1) eziyet çekmek 2) emek çekmek, güçlük çekmek

tehcîr *m* tehcir, göç ettirme ~ **kirin** tehcir etmek, göç ettirmek

tehdê *m* 1. eziyet, cefa, üzü 2. baskı, zulüm ~ **dîtin** 1) eziyet görmek (veya çekmek) 2) zulüm görmek, ezilmek (baskı görmek) ~ **gihîştin** (yekî) zorlanmak ~ **lê bûn** 1) eziyet görmek 2) baskıya maruz kalmak ~ **lê hatin** 1) eziyet görmek 2) zorlanmak ~ **lê kirin** 1) eziyet etmek 2) (birini) ezmek, (birine) zulmetmek

tehdêkar *nd/nt* 1. eziyet çektirici, eziyet verici 2. baskıcı * **rejîma** **tehdêkar** baskıcı rejim

tehdêyî *m* 1. eziyet, üzü 2. baskı, zulüm ~ **dîtin** eziyet çekmek

tehdît *m* tehdit ~ **kirin** tehdit etmek

tehdîtkar *nd/nt* tehditkâr

tehdîtwarî *h* tehditvari

tehemûl *m* tahammül, katlanma ~ **kirin** tahammül etmek, katlanmak

teher *n* 1. biçim, şekil, tarz, usul 2. tür, türlü ~ ~ türlü türlü

tehew *b* vah vah

tehfîl *bnr* tefîl

tehibandin *l/gh* 1. yormak 2. eziyet vermek (veya çektirmek)

tehibîn *l/gh* 1. yorulmak 2. eziyet (cefa veya zahmet) çekmek

tehinandin *l/gh* 1. incitmek 2. burkmak

tehinîn *l/gh* 1. incinmek 2. burkulmak, bertilmek

tehisandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sendeletmek

tehisîn *l/gh* 1. kaymak 3. sektemek (az kalsın düşmek) 3. sendelemek

tehisok *rd* kaygan ~î kayganca

tehîn *m* tahin

tehl *rd* 1. acı (tatlı karşıtı) 2. *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici, doku-naklı) * **xebera tehl** acı haber 3. acılı ~ **bûn** acılanmak, acılaştırmak ~ **kirin** acılaştırmak (acı tadını vermek) ~ **û şîrîn** acı tatlı ~ **û şîrîn bi hev re dîtîn** acı tatlı günler görmek

tehl bûn *l/gh* 1. incinmek, acı-mak 2. incinmek, gücenmek 3. zedelenmek

tehlîk *m* 1. acı 2. buruk, tadı buruk 3. çağla (olmamış yemiş, meyve) 4. koruk 5. divlek (kalın kabuklu olgun kavun) ~ **ên tîrş hatin (yekî)** midesi ekşimek

tehliye *m* tahliye ~ **kirin** tahliye etmek

tehlî *m* acı, acılık (kahve, badem acısı gibi) ~ **tengî dîtîn** acı tatlı günler geçirmek

tehlîl *m* tahlil, analiz ~ **kirin** tahlil etmek, çözümlemek ~ **a xwîne** kan tahlili

tehlîlî *rd* tahlilî, çözümlemeli

tehlîlker *nd/nt* çözümleyici

tehlîşk *rd* acımsı, acımtırak ~î acımsıca, acımtırakça

tehl kirin *l/gh* 1. acıtmak, incitmek 2. incitmek, üzme 3. zedelemek

tehlök *rd* acımsı, acımtırak

tehlökî *rd* 1. acımsı, acımtırak 2. acıracak, kekrece

tehlöşî *bnr* tehlök

tehlöyî *rd* 1. acımsı, acımtırak 2. *mec* yıpranmış olan, adı kötüye çıkmış kimse ~ **bûn 1)** acımsı bir hal almak 2) *mec* yıpranmak, adı kötüye çıkmak

tehm (I) *m* 1. itme, itiş 2. sokma, sokuş ~ **dan** itmek, itelemek ~î **berê dan** önüne sürmek ~î (...) **dan 1)** sokmak, düzmek 2) kakmak (vurarak dar bir yere sokmak)

tehm (II) *m* 1. tat 2. tat, tadım, tadımlık 3. tat, lezzet, zevk (hoşa giden durum) ~ **dan** tat vermek ~ **kirin** tatmak, tadına bakmak ~ **stendîn** tat almak ~ **û eklî tê de tune** tadı tuzu yok ~ **a dev** ağız tadı

tehmandin (I) *l/gh* (ağaç) aşılacak

tehmandin (II) *l/gh* tatmak

tehmdar *rd* lezzetli, lezzetli ~ **bûn** lezzetli olmak, lezzetlenmek ~ **kirin** lezzetlendirmek

tehmesar *rd* 1. tatsız, tadı kaçık 2. nahoş, tatsız (hoşa gitmeyen)

tehmesarkî *rd* tatsızca, tadı kaçıkça

tehmetîk *m* tadımlık, çerez (şey)

tehmijandin *bnr* tamijandin

tehmijîn *bnr* tamijîn

tehmik *m* 1. çerez, tadımlık şey

2. yem (av yemi)

tehmîşk *m* tadımlık, çerez

tehmîsar *bnr* tehmesar

tehmîxweş *rd* 1. tadı güzel 2. lezzetli, lezziz

tehn (I) *m* 1. tepî, itki, dürtü 2. itek

3. itme, itekleme 4. *mec* kusur

(eksiklik), kakma (başına kakma) ~ **dan** 1) itmek, iteklemek

2) dürtmek ~ **lê dan** (an *jî xistin*) 1) iteklemek 2) (başına)

kakmak, eksiğini yüzüne vurmak ~ **û niç** 1) itiş kakış 2) itip

kakalama, başına kakma ~ **û niç**

lê dan (an *jî xistin*) 1) iteklemek 2) itip kakalamak, başına

kakmak ~ **û niç li hev dan**

kakışmak, kakmak

tehqîq *m* tahkik, soruşturma

tehqîqat *m* tahkikat, soruşturma ~

vekirin soruşturma açmak

tehrîb *m* tahrip, yıkma, kırıp

dökme ~ **bûn** tahrip olmak ~

kirin tahrip etmek

tehrîbat *m* tahribat

tehrîbkar *nd/nt* tahripkâr, yıkıcı

tehrîf *m* tahrif, bozma, değiştirme

~ **kirin** tahrif etmek, bozmak

tehrîk *m* 1. tahrik, kıskırtma

2. tahrik (cinsel isteği, duyguları artırma) ~ **bûn** tahrik olmak

~ **kirin** tahrik etmek

tehrîkîkar *nd/nt* tahrikçi

tehrîş *m* tahriş ~ **bûn** tahriş olmak

~ **kirin** tahriş etmek

tehsîl *m* 1. tahsil (para alma)

2. tahsil, öğrenim ~ **dîtin** öğrenim yapmak, tahsil etmek

tehsîlat *m* tahsîlât

tehsîldar *nd/nt* 1. tahsîlâtçı, tahsil-

dar, vergici 2. *rd* tahsilli, öğren-

nimli

teht *jeo/n* 1. kayaç 2. kapaklık,

kapak taşı (lâğım, su yol vb. in

üzercini kapamak için)

tehtik *n* kayaç, küçük yassı taş

tehtok *bnr* tehtik

tehwîl *bz/m* tahvil, dönüştürüm

tej (I) *erd/m* 1. aklan 2. parsel

tej (II) *m* 1. yolluk (yere serilen in-

ce uzun yaygı) 2. yazgı, pala, sili

tejane *erd/m* havza

tejik *m* yolluk (yaygı için)

tek (I) *m* hareket ~ **û bertek** etki

tepki

tek (II) *rd* 1. tek (biricik, yegâne) 2.

tek, yalnız, yalnızca, sırf 3. *n* tek,

çş * **tekê sola min nîn e** ayak-

kabımın teki yok 4. tek, çşsiz

* **tekê wê nîn in** onun teki yok 5.

asla, hiç * **tek naxeyîde** hiç küs-

müyor ~ **bi serê xwe** tek başına ~

~ **tek tek** ~ **tûk tek tûk** ~ **ek** bir el

* **tekek berda** bir el ateş etti

tekâlî *rd* tek taraflı, tek yanlı ~

bûn tek yanlı olmak

tekamûl *m* tekâmûl, evrim, ge-

leşim ~ **bûn** tekâmûl etmek,

evrim geçirmek ~ **kirin** tekâmûl

ettirmek, evrim geçirtmek

tekane *rd* 1. tekil 2. yegâne, biri-

cik 3. *n* dikme (bir evde aileyi

sürdürecekt tek çocuk)

tekanî *m* 1. birlik, vahdaniyet
2. birleme

tekber *m* 1. eşya 2. mobilya, döşeme

tekbîr *m* tekbir ~ **anîn** tekbir getirmek

tekbûn *m* birlik, bir olma durumu (vahdaniyet)

tekedest *nd/nt* tekelleci, inhisarcı

tekedestî *m* tekelle, monopol ~ **bûn** tekelleşmek ~ **kirin** tekelleştirmek

tekepeke *m* aldırış, aldırma ~ **kirin** aldırmaq, aldırış etmek

teker *n* teker, tekerlek

teketek *h* teke tek, teker teker

tekîti *m* 1. teklik 2. birlik, bir olma durumu (vahdaniyet)

tekjinî *rd* tek eşli, monogam (kadin için)

teklîf *m* teklif, öneri ~ **kirin** teklif etmek, önermek ~ **lê kirin** (birine) teklif etmek, teklifte (veya öneride) bulunmak

teknîk *m* teknik, uygulam

teknîker *nd/nt* tekniker, teknikçi

teknîkî *rd* teknik, tekniksel

teknîkkar *nd/nt* tekniker, teknikçi

teknîsyen *nd/nt* teknisyen, teknikçi

teknolojî *m* teknoloji

teko teko *rd/h* 1. teke tek 2. teker teker, tane tane 3. birer birer

tekipare *rd* yekpare, bir bütün

tekiparetî *m* yekparelik, bütünlük

tekiparêz *fel nd/rd* tekçi, monoteist

tekiparêzî *fel/m* tekçilik, monoteizm

tekperest *rd/nd* tek tanrıcı, mono-teist

tekrar *m* tekrar ~ **bûn** tekrar olmak, tekrarlanmak ~ **kirin** tekrar etmek, tekrarlamak

teksîr *m* teksir ~ **kirin** teksir etmek, çoğaltmak

tekst *m* tekst, metin

tekstîl *m* tekstil, mensucat

tekşaneyî *biy/rd* tek hücreli, bir gözeli

tektî *m* 1. teklik 2. birlik

tektonîk *jeol/m* tektonik

tekûz *rd* 1. mükemmel 2. harika, kusursuz 3. düzgün (eksiksiz ve yerli yerinde) * **nivîsareke tekûz** düzgün bir yazı 4. gelişkin, yetkin, kâmil

tekûzahî *m* 1. mükemmellik 2. yetkinlik

tekûzayî *bnr* tekûzahî

tekûz bûn *l/ngh* 1. mükemmelleşmek 2. düzgünleşmek, düzgün hale gelmek 3. yetkinleşmek

tekûzî *m* 1. mükemmeliyet, mükemmellik 2. düzgünlük 3. yetkinlik

tekûzîxwaz *rd* mükemmeliyetçi

tekûzîxwazî *rd* mükemmeliyetçilik

tekûz kirin *l/gh* 1. mükemmelleştirmek 2. düzgünleştirmek, düzgün hale getirmek 3. yetkinleştirmek

tekvando *m* tekvando

tekvandobaz *nd/nt* tekvandocu

tekyā *ol/m* tekke

tekzîb *m* tekzip, yalanlama ~ **kirin**

tekzip etmek, yalanlamak

tel *n* boy ~ **avêtin** boy atmak, gelişmek

tela *m* tela

telâfî *m* telâfî ~ **kirin** telâfî etmek

telâfûz *m* telâffuz, söylem, söyleniş, söyleyiş ~ **kirin** telâffuz etmek

telan *m* arıza ~ **dan** arızalanmak, arıza vermek

telandin *l/gh* (*t* kalın okunur) 1. çökmek, çöktürmek, çöktürmek 2. pusmasına sebep olmak

telaq *ol/h* 1. talâk, boşama 2. namus ~ **avêtin** 1) (kadını) boşamak 2) namusu üzerine yemin etmek

telaş (I) *m* (*t* kalın okunur) 1. yarım (bir bütünün yarısı) * **telaşê sêvê** elmanın yarısı 2. çenek * **lobî du telaş e** fasulye iki çeneklidir 3. iri, yarım * **yekî telaşî dirêj bû** çam yarması biriydi

telaş (II) *m* telâş (acelecilik) ~ **kirin** telâş etmek

telaştin *l/gh* yarmalamak

telbe *m* bakım ~ **kirin** bakım yapmak, bakmak, beslemek ~ **ya** (...) **kirin** bakımını yapmak

telbekar *nd/nt* bakımcı

telbekarî *m* bakımcılık

tele *m* kapan, kuşmar, tuzak ~ **da-nîn** kapan (veya tuzak) kurmak

teleb *m* talep ~ **kirin** talep etmek

telebe *nd/nt* talebe, öğrenci

telehkar *rd* talepkâr, istekli, talip

telef *m* telef ~ **bûn** telef olmak ~ **kirin** telef etmek

teleferîk *m* teleferik

telefon *m* telefon ~ **kirin** telefon etmek ~ **vekirin** telefon açmak ~ **a bêtêl** telsiz telefon ~ **a destan** cep telefonu ~ **î hev kirin** telefonlaşmak

telefonfiroş *nd/nt* telefoncu (satan kimse)

telefonkar *nd/nt* telefoncu

telefonsaz *nd/nt* telefoncu (tamir eden kimse)

telehî *nd* tallahi

telekomunikasyon *m* telekomünikasyon, uz iletişim

teleks *m* teleks

telepatî *m* telepati

teleradar *m* teleradar

telesekreter *m* telesekreter

telesî *m* 1. deneme, sınama 2. deneyim, tecrübe 3. deney ~ **kirin** denemek, sınamak

teleskop *m* teleskop

teleteks *m* teleteks

teletel *h* 1. gizlice, çaktırmadan 2. sinsice yaklaşma 3. pusa pusa

televîzyon *m* televizyon ~ **a kablo-dar** (an *jî bikablo*) kablolu televizyon

televîzyonvan *nd/nt* televizyoncu (televizyonda görevli kimse)

televîzyonfiroş *nd/nt* televizyoncu (satan kimse)

televîzyonsaz *nd/nt* televizyoncu (tamir eden kimse)

telew *rd* 1. kösnük 2. gürc (çiftleşmek isteyen dişi eşek veya kısarak) 3. kızgın (eş arayan hay-

van için) ~ **bûn** kızışmak, kızmak, kösnümek

telewî *m* 1. kösnü 2. kızgınlık (eş isteyen hayvanın durumu için)

telgraf *m* telgraf ~ **kişandin** (an jî hinartin) telgraf çekmek

telgrafkar *nd/nt* telgrafçı

telgrafvan *nd/nt* telgrafçı (görevli olan)

teľifandin *l/gh* telef etmek

teľifîn *l/gh* 1. telef olmak 2. küçük çocuk ölmek

telik *n* 1. terlik, takke 2. kalpak

teľiqîn *l/gh* eniklenmek

teľişandin *l/gh* 1. yarmak 2. yontmak

teľişîn *l/gh* 1. yarılmak 2. yontulmak

teľizandin *l/gh* 1. çökmek, çöktürmek, çöktürmek 2. pusatmak

teľizîn *l/gh* 1. çölmek, çökmek 2. pusmak

teľif *m* teľif * **mafe teľife** teľif hakkı

teľim *m* 1. talim, öğretim 2. yetiştirme 3. talim (askerlik için) ~

dîtin talim görmek ~ **kirin** talim etmek

teľimat *m* talimat, direktif ~ **dan** talimat vermek

teľimatname *m* talimatname

teľimgeh *lşk/m* talimgâh

teľîn *l/gh* 1. çölmek, çökmek 2. pusmak

teľis *n* çuval, telis

teľisokî *rd* çuval gibi (kaba ve seyrek kumaş) ~ **bûn** sünmek

teľiş *n* 1. parça, bir bütünün yarısı 2. dilim

teľmîh *wj/m* teľmih, anıştırma ~ **kirin** teľmih etmek

telp (I) *m* 1. öbek, küme, grup * **telpa ewr** bulut kümesi 2. kitle, kütle (nesneler için) ~ **a ewrê reş** kümülüs ~ **bûn** kümelenmek

telp (II) *m* 1. telve, tortu, çökelti 2. süzüntü ~ **bûn** tortulanmak

telpetelp *m* küt küt atma ~ **a nava dîle** (yekî) **bûn** (bir şey) kurt gibi kemirmek (veya yemek)

telpik (I) *m* küme, kümecik (bulut kümesi)

telpik (II) *m* 1. tortu, telve, çökelti 2. zoo tırtıl 3. *rd* tortul

telpikî *rd* sürçerek yürüyen ~ **bûn** sürçmek (yürürken dengesini bozmak)

teľqîn *m* 1. telkin 2. *ol* talkin ~ **lê kirin** telkin etmek (veya telkinde bulunmak)

temam (I) *rd* 1. tamam 2. *h* tamam, pekâlâ (evet, peki, olur, oldu, anlamında) ~ **bûn** tamam olmak, tamamlanmak ~ **kirin** tamamlamak

temam (II) *nd* tamam, tümü ~ **ek** tamamı, tümü, hepsi

temamî *m* 1. bütünlük 2. *rd* tamam, tümü, bütün 3. bir bütün, yekpare

temamîti *m* bütünsellik

temamker *rd* 1. tamamlayıcı 2. tümleyici, tümleç

temartek *m* söndürücü (âlet)

temartin *l/gh* söndürmek

temartî *rd* sönek, söndürülmüş olan

temas *m* 1. temas, dokunma ~ **kirin** temas etmek, dokunmak

temasker *nd/nt* temas edici

temaşe *m* 1. gösteri, seyir 2. temaşa (piyes, temsil, oyun) 3. gösteri ~ **dan nişandan** sahnelemek, sahneye koymak ~ **kirin** izlemek, seyretmek

temaşeger *nd/nt* izleyici, seyirci

temaşekar *nd/nt* izleyici, seyirci

temaşeker *bnr* temaşekar

temayül *m* 1. temayül, meyletme 2. *psî* temayül, yönseme

tembel *bnr* tenbel

tembih *m* 1. tembih, uyarı 2. *biy* tembih, uyarım ~ **kirin** tembih etmek, tembihlemek

temborî, temborîk *m* 1. tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç) 2. perçem, kâkül

tembûr *mzk/m* tambur

temel *n* 1. temel 2. temel, esas, asıl ~ **avêtin** (an *jî vedan*) temel atmak ~ **danîn** temel atmak

temen *n* ömür, yaş ~ **û tecrûbe** yaş baş ~ **dirêj** uzun ömürlü, ömürlü ~ **kurt** kısa ömürlü, ömürsüz

temenî *m* temenni dileme, dilek ~ **kirin** temenni etmek

temezî *m* 1. yazma, kadın başörtüsü 2. çelgi (alna bağlanan yazma)

temirandin *l/gh* söndürmek

temirî *rd* sönük ~ **bûn** sönükleşmek

temirîbûn *m* 1. sönükleşme 2. sönüklük

temirîn *l/gh* sönmek

temizandin *l/gh* 1. kaynatmak, kaynak yapmak 2. lehimlemek

temizîn *l/gh* 1. kaynamak, kaynak yapılmak 2. lehimlenmek

temî *zoo/m* kene, sakırğa

temîn *m* temin, sağlama ~ **kirin** temin etmek, sağlamak

temînat *m* teminat, güvence ~ **dan** teminat (veya güvence) vermek ~ **nişan dan** teminat göstermek ~ **stendin** teminat (veya güvence) almak

temîr *m* tamir, onarım ~ **bûn** tamir olmak, onarılmak ~ **kirin** tamir etmek, onarmak

temîrkar *nd/nt* tamirci, onarımcı

temîrkarî *m* tamircilik, onarımcılık

temîrker *rd* tamir edici

temîrxane *m* tamirhane

temîz *rd* temiz ~ **bûn** temiz olmak, temizlenmek ~ **hiştin** temiz bırakmak (veya tutmak) ~ **kirin** temizlemek

temizî *m* temizlik

temîzayî *m* temizlik

temîzok *zoo/m* ağustos böceği

temoj *bnr* temîzok

tempo *mzk/m* tempo

temrîn *m* 1. temrin, alıştırma, egzersiz 2. alışkanlık kazandırma

temsîl *m* temsil ~ **kirin** temsil etmek

temsîlî *rd* temsili

temsîlkar *nd/nt* temsilci

temsîlkarî *m* temsilcilik

temtem *mzk/m* tamtam

temûz *m* temmuz (ay)

temyîz *hiq/m* temyiz ~ bûn temyiz

olmak ~ kirin temyiz etmek

ten (I) *n* ten, cilt * tenê wî spî ye
teni beyaz

ten (II) *rd* 1. sadece, yalnız 2. tek
başına ~a derpe û kiras bir don
bir gömlek ~a serê xwe tek
başına

tena *b* tay (küçük çocukları ayakta
durmalarını özendirmek için
söylenir) ~ ~ tay tay

tenaf *n* 1. kınnap, sicim 2. halat

tenahî *m* yalnızlık

tenartin *l/gh* 1. küllemek (ateşin
üzerini kül örtmek) 2. söndürmek

tenayî *bnr* tenahî

tenbel *rd* tembel ~ bûn tembel
olmak, tembelleşmek ~ kirin
tembelleştirmek ~ ~ tembel
tembel

tenbelî *m* tembellik ~ kirin tembellik

tenbî *bnr* tembîh

tendurist *rd* 1. sağlıklı, sıhhatli 2.
dinç, zinde ~ bûn 1) sağlıklı ol-
mak 2) dinçleşmek, dincelmek

tenduristî *m* 1. sağlık, sıhhat
2. dinçlik, esenlik

tendûr *m* tandır

tene *nd/rd* 1. tane, adet 2. *n* tane
(bazı bitkilerin tohumu) 3. evin,
habbe ~ ~ tane tane

tenefûs *m* teneffüs, solunum

teneke *m* tenke

tenekesaz *nd/nt* tenkeci

teneşe, teneşek *bj/m* 1. kangren 2.
yangılanma, iltihaplanma

teneşeyî 1. kangrenli 2. yangılı,
iltihaplı ~ bûn 1) kangrenleş-
mek 2) yangılanmak

teneşîr *m* teneşir, salacak

teneşo *m* teneşir, salacak

tenezûl *m* tenezzül, alçak gönül-
lülük ~ kirin tenezzül etmek

tenê *rd* 1. yalnız, tek 2. *g/h* yalnız,
ancak, sadece 3. *h* yalnızca ~
carek bir defalık ~ man 1) yal-
nız kalmak 2) تنها kalmak,
tenhalaşmak

tenêbûn *m* 1. yalnızlık 2. yalnız-
laşma

tenê bûn *l/gh* yalnızlaşmak

tenêşe *bnr* teneşe

tenetî *m* yalnızlık

teng (I) *m* 1. hiza, seviye 2. taraf,
yan * were tenga min yanıma
gel 3. semt

teng (II) *m* (*t* kalın okunur) kolan
(hayvan için; yassı kemer)

teng (III) *rd* (*t* kalın okunur) 1. dar
(geniş karşıtı) * cilê teng dar el-
bise 2. dar, sıkı teng ~ bûn
daralmak, darlaşmak ~ kirin
daraltmak, darlaştırmak

tengahî *m* (*t* kalın okunur) 1. darlık
2. sıkıntı, zorluk, güçlük 3. dar-
lık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim
zorluğu ~ dîtin sıkıntı çekmek
~ya (yekî) hebûn zoru olmak

tengal (I) *m* 1. böğür, yan, taraf
2. düzcy

tengal (II) n 1. kol altı 2. kulp, kol

tengal (III) bnr pingar

tengalok rd daracık ~î daracıkça, darca

tengani m 1. darlık 2. darlık, sıkıntı

tengasî m 1. darlık 2. sıkıntı, meşakkat, zorluk 3. sıkıntı, geçim darlığı (veya zorluğu) ~ **kışan-din** (an jî dîtin) sıkıntı çekmek ~**ya darayî** malî sıkıntı ~**ya (yekî) hebûn** sıkıntısı olmak ~**ya nefesê** nefes darlığı

tengav (I) erd/m boğaz * **Tengava Çeneqeleyê** Çanakkale Boğazı

tengav (II) rd 1. dar, sıkı * **riya tengav** dar (veya sıkı) yol 2. sıkışık 3. sıkın, sıkıntılı 4. buhranlı, bunalımlı 5. sıkıntı verici, bunaltıcı, kasvetli (**yek**) ~ **kirin 1)** (birini) sıkmak, bunaltmak

tengav bûn l/gh 1. daralmak (bunalmak) 2. sıkışmak, sıkılmak (zor durumda kalmak, sıkıntıya düşmek)

tengavbûyî rd 1. sıkışık 2. sıkın, bungan

tengavî m 1. darlık 2. sıkıntı, zorluk, güçlük 3. sıkıntı, sıkışıklık 4. sıkıntı, iç (veya can) sıkıntısı 5. bunalım, kriz 6. **rd** acil, acil durum * **dahata tengavî** acil iniş ~**ya aborî** ekonomik kriz ~**ya siyasî** siyasî kriz

tengavî bûn l/gh 1. sıkışmak (güç duruma düşmek) 2. bunalmak, daralmak

tengavî kirin l/gh 1. sıkıştırmak (güç duruma düşürme) 2. bunaltmak, daraltmak

tengavîti m 1. darlık 2. sıkışıklık 3. sıkıntılılık

tengavker rd 1. sıkıştırıcı 2. bunaltıcı, boğucu, sıkıntı veren

tengav kirin l/gh 1. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) 2. bunaltmak, daraltmak

tengayî bnr tengahî

tengbêhn rd astımlı

tengbêhnî m astım

tengbîn rd dar görüşlü

tengbînî m dar görüşlülük

tengbûn m 1. daralma 2. darlık ~**a destavê** sıkışma, abdesti gelme

teng bûn l/gh 1. daralmak 2. **mec** (zaman) daralmak, kısalma

tengebêhnî m boğuntu (zor soluk alma)

tengenefesî m nefes (veya soluk) darlığı

tengezar rd 1. sıkın 2. sıkışık, sıkıntılı 3. aciz ~ **bûn 1)** sıkılmak 2) sıkışmak (zor durumda kalmak) 3) âciz kalmak ~ **kirin 1)** sıkın 2) sıkıştırmak, zorlamak 3) âciz kılmak

tengezarî m 1. sıkınlık 2. sıkışıklık, sıkıntı, sıkıntılılık 3. bunalım, buhran 4. acizlik

tengezarker rd bunaltıcı, boğucu, sıkıntı veren

tengijan m 1. daralma 2. sıkışma 3. gerginlik 4. gerilim, tansiyon (sinema, tiyatro vb. için)

tengijandar *rd* gerilimli, tansiyonlu

tengijandin *l/gh* 1. daraltmak, bunalıtmak 2. sıkıştırmak, zorlamak 3. gerginleştirmek

tengijandî *rd* 1. daraltılmış, bunalıtılmış 2. sıkıştırılmış, zorlanmış 3. gergin

tengijî *rd* 1. daralmış, bunalımlı 2. sıkın 3. sıkışık 4. sinirli, gergin ~ **kirin** gerginleştirmek

tengijîbûn *m* 1. daralmışlık 2. sıkınlık 3. sıkışıklık 4. sinirlilik, gerginlik

tengijîn *l/gh* 1. daralmak, bunalıtmak, sıkıntı basmak, daral gelmek 2. sıkılmak (can sıkıntısı duyma) 3. sıkışmak 4. gerginleşmek

tengijîner *rd* 1. daraltıcı 2. bunalıtıcı, boğucu, sıkıntı veren

tengilandin *l/gh* irkiltmek, gölletmek (sıvılar için)

tengî *m* 1. darlık 2. sıkıntı, zorluk, güçlük 3. sıkıntı, geçim darlığı 4. doğum yapma anı ~ **dîtin** sıkıntı çekmek ~ **û firehî** 1) darlık ve genişlik 2) *mec* acı tatlı ~ **û firehî dîtin** acı tatlı günler görmek

tengker *rd/nd* 1. daraltıcı 2. daraltıcı, kısıtlayıcı

tengnefes *rd* astımlı

tengnefesî *bj/m* astım, göğüs darlığı

tengok *rd* daracık ~î daracıkça

tenha *rd* 1. yalnız 2. *m* تنها, kuytu (yer için) ~ **bûn** 1) yalnızlaşmak 2) tenhalaşmak, ıssızlaşmak

tenhatî *m* 1. yalnızlık 2. tenhalık, kuytuluk

tenik *rd* 1. ince (kalın karşısı: yassı şeyler ve sıvılar için) * **kaxizê**

tenik ince kâğıt 2. *mec* hafif

* **dûyê** **tenik** hafif duman

* **dengekî** **tenik** hafif bir ses 3.

sığ (göl, deniz, akarsu vb. için) ~

bûn 1) incelmek 2) özetmek

(yoğurt, pekmez gibi koyu şeyler inceltmek) ~ **kirin** inceltmek

tenikahî *m* 1. incelik 2. sıklık (göl, deniz, akarsu vb. için)

tenikayî *bnr* tenikahî

tenikî *m* 1. incelik 2. sıklık (göl, deniz, akarsu vb. için)

tenikker *rd/nd* inceltici

tenikok *rd* incecik (yassı şeyler için)

tenikokî *rd* 1. incemsî 2. incecik

3. zar gibi ince

tenişt *ant/m* 1. böğür 2. seren

(marangozlukta) 3. yan, taraf

(bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü)

tenî *m* is ~ **tê gerîn** islenmek, is

sürülmek ~ **ya bidon** 1) sıvışık,

yapışkan kimse 2) balçık (güç-

lük çıkartan kimse) ~ **ya bidon**

e sülük gibi

tenîper *m* karbon kâğıdı

tenîs *sp/m* tenis ~ **a maseyê** masa

tenisi

tenîsbaz *nd/nt* tenisçi

tenkîd *m* tenkit, eleştiri

tenor *mzk/rd* tenor

teno teno *h* tanc tanc

tente *m* tente

ten ten *b* tay tay

tentene (I) *m* tantana, şaşaa

tentene (II) *n* tentenc, dantel, dantelâ

tentel *m* 1. kılık, kıyafet 2. fiziki görünüş 3. durum, hâl

tenturdiyot *m* tentürdiyot

tenûr *bnr* tendûr

tenya (I) *zoo/m* tenya, abdestbozan, sığır tenyası

tenya (II) *rd* 1. yalnız 2. *m* tenha, kuytu (ıssız, sessiz ve göze çarpmayan) 3. *m* tenhalık * **cihekî tenya** tenhalık bir yer ~ **bûn** 1) yalnızlaşmak 2) tenhalaşmak ~ **kirin** 1) yalnızlaştırmak 2) tenhalaştırmak

tenyatî *m* 1. yalnızlık 2. tenhalık
tenzîlat *bz/m* tenzilat, indirim ~ **kirin** tenzilat (veya indirim) yapmak

teokrasî *m* teokrazi

teolog *nd/nt* teolog

teolojî *m* teoloji

teorî *m* teorî, kuram

teorîk *rd* teorik, kuramsal

teorîsyen *nd/nt* teorisyen, kuramcı

tep (I) *bj/m* sara, peri hastalığı

tep (II) *m* 1. pat 2. pıt 3. pof 4. lap * **got tep û ket erdê** lap diye düş-tü ~ ~ 1) pat pat 2) tin tin 3) tıp tıp 4) sapır sapır ~ ~ **lê dan** (an jî **xistin**) pıt pıt atmak ~ **û rep** 1) pat küt 2) patır kütür ~ **û** ~ pat pat
tep (III) *m* 1. pençe (insanların elleri için) 2. şamar ~ **lê dan** (an jî

xistin) ebelemek, sobelemek ~ **a min lê b sobe** ~ **a xwe pê kirin** sobelemek

tep (IV) *n* 1. tepce 2. din (bir şeyin en yüksek ve sivri noktası)

tepa *m* cibinlik

tepdar *rd* saralı

tepe *erd/n* tepce

tepedor *m* mantar (şişce tıpası vb. için)

tepel *erd/m* doruk, zirve

teperep *h* 1. pat küt, raprap 2. çan-gıl çungul ~ **kirin** tepinmek

tepeser *m* tepeleme ~ **bûn** tepe-lenmek ~ **kirin** tepelemek

tepetep *h* 1. raprap, patır patır, pıtır pıtır 2. sapır sapır 3. tıp tıp, tıtır tıtır, tıpış tıpış ~ **jê çûn** pıt pıt atmak ~ **ji nava dîlê** (yekî) **çûn** içi içine geçmek ~ **ki-rin** pıtırdamak, tapırdamak, tıpırdamak, rap rap etmek

tepe *m* ebelemece

tepek (I) *m* 1. tepce, uç * **tepika da-ran** ağaçların tepesi 2. *erd/n* tepce, tepceik

tepek (II) *n* 1. topak (hamur topağı) 2. *m* şamar * **tepeike** **min lê da** ona bir şamar vurdum ~ **kirin** tapışlamak, tapıklamak

tepinandin *l/gh* göçürmek

tepinîn *l/gh* göçmek

tepirandin *l/gh* çeçlemek

tepisandin *l/gh* 1. bastırmak (sıkıştırarak yerleştirmek) 2. sıkıştırmak, tıktırmak, tıkmak (bir yere zorla sığdırmak) 3. *mec* sindirmek

tepisîn *l/gh* 1. bastırılmak 2. sığdırılmak, tıkıştırılmak, tıklamak 3. *mec* sindirilmek

tepiş *m* tıpiş ~ **bûn** 1) tıpişlanmak, tapıklanmak 2) uslanmak, durulmak ~ **kirin** tıpişlamak, tapıklamak

tepişandin *l/gh* 1. tıpişlamak, tapıklamak 2. yatıştırmak, oyalamak

tepişîn *l/gh* 1. tıpişlanmak, tapıklanmak 2. uslanmak, durulmak

tepişkor *rd/ndt* sakar (kimse)

tepişkorî *m* 1. sakarlık 2. *rd* sakarca ~ **bûn** sakarlaşmak

tepîn *l/gh* 1. patırdamak 2. tıpırdamak

tepînî *m* 1. patırtı 2. pırtırtı 3. tapırtı, tıptırtı 4. titreme (ışık için) ~ **jê anîn** 1) patırdatmak 2) pırtırdatmak ~ **jê çûn** 1) patırdamak 2) pırtırdamak ~ **kirin** patırdamak, tapırdamak, tıpırdamak

tepînk *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)

teployî *rd* saralı ~ **bûn** saralı olmak

tepsî *m* tepsi

tepsîk *m* 1. tabak 2. tepsi, küçük tepsi

teptep *m* 1. tapırtı, tıptırtı 2. *h* patır patır, sapır sapır ~ **bûn** tapışlanmak, tıpişlanmak ~ **kirin** tapışlamak, tıpişlamak, tapıklamak ~ **a dil** yürek çarpıntısı, kalp (veya yürek) atışı

teq *m* 1. tak (sert sicimlerden ve silâh patlayınca çıkan ses) 2. küt

(bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) ~ ~ 1) tak tak 2) küt küt ~ **û req** 1) tak tuk 2) takır tukur, tantun 3) tıngır mıngır 4) gürültü patırtı ~ **û şeyq** gürültü patırtı

teqabûl *m* tekabül ~ **kirin** tekabül etmek

teqal *m* 1. düzlem 2. yuvarlak, yassı şey

teqandin *l/gh* 1. patlatmak 2. *mec* patlatmak, çatlatmak

teqandî *rd* patlak

teqawîd *rd* emekli ~ **bûn** emekli olmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)

teqawidî *m* emeklilik

teqdîm *m* 1. takdim, sunma 2. tanıma, tanıştırma ~ **bûn** takdim edilmek (veya olunmak), sunulmak ~ **kirin** takdim etmek, sunmak

teqdîmkar *nd/nt* 1. takdimci, sunucu 2. tanıtmacı

teqdîr *m* takdir ~ **kirin** takdir etmek (veya cylemek) ~ **a Xwedê** takdiri ilâhî

teqdîrname *m* takdimname

teqdîs *m* takdis, kutsama ~ **kirin** takdis etmek, kutsamak

teqe *m* 1. patlama 2. sıkma ~ **lê kirin** (birine) sıkmak

teqemenî *m* patlayıcı madde, mühimmat

teqereq *m* 1. gürültü, patırtı, şamata, dağdağa 2. gürültü, karışıklık (birçok kimsenin karıştığı kavga) 3. *h* har hur (karışıklık)

ve anlaşmazlık) 4. *h* langır lungur ~ *derxistin* patırtı çıkarmak ~ *kirin* patırdamak

teqeteq *m* 1. tak tak 2. tak tuk, gü-rültü patırtı

teqez *h* 1. mutlak 2. kesinlikle, mu-hakkak 3. *b* zinhar ~ *bûn* doğ-rulanmak ~ *kirin* doğrulamak

teqezahî *m* mutlakıyet

teqil (I) *m* takla ~ *û* **toqil** tepetak-lak ~ *û* **toqilê dinyayê** dünya-nın bin bir türlü hali

teqil (II) *fiz/m* 1. özgül ağırlık 2. *mzk* ritm, vurgu

teqilandin *l/gh* 1. tartmak, okkala-mak 2. terazilemek (bir şeyin ağırlığını elle yoklamak)

teqildar *rd* ritmik

teqilîn *l/ngh* 1. tartılmak 2. felfel-lemek

teqinandin *l/gh* 1. tıkatmak 2. bata-ğa saplamak, batağa sıkıştır-mak

teqinîn *l/ngh* 1. tıkanmak 2. bata-ğa batmak, çamura saplanmak 3. sıkışıp kalmak

teqiyayî *rd* patlak

teqizandin *l/gh* defetmek, defle-mek

teqizîn *l/ngh* 1. defolmak, çekip gitmek 2. cehennem olmak 3. siktirmek ~ *çûn* siktirip gitmek * **biteqize ji vê!** çek arabanı! (veya çek!) * **biteqizîne** siktir et

teqîn *m* 1. patlama 2. *mec* patla-ma, çatlama

teqîn *l/ngh* 1. patlamak 2. *mec* pat-lamak, çatlamak

teqînbar *rd* patlamalı * **motora** **teqînbar** patlamalı motor

teqînî *m* patlama

teqle *m* 1. takla, taklak, perende ~ **avêtin** (an *jî dan*) takla atmak

teqleavêj *nd/nt* taklacı

teqlebaz *nd/nt* taklacı

teqlîd *m* 1. taklit 2. *rd* taklit (ben-zetilerle yapılmış şey)

teqlîdkar *nd/nt* taklitçi

teqlîdkarî *m* taklitçilik

teqlîdker *rd* taklit edici

teqn *m* batac, bataklık, çöcek

teqrîben *h* takriben

teqrîbî *rd* takribî, yaklaşık, orta-lama olarak

teqşim *m* 1. taksim, bölme 2. *mzk* taksim

teqteqok *m* 1. çıtıptı 2. mantar, mantar tabancası

teqwa *ol/nd* takva (**yekî**) ~ dini bütün (biri)

teqwiye *m* takviye ~ *kirin* takviye etmek

teqwîm *m* takvim ~ **a rojê ast** güneş takvimi

ter *rd* (*t* kalın okunur) 1. yaş (ağaç ve bitkiler için) * **dara ter** yaş ağaç 2. yeşil (kurumamış, taze sebze) * **pîvazên ter** yeşil soğan 3. taze (dinç) ~ *bûn* 1) yaşarmak 2) nemlenmek * **barûd ter bûye** barut nemlenmiş ~ *û* **teze** (yan *jî ciwan*) 1) körpe (kimse) 2) genç ~ *û* **tezetî** (yan *jî ciwanî*) körpelik

terabe *rd* 1. bozuk, arızalı 2. *argo* bozuk, çakar çakmaz 3. külüstür 4. züppe ~ **bûn** züppeleşmek
terabekî *h* züppece
terabetî *m* 1. bozukluk 2. züppelik
tera bûn *l/gh* 1. yuvarlanmak 2. yığılmak, yıkılmak (yere düşmek)
terad *m* koşu, yarış * **terada hespan** at yarışı
terane *m* 1. terane, nağme 2. terane (boş söz) 3. alay, şaka ~ **kirin** alay etmek, şakalaşmak
terapî *m* terapi
teras *m* taraça
teraştin *l/gh* 1. tıraş etmek 2. yontmak 3. budamak 4. yarmak, ikiye ayırmak
terawîh *ol/m* teravîh
teraz *m* denge ~ **kirin** dengelemek ~ **a civakî** toplumsal (veya sosyal) denge ~ **a siyasî** siyasi denge
terazandin *l/gh* dengelemek
terazdar *rd* dengeli
terazin *n* 1. yalpak, uçurum 2. yamaç, yalpi 3. kayalık 4. *rd* sarp
terazinî *m* sarplık
terazî *m* terazi ~ **bûn** tartılmak, teraziye vurulmak ~ **kirin** terazide tartmak, teraziye vurmak
terazîner *rd/nd* dengeleyici
terbende *rd* bozuk (cihaz, saat ve benzeri şeyler için)
terbendetî *m* bozukluk
terbiye *m* terbiye ~ **bûn** terbiye olmak ~ **girtin** (an *jî stendin*) terbiye almak ~ **kirin** terbiye etmek (veya yapmak)

tercîh *m* tercih ~ **kirin** tercih etmek, yeğlemek
tercîhî *h* tercihen
tercûman *nd/nt* tercüman
tercûmanî *m* tercümanlık
tercûme *m* tercüme, çeviri ~ **kirin** tercüme etmek
teref *n* taraf ~ **girtin** taraf tutmak
terefdar *nd/rd* 1. taraflı, yanlı 2. taraftar, yandaş
terefdarî *m* 1. taraflılık 2. taraftarlık, yandaşlık
terefgir *rd/nd* taraftar, tarafgir
terefgirî *m* taraftarlık, tarafgirlik ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
tereke *m* tereke, bırakıt
teres *rd* teres ~ **bûn** teres olmak
teretûre *m* 1. saçma sapan, safsata, zırva 2. *h* sallapati, zırva bir biçimde ~ **axaftin** (an *jî peyîvîn*) zırvalamak, saçmalamak
teretûretî *m* saçma sapanlık, zırvalama
terexûn *m* yenirce (diş eti hastalığı)
terez *nd/m* dolu (yağış türü)
terezî *bnr* terazî
terfî *m* terfî ~ **kirin** terfî etmek
terh (I) *n* tarz
terh, terhik (II) *m* fidan, sürgün, çıvgın ~ **ji ber çûn** sürgün vermek
terhane *m* tarhana
terhî *m* leçek, tülbent
terhis *lşk/m* terhis ~ **bûn** terhis edilmek ~ **kirin** terhis etmek
teribandin *l/gh* 1. bozmak, haklamak 2. bozmak (cihaz ve benzeri şeyler için)

teribîn *l/gh* 1. bozulmak 2. bozulmak, arızalanmak, arıza yapmak

terik *n* (*t* kalın okunur) 1. çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) 2. argo sik, yarak

terikandin (I) *l/gh* çatlatmak, yarmak (sırt olmayan cisimler için)

terikandin (II) *l/gh* terk etmek, bırakmak

terikî *rd* çatlak, yarık

terikîn (I) *l/gh* 1. çatlamak, yarılmak (sert olmayan şeyler için) 2. doğurmak, yavrulamak (kancık, kısarak, kedi, köpek vb. için)

terikîn (II) *l/gh* terk edilmek, bırakılmak

teriqandin *l/gh* 1. dağıtmak 2. darmadağın etmek, savunmak

teriqîn *l/gh* 1. dağılmak 2. darmadağın olmak, savrulmak

terişandin *l/gh* 1. ayartmak 2. ayartmak, kandırmak, aldatmak

terişîn *l/gh* 1. aldanmak 2. kanmak, aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak)

terî (I) *ant/m* (*t* kalın okunur) kuyruk ~*ya hesp* at kuyruğu

terî (II) *m* (*t* kalın okunur) yaş olma, tazelik

terîb *rd* koşut, paralel

terîf *m* (*t* kalın okunur) 1. tarif, tanım ~ **kirin** tarif etmek, tanımlamak

terîm *m* terim, kavram

terîqet *ol/m* tarikat

terîqetparêz *nd/rd* tarikatçı (tarikat yanlısı)

terîş (I) *erd/n* 1. sarp yamaç 2. uçurum, yar

terîş (II) *m* 1. yırtılmış bez parçası (uzun şeritler halinde) 2. ince uzun bez parçası 3. bez, sargı bezi

terîşterîşî *h* lime lime ~ **bûn** lime lime olmak ~ **kirin** lime lime etmek

terk (I) *m* 1. çatlak (yumuşak şeyler için) 2. çatlaklık, yarık * **terka li lêva wê** dudağındaki yarık ~ **lê ketin** 1) çatlamak 2) yarılmak, yarıklar oluşmak

terk (II) *m* terk, bırakım ~ **kirin** terk etmek ~*a (yekî) dan* (an jî **kirin**) (birini) terk etmek, bırakmak

terkedinyayî *rd* terki dünya ~ **bûn** terki dünya olmak

terkerê *m* sapak, yol sapağı, yol ayrımı

terkeser *rd* 1. terki dünya olmuş olan 2. başıboş ~ **bûn** başını alıp gitmek, terki diyar olmak

terkî *m* terki * **terkiya hesp** atın terkisi

terkîb *rz/m* terkip, tamlama

term *n* (*t* kalın okunur) cenaze, ceset, naaş

termal *rd* termal

termîk *fîz/m* termik

termînal *m* terminal

termînolojî *m* terminoloji

termometre *m* termometre, sıcaklıkölçer

termos *m* termos

termosifon *m* termosifon

termostat *m* termostat

terobero *rd* 1. bozuk * erebeya
terobero bozuk araba 2. derme
çatma (gelişigüzel yapılmış
olan) 3. eften püften

teror *m* terör

terorist *nd/nt* terörist

terorîstî *m* teröristlik

terorîzm *m* terörizm

terp *m* 1. lâp * hevîr got terp kete
erdê hamur lâp diye düştü 2.
küt 3. güm * erebeyê got terp li
darê xist araba güm diye ağaca
vurdu ~ û rep küt küt, pat küt
terpase *rd/nd* azman, zebellâ, iri
yapılı, iri yarı, izbandut 2. iri ve
kaba saba

terperep *m* 1. patırtı 2. küt küt
3. güm güm

terpilandin *l/gh* 1. sendeletmek
2. tökezletmek

terpilîn *l/ngh* 1. sendelemek 2. tö-
kezlemek, tökezmek

terpîn *m* 1. küt, küt etme 2. küt
(kalp atışının çıkardığı ses)
3. gümbürdeme

terpînî *m* 1. kütürtü 2. gümbürtü
~ya dil kalp atışı

terpûsk *m* 1. el darbesi, elle vurul-
an darbe 2. pençe (insanların
elleri için) 3. şamar ~ danîn
(yekî) şamar atmak ~ lê dan (an
jî xistin) şamar atmak

terq (I) *nd* çatal (yolun ayrılma
yeri) ~a rê kavşak, yol kavşağı,
yol ayrımı

terq (II) *m* 1. dağılma, kaçışma 2.
savuşma 3. isyan, ayaklanma ~
lê ketin 1) darmadağın olmak,
bozguna uğramak 2) kaçışmak
~a (yekî) rabûn fermanı çık-
mak

terqîn *m* şakırtı, takırtı

ters (I) *rd* 1. ters, aykırı 2. ters,
aksi 3. *n* ters (bir şeyin içe gelen
yanı, arkası) ~ bûn ters olmak,
aykırı olmak ~ çûn 1) ters git-
mek 2) *mec* baş aşağı gitmek ~
~ 1) ters ters 2) yan, yan 3) ucun
ucun (göz ucuyla) ~ ~ lê nêrîn
(nihartin an jî mêze kirin) ters
bakmak ~ û tûrs ters tûrs ~î
(...) 1) aksi gibi 2) aksine ~î hev
ketin birbirine ters düşmek ~î
(...) ketin -e aykırı düşmek ~o
merso ters pers

ters (II) *n* ters (tek tınaklı hayvan
pisliği)

ters (III) *b* tös (hayvanı töskürt-
mek için)

tersî *h* tersi

tersîtî *m* terslik, aksilik

terskî *h* 1. tersine 2. töskürü

tersxane *m* tersane, gemilik

terş *n* davar, küçükbaş hayvan ~ û
teraş (an jî tariş) mal davar

tert *n* 1. kesek 2. kesmik 3. kefeki
(dişlerin diplerinde ve kaplarda
oluşan kireç tabakası) 4. pıhtı
* tertê xwîne kan pıhtısı ~ bûn
kerpiçleşmek (çok sert ve kuru
duruma gelmek) ~ girtin kefeki
olmak

tertan *n* kesek, kesmik
tertele *m* 1. darmadağın olma
 2. *mec* katliam
tertilandin *l/gh* 1. darmadağın etmek 2. sindirmek
tertilin *l/gh* 1. darmadağın olmak 2. sindirilmek
tertib *m* 1. tertip, düzen 2. *lşk* tertip ~ **bûn** tertiplenmek, düzenlenmek ~ **kirin** tertip etmek
tertibat *m* tertibat
tertibker *nd/nt* düzenleyici, düzenleyen
tertûbela *rd* darmadağın. dağınık ~ **bûn** darmadağın olmak ~ **kirin** darmadağın etmek
terwende (I) *rd* turfanda
terwende (II) *rd* 1. titiz (temizliğine ve şıklığına dikkat eden) 2. ender, nadide
terx *n* dışkı (insan dışkısı)
terxan *m* ayırma, tahsis ~ **bûn** tahsis edilmek ~ **kirin** tahsis etmek
terxandin *l/gh* tahsis etmek
terxanî *m* ödenek ~ **ya veşarî** örtülü ödenek
terxankirî *rd* tahsisli * **riya terxankirî** tahsisli yol
terxîç *rd* 1. azgın, kuduruk 2. azgın (cinsel olarak) ~ **bûn** azgınlaşmak ~ **kirin** azıtmak, azgınlaştırmak
terxîçîfî *m* azgınlık (cinsel için)
terz *n* tarz
terzî *nd/nt* terzi, dikişçi
terzîfî *m* terzilik, dikişçilik
terzîxane *m* terzihane, dikimevi

tesadûf *m* tesadüf, rastlantı ~ **bûn** tesadüf olmak
tesadûfî *h* tesadüfî **bi** ~ tesadüfçen
tesbîh *m* tesbih ~ **kişandin** tesbih çekmek
tescil *m* tescil ~ **kirin** tescil etmek
tesdîq *m* tasdik, onay ~ **bûn** tasdik olmak ~ **kirin** tasdik etmek, onaylamak
tesdîqname *m* tasdikname
tesele *m* 1. deneme, sinama 2. kontrol, bakma ~ **bûn** 1) denenmek, sinanmak 2) kontrol edilmek ~ **kirin** 1) denemek, sinamak 2) kontrol etmek, bakmak
teselî *m* teselli, avunç, avuntu ~ **bûn** teselli olmak, avunmak ~ **kirin** teselli etmek (veya vermek), avutmak
teselîker *rd* teselli edici, avutucu
teserûf *m* tasarruf ~ **kirin** tasarruf etmek
tesetûr *m* tesettür
tesewir *m* 1. tasavvur 2. tasarlama, tasım 3. tasarım ~ **bûn** 1) tasavvur edilmek 2) tasarlanmak 3. tasımlanmak ~ **kirin** tasarlamak, tasımlamak
tesewif *m/fel* tasavvuf
tesewifî *rd* tasavvufî
tesewîfkar *nd* tasavvufçu
tesfiye *m* tasfiye ~ **kirin** tasfiye etmek
tesfiyeker *nd/rd* tasfiyeci
teshîh *m* tashih, düzeltme, düzelti
teshîhker *nd/nt* tashihçi, düzeltici, düzeltmen

tesir *m* tesir, etki ~ **bûn** tesir olmak, etkilenmek ~ **girtin** etkilenmek ~ **jê girtin** (birinden veya bir şeyden) etkilenmek ~ **kirin** tesir etmek, etkilemek ~ **lê kirin** 1) etkilenmek, etkide bulunmak 2) *mec* büyülemek

tesirdar *rd* etkili ~ **bûn** 1) etkili olmak 2) etkilenmek

tesirker *rd* 1. etkileyici, etkili 2. *mec* etkili, dokunaklı 3. etkileyici

tesis *m* tesis, yapma, kurma

tesîsat *m* tesisat, donanım ~ **a avê** su tesisatı

tesîsatsaz *nd/nt* tesisatçı, döşeyici

teskere *m* tezkere ~ **stendin** (an jî **girtin**) tezkere almak

teslîm *m* 1. teslim 2. *b* teslim ~ **bûn** 1) teslim olmak 2) *mec* can vermek, ruhunu teslim etmek ~ **girtin** teslim almak ~ **kirin** 1) teslim etmek 2) *mec* toprağa vermek, defnetmek

teslîmat *m* teslimat

teslîmgir *nd/nt* teslimatçı

teslîmiyet *m* teslimiyet

teslîmî *m* teslimiyet

teslîs *ol/m* teslis, üçleme

tesnîf *m* tasnif, bölümleme, sınıflama ~ **bûn** tasnif olmak, bölümlenmek, sınıflamak ~ **kirin** tasnif etmek, bölümlenmek, sınıflandırmak

tesnîfker *rd* tasnif edici, sınıflayıcı

tespît *m* tespit, saptanım ~ **bûn** tespit olmak, saptanmak ~ **kirin** tespit etmek, saptamak

tespîtker *rd* tespit edici, saptayıcı
test *m* test ~ **ên jîrahîye ped** zekâ testleri

testeron *m* testosteron

teswiye *m* tesviye ~ **kirin** tesviye etmek

teswiyeker *nd/nt* tesviyeci

teswîp *m* tasvip, onama ~ **kirin** tasvip etmek, onanmak

teswîr *m* tasvir, betim

teswîrî *rd* tasvirî, betimsel

teşbîh *m* teşbih, benzetme, benzetî ~ **nebe** benzetilmiş gibi olmasın, teşbihte hata olmaz (veya olmasın)

teşe *m* biçim, şekil ~ **girtin** biçimlenmek, şekillenmek

teşebûs *m* teşebbüs, girişim ~ **kirin** teşebbüs etmek, girişmek

teşeguherî *rd* metamorfik (başkalaşıma uğramış olan) ~ **bûn** başkalaşmak

teşeguherîn *jeo/m* başkalaşım, metamorfizm

teşekar *nd/nt* biçimci, formalist

teşekarî *m* biçimcilik, formalizm

teşekul *m* teşekkül, oluşum ~ **bûn** teşekkül etmek, oluşmak

teşekur *m* teşekkür ~ **kirin** teşekkür etmek

teşekurname *m* teşekürname

teşene, **teşenek** *m* 1. yangılanma, iltihaplanma 2. soğuktan yanma

teşenekî *rd* 1. yangılı, iltihaplı 2. soğuktan yanmış olan (kardan yanmak gibi) ~ **bûn** 1) yangılanmak 2.) kar ve soğuk sonucunda yanıklar oluşmak

teşeparéz *nd/nt* biçimci, şekilci
teşeparézî *m* biçimcilik, şekilcilik
teşeperest *bnr* teşeparéz
teşeyî *rd* biçimsel, şekli
teşezanî *m* 1. biçim bilimi, morfoloji 2. *rz* biçim bilgisi, yapı bilgisi, morfoloji
teşhîr *m* teşhir (sergileme) ~ **kirin** teşhir etmek, sergilemek
teşhîrker *nd/nt* teşhirci, göstermeci
teşhîrkerî *m* teşhircilik, göstermecilik
teşhîs *m* teşhis, tanı ~ **kirin** tanılamak
teşî *m i m* öreke, eğirmen, kirmen, iğ ~ **rêstin** iğ çömek
teşîd *n* 1. çeşit 2. çeşit, tür, cins 3. tip
teşk *ant/n* baldır, oyluk
teşkil *m* teşkil, oluşum ~ **kirin** teşkil etmek
teşkilat *m* teşkilât, örgüt
teşqe *m* 1. olay, hadise, mesele 2. kargaşa, karışıklık 3. çingar, hır (kavga, gürültü) 4. belâ ~ **çebûn** 1) olay (veya hadise) çıkmak 2) çingar kopmak ~ **çekirin** 1) olay çıkarmak 2) kargaşa yaratmak 3) hır (kavga veya çingar) çıkarmak 4) belâ çıkarmak ~ **derxistin** 1) olay çıkarmak 2) kargaşa çıkarmak 3) çingar çıkarmak 4) belâ çıkarmak
teşqelebaz *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı
teşqeleskar *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı

teşqilandin *l/gh* uğraştırmak, belâya sokmak, kazaya uğratmak
teşqilîn *l/ngh* uğraşmak, belâya bulaşmak, kazaya uğramak
teşrîf *m* teşrif ~ **kirin** teşrif etmek
teşt *m* 1. teşt 2. tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
teşwîq *m* teşvik, özendirme ~ **kirin** teşvik etmek, özendirmek ~ **î (...)** **kirin** -c teşvik etmek
teşwîqkar *nd/nt* teşvikçi, teşvik edici, özendirici
teşxîs *m* 1. teşhis 2. *wj* teşhis (cdc-biyatta) 3. *bj* teşhis, tanı ~ **kirin** teşhis etmek, tanılamak
tetanos *bj/m* tetanos
tetbîq *m* tatbik, uygulama ~ **kirin** tatbik etmek, uygulamak
tetbîqat *m* 1. tatbikat, uygulama 2. *lşk* tatbikat, manevra
tetbîqî *rd* tatbikî, uygulamalı
tetbîqker *nd/nt* tatbikatçı, uygulayıcı
teter *n* tatar, çapar, haberci, ulak ~ **şandin** ulak çıkarmak
teterkî *m* 1. Tatarca (Tatar Dili) 2. *rd* Tatarlara özgü veya yaraşır bir biçimde
tetik (I) *lşk/m* 1. tetik (ateşli silâhlarda) 2. çömme, çömelme * **li ser tetikan rûnê** çömmelik vaziyette otur 3. *rd* tetik * **li ser tetikan bûn** tetikte olmak ~ **kişandin** tetiğe basmak (tetige dokunmak veya tetiği çekmek)
tetik (II) *n* 1. el, elcik 2. eldiven 3. tutacak, tutaç 4. tutak (mutfak tutağı)

tetirxan *m* mide fesadı, yemek dokunması

tetirxanî *rd* mide fesadına uğramış kimse ~ **bûn** mide fesadına uğramak,

tetîl *m* tatil, dinlence ~ **bûn** tatil olmak ~ **kirin** tatil etmek (veya yapmak) ~ **a dadî** (yan jî **edlî**) adlî tatil

tetmîn *m* tatmin ~ **bûn** tatmin olmak ~ **kirin** tatmin etmek

tetmînkar *nd/nt* tatminkâr

tetmînker *rd* tatmin edici

tetqîk *m* inceleme, tetkik ~ **bûn** tetkik olmak, incelenmek ~ **kirin** tetkik etmek, incelemek

tev (I) *rz/nd* birbiri, yek diğeri ~ **bûn** 1) katılmak, iştirak etmek 2) karışmak * **ez qet tev nabim**, **jî min** re çî ben karışmam, bana ne ~ **i hev bûn** (an jî ~ **hev bûn**) 1) (birbirine) karışmak, katılmak 2) karışmak (düzensiz, dağınık olmak) 3) birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) 4) allak bullak olmak, karmakarışık olmak ~ **i hev kirin** (an jî ~ **hev kirin**) 1) katıştırmak 2) karıştırmak, katmak (içine katmak) 3) birleştirmek 4) allak bullak etmek ~ **i (...)** **d rağmen** ~ **i (yekî)** ile beraber, ile birlikte ~ **i (...)** **bûn** 1) -e katılmak 2) -e oturmak (beraber kalmak) 3) -e karışmak, ulaşmak * **avên newalan** **teví vî çemî dibin** dereceler bu nehre karışıyor ~ **i**

dîrokê (**mêjûyê** yan jî **tarîxê**) **bûn** tarihe karışmak ~ **i (...)** **kirin** 1) -e karıştırmak 2) -e katmak, katıştırmak 3) -e ilhak etmek, katmak

tev (II) *h* 1. hep, bütün, tüm 2. hep (daima, sürekli) * **tev tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *rd* bütün, tüm (eksiksiz, tam) 4. *nd* hep, hepsi * **ez we tevan baş dibînim** hepiniyi iyi görüyorum 5. *nd/rd* tüm, bütün, bütünü, topu, tamamı ~ **bi hev re** hep beraber ~ **ek h** hep, hepsi, tümü

teva bûn *l/gh* 1. bitmek 2. tamamlanmak

tevahî *rd* 1. genel, tümü 2. toplu (topunu içine alan) 3. *man/fel* tüme, küllî 4. *h* toptan 5. *m* bütünlük ~ **ya dengan** oyların tümü

tevahîtî *m* bütünlük, külliyet, umumiyet

teva kirin *l/gh* 1. bitirmek 2. tamamlamak

tevan *m* 1. toplam 2. *mat* toplama (işlemi)

tevanok *m* ütü (araç için)

tevatî *m* genellik, umumiyet

tevayî *bnr* tevahî

tevber *nd/nt* refakatçi

tevberî *m* refakat

tev dan *l/gh* 1. karıştırmak, çırp-mak 2. karıştırmak, deşmek, eşelemek 3. kurcalamak

tevdanok *nd/nt* karıştırıcı, fesat

tevde *rd* 1. bütün, hep, hepsi, tüm 2. *rd/h* topyekûn, toplu olarak, topluca, toptan, büsbütün, tamamiyla 3. hep beraber, hep birden

tevder *m* 1. karmaç 2. karıştırıcı, çırpıcı, mikser *m* 3. *nd/nt* kuralayıcı

tevdeyî *rd* 1. bütünsel 2. toptan

tevde *m* hazırlık, plan ~ **kirin** hazırlık görmek

tevger *m* 1. hareket 2. hareket, davranış, tavır, tutum ~ **kirin** hareket etmek, harekete geçmek ~a **bertekiyî** *psi* tepkisel davranış ~a **girseyî** (**cemawerî** yan *jî* **komelî**) kitle hareketi

tevgerdar *rd* hareketli

tevgerîn *m* 1. hareket etme, kımıldama 2. hareket etme, davranma 3. kaynaşma (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdama)

tevgerîn *l/gh* 1. hareket etmek, kımıldamak 2. hareket etmek, davranmak 3. kaynaşmak (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdamak)

tevhevî *m* 1. birliktelik 2. karışıklık 3. *rd* kollektif

tevhevker *tek/m* karıştırıcı

tevir (I) *bot/m* turp

tevir (II) *n* 1. kazma (aracı) 2. çapa ~ **dan** (an *jî* **kirin**) çapalamak

tevir *bot/m* turp

tevizandin *l/gh* uyuşturmak

tevizî *rd* uyuşuk

tevizîn *l/gh* 1. uyuşmak 2. *mec* karıncalanma

tevizîfî *m* uyuşukluk

tevî (*man/fel*) *rd* tümel, küllî

tevîbûn *m* 1. katılım, katılma 2. katılma, iştirak etme 3. oturma (beraber kalma) 4. katılma (birbirine katılma)

tevîhevker *nd/nt* karıştırıcı

tevîn *m* doku ~a bez yağ doku ~a **giverandinê** özümleme dokusu

tevînek (I) *biy/m* doku

tevînek (II) *m* katkı (bir şeye katılan başka bir madde)

tevkâr *nd/nt* 1. iş birlikçi 2. iştirakçi, katkıda bulunan

tevkârî *m* 1. iş birliği 2. katkı ~ **kirin** 1) iş birliği yapmak 2) katkıda bulunmak

tevkuj *nd/nt* katliamcı

tevkujî *m* katliam, kırım ~ **kirin** (an *jî* **pêk anîn**) katliam yapmak (veya gerçekleştirmek)

tev leqandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpırtırmak

tev leqîn *l/gh* kıpırşmak, kıpırdamak * **tev meleqe!** kıpırdama

tevlihev *rd* 1. karışık 2. karışık, dağınık * **ode tevlihev** e oda dağınık 3. karmaşık, alan talan, allak bullak ~ **kirin** karıştırmak, dağıtmak

tevlîbûnî *m* katılış

tev li hev bûn *l/bw* 1. karışmak, karınmak 2. karışmak

tevlîhevbûnî *m* karmakarışıklık

tevlîhevbûyî *rd* 1. karınmış, karışmış 2. karmaşmış, karmakarışık

tevlihevî *m* 1. karışıklık, katışıklık

2. karışıklık, dağınıklık 3. karışıklık, kargaşa, karmaşa, karmaşıklık ~ **çekirin** karışıklık çıkarmak, kargaşa yaratmak

tevlihevîti *m* 1. karışıklık 2. düzensizlik, kargaşalık

tev li hev kirin *l/bw* 1. (birbirine) karıştırmak, katıştırmak, katmak 2. karıştırmak, dağıtmak 3. karmaştırmak 4. allak bullak etmek

tevlivan *m* kıpırdama, kıpırdanma, kimıldanma, kıpırdaşma

tev livandin *l/ ngh* kıpırdatmak, kıpırdaştırmak, kimıldatmak, kıpırdaştırmak

tev livîn *l/ ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kimıldamak, kıpırdaşmak

tevlîhevî *bnr* tevlihevî

tevn *m* 1. alat, ıstar, dokuma tezgâhı 2. örümcek ağı 3. *biy* doku 4. *wj* kurgu

tevnal *rd* 1. yakışıklı 2. genç, güzel

tevene *m* örgü

tevnepîrik *m* örümcek ağı

tevnîk *m* 1. alat, ıstar, dokuma tezgâhı 2. ağ (örümcek ağı)

tevnîkî *rd* örümcekli

tevrîk (I) *bot/m* turp

tevrîk (II) *n* 1. çapa 2. çapalama ~ **kirin** çapalamak

tevş *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl)

tevşîk *n* 1. küçük, yassı, sivri ağızlı taş 2. kaydırak (yassı kaygan çakıl)

tevşo *n* (*t* kalın okunur) keser

tevtûş *m* tecavüz ~ **kirin** tecavüz etmek

tevtûşî *m* sarkıntılık ~ **kirin** sarkıntılık yapmak

tevtûşker *nd/nt* tecavüzcü

tevez *m* 1. uyuşma 2. keçeleşme, keçelenme (vücut için) ~a **şû-nayî** lokal anestezi

tevezder *rd* uyuşturucu (uyuşturan şey)

tevezî *m* 1. uyuşma 2. keçeleşme, keçelenme (vücut için) 3. gerinme ~ **anîn xwe** gerinmek ~ **dan xwe** gerinmek ~ **hatin** (yekî) gerinmek

tevezîner *rd* uyuşturucu (uyuşturan şey)

tevezînok *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücut için) 2. irinti, ürperme 3. gerinme

tew (I) *g/h* 1. hatta, üstelik, bir de, gel gelelim 2. asla, katiyen * **ev tişt tew nabe** bu asla olmaz 3. *b* yok ya (hayret, şaşma, beğenmemek bildiren bir ünlem) ~ **li minê** vay vay ~ ~ vay vay

tew (II) *n* (*t* kalın okunur) 1. büküm, kıvrım, büküm, kat 2. *jeo* katman 3. katmer 4. büküntü ~ **li xwe dan** (yürürken) kıvrırmak ~ ~ büküm büküm, kat kat ~ ~ **kirin** kat kat etmek

tewaf ol/m tavaf ~ **kirin** tavaf etmek

tewan *m* 1. büküm, bükülme 2. *rz* büküm

tewandin *l/gh* 1. eğmek 2. bük-mek 3. kıvrırmak, katlamak
tewandî *rd* 1. eğik, eğdirmiş 2. bükük, bükülü 3. kıvrık, katlı, katlanmış
tewang *rz/m* büküm
tewangbar *rz/rd* bükülgen, bükünlü
tewaqe *m* 1. rica 2. teklif, öneri
tewaş *n* yağ
tewat *rd* sabit ~ **bûn** sabit olmak, sabitleşmek ~ **kirin** sabitleştirmek
tewaw *bnr* tamam
tewecûh *m* teveccüh ~ **nîşan** dan teveccüh göstermek
tewekul *m* tevekkül ~ **kirin** tevekkül etmek
tewer *g/h* üstelik, üstüne üstlük, bir de, hem de
tewere *m* 1. cksen, mihver 2. özek, merkez 3. *mec* cksen, mihver
tewhîd *m* tevhîd
tewifan *m* 1. sönüm 2. solma, uçuklaşma
tewifandin *l/gh* 1. sönümlemek 2. soldurmak
tewifîn *l/gh* 1. sönümlemek 2. solmak
tewifok *rd* solgun, soluk
tewilandin *l/gh* 1. çömeltilmek 2. (at vb.) haraya koymak, bağlamak
tewirandin (I) *l/gh* mırıldamak
tewirandin (II) *l/gh* 1. yıkmak, yığmak (düşürmek)
tewirîn (I) *l/gh* mırıldanmak

tewirîn (II) *l/gh* yığılmak, yıkılmak * **tewirî** *erdê* yere yığıldı
tewişandin (I) *l/gh* 1. şaşırtmak 2. çarpıtmak 3. saptırmak 4. sendeleletmek, yalpalatmak
tewişîn *l/gh* 1. şaşırmak, şaşılmak 2. sapıtmak, saçmalamak (saçmalamaya başlamak) 3. sa- karlaşmak 4. sendelemek, yalpalamak
tewizan *m* 1. süs, bezeme 2. donatım
tewizandin *l/gh* 1. süslemek, bezemek 2. donatmak 3. vücut bakımını yapmak
tewizîn *l/gh* 1. süslenmek, bezenmek 2. donanmak 3. vücut bakımını yapılmak
tewîn *l/gh* 1. eğilmek 2. bükül-mek 3. kıvrılmak (eğrilip bükül-mek)
tewînek *rz/m* büküm, hal ~ **a bangî** vokatif hal ~ **a cîgehî** lokatif hal
tewk *n* katmer * **nanê** *tewk* katmer ekmeği
tewl *m* hara, tavra (at ahır) ~ **a hespan** at tavlasi
tewla *m* tavra (oyunu) **bi** ~ **yê leyîstin** tavra oynamak
tewle *m* hara (at ahır)
tewlis *m* 1. öl, höl, nem 2. tav, kıvam (tarla, toprak için) 3. *rd* gönen (nemli toprak) ~ **bûn** 1) nemlenmek 2) tava gelmek, tavlanmak, kıvamlanmak
tewlxane *m* at tavlasi
tewn *bnr* tevn

tewq *m* 1. kat, tabaka 2. kat, kırma (katlama) 3. büküm * **bike du tewq** iki büküm et 4. büküm, kıvrım, büküm (bir şeyin kıvrılan yeri) ~ **dan 1**) kat kat olmak, katmer katmer olmak 2) kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) ~ **kirin 1**) katlamak 2) bükmek ~ ~ büküm büküm, kat kat, katmer katmer

tewqe *m* 1. rica 2. öneri, teklif ~ **lê kirin** (birine) teklifte bulunmak, teklif etmek, öneride bulunmak

tewqîf *m* tevkiif, tutuklama ~ **kirin** tevkiif etmek, tutuklamak

Tewrat *m* Tevrat

tewr *n* çeşit, tür * **qumaşe ji her tewrî** her çeşitten kumaş

tewrî *h* 1. en * **tewrî dirêj** en uzun 2. *h* daha ~ **mezin** en büyük ~ **xweşik** en güzel ~ **zêde** en çok

tewrînek *m* alerji ~î alerjik

tewsiye *m* tavsiye ~ **kirin** tavsiye etmek

tewş *rd* 1. abes, saçma 2. abes, boş (bir işe yaramayan) 3. *mec* boş, fasarya, zırva (anlamsız söz) 4. *d* boşuna, beyhude, faydasız ~ **axaftin** (**peyivîn** an **ji xeber dan**) saçmalamak ~ **û vala** boş, yararsız

tewşik *rd* 1. saçmacı, kaçık, dengesiz (kimse) 2. *m* abes, saçma, herze ~ **bûn** (söz) abes kaçmak ~ **mewşik** saçma sapan ~ **mewşik axaftin** (**peyivîn** an **ji xeber dan**) saçmalamak, yersiz lâf söylemek

tewşikî *m* 1. saçmacılık, kaçıklık, dengesizlik 2. abeslik, saçmalık, saçmalama, hezcyan ~ **bûn** kaçıklaşmak, dengesizleşmek, hıyarlaşmak

tewşikî *m* saçmalık

tewşomewşo *rd/h* 1. saçma sapan, abuk sabuk, fasa fiso 2. zırva bir biçimde 3. *nd/nt* herzevcekil (saçma sapan konuşan) ~ **axaftin** (**peyivîn**, **xeber dan** an **ji qise kirin**) abuk sabuk (veya saçma sapan) konuşmak, saçmalamak, zırvalamak

tewtewe *nd/nt* 1. cin çalığı 2. akli kısa 3. aylak

tewtewetî *m* 1. cin çalıklığı 2. akli kısalık 3. aylaklık

texil *m* cayma

texilandin *l/gh* caydırmak

texilîn *l/ngh* caymak

texilker *rd* caydırıcı

texilkerî *m* caydırıcılık

texirandin *l/gh* tehir etmek, ertelemek

texirîn *l/ngh* tehir olmak, ertelenmek

texîr *m* tehir ~ **bûn** tehir olmak, ertelenmek ~ **kirin** tehir etmek, ertelemek

texlît *n* 1. çeşit, tür, cins 2. *rd* çeşit, türlü ~ **bi** ~ türlü türlü ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü, envaitürlü

texm *m* 1. düzey, seviye 2. hiza 3. semt

texmîn *m* tahmin ~ **kirin** tahmin etmek

texmîni *rd* tahminî
texmînkâr *rd* tahmin edici
texmînkâr *rd* tahmin edici
texrîb *m* tahrip ~ **bûn** tahrip olmak ~ **kirin** tahrip etmek
texrîbkâr *nd/nt* tahripkâr, yıkıcı
texsî *m* taksî
texsîr *m* esirgeme ~ **kirin** esirgemek ~ **nekirin** esirgememek
texsîs *m* tahsis, ayırma ~ **kirin** tahsis etmek, ayırmak
texsît *m* taksit ~ **dan** taksit ödemek (veya vermek) ~ ~ taksit taksit **bi** ~ **an** *h* taksitle
text *n* taht, tahta
texte *n* tahta ~ **ê razanê** yataklık ~ **ê reş** kara tahta
textebend *n* sıra, oturak, bank
texterewan *m* tahtirevan
textîn *rd* tahta, ahşap
teyfe *nd/nt* tayfa
teyflîk *m* tabak
teyfikalês *rd* tabak yalayıcısı
teyfûn *m* tayfun
teyisandin *l/gh* 1. parıldatmak, parlatmak, pırıldatmak, ışılatmak 2. kamaştırmak (göz için)
teyisîn *l/gh* 1. parıldamak, parlamak, pırıldamak, ışılamak, ışıldamak 2. kamaşmak (göz için)
teyisok *rd* parıldayan
teyişandin *l/gh* 1. bayıltmak, kendinden geçirmek 2. üşütmek 3. uyuşturmak
teyişîn *l/gh* 1. bayılmak, kendinden geçmek 2. aşırı üşümek 3. uyuşmak

teyîd *m* teyit, doğrulama ~ **bûn** teyit olmak, doğrulanmak ~ **kirin** teyit etmek, doğrulamak
teyîdker *rd* teyit edici, doğrulayıcı
teyp *m* teyp girtin ~ **ê** teybe almak
teyr *zoo/n* 1. kuş 2. kartal
Teyrê Sîmir *nd* Simurg, Zümrüdüanka
teyrê tawiz *zoo/nd* tavus kuşu
teyrik (I) *m* 1. (iri taneli) dolu 2. ruam, sakağı, mankafa (hastalık)
teyrik (II) *n* kuş ~ **ê dewletê** (an jî **sihûdê**) talih kuşu
teyrok *nd/m* (iri taneli) dolu
teys *m* 1. pırıltı, parlaklık 2. ışıltı
 * **teysa çavên di wê** gözlerinin ışıltısı
teysdar *rd* pırıltılı
teysok *m* ateş böceği
teytok *m* seksok (oyunu)
tez *m* 1. tez 2. tez, sav
tezat *m* 1. tezat, karşıtlık 2. *wj* tezat
tezandin *l/gh* (*t* kalın okunur) 1. dondurmak, soğutmak 2. titretmek (soğuktan) 3. uyuşturmak
teze *rd* 1. taze 2. *mec* taze, yeni ~ **bûn** 1) taze olmak 2) tazelenmek ~ **kirin** tazelemek
tezetî *m* tazelik
teziye *m* (*t* kalın okunur) taziye
tezî *rd* (*t* kalın okunur) 1. soğuk
 * **ava tezî** soğuk su 2. uyuşuk
tezîn *l/gh* (*t* kalın okunur) 1. donmak, soğumak 2. titremek 3. uyuşmak
tezîner *rd* (*t* kalın okunur) 1. soğutucu 2. *m* buzluk

tezînk *m* (*t* kalın okunur) 1. uyuşma, keçleşme, keçelenme 2. narkoz

tezînkâr *nd/nt* (*t* kalın okunur) uyuşturucu uzmanı

tezînkêr *rd* (*t* kalın okunur) uyuşturucu (uyuşturan şey)

tezkere *m* pusula, tezkere

tezmînat *m* tazminat ~a **qîdemiye** kıdem tazminatı

teztezînk *m* (*t* kalın okunur) 1. uyuşma, keçleşme, keçelenme 2. kramp ~ **girtin** kramp tutmak

tê (I) *h* ta ~ **ew bi xwe** ta kendisi

tê (II) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)

tê (III) *m* üçüncü tekil bükünlü şahıs zamiri ~ **de** 1) *c* bunda 2. *h/d* içre, içinde, dâhil (içinde olmak üzere) ~ **de asê bûn** 1) sıkışmak 2) kısılmak ~ **de asê kirin** kıstırmak ~ **de xerîbî kişandin** (bir yer veya işte) yabancılık çekmek

têber *nd/nt* tüketici

têberî *m* tüketicilik

tê bihurîn *l/ngh* 1. caymak, vazgeçmek, feragat etmek 2. affetmek, bağışlamak

têbirin *m* 1. tüketme, tüketim 2. yenmek

tê birin *l/gh* 1. tüketmek 2. yenmek

têbinî *m* 1. görüş (bir yazı üzerine görüş bildirme) 2. not ~ **girtin** not almak (veya etmek)

têbor *nd/nt* 1. vazgeçici 2. affedici, bağışlayıcı

tê borîn *l/ngh* 1. caymak, vazgeçmek, feragat etmek 2. affetmek, bağışlamak

têcir *nd/nt* 1. tacir, tüccar 2. celep, sürekçi

têcirî *m* 1. tüccarlık 2. celeplik, sürekçilik

tê çûn (I) *l/ngh* 1. kanmak, yanılmak 2. içeri girmek (bir iş veya alışverişte zarar etmek) 3. sızmak, akmak (içinden sızmak) * **av tê çûye** içinde su sızmış

tê dan (I) *l/gh* 1. sürmek (yüzeyine sürmek) 2. bulamak * **masî di arvan da** balığı una buladı 3. bulaştırmak, sivaştırmak 4. sürtmek 5. ovmak

tê dan (II) *l/gh* saymak (para verip almak)

tê de *c* 1. bunda 2. -da/de, içinde 3. *h/d* içre, içinde, dâhil (içinde olmak üzere) ~ **cih girtin** (an jî stendin) (bir işte) yer almak ~ **çûn xwarê** batmak ~ **pêçiya/tiliya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak

tê de çûn (I) *l/bw* 1. batmak 2. saplanmak (saplanıp kalmak) ~ **xwarê** içine batmak

tê de çûn (II) *l/bw* 1. -den geçmek (yol olarak kullanmak) 2. işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) 3. sızmak, sızdırmak, kaçırmak (sıvı, su vb.) 4. içinden geçmek (yol, akarsu vb. için)

tê deranîn *l/gh* 1. fark etmek, anlamak, sezmek 2. kestirmek, tahmin etmek

tê derketin *l/bw* 1. çıkagelmek 2. karşılaşmak

tê derxistin *l/gh* 1. anlamak, farkına varmak 2. ayırsamak 3. sezmek, hissetmek, anlamak, fark etmek 4. çözmek (bir şeyin cevabını bulmak, bir bilmeceyi, işlemi halletmek) 5. kestirmek, tahmin etmek

têderxistinok *m* bilmece

tê fikirandin *l/gh* 1. (üzerine) düşündürmek 2. (üzerine) yoğunlaştırmak, konsantre etmek

tê fikirî *rd* üzerine düşünülmüş, konsantre

tê fikirîn *m* 1. düşünme (aklından geçirme) 2. düşünüp taşınma 3. konsantre olma, konsantrasyon, yoğunlaşma

tê fikirîn *l/gh* 1. düşünmek (aklından geçirmek) 2. düşünüp taşınmak 3. konsantre olmak, yoğunlaşmak

têger *bj/rd* bulaşıcı, bulaşkan, geçici * **nexweşîna têger** geçici hastalık

tê gerandin *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak, geçirmek

tê gerîn *l/gh* 1. bulaşmak, sıvaşmak 2. bulaşmak, sirayet etmek

têgerîner *rd* bulaştırıcı

têgih *m* 1. kavram, terim 2. anlam

têgiha *rd* kavrayışlı

têgihan *m* 1. kavrama (anlama, algılama) 2. anlama, anlayış, feraset 3. idrak, algı

tê gihandin *l/gh* 1. kavratmak 2. anlatmak (inandırmak, belirtmek)

têgihanî *m* 1. anlayışlılık 2. *psî/fel* anlıkçılık

têgihdar *rd* 1. kavramlı 2. anlamlı

têgihîj *m* algı

têgihîjî *m* 1. anlayış, feraset 2. *fel* sezgi

tê gihîn *l/gh* 1. anlamak 2. kavramak, algılamak 3. anlamak, farkına varmak, sezinlemek

têgihînî *m* 1. anlayış, feraset 2. kavrayış

tê gihîstandin *l/gh* 1. kavratmak, algılatmak 2. anlatmak (inandırmak, belirtmek)

tê gihîştin *l/gh* 1. anlamak 2. kavramak, algılamak 3. anlamak, fark etmek, sezinlemek

têgihîştî *rd* 1. anlayışlı 2. kavrayışlı, idrakli 3. bilinçli 4. ergin, reşit ~ **bûn** 1) anlayışlı (veya kavrayışlı) olmak 2) erginleşmek, reşit olmak

têgîn *m* 1. kavram, terim 2. *fel* kavram (nosyon, mefhum)

têgînî *rd* kavramsal

têhev *m* toplam, yekûn

tê hilanîn *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek 2. (birine) çıkışmak, öfkelenmek 3. (birini) azarlamak, terslemek

tê hildan *l/gh* 1. bandırmak, banmak 2. daldırmak 3. sıgdırmak, sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak)

tê hilhatin *l/gh* sığmak

tê hilkirin *l/gh* 1. bandırmak, banmak 2. daldırmak

têhn *bnr* tîn

têhnî *bnr* tî (II)

têjik *nd/nt* 1. yavru ~ **anîn** yavru-
lamak ~ **kirin** yavrulemek

têk *rd/h* 1. hep, tümünden 2. birlikte,
beraber

têkber (I) *n* eşya ~**ên** spî (**yên** nav
malê) beyaz eşya ~**ên** xemlê
süs eşyası

têkber (II) *rd* 1. yenici, yenen,

mağlûp eden 2. galip, muzaffer

têkbirin *m* 1. yenme, galibiyet,
mağlûp etme 2. yenilgiye (veya
bozguna) uğratma

têk birin *l/gh* 1. yenmek, mağlup
etmek 2. yenilgiye (veya boz-
guna) uğratmak 3. bozmak
* **aramiya heremê têk nebin**
bölgenin huzurunu bozmayın 4.
tahrip etmek, kırmak

têkbirî *rd* 1. yenik, mağlup, boz-
guna uğratılmış olan 2. galip

têkçûn *m* 1. yenilme, mağlubiyet
2. bozgun, yenilgiye (veya boz-
guna) uğrama,

têk çûn *l/ngħ* 1. yenilmek, mağlup
olmak 2. yenilgiye (veya boz-
guna) uğramak

têkçûnî *m* yenilgi, mağlubiyet

têkçûyî *rd* 1. yenilmiş, yenik, mağ-
lup 2. bozguna uğramış olan

têk dan *l/gh* 1. karıştırmak 2. ka-
rıştırmak (kurcalamak) 3. boz-
mak, tahrif etmek 4. sabote
etmek, baltalamak

têkde *c* 1. hepsi, tümü 2. *rd/h* tama-
men, tümünden, cümlesi, bütün,
tüm

têkder *nd/rd* 1. bozucu 2. balta-
layıcı, sabotajcı, sabote edici

têkel *rd* 1. karışık 2. karma, katışık
~ **pêkel** (an jî ~ **û pêkel**) karma-
karışık, karman çorman ~ **bûn**
1) karışmak 2) karmaşıklaşmak
3) katışıklaşmak, karmalaşmak
~ **kirin** 1) karıştırmak, katmak
(içine katmak) 2) karmak (bir-
birine katmak)

têkelî *m* 1. karışıklık 2. karmalık,
katışıklık 4. *kîm* bileşim, terkip

têkelêk *rd* 1. karışık, karma 2.
kîm/m karışım, mahlût

têketan *m* 1. girme, giriş 2. giriliş
3. *bz* girdi, giriş (çıktı karşıtı)

têketin *m* 1. girme, giriş 2. girme,
sokulma 3. dalma (girme)

tê ketin *l/ngħ* 1. girmek 2. girmek,
sokulmak * **tê ket binê lihêfê**
yorganın altına sokuldu 3. dal-
mak (girmek) ~ **avê** suya
girmek ~ **deryayê** denize
girmek ~ **hundir** içeri girmek

têkil *rd* 1. karışık 2. karma, katışık
3. *m* karışma, müdahale ~ **û**
pêkil karmakarış ~**î axaftinê**
(**peyivîn** an jî **xeberdanê**) **bûn**
söze karışmak ~**î (yekî) bûn** 1)
(birine) takılmak 2) (birine)
karışmak, müdahale etmek 3)
dokunmak, ilişmek (rahat bırak-
mamak, sataşmak) ~**î gotinê**
bûn söze karışmak ~**î hev bûn**
(an jî ~ **hev bûn**) 1) karışmak 2)
karmaşmak 3) karınmak, karıl-
mak (birbirine karışmak) 4)

karışmak (ayırt edilmemek) ~î
hev kirin (an jî ~ **hev kirin** 1)
 karıştırmak, 2) birbirine katmak,
 karmak, katıştırmak 3) karıştır-
 mak (ayırt edememek, tam
 olarak seçmemek) ~î **xwe**
nekirin kendine bulaştırmamak

têkilahî m 1. ilişki 2. karışma, mü-
 dahale 3. karışım

têkilandin l/gh karıştırmak

têkilatî m 1. ilişki 2. karışma, mü-
 dahale 3. karışım 4. katkı, ala-
 şım

têkilayî bnr têkilahî

têkil bûn l/gh 1. karışmak, katıl-
 mak, katışmak 2. karışmak, do-
 kunmak, müdahale etmek

têkildar rd 1. ilgili, alâkalı, alâka-
 dar 2. ilişkili, methaldar 3. ilgili,
 dair 4. *d* ait ~ **bûn** ilgilenmek,
 alâkadar olmak ~ **kirin** ilgilen-
 dirmek, alâkadar etmek

têkilek kim/m karışım

têkilhev rd 1. karışık 2. karışık,
 karma 3. karmakarış, karman
 çorman 4. katkı

têkilhevî m 1. karışıklık 2. karışık-
 lık, karmakarışıklık, karman çor-
 manlık

têkilî m 1. ilişki 2. ilgi 3. karışma,
 müdahale ~ **bintûti birîn** il-
 işkiyi tümünden kesmek, kapıları
 kapamak ~ **danîn** ilişki kurmak
 ~ **jê birîn** ilişkiyi kesmek ~ **pê**
kirin 1) karışmak, müdahale
 etmek 2) karışmak, ilgilenmek
 3) karışmak, ilişmek, rahat ver-

memek ~ **pê nekirin** ilgilen-
 memek, seyirci kalmak ~ **pê re**
danîn (biriyle) ilişki kurmak ~
xwe kirin kendine bulaştırmak
 ~**ya cinsî** cinsel ilişki ~**yên bî**
gel re halkla ilişkiler ~**yên**
hilberinê üretim ilişkileri

têkilîn l/gh 1. karışmak, dokun-
 mak, müdahale etmek 2. karış-
 mak, kapışmak * **qet natêkilin**
 hev hiç birbirine karışmıyorlar
têkilîpêker nd/nt müdahaleci, mü-
 dahil, karışan

têkilker tek/m karıştırıcı

têkil kirin l/gh 1. karıştırmak, da-
 hil etmek 2. karıştırmak, kat-
 mak, katıştırmak

têkilnebûnî m dokunulmazlık, ili-
 şilmezlik

têkilnebûyî rd dokunulmaz, ili-
 şilmez

tê kirin l/gh 1. koymak 2. koy-
 mak, katmak (içine koymak) 3.
 takmak (yüzük takmak gibi) ~
navê içine koymak

têkneçûnî m yenilmezlik

têkneçûyî rd yenilmez

têkoşan m mücadele, savaşım

têkoşer nd/nt 1. mücadelecî, sava-
 şımcı 2. militan

têkoşerî m mücadelecilik

têkoşîn m mücadele, savaşım ~
dan mücadele vermek ~ **kirin**
 mücadele etmek

tê koşîn l/gh 1. mücadele etmek
 2. uğraşmak

têkre h 1. hepsi, tümü 2. ortalama,
 vasatı

têkrefiroş *nd/nt* toptancı

têkrefiroşî *m* toptancılık

têkreyî *h* 1. ortalama olarak 2. *rd* toptan

têkşikî *m* 1. yenme, mağlup etme, bozgun 2. tahrip olma, bozulma

têk şikandin *l/gh* 1. yenmek, mağlup etmek, yenilgiye (veya bozguna) uğratmak 2. tahrip etmek, bozmak

têk şikestin *l/ngh* 1. yenilmek, mağlup olmak, yenilgiye (veya bozguna) uğramak 2. tahrip olmak, bozulmak

têk şikîn *l/ngh* 1. yenilgiye (veya bozguna) uğramak, bozgun yemek 2. tahrip olmak, bozulmak

têkşikîner *nd/nt* 1. bozguncu 2. tahripkâr

têkûz *bnr* tekûz

têl *m* 1. tel 2. tel (telgrafın kısaltması) ~ **kişandin** (an *jî kirin*) tel çekmek ~ **şandin** (an *jî kirin*) tel (veya telgraf) göndermek (veya çekmek) ~ **a bemê bam teli** ~ **a direhî** tel örgü ~ **a rêsayî** (**honandî** yan *jî ve-honayî*) tel örgü ~ **ên deng** ses kırımları (veya telleri)

têlik *m* telcik ~ **okî** teli, telimsi

têlkarî *m* telkârî

têm, têma *m* 1. tem, tema 2. *mzk* tema

têmtêl *m* 1. durum, hâl 2. kılık kıyafet 3. boy pos, endam

tênebihur *rd* vazgeçilmez

tênegihîştî *rd* 1. anlayışsız, idraksiz 2. anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı

tênegihîştîbûn *m* 1. anlayışsızlık, idraksızlık 2. anlayışsızlık, düşüncesizlik, dar kafalılık

tênepêr *rz/rd* geçişiz

tê niyan *l/gh* 1. sikkemek 2. düzmek

têpêr *rz/rd* geçişli * **lêkera têpêr** geçişli fiil

tê perîn *l/ngh* geçmek

têpînk *m* mayın

têr (I) *n* (*r* kalın okunur) harar, büyük çuval

têr (II) *rd* 1. tok (açlığını gidermiş) 2. doygun, doymuş 3. *h* doyasıya 4. *h* iyice, iyicene ~ **baş** 1) pekâlâ, pekiyi 2) iyice, iyicene, bir güzel 3) bir temiz, adamakıllı, adam gibi 4) oldukça, sıkıca 5) dolgun (ücret) ~ **razan** (an *jî nivîn*) uyku çekmek ~ **û sertêra xwe** ziyadesiyle ~ **xew kirin** iyi uyku çekmek ~ **xwarin** doymak, doyasıya yemek ~ **xweşik** 1) pek güzel, çok güzel 2) parlak (yüzü güzel olan) 3) güzelce, iyice ~ **a dilê xwe** 1) doyasıya, doya doya, ziyadesiyle 2) adamakıllı ~ **a xwe yeterince**, ziyadesiyle ~ **î (...)** **kirin** karşılamak, yetmek

têrahî *m* 1. tokluk 2. kâfi, yeterlik

têrbûn *m* 1. doyma 2. doyma, tatmin olma

têr bûn *l/ngh* 1. doymak 2. doymak, tatmin olmak

têrbûnî *m* 1. doyum 2. doyum, tatmin

tê re ndl -den, içinden ~ **çûn 1** -den boşalmak, akmak (dışarıya akmak) 2) sızmak, sızdırmak 3) -den geçmek 4) işlemek * **serma tê re naçe** soğuk işlemiyor 5) batmak, saplanmak ~ **derbas bûn** (an jî **bihurîn**) 1) -den geçmek 2) içinden geçmek ~ **derbas kirin** (an jî **bihuran-din**) 1) -den geçirmek 2) içinden geçirmek

tê re kirin l/bw 1. -den geçirmek, geçirmek 2. takmak (iğne, yüzük gibi şeyler için) 3. batırmak, saplamak (iğne, bıçak, çakı vb. için) 4. batırmak, bandırmak, banmak

têrgoşt rd 1. bol etli 2. etli (eti çok olan) * **miha têrgoşt** etli koyun

têrî m 1. tokluk 2. doyum, tatmin (bazı istekleri giderme) 3. doyunluk

têrker (I) rd 1. doyurucu 2. *mec* doyurucu, tatminkâr, tatmin edici

têrker (II) rz/m tümlec

têr kirin l/gh 1. doyurmak 2. yetmek, kâfi gelmek 3. karşılamak, denk gelmek

têrmaş n 1. çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) 2. *argo* yarak, penis

têrnebû rd doyumsuz, tatminsiz

têrnebûn m 1. doymama 2. doymazlık

têrnebûnî m doyumsuzluk, tatminsizlik

têrnekirin m yetmeme, yetmezlik ~a **dil kalp yetmezliği** ~a **gurçikê** böbrek yetmezliği

têrnexur rd doymaz, doyumsuz

têrpak rd apak, pirüpak

têrpaqij rd/h 1. tertemiz, apak, ak pak, pirüpak 2. pırl pırl, tiril tiril 3. *mec* pırl pırl (kusursuz, eksigi olmayan)

têrtemiz rd 1. tertemiz, temiz pak 2. *rd* tertemiz (lekesez, günahsız) 3. *rd/h* pırl pırl

têrwate rd çok anlamlı, özlü (söz)

têrxur rd 1. tok 2. toy

têrxurî rd 1. tok 2. toyluk

têrxwarî rd doygün

têrxwer bnr têrxur

têvel rd çeşitli, muhtelif

têvelî m muhteliflik

tê werbûn l/ngh 1. uçmak (yüksek yerden düşmek) 2. üzerine fırlamak, atılmak, çullanmak

tê werdan l/gh çalkalamak

tê xistin l/gh 1. koymak 2. takmak (yüzük takmak gibi) 3. sokmak (iğne veya arasına girmesini sağlamak)

têxistî m 1. içindekiler, münderecat 2. dizin

têzav m kezzap

tibab bnr tebab

tib m tıp, tababet ~a **dadî** (yan jî **edlî**) adlî tıp

tibî rd tıbbî

tibîet bnr tebîet

ticaret *m* ticaret

ticaretxane *m* ticarethane

ticarî *rd* ticarî

tif *m* 1. tükürük 2. *b* tüh ~ **kirin** tükürmek

tifaq (I) *m* 1. kaza 2. olay, hadise ~ **jê qewimîn** 1) clinden kaza çıkmak 2) birinden kötülük gelmek

tifaq (II) *m* birlik, ittifak

tifik *m* 1. ocak 2. ocağın ön kısmı

tifing *m* tüfek

tifiqandin *l/gh* 1. kaza yapmak 2. olay çıkarmak

tifiqîn *l/ngh* 1. kaza olmak 2. olay olmak

tifi *b* tu, tüh, tüh ~ **hey** tu sana ~ **li te be** tuh sana

tiftifandin *l/gh* bezemek, süslemek

tiftifîn *l/ngh* bezenmek, süslenmek

tiftik *m* tiftik

tifû *b* tüh ~ **li te be** tuh sana

tihel *ant/m* 1. dalak 2. böğür, yan ~ **a** reş dalak

tihok *bot/m* dardağan

tije *rd* 1. dolu (boş karşıtı) 2. dolgun, evinli (ekin taneleri için) 3. dolgun, etli (kimse) 4. içli (sebze ve meyveler için) 5. tıklım tıklım ~ **ye heta bi dev** re ağzına kadar, imanına kadar, tika basa

tijebûn *m* 1. dolma 2. dolma, şarj olma

tije bûn *l/ngh* 1. dolmak 2. dolmak, şarj olmak

tijefehm *rd* 1. idrak sahibi, anlayışlı 2. zeki, keskin zekâlı

tijeker *rd* doldurucu

tijekirin *m* 1. doldurma 2. doldurma, şarj etme

tije kirin *l/gh* 1. doldurmak 2. doldurmak, şarj etmek

tijetî *m* doluluk

tijî *rd* dolu, ful

tik *rd* 1. dik 2. amudî

tika *m* rica ~ **jê kirin** (birinden) ricada bulunmak (veya etmek) ~ **kirin** rica etmek

tikakar *nd/nt* ricacı

tikandin (I) *l/gh* 1. tıklatmak 2. tıkırdamak

tikandin (II) *l/gh* germek

tikane *h* dikine, dikme, dik durumda

tiketîk (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak

tiketîk (II) *m* tıkr tıkr

tikîn (I) *l/ngh* 1. tıklamak 2. tıkırdamak

tikîn (II) *l/ngh* gerilmek * **zikê wî** tikiyaye karnı gerilmiş

tikînî *m* tıkırtı ~ **jê anîn** tıkırdatmak

tik tik *m* tik tak

tiktikandin *l/gh* tıklatmak

tiktikîn *l/ngh* tıklamak

til (I) *biy/n* (*t* ve *l* kalın okunur) beze, gудde

til (II) *erd/n* 1. tepe 2. höyük, kurgan, tümsek

til (III) *n* 1. göbek 2. alt karın ~ **dan** göbek vermek

tilik *n* 1. tepe, tepcecik 2. höyük, tümsek

tilim *n* 1. tulum 2. *mzk* tulum ~ **ê xewê** uyku tulumu

tilism *m* tılsım

tilismdar *rd* tılsımlı

tilî *ant/m* 1. parmak 2. parmak, inç (uzunluk ölçü birimi olarak) ~ **lê xistin** parmak basmak ~ **tê re kirin** parmaklamak ~ **ya beranekê** başparmak ~ **ya gustîkê** yüzük parmağı ~ **ya dirêj** orta parmak ~ **ya mezin** başparmak ~ **ya navîn** orta parmak ~ **ya nîşandekê** (eşhedê yan jî îşaretê) işaret (veya şahadet) parmağı ~ **ya pê** (yan jî ling) ayak parmağı ~ **ya qiliçê** küçük parmak ~ **ya (yekî) tê de hebûn** suikastta parmağı olmak ~ **ya (yekî) tê de heye** parmağı var

tilîkêş *lşk/m* tetik (silah tetiği)

tilîlî *m* zılgıt

tilînîgarî *m* parmak izi

tilîvank *m* yüksük

tilm (I) *erd/n* 1. tepce 2. tümsek, höyük

tilm (II) *m* 2. kalça, kaba et 2. popo

tilmik *m* tepcecik, höyük

tilolik *m* muhallebi

tilor *m* 1. kalça popo, kış 2. göbek

tilor bûn *l/gh* yuvarlanmak

tilor kirin *l/gh* yuvarlamak

tilotêzik *m* fiskiye

tilpekî bûn *l/gh* tökezlemek, tökezmek

tilsim *m* tılsım

tim *rd* sürekli, daim, daima, hep ~ ~ sık sık ~ **û car** sıralı sırasız ~ **û** ~ sık sık

tima *rd* 1. açgözlü 2. cimri, varyemez ~ **bûn** cimrileşmek

timahî *m* 1. açgözlülük 2. cimrilik
timakar *rd* tamahkâr

timatî *m* 1. açgözlülük 2. cimrilik
~ **kirin** cimrilik etmek

timik (I) *h* sürekli, daima, sürekli olarak, sık sık

timik (II) *n* höyük, tümsek

timî *rd* 1. daimî, sürekli, kalıcı 2. *h* temelli, sürekli olarak ~ **bûn** daim olmak ~ **kirin** daim etmek (veya eylemek)

timtêl *n* kılık, kıyafet

timur *ant/m* tümür

tinaz *n* alay ~ **kirin** alay etmek ~ **pê kirin** (biriyle) alay etmek, dalga geçmek

tinazî *bnr* tinaz

tinazker *rd* alaycı, alaylı (küçümseyen, alay eden)

tinazok *rd* alaycı, alaylı

tinazokî *m* 1. alaycılık 2. *rd* alaycı, alaysı

tind bûn *l/gh* çömmek

ting (I) *m* tıngır ~ **û ming** tıngır mıngır

ting (II) *m* çöplük, çöp yeri, süpürütülük

tingandin *l/gh* tıngırdatmak, dımbırdatmak

tingeting *m* 1. zimbırtı 2. *h* tıngır tıngır ~ **jê anîn** tıngırdatmak (saz çalmak vb. için) ~ **kirin** tıngırdamak, zimbırdatmak

tingîn *l/gh* tıngırdamak

tingînî *m* tıngırta, zimbırtı ~ **jê anîn** tıngırdatmak ~ **jê hatin** tıngırdamak ~ **kirin** tıngırdamak, zimbırdatmak

tingting *bnr* tingting

tip *m* pıt ~ ~ **lê dan** (an jî xistin)
pıt pıt atmak

tipa *m* tapa, tıpa

tipetip *h* pıt pıt, patır patır

tiptarî *rd* 1. kapkaranlık 2. kop-koyu (renkler için)

tiptazî *rd* çırçıplak, çırılçıplak, dımdızlak

tiqal *n* kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak

tiqetiq *m* kahkaha, kıkırdama ~ **jê çûn** kahkaha atmak ~ **kirin** kıkırdamak

tir *m* (*t* ve *r* kalın okunur) 1. osuruk (seslice olanı) 2. yellenme, carta ~ **kirin** osurmak

tirabêlk *m* tozan

tiraf *m* 1. ateş külü 2. ak kor, dinleme halindeki kor ateş ~ **girtin** küllenmek (ateş için)

tiral *rd* tembel ~ **bûn** tembelleşmek ~ **kirin** tembelleştirmek ~ tembel tembel ~ **ê bin dara xurmeyê** Allahın tembeli ~ **Bexdayê** tembel, Bağdat tembeli

tiralî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik etmek

tirandin *l/gh* 1. osurtmak 2. (*argo*) sıkıncık, düzmek

tirane *m* 1. şaka, lâtife 2. alay ~ **kirin** şaka yapmak, alay etmek ~ **pê kirin** (biriyle) alay etmek, dalga geçmek

tiraneke *nd/nt* 1. şakacı, lâtifeci 2. alaycı

tirat *m* yarış, yarışma ~ **kirin** 1) yarış etmek 2) yarışma yapmak

tirbe *m* türbe

tirbuşon *m* tirbuşon

tirçik *m* çifte (at, katır ve eşek için)

tirdevk *argo/rd* boşboğaz, çanak ağzılı

tirdevkî *m* 1. boşboğazlık 2. *rd* çanak ağzılı, ağzında bakla ıslanmayan

tirdîn, tirdînîk *bnr* tiredîn

tirdînî *bnr* tiredînî

tiredîn, tiredînîk *rd* 1. delişmen, deli bozuk, delice, hoppa, zıpır 2. dangalak 3. salak, kaba adam

tiredînîkî *bnr* tiredînî

tiredînî *rd/h* 1. delişmence, deli bozukça, zıpırca 2. dangalakça 3. *m* delişmenlik, dangalaklık 4. salaklık ~ **bûn** 1) zıpırlaşmak 2) dangalaklaşmak 3) salaklaşmak

tirek *rd* 1. osurgan, yelli, çok yellenen 2. *argo* kabadayı, caka satan kimse

tireq *nd* tirak

tiretir *h* 1. tıngır mıngır 2. *argo* zar zor (bir işin veya durumun zor olduğunu anlatmak için)

tirf *rd* 1. taze 2. körpe ~ **okî** 1) tazece 2) körpece, körpecik

tirfî *m* 1. tazelik 2. körpelik

tirinc *bot/m* turunc

tirincî *n* turuncu ~ **bûn** turunculaşmak ~ **kirin** turunculaştırmak

tirixandin *l/gh* bıkırtmak

tirixîn *l/ngh* bıkırmak

tirî *bot/n* üzüm ~ **yê çivîkan** kuş üzümü

tiriçîn *nd/nt* üzüm devşiricisi
tirîfiroş *nd/nt* üzümci (satan kimse)
tirît *m* tirit
tirk *nd/nt* Türk
tirkatî *m* Türklük
tirkbûn *m* 1. Türkleşme 2. Türklük
tirker *rd* (*t* ve *r* kalın okunur) osur-gan
tirkistanî *nd/nt* Türkistanlı
tirkî *m* Türkçe
tirkîn *m* kütürtü ~ **jê çûn** pıt pıt atmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak) ~ **pê ketin** yüreği küt etmek
tirkîti *m* Türkçülük
tirkmanî *m* Türkmence
tirkolog *nd/nt* Türkolog
tirkolojî *m* Türkoloji
tirkperest *rd/nt* Türkçü
tirkperestî *m* Türkçülük
tirmix *m* tırmık (tarım aracı) ~ **kirin** tırmıklamak
tirnîni *b* şinanay
tirole *rd* tembel ~ **bûn** tembelleşmek ~ **tembel tembel**
tiroleî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
tiroviro *rd* 1. saçma sapan 2. eften püften, derme çatma
tirovirofî *m* 1. saçma sapanlık 2. eften püftenlik, derme çatmalık
tirozî *bot/m* acur
tirp *bot/m* turp
tirpan *m* tırpan ~ **kirin** tırpanlamak

tirpankeş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)
tirs *m* korku ~ **dan** korku vermek ~ **firandin** korku salmak, terör estirmek ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê firandin** (birine) gözdağı vermek (korkutmak, sindirmek) ~ **şikandin** korkuyu yenmek ~ **tê firandin** (birini) aşırı bir şekilde korkutmak, terör estirmek ~ **a ji bilindiyê** yükseklik korkusu
tirsandin *l/gh* 1. korkutmak 2. *mec* ürkütmek
tirsdar *rd* korkulu
tirsder *rd* korkutucu, korku verici
tirse *rd* korkak ~ **î** korkaklık
tirsik *bnr* tirscek
tirsîn *l/ngh* 1. korkmak 2. *mec* ürkemek, ürpermek
tirsîner *rd* korkutucu
tirsînok *bnr* tirsok
tirsnak *rd* 1. korkulu 2. tehlikeli, vahim 3. korkutucu, korku verici, korkunç ~ **bûn** 1) korkunçlaşmak 2) vahimleşmek
tirsok *rd* korkak ~ **î** korkaklık
tirsoke *rd* korkak, korkakça
tirsonek *rd* korkak
tirsonekî *m* 1. korkaklık 2. *rd* korkakça
tirş *rd* 1. ekşi (ekşi olan şey) 2. *nd/nt* ekşi (bu tadı veren şey) ~ **bûn** ekşimek ~ **kirin** ekşitmek
tirşandin *l/gh* ekşitmek
tirşahî *m* ekşilik
tirşeşîrîn *rd* ekşimtirak

tirşik *m* 1. türlü yemeği 2. güvç yemeği

tirşî *m* 1. ekşilik 2. turşu

tirşîn *m* turşu ~a **bejikan** acur turşusu ~a **xiyaran** salatalık turşusu

tirşînfiroş *nd/nt* turşucu (satan kimse)

tirşînkâr *nd/nt* turşucu

tirşok *bot/m* kuzukulağı

tirşokî *rd* ekşimsi, ekşice

tirşonek *rd* ekşi, ekşice

tirşonekî *rd* ekşimsi

tirtirandin *l/gh* (argo) küstürmek

tirtirîn *l/gh* (argo) küsmek, darılmak

tirtire *n* 1. hödük, kaba saba kimse 2. adam azmanı, zebellâ

tirtirok *m* 1. zimbırtı (çirkin ses çıkaran şey) 2. zırlıtı

tirtironî *rd* hödük, kaba saba kimse

tirtûl *zoo/m* tırtıl

tirûskandin *l/gh* ışınlamak

tirûskîn *l/gh* ışınlanmak

tirûş *m* 1. dayanım, direnç 2. direşme, tahammül 3. *mec* cesaret ~ **kirin** 1) dayanmak, direnç göstermek 2) dayanmak, sabretmek 3) *mec* cesaret etmek

tirûşdar *rd* 1. dayanıklı, dirençli 2. dayanıklı, direşken, metin, metanetli

tirûşdarî *m* 1. dayanıklılık, dirençlilik 2. dayanıklılık, dayanırlık

tirûşî *m* 1. dayanma, direnim 2. dayanıklılık, metanet ~ **kirin** metanet göstermek

tirûşker *rd* 1. direngen 2. *mec* cesaret edici

tiryak *m* uyuşturucu (madde)

tiryakî *rd* tiryaki, müptelâ ~ **bûn** tiryaki olmak, düşkün olmak

tis *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)

tisandin *l/gh* tıslatmak

tisetis *h* 1. tıs tıs

tisî *rd* yavan, katıksız, kuru ~ **bûn** yavanlaşmak ~ **kirin** yavanlaştırmak

tisîn *l/gh* tıslamak

tisînî *m* tıslama, tıs, tıslayış **kirin** ~ tıslamak

tisîti *m* yavanlık

tişt *n* 1. şey 2. nesne obje 3. eşya ~ **nabe** zararı yok ~ **nake** ziyarı yok ~ **ek nehiştin** vcriştirmek ~ **ekî nû kirin** *mec* yenilik yapmak ~ **ê bêbinî** yalan (aslı astarı olmayan şey) ~ **ê diziye** çalıntı mal ~ **ê hevnegirtî** yamalı bohça ~ **ê jêhevînekirî** beklenmedik ~ **ê ku tu bixwazî** yok yok ~ **ê netişt** olmadık şey ~ **ê pîs** pislik şey ~ **ik miştik bi xwe de kirin** takıp takıştırmak

tişte *m* nesne, obje

tiştediyeârî *nd* hediyeelik eşya

tiştênâv *rz/nd* ismi meful

tiştexeml *nd* süs eşyası

tişteyî *rd* nesnel, objektif

tişteyîti *m* nesnellik, objektiflik

tiştik *n* 1. şey, şeycik 2. bilmece ~ **miştik** 1) abur cubur şeyler 2) öteberi ~ **ê pîs** bok (kaba konuş-

mada hor görülen, tiksiniilen)
 ~**en beredayî** ipe sapa gelmeyen
 (veya gelmez)
tiştok *m* 1. şeycik 2. bilmece
tiştonek *bnr* tiştok
titik *m* 1. oyuncak 2. cici, sevimli
 şey (çocuk dilinde)
titûn *m* tütün~**çandin** (an jî **danîn**)
 tütün ekmek ~ **kişandin** tütün
 içmek ~**a nerm** yavaş tütün
titûndank *m* tütün kesesi
titûnfiroş *nd/nt* tütüncü (satan
 kimse)
tivanc *m* 1. sancı 2. acı, ıstırap 3.
 sızı (kaslar için) ~ **girtin** sancı-
 lanmak, ıstırap çekmek
tivandin *l/gh* 1. ütülemek 2. kı-
 zartmak
tivêk *m* bağlaşma, ittifak ~ **danîn**
 ittifak yapmak
tivêl *n* yüz hatları ~**en (yekî) gir**
bûn yüz hatları kaba olmak
tiving *bnr* tifing
tivir *bot/m* turp
tivîlk *zoo/m* üveyik
tiwêj *m* sav, iddia
tiwêjandin *l/gh* 1. iddia etmek 2.
 tahkik etmek, gerçeğini tanıtlama-
 mak
tiwîsî *m* azık, yolluk
tiwş *h* oha (at ve katır için)
tixis *rd* 1. gürbüz 2. dolgun (balık-
 ctinde) ~ **bûn** gürbüzleşmek
tixisî *m* 1. gürbüzlük 2. dolgunluk
tixûb *n* sınır ~ **danîn** sınır koy-
 mak, sınırlamak ~ **kişandin**
 sınır çekmek ~ **rast kirin** sınır
 çekmek (veya belirlemek)

tixûbdar *rd* sınırlı ~ **kirin** sınır-
 landırmak
tixûbderî *rd* sınır dışı ~ **bûn** sınır
 dışı olmak ~ **kirin** sınır dışı et-
 mek
tixûbker *rd* sınırlayıcı
tixûm *n* 1. tohum 2. *mec* ırk
tiyatro *m* tiyatro
tiyatroyer *nd/nt* tiyatrocü
tiyatroyerî *m* tiyatroculuk
tiyatroyan *nd/nt* tiyatrocü (tiyatro
 işleten kimse)
tiz *m* 1. fit, kıskırtı 2. dürtü (**yek**) ~
kirin (birine) fit vermek (veya
 sokmak)
tizbî *m* tespih ~ **kişandin** tespih
 çekmek
tizik *m* makat, anüs
tizikandin *l/gh* kızdırmak, kızış-
 tırmak
tiz kirin *l/gh* 1. fitlemek, kıskırtı-
 mak 2. pohpohlamak 3. kızdır-
 mak, kızıştırmak 4. dürtmek
tizrûg *zoo/m* sülük
tî (I) *b* hayret ifadesi
tî (II) *rd* susak (susuz, susamış
 olan) ~ **hiştin** 1) susuz bırakmak
 2) susatmak ~ **û birçî** aç susuz
tî (III) *n* kayın, kayın birader, ka-
 yınço
tîbetî *nd/rd* Tibetli
tîbûn *m* 1. susama 2. susuzluk, su-
 saklık
tî bûn *l/gh* susamak
tîfo *bj/m* tifo, karahumma
tîfûs *bj/m* tifüs
tîjmar *zoo/n* solucan (toprak kur-
 du)

tîk (I) *bj/m* tik

tîk (II) *rd* 1. dik (eğik olmayan) 2. dik (ses için; kalın, tok) 3. dik (bakış için) * **awirê tîk** dik bakış 3. *mat* dik ~ **bûn** 1) diklenmek, dikleşmek 2) dikelmek, dikilmek ~ **kirin** dikleştirmek

tîkane *rd/h* 1. dikçe 2. *mat* dikey

tîke *n* tike ~ **kirin** (ct) doğramak

tîkegoşt *n* et tikesi, kuşbaşı

tî kirin *l/gh* susatmak

tîktîkî *rd* diken diken (saç, kıl vb. için)

tîl *m* zıpzip, misket, bilye

tîla *ant/n* beze, gudde

tîltîlok *nd/nt* 1. kikirik 2. sıska 3. mumya (çok zayıf kimse)

tîltîlokî *rd* 1. kikirikçe 2. siskaca 3. cimbakuka, cılızca ~ **bûn** siskalaşmak, siskası çıkmak

tîm *m* 1. takım, grup 2. *sp* takım * **tîma sporê** spor takımı 3. *lşk* tim ~ **a parêziyê** eskort

tîmar *m* 1. sağaltım, sağaltma (hastaya bakma) 2. tedavi 3. tımar 4. ıslah ~ **bûn** 1) tımar olmak 2) ıslah olmak ~ **kirin** 1) tımarlamak 2) ıslah etmek

tîmargeh *m* tımarhane, islahevi

tîmarker *nd/nt* tımarcı, sağaltıcı

tîmarxane *m* 1. tımarhane 2. ıslahevi

tîmseh *zoo/m* timsah

tîmûs *ant/m* timûs

tîn *m* 1. ısı 2. hararet, sıcaklık * **tîna rojê** güneşin harareti ~ **dan** ısı vermek ~ **tê çûn** ısınmak, ısınmaya yüz tutmak

tîndar *rd* 1. ısı 2. hararetli * **agi-rekî tîndar** hararetli bir ateş

tînegerm *rd* ılık

tînegermî *rd* ılıcak, ılıkça ~ **bûn** ılıklaşmak ~ **kirin** ılıklaştırmak

tîner *m* tiner

tînerkêş *nd/nt* tincerci, tiner bağımlısı kimse

tînik *ant/m* 1. soluk borusu 2. gırtlak, imik * **bi tînika wî** gırt imiğinden tuttu

tînî *m* susama, susuzluk ~**ya xwe kuştin** (an jî **vekuştin**) susuzluğunu gidermek

tînok *rd* susak (susayan, susamış olan)

tînokî *rd* 1. susakça 2. susak

tînokîtî *m* susaklık

tînoş *rd* susak

tînşikestî *rd* 1. ılık 2. ılımlı

tînşikên *rd* susuzluk giderici, hararet giderici (içme isteğini giderici)

tînşikînok *rd* susuzluk giderici, hararet giderici

tîp (I) *m* 1. ekip, takım, grup 2. *mzk* grup, topluluk 3. *lşk* grup, dest, takım 4. *lşk* tugay

tîp (II) *m* 1. tip 2. *şn/wj* tip (oyun karakteri)

tîp (III) *m* harf ~ **û ziwa** yazı tura ~**a biçûk** küçük harf ~**a dubare** şedde ~**a girdek** büyük harf ~**a hûrdek** küçük harf ~**a keli-jandinê** *rz* kaynaştırma harfi ~**ên latînî** latin harfleri

tîpguherîn *m* transliterasyon, harf çevirisi

tîpguhêr *bnr* tîpguhêz

tîpguhêz *nd/nt* transliteratör, harf çevrîsi yapan kimse

tîpguhêzî *m* transliterasyon, harf çevrîsi ~ **kirin** harf çevrîsi yapmak

tîpîk *rd* tipik

tîpografî *m* tipografî

tîpolojî *m* tipoloji

tîprêz *nd/nt* dizgici, dizici

tîprêzî *m* 1. dizgi, dizim 2. dizgicilik ~ **kirin** dizmek

tîprêzker *nd/nt* dizgici, dizici, dizmen

tîptîpî *h* 1. grup gurup 2. kamp kamp ~ **bûn** 1) gruplaşmak, gruplara ayrılmak 2) kamplaşmak ~ **kirin** gruplandırmak

tîqetîq *m* 1. kahkaha 2. *h* kıkır kıkır ~ **jê çûn** kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek) ~ **kirin** kıkırdamak ~ **pê ketin** kahkahayı patlatmak

tîqîn *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkahayı basmak

tîqînî *m* kahkaha **kirin** ~ kıkırdamak

Tîr *ast/m* Merkür

tîr (I) *m* 1. ok 2. oklava, ince oklava ~ **avêtin** ok atmak

tîr (II) *rd* 1. koyu (sulu karşıtı) * **dewê tîr** koyu ayran 2. yoğun (sıvılar için) 3. tıkız, katı (yoğunluğu çok fazla) 4. ağdalı, kıvamlı 5. *kîm* konsantre ~ **a avê** suyun derin olduğu yer

tîra birûskê *nd* yıldırım

tîraj *m* tiraj

tîravêj *nd/nt* okçu (ok ve yay kullanan)

tîrbaz *nd/nt* okçu (ok ve yay kullanan)

tîrbazî *m* okçuluk

tîrbûn *m* 1. koyulaşma 2. yoğunlaşma, tekâsûf etme 3. ağdalanma, ağdalaşma 4. *kîm* derişme, konsantrasyon

tîr bûn *l/ngh* 1. koyulaşmak 2. yoğunlaşmak, tekâsûf etmek 3. ağdalanmak, ağdalaşmak * **rîçal tîr bû** reçel ağdalandı 4. *kîm* derişmek

tîrbûnî *m* 1. koyuluk 2. yoğunluk 3. derişiklik

tîrçeker *nd/nt* okçu (yapan kimse)

tîrdank *m* okluk

tîre (I) *sos/m* boy, kabile, klân

tîre (II) *m* 1. tire (kısa çizgi) 2. *mat* giriş ~ **kirin** tirelemek

tîremar *zoo/n* ok yılanı

tîrêj *m* ışın ~ **kirin** ışınlamak ~ **a binsor** kızılötesi ışın ~ **a rojê** güneş ışını ~ **a roniyê** fiz ışık ışını

tîrêjdar *rd* ışıklı

tîrêjke *m* flaş ışığı

tîrik *m* 1. (küçük) ok 2. *mat* ok 3. akrep (saatin iki ibresinden küçüğü) 4. ibre * **tîrika jimerkerê** sayaçın ibresi 5. (ince veya küçük) oklava 6. sigara ağızlığı

tîrî *m* 1. koyuluk (sıvı şeyler için) 2. yoğunluk 3. kıvam, koyuluk ~ **bûn** kıvamlanmak

tîrke *m* 1. akrep (saatin iki ibresinden küçüğü) 2. ibre

tîrkêş *nd/nt* okçu (ok ve yay kullanan)

tîr kirin *l/gh* 1. koyulaştırmak (sıvı şeyler için) 2. yoğunlaştırmak

tîrmeh *m* temmuz (ay)

tîroît *ant/m* tiroit

tîrojê *m* ışıın

tîş *m* 1. çatlak, yank 2. yırtmaç 3. lime, yırtık parça ~ **kirin** 1) yarmak 2) yırtmak ~ **û bertîşî kirin** lime lime etmek ~ **û telî** yırtık pırtık

tîşik *m* 1. lime 2. dilim, parça (ince uzun parça) 3. yırtmaç

tîşort *n* tişört

tîşqilandin *l/gh* sataştırmak

tîşqilin *l/gh* sataşmak

tîştîş *h* 1. yarık yarık 2. lime lime, sırim sırim

tîştîşî *rd* 1. yarık yarık, çatlak çatlak 2. lime lime, sırim sırim 3. paramparça ~ **bûn** 1) yarık yarık olmak 2) lime lime olmak, sırim sırim olmak

tît *rd* süslü, şık ~ **bûn** süslenmek, süslenip püslenmek ~ **kirin** süslemek, güzelleştirmek (beden için) ~ **û vît şık**, süslü püslü (kadın) ~ **û vît kirin** süsleyip püslemek

tîtal *rd* 1. yakışıklı, şık 2. atletik, sportmen

tîtav *zoo/m* sülün

tîtik (I) *rd* 1. süslü, süslü püslü, şık 2. yakışıklı

tîtik (II) *m* 1. oyuncak 2. cici (şey) 3. *rd* oynak

tîtikandin *l/gh* süslemek, süsleyip püslemek, güzelleştirmek

tîtikîn *l/ngh* süslenmek, süsleyip püslenmek, güzelleştirilmek

tîtî *zoo/nt* dudu, papağan

tîz *rd* tiz ~ **bûn** tizleşmek ~ **kirin** tizleştirmek

tîzek *rd* 1. alingan, darılgan, kırıl-gan 2. küseğen

tîzektî 1. alinganlık, darılganlık, kırıl-ganlık 2. küseğenlik

tîzik *rd* 1. alingan, darılgan, kırıl-gan 2. küseğen

tîzikandin *l/gh* 1. darıltmak, gücendirmek 2. gocundurmak

tîzikîn *l/ngh* 1. alınmak, darılmak, gücenmek 2. gocunmak

tîzmar *zoo/n* yer solucanı

tîzok *bnr* tîzek

to *n* kaymak (yoğurt kaymağı gibi) ~ **girtin** kaymak bağlamak (veya tutmak)

tobe *m* tövbe ~ **kirin** tövbe etmek

tobedar *rd* tövbeli

tobekar *rd* tövbekâr

tof *m* 1. öbek, küme, grup 2. bölüm, kısım (kol, dal) 3. bölük 4. topluluk ~ **ên peyvan** *rz* söz öbekleri

tofan *m* tufan

toftofî *h* 1. öbek öbek, küme küme 2. grup grup ~ **bûn** 1) öbek öbek olmak 2) gruplaşmak, gruplara ayrılmak ~ **kirin** 1) öbek öbek etmek 2) gruplandırmak

tohmet *m* töhmet

tol (I) *m* öç, intikam ~ **girtin** (**hildan** an **jî hildan/stendin**) öç (veya intikam) almak ~ **vekirin** (an **jî vedan**) öç (veya intikamını almak)

tol (II) *rd* 1. çapkın kadın 2. ser-seri, lümpen ~ ~ **gerîn** boş boş gezmek

tolaz *rd/nd* 1. çapkın, hovarda, zampara 2. aylak, lümpen 3. *argo* genç delikanlı ~ **bûn** çapkın olmak ~**ê**

bêkêr mahalle çapkını

tolazane *h* 1. çapkınca, hovardaca 2. aylakça, lümpence

tolazî *m* 1. çapkınlık, hovardalık 2. aylaklık, lümpenlik

tolazkî *rd/h* 1. çapkınca, hovardaca 2. aylakça, lümpence

tole *m* aşûfte, sürtük, yosma, zilli (kadın)

tolerans *m* tolerans

tolgir *nd/nt* intikamcı

tolgîn *bot/m* sardunya

tolik *bot/m* cbeğümceci

tolîtî *m* çapkınlık (bayan için) ~ **kirin** çapkınlık yapmak

tolkî *rd/h* 1. çapkınca (kadın için) 2. serserice, lümpence

tomar *m* 1. tomar 2. kayıt ~ **bûn** kaydolmak ~ **kirin** kaydetmek

tomargeh *m* stüdyo, kayıt stüdyosu

tombak *m* tombak

tombekî *bot/m* tömbeki

tombela *m* tombala

tombelakar *nd/nt* tombalacı

tomeri *h* 1. toptan 2. *rd* toplu (hep bir arada)

tomerişiroş *nd/nt* toptancı

tomerişiroşî *m* toptancılık

tomet *m* töhmet

tomik *n* 1. yem (tavuk, kuşyemi) 2. tuzak yemi

tomografî *m* tomografi

tompiz *n* 1. topuz, gürz 2. *rd* tombul, tombalak 3. tombul (dolgun, etli)

tompizkî *h* tombulca ~ **bûn** tombullaşmak

tompizkîti *m* tombulluk

ton (I) *m* ton (ağırlık birim)

ton (II) *mzk/m* 1. ton 2. *rz* ton, titrem

tonaj *m* tonaj

top *m* 1. top (spor topu) 2. top (kumaş topu) 3. *lşk* top ~ **ajotin** *sp* top sürmek ~ **avêtin** 1) top atmak 2) top atmak, iflas etmek ~ **dan** top vermek ~ **teqîn** patlak vermek (gizli tutulması istenen şeyin ortaya çıkması için) ~**a** **avê** su topu ~**a** **hewanê** havan topu

topik *rd* 1. toparlak, kürevî 2. *m* topuz 3. topuz, kundak (saç için) 4. toparlak, tombiş, tonton 5. toplu (vücutça dolgun) ~**a** **lambayê** lamba karpuzu

topikî *rd* 1. toparlak, toparlacık, tombulca 2. tıkız, tıknaz 3. toplu, topluca (vücutça biraz dolgun) 4. altıntopu (güzel ve tombul çocuk) 5. yumru, yumuk (şişkin, kabank, yuvarlak biçimli) 6. göbekli (marul ve lahana için)

topikî bûn *l/gh* 1. toplaşmak, toparlaklaşmak 2. tıkızlaşmak, tıknazlaşmak 3. yumrulanmak 4. göbeklenmek (marul, lâhana için)

topikîti *m* 1. toparlaklık 2. tıkızlık, tıknazlık

topiktopikî *rd* 1. top top 2. toparlak, tombul, tombiş 3. yumuk yumuk

topvan *lşk/m* topçu

topxane *m* tophane

topisk *m* fiske ~ **lê dan** (an jî xistin) fiskelemek, fiske vurmak

toq (I) *n* 1. tasma * **toqê kûçikê** köpek tasması 2. halka, çember

toq (II) *m* toka, saç tokası

toqan *m* dehşet, yıldı, panik

toqandin *l/gh* 1. dehşete düşürmek, yıldırmaq, paniçe vermek 2. sindirmek

toqandî *rd* 1. yıldı 2. sinik, sindirilmiş

toqe *m* toka (kadın tokası) ~ **ya por** saç tokası

toqîn *l/gh* 1. dehşetlenmek, dehşete düşmek, paniklemek, panik olmak, yılmak 2. sinmek

toqîndar *rd* dehşetli, tedhişli

toqîner *nd/nt* terörist, tedhişçi

toqlanî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) ~ **kirin** tepetaklak etmek (veya devirmek)

tor (I) *m* 1. ağ (balık ağı gibi) 2. ağ, şebeke 3. *sp* ağ, file ~ **a internetê** internet ağı

tor (II) *bot/m* 1. göbek bağı 2. tevek (kavun, karpuz, domates vb. için) 3. iplik (fasulye gibi sebzeler için)

tor (III) *rd* 1. toy, torlak 2. aylak, avarc, başıboş ~ **û bor 1)** aylak, avarc 2) çok toy ve yabanî ~ **û bor bûn 1)** azmak 2) pincklemek (hiç bir iş yapmadan oturmak)

toranî *rd* 1. aylak, avarc 2. tembel ~ **bûn 1)** aylaklaşmak 2) tembelleşmek ~ ~ 1) aylak aylak 2) tembel tembel

toraq *m* çökelek

torbe *n* torba

tore *m* töre, gelenek

torik *m* 1. bıyık, asma bıyığı 2. iplik (fasulye gibi sebzeler için)

torin *rd* soylu, asil

torinî *m* soyluluk, asalet, asillik

torî *m* torluk, toyluk

torîk *zoo/n* çakal

torîn *bnr* torin

tornado *erd/m* tornado

torne *m* torna ~ **kirin** tornalamak

tornekar *nd/nt* tornacı

tornevîda *m* tornavida

torpîdo *m* torpido

torpîl *m* 1. torpil 2. *mec* torpil (kayırcı, arka) ~ **kirin 1)** torpillemek 2) torpil yapmak

torpîlavêj *der/m* 1. torpido, torpidobot 2. torpil atıcısı

tortore *rd* aylak, avarc, başıboş

tortoretî *m* aylaklık, avarcılık, başıboşluk

tortorik (I) *ant/m* rektum, göden, göden bağırsağı

tortorik (II) *zoo/n* çakal

tost *n* tost

toşpî *ant/m* salgı bezi

tot *m* çömelme, çömme ~ **bûn 1)**

apışmak, çömelmek, çömmek **2)**

kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) ~ **dan** çömmek

totaliter *nd* totaliter

tot bûn *l/ngh* **1.** yuvarlanmak **2.** itilmek

totem *sos/m* totem, ongun

totemîti *sos/m* totemcilik, totemizm

totemîzm *m* totemizm, totemcilik

totik (I) *m* çömelme ~ **dan** çömmek

totik (II) *n* kafa

totikvala *rd* kafasız, kuru kafalı, kof kafalı

totirne *nd/rd* izbandut, uzun boylu ve iri

totlanî *bnr* toqlanî

toto *m* toto

tov *n* **1.** tohum **2.** *mec* atmık, sperm **3.** *mec* tohum, soy, nesil, döl ~ **kirin** tohumlamak, tohumlemek

tovil *ant/m* * **tovila** **hêkê** yumurta zarı

tovilî *ant/rd* zarsı

tovrind *rd* asilzade, soylu

tovrindî *m* asilzadelik, soyluluk

toxavk *m* süt kaymağı, krema

toxim *n* **1.** tohum **2.** *mec* tohum (soy sop, döl, nesil) ~ **kirin** tohumlamak

toximdar *rd* tohumlu ~ **bûn** tohumlanmak

toz *m* **1.** toz **2.** *argo* beyaz (uyuşturucu madde) ~ **girtin** tozlanmak ~ **hılanîn** toz almak **kirin** ~ tozlamak ~ **rakirin** tozutmak, tozlamak ~ **û dûman** toz duman ~ **û tibar** süprüntü ~ **a şîr** süt tozu ~ **a zimpereyê** zimpara tozu

tozan *m* tozan

tozik *n* **1.** toz **2.** tozuntu **3.** zerc, toz zerresi ~ **a mirinê** ölü toprağı

tozî *m* dilim

tozmij *rd* **1.** toz emici **2.** *m* elektrik süpürgesi

trafik *m* trafik

trafo *m* trafo

trahom *m* trahom

trajedî *m* trajedi

trajedînivîs *nd/nt* trajedi yazarı

trajîk *rd* trajik

trajîkomedî *m* trajikomedî

trajîkomîk *rd* trajikomik

traktor *m* traktör

trampet *m* trampet, trampete

trampetjen *nd/nt* trampetçi

trampelen *m* trampelen

tramvvey *m* tramvay

transeksüel *nd/nt* transseksüel, dönme

transfer *sp/m* transfer

transît *m* transit ~ **bihurîn** (an jî **derbas bûn**) transit geçmek

transport *m* transport

trapez *m* trapez

trapezbaz *nd/nt* trapezci

traş *m* 1. tıraş 2. yontma ~ **bûn** tıraş olmak ~ **kirin** 1) tıraş etmek, tıraşlamak 2) yontmak (taş vb. şeyler için) ~**a por** saç tıraşı ~**a por û rî** saç sakal tıraşı ~**a rî** sakal tıraşı ~**a serî** saç tıraşı

traşkirî *rd* 1. tıraşlı 2. yontma, yontuk

traşnebûyî *rd* 1. tıraşsız 2. sakallı (sakal tıraşı olmamış olan)

traşnekirî *rd* tıraşsız

traştin *l/gh* 1. tıraşlamak, tıraş etmek 2. tıraşlamak, yontmak (taş vb.)

traştî *rd* 1. tıraşlı, tıraş edilmiş 2. tıraşlı, yontuk

trawma *m* travma

tren *m* tren ~**a banliyo** banliyö treni *ji* ~**e man** treni kaçırmak

tribûn *m* tribün

triko *m* triko

trikotaj *m* trikotaj

trikotajker *nd/nt* trikotajcı

trilyon *m* trilyon

trîpleks *m* tripleks

trolleybus *m* trolleybüs

trompet *mzk/m* trompet

trompetjen *nd/nt* trompetçi

tropîkal *erd/rd* tropikal

trost *m* tröst

tu (I) *c* sen (yalın halde) * **bes tu** **bixwaze** yeter ki sen iste ~ **çawan dizanî wisan bike** nasıl biliyorsan öyle yap ~ **çawan î?** nasılsın? ~ **çima xeman dixwî?** tasası sana mı düştü? ~ **dibêjî**

qey sanki, zannedersin ~ **dibêjî** **qey** **hemam e** hamam gibi ~ **fîtikê lê bixî wê xwîn ji rûyê** (yekî) **biavêje** yanağından kan damlamak ~ **her bijî** çok yaşa ~ **her hebî** sağ ol ~ **heyî** ~ seni seni ~ **heta bixwazî** (yan *jî* **bibêjî**) *h* oldukça ~ **ku** nasıl ki ~ **lê binêre!** vay anasını! (veya vay canına!) ~ **lê şuna bak** ~ **negihî** (yan *jî* **negihiyê**)! yetişme (veya yetişmeyesi) ~ **pir bijî** çok yaşa ~ **rast dibêjî?** doğru mu söylüyorsun? ~ **sax ez bi silamet** sen sağ ben selamet ~ **zanî** (yan *jî* **dizanî**) sen bilirsin

tu (II) *d/h* 1. hiç 2. hiçbir ~ **car** asla, hiçbir zaman ~ (an *jî* **çu**) **kes** hiç kimse, hiç biri ~ **tîşt** hiçbir şey

tual *m* tuval

tualet *m* tuvalet

tuberkuloz *bj/m* tüberküloz, verem

tuf *m* tûf

tufî *hey b* yuh sana, tuh sana

tuh *h* yazık * **tuh jî te re** yazık sana

tuhafiye *m* tuhafiyec

tuhafiyefiroş *nd/nt* tuhafiyecci (satan kimse)

tulumbe *m* tulumba

tund *rd* 1. sert 2. sıkı, katı (katı, ilkelerine bağlı 3. keskin (etkili, sert) 4. şiddetli ~ **bûn** 1) sertlenmek, sertleşmek 2) keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak) 3) şiddetlenmek ~ **kirin**

1) sertleştirmek 2) keskinleş-tirmek (etkili kılmak) 3) şid-detlendirmek ~ **û şîp** şiddetli ve keskin ~ **û tûjî** şiddet, sertlik
tundgir *rd/nt* şiddet yanlısı
tundgirî *m* şiddet yanlılığı
tundî *m* 1. sertlik, katılık 2. ke-skinlik 3. şiddet
tundîtî *m* 1. sertlik, katılık 2. ke-skinlik (etkililik, sertlik)
tundkar *nd/nt* 1. şiddetçi 2. ra-dikal, köktenci
tundraw *nd/rd* 1. köklü, kesin 2. köktenci, radikal
tundrawî *m* köktencilik, radi-kalizm
tune *nd* 1. yok * **li vir kes tune** burada kimse yok 2. *mec* silik (kimse) 4. *mec* zayıf, sıska ~ **bûn** yok olmak ~ **bûn bixwin** yokluk içinde bulunmak ~ **hesab kirin** hiçlemek ~ **kirin** yok etmek
tunebûn *m* 1. yok olma 2. yokluk, yok (varlık karşıtı) * **ji tune-bûnê çî dertê** yoktan ne çıkar 3. darlık, sıkıntı
tune bûn *l/gh* 1. yok olmak 2. imha olmak, zail olmak
tuneker *rd* 1. yok edici 2. *rd* im-hacı, mahvedici
tune kirin *l/gh* 1. yok etmek 2. hiçe saymak 3. yok etmek, imha etmek
tunetî *m* yokluk (varlık karşıtı)
tuneyî *m* 1. yokluk (varlık karşıtı) 2. *fel* hiçlik

tuqilandin *bnr* teqilandin
turban *m* türban
turbe *m* türbe
turbedar *nd/nt* türbedar, türbeci
turhîn *m* türbin
turinc *bnr* tirinc
turîst *nd/rd* turist
turîstîk *rd* turistik
turîzm *m* turizm
turnûva *m* turnuva
turta *m* turta
tut *m* diskalifiye ~ **bûn** diskalifiye olmak ~ **kirin** diskalifiye etmek
tutik *rd* peltek
tutikî *rd* peltekçe ~ **bûn** peltek-leşmek
tuwalet *m* tuvalet
tuwanc *m* ima ~ **bûn** ima olmak ~ **kirin** ima etmek
tuxle *m* tuğla
tuxlefiros *nd/nt* tuğlacı (satan kimse)
tuxleker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)
tuxre *m* tura
tû (I) *bot/m* (*t* kalın okunur) dut
tû (II) *m* 1. tükürme 2. *b* tuh ~ **ki-rin** tükürmek
tûdirik *bot/m* böğürtlen
tûfrenî *bot/m* çilek
tûj (I) *rd* 1. acı (biber acısı) * **îsota tûj** acı biber 2. acılı (acı katıl-mış olan) 3. keskin (içecek ve yiyecekler için) 4. acı, keskin (şiddetli, etkili, sert) * **îroj taveke tûj** heye bugün keskin bir güneş var 5. keskin, tiz, cır-

- lak, yırtık, yırtıcı (ses için) 6. delici, etkileyici * **awirê tûj** delici bakış 7. koyu (bazı nitelikleri için; aşırı) * **dîndarê tûj** koyu dindar 8. sert, köktenci ~ **axiftin (peyivîn an jî xeber dan)** pek söylemek
- tûj (II) rd** 1. keskin (çok keskin, iyi kesen) 2. sivri
- tûjbûn (I) m** 1. acılanma, acılaşıma (biber acısı gibi) 2. acılaşıma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) 3. *mec* keskinleşme, sertlenme (etkili olma, sert olma) 4. *mec* koyulaşıma (aşırılaşma)
- tûjbûn (II) l/gh** 1. keskinleşme (aletler için) 2. sivrileşme, sivrilme
- tûj bûn (I) l/gh** 1. acılanmak, acılaşmak (biber acısı gibi) 2. acılaşmak (konuşma için; kırıcı, sert bir durum almak) 3. *mec* keskinleşmek, sertlenmek (etkili olmak, sert olmak) 4. *mec* koyulaşmak (aşırılaşmak)
- tûj bûn (II) l/gh** 1. keskinleşmek (aletler için) 2. sivrileşmek, sivrilmek
- tûjbûnî (I) m** 1. acılık 2. *mec* keskinlik (etkili olma)
- tûjbûnî (II) m** 1. sivrilik 2. keskinlik
- tûjik rd** sivri ~ **okî** sivrice
- tûjikî rd** 1. sivrice 2. keskince ~ **bûn** sivrileşmek, sivrilmek ~ **kirin** sivrileştirmek, sivriltmek

- tûjikî tî m** sivrilik
- tûjî (I) m** 1. acılık 2. *mec* sertlik, keskinlik, haşinlık
- tûjî (II) m** 1. keskinlik 2. sivrilik
- tûjî tî (I) m** 1. acılık 2. keskinlik, sertlik 3. koyuluk
- tûjî tî (II) m** 1. keskinlik (kesici aletler için) 2. sivrilik
- tûjker rd** 1. keskinleştirici 2. sivriltici 3. *nd/nt* bileyici
- tûjkerî m** bileyicilik
- tûj kirin (I) l/gh** 1. acılaştırmak, acıtmak (acılık vermek) 2. *mec* sertleştirmek 3. koyulaştırmak (aşırılaştırmak)
- tûj kirin (II) l/gh** 1. keskinleştirmek 2. sivrileştirmek, sivriltmek 3. bilemek
- tûjkirî rd** 1. acılı (acı katılmış olan) 2. acılaştırılmış
- tûk (I) m** tükürük ~ **kirin** tükürmek
- tûk (II) m** nasır ~ **girtin** nasır bağlamak
- tûl (I) m** tül (perde)
- tûl (II) ast/m** 1. boylam 2. *mat* uzunluk
- tûlema** *zoo/n* kobra
- tûlê** *zoo/m* ayı balığı, fok
- tûlik rd** fırlama (kimse)
- tûm (I) erd/n** 1. tepe 2. höyük, tümsek, tümбек
- tûm (II) n** 1. öbek, yığın * **tûmê giya** ot öbeği 2. çalı, çalılık 3. maki
- tûm (III) rd** bütün
- tûman n** tuman, don

tûmik (I) *erd/n* 1. tümsek, tüm-bek, höyük 2. öbek, yığın
tûmik (II) *n* çalı, çalılık
tûne *n* 1. tunç, bronz
tûncik *n* 1. kâkül, zülûf 2. perçem
tûnel *m* tünel
tûnisî *nd/rd* Tunuslu
tûnî *nd/rd* 1. bütün, bütünü, tüm, tümü ~ **bûn** tümlenmek
tûp *m* tüp
tûpdank *m* tüplük
tûr (I) *n* 1. torba 2. küçük omuz çantası
tûr (II) *m* tur, dolaşma ~ **avêtin 1)** tur atmak 2) *sp* tur atlamak ~ **derbas kirin** *sp* tur atlamak
tûranî *nd/rd* 1. Turancı 2. Turanî, Turanlı
tûranîti *m* Turancılık
tûranperest *nd/nt* turancı
tûre (I) *m* tura
tûre (II) *rd* 1. asabî, sinirli 2. öfkeli 3. sinir, asabiyet ~ **bûn 1)** asabîleşmek, sinirlenmek 2) öfkelenmek ~ **kirin 1)** asabîleş-tirmek, sinirlendirmek 2) öfke-lendirmek
tûredar *rd* asabî, sinirli
tûrenas *nd/nt* sinir bilimci, nö-rolog
tûrenasî *m* sinir bilimi, nöroloji
tûretî *m* asabîlik, sinirlilik
tûreyî *rd* asabî, sinirsel ~ **bûn** asa-bî olmak

tûrik *n* 1. torba 2. *mec* dağarcık
tûrne *m* turne
tûrnîke *m* turnike
tûrnûsol *m* turnusol
tûş (I) *m* tuş
tûş (II) *m* tuş (güreşte) ~ **kirin** tuş etmek, tuşa getirmek
tûş (III) *nd* rast gelme, tesadüf ~ **î (...)** **bûn 1)** -e rast gelmek, rast-lamak 2) çatmak ~ **î (...)** **hatin** -e rast gelmek, rastlamak ~ **î (...)** **kirin** -e uğratmak ~ **î hev bûn 1)** (birbirine) rastlaşmak 2) çarpışmak ~ **î hev hatin** (birbirine) rastlaşmak
tûşandin *l/gh* duçar etmek, maruz bırakmak, uğratmak
tûş bûn *l/ngh* 1. rastlamak, rast gel-mek 2. uğramak, maruz kalmak
tûşe *n* azık, yolluk
tûşemî *bot/m* ahududu
tûşhatî *rd* rastgele
tûş kirin *l/gh* maruz bırakmak, uğratmak
tût *rd* 1. cascavlak, çıplak 2. takır ~ **û rût** cascavlak ~ **û rût kirin** soyup soğana çevirmek ~ **û rût man 1)** cascavlak kalmak 2) dımdızlak kalmak
tûtik *zoo/m* tavuk
tûtî *zoo/n* dudu, papağan
tûtîk *mzk/m* düdük
tûtya *m* çinko
tûxre *dîr/m* tuğra

U

u, U *m* Kürt alfabesinin yirmi beşinci harfi
ucret *m* ücret
ucûd *ant/m* vücut
ufe *m* ruam, sakağı
ufeuf *h* pofur pofur, fosur fosur ~
kirin puflamak ~**a** (**yekî**) **bû**
pofurdayıp durmak
ufandin *l/gh* fosurdanmak
ufîn *m* fosurdama, pofurdama,
puflama
ufîn *l/gh* fosurdamak, pofurda-
mak, puflamak ~ **û fişîna** (**yekî**)
bûn pofurdayıp durmak, fosur-
dayıp durmak
ufînî *m* fosurtu, pofurdu ~ **kirin**
pofurdamak, puflamak, ofla-
mak
uf kirin *l/gh* uflamak
ufo *m* uçan daire
ufqî *mat/rd* yatay
ufteuft *m* öksürüp tıksırma ~**a**
(**yekî**) **bûn** öksürüp tıksırmak
uhrewî *rd* uhrevî
ulema *n* ulema
ulematî *m* ulemalık
ulser *bj/m* ülser
ultîmatom *m* ultîmatom
ultrason *m* ultrason
ultrasonîk *m* ultrasonik

ultraviyole *m* ultraviyole
ulûeza *rd* yatalak
ulûfe *m* ulûfe
uman *m* umman
umêd *m* umut
umet *m* ümmet
umetparêz *rd/nd* ümmetçi, üm-
met savunucusu
umetparêzî *m* ümmetçilik
umetperwer *rd/nd* ümmetçi
umetxwaz *rd/nd* ümmetçi, ümmet
yanlısı
umir *n* ömür
umirdirêj *rd* uzun ömürlü
umîd *m* umut, ümit ~ **dan** umut
vermek ~ **jê birîn** -den umut
kesmek ~ **kirin** umut (veya
ümit) etmek ~**a xwe jê birîn**
umudunu (veya ümidini) kes-
mek
umîdewar *bnr* umîdwar
umîdwar *rd* umutlu, ümitli ~ **bûn**
umutlanmak, ümitlenmek ~
kirin umutlandırmak, ümitlen-
dirmek
umre *ol/m* umre
umûd *bnr* umîd
umûm *rd* umum, bütün, tüm
umûmî *rd* umumî, genel
umûmxane *m* umumhane, genelev

umur *m* umur
unîforma *m* üniforma
unîte *m* ünite
unîter *rd* üniter
unîversîte *m* üniversite
unîversîtevanî *rd* üniversiteli
unsûr *m* unsur
urdûnî *rd/nd* Ürdünlü
ure *m* üre
uremî *bj/m* üremi
urf *n* örf
urfî *rd* örfî
urolog *nd/nt* ürolog
urolojî *m* üroloji, becliye
urteurt *h* homur homur ~ **kirin**
 homurdanmak
urtîker *m* ürtiker
urtîn *l/ngħ* homurdanmak (ayı
 için)

urtînî *m* homurtu ~ **kirin** homur-
 danmak
uryan *rd* üryan
uskure *m* üsküre, tas
üslûb *m* 1. üslûp, biçem 2. *wj* üslûp
ustibî *m* üstüpü
usûl *m* 1. usul, tarz 2. usul, yol yön-
 tem ~ **pê anîn** adeti yerine ge-
 tirmek, adet yerini bulsun diye
uşur *m* öşür
utopîk *rd* ütöpik
utopîst *nd/nt* ütöpist, ütopyacı
utopya *m* ütopya
uzbekî *m* 1. Özbekçe 2. *rd/h*
 Özbeklere özgü veya yaraşır bir
 biçimde
uzr *m* özür ~ **xwestin** özür dile-
 mek
uzrdar *rd* özürlü, mazcretli

Û

û, Û *m* Kürt alfabesinin yirmi altıncı harfi

û *g* 1. ve * ez û tu ben ve sen 2. ile

* Mem û Zîn Mem ile Zîn ~
wekî din *h* vesaire

ûcax *bnr* ocax

ûcb *m* 1. gerekçe, bahane, vesile

* bi ûcba vî tiştî bu vesileyle
2. -den dolayı

ûd *mzk/m* ut (ut çalgısı)

ûdî *nd/nt* udî, utçu

ûdjen *nd/nt* utçu, udî

ûf *b* uf

ûfeûf *m* uflama puflama

ûkraynayî *nd/rd* Ukranyalı

ûqeale *rd* ukalâ

ûqeletî *m* ukalâlîk

ûr *ant/n* ur, tümör

ûrandin *l/gh* ulutmak

Ûranûs *ast/m* Uranüs

ûranyumkim *m* uranyum

ûris *nd/rd* Rus

ûrisat *m* Rusya

ûriskî *m* 1. Rusça 2. *rd/h* Ruslara
özgü veya yaraşır bir biçimde

ûrîn *l/ngħ* ulumak

ûrînî *m* ulama ~ pê ketin ulumaya
başlamak

ûrt *m n* 1. soy sop, zürriyet 2. sos
nesil, kuşak 3. çoluk çocuk 4.
ocak (bazı deyimlerde, ev, aile,
soy) * ûrt û ocaxa wan temirî
ocakları söndü ~ û ocaxê (yekî)
kor bûn ocağı kör olmak ~ û
ocaxê (yekî) temartin ocağını
sündürmek ~a (yan jî ocaxa)
bav û kalan baba ocağı, aile
ocağı

ûstad *n* üstat

ûstadî *m* üstatlık

ûşaq *mzk/m* uşşak (makamı)

ûşt *m* 1. neden, sebep 1. bahane,
gerekçe, vesile

ûtî *m* ütü ~ kirin ütölemek

ûtîker *nd/nt* ütücü

ûtîkirî *rd* ütülü, ütülenmiş olan

ûy *b* vay (ağrı, acı gibi duygular
için)

ûygurkî *m* 1. Uygurca 2. *rd/h*
Uygurlara özgü veya yaraşır bir
biçimde

ûzeûz *m* uluma * ûzeûza guran
kurt ulamaları

ûzîn *l/ngħ* ulumak

ûzînî *m* uluma ~ jê çûn ulamak

V

v, V *m* Kürt alfabesinin yirmi yedinci harfî

va *h* işte * **va** *ye* **pirtûk** işte kitap

vaftîz *ol/m* vaftiz ~ **bûn** vaftiz olmak ~ **kirin** vaftiz etmek

vagon *m* vagon ~**a** **binivîn** yataklı vagon ~**a** **bixwarin** yemekli vagon

vaj *rd* makûs, ters çevrilmiş

vajî *n* 1. ters, ters yüz * **vajiyê** **goreyê** çorabın tersi 2. *rd* makûs, ters 3. ters, aksi, bilakis 4. bastı-bacak, paytak ~**î** (**tişteki**) aksine

vajî bûn *l/gh* ters yüz olmak, ters döndürülmek, tersine çevrilmek

vajî kirin *l/gh* ters yüz etmek, tersine çevirmek, ters döndürmek

vajîna *ant/m* vajina, vagina

vajîtî *m* 1. terslik 2. terslik, aksilik

vala *rd* 1. boş 2. *mec* boş, abes, gereksiz ~ **derketin** boş çıkmak ~ **hiştin** boş bırakmak ~ **jê derketin** -den eli boş çıkmak ~ **man** boş (veya boşta) kalmak ~**yî** (**tişteki**) **kirin** (bir şeye) boşaltmak

valabûn *m* boşalma

vala bûn *l/gh* boşalmak

valahî *m* boşluk ~**ya** **hewayê** hava boşluğu

valak *m* vakum

valaker *nd/nt* boşaltıcı

valakirin *m* boşaltma, boşaltım

vala kirin *l/gh* boşaltmak

valatî *m* boşluk

vale *m* valc, bacak (oyun kâğıtlarında)

valêz *n* valiz

vals *m* vals

vamitan *m* 1. esneme, esneyiş 2. gerilim

vamitandin *l/gh* 1. esnetmek 2. germek

vamitanî *rd* gerilimli

vamitî *rd* 1. gergin 2. gerili ~ **bûn** gerginleşmek ~ **kirin** gerginleştirmek

vamitîn *l/gh* 1. esnemek 2. gerilmek

vamitûtî *m* gerginlik

vamitok *rd* 1. esnek 2. gergin

vamitokî *rd* 1. esnekçe 2. gergince

vamitong *m* gerinme ~ **anîn** **xwe** gerinmek ~ **dan** **xwe** gerinmek

vamitoyî *rd* 1. esnek, elâstik 2. gergin ~ **bûn** 1) esnekleşmek 2) gerginleşmek ~ **kirin** 1) esnekleştirmek 2) gerginleştirmek

vamitoyîtî *m* 1. esneklik, elâstikiyet 2. gerginlik

vampîr *nd/nt* vampir

van c bunlar (bükünlü haller için)
~ **çendan** bu aralar, bu sıralar,
bu yakınlarda ~ **derên hanê** bu-
ralar ~ **rojan** bu günlerde (veya
bu sırada), yakınlarda

vane m vana

vanîlya m vanilya

vantîlator m vantilâtör

vapûr m vapur ~ **a çeman** ırmak
vapuru

vardiya m vardiya

vardiyavan nd/nt vardiyacı

varê rd sapa

varik m piliç (erginleşmemiş tavuk)

varî m 1. çekingên, topluma gir-
meyên 2. tek takılan ~ **bûn** 1)
çekingênleşmek 2) tek takılmak

varîs bj/m varîs

varmilandin l/gh ertelemek

varmilîn l/gh ertelenmek

vartan vartan m 1. fart furt, farta
furta 2. virt, diline dolama ~
kirin fart furt (ya da farta furta)
ctmek

varyant m varyant

varyasyon m varyasyon

vata rd açıkta, üstü açık * **vata**
razaye üstü açık yatmış

vatinî m görev, vazife

vatka m vatka

vavartin l/gh ayıklamak, ayırtmak

vavêr m ayıklama, ayırtına ~ **kirin**
ayıklamak, ayırtmak

vavêrkar ped/nd ayırtman

vavêrker rd ayıklayıcı

vawêr bnr vavêr

vazelîn m vazelin ~ **tê dan** vazelin
sürmek, vazelinlemek

vazo m vazo

veanîn l/gh 1. geri getirmek 2.
bükmek, eğmek

vearqilandin l/gh 1. ayırtına (ve-
ya farkına) vardirmek 2. oyalama-
mak

vearqilîn l/gh 1. ayırtına (veya
farkına) varmak 2. oyalanmak
3. takılmak (bir yere ilişip veya
dokunup kalmak)

veava bûn l/gh 1. (yeniden) ya-
pılandırılmak 1. düzenlenmek,
islah edilmek

veava kirin l/gh 1. (yeniden) yapı-
landırmak 2. düzenlemek, islah
etmek

veber m ürün

veberhênan m yatırım ~ **kirin**
yatırım yapmak

veberhêner nd/nt yatırımcı

veberhênerî m yatırımcılık

vebestandin l/gh 1. bağlamak 2.
kuşanmak

vebestin l/gh 1. bağlamak 2. ku-
şanmak

vebestî rd 1. bağlı 2. kuşanık ~ **bûn**
1) bağlı olmak 2) kuşanık olmak

vebeyan m 1. akis, aksetme, yan-
sıtma 2. aksetme, yansıtma, bel-
li etme

vebeyandin l/gh 1. aksetmek,
yansıtma 2. aksetmek, yansit-
mak, belli etmek

vebeyî m 1. yansı 2. tepke, refleks
3. rd tepkisel

vebeyîn l/gh 1. aksedilmek, yan-
sımak, yansılmak 2. aksedil-
mek, yansımak, belli edilmek

vebeyîndar *rd* 1. akisli, yansımali, yansıtılmalı 2. tepkeli, refleksi
vebeyînî *rd* 1. yansımali 2. tepkesel
vebeyînger *m* yansıtıcı, yansıtıcı
vebêj *nd/nt* 1. anlatıcı, anlatımcı 2. *m* anlatım
vebêjan *m* anlatım
vebêje *m* anlatı
vebêjer *nd/nt* anlatıcı
vebêjerî *m* anlatıcılık
vebêjî *m* 1. anlatıcılık, anlatımcılık 2. anlatı, anlatma
vebihuj *m* cırıyık
vebihujandin *l/gh* eritmek
vebijark *m* seçenck, alternatif, şık
vebijartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayırmak (seçmek) 3. ayıklamak
vebijêr *rd* 1. seçici 2. ayıklayıcı
vebijêrek *rd* seçmeli, seçmece
vebijêrî *m* 1. seçicilik 2. ayıklayıcı
vebijêrk *m* seçenck, alternatif, şık
vebir 1. kesme, kesinti 2. *rd* kesin, kati ~ **bûn** kesinleşmek ~ **kirin** kesinleştirmek
vebiran *m* kesinti * **vebirana** *avê* su kesintisi
vebirandin *l/gh* 1. kesmek 2. kıyım yapmak, kırımdan geçirmek
vebirî *rd* 1. kesilmiş, kesik 2. kesin, kati
vebizav *m* 1. tepki, reaksiyon 2. tepkinme ~ **nîşan dan** tepki göstermek
vebizavdar *rd* tepkili
vebizavî *rd* tepkisel
vebizivîn *l/gh* 1. tepki göstermek 2. tepkimek

vehîn *m* 1. bulma, keşif 2. görme
vehîner *nd/nt* bulucu, kâşif
vehînerî *m* buluculuk, kâşiflik
vehînî *m* bulgu
vehîr *m* bellek, hafıza
vehûn *m* 1. açılma, açılım, açılış 2. açılma, çözülme
vehûn *l/gh* 1. açılmak 2. açılmak, çözülme
vehûyîn *m* 1. açılış 2. açılış, çözülüş
vecelidandin *l/gh* 1. celâllendirmek, öfkelenlendirmek 2. açmak (sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek)
vecelidîn *l/gh* 1. celâllenmek, tersinmek 2. cebelleşmek, becelleşmek
veciniq *m* ürkü, irkilti
veciniqandin *l/gh* 1. ürkütme, irkiltmek 2. (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratmak
veciniqîn *l/gh* 1. ürkemek, irkilmek 2. belinlemek, benildemek 4. sıçramak * **jî cihê xwe veciniqî** yerinden sıçradı
veciniqîner *rd* ürkütücü
veciniqoyî *rd* ürkek ~**tî** ürkeklik
veçemandin *bnr* çemandin
veçê kirin *l/gh* 1. düzenlemek, yapılandırmak 2. düzenlemek, tanzim etmek
veçinandin *l/gh* 1. dokumak 2. gözemek
veçinîn *l/gh* 1. dokumak 2. gözmek 3. işlemek, nakşetmek
veçirandin *l/gh* 1. yırtmak 2. yolar 3. ditmek, birbirinden ayır-

mak 4. çözmek, sökmek (örül-müş şeyin örgüsünü ayırmak)

veçirîn *l/gh* 1. yırtılmak 2. yolun-mak 3. ditilmek 4. çözülmek, sökölme (örölmüş şeyin örgü-sü birbirinden ayrılmak)

vedan (I) *m* 1. eşme, eşleme 2. deşme, deşleme 3. kazı, kazma

vedan (II) *m* 1. çakma (şimşek, çakmak vb. için) 2. dinme (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma)

vedan (III) *m* 1. kurma (yayı veya zembereği germe) 2. kurma (tuzak vb. için düzenek kurmak)

vedan (I) *l/gh* 1. eşmek, eşlemek 2. deşmek, deşlemek 3. kaz-mak

vedan (II) *l/gh* 1. çakmak (şimşek ve çakmak aleti için) 2. dinmek (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak)

vedan (III) *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği germek) 2. kur-mak (tuzak vb. için düzenek kur-mak) * **kon veda** çadır kurdu

vedandin *l/gh* kurmak (tuzak vb. için)

vedayî (I) *rd* 1. deşik 2. kazılı * **gora vedayî** kazılı mezar

vedayî (II) *rd* kurulu * **konê ve-dayî** kurulu çadır

vedeng *m* yankı

veder *m* 1. dış 2. dıştalamak, tecrit, soyutlama ~ **bûn** 1) çıkmak, dışa çıkmak 2) dıştalanmak, tecrit olmak ~ **dan** dışa vermek

~ **kirin** 1) dışa atmak, çıkarmak

2) dışa vurmak 3) dıştalamak, tecrit etmek ~ **man** dıştalanmak

vederî *m* dıştalamak, tecrit

vedizin *l/gh* 1. çalmak 2. gizlen-mek, saklanmak * **xwe jê vedize** ondan saklan

vedîtin *m* 1. bulma, görme 2. bul-ma, keşfetme 3. buluş, keşif 4. bulgu, delil

vedîtin *l/gh* 1. bulmak, görmek 2. bulmak, keşfetmek (ortaya çıkarmak)

vedor *m* 1. süreli, periyot 2. devre, periyot

veger *m* 1. dönüş 2. dönüm 3. *ast/erd* dönence

vegeran *m* 1. dönüş, dönme 2. ri-cat, geri çekilme

vegerandin *l/gh* 1. (geri) döndür-mek 2. (geri) çevirmek, iade etmek 3. dönüştürmek

vegerdar *rd* dönüşlü

vegerek *rd* dönüştürücü

vegerîn *l/gh* 1. dönmek, geri dönmek 2. geri gelmek 3. dö-nüşmek, değişmek * **vegere!** geri dön!

vegerîner *rd* 1. döndürücü 2. dö-nüştürücü

vegerok *rd* 1. dönerli 2. *rz* dönüşlü 3. *nd/nt* dönek

vegerokî *rz/m* dönüşlülük

vegerol *rd* mürtet

vegerolî *m* mürtetlik

vegevizîn *bnr* gevizin

vegir (I) *bj/rd* bulaşıcı, geçici * **ne-xweşîna vegir** geçici hastalık

vegir (II) rd 1. işgalci 2. fatih, fet-heden

vegirî (I) m 1. bulaşıcılık, geçici-lik 2. rd bulaşıcı özelliği olan

vegirî (II) m işgal, istila

vegirox nd/nt 1. işgalci 2. istilacı

vegiroxî m 1. işgalcilik 2. istilacılık

vegirtin l/gh 1. işgal etmek 2. istila etmek, kaplamak 3. kurmak

* **kon vegire** çadın kur 4. örmek (saç, yele gibi şeyler için) 5. kap-mak, bulaşmak (hastalık vb. için)

vegirtox nd/nt 1. işgalci 2. istilacı

vegirtoxî m 1. işgalcilik 2. istilacılık

vegizgizandin l/gh 1. çekiştirmek 2. çekip yolmak, saç çekmek

vegizgizîn l/ngh 1. çekiştirilmek 2. çekip yolunmak, saç çekilmek

vegotin m 1. anlatma, anlatış 2. anlatım 3. wj anlatma, hikâye etme, hikâyeleme

vegotin l/gh 1. anlatmak 2. wj an-latmak, hikâye etmek, hikâyele-mek

vegotinbêj nd/nt anlatımcı

vegotinbêjî m anlatımcılık

veguhartin l/gh 1. değiştirmek 2. evirmek, taklip etmek (yapı-sını değiştirmek)

veguhastin m 1. aktarma, naklet-me 2. iletme, ulaştırma, ulaşım (götürme, intikal ettirme) 3. lşk ulaştırma 4. göçerme (bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikme) ~a **hewayî** havada nakil ~a **komelî** (yan jî **tomerî**) toplu taşıma ~a **xwîne bj** kan aktarımı

veguhastin l/gh 1. aktarmak, nak-letmek 2. iletmek, ulaştırmak (götürmek, intikal ettirmek) 3. göçerme (bitkileri yerinden çı-karıp başka yere dikmek)

veguhaz m 1. aktarma, nakil 2. ak-tarma, transfer 3. iletim

veguher m dönüştürüm

veguheran m 1. değişim 2. dönü-şüm 3. *jeo* başkalaşım

veguherandin l/gh 1. değiştirmek 2. dönüştürmek 3. başkalaştır-mak

veguherîn m 1. değişim, değişim 2. dönüşüm, dönüşüm 3. başka-laşma

veguherîn l/ngh 1. değişmek 2. dönüşmek 3. başkalaşmak

veguherîner nd/rd 1. değiştirici 2. dönüştürücü

veguhêrîn bnr veguherîn

veguhêz m 1. aktarma, aktarım, nakil 2. aktarma, devir, devret-me 3. iletim, iletme, ulaşım ~î (...) **kirin** -e aktarma yapmak

veguhêzan m 1. aktarma, aktarım, nakletme, nakliye 2. iletme, ulaştırma, ulaşım ~ **kirin** ak-tarma etmek

veguhêzbar fiz/rd iletken

veguhêzer nd/rd 1. aktarıcı, akta-ran, nakleden 2. iletici, ulaştırıcı

veguhêzerî m 1. aktarıcılık 2. ilet-ci-lik, ulaştırıcılık

veguhêzî m 1. aktarım, aktarma, nakil * **amyarên veguhezîye** na-kil vasıtaları 2. ulaşım, aktarma,

iletme 3. nakletme, devir 4. *rd* naklî (taşırma ile ilgili olan) ~ **kirin** aktarma etmek (veya yapmak) ~*ya wesleyan bj* organ nakli (veya aktarımı)
veguhêzîn *l/gh* 1. aktarılmak, nakledilmek 2. aktarılmak, iletilmek, ulaştırılmak 3. değışmek
veguhêzkar *nd/nt* 1. aktarıcı, aktarmacı, nakleden 2. nakliyeci, nakliyatçı, taşımacı
veguhêzkarî *m* 1. aktarıcılık, aktarmacılık 2. taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık
veguhêzker *bnr* veguhêzkar
vehandin *bnr* vehonandin
vehatin *l/gh* 1. gelmek, dönmek 2. (içe doğru) eğilmek, bükölmek 3. doğmak (gök cisimleri için) 4. çakmak * **birûsk vehat** şımşek çaktı
veher *m* onarım, tamir
veheran *m* onarma
veherandin *l/gh* onarmak, tamir etmek
veherîner *nd/nt* onarıcı, tamirci
vehes *m* 1. dinlenme, mola 2. ara, mola
vehesan *m* 1. dinlenme 2. rahatlama, sakinleşme, yatıştırma
vehesandin *m* 1. dinlendirme 2. rahatlatma, sakinleştirme, yatıştırma
vehesgeh *m* dinlenme yeri
vehesî *m* dinlenme, mola
vehesîn *l/gh* 1. dinlenmek, soluklanmak 2. rahatlamak, sakinleşmek, yatışmak

vehesîner *rd* 1. dinlendirici 2. rahatlatıcı, sakinleştirici, yatıştırıcı
vehewandin *l/gh* 1. barındırmak 2. içermek, ihtiva etmek
vehewîn *l/gh* 1. barınmak 2. içermek, ihtiva etmek
vehewîngeh *m* barınak, barınma yeri
veheyirîn *bnr* heyirîn
vehonan *m* 1. örme 2. örgü 3. *wj* kurgu
vehonandin *l/gh* 1. örmek 2. dokumak 3. kurgulamak (edebiyatta)
vejan *m* diriliş
vejandin *l/gh* diriltmek
vejen (1) *m* 1. enerji, erke 2. çakıntı
vejendin *l/gh* çakmak (şımşek, çakmak vb. için)
vejenî *rd* enerjik
vejetaryen *nd/nt* vejetaryen
vejetaryenî *m* vejetaryenlik
vejiyandin *l/gh* 1. diriltmek 2. *psi* uyandırmak
vejîn *m* dirilme, diriliş
vejîn *l/gh* diriltmek
vejîner *nd/rd* diriltici
vekayîn *l/gh* geviş getirmek
veker *rd* 1. açıcı 2. *m* açacak
veketin *l/gh* 1. uzanmak 2. yatmak
vekêş *m* çekilme, cezir * **kêş û vekêş** medcezir
vekêşan *m* 1. çekilme, çekilim, çekiliş 2. *fiz* gerilim ~ **anîn xwe gerinmek**
vekêşan *l/gh* çekilmek
vekêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. germek

vekēşanî *rd* gerilimli

vekirek *m* 1. açar, açacak 2. *nd* açan (açma işini yapan)

vekirin *m* 1. açış, açma 2. açma, açılış (bir yerin açılışını yapma) 3. açma, çözme (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözme) 4. dinme (kar, yağmur gibi, kesilme, durma) (**cihek**) ~ açılış yapmak

vekirin *l/gh* 1. açmak 2. açmak, çözmek (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözmek) 3. dinmek, durulmak (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak)

vekirî *rd* 1. açık (kapalı karşıtı) 2. açık, aşikâr, açık seçik, belli 3. açık (sıvılar için, yoğun ve koyu olmayan) 4. uçuk (renk için)

vekiribûn *m* açıklık

vekirîtî *m* 1. açıklık 2. açıklık seçiklik

vekirox *m* 1. açacak 2. *nd* açan, açıcı (açma işini yapan)

vekişan *m* çekilme, çekiliş, geri çekilme

vekişandin *l/gh* 1. (geri) çekmek 2. germek * **telê venekişîne** teli germe

vekişîn *m* 1. (geri) çekilme, çekiliş 2. gerilme

vekişîn *l/ngh* 1. (geri) çekilmek 2. gerilmek

vekît *rz/m* yazım, imla ~a **fonetîk** sesçil yazım

vekîtandin *l/gh* 1. dikte etmek 2. imla etmek 3. heceleme

vekolan *m* 1. kazma, çşme 2. araştırma, inceleme ~ **kirin** inceleme yapmak

vekolan *l/gh* 1. kazmak, çşmek 2. araştırmak, incelemek

vekoler *nd/nt* 1. araştırmacı 2. soruşturucu 3. incelemeci, inceleyici

vekolerî *m* 1. araştırmacılık 2. soruşturuculuk 3. incelemecilik, inceleyicilik

vekolîn *m* 1. kazma, kazı yapma 3. araştırı, araştırma, inceleme ~ **kirin** araştırma (veya inceleme) yapmak

vekolîn *l/gh* 1. kazmak, kazı yapmak 2. araştırmak, incelemek, inceleme yapmak

vekolîner *nd/nt* 1. araştırmacı, araştırmacı 2. incelemeci, inceleyici

vekolînerî *m* 1. araştırmacılık, araştırmacılık 2. incelemecilik, inceleyicilik

vektor *m* vektör

vekuştin *l/gh* 1. öldürmek 2. söndürmek 3. gidermek (susuzluğunu gidermek)

veleyîstandin *bnr* velîstandin)

veleyîstin *bnr* velîstin

velisk *m* şok

velîstandin *l/gh* 1. ırgalamak, ırgamak, oynatmak (yerinden kımıldatmak) 2. burkmak 3. kanırtmak (büküp zorlayarak yerinden oynatmak) 4. aşırı derecede korkutmak (şoke etmek)

velistin *l/gh* 1. ırgalanmak, oynamak 2. oynamak (yeri değişmek) 3. burkulmak 4. (korkuyla) sıçramak 5. çok korkmak, şoke olmak, şok geçirmek

vemalandin *l/gh* 1. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) 2. çemremek, sıvamak (kol veya paça için)

vemalandî *rd* 1. silinmiş 2. çemrenmiş, sıvalı (paça, kol vb. için)

vemalaştin *l/gh* 1. silmek 2. süpürmek 3. çemremek, sıvamak

vemalîn *l/ngh* 1. silinmek 2. çemrenmek, sıvanmak (kol ve paça için)

vemaltin *bnr* vemalaştin

veman *l/ngh* 1. kalmak 2. arta kalmak 3. geri kalmak 4. gecikmek

vemandin *l/gh* 1. geciktirmek 2. geri kalmasını sağlamak

vemirandin *l/gh* 1. söndürmek 2. ateşi külle örtmek 3. *mec* soğutmak (hevesini kırmak)

vemirandî *rd* sönük ~ **bûn** sönükleşmek

vemirandîbûn *m* 1. sönükleşme 2. sönüklük

vemirî *rd* sönük ~ **bûn** sönükleşmek

vemirîbûn *m* sönüklük

vemirîn *l/ngh* 1. sönmek 2. *mec* soğumak, hevesi geçmek

venandin *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği germek) 2. kurmak, tuzgah kurmak (tuzak vb. için) * **daf venand** tuzak kurdu

venasîn *l/gh* 1. tanımak 2. keşif etmek

venekirin *l/gh* ardı arası kesilmemek * **ev çend roj in ku baranê venekiriye** bir kaç gündür yağmurun ardı arası kesilmedi

venexwendî *rd* çağrısız, davetsiz
venêr *nd/nt* 1. denetçi, denetimci, denetleyici, kontrolör 2. gözlemci, gözleyici

venêran *m* 1. denet, denetim, denetleme, kontrol 2. bakı, teftiş ~ **pêk anîn** (an jî **kirin**) denetleme yapmak

venêrî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolörlük 2. gözlemcilik, gözleyicilik

venêrîn *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek, gözetlemek 3. yoklamak

venihartin *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek 3. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)

venihêr *bnr* venêr

venijandin *l/gh* yapıştırmak

venijîn *l/ngh* yapışmak

venijok *rd* 1. yapışıcı, yapışkan 2. *m* tutkal

venişîn *l/ngh* 1. konmak 2. tünemek

venişte *m* tünec

veniştin *l/ngh* 1. konmak 2. tüneclemek, tünemek

venîgaş *m* imge ~ **kirin** imgelemek

venîgaşî *psî/m* imgelem

Venûs *ast/m* Venûs, Çoban Yıldızı,

Zühre

venûsandin *l/gh* yapıştırmak

venûsîn *l/ngh* yapışmak

venûsînk *m* yapıştırıcı

venûsk *m* yapıştırma (yapıştırılarak yapılan)

vepejikandin *l/gh* silkelmek

vepejilandin *l/gh* silkelmek

vepekandin *l/gh* fırlatmak

vepekîn *l/ngh* fırlamak

vepesiran *m* sakinleşme, yatışma, teskin

vepesirandin *l/gh* 1. sakinleştirmek, yatıştırmak, teskin etmek

2. dinlendirmek (bazı yiyecek ve içecekler için)

vepesirîn *l/ngh* 1. sakinleşmek, yatışmak, teskin olmak 2. dinlenmek (bazı yiyecek ve içecekler için)

vepesirîner *nd/rd* sakinleştirici, yatıştırıcı * **îlacên** **vepesirîner** yatıştırıcı ilâçlar

vepîrsîn *m* 1. sorma, soruşturma 2. sorgu 3. sorgulama, sorgu yapma

vepîrsîn *l/gh* 1. sormak, soruşturmak 2. sorgulamak, sorgu yapmak

vepîrsîner *nd/n* 1. soruşturmacı 2. sorgucu, sorgulayıcı

vepîrsînerî *m* 1. soruşturmacılık 2. sorguculuk, sorgulayıcılık

veqetan *m* 1. ayrılma 2. ayrılık, ayrılış 3. ayrılık (birinden uzak düşme) * **veqetan nîvê mirinê**

ye ayrılık ölümün yarısıdır ~a cih yer ayırma

veqetandek *rz/m* 1. takı, harfi tarif, tanım edatı 2. *kîm* ayıraç

veqetandin *m* 1. ayırma 2. ayırma, tahsis etme, hasretme 3. koparma

veqetandin *l/gh* 1. ayırmak 2. ayırmak, tahsis etmek, hasretmek * **hemû wextên xwe ji xwendinê re veqetandibû** bütün vaktini okumaya hasretmişti 3. koparmak

veqetandî *rd* 1. ayrık, ayrılmış olan 2. ayrı

veqetandok *m* ayıraç

veqetîn *m* 1. ayrılma 2. ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) 3. kopma

veqetîn *l/ngh* 1. ayrılmak 2. ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) 3. kopmak

veqetînek *kîm/m* ayıraç, miyar

veqetîner *rd* 1. ayırıcı * **pergala veqetîner a rengan** renk ayırıcı aygıt 2. *fîz* ayıran 3. *m* ayırmaç

veqetînî *m* 1. ayrılık 2. ayrışıklık

veqetînxwaz *nd/nt* ayrılıkçı

veqetînxwazî *m* ayrılıkçılık

verast *rd* gerçek

verastin *l/gh* düzeltmek, yoluna koymak

verastî *m* gerçeklik, hakikat

verastker *nd/nt* 1. düzenleyici, tanzim edici 2. düzenleyici, aranjör

verastkerî *m* 1. düzenleyicilik, tanzim edicilik 2. düzenleyicilik, aranjörlük

verast kirin *l/gh* 1. düzenlemek, tanzim etmek 2. *mzk* düzenlemek, düzenleme yapmak, aranje etmek

verenandin *l/gh* törpülemek

veresandin *l/gh* 1. çözmek (örülü bir şeyi açmak) 2. koparmak, çözmek

veresîn *l/ngh* çözülmek, açılmak

vereş *m* kusmuk, kusuntu

vereşan *m* 1. kusma 2. kusmuk ~a (yekî) hatin kusar gibi olmak

vereşandin (I) *l/gh* kusturmak

vereşandin (II) *l/gh* sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)

vereşîn *m* kusma ~a *serxweşan* sarhoş kusması

vereşîn (I) *l/ngh* kusmak

vereşîn (II) *l/ngh* sökölme, çözülmek * *goreya wî vereşiya* çorabî çözüldü

vereşîner *rd/nd* kusturucu * *îlaca vereşîner* kusturucu ilâç

vereşok *rd* 1. kusucu 2. bulandırıcı

verêbûn *m* 1. yollanma 2. yolculanma, uğurlanma

verê bûn *l/ngh* 1. yollanmak 2. yolculanmak, uğurlanmak

verêker *rd/nd* 1. yollayıcı 2. yolculayıcı, uğurlayıcı

verê kirin *l/gh* 1. yollamak 2. yolculamak, yolcu etmek, uğurlamak

verihoj *m* 1. kazma 2. oyma

verihojîn *l/ngh* kazınmak

verihoştin *l/gh* 1. kazımak 2. oymak

verisandin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)

veristin *l/gh* çözmek (örülü şeyler için)

veristox *rd* çözücü (bağlı şeyler için)

verîsandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)

verîsandî *rd* çözgün, çözü, sökük (örgüleri sökölmiş olan)

verîsikandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)

verîsikî *rd* çözgün, çözü, sökük

verîsikîn *l/ngh* çözülmek, sökölme (örülmüş şeyin örgüsü ayrılmak)

verîsiyayî *rd* çözü, sökük

verîsîn *l/ngh* çözülmek, sökölme (örülmüş şeyler için)

vernîk *m* vernik ~ *kirin* vernikleme ~ *tê dan* verniklemek

vesaz bûn *l/gh* 1. düzenlenmek, tanzim olmak 2. yapılandırılmak, yeniden yapılanmak

vesaz kirin *l/gh* 1. düzenlemek, tanzim etmek 2. yapılandırmak, yeniden yapılandırmak

vesehî *m* 1. arama, kontrol etme 2. tarama

vesehîker *rd* 1. arayıcı, kontrol edici 2. tarayıcı 3. *m* tarayıcı * *vesehîkera kompîturê* bilgisayar tarayıcısı

vesehî kirin *l/gh* 1. aramak, kontrol etmek 2. taramak

vesekinandin *l/gh* duraksatmak

vesekinîn *l/ngh* duraksamak

veser *m* ek, ilave ~ **bûn** eklenmek, ilave olmak ~ **kirin** eklemek, ilave etmek

veserandin *l/gh* 1. eklemek, ilave etmek 2. ilhak etmek

vesih, **vesihe** *m* istirahat, dinlenme

vesihan *m* dinleme, istirahat

vesihandin *l/gh* dinlendirmek, istirahat ettirmek

vesihîn *l/ngh* dinlemek, istirahat etmek

vesînor *n* 1. sınır (belirli) 2. sınır, limit ~ **jê re danîn** sınır (veya limit) koymak ~ **kirin** sınırlamak

vesînordar *rd* 1. sınırlı 3. *bz* sınırlı, limitet

vesînorker *rd* sınırlayıcı

vestiyer *m* vestiyer

vestiyervan *nd/nt* vestiyerci

vestran *m* yağrum

vestrandin *l/gh* yağurmak

vestrîn *l/ngh* yağrulamak

veşar *m* sır, giz

veşare *rd* 1. gizli 2. *m* defne

veşargeh *m* saklama yeri, zula

veşarî *rd* 1. saklı 2. saklı, gizli (gizlenen, gizli tutulan) 3. gizli * **hezên veşarî** gizli güçler 5. *rd* kapalı (gizli, saklı) ~ **hiştin** gizli tutmak

veşarîbûn *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik

veşarîti *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik

veşartin *l/gh* 1. saklamak 2. saklamak, gizlemek 3. saklamak, gizlemek, örtmek 4. gömmek, defnetmek

veşartinok *m* saklambaç

veşartî *rd* 1. saklı 2. gizli, saklı 3. gömük, gömülü, defnedilmiş olan ~ **girtin** gizli tutmak

veşartok *m* saklambaç

veşer *m* gizlem

veşeran *m* 1. saklama, saklayış 2. gizleme, gizleyiş

veşerîner *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici

veşikandin *l/gh* 1. kırmak 2. gidermek * **têhna xwe veşikand** susuzluğunu giderdi

veşikîn *l/ngh* 1. kırılmak 2. geçmek, giderilmek * **têhna min veşikiya** susuzluğum geçti

veşûştin *l/gh* yıkamak, iyice yıkamak

veterîner *nd/nt* veteriner

veterînerî *m* veterinerlik

vetewişandin *l/gh* 1. sallamak 2. sendeletmek, yalpalatmak

vetewişîn *l/ngh* 1. salınmak, sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) 2. sendelemek, yalpalamak

veto *m* veto ~ **bûn veto** olmak ~ **kirin** veto etmek

vetûrî *m* 1. geleneksel, klâsik 2. basmakalıp ~ **bûn** gelenekselleşmek, klâsikleşmek

vewejartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayıklamak

vewestandin *l/gh* 1. durdurmak

2. duraksatmak

vewestîn *l/ngh* 1. durmak 2. du-

raklamak, duraksamak

vexer *bnr* vexêr

vexêr *nd* uğur, uğurlama ~ **kirin**
uğurlamak

vexêrker *rd/nd* uğurlayıcı

vexirandin *l/gh* eğlenmek, oyalama-
mak

vexirîn *l/ngh* eğlenmek, oyalanmak

vexurik *m* içecek, içki ~ **a** **alkol-**
dar (an *jî bialkol*) alkollü içki
~ **ên** **serxweşker** sarhoş edici
içkiler

vexurikdar *rd* içkili

vexurikfiroş *nd/nt* içkici (satan
kimse)

vexurikî *rd* içkili

vexurk *bnr* vexurik

vexuyan *m* 1. belirti 2. *fiz* görüntü
3. *sn/tv* görüntü ~ **girtin** görün-
tüllemek, görüntü almak

vexuyandin *l/gh* belirtmek, görün-
mesini sağlamak

vexuyîn *l/ngh* belirlemek, görünmek

vexwar *rd* içen, içici

vexwarbar *rd* içilir

vexwarin *m* içme, içim, içiş

vexwarin *l/gh* içmek

vexwarî *rd* içkili, sarhoş

vexwarkî *h* içmece, içilir şekilde

vexwarox *nd/nt* içici (şarap, rakı
vb. için)

vexwazî *m* alacak (borç için)

vexwendin *l/gh* 1. okumak 2. ça-
ğırarak, davet etmek

vexwendî *rd* çağrılı, davetli

vexwendname *m* çağrılık, dave-
tiye

vexwîner *nd/nt* çağrıcı, davetçi

vexwînî hev bûn *l/bw* kaynaşmak
(uyuşmak, yakın ilişki kurmak)

vexwînî hev kirin *l/bw* kaynaştır-
mak (uyuşturmak, yakın ilişki
kurmalarını sağlamak)

vezanîn *l/gh* tahmin etmek

vezar *m* seslendirmec ~ **kirin** ses-
lendirmek

vezarker *nd/nt* seslendirici

vezelan *m* 1. esneme, esneyiş
2. gerilme, gerilim

vezelandin *l/gh* 1. esnetmek 2. ger-
mek, uzatmak 3. *mec* uzandır-
mak, yatırmak

vezelandî *rd* 1. esnetilmiş 2. ger-
gin, gerili 3. yatık, yatmış olan
kimse ~ **bûn** gerginleşmek

vezelandîtî *m* 1. gerginlik 2. yatk-
lık

vezelandokî *rd* gergince

vezelanî *rd* gerilimli

vezelîn *l/ngh* 1. esnetmek 2. geril-
mek 3. uzanmak

vezelîner *ant rd/nd* gerici

vezelok *rd* esnek

vezelokî *rd* esnekçe ~ **bûn** esnek-
leşmek ~ **kirin** esnekleştirmek

vezelokîtî *m* esneklik

vezenî *rd* elastik

vezenîtî *m* elastikiyet

vezikandin *l/gh* fişkırtmak

vezikîn *l/ngh* fişkırtmak

vezîn *l/ngh* gevşemek, sünmek

vê c 1. bu (bükünlü; dişil tekil için)

* **ez vê naxwazim** bunu istemem
2. bunu * **eger vê bide min** baş e bunu bana verse iyi
~ **carê** bu defa ~ **de** beride, bu tarafta ~ **derê** bura, burası ~ **êvarê** bu akşam ~ **gavê** 1) şimdi, şimdiki 2) şu an, şu anda 3) *h* biraz önce, yeni ~ **sibehê** bu sabah ~ **û wê** şunu bunu

vêç nd/nt 1. paytak (çarpık, eğri bacaklı) 2. bastıbacak (ayakları içe veya dışa dönük) ~ **avêtina gavan** paytak adım ~ ~ paytak paytak

vêçitî m 1. paytaklık 2. bastıbacaklık

vêdrok m kova

vêketin l/gh 1. tutuşmak, yanmak (ateş durumuna geçmek) * **êzing vêketin** odunlar yandı 2. yanmak (ısı, ışık vb. şeyler için) * **lemba vêket** lamba yandı

vêketî rd yanık

vêkra bnr vëkre

vêkre h 1. beraber, birlikte, bir arada 2. hep beraber, hep birlikte, hep birden 3. hepsi

vêk xistin l/gh toplamak, bir araya getirmek

vêl rd yayvan, yalpık, yayık ~ **bûn** yayvanlaşmak ~ **kirin** yayvanlaştırmak

vêlik rd yayvan, yalpık

vêlikî rd yayvansı ~ **bûn** yayvanlaşmak

vêlî m yayvanlık

vêlokî rd yayvansı, yayvanca

vên bnr vîn

vês m dinlenme, mola ~ **girtin** dinlenmek ~ **a xwe girtin** dinlenmek, yorgunluğunu almak, mola vermek

vêsan m 1. dinlenme, mola 2. *rz* durak (cümle sonundaki nokta) 3. *mzk* durak, es

vêsandin l/gh 1. dinlendirmek 2. *mec* dindirmek 3. söndürmek * **lemba vêsand** lambayı dinlendirdi

vêsandî rd 1. dinlendirilmiş 2. sönmük (ateş, ışık vb. için) ~ **bûn** sönmekleşmek

vêsandîbûn m 1. dinginlik 2. sönmüklük 3. sönmekleşme

vêsih bnr vësan

vêsihandin bnr vësandin

vêsiyayî rd 1. dinlenmiş, istirahat etmiş olan 2. sönmük, sönmüş olan

vêsin l/gh 1. dinlenmek, istirahat etmek 2. duraklamak 3. duraksamak, duraklamak 4. sönmek

vêsiner rd 1. dinlendirici 2. söndürücü

vêt rd yayvan ~ **bûn** yayvanlaşmak ~ **kirin** yayvanlaştırmak

vêtik rd yayvan

vêtikî rd yayvansı ~ **bûn** yayvanlaşmak

vêtin m 1. isteme 2. gerekme, gereklilik

vêtin l/gh 1. istemek 2. gerekmek

vêti m yayvanlık

vêtokî *rd* yayvansı, yayvanca
vêxistin *l/gh* 1. yakmak, tutuşturmak 2. çıkarmak, soyamak (giysi, ayakkabı çıkarma)
vêxistî *rd* 1. yanık * elektrik vëxistî ye clektrik yanık 2. *rd* soyuk
viç *rd* boş ~ **û vala** bomboş, tamtakır ~ **bûn** tamtakır olmak
videvid *m* yerinde durmama, tedirginlik ~ **ketin (yekî)** hop oturup hop kalkmak
vijag *m* kura, yazı tura ~ **kişandin** kura çekmek, yazı tura atmak
vijik *bj/m* ishal ~î ishali ~î **bûn** ishal olmak
vijoke *rd* ishali
vijoker *rd* ishali
vijvijandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpırtırmak
vijvijîn *l/gh* kıpırdamak, kıpırtırmak
vinevin (I) *h* genzek genzek
vinevin (II) *m* vızılta * vinevina mêşan arı vızılıtı
vingevîng *m* vin vîn, vînleme ~ **kirin** vînlemek
vingîn *l/gh* vînlemek
vingînî (I) *m* vızılta
vingînî (II) *m* vînleme ~ **anîn** vînlatmak ~ **jê çûn** (an jî hatin) vînlemek * **vingînî jî gubê min** diçe kulağım vînliyor **kirin** ~ vînlemek
vingok *rd* genzek ~î genzekçe ~î **axistin (peyîvîn an jî xeber dan)** genizden konuşmak
vinvin *rd* genzek

vinvinîn *l/gh* genizden konuşmak
vinvinok *rd* genzek ~î genzekçe
vipvala *rd* bomboş, tamtakır ~ **bûn** tamtakır olmak
vir (I) *m* tutup fırlama * **got vir û avêt** tutup fırlattı
vir (II) *m* (*r* kalın okunur) yalan ~ **derketin** yalan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak, yalan söylemek ~ **pekandin** yalan söylemek, mantarlamak ~ **û vîç** yalan dolan ~ **a (yekî)** derketin yalancı çıkmak
vir (III) *nd/c* bura, burası ~ **de wê de 1)** sağa sola * **vir de wê de meçe** sağa sola gitme 2) ötesi berisi ~ **de û wir de 1)** sağa sola 2) ötesi berisi
virçoq *rd* cıvık
virçoqî *rd* 1. cıvıkça 2. *m* cıvıklık
virdîvirdî *rd* 1. dalgalı (dalga dalga görülün) 2. dalga dalga, ebru ebru
virek *nd/nt* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak (**yek**) ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
virekî, virektî *m* yalancılık
virkirin *m* yalan söyleme
vir kirin *l/gh* yalan söylemek
virker *nd/nt* yalancı
virkerî *m* yalancılık
virnî *rd* 1. geç doğmuş, geç yetişmiş olan 2. geç büyüyen, büyümesi geciken, gelişmemiş (insan, bitki ve hayvan) ~ **maye** az gelişmiş (gelişmesi gecikmiş olan)

viroke *rd* yalancı ~**tî** yalancılık
virtoqî *rd* cıvık (kimse) ~ **bûn**
 cıvıklaşmak, cıvılamak ~ **kirin**
 cıvıklaştırmak
virtoqîtî *m* cıvıklık
virtuoz *mzk/nd* virtüöz
virvirandin *l/gh* 1. savurmak * **pe-**
re virvirandin paraları savurdu
 2. saçmak, saçalamak, serpmek
 5. fırlatmak, fırlatmak
virvire *rd/argo* atıcı, yalancı
virvirîn *l/ngh* 1. savrulmak 2. sa-
 çalanmak, saçılmak 3. fırlan-
 mak
vitevit *m* yerinde rahat duramama,
 kıvrınma ~ **jê çûn** tedirgin ol-
 mak ~ **ketin** (**yekî**) 1) kıvrım
 kıvrım kıvrınmak 2) tedirgin
 olmak
vites *m* vites ~ **guhartin** vites de-
 ğıştirmek ~ **a paş** geri vites
vitik *rd/m* hoppa, kaynaşık, oynak
 ~ **û sivik** tercelelli
vitikî *rd/h* hoppaca, oynakça
 * **keçikeke vitikî** ye oynakça
 bir kız
vitiktî *m* hoppalık, oynaklık
vitrin *m* vitrin, camcân
vitvitandin *l/gh* 1. kıpırdatmak 2.
 telaşa düşürmek 3. kıvrım kıv-
 rım kıvrınmasına neden olmak
vitvitîn *l/ngh* 1. kıpırdamak, kıpır-
 danmak, kıpırdaşmak, kımıl-
 damak, kıpırşmak 2. kurtlanmak
 (rahat oturmayıp sabırsızlık ve
 telaş göstermek) 3. telaşa düş-
 mek

vitvitok *rd* 1. içi tez, tez canlı
 2. oynak, kıpırdak 3. kurtlu (ye-
 rinde rahat durmayan)
vitvitokî *m* 1. oynaklık, kıpırdak-
 lık 2. kurtluluk (yerinde rahat
 durmama)
viyadûk *m* viyadük
viyan *m* 1. isteme, isteyiş, istek
 2. istenç, irade
viyan *l/gh* 1. istemek 2. dilemek
viyanî *rd* iradî
viyola *mzk/m* viyola
viyolajen *nd/nt* viyolacı, viyolonist
viyolonsel *mzk/m* viyolonsel
viyolonseljen *nd/nt* viyolonselist
viz *m* 1. vız 2. *h* fir
vizandin *l/gh* vızıldatmak, vızlat-
 mak
viz bûn *l/ngh* 1. dönmek 2. yan
 çizmek
vizek *rd* yan çizen
vizeviz *h* 1. vız vız, vızır vızır 2. fir
 fir, fırıl fırıl ~ **kirin** vız vız
 etmek, vızıldamak
vizik (I) *zoo/nd* arı, sinek
vizik (II) *m* topaç
vizîn *l/ngh* vızıldamak, vızlamak
vizînî *m* vızılta ~ **jê anîn** vızıl-
 damak, vızlatmak ~ **jê çûn** (an **jî**
hatin) vızıldamak **kirin** ~ vızıl-
 damak
viz kirin *l/gh* döndürmek (ekseni
 etrafında dönmelerini sağlamak)
vizok *rd* kaytarıcı
vizvizandin *l/gh* vızıldatmak
vizvizîn *l/ngh* vızıldamak

vî c 1. bu (bükünlü halde, eril tekil için) 2. bunu ~ **alî** beri, beriki ~ **û wî** şunu bunu
vîç m cık (kuş sesi)
vîçevîç m 1. cık cık 2. *h* şakır şakır (kuş sesleri için) 3. cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak, şakımak
vîçîn l/gh şakımak (kuş şakımak)
vîçînî m 1. şakırtı (kuş şakırtısı için) 2. cıvıltı
vîçvîçîn l/gh şakımak, cıvıldamak
vidanjor m vidanjör
vide m vida ~ **kirin** vidalamak
video m video
videoteyp m videotecyp
vietsnamî nd/rd Vietnamlı
vîjik m ishal, amel
vîjikî rd ishal, ishali (olan) ~ **bûn** ishal olmak ~ **kirin** ishal etmek
vîjok rd ishali, ötürüklü, sıçırgan
vîla m villâ
vîn m 1. isteme, dileme 2. gerekme 3. istenç, irade
vîn l/gh 1. istemek, dilemek 2. gerekmek * **bivē nevē** ister istemez
vînç m vinç
vîndar rd iradeli, istençli
vînî rd iradî, ihtiyarî, isteğe bağlı
vîraj m viraj
vîrgul m virgül
vîrik bj/m ishal, amel
vîrikî rd ishali, sıçırgan ~ **bûn** ishal olmak ~ **kirin** ishal etmek
vîrikîti m ötürüklülük, sıçırganlık

vîrikoyî rd ötürüklü, sıçırgan
vîrvîrok nd/nt gürültücü
vîrûs m virüs
vîskoz m viskoz
vît rd 1. dik (yatık durmayan, sert) 2. dikik 3. kalkık ~ **bûn** dikelmek, dikilmek ~ **kirin** dikletmek
vîtamîn bıy/m vitamin
vîtevît h cıvıl, cıvıl, şakır şakır ~ **kirin** cıvıldamak
vîtik (I) mzk/m düdük
vîtik (II) rd dikik
vîzandin l/gh vızıldamak
vîze m vîze ~ **stendin** (an jî girtin) vîze almak
vîzevîz m vızır vızır
vîzîn l/gh vızıldamak
vîzînî m vızıltı
vîzîte m vizite
vîzon zoo/m vizon
vîzvîzik zoo/m ağustos böceği
vokal m vokal
vole sp/m vole
voleybol m volcbyol
voleybolbaz nd/nt volcbyolcu
volkan jeo/m volkan, yanardağ
volkanîk rd volkanik
volt m volt
volta m volta ~ **avêtin** volta atmak
voltaj m voltaj, gerilim
voltajdar rd gerilimli
voltamper fiz/m voltamper
voltmetre fiz/m voltmetre
votka m votka

W

w, W *m* Kürt alfabesinin yirmi sekizinci harfi

wa b 1. ya (evet' anlamında) 2. vay (şaşma anlatır) 3. ey, hey * **wa gundîno** ey köylüler 4. bre * **wa Xelîl** bre Halîl 5. *h* gerçekten, öyle mi, essah mı 6. işte * **wa ye pirtûk** işte kitap

wabeste *m* kayırma, iltizam ~ **kirin** kayırmak

wacandin *l/gh* kahırlandırmak, kederlendirmek

wacib *ol/rd* 1. vacip 2. vacip, gerekli ~ **bûn** vacip olmak ~ **kirin** vacip (veya gerekli) kılmak

wacîn *l/gh* kahırlanmak, kederlenmek

wade *n* vade ~ **ê** (tişteki) **hatin** vadesi gelmek (veya yetmek)

wadedar *rd* vadeli

wahe *m* vaha

waiz *ol/n* vaiz

waiztî *m* vaizlik

wajin *m* çığlık

wajînî *m* çığlık ~ **jê çûn** (an **jî pê ketin**) çığlık atmak (veya çığlığı basmak)

wakîno *rd/h* böyle

walî *nd/nt* vali

walîtî *m* valilik

walandin *l/gh* dolamak

walîn *m* dolanma

wam *bnr* deyn

wan c 1. onlar (bükünlü halde) * **wan ez dîtîm** onlar beni gördü 2. şunlar (işaret zamiri, bükünlü halde) * **tu wan hespan dibînî?** şu atları görüyor musun? ~ **rojan** geçenlerde

wane *m* ders

wanebêj *nd/nt* okutman

wanebêjî *m* okutmanlık

wanek *m* nesne

wanekî *rd* nesnel

wanî *rd/h* böyle, öyle

wapor *m* vapor

waqandin *l/gh* cıyaklatmak, viyaklatmak

waqewaq *h* cıyak cıyak, viyak viyak ~ **kirin** cıyak cıyak (veya viyak viyak) etmek

waqîn *l/gh* cıyaklamak, viyaklamak, vakvaklamak, vaklamak

waqînî *m* cıyak, viyak, cıyaklama, vaklama ~ **kirin** cıyaklamak, viyaklamak

waqûr *rd* vakur, ağırbaşlı

waqurî *m* vakurluk, ağırbaşlılık

waqwaq *m* 1. vakvak 2. *m* vakvak (çocuk dilinde ördek)

war *n* 1. yurt, memleket 2. memleket, ocak * **warê** bav û kalan

baba ocağı 3. konalga (konak yeri), yayla 4. *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) * **warê mirovahiye Mezopotamya** uygarlığın beşiği Mezopotamya 5. alan, branş (bir konu ve çalışma çevresi) 6. yuva, yatak 7. *mec* döl, soy, zürriyet **kirin** ~ vatanlaştırmak ~ **ê (yekî) heşîn bûn** soyu devam etmek ~ **ê zanistê** ilim yuvası

wareste rd 1. kurtulmuş, rahat

2. doygun, müstağni

warestetî m 1. doygunluk

wargeh m 1. yurt, mekân 2. konak, konaklama yeri, kamp 3. üs (geçici konaklama yeri) 4. yurt * **wargeha zarokan** (an jî **xwendekaran**) çocuk (veya öğrenci) yurdu ~ **danîn** kamp kurmak

warguhêzî m 1. tehcir 2. *rd* tehcir edilmiş, göç ettirilmiş olan ~ **bûn** tehcir olmak, göç etmek ~ **kirin** tehcir etmek, yer değiştirmek

warîdat m varidat, gelir, gelirler

warîl m varil

warîn m 1. çığırma, bağırma 2. çığlık

warîn l/gh. çığırmaq, bağırma **warînî m** çığlık ~ **jê çûn** çığlık atmak ~ **pê ketin** çığlığı basmak **warkor rd** körocak, zürriyetsiz (çocuksuz aile)

waroş m varoş

warreş rd körocak, zürriyetsiz

wartan m afra tavra

wasat rd vasat, orta

wasatî rd ortalama

wasî nd/nt vasi

waswas m vesvese, işkil, kuruntu ~ **kirin** evhamlanmak

waswasdar rd vesveseli, işkilli

waswase m vesvese, işkil, kuruntu ~ **axivîn** (an jî **peyivîn**) sayıklamak

waswasek rd vesveseli, işkilli, evhamlı

waswasok rd vesveseli, işkilli, kuruntucu

waş zoo/n atmaca, alıcı kuş

wat fiz/m vat ~ **saet** vat saat

wate m anlam, mana

watedar rd anlamlı, manalı ~ **kirin** anlamlandırmak

watenasî m anlam bilimi, semantik

wateyî rd anlamsal

wato rd/h böyle

wavartin l/gh ayıklamak (birbirinden ayırmak)

waweyla b vaveylâ

waweylê b vaveylâ, yazık, vah, heyhat, cyvah

waweylok m ağıt, mersiye

wawik zoo/n çakal

wawî, wawîk bnr wawik

wax b 1. vah 2. aman (şaşma anlatır) ~ **û şîvan** ah vah, matem ~ ~ vah vah ~ ~ **kirin** vahvahlanmak

we (I) c 1. siz (bükünlü hali) * **we ew ji min re anîbû** siz onu bana getirmiştiniz 2. sizin * **ev ê we ye** bu sizin (ji) ~ **ne çetir** be sizden iyi olmasın ~ **rast got** kera-

met buyurdunuz (veya keramet-
te bulundunuz)
we (II) h öyle * **we ye** öyledir
 ~ **bûn** öyle olmak
wead n vaat ~ **kirin** vaat etmek
weaz ol/m vaaz ~ **dan** vaaz etmek
 (veya vermek)
weazdar rd vaazcı
weba m veba
webal n vebal
wec m yarar, fayda
wecdar rd yararlı ~ **bûn** yararlı ol-
 mak ~ **kirin** yararlandırmak
wech n 1. yüz, çehre, surat 2. ve-
 cih, yön, vech
wecîbe m vecibe
wecîz rd veciz (kısaca ve etkili söz)
wecîze m vecize, özdeyiş
wefa m vefa
wefadar rd vefalı
wefakar rd vefakâr, vefalı
wefakarî m vefakârlik, vefalılık
wefat m vefat ~ **kirin** vefat etmek
wefd m heyet, kurul ~a **rawêjiyê**
 istişare heyeti
weh b 1. a (şaşma bildirir) 2. olur
 mu 3. ya (bir şeyi onaylamada,
 'evet' anlamında kullanılır)
 4. ne garip ki
wehamet m vahamet
wehc m hararet (susuzluk hali
 için) ~a (**yekî**) **rabûn** hararet
 basmak ~a (**yekî**) **şikandin**
 hararetini kesmek (veya sön-
 dürmek)
wehcdar rd hararetili ~ **bûn** hara-
 retlenmek ~ **kirin** hararetlendir-
 mek

wehçikên rd hararet giderici
wehd m 1. vaat * **ka soz û wehdê**
 te? hani söz ve vadin? 2. ahit,
 ant ~ **kirin** vaat etmek
wehdaniyet m vahdaniyet
wehdet m vahdet
wehimandin l/gh kuşkulandırmak,
 işkillendirmek
wehimîn l/gh kuşkulananmak, iş-
 killenmek
wehirandin l/gh israf etmek
wehirîn l/gh israf olmak
wehî ol/m vahiy ~ **dahatin** (an jî
hatin) vahiy inmek
wehîd rd 1. vahit, yalnız, tek 2. va-
 hit, benzeri olmayan
wehîm rd vahim
wehm m vehm, kuruntu ~ **kirin**
 kuşkulananmak, işkillenmek ~ **lê**
çêbûn vehme kapılmak, kuşku-
 lanmak,
wehş zoo/n 1. domuz 2. **mec** do-
 muz, hınzır (hain, aksi, ters,
 inatçı, katı yürekli, gaddar)
wehşet m vahşet
wehşî zoo/rd 1. vahşî, yabani
 (evcil olmayan hayvan) 2. vah-
 şî, yabanî (kimse) ~ **bûn** vah-
 şileşmek, yabanileşmek
wehşînî rd 1. vahşî 2. vahşîce 3.
 yırtıcı (hayvan) 4. **mec** çok iri,
 irice * **kevîrê wehşînî** irice taş
 5. **mec** büyük, aşırı * **vîrên weh-**
şînî dike çok büyük yalanlar
 atıyor
wehşîti m 1. vahşîlik 2. domuzluk,
 hınzırlık (hainlik)
wejartin l/gh ayıklamak

wejen *m* geri tepme

wejenî *m* savurma

wejenok *rd* geri tepici, geri tepmeli

wek *d/h* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, immişçesine, benzer biçimde 3. -e olarak * **wek mamoste** öğretmen olarak 4. gibi, -e yakışır biçimde ~ **encam** sonuç olarak ~ **nimûne** (an jî **mînak**) örneğin, meselâ, örnek olarak, söz gelişi ~ **pêvek** ek olarak

weka *bnr* wekî

wekalet *m* vekâlet ~ **kirin** vekillik (veya vekâlet) etmek

wekaletname *m* vekâletname

wekehev *rd* 1. eşit 2. beraber, eşit

wekehevî *rd* özdeş ~ **bûn** özdeşleşmek ~ **kirin** özdeşleştirmek

wekehevîti *m* özdeşlik

wekhev *rd* eşit ~ **bûn** eşitlenmek ~ **girtin** eşit tutmak, oranlamak ~ **kirin** eşitlemek

wekhevbûn *m* eşitlenme ~ **a şev û rojê** *ast* gün tün eşitliği, ekinoks

wekhevî *m* eşitlik

wekhevîparêz *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi

wekhevîparêzî *m* eşitçilik, eşitlikçilik

wekhevîxwaz *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi

wekilandin *l/gh* tekrarlamak

wekilîn *l/ngh* tekrarlanmak

wekî *d/h* 1. gibi, -e benzer 2. gibi, immişçesine, benzer biçimde * **wekî min bikin** benim gibi yapınız 3. gibi, takım * **ramanên wekî vê** bunun gibi bir takım düşünceler 4. gibi, -e yakışır biçimde * **wekî mirovan**

bixwaze insan gibi iste 5. gibi, kadar 6. gibi, bu kabilden, çeşidinden 7. *g* madem 8. eğer * **wekî ez bêm** eğer gelirim 9. *h* şöyle (aşağı yukarı, o yolda) 10. tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ **agirê pûş** saman alevi gibi ~ **bayê rûzgâr** gibi, yel gibi ~ **berf e kar** gibi ~ **bilbil 1**) bül-bül gibi 2) şakır şakır (rahatlıkla, iyi bir biçimde, akıcı) ~ **birq û birûskê** şimşek gibi ~ **birqa birûskê** yıldırım gibi ~ **çibpikê leyîstin** şıkır şıkır oynamak ~ **çira şîr sût** gibi ~ **çivîkê** (yan jî **çûkê**) **perpîtin** kuş gibi çırpınmak ~ **dendika sirê** ye turp gibi ~ **dêw** dev gibi ~ **din** (an jî **dî**) 1) başka, -den başkası, başkaca, ayrıca, geri * **rastiya wê ev e, wekî din xeberoşk in** gerçeği budur, gerisi masal 2) geri (son, sonuç) 3) daha daha ~ **gêjan** sersem gibi ~ **gulê xwedî** (yan jî **xweyî**) **kirin** gül gibi bakmak ~ (...) **hatin** gibi gelmek ~ **jehr** (an jî **zehîr**) e zehir gibi (çok becerikli, usta) * **ajoyê wekî zehîr** zehir gibi şoför ~ **ku 1**) *h* örneğin 2) âdeta 3) mademki 4) üzere * **wekî ku berê jî hatibû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere ~ **ku ava sar bi ser de bê kirin** soğuk düş etkisi yapmak ~ **lastîk e lastik** gibi ~ **nimûne** (yan jî **mînak**) örneğin, meselâ, örnek olarak, söz gelişi ~ **qêşem** (an jî **cemed**)

e buz gibi ~ **roja meşherê** ye ana baba günü ~ **sîrkut** tokmak gibi ~ **şeytan** şeytan gibi (zeki ve afacan çocuklar için) ~ **têl** tel tel ~ **vê/vî** bu gibi ~ **vî/vê** bunun gibi ~ **wisan** e bununla beraber (veya birlikte) ~ **xuriya** ağır **kelîn** yalaz yalaz yanmak ~ (...) **xuya bûn** gibi görünmek ~ **xuya ye** görüldüğü gibi ~ **zeferanê** zer safran gibi ~ **zehîr** zehir gibi (sert) ~ **zilik** sap gibi (çok ince) ~ **zîndanê** zindan gibi

wekîl *nd/nt* vekil ~**ê** **serok** (an jî **serek**) başkan vekili ~**ê** **silavan** **bûn** selâm söylemek

wekîlî *m* vekillik, vekâlet ~ **kirin** vekillik (veya vekâlet) etmek

weladet *m* velâdet, doğum

welaq *nd* gölük (at, eşek, beygir, katır gibi yük taşıyan ve binilen hayvan)

welat *n* 1. ülke, vatan, yurt 2. memleket **kirin** ~ vatanlaştırmak ~**ê** **bav û kalan** anavatan ~**ê** **xerîb** (an jî **xerîban**) **û xurbetê** gurbet eli, yad eller ~**ên** **cîhana** **şeyemîn** üçüncü dünya ülkeleri

welathez *rd/nd* yurtsever

welathezî *m* yurtseverlik

welatî *nd/nd* 1. vatandaş, yurttaş 2. memleketli, hemşeri 3. *rd* vatanî, yurtsal ~**ye jî** **pîleya** (yan jî **dereceya**) **yekemîn** birinci sınıf vatandaş

welatîbûn *m* 1. vatandaşlık, yurttaşlık 2. memleketlilik, hemşerilik

welatparêz *rd/nd* yurtsever, vatansever

welatparêzî *m* yurtseverlik, vatanseverlik

welatparêzkî *h* yurtseverce

welatperwer *rd/nt* yurtsever, vatansever

welayet *m* 1. velâyet, valilik 2. *pîs* yetke

welçek *m* ölççek

wele *bnr* welch

weled *n* velet ~**ê** **zinyayê** veledi zina

weleh, **welêhî** *nd* vallahi ~ **xêra** **Xwedê** oh ne güzel, oh kebab

welêhîn *nd* vallahi ~**î** **Xwedê** Allah'ıma

welêw *b/h* velew

welê *h/rd* 1. öyle, böyle, şöyle 2. öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) 3. *b* öyle * **ew çi kar e welê!** o nasıl iş öyle! 4. *rd* öylesi * **ev ne mirovekî welê ye** bu adam öylesi bir adam değil 5. *d* denli, kadar, derece * **welê germ bû ku...** o derece sıcak oldu ki.. ~ ~ öyle öyle

welhasil *g* velhasıl ~**ê** **kelam** velhasılkelâm, kısacası

welidandin *l/gh* doğurmak

welidîn *l/ngh* doğmak

welidîner *nd/rd* doğurucu

welî *nd/nt* 1. veli 2. veli (bir çocuğun her şeyinden sorumlu kimse)

welîaht *n* veliaht

welînîmet *nd/nt* velinimet

welîtî *m* 1. velilik, velayet 2. velilik, ermişlik

welwele *m* velvele ~ **rakirin** velveleye vermek

wel weled *n* torunun torunu ~ **ē** (yekî) **rabûn** torunun torunu gelse de

wenî *rd* öyle

wens *m* 1. dayanç, sabır, çıdam 2. avunç, avuntu

weqa *m* vaka

weqaet *m* vukuat

weqanivîs *dîr/n* vakanüvis

weqf *m* vakıf ~ **ava kirin** (damezirandin an jî **danîn**) vakıf kurmak **kirin** ~ vakfetmek

weqfname *m* vakıfname

weqî *m* okka

wer *rd/h* böyle, öyle, şöyle

werandin (I) *l/gh* 1. dökmek (tüy, kıl, yaprak için) 2. saçmak, serpmek

werandin (II) *l/gh* 1. kucaklaşmak 2. dolamak * **destê xwe li stûyê wê werand** elini boynuna doladı

werar *m* 1. evrim, gelişim, tekâmül 2. *biy/mat* açınım, inkişaf ~ **dan** gelişmek

werarbûn *m* 1. gelişme, tekâmül etme, evrim geçirme 2. *biy* açınma, gelişme

werar bûn *l/ngh* 1. gelişmek, tekâmül etmek, evrim geçirmek 2. *biy* açınmak, gelişmek

werarî *m* 1. gelişme, gelişim 2. açınma

werarker *rd* 1. geliştirici 2. geliştirici, evrim geçirici, tekâmül edici

werarkirin *m* 1. geliştirme 2. evrim geçirme, gelişme, tekâmül etme 3. açındırma

werar kirin *l/gh* 1. geliştirmek 2. evrim geçirmek, gelişmek, tekâmül etmek 3. açındırmak

werarparêz *nd/nt* evrimci, evrim savunucusu

werarparêzî *m* evrimcilik

weraset *m* soya çekim, veraset

weraz *n* sucu (su tevzi edcn kimse)

wer bûn *l/ngh* 1. aşmak, gözden kaybolmak 2. batmak (güneş, ay vb. için) * **roj wer bû** güneş battı 3. yuvarlanmak, tepetaklak gitmek

werçerx *m* 1. dönem, devre 2. dönüm * **xala werçerxê** dönüm noktası 3. devir, çevrim

werçerxî *rd* 1. dönemsel 2. çevrimsel

werdek *zoo/m* ördck

werdê *m* vakvak (çocuk dilinde ördck)

were (I) *b* 1. gel * **were jêrê** aşağıya gel 2. *nd* gelecek (zaman bakımından ilerde olması, gerçekleşmesi beklenen) * **sala were** gelecek yıl

were (II) *rd/h* öyle

werem *bj/m* verem, tüberküloz

weremî *rd* veremli ~ **bûn** verem olmak

wereq *m* 1. varak 2. para, lira * **ev çend wereq e?** bu kaç lira?

wereqe *n* 1. varaka 2. kâğıt para

werg, werge *rd/h* 1. öyle 2. *b* öyle 4. mademki

werger *m* çeviri, tercüme

wergeran *m* 1. çevirmec, çevirim

2. çeviri, çevirim, tercüme 3. devirmec ~ **kirin** çeviri yapmak, tercüme etmek

wergerandin *l/gh* 1. çevirmek 2.

evirmek, tersine çevirmek 3. çevirmek, tercüme etmek 4. devirmek, yıkmak * **min dar wergerand** ağacı yıktım

wergerandî *rd* 1. çevrik, çevrili 2.

çevrili, tercümeli 3. devrik * **darên wergerandî** devrik ağaçlar

wergerîn *l/ngh* 1. çevrilmek 2. ev-

rilmek, tersine çevrilmek 3. çevrilmek, tercüme olmak 4. devrilmek, yıkılmak

wergerîner *nd/nt* 1. çevirmen

2. *rd* çevirici

werger *nd/nt* çevirmen, tercüman

wergerî *m* çevirmenlik, tercüman-

lık ~ **kirin** tercümanlık yapmak

wergir *nd/nt* 1. alıcı (kendisine bir

şey gönderilmiş kimse) 2. iktibas eden 3. *fiz/m* alıcı, almaç

* **wergira radyoyê** radyo alıcısı

wergirî *m* 1. kapsam (şümül)

2. *man* kapsam, kaplam

wergirîdar *man/rd* kaplamalı

wergirox *nd/nt* alıcı

wergirtin (I) *m* 1. alma 2. alma, ik-

tibas etme 3. kaplama, istila etme (her yanını örtme) ~ **nav xwe** kapsamak

wergirtin (II) *l/gh* giymec, giyinme

wergirtin (I) *l/gh* 1. almak 2. al-

mak, iktibas etmek 3. kaplamak, istila etmek (her yanını örtmek)

wergirtin (II) *l/gh* giymec, giyin-

mek * **qet palto wernagire** hiç palto giymiyor

wergirtî (I) *rd* 1. alınmış 2. alıntı,

alınma, iktibas

wergirtî (II) *rd* 1. giyinik 2. *mec*

kapalı, örtülü

weribandin *l/gh* 1. çarpıklaştı-

mak 2. eğritmek, eğritmek 3. yamultmak

weribandî *rd* 1. çarpık 2. çarpık,

abraş * **dev û lêvên weribandî** çarpık ağız ve dudak 3. yamuk

weribîn *l/ngh* 1. çarpıklaşmak,

çarpılmak, çarpık olmak 2. eğrilmek 3. yamulmak

weridandin *l/gh* törpülemec, cum-

balamak

werihan *m* döküm * **werihana**

pelan yaprak dökümü

werihandin *l/gh* dökmec (tüy, kıl,

yaprak gibi şeyler için) * **gulê pelên xwe werihandine** gül yapraklarını dökmüş

werihîn *l/ngh* dökülmec (tüy, kıl,

yaprak gibi şeyler için)

werimandin *l/gh* 1. şişirmec (şiş

hale sokmak) 2. *mec* abartmak

werimandî *rd* şiş, şişkin, şişik

(şişmiş, kabarık)

werimandîbûn *m* şişkinlik

werimîn *l/ngh* 1. şişmek 2. şiş-

mek, kabarmak (genişlemec)

werin *b* gelin

werivandin *l/gh* süzmec

werivandî *rd* süzmec, süzülmüş olan

werivîn *l/ngh* 1. süzülmec 2. çö-

kelmec 3. sölpümec (şişman-

ken zayıflanmak)

werîn *l/gh* 1. dökülmek (tüy, kıl, yaprak gibi şeyler için) 2. serpilmek

werkirin *l/gh* 1. fırlatmak 3. savurmak 3. serpmek * **ax bi ser çavê wî de werkirin** gözlerine toprak serpti 6. saçmak, yağdırmak

werm *m* 1. şiş, şişlik 2. şişik (has-talıktan dolayı oluşan şişme)

wermî *rd* şiş (şişmiş, kabarık)

werqilandin *l/gh* çelmelemek, çelme takmak

werqilîn *l/gh* çelmelenmek, çelme takılmak

wersele *n* 1. parça 2. adale, kas

werşeq *zoo/m* vaşak

wert *bnr wert*

werz (I) *m* mevsim

werz (II) *n* 1. çeper, sebze bahçesi 2. meyve bahçesi 3. bostan (kavun, karpuz tarlası) 4. tarım 5. tarım alanı

werzandin *l/gh* su tevzih etmek

werzane *h* mevsimlik (bir mevsim süresince)

werze *m* mevsim

werzeba *n* 1. mevsim rüzgârı 2. kuzeydoğu rüzgârı

werzevan *nd/nt* 1. bostancı 2. tarımcı

werzevanî *m* 1. bostancılık 2. tarımcılık

werzewe *nd/nt* antrenmançı, idmançı

werzeweî *m* antrenman, idman ~ **kirin** antrenman yapmak, idman yapmak

werzeyî *rd* 1. mevsimlik (bir mevsim süresince) 2. mevsimsel

werzî *rd* mevsimlik

werzîş *m* spor ~ **kirin** spor yapmak

werzîşhez *nd/rd* sporsever

werzîşî *rd* sportif

werzîşkar *nd/rd* sporcu

werzîşkarî *m* sporculuk

wesât *m* vesait, taşit

wesan *m* ısmarlama, ikram

wesandin *l/gh* 1. ısmarlamak, ikram etmek 2. emanet etmek * **bi Xwedê biwesîne** Allaha emanet et 3. buyurmak

wesanger *nd/nt* fırsatçı

wesangerî *m* fırsatçılık

wesayet *m* vcsayet, vasilik

weselam *b* vesselâm

wesem *m* makyaj ~ **kirin** makyaj yapmak

wesemker *nd/nt* makyajçı

wesemkerî *m* makyajcılık

wesf *n* vasıf, nitelik ~ **dan** nitelen-dirmek

wesfin *rz* niteleme * **rengdêrên**

wesfin niteleme sıfatları

wesifan *m* nitelenme, niteleyiş

wesifandin *l/gh* vasıflandırmak, nitelemek

wesifdar *rd* vasıflı, nitelikli

wesifîn *l/gh* vasıflanmak, nitelenmek

wesîqe *m* vesika, belge

wesîqedar *rd* vesikalı

wesîte *m* vasita

wesle *ant/n* 1. organ 2. parça 3. *rz* ek, ilave 4. lime 4. pörçük ~ ~

1) bölük pörçük 2) paramparça
 ~ **bûn** paramparça olmak ~
kirin paramparça etmek
west m 1. yorgunluk 2. yorulma 3.
mec zahmet, emek ~ **girtin** din-
 lenmek ~ **a xwe danîn** (an jî
girtin) soluklanmak, dinlenmek
westa rd yorgun ~ **bûn** yorulmak
westabûn m 1. yorulma 2. yorgun-
 luk
westan (I) rd 1. duruk 2. *fiz* duruk
westan (II) m yorulma, yorgunluk
westandin l/gh 1. yormak 2. apış-
 tırmak (hayvanlar için)
westandî rd yorgun, argın, yorul-
 muş olan
westandîbûn m yorgunluk, argın-
 lık
westandox rd yorucu
westanetî m durukluk
westar rd durağan, sabit ~ **bûn**
 durağanlaşmak, sabitleşmek ~
kirin durağanlaştırmak, sabit-
 leştirmek
westarî m durağanlık, sabitlik
westayî rd yorgun
westgeh m durak, istasyon
westirandin l/gh durağanlaştır-
 mak, sabitleştirmek
westirîn l/ngh durağanlaşmak, sa-
 bitleşmek
westiyan m yorulma, yorgunluk
westiwayî rd yorgun, argın ~ **û**
jipertavketî yorgun argın
westiwayîbûn m yorgunluk, argın-
 lık
westîn l/ngh 1. yorulmak 2. apış-
 mak (hayvan yorgunluktan çö-
 küvermek)

westîner rd yorucu
weswese bnr waswase
wesyet m vasiyet ~ **kirin** vasiyet
 etmek
wesyetname m vasiyetname
weş (I) m 1. an, lâhza 2. *nd* az, az
 şey ~ **ek** bir süre, bir an ~ **ek bi**
şûn de birazdan
weş (II) m 1. davranış 2. durum,
 tavır, tutum, vaziyet 3. gidişat
weşan m 1. yayım, neşir 2. yayın,
 neşriyat ~ **kirin** yayın yapmak
 ~ **a kablodar** (an jî **bikablo**)
 kablolu yayın ~ **a peryodik** pe-
 riyodik yayın ~ **a radyoyê** radyo
 yayını ~ **a yekser** naklen yayın,
 canlı yayın ~ **a zindî** (**rasterast**
 an jî **rastexo**) naklen yayın
weşanbar rd yayımlanabilir
weşandin (I) m 1. yayımlama
 2. yayınlama, neşretme
weşandin (II) m 1. dökme (tüy,
 kıl, yaprak gibi şeyler için)
 2. silkeleme, silkme, çırpma
 3. savurma, fırlatma
weşandin (I) l/gh 1. yayımlamak
 2. yayınlamak, neşretmek * **ko-**
vareke hunerî diweşîne bir
 sanat dergisini yayınlıyor
weşandin (II) l/gh 1. dökme (tüy,
 kıl, yaprak gibi şeyler için)
 * **porê wê weşiyabû** saçları
 dökülmüştü 2. silkelemek, silk-
 mek, çırpma 3. savurmak, fir-
 latmak * **kevçî weşandê** kaşığı
 ona fırlattı
weşandî (I) rd yayımlanmış (ga-
 zete, dergi, kitap gibi)

weşandî (II) *rd* dökük
weşandibûn *m* döküklük
weşanek *m* yayım, neşir
weşanger *nd/nt* 1. yayımcı 2. yayıncı
weşangerî *m* 1. yayıncılık 2. yayıncılık
weşankar *nd/nt* 1. yayımcı, editör 2. yayıncı
weşankarî *m* 1. yayımcılık, editörlük 2. yayıncılık
weşanxane *m* yayınevi
weşek *nd/nt* 1. çırpıcı * **weşekê zeytûnan** zeytin çırpıcısı 2. silkeleyici
weşekî *m* 1. çırpıcılık 2. silkeleyicilik
weşî *n* salkım
weşîn (I) *l/gh* 1. yayımlanmak 2. yayınlanmak
weşîn (II) *l/gh* 1. dökülmek (saç, kıl, tüy, yaprak vb. için) 2. (günahlardan) arınmak
weşînek *m* 1. yayım, neşir 2. yayım, neşriyat, bülten
weşîner *nd/nt* 1. yayımcı, editör 2. yayıncı
weşînerî *m* 1. yayımcılık, editörlük 2. yayıncılık
weşn *m* 1. davranış, hareket 2. tutum, tavır
weto *bnr* welê
wetrê *m* sanma, zannetme ~ **bûn** sanmak, zannetmek
wexer *m* 1. gezi, seyahat 2. sefer ~ **bûn** göçmek, ölmek ~ **kirin** göçetmek, vefat etmek
wexiran *m* 1. erteleme, tchir 2. geciktirme

wexirandin *l/gh* 1. ertelemek, tchir etmek 2. geciktirmek
wexirîn *l/gh* 1. ertelenmek 2. gecikmek
wexm *bj/m* 1. ödem 2. kötü koku 3. uyuşukluk ve gevşeklik hali
wext *m* 1. vakit 2. vakit, çağ, zaman 3. vakit, saat * **wexta xwarinê** yemek vakti (veya saati) 4. yaş (hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ) * **ji wexta xortaniya xwe ve dixebite** genç yaşımdan beri çalışıyor 5. üzeri * **wexta nîvro were** öğle üzeri *gel* ~ **bêwext** zamanlı zamansız ~ **bi ser xistin** süreci aşmak ~ **çûn (bihurîn an jî derbas bûn)** vakit geçmek ~ **ji dest çûn** vakit kaybetmek ~ **ji xwe re çekirin** vakit kazanmak ~ **a betal** boş zaman ~ **a (tişteki) çûn** (bir şeyin) zamanı geçmek ~ **a (...)** **hatin** zamanı dolmak, sırası düşmek, vadesi gelmek (veya yetmek) ~ **a ku** vaktaki, iken ~ **a wî be ne wexta wî be** sıralı sırasız ~ **a xwe beredayî derbas kirin** vakit öldürmek **di** ~ **a xwe de** vaktinde ~ **a xwe derbas kirin** vakit geçirmek ~ **a xwe pê derbas kirin** zaman öldürmek ~ **a xwe pê mijûl kirin** zaman öldürmek ~ **ekê** bir ara (veya aralık)
wexta *d* üzere * **wexta êvar** bibe akşam olmak üzere
wexta pezbirê *nd* kırkım, kırkım zamanı

wey b 1. vay (şaşma anlatır) 2. amanın 3. bak sen 4. bilmem * **wey min nedît, wey min niza-nibû** bilmem görmedim, bilmi-yordum... 5. o * **wey hûn bi xêr hatin** o hoş geldiniz 6. be hey * **wey Rojo te çima welê kir?** be hey Rojo niye öyle yaptın?

weyl b 1. yazık 2. vay ~a **elî** vay sen misin ~a **xêr be!** çok yaşa (hapşırıldığında söylenen söz)

weylik b 1. yazık 2. tuh, yuf ~ **li ruhê te** be ervahına yuf olsun ~ **li wî ku!** vay sen misin?

weylok m ağıt

weyn m oyun, düzen, hile

wez m esim, esinti

weza rd 1. nahif, cılız, zayıf, çolimsiz 2. yağsız, derimsi et kısmı ~ **bûn** zayıflanmak ~ **kirin** zayıflatmak

wezandin l/gh estirmek

wezaret m vezaret, vezirlik, bakanlık ~a **darayî** maliye bakanlığı ~a **edalete** adalet bakanlığı ~a **hundirkariye** içişleri bakanlığı ~a **turîzmê** turizm bakanlığı

wezayokî rd nahifçe, zayıfça

wezdar rd esintili

wezinandin l/gh tartmak

wezinandî rd tartılı, tartılmış

wezinîn l/gh tartılmak

weziyet m 1. vaziyet, durum 2. vaziyet, konum ~a **xwe şaş ne-kirin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~a **xwe xera nekirin** istifini bozmamak

wezîfe m vazife, görev ~ **girtin** görev almak, görevlenmek ~ **girtin ser xwe** görev almak ~ya **dawîye** son görev (veya vazife) ~ya **xwe berdewam kirin** (dewam kirin an jî domandin) vazife görmek

wezîfedar rd vazifeli, görevli ~ **bûn** görevlenmek ~ **kirin** görevlendirmek

wezîn l/gh esmek

wezîr nd/nt 1. vezir, bakan 2. vezir (satrançta önemce ikinci gelen taş, ferz) ~ê **aborîye** ekonomi bakanı ~ê **avadanîye** bayındırlık bakanı ~ê **bijûndariye** (yan jî **tenduristiye**) sağlık bakanı ~ê **dadê** adalet bakanı ~ê **darayî** maliye bakanı ~ê **dewletê** devlet bakanı ~ê **edalete** adalet bakanı ~ê **karên** derveyî dışişleri bakanı ~ê **karên hundirîn** (an jî **navxweyî**) içişleri bakanı ~ê **perwerdehiya neteweyî** milli eğitim bakanı ~ê **ragihandine** ulaştırma bakanı ~ê **tenduristiye** sağlık bakanı

wezîrgeh m başbakanlık (konutu için)

wezîrî bakanlık, vezirlik ~ya **avadanîye** bayındırlık bakanlığı ~ya **bazirganiye** (yan jî **bazirganî**) ticaret bakanlığı ~ya **bijûndariye** (yan jî **tenduristiye**) sağlık bakanlığı ~ya **dadê** adalet bakanlığı ~ya **darayî** maliye bakanlığı ~ya **geşt û guzarê** turizm bakanlığı ~ya **karên hun-**

dirîn (an jî **navxweyî**) içişleri bakanlığı ~**ya perwerdehiya neteweyî** millî eğitim bakanlığı ~**ya ragihandinê** ulaştırma bakanlığı ~**ya tenduristiye** sağlık bakanlığı

wezîrtî *bnr* wezîrî

wezîrxane *m* bakanlık (bakanlık binası)

wezn *m* 1. tartı (ağırlık) 2. *wj* vezin, ölçü ~**a erûzê** aruz vezni ~**a heceyî** *wj* hece vezni

wezne *m* vezne

weznedar *nd/nt* weznedar, wezneci

weznedarî *m* weznecilik, weznedarlık

wê (I) *c* 1. o (bükünlü halde, dişil için) * **wê ev got** o bunu söyledi 2. o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * **ez wê nîzanim ez te dîzanim** ben onu bilmem, seni bilirim 3. onu (o zamirinin belirtme durumu) * **wê bibîne û ji min re bîne** onu bul bana getir 4. *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * **tu wê jinikê nas dikî?** o kadını tanır mısın? 5. şu (bükünlü halde işaret zamiri, dişil için) * **li ber wê malê** şu evin önünde 6. şu, şunu * **hûn dîkarrin careke din wê bibêjin?** şunu bir daha söyler misiniz? ~ **carê** 1) o sefer 2) o zaman ~ **çaxê** 1) o zaman ~ **de** öte ~ **demê** o zaman ~ **derê** 1) ora, oraya 2) şurası ~ **gavê** 1) o zaman 2) o anda

wêdetir *rd* öte * **tişteki jê wêdetir** ondan da öte bir şey

wêje *m* edebiyat, yazın ~**ya gel** (gelêrî yan jî **xelk**) *wj* halk edebiyatı ~**ya klasîk** klâsik edebiyat

wêjedost *nd/nt* edebiyat dostu

wêjehez *nd/nt* edebiyatsever

wêjekar *nd/nt* edebiyatçı, yazar

wêjekarî *m* edebiyatçılık, yazarlık

wêjenas *nd/nt* edebiyatçı, edebiyat bilimci

wêjenasî *m* 1. edebiyat bilim 2. edebiyatçılık

wêjeyî *rd* edebî, yazınsal

wêjezan *nd/nt* edebiyat bilimci

wêjezanî *m* edebiyat bilim

wênandin *l/gh* resmetmek

wêne *n* 1. resim (her türlü resim)

2. şekil (bir konuyu açıklamaya yarayan resim) 3. fotoğraf, foto

4. imge, imaj ~ **çekirin** resim yapmak ~ **kişandin** resim çekmek (veya çıkarmak), fotoğraf çekmek

~**yê (kesekî)** çekirin resmini yapmak ~**yê (yekî)** girtin fotoğrafını almak ~**yê** (an jî **fotografê**) *ji bo belgeyê*

vesikalık fotoğraf (veya resim) ~**yê pênûsrejî** *rd* kara kalem (çalışma) ~**yê wesîqeyê** vesikalık fotoğraf (veya resim) ~**yên li ser dîwaran** duvar resmi

wênedank *m* resimlik

wênedar *rd* resimli

wêneger *nd/nt* fotoğrafçı

wênegerî *m* fotoğrafçılık

wēnegir *m* 1. fotoğraf makinesi

2. *nd/nt* kameraman

wēnegirî *m* kameramanlık

wēnekar *nd/nt* 1. ressam 2. resimci, fotoğrafçı 3. illüstratör

wēnekarî *m* 1. ressamlık 2. resimcilik, fotoğrafçılık 3. illüstratörlük

wēnekeş *nd/nt* fotoğrafçı, resimci

wēnekeşî *m* fotoğrafçılık, resimcilik

wēneroman *m* fotoroman

wēnesaz *nd/nt* ressam

wēnesazî *m* 1. ressamlık 2. resim (resim sanatı)

wēra *rd* cesur ~ **bûn** cesurlaşmak

wēran (I) *m* cesaret, cesaret etme

wēran (II) *rd* viran, yıkık, yıkkın, harap ~ **bûn** viran olmak, harap olmak ~ **kirin** viran etmek, harap etmek, tahrip etmek

wērandin *l/gh* cesaretlendirmek, yigitlendirmek, yüreklendirmek

wērane *m* 1. virane, harabe 2. harabe, yıkı ~ **bûn** virane olmak

wēranetî *m* viranclik, haraplık

wērankar *rd* tahripkâr, tahrip edici, yıkıcı

wērankarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık

wēranker *nd/nt* 1. tahripkâr, yıkıcı 2. yıkmacı, yıkıcı

wērankerî *m* 1. tahripkârlık, yıkıcılık 2. yıkmacılık, yıkıcılık

werek *rd* cesur, cesaretti (yürekli, yüreği pek) ~ **kirin** cesaretlendirmek

werekane *h* cesurane, cesurca

werekî *m* cesaret, cesurluk, cesaretlilik

weris *nd/nt* varis, mirasçı

weristî *m* vesayet

wērîn *l/gh* cesaret etmek, yüreklenmek

wērîner *rd* cesaretlendirici

wert *n* 1. soy sop, zürriyet 2. sos nesil, kuşak 3. çoluk çocuk 4. ocak (bazı deyimlerde, ev, aile, soy)

wicdan *bnr* wijdan

wicûd *m* 1. vücut 2. ten

wiha *rd/h* böyle, böylesi, böylesine

wijdan *n* vicdan

wijdanî *rd* vicdanî

wilayet *m* vilayet

wilo *rd/h* 1. öyle 2. *b* öyle 3. *rd* öylesi 4. *rd/h* şöyle

winda *rd* 1. kayıp, yitik * **eşayê**

winda kayıp eşya 2. kayıp, zayi

windabûn *m* 1. kaybolma, yitme 2) zayi olma

winda bûn *l/gh* 1. kaybolmak, yitmek 2) zayi olmak

windabûnî *m* yitiklik

windabûyî *rd* kayıp, yitik

windabûyîn *m* kayboluş, yitiş, yitim

windahî *m* kayıp, zayıat ~ **dan** kayıp (veya zayıat) vermek

windakar *nd/nt* kaybedici

windakirin *m* 1. kaybetme, yitirme 2. yenilme, yenilgi 3. zayi etme ~a **sehkirinê** duyu yitimi ~a **xwîn** kan kaybı

winda kirin *l/gh* kaybetmek, yitirmek 2. kaybetmek, yenilmek 3. zayi etmek

windayî *bnr* windahî

wir (I) *nd* 1. ora 2. ötc ~ de wê de
ötcdc beride ~ de wê de ye
sağlam ayakkabı değil

wir (II) *rd* (*r* kalın okunur) şaşı,
yılık ~ bûn şaşılasmak ~ nihar-
tin (nêrîn an jî mezandin) şaşı
bakmak

wirane *h* şaşıca, yılıkça

wird *ol/n* virt ~ kişandin cvrat
çekmek

wire *m* azim

wiredar *rd* azimli

wirêne *m* sayıklama ~ kirin sayık-
lamak

wirwirandin *l/gh* saçmak, serp-
mek

wirwirîn *l/ngh* 1. saçılmak, ser-
pilmek 2. aşağıya sarkılıp sal-
lanmak

wisa *bnr* wisan

wisan *rd/h* 1. öyle 2. *h* öyle 3. *b*
öyle 4. *rd* öylesi 5. *rd/h* şöyle
* nivîseke hema wisan şöyle
bir yazı 6. *d* denli, kadar, derecc
* wisan germ bû ku... o derecc
sıcak oldu ki.. 7. öylesine, beleş
* hema wisan min dayê öyle-
sine ona verdim ~ jî yine de ~
ku şöyle ki ~ pir öylesine ~
xweş kirin yağlayıp ballamak

wiskî *m* viski

wiş *b* 1. a (şaşma bildirir) 2. abu,
abo

wişewiş *m* 1. söylenti 2. durum,
belirti, duyum 3. telâş

wişne *m* wişnc

wize *m* enerji ~ya tavê güneş ener-
jisi

wizeyî *rd* enerjik

wî (I) *b* 1. a (şaşmayı bildirir) * wî
tu li vir bûyî? a sen burada
mıydın? 2. vay (şaşma anlatır)
~ bavo abu, abo ~ dayê! *b*
1) ancy!, wiş 2) anam!, vay
anam vay!

wî (II) *c* 1. o (bükünlü halde, eril
için) * wî ev got o bunu söyledi
2. onu (o zamirinin belirtme du-
rumu) * wî bibîne û ji min re
bîne onu bul bana getir 3. şu
(bükünlü halde, eril için) * li
ber wî deriyî şu kapının önün-
de 4. şunu (eril için)

wîçandin *l/gh* şakımak

wîçanok *rd* ötücü

wîçewîç *m* 1. ötüşme 2. *h* cıvıl
cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) 3.
şakır şakır (kuş sesleri için) ~
kirin cıvıldamak, vıcırdamak
~a (çûkekê) bûn makara çek-
mek, sürekli ütmek

wîçin *l/ngh* 1. cıvıldamak, ötmek,
şakımak 2. ötmek (böcekler için)

wîçînî *m* cıvıltı, şakırtı, ötüş (kuş
şakırtısı için) kirin ~ cıvıl-
damak, vıcırdamak, şakımak

wîçwîçok *rd* ötücü (kuşlar için)

wîlwîl *m* uğultu

wîlwîlok *rd* tiz sesle çağırıp bağırın

wîqandin *l/gh* 1. cıyaklatmak
2. viyaklatmak

wîqewîq *h* 1. cıyak cıyak 2. viyak
viyak ~ kirin cıyaklamak

wîqîn *l/gh* 1. cıyaklamak 2. viyaklamak

wîqînî *m* cıyıklama, viyak **kirin** ~ cıyıklamak, viyaklamak

wîrewîr *m* 1. vırıldama, vırıldanma 2. hayhuy, şamata, gürültü 3. ötme, ötüş 4. *h* vır vır 5. *h* bıcı bıcı (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) 6. *h* çan çan (sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik) 7. *h* geçimsizlik, zırl zırl

wîrewîr kirin *l/gh* 1. cıvıldamak 2. vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak 3. dırdırlanmak 4. zırlıdamak, zırlıdanmak

wîrîn *l/gh* 1. cıvıldamak (insanlar için) 2. vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak 3. dırlanmak 4. sızlanmak

wîrînî *m* 1. cıvıltı (insanlar için) 2. vırlıltı 3. geçimsizlik, zırlıltı ~ **kirin** 1) cıvıldamak 2) vırıldamak, vırıldanmak, zırlıdamak

wîrwîrok *nd/nt* 1. vırvırcı 2. dırdırcı 3. gürültücü, farfara, farfaracı 4. dilli düdük (çok konuşkan kimse) 5. zırlak

wîrwîrokî *m* 1. vırvırcılık 2. dırdırcılık 3. gürültücülük, farfaracılık 4. zırlıklık

wîstgeh *m* park (ara park yeri)

wîş *b* 1. abu 2. hoş

wîtandin *l/gh* ötmek

wîtanî *m* ötüş

wîtewît *m* 1. ötüşme, ötüş 2. *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak

wîtîn *l/gh* 1. cıvıldamak 2. ötmek (kuş ve böcekler için)

wîtinî *m* 1. cıvıltı 2. ötüş, ötme ~ **kirin** cıvıldamak

wîtwît *m* 1. ötüşme, ötüş 2. *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek)

wîtwîtandin *l/gh* öttürmek

wîtwîtîn *l/ng* ötmek * **çûk** di-
wîtwîte kuş ötüyor

wîtwîtok *rd* ötücü (kuşlar için)

wîz *m* vız

wîze *m* vize

wîzewîz *h* vız vız ~ **kirin** vız vız etmek

wîzîn *l/ng* 1. vızıldamak, vızıldanmak, vızlamak 2. uğuldamak

wîzînî *m* 1. vızılıltı 2. uğultu ~ **jê çûn** 1) vızıldamak, vızlamak 2) uğuldamak ~ **jê hatin** 1) vızıldamak 2) uğuldamak ~ **kirin** 1) vızıldamak 2) uğuldamak

wîzwîzk *zoo/m* ağustos böceği

wurşe *m* debdebe, görkem, gösteriş, ihtişam, tantana

wurşedar *rd* debdebeli, görkemli, gösterişli, ihtişamlı, muhteşem

wurya *rd* 1. uyanık 2. uyanık, tetik, tetikte, sak 3. ihtiyatlı 4. açık göz

wurya bûn *l/ng* 1. uyanık olmak, tetik olmak 2. ihtiyatlı olmak

wuryatî *m* 1. uyanıklık 2. tetiklik, uyanıklık 3. açık göz

X

x, X *m* Kürt alfabesinin yirmi dokuzuncu harfi
xacirgan *m* sacayağı
xaç ol/m haç ~ **avêtin** **avê** haçı suya atmak ~ **çekirin** (an **jî derxistin**) haç çıkarmak ~ **a xwar** (an **jî tewandî**) gamalı haç
Xaça Sor *nd* Kızılhaç
xaçdar *rd* haçlı
xaçepirs *m* bulmaca
xaçerê *m* 1. kavşak 2. dört yol
xaçerêz *m* bulmaca, çengelli bulmaca
xaçhebîn *rd* haçlı (Hristiyan)
xaçparêz *rd* haçlı (Hristiyan)
xaçperest *bnr* xaçparêz
xafil *rd* gafil, aymaz ~ **bûn** gafil olmak (**yek**) ~ **girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin** **girtin** gafil avlanmak ~ **man** boş bulunmak
xafilandin *l/gh* yanıltmak
xafilane *h* gafillece
xafilî *m* gafillik, aymazlık
xafilîn *l/ng* yanıltmak
xaftila *h* 1. aniden, birden, rap-padak, şakkadak, şappadak, şıppadak 2. *rd* anî, fevrî
xak *m* toprak ~ **û xaşak** toz toprak
xakî *rd* 1. karasal 2. toprak (top-raktan yapılmış olan) 3. *nd/rd* hakî, toprak rengi

xal (I) *n* dayı (annenin erkek kardeşi)
xal (II) *m* 1. ben * **xala** **li** **rû** yüz-deki ben 2. benek, nokta 3. *rz* nokta 4. madde (kanun, ant-laşma vb. için) ~ **danîn** noktala-mak, nokta koymak
xalbendî *m* noktalama işareti (veya işaretleri)
xalbêhnok *rz/m* noktalı virgül
xalebang *rz/m* ünlem işareti
xalecot *rz/m* iki nokta üst üste
xaledabir *rz/m* noktalı virgül
xalet *m* teyze
Xaliq *n* Halik, Yaradan ~ **ê alemê** Âlemi Yaradan, Allah
xalis *rd* 1. halis, arı, saf (katıksız) 2. halis, temiz ~ **muxlis** halis muhlis
xalî (I) *m* halı * **xalî raxistîbû** halı seriliydi
xalî (II) *rd* 1. arı, saf (katıksız) 2. kuru (katıksız) ~ **bûn** arınmak
xalî (III) *rd* 1. ıssız, تنها 2. boş, tchi 3. *mec* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz yer) ~ **man** ıssız kal-mak ~ **bûn** 1) ıssızlaşmak, ten-halaşmak 2) boşalmak
xaliç *erd/m* haliç, körfez
xalîfiroş *nd/nt* halıcı (satan)
xalîker *nd/nt* halıcı (imal eden)

xalikeri *m* halıcılık
xaliti *m* ıssızlık, tenhalık
xalojin *m* yenge (dayı eşi için)
xaltî, xaltik *m* teyze
xalxal (I) *m* halhal
xalxal (II) *rd* benck benck, benckli
xalxalik *zoo/m* uğur böceği
xalxalk *ant/m* dalak
xalxalkî *rd* 1. benli, benckli 2. noktali
xalxalok *zoo/m* uğur böceği
xam *rd* 1. ham 2. *mec* ham, çiğ (kimse) 3. acemi ~ **bûn** 1) hamlamak, hamlaşmak 2) *mec* çiğleşmek
xama *rd* 1. ergen, yetişkin 2. gelinlik (evlilik çağındaki kız) ~ **bûn** serilip serpilmek
xamatî *m* ergenlik, yetişkinlik
xame *m* kalem
xamek *bot/m* leylak
xamî, xamitî *m* 1. hamlık 2. *mec* çiglik 3. acemilik
xamîm *bot/m* terc
xamkësan *bot/m* yulaf
xamoş *rd* 1. sessiz, suskun 2. yakın 3. dingin, durgun 4. yatışmış ~ **bûn** 1) sessizleşmek 2) sakinleşmek 3) dinginleşmek 4) yatışmak
xamoşan *m* 1. ıssız, تنها 2. *rd* topluluktan kaçan ~ **bûn** 1) ıssızlaşmak 2) topluluktan kaçmak
xamoşi *m* 1. sessizlik, suskunluk 2. sakinlik 3. dinginlik, durgunluk 4. yatışma
xan (I) *m* 1. ev bark 2. han ~ **û** man 1) hanüman, ev bark 2) *mec* sine,

göğüs (kadın için) ~ **û** seray han, köşk saray ~ **a** xerabe yıkık virane ev
xan (II) *n* han (hükümdar unvanı için)
xandar *n* hancı
xane *m* 1. hane, ev bark, konut 2. hane 3. uskuru, yiv ~ **ya** dehan onlar hanesi (veya basamağı) ~ **ya** sedan yüzler hanesi (veya basamağı) ~ **ya** yekan birler hanesi (veya basamağı)
xanedan *nd/rd* hancedan
xanedanî *m* hancedanlık
xanenişin *rd* emekli
xanenişinî *m* emeklilik ~ **bûn** emekli olmak
xang *rd* ham, olmamış (olgunlaşmamış meyve ve sebze için)
xanım *m* 1. hanım 2. bayan
xanimî, xanimtî *m* hanımlık
xanimok *m* 1. hanımcık 2. bayancık
xanî *n* 1. ev, konut 2. hane ~ **ye** ne-qanûnî gecekondu ~ **yen** komalî sosyal konutlar, toplu konut
xanîk *n* 1. ev, evcik 2. kulübe (alışak gönüllükle ev anlamında kullanılır)
xanxank *m* çizelge
xap (I) *m* 1. folluk 2. tavşan, keklik yuvası
xap (II) *m* 1. oyun, tuzak (cntrika) 2. aldanma, aldanış (**yek**) ~ **kirin** 1) (birini) kapana sıkıştırmak 2) dalgınlığına getirmek 3) (birine) külah giydirmek ~ **lê**

kirin birini kandırmak (veya oyuna getirmek) ~ **û rîp** oyun, hile

xapandin *l/gh* 1. kandırmak 2. aldatmak 3. dolandırmak, kazıklamak, kazık atmak 4. *mec* işletmek (birini kandırmak veya onunla eğlenmek)

xapandok *rd* kandırıcı

xapandokî *m* kandırıcılık

xapîn *l/gh* 1. kanmak 2. aldanmak 3. dolandırılmak, kazıklanmak 4. yanılmak

xapînek *nd/nt* 1. kandırıcı 2. aldatıcı 3. yanıltıcı

xapîner *rd* 1. kandırıcı 2. aldatıcı 3. yanıltıcı

xapînok *nd/nt* 1. kandırıcı, kandırıkçı 2. aldatıcı 3. yanıltıcı 4. ayartıcı 5. kazıkçı, tokatçı, numaracı ~ **ê jinan** kadın avcısı

xapînokî *m* 1. kandırıcılık, kandırıkçılık 2. aldatıcılık 3. yanıltıcılık 4. ayartıcılık 5. kazıkçılık, tokatçılık, numaracılık

xapînokîfî *bnr* xapînokî

xap kirin *l/gh* 1. aldatmak, yanıltmak 2. ayartmak, kandırmak 3. ayarlamak, ayartmak 4. oyuna getirmek

xapok *bnr* xapînok

xapoyî *rd* 1. kandırıcı 2. kurnaz ~ **bûn** 1) kandırıcı olmak 2) kurnaz olmak

xapoyîfî *m* 1. kandırıcılık 2. kurnazlık

xapûr *rd* 1. harap, yıkkın, viran 2. *m* yıkma, kırıp dökme

xapxapk *m* takunya

xapxapînok *bnr* xapxapok

xapxapok *nd/rd* 1. kandırıcı 2. aldatıcı 3. dolandırıcı 4. düzenbaz, düzensi

xapxapokî *m* 1. kandırıcılık 2. aldatıcılık 3. dolandırıcılık 4. düzenbazlık, düzensilik

xar (I) *m* misket, bilye, zıpzıp

xar (II) *m* 1. grup, kafilc 2. sürü * **xara mihan** koyun sürüsü 3. koşu, at koşusu ~ **dan (hêsp)** koşturmak (at için)

xaran *m* 1. koşu, yarış (at yarışı veya koşusu) 2. eşme (at için, hızlı gitme) ~ **a hespan** at yarışları

xarandin *l/gh* 1. koşturmak (at için) 2. yarıştırmak (atları yarıştırmak) 3. eştirmek (at hızlı sürmek, koşturmak)

xaric *h* harîç

xariciye *m* 1. hariciye, dışişleri 2. hariciye (hekimlik kolu)

xaricî *rd* 1. haricî, dışsal 2. harîç, yabancı ülke

xarîn *l/ngħ* 1. koşmak (at koşmak) 2. eşmek (at hızlı gitmek)

* **hesp dixare** at eşiyor

xarîkulade *rd* 1. harikulâde, olağanüstü 2. *b* harikulade, çok güzel

xarîte *m* harita

xarûf *m* 1. çanak 2. topraktan geniş ağızlı su kabı

xarûfkar *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)

xarxarok *m* bilye, zıpzıp
xas (I) *rd* 1. has 2. has, saf (ka-
 tışksız) 3. mahsus, özgü
xas (II) *bot/m* marul ~a **xirpûşki**
bot kıvrıcık
xasma *h* özellikle, bilhassa
xasûk *rd* 1. kurnaz 2. kaçımsar 3.
mec sinisi ~ **bûn** kurnazlaşmak
xasûkî *rd* 1. kurnazca 2. *m* kurnaz-
 lık
xaşandin *l/gh* 1. kaynar hale ge-
 tirmek 2. haşlamak (suda kay-
 natarak pişirmek)
xaşandî *rd* 1. kaynar 2. haşlanmış
 olan 3. haşlama * **goştê xaşan-
 dî** haşlama et
xaşank *m* sürünme
xaşek *ant/m* 1. zar 2. *biy* morulâ
 3. *zo* kapsül ~**yên mējî** *ant*
 beyin zarları
xaşekî *ant/rd* zarsı
xaşik *ant/n* 1. kesecik 2. çepce, zar
 * **xaşikê hêkê** yumurta zarı
xaşlop *nd/nt* abur cuburcu
xaşxaş *bot/m* haşhaş
xatir *n* 1. hatır 2. veda ~ **dîtin**
 yakınlık görmek ~ **û qîmet** ka-
 dir kıymet ~ **xwestin** veda et-
 mek, vedalaşmak ~**ê** (**yekî**)
 şikandin hatırını kırmak
xatira *m* 1. hatıra, anı 2. hatıra, ya-
 digâr
xatirat *m* hatırat, anılar
xatirgir *rd* saygılı, hatırşinas
xatirgirî *m* saygı, hatırşinaslık
xatirxwazî *m* veda
xatirxwestin *m* veda

xatî, xatîk *m* teyze
xatûn *m* 1. hatun, kadın 2. hatun,
 hanım
xav *rd* 1. çiğ 2. dişi (yumuşak, ko-
 lay işlenen maden) * **hesinê xav**
 dişi demir 3. taze * **şîrê xav** taze
 süt ~ **bûn** çiğleşmek ~ **kirin** çiğ-
 leştirmek ~ **û kelê** tatsız tuzsuz
xavik (II) *ant/m* 1. zar 2. zar (ince
 perde veya örtü) 3. kaymak
 4. tülbent (kadın başörtüsü)
xavikî *ant/rd* zarsı
xavî, xavîtî *m* çiğlik
xax *m* 1. hoş karşılanmayan edim
 * **xaxên giran** ağır edimler 2.
mec halt ~ **kirin** 1) hoş karşılan-
 mayan edimde bulunmak, reza-
 let çıkarmak 2) halt etmek
xaxam ol/n haham
xaxamî *m* hahamlık
xaxger *rd* kötülükçü, şerir
xaxreş *rd* bedhah, kötü emelli
xaye *m* gaye, crek
xayedar *rd* gayeli, amaçlı
xayîle *m* gaile (sıkıntı, dert, üzüntü)
xayîn *rd/nt* hain ~ **bûn** hainleşmek
 ~ **gerin** ihanet etmek, hainlik
 yapmak ~ ~ hain hain
xayînî, xayîntî *m* hainlik ~ **kirin**
 hainlik etmek
xayîs *rd* 1. esrik (kendinden geç-
 miş, gayş olmuş) 2. dalgın (ken-
 dinden geçmişi) ~ **bûn** 1) esri-
 mek, gayş olmak 2) dalgınlaş-
 mak ~ **ketin** esirmek, dalmak
xayîsî *m* 1. esriklik, gayşlık 2. dal-
 gınlık

xaz *m* 1. çizgi 2. hat, sınır 3. çember ~a **Xwedê** 1) Allah aşkına

2) kutsal çember, kutsal daire

xaze *m* mecaz

xazedar *rd* mecazlı

xazeyî *rd* mecazî

xazî *ol/rd* gazi

xazîti *m* gazilik

xebat *m* 1. çalışma 2. işçilik (işçi emeği, yapılış niteliği) ~ **berdan** iş bırakmak ~ **kirin** çalışma yapmak

xebatberdan *m* iş bırakma, iş bırakımı

xebatkar *nd/nt* 1. çalışıcı, çalışan 2. çalışkan

xebatkarî *m* 1. çalışıcılık 2. çalışkanlık

heber *m* 1. söz, lâf 2. haber, bilgi (salık) 3. haber (iletişim veya yayın organları için) 4. söylenti ~ **dan** haber vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) haber almak ~a (yekî) **jê çêbûn** (an jî **hebûn**) haberi olmak ~a **sar** (an jî **cemidî**) kara haber

heberbêj *nd/nt* 1. konuşmacı 2. haberci, ulak

xeberdan *m* 1. konuşma 2. sohbet ~ **kirin** konuşma yapmak ~ **xeberdanê zêde dike** lâf lâfi açar

heber dan *l/gh* konuşmak

xeberdar *nd/nt* 1. haberci, ulak 2. *rd* haberdar, haberli ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek

xeberdok *nd/nt* haberci, ulak

xeberdox *nd/nt* 1. sözcü 2. haberci, ulak

xebergerîn *nd/nt* dedikoducu, lâf taşıyıcısı

xeberguhêz *nd/nt* 1. lâf taşıyıcı, boşboğaz 2. muhbir, haberci

xeberguhêzî *m* 1. lâf taşıyıcılığı, boşboğazlık 2. muhbirlik

xeberguhêzok *bnr* xeberguhêz

xebername *m* 1. belleten 2. sözlük, lügat

xeberoşk *m* masal ~ **gotin** 1) masal anlatmak 2) *mec* hikâyec anlatmak

xeberoşkbej *nd/nt* masalcı (masal anlatan)

heberxweş *rd* hoşsohbet, tatlı sözlü

xebitandin *l/gh* 1. çalıştırmak 2. çalıştırmak, işletmek 3. çalıştırmak, kullanmak

xebitîn *l/gh* 1. çalışmak 2. çalışmak, işlemek

xebitîner *nd/nd* 1. çalıştırıcı, belletici 2. işletmeci

xebitînerî *m* 1. çalıştırıcılık 2. işletmecilik

xebis *rd* 1. habis, kötü 2. habis, kötücül (bazı hastalıklar veya uralar için)

xebxeb *m* gerdan (çenenin altındaki tombulluk)

xedar *rd* 1. gaddar (zalim, kıyıcı) 2. ağır * **nexweşê xedar** ağır hasta 3. habis, kötücül 4. ölümcül * **birîneke xedar** ölümcül bir yara ~ **bûn** gaddar olmak

xedarî *m* gaddarlık (zalimlik, kıyı-
cılık) ~ **kirin** gaddarlık yapmak
xedeme *nd/nt* hademe, odacı
xedemeti *m* hademelik, odacılık
xedir *m* gadir, kıyı ~ **kirin** gadret-
mek ~ **lê bûn** gadre uğramak
xedirlêbûyî *rd* mağdur
xef *rd* 1. gizli saklı 2. saklı ~ **bûn**
1) gizlenmek, saklanmak 2) gö-
ze görünmemek ~ **kirin** gizle-
mek, saklamak
xfirandin *l/gh* 1. bağışlamak 2.
saklamak, korumak, esirgemek
* **Xwedê te bixefirîne** Allah seni
korusun 3. gizlemek, saklamak
xfirin *l/ngh* 1. bağışlanmak 2. sak-
lanmak, korunmak, esirgenmek
xefi *rd* 1. hafî, gizli 2. *nd/nt* hafîye,
gizli polis ~ **bûn** görünmez
olmak ~ **kirin** görünmez kılmak
xefiti *m* 1. gizlilik 2. hafiyelik
xefsk *m* 1. kapan, tuzak 2. hile,
düzen ~ **danîn** kapan kurmak
xeflet *m* gaflet, gafillik
xeftan *n* kaftan
xel *nd/rd* 1. hain 2. sinsi 3. habis
(kötücül) * **taya xel** habis sıtma
~ **bûn** 1) hainleşmek 2) sin-
sileşmek ~ ~ hain hain ~ ~ **lê ni-**
hartin 1) cin cin bakmak 2) sinsi
sinsi (veya ters ters) bakmak
xela *m* kıtlık ~ **rabûn** (bir şeyin)
kıtlığına kıran girmek ~ **û cêla**
ölüm kalım
xelandin *l/gh* 1. burmak, burkmak
2. bükmek, eğmek 3. devirmek,
yığmak, yıkmak 4. burmak,

burkmak (içi geçmesine neden
olmak)
xelas *m* 1. kurtuluş, kurtulma 2.
bitme, bitim ~ **bûn** 1) kurtul-
mak 2) bitmek, tükenmek 3)
bitmek, tamamlanmak ~ **kirin**
1) kurtarmak 2) bitirmek, tüket-
mek 3) bitirmek, tamamlamak
xelasî *m* 1. kurtuluş 2. kurtulma,
iyileşme
xelasîxwaz *nd/nt* kurtuluşçu
xelaskar *rd/nd* kurtarıcı
xelaskarî *m* kurtarıcılık
xelasker *nd/nt* 1. kurtarıcı 2. bi-
tirici, bitiren
xelaskerî *m* 1. kurtarıcılık 2. bitiri-
cilik
xelat (I) *der/nd* baderna
xelat (II) *m* 1. ödül, mükâfat 2. he-
diye, armağan ~ **dan** ödül ver-
mek ~ **girtin** (stendin an jî
wergirtin) ödül (veya mükâfat)
almak ~ **kirin** 1) armağan et-
mek 2) ödüllendirmek
xelatgir *nd/nt* ödül alıcısı, ödül
almış olan
xelatgirtî *rd* ödüllü, ödül almış
olan
xelatî *m* kıtlık
xelef *rd* halef, ardıl
xelefî *m* haleflik, ardılık
xelek *m* 1. halka 2. bukle, lüle (saç
için) 3. dizi, bölüm (tv. radyo
vb. için)
xelekdar *rd* halkalı
xeleki *rd* 1. halkalı 2. halkalı, hal-
kavî 3. lüle lüle, bukle bukle

(saç için) ~ **bûn 1**) halkalanmak
2) lüle lüle (veya bukle bukle)
 olmak ~ **kirin 1**) halkalamak
2) lüle lüle (veya bukle bukle)
 yapmak

xelekokî rd 1. halkamsı, halkavî
2. bukleli, lüle lüle (saç için)

xel koyî rd 1. halkalı **2.** halkamsı
 ~ **bûn** halkalanmak ~ **kirin** hal-
 kalamak

xelekxelekî rd 1. halka halka
2. kıvrım kıvrım, kıvrır kıvrır
3. lüle lüle

xelenêr rd azgın (cinsi olarak)

xelenêrî rd azgın, azgınca ~ **bûn**
 azmak, azgınlaşmak ~ **kirin**
 azıtmak, azgınlaştırmak

xelenêrîti m azgınlık (cinsellik
 için)

xelet rd yanlış, galat ~ **kirin 1)**
 yanlış yapmak **2)** şaşırmak

xeletî m 1. yanlışlık **2.** yanılı
 ~ **kirin** hata etmek (veya işle-
 mek), pot kırmak

xeleyan m galeyan

xelêfk m etene, meşine, döl eşi
 (kısırak için)

xelitandin l/gh 1. yanıltmak **2.** şa-
 şırtmak **3.** aldatmak

xelitîn l/ngh 1. yanıltmak **2.** şaşı-
 rmak **3.** aldanmak

xelîfe n 1. halife **2.** vekil (tarikat-
 larda)

xelifetî m halifelik, hilafet

xelîn l/ngh 1. burkulmak **2.** çık-
 mak (yerinden oynamak) **3.** yı-
 ğılmak, yıkılmak, devrilmek

4. içi bayılmak (veya geçmek),
 kıyınmak, kazınmak, burkul-
 mak (üzülmek, sıkıntı çekmek)

xelk n 1. halk **2.** halk (kitle) **3.** halk
 (el âlem, yabancı) ~ **û alem** el
 âlem, dünya âlem, elgün ~ **ê**
 xerîb yad eller

xelqe m halka ~ **kirin** halkalamak

xelwet m halvet

xelwetxane m halvethane

xelxele m tedirginlik

xem m 1. gam, tasa, kaygı **2.** umur

* **qet ne xema wî ye** hiç um-
 runda değil **3.** *mec* dert (sorun,
 kaygı) ~ **kirin 1)** gamlanmak,
 gam çekmek **2)** efkârlanmak **3)**
 umursamak ~ **kişandin** gam
 çekmek ~ **nake** (an jî nîn e)!
 sorun (dert veya önemli) değil!
 ~ **xwarin 1)** gam çekmek,
 tasalanmak **2)** umursamak **3)**
mec acılanmak, esef etmek ~ **a**
 (...) **xwarin** (bir şeyin veya
 birini) tasasını çekmek

xembar bnr xemdar

xemdar rd 1. gamlı, kaygılı **2.** ef-
 kârlı, üzgün, üzüntülü **3.** endi-
 şeli, düşünceli **4.** acılı, acıklı,
 kederli, dertli ~ **bûn 1)** gamlı
 olmak, gamlanmak **2)** dertlen-
 mek **3)** üzülmek, üzgün olmak
 ~ **kirin 1)** gamlandırmak dert-
 lendirmek, efkârlandırmak **3)**
 üzmek, üzüntü vermek

xemdarî m 1. gamlılık **2.** efkâr-
 lılık, hüznülülük, üzgünlük

xemder rd 1. gam verici, kaygı
 verici **2.** esef verici

xemgîn rd 1. gamlı, tasalı 2. üzgün, üzüntülü 3. dertli ~ **bûn** 1) gamlanmak 2) üzölmek, üzgün olmak ~ **kirin** 1) gamlandırmak 2) üzmek, üzüntü vermek ~ ~ üzgün üzgün ~ ~ **lê mîze kirin** üzgün üzgün bakmak

xemgînî m 1. gamlılık 2. üzüntü, üzgünlük

xemgîner rd 1. gamlandırıcı 2. üzücü

xemgîr bnr xemgîn

xemilandin l/gh 1. süslemek 2. bezeklemek, bezemek 4. donatmak, donamak

xemilîn l/ngh 1. süslenmek 2. bezenmek 3. donanmak

xemilîner rd/nd süsleyici

xemilînok rd 1. süsleyici 2. donatıcı

xemkeş nd/rd 1. gam çeken, çilekeş 2. dert çeken

xemkeşî m 1. gam çekme, çilekeşlik 2. dert çekme

xeml m 1. süs 2. süs, bezek, bezgi 3. süs (süsleme veya süslenme işi) 4. süs, cıcık ~ **û meml** süs püs ~ **û xêz** (an jî **xêl**) 1) süs püs 2) ziynet eşyası, süs eşyası

xemldar rd süslü

xemlkar nd/nt 1. süslemeci 2. bezeyici

xemlkarî m 1. süslemecilik 2. bezeyicilik

xemlker bnr xemlkar

xemnak rd 1. gamlı, tasalı 2. efkârlı, hüznü, üzüntülü 3. üzücü 4. esef verici

xemnexur rd 1. gamsız, kaygısız, tasasız 2. umursamaz, aldırma, rahat, duyarısız

xemnexurane h 1. gamsızca, kaygısızca 2. umursamazca, kayıtsızca 3. duyarısızca

xemnexurî m 1. gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık 2. umursamazlık, aldırma, duyarısızlık

xemok rd 1. gamlı 2. üzgün, efkârlı

xemr m 1. şarap 2. şarap rengi ~ **a şadimanî** mutluluk şarabı

xemrevînok rd 1. gam kaçıran, dert kaçıran 2. *mec* yar, sevgili yar, sevgili

xemrî m 1. şarabî, mor 2. eflâtun 2. *rd* eflâtun (bu renkten olan)

xemsar rd 1. gamsız, tasasız, kaygısız 2. umursamaz 3. ihmalkâr, ihmalcî

xemsarî m 1. gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık 2. umursamazlık 3. ihmalkârlık, ihmâl ~ **kirin** ihmâl etmek

xemsarîti rd ihmalcilik, ihmalkârlık

xemse bnr xemze

xemxur rd/nt 1. gamlı, tasalı 2. dertli, dertkeş 3. duyarlı

xemxurî m 1. gamlılık 2. dertkeşlik 3. duyarlılık ~ **bûn** duyarlılaşmak ~ **kirin** duyarlılaştırmak

xemxwar bnr xemxur

xemze m gamze

xemzedar rd gamzeli

xenaq rd 1. boğucu 2. *bj/m* boğak, anjin 4. *m* idam (asıp boğarak idam etme)

xencer *m* hançer
xencere *mzk/m* hançere
xendeq *m* 1. hendek 2. su yatağı, mecrâ 3. lşk siper
xene *m* kına
xeneqîtk *bj/m* boğmaca
xeneqîtkî *nd/rd* boğmacalı
xeneqokî *nd/rd* boğmacalı
xeneqoyî *rd* boğucu
xeniqandin *l/gh* 1. boğmak 2. asarak idam etmek
xeniqî *rd* 1. boğuk, boğulmuş olan 2. *mec* boğuk * **dengekî** *xeniqî* boğuk bir ses
xeniqîn *l/ngh* boğulmak
xeniqîner *rd* boğucu
xeniqok *rd* boğucu
xenî *rd* gani ~ **bûn** gani olmak
xenîm *nd* çarpan ~ **bûn** çarpmak ~ **ê** *xwe dîtin* Azrail'ini görmek ~ **î** (yekî) **bûn** (birini) çarpmak * **Xwedê xenîmî te be!** Allah seni çarpsın!
xenîmet *m* ganimet
xenoq *bj/m* 1. boğmaca 2. gırtlak * **bi xenoqa wî girt** gırtlğına yapıştı 3. *rd* boğucu, buruk (tadı kekrc olan)
xepar, xepare *m* 1. çeşleme 2. çapa (çapalama işi) ~ **kirin** 1) çeşlemek 2) çapalamak
xeparker *nd/nt* çapacı
xeparok *m* çapa, çeşleme aracı
xepartin *l/gh* 1. çeşlemek 2. çapalamak
xepeng *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)

xepiran *m* çeşleme
xepirandin *l/gh* 1. çeşlemek, çeşmek 2. deşmek 3. çapalamak
xepirîn *l/ngh* 1. çeşlenmek 2. deşilmek 3. çapalanmak
xerab *rd* 1. kötü 2. kötü, fena 3. yaramaz (durum ve olaylar için) 4. kötü, serseri, haylaz 5. kötücül (hastalık) ~ **bûn** yaramaz olmak ~ **çûn** ters gitmek ~ **dîtin** kötümsemek ~ **dîtin qenc bi bîr anîn** gelen gideni aratır ~ **lê hatin** 1) beklendiği gibi çıkmamak 2) işi ters gitmek ~ **razan** (an jî **raketin**) ters (veya sol) tarafından kalkmak
xerabe (I) *rd/m* 1. harabe, ören, viranc 2. *mec* ölü * **bajarê xerabe** ölü şehir ~ **bûn** viranc olmak
xerabe (II) *rd* 1. arızalı 2. bozuk * **radıyoya xerabe** bozuk radyo
xerabetî *m* bozukluk
xerabî *m* 1. kötülük 2. kötülük, fenalık 3. haylazlık, serserilik ~ **kirin** 1) kötülük etmek (veya yapmak) 2) fenalık etmek 3) yaramazlık etmek (veya yapmak)
xerabîkar *nd/nt* 1. müfsit, kötülük edici 2. karıştırıcı
xerabîker *bnr* xerabîkar
xerabkar *rd* 1. kötü, kötü işler yapan kimse 2. yıkıcı
xerabtir *rd* beter, daha kötü ~ **bûn** beter olmak ~ **kirin** beter etmek
xerabûn *m* 1. yıkılma 2. bozulma, arızalanma 3. bozulma (ycmek, meyve vb. şeyler için) 4. çürüme,

çürüyüş (sebze ve meyve için) 5. kötüleşme, fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşma) 6. bozukluk
xera bûn *l/gh* 1. yıkılmak 2. bozulmak, arızalanmak 3. bozulmak (yemek, meyve vb. şeyler için) 4. çürümek (sebze ve meyve için) 5. kötüleşmek, fenalaşmak (durumu gittikçe ağırlaşmak)
xerabûyî *rd* 1. yıkık 2. bozuk 3. çürük, ezgin (sebze ve meyveler için)
xerac *m* haraç ~ **jê xwarin** (an **jî stendin**) haraca kesmek ~ **stendin** (an **jî girtin**) haraç almak
xeracgir *dîr/n* haraççı
xeracxur *nd/nt* haraç yiyici
xerakar *bnr* xeraker
xeraker *nd/nt* 1. bozucu 2. yıkıcı, yıkmacı 3. yıkımcı
xerakerî *m* 1. bozuculuk 2. yıkıcı yıkıcılık, yıkmacılık 3. yıkımcılık
xerakirin *m* 1. yıkma 2. bozma 3. bozma, dağıtma (kurulu bir düzeni bozma) 4. bozma, tahrif etme, tahrifat 5. kötüleştirme 6. *mec* sakatlama, bozma
xera kirin *l/gh* 1. yıkmak 2. bozmak 3. bozmak, dağıtmak (kurulu bir düzeni bozmak) 4. bozmak, tahrif etmek 5. kötüleştirmek 6. *mec* sakatlamak, bozmak
xerakirox *nd/nt* yıkıcı, yıkmacı
xerakiroxî *m* yıkıcılık, yıkmacılık
xerat *nd/nt* doğramacı, marangoz

xeratî *m* doğramacılık, marangozluk
xeratxane *m* marangozhane
xerbandin *l/gh* dolamak (dolaştırmak)
xerbilin *l/gh* 1. dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) 2. çapraşmak
xerbitandin *l/gh* çapraşık hale getirmek
xerbitin *l/gh* çapraşıklaşmak, çapraşmak
xerc (I) *m* 1. harc, masraf (harcanan para) 2. harç 3. harçlık ~ **bûn** harcanmak ~ **kirin** harcamak ~ **stendin** harç almak
xerc (II) *m* 1. harç (yapılarda kullanılan harç) 2. harç * **xerca kufteyan** köfte harcı
xercane *m* harçlık, cep harçlığı
xercdar *rd* 1. harçlı (yapılması için harç ödenen) 2. *nd/nt* harç toplayan
xercerê *m* harcırah, yolluk, yol harcı, yol parası
xercî *m* harçlık ~ **ya rê** yol harçlığı
Xerçeng *ast/m* Yengeç (burcu)
xerdel *bot/m* hardal
xerez *m* garaz ~ **a xwe dan** (yekî) (birine) garaz bağlamak
xerezdar *rd* garazlı
xeribandin *l/gh* çürütme (sebze, meyve için)
xeribîn *l/gh* çürümek (sebze, meyve için)
xericandin (I) *l/gh* 1. harcamak 2. sarf etmek

xericandin (II) *l/gh* 1. fırınlamak (ısıda kurutmak) 2. pişirmek (çömlük, testi, tuğla pişirmek gibi) 3. *mec* pişirmek (eğitmek)
xericandî (I) *rd* 1. harcanık, harcanmış 2. sarf edilmiş olan
xericandî (II) *rd* 1. fırınlı, fırınlanmış (ısıda kurutmuş olan) 2. pişkin (testi, çömlük, tuğla vb. için)
xericîn (I) *l/ngh* 1. harcanmak 2. sarf olmak
xericîn (II) *l/ngh* 1. fırınlanmak 2. pişmek * *dizik* xericiye güveç pişmiş 3. *mec* pişmek (eğitilmek)
xerifandin *l/gh* 1. sapıttırmak, sapıklaştırmak 2. bunatmak
xerifandî *rd* 1. sapık 2. bunak
xerifi *rd* 1. sapık 2. bunak
xerifibûn *m* 1. sapıklık 2. bunaklık
xerifîn *l/ngh* 1. sapıtmak, sapıklaşmak 2. bunamak
xerifîti *m* 1. sapıklık 2. bunaklık
xerifok *rd* 1. sapık 2. bunak
xerifokî *rd* 1. sapıkça 2. bunakça
xerimandin *l/gh* ödemek, tazmin etmek
xerimîn *l/ngh* ödenmek, tazmin olmak
xeriqandin *l/gh* 1. bayıltmak 2. kendinden geçirmek 3. (suya) batırmak, gark etmek
xeriqîn (I) *l/ngh* 1. bayılmak 2. kendinden geçmek 3. (suda) gark olmak
xeriqîner *rd* bayıltıcı
xerîşandin *l/gh* sürtmek (insan teni için)

xerîşîn *l/ngh* sürtünmek (insan teni için)
xeritandin (I) *l/gh* 1. tüketmek 2. bozmak (bağ, bostan vb. için) 3. kökten bitirmek, kökünü kurutmak
xeritandin (II) *l/gh* 1. (ağaç) yontmak 2. kazımak * *binê beroşê* **xeritand** tencerenin dibini kazıdı 3. (kazıyarak, silerek) sıyırmak
xeritandî (I) *rd* 1. tüketilmiş 2. bozulmuş (bağ, bostan vb. için)
xeritandî (II) *rd* yontuk, yontma
xeritîn (I) *l/ngh* 1. tükenmek 2. bozulmak (bağ, bostan vb. için) 3. kökten bitirilmek
xeritîn (II) *l/ngh* 1. (ağaç) yontulmak 2. kazınmak 3. sıyrılmak
xeritîner *nd/nt* tüketici
xeritînerî *m* tüketicilik
xerîb *rd/nd* 1. yabancı 2. elgin (gurbette olan) 3. garip, tuhaf, ilginç 4. *mec* değişik * *xwarineke* **xerîb** değişik bir yemek ~ **bûn** 1) yabancı olmak, yabancılaştırmak 2) *mec* garipleşmek, tuhaflaşmak ~ **dîtin** yabancılarmak, garipselemek (**yek**) ~ **dîtin** (birini) yabancı saymak (veya tutmak) ~ **kirin** yabancılaştırmak
xerîbdost *rd* 1. sokulgan 2. yabancı dostu
xerîbî *m* 1. yabancılık 2. gurbet, yad eller 3. gariplik, tuhaflık ~ **kirin** yabancılarmak, yabancılık duymak
xerîbîti *m* yabancılık

xerîk *rd* meşgul ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek

xerîkandin *l/gh* 1. uğraştırmak, meşgul etmek 2. oyalamak

xerikîn *l/gh* 1. uğraşmak, meşgul olmak 2. oyalanmak

xerîte *m* harita

xerîtesaz *nd/nt* haritacı

xerîtok *n* yonga

xerman *m* harman ~ **kirin** harmanlamak

xernûf *bot/m* keçiboynuzu

xerpişîn *l/gh* (üstüne) abanmak

xerq *m* 1. gark, suya batma 2. bataklık (yer) ~ **bûn** gark olmak, batmak ~ **kirin** gark etmek, batırmak

xerxere *m* gargara ~ **kirin** gargara yapmak

xerz (I) *n* 1. fidan 2. üzüm verme çağına daha girmemiş bağ 3. sebze ve meyve bahçesi 4. koru, koruluk

xerz (II) *m* 1. *ant/biy* yumurta (kadın) 2. *ant* kesecik 3. havyar, balık yumurtası 4. oğul (bal arısı için) ~ **dan** oğul vermek

xerze (*ant/biy*) *m* yumurtalık

xerzerê *ant/m* yumurtalık kanalı

xerzik *bnr* xerz (I)

xesan *m* eneme, iğdiş etme, hadımlaştırma

xesandin *l/gh* enemek, iğdiş etmek, hadımlaştırmak

xesandî *rd* cnek, iğdiş, hadım

xesar *m* hasar, zarar ~ **dan** (**yekî**) -e hasar vermek ~ **dîtin** hasar görmek ~ **gihandin** (...) -e hasar

vermek ~ **kirin** hasar (veya zarar) etmek

xesardar *rd* hasarlı

xesardîti *rd* hasar görmüş, hasarlı **xesarok** *rd/ndt* 1. hasar verici, hasar veren 2. bakar kör (çok dikkatsiz kimse) 3. sakar (kimse)

xesarokî *rd* 1. hasar verici 2. sakarca ~ **bûn** sakarlaştırmak

xesaroktî *m* 1. hasar vericilik 2. sakarlık

xesirandin *l/gh* hasara sokmak (veya uğratmak), hasar vermek, zarara sokmak (veya uğratmak)

xesirin *l/gh* hasar etmek, hasara uğramak, zarar etmek, zarara uğramak

xesil *bot/n* 1. hasır otu, kiliz 2. hasır (yaygı)

xesîn *l/gh* enenmek, iğdiş olmak, hadım olmak

xesîs *rd* hasis, cimri ~ **bûn** cimrilleşmek

xesîsî *m* hasislik, cimrilik

xesma *h* bilhassa, özellikle

xesok *rd* iğdiş

xesp *m* gasp ~ **kirin** gasp etmek

xespkar *nd/nt* gaspçı

xespkarî *m* gaspçılık

xespker *rd* gasp edici, gasıp

xesû *m* kaynana, kayınvalide

xeşandin *l/gh* 1. doldurmak 2. doldurmak (patlıcan, biber, bumar gibi şeyler için)

xeşandî *rd* dolma, doldurulmuş (patlıcan, biber, bumar gibi şeyleri için)

xeşeb *m* burgu, delgi, matkap
xeşirandin *l/gh* haşat etmek
xeşirin *l/gh* haşat olmak
xeşim *nd/nt* 1. acemi 2. acemi,
 çaylak, cahil 3. toy 4. torlak ~
bûn acemileşmek

xeşimî *m* 1. acemilik 2. çaylaklık,
 cahillik 3. toyluk, torlaklık

xet *m* 1. hat 2. hat, yazı 3. hat
 (elektrik, telefon, televizyon vb.
 için) 4. hat (yol, geçecek) 5.
 karık (sabanla açılan iz) ~**a**
boriyê boru hattı ~**a** **esmanî**
 hava yolu ~**a** **neftê** (yan jî
petrolê) petrol hattı ~**a** **telefonê**
 telefon hattı ~**a** **trenê** demiryolu
 ~**ên** **esmanî** hava yolları ~**ên**
navxweyî iç hatlar

xeta *m* 1. hata, yanlışlık 2. hata
 (suç, kusur) 3. hata, yanlış 4.
 yanlış ~ **kirin** 1) hata etmek
 (veya işlemek) 2) yanlışmak 3)
 argo pot kırmak

xetere *m* 1. tehlike 2. tehlike, korku
xeterî *m* vahamet

xeterîk *m* meşale

xeternak *rd* 1. tehlikeli 2. vahim

xetik *m* 1. karık (sabanla açılan iz)

2. evlek ~ **kiri** evlekleme

xetîre *m* 1. çıra 2. meşale

xetîş *rd* dejener, soysuz, yoz ~
bûn dejenerleşmek, soysuzlaş-
 mak, yozlaşmak ~ **kirin** dejene-
 releştirmek, soysuzlaştırmak,
 yozlaştırmak

xetîşî *m* dejenerelik, soysuzluk,
 yozluk

xetkeş *nd/nt* 1. çizimci, hattat 2. *m*
 cıvı

xetkeşan *m* 1. çizim, dizayn 2. *mat*
 çizim

xetm *m* hatim ~ **kirin** hatim etmek

xetxetî *rd* 1. çizgili 2. yank yank,
 çatlak çatlak (toprak gibi) 3.
 çubuklu, çizgili elbise

xetxetokî *rd/h* çizgili çizgili

xew *m* 1. uyku 2. *mec* uyku (gaflet,
 aymazlık) **kirin** ~**ê** uyutmak,
 yatırmak ~ **pê** **girtin** uyku bas-
 mak (veya bastırmak) ~**a** **giran**
 ağır (veya derin) uyku ~**a** (**yekî**)
hatin uykusu olmak ~**a** **kêr-**
goşkê tavşan uykusu ~**a** **şîrin**
 tatlı uyku

xewandin *l/gh* uyutmak

xewar *rd* uykucu, uyku tulumu

xewarî *m* 1. uykuculuk 2. *rd* uykulu

xewas *nd/nt* dalgıç, balık adam

xewasî *m* dalgıçlık

xewger *nd/nt* uyurgezer

xewgeran *m* uykuda gezme, uy-
 kuda dolaşma

xewgerî *m* uyurgezerlik

xewgerok *rd* uyurgezer

xewgerokî *m* uyurgezerlik

xewgiran *rd* uykusu ağır (veya
 derin) kimse

xewherimî *rd* 1. uykusu kaçmış
 olan 2. gece kuşu (gece uyuya-
 mayan) 3. *m* uyku bozukluğu,
 uykusuzluk çekme ~ **bûn** 1) uy-
 kusu kaçmak 2) uyku tutmamak
 3. sabahı bulmak, sabahı etmek
 ~ **kirin** uykusunu kaçırmak

xewhêner *rd* uyutucu

xewirandin *l/gh* 1. ezdirmek (açlıktan) 2. burmak (midc, bağırsak sancımak) 3. iç geçirtmek, bayıltmak

xewirîn *l/gh* 1. ezilmek (açlık sıkıntısı duymak) 2. burulmak (sancımak, ağrımak) 3. bayılmak, iç bayılmak, içi geçmek, kazınmak 4. kıyınmak, kıyılmak (ezilir, kıyılır gibi olmak) 5. burkulmak (üzüntü duymak)

xewirîner *rd* 1. bayıltıcı, iç bayıltıcı 2. burkucu

xewîn *m* 1. uyuma, uyuyuş 2. *rd* uykulu

xewîn *l/gh* uyumak, uyunmak

xewîner *rd* uyutucu

xewle *rd* 1. تنها, ıssız 2. inziva ~ **bûn** 1) tenhalaşmak 2) inzivaya çekilmek ~ **kirin** 1) tenhalaştırmak 2) inzivaya çekmek 3) bir köşeye çekip konuşmak, özel görüşmek

xewn *m* düş, rüya ~ **ditin** düş (veya rüya) görmek ~ **a xerab** korkulu rüya

xewndar *rd* rüyalı

xewnedar *nd/nt* rüya tabircisi

xewnereşk *m* karabasan, kâbus

xewnerojk *m* düş

xewnname *m* rüya tabirleri kitabı

xewok *rd* uykucu

xewoke *rd* 1. uykulu, mahmurlu 2. uykucu

xewokî *rd* uykuluca, mahmurluca ~ **bûn** pinekleme

xewr *m* 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. burulma (sancıma, ağrıma) 3. iç bayılma, içi geçme 4. kıyınma (ezilir, kıyılır gibi olma) 5. burkulma (üzüntü duyma) 6. ezginlik (açlıktan dolayı)

xewreş *rd* aymaz

xewreşî *m* aymazlık

xewrevîn *rd* uyku kaçırın

xewsivik *rd* hafif uykulu, sak

xewsivikî *m* hafif uykululuk, saklık

xewşikandî *rd* uykusu bölünmüş olan ~ **bûn** uykusu bölünmek

xewtelî *rd* uyku sersemi

xewtîn *l/gh* uyumak, uyunmak

xewxane *m* yatakhane, koğuş

xewxweş *nd* iyi uykular

xewyar *m* havyar

xeyal *m* hayal ~ **ditin** hayal görmek ~ **kirin** hayal etmek ~ **ên zanistî** bilim kurgu

xeyalbaz *rd/nd* hayalci, hayalperest

xeyalet *nd/nt* hayalet

xeyalî *rd* hayalî

xeyalperest *nd/nt* hayalperest, hayalci

xeyalperestî *m* hayalperestlik, hayalcilik

xeyb (I) *m* gaip * **dengek ji xeybê** gâipten bir ses

xeyb (II) *m* 1. gaybet, gıybet, kovculuk 2. dedikodu ~ **kirin** 1) kov etmek, kovlamak 2) dedikodu etmek (veya yapmak) ~ **û xûb** kov, kovlama

keybane *rd/h* gaibanc, görünmez
~ **bûn** görünmez olmak ~ **kirin**
görünmez kılmak

keybker *nd/nt* 1. gıybetçi, kovcu
2. dedikoducu

keybok *nd/nt* kovcu, çekıştirici

keyd *m* 1. küsmc, küskünlük 2.
dargınlık 3. darılmaca ('darıl-
mak olmaz, sakın darılma' an-
lamında) ~a **xwe kirin** alingan-
lık yapmak ~a **xwe lê kirin**
(birinc) alinganlık yapmak

keydan *rd* 1. küs, küskün 2. dar-
gın, gücenik ~ **bûn** küskün ol-
mak, dargın olmak

keydanbûn *m* 1. küslük, küskün-
lük 2. dargınlık, güceniklik

keydanî *m* 1. küslük, küskünlük
2. dargınlık, güceniklik

keydok *rd* 1. küseğen 2. darıl-
gan, alingan 3. çitkırıldım, kırıl-
gan

keydoka *bnr* xeydok

keydokî *rd/h* 1. küseğence, darıl-
ganca, alinganca 2. çitkırıldım-
ca, kırılganca

keydokîfî *m* 1. küseğenlik, darıl-
ganlık, alinganlık 2. çitkırıldım-
lık, kırılğanlık

keyîdandin *l/gh* 1. küstürmek
2. darıltmak, gücendirmek

keyîdî *rd* 1. küskün 2. dargın, gü-
cenik, darılmış olan

keyîdîbûn *m* 1. küskünlük 2. dar-
gınlık, güceniklik

keyîdîn *l/gh* 1. küsmek 2. alın-
mak, darılmak, gücenmek, kı-
rılmak 3. kızmak (öfkelenmek,
sinirlenmek)

keyirîn *l/gh* solmak (scs için)

keyîtandin *l/gh* 1. teyellemek
2. *mec* haşat etmek

keyîtîn *l/gh* 1. teyellenmek
2. *mec* haşat olmak

keynî *h* 1. hariç 2. *d* -dan/-den
başka, -den gayri

keyret *m* gayret

keyrî *nd* gayri, diğer, başka ~
exlaqî gayri ahlakî ~ **menqûl**
gayrimenkul ~ **mislim** gayri
müslim

xezal *zoo/m* 1. ceylan 2. ceylan,
ahu (güzel, narin kadın)

xezeb *m* gazap, öfke ~a **Xwedê**
Allahın gazabı

xezel *wj/m* 1. gazel 2. *mzk* gazel

xezelxwîn *nd/nt* gazelhan, gazel
okuyan

xezibandin *l/gh* gazaplandırmak,
öfkelenmek

xezibîn *l/gh* gazaplanmak, öfke-
lenmek

xezîne *m* hazine ~ya **peyvan** (an jî
bêjeyan) söz dağarcığı, söz
varlığı, sözcük hazinesi

xezînegar *nd/nt* defineci

xezûr *n* kayınbaba, kaynata

xezûran *n* kayınbabagiller (veya
pedergiller)

xêbet *m* otağ, otak, çerge

xêl (I) *rd/h* 1. hayli 2. *m* an, lahza,
süre, biraz

xêl (II) *m* boy, kabile, aşiret

xêlî (I) *rd* hayli

xêlî (II) *m* gelin alayı, düğün alayı,
gelin alıcı

xêlî (III) *m* 1. duvak, örtü 2. peçe 3. yaşmak 4. *der/m* yelken ~ **dakirin** yaşmaklamak ~ **kirin** duvaklamak, peçelemek, yaşmaklamak ~ **vekirin** yelken açmak ~ **ya xwe dakrin** örtüsünü atmak

xêlikirî *rd* 1. duvaklı 2. peçeli 3. yaşmaklı

xêlivan *nd/m* 1. duvakçı 2. başörtücü 3. *rd* düğün alayına katılan kimse

xêr *m* 1. hayır 2. hayır, sevap 3. *mec* verim, semere (istenilen sonuç) 4. *rd* hayır (iyi, yararlı, faydalı) 5. iyi (uğurlu, hayırlı) * **xebera xêrê** iyi haber 6. saye * **bi xêra wî** onun sayesinde ~ **be?** hayırdır? ~ **be însalah** hayırdır inşallah ~ **bijî** çok yaşa (hapşırıldığında) ~ **e?** 1) hayrola 2) ne oluyor?

xêrat *m* hayrat

xêratxane *m* 1. hayırcı 2. düşkünlerevi

xêrdar *rd* hayırlı

xêreve bûn *l/gh* 1. dalmak 2. alıklaşmak, aptallaşmak 3. alık alık bakmak, aval aval bakmak

xêreve kirin *l/gh* 1. dalmasına neden olmak 2. alıklaştırmak, aptallaştırmak

xêrgele *m* izdiham, tıkkışıklık

xêrhatin *m* hoş gelme ~ **tê dan** (birine) hoş geldin demek

xêrkar *rd/nt* hayırsever

xêrkarî *m* hayırseverlik

xêrnexwaz *rd* 1. kötücül, kötülükçü, kötülük isteyen 2. gönü kara, fena kalpli 3. hasım, düşman

xêrxwaz *rd* hayırsever, iyiliksever

xêrxwazî *m* hayırseverlik, iyilikseverlik

xêt *rd* 1. alık, aptal, bön, salak 2. kaçık 3. *b* bön, alık, aptal ~ ~ *mel mel*, bön bön

xêtik *nd/nt* 1. alık, aptal, salak 2. kaçık, çatlak 3. *b* bön, alık, aptal

xêtikî *m* 1. alıklık, aptallık, salaklık 2. kaçıklık, çatlaklık 3. *rd/h* alıkça, aptalca, salakça, 4. *rd/h* kaçıkça, çatlakça ~ **bûn 1)** alıklaşmak, aptallaşmak 2) kaçıklaşmak ~ **kirin 1)** alıklaştırmak, aptallaştırmak 2) kaçıklaştırmak

xêtiktî *m* 1. alıklık, aptallık, avanaklık, , şapşallık 2. kaçıklık, çatlaklık

xêtirmend *rd* 1. avanak, danganak 2. gerzek 3. enayi dümbelçgi

xêtirmendî *m* 1. avanaklık, danganaklık 2. gerzeklik

xêtîfî *m* 1. alıklık, aptallık 2. kaçıklık, çatlaklık

xêv bnr xêt

xêvik bnr xêtik

xêvî bnr xêtikîfî

xêvok *rd* 1. alık, aptal, avanak 2. kaçık

xêvokî *rd* 1. alıkça, aptalca 2. kaçıkça ~ **bûn 1)** alıklaşmak, avanaklaşmak 2) kaçıklaşmak ~ **kirin** alıklaştırmak, aptallaştırmak

xêz *m* 1. çizgi 2. çizgi, hat 3. *mat* çizgi 4. *mat* çember, daire ~ **bûn** 1) çizilmek 2) çizilmek, karalanmak ~ **kirin** çizmek, çiziktirmek

xêzan *m* 1. aile 2. aile, eş

xêzandin *l/gh* çizmek

xêzanî *rd* 1. ailesel, ailevî 2. akrabalık ~ **ya zımanan** dil akrabalığı

xêzanname *m* aile belgesi

xêzdar *rd* çizgili

xêzeçîrok *m* çizgi roman

xêzefilm *n* çizgi film

xêzek *rz/m* 1. çizgi 2. konuşma çizgisi ~ **a dirêj** *rz/m* uzun çizgi ~ **a kurt** tire (kısa çizgi)

xêzekurt *m* kısa çizgi

xêzeroman *m* çizgi roman

xêzik *m* 1. çizik 2. çizinti (ufak sıynk) 3. çentik, küçük oyuk ~ **a axaftinê** konuşma çizgisi ~ **ên dest** (an **destan**) el ayası çizgileri

xêzikok *m* 1. çizgicik, küçük çizgi 2. tire (kısa çizgi)

xêzkar *nd/nt* çizer

xêzkarî *nd/nt* çizerlik

xêzkêş *nd/nt* çizimci

xêzkêşan *m* 1. çizim, dizayn 2. *mat* çizim

xêzkêşî *m* çizimcilik

xêzkin *m* 1. çizme, çizim 2. çizme, karalama 3. çizme, karalama, silme (geçersiz kılma)

xêz kirin *l/gh* 1. çizmek 2. çizmek, karalamak 3. çizmek, karalamak, silmek (geçersiz kılma)

xêzkirî *rd* 1. çizili 2. karalı (çizilmiş)

xêzxêzî *rd* 1. çizik çizik 2. çizgili ~ **bûn** 1) çizik çizik olmak 2) çizgilenmek ~ **kirin** çizik çizik etmek

xêzxêzkî *rd* çizgili ~ **bûn** çizgilenmek

xêzxêzok *rd* çizgili

xiçviçandin *l/gh* baştan savmak

xidîk *m* 1. gıdıklanma 2. huyulanma

xidîqandin *l/gh* 1. gıdıklamak 2. huylandırmak

xidîqîn *l/ngh* 1. gıdıklanmak 2. huyulanmak

xidokî *m* 1. gıdıklanma 2. kamaşma (diş için) ~ **bûn** 1) gıdıklanmak 2) kamaşmak

xij *rd* kaygan ~ **bûn** 1) kaymak 2) sürüklenmek ~ **kirin** 1) kaydirmek 2) sürüklemek

xijik *m* ufak dolu (yağış türü)

xijikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek

xijikîn *l/ngh* 1. kaymak 2. sürüklenmek 3. sürünmek

xijîlek *m* kömür (odun kömürü için)

xijîlekî *rd* kömür, kömür gibi ~ **bûn** kömürleşmek

xijok *rd* kaygan, kayağan

xijokî *rd* kayganca, kayağanca

xijxijok *nd/m* dolu, küçük dolu

xilaf *m* 1. hilaf, yalan 2. *mec* çelişki

xilav *m* lav

xilç *n* 1. dikeç 2. kazgıç

xilçik *n* kazgıç

xilərî *rd* 1. esrik 2. dalgın (kendinden geçmiş) ~ **bûn** 1) esrimək, gayş olmaq 2) dalgınlaşmaq
xilfik *m* 1. gerdan (çene altındaki tombulluk) 2. gıdı, gıdık
xilik (I) *n* 1. helik 2. ara dolgu molozu
xilik (II) *m* 1. kildən kap veya bakraç 2. *mec/rd* güdük, bodur (kimse) 3. *argo* göbək ~ **berdan** göbək bağlamak (veya göbək salıvermək)
xilikî *rd* güdükçə ~ **bûn** güdükleşmək ~ **man** güdük kalmak
xilikîti *m* güdüklük
xılmaş *rd* 1. uykulu 2. uyur uyanık ~ **bûn** uyuklanmaq, ımızganmaq ~ **ê xewê** uykulu uykulu
xilolîk *m* 1. küçük dolu 2. gözyaşı damlacığı
xilor *m* 1. dolu 2. kırcı (ufak ve sert taneli kar)
xilorîk *m* 1. ebebulguru, kırcı (ufak ve sert taneli kar) 2. küçük dolu
xilsik (I) *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık
xilsik (II) *zoo/m* kursak
xilt *zoo/n* köstebek ~ **ê kor** *zoo* kör köstebek, yer sıçanı
xilte *m* 1. kurum (odun, kömür kurumu) 2. telve, tortu, çökelti ~ **bûn** tortulanmaq
xilûsan *rd* bodur
xilûsankî *rd* 1. bodur, ufak tefek 2. bodurca
xilxilok *nd/m* dolu (yağış türü)
ximam *m* 1. pus 2. *rd* giren 3. puslu, sisli 4. *mec* muğlâk ~ **dîtin**

çatal görmək (bir şeyi net görmemek)
ximam bûn *l/ngh* 1. puslanmaq, pusarmaq, sislenmek 2. girenlemek
ximamî *rd* 1. puslu, pusarik 2. *mec* muğlâklık ~ **bûn** puslanmaq, pusarmaq
ximaş *bnr* xılmaş
ximbil *rd* hımbıl, uyuşuk
ximbilî *m* hımbıllık, uyuşukluk
ximexim *h* gümbür gümbür
ximîn *l/ngh* gümbürdemək
ximîre *m* uğra, kepek (un için)
ximxim *ant/m* 1. boğaz 2. boğaz (şişe, testi, güğüm gibi kaplar için)
ximximandin *l/gh* 1. iyice pişirmek 2. *mec* yakmaq (karartmaq)
ximximik *m* gerdan (çenenin altındaki tombulluk)
ximximîn *l/ngh* 1. iyice pişmek (pişirilen patates, et vb. için) 2. kıvrımlanmaq
ximximk *m* gıdı, gıdık
xinamî *nd/nt* dünür
xinamîti *m* dünürlük
xinc *m* sümkürme ~ **kirin** sümkürmek
xingal *m* 1. kangal (halka biçimindeki bağ) 2. bukle, saç lülesi ~ **xingalî** kıvrım kıvrım, kıvrır kıvrır, büküm büküm (saç için)
xingalî *rd* 1. kangallı 2. bukleli 3. kıvrırcıklı ~ **bûn** kangallanmaq
xingalok *m* 1. kangal 2. bukle 3. kıvrır, saç lülesi

xingalokî *rd* 1. kangallı 2. bukleli, kıvrımlı saç 3. kıvrıkça, kıvrıkça 4. lüle lüle 5. dalgalı, dalgalıca (kıvrımlı saç) ~ **bûn** 1) kıvrıcıklaşmak 2) kıvrılmak (kıvrıcık bir duruma gelmek)

xingalokti *m* kıvrıklık

xinis *nd/rd* 1. hain 2. sinsi, içten hesaplı ~ **bûn** 1) hain olmak, hainleşmek 2) sinsi olmak, sinsileşmek ~ ~ 1) hain hain 2) sinsi sinsi

xinisî *m* 1. hainlik, ihanet 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek (veya yapmak)

xiniskar *rd* ihanetçi

xiniskarî *m* ihanetçilik

xiniskî *h* 1. haince 2. sinsice

xinistî *m* 1. hainlik 2. sinsilik

xinzîr *nd/nt* 1. hınzır, domuz 2. *mec* hınzır (katı yürekli) 3. domuz (hain, aksi, ters, inatçı)

xinzîrî *m* hınzırlık ~ **kirin** hınzırlık etmek

xipxuya *rd* apaçık

xir (I) *ant/n* (*r* kalın okunur) yarak, penis, sik

xir (II) *m* hır, kavga gürültü ~ **û** gir kavga gürültü

xir (III) *rd* tukur ~ **û xalî** tamtakır ~ **û xalî bûn** tamtakır olmak ~ **û xir** *h* takır tukur

xir (IV) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak, laçkalaşmak ~ **kirin** lâçkalaştırmak

xirandin (I) *l/gh* yıkmak

xirandin (II) *l/gh* 1. aldatmak 2. ayartmak, baştan çıkarmak

xirar *n* harar, geri (iri büyük çuval)

xirat *bnr* xerat

xirbe *m* 1. harabe 2. harabe, viranc, yıkı 3. kalıntı, enkaz

xirbende *m* 1. laçka, yalama 2. *rd* bozuk (cihaz için) 3. külüstür ~ **bûn** 1) laçkalaşmak, yalama olmak 2) bozulmak, haleldar olmak

xirbendeti *m* 1. laçkalık 2. bozukluk (cihaz vb. için)

xir bûn *l/gh* 1. toplanmak 2. yuvarlanmak

xirç *m* ısırma ~ **kirin** (dişlerini iyice geçirecek) ısırarak

xirecir *m* 1. hırgür, hırıltı 2. gürültü, patırtı, şamata 3. gürültü, karışıklık 4. arbede, dağdağa 5. zırlı ~ **çêkirin** zırlı çıkarmak ~ **derxistin** 1) hırgür çıkarmak, patırtı çıkarmak, şamata etmek (veya koparmak) 2) zırlı çıkarmak 3) kargaşa çıkarmak ~ **kirin** hırgür çıkarmak, gürültü yapmak, şamata etmek (veya koparmak) ~ **a beredayî** kuru gürültü

xirek *rd* laçka, yalama ~ **bûn** yalama (veya laçka) olmak ~ **kirin** laçka (veya yalama) etmek

xirexav *rd* 1. alık, aptal 2. anlayışsız, mankafa

xirexavî *m* 1. alıklık, aptallık 2. alıkça, aptalca ~ **bûn** alıklaşmak, aptallaşmak, bönleşmek ~ **kirin** aptallaştırmak

xirexavîti *m* 1. alıklık, aptallık 2. mankafalık

xirexir *h* 1. har, har gür 2. har hur 3. hırıl hırıl 4. gır gır 5. haldır haldır 6. hım hım 7. horul horul 8. takır takır, tıkır tıkır 9. homur homur (taşıt, alet vb. için) ~ **jê cûn** homurdamak

xirexir kirin *l/gh* 1. hırıldamak 2. horlamak 3. homurdamak (taşıt, alet vb. için) 4. hırlamak 5. tıkırdamak 6. patırtı yapmak

xirêf *m* 1. kurum (odun, kömür kurumu) 2. katran (ağızlık vb. şeylerde oluşan sigara kurumu) ~ **girtin** kurumlanmak

xirikandin *l/gh* sürüklemek, sürümek

xirikîn *l/gh* sürüklenmek

xirikîner *rd* sürükleyici

xirimandin *l/gh* 1. delik deşik etmek 2. gelişigüzel kazmak

xirimîn *l/gh* 1. delik deşik olmak 2. gelişigüzel kazılmak

xiringele *m* izdiham, tıksıklık

xiristiyan *rd/nd* Hristiyan

xiristiyanî *m* Hristiyanlık

xirîn (I) *l/gh* yıkılmak

xirîn (II) *l/gh* 1. hırlamak, hırıldamak, horlamak, horuldamak 2. takırdamak, tıkırdamak ~ **pê ketin** horlamaya başlamak

xirîn (III) *l/gh* 1. aldanmak, kanmak 2. ayartılmak

xirînek *rd/nt* aldatıcı

xirînekî *m* aldatıcılık

xirînî *m* 1. hırıltı, horultu 2. homurtu (taşıt, alet vb. için) 3. takırtı, tıkırtı ~ **jê anîn** takırdat-

mak ~ **jê hatin** takırdamak ~ **kirin** 1) hırlamak, horlamak, horuldamak 2) takırdamak

xirîq *m* nefes ~ **a mirinê** son nefes

xir kirin *l/gh* 1. toplamak 2. yuvarlamak

xirman *rd* dalgın ~ **bûn** dalgınlaşmak ~ **kirin** dalgınlaştırmak ~ ~ dalgın dalgın

xirmandin *l/gh* gümletmek

xirmanî *m* dalgınlık

xirmexirm *h* 1. gümbür gümbür 2. takır tukur

xirmîn *l/gh* gümbürdemek

xirmînî *m* gümbürtü

xirnik *m* 1. çişik, göcen (tavşan yavrusu) 2. yavru 3. *argo* bodur, cüce

xirnûf *bot/m* harnup, keçiboynuzu
xiroş *m* 1. heyecan 2. telâş ~ **peroş** heyecan

xiroşdar *rd* 1. heyecanlı 2. telâşlı
xirp (I) *rd/h* anî, anîden * **got xirp û cû** anîden çekip gitti

xirp (II) *h* hart ~ ~ hart hart * **bî-hokê xirp xirp** gez dike ayvayı hart hart ısıyor

xirp (III) *rd* kaba (iri, biçimsiz kimse)

xirpanî *rd* hırpani, kaba saba

xirpanîfî *m* hırpanîlik, kabalık

xirpişandin *l/gh* tıksırmak

xirpişîn *l/gh* tıksımak

xirpîn *m* takırtı, tıkırtı, kütürtü

xirpînî *m* takırtı, tıkırtı, kütürtü

xirpo *b* hırpo

xirpoke *rd* kütür kütür (olan)

xirpûk *bot/m* yulaf

xirpûşk *rd* 1. kıvrıcık 2. kıvrımlı, kıvrır kıvrır 3. kıvrık, kıvrışık ~ ~î kıvrır kıvrır

xirpûşkî *rd* 1. kıvrıcıkça 2. kıvrımlica 3. kıvrıkça, kıvrışıkça

xirpûşkîti *m* kıvrıcıklık, kıvrıklık

xirpûşok *rd* kıvrık, kıvrıcık

xirpûşokî *rd* kıvrıkça, kıvrıcıkça

xirpûşokîti *m* kıvrıklık

xirpxirp *h* hart hurt, kırt kırt

xirpxirpandin *l/gh* anıştırmak, dolaylı anlatmak

xirpxirpîn *m* anıştırma

xirqe *m* hırka

xirt (I) *m* uçkurluk, uçkur

xirt (II) *h* 1. gırt, tıkr 2. hart ~ ~ hart hart

xirtandin *l/gh* takırdatmak

xirteboz *rd* hırtaboz

xirtexirt *h* 1. hart hurt 2. hatır hatır 3. gırt gırt 4. takır takır, tıkr tıkr ~ **kirin** 1) hart hurt etmek 2) takırtı yapmak, tıkrırtı yapmak

xirtik (I) *bj/m* difteri, kuşpalazı

xirtik (II) *m* 1. hiyar, salatalık 2. kabak 3. biber, patlıcan vb, gibi sebzelerin çok küçük hali

xirtik (III) *m* kazımık * **xirtikê binê beroşê** tencere dibinin kazımığı

xirtîn *l/gh* takırdamak, tıkrdamak

xirtînî *m* 1. takırtı, tıkrırtı 2. hırıltı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak ~ **ya mirinê** son nefes (ölüm)

xirtok *m* kazımık

xirtol, xirtole *m* 1. derinti, güruh 2. yığılaşma, izdiham

xirxal *m* halhal

xirxir *h* 1. harıl harıl, hırıl hırıl 2. *m* hırıltı 3. koşuşturma ~ **kirin** horlamak, hırlamak ~ **a** *sing* göğüs hırıltısı

xirxirandin *l/gh* sürüklemek

xirxirîn *l/gh* sürüklenmek

xirxirk *m* 1. bir tür çocuk oyuncacı 2. çocuk el arabası

xirxirok *rz/rd* hışıltılı

xislet *m* haslet, karakter, seciye

xism *bnr* xizm

xistin *m* 1. düşürme 2. düşürme, indirme (değerini, fiyatını azaltma) 3. koyma, sokma 4. düşürme, devirme (iskat etme) 5. giyme

xistin *l/gh* 1. düşürmek 2. düşürmek, indirmek (değerini, fiyatını indirmek) 3. koymak, sokmak * **xiste berîka xwe cebine** koydu 4. düşürmek, devirmek (iskat etmek) 5. giymek * **sola xwe bixe lingê xwe** ayakkabını giy ~ (...) 1) sokmak * **bixe hundirû** içeriye sok 2) takmak (yüzük takmak gibi) * **wê gustîrkê bixe tiliya xwe** yüzüğü parmağına takacak ~ **ber (...)** 1) -e kaptırmak 2) kapsamına almak ~ **ber (tiştêkî)** -e kıstırmak, sıkıştırmak, kaptırmak * **destê xwe xiste ber pencereyê** elini pencereye sıkıştırdı ~ **ber xwe** takmak (silah tak-

mak için) * **demañçe bixe ber xwe** tabancayı beline tak ~ **berê 1)** (an **jî navê**) kapsamına almak **2)** kaptırmak ~ **bergeha xwe** kapsamına almak ~ **bin çav** gözaltına almak ~ **bin mehiyeta xwe** mahiyetine almak ~ **binçaviyê** gözetim altına almak, nezarete almak ~ **dest** eline tutuşturmak * **jinikê name xiste destê wî** kadın eline mektubu tutuşturdu ~ **dengdanê** oya koymak ~ **gemaroyê** ablukaya almak ~ **guman** (an **jî şikê**) (yek) şüpheye düşürmek ~ **guman û wasewasan** zihnini bulandırmak ~ **jêrçaviyê** gözetim altına almak ~ **kemînê** pusuya düşürmek ~ **mista xwe** avuçlamak ~ **navê 1)** içine koymak **2)** sokuşturmak (belli etmeden kötü bir malı vermek) **3)** kapsamına almak, tabi tutmak ~ **rêzê** sıraya koymak ~ **ser 1)** katmak **2)** eklemek **3)** üstüne koymak ~ **tengavê** (yan **jî tengasiyê**) dara düşürmek
xistî rd 1. düşürülmüş **2.** devrik (iktidardan edilmiş) * **serokwezîrê xistî** devrik başbakan **3.** (değeri) düşürülmüş)
xistox rd düşürücü
xisûs m husus
xisûsî 1. özel **2.** *h* mahsus, özellikle, bilhassa
xiş m ebebulguru (bulgur iriliğinde yağan kar)
xişandin l/gh hışırdatmak

xişexiş h 1. hışır hışır **2.** takır takır
xişik m 1. ebebulguru (bulgur iriliğinde yağan kar) **2.** dolu
xişir n takı, kuyum, süs (ziynet eşyası) ~ **bi xwe ve kirin** takıştırmak ~ **ên jinan** asım takım, takıntı, kadın takıları
xişirandin l/gh 1. haşat etmek, hurdahaş etmek **2.** doğramak (odun doğramak)
xişir bûn l/gh 1. haşat olmak, hurdahaş olmak **2.** doğranmak (odun doğranmak)
xişirfiroş nd/nt kuyumcu (satan kimse)
xişirfiroşî m kuyumculuk
xişirîn l/gh 1. haşat olmak, hurdahaş olmak **2.** doğranma (odun doğranma)
xişirkar nd/nt kuyumcu, takıcı
xişirkarî m kuyumculuk, takıcılık
xişir kirin l/gh 1. haşat etmek, hurdahaş etmek **2.** doğramak (odun doğramak)
xişivandin l/gh 1. zedelemek **2.** (içini) burmak
xişivîn l/gh 1. zedelenmek **2.** (içini) burulmak
xişîm bnr xeşîm
xişîn (I) m 1. takırdama **2.** şakırdama * **xişîna şûran** kılıç şakırdaması
xişîn (II) m hışırdanma, hışıldama
xişîn l/gh hışırdanmak, hışıldamak
xişîni (I) m 1. hışırtı, hışıltı **2.** *rz* hışıltılı ~ **kirin** hışırtı yapmak

xişîni (II) *m* 1. takırtı 2. şakırtı ~ **jê anîn 1**) takırdamak 2) şakırdamak ~ **jê hatin 1**) takırdanmak 2) şakırdanmak

xişm *m* hışım

xişok, xişoke *rd* 1. kaygan 2. sü-rüngen

xişrûk *m* sivilce

xişt *m* 1. çubuk, ince uzun çubuk 2. şiş ~ **lê dan** (an **jî xistin**) şiş-lemek

xişte *m* çizelge, cetvel ~**ya lêk-danê** çarpım tablosu

xiştîn *m* hışırdama

xiştinî *m* hışırtı ~ **kirin** hışırtı yap-mak

xişûş *m* ikircik, ikircim, tereddüt ~ **bûn** ikirciklenmek, tereddüt etmek ~ **jê re çêbûn** tereddütte düşmek

xişûşî *m* ikirciklik

xişxişandin *l/gh* hışıldatmak, hışırdatmak

xişxişîn *l/ngh* hışıldamak, hışır-damak

xişxişk *m* 1. çingirdak (çocuk oyuncuğu) 2. çingirak (teflere takılan zil)

xişxişok *m* çingirdak (çocuk oyun-cağı)

xişxişokanê *m* kaykay, kayma (oyunu)

xitimandin *l/gh* tıkamak, tıkatmak

xitimandî *rd* tıkanık, tıklalı

xitimandibûn *m* tıkanıklık

xitimî *rd* tıkanık, tıklalı

xitimîn *l/ngh* tıkanmak

xiyanet *m* hıyanet, ihanet ~ **kirin** ihanet etmek

xiyanetkar *nd/nt* ihanetçi

xiyar *bot/m* hıyar, salatalık

xizan *rd/nd* 1. yoksul, fakir 2. sefil ~ **bûn** fakirleşmek, yoksullaş-mak ~ **kirin** fakirleştirmek, yok-sullaştırmak ~**ekî dera hanê** ye beş parasızın biri

xizane *m* kasa (dolap için)

xizanî *m* 1. fakirlik, yoksulluk 2. sefillik

xizem *m* hızma

xizm *nd/nt* 1. hısım, akraba 2. dü-nür ~**ên nêz** yakın akraba

xizmatî *m* 1. hısımlık, akrabalık 2. dünürlük

xizmet *m* hizmet ~ **kirin** hizmet etmek ~**a leşkerî** (yan **jî eskerî**) askerlik hizmeti ~**ên gelemperî** kamu hizmetleri

xizmetdar *rd* hizmetli

xizmetkar *nd/nt* hizmetçi, hizmet-kâr

xizmetkarî hizmetçilik, hizmet-kârlık

xizmtî *bnr* xizmatî

xizne *bnr* xezîne

xîç (I) *n* 1. çakıl 2. helik

xîç (II) *n* akma, akındırık, reçine, ağaç sakızı

xîç (III) *nd* ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü)

xîçekî *rd* 1. çakılımsı 2. çakılı

xîçik *n* 1. çakıl 2. kum (armut, ay-va gibi bazı meyvelerin etli bö-lümlerindeki sert tanecikler)

xîlafet *m* hilafet

xîlik *m* sofra bezi

xîm *hur* hîm

xîret *m* 1. gayret, çaba 2. azim
3. onur 4. *mec* namus ~ **kirin**
gayret etmek, himmet etmek ~a
(yekî) **bar neda**n midesi kabul
etmemek

xîretdar *rd/nt* gayretli

xîretkar *rd* gayretkeş

xîretkêş *rd* gayretkeş

xîretmend *rd/nt* gayretli

xîsikandin *l/gh* hıçkırtmak (ağla-
ma için)

xîsikîn *l/gh* hıçkırmak

xîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan
ses) ~ **anîn** (yekî) hıçkırtmak ~
anîn xwe hıçkırmak ~ **hatin**
(yekî) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn**
hıçkırmak

xîş (I) *m* 1. hesap 2. silme ~ **bûn**
silinmek (borç için) ~ **kirin**
silmek, ödemek

xîş (II) *m* 1. saldırı, saldırış 2.
hamle ~ **kirin** 1) saldırmak 2)
hamle etmek (veya yapmak)

xîşk *m* 1. çizgi, hat 2. çember ~a
filehan kutsal çember, kutsal
daire

xîtab *m* hitap ~ **kirin** hitap etmek

xîtabet *m* hitabet

xîz *m* 1. kum 2. çakıl

xîzar *m* 1. hızar, bıçkı 2. hızar,
şerit (büyük marangoz şeridi)

xîzarkêş *nd/nt* hızarıcı, bıçkıcı

xîzek (I) *m* 1. kumluk 2. kumsal,
kumlu (kumlu toprak) * **erda**
xîzek kumlu toprak

xîzek (II) *rd* 1. hışıltılı 2. pürüzlü
(ses için)

xîzekî *rd* 1. hışıltılıca 2. pürüzlüce
(ses için)

xîzexîz *h* 1. hırıl hırıl 2. hımhım
(sesleri genizden çıkararak) ~
kirin hırıldamak

xîzistan *m* 1. kumla 2. çöllük,
kumluk

xîzîn *m* 1. hırıldama 2. hırıltılı,
pürüzlü ses

xîzîn *l/gh* hırıldamak

xîzînî *m* hırıltı, hışıltılı ~ **jê çûn**
hırlamak ~ **kirin** hırlamak

xîzok *rd* hırıltılı, hışıltılı

xîzokî *rd* 1. hırıltılıca, hışıltılıca
2. astımlı

xîzor *m* kurum (odun, kömür ku-
rumu) ~ **girtin** kurumlanmak

xîzxîz *h* 1. hırıl hırıl 2. hımhım
(sesleri genizden çıkararak)

xîzxîzok *rd* 1. hışırtılı, hırıltılı
2. hımhım 3. çatallı, pürüzlü
(ses için)

xîzxîzokî *rd* 1. hışırtılıca, hırıltılı-
ca 2. hımhımca 3. çatallıca, pü-
rüzlüce (ses için)

xoce *n* 1. hoca (Müslümanlıkta din
görevlisi) 2. hoca, öğretmen *nd/nt*

xocetî *m* hocalık ~ **kirin** hocalık
etmek

xof *m* 1. korku 2. ürüntü, yıldı

xofdar *rd* 1. korkulu, korku dolu
2. korku verici

xonçe (I) *n* yastağaç, senit, yemek
sofrası

xonçe (II) *m* gonca, tomurcuk

xonçe (III) *m* okuntu (davetiye)
xopan *m* 1. harabe, ören, viran 2. *rd* harabe, yıkı 3. gedik, eksik dişli ~ **bûn** viran olmak, harap olmak, haraplaşmak, viranleşmek ~ **kirin** viran etmek, harap etmek
xorim *n* balya, demet
xort *rd/n* 1. genç 2. delikanlı ~ **bûn** gençleşmek ~ **kirin** gençleştirmek
xortanî *m* 1. gençlik 2. delikanlılık
xortî *m* 1. gençlik 2. delikanlılık
xortîn *rd* genççe
xortom *m* hortum
xortxapîn *rd* gönül ayırtıcı, fettan
xortxapînî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık
xortxapînok *rd* gönül ayırtıcı, fettan
xoşav *m* komposto
xoşdivî *nd/nt* sevgili (sevgi ve bağlılık duyulan)
xoşewîst *nd/nt* 1. sevgili, sevdiceğim 2. aziz, sevgili (sevgi ve saygı duyulan)
xoşewîstî *m* 1. sevgi 2. azizlik
xovan *rd* ılık ~ **bûn** ılınmak, ılıklaşmak
xox *m* şeftali
xoyisandin *l/gh* kaytarmasına neden olmak (işten kaçmak)
xoyisîn *l/gh* kaytarmak
xoyrat *mzk/m* hoyrat
xoz *m* kozalak
xozan *m* anız, fircz

xoznebar *nd/nt* dalgıç
xoznebarî *m* dalgıçlık
xubar *m* toz, çok ince toz
xubeyr *m* iğde (iğde meyvesi)
xudan *bnr* xwedan
xulam *n* uşak (erkek hizmetçi)
xulamî, xulamtî *m* uşaklık ~ **kirin** uşaklık etmek
xulampare *n* kulampara, oğlancı
xulase *m* 1. hulâsa, özet 2. hulâsa, öz, özüt ~ **ya gotinê** sözün kısısı
xule *m* 1. devre, dönem 2. kurs ~ **dîtin** kurs görmek
xulek *m* dakika
xulekjîmer *m* yelkovan (saat yelkovanı)
xulexul *h/m* 1. fiş fiş, harıl harıl 2. ötüş (ötme sesi) ~ **kirin** fişildamak, fişirdamak
xuliqandin *l/gh* yaratmak
xuliqîn *l/gh* yaratılmak
xuliqîner *rd* yaratıcı
xulîn *l/gh* fişildamak, fişirdamak
xulînî *m* 1. fişilti, fişirtı 2. harıltı
xulq *n* 1. yaratma, yaratım 2. huy, yaradılış ~ **bûn** yaratılmak ~ **kirin** yaratmak ~ **ê (yekî) teng bûn** 1) daralmak (sıkışmak, bunalmak) 2) sabrı taşmak (veya tükenmek) 3) sinirlenmek, asabî olmak
xulqteng *rd* asabî, sinirli ~ **bûn** asabileşmek
xulqtengî *rd* asabîlik, sinirlilik
xulxul *h/m* 1. fiş fiş, harıl harıl 2. ötüş (ötme sesi) ~ **kirin** fişildamak, fişirdamak, harıldamak

xulxulandin *l/gh* 1. ötmek, banlamak (horoz çin) 2. gırtlak yapmak

xulxule *m* gargara ~ **kirin** gargara yapmak

xulxulîn *l/gh* 1. banlamak (horoz ötmek) 2. çağıldamak * **kanî dixulxulî** çeşme çağıldıyordu

xulxulînî *m* çağıldı

xulya *m* hulya

xumandin *l/gh* gümlenmek

xumexum *m* 1. uğultu 2. çağlama ~ **kirin** 1) uğuldamak 2) çağlamak

xumîn *l/gh* 1. homurdanmak, uğuldamak 2. çağlamak 3. gümbürdemek

xumînî *m* 1. uğultu, homurtu 2. gümbürtü 3. çağıldı 4. gürültü (gök gürültüsü için) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak ~ **ya ewran** gök gürültüsü

xumxum *m* 1. homurtu, uğuldama 2. çağıldama

xumxumandin *l/gh* kıvamına getirmek

xumxumî *rd* kıvamlı

xumxumîn *l/gh* kıvamlanmak, kıvamını bulmak, kıvamına gelmek

xunaf *m* 1. hazım 2. özümleme, özümseme, özümleme

xunaftin *l/gh* hazmetmek, özümlemek, özümsemek

xunav *m* 1. çise, çisenti 2. çiy, şebnem ~ **barîn** çiylemek ~ **girtin** çiy tutmak

xunifandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek

xunifin *l/gh* 1. yaramak 2. sindirilmek, hazmedilmek 3. özümlemek, özümsemek

xunivîn *l/gh* çiselemek

xur (I) *m* (*r* kalın okunur) kaşıntı

xur (II) *n* yem * **bû xurê guran** kurtlara yem oldu

xurafe *m* hurafe

xurafeperest *rd/nt* hurafepcrest

xurandin *l/gh* kaşımak

xurbeşk *zoo/m* porsuk

xurbet *m* gurbet, gurbetlik, yad eller

xurbetî *rd* 1. elgin, garip (gurbette yaşayan) 2. *m* gurbet

xurc, **xurce** *n* heybe

xurcik *m* heybe

xurç *n* dikeç, kazgıç

xurde (I) *n* 1. helik 2. moloz

xurde (II) *nd/rd* 1. hurda, hırdavat 2. *mec* oyun, desise, hile

xurdefiroş *nd/nt* hurdacı, hırdavatçı (satan kimse)

xurdek *m* saçma * **xurdekên ti-vingê** tüfek saçması

xurdekar *nd/nt* hurdacı

xurdekarî *m* hurdacılık

xurdewat *m* hırdavat

xurdexaş *rd* hurdahaş ~ **bûn** hurdahaş olmak

xurdik *n* 1. helik 2. balast (taş kırıkları) 3. moloz, mucur

xure *rd* 1. obur 2. yiyici 3. iştahlı ~ **bûn** oburlaşmak

xurek *m* 1. yiyinti, yiyecek 2. besin 3. yem ~ **pê dan** beslemek ~ **ên hevîrî** hamur işi

xurekder *rd* besleyici

xurekî *rd* oburca

xuretî *m* 1. oburluk 2. yiyicilik

xurexur *h* 1. gurul gurul 2. gur gur 3. gürül gürül 4. fiş fiş ~ **jê çûn** 1) gurlamak, guruldamak 2) gürüldemek ~ **kirin** 1) guruldamak 2) gürüldemek, gürlemek 3) fişildamak, fişirdamak

xurêc *ant/n* beze, gудde

xuricandin *l/gh* 1. üşürmek 2. yağmak 3. ağdırmak, kaydırmak (yıldız vb. için)

xuricîn *l/gh* 1. üşüşmek 2. yığılmak * **gel xuriciye vir** halk buraya yığılmış 3. ağmak, akmak (yıldız vb. için)

xurifandin *bnr* xerifandin

xurifîn *bnr* xerifîn

xurik *m* 1. gıda, besin, yiyecek 2. ben, yem ~ **û vexurik** yiyecek içecek, yeme içme ~ **xwarin** yiyecek yemek

xurimandin *l/gh* 1. delmek 2. delik deşik etmek

xurimî *rd* delik deşik

xurimîn *l/gh* delik deşik olmak

xurî (I) *bj/m* çiçek (hastalığı) ~ **derxistin** (an **jî deranîn**) çiçek çıkarmak

xurî (II) *m* 1. alev, yalaz, alaz, yalın 2. kor ~ **pê ketin** alev almak

xurikî *m* gıdıklama ~ **ya (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak ~ **ya (yekî) hatin** (biri) gıdıklanmak

xurîn *rd* kahvaltısız, kahvaltı yapmamış olan ~ **bûn** kahvaltısız olmak

xurîn (I) *l/gh* 1. kaşınmak 2. aşınmak * **serçoka wî xuriyaye** dizi aşınmıştı

xurîn (II) *l/gh* 1. yıkılmak 2. çökmek

xurîn (III) *l/gh* 1. gürüldemek 2. horuldamak

xurînî (I) *m* gurultu ~ **kirin** 1) gurultu yapmak, guruldamak 2) gürüldemek (dere, nehir vb. için)

xurînî (II) *m* kahvaltı, kahvaltı öncesi atıştırma ~ **kirin** (an **jî xwarin**) kahvaltı etmek (veya yapmak) ~ **şikandin** kahvaltı yapmak ~ **ya serê sibehe** sabah kahvaltısı

xurîtîk *m* gıdıklama, huylanma ~ **hatin (yekî)** gıdıklanmak, huylanmak

xurmandin *l/gh* gümbürdetmek, gümlctmek, gürlctmek

xurme *bot/m* hurma

xurmexurm *h* 1. gümbür gümbür, gürül gürül 2. homur homur

xurmîn *l/gh* 1. gümbürdemek, gürlemek, gürüldemek 2. homurdamak

xurmînî *m* 1. gümbürtü 2. homurtu

xurnik *bot/m* keçiboynuzu

xurpûk *bot/m* yulaf

xurt *rd* 1. güçlü, kuvvetli 2. güçlü, dişli, zorlu, ensesi kalın 3. metanetli, metin 4. sert * **bi gavên xurt** sert adımlarla 5. tavlı, semiz, gödeş, etli (eti çok olan) ~ **û zexm** güçlü kuvvetli

xurtandin *l/gh* 1. güçlendirmek, kuvvetlendirmek 2. sağlamlaştırmak, pekiştirmek, takviye etmek
xurtahî *m* 1. güçlülük, kuvvetlilik 2. sağlamlık, peklik
xurt bûn *l/gh* 1. güçlenmek, kuvvetlenmek 2. sağlamlaşmak, pekleşmek 3. tavlınmak, semirmek, semizlemek
xurtî *m* 1. güçlülük 2. kuvvet (dayanıklı olma durumu) 3. sağlamlık, peklik 4. zorbalık 5. semizlik, tav (hayvanlarda)
xurtker *rd* 1. güçlendirici, kuvvetlendirici 2. sağlamlaştırıcı 3. semizleştirici
xurt kirin *l/gh* 1. güçlendirmek, kuvvetlendirmek 2. sağlamlaştırmak, pekleştirmek, tahkim etmek 3. semirtmek
xurûr *m* gurur
xurûrdar *rd* gururlu
xusl ol/m gusûl ~ **kirin** gusletmek ~ **li ser xwe hilanîn** gusletmek
xuslxane *m* gusûlhane
xusûsî *rd* husûsî, özel
xuşandin (I) *l/gh* süründürmek
xuşandin (II) *l/gh* 1. hışırdatmak 2. fişırdatmak, fişıldamasına sebep olmak
xuşende *rd* sürüngen
xuşexuş *h* 1. haşır haşır, hışır hışır 2. şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) 3. çağıl çağıl, fiş fiş ~ **kirin** 1) hışırdamak 2) fişıldamak, fişırdamak 3) çağıldamak

xuşikandin *l/gh* süründürmek
xuşikîn (I) *l/gh* cecreyan etmek
xuşikîn (II) *l/gh* 1. ağılmak, akmak, sağılmak (sürüngenler için) 2. sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)
xuşîn (I) *l/gh* 1. ağılmak, akmak (sürüngenler için) 2. sürünmek 3. yığılmak * **tev xuşiyan vir** hepsi buraya yığıldı
xuşîn (II) *l/gh* 1. hışırdamak 2. çağıldamak 3. fişıldamak, fişırdamak 4. şakırdamak
xuşînî *m* 1. haşırtı, hışılta, hışırtı 2. *rz* hışılta 3. çağılta 4. fişılta, fişırtı 5. şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için) 6. şangırtı * **xuşîna camê** cam şangırtısı ~ **kirin** 1) hışırtı yapmak 2) fişıldamak, fişırdamak 3) çağıldamak
xuşînok *m* sürüngen
xutbe *m* hutbe
xuya rd 1. belli, aşikâr 2. açık, aşikâr, belirgin, bariz, ayan 3. belli, malûm 4. görünür, görünen, zahir, besbelli ~ **nexuya** ılgım salgım
xuya bûn *l/gh* 1. görünmek 2. gözükme 3. görülmek, belirmek 4. belirginleşmek, barizleşmek 5. anlaşılmak, belli olmak, ortaya çıkmak
xuyabûnî *m* 1. görünürlük, görünüş, görünüm 2. bellilik
xuya kirin *l/gh* 1. belirtmek, beyan etmek 2. belirtmek, tayin etmek 3. (bir şeyi) açığa vurmak 4. belirginleştirmek

xuyakirî *rd* 1. belirli 2. belli, muayyen 3. belli başlı 4. belirtilmiş, beyan edilmiş 5. belirginleştirilmiş olan

xuyan *rd* 1. görünüş 2. malum

xuyandin *l/gh* 1. görünmesini sağlamak 2. belli etmek, belirtmek 3. göstermek

xuyanek *m* 1 görünüm 2. görüntü 3. *fel* görüngü

xuyang *m* 1. görünüm, görünüş 2. görüntü, manzara 3. görüntü ~a **xapînok** aldatıcı görünüş

xuyanî *m* 1. görüntü 2. *rd* ileri gelen, seçkin, eşraf 3. kalburüstü ~ **bûn** seçkinleşmek

xuyayî *nd/rd* 1. görünen, görünüş 2. ileri gelen, seçkin, eşraf 3. zahiri

xuyîn *l/ngh* 1. görünmek 2. gözükmek 3. belirlemek

xû *n* 1. huy 2. gıcık ~ **girtin** gıcık almak (veya kapmak) ~ **jê girtin** gıcık kapmak ~ **lê xistin** *mec* pirelendirmek ~ **pê ketin** gıcık olmak

xûç *nd/m* abla

xûgî *m* haraç ~ **avêtin** ser (yekî) haraca bağlamak ~ **jê stendin** 1) (birinden) haraç almak 2) (birini) haraca kesmek ~ **jê xwarin** (birini) haraca kesmek ~ **stendin** haraç almak ~ **xwarin** haraç yemek

xûl *m* 1. kambur 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. *rd* kamburlu 4. eğik, meyilli ~ **bûn** 1) kam-

burlaşmak 2) eğilmek 3) büküm büküm olmak ~ **kirin** 1) kambur etmek 2) iki büküm etmek

xûsik *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an **jî dan**) kırağı çalmak (veya vurmak)

xûsî (I) *m* 1. kırağı 2. ince kar örtüsü

xûsî (II) *m* tükürük

xûy *n* 1. huy, mizaç, yaratılış 2. âdet, alışkı, alışkanlık ~ **girtin** âdet edinmek, şartlanmak

xûybaş *rd* iyi huylu

xûynepak *rd* 1. huysuz 2. kötü huylu, tıynetsiz

xûynexweş *rd* huysuz, tabiatsız

xûypak *nd/rd* 1. iyi huylu, uysal 2. faziletli, erdemli

xûypakî *m* 1. iyi huyluluk, uysallık 2. fazilet, erdem

xûz *m* 1. kambur 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. eğik, eğinik, eğimli, meyilli ~ **mûzî** kambur zambur

xûz bûn *l/ngh* 1. kamburlaşmak 2. iki büküm olmak 3. eğilmek (iş yaparken belini bükme)

xûzbûnî *m* kamburluk

xûzik *m* 1. kambur 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. eğik, eğinik, eğimli, meyilli ~ **mûzikî** kambur zambur

xûzî *m* 1. kamburluk 2. eğim, eğiklik, meyil

xûz kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. iki büküm etmek 3. eğmek (genellikle bel için)

xwa *nd* Allah ~ **hafız** Allaha ismarladık

xwançe *bnr* xonçe (II)

xwar (I) *rd* 1. aşağı 2. *nd* alt * **qata xwarē** alt kat ~ **û jêr** üç aşağı beş yukarı ~ **û jor I** aşağı yukarı 2) aşağı yukarı, tahminen, takriben 3) üç aşağı beş yukarı 4) şöyle böyle

xwar (II) *rd* 1. eğri, yamuk 2. eğik, eğri, yatık, yatkın 3. eğinik, eğik, meylli 4. çalık (verev kesilmiş kumaş) ~ **û çiv** eğri büğrü ~ **û çiv dan xwe** yan çizmek ~ **û vajî** çarpık çurpuk ~ **û viç** (viço yan jî **viçko**) yamuk yumuk, eğri büğrü ~ **û xudir** çarpık çurpuk

xwar bûn *l/gh* 1. eğilmek 2. eğrilmek, yamulmak 3. bükülmek 4. yatmak, yatkinlaşmak

xwarik (I) *m* 1. sürfile (seyrek ve çapraz dikiş) 2. çapraz şekilli süs veya nakış ~ **kirin** sürfile yapmak

xwarik (II) *m* 1. eğri 2. zikzak

xwarikî *rd* eğrice

xwarin *m* 1. yeme (yeme işi) 2. yemek, aş * **xwarin xwarin** yemek yemek 3. yemek (ziyafet) ~ **bijartin** (an jî **neqandin**) yemek seçmek ~ **boyandin** boğazına dikkat etmek (yiyeceğine içeceğine özen göstermek) ~ **dan** yemek vermek ~ **dan devê** (yekî) yedirmek ~ **xwarin** yemek yemek

xwarin *l/gh* 1. yemek 2. *mec* yememek * **hêrsa xwe bixwe** öfkenni yen

xwarinbar *rd* yenilir

xwarinbijêr *rd* yemek seçen

xwarindank *m* beslenme çantası

xwaringeh *m* 1. yemekhane 2. yemek salonu, aşhane, lokanta

xwarinpêj *nd/n* aşçı, ahçı

xwarinpêjî *m* 1. aşçılık, ahçılık

xwarinxane *m* yemekhane

xwarî *m* 1. eğiklik, meyil 2. yamukluk 3. yatkinlık

xwar kirin *l/gh* 1. eğmek 2. eğmek, bükmek 3. eğdirmek 4. *mec* devirmek, yatırmak (bir tarafa eğmek)

xwarok *rd* obur

xwarokî (I) *rd* oburca

xwarokî (II) *rd* eğrice (az eğri olan)

xwaroviçkî *bnr* xwaroviçko

xwaroviçko *rd* 1. eğri büğrü, yamuk yumuk, çarpık çurpuk 2. zikzak 3. yampiri, yılankavi ~ **bûn** yamrulmak ~ **çûn** zikzak yapmak, zikzak yaparak gitmek **xwaroviçkotî** *m* yampirilik, paytaklık

xwaroviçkoyî *rd* zikzaklı

xwarpêçî *rd* zikzaklı

xwarpêçk *rd* zikzak

xwartî *m* eğrilik, yamukluk

xwarza *nd/nt* yeğen (kız kardeş çocuğu için)

xwas rd 1. yalın, çıplak 2. yalın ayak

xwasdar rd soyut

xwasdarî m soyutluk

xwasdarîn l/gh soyutlanmak, tecrit olmak

xwasdarandin l/gh soyutlamak, tecrit etmek

xwe c/m 1. kendi, öz 2. kendi 3. öz (kendi anlamında birleşik kelimeler türetir) * **xwerexne** özleştirir ~ **amade** (yan jî **hazir**) **kirin** 1) hazırlanmak, kendini hazırlamak 2) davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak) 3) toparlanmak, toplanmak ~ **avêtin** 1) kendini atmak, atlamak (belli bir yükseklikte aşmak) 2) atılmak, atlanılmak ~ **avêtin bextê (yekî)** sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin ser (...)** abanmak, çullanmak ~ **avêtin xeterê** kendini tehlikeye atmak, riske girmek ~ **berdan deştê** düze inmek ~ **bi erdê re kaş** **kirin** sürünmek ~ **bi keys kirin** 1) kendine çeki düzen vermek 2) toparlanmak 3) kendini toparlamak (veya toplamak) ~ **bi ser de dadan** abanmak ~ **bi serî kirin** yuva kurmak (veya yapmak) ~ **bi** ~ kendi kendine ~ **cemidandin** üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak) ~ **çirandin** yırtınmak ~ **çivçivandin** kıvırmak, yan çizmek ~ **dan (tiştêkî)** 1) kendini vermek

(kendini bir şeye vermek) 2) girişmek, yumulmak ~ **dan ber hev** ölçüşmek (boy ölçmek için) ~ **dan ber tavê** güneşlenmek, güneş banyosu yapmak ~ **dan ber** 1) (bir şeyi) kabul etmek, yanaşmak 2) sorumluluk almak 3) (bir şeyi) üstlenmek ~ **dan berê** 1) yanı başında durmak, nöbet tutmak 2) yanaşmak (gemi, tekne, kayık vb. için) 3) ön ayak olmak ~ **dan hev** 1) toparlanmak, toplanmak 2) güç birliğine varmak 3) kapanmak (kendini kapatmak) ~ **dan nişan** 1) kendini göstermek 2) varlık göstermek ~ **dan pêş** önc atılmak ~ **dan pişt** arka çıkmak ~ **danîn erdê** yere inmek ~ **danîna li nedîtîne** görmemezlik ~ **di ber** (an jî **nav**) **re kirin** 1. sokulmak, sokuşmak (usul-cacık araya girmek) 2) kalkışmak, yeltenmek 3) söze atılmak, ortaya atılmak ~ **dirandin** yırtınmak ~ **gij** (an jî **gijomijo**) **kirin** 1) şişinmek (hayvanlar için) 2) gurklamak (erkek hindi kabarmak) 3) diklenmek, kabadayıcı davranmak, horozlanmak ~ **giran kirin** 1) (kendini) naza çekmek, nazlanmak 2) kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) 3) mırın kırım etmek ~ **jê dûr dan** (an jî **girtin**) 1) -den uzak durmak 2) -den kaçınmak, imtina etmek

3) -den geri durmak, sakınmak
 4) -c mesafeli yaklaşmak ~ **jê re kirin sîper** (kendini) siper etmek ~ **jê şûştî derxistin** zeytin gibi üstte çıkmak ~ **ji gunehan weşandin** günah çıkarmak ~ **li erdê danîn 1)** yere inmek **2)** iniş yapmak ~ **li kerî (keriyê yan ji kerîtiyê) danîn 1)** kendini sağırılığa vermek **2)** duymamazlıktan gelmek **3)** o taraflı olmamak ~ **li mirîti danîn** ölü numarası yapmak ~ **li nebihîstinê danîn 1)** işitmecziğe getirmek (veya işitmeclikten gelmek) **2)** duymamazlıktan gelmek ~ **li nenasiyê danîn** tanımazlıktan gelmek ~ **li nexweşinê danîn** kendini hastalığa vurmak ~ **li nezaniyê danîn 1)** kendini cahillığe vurmak **2)** anlamazlıktan gelmek, bilmezlenmek, bilmezlikten gelmek ~ **li xamî danîn 1)** anlamazlıktan gelmek **2)** oralarda olmamak ~ **li xewê danîn** uyur numarası yapmak ~ **mit kirin** suspus olmak ~ **negirtin 1)** kendini tutamamak **2)** *mec* hızını alamamak ~ **nizm kirin 1)** kendini alçatmak **2)** alçalmak ~ **ranegirtin 1)** dayanamamak **2)** kendini alamamak **3)** kendini tutamamak **4)** kendini tutamamak, nefesine hâkim olmamak ~ **ranegirtin û pir kenîn** vidaları gevşemek

xwe ba dan l/bw 1. kıvrırmak (kollarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) **2.** süzölmek (uyumlu ve salınarak yürümek)

xwebawerî m öz güven

xwe berdan l/bw 1. süzölmek (kuş için) **2.** kendini salmak, koyuvermek vidaları gevşemek

xweberî m öz devim, otomasyon ~ **bûn** otomatikleşmek

xwebertî m öz devinim, otomatizm

xwebîn rd bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak

xwebînî m bencillik ~ **kirin** bencillik etmek

xwebûn m 1. kendi olma **2.** benlik, özlük, kendi olma

xwe bûn l/ngħ kendi olmak

xwecih rd/nd 1. yerli **2.** *rd* yerli (taşınmayan, başka bir yere götürülmeyen) **3.** yerleşik (bir yerin yerlisi olmuş) **4.** *nd* sakin (bir yerde oturan kimse)

xwecihi rd yerli (belli bir bölgede yetişen) ~ **bûn** yerlileşmek

Xweda n 1. Allah, Tanrı, Yaradan **2.** *b* Allah, Allah'ım! **kirin** ~ tanrılaştırmak ~ **mezin e** Allah büyüktür

xwedahî rd 1. ilâhî, tanrısal **2.** haklı * **gotineke xwedahî** haklı bir söz **3.** *rd/nd* hakperest, haksever **4.** *m* hakkaniyet **5.** *h* hakça

xwedayîti m tanrısalılık

Xwedan n Rab, Allah

xwedan *nd/nt* 1. sahip (iye, malik)

2. sahip, chil * **xwedan zane-bûn** bilgi sahibi 3. sahip (koryan, arka çıkan, gözetken kimse) ~ **pisporî** ihtisas sahibi

xwe dan alî *l/bw* 1. çekilmek

2. göze görünmemek (ortalıkta dolaşmamak) 3. savulmak, kaçılmak

xwedanas *nd/nt* tanrı bilimci, ilahiyatçı, teolog

xwedanasî *m* tanrı bilimi, ilahiyat, teoloji

xwedanî (I) *m* sahiplik, maliklik, iyelik,

xwedanî (II) *m* hakkaniyet

xwedantî *m* sahiplik, iyelik

xwe danîn *l/gh* 1. kendini koyu- vermek 2. kendini dine vermek 3. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) 4. konmak (bir yere inmek) 5. iniş yapmak

xwedatî *m* 1. tanrılık, ulûhiyet 2. hakkaniyet

xwedawend *nd/nt* 1. sahip 2. *n* ilâh, tanrı 3. *m* ilâhe, tanrıça

xwedawendî *m* 1. sahiplik 2. ilâh- lık, tanrılık 3. ilâhçilik, tanrı- çalık

xwe daweşandin *l/gh* silkinmek (üstünü silkinmek)

xwedayî *bnr* xwedahî

xwedbîn *rd* bencil

xwedazanî *m* ilahiyat, teoloji

Xwedê *n* 1. Allah, Tanrı, Yaradan

2. *mec* Allah (bazı isim tamlama- larında geçer) * **gayê Xwedê**

Allahın öküzü 3. *b* Allah, Al- lah'im ~ **belaya xwe bidê** Allah belasını versin ~ **bihêle** Allah esirgesin (veya bağışlasın) ~ **bi- hêvişîne** (yan jî **bistrîne**) Allah esirgesin ~ **hafiz b** allahısmar- ladık ~ **jê razî be** sağ olsun ~ **ji te razî be** Allah sizden razı olsun ~ **jê xweş be** sağ olsun ~ **karê (we) li hev bîne** rastgele ~ **kêmahiya (we) nede** eksik olma ~ **kir ku** Allahtan ~ **mi- radê we bi hev bike** Allah kavuştursun ~ **neke** Allah et- mesin **ji ~ re şîrîk çekirin** (Al- lah'a) şîrk koşmak ~ **rehma xwe lê bike** Allah rahmet cylesin ~ **rihetiyê bide** Allah rahatlık versin ~ **(yek) xwedî bike 1)** Allah bağışlasın 2) Allah korusun (veya saklasın) ~ **zane** Allah bilir ~ **zêde bike** ziyade olsun

xwedêdan *m* 1. doğum, veladet 2. doğum günü

xwedêgiravî *h* 1. sözde, güya, sözüm ona 2. iş olsun diye 3. *rd* olacak * **ev kesê ku xwedêgi- ravî hevalê min e** arkadaşım olacak adam

xwedēnas *nd/nt* tanrıtanır

xwedēnasî *nd/nt* tanrıtanırlık

xwedēnenas *nd/nt* 1. tanrıtanımaz, ateist 2. *mec* allahsız, Allahtan korkmaz (zalim)

xwedēnenasî *m* 1. tanrıtanımazlık, ateizm 2. Allahtan korkmazlık

Xwedêwo *b* 1. Allah!, Allah'ım!

2. aman Allah'ım

Xwedêyo *bnr* Xwedêwo

Xwedêhebîn *nd/nt* Allaha inanan, tanritanır

xwe dirêj kirin *l/bw* 1. uzanmak, scriyip serpiilmek 2. yatmak (boyu boyunca uzanmak) 3. yayılmak (serce serpe kurulmak)

xwedî *nd/nt* 1. sahip (iye, malik) 2. sahip, ehil * **xwedî agahî** bilgi sahibi 3. sahip (koruyan, arka çıkan, gözetken kimse) 4. *rd* haiz * **wesfên ku tu xwediye wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **aqlê selîm** sağduyulu ~ **bûn** sahip olmak, iyesi olmak ~ **desthilat** iktidar sahibi ~ **gotinê** söz sahibi ~ **heq** hak sahibi ~ **kar** iş sahibi ~ **pîşe** (yan jî meslek) meslek sahibi ~ **tecrûbe bûn** tecrübe sahibi olmak, tecrübesi olmak ~ **zar û zêç** çoluk çocuk sahibi ~ **yê mal** mal sahibi ~ **yê malê** ev sahibi ~ **yê xanî** ev sahibi, konut sahibi

xwedîbext *rd* güvenilir

xwedîbûn *m* 1. beslenme 2. yetişme

xwedî bûn *l/ng* 1. beslenmek 2. yetişmek

xwedîker *nd/nt* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakımcı ~ **ê çiçekan** çiçekçi, çiçek yetiştiricisi ~ **ê mirîşkan** tavukçu, tavuk yetiştiricisi

xwedîkerî *m* 1. besleyicilik 2. yetiştiricilik 3. bakımcılık

xwedîkirin *m* 1. besleme 2. besleme, yetiştirme 3. bakma, bakım yapma 4. *mec* büyütme

xwedî kirin *l/gh* 1. beslemek 2. beslemek, yetiştirmek 3. bakmak, bakım yapmak 4. *mec* büyütme

xwedîtî *m* sahiplik, iyelik

xwednivîs *m* tükenmez kalem

xweewle *rd* kendine güvenen

xweewleyî *m* öz güven

xwefiroş *nd/nt* işbirlikçi, hain

xwefiroşî *m* işbirlikçilik, ihanet

xweger *rd* öz itmeli, otomatik, mekanik

xwegerî *m* öz itme

xwe gihandin *l/gh* 1. ulaşmak 2. kendini yetiştirmek

xwe giğijandin *l/gh* diklenmek, kabadayıcı davranmak, horozlanmak

xwegir *rd* kendine hâkim, soğukkanlı, direngen

xwegiramî *m* öz saygı

xwe girê dan *l/bw* 1. kendini bağlamak 2. giyinip kuşanmak 3. takmak, kuşanmak (silâh vb. kuşanmak)

xwe girtin (I) *l/gh* 1. kendini tutmak, tutunmak 2. kendini tutmak, kendine hâkim olmak 3. tutunmak (kendine bir yer sağlamamak) 4. sıkı durmak * **xwe bigire va ez hatim** sıkı dur ben geliyorum 5. kendini toparla-

mak, kendini toplamak (durumunu düzeltmek) 6. yükünü tutmak, zenginleşmek, köşeyi dönmek

xwe girtin (II) l/gh 1. örtünmek 2. kapanmak, çarşafa girmek

xwegirtî (I) rd 1. tutunmuş, oturmuş, güçlenmiş olan 2. bağımlı, tabi 3. sığıntı 4. cimri 5. içine kapanık

xwegirtî (II) rd 1. örtük 2. kapalı, çarşafı

xwegirtîbûn m 1. oturmuşluk 2. cimrilik 3. içine kapanıklık

xwegoriker nd/nt fedaî, serdengeçti, kendini feda eden

xweh m bacı, kız kardeş ~a **dilovanîye m** hemşire

xwehafiz b allahaismarladık

xwe hazir kirin l/bw 1. kendini hazırlamak, hazırlanmak 2. toparlanmak, toplanmak (bir işi, bir hareketi yapmaya hazır duruma gelmek)

xwe hesikandin l/gh (kendine) bulaştırmak

xwehez nd/nt özsever, narsist

xwehezî m özseverlik, narsistlik

xwe hêl kirin l/bw sallanmak (salıncak, hamak vb. de)

xwehilavêtin m 1. atlama, zıplama 2. *mec* tepinme 3. *sp* atlama ~a *bilind sp* yüksek atlama

xwe hilavêtin l/gh 1. atlamak, zıplamak 2. *mec* tepinmek

xwehjin m baldız

xwehr bnr xwar (II)

xwe ji bîr kirin l/bw 1. unutmak

2. dalmak, kendinden geçmek

xwejinênîgarî m öz yaşam öyküsü, otobiyografi

xwejinname m otobiyografi

xwe kaş kirin l/bw sürünmek

xwe ker kirin l/bw (ker'deki *r* ve *k* sesi kalın okunur) 1. kendini sessizliğe vermek, vurdumduymaz olmak 2. sesini çıkarmamak, suspus olmak

xwe kêmdîtin l/bw kendini aşağı görmek, kendini küçümsemek

xwekêmdîtinî m aşağılık duygusu

xwe kişandin l/gh tartılmak, kendini tartmak

xwekuj rd intihar eden, müntehir,

xwekujane rd/h intiharvari

xwekuji m intihar

xwe kuştin l/bw 1. kendine kıymak, canına kıymak, kendini öldürmek, intihar etmek

xwe lê dananîn l/bw tanımazlıktan gelmek

xwe lê danîn l/bw 1. aşinalık göstermek 2. -e gelmek * **xwe li keriye danîn** duymamazlıktan gelmek

xwe lê girtin l/bw 1. tutunmak (tutup bırakmamak, sarılmak veya asılmak) 2. (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak)

xwelêgirtî rd sığıntı

xwelêgirtîbûn m sığıntılık

xwe lê qirase kirin l/bw (bir şeye) girişmek, yeltenmek

xwelibernegir *rd* dayanılmaz

xwelî *m* 1. toprak, kül 2. kül, ateş küllü ~ li (yekî) be yazık * **xwelî** li serê te yazık sana ~ li te be yazıklar olsun ~ ya fisek tozan

xwelidank *m* kül tablası, küllük, sigara tablası

xweliliser *b* 1. yazık, yuh sana (kınama anlatır) 2. yere batasica (veya yere batsın) 3. aptal

xwe loqandin *l/gh* kırtmak, kıvırmak

xwe lûçikandin *l/gh* 1. (kalçalarını) kıvırmak 2. tırıs tırıs gitmek

xwe lûsikandin *l/gh* 1. (kollarını) kıvırmak 2. süzûlmek (uyumlu ve salınarak yürümek)

xwemal *rd* 1. özel, hususî, şahsi, kişiye özel * **esâyê xwemal** hususi eşya 2. değgin, ait ~ bûn ait olmak

xwemale *bnr* xwemal

xwemalî *rd* 1. şahsî, özel 2. yerli (yurt içinde yapılan veya bir yurdun özgün niteliklerini taşıyan) 3. *m* aidiyet, ilişkinlik ~ **bûn** 1) özelleşmek 2) *mec* özümlemek, özümsemek ~ **kirin** 1) özelleştirmek 2) *mec* özümlemek, özümsemek

xwemîrî *rd* demirbaş

xwenas *rd* kendini bilen (veya bilir)

xwenasî *m* kendini bilme

xwe nasîn *l/gh* 1. kendini tanımak 2. kendini bilmek 3. kendini bulmak (kişilik kazanmak)

xwenda *bnr* xwende

xwende *rd* 1. okuryazar 2. okumuş 3. öğrenimli, eğitilmiş, tahsilli

xwendebûn *m* 1. okuryazarlık 2. okumuşluk

xwendegeh *m* okul ~ a pêşîn ilk-
okul

xwendekar *nd/nt* öğrenci ~ ê **danê sibehê** sabahçı (öğrenci) ~ ê **danê êvarê** öğlenci (öğrenci)

xwendekarî *m* 1. öğrencilik 2. öğrenim * **xwendekariya bilind** yüksek öğrenim

xwendekarîti *m* öğrencilik

xwendevar *nd/nt* okuyucu, okur

xwendevarî *m* okuyuculuk

xwendewar *nd/nt* 1. okur, okur-yazar 2. eğitilmiş, öğrenilmiş, tahsilli

xwendewarî *m* 1. okuryazarlık 2. eğitimlilik

xwendin *m* 1. okuma 2. öğrenim 3. ötmek (kuş ve böcekler için) ~ **û nivîsandin** 1) okuma yazma 2) okuma yazma yetimi

xwendin *l/gh* 1. okumak 2. okumak, öğrenim görmek 3. ötmek (kuş ve böcekler için)

xwendingeh *m* okul ~ a **amadeyî** lise

xwendiyar *nd/nt* okutman, lektör

xwendiyarî *m* okutmanlık, lektörlük

xwendinname *m* diploma

xwendinxane *m* okuma salonu

xwendî *rd* 1. okumuş, okuryazar 2. eğitilmiş, öğrenilmiş, tahsilli

xwendibûn *m* 1. okumuşluk 2. eğitilmiş olma, öğrenilmiş olma

xwendox *nd/nt* okuyucu

xwenezan *rd* 1. kendini bilmez 2. sözünü bilmez

xwenezanî *m* 1. kendini bilmezlik 2. sözünü bilmezlik

xweng *m* bacı, kız kardeş

xwe nixamtin *l/gh* 1. örtünmek 2. örtünmek, tesettür etmek

xwenîşandan *m* 1. kendini gösterme 2. bakınma (muayene olma) 3. ortaya çıkma (biri kendini gösterme) 4. gösteri, nümayiş

xwe nîşan dan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. bakınmak (muayene olmak) 3. ortaya çıkmak (biri kendini göstermek)

xwenîşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi

xwenîşanderî *m* göstericilik, nümayişçilik

xwe papo kirin *l/bw* 1. kendini avutmak 2. oyalanmak, eğleşmek

xwe paqij kirin *l/bw* 1. temizlenmek, kendini temizlemek 2. silinmek, kendini silmek

xwe parastin *l/gh* kendini savunmak, korunmak

xweparêz *rd* kendini savunan, sakınan

xweparêzî *m* 1. kendini savunma, sakınma 2. öz savunma

xweparêzker *rd* kendini savunan

xwe parêz kirin *l/bw* 1. imsak etmek, nefsine hâkim olmak 2. rejim yapmak

xwe pehn kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)

xweperest *nd/nt* 1. benci, öz sever 2. bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak

xweperestî *m* 1. bencilik, öz sevecilik 2. bencillik ~ **kirin** bencilik etmek

xwe pêçandin *l/gh* 1. sarınmak 2. örtünmek 3. çarşafa girmek

xwe pê girtin *l/bw* 1. -c tutunmak 2. (birine) sığınmak

xwepêgirtî *rd* 1. -c tutunmuş 2. sığıntı

xwepêgirtibûn *rd* 1. sığıntı olma 2. sığıntılık

xwepêşan *m* gösteri, nümayiş

xwepêşandan *m* gösteri, nümayiş ~ **a asmanî** hava gösterisi

xwe pêşan dan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. gövde gösterisi yapmak 3. gösteri yapmak

xwepêşandar *nd/nt* gösterici

xwepêşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi

xwepêşanderî *m* göstericilik

xwe qeîştin *l/gh* yırtınmak

xwe qilopanî kirin *l/bw* perende atmak, takla atmak (veya kılmak)

xwe quncifandin *l/gh* bükünmek, kasılmak (ağırdan, sancıdan kıvrınmak)

xwe quncisandin *l/gh* kıvrılmak

xwe quraftin *l/gh* 1. kısıtmak, kıvırmak 2. salınmak 3. süzülme (uyumlu ve salınarak yürümek) 4. kasılmak, gerilmek

xwe qure kirin *l/bw* 1. kasınmak, kurumlanmak 2. böbürlenmek, gururlanmak, kabarmak, kibirlenmek, şişinmek 4. kasılmak, genilmek

xweragir rd 1. direngen 2. dirençli
xweragirî m 1. direnme, direniş 2. direngelik, dirençlilik

xwe ragirtin *l/gh* 1. dayanmak, kendini tutmak 2. dayanmak, direnmek, tutunmak 3. dayanmak (tahammül etmek)

xwe rapêçan *l/gh* kuşanmak, takmak (silâh vb. kuşanmak)

xwe rast kirin *l/bw* 1. doğrulmak 2. kendini düzeltmek 3. davranışını düzeltmek, yola gelmek

xwere, xwerek rd 1. obur 2. yiyici ~ **bûn** oburlaşmak

xwerek m yiyecek, yemek

xwerenedîk rd crincek, üşengeç, üşengen

xwerenedîtîn m üşenme

xwerenedîtî rd rd üşengeç, üşengen

xwerenedîtîbûn üşengeçlik, üşengelik

xweretî m oburluk, yiyicilik

xwerexne m özeleştirî ~**ya xwe dan** özeleştirî vermek

xwerexnekirin m özeleştirî yapma

xwe rexne kirin *l/bw* özeleştirî yapmak

xwerist m doğa, tabiat

xwerî m öz * **xweriya mēweyē** meyve özü

xwerok rd obur, yiyici

xwerû rd 1. arı, saf (halis) 2. sade, saf, katıksız, katıksız (tabii) 3. sek, katıksız 4. arı, sade, duru (dil) 5. öz * **xwerûya kulîlkan** çiçek özü 6. sade, yalın 7. sağ (katıksız) * **rûnê xwerû** sağ yağ 8. yalınç, sade (birleşik olmayan) 9. **fel** salt, arı

xwerû bûn *l/ngh* 1. arılaşmak, özleşmek 2. arınmak 3. yalınlaşmak, sadeleşmek

xwerûker rd arıtcı, özleştirmeci

xwerû kirin *l/gh* 1. arılamak, arılaştırmak, özleştirmek 2. arıtmak 3. yalınlaştırmak, sadeleştirmek

xwerûtî m 1. arılık, saflık 2. sadelik, yalınlık

xweser (I) rd 1. özgü, has, mahsus 2. kendine özgü 3. **fel/sos** saltık 4. **fel** öze 5. **mec** özgün, orijinal ~**î** (**yekî yan jî tiştêkî**) **bûn** (bir şeye, kimseye) özgü olmak ~**î** **xwe** kendine has ~**î** **xwe** ye nevi şahsına münhasır

xweser (II) rd özerk, otonom ~ **bûn** özerkleşmek ~ **kirin** özerkleştirmek

xweserî (I) m özgülük

xweserî (II) m özerklik, otonomi

xwesî m kaynana, kayınvalide,

xwesparî m 1. dayanma 2. teslimiyet

xwe spartin *l/gh* 1. dayanmak, yaslanmak 2. tevekkül etmek, kendini (bir kimseye) havale etmek 3. teslim olmak

xwespêr *nd/nt* 1. müvekkil 2. teslimiyetçi

xwest *m* istek, dilek ~ **û west** istek, dilek

xwestek *m* 1. istek 2. istek, dilek 3. *rd* isteyen, istekçi

xwestin *m* 1. isteme (istek duyma, arzulama) 2. isteme

xwestin *l/gh* 1. istemek (istek duymak, arzulamak) 2. istemek ~ **gotin** demek istemek

xwestî *nd/rd* 1. sözlü 2. nişanlı

xwestok *rd* 1. isterikli, talepkâr 2. (dilenci gibi) hep isteyen

xwesû *m* kaynana, kayınvalide

xweş *rd* 1. iyi, esen (sağlıklı)

* **hûn xweş in?** iyi misiniz?

* **bi kêf û xweş bîmîn** şen ve esen kalınız 2. güzel (iyi, hoş, lezzetli, tatlı) * **değê xweş**

güzel ses * **xwarineke xweş** güzel bir yemek 3. güzel, iyi 4. güzel (hava için; sakın ve hoş)

* **hewayeke xweş** güzel bir hava 5. *h* tatlı, tatlılıkla 6. şakır şakır (rahatlıkla, iyi bir biçimde, akıcı) ~ **nedîtin** yadırgamak ~

lê bi keys bûn güzel durmak, yakışmak ~ **û bês 1**) içli dışlı, yağlı ballı 2) senli benli ~ **û bês bûn 1**) içli dışlı olmak 2) senli benli olmak

xweşahî *m* güzellik, hoşluk

xweşav *m* hoşaf, komposto

xweşawaz *rd* 1. güzel sesli 2. *m* güzel ses, güzel saund

xweşayî *bnr* xweşahî

xweşbext *rd* şanslı

xweşbextane *nd* iyi ki, ne mutlu ~ **ku** ne mutlu ki

xweşbextî *m* şanslılık, saadet

xweşbêjî *m* fesahet, retorik, güzel konuşma, hitabet sanatı

xweşbîn *nd/nt* 1. hoşgörücü, hoşgörülü, müsamahakâr, müsamahalı 2. iyimser

xweşbînî *m* 1. hoşgörü, müsamaha, anlayış 2. iyimserlik ~ **kirin** hoş görmek

xweşbîntî *m* hoşgörülük, müsamahakârlık, anlayışlılık

xweşbûn *m* 1. hoşlaşma 2. tatlılaşma 3. güzel olma 4. iyileşme, sağalma 5. kıvamına gelme 6. düzelme (hava için) 7. kızışma (oyun vb. şeyler için) 8. alevlenme, yalazlanma (ateş için) ~ **a rojê ji serê sibehê ve diyar e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir

xweş bûn *l/gh* 1. hoşlaşmak 2. tatlılaşmak 3. güzel olmak 4. iyileşmek, sağalmak 5. kıvamına gelmek 6. düzelmek (hava için) 7. kızışmak (oyun vb. şeyler için) * **leyîstik xweş bû** oyun kızıştı koyulaşmak 8. alevlenmek, yalazlanmak (ateş için)

xweşdar *rd* iltifatlı

xweşdarî *m* iltifat, izzeti ikram ~ **kirin** iltifat etmek

xweşek *nd/nt* 1. yaltak, yaltakçı 2. ağız kavafı 3. yılışık, yırıyışık 4.

yüze gülücü 5. yağcı ~ **bûn** tatlı dilli olmak

xweşekî *m* 1. yaltaklık, yaltakçılık 2. ağız kavaflığı 3. yılışıklık, yivışıklık 4. şirinlik, yüze gülücülük 5. yağcılık ~ **kirin** 1) yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek 2) yağcılık yapmak 3) şirinlik yapmak

xweşgo *rd* belîğ, belagatli, belagati iyi olan

xweşgotin *m* iltifat, kompliman

xweşgotinî *m* iltifat ~ **kirin** iltifat etmek

xweşhal *rd* 1. hoşnut, mutlu 2. memnun 3. iyi halli (maddi olarak) ~ **bûn** hoşnut olmak ~ **kirin** hoşnut etmek

xweşhalî *m* 1. hoşnutluk, mutluluk 2. memnunluk, memnuniyet 3. iyi hallilik

xwe şidandin *l/gh* 1. sıkınmak, kendini sıkamak 2. kendini kasmak, kasılmak 3. sıkı durmak 4. dişini sıkamak (darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak) 5. tabanlara kuvvet demek

xweşik *rd* 1. güzel, hoş 2. güzel 3. cıcık, güzel ~ **bûn** güzel olmak, güzelleşmek ~ **kirin** güzelleştirmek ~ **güzel güzel** ~ **a cîhanê** (yan jî **dinyayê**) dünya güzeli

xweşikahî *m* 1. güzellik 2. *h* tatlı, tatlılıkla (sınırlandırmadan, hoşş a gidecek biçimde) ~ **lê ne-**

hatin güzellikten anlamamak

xweşikâtî *m* güzellik

xweşikayane *h* güzellikle, tatlıca

xweşikbûn *m* 1. güzelleşme, güzel olma 2. güzellik ~ **ne bi pereyan** e güzellik parayla değil

xweşikbûnî *m* güzellik, şıklık

xweşikî *m* 1. güzellik 2. zarafet 3. *h* güzelce ~ **bûn** 1) güzelleşmek 2) şıklaşmak ~ **ya rû yüz** güzelliği

xweşikok *rd* güzellecik

xweşiktî *m* güzellik

xweşî *m* 1. esenlik, dirlik, sağlık (sıhhat, iyilik, selamet) 2. hoşluk, güzellik 3. dirlik düzenlik 5. erinç, huzur, ağız tadı 6. yağışsız, bulutsuz gökyüzü 7. *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **û selametî** iyilik sağlık (veya iyilik güzellik) ~ **yek jî xwe nedîtin** rahat yüzü görmemek

xweşîş *m* ikircik, ikircim

xweşîtayî *bnr* xweşikahî

xweşker *rd* 1. iyileştirici 2. ortamı veya zemini kıvamına getiren, düzelten

xweşkerî *m* 1. iyileştiricilik 2. kıvamına getirme veya düzeltme durumu

xweş kirin *l/gh* 1. güzelleştirmek 2. tatlılaştırmak, tat vermek 3. *mec* ballandırmak 4. kızıştırmak, koyulaştırmak (oyun vb. şeyler için) * **govendê xweş bikin** halayı kızıştırın 5. alevlendirmek

- xweşkirox** 1. güzelleştirici 2. tatlılaştırıcı 3. *mec* kızıştırıcı
xweşkî *rd/h* 1. hoşça 2. güzellikle
xweşkok *rd* 1. güzel, güzelleik 2. cici
xweşmêr *rd* 1. yiğit, has 2. *rd/nd* centilmen, kibar
xweşmêrî *m* 1. yiğitlik 2. centilmenlik, kibarlık
xweşsohbet *rd* hoşsohbet, sözü sohbeti yerinde
xweştirin *rd* enfes, en hoş, en güzel
xwe şûştin *l/gh* yıkanmak, yunmak
xweşûştî *rd* yıkanık
xweşxweşok *nd/nt* yaltak, yaltakçı
xwe tazî kirin *l/bw* 1. soyunmak 2. dökülüp saçılmak (soyunmak)
xwetehtekar *psi/rd* özezer, mazoşist
xwetehtekarî *psi/m* özezerlik, mazoşizm
xwe tev dan *l/bw* 1. davranmak 2. kımıldamak, kımıldanmak, kıpraşmak * **xwe tevmede!** kımıldama!
xwe tê dan *m* 1. kendini sürtmek, sürtünmek 2. siftinmek (bir yere sürtünerek kaşınmak) 3. sürünmek (geçerken değmek) 4. kendine sürmek, bulaşmak
xwe tê werkirin *l/bw* 1. -e abanmak 2. (üstüne veya üzerine) atılmak
xwe vedizîn *l/gh* 1. -den saklanmak 2. aşmak (görünmeden gitmek, saklanmak)

- xwevekirin** *m* 1. saçılma, açılım 2. saçılma, açılıp saçılma (kadın için)
xwe vekirin *l/gh* 1. saçılmak 2. saçılmak, açılıp saçılmak (kadın için)
xwe vekişandin *l/gh* 1. geri çekilmek 2. çekilmek (kendini geri veya yana çekmek)
xwe veşartin *l/gh* 1. saklanmak 2. gizlenmek, gizlenilmek, saklanmak
xwe vezelandin *l/gh* uzanmak, gerilmek
xwe wînda kirin *l/bw* 1. kendini kaybetmek 2. akli başından gitmek 3. itidalini kaybetmek, şirazedenden çıkmak
xwexizmetî *m* selfservis
xwe xwarin *l/gh* 1. içini yemek, kendini yiyip bitirmek 2. kendini paralamak 3. yasa gömülme
xwexwaz *rd/nd* 1. benlikçi 2. bencil ~ **bûn** bencil olmak, bencilleşmek
xwexwazane *h* bencilce
xwexwazî *m* 1. benlikçilik 2. bencillik
xweyax *rd* topraklı, toprak sahibi
xweyerd *rd* topraklı, toprak sahibi
xweyezmûn *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli ~ **bûn** tecrübesi olmak, tecrübe sahibi olmak
xweyifikir *rd* düşünce sahibi, düşünceli ~ **a sabît** sabit fikirli
xweyî *bnr* xwedî

xweyîker *nd/nt* 1. besleyici 1. yetiştirici 3. bakımcı
xweyîkirin *m* 1. besleme 2. büyütmek (yetiştirme, bakma) 3. bakım, bakım yapma, bakımını yapma 4. koruma
xweyî kirin *l/gh* 1. beslemek 2. büyütmek (yetiştirmek, bakmak) 3. bakım yapmak, bakımını yapmak 4. korumak * **Xwedê zaro-kên wê xweyî bike** Allah çocuklarını korusun
xweyîkirî *rd* 1. besli 2. bakımlı 3. korunmuş
xweyîrade *rd* irade sahibi, iradeli
xweyîti *m* 1. iyelik, sahiplik 2. bakım ~ **lê kirin** 1) sahip çıkmak 2) bakım yapmak
xweyîtiker *nd/nt* bakımcı
xweyîtinekirî *rd* bakımsız
xweyîtixane *m* bakımevi
xweykar *rd* iş sahibi, iş gücü sahibi
xweyker *nd* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakıcı
xweykitêb *rd* kitap sahibi, kitaplı
xweymeas *rd* maaşlı
xweypîşe *rd* meslek sahibi
xweyprensîp *rd* prensip sahibi, prensipli
xweyî *bnr* xweyîti
xwez *m* istek, arzu
xweza *m* doğa, tabiat
xwezan *rd* ağır başlı, kendini bilen (veya bilir)
xwe zanîn *l/gh* kendini bilmek
xwezayî *rd* doğal, tabii ~ **bûn** doğallaşmak

xwezbar *rd* istekli, râğbetli
xwezdar *rd* istekli, arzulu
xwezdarî *m* isteklilik
xwe zêfandin *l/gh* kısınmak
xwezgîn *nd/nt* 1. görücü, dünür 2. talipli (evlenmek isteyen ve bu isteğini bildiren erkek) 3. çöpçatan ~ **hatin** görücü gitmek
xwezgînî *m* 1. görücülük, dünürlük 2. çöpçatanlık
xwezika *h* keşke
xwezil *h* 1. keşke 2. *m* öykünme, özenme ~ **a xwe (yekî) pê hatin** (biri) öykünmek
xwezila *h* keşke ~ **a xwe pê anîn** öykünmek
xwezilok *nd/nt* 1. isterikli 2. öykünmeci, özentili
xwezilokî *rd* 1. isteriklice 2. öykünmecice, özentilice
xwe zirtikandin *l/gh* 1. dayılanmak, efelenmek 2. zart zurt etmek
xwezî (I) *ant/m* 1. yutak 2. tükürük ~ **a (yekî) ziwa bûn** nutku tutulmak ~ **ya (yekî) di ber de man** küçük dilini yutmak ~ **ya xwe kirin xwarê** yutkunmak ~ **ya xwe daqurtandin** 1) yutkunmak 2) tükürüğünü yutmak
xwezî (II) *h* keşke
xwezî (III) *m* 1. gıpta, imren, imrenti, öykünme 2. istek, dilek, heves ~ **kirin** hevesine düşmek ~ **pê anîn** 1) gıpta etmek, öykünmek 2) heves etmek ~ **ya xwe lê anîn** öykünmek ~ **ya**

xwe pê anîn gipta etmek, heves etmek, özenmek, öykünmek

xwe zîfirandin /*gh* kırıtmak

xwezok *nd/nt* 1. istekli, talip 2. *rd*

isterikli, isterik 3. *mec* dilenci

xwezûr *n* kayınbaba, kayınpeder

xwezyar *nd/nt* 1. istekli, talip

2. gönüllü, istekli

xwezyarî *m* 1. isteklilik 2. gönül-

lülük, isteklilik

xwê (I) *m* tuz ~ **kirin** tuzlamak ~

lê kirin tuzlamak, tuz serpmek

~ **lê şikandin** tuzunu kaçırmak

~ **lê şikestin** (an **jî şikîn**) tuzu

kaçmak ~ **ya hemû giraran** her şeye maydanoz

xwê (II) *m* ter ~ **dan** terlemek

xwêdan *m* 1. ter 2. terleme ~ **dan**

terlemek ~ **di canê (yekî) de**

avêtin ecel terleri dökmek ~ **pê**

xistin terletmek ~ **rijandin** ter

dökmek ~ **tê de avêtin** ter basmak (veya boşanmak)

xwêdandayî *rd* terli (terlenmiş olan)

xwêdander *rd* terletici

xwêdank *m* tuzluk

xwêdayî *rd* terli (terlenmiş olan)

xwêdîn *m* tuzla (davarlara tuz verilen yer)

xwêfiroş *nd/nt* tuzcu (satan kimse)

xwêlîn *m* tuzla (davarlara tuz verilen yer)

xwîsî *ant/m* yutak ~ **daqurtandin** yutkunmak

xwişk *m* bacı, kız kardeş ~ **a helal** (an **jî heq**) öz kız kardeş

xwişkîti *m* kız kardeşlik

xwişkjin *m* baldız

xwişkmari *m* üvey kardeş (kız kardeş için)

xwîn *m* 1. kan 2. *mec* kan (soy)

* **ew jî, ji xwîna min** e o da benim kanımdan

3. **hiq** kan akçesi

~ **bûn** kanamak ~ **dan** kan ver-

mek ~ **girîn** kan ağlamak ~

herikîn kan akmak ~ **jê çûn**

kan akmak ~ **jê berdan** -den

kan aldirmek ~ **jê kişîn** kana-

mak ~ **ji ber çûn** kanaması

olmak, kanmak ~ **rijandin** (an

jî rêtin) 1) kan dökmek 2) kan

akıtmak ~ **a paqij** temiz kan

xwînarî *m* kanama ~ **bûn** kanama

geçirmek ~ **ya difinê (bêvilê** an

jî poz) burun kanaması ~ **ya**

hundirîn iç kanama ~ **ya meji**

beyin kanaması

xwînav *m* plazma

xwînbera sereke *ant/nd* aort

xwînbirak *n* kan kardeşi

xwîndar *rd* 1. kanlı 2. kanlı, kan

davalı ~ **bûn** kanlanmak

xwîndarî *m* 1. kanlılık 2. kan da-

vası

xwînder *rd* kan verici

xwîner *nd/nt* 1. okuyucu, okur 2. *m*

okuyucu * **xwînera optik** optik

okuyucu

xwînerî *m* okuyuculuk

xwînfir *rd* kan içici, kana susamış

olan

xwîngeran *m* kan dolaşımı

xwîngerm *rd* 1. sıcakkanlı 2. sıcakkanlı, sevecen, cana yakın (şirin, sempatik) 3. adanmış, munis
xwîngermî *m* 1. sıcakkanlılık 2. sıcakkanlılık, cana yakınlık, sevecenlik, sempati 3. adanmışlık
xwîngiran *rd* ağırkanlı, hantal
xwîngiranî *m* ağırkanlılık, hantallık
xwînhênera sereke *ant/nd* toplardamar
xwînhindik *rd* anemik
xwînhindikî *m* anemi
xwînî *rd* 1. demevî, kanla ilgili 2. *nd/nt* kan davalı 3. kanlı, katil ~ **bûn** 1) düşman sahibi olmak 2) kanamak ~ **kirin** kanatmak
xwînmij *rd* 1. kan emici 2. *nd/nt* vampir
xwînmijî *m* kan emicilik
xwînneşîrîn *rd* sevimsiz, antipatik
xwînneşîrînî *m* sevimsizlik, antipatiklik
xwînpak *rd* 1. saf kan 2. asil, soylu
xwînpare *biy/m* 1. oğulcuk, embriyo 2. kan pıhtısı
xwînpestên *biy/m* kan basıncı, tansiyon ~ **a zêde** yüksek tansiyon
xwînrêj *rd* kan dökücü, kana samış olan

xwînsar *rd* 1. soğukkanlı, serinkanlı, itidalî 2. sevimsiz ~ **bûn** 1) soğukkanlı olmak 2) sevimsizleşmek
xwînsarî *m* 1. soğukkanlılık, serinkanlılık, itidalî 2. sevimsizlik
xwînsivik *rd* cana yakın, sıcakkanlı, sempatik, tez canlı
xwînsivikî *m* sıcakkanlılık, cana yakınlık, sempati, tez canlılık
xwînşîrîn *rd* cana yakın, sevimli, sempatik ~ **bûn** sevimlileşmek
xwînşîrînî *m* cana yakınlık, sevimlilik, sempati
xwîntehl *rd* sevimsiz, itici, antipatik
xwîntehlî *m* sevimsizlik, iticilik
xwîn tē gerîn *l/bw* 1. kanlanmak (kan bulaşmak) 2. kanlanmak (kanı çoğalmak) 3. yüzüne kan gelmek
xwînxwar *rd* kan içici, hunhar
xwînxwarî *m* kan içicilik
xwîsar *m* kırağı
xwîsî *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek
xwoşewîst *nd/nt* 1. aziz, sevgili, habip 2. istenilen

Y

y, Y *m* Kürt alfabesinin otuzuncu harfi

ya (I) b 1. ya 2. ya (evet anlamında) 3. deme! ('gerçek mi', 'yok canım' gibi şaşma anlatır) 4. yapma! 5. öyle mi, yok ya

ya (II) g 1. ya 2. ya...ya, veya, ya...yahut (cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır) * **çil penci kes ya hene ya tune ne** kırk elli kişi kadar ya var ya yoktur 3. -ki, ilgi eki (a şeklinde de kullanılır) * **ya evare** akşamki * **ya min** benimki 4. veya * **pêtex ya zebeş** kavun veya karpuz ~ **beyanî** sabahki ~ **din** öte, öteki * **tu ya din ji min re bihele** ötekini bana bırak ~ **dine** ötekisi ~ **ji g ya da, veya, veyahut** ~ **sibehê** sabahki ~ **tu dê dil hilinî** ~ **gurçikê** yârdan mı geçersin, serden mi? ~ **te** senin, seninki ~ **we** sizin, sizinki

yaban m yaban

yabanî rd yabanî, yabanıl

yabo b babaya seslenme sözü

yaboyî rd yabancı

yad m yâd, anma ~ **kirin** anmak

yadaşt m anı, hatıra

yadaştname m anı, hatırat (anı eseri)

yadest rd lâdes

yadê b ana (anneye seslenme sözü)

yadigar m yadigâr, hatıra ~ **man** yadigâr kalmak

yafta m yafta

yah b vay be!

yahê b yihu

yahudî nd/rd Yahudi

yahû b yahu

yalî m yalı

yaman rd 1. yaman 2. *argo* duman, kötü

yane m kulüp ~ **ya şevê** gece kulübü ~ **ya werzîşê** (yan jî **spore**) spor kulübü

yanê g 1. yani 2. *h* öyle ise

yaqûdî m Yakutça

yaqûdkî m 1. Yakutça 2. *h/rd* Yakutlara özgü veya yaraşır bir biçimde

yaqût jeo/n yakut

yar nd/nt 1. yar, sevgili (sevilen, âşık olunan kimse) 2. yar, dost 3. dost (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) 4. *m* dost, metres

yanan nd/nt yaran, yaren

yaranî *m* 1. yarenlik, muhabbet 2. şaka ~ **kirin** 1) yarenlik yapmak 2) şaka yapmak, şakalaşmak
yaranîker *rd* şakacı
yaranîkerî *m* şakacılık
yarankî *h* yarcıncı
yarik *nd/nt* 1. yar, sevgili 2. *m* sevgili, metres
yarî (I) *m* oyun ~ **leyîstin** (an *jî* **lîstin**) oyun oynamak
yarî (II) *m* 1. şaka, lâîfe 2. nükte 3. yarenlik ~ **kirin** şaka etmek (veya yapmak) ~ **marî** şaka maka
yarî (III) *m* yardım ~ **kirin** yardım etmek
yarîder *nd/nt* yardımcı
yarîgeh *m* oyun sahası
yarîker *rd* şakacı
yarîkerî *m* şakacılık
yarîmetî *m* yardım ~ **dan** yardım vermek, yardımda bulunmak ~ **kirin** yardım etmek (veya yapmak)
yarîmetîder *rd/nd* yardımcı
yasemîn *bot/m* yasemin
yasîn *m* yasin (Kuran'ın surelerinden biri)
yat *m* yat (özel gezinti gemisi)
yatvan *nd/nt* yatçı
yatvanî *m* yatçılık
yawan *m* yaban
yawanî *bot/rd* yabanî, yabanıl
yawe *m* abes, saçma, safsata
yawebej *rd/nd* saçmacı, safsatacı
yawebejî *m* saçmacılık, safsatacılık
yawer *nd/nt* yaver

yawerî *m* yaverlik
yawetî *m* abeslik, saçmalık
yawo *b* 1. yahu 2. ya * **yawo** ev zılam *kî* ye? ya bu adam kim?
yaxir *n* yar, uçurum
yaxî *nd/nt* asi, isyankâr ~ **bûn** asileşmek
yaxîtî *m* asilik, isyankârlık
yaxme *m* yağma, talan ~ **bûn** 1) yağmalanmak 2. *mec* batmak, berbat olmak ~ **kirin** 1) yağma etmek, talan etmek 2) *mec* batırmak, berbat etmek ~ **ye!** yağma yok
yaxmeker *nd/nt* yağmacı
yaxmekerî *m* yağmacılık
yaxnî *m* yahni
yaxurî *h* 1. öylesine, hiç neden yokken 2. tesadüf
yaxûd *g* yahut veyahut
yazdeh *n* on bir ~ **em** (an *jî* ~ **emîn**) on birinci
yegah *mzk/m* yegâh
yeh *b* demc, demc ya
yek (*nd/rd*) *n* 1. bir 2. bir, tek 3. *c* biri, birisi ~ **bi** ~ 1) bir (bir 2) teker teker 3) harfiyen, harfi harfine ~ **car** 1) birden, bütünü, bütünüyle, tamamen, tümünden 2) hepten, tamamıyla 3) temelli ~ **caran** 1) bazen 2) arada bir ~ **jî** bir de ~ **û** *nîv* bir buçuk ~ **ser** 1) doğruca, direkt 2) dosdoğru 3) tümünden ~ **î** *ê* biri, birisi ~ **î** *dîn* (an *jî* **dî**) başkası, başka biri ~ **î** **pênc** **pereyê** **dera** **hanê** *ye* beş paralık adam

yekaheng *rd* tekdüze, monoton ~
bûn tekdüzleşmek

yekahengî *m* tekdüzelik, monotonluk

yekalî *rd* 1. tek taraflı, tek yanlı
2. tek yönlü

yekalîfî *m* 1. tek taraflılık, tek yanlılık
2. tek yönlülük

yekan *mat/nd* birler, birler basamağı

yekane *rd* 1. yegâne, biricik 2. *n* birli, birlik 3. *n* dikme (tek çocuk)

yekanî *rz/rd* tekil

yekanîfî *m* tevhit (tek tanrıcılık)

yekatî *m* birlik, vahdaniyet

yekawa *rd* tek tip

yekbûn *m* 1. birleşme 2. birlik
3. tevhit (tek tanrıcılık)

yek bûn *l/ng* birleşmek

yekbûyî *rd* birleşik, birleşmiş *
Neteweyên Yekbûyî Birleşmiş
Milletler

yekdeng *nd* tek ses

yekdengî *mzk/m* 1. tek sesli 2. oy birliği

yekdengîfî *m* tek seslilik

yekdest *rd* 1. tek elli 2. birlik durumuna gelmiş, birleşik

yekdestî *m* 1. tek ellilik 2. ittifak, birleşme, birlik kurma 3. tek, monopol ~ bûn tekelleşmek ~
kirin tekelleştirmek

yeke *m* 1. birim 2. *mzk* dört dörtlük ~ya demê zaman birimi ~ya
deng ses birimi

yekedeng *rz/m* ses birimi

yekejimar *rz/rd* tekil

yekejimarî *rz/m* tekillik

yekem *rd/nd* birinci ~î birincilik

yekemîn *rd/nd* birinci ~î birincilik

yeketeşe *rz/m* biçim birim, morfe

yekeyek *rd* 1. birer 2. *h* teker teker

yekgirtî *rd* 1. yekpare 2. üniter 3.

birleşik, birleşmiş * Neteweyên

Yekgirtî Birleşmiş Milletler 4.

bileşik 5. standart * zimanê

yekgirtî standart dil

yekgirtîxwaz *nd/nt* 1. birlikçi

2. birleştirici

yekgirtîxwazî *m* 1. birlikçilik

2. birleştiricilik

yekgotin *m* söz birliği, ağız birliği

yekhêlî *rd* 1. tek taraflı, tek yanlı

2. tek yönlü

yekhêfî *m* tek taraflılık, tek yanlılık

yekîne *lşk/m* 1. birlik, ünite 2. kıta

~ya leşkeri askeri birlik ~ya

nîşangir vurucu güç ~yên zirx-

dar *lşk* zırhlı birlikler

yekîfî *m* birlik ~ çekirin birlik

oluşturmak, birlik yapmak ~

pêk anîn birlik sağlamak ~ya

dengan (an jî rayan) oy birliği

yekîtigir *nd/nt* birlikçi

yekîtigirî *m* birlikçilik

yekîtiparêz *rd/nd* birlikçi, birlik-

ten yana

yekîtiparêzî *m* birlikçilik, birlik-

ten yana olma

yekîtxwaz *nd/nt* birlikçi, birlik yanlısı

yekîtxwazî *m* birlikçilik, birlik yanlısı olma

yekjimar *bnr* yekcejimar

yekjinî *rd* tek eşli (erkek için, tek katlı)

yekjinîti *sos/m* tek eşlilik, monogami

yekker *rd* 1. yekpare 2. üniter ~ **bûn** bütünleşmek

yekkîte *rd* tek heceli

yeklayan *rd* tek taraflı, tek yanlı

yekmend *nd* 1. birli 2. *mzk* birlik

yekmêri *rd* tek eşli (kadın için, tek kocalı)

yekmêriti *sos/rd* tek eşlilik

yeknesak *m* tekdüze, monoton ~ **bûn** tek düzleşmek

yeknesakî *m* tekdüzelik

yeko yeko *rd* 1. birer birer 2. bir bir 3. teke tek 4. *h* teker teker

yekpare *rd* 1. yekpare 2. üniter ~ **bûn** bütünleşmek

yekperest *fel nd/rd* birici, monist

yekperestî *fel/m* bircilik, monizm

yekrengî *rd* 1. tek renkli 2. *mec/m* uyum

yekrexî *rd* tek yönlü,

yeksan *rd* eşit ~ **bûn** eşitlenmek ~ **girtin** eşit tutmak, oranlamak

yeksanî *m* eşitlik ~ **hev bûn** eşitleşmek ~ **hev kirin** eşitleştirmek

yeksanîparez *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi

yeksanîparezî *m* eşitçilik, eşitlikçilik

yeksanîxwaz *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi

yeksanîxwazî *m* eşitçilik, eşitlikçilik

yek ser *h* 1. doğruca, direkt 2. *rd* dolaysız, doğrudan, doğrudan doğruya 3. *h* dosdoğru 4. *h* birden, tümünden, bütünüyle, tamamen

yekşane *rd* tek hücreli

yekşem *m* pazar (günü) * **roja yekşeme** pazar günü

yekşûyî *rd* tek eşli (kadın için, tek kocalı)

yekşûyîti *m* tek eşlilik

yekta *rd* 1. yekta, eşsiz, tek 2. yegâne, biricik 3. yalın kat, tek katlı 4. *n* dikme (bir evde aileyi sürdürececek tek çocuk)

yekûn *m* yekûn, toplam, tutar, mevcut

yekziman *nd* 1. tek dil 2. *rd* tek dilli

yekzimanî *m* tek dillilik

yelah *b* yallah, yürü ~ **kirin** yallah etmek

yelmûm *m* 1. çıralık 2. meşale

yeman *rd* 1. yaman (güç, etki veya beceri için) 2. yaman, bitirim 3. yaman (kötü korkulan) ~ **bûn** yamanlaşmak

yemanî *m* yamanlık

yemenî (I) *m* yemcni

yemenî (II) *nd/rd* Yemenli

yen *n* yen (Japon para birimi)

yeqîn *m* 1. inanma 2. kanı ~ **bûn**
inanmak, kanaat getirmek ~
kirin inanmak, kanaat etmek

yeqînî *m* 1. kanaat, inanma 2. kanı
~**ya xwe pê anîn** kanaat ge-
tirmek

yewmiye *m* yevmiye, gündelik

yewnan *nd/rd* Yunan

yewnanistanî *nd/rd* Yunanistanlı

yewnanî *nd/rd* 1. Yunanlı 2. *m* Yu-
nanca

Yewnankî *m* 1. Yunanca 2. *rd/h*
Yunanlara özgü veya yaraşır bir
şekilde

Yezdan *n* Allah, Tanrı, Yaradan

yê *bnr ê*

yêdek *nd/rd* yedek

yêdektî *m* yedeklik

yêkdû *bnr êk û* din

yêlek *n* yecek

yên *bnr ên*

yêxir *rd* yıldı (başiboş bırakılmış
hayvan)

yêzîdî *nd/rd* Yezidî

yêzîdîtî *m* Yezidîlik

yoga *m* yoga

yom *m* yom. uğur

yûgoslavyayî *nd* Yugoslavyalı

yûnanistanî *bnr* yewnanistanî

yûnanî *bnr* yewnanî

yûnis *zoo/n* yunus balığı

Z

z, Z *m* Kürt alfabesinin otuz birinci harfi

zabita *nd/nt* zabıta

zabitatî *m* zabıtalık

zaboq *n* çıkmaz sokak

zad (I) *m* 1. gıda, yiyecek 2. tahlıl, zahirc 3. buğday

zad (II) *n* oğul, evlat, zade

zadegan *nd/nt* soylu, asilzade

zadik *m* 1. azık 2. *ant* taşlık

zafer *m* zafer, başarı (elde edilen başarı)

zafername *m* zafername

zag *m* kaya, yalçın kaya

zagon *m* kanun, yasa ~a **bingehîn** anayasa

zagonî *rd* kanunî, yasal ~ **bûn** yasalaşmak ~ **kirin** yasalaştırmak

zahir *rd* 1. zahir, açık, belli, aşîkar 2. *m* görünüş, zevahîr

zahîrî *rd* 1. zahîrî 2. yapmacık

zak *n* ağız (ilk sütten yapılır)

zal *rd* 1. egemen, hükümrân 2. üstün ~ **bûn** egemen olmak ~ **kirin** egemen kılmak

zalim *nd/nt* zalim ~ **bûn** zalimleşmek

zalimane *h* zalimane, zalimce

zalimî, zalimî *m* zalimlik ~ **kirin** zalimlik yapmak

zam *ant/n* kasık

zamîr *rz/m* zamir, adıl

zan *m* 1. doğma, doğurma 2. doğum 3. gözc, kaynak * **zana kaniyê** çeşmenin gözesi

zan *l/gh* doğmak, doğurmak

zana *nd/nt* 1. bilgin, bilen, bilici 2. bilge 3. *rd* bilgiç, bilgili

zanadar *rd* bilinçli ~ **bûn** bilinçlenmek

zanadarî *m* bilinçlilik

zanahî *m* 1. bilginlik 2. bilgelik, hikmet 3. bilgiçlik 4. bilgi

zanarî *m* bilişim, informatik

zanarîsaz *nd/nt* bilişimci

zanatî *m* 1. bilginlik 2. bilgetik 3. bilgiçlik

zanav *m* kimlik ~a **rajêr** alt kimlik ~a **raser** üst kimlik

zanayane *h* bilgince

zanayî *bnr* zanahî

zandin *l/gh* doğurmak

zandor *m* 1. karlık (kar kuyusu) 2. derin uçurum

zandûr *m* dönem, devre

zane *bnr* zana

zanebûn *m* 1. bilme 2. bilinçlenme, bilinçlilik 3. bilinç 4. bilgi

zane bûn *l/gh* bilinçlenmek

zanewer *rd* bilgili, bilgiç

zanewerî *m* bilgililik, bilgiçlik

zang *erd/m* 1. geçit, kanyon 2. kaya, kayalık

zangeh *m* doğumevi, doğumhane
zangoç *n* 1. zangoç 2. çan * **zan-**
goçê dêrê kilise çanı ~ **lê dan**
 (an jî **xistin**) çan çalmak
zanist *m* bilim ~a **aborî** ekonomi
 bilimi ~a **civakî** sosyal bilim
 ~en **pozîtîf** pozitif bilimler ~en
sirûştî doğal bilimler
zanistane *h* bilimselce
zanistgeh *m* üniversite
zanistin *l/gh* bilmek
zanistiyane *h* bilimselce
zanistî *rd* bilimsel ~ **bûn** bilimsel-
 leşmek
zanistîbûn *m* 1. bilimselleşme
 2. bilimsellik
zanîn *m* 1. bilme 2. bilme, tanıma
 3. bilgi
zanîn *l/gh* 1. bilmek 2. bilmek,
 tanımak
zanîngeh *m* üniversite ~a **cengê**
 harp okulu
zanîngehvanî *rd* üniversiteli
zanînzan *nd/nt* bilgi işlemci
zanînzanî *m* bilgi işlem
zanînzanîti *m* bilgi işlemcilik
zanko *m* üniversite
zanyar *nd/nt* 1. bilim adamı, alim
 2. bilgin
zanyarane *h* 1. alimce 2. bilgince
zanyarî *m* 1. bilim adamlığı, alim-
 lik 2. bilginlik 3. bilgi, malûmat
 ~ **bi dest xistin** bilgi edinmek
 ~ **dan** bilgi vermek ~ **girtin** (an
 jî **stendin**) bilgi almak
zar (I) *n* 1. dil 2. şive, söyleyiş
 özelliği 3. üslup ~ **û ziman** dil,

lisan (bi) ~ **û ziman bûn** dile
 gelmek ~ **ê hal** görünüşte, görü-
 nen biçimiyle ~ **ê şîrîn** tatlı dil ~ **ê**
xweş jî qulê derdixê marê reş
 tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
zar (II) *nd* çocuk ~ **û zêç** çoluk ço-
 cuk, kız kızan ~ **û zêçen** (yekî)
çêbûn çoluk çocuğa karışmak
zar (III) *ant/m* 1. zar 2. zar * **zara**
tewlayê tavla zarı ~ **avêtin** zar
 atmak ~ **girtin** zar tutmak ~ **ha-**
tin zar gelmek
zar (IV) *m* 1. avaz, yüksek ses
 2. inleme, sızlama
zarandin *l/gh* inletmek
zarava *n* lehçe, diyalekt
zaravanas *nd/nt* lehçe bilimeci
zaravanasî *m* lehçe bilimi
zarbêj *rd* söyleyen, konuşan, hatip
zarbêjî *m* 1. söyleme, konuşma, ha-
 tiplik 2. sözlü edebiyat, folklor
zarçors *rd* sivri dilli, patavatsız
zardev *rd* şifahen, sözlü
zardevî *rd* sözel, şifahen
zareve *m* 1. taklit (sesini taklit et-
 me) 2. *sn* seslendirme, dublaj
 ~ **yî** (yekî) **kirin** (birini) sesle
 taklit etmek
zareveker *nd/nt* 1. taklitçi (sesini
 taklit etme) 2. *sn* seslendirici,
 sözlendirici, dublajcı
zarevekerî *m* 1. taklitçilik 2. *sn*
 seslendiricilik, sözlendiricilik,
 dublajcılık
zareve kirin *l/gh* 1. taklit etmek
 (sesini taklit etmek) 2. seslen-
 dirmek, sözlendirmek, dublaj et-
 mek (veya yapmak)

zarezar *m* 1. ahûzar 2. *h* zari zari
~ **kirin** ah ü zar etmek ~**a** (**yekî**)
bûn ah ü zar edip durmak, zari
zari ağlayıp durmak
zargotin *m* 1. sözlü edebiyat
2. folklor
zargotinî *rd* 1. sözlü edebiyatla il-
gili 2. folklorik
zarhişk *rd* sivri dilli, keskin dilli
zarik (I) *m* giriş (methal) * **zarika**
xanî evin girişi
zarik (II) *n* çocuk ~ **û zêçik** çoluk
çocuk
zarî (I) *nd/nt* 1. çocuk 2. çocuk, ev-
lat * **zariyê egîdan** yiğitlerin
evladı 3. *n* eş (kocaya göre karı-
sı) 4. aile ~ **anîn** çocuk doğur-
mak ~ **anîn dinyayê** çocuk dün-
yaya getirmek ~ **çêbûn** çocuk
doğmak (veya olmak) ~ **ji ber**
çûn (an jî **ketin**) çocuk düşür-
mek ~ **û nevî** oğul uşak
zarî (II) *m* taklit (sesini taklit etme)
~ **kirin** taklit etmek, yansılamak
(bi) ~ (**yekî**) **kirin** 1) (birini) tak-
lit etmek 2) taklidini yapmak
zarî (III) *m* 1. ah ü zar 2. acı, ıstırap
~ **kirin** ah ü zar etmek, feryat
fıgan eylemek, fıgan etmek
zarîf *rd* zârif, yepcelek
zarîfî *m* zarıflık
zarîker *nd/nt* taklitçi (birinin se-
sini taklit eden)
zarîkerî *m* taklitçilik
zarîn *m* 1. zırlama, ağlama 2.
fıgan, inleme, inleyiş ~ **jê çûn**
1) sızlamaya başlamak 2) inle-
meye başlamak ~ **kirin** inlemek

zarîn *l/ingh* 1. sızlamak, ağlamak
2. inlemek
zarîfî *m* çocukluk ~ **kirin** çocuk-
luk etmek
zarkeçî *m* kızlık zari
zarkî *rd* sözlü
zaro *bnr* zarok
zarok *nd/nt* 1. çocuk 2. çocuk, evlat
3. yavru, yavruca ~ **anîn** çocuk
doğurmak ~ **anîn dinyayê** çocuk
dünyaya getirmek ~ **çêbûn** ço-
cuk olmak (veya doğmak) ~ **çê-**
kirin çocuk yapmak ~ **ji ber çûn**
(an jî **ketin**) çocuk düşürmek ~ **ji**
ber xwe kirin çocuk aldırmaq ~
marok çoluk çocuk ~ **mezin ki-**
rin çocuk büyütmek ~ **xwedî**
(yan jî **xweyî**) **kirin** 1) çocuk
beslemek 2) çocuk yetiştirmek
~**a keçîn** (an jî **qîzîn**) kız çocuğu
~**ê ber pêsîrê** emzik çocuğu ~**ê**
ber şîr süt çocuğu ~**ê do** (yan jî
duh) çünkü çocuk (deneyi az,
toy) ~**ê kurîn** erkek çocuk
zarokahî *m* çocukluk
zarokane *h* çocukça
zarokatî *m* çocukluk ~ **kirin** ço-
cukluk etmek ~**ya** (**yekî**) **pê**
girtin çocukluğu tutmak
zarokî *m* çocukluk
zaroknêr *nd/nt* çocuk bakıcı
zaroknêrî *m* çocuk bakıcılık
zaroktî *bnr* zarokatî
zarokxane *m* yuva, kreş, çocuk
yuvası
zarşîrîn *rd* tatlı dilli
zarû *bnr* zarî (I)

zarûret *m* zaruret

zarûrî *rd* zarurî

zarve *bnr* zarevc

zarxweş *rd* tatlı dilli (veya sözlü)

zarzar *bnr* zarezar

zat *n* 1. zat, kişi 2. kendi, öz

zatî *rd* 1. zatî, kendine özgü 2. zatî, şahsî, özel

zatûre *bj/m* zatürree

zaûze *m* üreme ~ **kirin** üremek

zava *n* 1. damat, güvey 2. enişte ~ **ye navmalê** (yan jî li ser male) iç güvey, iç güveyi (veya güveyisi)

zavatî *m* damatlık, güveylik

Zawe *ast/m* Merkür

zawer *m* akıl

zawirandin *l/gh* ussallaştırmak, rasyonelleştirmek

zawirî *rd* ussal, rasyonel

zawirîn *l/gh* ussallaşmak, rasyonelleşmek

zawirîti *m* ussallık, rasyonellik

zawiye *m* zaviye

zax (I) *m* kilağı

zax (II) *rd* 1. çizik 2. *m* çizgi, hat, iz ~ **kirin** çizmek

zaxor *m* 1. oyuk (dağlardaki oyuk) 2. güçlükle yürünebilen taşlık ycr

zayan *m* doğum

zayanxane *m* doğumevi, doğum-hane

zayek *rd* doğurgan

zayend *biy/m* 1. cinsiyet, cinslik 2. *biy* eşey

zayenddar *rd* eşeyli

zayende *m* 1. cinsiyet 2. *biy* gamet

zayendguherî *rd* dönme, trans-seksüel

zayendguherîti *m* dönmelik, trans-seksüellik

zayendî *rd* 1. cinsel, cinsî, seksüel 2. cinsiyet 3. eşeyssel ~ **bûn** seksileşmek ~ **kirin** seksileştirmek

zayendîtî *m* cinsellik

zayî *rd* zayı, kayıp ~ **bûn** zayı olmak, kaybolmak ~ **kirin** kaybetmek

zayiat *m* zayıat, kayıp ~ **dan** zayıat (veya kayıp) vermek

zayîn *m* 1. doğma, doğuş (dünyaya gelme) 2. doğurma, yavru-lama 3. kaynama (yerden çıkma) 4. doğum

zayîrandin *l/gh* doğurmak

zayîndar *rd* doğumlu, tevellütlü

zayîner *nd/rd* doğurucu

zayînî *rd* 1. doğumsal 2. miladî

zayînname *m* doğum belgesi

zayok *rd* 1. doğurgan 2. verimli

zayokî *m* 1. doğurganlık 2. *rd/h* doğurganca ~ **bûn** doğurganlaşmak ~ **kirin** doğurganlaştırmak

zaza *nd/rd* Kürtçenin Zazaca lehçesini konuşan kimse

zazakî *m* Kürtçenin Kırmançça (Zazaca) lehçesi

zebandin *l/gh* recmetmek, taşlamak

zebanî *ol/n* 1. zebanî (cehennem bekçisi) 2. zebanî (çirkin, korkunç, iri yarı kimse)

zeber, **zeberik** *m* ayaz, kuru soğuk

zebeş *bot/m* karpuz

zebeşfiroş *nd/nt* karpuzcu (satan kimse)

zebirandin *l/gh* bıkırtmak, usan-
dırmak

zebirîn *l/gh* bıkmak, usanmak

zeblek *ant/m* adale, kas

zeblekdar *rd* adaleli, kaslı

zeblekî *biy/rd* kasıl, adaleli

zebloq (I) *ant/m* kalın bağırsak

zebloq (II) *rd* 1. açık seçik 2. say-
dam, şeffaf

zeblot *ant/m* kolon

zebra *zo/m* zebra

zebt *m* 1. zabıt, tutanak 2. zapt
~ *girtin* tutanak tutmak

zebtiye *m* zaptiye

zebtname *m* zabıtname, tutanak
belgesi

zebtûrept *m* zapturapt

zebûn (I) *rd* 1. mahkûm 2. tutsak,
esir ~ *kirin* esir almak

zebûn (II) *rd* 1. aciz, güçsüz, zayıf
2. düşkün 3. perişan, ezilen

zebûnî (I) *n* zebanî ~ *yê ber dere*
cehnemê cehennem zebanisi

zebûnî (II) *m* 1. acizlik, güçsüz-
lük, zaaf 2. düşkünlük 3. peri-
şanlık ~ *bûn* düşkünleşmek

zebze *m* sebze, göveri, göğerti

zebzedank *m* sebzelik (sebze ko-
nulan ycr)

zebzeferoş *nd/nt* sebzeci, zerze-
vatçı (satan kimse)

zede *m* 1. arıza 2. özür, defo ~ *bûn*
1) arızalanmak 2) zedelenmek ~
kirin 1) arızalanmasına sebep
olmak 2) zedelemek

zededar *rd* 1. arızalı 2. özürlü, de-
folu

zefran *ant/n* 1. safra, öd 2. acı,
zehir gibi şey

zeft *bnr* zift

zegerek *bot/n* keten

zegir *n* çakıl, ufak taş parçası

zegr *m* şiş

zehak *n* ejderha

zehf *rd* 1. çok 2. fazla ~ *ajotin*
uzun sürmek ~ *bûn* çoğalmak ~
dîtin çoklamak ~ *dom kirin*
uzun sürmek ~ *kêf kirin* çok
sevinmek ~ *neajot* çok geçme-
den (tiştek) ~ ~ çok çok

zehfatî *m* 1. çokluk 2. çoğunluk

zehfayî *bnr* zehfatî

zehferan *bot/m* 1. safran 2. acı,
zehir gibi şey

zehî *m* çokluk

zehîfî *m* çokluk

zehî (I) *m* oğul (arılar için) ~ *dan*
oğul vermek ~ *girtin* oğul çıkar-
mak

zehî (II) *m* 1. evli kız 2. evli kızın
baba evine el öpmeye gelişi cy-
lerni

zehî (III) *m* 1. harcama 2. ziyan
3. zayi ~ *bûn* 1) harcanmak
2) ziyan olmak 3) zayi olmak
~ *kirin* 1) harcamak 2) ziyan
etmek 3) zayi etmek

zehîr *m* zehir, ağrı

zehl *m* nefret ~ *kirin* nefret etmek

zehloyî *rd/nd* (argo) gıcık

zehloyîfî *m* gıcıklık ~ *kirin* gıcık-
lık yapmak

zehmet *rd* 1. zahmet 2. *m* zahmet,
sıkıntı, meşakkat 3. zahmet, güç

~ **bûn** zahmet olmak ~ **dan xwe** zahmete girmek, zahmete katlanmak ~ **dan (yekî) 1)** (birinci) zahmet vermek **2)** (birini) zahmete sokmak ~ **dîtin** zahmet görmek ~ **kirin** zahmet etmek ~ **kişandin** zahmet çekmek ~ **nebe** zahmet olmasa

zehmetayî *bnr* zehmetî

zehmetdar *rd* zahmetli

zehmetî *m* zahmet, zorluk, güçlük ~ **derxistin** zorluk çıkarmak ~ **kişandin** zorluk çekmek

zehmetkeş *nd/nt* emekçi, zahmetkeş

zehmetkeşî *m* emekçilik, zahmetkeşlik

zeîf *rd* zayıf ~ **bûn** zayıflamak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek

zeîfî *m* zayıflık

zeîfok *rd* zayıf, sıska ~î zayıfça

zeîftî *m* zayıflık

zeka *m* zekâ, anlak

zekat *ol/m* zekât ~ **dan** zekât vermek

zekem *bj/m* nezle ~a biharê saman nezlesi

zekemî *rd* nezleli ~ **bûn** nezle olmak

zelal *rd* **1.** duru, berrak **2.** berrak, billur (pürüzsüz ve berrak ses) **3.** aydın, vazih (kolayca anlaşılacak söz veya yazı) **4.** net (iyi duyulan ses) **5.** *mec* belirgin
zelal bûn *l/gh* **1.** durulaşmak, berraklaşmak **2.** belirginleşmek **3.** billurlaşmak, netlik kazanmak

zelalî *m* **1.** duruluk, berraklık **2.** netlik (ses için) **3.** *wj* açıklık, vuzuh **4.** belirginlik

zelal kirin *l/gh* **1.** durultmak, berraklaştırmak **2.** belirginleştirmek **3.** *mec* aydınlaştırmak

zelandin *l/gh* **1.** durultmak **2.** dinlendirmek (durulmaya bırakmak)

* **av zelandiye** su dinlendirmiş **3.** çökeltmek

zelilandin *l/gh* **1.** arıtmak **2.** durultmak

zelilîn *l/gh* **1.** arılaşmak **2.** durulaşmak, durulmak

zeliqandin *l/gh* **1.** yapıştırmak **2.** tutuşturmak (yapıştırmak)

zeliqandî *rd* **1.** yapışık **2.** tutuşturulmuş, takılı (yapıştırılmış şeyler için)

zeliqandibûn *m* **1.** yapışıklık **2.** yapışık olma

zeliqandox *m* yapıştırıcı, yapışkan

zeliqîn *l/gh* yapışmak

zeliqok *rd* **1.** yapışıcı, yapışkan **2.** yapışkan (toprak için) **3.** bulaşkan **4.** sınaşık

zeliqokî *rd* **1.** yapışkanca **2.** yapış yapış **2.** bulaşkanca **4.** sınaşıkça ~ **bûn** yapışkanca olmak

zeliqoktî *m* **1.** yapışkanlık **2.** bulaşkanlık **3.** sınaşıklık

zeliqonk *bnr* zeliqok

zeliqoq *bnr* zeliqok

zeliqoyî *rd* **1.** yapışıcı, yapışkan **2.** yapışkan (toprak için) **3.** bulaşkan **4.** sınaşık

zeliqoyîti *m* **1.** yapışkanlık **2.** bulaşkanlık **3.** sınaşıklık

zelitandin *l/gh* sıyırmak

zelitandî *rd* sıyrık

zelitîn *l/gh* sıyrılmak

zeliyayî *rd* 1. duru (duru duruma gelmiş) 2. dinlendirilmiş (durulmaya bırakılmış)

zeli *rd* duru, durulaşmış olan

zelîl *rd* zelil, hakir, hor (aşağılanan, hor görülen) ~ **bûn** zelil olmak

zelîn *l/gh* 1. durulmak, durulaşmak, berraklaşmak 2. çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)

zeloq *rd* yapışkan

zelq (I) *m* 1. yapışma 2. yapışkan

zelq (II) *m* sağ (kuş veya kümes hayvanı tersi) ~ **kirin** çıkmak

zelqîtk *bnr* zelq (II)

zelqok *bnr* zeliqok

zelû *zo/m* sülük

zelûl (I) *rd* 1. hüznü, hazin 2. üzgün 3. perişan ~ 1) **bûn** üzülme 2) perişan olmak, güç duruma düşmek ~ **kirin (I)** üzme 2) perişan etmek, güç duruma düşürmek

zelûl (II) *rd* 1. ölgün, ölü, sönük (ışık için) 2. soluk, solgun 3. bulanık (bakış için; donuk, anlamsız, fersiz) ~ **bûn (I)** körelmek (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmek) 2) sönükleşmek 3) kararmak (ışık için) ~ **kirin (I)** sönükleştirmek 2) karartmak (ışığı kısmak)

zelûlî (I) *m* 1. hüznünlük, hazinlik 2. üzgünlük 3. perişanlık, zorluk, acılı yaşam

zelûlî (II) *m* 1. ölgünlük, sönüklük (ışık için) 2. cılızlık (ışık için) 3. solukluk, solgunluk 4. bulanıklık (bakış için)

zelûlok *rd* 1. ölgün 2. sönük 3. soluk

zelût *rd* 1. dazlak 2. cascavlak (baş için, çok saçsız, çok tüysüz) 3. palaz

zelûtî *m* 1. dazlaklık 2. cascavlaklık (baş için) 3. palazlık

zelzele *m* zelzele, deprem

zem (I) *m* zem, yermek, kötüleme ~ **kirin (I)** zemmetmek, kötülme, çekiştirmek 2) hicvetmek, yermek

zem (II) *m* zam ~ **bûn** zam olmak ~ **kirin** zam etmek (veya yapmak)

zeman *n* 1. zaman 2. vakit 3. *mec* çağ, mevsim ~ **çûn** zaman geçmek ~ **dan (yekî)** (birine) zaman vermek ~ **derbas kirin** (an jî bi-hartin) zaman geçirmek

zemanê *nd* zamane * **zarokê** *ze-* mane zamane çocuğu

zemanî *rd* güngörmüş (iyi yaşamış)

zembelîk *m* 1. buz sarkıtı 2. *jeo* dikit, sarkıt

zembeloq *m* bağırsak

zembeq *bot/m* zambak

zembere *m* musluk

zemberek *m* zemberek * **zembereka saetê** saat zembereği

zembîl *m* zembil, sepet

zembîlfiroş *nd/nt* zembilci, sepetçi (satan kimse)

zembîlkar *nd/nt* zembilci sepetçi (imal eden)

zembîlok *m* küçük sepet
zembûr *bot/m* kekik
zembûrek *m* 1. ibik, emzik 2. fiske
zemherî *m* zemheri
zemherîr *m* kara kış
zemitandin *l/gh* şişirmek
zemitîn *l/ngh* şişmek (soğuktan
 ötürü)
zemîn *m* 1. zemin, taban, yer
 2. zemin ~ **amade kirin** zemin
 hazırlamak ~ **xweş kirin** zemin
 hazırlamak, ortam yaratmak
zemînkêşî *fiz/m* yer çekimi
zemker *nd/nt* kötülçüci, yermeci,
 yergici
zemkirî *rd* zamlı, bindirimli
zemq *m* zamk, yapıştırıcı ~ **kirin**
 zamklamak
zemûme *m* takoz ~ **dan ber (ere-
 beyê)** takozlamak
zemzem *ol/m* zemzem
zemzîlok *m* salıncak
zen *m* zan, sanı ~ **birin (...)** 1) san-
 mak 2) kuşku beslemek (veya
 kuşku duymak) ~ **kirin** 1) zan
 etmek 2) varsaymak
zenanok *bnr* zenûnok
zencefil *bot/m* zencefil
zencî *nd/rd* zenci, siyahî
zencîr *bnr* zincîr
Zend *bnr* Zendavesta
zend *ant/n* 1. bilek 2. ön kol ~ **û**
baz bilek ~ **û bend** bilek ~ **û**
bend ba dan kolları sıvamak ~
û bend hildan kolları sıvamak
zendane *m* bileklik, savaş bilekliği

Zendavesta *m* Zerdüştlük dininin
 kutsal kitabı
zende *m* ibret ~ **girtin** (an **jî sten-
 din**) ibret almak ~ **man** ibret
 almak
zendegir *rd* ibret alıcı
zendegirtî *rd* ibret almış olan
zendek *m* bileklik
zendik *n* 1. bilek 2. kolluk, kolçak
zendîle *m* bakteri
zendîq *rd* zındık
zendîqî *m* zındıklık
zeng (I) *m* 1. zil, çalpara 2. çan
 3. kapı çanı
zeng (II) *m* pas ~ **girtin** pas tutmak,
 paslanmak ~ **a hesin** demir pası
zengar *m* pas, demir pası
zengarî *rd* paslı ~ **bûn** paslanmak
 ~ **kirin** paslandırmak
zengarokî *rd* paslı, paslıca
zengelok *m* âdemelması
zenggirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan
zengil *n* çingirak, çingirdak, çan
zengildar *rd* çingiraklı
zengilik *m* çingirak, çingirdak
zengilok (I) *ant/m* soluk borusu
zengilok (II) *n* çingirdak, küçük
 çingirak
zengilor *ant/m* soluk borusu, âdem-
 elması
zengilorik âdemelması
zengîn *rd* 1. zengin, varıl 2. zen-
 gin (verimli) ~ **bûn** zengin ol-
 mak, zenginleşmek ~ **kirin** zen-
 gin etmek, zenginleştirmek
zengînayî *bnr* zengîni
zengîni *m* zenginlik

zengîner *rd* zenginleştirici

zengnegir *rd* paslanmaz

zengû *m* 1. üzengi 2. *ant* üzengi kemiği 3. kemcer * *zengûya pe* ayak kemeri ~ **kirin** üzengilemek

zenî *ant/m* çene

zen kirin *l/gh* zannetmek, sanmak

zenûn *rd* 1. ölgün, ölü, sönük, cılız, kısık (ışık için) 2. solgun, soluk (ışık ve insan benzi için) 3. donuk, mat (canlılığı az olan)

zenûn bûn *l/gh* 1. ölgünleşmek, sönükleşmek 2. solgunlaşmak 3. donuklaşmak 4. kararmak, kısılmak (ışık için)

zenûnî *m* 1. ölgünlük, sönüklük, cılızlık, kısıklık (ışık için) 2. solgunluk, solukluk 3. donukluk (canlılığı az olma hali)

zenûn kirin *l/gh* 1. ölgünleştirmek, sönükleştirmek 2. solgunlaştırmak 3. donuklaştırmak 4. kısırmak (ışığı azaltmak)

zenûnok *rd* 1. ölgün, sönük, kısık (ışık için) 2. solgun, soluk (ışık ve insan için) 3. donuk (canlılığı az olan)

zenûnokî *rd/h* 1. ölgünce, sönükçe, kısıkça (ışık için) 2. solgunca, solukça, zayıfça (ışık ve insan için) 3. donukça (canlılığı az olan, durgun) ~ **bûn** 1) zayıflaşmak, ölgünleşmek 2) solgunlaşmak 3) donuklaşmak ~ **kirin** 1) zayıflaştırmak, ölgünleştirmek 2) solgunlaştırmak 3) donuklaştırmak

zenûnokîti *m* 1. zayıflık, ölgünlük 2. solgunluk 3. donukluk

zenzilandin *l/gh* 1. arıtmak 2. durultmak

zenzilin *l/gh* 1. arılaşmak 2. durulaşmak, durulmak

zepitandin (II) *l/gh* şişirmek

zepitîn (II) *l/gh* 1. şişmek (soğuktan şişmek) 2. soğuk ısırmak

zeqil *bot/m* muşmula

zeqnepûrt *bot/m* zakkum, ağ ağacı

zer *n* 1. sarı 2. *rd* sarı (bu renkten olan) ~ **bûn** sarılaşmak, sararmak ~ **zeralî** sapsarı ~ **û zerhi-mî** ölü ~ **û zerpilî** kül gibi (bet, beniz için; çok solgun) ~ **û zerpilî bûn** (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek ~ **ê beloq** limon sarısı ~ **ê girtî** koyu sarı ~ **ê vekirî** açık sarı

zerafet *m* zerafet

zerahî *m* sarılık ~ **ya tavê** güneşin ilk ışıkları

zerandin *l/gh* sarartmak

zeraq *m* 1. güneşin ilk ışıkları, güneş ışını 2. ısıltı 3. kızılık (güneş doğarken oluşan kızılık) ~ **ên tavê avêtin** tan yeri ağarmak ~ **ên tavê dan** güneş ışınları görünmek

zeraqe *m* 1. mazgal 2. aydınlatma deliği, küçük pencere

zerrar *m* zarar ~ **dîtin** zarar görmek ~ **kirin** zarar etmek ~ **nake** zararı yok ~ **a (wî) tune** zararı yok, ziyarı yok, önemsiz ~ **eke giran** (an jî mezin) ağır kayıp

zerardar *rd* zararlı

zerarder *rd* zarar verici

zerardîti *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan

zerarmend *rd* zararlı

zerarok *nd/nt* 1. ziyankâr 2. sakar (kimse)

zerarokî *rd* 1. ziyankârca 2. sakarca ~ **bûn** 1) ziyankârlaşmak 2) sakarlaşmak

zeraroktî *m* 1. ziyankârlık 2. sakarlık

zeratî *m* sarılık

zerayî *m* 1. sarılık 2. sarartı ~ **ya tavê** güneşin ilk ışıkları, gün ışması

zerb *m* darb ~ **lê ketin** darbelenmek, darbe yemek

zerdalî *bot/m* mışmış

zerde (I) *bot/m* kayısı

zerde (II) *m* yumurta sarısı

zerdeçal *bot/m* zerdeçal

zerdele *bot/m* kayısı

zerdelî *bot/m* zerdali

zerdelok *zo/m* kanarya

zerdelû *m* zerdali, kayısı

zerdeştî *nd/rd* 1. Zerdüşti (bu din-den olan) 2. Zerdüşti (bu dinle ilgili olan)

zerdeştîti *m* Zerdüşçülük

zerdik *m* 1. sarılık 2. yumurta sarısı 3. *rd* sarışın, sarı

zerdole, **zerdelok** *zo/m* kanarya

Zerdüşti *bnr* zerdeşti

zere *m* 1. zerre 2. tozan

zerek *bj/m* sarılık (hastalığı)

zereng *m* taş

zerengi *m* kapasite

zereve *rd* sarıca, sarımsı, sarımtırak ~ **bûn** 1) sararmak, sararmaya yüz tutmak 2) haşlanmak (pişirmek için) ~ **kirin** 1) sarartmak 2) haşlamak (pişirmek için)

zerf *m* 1. zar (mektup zarfı gibi) 2. *rz* zarf

zerg, **zerge** *m* 1. şiş 2. mızrak ucu ~ **kirin** şişlemek

zergon *rd* 1. sarı renkli 2. sarı benizli

zergul *m* sarı gül

zergûn *bnr* zergon

zerhimandin *l/gh* 1. sarartmak 2. soldurmak

zerhimî *rd* 1. sararmış olan 2. soluk, solgun, rengi uçuk ~ **bûn** sapsarı kesilmek (veya olmak)

zerhimîn *l/ngh* 1. sarılaşmak, sararmak 2. solmak 3. benzi atmak (veya uçmak)

zerhimok *rd* 1. soluk, solgun 2. solgun, saz benizli (kimse)

zerhimokî *rd* 1. solukça, solgunca 2. saz benizlice

zerhimokîti *m* 1. solukluk, solgunluk 2. saz benizlilik

zerik (I) *m* 1. tas 2. maşrapa

zerik (II) *n* düğü (cn ince bulgur)

zerik (III) *bj/m* 1. sarılık (hastalığı) 2. yumurta sarısı 3. *rd* sarışın

zerikandin *l/gh* 1. sarartmak 2. soldurmak

zerikî *rd* 1. sarıca, sarımsı, sarımtırak 2. sarışınca

zerikîn *l/ngh* 1. sararmak, sarılaşmak 2. solmak

zerikok *rd* 1. sarımsı, sarımtırak 2. sarışın 3. solgun, soluk (kimse)

zerikokî *rd* 1. sarımsıca, sarımtırakça 2. sarışınca 3. solgunca, solukça

zerikoktî *m* 1. sarışınlık 2. solgunluk

zeriqandin (I) *l/gh* ışılatmak, parıldatmak

zeriqîn *l/ngħ* 1. ışılamak, ışıldamak, parıldamak 2. tan yeri ağarmak 3. güncş doğmak

zerî (I) *m* gün batımı ~**ya rojê** gün batımı

zerî (II) *m* 1. sarılık 2. *bj* sarılık (hastalığı)

zerî (III) *m* 1. sarışın (kız), sarışın dilber, güzel kız 2. kız (kız oğlan kız, ergen, bakire) 3. matmazel

zerîk *m* tas, maşrapa

zerîle *zoo/m* kanarya

zerîn *rd* 1. sarı, sarıca 2. sarışınca

zerînî *rd* sarımsı, sarımtırak

zerk *m* zerk ~ **kirin** zerk etmek ~î (yekî yan jî tiştêkî) **kirin** (birine veya bir şeye) zerk etmek

zerketav *m* gün batımı

zer kirin *l/gh* 1. sarartmak 2. haşlamak (yemek için)

zermêş *zo/m* eşek arısı

zerokî *rd* 1. sarıca 2. *nd* nohudî (kirli veya donuk sarı renk)

zerolekî *rd* sarımsı, sarımtırak

zerpiçandin *l/gh* benzi sarartmak, rengi soldurmak

zerpiçîn *l/ngħ* benzi sararmak, rengi solmak

zerpilandin *l/gh* sarartmak

zerpilîn *l/ngħ* sararmak

zerqef *zo/m* eşek arısı

zerqetav *m* gün batımı

zerya *m* deniz

zeryaçe *erd/m* göl

zeryavan *nd/nt* denizci

zeryavanî *m* denizcilik

zerzeng *m* 1 taç 2. çelenk

zerzepalî *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı kesilmek (veya olmak), sararıp solmak ~ **kirin** sararıp soldurmak

zerzeqî *rd* kısır (döl vermeyen)

zerzeqî *m* kısırlık

zerzewat *nd* zerzevat, sebzevat, göverti

zerzûl sığırcık (kuşu) *zoo/m*

zevî *m* tarla ~ **ajotin** tarla sürmek ~**ya çiltûkê** çeltik tarlası

zevidar *rd* arazi sahibi

zevîzar *m* emlak

zevîzarfiroş *nd/nt* emlakçı

zevlek *ant/m* adale, kas

zewac *m* 1. evlenme 2. evlilik ~ **kirin** evlilik yapmak ~**a derveyî** dış evlilik ~**a navxweyî** iç evlilik

zewade *m* azık, nevale, yolluk

zewahir *m* zevahir, görünüm

zewal *m* 1. zeval, yok olma 2. zevallilik

zewicandin *l/gh* evlendirmek, evermek

zewicandî *rd* evli, evlendirilmiş olan

zewicî *rd* evli

zewicîn *l/ngħ* evlenmek

zewq *m* 1. zevk 2. zevk, eğlence ~
jê girtin -den zevk almak, (bir
şeyin) zevkini çıkarmak, zevk-
lenmek ~ **û sefa** zevküsefa

zewqdar *rd* zevkli

zexel (I) *nd* gizli sırta

zexel (II) *nd/rd* 1. hain 2. sinsi
* **merivê zexel** kalp adam 3.
kaçımsar, kaytarıcı ~ **bûn** sinsi
olmak, sinsileşmek

zixelane *h* 1. haince 2. sinsice

zixelî *m* 1. hainlik 2. sinsilik 3. ka-
çımsarlık, kaytarıcılık

zixelok *rd/nd* 1. sinsi 2. kaytarıcı
~î 1) sinsice 2) kaytarıcıca

zixeloktî *m* 1. sinsilik 2. kayta-
rıcılık

zexem *m* **ense** kökü ~**a stû** boyun
~**a stû stûr kirin** *argo* **ense**
yapmak

zexer *n* zagar (bir cins av köpeği)

zeximandin (I) *l/gh* 1. berkitmek,
pekiştirmek, sağlamlaştırmak
2. takviye etmek

zeximandin (II) *l/gh* semirtmek

zeximî (I) *rd* berkitilmiş, sağlam-
laşmış olan

zeximî (II) *rd* semiz, semirgin
~ **bûn** semizleşmek

zeximîn (I) *l/gh* berkitmek, sağ-
lamlaşmak

zeximîn (II) *l/gh* 1. semirmek,
semizlemek, etlenmek 2. geliş-
mek, büyümek (şişmanlanmak)

zexîre *m* zahirc

zexîrevan *nd/nt* zahireci

zexîrevanî *m* zahirecilik

zexm *rd* 1. berk, sağlam, muhkem
2. sağlam, dayanıklı (kolay bo-
zulmaz, yıkılmaz) 3. sağlam,
güçlü, iri yarı 4. sert, granit gibi
~ **bûn** 1) berkitmek, pekleşmek,
sağlamlaşmak 2) sertelmek (di-
renci artmak) ~ **çekirin** sağlam
yapmak ~ **kirin** 1) berkitmek,
pekiştirmek, sağlamlaştırmak
2. sertleştirmek

zexmane *h* berkçe, sağlamca

zexmayî *bnr* zexmî

zexme *n* parça et (kemiksiz iri et
parçası)

zexmî *m* 1. berklik, sağlamlık 2.
sağlamlık, dayanıklılık 3. sertlik

zexmtî *bnr* zexmî

zext *m* 1. üvendire 2. bizlengiç 3.
diken 4. *mec* baskı ~ **dan** baskı
yapmak veya uygulamak ~ **kirin**
1) bizlemek 2) dürtmek (ucu
sivri bir şeyle hafifçe itmek) ~ **lê**
kirin -c baskı uygulamak

zextandin *l/gh* 1. dürtmek 2. no-
dullamak, bizlemek 3. *mec* dürt-
mek (tahrik etmek, uyarmak)

zeyî (I) *m* oğul verme (bal arıları
için) ~ **dan** oğul vermek

zeyî (II) *m* 1. evlenmiş kız (ailenin
evli kız veya kızları) 2. evlenmiş
kızın baba evine ilk el öpmeye
geliş cylemi

zeyt *m* zeytinyağı

zeytî *nd* 1. zeytinyağı ile ilgili
2. yağlı boya

zeytûn *bot/m* zeytin

zeytûnfiroş *nd/nt* zeytinci (satan
kimse)

zeytûnfiroşî *m* zeytincilik

zeytûnî *rd* zeytunî

zeytûnkir *nd/nt* zeytinci, zeytin alıcısı

zeytûnokî *rd* zeytinsi

zê (I) *m* akarsu

zê (II) *m* 1. doğum 2. oğul (arı için) ~ **dan** oğul vermek

zêdahî *m* 1. fazlalık 2. çoğalma, artma artırma, artırım

zêde *rd* 1. fazla, ziyade 2. yüksek (normal değerlerin üstünde olan) * **miziya zêde** yüksek ücret 3. artık (daha çok, daha fazla) * **malê zêde** artık mal 4. üstü, üzeri * **bila ye zêde ji te re be** üstü sana kalsın 5. aşırı (gereğinden çok olan) * **pir zêde cixareyê dikişîne** sigarayı aşırı içiyor 6. yoğun, fazla ~ **çûn** fazla gitmek ~ **man 1)** fazla kalmak 2) artmak, arta kalmak ~ **neajot** çok geçmeden ~ **pê de çûn 1)** fazla kaçırmak 2) ifrata kaçırmak, ölçüyü kaçırmak 3) dozunu kaçırmak, ileri gitmek, aşırı gitmek, çizmeyi aşmak 4) açılmak (işini gereğinden veya götürçebileceğinden geniş tutmak) ~ **xwarin** fazla yemek, yemeği fazla kaçırmak ~ **1)** fazladan 2) bol bol 3) gani gani ~ **yî xwe xwarin** yemeği kaçırmak, fazla yemek

zêdebahî *m* artım, artma

zêdebarî *ab/m* artık değer

zêdebayî *bnr* zêdebahî

zêdebûn *m* 1. fazlalaşma, artma, artım 2. çoğalma, üreme 3. artma, yükselme (fiyat artma) 4. *mec* azışma, kızışma, ateşlenme ~ **a biha** fiyat artışı ~ **a gelheyê** nüfus patlaması ~ **a heq** ücret artışı, zam görme ~ **a miziye** ücret artışı

zêde bûn *l/gh* 1. fazlalaşmak, artmak 2. çoğalmak, üremek 3. artmak, yükselmek (fiyat artmak) 4. *mec* azışmak, kızışmak, ateşlenmek

zêdebûnî *m* 1. fazlalaşma, çoğalma, artış 2. üreme, çoğalma

zêdegavî *m* 1. tecavüz, hakkına tecavüz etme 2. aşırılık ~ **kirin 1)** hakkına tecavüz etmek 2) aşırıya kaçmak

zêdehî *m* 1. fazlalık 2. çoğalma, üreme 3. aşırı 3. *rd* doğmuş çocuk * **zêdehiyê we bi dê û bav mezin bibe** çocuğunuz analı babalı büyüsün

zêdehîfî *m* 1. fazlalık 2. çokluk 3. aşırılık

zêdek *mat/m* 1. artı (toplama işleminde + işaretinin adı) 2. *rd* artı, pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)

zêdeker *rd* 1. fazlalaştırıcı 2. artırıcı, çoğaltıcı

zêdekirin *m* 1. fazlalaştırma, artırma, çoğaltma, çoğaltım 2. artırma, yükseltme (fiyatını, değerini artırma) 3. *mec* alevlendirme, ateşlendirme, kızıştırma

zêde kirin *l/gh* 1. fazlalaştırmak, artırmak, çoğaltmak 2. artırmak, yükseltmek (fiyatını, değerini artırmak) 3. *mec* alevlendirmek, ateşlendirmek, kızıştırmak

zêder *rz/m* takı, harfî tarif

zêdetir *rd/h* 1. -den fazla, daha çok 2. çoğu ~ **bûn** fazlalaşmak ~ **fiyet** başfiyat ~ **kirin** fazlalaştırmak

zêdetirîn *rd* 1. azamî, maksimum, en fazla 2. ekseri ~ **fiyet** tavan fiyatı

zêdetî *m* 1. fazlalık, bolluk 2. fazlalık, çokluk

zêdeyî *bnr* zêdechî

zêfan *m* 1. kısıntı, kısıt 2. kısıtlama

zêfandin *l/gh* 1. kısıtlamak 2. kısıtmak, pıntılık yapmak

zêfandî *rd* kısıtlı

zêfandibûn *m* kısıtlılık

zêfanî *m* kısıtlama ~ **kirin** kısıtlama yapmak

zêfankar *rd* kısıtlayıcı

zêfîn *l/gh* kısıtlanmak

zêfindar *rd* kısıtlı

zêfîner *rd* kısıtlayıcı

zêha *m* harcama ~ **bûn** 1) harcanmak 2) israf olmak ~ **kirin** 1) harcamak 2) israf etmek

zêhakar *nd/nt* 1. harcamacı, tüketici 2. israfçı

zêhaker *bnr* zêhakar

zêhn *m* 1. zihin, entelekt 2. zihin, bellek, hafıza

zêhtûj *rd* sivri akıllı

zêhtûjî *m* sivri akıllılık

zêlî *bnr* zêlû

zêlû *zo/m* sülûk

zêmag *erd/m* güzey (az güneş alan, gölgeli kuzey yamaç)

zêmar *m* ağıt, sâgu

zêmarbêj *nd/nt* ağıtçı, sâgucu

zên *bnr* zêhn

zênî *bnr* zenî

zêr *kim/n* altın ~ **birîn** altın kesmek (çok para kazanır olmak) ~ **kil**

kirin altın kaplamak ~ **û ziber** 1) asım takım, kadınların ziynet eşyası 2) süs püs, zînnet eşyası

zêrandin *l/gh* 1. acıtmak, incitmek 2. azap vermek, eziyet etmek, baskı yapmak 3. etelemek, betelemek

zêrandî *rd* 1. acıtılmış, incinik, incitilmiş olan 2. ezik, ezilmiş, eziyet görmüş olan

zêrane *h* altın gibi

zêrav *kim/m* 1. altın suyu 2. yıldız 3. *rd* yıldız (bu madde ile yapılmış süs)

zêravî *rd* yıldızlı ~ **kirin** yıldızlamak

zêrevan *nd/nt* 1. gözcü, gözlemci, gözetleyen 2. bekçi, nöbetçi 3. kaleci ~ **ê xetê** kaleci

zêrevanî *m* gözcülük, gözlemcilik

zêrfiroş *nd/nt* altıncı, altın satıcısı

zêrfiroşî *m* altıncılık, altın satıcılığı

zêrger *nd/nt* 1. altın işleyen 2. kuyumcu

zêrgerî *m* 1. altın işleme 2. kuyumculuk

zêrhelî *rd* altın kaplama ~ **kirin** altın kaplamak

zêrîn (I) rd 1. altın, zerrin (altın-
dan yapılmış) * **saeta zêrîn**
altın saat **2.** altın gibi (altına
benzeyen), altın özeliğine sahib
3. altunî, zerrin (altın rengi)
zêrîn (II) l/gh 1. incinmek **2.** ezil-
mek (baskı görmek) **3.** kızışmak
zêrînger nd/nt 1. altın işleyen
2. kuyumcu
zêrîngerî m 1. altın işleme **2.** ku-
yumculuk
zêrkar nd/nt 1. altın işleyen **2.** ku-
yumcu, sarraf
zêrkari m 1. altın işleme **2.** altın
kakma **3.** kuyumcu, sarraf
zêrker nd/nt 1. altın işleyen **2.** ku-
yumcu, sarraf
zêrkêş rd altın kaplamalı
zêstanî rd lohusalı (kadın)
zêw m 1. zaviye (Nakşibendî)
2. yatır **3.** murat şenliği
zêwe m zaviye
zêwirandin l/gh terennüm etmek
zêwirîn l/gh terennüm edilmek
zêy m vajina, döl yolu
zibare sos/m imecc ~ya hev kirin
kubaşmak (imecc ile iş yapmak)
zibaretî m 1. imecc **2.** h imecc
olarak
zibil m hayvan gübresi, kemre ~ û
zibare kemre ve çer çöp
zibildank m 1. gübrelik **2.** çöplük,
çöp yeri
zibilgeh m gübrelik (hayvan güb-
resinin atıldığı yer)
zibûn m zıbın
zicaciye m 1. züccaciye **2. rd** züc-
caciye

ziç bûn l/gh 1. dikleşmek, diken
diken olmak **2. mec** diklenmek,
dikleşmek
zid rd zıt, karşıt
zidî m zıtlık, karşıtlık
zidîtî m zıtlık, zıddiyet
zifirandin l/gh şişirmek, kabart-
mak
zifirîn l/gh şişmek, kabarmak
(genişlemek)
zift m 1. zapt **2.** zapt etme **3.** ele
geçirme, işgal etme **4.** tutma,
hâkim olma **5.** kaplama, örtme
~ **bûn** zapt edilmek ~ **kirin 1)**
zapt etmek **2)** işgal etmek **3.**
zapt etmek (zor kullanarak en-
gellemek) **4.** kaplamak, örtmek
* **giya rê zift kirine** yolları ot
kaplamış
ziftkar nd/nt 1. zapt edici **2.** iş-
galci
ziftkarî m 1. zapt edicilik **2.** işgal-
cilik
ziftker bnr zeftkar
zigurd rd/nd 1. zügürt, yoksul
2. zügürt, meteliksiz, çulsuz
~ **bûn** zügürt olmak ~ **man**
zügürt kalmak
zigurdî m 1. zügürtlük, yoksulluk
2. zügürtlük, meteliksizlik, çul-
suzluk
zih m zıh ~ **kirin** zıhlamak
ziha m ejderha
zihar nd 1. hiç değilse, en azında
2. olabilir, her halde
zihîn bnr zîhn
zihor m atık madde

zik *n* 1. karın 2. göbek * **zik mezin** kırıye göbek büyötmüş 3. *mec* boğaz (yeme içme) * **yekî miri-yê zikê xwe** ye boğazına düşkün biri 4. doğum, çocuk doğurma * **çend zik anine?** kaç çocuk doğurmuş? ~ **berdan** göbek bağlamak ~ **dan** bel vermek (duvar gibi dik şeyler için) ~ **mezin kirin 1**) göbek büyötmek (veya bağlamak) 2) göbek büyötmek, hamile olmak ~ **têr kirin** karın doyurmak ~ **ê biçûk** göbek altı

zikak *m* sokak

zikbel *rd* iri karınlı, göbekli

zikbelik *rd* iri karınlı, göbekli

zikbirçî *rd* 1. abazan, karnı aç olan 2. aç (gözü doymaz)

zikêş *m* 1. karın ağrısı 2. *bj* kolera 3. ishal

zikêşî *rd* 1. koleralı 2. ishalleri ~ **bûn** ishal olmak

zikir ol/n zikir ~ **kirin** zikretmek

zikirxane *m* zikir yapılan yer

zikkêşk *m* karın üstü sürünme

zikkêşkî *h* yüzüstü, yüzükoyun

zikmak *m* batın, göbek

zikmakane *h* doğuştan olarak, fitrî olarak

zikmakî *rd/h* 1. doğuştan (doğumla beraber, yaradılıştan) 2. doğumsal * **nexweşînen dilan ên zikmakî** doğumsal kalp hastalıkları

zikmezin *rd* göbekli, karınlı

zikopişto *m* katıla katıla gülme ~ **bûn** katıla katıla gülmek,

gölmekten yerlere yıkılmak ~ **kirin** kırıp geçirmek (herkesi gölmekten kırmak)

zikreş *rd/nt* kıskanç, güncü, hasetçi ~ **bûn** kıskanç olmak, hasetlenmek

zikreşî *m* çekememeçlik, kıskançlık, günü, haset ~ **kirin** kıskançlık yapmak, kıskanmak, çekememek

ziktêr (I) *rd* (*r* kalın okunur)

1. karınlı, iri göbekli 2. obur

ziktêr (II) *rd* karnı tok ~ **ê çavbirçî** tok evin aç kedisi

ziktêrî *m* tokluk

ziktilêr *rd* 1. iri göbekli 2. şişkin karınlı

ziktorbe *rd* 1. karınlı, göbekli 2. obur

zikzikandin *l/gh* çöğdörmek (ile-riye doğru fişkirtmek)

zikzikîn *l/ngh* çöğmek

zil (I) *bot/n* hasır otu, saz, kiliz, kofa

zil (II) *m* 1. kısık bakış * **çavên xwe zil kirine** gözlerini kısmış bakıyor 2. *rd* dimdik (dikkatli, ısrarlı bakış)

zilah 1. adam (erkek kişi) 2. adam, uşak ~ **ê dozê** dava adamı

zilahok *rd/nd* adamcık, adamcağız

zilahmî *m* adamlık

zilek *nd* sazlık, sazlık yer

zilef *n* zülûf

zilik *m* 1. hasır, saz, kiliz, karnış-çık 2. kürdan

zilîkokî *rd* kamışsı
zilistan *m* sazlık, kofalık
zilitandin *l/gh* sıyırmak, soymak
zilitîn *l/ng* sıyrılmak, soyulmak
zilm *m* zulüm, kıyğı, acımasızlık
 ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **kirin**
 zulmetmek, baskı yapmak ~ **lê**
bûn (biri) zulme uğramak ~ **lê**
kirin (birine) zulüm yapmak ~
û zor 1) cza cefa **2)** acı kuvvet
zilmât *m* zifiri karanlık
zilmdar *bnr* zilmkar
zilmkar *nd/nt* zalim
zilmkarî *m* zalimlik
ziloq *rd* dimdik (dikkatli, ısrarlı
 bakış) ~ ~ bön bön bakış
zilq *m* sağ
zilqitandin *l/gh* **1.** sızlatmak **2.**
 zonklatmak
zilqitîn *l/ng* **1.** sızlamak **2.** zonkla-
 mak
zilqitk *zo/m* eşek arısı
zilqok *rd* bulaşkan
zilûk *m* hasır ~ **a** eşil hasır yayğı
zilûmat *m* zulmet, zifiri karanlık,
 alaca karanlık
zilxit *m* zilgıt
ziman *n* **1.** dil (tat alma organı) **2.**
 dil, lisan ~ **kirin 1)** lâf yapmak
2) birine karşı dilini uzatmak ~
lê aliqîn dili takılmak ~ **li dora**
lêvê nexistin gıkını çıkarma-
 mak, cevap veremez olmak ~
sor e, pêşiye ne gelî ye ne zihor
 e dilin kemiği yok ~ **ê argo** argo
 dili ~ **ê Arî** Arî dili ~ **ê axaftinê**
 (peyiftinê yan jî xeberdanê)

konuşma dili ~ **ê bav û kalan** (an
 jî **bavkalan**) ana dili ~ **ê biçûk**
ant/nd küçük dil ~ **ê biqertaf** *rz*
 ekli diller ~ **ê dayikê** (**dê** yan jî
maderî) ana dili ~ **ê devkî** ko-
 nuşma dili ~ **ê firmî** (yan jî **res-**
mî) resmî dil ~ **ê gel** (an jî **gelêrî**)
rz halk dili ~ **ê (yekî)** gerîn dili
 dönmek ~ **ê (yekî)** giran **bûn 1)**
 dili ağırlaşmak **2)** dili dolaşmak
 ~ **ê hal hal** dili ~ **ê helbestê** şiir
 dili ~ **ê hevgirtî** standart dil ~ **ê**
hevpar (an jî **muşterek**) müş-
 terek dil, ortak dil ~ **ê kolankî**
 sokak dili ~ **ê (yekî)** **lal bûn** dili
 tutulmak (herhangi bir sebepten
 dolayı konuşamaz olmak) ~ **ê**
sorik e dilin kemiği yok ~ **ê yek-**
girtî (an jî **hevgirtî**) standart dil
 ~ **ê yekkîte** tek heceli dil ~ **ê za-**
rokan çocuk dili ~ **ên Germenîk**
 Germenik diller ~ **ên İranî** İranî
 diller ~ **ên Îskandinâv** İskandi-
 nav dilleri ~ **ên Latînî** Latin dil-
 leri ~ **ên Semîtik** Semitik diller
 ~ **ên Slavîk** Slav dilleri ~ **ên lêzim**
 (an jî **xêzan**) *rz* akraba diller
zimanazîn *m* dil bilgisi, gramer
zimançepel *nd/nt* ağzı bozuk, dili
 uzun
zimandin *l/gh* inletmek, inildetmek
zimandirêj *rd/nt* **1.** dili uzun (say-
 gısızca karşılık veren kimse) **2.**
 dili uzun (inciti sözler söyleyen)
zimandirêjî *m* dil uzatma, sataşma
 ~ **kirin** dil uzatmak, sataşmak
zimanfelîte *rd* gevşek ağızlı, boş-
 boğaz

zimanfiliti *rd* 1. gevşek ağızlı, boşboğaz 2. ağız bozuk

zimanfilitandî *rd* ağız bozuk

zimangiran *rd* dili tutuk, kekeme

zimangiranî *m* dil tutukluğu, kekemelik ~ **bûn** kekemeleşmek

zimanhez *nd/rd* dilsever

zimanhezî *m* dilseverlik

zimanî *rd* dilse

zimankuj *rd* 1. dili katleden, kötü kullanan 2. dilin kaybolmasına sebep olan, dili ortadan kaldıran

zimankujî *m* dil kırımı

zimannas *nd/nt* dil bilimci

zimannasiyî *rd* dil bilimsel

zimannasî *m* 1. dil bilimi, lengüistik

zimannasîti *m* dil bilimcilik

zimanok *ant/m* 1. dilci, küçük dil 2. kilit dili, kilit dilciği 3. kurbağacık (pencere mandalı) 4. kama (marangozlukta)

zimanperwer *nd/rd* dilsever

zimanperwerî *m* dilseverlik

zimanpîs *rd* ağız bozuk kimse, kayış dili, küfürbaz

zimanşîrîn *rd* tatlı dilli (veya sözlü) ~ **e lê ne ji dil e** gülerken ısıtır

zimanîûj *rd* sivri dilli, keskin dilli

zimanxweş *rd* 1. tatlı dilli 2. zarif (hoşa giden bir biçimde konuşan)

zimanzan *nd/nt* 1. dil bilimci, dilci 2. mec lafazan

zimanzanîst *m* dil bilim

zimanzanî *m* 1. dil bilimi, lengüistik 2. dil bilimcilik

zimanzanîn *m* dil bilim

zimanzanîti *m* dil bilimcilik, dilcilik

zimba *m* zimba, deleccek ~ **kirin** zimbalamak

zimbiloq *m* bumbur

zimet *m* zimmet

zimet *m* gözünü kar alma ~ **î bûn** gözünü kar almak

zimezim *m* uğultu

zimhêr *m* 1. zahire, kışlık gıda ve erzak (un vç bulgurluk zahire) 2. buğday * **hêrana zimhêr** buğday üğütümü 3. ekin

zimîn *l/ugh* 1. inildemek, inlemek (gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak) 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak gibi) 3. zonklamak ~ **ketin (cihekî)** zonklanmak

zimînî *m* 1. inilti 2. uğultu ~ **jê çûn** (an **ji hatin**) uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak

zimnî *rd* 1. zimnî 2. *man* içerik

zimpere *m* zımpara ~ **kirin** zımparalamak

zimirûd *n* zümürüt

zimirûdî *rd* zümürüdi

zimzik *m* yumruk

zimzimandin *l/gh* uğuldatmak

zimzimîn *l/ugh* uğuldamak

zinar *n* kaya

zinc *m* 1. kümes 2. üstü kapalı ağıl

zincar *m* bakır çalığı ~ **lê ketin** bakır çalığı kapmak

zincarî *rd* çalgın ~ **bûn** bakır çalmak

zincîr *m* zincir ~ **kirin** zincirlemek
zincîre *m* 1. dizi, scri 2. silsile, zincirleme, müteselsil 3. dizi (yazı, tv, sinema vb. için)

zincîrefilm *m* dizi film

zincîrenivîsar *m* dizi yazı

zincîrenivîs *m* yazı dizisi

zincîrkî *h* zincirleme, müteselsil

zindan *m* 1. zindan 2. *mec* zindan

(çok karanlık ve sıkıntılı yer)

zindanî *rd* zindanda tutuklu olan

zindanvan *n* zindancı

zindî *rd* 1. diri, canlı, sağ 2. canlı

* **weşana** **zindî** canlı yayın ~

kirin canlandırmak * **têkiliyên**

xwe zindî kirin ilişkilerini canlandırdılar

zindîq *rd* zındık, sapkın

zindîqî *m* zındıklık, sapkınlık ~ **bûn** zındıklaşmak, sapkınlaşmak

zindîti *m* dirilik, canlılık

zing *h* 1. zink, zingadak 2. *m* tın, tınlama sesi 3. tıngır 4. rap
 * **erebe got zing û sekînî** araba rap diye durdu

zingandin *l/gh* 1. zangırdatmak, zingırdatmak 2. tangırdatmak 3. çingırdatmak

zingezing *h* 1. zangır zangır 2. zıngıl zıngıl, zıngır zıngır 3. tangır tangır, tıngır tıngır 4. çingır çingır 4. *m* zimbırtı ~ **jê anîn** 1) zangırdatmak, zingırdatmak 2) çingır çingır inletmek ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) 1) zangır zangır ötmek 2) çingır çingır ötmek

~ **kirin** 1) zangırdamak, zıngıldamak, zingırdamak 2) çingırdamak

zingilandin *l/gh* gebertmek, zıbartmak (hayvanlar için)

zingilîn *l/ngh* gebertmek, zıbarmak (hayvanlar için)

zingîn *m* 1. zangırdama 2. tangırdama, tıngırdama, tınlama 3. çingırdama ~ **jê çûn** 1) zangırdamak 2) tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak 3) çingırdamak 4) *mec* jetonu düşmek

zingîn *l/ngh* 1. zangırdamak 2. tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak 3. çingırdamak

zingînî *m* 1. zangırtı, zıngırtı 2. tangırtı, tıngırtı 3. çingırtı ~ **jê anîn** (an jî **birin**) 1) zangırdatmak, zingırdatmak 2) tıngırdatmak 3) çingırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) 1) zangırdamak, zıngırdamak 2) tıngırdamak 3) çingırdamak ~ **kirin** 1) zangırdamak, zingırdamak, zıngıldamak 2) tıngırdamak 3) çingırdamak

zingzingandin *l/gh* zangırdatmak, zingırdatmak

zingzingîn *l/ngh* zangırdamak, zıngırdamak, zıngıldamak

zinhar *h* zinhar, sakın

zinya *m* zina ~ **kirin** zina etmek

zinyakirox *nd/nt* zinakâr, zina eden

zinzilandin *l/gh* halden düşürmek, halsiz düşürmek

zinzilîn *l/ngh* halden düşmek, halsiz düşmek

zipik *m* buğu ~ **dan** buğulamak, buğu tutmak, terlemek (testi, cam vb. için)

zipikdayî *rd* buğulu (testi, cam vb. için)

zipikgirtî *rd* buğulu, buğulanmış olan

zipzelal *rd* dupduru

zipzer *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı ksilmek (veya olmak)

zipzindî *rd* dipdiri, capcanlı

zipzipandin *l/gh* zıplatmak

zipzipîn *l/gh* zıplamak

zipzirav *rd* ipince ~ **bûn** ipince olmak

zipziwa *rd* kupkuru ~ **bûn** kupkuru olmak

ziq *rd* dik (bakış için; sert) (**yek**) ~ **bûn** (birinde) hoşafın yağı kesilmek ~ **bûn lê nihartin** (an jî **nêrîn**) (birine veya bir şeye) dik dik bakmak (**yek**) ~ **kirin** söyleyecek söz, verecek karşılık veya yapacak bir şey bulamayacak duruma düşürmek

ziq bûn *l/gh* çivilenmek * **çavên wê ziq bûbûn li derî dinihartin** gözleri kapıya çivilenmişti

ziqil *m* kireç

ziqim *m* zıkkım (zehir, ağrı) ~ **e** kötü

ziqimandin *l/gh* zıkkımlanmasına sebep olmak

ziqimîn *l/gh* zıkkımlanmak

ziq kirin *l/gh* ağzının payını vermek, susturmak, cevap veremez duruma getirmek

ziqnebût *m* zıkkım

ziqtandin *bnr* zextandin

ziqûm *bot/m* zakkum

ziqziqandin *l/gh* celallendirmek

ziqziqîn *l/gh* celallenmek

zir (I) *m* tav (tarla, toprak için)

zir (II) *m* zırlama, anırma, anırış

zir (III) *rd* 1. sert * **hewayeke zir**

sert bir hava * **porê zir** sert saç

2. sert (hırçın, öfkeli, hiddetli)

~ **bûn** sertleşmek ~ **kirin** sertleş-tirmek

zir (IV) *rd* 1. üvey 2. melez 3. piç

(bir şeyin küçüğü, aslına benzemeyeni) 4. *bot* yabanî, yabanıl

(bitkiler için) 5. sahte, takma *

zirdîran takma diş ~ **bûn** melezleşmek ~ **kirin** melezlemek

~ **serxweş** körkütük

zirî *m* zırh * **cilên zirî û mizirî**

zirhlı elbise

ziraet *n* ziraat, tarım ~ **ê bejî** kuru

tarım

ziraetkar *nd/t* ziraatçı, tarımcı

ziraetkarî *m* ziraatçılık, tarımcılık

zirandin *l/gh* 1. anırtmak 2. zırlatmak

zirav (I) *rd* 1. ince (silindirik

şeyler için) * **benê zirav** ince

iplik 2. ince (ses için, tiz, pes

karşısı) * **dengê zirav** ince ses

~ ~ (ses için) inceden inceden

zirav (II) *ant/n* (z ve r kalın oku-

nur) 1. öd, safra 2. *mec* cesaret,

yürek * **ew zirav pê re tune** on-

da o yürek yok ~ **anîn xwe** cesa-

retini toplamak, cesaret etmek ~

kirin cesaret etmek ~ **lê bizdan-**

din ödünü koparmak ~ **ê (yekî)**

anîn ber devê (wî) yürecini ağzına getirmek ~ê **(yekî) bizdîn** ödü kopmak ~ê **(yekî) di devê (yekî) de bûn 1)** yüreci ağzına gelmek **2)** yüreci ağzında olmak ~ê **(wî) hatin ber devê (yekî)** canı ağzına gelmek, kalbi ağzına gelmek ~ê **(yekî) qetandin** (an jî **teqandin**) ödünü koparmak (veya patlatmak) ~ê **(yekî) qetîn** (an jî **teqîn**) ödü kopmak (veya patlatmak) ~ê **xwe kirin devê xwe** canını dişine takmak

ziravbûn m 1. incelmek **2.** tizleşme (ses için)

zirav bûn l/gh 1. incelmek **2.** tizleşmek (ses için)

ziravik (I) ant/n (z ve r kalın okunur) öd, safra

ziravik (II) rd 1. incecik (silindirik şeyler için) **2.** yırtık (cır-lak, tiz, keskin ses) * **dengekî ziravik** e yırtık bir ses ~a **piştê** bel omurgası çizgisi

ziravî m incelik, zarafet

ziravkirin m 1. inceltme, inceltiş **2.** tizleştirme (ses için)

zirav kirin l/gh 1. inceltmek **2.** tizleştirmek (ses için)

ziravok rd incecik (silindirik şeyler için)

ziravokî rd 1. incecikçe (silindirik şeyler için) **2.** incemsi

ziravqetandî rd ödü kopmuş (veya patlamış) ~ **bûn** ödü kopmak (veya patlamak) ~ **kirin** ödünü koparmak (veya patlatmak)

ziravqetî rd ödü kopmuş (veya patlamış) ~ **bûn** ödü kopmak (veya patlamak) ~ **kirin** ödünü koparmak (veya patlatmak)

zirbapîr n üvey dede

zirbav n üvey baba, babalık

zirbavî m üvey babalık

zirbe m sürü (yırtıcı hayvan sürüsü)

zirbira rd üvey erkek kardeş

zirçik m sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

zirçî m sonbaharda yeşeren çimen

zirdayik m üvey anne

zirdê m üvey anne

zirdetî m üvey annelik

ziret m zürriyet, soy sop, döl ~a **(yekî) qelandin** (an jî **birandin**) soyunu kurutmak ~

zirewlad n üvey evlât

zirezir h zır zır, zırl zırl ~ **kirin** zırlamak, zırlıdamak, zırlıdanmak

zirê m kıvam (toprak için)

zîrfistiş bot/n yerfistiği

zirhimok rd solgun ~î solgunca

zirih n zırh ~ **kirin** zırhlandırmak

zirihpûş m 1. zırh **2. rd** zırhlı (savaş araçları için)

zirihpûşî rd zırhlı ~ **bûn** zırhlılamak ~ **kirin** zırhlandırmak

ziring b 1. zang, zing **2. m** zingirtı

ziringandin l/gh zangırdatmak, zingırdatmak

ziringîn l/gh zangırdamak, zingırdamak, zingıldamak

ziringîni m zangırtı, zingirtı ~ **jê anîn** (an jî **birîn**) zangırdatmak

ziriqîn l/gh ışıldamak, güneş doğmak * **roj ziriqî** güneş doğdu

zirî *m* sertlik

zirîç *kim/m* kurşun ~ **helandin** kurşun dökmek ~ **kirin** kurşunlamak (kurşun dökmek veya kurşunla kaplamak)

zirîçdar *rd* kurşunlu

zirîn (I) *l/ngh* şişmek (daha çok ahşaptan şeyler için) * **derî ziriyaye** kapı şişmiş

zirîn (II) *l/ngh* 1. anırmak 2. zırlamak, zırıldamak, zırıldanmak **zirînî** *m* 1. anırtı 2. zırlıtı ~ **kirin** zırlamak

zirkeç *m* üvey kız, evlâtlık

zirkur *n* üvey evlât, evlâtlık, oğulluk

zirm *b* rap (birdenbire durmak)

zirmek *m* üvey anne

zirmzirm *h* rap rap

zirnazîq *m* çöğünek, tahterevalli

zirne *mzk/m* zurna

zirnejen *nd/nt* zurnacı (zurna çalan kimse)

zirnejenî *m* zurnacılık

zirnevan *nd/nt* zurnacı

zirnevanî *m* zurnacılık

zirpik *m* sivilce

zir poşman *rd* bin pişman

zirqîz *m* üvey kız

zir serxweş *rd* küskütük

zirt *m* palavra, martaval, blöf, kurusıkı (aldatıcı ve caydırıcı söz) ~ **dan xwe** palavra sıkmak ~ **kirin** palavra atmak, blöf yapmak, martaval atmak (veya okumak) ~ **li xwe dan** palavra sıkmak, hava atmak ~ **û fort** palavra, blöf ~ **û ~ h** zirt zirt

zirteboxe *nd/rd* iri yarı, hırbo, hayvanımsı kimse

zirteboxetî *m* hırboluk

zirteboz *rd* zırtapoz, kaba saba (kimse)

zirtebozî *m* zırtapozluk

zirtok *nd/nt* palavracı, martavalcı, blöfçü

zirtokî *m* palavracılık, martavalcılık, blöfçülük

zirtemër *rd* iri kıyım, iri yapılı

zirtezirt *h* 1. zirt zirt 2. hot zot 3. zart zurt 4. fart furt, farta furta ~ **kirin** 1) zart zurt etmek 2) fart furt (ya da farta furta) etmek

zirtikandin *l/gh* 1. palavra atmasını sağlamak 2. dikleştirmek, dayılanmasına sebep olmak

zirtikîn *l/ngh* 1. palavra atmak, boş boş böbürlenmek 2. dayılanmak, diklenmek, dikleşmek

zirtilandin *l/gh* benzi sarartmak

zirtilîn *l/ngh* benzi sararmak

zirtker *rd* palavracı, övüngen

zirtkerî *m* palavracılık, övüngenlik

zirto *rd* zırtapoz, kaba saba (kimse)

zirtoçe *rd* hödük

zirtoçetî *m* hödüklük

zirtoço *rd* hödük

zirtok *rd* palavracı, övüngen

zirtoke *rd* palavracıca, övüngen

zirtoker *rd* palavracı, övüngen

zirtokî *m* palavracılık, övüngenlik

zirtole *rd* palavracı, övüngen

zirtolek *rd* palavracı, övüngen **zirtoletî** *m* palavracılık, övüngenlik

zirtonek *rd* palavracı, blöfçü
zirtonekî *rd* palavracılık, blöfçülük
zirtoyî *rd* palavracı
zirufandin *l/gh* zayıflatmak (hayvanlar için)
zirufîn *l/gh* zayıflanmak (hayvanlar için)
zirûf *n* durum, hâl
zirviçandin *l/gh* czmek (meyve, sebze gibi şeyler için)
zirviçîn *l/gh* ezilmek
zirx *n* zırh ~ **kirin** zırhlandırmak
zirxandin *l/gh* zırhlandırmak
zirxdar *rd* zırhlı
zirxesû *m* üvey kayınvalide
zirxezûr *n* üvey kayınpeder
zirxweh *rd* üvey kız kardeş
zirxwesû *m* üvey kaynana
zirxwişk *rd* üvey kız kardeş
ziryan *m* 1. kar fırtınası 2. poyraz (kuzeydoğudan esen rüzgâr)
zirz *rd* 1. sert * **porê zirz** sert saç 2. sert (etkili) ~ **bûn** sertleşmek ~ **kirin** sertleştirmek
zirze *m* sürgü, sürgü kolu ~ **kirin** sürgülemek
zirzeq *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkânı olmayan) ~ **bûn** kısırlaşmak ~ **kirin** kısırlandırmak
zirzilandin *l/gh* 1. çökmek, çöktürmek, çürütmek (insan için) 2. yıpratmak, örselemek
zirzir *h* zır zır, zırl zırlı
zirzirok *rd* zırlak ~î zırlaklık
zirzî *m* sertlik
zirzop *rd* zirzop ~ **bûn** zirzoplaşmak

zirzopî *m* zirzopluk ~ **kirin** zirzopluk etmek
zirzûl *bot/m* sığırcık (kuşu)
zistan *m* lohusa
zişt *rd* 1. çirkin 2. çirkef, iğrenç ~ **bûn** çirkinleşmek ~ **dîtin** çirkinsemek ~ **kirin** çirkinleştirmek
ziştî *m* çirkinlik
zivar (I) *m* dilim ~ **zivarî** lime lime ~ **zivarî kirin** lime lime etmek
zivar (II) *nd/rd* 1. yoksul, fakir 2. zavallı ~ **bûn** yoksullaşmak ~ **kirin** yoksullaştırmak
zivarî *m* 1. yoksulluk, fakirlik 2. zavalılık
zivartin *l/gh* 1. çevirmek 2. çevirmek (geri göndermek) 3. çevirmek, geri döndürmek 4. döndürmek (dönmesini sağlamak) 5. çevirmek, tercüme etmek
zivartî *rd* 1. çevrik 2. çevrili, dönük
zivêl *m* sıırım
zivêr *rd* 1. bezgin, bıkkın 2. sıkın ~ **bûn** 1) bezmek, bıkmak, usanmak 2) sıkılmak (can sıkıntısı duymak) 3) kızmak 4) rahatsız olmak 5) gına gelmek ~ **kirin** 1) bezdirmek, bıktırmak, usandırmak, bıkkınlık vermek 2) sıkmak, sıkıntı vermek, can sıkırmak 3) kızdırmak 4) rahatsızlık vermek, taciz etmek 5) germek, sinirlendirmek (uyuz etmek)
zivêrî *m* 1. bezginlik, bıkkınlık 2. gına, bıkma, usanma, usanç 3. rahatsızlık

zivərker *nd/rd* 1. bezdirici, biktirici, usandırıcı 2. sıkıcı, bunalıcı 3. rahatsız edici 4. sırtışık

zivərkerî *m* 1. biktiricilik, usandırıcılık 2. sıkıcılık, bunalıcılık 3. rahatsız edicilik 4. sırtışıklık

ziving *m* 1. mesken, ocak, yaşam ortamı 2. kışlak, kışlık 3. meskûn mağara

zivir (I) *rd* 1. pürüzlü, taneli, grenli 2. sert (kumlu olan şeylere söylenir)

zivir (II) *rd* 1. sert (saç için) * **porê zivir** sert saç 2. sert (kolay dayanılmayan, etkili) * **hewayâ zivir** sert hava 3. ısıricı (sert soğuk için) 4. acı, keskin (şiddetli) * **sermaya zivir** acı soğuk 5. sert, kaba (kimse) ~ **bûn** sertleşmek * **hewa zivir bû** hava sertleşti ~ **kirin** sertleştirmek

zivir (III) *m* 1. çeviri 2. dönüş

ziviran *m* 1. çevirim 2. dönme, geri dönme

zivirandin *l/gh* 1. çevirmek 2. çevirmek, geri göndermek 3. çevirmek, döndürmek, geri döndürmek 4. döndürmek (dönmesini sağlamak) 5. çevirmek, tercüme etmek

zivirandî *rd* 1. çevrik 2. çevrili, dönük 3. *rz* dönüşlü 4. çevrilmiş 5. döndürülmüş, geri çevrilmiş

zivirandibûn *rz/m* dönüşlülük

ziviranok *m* 1. dönemeç 2. girdab
zivirek *m* 1. dönemeç 2. *fiz* döneç
zivirî (I) *m* sertlik * **ziviriya por** saçın sertliği

zivirî (II) *rd* 1. çevrik 2. dönük 3. çevrilmiş 4. dönmüş

zivirîn *l/gh* 1. çevrilmek 2. dönmek (kendi eksenini veya başka bir şey etrafında hareket etmek) 3. dönmek, geri dönmek 4. dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek)

zivirînok *m* dönemeç

zivirok *rd* 1. döner, dönel 2. *m* dönemeç 3. döngü

zivironek *m* dönemeç

zivistan *m* kış ~ **û** qiyamet kış qiyamet ~ **xedar bûn** kış yapmak ~ **a kur** kara kış

zivistane *rd* kışlık, kışa özgü

zivistanê *h* kışın

zivistangeh *m* kışlık (kışın oturulan yapı)

zivistanî *rd* 1. kışlık, kışla ilgili 2. kışlık, kışa özgü * **kinçê zivistanî** kışlık elbise

ziwa *rd* 1. kuru 2. kurak (yağışsız) ~ **behicîn çatır çatır çatlamak** ~ **bûn sekinîn** buz kesilmek (donakalmak) ~ **jê filitîn** hiç zarar görmeden kurtulmak ~ **teqîn** çatır çatır çatlamak

ziwa bûn *l/gh* 1. kurumak 2. kurulanmak 3. kurumak, körclmek, suyu çekilmek (akarsu, göl, vb. için) 4. kaskatı kesilmek, donup kalmak, taşlaşmak

ziwahî *m* 1. kuruluk 2. kuraklık
ziwaker *nd/nt* kurutucu
ziwa kirin *l/gh* 1. kurutmak 2. kurulamak 3. kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak)
ziwakirok *kim/m* kurutaç
ziwatî *m* 1. kuruluk 2. kuraklık
ziwayî *bnr* ziwahî
zixrik *n* çakıl
zixur *erd/n* 1. geçit, derbent, dağ geçidi, dağ boğazı 2. belen, bel (dağ sırtlarındaki çukur yer) 3. vadi
zixûr *n* çakıl taşı
ziya (I) *n* ejderha, ejder (büyük yılan)
ziya (II) *bnr* ziwa
ziya (III) *m* ziya, ışık, aydınlık
ziyade ziyade ~ **be** ziyade olsun ~ **bûn** fazlalaşmak, ziyadecleşmek
ziyafet *m* ziyafet, şölen ~ **dan** ziyafet vermek şölen çekmek ~ **kirin** ziyafeti çekmek (veya vermek)
ziyamar *n* ejderha, ejder (büyük yılan)
ziyan *m* 1. ziyan, zarar 2. zayıat, kayıp 3. mahzur * **ziyana wî nîn** e mahzuru yok 4. ekin, firc (yeni çıkmaya başlamış ekin) 5. ekinlik, ekenek ~ **bûn** ziyan olmak ~ **dan** 1) zarar vermek 2) zayıat (veya kayıp) vermek ~ **dan** (**yekî**) 1) (birine) zarar vermek 2) can yakmak 3) (birine) zayıat verdirmek ~ **đitin** 1) zarar görmek 2) zayıat vermek

~ **gihandin** (...) 1) -c zarar vermek 2) hâlel vermek ~ **gihiştin** (...) 1) zarara uğramak 2) (bir şey) zarar görmek ~ **jibartin** zararı ödemek, tazmin etmek ~ **kirin** 1) ziyan etmek ~ **pê gi-handin** zarara uğratmak ~ **pê gihiştin** zarara uğramak ~ **a can** can kaybı ~ **a giran** (an jî mezin) ağır kayıp ~ **a giyanî** can kaybı

ziyandar *rd* 1. zararlı 2. zarar veren, zarar verici ~ **bûn** zararlılaşmak

ziyandarî *m* zararlılık

ziyandîtî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan

ziyankar *rd* ziyankâr, zarar verici
ziyankarî *m* ziyankârlık, zarar vericilik

ziyanker *bnr* ziyankâr

ziyanok *rd* 1. zarar verici, zarar veren 2. sakar (kimse) 3. muzır, yaramaz kimse

ziyanokî *rd* 1. zarar vericice 2. sakarca 3. muzırca ~ **bûn** sakarlaşmak

ziyanoktî *m* sakarlık

ziyaret *m* 1. ziyaret, görüş, görüşme 2. ziyaret, ziyaretgah ~ **kirin** ziyaret etmek ~ **a nex-weşan** hasta ziyareti

ziyaretgeh *m* ziyaretgâh

ziyaretkar *nd/nt* ziyaretçi

ziyaretkarî *m* ziyaretçilik

ziyaretvan *rd* ziyaretçi

ziyaretvanî *m* ziyaretçilik

zîbal *bot/m* greyfurt

zîbeq *kim/m* cıva

zîbeqdar *rd* cıvalı

zîc *rd* 1. dik (insanlar için, eğik olmayan) 2. dik (saç vb. için)

* **pirça wî zîc bû** tüyleri dikleşti

~ **bûn** dikleşmek ~ **kirin** dikleştirmek ~ **sekinîn** dik durmak

zîfaf *m* zıfıf, gerdege girme

zîfirandin *l/gh* kırıtmak

zîft *m* zift ~ **kirin** ziftlemek

zîgot *biy/m* zigot

zîha *bnr* ziya (I)

zîhn *m* zihin, bellek

zîhniyet *m* zihniyet

zîhnî *rd* zihni, zihinsel

zîl (I) *mzk/m* zil

zîl (II) *rd* tiz

zîl (VI) *bot/m* 1. ayak otu 2. oğulcuk 3. filiz ~ **dan 1)** filizlenmek, cücüklenmek 2) uç vermek (bitki için)

zîlet *m* zillet, alçaltı, hor görülme

zîlik *ant/m* bızır, dılak, klitoris

zîn *n* eyer ~ **kirin** eyerlemek

zîna *m* zina ~ **kirin** zina etmek

zînakar *nd/nt* zina yapan, zinacı

zînaker *bnr* zînakar

zîndan *bnr* zindan

zînde *rd* 1. diri, canlı, yaşayan 2. zinde, dinç ~ **bûn 1)** dinçleşmek 2) iyileşmek, salâh olmak ~ **kirin** dinçleştirmek

zîndeber *rd* canlı, canlı varlık

zîndewar *rd* diri, dirimli

zîndewarî *m* 1. dirilik 2. dinçlik

zîndewer *rd* 1. diri, canlı, dirimli 2. dinç

zîndewerzan *nd/nt* dirim bilimci, biyolog

zîndewerzanî *m* dirim bilimi, biyoloji

zînet *n* ziynet, takı, süs (ziynet eşyası)

zîpik *nd/m* 1. dolu * **zîpik** bariya dolu yağdı 2. *mec* (boncuk boncuk) ter ~ **barîn** (an jî hatin) dolu yağmak ~ **tê de avêtin** terlemek ~ **tê re avêtin** buğulandırmak ~ ~ domur domur (boncuk iriliğinde) ~ **ên sar avêtin** (yekî) soğuk ter dökmek (veya soğuk ter basmak) ~ **ên xwedanê avêtin** (yekî) boncuk boncuk terlemek ~ **ên xwedanê tê de avêtin** ter boşanmak, terlenmek

zîq (I) *rd* 1. dik bakış 2. *m* dik bakma, gözünü bir şeye dikme 3. bakışını alamama, donakalma ~ **bûn** donakalmak

zîq (II) *m* inat, ayak direme, zıtlasma * **ketiye zîqa min** bana zıt gidiyor

zîq (III) *m* 1. gıcır 2. *b* gıy ~ ~ 1) gıcır gıcır 2) gıy gıy (keman vb. çalgıların çıkardığı sesleri anlatmak için kullanılır)

zîqandin *l/gh* gıcırdatmak

zîqezîq *h* 1. gıcır gıcır 2. gıcır-dama ~ **kirin** gıcır gıcır etmek

zîqîn *l/gh* gıcırdamak

zîqînî *m* 1. gıcır 2. *b* zınc

zîr (I) *rd* 1. zeki, anlaklı 2. zeki (çabuk kavrayan) 3. becerikli, yetenekli, çalışkan ~ **bûn** zeki olmak

zîr (II) *mzk/m* en tiz perde
zîrç *m* sağ (kuş tersi) ~ **kirin**
 çımkırmak
zîre *bot/m* kimyon
zîrek *rd* 1. zeki, anlaklı 2. zeki
 (çabuk kavrayan) 3. becerikli,
 yetenekli, çalışkan ~ **bûn** zeki
 olmak
zîrekane *h* zekice
zîrektî *m* 1. zekilik 2. beceriklilik,
 çalışkanlık
zîrfûn *bot/m* ıhlamur
zîro *zo/m* sülük ~ **avêtin canê xwe**
 sülük vurmak
zîruh *m* canlı, zihayat ~ **ji hev bi-**
randin birbirinin kökünü kurut-
 mak
zîrzîrk *zoo/m* tarla kuşu
zît *m* çiftçe, depik (at, katır ve
 çeşğin arka ayaklarıyla vuruşu,
 tekme) ~ **avêtin** çiftçe atmak
zîteke *rd* 1. çifteli (çiftçe atan hayvan)
 2. sataşkan (rahat durmayan)
zîtik *m* çiftçe, tekme (at, katır, çeşk
 vb.nin arka ayaklarıyla vuruşu)
 ~ **dan** 1) çiftçe atmak, çiftçilemek
 2) *argo* zıplamak
zîtirk *m* 1. çiftçe, tekme (at, katır,
 çeşk vb.nin arka ayaklarıyla vu-
 ruşu) 2. *argo* zıplama ~ **dan** 1)
 çiftçe atmak 2) *argo* zıplamak
zîtkanî *m* çiftçe, tekme (at, katır,
 çeşk vb.nin arka ayaklarıyla vu-
 ruşu)
zîtok *rd* 1. çifteli (çiftçe atan hay-
 van) 2. sataşkan (rahat durma-
 yan)

zîtol *m* 1. paçavra 2. lime ~ **zîtoli**
 1) paçavra 2) lime lime ~ **bûn**
 1) paçavraya dönmek 2) lime
 lime olmak ~ **kirin** 1) paçav-
 rayı dündermek 2) lime lime
 etmek
zîv (I) *zo/n* bağırsak solucanı
zîv (II) *n* gümüş ~ **kil dan** gümüş
 kaplamak
zîval *m* 1. dilim, lime 2. paçavra
 parça 3. yırtık pırtık elbise ~ **zî-**
valî dilim dilim, lime lime ~
bûn dilim dilim olmak, lime
 lime olmak ~ **kirin** dilim dilim
 etmek, lime lime etmek
zîvdar *rd* gümüşlü
zîvhelî *rd* gümüş kaplama ~ **kirin**
 gümüş kaplamak
zîvirandin *bnr* zivirandin
zîvî *rd* gümüşî, gümüşü ~ **bûn**
 gümüşleşmek
zîvîn *rd* 1. gümüş (gümüşten ya-
 pılmış olan) 2. gümüşsü
zîvkar *nd/nt* gümüşçü
zîvkarî *m* 1. gümüşçülük 2. gü-
 müş işleme
zîvker *nd/nt* gümüşçü
zîvzîve *zo/m* çıyan
zîwan *m* çil (çoğunlukla yüzde
 oluşan kahve renkli benekler)
zîwandin *l/gh* 1. katılaştırmak,
 sertleştirmek 2. pekiştirmek
zîwane *m* 1. zivana 2. geçirme
 (marangozculukta)
zîwanokî *rd* 1. çilli 2. çillice
 ~ **bûn** çillenmek
zîwer (I) *n* ziynet (gümüşten olan)

zîwer (II) *m* 1. güzelleştirme, süsleme 2. *rd* yakışıklı

zîwerî *m* yakışıklık

zîwîn *l/gh* katılaşmak, sertleşmek

zîz (I) *rd* 1. hassas, duygun, içli (çabuk duygulanan) 2. duygusal 3. alıngan, kırılğan 4. dokunaklı, yanık (ses için)

zîz (II) *m* (ekseni etrafında) dönmek ~ **bûn** eksenî etrafında dönmek

zîz bûn *l/gh* 1. duygulanmak 2. duygusallaşmak 3. acılaşmak (dokunaklı bir duruma gelmek)

* **dengê wê zîz bû** sesi acılaştı

zîzikandin (I) *l/gh* 1. duygulandırmak 2. darılmak, gücendirmek

zîzikandin (II) *l/gh* döndürmek
* **ew li derdora xwe dizîzikand** onu etrafında döndürüyordu

zîzikîn (I) *l/gh* 1. duygulanmak 2. darılmak, gücenmek

zîzikîn (II) *l/gh* eksenî etrafında dönmek

zîzî *m* 1. hassaslık 2. duygusallık

zîzîsk *zo/m* ağustos böceği

zo *rd* 1. çift (nesneler için) 2. çiftle (ikisi bir arada bulunan veya ikili) ~ **bûn** çiftleşmek (çift hale gelmek) ~ **kirin** çiftlemek, çiftleştirmek (çift duruma getirmek)

Zodyak *ast/m* Zodyak

zol (I) *m* dilim ~ **bi** ~ dilim dilim

zol (II) *n* taban (ayağın alt yüzü)

zolak *m* 1. kesit 2. dilim ~ **bi** ~ dilim dilim ~ **kirin** dilimlemek

zolik *m* dilim

zom *m* 1 kabile 2. kom, yayla evi 3. oba (göçebelere konak yeri)

zome (I) *m* büyük kaya

zome (II) *m* 1. kabile 2. oba (göçebelere konak yeri)

zomî *nd/nt* yaylacı

zomp *n* balyoz

zompê *n* sopa

zoolog *nd/nt* zoolog, hayvan bilimci

zoolojî *m* zooloji, hayvan bilimi

zoq (I) *m* gözünü dikme ~ **bûn lê nihartin** (an **jî nêrîn**) gözünü (veya gözlerini) bir şeye dikmek ~ **bûn** gözleri dikip bakmak

zoq (II) *m* fırlama ~ **bûn** fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) ~ **kirin** fırlatmak

zor (I) *rd* 1. çok (az karşıtı) * **zor spas** çok teşekkürler

zor (II) *m* 1. zor, güç (cebir) 2. zor, baskı 3. sıkıntı, meşakkat 4. *rd* güç, çetin 5. zahmetli * **karê zor** zahmetli iş 6. *rd* amansız, çekişmeli * **maçeke zor** çekişmeli bir maç 7. *rd* korkunç (güçlü, şiddetli) * **êşeke zor** korkunç bir ağrı 8. zor, güç, yaş * **îşe me zor** e işimiz yaş 9. zorlu, zor, yeğîn (güç yapılan) 10. *b* zor (zor yaparsın) ~ **bela zar zor** ~ **dan (yekî)** 1) cebretmek 2) zorlamak, baskı uygulamak, üstüne düşmek, yüklenmek 3) (bir kim-

seyi) ağır basmak 4) sıkıştırmak, zorlamak (köşeyce sıkıştırmak) ~ **dan xwe** 1) kendini zorlamak 2) sıkınmak ~ **lê bûn** 1) zorlanmak 2) baskı görmek, baskıya maruz kalmak ~ **lê hatin** zorlanmak ~ **kirin** zorlaştırmak, güçleştirmek ~ **lê kirin** 1) zorlamak 2) baskı yapmak ~ **a (yekî) birin** 1) yenmek, mağlûp etmek 2) bastırmak (üstünlüğünü göstermek) ~ **a (yekî) çûn** yenilmek (güçsüz, çaresiz kalmak) (**li**) ~ **a (yekî) çûn** ağına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek ~ **a hev birin** (an jî **nebirin**) yenişmek (veya yenişmemek) (**li**) ~ **ê qirase kirin** zora koşmak (zorluk, güçlük çıkartmak)

zorahî *m* 1. zorluk 2. güçlük, çetinlik, sıkıntı, meşakkat 3. sıkı (zorlayıcı durum) ~ **dîtin** 1) zorluk çekmek 2) güçlük çekmek, sıkıntı çekmek ~ **kişandin** zorluk çekmek

zoran *m* güçleş

zoranbaz *nd/n* güçleşçi

zoranbazî kirin *l/gh* güçleşmek

zorandin *l/gh* zorlamak

zorane *h* 1. zorluca 2. amansızca

zorani (**II**) *sp/m* güçleş ~ **kirin** güçleş tutmak

zorayî *bnr* zorahî

zorbaz *nd/nt* zorba, zorlu, zorbalık yapan

zorbazane *h* zorbaca

zorbazî *m* zorbalık

zorbe *m* çoğunluk

zorbêj *rd/nt* boşboğaz, gevezce

zorbêjî *m* boşboğazlık, gevezelik

zorbir *rd* galip, yenen

zorbirî *m* 1. yengi, galibiyet 2. *rd* yenik, mağlûp ~ **hesibandin** yenik saymak ~ **kirin** yenmek

zorbûn *m* 1. zorlaşma, güçleşme (ağırlaşma) 2. zorlaşma, yeğînleşme 3. kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şiddetlenme) ~ **a debarê** geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu)

zor bûn *l/gh* 1. zorlaşmak, güçleşmek (ağırlaşmak) 2. zorlaşmak, yeğînleşmek 3. kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şiddetlenmek)

zorciwan *rd* harikulade, çok güzel

zordanî *m* 1. zorlama 2. baskı

zordar *nd/nt* 1. zorba, zorlu 2. zalim, baskıcı

zordarane *h* zorbaca

zordarî *m* 1. zorbalık, tahakküm 2. baskı, zulüm

zordest *nd/nt* 1. zorba, zorlu, zorbalık yapan 2. baskıcı

zordestî *m* 1. zorbalık 2. baskıcılık

zorkar *nd/nt* zorba

zorkarî *m* zorbalık

zorker *nd/nt* 1. zorba, zalim 2. baskıcı 3. *rd* zorlayıcı, zorlaştırmacı

zorkerî *m* 1. zorbalık, zalimlik 2. baskıcılık 3. zorlayıcılık, zorlaştırmacılık

zorl  ker *rd* zorlayıcı, zorlayan
zornax *m* 1. s  rg   (kapı s  rg  s  )

2. s  rmec

zortir kirin *l/gh* fenalaştırmak,
ket vurmak

zorzan *nd/nt* bilge, filozof

zorzane *rd/nd* bilgin

zotik *ant* an  s, b  z  k

zov *zo/n* kırkayak

zox *m* irin

zoxav *m* irin

zozan *n* yayla

zozan   *nd/nt* yaylacı

zozanvan *nd/nt* yaylacı

zozanvan   *m* yaylacılık

zuha *bnr* ziwa

Zuhal *ast/m* Z  hal, Satürn

zuhr *m* sır (bir t  r vernik) ~ **kirin**
sırlamak

Zuhre *ast/m* Z  hrec,   oban Yıldızı,
  ulpan, Ven  s

zul *m* z  l ~ **  tin** z  l saymak

zumre *m* zumrec

zurafe *zo/m* z  rafa

zurik *rd* büzük * **devzurik** ağzı
büzük

zuriyet *m* zürriyet

zur   *zo/m* solucan

z   *h* 1. erken 2.   abuk, hızlı 3.
acele, çabuk olarak, tez, tez
olarak 3. *rd* acil, ivedili, hızlı *
z   dimeşiyan hızlı yürüyorlardı
5. *b*   abuk * **z   v   kar   bike**
  abuk bu işi yap 6. *rd* eski,
geçmişteki * **ev   imenek   z   ye**
bu eski bir görüntü ~ **ajotin**
hızlı s  rmec, uçurmak ~ **bi** ~

kolay kolay ~ **bike**   abuk ol ~
b  n çabuklaşmak, hızılaşmak,
ivedileşmek ~ **   n 1)** hızlı git-
mek 2) sel gibi akmak (zaman
için) ~ **de** nice, uzun süreden
beri ~ **dereng** er geç ~ **hatin 1)**
hızlı gelmek 2)   abuk gelmek,
tez gelmek ~ **kirin 1)** acele
etmek 2)   abuklařtırmak, tezle-
mek 3) ivedileřtırmec, ivmek ~
~ 1)   abuk çabuk 2) hızlı hızlı
~ **z  ka**   abuk çabuk

zıbın *rd*   abuk gören, kıvrak
zekâlı, kavrayışlı

z  b  rbir *rd* keskin zekâlı

z  gotinok *m* tcekerleme

z  hrew   *rd* zührevi

z  ka *h* 1. acele, tez olarak,   abu-
cak 2. erkence 3. hızlıca

z  kat   *m* 1. acelelik, ivedilik 2.   a-
bukluk 3. hızlılık 4. ivinti

z  l *m* 1. dilim 2. sıyrıntı (bir bez-
den elle koparılmış uzunca
parça) ~ **bi** ~ dilim dilim ~ **kirin**
dilimlemec

z  lan *m* ayrıntı, detay

z  landin (I) *l/gh* ayrıntılandır-
mak, detaylandırmak

z  landin (II) *l/gh* dilimlemec

z  lik *m* dilim, dilimcik

z  lz  l   *h* dilim dilim ~ **b  n** dilim
dilim olmak ~ **kirin** dilim dilim
etmek

z  meř *rd* y  r  k

z  r *m* 1. kısık bakış 2. *rd* dimdik
(dikkatli, ısrarlı bakış) ~ **b  n 1)**
dikilmek (göz belli bir noktaya

uzun süre bakmak) 2) baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak) ~ **bûn lē nērîn** baka kalmak, gözünü alamamak ~ **kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak)

zûrandin *l/gh* ulutmak

zûrçik *m* 1. çim, çimen 2. sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

zûrek *m* çimlik, çimenlik yer

zûrezûr *m* 1. ulama 2. *mec* ahûzar, ağlayıp sızlama

zûrik (I) *m* çimen

zûrik (II) *rd* 1. büzük 2. kısık (göz kapakları için) 3. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen)

zûrikandin *l/gh* ulutmak

zûrikî *rd/h* 1. büzükçe 2. kısıkça 3. sivrice ~ **bûn 1**) büzükleşmek 2) kısılmak (göz için) 3) sivrileşmek, sivrilmek ~ **kirin 1**) büzükleştirmek 2) kısıklaştırmak 3) sivrileştirmek, sivriltmek

zûrikok *rd* 1. büzük 2. kısık 3. sivri

zûrikokî *rd* 1. büzükçe 2. kısıkça 3. sivrice

zûriktî *m* 1. büzüklük 2. kısıklık 3. sivrilik

zûriqandin *l/gh* 1. gözlerinin dikilmesine neden olmak 2. baka kalmasını sağlamak

zûriqîn *l/gh* 1. dikilmek (göz belli bir noktaya uzun süre bakmak)

2. baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak)

zûrîn *l/gh* ulumak (köpek, kurt, çakal gibi)

zûrînî *m* uluma * **zûrîniya** *gur* kurt uluması

zûtir *h/g* daha erken

zûtirîn *h/g* en erken

zûtirk *h/g* daha erken, daha çabuk, çar çabuk

zûtirkê *h* daha çabukça

zûtî *m* çabukluk, tezlik

zûxal *m* 1. dilim 2. sıyrıntı (bez parçası) ~ **bi** ~ dilim dilim ~ **kirin** dilimlemek

zûxav *m* 1. akıntı (hastalık sebebiyle) 2. suyu 3. kan revan, irin

zûzandin *l/gh* göz kısmak, göz kısıp bakmak

zûzika 1. alêlâcele, ivedilikle 2. çarçabuk, çabucacık, çabucak, çabukça 3. hızla, süratle, hızlı hızlı 4. apar topar 5. bir koşu 6. hemencecik

zûzû *h* çabukça, çarçabuk

zûzûka *rd/h* 1. alêlâcele, ivedilikle 2. çarçabuk, çabucacık, çabucak, çabukça 3. hızla, süratle, hızlı hızlı 4. apar topar 5. bir koşu 6. hemencecik

FERHENG - SÖZLÜK

KURDÎ TIRKÎ / TIRKÎ KURDÎ

KURİÇİ TÜRKÇE / TÜRKÇE KURİÇİ

Di vê ferhenga du zimanî de, ji bo her du zimanan (kurdî û tirkî) peyv, têgih, biwêj û qalibên ku zêde tîn zanîn û bikaranîn hatine tercîhkirin. Her wiha ji bo ku bikarhêner bi awayekî baş sûd ji ferhengê bigirin ji hevokên nimûneyî hatine dayîn û li gel vê yekê ji bo tegehîştina ji bergindên hin peyvan ravekirin hatine kirin.

Di beşa Kurdî - Tirkî ya ferhengê de 29.600 made û 10.500 ji berdewamiya madeyan û di beşa Tirkî - Kurdî de jî 23.250 made û 9.500 berdewamiya madeyan cih digire.

ISBN 978-975-6282-41-0

